

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യർ

കേരളസാഹിത്യചരിത്രം

(ഭാഗം രണ്ട്)

2014
സായാഹ്ന ഫൗണ്ടേഷൻ
തിരുവനന്തപുരം

Kerala Sahithya Charithram
Malayalam History of Literature
by **Ulloor S. Parameswara Iyer**
First published: 1953

EPUB/PDF version published: 2014

These electronic versions are released under the provisions of Creative Commons Attribution Share Alike license for free download and usage.

The electronic versions were generated from sources marked up in $\LaTeX$ in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using $X\TeX$ from $\TeX$ Live 2013. ePub version was generated by $\TeX$ 4ht from the same $\LaTeX$ sources. The base font used was traditional variant of Rachana, contributed by Rachana Akshara Vedi. The font used for Latin script was $\TeX$ Gyre Pagella developed by GUST, the Polish $\TeX$ Users Group.

Sayahna Foundation
JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014
URL: <http://www.sayahna.org>

ഉള്ളടക്കം

ഉള്ളടക്കം	iii
ഉള്ളൂർ എസ്സ്. പരമേശ്വരയ്യർ	ix
ആമുഖം	xi

II രണ്ടാം ഭാഗം

1

20 സംസ്കൃതസാഹിത്യം	3	ചകോരസന്ദേശം	31
കോലത്തിരിമാരും സാഹിത്യവും	3	യമകകാവ്യങ്ങൾ	34
ശ്രീകണ്ഠവാനിയർ	5	പര്യായപദാവലി	35
രാഘവവാനിയർ	6	സൂത്രഫലണി	36
രാമവർമ്മയുവരാജാവ്	7	സർവപ്രത്യയമാല	37
ചന്ദ്രികാകലാപിഡം നാടകം	8	വേദാന്തസാരം	38
ശ്രീകൃഷ്ണവിജയം	12	ശാങ്കരസ്മൃതി	39
കൃഷ്ണാഭ്യുദയം	14	ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രീകൾ	41
പൂർണ്ണസരസ്വതി, ഇല്ലം	15	മല്ലികാമാരതം	45
ഗുരു	16	കോകിലസന്ദേശം	48
കമലിനീരാജഹാസം	19	നടാങ്കശം	51
ഹംസസന്ദേശം	21	ഉദ്ദണ്ഡന്റെ മുക്തകങ്ങൾ	53
സാമൂതിരിരാജവംശവും സാഹിത്യവും ..	21	സ്വാതീചാട്ട	57
മാനവിക്രമമഹാരാജാവ്	23	ശ്രീദേവീപ്രശസ്തി	58
വിക്രമീയം	23	കാക്കശ്ശേരി ഭട്ടതിരി	59
പതിനെട്ടരക്കവികൾ	24	വസുമതിമാനവിക്രമം	63
പയ്യൂർ പട്ടേതിമാർ	25	കാക്കശ്ശേരിയുടെ ഒരുഭാഷാശ്ലോകം ..	66
ഒന്നാമത്തെ പ്രഷിയും പരമേശ്വരനും ..	25	ഇന്ദുമതിരാഘവം	66
രണ്ടാമത്തെ പ്രഷിയും പരമേശ്വരനും ..	26	ചേന്നാസ്സു നാരായണൻനമ്പൂരിപ്പാട് ..	67
മൂന്നാമത്തെ പ്രഷിയും പരമേശ്വരനും ..	29	മാനവനാസ്തുലക്ഷണം	68
വാസുദേവയമകകവി	30	തന്ത്രസമുച്ചയവ്യാഖ്യകളും ശേഷസമുച്ചയവും	69

കൂടുതൽ നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്	70	മാതൃത്വ നമ്പൂതിരിപ്പാട്	117
ഏതു നാരായണൻ?	70	സങ്ഗ്രാമമിജയോദയം	119
സുദ്രോഹരണം	73	രണദീപിക, കമാരഗണകൻ	120
വിവരണം	75	രവിനമ്പൂരി	121
ആനായത്തു കരുണാകരപ്പിഷാരടി	75	ദേശമംഗലത്തു് ഉഴുത്തിരവാരിയർ	122
ആനായത്തു പങ്കജാക്ഷപ്പിഷാരടി	77	കേളപ്പൻ നീലകണ്ഠസോമയാജി	125
മുക്കോലയ്ക്കൽ വാസുദേവൻ നമ്പൂരി	78	നാരായണൻനമ്പൂരി, കർമ്മപ്രദീപിക	130
ഉദയൻ, കൊമുദി	79		
പനിയൂർ കൃഷ്ണൻനമ്പൂരി, ശ്രീകൃഷ്ണപുരാണം	85	22 ഭാഷാസാഹിത്യം	133
ഉദയവർമ്മചരിതം	87	കൃഷ്ണഗാഥ, ഉപക്രമം	133
ബ്രഹ്മപ്രതിഷ്ഠ	88	ഉദയവർമ്മ കോലത്തിരി	136
ദേശ്യഷ്ടകം	88	ഭാരതഗാഥ	159
കൃഷ്ണകവി, ഭരതചരിതം	89	ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടു്	173
കാവ്യശൈലി	90	സേതുബന്ധനം പാട്ടു്	175
ദേശിങ്ങനാട്ടു് ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവു്	91	പലവക സ്തോത്രങ്ങൾ	176
യദുനാഥചരിതം	92		
വാസുദേവൻ, രാമകഥ	94	23 മണിപ്രവാള സാഹിത്യം: ഭാഷാചമ്പുക്കൾ .	187
പൂർണ്ണവിദ്യൻ	95	പുനംനമ്പൂരി, കാലം	187
കാശിയിലുത്ത നമ്പൂരി	96	പുനവും ശങ്കരകവിയും	189
		രാമായണം ചമ്പു	191
21 ജ്യോതിഷത്തിന്റെ അടിവൃദ്ധി	99	പുനത്തിന്റെ പരിഷ്കാരങ്ങൾ	192
ഉപക്രമം	99	രാമായണചമ്പുവിന്റെ സ്വരൂപം	194
പ്രാചീനാചാര്യന്മാർ	100	രാമായണചമ്പുവിലെ ചില പദ്യഗദ്യങ്ങൾ	194
ചില കേരളീയ ജ്യോതിർവിത്തുകൾ	102	ഭാരതചമ്പു	201
സൂര്യദേവൻ	103	പുനവും ഭാരതചമ്പുവും	202
ഇരിഞ്ഞാടപ്പള്ളി മാധവൻനമ്പൂരി	104	ഭാഷാചമ്പുക്കളുടെ മേൽ	205
വേണാരോഹം	105	രാവണവിജയം ചമ്പു	206
വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരി	106	രക്തിണീസുധംവരം ചമ്പു	206
കൃതികൾ	107	കാമദഹനം ചമ്പു	208
സിദ്ധാന്തദീപിക	107	ഉമാതപസ്സ്	211
ഗോളദീപിക	108	പാരിജാതഹരണം ചമ്പു	213
കർമ്മദീപിക	108	മറ്റു ചമ്പുക്കൾ	216
ദൃശ്യണിതം	108		
മുഹൂർത്തരത്നവ്യാഖ്യ	109	24 മണിപ്രവാളസാഹിത്യം (തുടർച്ച)	217
ലീലാവതിവ്യാഖ്യ	109	ചന്ദ്രോത്സവം മുതലായ കൃതികൾ	217
ലഘുഭാസ്കരീയവ്യാഖ്യ	109	ചില സ്തോത്രകൃതികൾ	234
ജാതകകർമ്മപദ്ധതിവ്യാഖ്യ	110		
ജാതകപദ്ധതി	110	25 മണിപ്രവാളസാഹിത്യം (തുടർച്ച)	245
പ്രശ്നനഷ്ടപഞ്ചാശികാവൃത്തി	110	ചില മുക്തകങ്ങൾ	245
സൂര്യസിദ്ധാന്തവിവരണം	111	ശൃംഗാരപദ്ധതി	245
ഗ്രഹണമണ്ഡനം, ഗ്രഹണാഷ്ടകം	111	രാജപ്രശസ്തിപദ്ധതി	256
വ്യതീപാതാഷ്ടകവൃത്തി	112	ദേവതാസ്തുതിപദ്ധതി	258
മുഹൂർത്താഭരണം	112		
നാരായണൻനമ്പൂരി	114	26 ഭാഷാഗദ്യഗ്രന്ഥങ്ങൾ	267
പുതുമനചോമാതിരി	115	ഭാഗവതം ഗദ്യം	267
ന്യായരത്നം	116	ഭാഗവതസങ്ഗ്രഹം ഭാഷ	270

ചില ശാസ്ത്രനമങ്ങൾ 271

സിദ്ധദീപിക 272

ജനകാഗസ്ത്യസംവാദം 273

യത്രരാജൻ 273

സൌന്ദര്യലഹരിവ്യാഖ്യ 273

മുകുന്ദമാലാവ്യാഖ്യാനം 274

യുധിഷ്ഠിരവിജയവ്യാഖ്യാനം 275

വിഷ്ണുകേശാദിപാദവ്യാഖ്യാനം 276

രൂപാവതാരവ്യാഖ്യാനം 276

സംഗീതരത്നാകരവ്യാഖ്യാനം 277

സനൽസുജാതീയവ്യാഖ്യാനം 278

ശ്രൗതപ്രയോഗം ഭാഷ 279

ഭാവധ്യാനം ഭാഷ 280

27 സംസ്കൃതസാഹിത്യം (പതിനാറാം ശതകം) 281

ദേശചരിത്രം 281

മുദ്രാലയങ്ങൾ 282

അമ്പഴക്കാട്ടെ മുദ്രാലയം 283

മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരി 283

ചിത്രഭാനനമ്പൂരി 286

തിരുമംഗലത്തു നീലകണ്ഠൻ 289

മാതംഗലീല 294

നാഗോൽപത്തി 294

കാവ്യോല്പാസം 295

വെട്ടത്തുനാട്ടു രവിവർമ്മത്തമ്പുരാൻ 297

സംക്ഷേപഭാരതം 299

ഗോവിന്ദചരിതം 299

കല്യാണനൈഷധം 300

സംക്ഷേപരാമായണം 300

ശ്വേതാരണ്യസ്മൃതി 301

ദേശിങ്ങനാട്ട് രാമവർമ്മ മഹാരാജാവ് 301

നാരായണൻനമ്പൂരി 302

കശാഭ്യുദയം 305

മഴമംഗലത്തു നാരായണൻനമ്പൂരി 308

കാവ്യപ്രകാശോത്തേജിനി 316

നീലകണ്ഠപൂജ്യപാദൻ 320

മഴമംഗലത്തു പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരി 322

ആശ്വലായനഗൃഹ്യപ്രയോഗവൃത്തി 328

വിഷ്ണുസംഹിത 330

കഴിക്കാട്ടു ശങ്കരൻഭട്ടതിരി 331

നീലകണ്ഠൻനമ്പൂരി, ക്രിയാലേശസ്മൃതി 333

സ്മാരത്തവൈതാനികപ്രായശ്ചിത്തം 333

സ്മാരത്തപ്രായശ്ചിത്തസംഗ്രഹം 334

തൃക്കണ്ടിയൂർ അച്യുതപ്പിഷാരടി 335

കൊച്ചി രാമവർമ്മ മഹാരാജാവ് 341

രാമവർമ്മാദിനെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രശസ്തികൾ 342

ബാലകവി 344

കേരളമാഹാരത്നം 349

മറ്റു മാഹാരത്നഗ്രന്ഥങ്ങൾ 351

അഭിരാമൻ 352

ചില ടിപ്പണികൾ 354

ഭ്രമരസന്ദേശം 354

28 സംസ്കൃതസാഹിത്യം (തുടർച്ച) 365

മേൽപ്പത്തൂർ നാരായണഭട്ടപാദർ 365

നാരായണീയം 375

ശ്രീപാദസപ്തതി 379

ഗുരുവായൂപുരേശസ്തോത്രം 380

ഗോശ്രീനഗരവർണ്ണനം 381

മാടരാജപ്രശസ്തി 381

ശൈലാബ്ദീശ്വരപ്രശസ്തി 383

മുക്തകണ്ഠൻ 383

ചമ്പുപ്രബന്ധങ്ങൾ 385

ഭട്ടതിരിയുടെ കാവ്യശൈലി 387

പ്രബന്ധങ്ങളിലെ കഥാവസ്തു 394

കോടിവിരഹം 396

ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ, സൂക്തശ്ലോകങ്ങൾ 396

ആശ്വലായനക്രിയാക്രമം 397

പ്രക്രിയാസർവ്വസം 398

സർവസ്വവ്യാഖ്യകൾ 402

ധാതുക്വാവ്യം 404

അപാണിനീയപ്രാമാണ്യസാധനം 405

മാനമേയോദയം 408

ഉപസംഹാരം 408

കട്ടഞ്ചേരി ഇരവിച്ചാക്കുവർ 409

മേൽപ്പത്തൂർ മാതുരത്തഭട്ടതിരി 410

പുരാടം തിരുനാൾ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവ് 411

ശ്രീകുമാരൻനമ്പൂരി 412

മാത്തിൽ നാരായണൻനമ്പൂരി 415

തത്ത്വാരത്നദീപിക 418

ധാതുരത്നാവലി 418

പ്രക്രിയാസാരം 419

തന്ത്രപ്രായശ്ചിത്തം 420

അക്കിത്തത്തു നാരായണൻനമ്പൂരി 421

യങ്ങ്ലുകുസംഗ്രഹം 424

പ്രൈശ്ചാർത്ഥവിവൃതി 424

അഷ്ടമൂർത്തി ഭട്ടതിരി 425

നീവികാരൻ ശങ്കരവായിയർ 427

പരമേശ്വരമംഗലത്തു ചന്ദ്രശേഖരവായിയർ 428

ഗോവിന്ദനാഥൻ 430

ശങ്കരാചാര്യചരിതം 431

ശ്രീസ്വയംവരം 432

ഗോപികോന്മാരും 432

മുക്തിസ്ഥലദേവീസ്തോത്രം 433

വിവേകസാരം 434

29 മണിപ്രവാള സാഹിത്യം 435

മഴമംഗലത്തിന്റെ മണിപ്രവാളചമ്പുക്കൾ 435

നൈഷധം 436

ചില പദ്യഗദ്യങ്ങൾ 437

ഫലിതം 438

രാജരത്നാവലിയാം ഇതിവൃത്തം 439

കവീതാരിതി 439

ബാണയുദ്ധം 441

കൊടിയവിരഹം 442

ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകൾ 444

കൊച്ചി രാമവർമ്മമഹാരാജാവ് 449

നീലകണ്ഠനമ്പൂരി 450

ചെല്ലൂരനാഥോദയം 452

മറ്റു ഭാഷാചമ്പുക്കൾ 456

കല്യാണസൗഗന്ധികം 465

ഇതര ചമ്പുക്കൾ 469

ചമ്പുക്കാരന്മാരുടെ സിദ്ധികൾ 470

ഭാഷാദണ്ഡകങ്ങൾ, ലക്ഷണം 472

ചമ്പുക്കളിലെ ദണ്ഡകം 472

ഭരതവാക്യം, ഇതിവൃത്തം 475

ഭരതവാക്യത്തിന്റെ സ്വരൂപം 476

പുതാനം നമ്പൂതിരി 478

മണിപ്രവാളവൃത്തശാസ്ത്രം 485

മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരി 486

മുഹൂർത്തപദവി ബാലശങ്കരം 488

ലാലുദാസ് കുരിയവ്യാഖ്യാ ബാലശങ്കരം 488

പഞ്ചബോധം ബാലശങ്കരം 489

ചന്ദ്രഗണിതക്രമം 490

ഭാഷാസംഗ്രഹം 490

പ്രശ്നസാരം 490

ജാതകക്രമം 490

ജാതകസാരം 491

കരണസാരക്രിയാക്രമം 491

ഈഞ്ചക്കണ്ഠാമാധവൻനമ്പൂരി 492

ദ്രക്കരണം 494

കണക്കുസംബന്ധിച്ച മണിപ്രവാളകൃതികൾ 495

കണക്കുസാരം 495

30 തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ 499

തുഞ്ചൻപറമ്പ് 499

ജാതി 500

പിതാവ് 500

എഴുത്തച്ഛനും നീലകണ്ഠനും 502

എഴുത്തച്ഛന്റെ ഗന്ധർവാംഗസംഭ്രമം 503

പേർ 504

ചിറ്റൂർ ഗുരുമാം 506

ഗ്രാമപ്രതിഷ്ഠ 507

രാമാനുജനും സൂര്യനാരായണനും 509

രാമൻ 510

എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലം 511

എഴുത്തച്ഛന്റെ ഗുരുക്കന്മാർ 515

ജീവചരിത്രം 516

എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികൾ 517

കിളിപ്പാട്ടിന്റെ ഉൽപത്തി 517

കിളിപ്പാട്ടുവൃത്തങ്ങൾ 519

അദ്ധ്യാത്മരാമായണം 520

ഉത്തരരാമായണം 531

മഹാഭാരതം 534

ദേവീമാഹാത്മ്യം 541

ബ്രഹ്മാണ്യപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു് 542

സീതാവിജയം കിളിപ്പാട്ടു് 547

ശ്രീമൽഭാഗവതം കിളിപ്പാട്ടു് 549

സിദ്ധാന്തപക്ഷം 554

ഹരിനാമകീർത്തനം 556

ചിന്താരത്നം 560

കൈവല്യനവനീതം 565

രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം 568

കേരളനാടകം 572

ഉപസംഹാരം 573

31 ഭാഷാസാഹിത്യം (പദ്യം) 577

തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യപരമ്പര 577

വലിയ കോപ്പ (ഗോപാല) സ്വാമികൾ 578

കുരുണാകരനൈഴുത്തച്ഛൻ 578

സൂര്യനാരായണനൈഴുത്തച്ഛൻ 580

ദേവഗുരു 581

പരാപരഗുരു 583

ഗോപാലനൈഴുത്തച്ഛൻ 583

സ്വാന്തപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു് 584

നാഗാനന്ദം കിളിപ്പാട്ടു് 586

കൃഷ്ണലീല പാട്ടു് 588

രാമാശ്വമേധം കിളിപ്പാട്ടു് 590

ഭാരതം സംക്ഷേപം കിളിപ്പാട്ടു് 592

ശ്രീരാമസ്വർഗ്ഗാരോഹണം കിളിപ്പാട്ടു് 594

ഏകാദശിമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ടു് 595

നാസാച്ചേദം കിളിപ്പാട്ടു് 597

പുത്രകാമേഷ്ടി കിളിപ്പാട്ടു് 598

രാമായണം കിളിപ്പാട്ടു് 599

നാസികേതുപുരാണം കിളിപ്പാട്ട് 600
 മാർക്കണ്ഡപുരാണം കിളിപ്പാട്ട് 602
 ചിത്രശില്പചരിതം കിളിപ്പാട്ട് 603
 കിരാതാർജ്ജുനീയം കിളിപ്പാട്ട് 606
 പാണ്ഡവശങ്കരം (സങ്കീർത്തനം) 607
 പാർവതീപാണിഗ്രഹണം ആറുവൃത്തം 609
 ക്ഷേലവൃത്തം നാലുവൃത്തം 612
 മറ്റൊരു രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം 613
 ഏകാദശീമാഹാത്മ്യം നാലുവൃത്തം 615
 സംക്ഷിപ്തസങ്കീർത്തനങ്ങൾ 615
 പുനാനന്തിന്റെ ഭാഷാകൃതികൾ 616
 അനാനപ്പാന 620
 സ്തോത്രങ്ങൾ 622
 ഘനസംഘം 625
 മറ്റു കീർത്തനങ്ങൾ 626
 സഭാപ്രവേശം പാന 635
 കനകകിരീടം പാട്ട് (വടക്കൻ) 637
 കനകകിരീടം (തെക്കൻ) 638
 മറ്റു ചില സ്തോത്രങ്ങൾ 638

ദേവനാരായണഗാനങ്ങൾ 653
 മാർഗ്ഗംകളിപ്പാട്ട്, പാടുന്ന രീതി 656
 പാക്കനാർ തൊള്ളായിരം 660
 32 ഭാഷാഗദ്യം 661
 ഉത്തരരാമായണം ഗദ്യം 661
 വാസുദേവൻനമ്പൂരി, പഞ്ചികാകാരൻ 663
 ഭാഷാവൈജ്ഞി 666
 മറ്റൊരു ലഘുഭാഷ്യരീയവ്യാഖ്യ 666
 ഹോരാസാരോചയം ഭാഷ 668
 വേണുവാരോഹ പരിഭാഷ 668
 പ്രൈക്ഷഭാഷ്യം 669
 ചെറുമുക്കിൽ പച്ച 670
 വേദാന്തപ്രകരണം 671
 ഈശ്വരസ്വരൂപവിചാരം ഭാഷ 671
 വിംശതിവ്യാഖ്യ 672
 ദേവീമാഹാത്മ്യവ്യാഖ്യാനം 673
 ക്രിസ്ത്യാനികളും ഭാഷാഗദ്യവും 673
 ഉദയാപേരൂർ സുനഹദോസ് 674

ഉള്ളൂർ എസ്സ്. പരമേശ്വരയ്യർ

മലയാള ഭാഷയിലെ പ്രമുഖ കവിയും പണ്ഡിതനുമായിരുന്ന മഹാകവി ഉള്ളൂർ എസ്സ്. പരമേശ്വരയ്യർ (1877 ജൂൺ 06-1949 ജൂൺ 15) ചങ്ങനാശ്ശേരിയിലെ പെരുന്നയിൽ താമരശ്ശേരി ഇല്ലത്താണ് ജനിച്ചത്. തിരുവനന്തപുരം ഉള്ളൂർ സ്വദേശിയായ പിതാവ് സുബ്രഹ്മണ്യ അയ്യർ ചങ്ങനാശ്ശേരിയിൽ സ്കൂൾ അദ്ധ്യാപകനായിരുന്നു. അമ്മ ചങ്ങനാശേരി സ്വദേശിയായ ഭഗവതിയമ്മ. അദ്ദേഹം പെരുന്നയിൽ തന്നെയാണ് ബാല്യ കാലം ചെലവഴിച്ചത്. അച്ഛന്റെ അകാലമരണത്തെത്തുടർന്ന് അമ്മയോടൊപ്പം അച്ഛന്റെ നാടായ ഉള്ളൂരിലേക്കു താമസം മാറി. പിതാവിന്റെ മരണം പരമേശ്വരയ്യന്റെ വിദ്യാഭ്യാസ മോഹങ്ങളിൽ കരിനിഴൽ വീഴ്ത്തി. എങ്കിലും അമ്മയുടെ പ്രോത്സാഹനവും സമർപ്പണവും അദ്ദേഹത്തെ ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പാതയിലെത്തിച്ചു. തിരുവനന്തപുരത്തെ മഹാരാജാസ് കോളജിൽ ചേർന്ന അദ്ദേഹം 1897ൽ തത്വശാസ്ത്രത്തിൽ ഓണേഴ്സ് ബിരുദം നേടി. ബിരുദം നേടിയ ശേഷം തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാർ ഉദ്യോഗസ്ഥനായി. ജോലിയിലിരിക്കെ നിയമത്തിൽ ബിരുദവും, മലയാളത്തിലും, തമിഴിലും ബിരുദാനന്തര ബിരുദവും നേടി.

ഉള്ളൂർ, കമാരനാശാൻ, വള്ളത്തോൾ എന്നീ കവികൾ ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആരംഭത്തിൽ മലയാളസാഹിത്യത്തിലെ കാല്പനിക പ്രസ്ഥാനത്തിനു നാനിറകിച്ച് ശ്രദ്ധേയരായി. സാഹിത്യ ചരിത്രത്തിൽ ഇവർ കവിത്രയം എന്നറിയപ്പെടുന്നു. കവി എന്നതിനു പുറമെ ചരിത്രകാരനായും, സർക്കാർ ഉദ്യോഗസ്ഥനായും ഉള്ളൂർ പേരെടുത്തിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരം ടൗൺ സ്കൂൾ അദ്ധ്യാപകൻ, ജനസംഖ്യാ വകുപ്പിൽ ഗുമസ്തൻ, തഹസീൽദാർ, മുൻസിഫ്, അസിസ്റ്റന്റ് സെക്രട്ടറി എന്നീ ഔദ്യോഗിക സ്ഥാനങ്ങൾ വഹിച്ച അദ്ദേഹം തിരുവിതാംകൂറിലെ ഇൻകം ടാക്സ് കമ്മീഷണറായി ഉയർന്നു. ചീഫ് സെക്രട്ടറി പദവിയുടെ താൽക്കാലിക ചുമതലയും വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കട്ടിക്കാലം മുതൽക്കേ സാഹിത്യ വാസന പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്ന ഉള്ളൂർ ആധുനിക മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ പ്രാതസ്കരണിയരായ ആധുനിക കവിത്രയത്തിലൊരാളായി വിശേഷിക്കപ്പെടുന്നു. കഠിന സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ബഹുലമായി ഉപയോഗിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ

രചനാശൈലി അക്കാലത്ത് അനുവാചകർക്ക് പഥ്യമായിരുന്നു. എങ്കിലും ഇക്കാലത്ത് കേരള സാഹിത്യചരിത്രത്തിന്റെ കർത്താവ് എന്ന നിലയിലാവും പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നത്. 1937-ൽ തിരുവിതാംകൂർ രാജഭരണകൂടം ഉള്ളൂരിന് മഹാകവി ബിരുദം നല്കി. കൊച്ചി മഹാരാജാവ് 'കവിതീലകൻ' പട്ടവും കാശിവിദ്യാപീഠം 'സാഹിത്യഭൂഷൺ' ബിരുദവും സമ്മാനിച്ചു.

പ്രധാന കൃതികൾ

1. ഉമാകേരളം (മഹാകാവ്യം)
2. മണിമഞ്ജുഷ
3. കേരള സാഹിത്യ ചരിത്രം
4. കർണ്ണഭൂഷണം
5. പിങ്ഗള
6. ഭക്തിദീപിക
7. ഒരു മഴത്തുള്ളി (കവിത)

(വിക്സിപ്പീഡിയയോട് കടപ്പാട്)

ആമുഖം

2014-ൽ ആണ് മഹാകവി ഉള്ളൂരിന്റെ കേരളസാഹിത്യചരിത്രത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ രണ്ട് ഭാഗങ്ങൾ പൊതുസഞ്ചയത്തിലാകുന്നത്. അപ്പോൾ തന്നെ ഈ മഹദ്ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പകർപ്പവകാശപരിധിക്ക് പുറത്തായ ഭാഗങ്ങൾ വിവിധ ഇലക്ട്രോണിക് രൂപങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കണമെന്നത് ഞങ്ങളുടെ നീണ്ട കാലത്തെ ആഗ്രഹമായിരുന്നു. ഈ പുതുവത്സരദിനത്തിൽ തന്നെ ആദ്യത്തെ രണ്ട് ഭാഗങ്ങൾ പുറത്തിറക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞതിൽ അങ്ങേയറ്റം ചാരിതാർത്ഥ്യമുണ്ട്. വെറും പതിനഞ്ചിൽ താഴെ മാത്രം സജീവപ്രവർത്തകരുടെ ഏതാനും മാസത്തെ പരിശ്രമമാണ് ഇത് സാധ്യമാക്കിയത്. അപ്പോൾ കരെയധികം മനുഷ്യരുടെ സഹകരണമുണ്ടെങ്കിൽ എത്രമാത്രം പുസ്തകങ്ങൾ നമ്മുടെ വായനക്കാരിലേയ്ക്ക് എത്തിക്കാനാവുമെന്ന് ചിന്തിക്കുക.

ഡിജിറ്റൈസേഷൻ വികാസോഴ്സിന്റെ മാതൃകയാണ് ഞങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചത്. എൻട്രിക്കും, തെറ്റ് തിരുത്തലിനും, സാങ്കേതികപിഴവുകൾ ഇല്ലായ്മ ചെയ്യാനും മീഡിയവികിയും അതിന്റെ അനുമതിയോടെ സോഫ്റ്റ്‌വെയറുകളുമാണ് ഞങ്ങൾ ആശ്രയിച്ചത്. സ്വതന്ത്രസോഫ്റ്റ്‌വെയർ പക്ഷപാതികളായ ഞങ്ങളുടെ കമ്പ്യൂട്ടിങ്ങ് ദർശനങ്ങളോട് ഇതൊക്കെ വളരെ യോജിക്കുന്നതുമായിരുന്നു. സ്വതന്ത്ര ടെക്സ്‌സെറ്റിങ്ങ് സംവിധാനമായ ടെക് (T_EX) ആണ് പിഡിഎഫ്, ഈപബ് എന്നീ ഇലക്ട്രോണിക് രൂപങ്ങളുടെ നിർമ്മിതിക്ക് ഉപയോഗിച്ചത്. ഇത്രയുമൊക്കെയാവുമ്പോൾ ലിനക്സ് തന്നെയായിരിക്കും ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റമെന്ന് ഉറപ്പിച്ചിരിക്കുമല്ലോ.

മലയാള ഭാഷയിലെ ശുഷ്കമായ പൊതുസഞ്ചയ ഡിജിറ്റൽ രൂപങ്ങളുടെ പട്ടിക അല്പം കൂടി വലുതാക്കാൻ ഈ സംരംഭം സഹായിക്കുമെന്ന് ഞങ്ങൾ കരുതുന്നു. കൂടുതൽ സന്നദ്ധപ്രവർത്തകരെ ഈ സംരംഭത്തിന് ആകർഷിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞാൽ കൂടുതൽ നല്ല പുസ്തകങ്ങൾ വായനക്കാർക്ക് എത്തിക്കുവാനാവും, മറ്റ് ഇന്ത്യൻ ഭാഷകൾക്ക് മാതൃകയാവാനും, മലയാളത്തിന്റെ ശ്രേഷ്ഠഭാഷാപദവി കൂടുതൽ അസ്വർത്തമാക്കാാനും അതുവേണ്ട നമുക്ക് കഴിയും.

ഈ പരിശ്രമത്തിൽ സജീവമായി പങ്കെടുത്ത സർവശ്രീ ജി. രജീഷ്, ടി. ലക്ഷ്മി, എസ്. എ. ശ്രീദേവി, എസ്. വിജയലക്ഷ്മി, ജി. എസ്. വിദ്യ, പി. എൻ. വിജയൻ, ബി. ഭാവന, എസ്. അജിത്, ലിസി മഹേഷ്, ധന്യ, പ്രഭ ക്രിസ്റ്റി, ഷീല സുകുമാരൻ എന്നിവരോടുള്ള നിസ്സീമമായ കടപ്പാട് രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളട്ടെ.

II

രണ്ടാം ഭാഗം

20

സംസ്കൃതസാഹിത്യം

ശ്രീ.പി. പതിനഞ്ചാം ശതകം

കോലത്തിരിമാരും സാഹിത്യവും

ഉത്തരകേരളത്തിന്റെ ആധിപത്യം വഹിച്ചിരുന്ന കോലത്തുനാട്ടുരാജാക്കന്മാരെപ്പറ്റി ഇതിനുമുമ്പുതന്നെ ഞാൻ പലതും ഉപന്യസിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അവർ സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തേയും ഭാഷാസാഹിത്യത്തേയും അനന്യ സാധാരണമായ രീതിയിൽ പോഷിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. അവരിൽ കൊല്ലം 398 മുതൽ 621 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത പള്ളിക്കോവിലകത്തു കേരളവർമ്മ തമ്പുരാനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിനേയൻ രാമവർമ്മ യുവരാജാവിനേയും കുറിച്ചാണ് ഈ അധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുവാനുള്ളത്. രാമവർമ്മ യുവരാജാവു ഭാരതസംഗ്രഹം എന്ന മഹാകാവ്യത്തിൽ തന്റെ വംശത്തേയും മാതൃലനേയും പറ്റി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:

“യേഷാം നഗര്യേളിഗിരാവുദാരാ വിഭാതി മേരാവമരാവതീവ;
തേഷാം നൃപാണാം ഭവതി സു വംശേ മഹാപ്രഭാ ശ്രീരീവ ദൃശസിന്ധൗ.
സംപ്രാപ്തരാജ്യം രവിവർമ്മസംജ്ഞം ദാതാരമന്യാസ്തനയം സമേത്യ
ഉദാരകല്യാണധരാലയസ്ഥാഃ പ്രജാവിപക്ഷാർത്ഥിഗണാ നനന്ദഃ.
ദധാതി ശേഷശ്ശിരസാ ധരിത്രീമസൗ ഭൂജേനേതി ജഗത്തുയേണ
സമ്മാന്യമാനോ വിനിധായ ഭൂമിം നിജാനജേ സ ത്രിദിവം പ്രപേദേ.
ഗുണാകരഃ കേരളവർമ്മനാമാ സ്തേന ദത്തം പ്രതിപദ്യ രാജ്യം
ശശ്വൽപ്രജാരഞ്ജനജാഗത്രുകോ നിർമ്മൂയാമാസ മദം രിപുണാം.
ചതുർവിധാനേന ജനാൻ പ്രതോഷ്യ ധർമ്മാൻ മഹാദാനമുഖാൻ സ കൃത്യാ
പ്രാദർശയമാാഹ്നി ശിവേശ്വരാഖ്യേ കാമപ്രദം ജീവിതമംബികായാ.
ജഗന്നിവാസം ഹൃദയേ ദധാനോ മുദാ കദാചിന്നിജ ഭാഗിനേയം
സ രാമവർമ്മാണമുവാച കാവ്യം വിധിയതാം ഭാരതസംഗ്രഹാവ്യം.

ഉരുപ്രസാദപ്പുവമാശ്രിതേന തേനോദ്ധൃതാ ഭരത വാരിരാഗേഃ
സന്തോർഥമുക്താഃ കൃതസ്യത്രബദ്ധാശ്ശബ്ദഗ്രഹാലങ്കരണീ കുരുദ്ധാഃ.”

കോലത്തിരിമാരുടെ ഒരു പുരാതന രാജധാനി ഏഴിമലക്കോട്ടയായിരുന്നു എന്ന് നാം മുഷികവംശത്തിൽനിന്നു ധരിച്ചുവല്ലോ. അതിനും മുൻപു തളിപ്പറമ്പുകുഷേത്രത്തിനു നാലഞ്ചു നാഴിക തെക്കുള്ള കരിപ്പാത്തു് എന്ന സ്ഥലത്തായിരുന്നു അവർ താമസിച്ചിരുന്നതു്. ഏഴിമലക്കോട്ടയ്ക്കു പുറമേ ചിറയ്ക്കലിനു സമീപമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന വളർപട്ടണത്തിലും അവർക്കൊരു രാജധാനിയുണ്ടായിരുന്നു. മഹാപ്രഭ എന്ന രാജ്ഞി രവിവർമ്മത്തമ്പുരാനെ പ്രസവിച്ചതു് ഏഴിമലക്കോട്ടയിൽവെച്ചാണു്. 590-നു ശേഷം വളർപട്ടണം ആ രാജകുടുംബത്തിന്റെ വാസസ്ഥാനമായി. രവിവർമ്മാവിന്റെ മരണാനന്തരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജൻ കേരളവർമ്മത്തമ്പുരാൻ രാജ്യഭാരം കയ്യേറ്റു. അദ്ദേഹം ശിവേശ്വരക്ഷേത്രത്തിലെ ശ്രീപരമേശ്വരനെ സാക്ഷാൽകരിച്ച ഒരു ഭക്തശിരോമണിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആജ്ഞാനിമിത്തമാണു് രാമവർമ്മ യുവരാജാവു ഭാരതസംഗ്രഹം രചിച്ചതു്. കേരളവർമ്മ കോലത്തിരിയെ യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തിനു പദാർത്ഥചിന്തനം എന്ന വ്യായാസം രചിച്ച രാഘവവാരിയരും ശ്രീകൃഷ്ണവിജയം എന്ന കാവ്യത്തിന്റെ പ്രണേതാവായ ശങ്കരവാരിയരും രാമവർമ്മാവിനെപ്പോലെതന്നെ പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ട്:

“ശ്രീകേരളവർമ്മസ്തപഃ പരിഭൂതാരാതിഭൂതിഭൂമിമദഃ
ആസ്ഥാനമലങ്കർവന്നാസ്ഥായോഗാൽ കദാചിദശിഷ്യത്വം.
രചയ യുധിഷ്ഠിരവിജയവ്യാഖ്യാം പ്രഖ്യാപിതോരുതാൽപര്യം
പര്യായോചനചതുരാം രാഘവ! ലാലവവിവർജ്ജിതാത്മജിതാം.”

എന്നാണു് രാഘവന്റെ പ്രസ്താവന

“ചകാസ്തി രാജാ ചതുരന്തവിരചൂഡാതടീച്ചംബിതപാദപീഠഃ
കാലാഗ്നികുലങ്കഷബാഹുരേജാഃ കോലാധിപഃ കേരളവർമ്മ നാമാ.

ശിവേശ്വരാഖ്യേ ഭവനോത്തമേ യഃ ശ്രുത്യന്തരത്യന്തിഗൃഹശ്രോപം
പ്രാകാശയൽ പ്രൗഢതപഃപടിശ്ശാ പഞ്ചേഷുലിലാ പരിപന്നി തേജഃ
പ്രചണ്ഡിമാ ശിക്ഷയതേ യദിയദോർദ്ദണ്ഡജന്മാ, രിപ സുന്ദരിണാം
പത്രാംശ്രുകാനാം പരിധാനരിതിം കന്ദാശനം കാന്നന ചങ്ക്രമം ച.
ഉർവീഭരം ബിഭ്രതി യത്ര നൃണാം ഗുർവീം മുദം തന്വതി ചാനദാണൈഃ
ദർവീകരേദ്രശ്ച കരാറവിന്ദേ ദർവീ ച വിശ്രാമ്യതി ശൈലജായാഃ.”

എന്നു ശങ്കരനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹിമാതിശയത്തെ ഉപശ്ലോകനം ചെയ്യുന്നു.

കേരളവർമ്മത്തമ്പുരാൻ, മുപ്പു പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ, കൊല്ലം 598-ൽ കോലത്തിരിയായി; 621-ൽ 64-ആമത്തെ വയസ്സിൽ പരഗതിയെ പ്രാപിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരവനും കവിയുമായ രാമവർമ്മ യുവരാജാവു് 618-ൽത്തന്നെ യശശ്ശരീരനായി. രാഘവനും ശങ്കരകവിയും കേരളവർമ്മാവിന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതന്മാരായിരുന്നു. കേരളവർമ്മാവിന്റെ

പിൻ വാഴ്ചക്കാരനായ ഉദയവർമ്മതമ്പുരാൻ 621 മുതൽ 650 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്തു. തന്റെ പൂർവ്വഗാമി സംസ്കൃതകാവ്യത്തിന് എങ്ങനെയോ അങ്ങനെ ഉദയവർമ്മതമ്പുരാൻ ഭാഷാസാഹിത്യത്തിനു പുരസ്കാരത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു. കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സദസ്സീനെയെന്ന് അലങ്കരിച്ചിരുന്നു.

ശ്രീകണ്ഠവാരിയർ

രാഘവവാരിയരുടെ ഗുരുവായി ശ്രീകണ്ഠവാരിയർ എന്നൊരു കവിപുങ്ഗവൻ ക്രി. പി. 6-ആം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ കോലത്തുനാട്ടിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹം കോഴിക്കോട്ടു സാമൂതിരിക്കോ വിലകത്തിനു സമീപമായിരുന്നു എന്നറിയുന്നു. അദ്ദേഹം സംസ്കൃതത്തിൽ രഘുദയമെന്നു എട്ടാശ്വാസത്തിൽ ഒരു യമകകാവ്യവും പ്രാകൃതത്തിൽ ശൗരിചരിതമെന്നു നാലാശ്വാസത്തിൽ ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധകഥയെ വിഷയീകരിച്ച മറ്റൊരു യമകകാവ്യവും നിർമ്മിച്ചു. രഘുദയത്തിനു ശ്രീകണ്ഠീയമെന്നും പേരുണ്ട്. രഘുദയത്തിലെ അധോലിഖിതങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങളിൽ നിന്നു ശ്രീകണ്ഠൻ ആയുർവ്വേദവിശാരദനായ ഒരു ശങ്കരവാരിയരുടെ ഭാഗീനേയനും ശിഷ്യനുമായിരുന്നു എന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. ഗൃഹനാമം എന്തെന്നറിയുന്നില്ല.

“സോജനിനാസനായാദ്യുതിമത്യബ്ധീശപത്തനാസനായാം
ശിവദിഗിനാസനായാന്യായാദപിയത്രബുധജനാസനായാം.
പാരശവാനന്യയമാനഃഖ്യാതോസോഷ്ടാങ്ഗഹൃദയവാനന്യയമാനഃ
ഗുണവിഭവാനന്യയമാനസ്പൃശ്ചന്ദ്രിയഃ ശങ്കരോപിവാന്യയമാനഃ
ഭേഷജവന്ധസുരസ്യ ശ്രീകണ്ഠശ്ശിഷ്യ ഉദ്വേസ്സസുരസ്യ
രസപർവന്ധസുരസ്യ സ്ഥിരമതിരലമസ്തിനതസവന്ധസുരസ്യ.”

നാളോദയത്തിലെമ്പോലെ രഘുദയത്തിലും നാലു പാദങ്ങളിലും യമകമുണ്ട്. തനിക്ക് ആ വിഷയത്തിൽ മാർഗ്ഗദർശിയായ നാളോദയകാരനെ അദ്ദേഹം ‘നമോസ്തു രവിദേവായ’ എന്നു വന്ദിക്കുന്നതായി ഞാൻ അന്യത്ര നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. രഘുദയത്തിനു ശ്രീകണ്ഠന്റെ ശിഷ്യനായ രുദ്രമിശ്രൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ പദാർത്ഥദീപിക എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നു. കവിമുഖത്തിൽനിന്നുതന്നെ അർത്ഥം ഗ്രഹിച്ചാണ് അദ്ദേഹം ആ വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചത്.

“ശ്രീകണ്ഠരചിതസ്യാഹം കാവ്യസ്യ യമകാത്മനഃ
പദാർത്ഥമാത്രോപകാരി വ്യാഖ്യാനം കർത്തുമാരഭേ.
ശ്രുതം കവിമുഖാദേവ യദർത്ഥം ബ്രൂ മഹേ വയം
പ്രയാസോയമതോസ്യാകം കേവലം ശബ്ദഗുഹനേ,
മന്ദാനാം ദുർഗ്ഗമതയാ ചിത്രകാവ്യം ന ദൃഷ്യതി
യദുസവന്ധൽ സുധിയാം ഭാമഹസ്യ വചോ യഥാ.”

എന്ന് ആ വ്യാഖ്യാതാവു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. രുദ്രമിശ്രനെപ്പറ്റി മറ്റൊരറിവും ലഭിക്കുന്നില്ല.

ശൗരിചരിതം ഒരു പ്രാകൃതയമകകാവ്യമാണെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതിലേ ആദ്യത്തെ പദ്യം താഴെച്ചേർത്തു് അതിന്റെ ഛായയും കുറിക്കാം.

“ണമഹ ഗആണയപാഅം
ജത്തോ ബിമുഹാ ജണാ ഗആ ണ ണ പാഅം
ജണ്ണതുരത്താലേഹാ
സളാഹണിണ്ണോ അ ജപ്ഫ രപ്ഫാലേഹാ.”

“നമത ഗജാനനപാദം യസ്യാദിമുഖാ ജനാ ഗതാ ന ന പാതം
യന്നതിരക്താ ലേഖാഃ ശ്ലാഘനീയാശ്ച യത്ര രക്താ ലേഖാഃ”

ഈ രണ്ടു പാദങ്ങളിൽ മാത്രമേ ഈ കാവ്യത്തിൽ യമകം ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ഇതിനും ഒരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അത് ആരുടേതാണെന്നറിയുന്നില്ല.

“ശ്രീകണ്ഠരചിതം കാവ്യം തച്ഛൗരിചരിതാഹയം
വ്യാഖ്യാന്യേഹം സയമകം പ്രൗഢപ്രാകൃതഭാഷയോഃ.”

എന്ന് ആ വ്യാഖ്യാതാവു പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു.

രാഘവവാരീയർ

യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തിനു പദാർത്ഥചിന്തനം എന്ന വിസ്തൃതവും വിശ്വോത്തരവുമായ വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച രാഘവവാരീയർ ശ്രീകണ്ഠന്റെ ശിഷ്യനും ഒരു പ്രശസ്ത പണ്ഡിതനുമായിരുന്നു. ചിറയ്ക്കൽ താലൂക്കിൽപ്പെട്ട പള്ളിക്കുന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമി. പദാർത്ഥചിന്തനത്തിന്റെ പ്രാരംഭത്തിൽ രാഘവൻ തന്നെ ഈ വസ്തുത പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“വിഹാരക്ഷിതിഭൃൽക്ഷേത്രേ വസന്തീം വിശ്വരക്ഷിണീം
പദ്മാക്ഷസോദരീമീഡേ ദാക്ഷ്യായാനക്ഷണം ഗിരാം.

***

ശ്രീവിഹാരധരാവാസാ വാസവാനജസോദരീ
സാദരാ ഭക്തവർഗ്ഗേഷു സാദരാത്മ രക്ഷികാ.
ശ്രീകണ്ഠാവ്യാസമാഖ്യാതാഃ ശ്രീകണ്ഠാകണ്ഠധീമുനാഃ
സൂത്രതാ വിശ്രുതാ ലോകേ ഗുരവോ മമ രക്ഷകാഃ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു രാഘവന്റെ ഇഷ്ടദേവത പള്ളിക്കുന്നത്തു പാർവ്വതീദേവിയായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുവിന്റെ സംജ്ഞ ശ്രീകണ്ഠനെന്നായിരുന്നു എന്നും വിശദമാകുന്നു. കേരളവർമ്മ കോലത്തിരിയുടെ ആജ്ഞാനുസാരമാണ് അദ്ദേഹം യുധിഷ്ഠിരവിജയം വ്യാഖ്യാനിച്ചതെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. ‘ശ്രീകണ്ഠദാസൻ’ എന്ന മുദ്രയാണ്

വ്യാഖ്യാതാവ് അനുസ്മൃതമായി സ്വീകരിച്ചുകാണുന്നത്. ഗുരുവിൽനിന്നുതന്നെയായിരിക്കണം അദ്ദേഹത്തിനു യമകകാവ്യങ്ങളോടു വിശേഷപ്രതിപത്തിയും അവയുടെ അർത്ഥപ്രതിപാദനത്തിൽ വിചക്ഷണതയും സിദ്ധിച്ചത്. ചന്ദ്രോത്സവമെന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ മണിപ്രവാളകാവ്യത്തിൽ ‘മധുരകവിഭിരനൈരന്വരപിതാ രാഘവാദ്യൈഃ’ എന്നും

“സുമുഖി! സുരഭയന്തി സ്വൈരമാശാകദംബം
മധുരകവിതയാലേ രാഘവാനേ വസന്തഃ
നിരുപമരുചിഭാജാം ദേവി! നിർമ്മത്സരാണാം
നിലയമിനിയ പള്ളിക്കുറുന യേഷാം നിവാസം.”

എന്നും ഉപന്യസിച്ചു കാണുന്നതിൽ നിന്നു രാഘവൻ ഒരു സരസ കവികൂടിയായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ ശിഷ്യസമ്പത്തുണ്ടായിരുന്നു എന്നും ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായി പദാർത്ഥചിന്തനമല്ലാതെ മറ്റൊരു ഗ്രന്ഥത്തേയോ ശങ്കരകവിയല്ലാതെ മറ്റൊരു ശിഷ്യനേയോ പറ്റി നമുക്ക് ഇതുവരെയും അറിവു കിട്ടിയിട്ടില്ല. ശങ്കരൻ ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ ഇങ്ങനെ പ്രശംസിക്കുന്നു:

“പാത്രം ശ്രീയസ്സസ്യ ചകാസ്തി രാജ്യേ ക്ഷേത്രം വിഹാരാചല നാമധേയം;
ജഗത്സവിത്രി ചലേ യൽ പവിത്രീകരോതി നീഹാര ഗിരിരൂപത്രി.
വിഭാതി തസ്മിൻ ഗിരിജാകടാക്ഷപാത്രീഭവൻ കശ്ചന സുരിവര്യഃ
ശ്രീകോലഭൂപാലകഹർഷസിന്ധുരാകാശഗീ രാഘവനാമധേയഃ
സദാ മനീഷാമയതാമ്രപർണ്ണീസമ്പർക്കിണോ വാങ്മയ മൗക്തികാനി
ഭാഗൈകസിന്ധോസ്തമവാപ്യ യസ്യ സുധീജനഃ കർണ്ണമലങ്കരോതി.
അന്തേവസൻ കശ്ചന തസ്യ ചാസീൽ കവിത്വമാർഗ്ഗേ കലിതപ്രചാരഃ
ആചാര്യകാരണ്യജലപ്രവൃപ്രജ്ഞാങ്കുരശ്ശങ്കരനാമധേയഃ”

രാമവർമ്മയുവരാജാവ്

രാമവർമ്മ യുവരാജാവ് ഭാരതസംഗ്രഹം എന്ന മഹാകാവ്യത്തിന്റേയും ചന്ദ്രികാകലാപീഡം എന്ന നാടകത്തിന്റേയും നിർമ്മാതാവാണ്. ഭാരത സംഗ്രഹത്തെപ്പറ്റി മുൻപു സൂചിപ്പിക്കുകയുണ്ടായല്ലോ. അതിൽ ആദ്യത്തെ 24 സർഗ്ഗങ്ങളും 25-ആം സർഗ്ഗത്തിലെ ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങളും മാത്രമേ കിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. പക്ഷെ ഗ്രന്ഥം സമാപ്തമാകുന്നതിനുമുമ്പു കവി അന്തരിച്ചുപോയി എന്നും വരാവുന്നതാണ്. ധൃതരാഷ്ട്രരും ഗാന്ധാരിയും കുന്തിയും മരിച്ച് അവരുടെ അപരക്രിയ പാണ്ഡവന്മാർ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതുവരെ—അതായത് ആശ്രമവാസത്തോളം—ഉള്ള കഥ ലബ്ധമായ ഭാഗത്തിൽ പ്രതിപാദിതമായി കാണുന്നു. കവി അഗസ്ത്യഭട്ടന്റെ ബാലഭാരതത്തെ ധാരാളമായി ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്രി: പി: പതിനാലാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ കാകതിയമഹാരാജാവായ പ്രതാപരുദ്രന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായി ജീവിച്ചിരുന്ന ഒരു മഹാകവിയാണ് അഗസ്ത്യഭട്ടൻ. പ്രതാപരുദ്രീയത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവ് അദ്ദേഹമാണെന്നും ഊഹിക്കാൻ ചില ന്യായങ്ങളുണ്ട്. പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ ബാലഭാരതത്തിനു കേരളത്തിൽ സിദ്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്ന പ്രചാരം ഈ ഘട്ടത്തിൽ പ്രത്യേകം സ്മർത്തവ്യമാകുന്നു. രാമവർമ്മാവിന്റെ

കവിതയ്ക്കു ലാളിത്യമുണ്ടെങ്കിലും ശബ്ദസുഖം പോരാത്ത പദ്യങ്ങൾ ധാരാളമുണ്ട്. സൂക്ഷ്മമായ പദ്യാലോചനയിൽ അദ്ദേഹത്തെ ഒന്നാംകിടയിലുള്ള ഒരു കവിയായി ഗണിക്കുവാൻ തരമില്ലെങ്കിലും രണ്ടാംകിടക്കാരിൽ അദ്ദേഹം ഉയർന്നുനിൽക്കുന്നതായി സ്ഥാപിക്കാം. മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം. ശന്തനവും ഗങ്ഗാദേവിയും തമ്മിലുള്ള സംഭാഷണമാണു വിഷയം.

“ശനൈശ്ശനൈരന്തികമീയുഷീം താം
ശുചിസ്തൃതശ്ശന്തനരാബഭാഷേ
അന്യസ്യ ഭാര്യാ ന യദിന്ദുവക്ത്രേ
മൽപ്രേയസീനാം പ്രവരാ ഭവേതി.
ശുഭേശുഭേ വാ ഭുവനൈകവീര
യാവദ്ഭവോൻ കർമ്മണി മാം പ്രവൃത്താം
നീരോത്സ്യതേ താവകയാസ്തി താവ-
ദ്വസേയമീത്യേനമവോചദ്ദേദാ.
താം രാജഹംസപ്രതിമാനയാനാം
തഥേതി രാജന്യവരോ ഗദിത്വാ
രോമാഞ്ചരാജീപരിരാജിതാങ്ഗ-
സ്ത്വയാ സഹാഗാനിജരാജയാനീം.”

വേദവ്യാസന്റെ പേരിൽ കവിക്ക് അസാമാന്യമായ ഭക്തിയുണ്ട്. അതിൽ ആശ്ചര്യത്തിന് അവകാശവുമില്ല. താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകം നോക്കുക:

“സദാഖിലാഭിസ്സഹിതഃ കലാഭിർ-
ദ്വൈപായനേന്ദുഃ കൃതിരശ്ജീജാലൈഃ
ഹരൻ ജഗന്മോഹമഹാസകാര-
മാനന്ദമസൃഷ്ടതമം ദിശേനഃ.”

ചന്ദ്രികാകലാപീഡം നാടകം

രാമവർമ്മതന്യരാൻ അഞ്ചങ്കത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു നാടകമാണ് ചന്ദ്രികാകലാ പീഡം. പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പങ്ക്തികളിൽ നിന്ന് ഈ വസ്തുത വെളിപ്പെടുന്നു:

“സൂത്രഃ— ആര്യേ! സുന്ദരികേ! ആദിഷ്ടോസ്തി സമസ്തു സുരാസുരചക്രവർത്തി ചക്രവിശങ്കട മകുടതടാഘടിതനാനാവിധാ നര്മഘരതനിര്യുതനിര്യൽകരനികര കേസരിതചരണസ രോരുഹ സ്യ, ചതുർദ്ദശഭവനഭവനസ്തം ഭായമാനളജദണ്ഡമണ്ഡലസ്യ, ഗാന്ധർവവേദമർമ്മായമാണൈശ്ചാരീകരണാങ്ഗഹാരപാദകുട്ടനഭ്രമരഭ്ര മരിതാദിരസഭാവസ്ഥായിസഞ്ചാരികാദൃഷ്ടിവിശേഷൈശ്ച പതാകാദിഭിരസംയുതഹ സ്വൈരഞ്ജലിപുരഖൈസ്തം യുതഹ സ്വൈ ശ്ചതുരശ്രമുഖൈർവൃത്തഹസ്വൈ ശ്ചാങ്ഗപ്രത്യങ്ഗപാങ്ഗ ക്രിയാങ്ഗരാഗാ

ങ്ഗഭാഷാങ്ഗാഭിനയൈർമാർഗ്ഗദേശിതാളൈ ശ്ല, ഗ്രാമജാതിദേശിനാനാവിധരാഗസം യോജിതഗീതഗീതി കാഭിശ്ല, ബഹുവിധപാടാക്ഷരലക്ഷിതപട്ടപടഹൃദംഗപ്രമുഖ ചതുർ വിധവാദ്യൈശ്ല മണ്ഡിതേഷ്യാനന്ദാദിദ്രുതതാണയവേഷ്യ പണ്ഡിതസ്യ, സകലവിദ്യാപാ രീണാനാം വിബുധായധ്യരന്ധരാനാം ബന്ധുരശീലാനാം ജിതാരിഷ്ടുകാനാം ബ്രഹ്മകല്പാ നാം ഭൂമീസുരസമാജാനാം യോഗക്ഷേമമഹാപ്രതനീരതസ്യ, പ്രണതപുരുഷാർത്ഥവിതര ണജാഗരൂകസ്യ, മകരകേതനകേളിശൈലായമാനശൈലരാജതനയാകചവിലസീത കാശ്മീരമകരികാപത്രാങ്കര ലീലസ്യ, മാന്ധാത്രപ്രമുഖരാജർഷീതപഃപ്രകാണയവിവർത്തസ്യ, ചെല്ലൂരപുരവാസിനോ നിഗമവനനീലകണ്ഠസ്യ നീലകണ്ഠസ്യ ചൈത്രയാത്രോത്സവസമാ ഗതൈഃ.... രാദ്യമിശ്രൈഃ.

“ആര്യേ! പുരാണകവിനിബദ്ധാനി ബഹുവിധാനി രൂപകാണി പ്രയോഗതോ ദർശിതാനി, ഇദാനീമഭിനവം രൂപകം നിവേദയാമി. (വിമുശ്യ, സോല്ലാസം) ആഃ! ജ്ഞാതം സമസ്ത സാമന്തച്ചൂഡാമണി സമുദഞ്ചദദനമണികിരണഗണനീരാജിതപാദപീഠാന്തദ്രുതലസ്യ, ഷോഡശമഹാദാനക്ഷരിതവാരിധാരാകലിതചതുർണ്ണവസ്യ, ഷഡ്സോപേതചതുർവി ധാനദാനപരിതോഷിതസകലലോകസ്യ, വീരലക്ഷ്മീവല്ലഭസ്യ, ഹരിശ്യാന്ദ്രരതിദേവപ്രമു ഖരാജർഷിനിഷേവിതായപരിചംക്രമണ ധ്യരന്ധരസ്യ, മഹാരാജസ്യ, ശ്രീരവിവർമ്മണഃ കനീയസോ, മുർത്തസ്യേവ കോലഭൂകാഗധേയസ്യ ശ്രീകേരളവർമ്മണഃ സഹോദരീസ ണ്ജാതേന, ജഗന്നിവാസപാദാംബുജമധ്യപ്രതേന, സരസ്വതീരമാക്രപാകടാക്ഷപാത്രീഭൂ തേന, രാമവർമ്മാഭിധേയേന കവിരാജേന വിരചിതം ശൃങ്ഗാരരസഭൃയിഷ്ടം ചന്ദ്രികാ കലാപീഡം നാമ നാടകം സപ്രയോഗമഭിനീയാദ്യമിശ്രാനപാസ്യഹേ.”

ഭാരതസംഗ്രഹത്തിൽ കവി ഒരു രവിവർമ്മ രാജാവിനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജ നും ശങ്കരാഭിനവകളുടെ പുരസ്കർത്താവുമായ കേരളവർമ്മരാജാവിനേയും പറ്റി പറയുക യും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിനേയനാണ് താനെന്നു പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ മഹാകാവ്യത്തിന്റേയും ചന്ദ്രികാകലാ പീഡത്തിന്റേയും കർത്താവ് ഒരേ കവി തന്നെയാണെന്നുള്ളത് നിസ്സംശയമാണ്. ‘ജഗന്നിവാസം ഹൃദയേ ദധാനം’ എന്ന മഹാകാവ്യത്തി ലും അദ്ദേഹം തന്റെ ഭഗവൽഭക്തിയെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. ഈ നാടകത്തിന്റെ പ്രസ്താവന യിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു സങ്ഗീതശാസ്ത്രത്തിലും നൃത്തകലയിലും അഗാധമായ വൈദ ഷ്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു.

ചന്ദ്രികാകലാപീഡം കവി പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ക്ഷേത്രത്തിലെ ചൈത്രോത്സവത്തിൽ അഭിന യിക്കുന്നതിനായി രചിച്ച ഒരു നാടകമാണെന്നു പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നു നാം ധരിച്ചുവെല്ലാം. ചന്ദ്രികയെന്ന കലിങ്ഗരാജപുത്രിയെ കന്ദർപ്പശേഖരൻ എന്ന

കാശിരാജാവു വിവാഹം ചെയ്യുന്നതാണ് വിഷയം. ഇതിവൃത്തസംവിധാനത്തിൽ കവി മാളവികാഗിമിത്രത്തെ ധാരാളമായി ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും നാടകം ആകെക്കൂടി ഹൃദയങ്ഗമമാണെന്നുവേണം പറയുവാൻ. പല ശ്ലോകങ്ങളും ആര്യാവൃത്തത്തിൽ നിബ ഡിച്ചിരിക്കുന്നു.

“കന്യമോൽകരപരിപൂർണ്ണഃ കരവകതരുരേഷ ഭാതി ഹർഷകരഃ,
 രോമാഞ്ചസഞ്ചിത ഇവ സ്തനയുഗസമ്മർദ്ദനാൽ സരോജാക്ഷ്യാഃ”
 “ദേവി ഹർഷപരിതാ മാമേഷാ യാതി കാന്തയാ സാകം
 വിരശ്രീരിവ മുർത്താ കലിങ്ഗരാജ്യാദുദാരകീർത്തിയതാ.”

ഇത്യാദി പദ്യങ്ങൾ നോക്കുക . മറ്റൊരു ശ്ലോകം കൂടി ഉദ്ധരിക്കാം.

“ശ്രീവീതോ ഹരിവദ്ഗുഹാഹിതരസശ്ശലീവ പത്രോത്സുകോ
 വാമാന്യാംബുജവനങ്ങളെകശയനോ ഭീമാത്മജാചിത്തവൽ
 ദൂരപാസ്തശിവോദരോ യജനവദക്ഷസ്യ, കാശീപതേ!
 ത്വത്സേനാവിജിതഃ കലിങ്ഗഗൃപതിർന്നവ്യാം ദശമാശ്രിതഃ”

താഴെക്കാണുന്നതു ഭരതവാക്യമാകുന്നു:

“ദേവി, പ്രസന്നഹൃദയാ സതതം മയി സ്യഃ
 സ്വാചാരമഗമനസസ്തുകലഃ പ്രജഃ സ്യുഃ
 ബ്രഹ്മാവലോകരസികാ മൂനയോ ഭവതു;
 രാജ്യേ വസേൽ സ്ഥിരതരാനപമാ ച ലക്ഷ്മീഃ”

ശങ്കരകവി, ജീവിതചരിത്രം: അക്കാലത്തു് ഉത്തരകേരളത്തിലെ പ്രഥമഗണനീയനായ സംസ്കൃതകവി രാഘവ വാരിയരുടെ അന്തേവാസി എന്നു ഞാൻ മുമ്പു നിർദ്ദേശിച്ച ശങ്കരവാരിയരായിരുന്നു.

“കോലാനേലാവനസുരഭിലാൻ യാഹി, യത്ര പ്രഥന്തേ
 വേലാതിതപ്രഥിതയശസശ്ശങ്കരാദ്യാഃ കവിത്രഃ”

എന്ന് ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രി കോകിലസന്ദേശത്തിൽ സമുചിതമായി പ്രശംസിച്ചിട്ടുള്ളതു് ആ കവിസാരവഭൗമനെയാണ്. പള്ളിക്കുന്നു ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപം വടക്കുകിഴക്കായി ശങ്കരൻകണ്ടി എന്നൊരു പറമ്പു് ഇപ്പോഴും ഉണ്ടു്. ആ പറമ്പിൽ പണ്ടു പ്രസ്തുത ക്ഷേത്രത്തിലെ കഴകക്കാരായ വാരിയന്മാരുടെ ഒരു ഗൃഹമുണ്ടായിരുന്നു. ആ കുടുംബത്തിലെ ഒരങ്ഗമാണ് ശങ്കരൻ. പറമ്പിനു് ആ സംജ്ഞ സിദ്ധിച്ചതും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്മാരകമായാണ്. കുടുംബം അന്യംനിന്നുപോയി. ശങ്കരകവി വളരെക്കാലം അവിടെ കഴകപ്രവൃത്തി ചെയ്തുകൊണ്ടും ദേവിയെ ഭജിച്ചുകൊണ്ടും അവിടെനിന്നു് ഒന്നരനാഴിക വടക്കുള്ള വള്ളുപട്ടണം കോട്ടയിൽ കേരളവർമ്മ തമ്പുരാന്റെ സദസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചുകൊണ്ടും താമസിച്ചതിനുമേൽ തീർത്ഥസ്നാനത്തിനായി പരദേശങ്ങളിൽ പര്യടനം ചെയ്യുകയും അവിടെവെച്ചു് അന്തരിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നു പുരാവിത്തുകൾ പറയുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തിൽ ‘അന്തേവസൻ കശ്ചന’ എന്ന പദ്യത്തിനുമേൽ താഴെചേർക്കുന്ന പദ്യങ്ങൾ കാണുന്നു:

“അർദ്ധം ശരീരസ്യ ച ശീതഭാനോഃ
കളത്രയന്തീ ച വതംസയന്തീ
കാചിൽ കൃപാ കണ്യപുരൈകഭ്രഷാ
കാമപ്രസൂര്യൽകലദൈവമാസ്തേ.
നിത്യം വിഹാരാദ്രിജ്ജഷോ ഭവാനുയാഃ
സ്തോത്രാംബുദിഃ സന്നതിദോഹമൈശ്വ
അകാരി യസ്യാങ്കുരിതോ മഹിയാൻ
നവത്വമാശ്രിത്യ കവിത്വശാഖി.”

ഈ പദ്യങ്ങളിൽ നിന്നു (തൃക്കണ്ണപുരം) കണ്യപുരത്തിലേ ശിവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കല ദൈവമാണെന്നും എന്നാൽ അദ്ദേഹം സദാ ആരാധിച്ചുവന്നതു പള്ളിക്കുന്നത്തു ഭഗവതി യെയാണെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. തനിക്കു കവിതാവിഷയത്തിലുണ്ടായ പ്രാഗല്ഭ്യത്തിനു കാരണം ആ ദേവീഭജനമാണെന്നും കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണവിജയം താൻ നിബന്ധിച്ചതു കേരളവർമ്മതമ്പുരാന്റെ ആജ്ഞ നിമിത്തമാണെന്ന് അദ്ദേഹം തുടർന്നുപറയുന്നു:

“കോലേശ്വരസ്തം മുദിതഃ കദാചിദാസ്ഥാനവർത്തി നൃപചക്രവർത്തി
നിഷ്ണാതധീഃ കൃഷ്ണകഥാനബന്ധം കാവ്യം കരു ശ്രാവ്യമിതി നൃഗാദീൽ.
കൃശാപി കോലേശ്വരസ്തമീരസംപ്രേരണാദ്ദേശിക ദൃഷ്ടിനാവാ
ഭക്തിദിഗ്വിതയാഥ തദീയവാണി പാരം ഗതാ കൃഷ്ണകഥാ പയോധേഃ.

***

വാചാം ചമൽകാരകരീ ന മാധീര്യരീപരീപാക ധൂരിണതാസ്മിൻ;
തഥാപി മൗകന്ദകഥാസുധാസു പിപാസവഃ കിന്ന ഭവന്തി സന്തഃ?”

ഒടുവിൽ,

“ശ്രീരാഘവാഖ്യദേശികകാരണ്യകടാക്ഷവീക്ഷണവിലാസഃ
മമ കൃഷ്ണചരിതജലധൗ മരകതമണിസേതുചാതുരീമകരോൽ.”

എന്നൊരു മുക്തകവ്യം കാൺമാനാണു്. ഇവയിൽനിന്നു കവിയുടെ പ്രകൃഷ്ടമായ വിനയവും ശ്രീകൃഷ്ണവിഷയകമായ രതിഭാവവും ഗുരുഭക്തിയും പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നു.

സമകാലികന്മാരായ കവികളിൽ ഉദൃസൻ മാത്രമല്ല ശങ്കരനെ പുകഴ്ത്തിയിരിക്കുന്നത്. ചന്ദ്രോത്സവത്തിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കാണാം:

“ഉചിതരസവിചാരേ ചാരവാദേവതാശ്രീ-
കരകിസലയസമ്മുഷ്ടശ്രമസ്വേദജാലം
അഹമഹമികയാ വന്നർത്ഥശബ്ദപ്രവാഹം
ഭവതു വദനബിംബം ശാങ്കരം പ്രീതയേ മേ.”

“ശ്രീശങ്കരേണ വിദുഷാ കവിസാർവഭൗമേ-
ണാനന്ദമന്ദഗതിനാ പുരതോ ഗതേന
ശ്രീമന്മുകുന്ദമുരളീ മധുരസ്വരേണ
പദ്യൈരവദ്യരവിതൈരനുവർണ്ണമാനാ.”

ചുവടെ ചേർക്കുന്ന അവിജ്ഞാതകർത്തൃകമായ ശ്ലോകവും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ളതാണ്:

ന വിനാ ശങ്കരകവിനാ മമ ധീഷണാ സൗഖ്യഭൃഷണാ ഭവതി;
വിധുനാ പ്രസാദനിധിനാ കമുദ്യതി കിനു മുദ്യതി ഭവതി?

ശ്രീകൃഷ്ണവിജയം

ശങ്കരകവിയുടെ കൃതിയായി പന്ത്രണ്ടു സർഗ്ഗത്തിൽ നിബദ്ധമായ ശ്രീകൃഷ്ണവിജയം മഹാ കാവ്യമല്ലാതെ മറ്റൊരു സംസ്കൃതഗ്രന്ഥവും നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു ജീവിതകാലത്തിൽത്തന്നെ സിദ്ധിച്ച അന്യദുർല്ലഭമായ പ്രശസ്തിക്ക് അവലംബം ആ കാവ്യം തന്നെയാണ്. ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തേക്കാൾ ശബ്ദസുന്ദരവും ശ്രവണമധുരവുമായ ഒരു കാവ്യം സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിലുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. മൂകപഞ്ചശതീയും മറ്റും ദേവതാസ്തോത്രങ്ങൾ മാത്രമാണല്ലോ. അത്തരത്തിലുള്ള ലളിതകോമളകാന്തപദാവലി വിലമങ്ഗലത്തിനു മാത്രമേ സ്വാധീനമായിരുന്നിട്ടുള്ളൂ; പക്ഷേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർണ്ണാമൃതവും മറ്റും ഒരു ഇതിവൃത്തത്തെ ആസ്പദീകരിച്ചു വിരചിതങ്ങളായ കൃതികളല്ലാത്തതിനാൽ ശങ്കരന്റെ കവനകലയിൽ സഹൃദയന്മാർക്ക് ആദരാതിശയം തോന്നുന്നത് അസ്വാഭാവികമല്ല. ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തിലെ പ്രതിപാദ്യം ഭാഗവതത്തിലെ ദശമസ്കന്ധകഥയാണ്; കവിക്ക് ഉപജീവ്യൻ ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസകാരനായ സുകുമാരനാണ്. വിലാസകാരനെപ്പോലെ വിജയകാരനും തന്റെ കാവ്യം മഹാമേരുവിന്റെ വർണ്ണനംകൊണ്ടു ആരംഭിക്കുന്നു. വിജയം സന്താനഗോപാലകഥയോടു കൂടിയാണ് പര്യവസാനിക്കുന്നത്. രസഭാവസമ്പത്തിലും വ്യങ്ഗ്യവൈഭവത്തിലും വിജയം വിലാസത്തെ സമീപിക്കുന്നു എന്നു പരാവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും ശബ്ദധോരണി പരിശോധിക്കുമ്പോൾ അങ്ങിങ്ങു അതിന്റെ ഉപരിതലത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നുപോലും സ്ഥാപിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണ്. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ച് ആ വിഷയത്തിൽ ശങ്കരനുള്ള കൃതഹസ്ത പ്രത്യക്ഷമാക്കിക്കൊള്ളട്ടെ.

പൂതനയുടെ പതനം:-

“പ്രചലൽകചഗണ്ഡശൈലലോലാ
ചലിതോർവീരഹചണ്ഡബാഹുദണ്ഡാ
ന്യപതദ്ഭൂവി സാ യുഗാന്തമൂർച്ഛൽ-
പവനോന്മൂലിതപർവ്വതോപമാനാ.”

(1)

കാളിയമർദ്ദനം:-

“പീതാംബരാഞ്ചിതകടീരതടീമനോജന്ത-
സ്തിഷ്ഠൻ ഭുജങ്ഗപതിമൂർദ്ധനി പങ്കജാക്ഷഃ
സന്യാപ നീലഗിരിതുങ്ഗശിലാനിഷണ്ണ-
ബാലാതപച്ഛരിതബാലതമാലലീലാം.” (2)

ശരദർണ്ണനം:-

“ദിശി ദിശി കളഹംസി നാദസങ്ഗീതങ്ഗീ-
ശിഥിലിതമദിരാക്ഷീ മൗനമുദ്രാ വിചേതഃ
നവനളിനവനാളി ധൃത നാളിക കേളി-
പരിമിളിതമധുളി ബിന്ദവോ മന്ദവാതഃ.” (3)

രാസക്രിയ:-

“നീലം നിസർഗ്ഗതരളം നിതരാം വിശാലം
സ്വച്ഛാന്തരം സുകൃതിഭിസ്സുലഭാവലോകം
പര്യാകലം പയ ഇവാശ്ര കളിന്ദജായഃ
കാലുഷ്യമാപ നയനം കമലേക്ഷണാനാം.” (4)

“വിസ്രംസമാനചികരാ വിഗളദ്വുളവാ
വലഗദ്ഘനസ്തനരോ വലമാനപാർശ്വഃ
പ്രാപുസ്സരോജനയനഃ പ്രണയപ്രണനഃ
പുണ്യാതിരേകസുഗോ പുരഷം പുരാണം.” (5)

“താനപ്രദാനലയതാളവിമിശ്രമഞ്ജ-
ഗാനപ്രയോഗതരളീകൃതവിശ്വലോകഃ
പീനസ്തനദ്വയനതാ നന്ദതൂർമ്മഗാക്ഷ്യോ
മീനധജപ്രഹരണക്ഷണഭിന്നയൈര്യഃ.” (6)

ഏദ്യമായ അർത്ഥചമൽകാരവും അലങ്കാരങ്ഗീയമുള്ള ശ്ലോകങ്ങളും ധാരാളമുണ്ട്. മന്ദ വായുവിനെ വർണ്ണിക്കുന്ന അധോലിഖിതമായ ശ്ലോകം നോക്കുക:

“ഉപവനവേനാന്തേ രിങ്ഖണം വ്യാദധാനഃ
പരിപതിതപരാഗൈരർദ്ധ്യ സരാഃ കേസരാണാം
കൃണിതമധുകരാളി കിങ്കിണീകാ വിചേതർ-
വിഗളിതമധുലാലാപാമസോ വാതപോതഃ.”

അച്ചംബിതമായ ഒരു ഉല്ലേഖമാണ് ഇവിടെ നമ്മെ ആവർജ്ജിക്കുന്നത്. താൻ ഒരു നല്ല വൈയാകരണനാണെന്നും കവി അവിടവിടെ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. ആകെക്കൂടി ശങ്കര വാരിയരെ കേരളത്തിലെ ഒന്നാംകിടയിൽ നില്ക്കുന്ന സംസ്കൃതകവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഭാവു കന്മാർ ഐക്യമത്യേന പരിഗണിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. ‘മുകുന്ദമൂർച്ഛിമധുരസ്വരൻ’ എന്ന ചന്ദ്രോത്സവകാരൻ അദ്ദേഹത്തിന് നല്കിയിട്ടുള്ള വിശേഷണം ഏറ്റവും ഉചിതമായിരിക്കുന്നു. ഒരു സംസ്കൃതമുക്തകം അദ്ദേഹത്തിന്റേതാണെന്നു കേട്ടിട്ടുള്ളതുകൂടി ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം:

“ആന്ധ്യം മേ വർദ്ധയ ത്വൽപദയുഗവിമുഖേ-

ഷ്യാംബ, ലോകേഷു; ജിഹ്വാ-
 കണ്ഠത്വം ദേഹി ഭൂയസ്സുപരന്തിപരി-
 വാദയോശ്ശൈലകന്യേ!
 ഖണ്ഡത്വം പോഷയേഥാഃ ഖലഗൃഹഗമനേ
 ദേവി! ബാധിര്യമുദ്രാം
 തന്നാമാന്യപ്രലാപേ വിതര കരുണയാ
 ശ്രീവിഹാരാദിനാഥേ.”

പള്ളിക്കുന്ന്ഭഗവതിയെപ്പറ്റി ശബ്ദാലങ്കാരസുഭഗമായ ഒരു സംസ്കൃതഗദ്യമുണ്ട്. അതും പക്ഷേ വാരിയരുടെ കൃതിയായിരിക്കാം. അതിൽ ചില പംക്തികളാണ് അടിയിൽ കാണുന്നത്.

“ജയ ജയ സകലജനനി സകലലോകപാലിനി, കരകലിതശൂലകപാലിനി, ഗിരിശ്ച ദയരഞ്ജിനി, ദുരിതനിവഹഭഞ്ജിനി, നിഖിലദിതിസുതഖണ്ഡിനി, നിഗമവിപിനശിഖണ്ഡിനി, വിന്ധ്യശൈലലീലാകാരിണി, ബന്ധുരേന്ദ്രനിലാകാരിണി, കമലമുദ്രഖലിഗ്രഹേ, കാിനഹൃദയദുർഗ്രഹേ, നിരവഗ്രഹേ, നിർവിക്രിയേ, നിഷ്ക്രിയേ, നിരുദ്ഭവേ, നിരപമേ, നിരപരമേ, പരമേശ്വരി... .. പദസരസിജ നഖദചിപരമ്പരാനീരാജിത സ്വർവാപികേ, വിബുധവ്യസന നിർവാപികേ, നിഖിലവിശ്വവ്യാപികേ, നിസ്സീമമോഹതി മിരദീപികേ, വിവിധവിലാസവിവശിതശിശുചേതനേ, നിരസ്സുഖഭേദയാതനേ, മൃഗരാജകേതനേ, വിഹാരശിരിനി കേതനേ, ഭഗവതി! നമസ്തേ നമസ്തേ.”

കൃഷ്ണാഭ്യുദയം

ശങ്കരകവിയുടെ ശിഷ്യന്മാരിൽ ഒരാളുടെ കൃതിയാണ് കൃഷ്ണാഭ്യുദയം. ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തെ കവി പലപ്രകാരത്തിലും ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുമാത്രമല്ല തന്റെ കൃതി ആ മഹാകാവ്യത്തിന്റെ സംക്ഷേപമായിരിക്കണമെന്നു സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെയും തോന്നുന്നു. ഗ്രന്ഥം സമഗ്രമായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അഞ്ചാംസർഗ്ഗത്തിന്റെ മധ്യഭാഗംവരെ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവിടംകൊണ്ടു വിപ്രപന്ത്യനുഗ്രഹലീലാവർണ്ണനം അവസാനിച്ചിട്ടില്ല. കവിതയ്ക്കു ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തോളംതന്നെ ഹൃദ്യതയില്ലെങ്കിലും പ്രശംസനീയമായ ശബ്ദസൗകമാർയവും ശയ്യാസുഖവുമുണ്ട്. താഴെച്ചേർക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ അഭ്യുദയത്തിലുള്ളവയാണ്.

“മദദ്രവക്ഷാളിതഗണ്ഡദേശാ രദദ്യുതിദ്യോതിതമൗലിചന്ദ്രാഃ
 ഉദിതരാ അദ്രമുദാം വിവർത്താഃ പ്രദദ്യുരുദ്ദേലതയാ മുദം നഃ.
 ഗിരാം മഹത്യാനി പുരാതനീനാം ജയന്തി പുണ്യാനി ഗീരീന്ദ്രജായാഃ
 യയന്തി കാകോളമയന്തി ശോണാചലം ശരാസീകൃത സാരമന്തി
 കമുദതീപുണ്യവിപാകലേഖാസമുല്ലസൽകൈശിക മായതാക്ഷം
 നമസ്തുമോമൃഞ്ചിതമങ്ഗജാങ്ഗപ്രമർദ്ദനാനന്ദനമേകമോജഃ
 കളിന്ദജാകൂലചരായ ഗോപികദംബവക്ഷോരഹപുണ്യഭൃശ്ലേ
 വൃന്ദാവനാംഗീകൃതഗോപധേനുവൃന്ദാവനായാസു നമോ മഹിന്ദേ.

അശേഷമജ്ഞാനതമഃകദംബം ഗ്രസൻ കൃപാലോകമയ്യുഖ ജാലൈഃ
 മനോമയം മേ വിദയാതു ഹൃല്ലം കശേശയം ദേശിക വാസരേന്ദ്രഃ
 കോലേശ്വരാജ്ഞാമവലംബ്യ യേന കാവ്യം കൃതം കൃഷ്ണജയാഭിധാനം
 തദീയസാരസ്വതമാർഗ്ഗഗാമീ ചരാമ്യഹം പങ്ഗുരിവ പ്രയാസാൽ.
 സ്വയം വിനിര്യനവപദ്യബന്ധശ്രമാംബു യസ്യാനന പദ്മലസം
 മമാർജ്ജ വാണീ കരപല്ലവേന സ ശങ്കരാഖ്യോ മമ ശങ്കരോതു.
 നിസർഗ്ഗദൂർബ്ബോധകവിത്വമാർഗ്ഗേ ചരൻ ന ദൂയേ ധൃതഭക്തിദണ്ഡഃ
 ഗുരൂപദേശോജ്ജ്വലദീപശാലീസരസ്വതീദത്തകരാവലംബഃ
 മദീയവാണീ ചപലാ വിമുക്തപ്രസാദലേശാപി രസോജ്ജ്വലിതാപി
 ദാമോദരോദാരകഥാമധുജീരസാദൃതാ ഗൃഹ്യത ഏവ സദ്ഭിഃ.”

ശോണാചലക്ഷേത്രം വടക്കേ മലയാളത്തിൽ എവിടെയുള്ളതാണെന്ന് അറിയുന്നില്ല. വാല്മീകി, വ്യാസൻ, കാളിദാസൻ, ഭട്ടബാണൻ, ഭാരവി എന്നീ കവികളുടെസ്ഥലമാ രെള്ളടി ശങ്കരവാരിയർക്കു മുൻപായി കവി സ്മരിക്കുന്നു. വ്യാസനേയും ബാണനേയും വന്ദിക്കുന്ന പദ്യങ്ങളാണ് ചുവടെ ചേർക്കുന്നത്:

പരാശരാദ്യം സമലബുപുത്രം ശരീരജ്ജ്ഞാപരതത്ര ചിത്താൽ
 തരീഗതാ സത്യവതി; സ നിത്യം കരോതു മേ സൽ കവിതാവിലാസം.”
 “സത്യം സരസ്വത്യവതാരീതേയും വാണേന വാണീതി ബഭാജ സംജ്ഞാഃ;
 ഭഗീരഥേനൈവ സുരസ്ത്രവന്തി ഭാഗീരഥീതി പ്രഥിമാനമാപ.”

പൂർണ്ണസരസ്വതി, ഇല്ലം

കേരളത്തിന്റെ ജനയിതാവെന്ന് ഐതിഹ്യം നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ശ്രീ പരശുരാമൻ തന്നെ സാങ്ഗോപാങ്ഗമായും സരഹസ്യമായും മന്ത്രശാസ്ത്രോപദേശം ചെയ്ത് അനുഗ്രഹിച്ച ഒരു മഹനീയമായ ബ്രാഹ്മണകുടുംബമാണ് കാട്ടുമാടസ്സ് (കാട്ടുമാടത്തു്) മന. ആ കുടുംബം ആദികാലത്തു കോലത്തുനാട്ടിലാണ് സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നത്. ഇപ്പോൾ ഇതിന്റെ സ്ഥാനം തെക്കെമലയാളത്തിൽ പൊന്നാനിത്താലൂക്കിൽ വലിയകുന്നം ദേശത്തു പള്ളിപ്പുറത്തു തപാലാപ്പിസ്റ്റിനു സമീപമാകുന്നു. തന്ത്രത്തിനും മന്ത്രവാദത്തിനും പ്രസ്തുത കുടുംബം പണ്ടെന്നപോലെ ഇന്നും കേൾവിപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആ മനയെ തന്റെ അവതാരത്താൽ ധന്യമാക്കിയ ഒരു മഹാത്മാവാണ് കേരളത്തിലെ സംസ്കൃതഗ്രന്ഥവ്യാഖ്യാതാക്കന്മാരിൽ പ്രഥമഗണനീയനായ പൂർണ്ണസരസ്വതി. പൂർണ്ണസരസ്വതി എന്നത് ഒരു ബിരുദമാണ്. പിതൃദത്തമായ നാമധേയം എന്തെന്ന് അറിയുന്നില്ല.

പൂർണ്ണസരസ്വതിയുടെ കാലമേതെന്നും സാമാന്യമായി തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ ചില മാർഗ്ഗങ്ങളുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്തിമന്ദാകിനി എന്ന വിഷ്ണുപാദാദികേശസ്തോത്രവ്യാഖ്യയിൽ ശാരദാതനയന്റെ ഭാവപ്രകാശനത്തിൽനിന്നു ചില പങ്ക്തികൾ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശാരദാതനയന്റെ കാലം 1175-നും 1250-നും ഇടയ്ക്കാണ്. രസമഞ്ജരി എന്ന മാലതി മാധവവ്യാഖ്യയിൽ ആനന്ദബോധന്റെ ന്യായദീപാവലിയും ചിൽസുഖന്റെ തത്ത്വദീപി

കയ്യം ഉച്യതമായിരിയ്ക്കുന്നു. ചിൽസുഖന്റെ ജീവിതം പതിനാലാം ശതകത്തിന്റെ പ്രാരംഭത്തിലായിരുന്നു. സുമനോരമണിയുടെ പ്രണേതാവായ പ്രഥമപരമേശ്വരൻ പൂർണ്ണസരസ്വതിയുടെ വിദ്യാലയത്തെ വിമർശിക്കുന്നുണ്ടെന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. പതിനാലാം ശതകത്തിന്റെ അന്ത്യത്തിലായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലം. അതുകൊണ്ട് പതിനാലാംശതകത്തിന്റെ മധ്യത്തിലായിരിക്കണം പൂർണ്ണ സരസ്വതി ജീവിച്ചിരുന്നത് എന്നു വന്നുകൂടുന്നു. വിദ്യാലയത്തിൽ അദ്ദേഹം മല്ലിനാഥന്റെ മേലസന്ദേശവ്യാഖ്യയിലെ ചില അഭിപ്രായങ്ങളെ ഖണ്ഡിക്കുവാൻ ഉദ്യമിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. അതിനു തെളിവില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നത്. ‘കാന്താവിരഹഗുരുണാ’ എന്ന പദം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ “കാന്താവിരഹേണ ഗുരുണാ, ദുർഭരേണേതി കേചിത്” എന്നു പൂർണ്ണസരസ്വതി ഉപന്യസിക്കുന്നതു മല്ലിനാഥന്റെ പങ്ക്തിയെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടായിരിക്കുവാൻ ഇടയില്ല. എന്തെന്നാൽ അദ്ദേഹം 1420-ൽ അന്തരിച്ച കായവേദമന്റെ സാഹിത്യചിന്താമണിയിൽ നിന്ന് ഒരു പപങ്ക്തി ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. വേറെ ഒരവസരത്തിലും അദ്ദേഹം മല്ലിനാഥനെ സ്മരിക്കുന്നു എന്നു സംശയിക്കുന്നതിനു പോലും പഴുതു കാണുന്നുമില്ല.

ഗുരു

പൂർണ്ണജ്യോതിസ്സെന്ന ഒരു സന്യാസിയായിരുന്നു പൂർണ്ണസരസ്വതിയുടെ ഗുരു. കമലനിരാജഹംസത്തിൽ “ഭഗവതോ വൃഷപുരവിഭോർഭവാനിപതേർഭവനമഹീയസാ... വിശദശ്രുതവിനയമാധുര്യധര്യേണ പരമേശ്വരഭക്തിസാരസി വിഹാരകാസാരേണ, പദവാക്യപ്രമാണനേത്രത്രയനിരീക്ഷണാ പരപരമേശ്വര പൂർണ്ണജ്യോതിർമ്മുനിവര നിഹിതനിസ്സതകരുണാമൃതപൂർണ്ണചന്ദ്രേണ. പൂർണ്ണസരസ്വതിനാമധേയേന, കവിനാ, നിബദ്ധമിജരസമദ്ഭുതാർഥം കമലിനിരാജഹംസം നാമനാടകം” എന്നു പ്രസ്താവനയുണ്ട്. പൂർണ്ണജ്യോതിസ്സു സാക്ഷാൽ തൃപ്പൂണിത്തുറയപ്പൻ തന്നെയാണെന്നു ചിലർ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു നിരാസ്പദമാണെന്ന് ഇതിൽ നിന്നു തെളിയുന്നു. പൂർണ്ണജ്യോതിസ്സു തൃശ്ശൂരിലെ ഏതോ ഒരു മാത്തിന്റെ അധിപതിയായ സ്വാമിയാരായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ പൂർണ്ണസരസ്വതി ഓരോ ഗ്രന്ഥത്തിലും വന്ദിക്കുന്നുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകം മാലതീമാധവവ്യാഖ്യയായ രസമഞ്ജരിയിലുള്ളതാണ്. അതു ശ്രീകൃഷ്ണനേയും കവിയുടെ ഗുരുനാഥനേയും യൗഗപദ്യേന പരാമർശിക്കുന്നു.

“യദ്ഗീതാർഥശ്രവണരസതോ ധ്വസ്സമോഹാസകാരഃ
 കൃഷ്ണാനന്ദി ത്രിജഗതി നരോ ജിഷ്ണുഭൂയം ജിഹിതേ
 സ്വസ്തിന്നേവ പ്രകടിതമഹാവിശ്വരൂപം തദേകം
 പൂർണ്ണജ്യോതിഃ സ്മരതു എദി മേ പുണ്ഡരീകായതാക്ഷഃ.”

‘പൂർണ്ണജ്യോതിഃ പദയുഗജ്ജ്ഞഃ പൂർണ്ണസാരസ്വതസ്യ’ എന്നു ഹംസസന്ദേശത്തിലും, ‘പൂർണ്ണജ്യോതിശ്ചരണകരുണാ ജാഹനവീപുതചേതാഃ’ എന്നും ‘പൂർണ്ണസരസ്വത്യാഖ്യഃ പൂർണ്ണജ്യോതിഃ പദാബ്ജ്പരമാണം’ എന്നും വിദ്യാലയത്തിലും, ‘പ്രണമ്യ സച്ചിദാനന്ദം പൂർണ്ണജ്യോതിർന്നിരഞ്ജനം, അനർഘരാഘവം നാമ നാടകം വ്യാകരോമ്യഹം’ എന്ന് അനർഘരാ

ഘവടീകയിലും, “പൂർണ്ണജ്യോതിഃപ്രസാദേന ചക്രേ പൂർണ്ണസരസ്വതി” എന്നു വീണ്ടും രസമഞ്ജരിയിലും കാണുന്ന പ്രസ്താവനകൾ കൂടി നോക്കുക.

കൃതികൾ

കവി, പണ്ഡിതൻ, സഹൃദയൻ, വിമർശകൻ, വ്യാഖ്യാതാവ് എന്നിങ്ങനെ പലനിലകളിൽ പൂർണ്ണസരസ്വതി കേരളീയർക്ക് ആരാധ്യനാണ്. (1) മേഘസന്ദേശത്തിനു വിദ്യുല്ലത, (2) ശങ്കരഭഗവൽപാദരുടെ വിഷ്ണുപാദാദികേശസ്തുവത്തിനു ഭക്തിമന്ദാകിനി, (3) മാലതിമാധവത്തിനു രസമഞ്ജരി എന്നീ സുവിസ്തൃതങ്ങളായ വ്യാഖ്യാനങ്ങളും (4) ശാകുന്തളം (5) ഉത്തരരാമചരിതം (6) അനർഘരാഘവം എന്നീ നാടകങ്ങൾക്കുടീകകളും (7) മാലതിമാധവത്തിലെ ഇതിവൃത്തത്തെ അധികരിച്ച് ജ്ജ്വലഘോഷി എന്ന കാവ്യവും (8) കമലിനീരാജഹംസം എന്ന നാടകവും (9) രന്തിദേവന്റെ ചരിത്രത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ചർമ്മണ്ഡതീചരിതം എന്ന ലഘുകാവ്യവും (10) ഹംസസന്ദേശം എന്ന സന്ദേശകാവ്യവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളായി നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവ കൂടാതെ (11) നിപാതവൃത്തി എന്ന വ്യാകരണഗ്രന്ഥവും (12) അഭിനവമൃഗന്റെ നാട്യവേദവിവൃതിക്ക് ഒരു സങ്ഗ്രഹവും അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി പഴമക്കാർ പറയുന്നു. ആ വാങ്മയങ്ങൾ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല. വിദ്യുല്ലതയുടെ മധ്യത്തിൽ ‘രന്തിദേവസ്യ കീർത്തിം’ എന്നവസാനിക്കുന്ന മേഘസന്ദേശശ്ലോകം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ അവസരോചിതമായി ഉപനിബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളതാണ് ചർമ്മണ്ഡതീചരിതം.

വിദ്യുല്ലത

വിദ്യുല്ലത പ്രകാശനം ചെയ്ത അവസരത്തിൽ അതിനു ഭൂമികയെഴുതിയ മഹാമഹോപാധ്യായൻ ആർ. വി. കൃഷ്ണമാചാര്യർ പ്രസ്താവിക്കുന്നത് ‘മാഘേ മേഘേ ഗതം വയഃ’ എന്നു സാദിമാനം ആത്മപ്രശംസ ചെയ്ത മല്ലിനാഥന്റെ വ്യാഖ്യാനപ്പോലും അതിനെ സമീപിതവാൻ യോഗ്യതയില്ലെന്നും, അതിൽ പദാർത്ഥവും വാക്യാർത്ഥവും വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതിനു പുറമേ, ശങ്കാസമാധാനങ്ങൾ സയുക്തി പ്രമാണം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, രസഗമനിക രമ്യതയായി വിചാരണ ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നും, അലങ്കാരം, വ്യങ്ഗ്യാർത്ഥം, സമീചിനതരമായ പാഠം ഇവ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, സർവ്വോപരി പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിന്റെ പഠനംകൊണ്ടുള്ള പ്രയോജനം വിശദീകരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, ഏതു പാശ്ചാത്യ വിമർശകന്റെ ദൃഷ്ടികൊണ്ടു നോക്കിയാലും തൽകർത്താവു ഒരു പ്രശസ്തനായ നിരൂപകനായിത്തന്നെ പ്രശോഭിക്കുമെന്നാണ്. ഈ അഭിപ്രായത്തിൽ അതിശയോക്തിയുടെ സ്വർശമേയില്ല. വിദ്യുല്ലതയിൽനിന്നു നാലഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു;

“വിസ്താരഭാജി ഘനപത്രലതാസനാഥേ
മുക്താവലിവിമലനിർത്ഥരയാസ്തി തുങ്ഗേ
ഗോവർദ്ധനേ ക്ഷതദേ പി ച ഗോപികാനാ-
മാപചനം സുമനസാം രമമാണമീഡേ.”

“നിയം രസാനാം നിലയേ ഗുണാനാമലങ്കൃതിനാ മുദയാവദോഷേ

കാവ്യേ കവീന്ദ്രസ്യ നവാർഥതീർഥേ യാ വ്യാചികീർഷാ മമ താം നതോസ്തി.”

“ആസീൽ പുരാ നരപതിഃ കില രന്തിദേവഃ
കീർത്തിപ്രസൂനസുരഭീകൃതദിങ്മുഖശ്രീഃ
യോ വർണ്ണസങ്കരവതിമപി രത്നപുഞ്ജൈഃ
ക്ഷോണീമപാലയദസങ്കരവർണ്ണഹൃദ്യാം.” (ചർമ്മണ്യതീചരിതം)

“സുകവിവചസി പാഠാനന്യഥാകൃത്യ മോഹാ-
ദ്രസഗതിമവധ്യയ പ്രൗഢമർഥം വിഹായ
വിബുധവരസമാജേ വ്യാക്രിയാകാമുകാനാം
ഗുരുകലവിമുഖാനാം ധൃഷ്ടതായൈ നമോ സ്തു.”

“ആവിഃസ്നേഹമുപാസിതാ സഹബുധൈ-
രന്തേ വസന്ത്യാ ഗിരാ
ചാന്ദ്രീ ചന്ദ്രികയേവ മുർത്തിരമലാ
താരാഗണൈശ്ശാരദീ
മൂലേ ധാമ്നീ നിഷേദുഷീ വടതരോർ-
മുഷേന്ദുനാ മുദ്രിതാ
മുദ്രാ വേദഗിരാം പരാ വിജയതേ
വിജ്ഞാനമുദ്രാവതി.”

ചില ഇതരകൃതികൾ: ഭക്തിമന്ദാകിനിയും ഒരു പ്രൗഢമായ വ്യാഖ്യാനമാണ്. മാലതീമാ
ധവത്തിനു രസമഞ്ജരിയെപ്പോലെ നിഷ്കൃഷ്ടവും സർവ്വക്ഷയവുമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനം മറ്റാരും
രചിച്ചിട്ടില്ല. ഋജുലഘനീ, അതിലെ ഇതിവൃത്തത്തെ ഉപജീവിച്ചു നിമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കാവ്യ
മാണെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ.

“മഹൽ പ്രകരണം യേന സ്യാൽപാദ്യചരിതം കൃതം;
ചിരന്തനായ കവയേ നമോസ്മൈ ഭവഭൂതയേ.”

എന്നു പ്രാരംഭപദ്യത്തിൽ കവി മൂലകാരനെ വന്ദിക്കുന്നു.

“അസ്തി ശ്രിയോന്തഃപുരമഗ്രഹാരം
പൃഥ്യങ്ഗനായാഃ പ്രഥിതോ ഗ്രഹാരഃ
പദം മഹൽ പത്മപുരീതി നാമ്നാ
ധർമ്മസ്ഥിരാണാം ധരണീസുരാണാം.

തത്രാനന്ദവായശ്രുതവിത്തവിത്തൗ
മാന്യദീജൗ മാധവകേശവാഖ്യൗ
ബഭ്രുവതുർബദ്ധജഗൽപ്രമോദൗ
ഭൂവി സ്തൂരന്താവിവ പുഷ്പവന്തൗ.”

എന്നിത്യാദി പ്രസാദാദി ഗുണങ്ങൾക്കു മകുടോദാഹരണങ്ങളായി ഇരുനൂറ്റുപത്താറു പദ്യങ്ങൾ ആ കൃതിയിൽ ഉണ്ട്.

“പ്രകടിതമിതി പദ്യൈരഞ്ജസാ ബാലിശാനാം
സുകുടിലമിതിവൃത്തം മാലതീമാധവസ്യ
ദിശതു സഹൃദയേഭ്യോ ദീർഘമാനന്ദമൃദ്രാം
കൃതിരിയമുജ്ജ്വലാലീ പൂർണ്ണസാരസ്വതസ്യ.”

എന്ന പദ്യത്തോടു കൂടിയാണ് ഗ്രന്ഥം അവസാനിക്കുന്നത്. ഇതൊരു ദ്രുതകവിതയാണെന്നു തോന്നുന്നു. ശാകുന്തളം, ഉത്തരരാമചരിതം, അനർഘരാഘവം ഇവയുടെ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ ലാലുടിപ്പണികളാണ്.

അനർഘരാഘവത്തിനു ‘പഞ്ചിക’ എന്ന ശീർഷകത്തിൽ മറ്റൊരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതിന്റെ പ്രണേതാവു മുക്തിനാഥന്റെ പുത്രനായ വിഷ്ണുവാണ്.

“അനർഘരാഘവാഖ്യസ്യ നാടകസ്യ യഥാമതി
കരോതി പഞ്ചികാം വിഷ്ണുർമുക്തിനാഥസ്യ നന്ദനഃ”

എന്നു വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ വിഷ്ണു കേരളീയനാണോ എന്ന് അറിവില്ല.

കമലിനീരാജഹംസം

ഇതു അഞ്ചുജന്മങ്ങളുള്ള ഒരു നാടകമാകുന്നു. അദ്വൈതവേദാന്തമാണ് പ്രതിപാദ്യവിഷയം. താഴെക്കാണുന്നവയിൽ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകം നാടിയും, ഒടുവിലത്തേതു രണ്ടും ഭരതവാക്യവുമാണ്.

“ജടാവാടികോടീചടുലതടിനീവിചിപടലീ-
വിലോലദ്വയാളേന്ദുക്ഷരമൃതയാരാകണയുതഃ
ദധാനോ മുക്താജീമിവാ ഗളഗരോഷ്പ്രശമനീം
പുനാതു ശ്രീമാൻ വോ വൃഷപുരവിഹാരി പുരഹരഃ.”
“രസയതു സുമനോഗണഃ പ്രകാമം
പിശുനശൂനാം വദനൈരദൃഷിതാനി
കവിഭിരുപഹൃതാനി ദീപ്തജിഹ്വൈ-
രതിസരസാനി ഹവീംഷി വാങ്മയാനി.”

“മദ്ധ്യേഹേമസഭം മനസ്സു മഹതാം മൗലൗ സ്വഭാസാം ഗിരാം
മാനേ്യേ കേരളഭൂലലാമ്നി വൃഷഭഗ്രാമേ ച നൃത്യന്തുദാ,
ആലിങ്ഗൻ വദനശ്രീയാ കമലിനീമാമോദിനീമദ്രിജാം
നവ്യോ ഭാതു മമ വ്യഥാഃ ശിഥിലയൻ ഭാവായ ഹംസോ മഹാൻ.”

തൃശ്ശിവപേരൂരിലെ വസന്തമഹോത്സവത്തിൽ അഭിനയിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി എഴുതിയതാണ് കമലിനീരാജഹംസമെന്നു പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിൽ വടക്കന്നാമനെക്കുറിച്ചും ആ മഹോത്സവത്തെക്കുറിച്ചും അത്യന്തം സമൃദ്ധജലങ്ങളായ വിവരണങ്ങളുണ്ട്. പ്രസ്താവനയിൽപ്പെട്ടവയാണ് അടിയിൽ കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ:

“സൂത്ര-
ബഹുവിഷയവിചരണചണ്ഡരണസ്സമ്പ്രതി ചിരായ മേ ഫലവാൻ
യസ്മാദഹമുപയാതഃ കേരളമണ്ഡലമഖണ്ഡസൗഭാഗ്യം.
തഥാഹി-

ചതുഷ്ഷഷ്ടയാ ശിഷ്യദീജപരിചിതൈർഗ്രാമനിവഹൈ-
രലങ്കാരം സാരം വഹതി മഹിതാ കേരളമഹി

ഉമാനാഥേ യസ്യാം വൃഷപുരവിഹാരൈകരസികേ
വിലാസാൻ കൈലാസോ വിബുധമഹനീയഃ ശ്ലഥയതി.

അപിച-
വിശ്വേശ്വരസ്യ ഭൂവി കാശിപുരിവയസ്യ
വിഖ്യായതേ വൃഷപുരിതി പുരി പരരർദ്ധ്യ
അദ്വൈതബോധപണ്ഡസനമന്തരാപി
യസ്യാം വിമുക്തിഗണികാ ഭജതേ മുമുക്ഷുൻ.”

വടക്കന്നാമനെപ്പറ്റി:
“അനാദിരൂപോ ഗേവാനനാദിഃ
ശിവസ്ത്രിധാമാ മിളിതൗ ച തൗ സൻ
വ്യനക്തി രൂപം നിജമപ്രമേയം
സിതഞ്ച നീലഞ്ച സിതാസിതഞ്ച.”

എന്നും മറ്റും പല ശ്ലോകങ്ങളും കാണുന്നു. തന്റെ കവിതയ്ക്കു ഗുണമില്ലെങ്കിലും വിദ്യാന്മാർ ശ്ലാഘിക്കുമെങ്കിൽ അതു സഗുണമായിക്കൊള്ളുമെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്ഷം.

“വാണീ മമാസ്തു വരണീയഗുണൗഘവന്ധ്യാ
ശ്ലാഘ്യോ തഥാപി വിദുഷാം ശിവമാശ്രയന്തി;
ദാസീ നൃപസ്യ യദി ദാരപദേ നിവിഷ്ടാ
ദേവീതി സാപി നന്ദ മാനപദം ജനാനാം.”

നിപാതവൃത്തി നിപാതങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു ചെറിയ കൃതിയാണെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അതും നാട്യവേദവിവൃതി സങ്ഗ്രഹവും എനിക്കു വായിക്കുവാൻ ഇടവന്നിട്ടില്ല.

ഹംസസന്ദേശം

ഹംസ സന്ദേശത്തിൽ 102 പദ്യങ്ങളുണ്ട്. പൂർവോത്തരവിഭാഗങ്ങളില്ല. കാഞ്ചീപുരത്തു കാരിയായ ഒരു യുവതി ശ്രീകൃഷ്ണനിൽ അനുരക്തയായി ഒരു ഹംസത്തോടു വൃന്ദാവനത്തോളം ദൗത്യം വഹിച്ചു ചെന്നു തന്റെ വിരഹതാപം ആ ദേവനോടു നിവേദനം ചെയ്യുവാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നതാണ് വിഷയം. ദൂതൻ പോകേണ്ട മാർഗ്ഗം ചോളം, പാണ്ഡ്യം, കേരളം എന്നീ രാജ്യങ്ങളിൽകൂടിയാകുന്നു. ചോളരാജ്യം, കാവേരി, ശ്രീരങ്ഗം, പാണ്ഡ്യരാജ്യം, താമ്രപർണ്ണി, കേരളരാജ്യം, അനന്തശയനം, രക്തദ്രുമം (തൃച്ചെമ്മരം) കാളിന്ദി, വൃന്ദാവനം, ഘോഷം (വ്രജം) ഇവയെ കവി പ്രസ്തുത സന്ദേശത്തിൽ സ്മരിക്കുന്നു. കേരളത്തിന്റെ വർണ്ണനം താഴെക്കാണുന്നതാണ്.

“ധർമ്മസ്താക്ഷാൽ കൃതയുഗസഖോ യേഷു സാനന്ദമാന്വേ
മാലിന്യാഭ്യം കലിവിലസിതം മന്യമാനസ്തുണായ
കേളീസമാനം കമലദുഹിതുഃ കേരളാംസ്താനുപേയാഃ
ശീതോത്സംഗാന്മരിചലതികാലിംഗിതാം ശൈർല്ലവംശൈഃ,
“വേലാമേലാവനസുരഭിലാം വിക്ഷമാണഃ പയോധേ-
സ്താലീകാലീകൃതപരിസരാം താഡ്യമാനാം തരങ്ഗൈഃ
ദേശാനാശാവിതതയശസോദേവലോകോപമേയാൻ
കേശാകേശികുഷതകലിമലാൻ കേരളാംസ്താൻ ക്രമേമാഃ.”

നോക്കുക: കമലിനീരാജഹംസത്തിലും ഹംസസന്ദേശത്തിലും വ്യഞ്ജിക്കുന്ന പൂർണ്ണസരസ്വതിയുടെ ദീപ്രമായ ദേശാഭിമാനം. തിരുവനന്തപുരത്തെ കവി ഇങ്ങനെ പുകഴ്ത്തുന്നു:

“തേഷാം ഭൂഷാമണിമന്ദപമം സേവിതം യോഗിമുഖൈഃ
പ്രാപ്യാനന്തം പൂരമഹിശയം ജ്യോതിരാന്മ്യ ഭക്ത്യാ
അനിഷ്ടേസ്തം ജനമകരുണം മന്ദനശ്ചോരമാരാ-
ദ്രേശേ തസ്തിൻ സ ഖലു രമതേ ദേവകീപുണ്യരാശിഃ.
തത്രത്യാനാം തരുണവയസാം സുന്ദരീണാം വിലാസൈർ-
മാ ഭൂൽ ക്ഷോഭസ്തവ മതിമതോ ബന്ധുകാര്യോദ്യതസ്യ;
കേശസ്താൻദ്രോസിതകടിശൈഃ കേകിപിഞ്ചോ പമേയൈഃ
കേഷാം ന സ്യർധൃതിവിഹൃതയേ കേരളീനാം മുഖാനി?”

കേരളത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണനെ തിരയേണ്ടതായി നായിക നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ക്ഷേത്രങ്ങൾ തിരുവനന്തപുരവും തൃച്ചെമ്മരവും മാത്രമേയുള്ളൂ.

സാമൂതിരിരാജവംശവും സാഹിത്യവും

പട്ടത്താനം

ക്രി: പി: പതിമൂന്നാം ശതകം തുടങ്ങിയ സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തിനു സിദ്ധിച്ച ഉത്തരോത്തരമായ ശ്രേയസ്സിനെക്കുറിച്ചു മുന്യ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഈബൻ ബറൂട്ടാ (1342-47),

മാഹ്യവാൻ (1403), അബൂറസാക്ക് (1442) തുടങ്ങിയ ദേശസഞ്ചാരികൾ അവരുടെ സന്ദർശനകാലങ്ങളിൽ കോഴിക്കോടു നഗരത്തിനുണ്ടായിരുന്ന പ്രൌഢിയേയും പ്രശസ്തിയേയും പറ്റി പുളകപ്രദമായ രീതിയിൽ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. രാഘവാനന്ദന്റെ സമകാലികനാണെന്നു ഞാൻ മുമ്പു നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള തളിപ്പറമ്പിലെ ഒരു സിദ്ധനായ കോക്കുനത്തു ശിവാങ്ങുളുടെ കാലം മുതൽ സാമൂതിരിപ്പാടന്മാർ പല സൽകർമ്മങ്ങളും ചെയ്തവനത്തിൽ സാഹിത്യദൃഷ്ട്യാ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ സർവപ്രധാനമായി പരിഗണിക്കേണ്ടതു തളിയിൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ അവർ ഏർപ്പെടുത്തിയ പട്ടത്താനമാകുന്നു. ആ പട്ടത്താനത്തിന്റെ ആഗമത്തെപ്പറ്റി ഒരു പുരാവൃത്തം കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഒരിക്കൽ സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തു പുരുഷന്മാരില്ലാതെ രണ്ടു യുവതികളായ സ്ത്രീകൾ മാത്രം അവശേഷിക്കുകയും അവരിൽ ഇളയതമ്പുരാട്ടി കിരീടാവകാശിയായ ഒരു പുത്രനെ ആദ്യമായി പ്രസവിക്കുകയാൽ ഇച്ഛാഭംഗം നേരിട്ട മുത്ത തമ്പുരാട്ടി ആ ശിശുവിനെ വിഷം കൊടുത്തു കൊല്ലുകയും ചെയ്തു. അടുത്ത പുരുഷപുരു മൂത്ത രാജനിയുടേതെന്നെയായിരുന്നതിനാൽ ആ ശിശുവിനു പ്രായപൂർത്തി വന്നപ്പോൾ രാജ്യഭിഷേകം സിദ്ധിച്ചു. മാതാവു രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ ഇടപെടുന്നതു രാജാവു തടുത്തപ്പോൾ താൻ ചെയ്ത ശിശുമാരണത്തിന്റെ ഫലമായാണ് അദ്ദേഹം സിംഹാസനാരൂഢനായത് എന്നു പുത്രനോടു് ആ രാജ്ഞി പറയുകയും അപ്പോൾ മാത്രം പുത്രൻ ആ വസ്തുത ഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഉടനടി തിരുനാവായയോഗത്തോടു തന്റെ മാതാവു ചെയ്ത പാപത്തിനു പരിഹാരമെന്നെന്നു ചോദിക്കുകയും ആ യോഗത്തിന്റെ ഉപദേശം അനുസരിച്ചു സാമൂതിരിപ്പാടന്മാരുടെ പരദേവതാവാസമായ കോഴിക്കോടു തളിയിൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ പട്ടത്താനം ഏർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തുവത്രെ. 'പട്ടത്താനം' ഭട്ടദാനം എന്ന സംസ്കൃതശബ്ദത്തിന്റെ തത്ഭവമാണ്. പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലം തുടർച്ചയായി പ്രാഭാകരമിമാംസ, ഭാട്ടമിമാംസ, വേദാന്തം, വ്യാകരണം എന്നീ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നഭ്യസിച്ചു പരീക്ഷയിൽ ഉത്തീർണ്ണന്മാരായ ബ്രാഹ്മണർക്കാണ് പണ്ടു 'ഭട്ടൻ' (ഭട്ടതിരി) എന്ന സ്ഥാനം നല്കിവന്നത്. കാലാന്തരത്തിൽ ആ കുടുംബങ്ങളിൽ ജനിച്ച അവരുടെ സന്താനങ്ങളേയും ഭട്ടതിരിമാർ എന്നു ബഹുമാനസൂചകമായി വിളിച്ചുതുടങ്ങി. തളിയിൽക്ഷേത്രത്തിലെ താനം തുലാമാസത്തിൽ രേവതിനാളിൽ ആരംഭിക്കുകയും തിരുവാതിരനാളിൽ കാലംകൂടുകയും ചെയ്യും. തന്നിമിത്തം അതിനു പ്രാരംഭദിനത്തെ പുരസ്കരിച്ചു രേവതിപട്ടത്താനം എന്ന പേർ പ്രസിദ്ധമായി. പൂർവകാലങ്ങളിൽ കൊല്ലംതോറും വിദ്യാഭ്യാസം കൂടി വാക്യാർഥപ്രവചനത്തിൽ പരീക്ഷ നടത്തി വിജയികളായവർക്കു പാരിതോഷികമായി പണക്കിഴികൾ സമ്മാനിച്ചു വന്നിരുന്നു. ഓരോ കിഴിയിലും 51 പുത്തൻപണം (പതിനാലുറപ്പിക ഒൻപതണ) ഉണ്ടായിരിക്കും. പ്രാഭാകരമിമാംസയ്ക്കും ഭാട്ടമിമാംസയ്ക്കും 12 വീതവും വ്യാകരണത്തിന് 9-ഉം വേദാന്തത്തിന് 13-ഉം അങ്ങനെ 46 ആണ് കിഴികളുടെ സംഖ്യ. കൊല്ലം 854-ൽ 43 കിഴികൾ സമ്മാനിച്ചതിനു രേഖയുണ്ട്. തളിയിലമ്പലത്തിന്റെ തെക്കേ വാതിൽമാടത്തിന്റെ തെക്കേ അറ്റത്തു പ്രാഭാകരമിമാംസയിലും, വടക്കേ വാതിൽമാടത്തിന്റെ തെക്കേ അറ്റത്തു വ്യാകരണത്തിലും പരീക്ഷകൾ നടന്നിരുന്നു. ടിപ്പുവിന്റെ ആക്രമണത്തോടുകൂടി നാമാവശേഷമായിപ്പോയ ഈ ഏർപ്പാടു കൊല്ലം 1031-ൽ തീപ്പെട്ട കുടുണ്ണിത്തമ്പുരാന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്തു പുനരുജ്ജ്വലമായി. അദ്ദേഹം

വിദൂഷിയായ മനോരമത്തമ്പുരാട്ടിയുടെ പുത്രനായിരുന്നു. അന്നതൊട്ട് 1109-ആമാണ്ടു വരെ പട്ടത്താനം ഒരടിയന്തിരമെന്ന നിലയിൽ അനുഷ്ഠിച്ചുവന്നിരുന്നു. എങ്കിലും പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ മാത്രമേ വിദ്വൽപരീക്ഷ നടത്തിയിരുന്നുള്ളൂ. പണ്ടു പ്രസ്തുത പണ്ഡിതസദസ്സിൽ പരമ്പരയാ ആധ്യക്ഷ്യം വഹിച്ചുവന്നതു പയ്യൂർ പട്ടേരിമാരായിരുന്നു. കൊല്ലം പതിനൊന്നാം ശതകത്തിലെ പരിഷ്കാരത്തിൽ ആ മാന്യസ്ഥാനം നാരേരി (കൂടല്ലൂർ) മനയ്ക്കു സിദ്ധിച്ചു. 1109-നു മേൽ പട്ടത്താനം നടക്കുന്നില്ലെന്നാണ് അറിയുന്നത്.

മാനവിക്രമമഹാരാജാവ്

കൊല്ലം ഏഴാംശതകത്തിന്റെ മധ്യത്തിൽ മാനവിക്രമനെന്ന പേരിൽ ഒരു മഹാരാജാവ് നെടുവിരിപ്പു സ്വരൂപം (കോഴിക്കോടു) ഭരിച്ചിരുന്നു. ഒരു മഹാवीരനായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ശക്തൻ എന്ന ബിരുദം കൂടിച്ചേർത്തു പശ്ചാൽകാലികന്മാർ സ്മരിച്ചുവരുന്നു. പുണ്യശ്ലോകനായ അദ്ദേഹം ഒരു വിദ്വന്മാർമന്യനും പണ്ഡിതന്മാരേയും കവികളേയും ആദരിക്കുന്നതിൽ വിശിഷ്ട ജാഗരൂകനുമായിരുന്നു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാഴ്ചകാലം കൊല്ലം 642 മുതൽ 650 വരെയാണെന്നു ശ്രീമാൻ കെ. വി. കൃഷ്ണയ്യർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാമൂതിരിരാജവംശചരിത്രത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അത്രാഹ്വസ്യമായിരുന്നുവോ ആ കാലഘട്ടം എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. കാക്കശ്ശേരി ഭട്ടതിരി വസുമതിമാനവിക്രമം നാടകത്തിൽ “സാരസ്വതനിധിനാ സാക്ഷാദദ്രിസമുദ്രനായകേനൈവാനേന ബാല്യാദേവാരഭ്യു വൈപശ്ചിതീം വൃത്തിമധികൃത്യപരാം കാഷ്ടാമാരോപിതഃ” എന്ന് ഉപന്യസിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥിതിക്ക് എട്ടു വർഷത്തേക്കു മാത്രമായിരുന്നിരിക്കുകയില്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യഭാരമെന്നും, അഥവാ അതു ശരിയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹം യുവരാജാവായിരുന്നപ്പോൾത്തന്നെ കാക്കശ്ശേരിയുടെ പുരസ്കാരത്താലായിത്തീർന്നു എന്നും വരാവുന്നതാണ്. അതെങ്ങനെയായാലും ശക്തൻ സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലേ പരിപോഷണം കേരളത്തിൽ ശാസ്ത്രത്തിനും സാഹിത്യത്തിനും അത്യന്തം പ്രേരകവും ഉത്തേജകവുമായി പരിണമിച്ചു എന്നുള്ളതിൽ പക്ഷാന്തരത്തിന് അവകാശമില്ല.

വിക്രമീയം

ഉദാരചരിതനായ ആ മഹാരാജാവു വിവിധഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കർത്താവും കാരയിതാവുമായിരുന്നിരിക്കണം. ഭട്ടമുരാരിയുടെ പ്രൗഢഗംഭീരമായ അനർഘരാഘവനാടകത്തിനു വിക്രമീയം എന്നൊരു വ്യാഖ്യയുണ്ട്. അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണ്. വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ താഴെച്ചേർക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്.

“കക്കടക്രോഡഗാ ലക്ഷ്മീരക്ഷ്യതേ ഹൃക്ഷയാ യയാ
വലയാരണ്യുവാസിസൈത്യ തസൈത്യ ദേവൈത്യ നമോ നമഃ
പദവാക്യപ്രമാണേഷു പ്രവീണൈർബ്രാഹ്മണോത്തമൈഃ
പ്രത്യണ്ണം സേവ്യമാനം തം സ്ഥലീശ്വരമുപാസ്മഹേ.
ദേദിവിതു മമോപാന്തേ ദേവദാനവപുജിതം

അന്തരായവിഘാതായ ദന്താവളമുഖം മഹഃ
 വസ്തു മേ ഹൃദയേ നിത്യം വർത്തതാം നിസ്തൃഷോദയം
 പുസ്തകാദിമഹാമുദ്രാം ഹസ്തസീമ്നി വഹൽ സദാ.
 കിശോരം ജലദഗ്യാമം യശോദാസ്തനപായിനം
 ദന്തശൂന്യമുഖാംഭോജം ചിന്തയേ സർവസമ്പദേ.
 കരുണാകരസംജ്ഞാസ്താൻ പങ്കജാക്ഷാഖ്യയാനിതാൻ
 രാമാഭിധാംശ്ച വാദേഹം ഗുരൂനേതാൻ മഹാമതിൻ.”

ഒന്നാമത്തെ പദ്യത്തിൽ വ്യാഖ്യാതാവു കലദേവതയായ തിരുവളനാടു (തിരുവളയനാടു) ഭഗവതിയെ നമസ്കരിക്കുകയും രണ്ടാമത്തേതിൽ താൻതന്നെ പോഷിപ്പിച്ച തളിയിൽ ക്ഷേത്രത്തിലെ താനത്തെ സ്മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ കരുണാകരൻ, പങ്കജാക്ഷൻ, രാമൻ എന്നു തന്നിടുന്ന മൂന്നു ഗുരുക്കന്മാരുള്ളതായി പറയുന്നു. ഇവരിൽ കവിചിന്താമണികാരനായ കരുണാകരപ്പിഷാരടിയെപ്പറ്റി പിന്നീടു പ്രസ്താവിക്കും. കരുണാകരന്റെ അച്ഛനായ കമലേക്ഷണനല്ല ഇവിടെ സ്മൃതനായ പങ്കജാക്ഷൻ. അദ്ദേഹം കരുണാകരന്റെ ഭാഗീനേയനും വാസുഭട്ടതിരിയുടെ ത്രിപുരദാനമെന്നയമകകാവ്യത്തിനു ഹൃദയഗ്രാഹിണി എന്ന ടീക രചിച്ച പണ്ഡിതനാണ്. രാമൻ ആരെന്ന് മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. ഒടുവിൽ

“അനർഘരാഘവവ്യാഖ്യാ വിക്രമേണ വിനിർമ്മിതാ
 അനർഘാ വിക്രമീയാഖ്യാ ദിക്ഷു ദിക്ഷു പ്രകാശതാം.”

എന്നൊരു ആശംസാശ്ലോകവും കാണുമാറുന്നു. വ്യാകരണശാസ്ത്രത്തിൽ ആകണ്ഠമഗ്നനായ ഒരു മഹാപണ്ഡിതനല്ലാതെ വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ലാത്ത നാടകങ്ങളിൽ പ്രഥമഗണനീയമാണല്ലോ അനർഘരാഘവം. തദനുരോധേനതന്നെ കാക്കശ്ശേരി അദ്ദേഹത്തെ ‘സാരസ്വതനിധി’ എന്ന പദംകൊണ്ടു വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത് എത്രയും പരമാർത്ഥമാണെന്ന് സിദ്ധിക്കുന്നു.

പതിനെട്ടരക്കവികൾ

മാനവിക്രമ മഹാരാജാവിന്റെ വിദ്യാത്സവസ്സിൽ സ്വദേശികളും വിദേശികളുമായ പല പണ്ഡിതന്മാരും അഹമഹമികയാ സമ്മേളിച്ചിരുന്നു. ആ സദസ്സിലെ അംഗങ്ങളായിരുന്നു കേളികേട്ട പതിനെട്ടരക്കവികൾ. കവി എന്ന ശബ്ദത്തിന് ഇവിടെ പണ്ഡിതൻ എന്ന് അർത്ഥയോജന ചെയ്യുന്നതാണ് സമീചിനം. അവരെക്കൊണ്ടു കോഴിക്കോടു അനന്തര കാലത്തിൽ കൃഷ്ണദേവരായരുടെ അഷ്ടദിഗ്ഗുജങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിജയനഗരമെന്നതുപോലെ, ശോഭിച്ചു. പയ്യൂർ പട്ടേരിമാർ അച്ഛനും അപ്പന്മാരും മഹനമുൾപ്പെടെ ഒമ്പതുപേർ. തിരുവേഗപ്പുറ(തിരുപ്പന)ക്കാരായ നമ്പൂരിമാർ അഞ്ചു പേർ, മൂല്പള്ളി ഭട്ടതിരി, ചേന്നാസ്സനമ്പൂരി, ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികൾ, കാക്കശ്ശേരി ഭട്ടതിരി ഇങ്ങനെ പതിനെട്ടു പേരും, സംസ്കൃതത്തിലല്ലാതെ ഭാഷയിൽ കവനം ചെയ്യുക നിമിത്തം അരക്കവിയാകി മാത്രം ഗണിയപ്പെട്ട

പുനം നമ്പൂരിയുമാണ് ആ പതിനെട്ടരക്കവികൾ എന്നു പുരാവൃത്തജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ പതിനെട്ടു സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാർ ആ രാജസദസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചിരുന്നവോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. പതിനെട്ടര എന്ന സംഖ്യ വേറേയും കലാസംബന്ധമായ ചില പരിഗണനകൾക്കു പ്രാചീനന്മാർ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതായി കാണുന്നു. കേരളത്തിൽ പണ്ടു പതിനെട്ടരത്തളികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവയിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ മാത്രം അരത്തളിയായി കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നും ഐതിഹ്യമുണ്ട്. സംഘകളിയോഗങ്ങളുടെ സംഖ്യയും പടുതോളൂൾപ്പെടെ പതിനെട്ടരയാണല്ലോ.

മണിപ്രവാളകവിയായ പുനത്തെപ്പറ്റി മറ്റൊരധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കാം. മാനവിക്രമന്റെ ഇതര സദസ്യന്മാരെപ്പറ്റി അറിവുള്ളത് ഇവിടെ സംക്ഷേപിക്കാം.

പയ്യൂർ പട്ടേരിമാർ

ശങ്കരാചാര്യരുടെ കാലത്തിനു മുമ്പും പിമ്പും പൂർവമീമാംസയ്ക്കു മലയാളബ്രാഹ്മണരുടെ ഇടയിൽ വളരെ വിപുലമായ പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കൊച്ചിരാജ്യത്തിൽപ്പെട്ട കുന്നംകുളം താലൂക്കിൽ ഗുരുവായൂരിനു സമീപമായി പോർക്കുളം എന്നൊരു സ്ഥലമുണ്ട്. അവിടെയാണ് സുപ്രസിദ്ധമായ പയ്യൂരില്ലം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ആ ഇല്ലത്തിനടുത്തായി വേദാരണ്യം (വേളക്കാടു) എന്നൊരു ക്ഷേത്രമുണ്ട്. ആ ക്ഷേത്രത്തിലെ ഗോപാലിക എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണസോദരിയായ കാത്യായനീദേവിയാണ് പയ്യൂർപട്ടേരിമാരുടെ പരദേവത. പ്രസ്തുത കുടുംബം വളരെ കാലത്തേയ്ക്കു ശാസ്ത്രനിഷ്ണാതന്മാരും സഹൃദയശിരോമണികളും കവിവരേണ്യന്മാരുമായ പുണ്യപുരുഷന്മാരെക്കൊണ്ടു പ്രശോഭിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ കീർത്തി അതിന്റെ പരമകാഷ്ഠയെ പ്രാപിച്ചതു ക്രി: പി: പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിലാകുന്നു. താഴെ വിവരിക്കുന്ന പയ്യൂർപട്ടേരിമാരെപ്പറ്റി മാത്രമേ നമുക്ക് അറിവു കിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ.

ഒന്നാമത്തെ ജ്യേഷ്ഠിയും പരമേശ്വരനും

ജ്യേഷ്ഠി എന്ന പേരിൽ ഒരു മഹാൻ പയ്യൂരില്ലത്തു ക്രി: പി: പതിനാലാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു ഗൗരി എന്ന ധർമ്മപത്നിയിൽ ജനിച്ച പുത്രനാണ് പ്രഥമപരമേശ്വരൻ. ഈ പരമേശ്വരൻ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായ വാചസ്പതി മിശ്രന്റെ മഹനീയമായ ന്യായകണിക എന്ന പൂർവമീമാംസാ ഗ്രന്ഥത്തിനു ജ്യേഷ്ഠാംകരണി എന്നും സ്വദിതാംകരണി എന്നും രണ്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ന്യായകണിക തന്നെ മണ്ഡനമിശ്രന്റെ വിധിവിവേകത്തിനു വാചസ്പതിമിശ്രൻ രചിച്ച ഒരു ടീകയാണല്ലോ. സ്വദിതാംകരണിയ്ക്കു മുൻപാണ് പരമേശ്വരൻ ജ്യേഷ്ഠാംകരണി നിബന്ധിച്ചത്.

“ജ്യേഷ്ഠാംകരണി വ്യാഖ്യാ രചിതാസ്മാദിരാദിതഃ സ്വദിതാംകരണി വ്യാഖ്യാ സമ്പ്രതിയം വിതന്യതേ.”

എന്ന പ്രസ്താവനയിൽ നിന്ന് ഈ വസ്തുത വെളിപ്പെടുന്നു. പരമേശ്വരൻ ശങ്കരപൂജ്യപാദന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു വേദാന്തവിചക്ഷണനായി ഭവദാസൻ എന്നൊരു പിതൃവ്യൻ ഉണ്ടായിരുന്നതായും അറിയാം. “ഇതി ശ്രീമദ്ദക്ഷി ഗൗരി നന്ദന ശ്രീഭവദാസ പിതൃവ്യ ശ്രീമച്ഛങ്കര പൂജ്യപാദ ശിഷ്യ പരമേശ്വരകൃതം” എന്ന സ്വദിതംകരണിയിൽ ഒരു കുറിപ്പ് കാണുന്നു.

ശങ്കരപൂജ്യപാദൻ ഒരു സ്വാമിയാരായിരിക്കാം. ഈ ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കു പുറമേ ‘സുമനോരമണി’ എന്ന പേരിൽ മേഘസന്ദേശത്തിന് ഒരു വ്യാഖ്യാനവും പ്രഥമപരമേശ്വരന്റെ കൃതികളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. താഴെ കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ നോക്കുക.

“അനുദിനമഭിനവരൂപാ സുമനോരമണീവ ജഗതി ജയതിതരാം
 ഹരിചരിതകാവ്യസഹഭ്രൂർവ്യാഖ്യാസൗ മേഘദൂതസ്യ
 മന്ത്രബ്രാഹ്മണസൂത്രവിൽ കൃതമതിശ്ശാസ്ത്രേ ച കൗമാരിലേ
 കർത്താ ന്യായസമുച്ചയസ്യ കണികാവ്യാഖ്യാപ്രണേതാ കവിഃ
 ഉൽപത്തിന്യാലമർഷണപ്രവരജാദ് ഗൗര്യാമൃഷേരാപ്തവാൻ
 കർത്താസ്യഃ പരമേശ്വരോ നതശിരാഃ പൂജ്യേ ഗുരൗ ശങ്കരേ.
 ലബ്ധഭവദാസഭാവോ ഭഗവതി ഭക്ത്യാ ച ഭവദാസഃ
 വാദി വേദാന്തരതോ യസ്യ പിതൃവ്യസ്തു ഏവ കർത്താസ്യഃ”

ഏറ്റവും സരസമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ് സുമനോരമണി. ഈ ഗ്രന്ഥം വിസ്തൃതമായും സംക്ഷിപ്തമായും രണ്ടു പ്രകാരത്തിൽ കാണുന്നു. ഒന്നു മറ്റൊന്നിന്റെ സംഗ്രഹമായിരിക്കാം. കാളിദാസകൃതിയിലെ അശ്രുതപൂർവങ്ങളായ പല ഗുഹാർത്ഥങ്ങളും അതിൽ വ്യാഖ്യാനം വ്യാഖ്യാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പൂർണ്ണസരസ്വതിയുടെ വിദ്യുൽതാവ്യാഖ്യാനത്തെ അനേകഘട്ടങ്ങളിൽ ഉദ്ധരിച്ചു ഖണ്ഡിക്കുവാനും ഉദ്യമിച്ചിരിക്കുന്നു. ന്യായ സമുച്ചയമെന്ന് ഒരു ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥവും ഹരിചരിതം എന്നൊരു കാവ്യവും കൂടി പരമേശ്വരൻ രചിച്ചതായി മേഘദൂരിച്ച ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് അറിയുന്നു. അവ ഇനിയും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല. ദിനീയപരമേശ്വരൻ തത്ത്വവിഭാവനയിൽ “ഇതി സ്ഥിതം നാനവയവമേകം വാക്യം വാക്യാർത്ഥസ്യ ബോധ കമിതി” എന്ന തത്ത്വബിന്ദുപഞ്ചത്തി വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ “ഏതൽ പ്രസങ്ഗസ്തു ന്യായസമുച്ചയേ ദൃഷ്ടവ്യം” എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു.

രണ്ടാമത്തെ ഋഷിയും പരമേശ്വരനും

പ്രഥമപരമേശ്വരന്റെ പുത്രന്മാരിൽ അഞ്ചുപേരെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടുണ്ട്. രണ്ടാമത്തെ ഋഷി, ഭവദാസൻ, വാസുദേവൻ, സുബ്രഹ്മണ്യൻ, ശങ്കരൻ എന്നിങ്ങനെയാണ് അവരുടെ സംജ്ഞകൾ. രണ്ടാമത്തെ ഋഷിയുടേയും ഗോപാലികയുടേയും പുത്രനാണ് രണ്ടാമത്തെ പരമേശ്വരൻ. ഗോപാലിക അഥവാ കൃഷ്ണസഹോദരിയായ കാത്യായനീദേവി പയ്യൂർ ഭട്ടതിരിമാരുടെ കുടുംബപരദേവതയുടേയും പേരാണ്. ഈ പരമേശ്വരൻ മണ്ഡനമിത്രന്റെ വിഭ്രമവിവേകം, സ്നോടസിദ്ധി ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കും വാചസ്പതിമിത്രന്റെ തത്ത്വബിന്ദുവിനും ചിദാനന്ദപണ്ഡിതന്റെ നീതിതത്ത്വവിഭാവത്തിനും പ്രൗഢങ്ങളായ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ആദ്യമായി വിഭ്രമവിവേകത്തിനും പിന്നീടു ക്രമേണ തത്ത്വബിന്ദു, നീതിതത്ത്വവിർഭാവം, സ്നോടസിദ്ധി ഇവയ്ക്കാണ് അദ്ദേഹം വ്യാഖ്യകൾ നിർമ്മിച്ചത്. സ്നോടസിദ്ധി വ്യാഖ്യയ്ക്കു കടുംബപരദേവതയായ ഗോപാലികയുടെ നാമധേയം തന്നെ നല്കിയിരിക്കുന്നു. തത്ത്വബിന്ദുവിന്റെ വ്യാഖ്യയ്ക്കു തത്ത്വവിഭാവന എന്നാണ് സംജ്ഞ. ഗോപാലികയിൽ

“മണ്ഡനാചാര്യകൃതയോ യേഷ്ചതിഷ്ഠന്ത കൃത്സ്നശഃ
തദ്ദംശ്യേന മയാപ്യേഷാ രചിതാരാധ്യ ദേവതാം.”

എന്ന് ഒരു ശ്ലോകം ഒടുവിലുണ്ട്. അതിന്റെ അർത്ഥം ചിലർ സങ്കല്പിക്കുന്നതുപോലെ മണ്ഡനമിശ്രന്റെ വംശജനാണ് പരമേശ്വരൻ എന്നല്ലെന്നും മണ്ഡനമിശ്രന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിഷ്ണാതന്മാരായ പല പൂർവസൂരികളും ജീവിച്ചിരുന്ന ഒരു കടുംബത്തിലാണ് പരമേശ്വരന്റെ ജനനമെന്നു മാത്രമേയുള്ളൂ എന്നും നാം മനസ്സിലാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുക്കന്മാർ പിതൃവ്യന്മാരായ ഭവദാസനും വാസുദേവനുമായിരുന്നു. നീതിതത്ത്വവിർഭാവത്തിലെ കാര്യവാദം മറ്റൊരു പിതൃവ്യനായ സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ നിദേശമനുസരിച്ചും സ്വതഃപ്രമാണവാദം മൂന്യ പഠഞ്ഞ വാസുദേവന്റെ ഉപദേശപ്രകാരവുമാണ് രചിച്ചത്. അന്യഥാഖ്യാതിവാദം ശങ്കരനെ വന്ദിച്ചുകൊണ്ട് ആരംഭിക്കുന്നു. ഭവദാസനും വാസുദേവനും ഭാട്ടമീമാംസയിലും സുബ്രഹ്മണ്യൻ പ്രാഭാകരമീമാംസയിലും നിഷ്ണാതന്മാരായിരുന്നു. മണ്ഡനമിശ്രൻ വിഭ്രമവിവേകത്തിൽ പഞ്ചഖ്യാതികളെ വിവരിക്കുന്നു. സ്നോടസിദ്ധിയിൽ ഭർത്തൃഹരിയുടെ പക്ഷത്തെ അനസൂരികളെയും സ്നോടതത്ത്വസ്ഥാപനത്തിനു വേണ്ടി കമാരിലഭട്ടന്റെ ശ്ലോകവാർത്തികത്തിൽ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്തിട്ടുള്ള വർണ്ണവാദങ്ങളെ ഖണ്ഡിക്കുവാൻ ഉദ്യമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശാബ്ദബോധത്തിന്റെ നിമിത്തത്തെപ്പറ്റിയാകുന്നു വാചസ്പതി മിശ്രൻ തത്ത്വബിന്ദുവിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. ക്രി: പി: പതിമൂന്നാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ചിദാനന്ദപണ്ഡിതൻ ഒരു കേരളീയനായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. ആ മീമാംസകമൂർദ്ധന്യന്റെ ചരിത്രത്തെപ്പറ്റി യാതൊന്നും അറിയുന്നില്ല. അധ്യയനവാദം തുടങ്ങി വേദാപൗരഷേയത്വവാദം വരെ നാല്പത്തിനാലു വാദങ്ങളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം നീതിതത്ത്വവിർഭാവവാദത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ദ്വിതീയപരമേശ്വരൻ വ്യാഖ്യാനത്തിനു തിരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്ന പ്രകരണഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രാമാണികത എത്രകണ്ടുണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് അവയെപ്പറ്റി ഇത്രയും ഉപന്യസിച്ചത്. പരമേശ്വരൻ നീതിതത്ത്വവിർഭാവവ്യാഖ്യയിൽ നയതത്ത്വസംഗ്രഹകാരനായ ഭട്ടവിഷ്ണുവിനേയും വിവേകതത്ത്വകാരനായ രവിദേവനേയും സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. ഭട്ടവിഷ്ണു തന്റെ സംഗ്രഹവ്യാഖ്യ രചിച്ചതു ഭവനാഥന്റെ നയവിവേകത്തിനാണെന്ന്

“ഭവനാഥവിവിക്തസ്യ നയതത്ത്വസ്യ സംഗ്രഹഃ
യഥാമതി യഥാഭ്യാസം വർണ്ണതേ ഭട്ടവിഷ്ണുനാ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നു. അദ്ദേഹം ചിദാനന്ദനെ അപേക്ഷിച്ച് അർവ്വാചീനനാണ്. വിഷ്ണുവിന്റെ പുത്രനായ നാരായണൻ മണ്ഡനമിശ്രന്റെ ഭാവനാവിവേകത്തിനു ‘വിഷമഗ്രന്ഥിഭേദിക’ എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചു. രവിദേവൻ നയവിവേകത്തിനു രചിച്ച വ്യാഖ്യയാണ് വിവേകതത്ത്വം. ഇവയെല്ലാം പ്രാഭാകരമതപ്രതിപാദകങ്ങളായ മീമാംസഗ്രന്ഥങ്ങളാകുന്നു. ചിദാനന്ദൻ, വിഷ്ണു, നാരായണൻ എന്നീ മൂന്നു

ഗ്രന്ഥകാരന്മാരും കേരളീയരാണ്. ഇവരുടെ ജീവിതകാലം ക്രി: പി: പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭവുമാണ്. ഭവനാഥൻ പതിനൊന്നാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി ഊഹിക്കാം. ദേശമേതെന്നറിയുന്നില്ല.

“ഇതി ഗോപാലികാസുരദൃഷ്ടേ: പിതൃരനുഗ്രഹാൽ
അന്തേവാസീ പിതൃവ്യസ്യ വേദാസസ്യ ധീമതഃ”

എന്നും

“യോ ന്യായകണികാവ്യാഖ്യാമകരോൽ പരമേശ്വരഃ
സത്യ പൗത്രേണ തൽസുനോരോന്തേവാസിനാ മയാ”

എന്നും നീതിതത്യാവിർഭാവവ്യാഖ്യയിലും

“നന്ദഗോപസുതാ ദേവീ വേദാരണ്യനിവാസിനീ
മാത്രാ ഗോപാലികാനാസ്താ സേവിതാസുദപേക്ഷയാ;
തൽപ്രസാദാദിയം വ്യാഖ്യാ മയാ വിരചിതാ കില
ഇതി ഗോപാലികാസംജ്ഞാമസ്യാ വ്യാചക്ഷതേ ബുധാഃ”

എന്നു സ്റ്റോടസിദ്ധിവ്യാഖ്യയിലും ദ്വിതീയപരമേശ്വരൻ തന്നെപ്പറ്റി ഉപന്യസിക്കുന്നു. അദ്ദേഹവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവായ ഭൃഷിയുമാണ് മാന്വകൃമസാമൂതിരിയുടെ സദസ്യന്മാർ എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. ഭൃഷിയെ ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനെന്ന നിലയിൽ നാം അറിയുന്നില്ലെങ്കിലും അക്കാലത്തു മലയാളകരയിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന പണ്ഡിതന്മാരിൽ അദ്ദേഹം അഗ്രേസരനായിരുന്നു എന്നുള്ളതു നിർവിവാദമാണ്. അദ്ദേഹത്തെ ‘മഹർഷി’ എന്ന ബിരുദനാമം നൽകിയാണ് സമകാലികന്മാർ ബഹുമാനിച്ചുവന്നതു്. ‘മഹർഷിഗോപാലി നന്ദനകൃതിഃ’ എന്നു കൗമാരിലയ്യുക്തിമാലയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ വാസുദേവൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു നോക്കുക. ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികൾ

“കിഞ്ചിൽപൂർവം രണഖളഭൂമി ശ്രീമദധ്യക്ഷയേഥാ-
സ്തന്മീമാംസാദ്വയകലശ്ശരോസ്സദ്മ പുണ്യം മഹർഷേഃ
വിദ്വദ്വ്യന്ദേ വിവദിതുമനസ്യാഗതേ യത്ര ശശ-
ദ്വാഖ്യാശാലാവളഭിനിലയസ്തീഷ്ഠതേ കീരസംഘഃ
ശാസ്ത്രവ്യാഖ്യാ ഹരിഹരകഥാ സൽകഥാഭ്യാഗതാനാ-
മാലാപോ വാ യദി സഹ ബുധൈരാക്ഷിപേദസ്യ ചേതഃ
തദ്വിസ്രബ്ധം ദ്വിജപരിവൃതേ നിഷ്ഠാദ്രൗ നിഷ്ണഃ
കോക്ത്രയേഥാഃ; സ ഖല്വ മധുരാം സൃക്തിമാകർണ്ണ്യ തുഷ്യേൽ.
ശ്ലാഘ്യച്ഛന്ദസഥിതിമിതി മയാ ശോഭനേർഥേ നിയുക്തം
ശ്രാവ്യം ശബ്ദൈസ്സരസസുമനോഭാജമദ്രാന്തവൃത്തിം
ദൂരപ്രാപ്യം പ്രശീഥിലമിവ ത്യാം സഖേ, കാവ്യകല്പം
ധീമാൻ പശ്യേൽ സ യദി നന തേ ശുദ്ധ ഏവ പ്രചാരഃ.”

എന്നു കോകിലസന്ദേശത്തിലും, “ത്രൈവിദ്യേശോ മഹർഷിർന്നിരുപമമഹിമാ യദ്ധിതേ ജാഗരുകഃ” എന്നു മല്ലികാമാരുതത്തിലും

“പയ്യുരാഡ്യ, മഹർഷേ, കവിതാമാർഗ്ഗേ ച കാളിദാസം ത്യാദാനേ ച കല്പവൃക്ഷം സർവജ്ഞത്വേ ച ചന്ദ്രഖണ്ഡധരം”

എന്ന് ഒരു മുക്തകത്തിലും നല്ലീട്ടുള്ള അനന്യസാധാരണമായ പ്രശസ്തിക്ക് ആ മഹാനഭാവൻ വിഷയീഭവിക്കണമെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാട്ടപ്രാഭാകരമീമാംസകളിലുള്ള പാണ്ഡിത്യം, ഇതരദർശനങ്ങളിലുള്ള അവഗാഹം, കാവ്യനിർമ്മാണകൗശലം, വിമർശനകലാവൈദഗ്ദ്ധ്യം, വിദ്യജ്ഞ പക്ഷപാതം, ദാനശൗണ്ഡത, ഷട്കർമ്മനിരതത്വം മുതലായ അപദാനങ്ങൾ എത്രമാത്രം അതിമാനുഷങ്ങളായിരുന്നിരിക്കണം എന്നു നമുക്ക് ഏറെക്കുറെ സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ടു സമീക്ഷണം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. കാക്കശ്ശേരിയും വസുമതിവിക്രമം നാടകത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ

“യസ്മിൻ പ്രിണാതി വാണീകരതലവിലസ-
ദല്ലകീതൌല്യഭാജം
സോതാ വാതാശനാധിശ്വരവിശദശിരഃ
കമ്പസംഭാവിതാനാം
വാചാം മോചാമധ്യളീപരിമളസുഹൃദാം
സർവദാ നൈഗമാധ-
ശ്രദ്ധാലുഃ കേരളക്ഷ്യാതലതിലകമൃഷി-
സ്സാഹിതീപാരദശ്യാ”

എന്നു മുക്തകണ്ഠമായി പുകഴ്ത്തിയിരിക്കുന്നു. ശാസ്ത്രികൾ വീണ്ടും മല്ലികാമാരുതത്തിൽ “കഥി തമപ്യേതന്മീമാംസകചക്രവർത്തി നാ മഹർഷിപുത്രേണ പരമേശ്വരേണ-

വേദേ സാദരബുദ്ധിരുദ്ധതതരേ തർക്കേ പരം കർക്കശഃ
ശാസ്ത്രേ ശാതമതിഃ കലാസു കശലഃ കാവ്യേഷു ഭവ്യോദയഃ
ശ്ലാഘ്യസ്തൽകവിതാസു ഷട്സ്വപി പടുർഭാഷാസു, സതാം ക്ഷിതൗ
സർവോദണ്ഡകവിപ്രകാണ, ദദസേ കണ്യൈ ന വിസ്മേരതാം?”

എന്നു മഹൻ പരമേശ്വരഭട്ടതിരി തനിക്കു നല്കിയ പ്രശംസാപത്രം ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങനെ രണ്ടാമത്തെ ഋഷിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഞ്ചു പുത്രന്മാരുമുൾപ്പെടെ ആറു പേരെ നമുക്കുകിട്ടി. വേറെയും ആ ഋഷിക്കു രണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ടായിരുന്നുവോ എന്നറിയുന്നില്ല.

മൂന്നാമത്തെ ഋഷിയും പരമേശ്വരനും

ദ്വിതീയപരമേശ്വരന്റെ പുത്രൻ തൃതീയർഷിയും തൃതീയർഷിയുടെ പുത്രൻ തൃതീയപരമേശ്വരനാകുന്നു. തൃതീയപരമേശ്വരന്റെ കൃതികളായി മീമാംസാനുതാര്മ്മ സംഗ്രഹം എന്ന

ഗ്രന്ഥവും സുചരിതമിശ്രന്റെ കാശികയ്ക്ക് ഒരു ടീകയും നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജൈമിനീയസു ത്രങ്ങളുടെ ശാബരഭാഷ്യംപോലെ വിസ്തൃതമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ് സൂത്രർഥസംഗ്രഹം. സുചരിതമിശ്രൻ ക്രി: പി: പതിനൊന്നാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം കമാരി ലഭ്യന്റെ ശ്ലോകവാർത്തികത്തിനു രചിച്ചിട്ടുള്ള വ്യാഖ്യാനമാണ് കാശിക. സൂത്രർഥസങ്ഗ്രഹത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ പരമേശ്വരൻ

“ഇഷ്ടാനിഷ്ടപ്രാപ്തിഹാന്യോർജ്ജാഗത്രകാ ഭവന്തു നഃ
ഋഷയഃ പിതാരോ ദേവാസ്സർവദാര്യശ്ച മാതരഃ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ തന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാരെ വന്ദിക്കുന്നു. ആദ്യയെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവിന്റെ നാമധേയം.

“ജൈമിനിശബരകമാരിലസുചരിതപരിതോഷ പാർഥസാരഥയഃ
ഉവേകവിജയകാരൗ മണ്ഡനവാചസ്പതി ച വിജയന്താം”

എന്ന വന്ദനശ്ലോകത്തിൽ അദ്ദേഹം പൂർവന്മാരായ പല മീമാംസാഗ്രന്ഥകാരന്മാരെയും സ്മരിക്കുന്നു. വിജയകാരൻ, പരിതോഷമിശ്രന്റെ അജിത എന്ന തന്ത്രവാർത്തികവ്യാഖ്യയ്ക്കു ‘വിജയം’ എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച അനന്തനാരായണമിശ്രനാണ്. ‘പ്രണമാമ്യാചാര്യൻ വാസുദേവനാമാര്യൻ’ എന്ന സൂത്രർഥസങ്ഗ്രഹത്തിൽ കാണുന്ന പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നു വാസുദേവനായിരുന്നു പ്രസ്തുത പരമേശ്വരന്റെ ഗുരു എന്നു ഗ്രഹിക്കാം. “യഥാ ച തത്രഭവന്തഃ ഷഡ്ദർശനീപാരദൃശ്യത്വേ സത്യപിശേഷതഃ കൗമാരിലതന്ത്രസ്വാതന്ത്ര്യവത്തയാ വിവൃതതത്യാ വിർഭാവതത്വബിന്ദുസ്സോഽസിദ്ധയഃ അസ്മൽപിതാമഹപാദാ വിഭ്രമവിവേകവ്യാഖ്യയാം” എന്ന വാക്യത്തിൽ അതേ ഗ്രന്ഥത്തിൽത്തന്നെ അദ്ദേഹം ദ്വിതീയപരമേശ്വരന്റെ സർവതന്ത്ര സ്വതന്ത്രതയേയും സ്മരിക്കുന്നു.

വാസുദേവയമകകവി

ദ്വിതീയപരമേശ്വരന്റെ സഹോദരനായി വാസുദേവൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതനുണ്ടായിരുന്നു എന്നു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. അദ്ദേഹം ഒരു ശാസ്ത്രജ്ഞനും യമകകവിയുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളായി (1) കൗമാരിലയുക്തിമാല എന്നൊരു ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥവും (2) ചകോരസന്ദേശം എന്ന സന്ദേശകാവ്യവും (3) ദേവീചരിതം (4) സത്യതപഃകഥ (5) ശിവോദയം (6) അച്യുതലീല എന്നീ നാലു യമകകാവ്യങ്ങളും (7) വാക്യാവലി എന്ന മറ്റൊരു കാവ്യവും നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ‘മഹർഷി ഗോപാലീനന്ദനകൃതിഃ’ എന്നു കൌമാരില യുക്തിമാലയുടെ അവസാനത്തിൽ ഒരു കുറിപ്പു കാണുന്നുണ്ട്. അതിലെ ഓരോ ശ്ലോകവും വരരുചിയുടെ ഓരോ വാക്യംകൊണ്ട് ആരംഭിക്കുന്നു. “ഗീർണ്ണശ്രേയസ്സതീതി ശ്രുതിരിഹ പഠന്തി യേതി പിത്രാദിവാചാ” എന്ന് ആദ്യത്തെ ശ്ലോകം തുടങ്ങുന്നു. വാക്യാവലിയിൽ ശ്രീകൃഷ്ണചരിതമാണ് ഇതിവൃത്തം. അതു നാലു സർഗ്ഗത്തിലുള്ള ഒരു കാവ്യമാകുന്നു. അതിലെ ശ്ലോകങ്ങളും വരരുചിവാക്യങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ ആരംഭിക്കുന്നു. ഒരു ശ്ലോകം ഉദ്ധരിക്കാം.:

“ഭവോ ഹി യാജ്യസ്തുതനോ ഭവാനുപി
സ്വയം ഭവത്യേതി മൂനീന്ദ്രഭാഷിതം
ക്ഷണാദൃതം കർത്തുമിവാത്മനാഹരി-
സ്സുഖേന ചാസൂയത ഭോജകന്യയാ.”

ചകോരസന്ദേശം

‘ചകോരസന്ദേശം’ എന്ന കാവ്യവും വാസുദേവയമകകവിയുടെ കൃതിയാണെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥാന്തത്തിൽ വാസുദേവകൃതമെന്നു മൂദ്രയും ‘ഗോപാല്യപിജയതു സാ’ എന്ന് ഇഷ്ടദേവതയുടെ സ്തുരണവുമുണ്ട്. പക്ഷേ വേദാരണ്യജന്മാവായ മറ്റൊരു വാസുദേവനെന്നും വരാവുന്നതാണ്. സാധാരണ സന്ദേശങ്ങളിൽനിന്ന് സർവ്വമാടുന്നമായ ഒരു രീതിയാണ് കവി ഈ വാങ്മയത്തിൽ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഒരു നായിക ഭർത്തൃസഹിതയായി (ശാർദൂലപുരം) ചിദംബരത്തു താമസിക്കുന്ന കാലത്തു തീർത്ഥാടനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ചില ബ്രാഹ്മണർ അവിടെ പോവുകയും അവരോടുകൂടി നായകൻ ഒരു സൂര്യഗ്രഹണം സംബന്ധിച്ച കേരളദേശത്തിലുള്ള വേദാരണ്യക്ഷേത്രത്തിൽ ദേവീ ദർശനത്തിനായി പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. നായകന്റെ പ്രത്യാഗമനത്തിനു കാലതാമസം നേരിടുകയാൽ വിരഹോൽക്കണ്ഠിതയായ നായക ഒരു ചകോരപക്ഷിയെക്കണ്ട് അതിനോടു തന്റെ ഭർത്താവിനെ അവിടെയോ മാർഗ്ഗസ്ഥിതമായ മറ്റേതെങ്കിലും ക്ഷേത്രത്തിലോ പോയി തിരഞ്ഞുപിടിച്ചു തന്റെ സന്ദേശം അറിയിക്കുവാൻ അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് ഇതിവൃത്തം സാക്ഷ്യമാണെന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. കാവ്യം ആരംഭിക്കുന്നതു താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിലാണ്.

“കാചിന്നാരി കിമപി ച ഗതേ കാന്തമുദിശ്യ ദൂരം
കാലം കാന്തേ ബഹുതരമനായാതി കാര്യാന്തരേണ
കാമാർത്ത്യാ നിശ്യാഹനി ച സമാ നാധികാ മന്യമാനാ
ക്ലാന്താ പശ്യൽ കമചി ച കദാപ്യന്തികേ തം ചകോരം.”

ഭർത്താവിന്റെ യാത്രോദ്ദേശ്യത്തെപ്പറ്റി നായിക ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:

“യാതഃ കാനോ മമ ഖഗപതേ! കേരളാൻ പുണ്യദേശാൻ
കീർത്തിസ്തംഭാനിവ ഭഗവതോ റൈണകേയസ്യ രമ്യാൻ
വേദാരണ്യാഹൃയപുരവരേ വേദഗമ്യാം വസന്തിം
ദുർഗ്ഗാം ദുർഗ്ഗാർത്ത്യപനയകരീം ലോകിതും ലോകനാഥം.”

‘ശ്രുതിവനമിതി ഖ്യാതിമൽ സ്ഥാനം’ എന്നും മറ്റും ആ ക്ഷേത്രത്തെപ്പറ്റി പിന്നെയും നിർദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ട്. നായകന്റെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി നായിക ശങ്കിക്കുന്നത് അടിയിൽ കാണുന്ന വിധത്തിലാണ്.

“ഭക്ത്യാ തസ്മാന്ന കിമു നിഗമാരണ്യതോ നിർഗ്ഗതോസൗ?

യദ്വാനുഗ്രഹ ക്വചന ഗതവാൻ കേനചിത് കാരണേന?
 ദൃശ്യം പശ്യൻ ബഹുവിധമപി ത്വഷ്ടുരാശ്ചര്യഭൂതേ
 തത്രൈവാസ്തേ കിമുത? ഗതവാൻ മയ്യസൗ വിസ്മൃതിം വാ?
 കിം വാ ഗച്ഛൻ പഥി സ വിപിനേ വ്യാഘ്രവക്ത്രം പ്രപേദേ?
 ദസ്യഗ്രന്ഥഃ കിമു ബത? നദീലംഘനേ മഗതൂർവാ”

ചിദംബരത്തുനിന്നു പുറപ്പെട്ട ശ്രീരങ്ഗം, കുംഭകോണം, വേദാരണ്യം (ചോളദേശത്തിലെ ഒരു ശിവക്ഷേത്രം), രാമേശ്വരം മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ച താമ്രപർണ്ണി നദി കടന്നു കന്യാകുമാരിയിൽ എത്തിയാൽ അവിടെനിന്നു വടക്കോട്ടു കേരളമാണെന്നു കവി ഉൽബോധിപ്പിക്കുന്നു. താഴെക്കാണുന്നതു കേരളത്തിന്റെ വർണ്ണനമാണ്.

“ലോകിഷ്യന്തേ മഹിതസഹവൈശാല്യശാലിപ്രരോഹൈഃ
 കേദാരൗഘൈഃ പതഗ! ത്വചിരൈഃ കേരളാശ്ശ്യാമളാസ്തേ
 യത്രേഷ്യേരൻ ദ്വിജവര! മഹായജ്ഞശാലാ വിശാലാ
 ദേവക്ഷേത്രേഷ്വപിച മരുതാ കന്യമാനാഃ പതാകാഃ
 “വേദാഭ്യാസേ....ഭിരമതാമാത്മധർമ്മേ സ്ഥിതാനാം
 വിപ്രേന്ദ്രാണാം വസതി വിതതീഃ കേരളാസ്തേ ദധാനാഃ
 തൈരൈസ്തർദ്ധനൈര്യർളശമുപഗതാഃ കന്യ നപ്രിതയേസ്യൂർ-
 ധർമ്മ്യേ വർത്ഥന്യഭിരതീയുതൈ രാജഭിഃ പാല്യമാനാഃ.”

ശ്രീചിന്ദ്രം ശിലീന്ദ്രാഹവഗ്രാമം, തിരുവനന്തപുരം, കൊല്ലം, ചെങ്ങന്നൂർ (രക്തമഞ്ജാഭി ധാനഗ്രാമം—ചെങ്കുന്നിയൂർ), തിരുവല്ലാ (ശ്രീബിലാഖ്യപുരം), കുമാരനല്ലൂർ, ചെങ്ങന്നൂർ (സൂന്ദശാലിഗ്രാമം), വൈക്കം, തൃപ്പൂണിത്തുറ (പൂർണ്ണവേദം), തൃക്കാരിയൂർ (കാര്യാഭിധ ഗ്രാമം) ഇടപ്പള്ളി (അന്തരാഖ്യം വിഹാരം), ചേന്നമങ്ഗലം (മങ്ഗലം ശക്രജാഖ്യാം ബിഭ്രൽ), ഇരിങ്ങാലക്കുട (സങ്ഗമഗ്രാമം), പെരുമനം (ബൃഹന്മാനസഗ്രാമം), തിരുവ ബിരിക്കുളം, തിരുവാലൂർ (ബാലധിഗ്രാമം), ഗോവിന്ദപുരം, കൃഷ്ണപുരം, കഴുകമ്പലം (ഗൃധ്രോ പപദക്ഷേത്രം), തൃക്കണാമതിലകം, തൃശൂർ, അരിയന്നൂർ (ആര്യകന്യാഗ്രാമം), ഗുരുവായൂർ, ശങ്കരപുരം, ശക്തിഗ്രാമം, ധീഗ്രാമം, തിരുനാവായ, ചമ്രവട്ടം എന്നിങ്ങനെ അനേകം വിശിഷ്ടസ്ഥലങ്ങളേയും ചില നദികളേയും മറ്റും കവി സ്മരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ചരിത്ര സംബന്ധമായുള്ള സൂചനകൾ ഈ കാവ്യത്തിൽ വിരളമാണ്. ചില സ്ഥലങ്ങൾക്കു പേരുകൾ പുതുതായി സൃഷ്ടിച്ചും (ചെങ്ങന്നൂർ തിരുവല്ലാ പെരുമനം മുതലായവ നോക്കുക) ചിലതുകൾ ആനുപൂർവിതെറ്റിച്ചും കാണുന്നു. പയ്യൂർ ഭട്ടതിരിമാരുടെ ഇഷ്ടദേവതാക്ഷേത്രം തൃശൂരിൽനിന്നു 16 നാഴിക വടക്കുപടിഞ്ഞാറായി സ്ഥിതിചെയ്യവേ, കവി തിരുനാവായക്ഷേത്രത്തെ സ്മരിച്ചതിനു മേൽ അതിനെ വർണ്ണിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പ്രസ്തുത സന്ദേശം രചിച്ച കാലത്തു പയ്യൂർ ഭട്ടതിരിമാർ പോർക്കളത്തല്ല താമസിച്ചിരുന്നതെന്ന് ഊഹിക്കാൻ ന്യായമുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. ഇതു ക്ഷോദക്ഷമല്ല. സ്ഥലങ്ങളുടെ സംഖ്യാനത്തിൽ കവി വേറേയും പൌരവാഹര്യം തെറ്റിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണാം. തൃശൂരിനെപ്പറ്റിയുള്ള വർണ്ണനത്തിൽനിന്ന് ഒരു ശ്ലോകം ഉദ്ധരിക്കാം:

“ഐശ്വര്യേ തം പരമരചിരം സർവതശ്ശ്ലാതകലംഭം
യൽ കൈലാസം വി ദുരീഹ ജനാ ദക്ഷിണം പൂർണ്ണവേദം
പ്രാപ്യം പ്രാജ്യം ശിവപദമിദം വന്ദിതം; കിഞ്ച ദൃശ്യം
വസ്തുപ്യസ്തീഹ സുബഹുതരം സർവലോകൈശ്വ സേവ്യേ.”

പൂർവോത്തരസന്ദേശങ്ങളുടെ വ്യവച്ഛേദം ഞാൻ വായിച്ച മാതൃകയിൽ കാൺമാനില്ല. ആകെയുള്ള നൂറ്റിത്തൊണ്ണൂറോളം പദ്യങ്ങളിൽ നൂറുപത്തൊമ്പതിരണ്ടോളം പദ്യങ്ങൾ, പൂർവ സന്ദേശമെന്നൊന്നു കവി സങ്കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നതായി പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്. ഉത്തരസന്ദേശം മിക്കവാറും വേദാരണ്യക്ഷേത്രത്തിന്റെ വർണ്ണനമാകുന്നു. നായക സന്ദർശനവും സന്ദേശവാചകവും നാലഞ്ചു പദ്യങ്ങൾകൊണ്ടു കവി സങ്ഗ്രഹിക്കുന്നു.

“കൃഷ്ണദ്വൈപായനമുനികൃതാ ഭാരതാവ്യാ കഥാ സാ
ദേവീമാഹാത്മ്യമപി മഹിതം തൽപുരാണാന്തരം ച
ശ്രീമദ്രാമായണവരകഥാ സാപി വാല്മീകിഗീതാ
ശ്രുതേരംസ്ത്രേ ശ്രവണസുഗോ ഹ്യാഗമശ്യാപി സർവേ.
ഗാനം ശൃണുനന്ദികമധുരം ബ്രഹ്മബന്ധുബന്ധനാനാം
താനം ഷട്ജാദിദിരദിയുതം ശ്രോതചിത്താഭിരാനം
വാദ്യാനാം ച സ്വനിതമമിതം ചാരനാനാവിധാനാം
ഭൂയോ വേദാംശ്ചതുര ജ്ഞിദീർമ്മാനശൈശ്വേര്യമാണാൻ.
മന്യാദേർഗാം ശൃണു ച പദവാക്യാത്മഭാഷ്യാണി ടികാ-
സുത്രവ്രാതാന്യപി മുനികൃതാനൃല്ലസദ്വാരത്തികാനി
കാവ്യം ശ്രാവ്യം ശൃണു ച മധുരം നാടകം ചാപി നാനാ-
ഭൂതം ഭൂതം രമയദഖിലം കാളിദാസാദിഭൂതം.”

എന്നും മറ്റും ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സംസ്കാരാധിഷ്ഠിതമായ മാഹാത്മ്യത്തെ കവി ഉദീരണം ചെയ്യുന്നു. നായിക തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ ദേഹത്തെ വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിക്കുന്നതു താഴെ കാണുന്ന വിധത്തിലാണ്:

“നായം നിലോ ന ച സിതതനഃ സ്വർണ്ണവർണ്ണോ യുവാ ഇ
ഹ്രസോ ദീർഘോപി ച ന നിതരാം രൂപവാംശ്യാരുവർഷഃ”

കവിതയ്ക്കു ശബ്ദമാധുര്യം വളരെക്കുറവാണ്. അസഹ്യമായ യതിഭംഗഭോഷവും അതിൽ അങ്ങിങ്ങു ധാരാളമായി മുഴച്ചു നില്ക്കുന്നു. എങ്കിലും പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിന്റെ പഠനത്തിൽനിന്നു നമുക്കു പലവിധത്തിലുള്ള അറിയുകക്കും ലഭിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം വിസ്മരിക്കാവുന്നതല്ല.

യമകകാവ്യങ്ങൾ

ദേവീചരിതത്തിൽ കവി വേദാരണ്യത്തിലെ ഗോപാലി ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സഹോദരിയായ കാത്യായനീദേവിയായെന്നു സമർത്ഥിക്കുന്നു. ആകെ ആരാധാസങ്ങളുണ്ട്. “ഇതി ശ്രീമൽകാത്യായനീ പദാംബുജമധ്യവൃതേന ശ്രീമദ്ഗോപാലീസുതേന ശ്രീവാസുദേവേന വിരചിതേ” എന്നൊരു കുറിപ്പ് ഈ കാവ്യത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കാണാനുണ്ട്.

ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“ഭക്ത്യാ ദേവീതമദഗ്നിതമിദം യച്ഛീവാമുദേ വീതമദഃ
കാവ്യം പരമമരചയം പാനിദം മോദയതി ഹി പര മരചയം.
സസുധാശാനാം ഭൂതരാധ്യാ ജഗതാം ചതുർദ്ദശാനാം ഭൂതാ
മാതാ വേദവനമിതാധിജനാര്യോ വിജയതാം വേദവനമിതാ

സദാശിവാശിവാപരാ പരാജയത്വനത്തമാ
നികേതവേദകാനനാ പരാ ജയത്വനത്തമാ.”

സത്യതപഃകഥയിൽ കവി തന്റെ പൂർവനം സത്യതപസ്സെന്ന അപരാഭിധാനത്താൽ വിദി തനമായ ഒരു ജ്ഞി വേദാരണ്യത്തിലും ഭാരതപ്പഴയുടെ തീരത്തിലും അനുഷ്ഠിച്ച തപസ്സി നെപ്പറ്റി വർണ്ണിക്കുന്നു. അതിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

“സ്വസ്തി ഭവേദമിതായൈ വേദവനം ശ്രൂയമാണ വേദമിതായൈ
ദേവൈവ നാമാഗസ്യ സ്ഥിതം താടകം ച നാമാഗസ്യ.”

***

ഗദിതം പരമാഖ്യാനം നാശിതവന്തൗ മയേഹ പരമാഖ്യാനം
ഭക്തേനാസ്തായമിതം ഭൂതമുഷൌ സത്യതപസി നാസ്താ യമിതം.
സത്യതപാനാമാസ (വ്യഘ്ര) ജ്ഞിരഗ്രോ ദ്വിജാധി പാനാമാസ
സ പുനർവേദമഹാർത്ഥം നാകസദാം ഭൂസദാഞ്ച വേദ മഹാർത്ഥം.”

ആദ്യത്തെ ജ്ഞിയുടെ തപസ്സിനെ കുറിച്ചായിരിക്കാം പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിൽ പ്രതിപാദി ച്ചിരിക്കുന്നത്. ആകെ മൂന്നാശ്വാസങ്ങളാണുള്ളത്. കവിയുടെ എട്ടു സഹോദരന്മാരെപ്പറ്റി ഇതിൽ പ്രസ്താവനയുള്ളതായി ചിലർ പറയുന്നതു നിർമ്മൂലമാകുന്നു. ശിവോദയത്തിലെ ആദ്യത്തെ രണ്ടാശ്വാസങ്ങൾ കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതിലും കവിയുടെ സഹോദരന്മാരെപ്പറ്റി ഒരു പ്രസ്താവനയും കാണുന്നില്ല. നാലു പാദത്തിലും യമകമുണ്ടെന്നുള്ളതാണ് പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിന്റെ വിശേഷം. അതിലെ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു:

“സ്വസ്തിഭവേദവനായൈവാര്യായൈ ഗോരവാപ്ലവേദ വനായൈ
(സസമി) ദ്വേദവനായൈകാന്താശ്രമഗർഷിജപഗവേദ വനായൈ.
വേദാരണ്യനാമസ്തർഷിയിദിതമഖിലതോഹിരണ്യനാമ
ശുചിസദരണ്യനാമ ഹേത്യതി യശോ യനതശ്ശരണ്യനാമ.”

അച്യുതലീലയിലെ ഇതിവൃത്തം ബാലകൃഷ്ണന്റെ ചരിതമാണ്. നാലാശ്വാസങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിലെ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു:

“ജയതീ ശ്രുതികാന്താരം ശ്രീതോ ഗുണോല്ലാസി വേദത്തികാന്താരം
ദേവിനാനാപർണ്ണാശ്രിതവൃഷമുനിമജ്ജഗൽ പുനാനാപർണ്ണാ.
യാസജ്ജവി വിധാത്രാദ്യാ ത്രിദശാനത്യാച്യുതസ്യ വിവിധാത്രാദ്യാഃ
ലീലാസദ്യമകേന ഗ്രന്ഥേന മയോച്യതേ ലസദ്യമകേന.”

അച്യുതലീലയിൽ കവി തന്റെ ജ്യേഷ്ഠനായ ഭവദാസനെ വന്ദിക്കുന്നുണ്ട്:

“പ്രണതോസ്തി ഗതം ഭവസാഗരനാവികസദ്ധ്യദയം ഭവദാസമഹം
ഭവഭക്തയാനഭവന്തമിതം വികസദ്ധ്യദയം ദവദാസമഹം.”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. വാസുദേവന്റെ യമകകവിത പട്ടത്തു പട്ടേരിയുടേതുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ അവരമാണെങ്കിലും അതിനും ആസ്വാദ്യതയില്ലെന്നു പറയാവുന്നതല്ല. വാസുദേവൻ ദ്വിതീയപരമേശ്വരന്റെ സഹോദരനാണെന്നു കാണുന്ന സ്ഥിതിക്ക് അദ്ദേഹവും പതിനെട്ടരക്കവികളിൽ ഒരാളായിരുന്നിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്. പട്ടത്തു വാസുദേവേട്ടതിരിയെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ പ്രാസംഗികമായി സ്മരിച്ച ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം ഈ യമകകവിയുടെ കൃതിയല്ല. അതിന്റെ പ്രണേതാവിനെക്കുറിച്ച് യാതൊരറിവും എനിക്കുകിട്ടിയിട്ടില്ലെന്നു വീണ്ടും പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ.

പര്യായപദാവലി

കേരളത്തിൽ വ്യാകരണം അധ്യയനം ചെയ്യുന്നവർക്ക് അത്യന്തം ഉപകാരമായി പര്യായപദാവലി എന്നൊരു ഗ്രന്ഥമുണ്ട്. വ്യാകരണപദാവലി എന്നും അതിന്നു പേരു കാണുന്നു. പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ നിർമ്മാതാവു വാസുദേവസംജ്ഞനായ ഒരു പണ്ഡിതനാകുന്നു. അദ്ദേഹം പയ്യൂർ ഭട്ടതിരിമാരിൽ ആരെങ്കിലുമാണോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സ്വരൂപമെന്തെന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നതാണ്:

“നമശ്ശിവായ കന്ദർപ്പദർപ്പഹാരിദ്രഗഗനയേ
ശിരീഭൂതനയാസക്തമാനസായേന്ദുമൗലയേ.
ഗോവിന്ദം ഗോപഗോപിനാം നന്ദനം നന്ദനന്ദനം
വൃന്ദാരകമുനിവ്രാതൈർവന്ദ്യം വന്ദാമഹേ വയം.
പൂജിതം വില്പനഭീതേന ശിവേനാപി പുരദിഷാ
സർവസമ്പൽകരം ദേവം നമാമി ഗണനായകം.
പ്രണമ്യ വിദിഷസ്സർവാൻ പദാനാം ധാതുജന്മനാം
ഉച്യതേ വാസുദേവേന പര്യായേണ പദാവലിഃ
പ്രസിദ്ധാനപ്രസിദ്ധാഷ്ടൗ വൈദികാൻ ലൗകികാൻ ബ്രൂവേ
ലടപ്രത്യയാന്താൻ പര്യായാൻ കേവലാംശോപ സർഗ്ഗജാൻ

പ്രത്യാഹാരാശ്ച സുത്രാണി പ്രക്രിയാം ബഹുവിസ്താരാഃ
മുക്താ പ്രയസ്യതേ സ്മാദിഃ പര്യായപദസങ്ഗ്രഹേ.”

അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധങ്ങളും അപ്രസിദ്ധങ്ങളും വൈദികങ്ങളും ലൌകികങ്ങളും കേവലങ്ങളും ഉപസർഗ്ഗങ്ങളുമായ ലടപ്രത്യയാന്തപദങ്ങളെ സംഗ്രഹിക്കുന്നു; എന്നാൽ പ്രത്യാഹാരങ്ങൾ, പാണിനീസൂത്രങ്ങൾ, ബഹുവിസ്തരമായ പ്രക്രിയ ഇവയെ വിട്ടുകളയുകയും ചെയ്യുന്നു. കാവ്യത്തിന്റെ രീതി താഴെ കാണുന്ന കാരകാവതാരശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വ്യക്തമാകും:

“ക്രിയാഹേതുഷു സർവേഷു യസ്സതന്ത്രോ വിവക്ഷിതഃ
ജേതയസ്സ കർത്താ കർമ്മാദികാരകാണാമധീശ്വരഃ
സ്വതന്ത്രോ യോജകോ ഹേതുരീതി കർത്താ ഭവേന്ത്രിയാ
സ്വതന്ത്രോ കർത്തരി പ്രോക്തേ പ്രഥമാ സ്യാൽ ക്രിയാ പദൈഃ

ബാലശ്ലേതേ ശരീ ഭാതി വൃക്ഷസ്തിഷ്വതി തദ്യഥാ.
യാജയന്തി ദ്വിജാ ഭൂപമിത്യാദി സ്യാൽ പ്രയോജകേ.
ആഹ്ലാദയതി ശീതാംശൂർജ്ജടീ ഭീഷയതേ ശിശൂൻ
വിനീതോ ലഭതേ ധർമ്മമിതി വാ ഹേതുകർത്തിരി.”

കർമ്മാദികാരകങ്ങൾക്ക് അധീശ്വരനായ കർത്താവിനെപ്പറ്റി ബാലന്മാർക്ക് ഇതിലധികം എന്താണ് അറിവാനുള്ളതു? വിശിഷ്ടങ്ങളായ ഉദാഹരണങ്ങൾ പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തെ ആമുലാഗ്രം അലങ്കരിക്കുന്നു.

സുബ്രഹ്മണ്യൻ

പൂർവമിമാംസയിലെ പ്രഥമസൂത്രത്തിനു സുബ്രഹ്മണ്യൻ എന്നൊരു കേരളീയപണ്ഡിതൻ ‘ശാസ്ത്രോപന്യാസമാലിക്’ എന്ന പേരിൽ ഒരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ താൻ സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ ശിഷ്യനാണെന്നും തത്യാവിർഭാവത്തിലും അതിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിലും മറ്റും ഉൽഘാടനം ചെയ്തിട്ടുള്ള യുക്തികളെയാണ് അനുസരിക്കുന്നതെന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. തത്യാവിർഭാവത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനം ദ്വിതീയപരമേശ്വരന്റേതായിരിക്കണം. ഭവനാഥനായവിവേകം, ഭട്ടവിഷ്ണുവിന്റെ നയതത്വസംഗ്രഹം, പാർത്ഥ സാരഥിമിശ്രന്റെ ന്യായരത്നമാല എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ സ്മരിക്കുകയും ഭട്ടവിഷ്ണുവിന്റെ മതങ്ങളെ വിമർശിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അധോലിഖിതങ്ങളായ പദ്യങ്ങൾ ശ്രദ്ധേയങ്ങളാണ്.

“തത്യാവിർഭാവതദ്യാഖ്യാദൃക്തയുക്ത്യനുസാരണീം
ആദ്യസൂത്രേ വിധാസ്യാമഃ ശാസ്ത്രോപന്യാസമാലികാം.
സതി വിഭവേ ദാന്തസ്യ സ്മൃതരഹിതയാവഭാസി വേദാന്തസ്യ
ഏതാം സുബ്രഹ്മണ്യസ്യാന്തേവാസീ കരോതി സുബ്രഹ്മണ്യഃ”

രണ്ടാമത്തെ പദ്യത്തിലെ യമകപ്രയോഗം നോക്കുമ്പോൾ വാസുദേവകവിയുടെ സഹോദരനായ സുബ്രഹ്മണ്യനായിരിക്കാം ശാസ്ത്രോപന്യാസമാലികയുടെ പ്രണേതാവ് എന്നു തോന്നിപ്പോകും. ആ സുബ്രഹ്മണ്യനും പ്രാഭാകരനിയ്ക്കാതനായിരുന്നുവല്ലോ.

സർവപ്രത്യയമാല

ശങ്കരാചാര്യന്റെ അനുജനായ ശങ്കരാചാര്യൻ രചിച്ചതായി ‘സർവപ്രത്യയമാല’ എന്ന സംജ്ഞയിൽ ഒരു വ്യാകരണഗ്രന്ഥമുണ്ട്. അതും പര്യായപദാവലിപോലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു വളരെ പ്രയോജനകരമാകുന്നു. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലുള്ളവയാണ് അടിയിൽ പകർത്തുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ:

“അഭംഗരക്ഷാദാനസ്മൃ ലലക്ഷ്യത്വമീയുഷേ
തുംഗായ മഹസേ തസ്മൈ തുംഗായ മുഖേ നമഃ
ശിവാത്മജമവിഘ്നായ സുരാസുരസൃഷ്ടിതം
സർവക്രിയാദൗ സർവാര്യം വന്ദേ ഗണപതിം പ്രഭും.
ഗോവിന്ദം ഗോപഗോപീനാം നന്ദനം നന്ദനന്ദനം
വന്ദേ വൃന്ദാരകൈർവന്ദ്യമിന്ദിരാന്ദകാരിണം.
പ്രത്യയഗ്രഥിതൈശ്ശൃണ്വൈഃ പര്യായൈസ്സർവധാതുജൈഃ
ശങ്കരാചാര്യനജോ മാലാം ശങ്കരാചാര്യഃ കരോമ്യഹം.
ക്രിയാക്രമോക്തശബ്ദാനാം പര്യായപദവിസ്തൃതാ
സർവപ്രത്യയമാലേയം ബാലശിക്ഷാർത്ഥമുച്യതാ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽ “ഗോവിന്ദം ഗോപഗോപീനാം” എന്നതിനു പര്യായപദാവലിയിലെ “ഗോവിന്ദം ഗോപഗോപീനാം” എന്ന ശ്ലോകവുമായി കാണുന്ന സാദൃശ്യം വിസ്തൃതാവഹമായിരിക്കുന്നു. വാസുദേവനും ശങ്കരനുമായി എന്തോ ഒരു ബന്ധമുണ്ടെന്ന് ഈ സാദൃശ്യത്തിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നു. സർവപ്രത്യയമാല, എല്ലാ വ്യാകരണപ്രത്യയങ്ങളേയും പരാമർശിക്കുകയും അവയെ ഉദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു വ്യക്തമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ തത്സമാലയിൽ ഉള്ളതാണ്.

“ഏതൽ പ്രമാണമസ്യേതി ത്വർത്ഥേ ദ്വയസജാദയഃ
ഊരുമാത്രം ജലം നദ്യാം കണ്ഠമാത്രം ക്വചിജ്ജലം.
ജാനപ്രമാണമസ്ത്വത്ര ജാനദ്രയസമിത്യപി
ജാനദാല്പം ചേതി തഥാ പ്രയോഗേഷ്ഠഹൃതാം പുനഃ.”

ലൺമാലയിൽനിന്ന് ഒരു ഭാഗംകൂടി ചേർക്കാം:

“അനുശാസ്തി പിതാ പുത്രം ബാല്യാൽ പ്രളുപി ശിക്ഷതേ;
പിതാനുശാസയത്യേനം ണിചി ശിക്ഷയതിദ്രുതം.
പിത്രാ കർമ്മണി ബാലോസൗ ശിക്ഷ്യതേ ചാനുശാസ്യതേ;

അധീതേ ചാമനത്യേവം വേദം പാതി സർവദാ.
പായത്യധ്യാപയതി വേദമാസ്തപയത്യപി;
ആസ്തായതേ പദ്യതേ ച വേദഃ കർമ്മണ്യധീയതേ.”

പ്രസ്തുത വൈയാകരണനെ മേൽപ്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരി ഒന്നിലധികം തവണ പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിൽ സ്മരിച്ചിട്ടുണ്ട്. “നിഘണ്ടുഷു ഇത്യർത്ഥമാഹ ശങ്കരഃ” എന്നു കൃൽഖണ്ഡത്തിലും ”നിഘണ്യമാനസ്യാഭാവോത്ര ജ്ഞാപ്യത ഇതി ശങ്കരഃ” എന്നു സുബർത്ഥഖണ്ഡത്തിലും കാണുന്ന വചനങ്ങൾ നോക്കുക.

വേദാന്തസാരം

ഈ ശങ്കരൻ സർവസിദ്ധാന്തസംഗ്രഹമെന്നുകൂടി പേരുള്ള വേദാന്തസാരമെന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റേയും പ്രണേതാവാണ്. അതിലും ശ്രീകൃഷ്ണനെ വന്ദിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“അംഗോപാംഗോപവേദേഷു സർവസിദ്ധാന്തസംഗ്രഹഃ
ക്രിയതേ ശങ്കരാദ്യേണ ശങ്കരാഭ്യകനീയസാ”

എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ഒരു ശ്ലോകം കാണുന്നുണ്ട്. വാസുദേവൻനമ്പൂരിയും ശങ്കരൻനമ്പൂരിയും കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിലാണ് ജീവിച്ചിരുന്നതെന്ന് ഊഹിക്കാം. മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരി വാസുദേവന്റെ പദ്യായപദാവലിയെ രൂപാന്തരപദ്ധതിയിൽ ഉപജീവിക്കുന്നു.

സകലദർശനങ്ങളുടെയും തത്വരത്നങ്ങൾ പതിനൊന്നധ്യായങ്ങളിൽ സമഞ്ജസമായി സംക്ഷേപിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഉത്തമഗ്രന്ഥമാണ് ഇത്. പത്താമധ്യായത്തിൽ മഹാഭാരത (ഗീതാ) പക്ഷവും പതിനൊന്നാമധ്യായത്തിൽ വേദാന്തപക്ഷവും സംഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. ബൃഹസ്പതി (ചാർവാക) പക്ഷംകൊണ്ടാണ് ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നത്.

“അക്ഷപാദഃ കണാദശ്ച കപിലോ ജൈമിനിസ്തഥാ
വ്യാസഃ പതഞ്ജലിശ്ചേതി വൈദികാസ്താസ്തുകാരകാഃ
ബൃഹസ്പത്യർഹതൌ ബുദ്ധോ വേദമാർഗ്ഗവിരോധിനഃ”

എന്ന് അദ്ദേഹം ആറു വൈദികദർശനങ്ങളേയും മൂന്ന് അവൈദികദർശനങ്ങളേയും പരാമർശിക്കുന്നു. താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ശങ്കരന്റെ സരളമായ പ്രതിപാദനശൈലി അവധാരണം ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

“അംഗോപാംഗോപവേദാസ്യർവ്വേദസ്യായത്രോപകാരകാഃ
ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷാനാമാശ്രയസ്യ ചതുർദശ,
വേദാംഗാനി ഷഡേതാനി ശിക്ഷാ വ്യാകരണം തഥാ
നിരക്തം ജ്യോതിഷം കല്പം ഛന്ദോവിചിതിരിത്യപി

മീമാംസാ ന്യായശാസ്ത്രഞ്ച പുരാണം സ്മൃതിരിത്യപി
ചതാര്യേതാനുപാംഗാനി ബഹിരംഗാനി താനി വൈ.
ആയുർവ്വേദോർത്ഥവേദശ്ച ധനുർവ്വേദസ്തുമൈവ ച
ഗാന്ധർവ്വവേദ ഇത്യേവമുപവേദാശ്ചതുർവിധഃ.”

അനന്തരം ആചാര്യൻ ഈ അംഗോപാംഗോപവേദങ്ങളുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നു:

“ശിക്ഷാ ശിക്ഷയതി വ്യക്തം വേദോച്ചാരണലക്ഷണം;
വ്യക്തി വ്യാകരണം തസ്യ സംഹിതാപദലക്ഷണം;
വക്തി തസ്യ നിരുക്തഞ്ച പദനിർവ്വചനം സ്കന്ദം;
ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം വദത്യസ്യ കാലം വൈദികകർമ്മണാം;
ക്രമം കർമ്മപ്രയോഗാണാം കല്പസ്തുത്രം വദത്യപി;
മന്ത്രാക്ഷരാണാം സംഖ്യോക്താ ഛന്ദോ വിചിതിഭിസ്സഥാ.”

എന്നിങ്ങനെ ആ വിവരണം തുടരുന്നു. പ്രഭാകരൻ കമാരിലന്റെ ശിഷ്യനെന്നുതന്നെയാ
ണ് കേരളത്തിലെ രൂഢമൂലമായ ഐതിഹ്യം എന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനെ
ശങ്കരനും.

“മീമാംസാവർത്തികം ഭാട്ടം ഭട്ടാചാര്യകൃതം ഹി തൽ;
തച്ഛിഷ്യോ ഹൃല്ലഭേദേന ശബരസ്യ മതാന്തരം
പ്രഭാകരഗുരുശ്ചക്രേ തചി പ്രാഭാകരം മതം”

എന്നീ വചനങ്ങളിൽ ഉദീരണം ചെയ്യുന്നു.

ശാങ്കരസ്തുതി

ശാങ്കരസ്തുതി അഥവാ ലഘുധർമ്മപ്രകാശിക എന്ന ഗ്രന്ഥം ഭഗവൽപാദരുടെ കൃതിയാക
വാൻ ന്യായമില്ലെന്ന് എട്ടാമധ്യായത്തിൽ ഉപപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രഥമപരമേശ്വരന്റെ ഗുരു
വായി ഒരു ശങ്കരപൂജ്യപാദൻ ഉണ്ടായിരുന്നുവല്ലോ. അദ്ദേഹമായിരിക്കാം ശാങ്കരസ്തുതികാ
രൻ; പരിച്ഛേദിച്ചു ഒന്നും പറയുവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. ആ സ്തുതി ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു:

“നത്യാ ധർമ്മവിദോ ദേവാന്യുഷീംശ്ച പരമം മഹഃ
സാംബം ശിവമനുസ്സത്യ ശങ്കരേണ യതാത്മനാ
ആലോക്യ ഭാർഗ്ഗവാൽ പ്രാപ്തം ധർമ്മശാസ്ത്രമിതസ്തതഃ
വിസ്തരേണ വിഷിദന്തു കൃപയാ മന്ദബുദ്ധിഷു
പ്രായസ്തദേവ സംക്ഷിപ്യ ക്രിയതേ മൃദുഭിഃ പദൈഃ
അല്പാക്ഷരൈരനല്പാർത്ഥൈഃ പൃഥഗേതന്നിബന്ധനം
വർണ്ണാനാമാശ്രമാണാഞ്ച ധർമ്മേ ദീപ ഇവാപരഃ
അനവദ്യം സതാം നാമ്നാ ലഘുധർമ്മപ്രകാശികാ.”

ശാങ്കരസ്തുതിയെയാകട്ടെ അതിന്റെ മൂലഗ്രന്ഥമാകുന്ന ഭാർഗ്ഗവസ്തുതിയെയാകട്ടെ ഇതരഗ്രന്ഥകാരന്മാർ ആരും സ്മരിച്ചിട്ടില്ല. ഭാർഗ്ഗവസ്തുതി കണ്ടുകിട്ടിപ്പോലുമില്ല. ശാങ്കരസ്തുതി മുപ്പത്തൊരധ്യായങ്ങളുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണെന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. എന്നാൽ അവയിൽ ആദ്യത്തെ പന്ത്രണ്ടധ്യായങ്ങൾ മാത്രമേ ഇതേ വരെ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ഓരോ അധ്യായത്തിലും നന്നാലുപാദങ്ങളുണ്ട്.

“ഔർദ്ധ്വദൈഹികകർമ്മാണി ശാവാശൗചഞ്ച സുതകം പ്രാകീർണ്ണസംഗ്രഹം ചാത ആഖ്യാന്യേ ഭാഗ ഉത്തരേ”

എന്നു പറഞ്ഞു പ്രസ്തുത നിബന്ധകാരൻ പന്ത്രണ്ടാമധ്യായം അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. പ്രണേതൃതലത്തെപ്പറ്റി പക്ഷാന്തരമുണ്ടെങ്കിലും ശാങ്കരസ്തുതി നിരുപയോഗമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണെന്നു പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ല. സ്നാതകന്മാരുടെ സ്ഥിതി, മരുമക്കത്തായികളുടെ ദത്തു്, സ്നാർത്തവിചാരം, അറുപത്തിനാല്പ് അനാചാരങ്ങൾ മുതലായി കേരളത്തിനു പ്രത്യേകമായുള്ള ആചാരങ്ങളെക്കുറിച്ച് അതിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളതു് എല്ലാ പേരും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. സ്നാതകന്മാരുടെ സ്ഥിതിയെപ്പറ്റി വിവരിക്കുമ്പോൾ ‘സഹോദരാണാം വിവാഹോന്മതോ മൂനേഃ’ ‘അതോ വിവാഹസ്സർവ്വേഷാമിഷ്ടകല്പോയമുത്തമഃ’ എന്നുള്ള മതത്തിനു പരശുരാമന്റെ അനുമതിയുള്ളതായി ഗ്രന്ഥകാരൻ ഉപന്യസിക്കുന്നു. അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിൽ ‘ജ്യോഷ്ടദ്രാതാവു ഗൃഹീ ഭവേൽ’ എന്ന അനാചാരത്തിനു ജ്യോഷ്ടദ്രാതാവു മാത്രമേ വിവാഹം ചെയ്യാവൂ എന്നുള്ള സങ്കചിതാർത്ഥമില്ലെന്നു സങ്കല്പിക്കാം. ഇങ്ങനെ പലതും വിമർശനീയമായുണ്ട്. സദാചാരപ്രകരണത്തിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“അവമാനം ന കർവീത കസ്യചിത് ക്ഷേമകൗതുകി
ഹിനാംഗാനധികാംഗാൻ വാ വികൃതാംഗാനഥാപി വാ
ന ഹീനാംശ്ച ന മൂർഖാംശ്ചപ്രഹസേദ്യധിതാനപി
ന ഹീനസേവനം കര്യാന്ന സാധ്യായം ദിജസ്സുജേൽ;
വർണ്ണസ്യ ചാശ്രമസ്യാപി വയസോഭിജനസ്യ വാ
ശ്രുതസ്യ ച ധനസ്യാപി ദേശസ്യ സമയസ്യ ച
അനുരൂപേണ വേഷേണ വർത്തതേ ന ച ഗർഹിതഃ
നിത്യം ശാസ്താർത്ഥവിക്ഷി സ്യാജ്ജീർണ്ണവാസോ ന ധാരയേൽ
മലിനഞ്ച തഥാ തദൽ സച്ഛിദ്രം വിഭവേ സതി.
ന നാസ്തിത്യഭിഭാഷേത ശ്ലോകാഷാം നചാഭ്യസേൽ

***

നാത്മാനമവന്യേത പരമർമ്മാണി ന സുശേൽ

***

ന കര്യാല്ലോകവിദിഷ്ടം ധർമ്മമപ്യദിതം ക്വചിത്.”

ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രങ്ങൾ, ജീവചരിത്രം

ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രങ്ങളുടെ ജന്മഭൂമി പണ്ടു തൊണ്ടമണ്ഡലം എന്നു പറഞ്ഞു വന്നിരുന്ന ചെങ്കൽപ്പേട്ട (ചിങ്കൽപെട്ട) ഡിസ്ട്രിക്റ്റിൽ കാഞ്ചീപുരത്തിനു

സമീപം പാലാർ എന്ന പഴയുടെ വക്കത്തുള്ള ലാടപുരം ഗ്രാമമാകുന്നു. ഈ വസ്തുതയും മറ്റും അദ്ദേഹംതന്നെ മല്ലികാമാരുതത്തിൽ വിശദമായി രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

“അസ്തി ദക്ഷിണാപഥേ ദയമാനകാമാക്ഷീകടാക്ഷതാണുവിതകവിശിഖണ്ഡിമണ്ഡലേഷു തുണ്ഡീരേഷു ക്ഷീരനദിത രംഗിതോപശല്യോ ലാടപുരോ നാമ മഹാനഗ്രഹാരഃ; തത്ര ച

തപശ്ചരണചഞ്ചവസ്സുകലശാസ്ത്രമുഷ്ടീസയാഃ
സ്വന്ദഷ്ടിതമഹാധാരാഃ ശ്രുതിപരായണാഃ ശ്രോത്രീയാഃ
മഹാഭിജനശാലിനോ വദനവർത്തിവാദേവതാ
വസന്ത്യതിഥിസൽക്രതിക്ഷപിതവാസരാ ഭൂസുരാഃ.

തത്ര ചാമുഷ്യായണസ്യ, ആപസ്തംബശാഖായായിനോ വാധുലകലതരുപല്ലവസ്യ, കവി താവല്ലഭസ്യ, വിപഞ്ചീപഞ്ചമോദഞ്ചിതകീർത്തേ, രുപായായഗോകലനാമപൗത്രസ്യ, ശ്രീകൃഷ്ണ സുനോർഭട്ടരംഗനാമസ്യ പ്രിയനന്ദന ഇരുഗുപനാമാപരപര്യായ ഉദ്ദണ്ഡക വിർനാമ....സ കില വിധിവദുപാസിതാൽ തീർത്ഥാ ദധിഗതസകലവിദ്യോ, ദിദൃക്ഷുർദ്ദി ഗന്തരാണി, ആന്ദ്രകർണ്ണാടകകലിംഗചോളകേരളാനവതിർണ്ണഃ, മജ്ജൻ മഹാനദീഷു പശ്യൻ ദേവതാസ്ഥാനാനി, സേവമാനസ്സജ്ജനാൻ, അഭിനന്ദനന്തർവാണീൻ, ഇദമേവ താമ്രചൂഡശ്രോഡനഗരമാഘകത.”

ഈ പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു ലാടപുരം ഗ്രാമത്തിൽ ഗോകലനാമന്റെ പൗത്രനായി, ശ്രീ കൃഷ്ണന്റെ പുത്രനായി, മഹാകവിയായി ആപസ്തംബസൂത്രത്തിലും വാധുലഗോത്രത്തിലും പെട്ട രംഗനാഥൻ എന്നൊരു മഹാബ്രാഹ്മണൻ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനാണ് ഇരുഗുപനാഥൻ എന്നുകൂടി പേരുള്ള ഉദ്ദണ്ഡനെന്നും, ഇരുഗുപനാഥൻ എന്ന സംജ്ഞകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഒരു ആന്ദ്രനായിരിക്കണമെന്നും ഉദ്ദേശിക്കാം. അദ്ദേഹം ഗുരുമുഖത്തിൽനിന്നു ബാല്യത്തിൽ സകല വിദ്യകളും അഭ്യസിച്ചു. ആന്ദ്രം, കലിംഗം, ചോളം, കേരളം എന്നീ രാജ്യങ്ങൾ ചുറ്റിസ്സഞ്ചരിച്ചു് ഒടുവിൽ കോഴിക്കോട്ടു ചെന്നുചേർന്നു എന്നും കാണാവുന്നതാണ്. മല്ലികാമാരുതത്തിലെ

“ഉദ്ദണ്ഡം രംഗനാഥസ്സുതമലഭത യം രംഗദേവീ തമാബാ”

ഇത്യാദി പദ്യത്തിൽനിന്നു ശാസ്ത്രങ്ങളുടെ മാതാവു രംഗദേവിയായിരുന്നുവെന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. ലാടപുരം എന്ന പേരിൽ കാഞ്ചീപുരത്തിന്റെ പരിസരത്തിൽ ഇക്കാലത്തു് ഒരു അഗ്രഹാരമുള്ളതായി അറിയുന്നില്ല. കാലാന്തരത്തിൽ അതിന്റെ സംജ്ഞയ്ക്കു വ്യത്യാസം വന്നിരിയ്ക്കാം. രാമദ്രദീക്ഷിതരുടെ ശിഷ്യനായി ക്രി: പി: പതിനെട്ടാംശതകത്തിന്റെ

പൂർവാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഭൂമിനാഥകവി (നല്ലാദീക്ഷിതർ) രംഗനാഥനും ഉദ്ദണ്ഡനും ഒരു കാലത്തു തഞ്ചാവൂർ ഡിസ്ത്രിക്റ്റിൽപെട്ട കണ്ഡരമാണിക്യം ഗ്രാമത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നുവെന്നും രംഗനാഥൻ ക്രമവൈകല്യപ്രായശ്ചിത്തം മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കർത്താവായിരുന്നു എന്നും സുഭദ്രാഹരണ നാടകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു ഡോക്ടർ കൃഷ്ണമാചാര്യർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംസ്കൃതസാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു നിർമ്മൂലമാണ്. “ഉദ്ദണ്ഡപണ്ഡിതാധ്യക്ഷിതം” എന്നു മാത്രമേ ആ നാടകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നുള്ളൂ.

“ജയതി കില ചോളമണ്ഡലമണ്ഡനമുദ്ദണ്ഡപണ്ഡിതാ ധ്യക്ഷിതം
കണ്ഡരമാണിക്യമിതി ഖ്യാതം മഹദ്ഗ്രഹാരമാണിക്യം”

എന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശൃംഗാരസർവ്വസ്വഭാണത്തിലും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉജ്വലഭാഗങ്ങളിൽ കാണുന്ന ‘ഉദ്ദണ്ഡ’ പദം ശാസ്ത്രീകളെ പരാമർശിക്കുന്നില്ലെന്നുള്ളതു നിർവിവാദമാണ്; ഉദ്ദണ്ഡന്മാരായ പണ്ഡിതന്മാർ താമസിക്കുന്ന ഗ്രാമം എന്നേ ‘ഉദ്ദണ്ഡപണ്ഡിതാധ്യക്ഷിതം’ എന്ന വിശേഷണത്തിന് അർത്ഥമുള്ളൂ. കർണ്ണാടക രാജാവിനെ (വിജയനഗര മഹാരാജാവ്) ശാസ്ത്രീകൾ കുറേക്കാലം ആശ്രയിക്കുകയും അറുപിശുക്കനായ അദ്ദേഹത്തെ വിട്ടുപിരിയുന്ന അവസരത്തിൽ

“മാ ഗാഃ പ്രത്യുപകാരകാതരതയാ വൈവർണ്ണമാകർണ്ണയ
ശ്രീകർണ്ണാടവസുന്ധരാധിപ, സുധാസിക്താനി സുക്താനി നഃ;
വർണ്ണയന്തേ കവിഭിഃ പയോനീധിസരിൽസന്ധ്യാഭ്ര വിസന്ധ്യാവഹി-
രംഠാമാരുതനിർശരപ്രഭൃതയന്യേഭ്യഃ കിമാപ്തം ഫലം?”

എന്ന ശ്ലോകം സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നുള്ള ഐതിഹ്യം അവിശ്വസനീയമല്ല. അങ്ങനെ പല ദേശങ്ങളിൽ പര്യടനം ചെയ്തതിനു മേൽ ഒടുവിലാണ് ആ കവിപ്രവേകൻ കോഴിക്കോടു നഗരത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നത്. മാനവിക്രമമഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലമായിരുന്നു അത്. അദ്ദേഹവും ശാസ്ത്രീകളുമായുള്ള പ്രഥമസമാഗമത്തിന്റെ ഉജ്ജ്വലമായ ഒരു ചരിത്രം മല്ലികാമാരുതത്തിൽ ദൃശ്യമാകുന്നുണ്ട്. അതു താഴെ പകർത്തുന്നു:

‘ആസ്ഥാനമധ്യഗതമുഖതസൗവിദല്ല-
ഭൃക്ഷേപചോദിതനമച്ചതുരന്തവീരം
ശ്രീവിക്രമം ചതുരവാരവധുകരാബ്ജ-
വ്യാധൃതചാമരമലോകത ലോകനാഥം.

അസ്തോഷ്ടു ച-

പ്രത്യർത്ഥിഭൂമിപാലപ്രതാപഘോരമോത്ഥപുഷ്പലാവർത്ത,
വിശാംഭരാകുടുംബിൻ, വിക്രമ, വിശ്വൈകവിര വിജയസി

ദേവോപി പരിസരവർത്തികോവിദകവിവദാനാകൃഷ്ടേനവി ഘടമാനകമലദളശീതളേന കടാക്ഷേണ സംഭാവയൻ സാദരമേവമാദിക്ഷൽ-

ശ്രീമന്നുദണ്ഡ, വിദ്വൻ, നിശമയ വചനം
മാമകം; കാമദോഗ്ധ്രീ
വാണി നാണീയസീ തേ നന വരകവിതാ-
ഭ്രഷിതാ വാഗിലാസൈഃ;
തസ്മാദഹനായ സമ്യക് പ്രകരണമധുനാ
മല്ലികാമാരുതാഖ്യം
കിഞ്ചിദ്യുജ്ജ്വലസാരദ്രം വിരചയ വിധിനാ
സൽകവേ, സൽക്രിയാം മേ.

മഹാരാജാവിന്റെ നിയോഗമനുസരിച്ചാണ് കവി മല്ലികാമാരുതം രചിച്ചതെന്ന് ഇതിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. അവിടത്തെ ഒരു സദസ്യനായ ചേന്നാസ്സ നമ്പൂതിരിപ്പാടു ശാസ്ത്രികളെ തമ്പുരാനുമായി പരിചയപ്പെടുത്തുമ്പോൾ ചൊല്ലിയ ശ്ലോകം ചുവടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

“പ്രക്രിഡൽകാർത്തവീരാർജ്ജുനജ്ജവിയുതോ-
ന്യുക്തസോമോദ്ഭവാംഭേ-
സ്സംഭാരാഭോഗഡംഭപ്രഗമനപടുവാ-
ഗ്ഗൃംഭഗംഭീമശ്രീഃ
തുണ്ഡീരക്ഷോണിദേശാൽ തവ ഖലു വിഷയേഃ
ഹിണ്ഡതോദണ്ഡസ്മിരി-
സ്സോയം തേ വിക്രമക്ഷ്യാവര, നി കിമു ഗതഃ
ശ്രോത്രീയഃ ശ്രോത്രദേശം?”

ഈ ശ്ലോകത്തിലും ശാസ്ത്രികളുടെ ശൈലിമുദ്ര പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. ശാസ്ത്രികൾ തമ്പുരാനു് ആദ്യമായി അടിയറ വെച്ച ശ്ലോകമാണ് താഴെക്കാണുന്നത്.

“ഉദണ്ഡഃ പരദണ്ഡദൈരവ, ഭവദ്യാത്രാസു ജൈത്രശ്രിയോ
ഹേതുഃ കേതുരതിസ്യ സൂര്യസരണിം ഗച്ഛൻ നിവാര്യസ്ത്വയാ,
നോ ചേൽ തൽപടസമ്പുടോദരലസച്ഛാർദ്ദിലമുദ്രാദ്രവൽ-
സാരംഗം ശശിബിംബമേഷ്യതി തുലാം ത്വൽ പ്രേയസീനാം മുഖൈഃ”

രസോത്തരമായ ആ ശ്ലോകംകേട്ടു് ആഹ്ലാദഭരിതനായ മഹാരാജാവു് കവിക്ക് ‘ഉദണ്ഡൻ’ എന്ന ബിരുദനാമം സമ്മാനിച്ചുവത്രേ. ചേന്നാസ്സനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ പദ്യത്തിൽ കാണുന്ന ഉദണ്ഡപദത്തിനു പ്രതിവാദികൾക്കു ഭയങ്കരൻ എന്നമാത്രം അർത്ഥംകല്പിച്ചാൽ മതി. ശാസ്ത്രികളെ കോഴിക്കോട്ടെ വിദ്യാത്സദസ്സിലെ ഒരംഗമായി സാമൂതിരിപ്പാടു സസന്തോഷം

സ്വീകരിച്ചു. ഏതു പണ്ഡിതകുടുംബത്തെയും കൊമ്പുകത്തിക്കുവാൻ വേണ്ട ശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യം അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. ‘വേദേ സാദരബുദ്ധിഃ’ എന്നു ഞാൻ മുമ്പുചർച്ചിച്ചിട്ടുള്ള പദ്യത്തിൽനിന്നു ഇതു വെളിവാകും. ഒരിക്കൽ ശാസ്ത്രികളുമായുള്ള വാദപ്രതിവാദത്തിൽ മഹർഷിക്കുപോലും സ്തലനം പറ്റുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിൽ അമിതമായ ബഹുമാനമുണ്ടായിരുന്ന ശാസ്ത്രികൾ തെറ്റിയ ഭാഗം ഒന്നുകൂടി നിർവ്വഹിയ്ക്കുവാൻ അപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ ആദ്യം ഒരുവിധത്തിലും പിന്നീടു മറ്റൊരു വിധത്തിലും താൻ ഒരിക്കലും നിർവചിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ അതു കഴിയുകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു്. ആ മഹാപുരുഷൻ ഒഴിഞ്ഞുമാറുകയും ചെയ്തുവത്രേ. മറ്റൊരവസരത്തിൽ ശാസ്ത്രികൾ നാരേരി (കൂടല്ലൂർ) മനയ്ക്കൽ ചെന്നപ്പോൾ പദമഞ്ജരി എന്ന കാശികാവ്യാഖ്യ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നു വൈയാകരണമൂർദ്ധന്യനായ അവിടുത്തെ അച്ഛൻനമ്പൂതിരിപ്പാടു ചോദിക്കുകയും ആരെങ്കിലും ഒലയും നാരായവും കൊണ്ടുവന്നാൽ പറഞ്ഞുകൊടുക്കാമെന്നു വാഗ്ദാനം ചെയ്തു് ആ പരീക്ഷയിൽ വിജയം നേടി നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെക്കൊണ്ടു ക്ഷമായാചനം ചെയ്യിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നും ഐതിഹ്യമുണ്ടു്. പട്ടത്താനത്തിൽ കുറെക്കാലത്തേയ്ക്കു കഴികൾ മുഴുവൻ ശാസ്ത്രികൾ തന്നെ വാങ്ങി എന്നു പറയുന്നതു് അതിശയോക്തിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു് ആ വിദ്യാത്സദസ്സിൽ അദ്വൈതഹിതമായ ഒരു സ്ഥാനമുണ്ടായിരുന്നു എന്നേ ആ പുരാവൃത്തത്തിനു് അർത്ഥമുള്ളൂ.

ഉദണ്ഡനു ചേന്നമംഗലത്തു മാർക്കര എന്ന വീട്ടിൽ ഒരു നായർ സ്ത്രീ പ്രണയിനിയായിരുന്നു എന്നു നാം കോകിലസന്ദേശത്തിൽനിന്നറിയുന്നു.

“മാഹാഭാഗ്യം രതിപതിളജാഡംബരം പൗനരുക്ത്യാൽ-
 കല്യാണൗഘഃ സ്മരതി രസികാനന്തതാപ്യത്ര ഹീതി
 ഏഷാമാദ്യക്ഷരഗണമുപാദായ ബദ്ധേന നാമ്നാ
 മാന്യം മാർക്കരനിലയനം യൽ കവീന്ദ്രാ ഗൃണന്തി.”

എന്ന കോകിലസന്ദേശപദ്യം നോക്കുക. അപ്രകാശിതമായ മയൂരസന്ദേശമെന്ന കാവ്യത്തിൽ ചേന്നമംഗലത്തിന്റെ പ്രസംഗം വരുന്ന ഘട്ടത്തിൽ ആ സന്ദേശത്തിന്റെ പ്രണേതാവായ ഉദയൻ ശാസ്ത്രികളെപ്പറ്റി

ഉദണ്ഡാവ്യാസുരഭികവിതാസാഗരേന്ദുഃ കവീന്ദ്ര- സ്മണ്ഡീരക്ഷ്യാവലയതിലകസ്തത്രചേൽ
 സന്നിധത്തേ
 ശ്രാവ്യാമുഷ്യ ത്രിദശതടിനീവേഗവൈലക്ഷ്യദോഗ്യം
 വാഗ്ദ്ധാടീ സാ വിജിതദരസംഹല്ല്വമല്ലീമധുളീ.”

എന്നു പ്രശംസിച്ചിരിക്കുന്നതും ഈ സംബന്ധത്തിനു മറ്റൊരു തെളിവാണ്. ഉദണ്ഡനു വിദ്വാനായ ഒരനുജൻ സഹചാരിയായി ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും ജ്യേഷ്ഠന്റെ മരണാനന്തരം പല അപൂർവ്വ ഗ്രന്ഥങ്ങളും അനുജൻ പയ്യൂർ ഭട്ടതിരിക്കു സമ്മാനിച്ചു എന്നും അവയിൽ ചില ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇപ്പോഴും ചില പഴയ ഗ്രന്ഥപ്പുരകളിലുണ്ടെന്നും അറിയുന്നു.

കൃതികൾ:

ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികളുടെ കൃതികളായി മല്ലികാമാരുതവും കോകിലസന്ദേശവും മാത്രമേ നമുക്ക് ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. നടാങ്കുശം എന്ന ഒരു അഭിനയനിരൂപണഗ്രന്ഥവും അദ്ദേഹത്തിന്റേതെന്നാണ് വയ്പ്പ്. ഈ കൃതികളെപ്പറ്റി സ്വല്പം ഉപന്യസിക്കാം.

മല്ലികാമാരുതം

മല്ലികാമാരുതം ഭവദ്രുതീയുടെ മാലതീമാധവംപോലെ പത്തങ്കത്തിലുള്ള ഒരു പ്രകരണമാകുന്നു. കാമദേവന്റെ മന്ത്രിയായ മലയ യുവാവിന്റേയും നാഗരാജാവിന്റെ മന്ത്രി മണിധരന്റെ പുത്രിയായ മഞ്ജുളയുടെയും സന്താനമായി മാരുതൻ എന്ന ഒരു കുമാരൻ അവതരിച്ചു. ആ കുമാരനെ മലയപർവ്വതത്തിൽ അഗസ്ത്യമഹർഷിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമ്മപത്നീ ലോപാമുദ്രയുംകൂടി വളർത്തി; കാലാന്തരത്തിൽ മാരുതൻ വിദ്യാധരരാജമന്ത്രിയായ വിശ്വാവസുവിന്റെ പുത്രി മല്ലികയിൽ അനുരക്തനായി ചമഞ്ഞു; അവർതമ്മിൽ സമാഗമവുമുണ്ടായി. ആ അവസരത്തിൽ മാരുതന്റെ കൈയിൽ ഇരുന്ന ചിത്രഫലകം സുലഭമന്യു എന്ന മഹർഷിയുടെ ശിരസ്സിൽ പതിക്കുകയും ക്രോധാവിഷ്ടനായ മഹർഷി അവരെ ശപിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ ശാപത്തിന്റെ ഫലമായി രണ്ടുപേർക്കും മനുഷ്യജന്മം സ്വീകരിക്കേണ്ടിവന്നു. മാരുതൻ കുന്തളേശ്വര മന്ത്രിയായ ബ്രഹ്മദത്തന്റെ പുത്രനായും മല്ലിക കന്യമപുരവാസ്സവ്യനായ വിശ്വാവസുവിന്റെ പുത്രിയായും ജനിച്ചു. അവരെ കന്യമപുരത്തിനു സമീപമുള്ള ഒരാശ്രമത്തിൽ താമസിക്കുന്ന മന്ദാകിനി എന്ന യോഗിനി പുനസ്സംഘടിപ്പിക്കുന്നതാണ് ശാസ്ത്രികളുടെ പ്രകരണത്തിലെ ഇതിവൃത്തം. കവി, ശാകുന്തളം മുതലായ പല നാടകങ്ങളോടും പ്രത്യേകിച്ചു മാലതീമാധവത്തോടും കടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യക്തിമുദ്ര പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ എവിടെയും അനുസ്മൃതമായി പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. മല്ലികാമാരുതത്തിലെ പദ്യങ്ങളും ഒന്നുപോലെ മനോമോഹനങ്ങളാണ്. രചനാവിഷയത്തിൽ ശാസ്ത്രികൾക്കു സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള ഹസ്തലാഘവം ഏതു സഹൃദയനേയും ഹർഷപര്യാകലനാക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. ശൃംഗാരരസത്തിന്റെ എല്ലാ മുഖങ്ങളേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂലകക്ഷമായ മനോധർമ്മം സവിശേഷമായി സ്പർശിക്കുന്നു. പ്രകൃതി വർണ്ണനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനുള്ള പാടവവും പ്രശംസാസീമയെ അതിലംഘിച്ചു പരിസ്സരിക്കുന്നു. മാതൃക കാണിക്കുവാൻ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

(1) നൃപുരങ്ങളുടെ ശിഞ്ചിതം:

“തസ്മിൻ ക്ഷണേ കമപി മാന്മകാർമ്മുകജ്യാ-
ക്രേങ്കാരതാരമഭിനന്ദനമിന്ദ്രിയാണാം
കാഞ്ചികലാപകലന്ധരേണാനുകിർണ്ണ-
മാകർണ്ണയം ഫണഫണം മണിനൃപുരാണാം.

(2) ഉപവനം:

“ആരക്താഃ പടമണ്ഡപാഃ കിസലയൈരല്ലോചിതാഃ പാദപാ,
ദ്രംഗാളീ കരവാളികാ, പരികരാസ്സേനാഭാ വായവഃ
താരാഃ കാഹളനിസ്വനാഃ പികരവാ, സ്തന്മന്മഹേ ഡാമരം
സ്തന്ധാവാരപദം വിഭോരുപവനം നാമ സ്മരോർവീളജഃ.”

(3) പുഷ്പാപചയം:

“ഉത്താനീകൃതവക്ത്രബിംബ, മുപരിച്ഛേദാൽപരാഗോൽകര-
ത്രസ്താകുണിതലോചനം, സ്തനഭരോദായത്തമധ്യാങ്കരം,
ഈഷദുർഗിതനാഭി, തുംഗജുലനക്ലാനോരുപാദാംഗുലി-
വ്യാസക്തസന്ദിതി ലീലയാപചിനതേ പുഷ്പന്നു ചിത്തന്ന മേ?”

(4) കാമദേവൻ:

“വക്ഷസ്ഥലീവദനവാമശരീരഭാഗൈഃ
പുഷ്യന്തി യസ്യ വിഭൂതാം പുഷ്പാസ്തയോപി,
സോയം ജഗന്ത്രിതയജിത്വരാപധാരീ
മാരഃ പരാൻ പ്രഹരതീതി ന വിസ്മയായ.”

(5) നായകന്റെ വാക്യം:

“വേലാലംഘിവിലാസയോർവികസതോർവ്യാജീഹയോർമ്മന്ദയോഃ
സ്മേരാകേകരതാരയോസ്തരജയോസ്താകൃതയോസ്താശ്രുണോഃ
സഭൃതാബസവയോസ്തബാഷ്പലവയോസ്തമുഷയോഃ സ്തിശ്ചയോ-
സ്തോയം ഭാജനതാമഗാച്ഛിരതരം ദ്രാഹീയസോർന്നേത്രയോഃ”

(6) സുഹൃത്തിനെപ്പറ്റി നായകന്റെ വിവാചനം:

“കിമാലംബം ധൈര്യം ഭവതു, നന്ന ശൂന്യാ സുജനതാ,
നിരാധാരാ നിതിഃ, പ്രിയവചനമേകാന്തവിരതം.
വിനഷ്ടോ വിസ്രംഭഃ, ശമിതമഖിലം ബാസവതപഃ,
കഥാമാത്രാ സത്താ മമ ഹി കളകണ്ഠ, ത്വയി ഗതേ.”

(7) നായകന്റെ അനുരാഗഗതി:

“ലഗ്നം പാദതലേ, നഖേഷു വില്വാൽ, സംസക്തമൂർവ്വോര്യുഗേ,
വിശ്രാന്തം ജുലനസ്ഥലേ, നിപതിതം നാഭീസരോമണ്ഡലേ,
ശൂന്യാ മദ്ധ്യമവേഷ്യ രോമലതികാമാലംബമാനം, ക്രമാ-
ദാരുഃം സ്തനയോഃ, പൂതം നയനയോർ, ലീനം മനഃ കൈശികേ.”

(8) നായികയുടെ ദൃഷ്ടിപാതം:

“പ്രണയചപലാഃ പ്രേമസ്താരാഃ പ്രസൂതമനോഭവഃ
ക്ഷപിതവ്രതയശ്ചേതശ്ചോരാശ്ചലാചലതാരകാഃ
ശിവശിവ മയി പ്രോഖന്ത്യസ്യാസ്തരംഗിതഘൃണിത-
സ്തിമിതമധരസ്തിശ്ചാ മുഖോ വിലോചനവിഭ്രമാഃ.”

(9) ദേവേന്ദ്രൻ:

“ഐതലോക്യം ഭൂവിധേയം ബലിജീവരജഃ സേവിതാരോ നിലിവാ-
സ്തന്തുഷ്ഠൈഃ സപ്തതന്തുഃ സ്തുതിരക്രതകവാഗ്ഗീഷ്ഠിസ്സസ്തിവാഃ
സ്വർണ്ണാദ്രിസ്തമ വാപീ ഗഗനസരിദഹോ നിഷ്ടഃ കല്പവാഃ
പൗലോമീനേത്രപേയം വപുരിഹ കിമിവ ശ്ലോഘ്യതാ നോ മഘോനഃ?”

(10) മഹിഷമർദ്ദനം:

“കേളിരാവോ വ്യരംസിന്ന കില വിജയയാ സാർദ്ധമാ ബധ്യമാനോഃ

നാകൃഷ്ണാ ദൃഷ്ടിപാതാഃ കില നടനജ്ജ്വലശ്ചരൂപ്യസ്യ വക്ത്രാൽ;
ഉൽക്ഷിപ്തേ പാദപദ്മേ കില മണികടകോ നോച്ചകൈർവാ ശിശിഞ്ജഃ;
മാതശ്ശൈലേദ്രുകന്യേ, മഹിഷവിമഥനം നാമ കോയം വിലാസഃ?”

(11) വർഷകാലം:

“അമീദിരാഖണ്ഡലചാപമണ്ഡിതൈ-
സ്തടിന്നടീതാണ്ഡവരംഗമണ്ഡപൈഃ
നിചോളിതം വ്യോമസമീരണേരിതൈ-
സ്തമാലമാലാമലിനൈർവലാഹകൈഃ.”

“അമീ കിമപി വാസരാഃ പ്രസുവതേ മുദം ദേഹിനാം
വിജുംഭിനവകന്ദളീദളനിലിനപുഷ്പന്ധയാഃ
പയോദമലിനീഭവദ്ഗഗനദർശനപ്രോച്ചലൽ-
കൃഷീവലവിലാസിനീനയനകാന്തിതാപിണ്ണിതാഃ.”

(12) മലയാപർവ്വതം:

“മന്ദാനിലപ്രസവഹേഹാവിഹാരി-
നാഗാംഗനാമണിവിഭ്രഷണകാന്തിചിത്രഃ
കംഭോദ്ഭവപ്രണയിനീകരവർദ്ധ്യമാന-
പാടീരവല്ലിവലയോ മലയോ ഗിരീന്ദ്രഃ.

പ്രതീയന്താം വിശ്വേ പരമഗരിമാണഃ ക്ഷിതിഭൂതോഃ; മഹീയാൻ കോപ്യന്ഃ ഖലു മലയ
ശൈലസ്യ മഹിമഃ; ഗുണസ്തിദ്ധാസ്തുത്തൽകലഗിരിയശോഹാരിണി കചേ
വിശ്രുദ്ധാം യൽകീർത്തിം ദധതി വനിതാശ്ചന്ദനമിഷാൽ.”

ഇങ്ങനെയുള്ള പദ്യങ്ങൾ എത്ര വേണമെങ്കിലും മല്ലികാമാരുതത്തിലുണ്ട്. അഥവാ “നഹി
ഗുളഗുളികായാഃ ക്വാപി മാധുര്യഭേദഃ” എന്നല്ലേ ആപ്തവാക്യം? ഈ പ്രകരണം ആദ്യ
മായി അഭിനയിച്ചതു തളിയിൽക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചുതന്നെയാണ്. താഴെക്കാണുന്ന ഗദ്യ
ഖണ്ഡിക നോക്കുക:

“അഹമസ്മി സകലഹരിദന്തരനഗരസംസദാരാധനജ്ഞാ തസാരപ്രയോഗപാടവോ വിഷു
പത്രിതയപ്രഖ്യാതം ക്ഷടക്രോധനഗരമുപസ്യത്യ കജ്ജഹലാദദ്യാഗതോ രംഗചന്ദ്രോനാമ
ശൈലേഷകിശോരഃ അദ്യ ഖലു പ്രായേണ സർവതഃ കലികാലവിധുതുദകബളിതവിവേ
കചന്ദ്രമസ്തു സുമനസ്തു, പൗരോഭാഗ്യപൗരുഷേഷു പരിഷദന്തരേഷു, ലവണാപണേഷുവ
ഘനസാരമകിഞ്ചിൽകരമഭിനയസാരം അഖിലഭൂവനഘസ്മര കരാളകാളകൂടകബളനപ്ര
ഭാവപ്രകടിത കാരുണ്യാവഷ്ടംഭസ്യ പുരത്രയനിതംബിനീകപോലപത്രാങ്കരകൃതനലവി
ത്രസ്യ ക്കണകുണിതസ്ഥിരീകൃതശബ്ദബ്രഹ്മവ്യവസ്ഥസ്യ ഭഗവതഃ ശ്രീസ്ഥലീശ്വരസ്യ
സന്നിധാനാദുദ്ഭൃതതത്താദൃശനിർമ്മല ധിഷണായാം അശേഷകലാകമലിനീവികസന
ബാലാർക്ക പ്രഭായാം സഭായാം പ്രയുജ്യ സഹലയിതുമഭിലഷാമഹേ.”

ശാസ്ത്രികൾക്ക് ഇതരദേശപണ്ഡിതന്മാരെപ്പറ്റിയുണ്ടായിരുന്ന അവജ്ഞയും കേരളീയ വിദഗ്ദ്ധന്മാരെപ്പറ്റിയുണ്ടായിരുന്ന ബഹുമാനവും ഈ ഉദ്ധാരത്തിൽനിന്നു കാണാവുന്നതാണ്. പ്രസ്താവനയിലുള്ള “വസ്തുനി ചിരാദിലക്ഷിതേ കഥമപിദൈവരാൽ പ്രസക്തസംഘടനേ പ്രാക്പ്രാപ്താനൃപി ബഹുശോഭഃഖാനി പരം സുഖാനി ജായന്തേ” എന്ന പദ്യത്തിലും കവി തനിക്കു കോഴിക്കോട്ടു വന്നുചേർന്നതിലുള്ള ചാരിതാർത്ഥ്യം വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നു. മല്ലികാമാരുതത്തിന് ആന്ധ്രഭാഷയിൽ ഒരു തർജ്ജമയുണ്ട്.

കോകിലസന്ദേശം

ശ്രുകസന്ദേശത്തിന് അടുത്ത പടിയിൽ നിലുന്നതും ദക്ഷിണാത്യങ്ങളായ ഇതരസന്ദേശങ്ങളെയെല്ലാം ജയിക്കുന്നതുമായ ഒരു കാവ്യമാകുന്നു കോകിലസന്ദേശം. അതിലെ നായകൻ ശാസ്ത്രികളും നായിക ഞാൻ മുന്യ സുചിപ്പിച്ചതുപോലെ ചേന്നമങ്ഗലത്തു മാർക്കര വിട്ടിലെ ഒരു നായർവൃന്ദവതിയുമാണ്. പൂർവഭാഗത്തിൽ 92-ഉം ഉത്തരഭാഗത്തിൽ 69-ഉം അങ്ങനെ 161 ശ്ലോകങ്ങൾ ഈ സന്ദേശത്തിലുണ്ട്. നായകനും പ്രിയതമയുമായി സുഷുപ്തി സുഖം അനുഭവിക്കുമ്പോൾ ഒരു രാത്രിയിൽ വരണപുരത്തുനിന്നു കാഞ്ചീപുരത്തു കാമാക്ഷി ദേവിയെ വന്ദിയ്ക്കുവാൻ പോകുന്ന ചില സ്ത്രീകൾ നായകനെക്കൂടി അങ്ങോട്ടു കൊണ്ടുപോകുകയും ദേവിയുടെ കിങ്കിരനാൽ ആജ്ഞപൂരായി അയാളെ അവിടെ വിട്ടിട്ടു മടങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നു. അഞ്ചുമാസം നായകൻ അവിടെ കാമാക്ഷിയെ ഭജിക്കണമെന്ന് അശരീരിവാക്കുണ്ടായി. രണ്ടുമൂന്നു മാസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വിരഹതാപം സഹിക്കുവാൻ അശക്തനായിത്തീർന്ന അയാൾ തന്റെ പ്രേമഭാജനത്തിന് ഒരു കയിൽമുഖേന സന്ദേശമയയ്ക്കുന്നു.

“ഗതവ്യസ്തേ ത്രിദിവവിജയീ മങ്ഗലാഗ്രേണ ദേശഃ
 പ്രാപ്തഃ ഖ്യാതിം വിഹിതതപസഃ പ്രാഗ് ജയന്തസ്യ നാമ്നാ,
 പാരേ ചൂർണ്ണയാഃ പരിസരസമാസിനഗോവിന്ദവക്ഷോ-
 ലക്ഷ്മീവീക്ഷാവിവലനസുധാശിതളഃ കേരളേഷു”

എന്നു പ്രാപ്യസ്ഥാനം വർണ്ണിതമായിരിക്കുന്നു. കാഞ്ചീപുരം, പാലാറ്റ്, അതിനതെക്കുള്ള അഗ്രഹാരങ്ങൾ, വിലക്ഷേത്രം, കാവേരി, ശ്രീരംഗനാഥക്ഷേത്രം, ലക്ഷ്മീനാരായണപുരം ഇവ കടന്നിട്ടു വേണം സഹ്യപർവ്വതത്തിലെത്തുവാൻ. കവി ഇവിടെ സുചിപ്പിയ്ക്കുന്ന അഗ്രഹാരങ്ങളിലൊന്നായിരിക്കണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമിയായ ലാടപുരം.

“സാ വൈദദ്ധീ ശ്രുതിഷു സ പുനസ്സർവശാസ്താവശാഹ-
 സ്സച്ചാമ്ലാനപ്രസരസരസം നിഷ്കളങ്കം കവിത്യാം
 തത്രത്യാനാം കിമിഹ ബഹുനാ സർവമേതൽ പാന്തഃ
 ശ്രംഗേ ശ്രംഗേ ഗൃഹവിടപിനാം സ്പഷ്ടയിഷ്യന്തി കീരാഃ”

എന്ന പദ്യത്തിൽ അദ്ദേഹം അവിടെയുള്ള ബ്രാഹ്മണരുടെ വിശ്വതോമുഖമായ മാഹാത്മ്യത്തെ സ്പഷ്ടമായി ഉദ്ഘോഷിക്കുന്നു. കേരളത്തിൽ സഹ്യപർവതം, തിരുനെല്ലി വിഷ്ണുക്ഷേത്രം, ചെറുമനത്തു ശിവക്ഷേത്രം, വടക്കൻകോട്ടയം ഇവയെയാണ് ശാസ്ത്രികൾ ആദ്യ

മായി സ്മരിക്കുന്നത്. കോട്ടയത്തെ “ഉച്ചൈസ്സുയയെരുധുഗണഗതിരൂർദ്ധ്യമുത്സാരയന്തിം ഹൃല്ലാരാമാം പ്രവിശ പുരളീക്ഷ്യാദൃതാം രാജധാനീം” എന്നും, അവിടത്തെ രാജഭക്തന്മാരെ

“യേഷാം വംശേ സമജനി ഹരിശ്ചന്ദ്രനാമാ നരേന്ദ്രഃ
പ്രത്യാപത്തിഃ പതഗ, യദുപജ്ഞം ച കൗമാരിളാനാം
യുദ്ധേ യേഷാമഹിതഹതയേ ചണ്ഡികാ സന്നിധത്തേ
തേഷാമേഷാം സ്തുതിഷ്യ ന ഭവേൽ കസ്യ വക്ത്രം പവിത്രം”

എന്നും ആ രാജകുടുംബത്തിലെ സ്വാതി എന്ന വിദുഷിയും സുന്ദരിയുമായ കമാരിയെ

“കേളീയാനകപ്ലിനരശനാ കോമളാഭ്യാം പദാഭ്യാ-
മാളീഹസ്താർപ്പിതകരതലാ തത്ര ചേദാഗതാ സ്യാൽ
സ്വാതീ നാമ ക്ഷിതിപതിസുതാ സേവിതും ദേവ മസ്യാ-
സ്സൈരാലാപൈസ്സവ പിക്, ഗിരാം കാപി ശിക്ഷാഭവിത്രീ.

താമായാന്തിം സ്തനരേപരിത്രസ്തുഭൂഗാവലഗ്നാം
സ്വേദച്ഛേദച്ഛരിചവദനാം ശ്രോണിഭാരേണ ഖിന്നാം
കിഞ്ചിച്ചഞ്ചു കലിതകലികാശീമൃദാഭരണ സിഞ്ചേ-
ശ്ചഞ്ചല്ലീചലനസുഗോൻലപ്സ്യസ്സേസ്യാഃ കടാക്ഷാൻ.”

എന്നും പ്രശംസിക്കുന്നു. ഈ സ്വാതീകമാരിയെപ്പറ്റി ഞാൻ വീണ്ടും പ്രസ്താവിക്കും. പിന്നീട് കയ്യിൽ പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ക്ഷേത്രത്തിൽചെന്നു ശിവനെ തൊഴണമെന്നാണ് കവി ഉപദേശിക്കുന്നത്. കാളിദാസൻ ഉജ്ജയിനി എങ്ങനെയോ അങ്ങനെയാണ് ശാസ്ത്രികൾക്കു പെരുഞ്ചെല്ലൂർ. “സമ്പദ്ഗ്രാമം യദിന ഭജസേ ജന്മനാ കിം ഭൂതേന?” എന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിക്കുന്നു. ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ ‘പരിചിതനമസ്സാരജാതശ്രമ’ന്മാരായ നമ്പൂതിരിമാരുടെന്ന ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട് അവിടത്തെ ദേവനെ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകം ചൊല്ലി വന്ദിക്കണമെന്നു പറയുന്നു:

ദിവൈശ്വര്യം ദിശസി ഭജതാം, വർത്തസേ ഭിക്ഷമാണോഃ
ഗൗരീമങ്കേ വഹസി, ഭസീതം പഞ്ചബാണം ചകർത്ഥഃ;
കൃത്സം വ്യാപ്യസ്സരസി ഭൂവനം, മൃഗ്യസേ ചാഗമാന്തൈഃ;
കന്യേ തത്വം പ്രഭവതി പരിച്ഛേത്തമാശ്ചര്യസിന്ധോ!”

അനന്തരം തൃച്ചമരം, ശങ്കരാഭ്യന്മാരായ കവീന്ദ്രന്മാർ വസിക്കുന്ന കോലത്തുനാട് ഇവ കടന്നു കയ്യിൽ കോഴിക്കോട്ടേക്കുപോകണം. ആ നഗരത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ശാസ്ത്രികളുടെ വർണ്ണനം അത്യജ്ജലമായിത്തീരുന്നത് ആശ്ചര്യമല്ലല്ലോ. നോക്കുക അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപ്രതിമമായ വാക്പ്രസരം:

“കുര്യാൽ പ്രീതിം തവ നയനയോഃ ക്ഷടക്രോഡനാമ
 പ്രസാദാഗ്രോല്ലിഖിതഗഗനം പത്തനം തൽ പ്രതീതം;
 യദോർവീര്യദ്രവീമകരദീഭൂതരാജന്യവീരാ-
 ശ്ശരാഗ്രണ്യശ്ശീഖരിജലധിസ്യാമിനഃ പാലയന്തി.
 ഗേഹേ ഗേഹേ നവനവസുധാക്ഷാളിതം യത്ര സൗധം;
 സൗധേ സൗധേ സുരഭീകസുമൈഃ കല്പിതം ക്ഷേളിതല്പം;
 തല്ലേ തല്ലേ രസപരവശം കാമിനീകാന്തയുഥം;
 യുഗ്മേ യുഗ്മേ സ ഖല്യ വിഹരൻ വിശ്വവീരോ മനോഭൂഃ

വ്യർത്ഥം കർണ്ണേ നവകവലയം വിദ്യമാനേ കടാക്ഷേ;
 ഭാരോ ഹാരഃ സ്തനകലശയോർഭാസുരേ മന്ദഹാസേ;
 യത്ര സ്തീശേഷപി കചഭരേഷ്വേണശാബേക്ഷണാനാം
 മാദ്യൽഭുങ്ഗേ സതി പരിമളേ മങ്ഗളായ പ്രസൂനം.

യത്ര ജ്ഞാത്യാ കൃതനിലയനാമിന്ദിരാമാത്മകന്യാം
 മന്യേ സ്നേഹാക്ഷിതഹൃദയോ വാഹിനീനാം വിവോധോ
 തത്തദ്ദീപാന്തരശതസമാനീതരന്തഃഘപൂർണ്ണം
 നൗകാജാലം മുഹൂരൂപഹരൻ വീചിഭിഃ ശ്ലീഷ്യതീവ.

തത്സൗധാഗ്രേഷ്വരണദൃഷ്ട്യാം സാന്ദ്രസിന്ദൂരകല്പം
 തേഷുപുഞ്ജം കിസലയധിയാ ചർവിതും മാരഭേമാഃ
 ദൃഷ്ട്യാവായനവിനിഹിതൈർലോചനാബ്ജൈസ്തൃണോ
 വല്യദക്ഷോരഹമുപചിതൈർഹസ്തതാളൈർഹസേയുഃ.”

അതിനുമേൽ തൃപ്രങ്ങോട്ടു ക്ഷേത്രം, ഭാരതപ്പുഴ, തിരുനാവായക്ഷേത്രം, മാമാങ്കം, ചമ്രവട്ടത്തു ക്ഷേത്രം ഇവയെ അനുസ്മരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു കവി കയിലിനെ വെട്ടത്തുനാട്ടിലേക്കു നയിക്കുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹം നമ്പൂതിരിമാരെ സ്തുതിക്കുന്ന ഒരു ശ്ലോകമുള്ളതു സർവ്വഥാ ഉദ്ധർത്തവ്യമാണ്:

“സർവ്വോൽകൃഷ്ടാ ജഗതി വിദിതാഃ കേരളേഷു ദ്വിജേന്ദ്രാഃ;
 വല്പികൗണ്യോസ്സുദപി മഹിമാ കാപി മധ്യശ്രിതാനാം;
 തത്രാപ്യസ്യാസ്സിലപവനാ യത്ര യത്ര പ്രഥന്തേ
 തേഷാന്തേഷാമതിശയജ്ജഷ്ണീലവിദ്യാനഭാവഃ.”

“ഈഷ്ടേ തേഷാം സ്തുതിഷു ന ഗുരഃ കാ കഥാല്പീയസാം നഃ” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം ആ പ്രസംഗം ഉപസംഹരിക്കുന്നത്. പിന്നെ ആഴ്വാഞ്ചേരിമന, മൂക്കോല, പോർക്കളം, തൃശ്ശൂർ, പെരുവനം, ഉരുകം, ഇരിങ്ങാലക്കുട, കൊടുങ്ങല്ലൂർ, തിരുവഞ്ചിക്കുളം, പെരിയാർ ഇവയെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. പെരിയാറ്റിനു തെക്കാണ് കോകിലം പറന്നുചെന്നു പറ്റേണ്ട ചേന്നമംഗലം. ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽ നിന്നു സാഹിത്യസം

ബന്ധമായി മാത്രമല്ല, ചരിത്രസംബന്ധമായി നോക്കുമ്പോഴും കോകിലസന്ദേശം ഒരു അമൂല്യമായ കൃതിയാണെന്നു തെളിയുന്നുണ്ടല്ലോ.

നടപാതകൾ

ചാക്കിയാന്മാരുടെ കൂടിയാട്ടത്തിൽ കാണുന്ന അനൗചിത്യാദിദോഷങ്ങളെ ശക്തിയുക്തമായ ഭാഷയിൽ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന ഒരു പ്രൗഢമായ ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥമാകുന്നു നടപാതകൾ. ആ നിബന്ധത്തിന്റെ നാമധേയത്തിൽനിന്നുതന്നെ അതു നടന്മാരെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കൃതിയാണെന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. അതിന്റെ പ്രണേതാവ് ഉദ്ദണ്ഡനാണെന്ന് ഐതിഹ്യമുണ്ട്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അതിന്റെ പ്രണേതാവു തന്റെ അലങ്കാരനിഷ്ഠത, അഭിനയകലാജ്ഞാനം, ന്യായശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യം, ഫലിതപ്രയോഗചതുരി മുതലായ സിദ്ധികളെ നിസർഗ്ഗമനോഹരമായ രീതിയിൽ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. ഭരതന്റെ നാട്യശാസ്ത്രം, ധനഞ്ജയന്റെ ദശരൂപകം ഇവയെ ആശ്രയിച്ചാണ് അദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നത്. കൂടിയാട്ടത്തിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന രൂപകങ്ങളിൽ ശാകന്തളം, ചൂഡാമണി, നാഗാനന്ദം, സംവരണം, ധനഞ്ജയം, പ്രതിജ്ഞായോഗസ്വരായണം, കല്യാണസൗഗന്ധികം ഇവയെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. ചാക്കിയാന്മാർ തങ്ങളുടെ അഭിനയത്തിൽ വൈകല്യങ്ങളുണ്ടെന്ന് അന്യന്മാർ പറയുമ്പോൾ “നാസ്തുൽ പ്രയോഗം ജാനന്തി മുശോ ഏതേ ജനാഃ” എന്ന് അവരെ പൂർണ്ണിക്കുന്നു എന്നും അതുകൊണ്ട് അംഗുലീയാകപ്രയോഗത്തിലേ സംശയങ്ങളെപ്പറ്റിത്തന്നെ ആദ്യമായി ചോദിക്കാമെന്നും പ്രസ്തുത വിമർശകൻ ഉപന്യസിച്ചുകൊണ്ടു മൂലത്തിൽ കാണാത്ത മംഗലാചരണം അവർ ചെയ്യുന്നത് അനുപപന്നമാണെന്നു തെളിയിക്കുവാൻ ഉദ്യമിക്കുന്നു. ചൂഡാമണിയിൽ ആദ്യത്തെ അങ്കത്തിൽ മംഗലാചരണമുണ്ടല്ലോ എന്നാണ് സമാധാനമെങ്കിൽ

“പൂർവമുൽപന്നനഷ്ടേന മുക്താഹാരേണ സമ്പ്രതി കഥങ്കാരം കുരംഗാക്ഷ്യാഃ സ്തനഗ്രീവം വിഭ്രഷ്യതേ?”

എന്ന് അദ്ദേഹം മന്ദസ്മിതപൂർവ്വം ചോദിക്കുന്നു. വാചികാദ്യഭിനയചതുഷ്ടയാത്മകമാണ് നാട്യമെന്ന് ആചാര്യന്മാർ വ്യവസ്ഥാപനം ചെയ്തിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു ചാക്കിയാന്മാർ ‘ക്രിയ’ എന്നു പറയുന്ന നൃത്തത്തിന്റെ ആവശ്യമോ ഔചിത്യമോ അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലാകുന്നില്ല.

“ക്രിയേയം ദേവതാപ്രീതിവിധിയേ ജായതേ യദി നാട്യാൽ പ്രാഗേവ നാനീ തു പ്രയോക്തവ്യാ ഭവേദ്ഭൂവം.”

എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം. അതൊരാചാരമാണെന്നു പറയുന്നതായാൽ അതുകൊണ്ടു സഹൃദയന്മാർ തൃപ്തരാകുകയില്ല.

“ആചാരസ്വോപലബ്ധൈവ ന സാധുത്വം വ്യവസ്ഥിതം; കിഞ്ചാഗമേന യുക്ത്യാ വാ ലോകേഷ്ചാലബ്ധജന്മനാ; ന ത്യാചാരേണ തന്മൂലസ്മൃതിസംഭാവനാ ഭവേൽ.”

അതല്ല, പ്രമാണവാക്യമുണ്ടെന്നും എന്നാൽ അതു തങ്ങൾക്കു അറിഞ്ഞുകൂടുന്നതും പറയുന്നതിലും അർത്ഥമില്ല.

“അസ്സ്യത്ര വചനം മൂലം തത്തു നാധിഗതം മയാ
ഇതി ചേന്നാദ്യസാധ്യത്വേ വാദസ്തുവ ന ശോഭതേ.”

പ്രമാണവും യുക്തിയും വേണം.

“യുക്ത്യാ വിരഹിതം വാക്യം ന കിഞ്ചിദപി ശോഭതേ;
അഗ്നിനാ സിഞ്ചതിത്യേതൽ കഥം ഭവതി? ചിന്ത്യതാം.”

ഗ്രന്ഥത്തിനും ‘ക്രിയ’യ്ക്കും തമ്മിലുള്ള ഘടന ഹാരത്തിനും യതിയുടെ വക്ഷസ്സിനുമെന്ന പോലെ യോജിപ്പില്ലാത്തതാണെന്നും

“അഗാഹമാനാ സംബന്ധം പൂർവേണ ച പരേണ ച
ഇയം സാധി ക്രിയാ മധ്യേ ത്രിശങ്കരിവ വർത്തതേ”

എന്നും

“ഹന്തമാനിതി കൃതൈവം പ്രവേശേ വിഹിതേ പുനഃ
കഥാ ഹി യുക്താ; കിം യുക്തം ഗാന്ത്രവിക്ഷേപസാഹസം?
തത്തന്നാമഗ്രഹിതാനി പാന്ത്രാണി പരിപശ്യതാം
പ്രേക്ഷകാണാം കഥാം മുക്ത്യാ നാന്യത്ര രമതേ മനഃ”

എന്നും അദ്ദേഹം സ്വപക്ഷസാധനം തുടരുന്നു.

പൂർവകഥകൾ വിസ്തരിച്ചു നടൻ അഭിനയിക്കുന്നതിൽ ഗ്രന്ഥകാരനും വളരെ വൈരസ്യം തോന്നിയിട്ടുണ്ട്. ഹന്തമാന്റെ ലങ്കാപ്രാപ്തിക്കു മുമ്പുള്ള കഥ സിദ്ധമാണെന്നും അത്തരത്തിലാണ് ശക്തിഭദ്രന്റെ രചനാപ്രകാരമെന്നും കവിയുടെ അഭിമതമാണ് നടൻ അനുസരിക്കേണ്ടതെന്നും, “ന താവൽ കവിഭിർന്നാടകാദൗ നായകാനാം ചരിതമുൽപത്തേരേവ പ്രഭൃതിവിലയപര്യന്തമുപനിബധ്യതേ” എന്നും “ഏവഞ്ച കവിനാ യൽ സിദ്ധവൽ കൃത്യാ സമുപേക്ഷിതം സുഗ്രീവസംഗമാദിഹന്തമൽ സമുദ്രസന്തരണപര്യന്തം തദുപാദായ വിസ്താരയിതും അയമുപക്രമസ്സുതരാം ന യുക്തം; ലങ്കാവലോകനരഭസവിശേഷിതഹരി വിശേഷസമുന്മേഷദർശനേ പ്രേക്ഷകാണാം ന കിഞ്ചിദപി പൂർവവൃത്താന്തേ മനോ വലതേ” എന്നും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. അഭിനയകലയുടെ തത്വമെന്തെന്ന് ആ നിരൂപകൻ അടിയൽ കാണുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ വ്യവച്ഛേദിക്കുന്നു:

“വയോന്തരൂപഃ പ്രഥമസ്തു വേഷോ; വേഷാന്തരൂപശ്ച ഗതിപ്രചാരഃ;
ഗതിപ്രകാരാന്തരഞ്ച പാഠ്യം; പാഠ്യാന്തരൂപോഽഭിനയശ്ച കാര്യം.”

മന്ത്രാങ്കത്തിൽ വസന്തകൻ മലയാളത്തിൽ സംസാരിക്കുന്നതു തന്നെ ശരിയല്ലെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്ഷം. അഭിനയത്തിൽ കണ്ടുമുട്ടുന്ന അനൌചിത്യങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹം വേറേയും ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ എടുത്തു കാണിക്കുന്നു:

“സന്തി പ്രാവൃഷ്ടി പദ്മാനി കശ്മീരേഷ്വിവ നാടകേ
പ്രയുക്താത്രാംബുജോദ്ഭൂതിർന്ന ഭവേദിദൃഷ്ടാം മുദേ.
സിംഹളദീപവൃത്താന്തമാത്രമാലോകയൻ സുധീഃ
സഹകാരാങ്കരൈരേവ ഘനകാലം പ്രശംസതി.”

ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. ചുരുക്കത്തിൽ അനാവശ്യകമായ വർണ്ണനം അത്യന്തം രസഭംഗഹേതുക്കമെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം.

“ഇത്ഥമംഗന്യഭൂതസ്യ വസ്തുനോന്തിപ്രപഞ്ചനം
പ്രകൃതാർത്ഥലതാമൂലേ കുരാപതനം സൂടം.”

ഒടുവിൽ തങ്ങളുടെ അഭിനയത്തിന്റെ സാധുത്വം യുക്തികൊണ്ടു സമർത്ഥിക്കാവുന്നതല്ലെന്നും പ്രയോഗമാത്രശരണന്മാരാണ് തങ്ങളെന്നും ചാക്കിയാന്മാർക്കു സമ്മതിക്കേണ്ടിവരുമെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നു. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ

“കിന്നിമിത്തമിദം നാട്യം, കിംപ്രകാരം, കിമാത്രയം,
ഇതി കിഞ്ചിന്ന ജാനന്തി പ്രയോക്താരോപ്യമീ ജനാഃ
ഉക്തമാത്രം ഗൃഹീത്വാ തൽപ്രയോഗേ ഗൗരവം യദി
ബഹുമാനോയമസ്മാദിശ്ശുക്ഷേഢ് വിനിവേശ്യതേ.”

എന്ന് അദ്ദേഹം അവരെ പൂച്ഛിക്കുന്നു.

മേൽക്കാണുന്ന വിവരണത്തിൽനിന്നു നാടാങ്കുശം ഒരു വാദഗ്രന്ഥമാണെങ്കിലും അതിൽ നിന്ന് അഭിനയത്തെസ്സംബന്ധിച്ച പല സൂക്ഷ്മങ്ങളായ രഹസ്യങ്ങളും അനുവാചകന്മാർക്കു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണെന്നും കൂടിയാട്ടച്ചടങ്ങു കാലോചിതമായി പരിഷ്കരിക്കണമെന്ന് അതിന്റെ പ്രണേതാവിന് അഭിസന്ധിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നും സ്പഷ്ടമാകുന്നു. “ഒട്ടുകറേ ദിവ സമാടേണ്ടുകിൽ അതിനു തക്കവണ്ണം കാലദേശാവസ്ഥകൾക്കു പിടിക്കുമാറു ചുരുക്കി ആടിക്കൊള്ളൂ” എന്നൊരു വിധി ചില നാടകങ്ങളുടെ ആടപ്രകാരങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്; അങ്ങനെയൊരു പരിഷ്കാരത്തിനു പഴുതുണ്ടാക്കിയതു പ്രസ്തുത നിബന്ധത്തിലെ നിശിത വിമർശനമായിരിക്കുമോ എന്നു ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നു.

ഉദ്ദണ്ഡന്റെ മുക്തകങ്ങൾ

ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികളും ചേന്നാസ്സനമ്പൂരിയും തമ്മിലുള്ള മൈത്രിയെപ്പറ്റി മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചു വല്ലോ. നമ്പൂരിയുടെ തന്ത്രസമുച്ചയത്തിൽ ശാസ്ത്രികളുടെ ഒരു ശ്ലോകവും മറ്റൊരു ശ്ലോകത്തിന്റെ പകുതിയും കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ട്. ആദ്യത്തേതു പത്താം പടലത്തിൽ ദേവനെ

ആറാട്ടിനെഴുന്നള്ളിക്കുമ്പോൾ സ്ത്രീകൾ വിളക്കെടുത്ത് അനുഗമനം ചെയ്യേണ്ടകാര്യം വർണ്ണിക്കുന്നതാണ്:

“ശംഖപ്രോഖച്ചടുലപടഹോത്താളതാളോരുദേശി-
രംഗച്ഛംഗോസ്തമരഡമരൂരുദീപ്രവീണാപ്രവീണാഃ
ലക്ഷോഡുക്കാവിരളമുരളീകർമ്മാശ്ചാഭിയാതു
സ്തായദീപാസ്തമിഹ മഹിതോദ്രാമഹേളാ മഹേളാഃ.”

“ക്വഥിതക്വഥിതവൃക്ഷത്വക്കരീഷം സുഗന്ധം” എന്ന ഭാഗമാണ് രണ്ടാമത്തേത്.

“സ്വസ്തിൻ വേശ്ണി പൂർണ്ണവിശ്വവിഭവേ പൂജ്യാൻ സമാരായൻ
പ്രേയസ്യോ ഗുണപൂർണ്ണയാ ഗുണവതാ പുത്രേണ മിത്രേണ ച
സാർദ്ധം പ്രാവൃഷ്ടി കേരളേഷു നിവസൻ ഭക്ത്യാ സമാകർണ്ണയൻ
ലീലാം രാഘവകൃഷ്ണയോഃ ക്ഷപയതേ കാലം സ ധന്യോ ജനഃ.”

എന്ന ശ്ലോകം അദ്ദേഹം നമ്പൂരിമാരുടെ ജീവിതരീതിയെ പ്രശംസിച്ചു കൂടലൂർ മനയ്ക്കൽവെച്ചു ചൊല്ലിയതാണ്. അവിടെ കട്ടികളെ പഠിപ്പിച്ചു താമസിക്കാമോ എന്നു വലിയ നമ്പൂരിപ്പാടു ചോദിച്ചതിന് ഉദ്ദണ്ഡന്റെ മറുപടി താഴെക്കാണുന്നതായിരുന്നു:

“വാചാ വാക്യപദപ്രമാണപദവീസഞ്ചാരസമ്പുതയാ
സന്നദ്ധപ്രതിമല്ലഗല്ലമകടീകട്ടാകധാടീജ്ജ്ഞാ
സാടോപം വിഹരൻ കഥം ന രമതേ സാഹിത്യമുദ്രാരസേ?
പ്രൗഢസ്തീരസികായ ബാലവനിതാസംഗഃകഥം രോചതേ?”

കാക്കശ്ശേരിയുടെ രംഗപ്രവേശംവരെ ശാസ്ത്രീകൾ കേരളത്തിലെ സകല പണ്ഡിതന്മാരോടും വാദത്തിലേർപ്പെട്ട് അവരെ പരാജയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. തൃക്കണ്ടിയൂർ സുപ്രസിദ്ധനായ അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടെ പൂർവ്വനായി നാണപ്പിഷാരടി എന്നൊരു വൃദ്ധപണ്ഡിതൻ അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ചൊല്ലിയതാണ് ചുവടെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യം:

“ധന്യധന്യധനീനാഃ ഫണിപതിഭണിതാ-
ഭോധികംഭീകമാരാഃ
പ്രൗഢാഃ കേചിത് പ്രഥന്തേ പരഗുണകണികാ-
ശ്ശാഘിനസ്താൻ നമാമഃ;
പ്രത്യാഹാരഗ്രഹേപി ഭൂമിതമതിരസൗ
കോപി സാഹിത്യവിദ്യാ-
കാണോ നാണപ്പനാമാ പ്രലപതു ജരാ-
സ്താവതാ മേ ന ഹാനിഃ.”

മറ്റൊരു വിദ്വാൻ വാദത്തിനു വന്നപ്പോൾ ശാസ്ത്രികൾ അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി

“ഉദാത്തമദപിത്തളദ്വിരദരാജഗണ്ഡസമലി-
വിദാരണവിനോദനക്ഷപിതവാസരഃ കേസരീ
കഥം ന കലഹക്രമം വിതനതേ പരതോടവി-
പുരാണകണപാശനപ്രകടിതാരവേ ഹേരവേ?”

എന്ന പദ്യം ചൊല്ലുകയുണ്ടായി. താഴെച്ചേർക്കുന്ന പദ്യം ഉറകത്തു ദേവിയെപ്പറ്റിയുള്ള താണു്:

“കാന്തഃ കപാലി കാനഃ പിതാ തേ;
മേനേതി മാതുസ്തുവ നാമധേയം;
കഥം ന ഭദ്രേ, വലയാലയസേഹ,
വദാന്യതാ മാദൃശി ബോഭവീതു?”

ഒരിക്കൽ കോഴിക്കോട്ടു തളിയിൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ തൊഴാൻ ചെന്നപ്പോൾ നടയടച്ചിരുന്ന തിനാൽ മാരാർ കൊട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഇടയ്ക്കയുടെ താളത്തിനൊപ്പിച്ച് അവിടെവെച്ചു ശാസ്ത്രികൾ പെട്ടെന്നുണ്ടാക്കിച്ചൊല്ലിയതാണു് താഴെക്കാണുന്ന ഗാനഗന്ധിയായ പദ്യം:

“നൃത്യധൂർജ്ജടികരഗതലമരുക-
ഡുമുഡുമുപടുരവപരിപന്നിന്ദുഃ,
കല്പക്ഷ്യാരുഹവികസിതകസുമജ-
മധുരസമധുരിമസഹചാരിണ്യുഃ,
മന്നമക്ഷ്യാധരവിമമിതജലനിധി-
ഘമുഘമുഘലനരവമദമന്നിന്ദുഃ,
സൈലാബ്ബീശ്വരന്യപവര, വിദധതു
ബുധസുഖമയി തവ വചസാം ശ്രേണ്യുഃ.”

ഓണം, കഞ്ഞി, പൈങ്ങ ഇവയെപ്പറ്റി യഥാക്രമം അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ള മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“ചോളയന്തേ പൃഥുകതതയശ്ചാപതാഡിന്ദു ഉച്ചൈ,
സ്സർവാ നാര്യഃ പതിഭിരനിശം ലംഭയന്ത്യർമ്മകാമാൻ,
ബംഭ്രമ്യന്തേ സകലപൃഷ്ഠശ്ചൈർവല്ലഭാഭ്യഃ പ്രദാതു
ചിത്രം വസ്ത്രം; ശ്രവണകതുകം വർത്തതേ കേരളേഷു.”

“ശൃണ്വീകണ്ഠിക്രതാംഭോഗതഗരിമഭരാം
പൈപാശീം ജാാരാഗ്നേ-
സ്സാപം നിർവാപയന്തീം ശ്രമശമനകരീം

മായുജായുഭവന്തിം
മൗദ്ഗല്യശ്ലൈഃ പരിതാം ഘൃതലവസുരഭിം
മണ്ഡിതാം കേരഖണ്ഡൈർ-
നൃണാം ശ്രാണാം സുരാനാം പുനരക്രത സുധാം
യസ്സ വേധാസ്മയോഃ.”

“തൃഷ്ണാക്രന്തി ബൃഹന്തി ചാമൃതരസസ്രുതി ശ്രമോൽക്രന്തി ച
സ്മായൽസ്മിഞ്ജി തമാലപത്രമസൃണതൃഞ്ജി പ്രഭായുജ്ജ്യപി
ഈഷദന്തനിപീഡനപ്രവിഗളദ്ബഹ്വംബുപുഗീഹഥാ-
ന്യന്യഃ കോ ന ലഭേൽ പ്രയാഗപതനപ്രോദ്ഭിദ്യ ദസന്നോ നരാൽ.”

“അനാരാധ്യ കാളീമനാസ്വാദ്യ വീടീം” എന്ന പദ്യം ശാസ്ത്രികളുടേതല്ലെന്നും തൊണ്ടമണ്ഡലം ഗോപാലകവിയുടെ ‘ശാകിനീസഹകാരം’ എന്ന ചമ്പുവിലുള്ളതാണെന്നും ഇപ്പോൾ വെളിപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. സാമൃതിരിപ്പാട്ടിലെ സ്യാലനെപ്പറ്റി ഒരിക്കൽ കുപിതനായി അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചതാണ്.

“ചതുരം തുരഗം പരിവർത്തയസേ;
പഥി പൗരജനാൻ പരിമർദ്ദയസേ;
ന ഹി തേ ഭജഭാഗ്യഭവോ വിഭവോ,
ഭഗീനീഭഗഭാഗ്യഭവോ വിഭവഃ.”

എന്ന ഭർതൃനപദ്യം. ആ കഥയറിഞ്ഞിട്ടും അദ്ദേഹത്തോടു യാതൊരപ്രിയവും തോന്നാത്ത ആ മഹാരാജാവിന്റെ വിദ്വൽ പക്ഷപാതത്തെ എത്ര പുകഴ്ത്തിയാലാണ് മതിയാകുക; ഭവസരത്തിൽ ശാസ്ത്രികൾ മൂക്കോലക്ഷേത്രത്തിൽ തൊഴാൻ ചെന്ന അവസരത്തിൽ

“സംഭരിതദ്രുരികൃപമംബ, ശുഭമംഗം
ശുഭേതു ചിരന്തനമിദം തവ മദ്ദന്തഃ

എന്നൊരു വന്ദനശ്ലോകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധം ചൊല്ലുകയും അടുത്തുനിന്നിരുന്ന കവിചിന്താമണികാരനായ കരുണാകരപ്പിഷാരടി

“ജാഭരിപുകാഭിവരകംഭയേഗഡംഭ-
സ്സംഭികചകംഭപരിരംഭപരശംഭ.”

എന്ന് അതു നിഷ്പ്രയാസം ഒന്നുകൂടി ഉജ്ജ്വലമായ ശൈലിയിൽ പൂരിപ്പിക്കുന്നതു കേട്ടു “കോയം കവിമല്ലേ” എന്ന് അതുതപരവശനായി ചോദിക്കുകയും “അയം ദേവ്യാഃ കരുണാകരഃ” എന്നു പിഷാരടി മറുപടി പറയുകയും ചെയ്തതായി ഒരൈതിഹ്യമുണ്ട്. മറ്റൊരവസരത്തിൽ ഉദ്ദണ്ഡൻ തളിയിൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ തൊഴാൻ ചെന്നപ്പോൾ ഒരു പദ്യത്തിന്റെ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന മൂന്നു പാദം ഉണ്ടാക്കിചൊല്ലി:

“വീണാലസന്മണിഖലായ നമോസ്തു തന്യൈ
വീണാഘൃണാജിനവതേ തൃണിനേ തൃണായ
അർദ്ധോയമീശ്വരനമസ്തുതേയേ കഥം സ്യാൽ?”

എന്നു മുഖമണ്ഡപത്തിൽ ജപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന നമ്പൂരിമാരോട് ഒരു ചോദ്യമായിരുന്നു അത്. അന്നുവരെ അരക്കവിയായി മാത്രം സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ സദസ്യകുജരന്മാർ കരുതിയിരുന്ന പുനം ഉടനെ

“അന്യോത്തരോക്തിമവിദനപി കീദൃശസ്യാൽ?”

എന്നു പ്രസ്തുത പദ്യം പൂരിപ്പിച്ച് ആ ചോദ്യത്തിനു പ്രത്യുത്തരം നല്കി. ‘വിഷണ്ണഃ’ എന്ന ശബ്ദമാണ് അദ്ദേഹം ധ്വനിപ്പിച്ചത്. ആറു ണകാരമില്ലാത്തത് എന്നുകൂടി ആ ശബ്ദത്തിന് അർത്ഥമുണ്ടല്ലോ. “വ്യാലസന്മേഖലായ, വ്യാഘ്രാജിനവതേ, ത്രിനേത്രായ തന്യൈ നമോസ്തു” എന്നർത്ഥം.

ശാസ്ത്രികൾ ഗർവിഷ്ണനായിരുന്നു എന്നു ചിലർ ഉപരിപ്ലവമായി അഭിപ്രായപ്പെടാറുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിനു തന്റെ സർവതോമുഖമായ പാണ്ഡിത്യപ്രകർഷണത്തെപ്പറ്റി വലിയ മതിപ്പുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. വൈയാകരണഖണ്ഡികകളെയും മീമാംസകദർശിത്രവന്മാരെയും മറ്റും പറ്റി അളവറ്റു പൂർവ്വമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ബഹുമതി അതൈവിടെ അർഹിക്കുന്നുവോ അവിടെ മുക്തഹസ്തമായി സമർപ്പിക്കുവാൻ ആ വിശാലഹൃദയൻ എപ്പോഴും സന്നദ്ധനായിരുന്നു. “അഭിനന്ദനന്തർവാണീൻ” എന്ന് അദ്ദേഹം തന്നെക്കുറിച്ചു മല്ലികമാരുതത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളത് ഏറ്റവും പരമാർത്ഥമാകുന്നു.

സ്വാതീചാടു

വടക്കൻ കോട്ടയത്തു രാജകുടുംബത്തിലെ സ്വാതി എന്ന രാജകുമാരിയെ ഉദ്ദേശ്യം കോകിലസന്ദേശത്തിൽ പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞുവല്ലോ. ആ മഹതിയുടെ അപദാനങ്ങളെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്ന കുറെ മനോഹരങ്ങളായ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾ ഞാൻ സാഹിത്യപരിഷത്തെത്തുമാസികത്തിന്റെ സപ്തമസഞ്ചികയിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ശ്ലോകങ്ങളുടെ നിർമ്മാതാവ് ആരെന്നറിയുന്നില്ല. കവിയുടെ ശൈലി കണ്ടാൽ ഉദ്ദേശ്യന്റേതാണെന്നു തോന്നും. പ്രസ്തുത മുക്തകങ്ങളിൽനിന്നു നാലഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു:

“പ്രഖ്യാതാ പുരളീശവംശകലശാംഭോധേസ്സുമുന്ദീലിതാ
സ്വാതീകല്പലതാ വിഭാതി സുമനസ്സോമപ്രിയംഭാവുകാ,
രാഗൈഃ പല്ലവിതാ, സ്വീന്തൈഃ കസുമിതാ, കേശൈശ്ച ലോലംബിതാ,
കാന്ത്യാ കോരകിതാ, രതേന ഫലിതാ, കാമേന ചോപഘ്നീതാ.”
“കേചിത്തേ കഥയന്തി മന്ദഹാസിതം കീർത്ത്യങ്കരം മാന്വഥം;
സ്വാതി, സ്തീതമനോഗധർമ്മലതികോദ്ഗച്ഛദ്ഗുളുച്ഛം പരേ;
ഏതേ കേപി വയത്തു മഞ്ജുരസനാരംഗസ്ഥലീചന്ദ്രമ-

സ്നേഹോജ്ജ്വലശാരദാതന്മഹസ്സുന്ദരം ബഹിഃസ്സന്ദിതം.”

“ദ്രഗഞ്ചലമിദം ചലം കിമിതി രഞ്ജിത; കിഞ്ച തേ
നികഞ്ചിതതരേ ഭൂവഃ; നിബിഡകമ്പി ബിംബായരഃ;
അഹതു ന പരാംഗനാഹായമവാദിഷം സ്വാതി, ത-
ന്ന മത്തുരിഹ വിദ്യതേ; നന കലാവതീ താം പ്രിയേ?”

“ശ്രംഗാരജീവനകലേ സംഗീതപരദേവതേ
സാഹിത്യരസമർമ്മജേണ ജീവ സ്വാതി! ശതം സമാഃ.”

“ഹംഹോ! ഭാഗ്യമനർഗ്ഗളം മമ; യതസ്സാതി! സുധാഭാഷിണി
ശ്രുത്വാ മദ്ഭണിതിം സുഗന്ധീഘൃന്യണപ്രാരണ്യപത്രാങ്കരാൽ
വക്ഷോജാദവക്ത്രേഷുബാലതരണിപ്രോദ്യന്തഃ കന്ദളി-
ക്ടാകദ്യതികോമളാംശുകയുതം പട്ടാംശുകം പ്രാദിത.”

ശ്രീദേവിപ്രശസ്തി

ആയിടയ്ക്കുതന്നെ ചേന്നമംഗലത്തു ശ്രീദേവി എന്നൊരു നായികയെപ്പറ്റിയും ഏതോ ഒരു കവി ചില പ്രശസ്തിപദ്യങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ രണ്ടെണ്ണം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

നീരന്യാസു ജയന്തമംഗലമഹാദേശൈകഭൂഷാമണേഃ
ശ്രീദേവ്യാശ്ചികരാടവിഷു സുചിരം സഞ്ചാര്യ പഞ്ചാശ്രുഃ
ആനീയ സ്തനഭൂയരദ്യമയശ്ശന്യേ പ്രദേശേ ബലാ-
ച്ചേതശ്ചോരിതവാനതീവ രുചിരം നേതും നിജം മന്ദിരം.”

“ശ്രീദേവീം സ്തനഭാരമനന്ദരഗതിം സന്ധ്യാസു സേവാഗതാം
ദൃഷ്ട്വാ ചമ്പകദാമകോമളതരാം ജാതാനരാഗോദയഃ
വ്യാമൂർച്ഛൽപജകാഞ്ചിതാംഗലതികോ വിസ്രസ്തപീതാംബരോ
നാമൈക്യവ്യപദേശവാനന്ദനയത്യംഭോധികന്യാം ഹരിഃ.”

ഇതുപോലെ വെട്ടത്തുനാട്ടിലെ ദേവി എന്നൊരു നായികയെ

“പ്രകാശപഥിപഥികാ ഭവന്തഃ
പശ്യതു മേ വക്ഷസി കാമബാണാൻ.”

എന്ന പദ്യത്തിൽ വിലാപരൂപേണ ഒരു കവി വാഴ്ന്നു.

അക്കാലത്തു കവികൾ വിദൂഷികളായ നായികമാരെപ്പറ്റി വിശിഷ്ടങ്ങളായ ശ്രംഗാരശ്ലോകങ്ങൾ വിരചിച്ചു സമർപ്പിച്ചിരുന്നു. അതു കേവലം പാശ്ചാത്യർ ‘Platonic love’ എന്ന

പറയുന്ന, ആത്മാവിന് ആത്മാവിനോടുള്ള അലൈംഗികമായ പ്രണയത്തിന്റെ ഫലമായിരുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ ആ സ്ത്രീരത്നങ്ങൾ സ്വീകരിച്ച്, പ്രസ്തുത കവികളെ സമുചിതങ്ങളായ സമ്മാനങ്ങൾ നല്കി അനുഗ്രഹിച്ചുവരുന്നു. സ്വാതി പ്രശസ്തികാരന് ഒരു പട്ടാംബരം ആ രാജകുമാരിയിൽനിന്നു ലഭിച്ചതായി അദ്ദേഹംതന്നെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു നോക്കുക. ഏതാദൃശമായ പദ്യങ്ങളിൽനിന്ന് അന്നത്തെ ജനസമുദായത്തിന്റെ ചാരിത്രപരിപാലനത്തെപ്പറ്റി അനുവാചകന്മാർക്കു യാതൊരു തരത്തിലുള്ള ദുശ്ശങ്കയും അങ്കുരിക്കേണ്ടതില്ല.

കാക്കശ്ശേരി ഭട്ടതിരി, ജനനം

ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികൾക്കു സർവ്വഥാ സമസ്തസനായ ഒരു പ്രതിദ്വന്ദിയായിരുന്നു കാക്കശ്ശേരി ഭട്ടതിരി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനത്തെപ്പറ്റി ഒരൈതിഹ്യമുണ്ട്. കേരളത്തിൽ വന്നു തളിയിൽ താനത്തിൽ മാനവിക്രമമഹാരാജാവു നല്കിവന്നിരുന്ന കിഴികൾ മുഴുവൻ ശാസ്ത്രികൾ കരസ്ഥമാക്കുവാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ നമ്പൂതിരിമാർക്കു ആ വിദേശീയന്റെ വിജയം അസഹ്യമായ അവമാനമായിത്തോന്നി. താനത്തിനു വിദ്യാന്മാരെ ചാർത്തുന്നതു പന്തി രാണ്ടിലൊരിക്കലാകയാൽ അടുത്ത ഊഴത്തിനുമത്രമേ ശാസ്ത്രികൾ കിഴികൾക്ക് അവകാശപ്പെടാവൂ എന്ന് അവർ അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു സമ്മതിച്ചു. പിന്നീടു കാക്കശ്ശേരിയില്ലാത്തു് ഒരന്തർജ്ജനം ഗർഭം ധരിച്ചിരിക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞു മന്ത്രജ്ഞന്മാരായ ചില നമ്പൂതിരിമാർ അവിടെച്ചെന്നു ഗർഭസ്ഥനായ ശിശു അമാനുഷപ്രതിഭയോടുകൂടി ജനിക്കത്തക്കവണ്ണം പല സൽകർമ്മങ്ങളും നടത്തി. അങ്ങനെ ജനിച്ച ഉണ്ണിയാണത്രെ ഭട്ടതിരി. ഈ ഐതിഹ്യം മുഴുവൻ വിശ്വസനീയമല്ല. പേർ ദാമോദരൻ എന്നായിരുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ വസുമതീമാനവിക്രമം എന്ന നാടകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ദേശവും ഗുരനാഥനും

പൊന്നാനി താലൂക്കിൽ ബ്രഹ്മകുളം അംശത്തിൽ കാക്കശ്ശേരി എന്നൊരു ദേശമുണ്ട്. അവിടെ പണ്ട് അതേ പേരിൽ ഒരു നമ്പൂതിരിയില്ലമുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ആ ഇല്ലം അന്യംനിന്നു, സ്വത്തുക്കൾ മംഗലത്തു ഭട്ടതിരിയുടെ ഇല്ലത്തേയ്ക്കു് ഒതുങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നു. ശൈശവത്തിൽത്തന്നെ അച്ഛൻ മരിച്ചുപോയി. ബലിപിണ്ഡം കൊത്തിത്തീന്നുവാൻ വരുന്ന കാക്കകളെ വേർതിരിച്ചറിയുവാൻ സാധിച്ചതു കൊണ്ടാണ് ഉണ്ണിക്കു കാക്കശ്ശേരി എന്നു പേർ വന്നതു് എന്നും മറ്റും പഴമക്കാർ പറയുന്ന കെട്ടുകഥ ത്യാജ്യകോടിയിൽ തള്ളേണ്ടതാകുന്നു. അദ്ദേഹം വസുമതീമാനവിക്രമത്തിൽ തന്നെപ്പറ്റി ഇങ്ങനെ പറയുന്നുണ്ട്: “അസ്തി ദക്ഷിണാപദേ ദൃഗുസംഭവ ചണ്ഡദേർദ്ദണ്ഡപാണ്ഡിത്യസാരേഷ്ഠിവ മുർത്തിമത്തേഷു കേരളേഷു, സതതതന്യമാനസപ്തതന്ത്രധൂമധൂസരിതസത്യലോ കൈ: കലികാലകാലുഷ്യകന്ദളനദർശിതമഹിമദീർമ്മഹീസുരൈരധ്യാസിയേ, മുഷകീരകലതുണ്ഡഖണ്ഡിതമാതുളംഗഫല ശകലകിസലയിതമഹീതലേ, മദമന്മരബന്ധുരാക്ഷികടിലഭൂവതാവശംവദയുവകദംബകസേവ്യമാനോപവനേ, മദമാരുതായുതപൃഗപാളിസിന്ദുരിതാശാമുലേ നിളാസഹചരീകുലേ ദോഷാകരഖണ്ഡമണ്ഡിതശിഖണ്ഡശൃണ്ഡിമശാലിനിശിതനിജ ശൂലനിർഭിണ്ണദന്താവളാസുരചർമ്മപരികർമ്മിതകടീതടഃ, ശൈലാധിരാജ

തനയാദൃശകോര ക്ഷകുഡ്മളീപീഡിതോരഃസമലഃ, പ്രളയസമയമുദിതഹൃതവഹബഹ
ളകീലമാലാലോഹിതജടാഭാരഭരിതസുരതരംഗിണീവാതപോതപോഷിതദ്രുഷ്ടാഽളജംഗഃ
പത്രമപരിവൃശപരികല്പിതസപര്യാവിശേഷഃ സാക്ഷാദശോകപുരേശ്യരോ നാമ ജഗദവ
നജാഗത്രുകോ ഭഗവാൻ പിനാകപാണിഃ.

അസ്ത്യാദികന്യാപതിപാദപീഠ-
വിചേഷ്മാനാശയപുണ്യരീകഃ
നാരായണാചാര്യ ഇതി പ്രരൂഢിം
പ്രാപ്തഃ പരാഃ പ്രാജ്ഞധിയാഃ പുരോഃ.

തസ്യ ചരണാരവിന്ദയുഗളീ ഗളിതരേണപരമാണപാതപൃതചേതനാസാരഃസാരസ്വതനി
ധിനാ സാക്ഷാദദ്രിസമുദ്രനായകേനൈവാനേന ബാല്യാദേവാര്യ വൈപശ്ചിതീം വൃത്തി
മധികൃത്യപരാഃ കാഷ്ടാമാരോപിതഃ സതതസാഹിതീപരിചിതിവർദ്ധമാനവാണിവിലാസ
സുരഭിലവദനേന്ദുശേഖരകടുംബിനീകരുണാകടാക്ഷപാതവിജുംഭമാണവൈഭവോയം കവി
രസാധാരണമഹിമൈവ.”

ഇതിൽനിന്നു ഭട്ടതിരിയുടെ ഗുരുവായ നാരായണാചാര്യന്റെ ജന്മദേശം (അശോകപുരം)
തിരുവേഗപ്പറയായിരുന്നു എന്നും ഞാൻ മുന്യാരിക്കൽ പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ മാനവിക്രമ
മഹാരാജാവുതന്നെയാണ് അദ്ദേഹത്തെ ബാല്യാമുതല്ലേ പണ്ഡിതപദവിയിൽ കയറ്റുന്നതി
ന് ഉദ്ദേശിച്ചതെന്നും ആ ശ്രമം ഫലവത്തായി പരിണമിച്ചു എന്നും കാണാവുന്നതാണ്.

സഭാപ്രവേശവും ഉദ്ദണ്ഡനമായുള്ള വാഗ്വാദവും

പന്ത്രണ്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ എന്നുള്ള ഐതിഹ്യാശം അല്പം അവിശ്വാസ്യമാണെങ്കിലും
വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽത്തന്നെ ഭട്ടതിരി തളിയിൽക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രി
കളുമായി വാദത്തിലേർപ്പെട്ടു എന്നു സമ്മതിക്കാവുന്നതാണ്.

“ന ച്ചതുഃ ന തുരംഗമോ ന വദതാം വൃന്ദാനി നോ വന്ദിനാം ന ശ്ലശ്രൂണി ന പട്ടബന്ധവ
സനം നഹ്യാംബരാധാംബരം അസ്ത്യാസ്മാകമന്ദമന്ദഗിരിപ്രോച്യ തദുദോദ
ധി- പ്രോഖദ്വിചിപരമ്പരാപരിണതാ വാണി തു നാണീയസി.”

എന്ന ശ്ലോകമാണ് ഭട്ടതിരി ആദ്യമായി ചൊല്ലിയത്. അതു കേട്ടു ശാസ്ത്രികൾ

“ഉക്തിപ്രത്യക്തിമാർഗ്ഗക്രമപരിചയവാനസ്തി കശ്ചിദവിപശ്ചി-
ദ്യദ്യസ്തിൻ സ്വസ്തി തസ്മൈ ബൃഹവരസമിതൗ ബിദ്യദഭ്യാഗതോഭൂത
ഭാങ്കർവൽഭേകകക്ഷിംഭരിഷ്യ ഭയഭരോദ്ഭ്രാന്തഭോഗീന്ദ്രസുദ്ര-
ഭ്രണഭ്രാശീ കിമംഭഃഫണിഷ്യ പതഗരാഡ്സംഭ്രമീ ബംഭ്രമീതി?”

എന്നു ഗർജ്ജിച്ചു. ഭട്ടതിരി വീണ്ടും

“വേദം ബഹുവചമധ്യഗീഷി, കവിതാമപ്യാദൃഷി, വ്യാപ്ഷി
ന്യായേ, വ്യാകരണം വ്യജേഷി, വിഷമേ വൈശേഷികേ ക്ലേശിഷി,
മീമാംസാമപി പര്യവൈഷമ്യേയീ, വ്യാഖ്യാഞ്ച സാംഖ്യം, സ്മൃതീ-
രദ്യാസമം ശ്രദ്ധയാം പുരാണപദവിം, യോഗേ ച പര്യശ്രമം.”

എന്നും

“ശബ്ദവ്യാകൃതിനർമ്മകർമ്മണി പടീയസ്താ തവ സ്യാദ്യദി
താം കസ്യാപി പദസ്യ ഭദ്രയ ദൃഢോ ദ്രാക്പ്രക്രിയോപക്രിയാഃ;
മീമാംസാരസമാംസളാ യദി ഗിരോ ന്യായോപികോദിര്യതാം;
തർക്കേ വാ യദി കർക്കശോസ്യനമിതിം കാമപ്യനല്ലീകരു.”

എന്നും

“കർവേ ഗർവോമതസ്യ പ്രതിവദിതുരഹം
ഭാരതീമപ്യസാധിം
സാധിം സാധിമസാധിം ബുധവരസമിതൗ
ലക്ഷണേന ക്ഷണേന
മാനാഭാസം പ്രമാണം പ്രകൃതിഗതിവശാ-
ദപ്രമാണം പ്രമാണം
സച്ചാസത്തത്തമാസന്നിശമയഥ ബുധാ
മച്ചരിത്രം വിചിത്രം”

എന്നും മറ്റും ഓരോ തരത്തിൽ വീരവാദം ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ അവർ തമ്മിൽ അനേകം ഉക്തി പ്രത്യക്തികൾ നടന്നു. ‘ആകാരോ ഹ്രസഃ’ എന്നു ശാസ്ത്രികൾ ആക്ഷേപിച്ചപ്പോൾ ‘ന ഹി ന ഹി അകാരോ ഹ്രസഃ; ആകാരോ ദീർഘഃ’ എന്നു കാക്കശ്ശേരി സമാധാനം പറഞ്ഞതായി കേട്ടിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ ഈ കഥ വേദാന്തദേശികരുടെ ചരിത്രത്തോടും ഘടിപ്പിച്ചു കാണുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ ശാസ്ത്രികളെക്കാൾ ഭട്ടതിരി പ്രതിഭാവാനായിരുന്നു എങ്കിലും, ചതുശ്ശാസ്ത്രപണ്ഡിതനും പരിണതപ്രജ്ഞനുമായ അദ്ദേഹത്തോടു ശാസ്ത്രവാദങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്നതു സൂക്ഷിച്ചു വേണമെന്നറിവുണ്ടായിരുന്ന അദ്ദേഹം പ്രായേണ ദുര്യക്തികൾ കൊണ്ടു വിജയം നേടുവാനാണ് ഉദ്യമിച്ചതു്. ഒടുവിൽ സദസ്സിൽ സന്നിഹിതനായിരുന്ന മഹാരാജാവു രഘുവംശത്തിലെ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിനു രണ്ടു പേരോടും അർത്ഥം പറയുവാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും ശാസ്ത്രികൾ നാലു വിധത്തിലും ഭട്ടതിരി പത്തു വിധത്തിലും അർത്ഥം പറയുകയും ചെയ്തു. ശാസ്ത്രികൾ ഭട്ടതിരിയുടെ കശാഗ്രബുദ്ധി കണ്ടു് ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു, ‘തവ മാതാ പതിവ്രതാ’ എന്നു പറയുകയും അവിടെയും ഭട്ടതിരി ‘നഹി നഹി’ എന്നു തർക്കത്തരം ആവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. അതെങ്ങനെയെന്നു നമ്പൂരിമാർ ചോദിച്ചപ്പോൾ അല്പം ആലോചിച്ചു “സോമഃ പ്രഥമോ വിവിദേ, ഗന്ധർവോ വിവിദ ഉത്തരഃ, തൃതീയോ അഗ്നിഷേഃ പതി, സ്മരീയസ്തേ മനുഷ്യജന്മാ” എന്നു ഗൃഗ്ഗേദം എട്ടാമഷ്ടകത്തിൽ മൂന്നാമധ്യായം ഇരുപത്തൊഴാം വർഗ്ഗത്തിലേ അഞ്ചാമത്തെ ഗുക്കു പ്രമാണമായി

ഉദ്ധരിച്ചു കാണിച്ചുവത്രേ. ഏതായാലും ഭട്ടതിരി അന്നത്തെ വാദത്തിൽ വിജയം നേടി. ‘സാദ്ധീമസാദ്ധീം’ എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ തനിയ്ക്കുണ്ടെന്നു ഘോഷിച്ച ശക്തിയാണ് ഭട്ടതിരി പ്രകൃതത്തിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചത്. മറ്റൊരവസരത്തിൽ ശാസ്ത്രികൾ തനിയ്ക്കു സാഹിത്യത്തിലും സംഗീതത്തിലും ഒന്നുപോലെ നൈപുണ്യമുണ്ടെന്നു പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ ഭട്ടതിരി ചൊല്ലിയതാണ്.

“ഇന്ദ്രനീലേ ന രാഗോസ്തി; പദ്മരാഗേ ന നീലിമാ;
ഉദയം മയി ഭാതിതി ഹന്ത! ഗുജാ വിജുംഭതേ.”

എന്ന ശ്ലോകം. ഇങ്ങനെ പല വാദങ്ങളും ആ പണ്ഡിതമല്ലന്മാർ തമ്മിൽ നടത്തിയെങ്കിലും രണ്ടുപേർക്കും അന്വേഷം അളവറ്റ ബഹുമാനമാണ് ഉണ്ടായിരുന്നത്. രണ്ടു പേരുടേയും പുരസ്കാരത്താവു പയ്യൂർ മഹർഷിയായിരുന്നു എന്നു മുൻപുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

അനന്തരചരിത്രം

ഭട്ടതിരി ദ്വിതീയാശ്രമം സ്വീകരിയ്ക്കുകയുണ്ടായില്ല. ക്രമേണ അദ്ദേഹം അദ്വൈതവേദാന്തിയായി, അതിവർണ്ണാശ്രമിയായി, അനാസക്തിയോഗം അനുഷ്ഠിച്ചു കൊണ്ടു പല സ്ഥലങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ചു. ശുദ്ധാശ്രമങ്ങളിലും ഭക്ഷ്യഭക്ഷ്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിനു യാതൊരു നിഷ്കർഷയുമില്ലാതായിത്തീർന്നു. തന്നിമിത്തം പൂർവ്വാചാരപരിപാലകന്മാരായ നമ്പൂരിമാർക്ക് അദ്ദേഹത്തെ സമുദായത്തിൽനിന്നു ബഹിഷ്കരിയ്ക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹമുണ്ടായി എങ്കിലും ആ ജീവനുക്കന്റെ തപഃപ്രഭാവത്തിൽ ഭയമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അവർ അതിന് ഒരുങ്ങിയില്ല. അക്കാലത്ത് ഒരിക്കൽ നേരം വൈകീട്ടും നിത്യകർമ്മമായ സന്ധ്യാവന്ദനം ചെയ്യാതിരിയ്ക്കുന്നതു കണ്ടു ചില നമ്പൂരിമാർ അദ്ദേഹത്തെ കളിയാക്കുകയും അപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉപനിഷദന്തർഗ്ഗതമായ

“ഘടാകാശേ ചിദാദിത്യസ്സദാ ഭാതി നിരന്തരം;
ഉദയാസ്തമയൗ ന സ്തഃ; കഥം സന്ധ്യാമുപാസ്മഹേ?”

എന്ന ശ്ലോകം ചൊല്ലി അവരെ മടുപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. മറ്റൊരിക്കൽ പിതൃശ്രാദ്ധംപോലും ചെയ്യാത്ത അദ്ദേഹത്തെ മറ്റു ചില നമ്പൂരിമാർ അധിക്ഷേപിച്ചപ്പോൾ

“മൃതാ മോഹമയീ മാതാ; ജാതോ ജ്ഞാനമയസ്സതഃ;
ശാവസൃതകസംബന്ധാദനർഹസ്സർവകർമ്മസു.”

എന്നു വേറൊരു ഉപനിഷദ്ശ്ലോകം ചൊല്ലി അവരേയും ലജ്ജിപ്പിച്ചു. തൃപ്പൂണിത്തുറയ്ക്കു സമീപമുള്ള സുപ്രസിദ്ധമായ ചോറ്റാനിക്കര ദേവീക്ഷേത്രത്തിനടുത്തായി ഭട്ടതിരിക്ക് ഒരു ഗൃഹമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ താൻ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ ചില നമ്പൂരിമാർക്ക് അതിൽ വൈരസ്യം തോന്നുകയാൽ അദ്ദേഹം നാടുവിട്ടു പരദേശത്തേയ്ക്കു പോയി എന്നും പഴമക്കാർ പറയുന്നു. അവിടെവെച്ചാണ് “ആപദി കിം കരണീയം?” എന്നൊരു നമ്പൂരി

അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിക്കുകയും “സ്മരണീയം ചരണയുഗമുമാംബായാഃ” എന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉത്തരം കേട്ടിട്ടു “തൽസ്മരണം കിം കരുതേ” എന്നു വീണ്ടും ചോദിക്കുകയും അതിന് അദ്ദേഹം “ബ്രഹ്മാദീനപി ച കിങ്കരീ കരുതേ” എന്നു വീണ്ടും മറുപടി പറയുകയും ചെയ്തു. മരണം പരദേശത്തുവെച്ചായിരുന്നു. ചോറ്റാനിക്കരയ്ക്കു സമീപമുള്ള കീഴ്പ്പുറത്തു ഭട്ടതിരിയും പള്ളിപ്പുറത്തു ഭട്ടതിരിയും കാക്കശ്ശേരിയുടെ ശിഷ്യഗണത്തിൽ പെട്ടവരായിരുന്നു. പള്ളിപ്പുറത്തു ഭട്ടതിരിയുടെ ഒരു മുക്തകമാണ് ചുവടെ ചേർക്കുന്നത്:

“ദൈവതേ ലക്ഷദ്വയാധിതീ ഹൃദ്യദൈവതേ ലക്ഷപാരശഃ;
അദ്യാപി വിദ്യാലാഭായ ജാഗർമ്മ്യേവ ജരണപി.”

“ശാലികാനാമവന്യുഃ” എന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റൊരു ശ്ലോകം ഞാൻ പ്രഭാകരനെപ്പറ്റിയുള്ള വിമർശനത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

വസുമതീമാനവിക്രമം

കാക്കശ്ശേരിയുടെ കൃതിയായി ‘വസുമതീമാനവിക്രമം’ എന്ന ഏഴുകത്തിലുള്ള ഒരു നാടകമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല. എങ്കിലും ആ ഒരു കൃതികൊണ്ടുതന്നെ അദ്ദേഹം സഹൃദയന്മാരുടെ സശിരഃകമ്പമായ ശ്ലാഘയ്ക്കു പാത്രീഭവിയ്ക്കുന്നുണ്ട്. മാനവിക്രമമഹാരാജാവ് മങ്ങാട്ടച്ചൻ എന്ന മന്ത്രിയുടെ പുത്രിയായ വസുമതിയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതാണ് കഥാവസ്തു. ഇതരനാടകങ്ങളിലെന്നപോലെ ഇതിലും നായികയ്ക്കും നായകനും പല ദുരൂഹങ്ങളും തരണം ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നു. പ്രസ്താവനയിൽത്തന്നെ മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി പ്രൗഢോദാത്തമായ ഒരു വർണ്ണനമുണ്ട്. അതാണ് താഴെച്ചേർക്കുന്നത്:

“അദ്യ ഖലഹമാദിഷ്ടോസ്മി നിഖിലനരപതിനികരവി കടമകടംഘടിത
മാണികൃമണികിരണപല്ലവിതപദപാരിജാതസ്യ വിജയലക്ഷ്മീവിഹാരരംഗായമാ
ണവക്ഷഃസ്ഥലസ്യ വിമതനരപതിവനിതാനിഖിലതരകചകംഭസംഭൂതകസ്തുരികാ
പത്രപടലികാപരിക്ഷേപപാരിണദോഃകാഞ്ചസ്യ ഖണ്ഡപരശ്രുനിടിലതടംഘടിതദ
ഹനവിസ്മരജാലാമാലാകോലാഹലാസ ഹിഷ്ടപ്രതാപാനലാർച്ചിസ്തുത്തിനിരന്ത
രനീരാജിതബ്രഹ്മാണു മണ്ഡലസ്യ പ്രചണ്ഡതരമന്ദരഗിരിഭ്രമണഘൃർണ്ണമാനദൃശാം
ഭോനീധിതരംഗരിംഗണകലാനഷംഗശ്രംഗാരിയശഃപടിനീചോളിതദഗിധൃസഞ്ചയ
സ്യ സരസിതഹാസനവമലോചനാനീരസ്രബസുരധമ്മില്ലമല്ലികാബഹളപരിമള
രശീപാരിവാഹസാഹായകദായികവിതാചാതുരീസമ്മോഹിതാഖിലവിദ്വജനസ്യ
സജ്ജനസംസ്തുയമാനഗൃണഗണവിസ്മൃതപൂർവനരപതികഥാ സന്താനസ്യ കഥലാ
വിലോലനയനാഞ്ചലസഞ്ചാരഹേലാസകേതമന്ദിരായമാണവദനസ്യ സന്താന
ചിന്താമണിസുരഭിഖൈ കർത്തനമുഖവദാന്യനിവഹമഹിമനിഗമപാനന്ധ്യയ
പർവ്വതഃ ശർവ്വതീസാർവ്വഭൗമചിഗർവ്വസർവ്വക്ഷസർവ്വതോ മുഖസ്മിതചന്ദ്രികാ
നിഷ്യന്ദാനന്ദപരിഷദഃ പരപരാക്രമപ്രക്രമഘോരാശനികല്പാന്തവലാഹകസ്യ വിശി
ഷ്ടതമധർമ്മമന്ദരധാരണകലാകൂടസ്ഥകമാംസ്യ നിരുപമസൗന്ദര്യലക്ഷ്മികലാപിനി
വിലാസകേതുയഷ്ടേ അഷ്ടാദശദീപസമാഗതസകലരത്നപരമ്പരാപരിപൂരിതനിജ

നഗരബാഹ്യാളിന്ദ്രനിഗളിതലക്ഷ്മീകരേണകന്യ രേണകാതനയചരിത സായർമ്മ്യ ശാലിസഹസോപക്രമനിർജ്ജിതപരിപന്മി സഞ്ചയബാഷ്പപുരാജ്യാഹൃതിജാജല്യ മാനതേജഃപാവകന്യ പർവ്വതപാരാവാരപാകശാസനന്യ ശ്രീവിക്രമക്ഷമാനായ കന്യ ആസ്ഥാനീകൃത പരിഹിണ്ഡിതേന പണ്ഡിതമണ്ഡലേന

ബാണാസാരപ്രസർപ്പത്തുരഗഖരഖരോ-
മൃതധൂളീപയോദ-
വ്യാരുദ്ധാദിത്യരോചിഃപ്രചയപരിണമ
ദൂർദ്ദിനാഭോഗഭീമാം
ഖേ ഖേലത്തുംഗശൃംഗധ്വജപടപടലി-
സദലാകാവലീകാം
സംഗ്രാമപ്രാവൃഷം യസ്സജതി നിജയശ-
സ്സന്ധ്യ സമ്പത്സമൃദ്ധൈശ്വ.

തസ്യ ചന്ദ്രചൂഡചരണസരസിജന്മചിരജ്വലമധുരമധുകബളനലോലുപലോലംബായ മാനമാനസസ്യ, സംഗ്രാമാംഗണിം ഖണ്ഡശംഖദത്തുരഗഖരതരഖരപുടവിപാടന ദലിതയരണിതലോച്ചലിതവർദ്ധിഷ്ടധൂളീപാളീകലുഷിതവിയത്സിന്ധുസലിലസ്യ, അസ്മത്പാമിനഃ ശ്രീമാനവിക്രമസ്യ, ചരിതാനബന്ധിദാമോ ദരകവിനിബദ്ധം കിമപി രൂപകോത്തമം.”

ഈ ഗദ്യത്തിൽനിന്നുതന്നെ “അസ്സ്യസ്തരാകമമന്ദമന്ദരഗിരി” ഇത്യാദി പ്രശംസ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൂക്തിക്കു യോജിച്ചതാണെന്നു ഭാവുകന്മാർക്കു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. പ്രസ്താവനയിൽത്തന്നെയുള്ള രണ്ടു പദ്യങ്ങൾകൂടി പ്രകൃതോപയോഗികളാകയാൽ ഉദ്ധരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു:

“ഭോഭോസ്തൽകവയഃ ഖലാദ്രിപവയഃ ശൃണുതു സർവ്വേ വചോ മൽകം, യൽ കവിതാപഥേ മിതവചാസ്സോയം പ്രവൃത്തോ ജനഃ; തൽ സർവം കവിതാകുളുഹലവശാന ത്യാർഭടീവൈഭവാദിത്യേവം മനസാ വിചിന്ത്യ കരുണാമദ്ധാ കരുധം മയി.”
“നേതാ സർവ്വഗുണോത്തരഃ പുനരസൗ ശൈലാംബുരാശീശ്വരഃ; പ്രൗഢോയഞ്ച കവിഃ പ്രശസ്തവചനസ്ഥേമ്മാ സ ദാമോദരഃ; ചിത്രം ചൈവ കഥാ സുധാലഹരികാസബ്രഹ്മചാരിണ്യഹോ; രമ്യേഷാ ച സഭാ സ്വഭാവമധുരാ തത്തദ്രസജ്ഞായീനി.”

ഭട്ടതിരിയുടെ കവിതാരീതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ മറ്റു ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ചുവടെ പകർത്താം.

(1) കാമികളുടെ സങ്കല്പം:
“ഭൂ വല്ലീ ചലിതേതി, പക്ഷ്യയുഗളി സ്തണ്യേതി, നേത്രാഞ്ചലം പ്രാപ്താ ഹന്ത കനീനികേതി കിമപി സ്വീനന്ത കപോലാവിതി അന്തഃകമ്പവിജുംഭിതം ക്ഷയുഗം ചേതി ക്ഷണേ കാമിനാം

ജായന്തേ ഖലു കേപി കേപ്യഭിനവാസ്സുകല്പദ്രുമാഃ.”

(2) സായംസന്ധ്യ:

“പാദാനന്നവ പാരിഭദ്രസുഷമാപാടച്ചരാണാം ഗണം കർഷണേഷ പയോനിയൗ പിപതിഷത്യഹനാമധീശസ്സായം കിഞ്ചൈഷാ യുതമാലഭാരിമഹിളാചില്ലിലതാചതുരീം ബിദ്രാണാ വലതി ക്രമാദിതരദിങ്മൂലേ തമോലേഖികാ.”

(3) നക്ഷത്രങ്ങൾ:

“സ്മരന്തി ഗഗനാംഗണേ നടനചണ്ഡചണ്ഡീപതി-
ദ്രുമഭ്രമിതജാഹവീസലിലബിന്ദുസന്ദേഹദഃ
സ്മരോത്സവവശംവദത്രിദശവാർവാമേക്ഷണാ-
കചതുടിതമൗക്തിദ്രുമദവിദ്രമാസ്സാരകാഃ.”

(4) വിരഹിയായ നായകൻ മന്ഥനോട്:

“ബാണാംസ്ത്രേ പുരഭേദിനോപിചതന്ദ്രൈധിക്രതിപ്രക്രിയാ-
ധാരയോന്മയി മാ പ്രയുങ്ക്ഷ്യ ജഗതിനിർദ്വന്ദ്വകേളീമുരോ,
ലജ്ജന്തേ ന കഥന്വമീ മയി പുനർമുക്ത്വാ പതന്തസ്ത്വായാ
ഹൃല്ലന്മല്ലിമുല്ലച്ചകോമളതമസാന്തേ നിതാന്താകലേ?”

(5) മന്ദവായു:

“ഏതേ കംഭസമുദ്ഭവപ്രണയിനീച്ചളീഭരാനോളനാഃ
ക്രീഡാഖിന്നളജംഗലോകഗൃഹിണീഘർമ്മചരിദാകർമ്മമാഃ
ഈഷച്ഛിതവാരിരാശിലഹരീമാലാചലദഗ്നിപ്രുഷഃ
കന്ദർപ്പദഗ്നിപദർപ്പദാനനിപുണാഃ ഖേലന്തി ബാലാനിലാഃ”

(6) അഭിസാരികകൾ:

“നീലക്ഷൗമമയി വിഗുണ്ണപടീ, കസ്തുരികാശ്യാമളൗ
വക്ഷോജൗ, ശ്രവസീ വിനിദ്രവലഭിന്നീലാശ്ശതാടകിനീ
പാണി ഗാഠധരതകങ്കണധരൗ; സ്ത്രീണാം തഥാപി സ്ട്ടം
ജ്ഞായന്തേ മുഖസൗരഭേണ മഹതാ കാന്താഭിസാരക്രമാഃ.”

(7) ചന്ദോദയം:

“യൽ പ്രാഗഞ്ജനപങ്കരഞ്ജിതമീവ, പ്രാവൃട്പയോദാവലി-
ഗാഢാശ്ശിഷ്മമീവ, സ്മരാന്തകഗളച്ഛായൈരിവാപൂരിതം,
ലോലംബൈരിവ ചുംബിതം സമജ്ജനി ധ്യാന്താനബന്ധാദഹോ
തൽ പശ്യാദ്യ വിപാഞ്ചരം വലഭിദസ്സഞ്ജായതേ ദിങ്മൂലാഃ.”

‘കാളിദാസഹർഷരാജശേഖര’ മുഖന്മാരായ മഹാകവികളെയാണ് ഭട്ടതിരി പ്രസ്താവ നയിൽ സ്മരിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന് അത്യധികം പഥ്യം മുരാരിയോടും

രാജശേഖരനോടുമാണെന്ന് ഉച്യതങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ധരിക്കാവുന്നതാണ്. ഉദ്ര ണുന്റെ കവിയായുള്ള മാധുര്യം ഭട്ടതിരിയുടേതിനില്ല. അതിൽ ഓജസ്സാണ് സർവ്വോപരി പരിസ്കരിക്കുന്നത്. ആശയങ്ങളുടെ അച്ചുംബിതത്വം, വിശിഷ്ടശബ്ദങ്ങളുടെ സമ്യക് പ്രയുക്തത മുതലായ അംശങ്ങളിൽ ഭട്ടതിരിയുടെ നാടകത്തിനു ഗണനീയമായ ഔൽകൃഷ്ട്യമുണ്ട്. എന്നാൽ ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ മല്ലികാമാരുതത്തിനുതന്നെയാണ് അദ്യർഹിതത്വം എന്നുള്ളതിനും സന്ദേഹമില്ല.

കാക്കശ്ശേരിയുടെ ഒരുഭാഷാശ്ലോകം

അതിബാല്യത്തിൽ ഭട്ടതിരിയെ ഒരിക്കൽ മൂക്കോലയ്ക്കൽ ദേവീക്ഷേത്രത്തിൽ തൊഴിയീയ്ക്കുവാൻ കൊണ്ടുപോയി. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം ചൊല്ലിയതാണ് പ്രസിദ്ധവും അധോലിഖിതവുമായ ഭാഷാശ്ലോകം:

“യോഗിമാർ സതതം പൊത്തും തുമ്പത്തൊത്തുള്ളയാരഹോ
നാഴിയിൽപ്പാതിയാടില പലാകാശേന വാ ന വാ”

യോഗിമാർ പൊത്തുന്നതു മൂക്കു്; മൂക്കിന്റെ തുമ്പു മൂക്കുതല (മൂക്കോല); അവിടത്തെ ദേവി ഉരിയാടാത്തതു (പലാകാശം) ബഹുമാനം അഥവാ ഗർവ്വംകൊണ്ടാണോ എന്നു ശങ്ക. ഇതാണ് ആ ശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥം. വികടപ്രയോഗങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ശൈശവത്തിൽത്തന്നെ പ്രാഗല്ഭ്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് ഈ ശ്ലോകം തെളിയിക്കുന്നു.

ഇന്ദുമതീരാഘവം

ഇന്ദുമതീരാഘവം എന്നൊരുനാടകത്തിന്റെ ഏതാനും ഭാഗം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതു കാക്കശ്ശേരിയുടെ കൃതികളിൽ ഒന്നാണെന്നു ഡോക്ടർ കൃഷ്ണമാചാര്യർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംസ്കൃതസാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിന് അടിസ്ഥാനമൊന്നുമില്ല. ഇന്ദുമതീരാഘവം ഒരു കേരളീയന്റെ കൃതിതന്നെ. പ്രസ്താവനയിൽ “അസ്തി കില കേരളേഷു സമസ്തദൃശ്യരിതവിധംസിനീ, നിരസ്തമലവിപ്രകല പരിക്രാന്തതപ്രദേശാ, പ്രാചീനാമധേയാ സരിൽപ്രവരാ.

“തസ്യാസ്തീരേ വിലസതിതരാം താരകാധീശമൗലേഃ
ക്ഷേത്രം; തത്ര പ്രഥിതയശസാമസ്തി വസ്തും പവിത്രം
കൈലാസാനാ; മജനീ രവിവർമ്മാദിയേയസ്തദീയേ
വംശേ വിദ്യാവിഹൃതിനിലയഃ പഥ്യബോധോ നരാനാം.”

എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഈ പ്രാചീനദി ഏതെന്നും അതിന്റെ തീരത്തിൽ വസിച്ചിരുന്ന രവിവർമ്മാവു് ആരെന്നും അറിയുന്നില്ല. രവിവർമ്മാവു കൈലാസൻ (വാരിയർ) ആകുന്നത് എങ്ങനെയെന്നു ചിന്തയുമായിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ “നിശ്ശേഷശബ്ദാബ്ജാചിച്ഛകയിതാ കംഭസംഭൃതിരന്യഃ” എന്നു കവിവാഴ്ചകയും

“ദേശികസ്വാസ്യ കരുണാമവലംബ്യ പരം ബലം
അകരോദ്രു പകമീദം കോപി ഭ്രൂസുരബാലകഃ”

എന്നു തുടർന്നുപന്യസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പറയത്തക്ക യാതൊരു ഗുണവുമില്ലാത്ത പ്രസ്തുത ശ്ലോകങ്ങളുടെ കർത്താവു കാക്കശ്ശേരിയല്ലെന്നു സഹൃദയന്മാരെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കേണ്ടതില്ല. കാക്കശ്ശേരിയുടെ ഗുരുനാഥനായി ഒരു രവിവർമ്മാവിനെപ്പറ്റി ആരും കേട്ടിട്ടുമില്ല.

ചേന്നാസ്സു നാരായണൻനമ്പൂരിപ്പാട്, തന്ത്രസമുച്ചയം

ചേന്നാസ്സു നാരായണൻനമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ജനനം കൊല്ലം 603 മേടമാസത്തിലായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയായ തന്ത്രസമുച്ചയത്തിന്റെ പന്ത്രണ്ടാം പടലത്തിൽ ലക്ഷ്യമുണ്ട്;

‘കല്യണ്യേഷുതിയത്സു നന്ദനയനേഷ്യാംഭോധിസംഖ്യേഷു യ-
സ്സംഭൂതോ ഭൂഗുവീതഹവ്യമുനിയുഞ്ജുലേ സവേദോന്വയേ
പ്രാഹുര്യസ്യ ജയന്തമംഗലപദേദമം ധാമ നാരായണ-
സ്സോയം തന്ത്രമീദം വ്യധാദ്ബഹുവിധാദുച്യത്യ തന്ത്രാർണ്ണവാൽ.

***

ഇതി തന്ത്രസമുച്ചയേ ശ്രുതാർച്ചക്രമമുഹ്യൈ രവിജന്മസമ്പന്നീതേ
പടലഃ പരിശിഷ്യകർമ്മവാദി ദശമോഭൂദ്രിപുരസ്സുരസ്സമാപ്തഃ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽ നിന്നു നമ്പൂരിപ്പാടു ജനിച്ചതു കലി 4529-ആം വർഷത്തിലാണെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റേയും പിതാവിന്റേയും നാമധേയങ്ങൾ യഥാക്രമം നാരായണനെന്നും രവിയെന്നും ആയിരുന്നു എന്നും ഭൂഗുസംജ്ഞമാണ് (ഭാർഗ്ഗവം) അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗോത്രമെന്നും വിശദീഭവിക്കുന്നു. നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഇല്ലം പൊന്നാനിത്താലൂക്കിൽ വന്നേരി ദേശത്തിലായിരുന്നു. ആ ഇല്ലം ഇപ്പോൾ ഗുരുവായൂരിലെ തന്ത്രിയുടെ കുടുംബത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു ശാഖ കൊച്ചി രാജ്യത്തു ചൊവ്വരയും താമസിക്കുന്നു. വേറേയും ചേന്നാസ്സു എന്ന പേരിൽ ഒന്നു രണ്ടിലുങ്ങൾ വന്നേരിയിലുണ്ടത്രേ. തന്ത്രസമുച്ചയം രചിച്ചത് 603-ൽ ആണെന്നു ‘കല്യണ്യേഷു’ എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു സിദ്ധിക്കുന്നില്ല. “അതിയത്സു വൃത്തേഷു സവേദോന്വയേ സംഭൂതഃ” എന്നു തന്ത്രസമുച്ചയവ്യാഖ്യാതാവായ വിവരണകാരനും “നാലായിരത്തഞ്ഞൂറ്റിരപതു കലിയുഗസംവത്സരം കഴിഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ കൊല്ലവർഷം 603-ആണ്ട് യാതൊരു ഗ്രന്ഥകാരൻ ഉണ്ടായി” എന്ന് അതേ ഗ്രന്ഥത്തിനു ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം രചിച്ച കഴിക്കാട്ടു മഹേശ്വരൻഭട്ടതിരിയും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൊല്ലം 603-ൽ ആണ് സമുച്ചയനിർമ്മിതി എങ്കിൽ ആ ഗ്രന്ഥകാരനും മാനവിക്രമമഹാരാജാവിന്റെ സദസ്യനാകുവാൻ മാർഗ്ഗവുമില്ല. സമുച്ചയകാരന്റെ ഗുരു ദിവാകരൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതനായിരുന്നു എന്നുള്ളത് ‘ഗുരുദിവാകരഭദ്രകടാക്ഷരുക്’ ഇത്യാദി ശ്ലോകത്തിൽ അദ്ദേഹം തന്നെ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായ വിവരണകാരൻ

പറയുന്നു. മുല്ലപ്പള്ളി ബ്ലേറ്റിരിയും ചേന്നാസ്സ നമ്പൂരിപ്പാടും രാജാവിനെ ദുഷിച്ചു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയാൽ മുല്ലപ്പള്ളി തന്നെക്കാൾ പല യോഗ്യന്മാരുമിരിക്കേ മുമ്പിൽ കടന്നു കിഴി വാങ്ങണമെന്നും ചേന്നാസ്സ തത്രവിഷയകമായി ഒരു ഗ്രന്ഥം രചിക്കണമെന്നായിരുന്നു മാനവിക്രമന്റെ ശിക്ഷയെന്നാണല്ലോ ഐതിഹ്യം. അതു ശരിയാണെങ്കിൽ മഹാരാജാവു മലയാളക്കരയിലെ ക്ഷേത്രങ്ങൾക്കും ക്ഷേത്രാചാരങ്ങൾക്കും ഒരു മഹാനുഗ്രഹമാണ് തമ്പുലം ചെയ്തത്. എന്തെന്നാൽ ആ ആജ്ഞയുടെ വൈഭവത്താൽ തത്രശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രകൃഷ്ടമായ പ്രാവീണ്യം സമ്പാദിച്ചിരുന്ന നമ്പൂരിപ്പാടു ഘഹുവീധമായ തത്രാർണ്ണവം മഥിച്ചു സമുച്ചയം എന്ന അമൃതകംഭം ലോകത്തിനു നല്കുവാനിടവന്നു. സുമതിയുടെ വിഷ്ണുസംഹിത, ഈശാനഗുരുദേവപദ്ധതി, പ്രപഞ്ചസാരം, പ്രയോഗമഞ്ജരി, മയമതം, ക്രിയാസാരം മുതലായി അന്നുവരെ കേരളത്തിൽ ഏതദ്വിഷയത്തിൽ പ്രമാണീ ഭൂതങ്ങളായ പല ഗ്രന്ഥങ്ങളേയും അത് ഉപജീവിക്കുകയും കബളീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. “അർച്ചാസ്ഥാനവിശുദ്ധി: കാശ്ചന ഗുരുശിക്ഷിതാസ്സവോചാമ” എന്ന വാക്യത്തിൽനിന്നു തന്റെ ഗുരുനാമന്റെ മുഖത്തുനിന്നു ഗ്രഹിക്കുവാനിടവന്ന ചില രഹസ്യങ്ങളും പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ അന്തർഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു കാണാം. പറയേണ്ടതു സംശയച്ഛേദകമായ രീതിയിൽ സംക്ഷേപിച്ചു പറയാൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കുള്ള സാമർത്ഥ്യം പ്രത്യേകിച്ചും പ്രശംസാവാഹമാണ്. സമുച്ചയത്തിലേ പത്രങ്ങളു പടലങ്ങളിലുമായി അദ്ദേഹം ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുള്ള 2896 പദ്യങ്ങളിൽ ദേവാലയനിർമ്മാണ പരിപാടികളും.

“ശ്രീശേശസേശഹരിസുംഭജിദാംബികേയ-
 വിഘ്നേശഭൂതപതിനാമവിഭിന്നഭൃഗുഃ
 വക്ഷ്യേ പരസ്യ പുരുഷസ്യ സമാനരൂപ-
 മർച്ചാവിധിം സഹ പൃഥക് ച വിശേഷയുക്തം.”

എന്ന തന്റെ പ്രതിജ്ഞ അനുസരിച്ചു വിഷ്ണു, ശിവൻ, ശങ്കരനാരായണൻ, ദുർഗ്ഗ, സ്തന്ദൻ, ഗണപതി, ശാസ്താവ് എന്നീ ഏഴു ദേവതകളുടെ അർച്ചാവിധിയും അദ്ദേഹം പ്രതിപാദിക്കുന്നു.

മാനവവാസ്തുലക്ഷണം

തത്രസമുച്ചയത്തിനുപുറമേ മാനവവാസ്തുലക്ഷണം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥംകൂടി ചേന്നാസ്സനു നമ്പൂരിപ്പാടു രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിനു മനുഷ്യാലയചന്ദ്രിക എന്നും പേരുണ്ട്. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാതാവ്, “അയം കവിഃ, മയാ തത്രസമുച്ചയേ ദേവാലയലക്ഷണമുക്തം; മനുഷ്യാലയലക്ഷണം കത്രാപി നോക്തഞ്ച; തസ്മാദിദാനീം തത്രസമുച്ചയാൽ കതിപയ പദ്യാനി യഥാവകാശമുച്യത്യ ഞൈസ്സഹചതുശ്ചത്യാരിംശദ്ഭിഃ ശ്ലോകൈർമ്മനുഷ്യാലയലക്ഷണം വക്ഷ്യാമീതതി നിശ്ചിത്യ തത്രാദൗ പ്രഥമേന ശ്ലോകേനേഷുദേവതാനമസ്സാരം ചികീർഷിത പ്രതിജ്ഞാഞ്ചഹ” എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിൽനിന്നാണ് ഈ വസ്തുത വെളിപ്പെടുന്നത്. ശ്ലോകം അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു:

“പ്രണമ്യ വിശ്വസ്ഥപതിം പിതാമഹം

നിസർഗ്ഗസിദ്ധാമലശിലനൈപുണം
മയാ വിവിചയാഗമസാരമീര്യതേ
സമാസതോ മാനവവാസ്തുലക്ഷണം.”

വ്യാഖ്യാതാവ് ആരെന്നറിയുന്നില്ല. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ നൂതനമായി നാല്പത്തിനാല് ശ്ലോകങ്ങളേയുള്ളൂ. പിന്നീടു ശില്പരത്നത്തിൽനിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി എടുത്തു ചേർത്തു ഷട് പഞ്ചാശിക എന്ന പേരിൽ അത് ഏതോ ഒരു പണ്ഡിതൻ വികസിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതായും കാണുന്നു.

മനുഷ്യാലയനിർമ്മാണത്തിനു യോഗ്യമായ പ്രദേശമേതെന്നു താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ നിർണ്ണയിച്ചിരിക്കുന്നു:

“ഗോമർത്തെത്യഃ ഫലപുഷ്പദൃശതരുഭിശ്ചാഽവ്യാ സമാ പ്രാക്പ്ലവാ
സ്തിശ്ചാ ധീരരവാ പ്രദക്ഷിണജലോപേതാശ്രബീജോദ്ഗമാ
സംപ്രോക്താ ബഹുപാംസുരക്ഷയജലാ തുല്യാ ച ശീതോഷ്ണയോഃ
ശ്രേഷ്ഠാ ഭൂരധമാ സമുക്തവിപരീതാ മിശ്രിതാ മധ്യമാ.”

മാനവവാസ്തുലക്ഷണത്തിന് ഒരു പഴയ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനമുണ്ട്; അത് ആരുടെ കൃതിയെന്നറിയുന്നില്ല.

തന്ത്രസമുച്ചയവ്യാഖ്യകളും ശേഷസമുച്ചയവും

തന്ത്രസമുച്ചയത്തിനു വിമർശിനിയെന്നും വിവരണമെന്നും രണ്ടു പ്രസിദ്ധങ്ങളായ വ്യാഖ്യകളുണ്ട്. ആദ്യത്തേതു ഗ്രന്ഥകാരന്റെ പുത്രനായ ശങ്കരൻനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലേയും. രണ്ടാമത്തേതു ശിഷ്യനും കൃഷ്ണശർമ്മാവുമായ മറ്റൊരു ബ്രാഹ്മണന്റേയും കൃതികളാണ്.

“യസ്യ ഹി തന്ത്രസമുച്ചയരചനാല്ലോകേ സമുത്ഥിതാ കീർത്തിഃ
തൽപത്രേണ കൃതേയം ശങ്കരനാസ്താ വിമർശിനീ വ്യാഖ്യാ”

എന്നു വിമർശിനിയിലും

“ഗുരൂൻ ഗണാധിരാജഞ്ച നത്യാ ഗുരുനിദേശതഃ
തൽകൃതം വിവരിഷ്യാമഃ സ്വം തന്ത്രസമുച്ചയം”

എന്നു വിവരണത്തിലും പ്രസ്താവനയുണ്ട്. തന്ത്രസമുച്ചയത്തിന്റെ പൂരണമായ ശേഷസമുച്ചയവും വിവരണകാരൻ രചിച്ചതാണ്.

“യോയം തന്ത്രസമുച്ചയോ ഗുരുകൃതോ യത്തത്ര സാരഗ്രഹാൽ
തച്ഛിഷ്യാഗമസാരസംഗ്രഹതയേഹാരഭ്യമാണേ തതഃ

ഗ്രാഹ്യം ശേഷസമുച്ചയേ സുകശലൈസ്സാമാന്യകർമ്മാഖിലം
യേനജാദ്യേഷ വിശേഷ ഏഷ നിഖിലസ്സ വ്യക്തമത്രോച്യതേ.”

എന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ പ്രാരംഭത്തിൽ തന്റെ ഉദ്ദേശ്യത്തെ വിശദീകരിക്കുന്നു. എങ്ങനെ തന്റെ ഗുരു വിഷ്ണുദാസികളായ ഏഴു ദേവതകളുടെ അർച്ചനാപ്രകാരങ്ങൾ വിവിധ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വിപ്രകീർണ്ണങ്ങളായി കിടന്നിരുന്നതു സമുച്ചയിച്ചുവോ അതുപോലെതാനും തദവശിഷ്യന്മാരായ ബ്രഹ്മാദിദേവതകളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള തന്ത്രവിധികൾ ഒരിടത്ത് ഒന്നിച്ചു പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്നാണ് അദ്ദേഹം നമ്മെ ധരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

“ബ്രഹ്മാർക്കവൈശ്രവണകൃഷ്ണസരസ്വതിശ്രീ-
ഗൌര്യഗ്രജാ ദദതു കാല്യപി മാതരോ മേ,
ക്ഷേത്രാധിപോ ഗുരുരുജീദ് ഗിരിശാദിത്രപാ
ഇന്ദ്രാദയോപി നമതേദമിതം പ്രസന്നാഃ”

എന്ന പദ്യത്തിൽ അദ്ദേഹം താൻ തന്ത്രപ്രതിപാദനത്തിനായി സ്വീകരിക്കുന്ന ദേവതകളുടെ നാമധേയങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവ്, ആദിത്യൻ, കബേരൻ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, സരസ്വതി, ലക്ഷ്മി, ഗൌരി, ജ്യേഷ്ഠ, ഭദ്രകാളി, മാതൃക്കൾ, ക്ഷേത്രപാലൻ, ബൃഹസ്പതി, രുജിത്ത്, ഇന്ദ്രാദി ദിക്പാലന്മാർ, എന്നിവരാണ് ആ ദേവതകൾ. കൃഷ്ണശർമ്മാവു ഗുരുവായുർക്ക സമീപമുള്ള കൈനിക്കരക്കടലാടി എന്ന ഇല്ലത്തിലെ ഒരംഗമായിരുന്നു എന്നു ചില തന്ത്രിമാരുടെ ഇടയിൽ ഒരൈതിഹ്യമുള്ളതായി കേൾവിയുണ്ട്; ഇതിന്റെ സൂക്ഷ്മതത്വം അറിയുവാൻ രേഖയൊന്നുമില്ല.

കൂടല്ലൂർ നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്

പതിനെട്ടരക്കവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ട തിരുവേഗപ്പുറക്കാരായ അഞ്ചു നമ്പൂരിമാർ ആരെ നന്നിയെന്നില്ല. കാക്കശ്ശേരിയുടെ ഗുരുനാഥനായ നാരായണൻ അവരിൽ ഒരാളായിരിക്കാം. അവരും മുല്ലശ്ശേരി ഭട്ടതിരിയും രചിച്ചിട്ടുള്ള കൃതികളൊന്നും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല. കാക്കശ്ശേരിയുടെ ഗുരുവായ നാരായണനാണ് സുഭദ്രാഹരണകാരൻ എന്നു വെളിപ്പെടുത്തപക്ഷം അദ്ദേഹവും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുനാഥന്മാരായ ജാതവേദസ്സും അഷ്ടമൂർത്തിയും പിതൃവ്യന്മാരായ രാമനും ഉദയനമാണ് തിരുവേഗപ്പുറക്കാരായ അഞ്ചു സദസ്യന്മാർ എന്നു സങ്കല്പിക്കാം. പക്ഷേ അതിനൊന്നും തെളിവില്ല. സുഭദ്രാഹരണം രചിച്ച നാരായണൻ ആരെന്നാണ് പ്രകൃതത്തിൽ പ്രശ്നം.

ഏതു നാരായണൻ?

കാക്കശ്ശേരിയുടെ ഗുരുനാഥനായ നാരായണൻനമ്പൂരിയാണ് സുഭദ്രാഹരണകാരൻ എന്നു ചിലർ ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അധോലിഖിതങ്ങളായ പദ്യങ്ങളിൽ ആദ്യത്തേത് ആരംഭത്തിലും രണ്ടാമത്തേത് അവസാനത്തിലുമുള്ളതാണ്.

“നിലോപകണ്ഠാഭരണാദിനിതാ-
ദ്യോ ബ്രഹ്മദത്താദജനി ദിജേന്ദ്രാൽ
രാമോദയാചാര്യപിതൃവ്യപുഞ്ചർ-
ന്നാരായണോസൗ കവീരസ്യ കർത്താ.”

“വിശ്വാമിത്രസ്യ ഗോത്രേ ദിജമണിരഭവദ്
ബ്രഹ്മദത്താദീധാനഃ
ശ്രാദ്ധസ്വാധ്യായപുതസ്സുകലമുണനിധി-
ശ്ശാസ്ത്രവിൽ കാവ്യസൌണ്ഡഃ
അന്തേവാസി വിപശ്ചിദിപഹരിണദ്രതോർ-
ജ്ജാതവേദോഷ്മൂർത്തേയാ-
സ്തൽസുനഃ കാവ്യമേതദ്വ്യധിത ബുധമുദേ
വ്യാതനാരായണാവ്യഃ.”

ഈ പദ്യങ്ങൾ കവി വിശ്വാമിത്രഗോത്രജനം ശാസ്ത്രജ്ഞനും കവിയുമായ ബ്രഹ്മദത്തൻ നമ്പൂരിയുടെ പുത്രനായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിനു ജാതവേദസ്സെന്നും അഷ്ടമൂർത്തിയെ ന്നും രണ്ടു ഗുരുക്കന്മാരും, രാമനെന്നും ഉദയനെന്നും രണ്ടു പിതൃവൃന്ദരും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും ആ പിതൃവൃന്ദർ മൂലമാണ് (അവരുടേയും അന്തേവാസിത്വം മൂലമായിരിക്കണം) താൻ വിഖ്യാതനായത് എന്നും ഭാരതപ്പുഴയുടെ സമീപത്തായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലമെന്നും വ്യാപനം ചെയ്യുന്നു. ‘നിലോപകണ്ഠ’ത്തിലല്ലാ, ‘നിലാസഹചരീ’ തീരത്തിലായിരുന്നു കാക്കശ്ശേരിയുടെ ഗുരുനാഥനായ നാരായണന്റെ ഗൃഹമെന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. അതുപോകട്ടെ. ഒരു മഹാവൈയാകരണനായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ആ ശാസ്ത്രത്തിലും പാരംഗതനായിരുന്ന കാക്കശ്ശേരി ഒരു പാർവ്വതീഭക്തനെന്നും പ്രാജ്ഞാത്തമൻ എന്നും മാത്രം വർണ്ണിച്ചാൽ മതിയാകുമോ? പോരാ. തിരുവേഗപ്പുറയിൽ കിഴവപ്പുറം എന്നൊരില്ലമുണ്ടെന്നും ‘വിനീതാൽ’ എന്ന ശബ്ദംകൊണ്ടു് ആ ഇല്ലത്തെ ഗൃഹിക്കണമെന്നുമാണ് എതിർകക്ഷികളുടെ വാദം. അതു സുദ്രോഹരണകാരന്റെ മതത്തിനു വിപരീതമാകുന്നു. “വിനീതാൽ=ശാസ്ത്രാനുഗതാൽ” എന്നാണ് ആ ശബ്ദത്തിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനം. കൂടല്ലൂരില്ലത്തിൽ അന്നു ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരില്ലായിരുന്നു എന്നും പിൽക്കാലത്തു മാത്രമാണ് അതിലെ അംഗങ്ങൾ വ്യാകരണത്തിൽ പ്രവീണന്മാരായിത്തീർന്നത് എന്നുമാണു മറ്റൊരു വാദം. ഉദ്ബന്ധശാസ്ത്രികളെ അന്നത്തെ കൂടല്ലൂർ അച്ഛൻനമ്പൂതിരിപ്പാടു പദമഞ്ജരിയിൽ പരീക്ഷിക്കുവാൻ ഒരുവെട്ടു എന്നുള്ള ഐതിഹ്യത്തിന് ആ വാദം കടകവിരുദ്ധമായി നിലകൊള്ളുന്നു. കൂടല്ലൂരിൽ പതിനാലു തലമുറക്കാലത്തേക്കു മാത്രമേ വ്യാകരണപാണ്ഡിത്യം അനുസ്യുതമായി നിലനില്ക്കുകയുള്ളൂ എന്നു ഒരു സങ്കല്പമുണ്ടായിരുന്നതായും, ആ സങ്കല്പമനുസരിച്ച് 1060-ആമാണ്ടിടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്ന ഉണ്ണി നമ്പൂരിപ്പാടോടു കൂടി ആ പാണ്ഡിത്യം അസ്തമിച്ചു എന്നും ഒരൈതിഹ്യം ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ആ ഐതിഹ്യം യഥാർത്ഥമാണെന്നു വന്നാൽ കൂടിയും, ഒരു തലമുറയ്ക്കു മൂപ്പതു കൊല്ലം കണക്കാക്കുന്നതായാൽ എന്റെ അനുമാനത്തിനു ക്ഷതിയില്ല. അതിനുമുൻപു വൈയാകരണന്മാരേ ആ ഗൃഹത്തിൽ ജനിച്ചിട്ടില്ല എന്നു സമർത്ഥിക്കുന്നതിനും ആ ഐതിഹ്യം ഉപയോഗപ്പെടുത്തില്ല. കൂടല്ലൂർമനക്കാർ വിശ്വാമിത്രഗോത്രക്കാരാണ്; അവരിൽ ഒരാൾ നിർമ്മിച്ച കാവ്യ

മാണ് സുദ്രോഹരണം എന്ന് എനിക്കു കേട്ടുകേൾവിയുള്ള ഐതിഹ്യത്തെ ഞാൻ അവിശ്വസിക്കണമെങ്കിൽ അതിനു കൂടുതൽ തെളിവു വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. കാക്കശ്ശേരിയുടെ ഗുരുനാഥനും ആ ഗോത്രത്തിൽ ജനിച്ച ആളാണെന്നുള്ളതു സുദ്രോഹരണത്തെത്തന്നെ അവലംബിച്ചുള്ള ഒരു സങ്കല്പമാകയാൽ അതിനു യാതൊരു വിലയുമില്ല. പിന്നീടൊരു വാദം കൂടല്പർക്കാർക്കു നിലോപകണ്ഠവുമായി യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലായിരുന്നു എന്നാണ്. ആ വാദം നിരാസ്പദമെന്നു കാണിക്കാൻ കൂടല്പർ നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ സഹസ്രനാമഭാഷ്യത്തിൽനിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകം പ്രയോജകീഭവിയ്ക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു:

“ജഞേത യഞേതശ്വരഃ പ്രാഗുപനിളമധിപോ
 യജ്ഞനാമാഹിതാഗ്നി-
 സ്തദാംശോദ്ഭ്രതനാരായണബുധവരജാദ്
 ഗോത്രജാദ് ഗാധിസുനോഃ
 നാഗശ്രേണ്യാഖ്യദേശോദ്ഭവജനനജ്രഷോ
 ബ്രഹ്മദത്തദിജേന്ദ്രാ-
 ജ്ജാതോ നാമ്നാം സഹസ്രം വ്യവൃണത ഗുരുകാ-
 രണ്യതോ നീലകണ്ഠഃ.”

യഞേതശ്വരൻ മേഴത്തോളഗ്നിഹോത്രീയാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശജന്മാരാണ് കൂടല്പർ (നാഗശ്രേണി = നാരേരി) ഇല്ലക്കാർ എന്നും പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. നിലോപ കണ്ഠത്തിലാണ് മേഴത്തോൾ നിവസിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തെത്തുടർന്നു കൂടല്പർക്കാർ അവിടെ വളരെക്കാലം താമസിച്ചിരുന്നിരിക്കാമെന്നും ഊഹിക്കുന്നതിൽ യാതൊരപാകത്തിനും മാർഗ്ഗമില്ലല്ലോ. കൂടല്പരിൽ ആരാണ് വൈയാകരണനെന്നും അകവുരിൽ എന്നാണ് തിരുവോണമെന്നും തിരിച്ചറിയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്ന് ഒരു പഴഞ്ചൊല്ലുണ്ട്. ആശ്ചര്യകരമായ ആ പാരമ്പര്യം കൂടല്പർ മനക്കാർ അടുത്തകാലംവരെ അനുസ്മൃതമായി പരിപാലിച്ചുപോന്നിരുന്നു.

“കൗമുദീപിപവിഷാ യദി തേ സ്യാൽ
 പഞ്ചവത്സരമനന്യവിചാരഃ
 സംഗമാലയമഹീസുരവദ്യ-
 സ്യാലയേ വസ കൃപാനിലയസ്യ.”

എന്നൊരു മുക്തകമുണ്ട്. അഞ്ചു സംവത്സരം തദേകതാനന്മാരായി കൂടല്പർ മനയ്ക്കൽ ചെന്നു സിദ്ധാന്തകൗമുദി വായിക്കാമെങ്കിൽ ആർക്കും നല്ല വൈയാകരണന്മാരാകാമെന്നാണ് ഈ ശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥം. നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് ജീവിച്ചിരുന്നതു മാനവിക്രമമഹാരാജാവിന്റെ കാലത്തുതന്നെയായിരിക്കണം. അദ്ദേഹവും പതിനെട്ടരക്കവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടിരുന്നു എന്നു തോന്നുന്നു. ഏതായാലും മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരി “ഭക്താഃ പീനാ അതിഥയ ഇത്യാദൗ തു കർമ്മാവിവക്ഷയാ അകർമ്മകത്യാൽ കർത്തരി ക്ത ഇതി

സുഭദ്രാഹരണേ” എന്ന പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിൽ പറഞ്ഞുകാണുന്നതുകൊണ്ട് കൊല്ലം 7-ആം ശതകമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലമെന്നുള്ളതിനു സന്ദേഹമില്ല.

സുഭദ്രാഹരണം

20 സർഗ്ഗങ്ങൾ അടങ്ങിയ ഒരു വിശിഷ്ടമായ മഹാകാവ്യമാകുന്നു സുഭദ്രാഹരണം. ഭട്ടി കാവ്യംപോലെ വ്യാകരണപ്രക്രിയകളെ ഉദാഹരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടിയാണ് കവി പ്രസ്തുത കൃതി രചിച്ചത്.

“മുനിത്രയീപാദഭവഃ പരാഗാ
മുജ്ജന്തു ചേതോമുകുരം മമേമം
വാഗർത്ഥരൂപാ ശിവയോസ്തനുസ്സാ
യഥോഭയീഹ പ്രതിബിംബിതാ സ്യാൽ.

സുദുസ്തരം വ്യാകരണംബരാശിം
മനസ്തരിത്രേണ വിഗാഹ്യ ലഭൈഃ
സുശബ്ദരഞ്ജൈ രചയാമി ഹാരം
കാവ്യം സുഭദ്രാഹരണാഭിധാനം.”

എന്നീ പദ്യങ്ങൾ നോക്കുക. അർജ്ജുനരാവണീയകാരണപ്പോലെയെ അഷ്ടാധ്യായിയിലെ ഓരോ സൂത്രത്തിനും ആനപൂർവ്വീകമായി ഉദാഹരണം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും അതിലെ പ്രധാനസൂത്രങ്ങളൊന്നും കവി സ്പർശിക്കാതെ വിടുന്നില്ല. പ്രകീർണ്ണകാണ്ഡം, സാർവകാലികകൃദ്യകാരം, കാലവിശേഷാശ്രയകൃദ്യകാരം, അവ്യയകൃതി, പ്രാശീവ്യതിയവിലസിതം, സ്വാർത്ഥികതദ്ധിതവിലസിതം, സമാസകാണ്ഡം, പ്രക്രിയാകാണ്ഡം, പ്രസന്നകാണ്ഡം ഇങ്ങനെയാകുന്നു ചില സർഗ്ഗങ്ങളുടെ സംജ്ഞകൾ. ഗ്രന്ഥകാരൻതന്നെ തന്റെ കൃതിക്കു വിവരണമെന്നപേരിൽ ഒരു ടീകയും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗണപതി, സരസ്വതി, പാർവ്വതീപരമേശ്വരന്മാർ, വാല്മീകി, വേദവ്യാസൻ എന്നിവരെ വന്ദിച്ചതിനുമേൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ ഇങ്ങനെ ഉപന്യസിക്കുന്നു.

“ജയന്തി തേ സൽകവികഞ്ജരാ യേ
ലിഖന്തി ജിഹ്വായമുലികാഭിഃ
പൃഥഗീയപ്രാതിഭരാഗിണീഭി-
ശ്ചിത്രം ജഗദ്ഭിത്തിതലേഷു കാവ്യം.

കഠോരമേകേ സുകുമാരമന്യേ
മാർഗ്ഗം കവിദ്രാ വചസഃ പ്രപന്നാഃ;
മേഘസ്വനേഷ്വന്തസോ മയൂരാ
ഹംസാഃ പുനർന്യപുരശിഞ്ജിതേഷു.”

ഭട്ടികാവ്യത്തെക്കാൾ പ്രസന്നവും ആസ്വാദ്യവുമാണ് സുഭദ്രാഹരണം.

“ദീപതൂല്യഃ പ്രബന്ധോയം ശബ്ദലക്ഷണചക്ഷുഷാം
ഹസ്താമർഷ ഇവാന്ധാനാം ഭവേദ്വ്യാകരണാദൃതേ.
വ്യാഖ്യാഗമ്യമിദം കാവ്യമുത്സവസ്സധിയാമലം
ഹതാ ദുർമ്മേധസശ്ചാസ്തിൻ വിദ്വൽപ്രിയതയാ മയാ.”

എന്നു ഭട്ടിയെപ്പോലെ ഏതു ശാസ്ത്രകാവ്യകാരനും ഒരു സമാധാനം പറയേണ്ടതുണ്ടെങ്കിലും സുദ്രോഹരണത്തിൽ അതിന്റെ ആവശ്യകത അത്രതന്നെയില്ല. ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഭൂരിഭാഗവും രചിക്കുവാൻ അനുഷ്ഠിച്ചുവെങ്കിലും സ്വീകരിക്കുക നിമിത്തം കവിക്ക് വാങ്മധ്യരൂപീകൃതത്തിൽ താരതമ്യേന സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചു നന്നുവെച്ചാൽ കവിതാരീതി വ്യക്തമാക്കാം.

(1) ദ്രുപദി:

“ആര്യ്യംഭവിഷ്ണുസ്സഭഗംഭവിഷ്ണുഃ
സമൃലംഭവിഷ്ണുഃ സ്തനചക്രവാളഃ
യദ്രാസ്യമാപ്തോ യുവലോചനാനാം
പ്രിയംഭവിഷ്ണുർവനിതാജനോഭ്രൂൽ

അന്ധംഭവിഷ്ണുൻ പലിതംഭവിഷ്ണുൻ
നഗംഭവിഷ്ണുശ്ച ജനാനനാഥൻ
നിസ്സാനരക്ഷദ്രയയാശ്രിതാൻ യാ
പരോപകാരൈകരസാർദ്രചിത്താ.”

(2) ഇന്ദ്രപ്രസഥം:

“യത്രോത്താനശയൈർധിംഭൈരഹൃഷ്യന്നാങ്ഗമേജയൈഃ
മുഷ്ടീന്ധയൈരദന്താസ്യൈഃ കടുംബിന്യഃ സ്തനന്ധയൈഃ;
സരസ്സു പീതപാനീയൈർബഭൗ യൽകുലമുദ്യമഹൈഃ;
അഭ്രാലിഹമഹാശ്രംഗൈഃ കകുദ്മദ്ദീർവഹാലിഹൈഃ;
പാത്രൈഃ പ്രസ്ഥംപചൈർദ്രോണംപചൈര്യത്രാലയാ ബഭുഃ
ഖാരിംപചൈശ്ച വിമലൈരേകദേശനിവേശിതൈഃ”

(3) ഗംഗാനദി:

“സ്വാദീയോരസസമ്പൂർണ്ണാം ഗഗനദ്രുമഞ്ജരീം
വീചീസ്സുകസോപാനപദവീം ദേവതാപുരഃ
പുതനാം ധർമ്മരാജസ്യ ബലം പാപസ്യ മറ്റുതിം
ശിതികണ്ണശിരോമാലാം ഹിമാദ്രേർഹാരവല്ലരീം

കാഞ്ചീം മുക്താമയീമുർവ്യാസ്സാഗരസ്യാഭിസാരികാം
ശിരിരാജഹിമോൽപീഡസമ്പർക്കാദിവ ശീതളാം:
മധുരാം മൃഗമൗലീന്ദുധാസങ്കലനാദിവ
കാനിനാദ്രിശിലാപുഷ്പലൂനാദിവ നിർമ്മലാം.”

വിവരണം

പ്രസ്തുതശാസ്ത്രകാവ്യത്തിന് വിവരണം എന്ന പേരിൽ കവിതന്നെ ഒരു വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“സുഭദ്രാഹരണം കൃത്യാ കാവ്യം വ്യാഖ്യാതുമാരഭേ
കാവ്യാദൗ വന്ദിതാ ഏവ താ നമസ്കൃത്യ ദേവതാഃ
പദാനാമപ്രസിദ്ധാനാം ലക്ഷിതാനാം സ്വലക്ഷണൈഃ
വ്യുൽപാദനാദിരസ്യേദം വ്യാഖ്യാനം സപ്രയോജനം

എന്നിങ്ങനെ ആ നിബന്ധം ഉപക്രമിക്കുന്നു.

“സർവജ്ഞാപ്യലമേകാകീ ന കർത്തുമലാം കൃതിഃ;
സ്മൃതം സവാക്യഭാഷ്യം ഹി പാണിനീയമപി സ്ഥിതം.

ഇദം വിമുശ്യ നിശ്ലേഷം മമ കാവ്യം മനീഷിണഃ
ഗ്രാഹ്യം ഗൃഹ്ണതു വാ എഷ്ടാ ഭഷ്ടാഃ ക്ഷേപ്യംക്ഷിപതു വാ.”

എന്നിവ ആ ഘട്ടത്തിലെ മറ്റു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളാണ്.

ആനായത്തു കരുണാകരപ്പിഷാരടി

‘സംഭരിത ഭൂരികൃപം’ എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധം ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികൾ ചൊല്ലുവേ അതു “ജംഭരിപുകുണ്ടിവര” എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഉത്തരാർദ്ധം ചൊല്ലി പൂരിപ്പിച്ച ആനായത്തു കരുണാകരപ്പിഷാരടിയെപ്പറ്റി മുന്യ സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. അദ്ദേഹം അക്കാലത്തെ പ്രധാനപണ്ഡിതന്മാരിൽ അന്യതമനായിരുന്നു. പിഷാരടിയുടേതായി ‘കവിചിന്താ മണി’ എന്നൊരു കൃതിമാത്രമേ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. അതു സുപ്രസിദ്ധമായ വൃത്തരത്നാകരം എന്ന ഛന്ദശാസ്ത്രഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ടീകയാകുന്നു. ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പ്രസ്താവന കാണുന്നുണ്ട്.

“കൃതാർത്ഥയദ്ഭ്യസ്തൈവിദ്യം നിർമ്മലൈർന്നിജ കർമ്മഭിഃ
ഭൂസുരേഭ്യസ്തപോലക്ഷ്മീഭാസുരേഭ്യോയമഞ്ജലിഃ

തസ്മൈ നമോസ്തു ശാസ്ത്രായ ഛന്ദോവിചയനാത്മനേ
യദാഹുരാഗമാദ്യായാ വിദ്യായാ ഗതിസാധനം.

അസ്തി ശ്രീരാജരാജാഖ്യഃ കേരളേഷു മഹീപതിഃ
യൽപ്രതാപബൃഹദ്ഭാനോർവിഷ്ണുലിംഗായതേ രവിഃ.

യൽകീർത്തികലാശീസിന്ധൗ സന്ധ്യാന്തത്തോദ്ധരഭ്രമി

മന്ദനോദ്ധ്യ തമന്മാദ്രിമൂദ്രാം ധത്തേ മഹാനഃ

വദാന്ത്യം വാസവാചാര്യം വാമിനം ച സുരദ്രമം
യന്നിർമ്മിതവതാ ധാത്രാ ലംഭിതാ ഭാതി കംഭിനീ.

ധരാധരൈരഗംഭീരൈരുന്മദ്ദിരന്മനന്തൈഃ
ന ലഭ്യതേ കവയതാം വാചി യസ്യ വയസ്യതാ.

വിദ്യാസ്ഥാനാനി ഭവനാന്യപി യസ്യ ചതുർദശ
പ്രൗഢം പ്രജ്ഞാ സമജ്ഞാ ച സമഭിവാപ്യ വർത്തതേ.

പരസ്വരോപാലാതേന പാർത്ഥിവേഷു കദർത്ഥിതഃ
ത്രീവർഗോ രമതേ യത്ര സമഗ്രസ്സായതാത്മനി.

അഭൂൽ കശ്ചന നിശ്ശേഷഗുരുസാൽക്രതസമ്പദഃ
സർവവിദ്യാനിധേസ്സസ്യ സാഹിത്യദിശി ദേശികഃ

ശ്രീവൈഷ്ണവകലോദ്ഭൂതശ്ലോവധിഃ കവിസമ്പദാം
കരുണാകരദാസാവ്യഃ കമലേക്ഷണനന്ദനഃ,

കലപാലികയാ മാത്രാ കശാഗ്രീയമനീഷയാ
സംശിക്ഷിതാക്ഷരതയാ സാക്ഷരൈരഭിരാധിതഃ

സഹസ്രധേനോരുദ്ധ്യത്യ സദ്യുതൈഃ ശ്ലോകതർണ്ണകൈഃ
വിദ്വദ്ഗോഷ്ട്യാം വിഹരതാ വ്യാഹൃതസ്സ മഹീദൃതാ.

‘ബഹോഽവലോകിതാ വ്യാഖ്യാ വൃത്തരതാകരസ്യ താഃ;
അതോ വ്യാഖ്യാ നിബദ്ധവ്യാ ശ്ലോഽല്യാ പ്രേക്ഷാവതാംത്വയാ
ദയാലവഃ പരാർത്ഥേ ഹി യതന്തേ ഹൃദയാലവഃ,

യല്ലക്ഷണാത്മകതയാ ലക്ഷ്യസ്യാത്ര വിജിഹതാ
തദ്ദദാഹരണഞ്ചാന്യൽ പ്രതിലക്ഷ്യ പ്രകാശ്യതാം.

യദ്യസ്സുപനിഷ്ചിന്താദ്യത്യന്തമുപയുജ്യതേ
പ്രകൃതേ ഇ പ്രസംഗാനുപ്രസംഗാദപി തന്യതാം.

തതഃ കവയതാം പ്രായോ വ്യാഖ്യേയമുപകാരിണി;
കവിചിന്താമണിരിതി ഖ്യാതിരസ്യ ഭവിഷ്യതി.’

ഇതി ശൈലാർണ്ണവേന്ദ്രസ്യ വചനാമൃതസേചനാൽ

വ്യാചിഖ്യാസാ പ്രരൂഢാന്തരേവമന്വേഷ്യേദമേതേ.”

മേൽകാണിച്ച പദ്യങ്ങളിൽ കരുണാകരൻ താൻ ഒരു (വൈഷ്ണവൻ) പിഷാരടിയായിരുന്നു എന്നും, കലപാലികയും കമലേക്ഷണനുമായിരുന്നു തന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാർ എന്നും, (പിതാവു ബാല്യത്തിൽ മരിച്ചുപോകുകകൊണ്ടോ മറ്റോ) മാതാവാണ് തന്നെ വേണ്ടവിധത്തിൽ വിദ്യ അഭ്യസിപ്പിച്ചതെന്നും, രാജരാജനെന്ന ബിരുദനാമം ധരിച്ചിരുന്ന സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലേ സാഹിത്യദേശികത തനിക്കു സിദ്ധിച്ചു എന്നും, അവിടത്തെ നിദേശത്തിനു വിധേയനായാണ് താൻ വൃത്തരതാകരത്തിനു ടീക രചിച്ചതെന്നും, അതിനു കവിചിന്താമണിയെന്ന പേർ നല്കിയതുതന്നെ ആ വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നു എന്നും ഉപന്യസിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത പണ്ഡിതൻ ഉദ്ദണ്ഡന്റെ സമകാലികനാണെന്നുള്ള ഐതിഹ്യം അവിശ്വസനീയമല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹമാണ് പതിനെട്ടരക്കവികളുടെ പുരസ്കാരത്താവായ മാനവിക്രമമഹാരാജാവിന്റെ സാഹിത്യഗുരു എന്നു വന്നുകൂടുന്നു. ‘കരുണാകരസംജ്ഞാംസ്താൻ’ എന്ന വിക്രമിയത്തിലെ ശ്ലോകം നോക്കുക. ആനായത്തു പിഷാരടിമാർക്കു കോഴിക്കോട്ടു രാജകുടുംബത്തിലെ ഗുരുസ്ഥാനം പരമ്പരാഗതമാണ്. അതിനാൽ കവിചിന്താമണികാരൻ ആനായത്തു തറവാട്ടിലേ ഒരംഗമായിരുന്നിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്. കവി ചിന്താമണി കേരളത്തിൽ ഛന്ദശ്ശാസ്ത്രത്തെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു പ്രമാണഗ്രന്ഥമാണ്. മാനവേദപന്യവിന്റെ കൃഷ്ണിയമെന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിലേ ചില പംക്തികൾ ഉദ്ധരിച്ചുകാണുന്നു.

ആനായത്തു പങ്കജാക്ഷപ്പിഷാരടി

വാസുദേവഭട്ടതിരിയുടെ ത്രിപുരഹരനം എന്ന യമകകാവ്യത്തിനു മൂക്കോലക്കൽ നീലകണ്ഠൻനമ്പൂതിരി ക്രി: പി: എട്ടാംശതകത്തിൽ രചിച്ച അർത്ഥപ്രകാശിക എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിനാണ് പ്രസിദ്ധി എങ്കിലും അതിനെക്കാൾ വളരെ അധികം പ്രശംസനീയമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ് പങ്കജാക്ഷപ്പിഷാരടിയുടെ ഹൃദയഗ്രാഹിണി. ഈ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഓരോ ആശ്വാസത്തിന്റേയും ഒടുവിൽ “ഇതി വൈഷ്ണവകലാലം കൃതേ: കവി (സ)ഹൃദയസാർവഭൗമസ്യ കരുണാകരനാമ്നോ വിദ്യാർത്ഥപ്രവേഷസ്യ ഭാഗിനേയേന പങ്കജാക്ഷനാമ്നാ വിരചിതായാം ത്രിപുരഹരനവ്യാഖ്യാനായാം” എന്നൊരു സൂചികാ വാചകം കാണാനുണ്ട്. കരുണാകരന്റെ ഭാഗിനേയനായിരുന്നു ഇദ്ദേഹം. ഈ പങ്കജാക്ഷനേയും മാനവിക്രമൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുക്കന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ സ്മരിക്കുന്നു എന്നു നാം ധരിച്ചുവല്ലോ. പങ്കജാക്ഷപ്പിഷാരടിക്കു വ്യാകരണാദി ശാസ്ത്രങ്ങളിലുള്ള പരിനിഷ്ഠിതമായ ജ്ഞാനവും വിവിധകോശഗ്രന്ഥങ്ങളിലുള്ള പരിചയവും സർവ്വോപരി ശ്ലാഘനീയമായ സഹൃദയത്വവും അതിവിസ്തൃതമായ ഈ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ അനുസൃതമായി പരിസ്സരിക്കുന്നു.

മൂക്കോലയ്ക്കൽ വാസുദേവൻ നമ്പൂതിരി

രാജശേഖരമഹാകവിയുടെ വിജയാലഭങ്ങളിക എന്ന നാടകയ്ക്കു മാർഗ്ഗദർശിനി എന്ന പേരിൽ ഒരു കേരളീയമായ വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതിന്റെ പ്രണേതാവായ വാസുദേവൻനമ്പൂതിരി

കരുണാകരപ്പിഷാരടിയുടെ ശിഷ്യനായിരുന്നു. വിദ്ധസാലഭേദങ്ങളിലേ ഇതിവൃത്തംതന്നെ കേരളരാജാവായ വിദ്യാധരമല്ലനും ലാടപുരത്തിലേ രാജാവായ ചന്ദ്രവർമ്മാവിന്റെ പുത്രി മൃഗാങ്കാവലിയും തമ്മിലുള്ള വിവാഹമാകയാൽ കേരളീയർക്ക് അതിനോടു പ്രത്യേകമായ ആഭിമുഖ്യത്തിനു കാരണമുണ്ട്. പാഠാനന്തരമനുസരിച്ചു വിദ്യാധരമല്ലൻ ത്രൈലിംഗനായ കലിംഗരാജാവാണ് ഒരു പക്ഷമില്ലാതില്ല. ഏതായാലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ കേരളരാജപുത്രിയായ പത്രവല്ലിയും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നു നാലാമങ്കത്തിൽനിന്നു നാം ഗ്രഹിക്കുന്നു. മാർഗ്ഗദർശിനി നാതിവിസ്തരമാണെങ്കിലും മർമ്മസ്സുകായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ്. താഴെ ചേർക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ആ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ കാണുന്നു:

“മുക്തിപ്രദാ പദജ്ജ്ഞാ മഹിഷോത്തമാംഗ-
 വ്യക്തസ്ഥിതിർന്നിഖിലകാക്ഷിതകല്പവല്ലീ
 ഭക്തസ്യ മേ മനസി ഖേലതു സർവകാലം
 മുക്തിസ്ഥലിനിലയിനി പരദേവതാ നഃ.

പ്രത്യക്ഷീകൃതനിശ്ശേഷവിശ്വവിന്യാസമാശ്രയേ
 അശേഷവിബുധാധിശം ഗിരീശം രാജശേഖരം.

ചിത്തേ നിധായ കരുണാകരനാമധേയാ-
 നസ്മദ്ഗുരൂൻ ഗുരുക്രപാരപുരിതാക്ഷാൻ
 ശ്രീരാജശേഖരകവിരൂക്തതേരമുഷ്ടയാഃ
 കിഞ്ചിദ്യതേ പദപദാർത്ഥവിവേകസിദ്ധൈ.

അവിചാരകൃതാനൃത്ര ക്ഷമതാം സകലാനൃപി
 ബാലസ്യ ദുർവിനീതാനി മമ മാതേവ ഭാരതീ.”

രാമൻ എന്നൊരു ലേഖകൻ പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യാനം പകർത്തുമ്പോൾ

“സാഹിത്യമല്ലകവിനാ നിപുണം നിബദ്ധാ
 സൗഹൃത്യഹേതുരധികം വിബുധോത്തമാനാം
 വ്യാഖ്യാ മനോജ്ഞരസഭാവവിചാരചഞ്ച-
 വ്യാലേഖി കേനചിദിയം ഖലു രാമനാമ്നാ.”

എന്നൊരു ശ്ലോകം ഗ്രന്ഥാന്തത്തിൽ എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. മാർഗ്ഗദർശിനീകാരന സാഹിത്യമല്ലനെന്നൊരു ബിരുദമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് ഇതിൽനിന്നു കാണാം. പോരെങ്കിൽ “ശ്രീകരുണാകരശിഷ്യേണ, സാഹിത്യമല്ലാപരാഖ്യേന, വാസുദേവ കവിനാ വിരചിതായാം” എന്ന് അങ്കാവസാനങ്ങളിൽ കുറിച്ചുമുണ്ട്.

രാജശേഖരന്റെ കർപ്പൂരമഞ്ജരീസൂക്തത്തിനു പ്രകാശം എന്ന വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ച പ്രഭാകരഭട്ടപുത്രനായ വാസുദേവൻ കരുണാകരശിഷ്യനായ വാസുദേവനാണെന്നു തോന്നുന്നി

ല്ല. അദ്ദേഹം തന്നെപ്പറ്റി സാഹിത്യമല്ലെന്നോ കരുണാകരശിഷ്യനെന്നോ പ്രസ്തുത ടി കയിൽ ഒരു സ്ഥലത്തും പറയുന്നില്ല. മുകേഷ്വരവതിയെ ആരംഭത്തിൽ വന്ദിക്കുന്നുമില്ല; എന്നാത്രമല്ല തന്റെ കലോപാസ്യൻ ശ്രീരാമനാണെന്നു പ്രത്യേകം പ്രസ്താവിക്കുന്നുമുണ്ട്; പ്രഭാകരഭട്ടന്റേയും ഗോമതിയുടേയും പുത്രനായ ഈ വ്യാഖ്യാതാവു കേരളീയനായിരിക്കാം.

ഓരോ ജവനികാന്തരത്തിന്റെ അവസാനത്തിലും “ഇതിശ്രീമദ്വിദ്വദ്വ്യന്ദവന്ദിതാരവിന്ദസുന്ദരപദ്യദ്യക്ഷന്ദ്രപ്രതിമയശഃ പ്രകരപ്രവരകഠോരകിരണകരപ്രഭപ്രതിപ്രഭാകരഭട്ടാത്മജവാസുദേവവിരചിതകർപ്പൂരമഞ്ജരീപ്രകാശേ” എന്നൊരു സൂചിരേഖ കാണുന്നു. ഈ ആത്മപ്രശംസ മാർഗ്ഗദർശനീകാരൻ ചെയ്തിരിക്കാവുന്നതല്ല. സട്ടകവ്യാഖ്യാകാരന്റെ കാലദേശങ്ങൾ അവിജ്ഞാതങ്ങളായിരിക്കുന്നു.

ഉദയൻ, കൌമുദി

ആനന്ദവർദ്ധനന്റെ വിശ്വാത്തരമായ ധന്യാലോകമെന്ന അലങ്കാരഗ്രന്ഥത്തിന് അഭിനവശൃംഗന്റെ സുപ്രസിദ്ധമായ ലോചനം എന്ന പേരിലുള്ള വ്യാഖ്യാനത്തെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത സഹൃദയന്മാർ ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ലല്ലോ. ലോചനത്തിന് ഇതുവരെയായി നമുക്കു കൌമുദി എന്നും അഞ്ജനമെന്നും രണ്ടു വ്യാഖ്യകൾ മാത്രമേ പ്രാചീനങ്ങളായി ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. അവ രണ്ടും കേരളീയങ്ങളുമാണ്. അഞ്ജനത്തെപ്പറ്റി യഥാവസരം അന്യത്ര പ്രസ്താവിക്കും. കൌമുദിയുടെ പ്രണേതാവാണ് ഉദയൻ. ലോചനത്തിന്റെ പ്രഥമോദ്യോതത്തിനുള്ള കൌമുദീവ്യാഖ്യാനമേ ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. അതിന്റെ കർത്താവ് ആ ഉദ്യോതത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ തന്നെപ്പറ്റി

“ആശംസിതാ രസികലോകചകോരവൃന്ദൈ-
രാവിർഭാവന്ത്യദയതോമൃതഗോരുദാരാ
ആചന്ദ്രതാരകമിദം നവകൌമുദീവ
പ്രീതിം ദധാതു ജഗതാം വിവൃതിർമ്മദീയാ”

എന്നും അവസാനത്തിൽ

“ഇതഥ മോഹതമോനിമീലിതദൃശാം ധന്യധ്വമാർശ്വേ യതാം
വ്യാഖ്യാഭാസമഹോഷ്ണജ്വരജ്വേഷാം പ്രേക്ഷാവതാം പ്രീതയേ
ഉത്തുംഗാദൃദയാൽ ക്ഷമാഭൃത ഉദേയേഷ്യാമമുഷ്യാമയം
കൌമുദ്യാമിഹ ലോചനസ്യ വിവൃതാവുദ്യോത ആർദ്യോ ഗതഃ”

എന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. “ക്ഷമാഭൃതഃ” എന്ന പദം ഇവിടെ ശ്ലേഷഭംഗിയിൽ പ്രയുക്തമാണെന്നു കരുതേണ്ടിയിരിക്കുന്നതിനാൽ ഉദയൻ ഏതോ രാജകുടുംബത്തിലേ ഒരംഗമാണെന്നു വന്നുകൂടുന്നു. ‘ഉത്തുംഗാൽ’ എന്ന പദം കണ്ടുകൊണ്ടു വ്യാഖ്യാതാവിന്റെ നാമധേയം ഉത്തുംഗോദയനാണെന്നു സങ്കല്പിക്കാവുന്നതല്ല. അതു ക്ഷമാഭൃതപദവുമായി

രണ്ടർത്ഥത്തിൽ ഘടിപ്പിക്കേണ്ട ഒരു വിശേഷണമാണ്. കൌമുദി ലോചനത്തിനു സർവഗ്രാഹിയായ ഒരു വിവരണമാകുന്നു. അതിന്റെ പ്രണേതാവു ചതുശ്ശാസ്ത്രപണ്ഡിതനായിരുന്നു എന്നും ഭാവുകന്മാർ സമ്മതിക്കുന്നതാണ്. ഈ ഉദയൻ കൃഷ്ണഗാഥാകാരന്റെ പോഷകനായ കോലത്തുനാട്ടിലെ ഉദയവർമ്മരാജാവാണ് ചിലർ സങ്കല്പിക്കുന്നതു യുക്തിസഹമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അത്ര വലിയ സംസ്കൃതപണ്ഡിതനായിരുന്നു അദ്ദേഹം എന്നു വരികിൽ കൃഷ്ണഗാഥയിൽ ‘പ്രാജ്ഞസ്യ’ എന്ന വിശേഷണം കൊണ്ടു മാത്രം അദ്ദേഹത്തെ വർണ്ണിച്ചു തൃപ്തിപ്പെടുന്നതല്ലായിരുന്നു. എന്നുതന്നെയുമല്ല, ഉദയൻ കൌമുദിയിൽ ആദിദീപകാലങ്കാരത്തിന് ‘ഉദാഹരണമായി “യഥാ മമൈവ മയൂരദൂതേ കാവേധ്യ” എന്ന പീഠികയോടുകൂടി

“സാ ജാഗർത്തി സ്വപിതിച മൃദാ മൃകതാമേത്യ ബദ്ധം
 ബ്രൂതേ രോദിത്യധികമതുലം ധൈര്യമാലംബതേ ച
 മുർച്ഛാ പ്രാപ്നോത്യപി ച ഭജതേ ചേതനാമിത്യശക്തോ
 വജ്രം വേധാ അപി വിരഹജവ്യാപൃതിരംഗനാനാം.”

എന്നൊരു ശ്ലോകം ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. ഈ ശ്ലോകം നമുക്കു കിട്ടിയിട്ടുള്ള ‘മയൂരസന്ദേശ’ത്തിൽ നിസ്സാരങ്ങളായ ചില ഭേദഗതികളോടുകൂടി കാണുന്നതുകൊണ്ടു കൌമുദികാരനും മയൂരദൂതകാരനും ഒരാളാണെന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. മയൂരദൂതത്തിലെ നായിക ‘ശ്രീകണ്ഠോർവീപതി’യാൽ ബഹുമതയായ മാതൃമേന്തികയും ആ സുന്ദരിയുടെ താമസസ്ഥലം കൊച്ചിരാജ്യത്തിൽപ്പെട്ട ശ്യാതപ്പുരയിലും (അന്നകര) ആണ്. ‘ശ്രീകണ്ഠോർവീപതി’ മനക്കുളത്തു രാജാവാണ് പരയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആ സ്ഥിതിക്ക് ‘ഉദയൻ അന്നത്തെ മനക്കുളത്തു രാജാവുതന്നെ ആയിരുന്നിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്. മയൂരസന്ദേശത്തെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ ഈ വസ്തു കേന്ദ്രമായി വിസ്തരിക്കാം. കൌമുദിയുടെ ഒരു മാതൃകാഗ്രന്ഥത്തിൽ അതിന്റെ നിർമ്മാതാവു പരമേശ്വരാചാര്യനാണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. ഈ പരമേശ്വരൻ പക്ഷെ മേഘസന്ദേശത്തിനു ‘സുമനോരമണി’ എന്ന ടിപ്പണി രചിച്ച പയ്യൂരില്ലത്തെ പ്രഥമപരമേശ്വരനാണെന്നു സങ്കല്പിക്കാമെങ്കിലും “ഉത്തംഗാദുദയാൽ ക്ഷമാദൃത ഉദേയഷ്ട്യാം” എന്ന കൌമുദികാരന്റെ ഉൽഘോഷണത്തെ ഈ കവിപ്പിന്നെ ആസ്പദമാക്കിമാത്രം തിരസ്കരിക്കാവുന്നതല്ലല്ലോ. കൌമുദിയിൽ ഉദയകൃതമായി

“കചസീമനി കടിലദൃശാം ഘൃന്യണരസാശ്ശാരദീഷു രജനീഷു
 ചന്ദ്രചന്ദ്രസന്ദരതാം ദധതി വ്യംഗ്യേഷു ചൈവ സുകവിഗിരഃ”

“അരുണമണിസഹോദരായരോഷ്യാം
 ഹസദസിയോൽപലപത്രദീർഗ്ഘനേത്രം
 മദയതി മധുരം മുദസ്മിതം തേ
 വദനമിദം മദിരാക്ഷി മാനസം മേ.”

“സത്യംസംഹതിശാലിശീതളപലാശാളീകരാളീകൃതഃ
 സ്ത്രീശ്ലോദാരഫലാവനമൃതിതമഹാശാഖോപശാഖാബ്ജിതഃ

ചുതട്ടോ! ന ന ഭാസി, ഭാസി ന പുനശ്ചേതശ്ചമൽകാരിണി
രീതിസ്തേ ഗിരിദൂർഗ്ഗസങ്കടദൂരാഭാരോഹസ്ഥലീതസ്വരൂപഃ”

“മുഖമിദമലസാക്ഷയാ മുക്തലക്ഷ്മോപരോധ-
വ്യതികരമിവ ബിംബം ഭാതി പീയൂഷഭാനോഃ;
ഇദമപി വിധുബിംബം കശ്ചാലർമ്മാംബുലേശ-
സ്സുരീതമിവ രതാനേ വക്ത്രബിംബം പ്രിയായാഃ.”

എന്നിങ്ങനെ വേറേയും ചില ശ്ലോകങ്ങൾ എടുത്തു ചേർത്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവ ഏതു കൃതി കളിൽനിന്നാണെന്ന് അറിയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഏതായാലും ഉദയൻ ഒരു പ്രശസ്ത നായ ശാസ്ത്രജ്ഞൻ എന്നതിനുപുറമേ പ്രകൃഷ്ടനായ കവിയുമായിരുന്നു എന്ന് ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ തെളിയിക്കുന്നു. മൂന്നാലു ശ്ലോകങ്ങൾ കൂടി കൌമുദിയുടെ ഉപക്രമത്തിൽനിന്നു തന്നെ പകർത്താം:

“നവരസമയമന്യദിശമന്യവ്യപേക്ഷാ-
വിരഹിതമപരോക്ഷം ശശ്വദുമീലയന്തീ
കവിസഹൃദയസംസന്മാനസാംഭോജഹംസീ
വിഹരതു ഏദി നിത്യം വാങ്മയീ ദേവതാ വഃ.”
“യൽപ്രജ്ഞാശിലീയന്ത്രസ്പന്ദലിതവിവേകാത്മസോപാന പംക്തിം
പ്രാപ്തോർദ്ധോർദ്ധ്യാധിരോഹസ്ഥിതമുപരി ബുധാ വിന്ദതേ വസ്തുതത്വം;
വാദേവീലാസ്യശിക്ഷാക്രമപരികലനാപൂർവരംഗായമാണാ-
നാദ്യാനാചാര്യവദ്യാനന്ദിനമിഹ താൻ ഭാമഹാദ്യാൻ പ്രപദ്യേ.”

“ധ്വനിസമയരഹസ്യവസ്തുതത്വ-
പ്രഥനപടിഷ്ഠഗരിഷ്ഠവാക്പ്രപഞ്ചാൻ
അഭിമതസുരപാദപാൻ ഗുരുംസ്താ-
നഭിനവഗുപ്തപദാഭിധാനപാസേ.”

“ഖ്യാതിം നേഹ പ്രതിഷ്ഠാം ജഗതി ഗമയിതും ന പ്രകൃഷ്ടാം വിദിഷ്ടാം-
മാവിഷ്കർത്തും നിജാം വാ വിവൃതിവിരചനാ പ്രസ്തുതാവസ്തുതോ നഃ;
തിർത്ഥേനാനേന കാവ്യാമൃതസരസി മനാങ്മങ്ക്തു കാമോസ്തി; തസ്മാ-
ന്മന്ത്രം മാ മന്ത്രമന്തം നന്ദ ദധത മനോ ഹന്ത! മാ മാ മഹാന്തഃ.”

മയൂരസന്ദേശം: ഉദയനാൽ വിരചിതമായ മയൂരസന്ദേശം എന്നൊരു കാവ്യത്തപ്പറ്റി പൂർവഖണ്ഡികയിൽ സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. ആ കാവ്യത്തിൽ ആദ്യത്തേ മന്ദാക്രാന്താപദ്യമാണ് അടിയിൽ കാണുന്നത്:

“ശ്രീകണ്ഠോർവീപതിബഹുമതം മാരചേമന്തികാഖ്യം
മാരസ്യാസ്തം മഹിതമധികൃത്യാധുനാ സാധു ബദ്ധം

എഷ്യന്മാർ മധ്യമധ്യനിഷ്യന്ദ്രി സന്ദേശകാവ്യം
നിവ്യം വിദ്വാൽകവിപരിഷ്കാരമസ്തു കർണ്ണാതിമേധം.”

ചന്ദ്രോത്സവം എന്ന മണിപ്രവാളകാവ്യത്തിൽ നാം ശ്രീകണ്ഠനെന്ന് മാറാപ്പേരുള്ള മനക്കു
ള്ളതു രാജാവ് ബഹുമാനിച്ചിരുന്ന ഈ മാതൃമന്ത്രികയെ സമീക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്. അതിൽ
നിന്ന് ഈ കൃതിയുടെ കാലം കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധമാണെന്ന് അനു
മാനിക്കാവുന്നതാണല്ലോ.

“സർഗ്ഗാരാമദ്രുമനവലതാസുനസൗരദ്യലാഭ-
ഗ്രാമേ പുഷ്പസയകലകളധാനവാചാലിതാശേ
സൗര്യേ സാധീയസി പരിലസച്ചന്ദ്രപാദാദിരാമേ
രേമേ വ്യോമസൃശി ദധിതയാ ലാളിതഃ കോപി കാമീ.”

അഭ്രംഹിതമായ ഒരു സൗന്ദര്യത്തിൽ ഒരു കാമുകൻ തന്റെ പ്രേയസിയുമായി രമിച്ചുകൊണ്ടി
രുന്നു. ആകാശചാരികൾ ആ ദമ്പതികളെ കണ്ട്, (“കർവന്നിച്ചാവിഹൃതിമുമയാ സംഗതഃ
സ്ഫടികാദ്രാവായ്സേ...ശ്രീകണ്ഠോയം സ്വയമിതി”) ഉമാദേവിയുമായി സ്വൈരസംക്രി
ധനം ചെയ്യുന്ന സാക്ഷാൽ ശ്രീകണ്ഠൻ (ശിവൻ) തന്നെയാണ് ആ രജതഗിരിയിൽ
സന്നിഹിതനായിരിക്കുന്നത് എന്നു സങ്കല്പിച്ച് അവരെ വന്ദിച്ചു. ആ ഭ്രാന്തി കാണവേ
കാമുകൻ അവരെ പരിഹസിക്കുകയും അവർ തന്നിമിത്തം ക്രുദ്ധരായി അദ്ദേഹം തന്റെ
പ്രാണനാഥയെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞു് ഒരു മാസം അന്യസ്ഥലത്തു താമസിക്കണമെന്നു ശപിക്കു
കയും ചെയ്തു. (“മഹദവമതിഃ കസ്വനാർത്തിം പ്രസൂതേ?”) മഹാത്മാരെ അവമാനിച്ചാൽ
ആർക്കാണ് ആർത്തി ഉണ്ടാകാത്തതു്?

“തേനാവാസോ മമ മധുജിതസ്തന്നിയൌ ക്യാപി പുണ്യേ
ക്ഷേത്ര സ്യാദിത്യഥ സവിനയം പ്രാർത്ഥ്യമാനസ്തഥേതി
പ്രാപ്യ പ്രായാദയമപി സമൈക്ഷിഷ്യ സദ്യസ്യുദുരേ
സ്യാനന്ദരേ വിഗതദധിതാദിനമാത്മാനമേവ.

ദൈത്യരാതിം ദലിതശതമന്യുപലോദാരശോഭം
പശ്യന്തേനം ഉജഗശയനേ കല്പിതസ്യാപസൌഖ്യം
താപോദ്രേകം ദധദപി മുഹൂഃ പ്രേയസിവിപ്രയോഗാ-
ദ്ദുച്ഛ്യാസ ക്ഷണമിവ ശന്നൈരേഷ സഞ്ജാതസംജ്ഞഃ.”

ആ വിരഹകാലം മുഴുവൻ തനിക്ക് ഒരു വിഷ്ണുക്ഷേത്രത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ ഇടവരണ
മെന്നു കാമുകൻ അവരോടു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും അവർ അതു് അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു.
അങ്ങനെ അദ്ദേഹം ദൂരസ്ഥിതമായ തിരുവനന്തപുരത്തു ചെന്നു ചേർന്നു. അവിടെവെച്ചു
നായകൻ ലണ്ണസംജ്ഞനായി “വിദ്യുദ്വല്ലികവചിതനവാംഭോദനിരന്ധ്രിതാശ”മായ ഒരു
മയൂരത്തെ കണ്ടുമുട്ടുകയും ആ പക്ഷിയെ തന്റെ സന്ദേശഹരനാക്കി ശ്രീപാർവതിയുടെ
നിത്യസാന്നിധ്യത്താൽ പവിത്രവും ‘ശ്വേതച്ഛദതം’ എന്ന സംജ്ഞയാൽ വിദിത്യമായ

തന്റെ നായികയുടെ ദേശത്തേക്ക് അയയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശ്വേതച്ഛദ്രതടമെന്നും സിതഗരുത്തീരമെന്നും കവി വ്യപദേശിക്കുന്ന ആസ്ഥലം കുന്നുകളത്തുനിന്ന് അഞ്ചാറു നാഴിക തെക്കുകിഴക്കും ചിറ്റിലപ്പള്ളിക്ക് അടുത്തുള്ള അന്നകരയാണെന്ന് ഇറിയുന്നു. ഉമാ, ശ്രീകണ്ഠൻ ഈ രണ്ടു പദങ്ങളും ‘കർവന്നിച്ചിരിപ്പിപ്പിരിപ്പി’ എന്ന പദ്യത്തിൽ കവി പ്രകടമായി പ്രദർശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക് ഉമയുടെ കാമുകനായ ശ്രീകണ്ഠൻതന്നെയാണ് സന്ദേശത്തിന്റെ പ്രണേതാവെന്നും, അദ്ദേഹം ഇന്നും ‘ആര്യശ്രീകണ്ഠൻ’ എന്ന ബിരുദപ്പേരുള്ള മനക്കുളത്തു വലിയ രാജാക്കന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്നു എന്നും സാമാന്യം ഉറപ്പിച്ചുതന്നെ പറയാം.

വർക്കല, കൊല്ലം മുതലായ സ്ഥലങ്ങൾ കടന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽക്കൂടി മയൂരം ഇരിങ്ങാലക്കുടയിൽ ചെല്ലണമെന്നു കവി ഉപദേശിക്കുന്നു:

“കർണ്ണശ്ശാഘൈഃ ശ്രുതിജലനിധേഃ കർണ്ണധാരൈർദ്വീജേന്ദ്രൈർ-
ഗ്രാമഃ കോപി ദ്വിജവര! പുരസ്സംഗമാഖ്യോ വിഭാതി” </p></div>

എന്ന് ആ ഗ്രാമത്തേയും,

‘പശ്യേർവിശ്വത്രിതയവിദിതം ശ്വേതഖേയാഖ്യമഗ്ര്യം
ഗ്രാമഃ; ശ്രീമദ്ധരിഹരമയം യത്ര ജാഗർത്തി തേജഃ’

എന്ന് അതിനു വടക്കുള്ള വെൺകിടങ്ങിനെയും,

“കൈലാസാദ്രേരപി ഭഗവതഃ പ്രേമപാത്രം പവിത്രം
ബ്രഹ്മക്ഷേത്രം ഭുവനവിദിതം ക്ഷേത്രമർദ്ധേന്ദുമൌലേഃ”

എന്ന് അതിനും വടക്കുള്ള ബ്രഹ്മക്ഷേത്രത്തേയും അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നു.
അനന്തരം

“ഇതഥം നത്യാ ഹരമഥ ജവാദ്ധാവതോ വാമതന്യേ
ഗ്രാമഃ ശ്രീമാനഭിനവലതാനാമധേയഃ പ്രഥേത
വിശ്വവ്യാപ്തിം പ്രഥയിതുമിവ സ്വാം നൃണാം വിശ്വവന്ദ്യാ
ഗൌരീ യത്ര സ്മരതി വപുഷാനക്ഷണം വർദ്ധമാനാ”

എന്നൊരു ഗ്രാമത്തെ കവി പ്രശംസിക്കുന്നുണ്ട്. ‘അഭിനവലത’ എന്നതു പക്ഷെ ഇളവള്ളി യായിരിക്കാം. പിന്നീടാണ് അന്നകരയെപ്പറ്റിയുള്ള വർണ്ണന:

“യസ്യാം ബിംബീഫലരചിവിധംബീനി ബിംബാധരാണി
സ്ത്രീണാം ദൃഷ്ട്യാ വിഘടിതമദാലംബരാ വിദ്രമാള്യഃ

മോക്ഷം പ്രാണാനിവ കിസലയച്ഛത്തനാ വല്ലിപാശാ-
നാലംബന്തേ നിജഗളതടീബസമുദ്ബന്ധകാമാഃ

യസ്യം മാന്യം ഗതിഹസിതയോരേവ; മാലിന്യമുദ്രാ
കേശേഷേവ സ്ഫുരതി കടിലതഞ്ച; കാർശ്യപ്രസംഗഃ
മധ്യേഷേവ; സ്തനകലശയോരേവ സംഘർഷയോഗോ;
നേത്രേഷേവ ശ്രുതിപഥസമുല്പാഘിതാ മഞ്ജുവാചാം.”

നായികയുടെ ഗൃഹനാമം തച്ചപ്പിള്ളി എന്നും നാമധേയം ഉമയെന്നുമായിരുന്നു എന്നു താഴെ
ക്കാണുന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു:

“തച്ചക്ഷുഷ്ഠൽസുചരിതലതാഹ്ലല്ലമിത്യത്ര മുഖ്യാ-
വന്ത്യൗ ച ദ്വൗ സുമതിഭിരുപാദായ വർണ്ണൗ നിബദ്ധം
ഭാഷാമിശ്രോത്തരപദമവദ്യോതിതാർത്ഥം കവീനാം
തച്ചപ്പിള്ളിത്യഖിലവിദിതം നാമധേയം യദിയം.”
“ലബ്ധോമായാ ഇയമിതി ചിരാദർച്ചിതായാഃ പ്രസാദാ-
ദത്യാമോദി ഗുരുജന ഉമേത്യേവ യാമുദ്ഗൃണീതേ;
മാരസ്യാന്തം മനസിജമനോജിത്വരം പൌഷ്ഠമന്യൽ
പഞ്ചദ്യോസാവിതി കവിഗണോ മാരുചേമന്തികേതി.”

തച്ചപ്പിള്ളി എന്ന പേരിൽ തൃശ്ശൂർ ചെമ്പൂർക്കാവിൽ ഒരു ഭവനമുണ്ടെങ്കിലും അതല്ല ഈ
തച്ചപ്പിള്ളി. പ്രസ്തുതകാവ്യം ഒരു മംഗലശ്ലോകംകൊണ്ടാണ് ആരംഭിക്കുന്നത്; അത് അടി
യിൽ പകർത്തുന്നു:

“അവിരതമദയാരായോരണി (ലേഖനോദ്യ-)
ന്മദമധുകരമാലാകുഞ്ചിതോദ്ഘോഷിതാശം
മമ മനസി സമിന്ധാം സിന്ധുരേന്ദ്രാനനം തൽ
കിമപി കനകശൈലപ്രസഥസച്ഛായമോജഃ.”

പിന്നീടാണ് “ശ്രീകണ്ണോർവീപതി” എന്നുള്ള ശ്ലോകം.
തിരുവനന്തപുരത്തെ പ്രശംസിക്കുന്ന ചില ശ്ലോകങ്ങൾ കൂടി ഉദ്ധരിക്കാം:

“കാലേ തസ്മിൻ ബലിമഹനീഷേവാർത്ഥമാഘ്രൗകമാനാൻ
നാനാദിഗ്ഭ്യോ മനുജനിവഹാൻ ഭ്രാതരധൃക്ഷയേഥാഃ
തത്ര ചൂത്രവ്യജനസിചയചര്മനാ പദ്മനാഭം
പ്രാപ്താനാസേവീതുമിവ മഹാമേരുശൈലാദിശാലാൽ.

വേണീഭാരൈസ്സീമിരിതദിശോ വക്ത്രപദ്മൈർദ്ദാനാ-

ശ്യാന്ദ്രാദൈവതം മൃദുഹസന്ധയാ ജ്യോത്സ്നികാമാദധാനാഃ
വ്യോക്തോ ഭൂതഃ ക്ഷഭരണതൈഃ കഞ്ചിതൈർമധ്യദേസൈ-
രാതന്യാനാഃ പുരമൃഗദൃശോ നേത്രയോഃ പാത്രയേഥാഃ.

വക്ത്രൈർമൃദുശ്രമജലകണൈ രാഗിഭിശ്ചായരോഷൈ-
ർനേത്രൈർന്നീലാംബുജദലനിഭൈഃ സ്നീതബിബൈർന്നിതംബൈഃ
ഗാത്രൈഃ പീനസ്തനവിനമിതൈശ്ചാരുതാംബുലഗർഭൈ-
ർശൃണ്യാഭോഗൈസ്തരളിതദൃശസ്തത്ര ദൃശ്യാസ്തരണ്യഃ”

ഉപസംഹാരശ്ലോകമാണ് ചുവടെ ചേർക്കുന്നത്:

“വിശ്ലേഷാർത്താം മമ സഹചരീമിത്ഥമാശ്യാസ്യ യുക്ത്യാ
പശ്യാദച്ഛാശയ പരിപത ഭ്രാതരാശാമഭീഷ്യാം;
സ്മർത്തവ്യോഹം പ്രിയസഖ പുനസ്സൂത്രതത്രാന്തരേ തേ;
മാ ഭൂത കാന്താവിരഹഘടനാ കിഞ്ച ജന്മാന്തരേപി.”

പൂർവ്വഭാഗത്തിൽ 107-ഉം ഉത്തരഭാഗത്തിൽ 87-ഉം അങ്ങനെ ആകെ 194 ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രസ്തുതസന്ദേശത്തിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നു.

പന്നിയൂർ കൃഷ്ണൻനമ്പൂരി, ശ്രീകൃഷ്ണപുരാണം

മഹാഭാരതം, രാമായണം എന്നിവപോലെ ഇതിഹാസച്ചായയിൽ വിരചിതമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ശ്രീകൃഷ്ണപുരാണം. ഭാരതകഥയാണ് അതിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നത്. കവി തന്നെപ്പറ്റി ചിലതെല്ലാം ഉപക്രമത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“കൈരളീയോ നിളാതിരേ ഗ്രാമേ ഭൂദാരസംജ്ഞിതേ
കൃഷ്ണോ നാമാഭവദിപ്രോ ഭൂമണാം മഹിതേന്ദ്രവയേ.
ബാല്യ ഏവ സ ധർമ്മാത്മാ പുരാണാഭ്യാസകോവിദഃ
വാസുദേവാൽ പരം നാന്യദിതി നിശ്ചയമേയിവാൻ.
ഇതിഹാസപുരാണാഭ്യാം സമ്യഗ്ജ്ഞാതപരാവരഃ
ദൈവപായനം മുനിവരം സ മേനേ ഗുരുമാത്മനഃ.
തസ്യൈവം വർത്തമാനസ്യ കൃഷ്ണസ്യോദാരചേതസഃ
പുരാണസംഹിതാം കർത്തുമുൽക്കണ്ഠാ സമജായത.
ആത്മഭക്തസ്യ കൃഷ്ണസ്യ ജ്ഞാത്യാ വ്യാസോ മനീഷിതം
തസ്മൈ വിജ്ഞാനബഹുലാം പ്രദദൌ വിപുലാം മതിം.
ലബ്ധപ്രസാദഃ കൃഷ്ണോഥ പുരാണമകരോര്യദാ
ദേവദേവപ്രസാദാച്ച ശാസനാച്ച ദിജന്മനാം.
കൃഷ്ണപ്രസാദാൽ കൃഷ്ണേന കൃഷ്ണഭക്തേന ധീമതാ
കൃതം കൃഷ്ണപുരാണം തദിഖ്യാതമഭവദ് ഭൂവി.

കൃത്യാ പുരാണം കൃഷ്ണാഖ്യം കൃഷ്ണഃ കൃഷ്ണകൃപാബലാൽ
ദിജേന്ദ്രാൻ ഗ്രാഹയാമാസ ഭക്തിപൂർവ്വമുപാഗതാൻ.
നിളായാ ദക്ഷിണേ തീരേ തം നിഷ്ണും കദാചന
ദ്രഷ്ടുമദ്യായയൂർവിപ്രാ വേദവേദാംഗപാരശാഃ

ഉപാഗതാൻ ദിജാൻ ദൃഷ്ട്യാ പ്രത്യുതമാനാസനാദിഭിഃ
പുജയാമാസ താൻ സർവ്വൻ കൃഷ്ണോ വിഷ്ണുധിയാ സ്വയം.
സുഖോപവിഷ്യാൻ വിശ്രാന്താൻ താനവാചാമ ഭാർഗ്ഗവഃ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു കൃഷ്ണപുരാണകർത്താവിന്റെ പേർ കൃഷ്ണൻ എന്നായിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹം ഭാരതപ്പുഴയുടെ തെക്കേക്കരയിലുള്ള പന്നിയൂർ ഗ്രാമത്തിലേ ഭാർഗ്ഗവവംശജനായ ഒരു നമ്പൂരിയായിരുന്നു എന്നും, പുരാണനിർമ്മിതി കഴിഞ്ഞ് ആ നിബന്ധം ആഗതരായ ബ്രാഹ്മണരെ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചു എന്നും കാണാവുന്നതാണ്. ഭീഷ്മസ്വർഗ്ഗതി കഴിഞ്ഞ യുധിഷ്ഠിരൻ രാജ്യഭരണം ചെയ്യുന്ന കാലത്ത് ഒരിക്കൽ അർജ്ജുനൻ ശ്രീകൃഷ്ണനോടു് “വിശ്വസ്യാസ്യ ഗതിം കൃത്സം വേത്തുമിച്ഛാമി കേശവ” എന്ന് അഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ശ്രീ കൃഷ്ണൻ അദ്ദേഹത്തിന് ആ വിഷയത്തിൽ വേണ്ട ജ്ഞാനം ലഭിക്കുന്നതിനായി പ്രസ്തുതകഥ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നാണ് പൂർവ്വപീഠിക. ആ കഥ പഠിന്നിട്ടു് ശതാനീകൻ യുധിഷ്ഠിരനോടു നിവേദനം ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ ദേധാ കൃഷ്ണപുരാണസംജന്തയ്ക്ക് അർഹമായ ഈ വാങ്മയത്തിൽ വനപർവ്വത്തിലെ മാർക്കണ്ഡേയപ്രോക്തമായ രാമായണോപാഖ്യാനത്തിന്റെ അവസാനംവരെയുള്ള ഭാഗത്തോളമേ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. പുരാണരൂപത്തിലാണ് തന്റെ കൃതി രചിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും താൻ ഒരു നല്ല കവികൂടിയാണെന്നു കൃഷ്ണൻ നമ്പൂരി അങ്ങിങ്ങു സ്തുമ്മായി തെളിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്ന ശർമ്മിഷ്ഠാവർണ്ണനത്തിലേ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക:

“ശ്രംഗാരരസസർവ്വസ്വദേവതാമാഗതാമിവ,
നിശ്ശേഷദേഹിലാവണ്യഗുണസാരപ്രഭാമിവ,
വിശ്വമാധുര്യസമ്പത്തിയോഗസംഘടിതാമിവ,
സൌന്ദര്യസമുദായശ്രീവിശിഷ്ടപദവിമിവ,

വിധേർവിശിഷ്ടനിർമ്മാണനൈപുണ്യഘടിതാമിവ,
പുഷ്പബാണജഗജൈത്രസിദ്ധിം മൂർത്തിമതീമിവ,
കാമദേവോപനിഷദാം ദേവതാമുജ്ജ്വലാമിവ,
യുവചിത്തഗജാകർഷവരാങ്കുശശിവാമിവ,
സൌഭാഗ്യകല്പലതികാപടലിമഞ്ജരീമിവ.”

ഈ പുരാണത്തിനു കുറെ അധികം പഴക്കമുണ്ട്. കാലമേതെന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയുവാൻ നിർവ്യാഹമില്ല. കൊല്ലം ഏഴാം ശതകമായിരിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു.

ഉദയവർമ്മചരിതം

ഉദയവർമ്മചരിതം പതിനൊന്നാമത്തെ നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഉദയവർമ്മ കോലത്തിരിയുടെ അപദാനങ്ങളെ വർണ്ണിച്ചു പുരാണരീതിയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കൃതിയാണ്.

“പുനതു ഭാനുരീത്യുക്തേ കലിസംവത്സരേ പുനഃ
ഹേ വിഷ്ണോ നിഹിതം കൃത്യമിത്യുക്തേസ്മിന്നഹർഗുണേ
പ്രാഗേവ ഭിക്ഷുണാ പ്രോക്തം ചരിതം കോലഭൂപതേഃ
ചകാര ശ്ലോകരൂപേണ രവിവർമ്മമഹീപതിഃ”

എന്നുള്ള പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു രവിവർമ്മരാജാവു പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചതു കൊല്ലം 676-ൽ ആണെന്നു കാണാവുന്നതാണ്. “ഹേ വിഷ്ണോ” ഇത്യാദികലിദിനസംഖ്യതന്നെ കേളപ്പൂർ ചോമാതിരിയുടെ തന്ത്രസംഗ്രഹത്തിലും കാണുന്നു ഈ രവിവർമ്മാ കൊല്ലം 667 മുതൽ 681 വരെ കോലത്തുനാടു പരിപാലിച്ചതായി ചിറയ്ക്കൽ കോവിലകത്തു രേഖയുണ്ട്. ഉത്തരദേശത്തിൽ, ശിവപുരം എന്ന സ്ഥലത്തു ശൃംഖലകോടൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണനോടു വിലമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ ഉദയവർമ്മാ എന്ന പ്രതാപശാലിയായ കോലത്തിരി രാജാവിന്റെ ചരിത്രം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നതായി കവി ഉപക്രമത്തിൽ ഉപന്യസിക്കുന്നു. സോമവംശത്തിൽ ജനിച്ച മൂന്നു ക്ഷത്രിയസ്ത്രീകൾ ഗോകർണ്ണത്തുപോയി ശ്രീപരമേശ്വരനെ ഭജിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ കേരളരാജാവായ ചേരമാൻപെരുമാൾ അവിടെ ചെല്ലുകയു അവരെ മൂന്നു പേരെയും വിവാഹം ചെയ്യയും ചെയ്തു. ദ്വിതീയപത്നയിൽ അദ്ദേഹത്തിന് അംബാലിക എന്നൊരു പുത്രി ജനിച്ചു; ആ കുമാരിക്കു രവിവർമ്മ എന്ന രാജാവു് ഭർത്താവായി. പെരുമാൾക്കു പിന്നീടു രാജ്യഭാരം ചെയ്തതു് അംബാലികയാണ്. ക്രി: പി: 724-ൽ ആദേവികു “ശക്രസദൃശനം പിതൃമാതൃഭയാപഹനം”മായി കേരളവർമ്മാ എന്നൊരു പുത്രൻ ഉണ്ടായി. ആ കേരളവർമ്മാവാണ് കോലവംശം സ്ഥാപിച്ചതെന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ പറയുന്നു; ഇതു മുഷികവംശത്തിലെ പ്രസ്താവനയ്ക്കു വിരുദ്ധമാണ്. ക്രി: പി: 746-ൽ കേരളവർമ്മാവിന്റെ ഭാഗിനേയി ഉദയവർമ്മാ എന്നൊരു കുമാരനെ പ്രസവിച്ചു. കേരളവർമ്മാവിന്നു പിന്നീടു ഉദയവർമ്മതമ്പുരാൻ രാജ്യഭാരം കൈയേറ്റു. അദ്ദേഹത്തെ പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ഗ്രാമക്കാരായ നമ്പൂരിമാർ ഒരവസരത്തിൽ അധിക്ഷേപിക്കുകയുണ്ടായി. തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹം കപിതനായി ഗോകർണ്ണത്തുചെന്നു ഗുണവന്തം, ദീപപത്തനം (വിള്ളൂർ) ഇഡുകുണ്ടം (ഇഡുകുണ്ടി) എന്നീ ഗ്രാമങ്ങളിൽ താമസിച്ചിരുന്ന വേദവേദാംഗപാരഗ്ഗന്ധാരായ ചില തൗളവബ്രാഹ്മണരെ കോലത്തുനാട്ടിലേക്കു നയിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ആ ക്ഷത്രിയവീരന്റെ പ്രഭാവം ശരിക്കു് അറിയാത്ത അവർ

“ശ്രീമൽകോലമഹീപാല ഗോകർണ്ണേസ്മിൻ ശിവാലയേ
കോടിതീർത്ഥമിതി ഖ്യാതം പുണ്യാ മൂനിനീഷേവിതം
ദേവഖാതമഭൂൽ പൂർവമിദാനിം ജീർണ്ണതാം ഗതഃ
തയാ ദൃഷ്ടമിദം രാജൻ ദുസ്തീർണ്ണം സാഗരോപമം
ത്രിരാത്രേണാസ്യ തീർത്ഥസ്യ സുനവീകരണക്രിയാ
തയാ കൃതം ചേദ്രാജേന്ദ്ര ഗമിഷ്യാമസ്ത്വയാ സഹ.”

അതായതു വിശാലമായ ഗോകർണ്ണത്തിലേ കോടിതീർത്ഥം രാജാവ് മൂന്നു ദിവസം കൊണ്ടു നവീകരിക്കുകയാണെങ്കിൽ തങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാട്ടിലേക്കു പോകാമെന്നു സമ്മതിച്ചു. രാജഭക്തന്മാരായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രജകൾ അതറിഞ്ഞ് ഓരോരുത്തരും ഓരോ വെട്ടുകല്ലുമായി അവിടെച്ചെന്നു മൂന്നു മുഹൂർത്തങ്ങൾകൊണ്ട് ആ തീർത്ഥം ജീർണ്ണോദ്ധാരണം ചെയ്തു. അതു കണ്ടു ആശ്ചര്യപരതന്ത്രന്മാരായി രാജാവിന്റെ അപേക്ഷ അനുസരിച്ച് ആ ബ്രാഹ്മണരും തങ്ങളുടെ തപശ്ശക്തികൊണ്ടു കണങ്കാൽവരെ മാത്രമുണ്ടായിരുന്ന ജലം സരസ്സു മുഴുവൻ പെരുക്കി. ഈ സംഭവം നടന്നതു ‘വൃദ്ധിദാമ്പ’ എന്ന കലിവർഷത്തിൽ അതായതു ക്രി: പി: 793-ൽ ആയിരുന്നു. അത്തരത്തിൽ സമാഗതരായ തുളുപ്പോറ്റിമാരെ ഉദയവർമ്മ രാജാവ് ആചാരപരിഷ്കാരം ചെയ്തു മലയാളബ്രാഹ്മണരാക്കി. അവരാണ് കേരളത്തിലെ എന്ത്രാനിരിമാരുടെ പൂർവ്വന്മാർ. ഉദയവർമ്മ ചരിതത്തിലെ പ്രതിപാദ്യസംക്ഷേപം ഇത്രമാത്രമാകുന്നു.

ബ്രഹ്മപ്രതിഷ്ഠ

ഇതു രവിവർമ്മകോലത്തിരിയുടെ കാലത്തിനു പിന്നിടുണ്ടായ ഒരു കൃതിയാണ്. ഇതിലും ഉദയവർമ്മരാജാവിന്റെ ബ്രാഹ്മണാനയനം തന്നെയാണ് വിഷയമെങ്കിലും രണ്ടു കൃതികൾക്കും തമ്മിൽ കഥയെസ്സംബന്ധിച്ചു പല വ്യത്യാസങ്ങളും കാണുന്നു. ഒരു എന്ത്രാനിരിയാണ് ഇതിന്റെ പ്രണേതാവ്. നാരദമഹർഷി സുപ്രഭൻ എന്ന ഗന്ധർവനോടു പ്രസ്താവിച്ച ഇതിഹാസത്തെ സൂതൻ ബ്രാഹ്മണരെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നതാണ് ബ്രഹ്മപ്രതിഷ്ഠയിലെ വിഷയം. പ്രതിഷ്ഠ കൊല്ലം 264-മാണ്ടു നടന്നതായാണ് ഇതിൽ രേഖപ്പെടുത്തുന്നത്. ആ കാലഗണന ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഉദയവർമ്മാവു തിരുവല്ലായിൽനിന്നു ദേശികളായ 237 (‘സാഗര’) ഗൃഹക്കാരെ കോലത്തുനാട്ടിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയതായും അവർക്കു തൃത്താഴത്തുക്ഷേത്രത്തിന്റേയും അറത്തിൽക്ഷേത്രത്തിന്റേയും ആധിപത്യം നൽകിയതായും മറ്റും പ്രസ്തുതകൃതി ഘോഷിക്കുന്നു. “ഇതി കേരളമാഹാരേമ്യ കോലരാഷ്ട്രവർണ്ണനേ ഉദയവർമ്മചരിതേ ബ്രഹ്മപ്രതിഷ്ഠാ നാമപ്രകരണം സമ്പൂർണ്ണം” എന്നൊരു വിഷയസൂചിവാചകവും ഒടുവിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ കവി ചെറുതാഴത്തു ശ്രീരാമനെ വന്ദിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം തൃത്താഴത്തുകാരനായ ഒരു എന്ത്രാനിരിയായിരിക്കാം.

“ശ്രീരാഘവം പ്രണമ്യാഹം കൃശാധഃക്ഷേത്രവാസിനം
കോലഭൂപോദയോദന്തം ബ്രാഹ്മണസ്ഥാപനം ബ്രവേ”

എന്നാണ് അതിലെ മംഗലശ്ലോകം. രണ്ടു കാവ്യങ്ങൾക്കും സാഹിത്യദൃഷ്ട്യാ യാതൊരു വൈശിഷ്ട്യവുമില്ലെങ്കിലും പുരാവൃത്തകഥനം എന്ന നിലയിൽ അവയും നമ്മുടെ ശ്രദ്ധയ്ക്കു വിഷയീഭവിക്കേണ്ടതാണല്ലോ.

ദേശ്യഷ്ടകം

ഇതു ന്രൃശരാവൃത്തത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരുഷ്ടകമാകുന്നു. ഉദയവർമ്മചരിതംതന്നെയാണ് ഇതിലേയും കഥാവസ്തു. ഒടുവിൽ അഷ്ടകകാരൻ രവിവർമ്മകോലത്തിരിയുടെ ഉദയ

വർമ്മചരിതത്തെ സ്മരിക്കുകയും താൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണെന്നു പറയുകയും ചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹവും ഒരു ദേശീ (എന്ത്യാന്തിരി) തന്നെയാണെന്നു തോന്നുന്നു.

“ശ്രീമൽകോലക്ഷിതീശോഭയന്ത്രപചരിതം
ദേശികാനീതിരൂപം
തദ്വംശ്യേനാത്ര കേനാപ്യഭിഹിതമതിവി-
സ്തീർണ്ണമധ്യായയുക്തം
ദേവബ്രഹ്മപ്രതിഷ്ഠാർത്ഥമകമിദമുദിതം
സമ്യഗാലോച്യ കേനാ-
പ്യൂർവീദേവേന സംക്ഷേപത ഇഹ ബുധമോ-
ദായ പദ്യാഷ്ടകം സ്യാൽ.”

കൃഷ്ണകവി, ഭരതചരിതം

ഭരതചരിതം എന്ന മനോഹരമായ മഹാകാവ്യത്തിന്റെ പ്രണേതാവാണ് കൃഷ്ണകവി. ചില ഗ്രന്ഥമാതൃകകളിൽ അദ്ദേഹത്തെ കൃഷ്ണാചാര്യനെന്നും വ്യപദേശിച്ചു കാണുന്നു. ശങ്കരകവിയുടെ ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തിലെനാലാലൈ ഭരണചരിതത്തിലും പന്ത്രണ്ടു സർഗ്ഗങ്ങളുണ്ട്. ചന്ദ്രോത്സവത്തിൽ ഭരതചരിതത്തിന്റെ അനുകരണം പല ഘട്ടങ്ങളിലും ദൃശ്യമാകുന്ന തുകൊണ്ട് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രചനയ്ക്ക് അല്പമെങ്കിലും മുൻപാണ് പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ ആവിർഭാവമെന്നു അനുമാനിക്കാം. കൊല്ലം ഏഴാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭമായിരിക്കാം കവിയുടെ കാലഘട്ടം. പ്രസ്തുതകൃതിക്കു ശബ്ദസൗഭാഗ്യമുണ്ടെങ്കിലും അർത്ഥചമൽക്കാരത്തിലാണ് അതിന്റെ വിജയം ഐദമ്പര്യേണ അധിഷ്ഠിതമായിരിക്കുന്നത്. ശ്ലേഷപ്രയോഗങ്ങൾ ധാരാളമുണ്ടെങ്കിലും അവയിൽ ക്ലിഷ്ടതയുടെ ലാഞ്ഛനം ഒരിടത്തുമില്ല. ഭരതചരിതം എന്നാണ് ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പേരെങ്കിലും അതിന്റെ ആദ്യത്തെ എട്ടു സർഗ്ഗങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്ന കഥ ശാകന്തളംതന്നെയാണ്. പക്ഷേ കൃഷ്ണകവി കാളിദാസന്റെ ഇതിവൃത്തത്തിൽ നിന്നു പല വ്യതിയാനങ്ങളും വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ദുർവാസസ്സിന്റെ ശാപമാകട്ടെ, ദുഷ്ഷന്തന്റെ ഗാന്ധർവ്വവിവാഹവിസ്മൃതിയാകട്ടെ ഭരതചരിതത്തിൽ പരാമുഷ്ടമാകുന്നില്ല. ആദ്യത്തെ സർഗ്ഗത്തിൽ ‘ജഗദുർഗമം’ എന്ന പേരിൽ ഒരു ദർപ്പണരത്നം രാജാവിനു ലഭിക്കുന്നു. തന്നിമിത്തം ആ ചക്രവർത്തിക്കു ദുരസ്ഥിതമോ പ്രച്ഛന്നമോ ആയ ഏതു വസ്തുവിനേയും ദർശിക്കുന്നതിനും അതിനെക്കൊണ്ട് അതേവിധത്തിൽ തന്നെ ദർശിപ്പിക്കുന്നതിനും ഉള്ള ശക്തി സിദ്ധിക്കുന്നു. തദ്വാരാ അദ്ദേഹം ശകന്തളയെ കാണുകയും ശകന്തളയ്ക്കു തന്നെ കാണുവാൻ സംഗതി വരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ വിധത്തിലാണ് അവർക്ക് അന്യോന്യം അനുരാഗം ഉദിക്കുന്നത്. ഭരതന്റെ ജനനം 8-ആം സർഗ്ഗത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്നു. ഒൻപതാം സർഗ്ഗത്തിൽ പുത്രനോടു കൂടി ശകന്തള ഭർത്തൃഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു പോകുകയും അവിടെ ദുഷ്ഷന്തൻ ജനാപവാദത്തിൽ ചകിതനായി ആ സാധിയേയും കമാരനെയും സ്വീകരിക്കുവാൻ വൈമനസ്യം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ധർമ്മപഥത്തിൽ ഭരതന്റെ രാജ്യാഭിഷേകവും ദിഗ്വിജയപ്രസ്ഥാനവും, പതിനൊ

നാം സർഗ്ഗത്തിൽ ദിഗ്വിജയവും, പന്ത്രണ്ടാംസർഗ്ഗത്തിൽ ദേവേന്ദ്രന്റെ പ്രാർത്ഥനയനുസരിച്ച് അസുരന്മാരുമായുള്ള യുദ്ധവും പതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു.

കാവ്യശൈലി

ആപാദചൂഡം ഹൃദയഹാരിയായി പ്രശോഭിക്കുന്ന ഈ കാവ്യതല്പജ്ജത്തിൽനിന്നു പ്രണേതാവിന്റെ വിവിധസിദ്ധികൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ ഏതു ഭാഗമാണ് ഉദ്ധരിക്കേണ്ടതെന്നു രൂപമില്ല. കാവ്യാരംഭത്തിൽ കൃഷ്ണകവി, വാല്മീകി, വേദവ്യാസൻ, കാളീദാസൻ, പ്രവരസേനൻ (സേതുബന്ധകാരൻ), ഭാരവി, ഗുണാധ്യൻ, സുബന്ധു, ഭട്ടബാണൻ എന്നീ പൂർവ്വസൂരികളെ പ്രശംസിക്കുന്നു. തത്സംബന്ധികളായ പദ്യങ്ങളാണ് താഴെച്ചേർക്കുന്നത്:

“ആദേശികു പദ്യപഥോദ്യതാനാം
രതാകരൗ സൂക്തിമഹാമണീനാം
സന്മാർഗ്ഗസന്ദർശനപുഷ്പവന്തൗ
വന്ദേ കവീനാം പ്രഥമൗ മൂനിന്ദ്രൗ.

അസ്സപ്തദോഷാ നളിനീവ ഏഷാ
ഹാരാവലീവ ഗ്രഥിതാ ഗുണൗഘോലഃ
പ്രിയങ്കുപാളീവ വിമർദ്ദാഹൃദ്യാ
ന കാളിദാസാദപരസ്യ വാണീ.

ജലാശയസ്യാന്തരഗാഢമാർഗ്ഗ-
മലബ്ബബന്ധം ശിരിചൗര്യവൃത്തയാ
ലോകേഷ്വലം കാന്തമപൂർവസേതും
ബബന്ധ കീർത്തയാ സഹ കന്തളേശഃ

പ്രദേശ്യത്യാപി മഹാന്തമർത്ഥം
പ്രദർശയന്തീ രസമാദദാനാ
സാ ഭാരവേഃ സൽപഥദീപികേവ
രമ്യാ കൃതിഃ കൈരിവ നോപജീവ്യാ?

ബൃഹൽകഥാകാരസുബന്ധുബാണാഃ
കേഷാമിവാശ്ചര്യപദം ന തേ സ്യുഃ
യതഃ പ്രസിദ്ധൈരവി ഗദ്യബന്ധൈഃ
ശ്ലോകാനനേകാൻ ഭൂവി തേ വിതേനഃ.”

ഭാരവിയേയും ബാണനേയും കവി പല പ്രകാരത്തിൽ ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ട്. സൽകാവ്യത്തിന്റെ ഉൽകർഷത്തെപ്പറ്റി പല അവസരങ്ങളിലും പ്രശംസിക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം ദത്താവധാനനാണ്.

“സന്നായകോൽകൃഷ്ണഗുണാ മഹാർത്ഥാ
ലോകോത്തമാലങ്കൃതിരസ്യഭോഷാ
വിശ്രദ്ധവർണ്ണാശ്രമഗ്നാഭിതാ യാ.”
ഹാരാവലീ കാവ്യകലാഭിരാമാ.”

(പ്രതിഷ്ഠാനപുരിവർണ്ണനം)

“യോഗ്യർത്ഥസംഘടനകൗതുകിനി രസാർദ്രാ
കേനാപി ഭാഗ്യവിഭവേന വിഭാവ്യമാനാ
ചിന്താപരം തദന ഭൂപതിമാസസാദ
മാധ്യീ നിസർഗ്ഗമധുരാ കവിതേവ സാധ്യീ.”

ഇത്യാദി പദ്യങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക. മാധ്യീ എന്ന ദേവലോകപരിചാരികയുടെ ആഗമനമാണ് ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകത്തിലെ വിഷയം. ദിഗ്വിജയഘട്ടത്തിൽനിന്നു ചില പദ്യങ്ങൾകൂടി ഉദ്ധരിക്കാം:

“ഏദി ലുനവമൗക്തികമണ്ഡനാം
ശഹരലോലദൃശം കമുദസ്മിതാം
ബലഭരേണ മമർദ്ദ മഹീപതിഃ
പ്രിയതമാമീവ രത്നസുഖം നദീം.”

(താമ്രപർണ്ണീപ്രസ്താവം)

“അഥ ഗിരേരിവ പക്ഷപരമ്പരാം
ജലനിയേരപരി പ്രവിസാരിതാം
പരശുരാമമഹാസ്ത്രിനിർമ്മിതാ-
മവതതാര മഹീം സ മഹാരഥഃ.

കലിതനീതിരസൗ കില കേരള-
ക്ഷിതിപതിഃ പുനരാത്മസമർപ്പണാൽ
അനുവിവേശ ശശീവ ദിവാകരം
രചിരയാ കലയാ ഭരതം വിഭും.”

(കേരളപ്രസ്താവം)

കൃഷ്ണകവിയുടെ “സന്മാർഗ്ഗസന്ദർശനപുഷ്പവന്തൗ” എന്ന പദ്യപാദത്തിന്റെ അനുരണനം “ഏദയതിമിരമാലാസൂര്യചന്ദ്രൗ” എന്ന വരിയിലും “മുക്താശ്രിയം ജലനിയേരിവ താമ്രപർണ്ണീ” എന്നതിന്റെ പ്രതിനാദം “മുക്തമയാൻ ജലകണാനിവ താമ്രപർണ്ണീ” എന്ന വരിയിലും ചന്ദ്രോത്സവത്തിൽ നമുക്കു ശ്രവണഗോചരമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

ദേശിങ്ങനാട്ടു ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവു്

ദേശിങ്ങനാട്ടു് (കൊല്ലം) ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി പ്രസ്താവനയുള്ള രണ്ടു സംസ്കൃതകാവ്യങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഒന്നു യദുനാഥചരിതം എന്ന പദ്യകാവ്യവും മറ്റൊന്നു രാമകഥ എന്ന ഗദ്യകാവ്യവുമാണു്. ആദിത്യവർമ്മാ എന്ന പേരിൽ പല ദേശിങ്ങനാട്ടുരാജാക്കന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും അവരിൽ അഖിലകലാവല്ലഭൻ എന്ന

ബിരുദം കൊല്ലം 644 മുതൽ 660 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത ഒരു രാജാവിനമാത്രമേ കാണുന്നുള്ളൂ. അദ്ദേഹം വടശ്ശേരി ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രം നവീകരിക്കുകയും ഇന്നു തിരുനൽവേലിജില്ലയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നതും എന്നാൽ അക്കാലത്തു ദേശിങ്ങനാട്ടിന്റെ ഒരംശമായിരുന്നതുമായ തിരുക്കുറുങ്കുടിയിലെ മഹാവിഷ്ണുക്ഷേത്രത്തിൽ ഒരു വലിയ മണി നടയ്ക്കുവയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ആ മണി ഇന്നും ആ ക്ഷേത്രത്തിന് ഒരലങ്കാരമായി പരിലസിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മനക്ഷത്രം വിശാഖമായിരുന്നു. പ്രസ്തുതഘണ്ടയിൽ താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകം കൊത്തിയിട്ടുണ്ട്:

“ശ്രീമൽകോളംബവർഷേ ഭവതി ഗുണമണി-
 ശ്രേണിരാദിത്യവർമ്മാ
 വഞ്ചിപാലോ വിശാഖഃ പ്രഭുരഖിലകലാ-
 വല്ലഭഃ പര്യബദ്ധാൽ
 ദ്വാരാലങ്കാരഘണ്ടാം തിലകിതജയസിം-
 ഹാനന്ദഃ ശ്രീകരംഗ-
 പ്രോദ്യദ്ധാജ്ഞോ മുരാദരേധിഗതചിരവായ്-
 മണ്ഡലേന്ദ്രോ നരേന്ദ്രഃ.”

അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തായിരിക്കും മുൻപറഞ്ഞ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളുടേയും നിർമ്മിതി എന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു.

യദുനാഥചരിതം

യദുനാഥചരിതം പത്തു സർഗ്ഗത്തിലുള്ള ഒരു കാവ്യമാകുന്നു. അതിനു ഭാഗവതസംഗ്രഹമെന്നും പേരുണ്ട്. ദശമസ്കന്ധകഥയാണ് വിഷയം. താഴെപ്പകർത്തുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ അതിന്റെ ആരംഭത്തിൽ കാണുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ നാമധേയം അജ്ഞാതമാണ്.

“വന്ദാരുജനസന്ദോഹചിന്താസന്താനപാദപം
 സന്താനമിന്ദുചൂഡസ്യ വന്ദേ ദന്താവളാനനം.

വാണീഗുണതുണീഭൂതവീണാമേണാങ്കരോചിഷം
 വാണീമാരാധയേ പീനശ്രോണീമേണീവിലോചനാം.

വംശീസംഗീലനപരം ധേനുവൃന്ദാവനേ രതം
 വൃന്ദാവനചരം ഗോപികാമരൂപമുപാസ്മഹേ.

വതംസിനീചകോരാളീസാമ്രാജ്യേനാസ്തമന്യഥാ(?)
 കാപി മേ കരുണാ ഭൂയാദരുണാചലഗാ മുദേ.

അസ്തി കൂപകഭൂപാലവംശമംഗലദേവതാ
 നിലയസ്സദ്ഗുണാളീനാം രാജ്ഞി പ്രാജ്ഞൈകസമ്മതാ.

ധന്യാമനപ്രദാനേന തന്വതിം ജനസമ്മദം
അനപൂർണ്ണേശ്വരീമന്യാം മന്യന്തേ യാം മഹാജനാഃ.

ലാവണ്യസിന്ധോർമ്മഥിതാദാവിർമ്മോദം മനോഭൂവാ
ഉദിതാം മന്വതേ ലോകാ മുദിതാം യാം നവാം രമാം.

യൽകീർത്തിനർത്തകീ ദിക്ഷു വിദിക്ഷു ച ക്രതക്രമാ
സ്വർഗ്ഗിണാമാലയം പ്രാപ്യ നിഷ്കളങ്കാദ്യ നൃത്യതി.

സാഹിത്യസാരസർവസ്വപാതീണതളിമേശയാ
ശ്യാമളാ നാടിതസ്യാപാ ഭാതി യൽകലദേവതാ.

കാമാഗമാർത്ഥസർവ്വസ്വം വാമാംഗേന സമുദ്വഹൻ
ശ്യാമാജീവാനുനാ മൗലിസീമാനമപി ഭൃഷയൻ

യദ്രാജധാന്യാമനിശം കദ്രു സുതവിഭൃഷണഃ
സർവത്ര കശലം കർവൻ വർവർത്തി പരമേശ്വരഃ.

ഭ്രാതാപി യസ്യ ഭൂലോകത്രാതാ നീതൗ സ്ഥിതസ്സതാം
നിർമ്മാതി നിത്യമാദിത്യവർമ്മാ ശർമ്മാണി മർമ്മവിൽ.

ഈദൃശ്യപി ഗുണൈസ്സർവൈർവൈദൃഷ്യം ദധതി മഹൽ
രാജതേജോമയീ ലോകേ രാജതേ യൽകനീയസി.

ശ്രാവം ശ്രാവം കഥാ വിഷ്ണോർമ്മോദം മോദം മഹീയസി
ആജ്ഞാവിധേയസാമന്താ രാജ്ഞീ യാ വർത്തതേ സദാ.

തസ്യഃ കലാധരാസ്യായാഃ പ്രീത്യൈ മാധ്വിഗിരാ മയാ
സംക്ഷിപ്താ സാക്ഷരപ്രാസാ ക്രിയതേ ഭഗവൽകഥാ.

യദി സന്തിഗുണാഃ ക്ഷേപിദസ്യാം ഗൃഹ്ണതു താൻബുധാഃ;
ന സന്തി ചേമുരീകഥാസ്സതു തൽകർണ്ണപാരണാഃ.

ന വിദ്യാവിഭവേനേദം ന കവിത്യേന ഭൂയസാ
രചിതം; വൈഷ്ണവി ഭക്തിർമുഖരീകൃതതേഥ മാം.
ദേശികസ്യ കടാക്ഷേണ രാജ്ഞീവാഗങ്കശേന ച
ഭക്ത്യാ ച കൃഷ്ണേ പ്രാരബ്ധം ബഹുഭിസ്സാധനൈർമ്മയാ.

അവിഘ്നം വിഘ്നരാജോ മേ വാണീ ശബ്ദാർത്ഥകൗശലം

പ്രാരബ്ധാന്തഗതിം കൃഷ്ണേ വിദധ്യാന്വദിതാസ്രിയഃ.

അഭ്രഭ്രതസാമ്രാജ്യ മധുരാ മധുരാ ഗുണൈഃ
അവരീകൃതപാകാരിനഗരീ നഗരീ ഭൂവി.”

കവി ദേശിങ്ങനാടു പരിപാലിച്ചിരുന്ന ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ കനിഷ്ഠസഹോദരിയായ കൂപകരാജ്ഞിയുടെ ആശ്രിതനായിരുന്നു. ആ രാജ്ഞിയുടെ സൗന്ദര്യം, വൈദുഷ്യം, അന്നദാനശ്രദ്ധ മുതലായ വിശേഷസിദ്ധികളേയും മറ്റും അദ്ദേഹം ഭക്തിപൂർവ്വം പ്രശംസിക്കുന്നു. കവി തന്റെ സ്വാമിനിയുടെ നിദേശത്താലാണ് യദുനാഥചരിതം രചിക്കുന്നത്. അരുണാചലനാഥനായ ശിവനെ പ്രത്യേകമായി വന്ദിക്കുന്നതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമി ചെങ്ങന്നൂരാണെന്ന് അനുമാനിക്കുവാൻ തോന്നുന്നു. സാക്ഷരപ്രാസമായ പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിന്റെ രീതി എന്തെന്ന് “അഭ്രഭ്രതസാമ്രാജ്യ” എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു കാണാവുന്നതാണ്. ചുവടേ ചേർക്കുന്ന രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളോടുകൂടി കാവ്യം അവസാനിക്കുന്നു:

“സുത്രാമവിത്തേഗപുരീവിഭൂതിം
വിദ്രാവയന്ത്യം നിജയാ സമുദ്ധ്യാ
സ ദ്വാരകായം പുരി ശാർങ്ഗധന്യാ
പുത്രൈശ്ച പൗത്രൈർമുമുദേ സമേതഃ.

സമീകീർവൻ ധർമ്മം ഭൂവി നിരുപമം ധർമ്മജമുഖൈർ-
ഭൂവോ ഭാരം ഭീമാർജ്ജുനതപനജാദ്യൈഃ പ്രശമയൻ
കലിം തുച്ഛീകീർവന്നതിമഹിതയാത്മീയകഥയാ
രമാനാഥഃ പുര്യോമവസദവസന്നാരിരനിശം.”

വാസുദേവൻ, രാമകഥ

രാമകഥാഗദ്യത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അടിയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നു:

“സതാം പരിത്രാണപരസ്സുമേധാ
ജിതാരിഷഡ്ധർശ്ശതയാ മഹിയാൻ
വിദ്രാജതേ വിശ്രുതവിക്രമശ്രീ-
രാദിത്യവർമ്മാ നരലോകവീരഃ.

ചിരായ രക്ഷോപഗമേന കർവൻ
ഗുർവീം മുദം യസ്സുമനോജനാനാം
മഹീജയോദഞ്ചിതപുണ്യകീർത്തി-
രാമോദതേ രാമ ഇവ പ്രകാമം.
തസ്യോജ്ഞയാ സർവജനീനവൃത്തേ-
രവിസ്തൂരാ രാമകഥാ പവിത്രാ

നിബദ്ധ്യതേ ഗദ്യമായി മയേയം
സന്തോഽനഗൃഹ്ണന്തു നിതാന്തമസ്യാം.”

ഒട്ടവിൽ

“യം വാസുദേവമനരൂപമവാപ പുത്രം
നാരായണോ വിമലബുദ്ധിരുമാ തഥാംബാ,
പ്രാണായി തേന മനവംശപതേഷ്ചരിത്ര-
മാദിത്യവർമ്മസ്തപതേഃ കൃതിനോ നിദേശാൽ.”

എന്നും ഒരു ശ്ലോകമുണ്ട്. കവിയുടെ പേർ വാസുദേവനാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛൻ നാരായണനും അമ്മ ഉമയുമായിരുന്നു എന്നും ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചാണ് അദ്ദേഹം രാമകഥ നിർമ്മിച്ചതെന്നും ഇത്രയും കൊണ്ടു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. ഈ ആദിത്യവർമ്മാവും അഖിലകലാവല്ലഭനും ഒരാൾതന്നെയായിരിക്കാം. കവി ഒരു നമ്പൂരിയായിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്.

രാമകഥയിലെ ഗദ്യമാതൃക: പ്രസ്തുത കൃതിയിൽനിന്നും ചില പങ്ക്തികൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“മധ്യേമഹാടവി ഘോരതരരാമചാപവിഷ്ണുരശ്രവണസ്തായമാനരോഷഭരദൃഷ്ടേഷ്ചാകൃതിഃ
അഭ്രംഹിഹശരീരാ രസചർവ്വമാണതാപസജനരുധിരദ്രവാർദ്ദ്രീകൃതസ്യകുഭാഗാ മഹാമാ
യസ്യമാരീചസ്യ ജനനീ താടകാ നാമ നിശാചരീ തേഷാമധ്യാന മുൽകടധ്യാനമരൗത്സീൽ.
തൽക്ഷണേന ച വിശ്വജനീനതേ ജസോ വിശ്വാമിത്രസ്യ വചസാ രഘരാജസുനരുഗ്രയാ
രേണ ശരേണ കബളീകൃതബാണയാ തയാ സർവശർവരീചാരി വിനാശക്രിയാകാണ്ടപു
ണ്യാഹമംഗലം വിദധേ. നിഗൃഹീത താടകായ തസ്മൈ പ്രഥമഗൃഹീതബലാതിബലാഖ്യ
വിദ്യാവിദ്യോതിതായ മുനിരസ്തോകതപഃപ്രസാദം അസ്തുപാരായണ മുപാദിശൽ.”

പൂർണ്ണവിദ്യൻ

ഒട്ടബാണന്റെ ചണ്ഡികാസപ്തതിക്കും പുഷ്പദന്തന്റെ മഹിമുഃസ്തോത്രത്തിനും പൂർണ്ണവിദ്യൻ എന്നൊരു മൂനിയുടെ വകയായി ഓരോ വ്യഖ്യാനമുണ്ട്.

മുദ്രിതമായിരിക്കുന്ന ചണ്ഡീശതകത്തിൽ ആദ്യത്തെ എഴുപതു പദ്യങ്ങൾ മാത്രമേ ബാണൻ രചിച്ചുള്ളൂ എന്നാണ് കേരളത്തിലെ ഐതിഹ്യം.

“വ്യാഖ്യാനം ക്രിയതേ തസ്യഃ പൂർണ്ണവിദ്യൈര്യതീശ്വരൈഃ
വേദപൂർണ്ണപദാംഭോജദ്രംഗഭ്രതൈസ്സമാസതഃ”

എന്ന് ആദ്യത്തേയും

“മഹിമ്നഃ പാരമിത്യാജിസ്തോത്രരന്താർത്ഥബോധിനി
പൂർണ്ണവിദ്യാഖ്യമുനിനാ വ്യാഖ്യേയം ക്രിയത്വേഷസാ”

എന്ന രണ്ടാമത്തേയും ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. രണ്ടിലും സത്യശൈലൻ എന്നൊരു ഗുരുവിനെയാണ് കവി വന്ദിക്കുന്നത്; അല്ലാതെ പൂർണ്ണജ്യോതിസ്സിനെയല്ല. ചണ്ഡീസ പുതിവ്യാഖ്യയിൽ വേദപൂർണ്ണൻ എന്നൊരു ഗുരുവിനുള്ളടി വന്ദിച്ചിട്ടുള്ളതായും സങ്കല്പിക്കാം. പൂർണ്ണജ്യോതിസ്സിനെ സ്മരിക്കാത്ത പ്രസ്തുത വ്യാഖ്യതാവിന്റെ നാമധേയം പൂർണ്ണവിദ്യൻ എന്നാണെങ്കിലും അദ്ദേഹം പൂർണ്ണസരസ്വതിയിൽനിന്നു ഭിന്നനാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിയ്ക്കുന്നു.

കാശിയില്ലത്തു നമ്പൂരി

വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ മൂവാറ്റുപുഴ താലൂക്കിൽ രാമമംഗലത്തു പാങ്കോട്ടു ദേശത്തു രാമനല്ലൂർ എന്നൊരു ക്ഷേത്രവും അതിനുസമീപമായി ‘കാശി’ എന്ന പേരിൽ ഒരു നമ്പൂരിയില്ലവുമുണ്ട്. അവിടെ പണ്ടു മഹാവൈയാകരണനായ ഒരു നമ്പൂരിയുണ്ടായിരുന്നു. നാമധേയം എന്തെന്നറിയുന്നില്ല. ധാതുവൃത്തികാരനായ മാധവാചാര്യർക്കു പിന്നീടും സർവസ്വകാരനായ മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിക്കുമുസൃമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലമെന്നു ക്ലൃപ്തമായി പറയാം. നമ്പൂരിയുടെ കൃതികളായി മൂന്നു വ്യാകരണഗ്രന്ഥങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവ വൃത്തിരത്നം (പാണിനീയസൂത്രബൃഹദ്രിവൃതി) ലഘുവൃത്തിയും (പാണിനീയസൂത്രലഘുവിവൃതി), ധാതുക്കാരികയുമാണ്. കാശികാവൃത്തിയുടെ വ്യാഖ്യാനമാകുന്നു വൃത്തിരത്നം; ലഘുവൃത്തി അതിന്റെ സംക്ഷേപമാണ്. വൃത്തിരത്നത്തിൽ 11111-ഉം, ലഘുവൃത്തിയിൽ 2720-ഉം പദ്യങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ബാലമിത്രമെന്നുകൂടി പേരുള്ള ധാതുക്കാരിക മാധവാചാര്യരുടെ ധാതുവൃത്തിയെ അവലംബിച്ചു വിരചിതമായ ഒരു കൃതിയാകുന്നു. മൂന്നു നിബന്ധങ്ങളും ആപാദച്ചൂഡം പദ്യമയങ്ങളാണ് എന്നുള്ളത് അവയുടെ വൈശിഷ്ട്യത്തെ ദ്വിഗുണീകരിക്കുന്നു. ഗഹനമായ വ്യാകരണശാസ്ത്രത്തെ കാവ്യമാക്കുവാൻ ഒരുങ്ങിയ നമ്പൂരിയുടെ സാഹസം സർവഥാ വിജയത്തിൽ കലാശിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“പാണിനിവരരുചിഫണിനോ ഹരിഹരദത്തൗ ഹരോ ജയാദിത്യഃ
വാമനകൈയടഭോജാശ്ശാസ്ത്രകൃതോമീ പ്രസിദതു.”

എന്ന ലഘുവൃത്തിയിലെ പദ്യത്തിലും മറ്റും ആചാര്യൻ പൂർവാചാര്യന്മാരെ വന്ദിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ശ്രീരാമഭക്തനായിരുന്നു എന്ന്

“നിശാചരതമോലീനജഗദ്രമേഷഹേതവേ
ജാനകീജാനയേ തസ്യൈ തേജസാം നിയയേ നമഃ”

എന്ന ലഘുവൃത്തിപദ്യത്തിൽനിന്നും മറ്റും സ്മരിക്കുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ ലഘുവൃത്തിയിലുള്ളവയാണ്.

“കൈയടാദിൻ ഗുരൻ തത്യാ തൽപ്രസാദാനന്ദയാധുനാ
സുത്രാനാം പാണിനീയാനാം വിവൃതിഃ ക്രിയതേ മനാക്.

വൃത്തിരത്നമിദം യേന കാശികാഞ്ചേസ്സമുച്യതം
തേനൈവ ക്രിയതേ ഭൂയോ വൃത്തിരേഷോ ലഘീയസി.

ലഘീയസ്തേന സുധരം കരശ്രുതിമനസ്സിദം
ശബ്ദാനുസാസനം ബാലൈരിത്യാലോച്യ യതാമഹേ.”

“ഉജ്ജ്വലേ പാണിനീയസൃതിവിശയമിദം കാശികാഗാധസിന്ധോഃ
സാധീയോ വൃത്തിരത്നം ലഘുധിഷണമനോഹാരി സദ്യുത്തരമ്യം
യോസൗഭൃയോപി രാമസൃതിദലിതസമസ്താശുഭോ രാമശാലി-
ക്ഷേത്രാവാസീഹ കശ്മിദ്യധിത ലഘുതരാം വൃത്തിമേനാം ദ്വിജന്മാ.

“ഭാഷ്യാദൗ വിപ്രകീർണ്ണം ബഹുവിധമഖിലം തന്ത്രമേത ദ്വിപശ്മിൽ
സംഗൃഹൈകത്ര ഹസ്താമലകമിവ പുരോദർശയൽ കാശിയാമ
തത്താദൃക്പദ്യവൃന്ദൈഃ പ്രഥമഥമ ലഘുക്രത്യ തദ്രാമശാലി-
ക്ഷേത്രാവാസീഹ പശ്യാൽ സമരചയദസൗ കേരളേഷു ദ്വിജന്മാ.

ധാതുക്കാരികയിൽനിന്നുകൂടി ചില പദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“വൃത്തിദ്വയം പരിമിതം ഖലു പാണിനീയ-
ശബ്ദസ്യതേർല്ലഘുബ്ജഹദ്ഭിദയാ വിധായ
അസ്യാഭിരദ്യ പുനരാദൃതപദ്യബന്ധൈർ-
ദ്ധാതവർത്ഥരൂപവിഷയഃ ക്രിയതേ പ്രയാസഃ

ധാതോസ്സരൂപമഭിധേയമമാനബന്ധ-
കാര്യാനിതാനി ഹി പദാനി ലഡാദിരൂപം
ഇട്സംഭവഞ്ച ബഹുനാ കിമിഹാവസേയം
വ്യുൽപത്തയേ ലഘുധിയാമുപപാദയാമഃ.”

“ധാതുനാം വൃത്തിമേനാ സപദി ലഘുതരാം
കാര്യരൂപാഭിധേയ-
പ്രാകാശ്യാദർശരൂപാം കഥിതബഹുതാം
മാധവീയാവലംബാം.
തത്തദ്രൂ പാവതാരസ്സടിതക്ഷിരതാ-
ശാലിനീം രാമശാലി-
ക്ഷേത്രാവാസീഹ കശ്മിൽ സമരചയദസൗ
ബാലമിത്രം ദ്വിജന്മാ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് ആദ്യം ബൃഹദ്രിവൃതിയും തദനന്തരം ലഘുവിവൃതിയും ഒടുവിൽ ബാലമിത്രവുമാണ് ആചാര്യൻ രചിച്ചതെന്നു കാണാവുന്നതാണ്. ഈ മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങളും പ്രചരപ്രചാരത്തിനു സർവഥാ അർഹങ്ങളാകുന്നു.

ജ്യോതിഷത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധി

ക്രി.പി. പതിനഞ്ചാം ശതകം

ഉപക്രമം

ഒൻപതാമധ്യായത്തിൽ തലക്കുളത്തു ഭട്ടതിരിയെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിച്ചപ്പോൾ കേരളത്തിലെ ജ്യോതിസ്ത്രത്തെക്കുറിച്ചു കുറഞ്ഞൊന്ന് ഉപന്യസിക്കുകയുണ്ടായല്ലോ. ക്രി: പി: ഏഴാം ശതകത്തിൽ ആ ശാസ്ത്രം കേരളത്തിൽ അത്യധികം അഭിവൃദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചു. അതുകൊണ്ടു സ്വല്പം കൂടി ആ പ്രകരണം ഈ അവസരത്തിൽ വിസ്തരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശിക്ഷ, വ്യാകരണം, നിരൂപണം, ജ്യോതിഷം, കല്പം, ഛന്ദോവിചിതി എന്നിവ വേദത്തിന്റെ ഷഡംഗങ്ങളാണ്. “ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം വദത്യത്ര കാലം വൈദികകർമ്മണം” എന്ന പ്രമാണമനുസരിച്ചു വൈദികകർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിനുള്ള കാലത്തെ നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനാണ് ജ്യോതിഷം ആദികാലങ്ങളിൽ പ്രയോജകീഭവിച്ചിരുന്നത്. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിനു ഗണിതം, സംഹിത, ഹോര എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു സ്തംഭങ്ങളുണ്ടെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതിന്റെ പുറമെ ആ ശാസ്ത്രത്തിന്

“ജാതകഗോളനിമിത്തപ്രശ്നമുഹൂർത്താഖ്യഗണിതനാമാനി
അഭിദയതിഹ ഷഡംഗാന്യാചാര്യോ ജ്യോതിഷേ മഹാശാസ്ത്രേ.”

എന്ന വാക്യത്തിൽനിന്നു ജാതകം, ഗോളം, നിമിത്തം പ്രശ്നം, മുഹൂർത്തം, ഗണിതം എന്നിങ്ങനെ ആറംഗങ്ങളുണ്ടെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈ ഷഡംഗങ്ങളിൽ ഗോളം, ഗണിതം ഇവ ഗണിതസ്തംഭങ്ങളിലും, ജാതകം, പ്രശ്നം, മുഹൂർത്തം ഇവ ഹോരാസ്തംഭങ്ങളിലും നിമിത്തം സംഹിതാസ്തംഭങ്ങളിലും അന്തർഭവിക്കുന്നു. നിമിത്തത്തെപ്പറ്റി ഹോരാസ്തംഭങ്ങളിലും പ്രസ്താവനയില്ലെന്നില്ല. എന്നാൽ

“ജനപുഷ്ടിക്ഷയവൃദ്ധിദിരദതുരംഗാദി സർവ്വജന്തുനാം

കേരളോദീനാം വാ ലക്ഷണമുദിതം ഹി സംഹിതാസ്തസേ.”

എന്ന പ്രമാണപ്രകാരം, നിമിത്തം സംഹിതയിൽ വളരെ വിസ്തരിച്ചാണ് പ്രതിപാദിക്കപ്പെടുന്നത്. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തെ പ്രമാണഭാഗമെന്നും ഫലഭാഗമെന്നും രണ്ടായി വേർതിരിച്ചു ഗണിതസ്തസം പ്രമാണഭാഗത്തേയും മറ്റു രണ്ടു സ്തസങ്ങളും ഫലഭാഗത്തേയും പരാമർശിക്കുന്നതായി പരിഗണിക്കുന്നവരുമുണ്ട്. സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ഗ്രഹണം, ഗ്രഹങ്ങളുടെ മൗഢ്യം, ചന്ദ്രശൃംഗോന്നതി, ഗ്രഹങ്ങളുടെ ഗതിഭേദങ്ങൾ മുതലായവയെ മുൻകൂട്ടി ഗണിച്ചറിയുന്നതും ഭൂഗോളഖഗോളങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നതും മറ്റും പ്രമാണഭാഗത്തിൽ പെടുന്നു. ജാതകം, പ്രശ്നം, ഭൂതശകനാദിലക്ഷണങ്ങൾ, മുഹൂർത്തങ്ങൾ തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങൾ ഫലഭാഗത്തിലാണ് ഉൾക്കൊള്ളുന്നത്. ഇവയിൽ ജാതകവും പ്രശ്നവും അതിപ്രധാനങ്ങളാകുന്നു. ഒരു മനുഷ്യന്റെ ജനനസമയം കൃത്യമായി ഗണിച്ച് ആ സമയത്തിലെ ഗ്രഹസ്ഥിതി മുതലായവ പരിശോധിച്ച് ആയുഷ്കാലത്തിലുണ്ടാകാവുന്ന ശുഭാശുഭഫലങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നതാകുന്നു ജാതകശാഖ. ദൈവജ്ഞൻ ചില പ്രത്യേകപരീക്ഷകൾ ചെയ്യുന്ന അവസരത്തിലെ ഗ്രഹസ്ഥിതിഭേദങ്ങളേയും മറ്റും ആസ്പദമാക്കി പ്രഷ്യാവിന്റെ ശുഭാശുഭഫലങ്ങളെ നിർണ്ണയിക്കുന്നതാണ് പ്രശ്നശാഖ.

പ്രാചീനാചാര്യന്മാർ

ഭാരതീയ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെ കൂടസ്ഥനായ ആര്യഭടാചാര്യൻ ക്രി: പി: അഞ്ചാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ പാടലീപുത്രത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം ക്രി: പി: 499-ൽ രചിച്ച ആര്യഭടീയമെന്ന ഗണിതഗ്രന്ഥം ഗീതികാപാദം, ഗണിതപാദം, കാലക്രിയാപാദം, ഗോളപാദം എന്നിങ്ങനെ നാലു പാദങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. രണ്ടു മുതൽ നാലുവരെയുള്ള പാദങ്ങളിൽ സവിസ്തരം പ്രതിപാദിതങ്ങളായ ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തങ്ങളുടെ സാരാംശങ്ങൾ ഗീതികാപാദത്തിൽ സംഗ്രഹിക്കുകയാണ് ആചാര്യൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. ആര്യഭടീയത്തിൽ ആകെ 121 ആര്യാപദ്യങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. വരാഹമിഹിരാചാര്യനാണ് ആര്യഭടനുശേഷം അവതരിച്ച പ്രധാനദൈവജ്ഞൻ. ബൃഹജ്ജാതകം, ലഘുജാതകം, പഞ്ചസിദ്ധാന്തം, ബൃഹദ്യാത്ര, ബൃഹദ്ദിവ്യാഹരപടലം, ബൃഹത്സംഹിത ഇങ്ങനെ പല ഉൽകൃഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങൾ അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്രി: പി: 505-ആമാണ്ടിടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ആദിത്യന്റെ അവതാരമാണെന്ന് ആസ്തികന്മാർ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. ബൃഹജ്ജാതകത്തിലെ ആദ്യത്തെ പത്തധ്യായങ്ങൾക്കുള്ള ഭാഷ്യമാണ് തലക്കുള്ളതു ഭട്ടതിരിയുടെ ദശാധ്യായി എന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. മഹാഭാസ്കരീയം, ലഘുഭാസ്കരീയം മുതലായ കൃതികളുടെ കർത്താവായ പ്രഥമഭാസ്കരാചാര്യൻ ക്രി: പി: 522-ആമാണ്ടിടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്നതായും അദ്ദേഹം കേരളീയനാണെന്നു ചിലർ അഭ്യൂഹിക്കുന്നതായും അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബീജഗണിതം, കരണകുതുഹലം, സിദ്ധാന്തശിരോമണി, ലീലാവതി മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ നിർമ്മാതാവായ ദ്വിതീയഭാസ്കരാചാര്യൻ ക്രി: പി: 1114-ൽ ജനിച്ചു. ശിഷ്യധീവൃദ്ധിദകാരനായ ലല്ലന്റെ ജീവിതകാലം ക്രി: പി: 598-ആമാണ്ടിടയ്ക്കും ലഘുമാനസകാരനായ മുഞ്ജാലകന്റേതു 922-ആമാണ്ടിടയ്ക്കുമാണ്. ശ്രീപതി എന്ന ജ്യോതിഷികമൂർദ്ധന്യനെയും ഇവിടെ പ്രത്യേകമായി സ്മരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം സി

ഭാഗത്തുശേഖരം (ആര്യഭടീയവ്യാഖ്യ), ഗണിതതിലകം, ജാതകകർമ്മപദ്ധതി, ജ്യോതിഷ രത്നമാല മുതലായി പല വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“നിജഗുരുപദവന്ദനം കൃത്യാ മനസ്സുതിഷേതിതോ
ഗണകതിലകഃ ശ്രീപൂർവ്വോയം പതിർദ്ദിജപംഗവഃ
സൂടമവിഷമം മന്ദപ്രജ്ഞപ്രബോധവിവൃദ്ധയേ
ലളിതവചനൈസ്സിദ്ധാന്താനാം കരോമി ഹി ശേഖരം.”

എന്നും മറ്റുമുള്ള പ്രസ്താവനകളിൽനിന്നു ശ്രീപതി ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണെന്നറിയുന്നുവെന്നു ല്ലാതെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമി ഏതെന്നു വിശദമാകുന്നില്ല. പ്രസ്തുത ദൈവജ്ഞന്റെ ജീവിതകാലം ക്രി: പി: 1039-ആമാണ്ടിടയ്ക്കാണ്. ശ്രീപതിയുടെ പദ്ധതിക്കു കേരളത്തിൽ അന്യാദൃശമായ പ്രചാരമുണ്ട്. താരതമ്യേന അർവാചീനനെങ്കിലും വാസിഷ്ഠഗോത്രജനായ വിദ്യാമാധവനെപ്പറ്റിത്തന്നെ പ്രസ്താവിക്കാം. വിദ്യാമാധവൻ ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞനെന്നതിനുപുറമേ കവിയും കാവ്യവ്യാഖ്യാതാവും കൂടിയായിരുന്നു. മുഹൂർത്തദർശനമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖ്യമായ ജ്യോതിഷകൃതി. കിരാതാർജ്ജുനീയ മഹാകാവ്യവും അദ്ദേഹം സമഞ്ജസമായി വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“ശ്രീമനീലഗൃഹാലയേ ഗുണവതിഗ്രാമേ പ്രഭൃതേ പരേ
ഖ്യാതോ രത്നഗിരിർമ്മഹാമുനിരഭൃതേ തൽഭ്രാഹ്മണപുത്രാത്മജഃ
യോ നാരായണസ്മിരസ്യ തനയോ വ്യാഖ്യാതുമദ്യാരഭേ
വിദ്യാമാധവസംജ്ഞിതഃ കവിരഹം കാവ്യം മഹദ്ഭാരവേഃ”

എന്നു ശ്ലോകത്തിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ഗുണവതിഗ്രാമത്തിൽ നീലമന എന്ന ഗൃഹത്തിൽ നാരായണന്റെ പുത്രനായി ജനിച്ചു എന്നു വെളിവാകുന്നു. ഗുണവതി ഗോകർണ്ണത്തിനു സമീപമുള്ള ഒരു ഗ്രാമവും വിദ്യാമാധവൻ ഒരു തൗളവബ്രാഹ്മണനാണ്. മല്ലപ്പൻ എന്നൊരു രാജാവിന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായിരുന്നു നാരായണൻ. “ശ്രീമന്മല്ലപ്പഭൂപസ്സു ജയതി ജഗതീഭൂഷണീഭൃതയാമാ” എന്നും “വീരശ്രീധരബുക്കഭൂപതി മഹാസാമ്രാജ്യലക്ഷ്മീകരാലംബാ” എന്നുംമറ്റുമുള്ള പദ്യങ്ങൾ വിദ്യാമാധവൻ രചിച്ച മുഹൂർത്തദർശനത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കാണുന്നതുകൊണ്ടു നാരായണന്റെ പുരസ്കർത്താവു വിജയനഗര മഹാരാജാവായ പ്രഥമബുക്കന്റെ പുത്രനായ മല്ലപ്പനാണെന്നു വിശദീഭവിക്കുന്നു. മല്ലപ്പൻ അഥവാ മല്ലീനാഥൻ കൊല്ലം ആറാംശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലാണ് ജീവിച്ചിരുന്നത്. ഈ മല്ലപ്പൻ ക്രി: പി: പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ പശ്ചിമചാലൂക്യരാജാവായിരുന്ന ചതുർത്ഥസോമേശ്വരനാണെന്നു ചിലർ സങ്കല്പിക്കുന്നതു യുക്തിസഹമല്ല. സോമേശ്വരന്റെ പിതാവിനു ബുക്കൻ എന്നു പേരുണ്ടായിരുന്നതായി അറിവില്ല. മുഹൂർത്തദർശനം പതിനഞ്ചദ്ധ്യായത്തിലുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ്. അതിനു കേരളത്തിൽ വളരെ പ്രചാരമുണ്ട്. വിദ്യാമാധവീയമെന്നും മുഹൂർത്തമാധവീയമെന്നും പല പേരുകളിൽ അതിനു പ്രസിദ്ധി കാണുന്നു. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനെന്ന് കരുതാവുന്ന വിഷ്ണു ആദർശമെന്നും മുഹൂർത്തദീപികയെന്നും പേരുള്ള ഒരു വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിലെ പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായം വ്യാഖ്യാനിച്ചത് വിദ്യാമാധവന്റെ പുത്രൻതന്നെയാണ്.

“മുഹൂർത്തദർശനാദർശവ്യാഖ്യാനേ വിഷ്ണുനാ കൃതേ
വ്യാചക്ഷേകാദശാധ്യായം വിദ്യാമാധവനന്ദനഃ”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. ഈ വിഷ്ണു കേരളീയനാണോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഭാരതഭൂമിയിൽ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിനു ത്രിസ്തംഭങ്ങളിലും അഭിവൃദ്ധി വരുത്തുവാൻ കേരളീയരെപ്പോലെ ഇ തരദേശക്കാർ ആരും പ്രയത്നിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളത് നമ്മുടെ ജന്മഭൂമിക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള വലിയ മെച്ചങ്ങളിൽ ഒന്നായി കരുതാവുന്നതാണ്. 12-ആം ശതകത്തിനു മേൽ പ്രസ്തുത ശാസ്ത്രത്തിനു പ്രശസ്തമായ അഭിവൃദ്ധി കേരളത്തിലേ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളു.

ചില കേരളീയ ജ്യോതിർവിത്തുകൾ, ഗോവിന്ദസ്വാമി

മഹാഭാസ്കരീയത്തിനു സമഗ്രമായ ഒരു ഭാഷ്യവും മുഹൂർത്തരത്നം എന്ന മറ്റൊരു ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥവും നിർമ്മിച്ച ഗോവിന്ദസ്വാമി ദൃഗ്ഗണിതകാരനായ പരമേശ്വരനേക്കാൾ പ്രാക്തനെന്നാണ് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്.

“ആചാര്യാര്യഭഃ പിതാമഹമതം തന്ത്രഃ സുസംക്ഷിപ്തവാൻ
വൃത്തിം വിസ്തരതോന്യ മന്ദമതയേ തേനാകരോദ് ഭാസ്കരഃ
തന്യാ അപ്യതിദൂരമേത്യ സുധിയാമർത്ഥസ്ഥിദാനീമിതി
വ്യാഖ്യേയംകലിതാശ്രുതാഗുരമുഖാദ്ഗോവിന്ദനാമ്നാ മയാ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നുണ്ട്.

“ഗോവിന്ദേന കൃതാ ടീകാ ഗോവിന്ദസ്വാമിനാമീകാ
സമാപ്താ ഭാസ്കരീയസ്യ ഗുരുവ്യാഖ്യാനിബന്ധനാ”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു ഗ്രന്ഥത്തിനു ഗോവിന്ദസ്വാമി എന്നാണ് സംജ്ഞയെന്നു വന്നുകൂടുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരനേയും ഗോവിന്ദസ്വാമി എന്നു പറയാറുണ്ട്. കേളപ്പൂർ ചോമാതിരി ആര്യഭടരീയഭാഷ്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ സ്മരിക്കുന്നു. പരമേശ്വര വിരചിതമായി ആചാരസംഗ്രഹം എന്നൊരു ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമുണ്ട്. അതിൽ

“പിതൃഃ പിതൃർമ്മേ ഗുരുഗുജന്മാ
ഗോവിന്ദനാമാ ഭൂവി യഃ പ്രസിദ്ധഃ
തേനോദിതോ യോ ഗുരുഭക്തിതോ മാം
പ്രാപ്തസ്തു ആചാര ഇഹ പ്രദിഷ്ടഃ.

ശിഷ്യാണാം മന്ദബുദ്ധീനാം പ്രബോധായ യഥാ (മതി)
പരമേശ്വരനാമ്നൈഷ കൃത ആചാരസംഗ്രഹഃ”

എന്ന് അതിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. ആചാരസംഗ്രഹത്തെ ഒരു പ്രമാണഗ്രന്ഥമായാണ് മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരി സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതിന്റെ നിർമ്മാതാവായ പരമേശ്വരൻനമ്പൂരി സാക്ഷാൽ ദ്രഗ്ഗണിതകാരനാകുന്നു.

മുഹൂർത്തരത്നം ഒരു ഗോവിന്ദന്റെ കൃതിയാണെന്നുള്ളതിന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിലുള്ള തുറ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുമായ ശ്ലോകം ഉണർവ്കമാണ്:

“രവിചന്ദ്രാദിതിമിംഗിലലോല-
ജ്യോതിഷദൃശമഹാംബുധിമധ്യാൽ
ഗോവിന്ദേന മുഹൂർത്തമഹാമണി-
രച്യുത ഏഷ ഹി ലോകഹിതായ.”

ഈ മുഹൂർത്തരത്നവും ദ്രഗ്ഗണിതകാരൻ വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ വ്യാഖ്യയിൽ

“ഗോവിന്ദപൂജ്യപാദേന കൃപാസംസിക്കച്ചേതസാ
മുഹൂർത്താഗമദൃശാബ്ജേർമുഹൂർത്തമണിരച്യുതഃ;
തസ്മിംസ്തച്ഛിഷ്യപൌത്രേണ കിയാംശ്ചിൽ പരമാദിനാ
ഭാവോ വിവ്രിയതേ സ്വല്പമിശ്വരേണ യഥാശ്രുതം.”

എന്നിങ്ങനെ പ്രാരംഭത്തിൽ കാണുന്ന പദ്യങ്ങളിൽനിന്ന് ഈ വസ്തുത വെളിപ്പെടുന്നു. തലക്കുളത്തു ഭട്ടതിരിയിൽനിന്നു ഭിന്നനായ ഗോവിന്ദസ്വാമിയെ പരമേശ്വരൻനമ്പൂരി ‘പൂജ്യപാദ’ പദംകൊണ്ടു വ്യപദേശിക്കുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം ഒരു സ്വാമിയായിരുന്നു എന്ന് ഊഹിക്കാവുന്നതാണ്. പരമേശ്വരന്റെ പിതാമഹൻ അദ്ദേഹം ഗുരുവായിരുന്നു എന്നു കാണുന്ന സ്ഥിതിക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലം കൊല്ലം ആറാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധമായിരിക്കണമെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

സൂര്യദേവൻ

സൂര്യദേവയജ്ഞാവെന്നാണ് പ്രസ്തുതദൈവജ്ഞനെ സാധാരണമായി പറയാറുള്ളത്. ഒരു നമ്പൂരിയും സോമയാജിയുമായിരുന്നു അദ്ദേഹമെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാണ്. ‘നിയൂവ’ ഗോത്രത്തിലായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനമെന്നു ശ്രീപതിയുടെ ജാതകകർമ്മപദ്ധതിക്ക് അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ള ജാതകാലങ്കാരത്തിലേ

“ഇതഥം നിയൂവഗോത്രേണ സൂര്യദേവേന യജ്ഞാ
കൃതം ജാതകപദ്ധത്യായുർദ്ദായാർത്ഥമവർണ്ണനം”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. ശ്രീപതിയുടെ ജാതകകർമ്മപദ്ധതിക്കു സൂര്യദേവൻ രചിച്ചിട്ടുള്ള ടീകയാണ് ജാതകാലങ്കാരം. അതിനു കേരളത്തിൽ വളരെ പ്രചാരമുണ്ട്.

“ആചാര്യശ്രീപതികൃതാജാതകേ കർമ്മപദ്ധതിഃ
വ്യാഖ്യായതേ മയാ സ്മഷ്ടം സൂര്യദേവേന യജ്ഞനാ.

പശ്യതു തമിമം ഗ്രന്ഥം ശാസ്ത്രന്യായോപബ്ബംഹിതം
പൂർണ്ണം ജാതകശാസ്ത്രാണാമലങ്കാരം വിപശ്ചിതഃ”

എന്ന് അദ്ദേഹം ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ പറയുന്നു. “ജാതകാലങ്കാരേ സൂര്യദേവസോമസുദ്വിര
ചിതേ” എന്നു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ ഒരു വാചകവും കാണുന്നു. അതു കൂടാതെ (2) ആ
ര്യഭടീയത്തിനു ഭടപ്രകാശമെന്ന ലഘുവ്യാഖ്യാനം, (3) വരാഹമിഹിരന്റെ ബൃഹദ്യാത്രയ്ക്കു
വ്യാഖ്യാ, (4) മുഞ്ജാലകന്റെ ലഘുമാനസകരണത്തിനു വ്യാഖ്യാ എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളും ആ ആ
ചാര്യന്റെ കൃതികളാണ്.

“നമാമി പരമാത്മാനം സ്വതസ്സർവ്വവർത്ഥവേദിനം
വിദ്യാനാമാദിവക്താരം നിമിത്തം ജഗതാമപി.
നമസ്കലകാല്യാണമണസംവാസഭൃമയേ
നിരവദ്യായ നിത്യായ നമസ്സോസ്മ മഹീയസേ.
ശ്രീസൂന്യാർത്ഥവിദാ സമ്യക് സൂര്യദേവേന യജ്ഞനാ
സംക്ഷിപ്യാര്യഭടീയോക്തസൂത്രാർത്ഥോത്ര പ്രകാശ്യതേ”

എന്ന് ആര്യഭടീയവ്യാഖ്യയിൽ പ്രസ്താവനയുണ്ട്. അതിൽ “ശ്രീസൂര്യദേവനാശ്ലോ മാ
തുർഭ്രാതുഃ പ്രസാദേന” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു സൂര്യദേവൻ
എന്ന പേരിൽ ഒരു മാതുലനങ്ങായിരുന്നതായി വെളിപ്പെടുന്നു.

ലഘുമാനസകരണത്തിനു സൂര്യദേവന്റേതു കൂടാതെ പരമേശ്വരനാമയേയനായ മറ്റൊരു പ
ണ്ഡിതന്റേയും വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. പാരമേശ്വരമെന്നാണ് അതിനു പേർ പറയുന്നത്. അ
ദ്ദേഹം വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻനമ്പൂരിയാണെന്നുള്ളതിനു ലക്ഷ്യമൊന്നുമില്ല.

“വ്യാഖ്യാനം മാനസസ്യൈതൽ സുചിരം തിഷ്ഠതു ക്ഷിതൗ
ഹരിപാദാബ്ജയുഗളേ സതതം മാനസഞ്ച മേ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിൽ കാണുന്നു. കേളപ്പൂർ ചോമാതിരി സൂര്യദേ
വനെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്.

ഇരിഞ്ഞാടപ്പള്ളി മാധവൻനമ്പൂരി

വിദ്യാമാധവനിൽനിന്നു ഭിന്നനായ ഈ ആചാര്യനെ ‘സംഗമഗ്രാമമാധവൻ’ എന്ന പേ
രിൽ ആപ്തന്മാർ വ്യവഹരിക്കുന്നു. ഇരിഞ്ഞാലക്കുട തെക്കേടത്തു വാരിയന്മാരിൽ ഒരാ
ളായിരുന്നു ഈ ദൈവജ്ഞൻ എന്നു ചിലർ അഭ്യൂഹിക്കുന്നതു നിരാസ്പദമാണ്. സംഗ
മഗ്രാമമെന്ന് ഇരിഞ്ഞാലക്കുട ഗ്രാമത്തിനും പേരുണ്ട്. ഇരിഞ്ഞാലക്കുട തീവണ്ടിയാ

പ്ലീസിനുസമീപമുള്ള ഇരിഞ്ഞാടപ്പള്ളി ഇല്ലത്തിലെ ഒരംഗമായിരുന്നു സംഗമഗ്രാമമായ വൻ എന്ന് ഒരൈതിഹ്യമുള്ളതു വിശ്വസനീയമായി തോന്നുന്നു. വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻനമ്പൂരി താൻ കണ്ടുപിടിച്ച ദൃശ്യണിത പദ്ധതി അദ്ദേഹത്തെ കാണിച്ചപ്പോൾ ഗണിത സ്കന്ധത്തിൽ മാത്രം അതിനു പ്രവേശം നല്കിയാൽ മതി എന്ന് ആ പരിണതപ്രജ്ഞൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടുവത്രേ. അതു ശരിയാണെങ്കിൽ വടശ്ശേരിക്കും മാനനിയനായ ഒരു ജ്യോതിർവിത്തായിരുന്നു അദ്ദേഹം എന്നു വന്നു കൂട്ടുന്നു. വടശ്ശേരിയെ അപേക്ഷിച്ചു ജ്യായനായിരുന്നിരിക്കണം അദ്ദേഹം. വേണ്യാരോഹാദിഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രണേതാവ് എന്ന നിലയിൽ സുടനിർണ്ണയകാരൻ അദ്ദേഹത്തെ സാദരം സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. കേളപ്പൂർ ചോ മാതിരി ആര്യഭടീയ ഭാഷ്യത്തിൽ തന്നെപ്പറ്റി ‘സമുദാഹൃതമായവാദിഗണിതജ്ഞാ ചാര്യകൃതയുക്തിസമുദായേ’ എന്നു നിർദ്ദേശിച്ച് അതിന് ഉപോൽബലകമായി “തദനന്തരം പുനസ്സുദിഷയം വസന്തതിലകം സംഗമഗ്രാമജമായവനിർമ്മിതം ച ശ്രുതം. യഥാ

ജീവേ പരസ്പരനിജേതരമൗർവ്വികാഭ്യാ-
 മന്യസ്യ വിസ്തുതിഗുണേന വിജ്യമാനേ
 അന്യോന്യയോഗവിരഹാനുഗുണേ ഭവതാം
 യദ്യാ സ്വലംബകൃതഭേദപദീകൃതേ ദ്വേ”

എന്നും മറ്റുമുള്ള വചനങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ‘ജീവേ പരസ്പര’ ന്യായത്തിന്റെ മൂലകർത്താവായിട്ടാണ് മാധവനു കേരളത്തിൽ ഇന്നും പ്രസിദ്ധി എന്നും, പരിധി വ്യത്യസം ഗ്രഹിക്കുവാൻ ഉതകുന്ന ശ്രേണിയുടെ ഉത്ഭവം കേരളത്തിലായിരുന്നു എന്നും പരിധിമാനത്തെ കേരളീയർ അത്യന്തം സൂക്ഷ്മമായി നിർണ്ണയിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു.

വേണ്യാരോഹം

അൻപത്തൊൻപതു ശ്ലോകങ്ങൾ കൊണ്ടു ക്രിയാക്രമം വിവരിക്കുന്ന ഒരു കൃതിയാണ് വേണ്യാരോഹം. അതിനു തൃക്കണ്ടിയൂർ അച്യുതപ്പിഷാരടി ആഴ്യാഞ്ചേരിത്തമ്പ്രാക്കുളുടെ നിദേശമനുസരിച്ചു ഗദ്യത്തിൽ ഒരു ഭാഷാവ്യാഖ്യാനവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ ഉള്ളവയാണ്:

“ശ്രിയേ ഭവതു മേ ദേവശ്ശിവശ്ശിതാംശ്രശേഖരഃ
 തമൈവ തസുതോപ്യസ്മു വിഘ്നോ വിഘ്നോപശാന്തയേ.

അവിചാരകൃതം വാചാമചാതുര്യമപോഹതു
 ജാഗ്രതീ രസനാഗ്രേ മേ ഗിരാമപ്യധിഗദേവതാ.

പ്രഭാകരാദയസ്സർവ്വേ പ്രണതാന്തഃപ്രഭാകരാഃ
 ദിവി ഗ്രാഹാഃ പ്രസിദന്തു ത്രിലോകാനന്ദിവിഗ്രഹാഃ.

വക്ത്രം സംഖ്യാവിശേഷാംസ്മു വർഗ്ഗൈസ്സന്മാത്രസുചകൈഃ

പദ്യാനി രചയേ ഭൂയാംസ്യദ്യ ജിഹ്രേമി നോ ഇഹ.

ബകളാധിഷ്ഠിതത്വേന വിഹാരോ യോ വിശിഷ്യതേ;
ഗൃഹനാമനി സോയം സ്യാന്നിജനാമനി മാധവഃ.”

ഇവയിൽ ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകം പിഷാരടി വ്യാഖ്യാനിച്ചിരിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്: “യാതൊരു ഗൃഹം ബകളാധിഷ്ഠിതത്വംകൊണ്ടു വിശേഷിക്കപ്പെടുന്നത്... ബകളം = ഇരഞ്ഞി; വിഹാരം = പള്ളി. ഇരഞ്ഞി നിന്ന പള്ളി എന്ന് ഇല്ലപ്പേർ. തന്റെ നാമത്തിങ്കൽ മാധവൻ.” ഇരഞ്ഞി നിന്ന പള്ളി അനന്തരകാലങ്ങളിൽ ഇരിഞ്ഞാടപ്പള്ളിയായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടിരിക്കാം. ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ ഗ്രന്ഥത്തിലേ ശ്ലോക സംഖ്യ കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“ശ്ലോകൈരേകോനഷഷ്ട്യേതമമഭിധായ ക്രിയാക്രമം
ക്രമശസ്താനി സുക്ഷ്യാണി വജ്ഞം വാക്യാന്യപക്രമേ.”
വ്യാഖ്യാതാവിന്റെ ശ്ലോകമാണ് അടിയിൽ ചേർക്കുന്നത്:

“മാധവൻതാൻ ചമച്ചുള്ള വേണാരോഹത്തിനച്യുതൻ
ഭാഷാവ്യാഖ്യാനമുണ്ടാക്കി നേത്രനാരായണാജ്ഞയാ.”

കേളപ്പൻ ചോമാതിരി ഉദ്ധരിയ്ക്കുന്ന വസന്തതിലകപദ്യം അടങ്ങിയ കൃതി മാധവന്റെ മറ്റൊരു വാങ്മയമായിരിക്കണമെന്നു തോന്നുന്നു.

വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരി, ദേശകാലങ്ങൾ

കേരളീയരായ ജ്യോതിഷികന്മാരിൽ ആലത്തൂർ ഗ്രാമത്തിൽപ്പെട്ട വടശ്ശേരി ഇല്ലത്തെ പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരിയേക്കാൾ ധിഷണാശാലിയായ ഒരു പണ്ഡിതൻ ഒരു കാലത്തും ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടില്ല. “നിളായാസ്സൗമ്യതീരേണ്യേഃ ക്ഷലസമഃ പരമേശ്വരഃ” എന്നും “നിളാ ബ്ലോസ്സംഗമാൽ സൗമ്യേസമിതേന” എന്നും അദ്ദേഹം തന്നെപ്പറ്റി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലം ഭാരതപ്പുഴ സമുദ്രത്തിൽ പതിക്കുന്ന സ്ഥലത്തിനു സമീപം ആ പുഴയുടെ വടക്കേക്കരയിലായിരുന്നു എന്നു നാം ധരിക്കുന്നു. പരഹിതഗണിതം ക്രി: പി: ഏഴാം ശതകത്തിൽ തിരുനാവായിൽ ഒരു മാമാങ്കമഹോത്സവത്തിലാണ് വ്യവസ്ഥാ പനം ചെയ്തത് എന്നു മുന്യ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ ഗണിതം കാലക്രമേണ അസ്സാധ്യമായി കണ്ടുതുടങ്ങിയപ്പോൾ ദൃഗ്ഗണിതം ആവിർഭവിച്ചു. മുജ്ജാലകൻ, ശ്രീപതി മുതലായവർ ഗ്രഹയോഗം, ഗ്രഹനക്ഷത്രയോഗം, ഗ്രഹണം മുതലായ പ്രത്യക്ഷാനുഭവങ്ങളെ ഗണിച്ചറിയുന്നതിനു ചില പുതിയ സംസ്കാരങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തി. പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരി അവരുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽ അകതോഭയനായി സഞ്ചരിച്ചു കജാദിഗ്രഹങ്ങൾക്കെല്ലാം ആ രീതി അനുസരിച്ചു ഗണിതം ക്രമീകരിച്ചു പരലോകഹിതം പരഹിതവും ഇഹലോകഹിതം ദൃഗ്ഗണിതവുമാക്കി വ്യവസ്ഥ ചെയ്തു. തന്നിമിത്തം തിമി, നക്ഷത്രം, മുഹൂർത്തം മുതലായവയുടെ കാര്യത്തിൽ പരഹിതരീതിയും, ജാതകം ഗ്രഹമൗഢ്യം ഗ്രഹണം മുതലായവയുടെ കാര്യത്തിൽ

ദൃഗ്രിതിയും പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ദൃഗ്ഗണിതത്തിലും സൂര്യനൊഴിച്ചു മറ്റുള്ള ഗ്രഹങ്ങളുടെ വിഷയത്തിൽമാത്രമേ മൂലതത്വങ്ങൾ പരിഷ്കരിച്ചിട്ടുള്ളൂ. “കേരളത്തിലെ കാലഗണനപോലെ ശാസ്ത്രാനുസൃതമായ ഒരു സമ്പ്രദായം ഭൂലോകത്തിൽ മറ്റൊരിടത്തും തന്നെയില്ലെന്നു പറയാം” എന്നു ജ്യോതിർവിജ്ഞാകൂടിയായിരുന്ന പ്രൊഫസർ രാജരാജവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ ഒരവസരത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ‘ഏവം ദൃഗ്ഗണിതേ ശാകേ ത്രിഷു വിശ്വമിതേ കൃതം’ എന്നു ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ രേഖയുള്ളതുകൊണ്ടു പരമേശ്വരാചാര്യന്റെ ദൃഗ്ഗണിതഗ്രന്ഥം കൊല്ലം 606-ൽ വിരചിതമായി എന്നു നാമറിയുന്നു. തന്നിമിത്തം കൊല്ലം 550-നും 625-നും ഇടയ്ക്കാണ് അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നതെന്ന് ഒരുവിധം തീർച്ചപ്പെടുത്തിപ്പറയാവുന്നതാണ്.

കൃതികൾ

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസംബന്ധമായി അനവധി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഈ ആചാര്യൻ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ (1) സിദ്ധാന്ത ദീപിക (2) ഗോളദീപിക (3) കർമ്മദീപിക (4) ദൃഗ്ഗണിതം (5) മുഹൂർത്തരത്നവ്യാഖ്യ (6) ലീലാവതീവ്യാഖ്യ (7) ലഘുഭാസ്കരീയവ്യഖ്യ (8) ജാതക കർമ്മപദ്ധതി (9) ജാതകപദ്ധതി (10) പ്രശ്നങ്ങൾപഞ്ചാശികാവൃത്തി (11) സൂര്യസിദ്ധാന്തവിവരണം (12) ആചാരസംഗ്രഹം എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആചാര സംഗ്രഹത്തെപ്പറ്റി മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇവ കൂടാതെ (1) ഗ്രഹണമണ്ഡനം (2) ഗ്രഹണാഷ്ടകം (3) വ്യതിപാതാഷ്ടകവൃത്തി എന്നീ മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളാകുവാൻ ന്യായമുണ്ട്.

സിദ്ധാന്തദീപിക

ഇതു ഗോവിന്ദസ്വാമിയുടെ മഹാ ഭാസ്കരീയഭാഷ്യത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനമാണ്. ഒടുവിൽ, താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ചില കൈയെഴുത്തുപ്രതികളിൽ കാണുന്നുണ്ട്.

“ആചാര്യാര്യഭടോ കരോദ്ദിധിമതം തന്ത്രം പുനർഭാസ്കരോ
വൃത്തിം തസ്യ ചവിസ്തരാൽ പുനരഥോ ഭാഷ്യഞ്ച തസ്യാസ്തഥാ;

ഗോവിന്ദോസ്യ ച ദൂരമേത്യ സുധിയാമർത്ഥസ്സിദാനീമഥ
വ്യാഖ്യാ തസ്യ മയാ കൃതാ ലഘുതരാ ഭദ്രപ്രസാദാദിതി.

നിളാബ്ലോസ്സംഗമാൽ സൗമ്യേ ഭാഗേ യോജനസംസമിതേ
ഗ്രാമമധ്യേ പ്രസാരണ്യേ വസൻ വിഷ്ണുഃ പ്രസിദതു.

പരമേശ്വരരചിതായാം വ്യാഖ്യായാം ഭാസ്കരീയഭാഷ്യസ്യ
സിദ്ധാന്തദീപികായാമാസീൽ പൂർണ്ണോഷ്ടമോ ധ്യായഃ”

ഇതിനു മഹാഭാസ്കരീയഭാഷ്യമെന്നും പേരുണ്ട്. കേളപ്പൂർ ചോമാതിരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആര്യഭടീയഭാഷ്യത്തിൽ സ്മരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നാകുന്ന സിദ്ധാന്തദീപിക. “അശ്വ

തമ ഗ്രാമ (ആലത്തൂർ) ജോ ഭാർഗ്ഗവഃ പരമേശ്വരഃ സിദ്ധാന്തദീപികായാം... പ്രാഹ” എന്ന് അദ്ദേഹം ഈ മഹാചാര്യനെ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്നു.

ഗോളദീപിക

302 ആര്യാപദ്യങ്ങളിൽ നക്ഷത്രഗോളത്തേയും ഭൂമിയുടെ മാനം മുതലായ വിഷയങ്ങളേയും പറ്റി അത്യന്തം ലളിതമായ ഭാഷയിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ഗോളദീപിക. സിദ്ധാന്തദീപികയുടെ നിർമ്മിതിക്കുമേലാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രചനയെന്ന് ആചാര്യൻ തന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“പരമാദിനോക്തമേവം സംക്ഷേപാദിശ്വരേണ ഗോളസ്യ സംസ്ഥാനം ലഘുമതയേ വക്തവ്യം ചാന്യദസ്തി ഗോളഗതം. യുക്തിഃ പ്രദർശിതാ പ്രാങ്മയാ മഹാഭാസ്കരീയഭാഷ്യസ്യ സിദ്ധാന്തദീപികായാം വിവൃതൗ വക്ഷ്യേ തഥാപി ശങ്ക്യാദേഃ”

എന്ന പദ്യങ്ങൾ നോക്കുക. പരമാദിയായ ഈശ്വരൻ എന്നാൽ പരമേശ്വരൻ എന്നർത്ഥം.

കർമ്മദീപിക

“വ്യാഖ്യാനേ ഭാസ്കരീയസ്യ ഭാഷ്യസ്യ പ്രാക് പ്രദർശിതാ ഗുരുകർമ്മോപപത്തിസ്തു സഗോളാ വിസ്താരന്വയാഃ ക്രിയാമാത്രപ്രസിദ്ധ്യർത്ഥമധുനാ മന്ദചേതസാം വ്യാഖ്യാല്ലാ തസ്യ മൂലസ്യ ക്രിയതേ കർമ്മദീപികാ”

എന്നീ പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു പ്രസ്തുത കൃതി ആര്യഭടീയത്തിന്റെ ഒരു ലഘുവ്യാഖ്യാനമാണെന്നു കാണുന്നു. ഇതിനു ഭടദീപികയെന്നും പേരുണ്ട്.

“തന്ത്രസ്മാര്യഭടീയസ്യ വ്യാഖ്യാല്ലാ ക്രിയതേ മയാ പരമാദീശ്വരാഖ്യേന നാമ്നാ തു ഭടദീപികാ”

എന്ന പദ്യം ഇതിനു തെളിവുകുന്നു.

ദൃശ്ശണിതം

ദൃശ്ശണിതത്തെപ്പറ്റി മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. ആചാര്യന്റെ നാമധേയം അന്യാദൃശമായ മാഹാരത്യാത്തോടുകൂടി പരിസ്കരിക്കുന്നത് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതിനിമിത്തമാകുന്നു. ഇതു കണ്ടുകിട്ടിയില്ല. പ്രാണകലാന്തര സംസ്കാരമാണ് അദ്ദേഹം ഗണിതപദ്ധതിയിൽ

വരുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രധാനപരിഷ്കാരം. “പരമേശ്വരസ്തു അദ്ദേഹമേശ്വരാത്മജനാരായണമായ വാദിഭ്യോ ഗോളവിദ്ഭ്യോ ഗണിതഗോളയുക്തീ രപി ബാല്യ ഏവ സമ്യക് ഗൃഹീതാ ദൃശ്യണിതം കരണം ചകാര” എന്നു കേളപ്പൂർ ചോമാതിരി ആദ്യഭാഗംഭാഗ്യത്തിൽ പറയുന്നതിൽനിന്നു ദൃശ്യണിതകാരണം അദ്ദേഹം എന്ന പ്രധാനാചാര്യൻ പുരമേ പരമേശ്വരപുത്രനായ നാരായണൻ, മാധവൻ (സംഗമഗ്രാമമാധവൻ) മുതലായി ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രവിഷയത്തിൽ വേറെയും ഗുരുക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്നു എന്നു വിശദമാകുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു വാരിയരായിരിക്കണം. വരാഹഹോരയ്ക്കു വിവരണമെന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച അദ്ദേഹം പരമേശ്വരന്റെ ആചാര്യനും ഭിന്നന്മാരാകുന്നു. വിവരണകാരൻ കേളപ്പൂർ ചോമാതിരിയുടെ സമകാലികനാണ്. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതിയ്ക്കുവേണ്ടി പരമേശ്വരൻനമ്പൂരി അൻപത്തഞ്ചു വർഷം ക്ലേശിച്ചു എന്നൊരു ഐതിഹ്യമുള്ളതു് അതിശയോക്തിപരമാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

മുഹൂർത്തരത്നവ്യാഖ്യ

ഇതു ഗോവിന്ദസ്വാമിയുടെ മുഹൂർത്തരത്നത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനമാണെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ലീലാവതിവ്യാഖ്യ

ഇതു ഭാസ്കരാചാര്യരുടെ ലീലാവതിക്കുള്ള ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ്.

“നിളായാസ്സാഗരസ്യാപി തീരസഃ പരമേശ്വരഃ
വ്യാഖ്യാനമസ്മൈ ബാലായ ലീലാവത്യഃ കരോമ്യഹം.”

എന്നൊരു പദ്യം ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഉപക്രമത്തിലുണ്ട്. ഈ പദ്യത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിന് “പ്രണമ്യ പാർവ്വതീപുത്രം ശ്രീരുദ്രഞ്ച കൃപാനിധിം” എന്നൊരു പാഠാന്തരവും കാണുന്നു. ഒടുവിൽ

“ശ്രീമദ്രുദ്രസ്യ ശിഷ്യേണ ലീലാവത്യഃ കൃതം മയാ
പരമേശ്വരനാമൈവം വ്യാഖ്യാനം ഹരയേ നമഃ”

എന്നും ഒരു പദ്യമുണ്ട്.

ലഘുഭാസ്കരീയവ്യാഖ്യ

ഇതു പ്രഥമഭാസ്കരാചാര്യരുടെ ലഘുഭാസ്കരീയത്തിനുള്ള ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണെന്നു പേരു കൊണ്ടുതന്നെ മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണല്ലോ.

“അർത്ഥോ യോ ഭാസ്കരീയസ്യ ശ്രുതോ ഗുരുമുഖാന്തയാ
അസ്മൈ സ മന്ദമതയേ സംക്ഷേപേണോപദീശ്യതേ.”

എന്നും

“പരമേശ്വരേണ രചിതം വ്യാഖ്യാനം ഭാസ്കരോക്തശാസ്ത്രസ്യ
ഏതച്ചിരായ വിലസതു കരൗഘമിവ ഭൂതലേ ദിനകരസ്യ.”

എന്നും രണ്ടു പദ്യങ്ങൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണാനുണ്ട്. ശങ്കര നാരായണീയമെന്ന പൂർവ്വവ്യാഖ്യാനം അദ്ദേഹം സ്മരിയ്ക്കാത്തത് അതുകൊണ്ടായിരിക്കണം.

ജാതകകർമ്മപദ്ധതിവ്യാഖ്യ

ജാതകകർമ്മപദ്ധതി ശ്രീപതി എട്ടുധ്യായങ്ങളിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമാകുന്നു. അതിന്റെ വ്യാഖ്യാനമാണ് പരമേശ്വരന്റെ കൃതി.

“പരമേശ്വരനാമ്നൈവം കൃതം ജാതകപദ്ധതേഃ
വ്യാഖ്യാനം ശിഷ്യബോധാർത്ഥം ഭാർഗ്ഗവേണ സമാസതഃ.”

ഇതു സൂര്യദേവയജ്ഞാനം വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണെന്നു നാം ധരിച്ചുകഴിഞ്ഞുവല്ലോ.

ജാതകപദ്ധതി

നാലുതൊന്നു ശ്ലോകങ്ങളിൽ ആചാര്യൻ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു സ്വതന്ത്രഗ്രന്ഥമാകുന്നു ജാതകപദ്ധതി.

“ശ്രീവടശ്രേണിഭൂദേവൈഃ കൃതാ ജാതകപദ്ധതിഃ
ദിവ്യാം ഭാഷാമം സമാശ്രിത്യ ലിഖ്യതേ ദേശഭാഷയാ.”

എന്ന് അതിന്റെ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഒരു ഉപക്രമപദ്യം കാണുന്നുണ്ട്.

പ്രശ്നനഷ്ടപഞ്ചാശികാവൃത്തി

ഇതും പരമേശ്വരന്റെ ഒരു കൃതിതന്നെ. പരമേശ്വരി എന്നാണ് ഇതിനു പേർ പറയുന്നത്. മൂലഗ്രന്ഥം രചിച്ചതു വരാഹമിഹിരിന്റെ പുത്രനായ പൃഥ്വയശ്ലാകനാണ്.

സൂര്യസിദ്ധാന്തവിവരണം

“വ്യാഖ്യാതം ഭാസ്കരീയം ലഘു, തദനു മഹാ-
ഭാസ്കരീയം ച ഭാഷ്യം
പത്മാല്ലിലാവതീ ച ഗ്രഹഗതിവിഷയം
കിഞ്ചിദന്യച്ച യേനാ
സോയം ശ്രീഭദ്രശിഷ്യോ വദനജ ശിശവേ
സൂര്യസിദ്ധാന്തസംസ്ഥം
വക്ഷ്യത്യസ്പഷ്ടമർത്ഥം ഗണിതവിഷയഗം
കർമ്മ തത്രൈവ ഹി സ്യാൽ”

എന്നും

“നിളാബ്ലോസ്സംഗമാൽ സൗമ്യേ സ്ഥിതേന പരമാദിനാ
സിദ്ധാന്തം വിവൃതം സൗമ്യമീശ്വരേണേദമല്ലശഃ”

എന്നും ഉള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നു.

ഗ്രഹണമണ്ഡനം, ഗ്രഹണാഷ്ടകം

“വിജ്ഞായ ലഘും തന്ത്രം ദൃഷ്ട്വാ ഗോളസ്യ സംസ്ഥിതിം ബഹുശഃ
ഗണകാനാം സന്തോഷപ്രദം മയാ ഗ്രഹണമണ്ഡനം ക്രിയതേ”

എന്ന് ഇവയിൽ ആദ്യത്തെ കൃതിയിലും

“കാര്യോ ഗ്രഹേഷു ഗ്രഹണമണ്ഡനോഷേതഷ്വതഃ പരം
സംസ്കാരസ്ഥം ച വക്ഷ്യാമി തത്ര നോക്തം യതോ മയാ”

എന്ന രണ്ടാമത്തേതിലും പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. രണ്ടു കൃതികളുടെയും പ്രണേതാവ് ഒരാളാണെന്ന് ഇതിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. അത് ഒരു പരമേശ്വരൻ തന്നെ. വടശ്ശേരി നമ്പൂരിയായിരിക്കണം.

“ജഗതോ ദിനേശഃ പ്രബോധകൃദ്യസ്യ ഭാനു സമ്പർക്കാൽ
ശശിഭൃജ്ജതാരകാദ്യാ ജ്യോതിർദ്ദീപ്താഃ പ്രദശ്യന്തേ”

എന്ന ശ്ലോകംകൊണ്ടാണ് ഗ്രഹണമണ്ഡനം ആരംഭിക്കുന്നത്.

“പരമേശ്വരേണ രചിതം നവാധികാശീതിസമ്മിതാര്യാഭിഃ” എന്നു കവി തന്റെ നാമധേയം ഒടുവിൽ ഘടിപ്പിക്കുന്നു. ആകെ ആര്യാവൃത്തത്തിൽ എണ്പത്തൊൻപതു ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്.

വ്യതിപാതാഷ്ടകവൃത്തി

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ആകെ അൻപതു ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. അവയെല്ലാം അനുഷ്ടുപ്പുവൃത്തത്തിലാണ് രചിച്ചിരിക്കുന്നത്.

“പ്രണമ്യ ഭാസ്കരം ദേവം കരോതി പരമേശ്വരഃ
വ്യതിപാതാഷ്ടകസ്യാല്പാം വൃത്തിം ബാലപ്രബോധിനീം”

എന്ന ശ്ലോകം പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ ആരംഭത്തിൽ കാണുന്നു.

ഇത്രയും വിവരിച്ചതിൽനിന്നു വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരി ജ്യോതിഷതന്ത്രത്തിൽ എത്രമാത്രം ബഹുമുഖമായും വിദഗ്ദ്ധമായും പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു എന്ന് അനുവാചകന്മാർക്ക് ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാകുന്നു. അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന മഴമംഗലം ശങ്കരൻ നമ്പൂരിയുടെ ബാലശങ്കരത്തിൽനിന്ന് ഒരു വിവരംകൂടി കിട്ടുന്നുണ്ട്. “പണ്ടു ദൃഗ്ഗണിതം ചമച്ച പരമേശ്വര വടശ്ശേരിക്കു പതിനാറു വയസ്സിൽ തന്റെ അച്ഛൻ നടേ വേട്ട അമ്മ മരിച്ചു ദീക്ഷയുണ്ടായി. ആ ദീക്ഷ ഇടയിൽ വിടുവാൻ മടിച്ചു പതിനെട്ടിലത്രേ ഗോദാനം ചെയ്തു. പരമേശ്വരൻ ആശ്ചര്യമനുഭവിച്ചു താനും” എന്നാണ് അദ്ദേഹം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്. ആ മഹാത്മാവിനെപ്പറ്റി അനന്തരകാലികന്മാർക്ക് എത്രമാത്രം മതിപ്പുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു രണ്ടുദാഹരണങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പുരോഗമനം ചെയ്യാം. വിവരണകാരനായ ഉഴുത്തിരവാരിയർ.

“സത്യജ്ഞാനപ്രദായേഷുദേശകാലാവബോധിനേ
നമഃ ശ്രീഗുരവേ സാക്ഷാൽ പരമേശ്വരമൂർത്തയേ”

എന്ന് അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിക്കുന്നു. സിദ്ധാന്തദർപ്പണകാരനായ കേളപ്പൂർ ചോമാതിരി “തന്ത്രാസ്സൽപരമഗുരുഃ പരമേശ്വരാചാര്യോ ഭാർഗ്ഗവോ ശ്യാമഗ്രാമജോ മുന്യാംഗസപ്തമാംഗോ വാപഞ്ചമാംഗോ വേതി സംശയ ബഹുപരാഗദർശനേന പഞ്ചാം ശോനത്വം നിർണ്ണീയ സിദ്ധാന്തദീപികായാം ഗോവിന്ദഭാഷ്യ വ്യാഖ്യായാമവദൽ” എന്നു പറയുന്നു.

മുഹൂർത്താഭരണം

മുഹൂർത്താഭരണത്തിന്റെ കർത്താവു ദാമോദരൻ നമ്പൂരിയാണ്.

“യോഗക്ഷേമം നിഖിലജഗതാം കർത്തുമുച്ചൈർമ്മഹേശഃ
പൂർണ്ണേശ്വര്യോ വിലസതി യതസ്സാനുഭാവം പ്രകാശ്യ
ചെല്ലാരഖ്യോ ജയതി സ പരം ഗ്രാമവര്യഃ പ്രസിദ്ധോ
വിപ്രേന്ദ്രാണാം പ്രഥിതയശസാമാശ്രയഃ ശ്രീനികേതഃ.

വിഷ്ണോഃ സ്ഥാനം ജയതി ഹി തതോ ദക്ഷിണസ്യാംദിശായാം
ശ്വേതാരണ്യാഹയമിതി സദാ സർവലോകോപകാരി

യച്ച പ്രാഹ്ല: കൃതദശമുഖധാന്തവിധംസനാമ്ന-
സൈന്ദ്രലോക്യാം ഭോരഹരജചികൃതോ ഭാസ്മരസ്യാദയാദ്രിം.

തസ്മാൽ പ്രാച്യാംദിശി പരിമിതേ യോജനേ സ്തിദിജാനാം
ഗ്രാമോ യസ്മിൻ വസതി വിമലജ്ഞാനദായി രമേശ:
വിദ്യാം രക്ഷത്യപി മുനിവരോ വാക്പതിസ്സന്നിധാനാൽ
ദൈവീം വാചം പ്രഥയിതുമനാ യത്ര വിപ്രോത്തമാനാം.

തസ്മിൻ ഗുരപ്രശസ്തേ കതിപയഗോത്രോദ്ഭവേഷു വാശേവി
സാനഗ്രഹാ ഭഗവതീ വശംവാദാ ച പ്രവർത്തതേ നിത്യം.
തേഷാം വിദുഷാം മധ്യേ ഭാരദ്വാജാഖ്യഗോത്രജാതാ യേ,
അസ്തി ഹി തേഷാം സ്ഥാനം ജ്യോതിർമ്മീമാംസകേഷു മുഖ്യാനാം.

ദൈവജ്ഞാനാമൃത്തമസ്തത്ര ജാതോ
യജ്ഞാഖ്യോ ഭൂദിപ്രവര്യോ മഹാത്മാ
ശ്രീമാൻ പുത്രോ ഭൂച്ച "ദാമോദരാഖ്യോ"
ലോകേ യസ്മാല്ലബ്ധവിദ്യാ: പ്രസിദ്ധാ:

തദ്ദ്രാതുപുത്രോ ജഗതി പ്രസിദ്ധോ
ഗുണൈസ്സികീയസ്യ പിതൃസ്സമാന:
ജയത്യസൗ കേശവനാമധേയ:
ശ്രുതിസ്മൃതിവ്യാകരണേഷുഭിജ്ഞ:

***

ആചാര്യാര്യഭടീയസ്മൃതിതമഹാഗുരോക്തിമുക്താവലി-
മാലാലങ്കൃതയോ ജയന്തി വിമലാ വാചോ യദിയാശ്ശഭാ:
സൂക്ഷ്മാ യൽപ്രതിഭാ ച ഗുരഗണിതം നിശ്ശേഷകാലക്രിയം
ഭൂഗോളം ഗ്രഹചക്രവാസ്തവമിദം വിശ്വം സ്പടം പശ്യതി.

തസ്മാനജ്ഞിഷ്യവരഃ പ്രസാദ-
മാശ്രിത്യ ദാമോദരനാമധേയ:
മുഹൂർത്തശാസ്ത്രാഭരണം ഗുണാഖ്യം
വിചിത്രവൃത്തം രചിരം ചകാര.

***

ഇത്യുക്തവിധിവിധാനൈരധ്യായൈർനവദിരിവ മഹാരജൈ:
സ്മുഹൂർത്താഭരണമിദം സുദൃശാം കണ്ഠേഷു ഭൂഷണം ഭൂയാൽ."

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ഗ്രന്ഥകാരന്റെ പൂർവ്വപുരുഷനായി യജ്ഞൻ എന്നൊരു നമ്പു
രിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരപുത്രനായി കേശവൻ എന്നൊരു

മഹാപണ്ഡിതൻ ജീവിച്ചിരുന്ന എന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജനാണ് ഗ്രന്ഥകർത്താവെന്നും വെളിപ്പെടുന്നു. കേശവൻ കേരളത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്ന അനേകം ജാതകപദ്ധതികളിൽ ഒന്നിന്റെ പ്രണേതാവുകുന്നു. അതിൽ നാലു ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അതിനു ദിവാകരൻ എന്നൊരു ദൈവജ്ഞൻ പ്രൗഢമനോരമ എന്ന പേരിൽ ഒരു വ്യാഖ്യാനം എഴുതിടുള്ളതായും അറിവുണ്ട്.

തുപ്രങ്ങോടിനു സമീപമുള്ള ഒരു ഗ്രാമത്തിലാണ് ആ കുടുംബം സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നത് എങ്കിലും അതു തളിപ്പറമ്പു ഗ്രാമത്തിൽ പെട്ടതായിരുന്നു എന്നും വെളിവാക്കുന്നു. മുഹൂർത്താഭരണവും മുഹൂർത്തരത്നാദിപോലെ മഴമംഗലം പ്രമാണമായി സ്വീകരിക്കുന്നുണ്ട്. കേശവദൈവജ്ഞൻ കേരളത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്ന പല ജാതകപദ്ധതികളിൽ ഒന്നിന്റെ പ്രണേതാവാണ്. അദ്ദേഹവും ദാമോദരന്റെ ജ്യേഷ്ഠനും ഒരാൾതന്നെയായിരിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. മുഹൂർത്താഭരണം വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരിയുടെ പുത്രനായ ദാമോദരൻനമ്പൂരിയുടെ കൃതിയല്ല. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവു ഭരദ്വാജഗോത്രജനും വടശ്ശേരി ഭാർഗ്ഗവഗോത്രജനുമാണ്. എന്നാൽ പരമേശ്വരന്റെ പുത്രനും ഒരു ജ്യോതിർവിത്തായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു സ്ട്ട നിർണ്ണയതന്ത്രവിവൃതിയിലെ “പരമേശ്വരം സതനയം” എന്ന പംക്തി ഉത്തരവാകുന്നു. അദ്ദേഹമാണ് കേളപ്പൂർ ചോമാതിരിയുടെ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രാചാര്യൻ. ഏതു ഗ്രന്ഥമാണ് അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചതെന്നറിയുന്നില്ല.

നാരായണൻനമ്പൂരി

മുഹൂർത്തദീപകം എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവാണ് നാരായണൻനമ്പൂരി. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യങ്ങൾ കാണുന്നു:

“ഗജാസ്യഗോശിഖമുരൂൻ നത്യാ മുർദ്ധ്യാ കരോമ്യഹം
മുഹൂർത്തദീപകം സ്വല്പം സ്വല്പബുദ്ധിഹിതായ വൈ.

***

“കശ്മിദ്വിജോ ഗുണവ്യാതകേശവാഖ്യദ്വിജാരമജഃ
കാണവസ്ത്യാഹവയഗ്രാമജന്മാ നാരായണാഹവയഃ
ഇതഥം മുഹൂർത്തദീപാഖ്യം മുഹൂർത്താഗമസാരജം
മുഹൂർത്തദർശനം പുണ്യം സജ്ജനൈഃ കൃതവാൻ ശ്രുതം.”

‘കാണവസ്തു’ എന്നതു ശങ്കരകവി സ്മരിക്കുന്ന തൃക്കണ്ണൂപുരമായിരിക്കാം. വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻനമ്പൂരിയുടെ ഗുരുക്കന്മാരിൽ അന്യതമനെന്നു കേളപ്പൂർ ചോമാതിരി പറയുന്ന നാരായണൻ പക്ഷേ ഇദ്ദേഹമായിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്. മുഹൂർത്തദീപകവും മഴമംഗലം സ്മരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നാകുന്നു.

പുതുമനച്ചോമാതിരി

കൊല്ലം ഏഴാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ വടശ്ശേരി നമ്പൂരിയുടെ സമകാലികനായി ജീവിച്ചിരുന്ന മറ്റൊരു ദൈവജ്ഞനാണ് പുതുമനച്ചോമാതിരി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളായി കരണപദ്ധതി, ജാതകാദേശമാർഗ്ഗം, ന്യായരത്നം, സ്മാരതപ്രായശ്ചിത്തം എന്നിങ്ങനെ നാലു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. കരണപദ്ധതിയുടെ അവസാനത്തിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകം കാണുന്നു:

“ഇതി ശിവപുരനാമഗ്രാമജഃ കോപി യജ്ഞാ
കിമപി കരണപദ്ധത്യഹ്വയം തന്ത്രരൂപം
വ്യധിത ഗണിതമേതൽ; സമ്യഗാലോക്യ സന്തഃ
കഥിതമിഹ വിദന്തഃ സതു സന്തോഷവന്തഃ.”

കരണപദ്ധതിക്ക് അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു പണ്ഡിതൻ ഒരു ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ

“നൃതനഗ്രഹസോമസുതാ രചിതായഃ കരണപദ്ധതേർവിദുഷാ
ഭാഷാം വിലിഖതി കശ്ചിദ് ബാലാനാം ബോധനാർത്ഥമല്ലധിയാം”

എന്നൊരു പ്രതിജ്ഞാപദ്യം കാണുന്നു. ഇവയിൽനിന്നു പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവു പുതുമനച്ചോമാതിരിയാണെന്നും അദ്ദേഹം ശിവപുരം ഗ്രാമക്കാരനാണെന്നും വിശദമാകുന്നു.

“നവീനവിപിനേ മഹീമഖളജാം മണിസ്സോമയാ-
ജ്യദാരഗണകോത്ര യസ്സമവേച്ച; തേനാമുനാ
വ്യലേഖി സുദഗ്ദ്ധത്തമാ കരണപദ്ധതിസ്സംസ്കൃതാ
ത്രിപഞ്ചശിഖിഭൂമിതപ്രഥിതശാകസംവത്സരേ”

എന്നു ഗോവിന്ദഭട്ടന്റെ ഗണിതസൂചികയിലുള്ള ഒരു പദ്യം വടക്കുംകൂർ രാജരാജവർമ്മ രാജാവ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കേരളീയ സംസ്കൃതസാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഗോവിന്ദഭട്ടന്റെ കാലഗണന ശരിയായിരിക്കണം. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ കരണപദ്ധതിയുടെ നിർമ്മിതി ശകാബ്ദം 1353-നു സമമായ കൊല്ലവർഷം 606-ൽ ആണെന്നു വന്നുകൂടുന്നു. ആ കൊല്ലത്തിൽത്തന്നെയാണ് വടശ്ശേരി നമ്പൂരി ദുഗ്ഗണിതവും കണ്ടുപിടിച്ചതെന്നു നാം ധരിച്ചുവെല്ലാം. ‘ഗണിതമേതൽ സമ്യക്’ എന്ന വാക്യത്തിൽ കലിദിനസൂചനയില്ല. ‘നൃതനഗ്രഹം’ പുതുമനയും ‘നവീനവിപിനം’ പുതുവനവുമാണ്. പുതുമന പുതുവനമായി വിപരിണമിച്ചിരിയ്ക്കണം. അങ്ങനെ ആ രണ്ടു സംജ്ഞകളും ഒരേ ഇല്ലത്തേക്കു സിദ്ധിച്ചു. ഇന്നു സോമയാഗാധികാരികളായ നമ്പൂരിമാർ തൃശ്ശിവപേരൂർ ഗ്രാമത്തിലില്ലെന്നു ചിലർ പറയുന്നതു ശരിതന്നെ; എന്നാൽ ശിവപുരമെന്നു ചൊവ്വരം ഗ്രാമത്തിനും പേരുണ്ടെന്നും ചോമാതിരി ചൊവ്വരം ഗ്രാമക്കാരനായിരിക്കാമെന്നും നാം അതിന്നു പരിഹാരമായി കരുതിയാൽമതി. കരണപദ്ധതി പത്തദ്ധ്യായങ്ങളിൽ രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത

ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഗണിതപരിഷ്കാരത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളെപ്പറ്റി പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും ദ്രക്കരണങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള സൂചന കാണുന്നില്ല.

“ഗണിതമിദമശേഷം യുക്തിയുക്തം പഠനോ
ഭൂവി ഗണകജനാനാമഗ്രഗണ്യാ ഭവേയുഃ;
അപി ച ഗതിവിശേഷാൽ കാലതുല്യസ്യ വിഷ്ണോ-
സ്യദ്രശമനുഭവനോ യാന്തി തദ്ധാമ ശുദ്ധം.”

എന്നൊരു ഫലശ്രുതിശ്ലോകവും ചേർത്തിരിക്കുന്നു. കരണപദ്ധതിയും ജാതകാദേശമാർഗ്ഗവും

“മദീയഹൃദയാകാശേ ചിദാനന്ദമയോ ഗുരുഃ
ഉദേതു സതതം സമ്യഗജ്ഞാനതിമിരാരുണഃ”

എന്ന വന്ദനശ്ലോകംകൊണ്ടാണ് ആരംഭിക്കുന്നത്.

ഗണേശാദീൻ നമസ്കൃത്യ മയാ ഗുരുമുഖാച്ഛ്ഠുതഃ
ജാതകാദേശമാർഗ്ഗോ യമവിസ്മർത്തും വിലിഖ്യതേ”

എന്നു രണ്ടാമത്തെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിനയദ്വയാതകമായ ഒരു വിജ്ഞാപനവുമുണ്ട്. അവസാനത്തിൽ

“നവ്വലയവനാവ്യോന ധീമതാ സോമയാജിനാ
ക്രതം പ്രകരണം ഹേദ്യതദ്ദൈവജ്ഞജനതുഷ്ടയേ”

എന്ന് ഒരു കുറിപ്പു കാണാനുണ്ട്. ‘പുതുമന’ എന്ന ഇല്ലപ്പേരു ശരിതന്നെയെന്നും മുറയ്ക്ക് അതിനെ ‘പുതുമനക്കാട്’ എന്നാണ് പറയേണ്ടതെന്നും ഈ പദ്യത്തിൽനിന്നു വ്യജ്ഞിക്കുന്നു.

ന്യായരത്നം

ന്യായരത്നവും ഒരു ഗണിതഗ്രന്ഥമാണ്. ‘മദീയഹൃദയാകാശേ’ എന്ന വന്ദനശ്ലോകംകൊണ്ടാണ് ഇതും ആരംഭിക്കുന്നത്.

“നമസ്കൃത്യ ഗുരൂൻ ഭക്ത്യാ ഗണേശാദീൻ ഗ്രഹാനപി
ന്യായരത്നാഹവയം കിഞ്ചിൽ ഗണിതം ക്രിയതേ മയാ”

എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ആചാര്യൻ ചികീർഷിതപ്രതിജ്ഞ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അതിൽ എട്ടുധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ഗ്രന്ഥം ചെറുതാണ്.

ഈ മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നു പുതുമനച്ചോമാതിരിക്കു ഗണിതഭാഗത്തിലും ഫലഭാഗത്തിലും ഒന്നുപോലെ വൈദുഷ്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു തെളിയുന്നുണ്ടല്ലോ. കരണപദ്ധതി കേരളത്തിലെ ഒരു പ്രമാണീഭൂതവും പ്രചുരപ്രചാരവുമായ ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമാകുന്നു. സ്മാർത്തപ്രായശ്ചിത്തത്തിനു ‘പുതുമനച്ചോമാതിരിയുടെ പ്രായശ്ചിത്തം’ എന്നു തന്നെയാണ് പേർ നൽകിക്കാണുന്നത്. അതിൽ വിവിധവൃത്തങ്ങളിലായി 173 സംസ്കൃതപദ്യങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അതിലും ‘മദിയ ഹൃദയാകാശേ’ എന്ന വന്ദനശ്ലോകമുണ്ട്.

“അഥാശ്വലായനം നത്യാ മൂന്നിം കൗഷീതകം തഥാ
യൽകിഞ്ചിൽ ബഹുചസ്മാർത്തപ്രായശ്ചിത്തം വിലിഖ്യതേ”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ഋഗ്വേദികളെ പരാമർശിക്കുന്ന സ്മാർത്തപ്രായശ്ചിത്തത്തെപ്പറ്റി മാത്രമേ പ്രതിപാദിക്കുന്നുള്ളൂ എന്നു കാണാം.

“ആലേപാദ്യനലാഹുതിശ്ച ഹവിഷോ
നിർവാപ ആജ്യസ്യ വാ-
ഥാന്യാധേരപി ദേവതോക്തിരിതി താ-
ന്യൂൽപത്തികർമ്മാണ്യപി
കാര്യം സ്വിഷ്ടകൃതഃ പുരാഗിമുഖത-
ശ്ചോർദ്ധ്വം പ്രധാനം മുഹു-
ർത്തോക്തം ചാവിധിനാ കൃതാനി സകലാ-
ന്യേതാനി ചാവർത്തയേൽ.”

എന്ന പദ്യത്തിൽ വിഷയം ആരംഭിക്കുന്നു.

മാത്തൂർ നമ്പൂരിപ്പാട്

കേരളീയരായ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ മുഹൂർത്തപദവി എന്ന പേരിൽ നാലോളം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ രണ്ടെണ്ണം കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന മഴമംഗലം ശങ്കരൻ നമ്പൂരിയുടെ മുമ്പും ശേഷം രണ്ടു പിന്നീടും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളവയാണ്. മഴമംഗലം ബാലശങ്കരമെന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധമായ കാലദീപവ്യാഖ്യയിൽ, തന്റെ കാലത്തിനു മുമ്പു പ്രചരിച്ചിരുന്ന മുഹൂർത്ത

പദവികളെ നടേത്തെ മുഹൂർത്തപദവിയെന്നും രണ്ടാംമുഹൂർത്തപദവിയെന്നും വ്യവഹരിക്കുന്നു. രണ്ടാംമുഹൂർത്തപദവിയെ മുഹൂർത്ത പദവിയെന്ന പേരിൽത്തന്നെ പലപ്പോഴും സ്മരിക്കാറുമുണ്ട്. ആദ്യത്തെ മുഹൂർത്തപദവി തലക്കുളത്തു ഭട്ടതിരിയുടേതെന്നാണ് പറഞ്ഞുവരുന്നത്. അതു ശരിയാണോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. രണ്ടാം മുഹൂർത്തപദവിയുടെ പ്രണേതാവാണ് മാത്തൂർ നമ്പൂരിപ്പാട്. നാമധേയമെന്തെന്നറിയുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനസ്ഥലം കൊച്ചിയിൽ ചേലക്കരയ്ക്കു സമീപം പാഞ്ഞാൾ എന്ന ദേശമാണെന്നും ആ കുടുംബപരമ്പര ഇപ്പോഴുമുണ്ടെന്നും അറിയുന്നു. സംസ്കൃതത്തിൽ പാഞ്ഞാൾ പാഞ്ചാലഗ്രാമവും

മാതൃശ്ശർ മഹാവാണ്യപുരവുമായി രൂപം മാറുന്നു. ആ മുഹൂർത്ത പദവിതന്നെ രണ്ടു പാഠങ്ങളിലായി കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഒന്ന്

“പ്രത്യഹപ്രണിഹന്താരം പ്രണിപത്യ ഗണാധിപം
മുഹൂർത്താവഗമേ മാർഗ്ഗമുജ്ജം കർത്തും യതാമഹേ”

എന്ന ശ്ലോകത്തോടു കൂടി ആരംഭിക്കുന്നു; അതാണ് മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരി വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുള്ളതു. അതിൽ മംഗലാചരണമുൾപ്പെടെ മുപ്പത്താറു ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മറ്റേതിലെ പ്രഥമശ്ലോകം

“പ്രത്യഹപ്രണിഹന്തുകിഞ്ചന മഹസ്സഞ്ചിന്ത്യ ഭാസാംനിധിം
ഭാനഞ്ച ക്രിയതേ മുഹൂർത്തപദവി സംക്ഷിപ്തശാസ്ത്രാന്തരാ
വർജ്ജ്യാവർജ്ജ്യവിവേകിനീ കൃതസദാചാരാനസാരാ മയാ
സതുഷ്യതുതരാം ചിരായ സുധിയോ ദേവാഃ പ്രസീദതു നഃ”

എന്നതാണ്. ഇവയിൽ ആദ്യത്തെ പാഠമനുസരിച്ചാണ് മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരിയുടെ വ്യാഖ്യാനം; രണ്ടാമത്തെ പാഠത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാതാവ് അർവാചീനനാണ്. അതിൽ നാല്പത്തിമൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

“ത്രിചതാരിംശതാ പദ്യൈർമുഹൂർത്തപദവിമിമാം
പാഞ്ചാലഗ്രാമവാസ്തവ്യോ ദ്വിജഃ കശ്ചിദരീരചൽ.”

എന്ന് അതിൽ ഒടുവിൽ ഒരു ശ്ലോകം ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതാണോ മൂന്നാം മുഹൂർത്തപദവി എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഇവ കൂടാതെ മുപ്പത്തിരണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രമടങ്ങിയ മറ്റൊരു മുഹൂർത്തപദവിയുമുണ്ട്. അതിനെ നാലാം മുഹൂർത്തപദവി എന്നു പറയുന്നു.

മഴമംഗലം പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ മധ്യത്തിലാണ് മാതൃശ്ശരിന്റെ ജീവിതകാലം എന്ന് ഊഹിക്കാം. പഴയ മുഹൂർത്തപദവിയെ അദ്ദേഹം സംക്ഷേപിച്ചു മുപ്പത്തഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങളിൽ ആശയങ്ങൾ മുഴുവൻ അടക്കിയിട്ടുള്ളത് ഏറ്റവും ആശ്ചര്യകരമായിരിക്കുന്നു.

ഈ മുഹൂർത്തപദവിയിൽ മൂന്നു പരിച്ഛേദങ്ങളുണ്ട്. പ്രഥമ പരിച്ഛേദത്തിൽ നിത്യദോഷങ്ങളേയും ഷഡ്ദോഷങ്ങളേയും കർത്തുദോഷങ്ങളേയും കർമ്മങ്ങളുടെ കാലനിർണ്ണയത്തേയും പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ദ്വിതീയപരിച്ഛേദത്തിൽ ഷോഡശക്രിയകളുടെ മുഹൂർത്തങ്ങൾ നിർണ്ണയിക്കുകയും, തൃതീയ പരിച്ഛേദത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠ, ഗൃഹനിർമ്മിതി, ഔഷധസേവ, യാത്ര, കൃഷി ഇവയ്ക്കുള്ള മുഹൂർത്തങ്ങൾ വിവരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിനു മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ച മഴമംഗലത്തിന്റെ ബാലശങ്കരമെന്ന വിശിഷ്ടമായ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തിനു പുറമേ അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു പണ്ഡിതന്റെ മുഹൂർത്തസരണിദീപം എന്നൊരു ചെറിയ

സംസ്കൃതടീകയും, പൊറയന്നൂർ പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വരദീപിക എന്ന വിസ്മൃതമായ ഒരു സംസ്കൃത വ്യാഖ്യാനവും, ആഴ്ന്നുപോയി തന്ത്രാക്കളുടെ മുഹൂർത്തഭാഷയെന്ന ഭാഷാവ്യാഖ്യാനവുമുണ്ട്.

‘പ്രത്യുഹപ്രണിഹന്തരം’ എന്ന ശ്ലോകം വരദീപികാകാരൻ വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ “പഞ്ചസിദ്ധാന്ത-ഷട്സൂത്ര-മുഹൂർത്തരത്ന-മുഹൂർത്തദീപിക-വിധിരത്നസാരസമുച്ചയ-സർവ്വസിദ്ധി-പഞ്ചാശികാ-കാലപ്രകാശികാ-ചാരദീപികാ-ചാരസംഗ്രഹ-മാധവീയ - മുഹൂർത്തപദവ്യാദിഷ്ട മുഹൂർത്തശാസ്ത്രേഷു” എന്ന പംക്തിയിൽ മുഹൂർത്തശാസ്ത്രപ്രതിപാദകങ്ങളായ പല പൂർവ്വ ഗ്രന്ഥങ്ങളേയും സ്മരിച്ചു “ബഹുവിസ്തരത്വമുള്ള അർത്ഥദുർഗ്ഗമമായ ഉത്സർഗ്ഗപവാദബഹുളത്വമുള്ള തത്ത്വശാസ്ത്രേഷു തത്ത്വദീപ്യവചനദർശനമുള്ള അനന്തസൃതസജ്ജനാചാരവചനദർശനമുള്ള ഗ്രന്ഥ വിസ്തരദീപ്രണാമുഹാപോഹാപട്ടനാം മന്ദമതിനാം താനിശാ സ്താണയാലോച്യ സുമുഹൂർത്തകാലജ്ഞാനസ്യ സുദൃഷ്ടരത്നാൽ” അവയെക്കൊണ്ടുപോരാത്തതിനാലാണ് ആചാര്യൻ നാതിസംക്ഷേപവിസ്തരവും നാതിസംവൃതാർത്ഥവും നാതിഗഹനശബ്ദ ബഹുലവുമായ പുതിയ മുഹൂർത്തപദവി നിർമ്മിച്ചതെന്നു പറയുന്നു. വരദീപികയുടെ രചന കൊല്ലം 990-ൽ ആണ്. മുഹൂർത്തസരണിദീപത്തിൽ

“മുഹൂർത്തസരണിദീപം സർവ്വസംശയനാശനം
വ്യാഖ്യാനം ലിഖിതം യതം കരോമി ജനരഞ്ജനം”

എന്നൊരു ശ്ലോകം കാണുന്നു.

സങ്ഗ്രാമവിജയോദയം

ഇത് ആര്യാവൃത്തത്തിൽ ഇരുപത്തിനാലധ്യായങ്ങളിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ്.

കവി കേരളീയനായിരിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. കാലദേശങ്ങളേയോ നാമധേയത്തേയോ പറ്റി യാതൊരറിവും ലഭിക്കുന്നില്ല. ആദ്യത്തെ പതിനാറധ്യായങ്ങളിൽ യുദ്ധവിജയകാംക്ഷിയായ രാജാവിനു നക്ഷത്രം, തിഥി, വാരം, യോഗം, ലഗ്നം, ഗ്രഹചാരം മുതലായവയുടെ സ്ഥിതിയിൽനിന്നു വരാവുന്ന ശുഭാശുഭ ഫലങ്ങളെ നിരൂപണം ചെയ്യുന്നു. 17 മുതൽ 21 വരെയുള്ള അധ്യായങ്ങളിൽ മന്ത്രം, യന്ത്രം, ഔഷധം മുതലായവകൊണ്ടു ശത്രുസൈന്യത്തിന്റെ വ്യഥോഹനം, സ്തംഭീകരണം, പ്രത്യുച്ചാടനം തുടങ്ങിയ വിജയപ്രകാരങ്ങൾ എങ്ങനെ സാധിക്കാമെന്നു നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. ഒടുവിലത്തെ മൂന്നധ്യായങ്ങളിൽ ധാരാലിപ്തകം തുടങ്ങിയ ശസ്ത്രങ്ങളുടെ നിർമ്മിതിയും മറ്റുമാണ് പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നത്. പ്രഥമാധ്യായത്തിൽ ആചാര്യൻ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു:

“ജഗദേകഹേതുരീശോ ജഗാദ ജഗതോ ഹിതായ സർവ്വജ്ഞഃ
ശാസ്ത്രമതിവിസ്തരാർത്ഥം യുദ്ധസ്യ ജയാർണ്ണവം നമ.

വിഷ്ണുപിതാമഹഗിരിജാനന്ദിന്ദ്രകുമാരചന്ദ്രസൂര്യാദൈവഃ
ഗരുഡോരഗേന്ദ്രമുനിഭിഃ ശ്രുതം ച തച്ഛാസ്ത്രമീശാനാൽ.

യുദ്ധജയാർണ്ണവശാസ്ത്രാദൃച്ഛ്യത്യ മനാക് തതോ മയാര്യാഭിഃ
ക്രിയതേ ശാസ്ത്രം സാരം സംഗ്രാമജയോദയം നാമ.”

ശ്രീപരമേശ്വരൻ യുദ്ധജയാർണ്ണവം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചു എന്നും, ആ ഗ്രന്ഥം വിഷ്ണു, ബ്രഹ്മാവു, പാർവ്വതീദേവി, നന്ദികേശ്വരൻ, ദേവേന്ദ്രൻ, സുബ്രഹ്മണ്യൻ, ചന്ദ്രൻ, സൂര്യൻ, ഗരുഡൻ, അനന്തൻ, മഹർഷിമാർ മുതലായവർ കേട്ടു പഠിച്ചു എന്നും അതിന്റെ സാരം ഉദ്ധരിച്ചാണു സംഗ്രാമവിജയോദയം താൻ രചിക്കുന്നതെന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. സംഗ്രാമ ശബ്ദം കേട്ടു ഭ്രമിച്ചു പ്രസ്തുത കൃതി സംഗ്രാമധീരരവിവർമ്മചക്രവർത്തിയുടെ കാലത്തു നിർമ്മിച്ചതാണെന്നു പറയുന്നതു പ്രമാദമാകുന്നു. വരാഹഹോരസ്തു വിവരണം എന്ന ടീക രചിച്ച ഉദ്യത്തിരവാരിയർ സംഗ്രാമവിജയോദയത്തിൽനിന്നു “സാന്ധ്യാദൃഗംഗിരസൗ ദണ്ഡാധീശൗ ദിവാകരേരർവീജൗ” ഇത്യാദി ശ്ലോകം ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. വാരിയർ കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

രണദീപിക, കമാരഗണകൻ

യുദ്ധസംബന്ധമായ പല ഉപദേശങ്ങളും നല്കുന്ന മറ്റൊരു പ്രമാണഗ്രന്ഥമാകുന്നു രണദീപിക. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ (1) നയവിവേകം (2) യാത്രാവിവേകം (3) ജയാജയവിവേകം (4) കാലവിവേകം (5) ശുഭചക്രാദിവിവേകം (6) പഞ്ചസ്വരവിവേകം (7) മൃഗവീര്യവിവേകം (8) ഭൂഖലവിവേകം എന്നീ പേരുകളിൽ എട്ട് അധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ആദ്യനും ആനുഷ്ടുഭ്യത്തത്തിലാണ് പ്രസ്തുത നിബന്ധം രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ പേർ കമാരനെനാണെന്ന്,

“കമാരനാമധേയേന ഗണകേന മയാധുനാ
പ്രബോധനാർത്ഥം ബാലാനാം ക്രിയതേ രണദീപികാ”

എന്ന് ആദ്യത്തിലും

“രാജൽകേരളരാജരാജമകടീരാജീവദങ്ഘ്രിദ്വയ-
ശ്രീഗോവിന്ദമഹീസുരേന്ദ്രസഹജശ്രീദേവശർമ്മാജ്ഞയാ
കൃത്യാസൗ രണദീപികാരചനയാ രാജ്ഞാം തമോധ്യാസനം
(ബ്രഹ്മി) യത്യധുനാ കമാരഗണകഃ; സന്തഃ പ്രസിദന്ത്വതഃ”

എന്ന് അവസാനത്തിലുമുള്ള പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നു. രണ്ടാമത്തെ പദ്യത്തിൽ നിന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ രണദീപിക നിർമ്മിച്ചതു ഗോവിന്ദൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണന്റെ അനുജനായ ദേവശർമ്മാവിന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചാണെന്നും ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. ആ പദ്യത്തിലെ പ്രഥമപാദത്തിൽ കവി സ്മരിക്കുന്ന കേരളരാജരാജൻ ഏതോ ഒരു കൊച്ചി മഹാരാജാവാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഗോവിന്ദൻ പക്ഷേ അന്നത്തെ ഇടപ്പള്ളി വലിയ

തമ്പുരാനായിരിക്കാം. രണദീപിക മൂന്നാമധ്യായത്തിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ ജ്യോതിർവിത്തായ ഒരു മാധവനെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. അതു വിദ്യാമാധവനാണെന്നു സങ്കല്പിച്ചാലും കമാരൻ പതിനാലാംശതകത്തിന്റെ ഒടുവിലോ പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിലോ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കുവാനേ മാർഗ്ഗമുള്ളൂ. അതു കൊണ്ടു മുൻപു നിർദ്ദേശിച്ച രാജരാജൻ ഒരു ചേരമാൻ പെരുമാളല്ലെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. ‘ഗണകൻ’ എന്ന ബിരുദംകൊണ്ടു കവി ജാത്യോ ഒരു ഗണകനായിരുന്നിരിക്കണമെന്നില്ല. ‘ഉദാരഗണകം’ എന്നു പുതുമനച്ചോമാതിരിയെപ്പറ്റിത്തന്നെ വർണ്ണിച്ചുകാണുന്നുണ്ടല്ലോ. ഏതു ജോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞനും ആ ബിരുദം സ്വന്തമായേയത്തോടുകൂടി ഘടിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. കമാരഗണകൻ ഒരു വലിയ ദൈവജ്ഞനായിരുന്നതിനുപുറമേ അർത്ഥശാസ്ത്രം, സ്വരാഗമം, പക്ഷിവിദ്യ മുതലായ പല ശാസ്ത്രങ്ങളിലും നിഷ്ണാതനായിരുന്നു എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നു. അദ്ദേഹം സ്വതന്ത്രചിന്തകനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനും അതിൽ തെളിവുണ്ട്.

“വദന്തു ബഹുധാ കാമം മൂനീന്ദ്രാശ്ശുദ്ധമാനസാഃ;
അഹം സത്യം പ്രവക്ഷ്യാമി യുക്ത്യാ പരമസാരയാ.
ഗ്രാമേ നിവാസിനാം യദുച്ഛദ്രാദീനാമനന്തരം
ഭാഗീനേയാൻ പരിത്യജ്യ പുത്രോ ഭോക്താ ഭവിഷ്യതി,

തദ്വൽ സംസർഗ്ഗമാത്രേണ ഹീനോപ്യത്ഥമതാം വ്രജേൽ;
രജതം സ്വർണ്ണസമ്പർക്കാദ്രജത്യേവ സുവർണ്ണതാം.

ജാതിവർണ്ണകലാദീനാം ക്ഷയവൃദ്ധി ഭവിഷ്യതഃ;
മേരുമാശ്രിത്യ സൗവർണ്ണോ ഭവന്തി കില വായസാഃ.

തസ്മാദസ്മിൻ കേരളാഖ്യേ മഹിദേവമഹീതലേ
ശ്രദ്രാദിഭിരപി ജേതയം ജന്മദസ്യ ബലാബലം.”

എന്നീ പദ്യങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക. കൊല്ലം 825-ൽ ഇടയ്ക്കുട്ട നമ്പൂരിയുടെ പ്രശ്നമാർഗ്ഗത്തിൽ രണദീപികയെ ഒരു പ്രമാണഗ്രന്ഥമായി സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു

“തൽക്കാലം സൂര്യശീതാംശ്രുശ്രിതരാശിവശാദപി
ജയഭംഗാദികം വാച്യം തഥാ ച രണദീപികാ.”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു.

രവിനമ്പൂരി

കേളല്ലൂർ ചോമാതിരിയുടെ ഗുരുകന്മാരിൽ അന്യതമനാണ് രവിനമ്പൂരി. അദ്ദേഹം ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിലും വേദാന്തത്തിലും പണ്ഡിതനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തോടു ചോമാതിരി രണ്ടു ശാസ്ത്രങ്ങളും അഭ്യസിക്കുകയുണ്ടായി. “രവിത ആത്തവേദാന്തശാസ്ത്രേണ” എന്ന് ആര്യഭടീയഭാഷ്യത്തിലും

“ശ്രീമദ്രാമോദരം നന്ദാ ഭഗവന്തം രവിം തഥാ
തൽപ്രസാദാന്തയാ ലബ്ധം ജ്യോതിഷശിരമുച്യതേ.”

എന്നു സിദ്ധാന്തദർപ്പണത്തിലും അദ്ദേഹം ഈ ആചാര്യനെ സബഹുമാനം സ്മരിയ്ക്കുന്നു. ജ്യോതിഷത്തിൽ രവി ആചാരദീപിക എന്നൊരു ഗ്രന്ഥ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആചാരദീപിക മുഹൂർത്താഷ്ടകത്തിന്റെ വൃത്തിയാകുന്നു.

“ജ്യോതിർമ്മയം ശിവം നന്ദാ വൃത്തിരാചാരദീപികാ
പദ്യൈർമുഹൂർത്താഷ്ടകസ്യ ക്രിയതേല്പീയസി മയാ”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക.

ദേശമംഗലത്ത് ഉഴുത്തിരവാരീയർ

വരാഹമിഹിരിന്റെ ഹോര ഇരുപത്തൊമ്പതാം അദ്ധ്യായങ്ങൾക്കും സവിസ്തരമായുള്ള ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ് ഉഴുത്തിരവാരീയരുടെ വിവരണം. ‘രുദ്രൻ’ എന്ന പദത്തിന്റെ തത്ത്വമാണ് ഉഴുത്തിരൻ. വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ വാരീയർ ഗണപതിയേയും ശ്രീപരമേശ്വരനേയും ബ്രാഹ്മണരേയും താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങളിൽ വന്ദിക്കുന്നു:

“ജയതി ഭഗവാൻ ഗജാസ്യോ യൽകർണ്ണവ്യജനമാരുതാ ഭജതാം
യാനോ വ്യസനാനി ഹരന്ത്യായാന്തശ്ചാർപ്പയന്ത്യഭീഷ്യാനി.”

“സത്യജ്ഞാനപ്രദായേഷുദേശകാലപ്രബോധിനേ
നമഃ ശ്രീഗുരവേ സാക്ഷാൽ പരമേശ്വരമൂർത്തയേ.”

“യേഷാമാത്മനി ഗർഭസംസ്കൃതിമുഖൈർമ്മൗഘഞ്ജീ നിബന്ധാന്തിമൈഃ
പൃന്തൈഃ കർമ്മഭിരത്ര ഭാതി വിധിവദ്ബ്രഹ്മപ്രതിഷ്ഠാപിതം,
ശ്രൗതസ്മാർത്തസമസ്തകർമ്മസതതാനുഷ്ഠാനനിഷ്ഠാത്മന-
സ്സാനേതാൻ പ്രണമാമി ഭൂമിവിബുധാനിഷ്ഠാർത്ഥകല്പദ്രുമാൻ.”

രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ ദൃഗ്ഗണിതക്കാരനെക്കൂടി ഗ്രന്ഥകാരൻ അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നതായി വിചാരിക്കാമെന്നു മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. ‘ശ്രീഗുരവേ’ എന്ന വിശേഷണം ആചാര്യൻ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ദൃഗ്ഗണിതക്കാരന്റെ അന്തേവാസിയായിരുന്നു അദ്ദേഹമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അതെന്നെന്താൽ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ

“ഭദ്രാഗീർന്നിധൃതാദ്യഹി മകരേർക്കണ്വയോദയേ
ഇദം ഹോരാവിവരണം രുദ്രേണ സുസമാപിതം.”

എന്നൊരു പദ്യം കാണുന്നു. കലിദിനസൂചകമായ പ്രസ്തുത പദ്യത്തിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിൽനിന്നു കൊല്ലം 702-ആമാണ്ടിടയ്ക്കാണ് ഗ്രന്ഥരചന സമാപ്തമായത് എന്ന് അറിയുവാൻ ഇടവരുന്നു.

ഈ രൂപൻ ദേശമംഗലത്തു വാരിയന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്നു എന്നും കൂടല്ലൂർ മനയ്ക്കൽ ചെന്നു വ്യാകരണം പഠിച്ച വിവിധ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ നിഷ്ണാതനായിത്തീർന്നു എന്നും ഐതിഹ്യമുണ്ട്. ആ മനയ്ക്കലെ മഹൻമുസ്സൂതം വാരിയരും സതീർത്ഥ്യന്മാരായിരുന്നു എന്നും,

“കൃതാ രക്തിസഹോദരീകമിതരി പ്രാവണ്യപുതം മന-
സ്സുദ്വിദ്രുമ്യ ഗിരാ വരാഹമിഹിരോക്ഷേരർത്ഥനാമിശ്രയാ
സത്സദിക്രത്യനുവിധമംഗമികതാപ്രാണം സുധീരൂപ്രിയ-
യാർത്ഥം വ്യാകൃഷ്ടി വാസ്തുവജ്ഞസദനേ നമ്പല്ലയാഹംധിയം.”

എന്ന വ്യാഖ്യാനാന്തത്തിലെ ശ്ലോകം അതിനു തെളിവുവെന്നും ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. സുധീരൂപ്രിയനായ ആ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ അഭ്യർത്ഥന അനുസരിച്ചു വാസ്തുവജ്ഞസദനത്തിൽവെച്ചു വാരിയർ വിവരണം രചിച്ചു എന്ന് ഈ ശ്ലോകത്തിന് ഒരുവിധം അർത്ഥകല്പന ചെയ്യാം. വാസ്തുവജ്ഞസദനം നേരറിയുന്നവരുടെ മന, അതായത് നാറേരി ഇല്ലമാണെന്നുകൂടി പറയാമോ? അതു പ്രയാസം തന്നെ. മാഘന്റെ ശിശുപാലവധത്തിനു ബാലബോധിക എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച ദേശമംഗലത്തു ശ്രീകണ്ഠവാരിയർ തന്റെ കുടുംബത്തിൽ തനിക്കു മുമ്പ് ഒരു രൂപനും മൂന്നു ശ്രീകണ്ഠന്മാരുമുണ്ടായിരുന്നതായി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ആ ഭാഗം ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം:

“പാരദക്ഷിണഗംഗമസ്തി മഹിതസ്സസ്തിപ്രദോ ദേഹിനാം
ദേശഃ കോപി ശശാങ്കചൂഡരമണീസാന്നിധ്യനിത്യോത്സവഃ
വൈതാനാഗ്നിവിലോലയുമപടലീസൗഗന്ധ്യനൈരന്തരി-
മംഗലേവ്യാ ജയസിംഹമംഗല ഇതി ക്ഷോണീസുരൈരർച്ചിതഃ.

വിദ്യതേ തത്ര സാഹിത്യവിദ്യാഭ്യാസഖണ്ഡികാ
വിശ്വപാരശവേദസ്യ വിശ്രുതം ഭവനോത്തമം.

പാരമ്പര്യേണ ജായന്തേ യേ തത്ര സുകൃതോദയാൽ
ആചാര്യോ ഏവ തേ സർവ്വേ കേരളക്ഷ്മാജ്ജാം നൃണാം.

രൂദ്രാഭിധാനാ തത്രാസീദ് ഭാരത്യാഃ പുരുഷാകൃതിഃ
പരക്രോഡസ്ഥലാക്രീഡരൂദ്രന്മാദാത്മ്യമുദ്രിതാ.

ആപഞ്ചാഗൽ സമാസ്നോയം ശ്രീപഞ്ചാക്ഷരജീവനം
ചകാരാസേവ്യ സാഹിത്യവിദ്യാം സ്വകലവർത്തിനീം.

പരസ്സരോപമൗ ശാന്തൗ തദ്ദംശേ സാർവ്വലൗകികൗ

ശ്രീകണ്ഠാഖ്യാവുഭൗ ജാതൗ സാഹിത്യൈകപരായണൗ.

അഥാത്മനാ സുസംവൃദ്ധം ദേവശ്ചന്ദ്രാർദ്ധശേഖരഃ
ശ്രീപരക്രോഡവാസ്തവ്യസ്തൽകലം വിക്ഷ്യ ഹൃഷ്ടുവാൻ.

സ തത്ര ജന്മലാഭായ ക്തുകി പരമേശ്വരഃ
ശ്രീകണ്ഠാൽ പിതൃതുല്യാംഗോ ദ്വിതീയാദുദഭ്രൽ സ്വയം.

സ ബാല്യാൽ പ്രഭൃതി ശ്രീമാൻ സാഹിത്യസുരപാദപഃ
അതിഗംഭീരവാഗ്മാഭസ്യഭംഭാവുകോ ബഭൗ.

ശ്രീകണ്ഠാഖ്യ ഇതി സ്പഷ്ടനിജാവിർഭാവകൗതുകഃ
അസ്മത ജഗതാം ഭൂത്യൈ ശിഷ്യകല്പദ്രുമാനസൗ.

ജ്ഞാനേന വാചാ വയസാ പ്രവൃദ്ധത്വമുപേയിവാൻ
സോജ്ജൽ പലിതാഭോഗം പുണ്യാങ്കുരമിവോദിതം.

യഥാ യഥാ വയോ ജാതം തസ്യ ജ്ഞാനഗരിയസഃ
തഥാ തഥാ സമായാതാ സ്വച്ഛതാ മനസസ്തനോഃ.
ശീതജീകൃതചിത്തസ്യ ശ്രീകോലൂരഗിരിരൂജാ
പ്രവിവേശാന്തരാത്മാനം ശിവസ്യേവാസ്യ നിർവൃതാ.

ജയസിംഹാദിമംഗല്യവാസ്തവ്യഃ ശ്രീമഹേശ്വരഃ
അനേന സൗഹൃദമധാൽ പരക്രോഡേശ്വരേഷ്ഠയാ.

സദാശിവപദാംഭോജഭക്തിഭാരരസായനം
മൂർച്ഛാ വഹന്നസാവുച്ചൈരാനതോ.....

അംഗസ്യാംഗസ്യ തസ്യാസ്യ സ്താരംസ്താരം ക്തുകി
കിന്നു വക്ഷേത്യ തതോ ജാതഃ തന്നാമാഹം സതാം മതഃ.

ഗുരോരനന്തരം സോഹം കാരുണ്യേനാസ്യ ഭൂയസാ
ബാലകോപി പ്രയത്നേന കലവിദ്യാമുദൂഢവാൻ.

മനുസ്താരാംബുജസ്ഥാസ്തഗുരുഭൃതനിയോഗതഃ-
അഹം പുനര്യാജ്യശിക്ഷാദക്ഷോ ദേശികതാമഗാം.

ഗുരോർന്നിയോഗാദ്യാജ്യാനാം ശശ്വൽ പ്രാർത്ഥനയാപി ച
ചതുഷ്ടയാദിഗ്രന്ഥാനാം വ്യാഖ്യാ ബഹുഃ കൃതാ മയാ.

സോഹം മാഘകവേ: കാവ്യപാരാവാരം തിതീർഷയാ വിതനോമി സുവിസ്തീർണ്ണാം വ്യാ
ഖ്യാനൗകാം വിചക്ഷണം.”

ഒടുവിൽ “ഇതി ശ്രീകണ്ഠാചാര്യശിഷ്യേണ ശ്രീകണ്ഠേണ വിരചിതേ” എന്നൊരു കുറിപ്പും കാണുന്നുണ്ട്. ദേശ(ജയസിംഹ) മംഗലത്തു വാര്യന്മാർ സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തെ ആ ചാര്യന്മാരാണെന്നും മാഘവ്യാഖ്യാകാരന്റെ മൂന്നു പൂർവന്മാരും ശ്രീകണ്ഠാഭിധന്മാരായിരുന്നു എന്നും ആ വാരിയത്തിൽ ആദ്യത്തെ പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠൻ ഒരു ഉഴുത്തിരവാരിയരായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം അൻപതു വയസ്സുവരെ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും അവരെല്ലാവരും സാഹിത്യത്തിൽ വിചക്ഷണന്മാരായിരുന്നു എന്നും തൃപ്പൂർത്തോട്ടു ശിവൻ അവരുടെ കലദേവതയായിരുന്നു എന്നും മാഘവ്യാഖ്യാകാരന്റെ പിതാവു വാർദ്ധക്യത്തിലാണ് മരിച്ചതു് എന്നും മറ്റും നാം ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ധരിയ്ക്കുന്നു. വിവരണകാരനെയല്ല ശ്രീകണ്ഠൻ ഇവിടെ സ്മരിക്കുന്നത്. ആണെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ഒരു ജ്യോതിർവിത്തെന്നു പറയാതെയിരിക്കുകയില്ലല്ലോ.

വിവരണകാരനു വ്യാകരണം, മീമാംസ, യോഗം, മുതലായി പല ശാസ്ത്രങ്ങളിലും പ്രശംസനീയമായ പാണ്ഡിത്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽത്തന്നെ ധാരാളം ലക്ഷ്യമുണ്ട്. കല്യാണവർമ്മാവിന്റെ സാരാവലി, കൃഷ്ണീയം, സ്വല്പജാതകം, പരാശരഹോര, മഹായാത്ര മുതലായി പല ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നും, ഗാർഗ്ഗി, ഭട്ടോൽപലൻ, ശ്രീപതി, ബാദരായണൻ, യവനേശ്വരൻ, ജീവശർമ്മാ, വിദ്യാമാധവൻ, മണിമന്ദൻ, സത്യൻ തുടങ്ങിയ പൂർവസ്മരികളുടെ കൃതികളിൽനിന്നും അദ്ദേഹം പ്രമാണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. കൃഷ്ണീയത്തെപ്പറ്റി മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

അഷ്ടമംഗലപ്രശ്നം

ഈ ഗ്രന്ഥവും ഉഴുത്തിരവാരിയരുടെ കൃതിയാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ ‘ജയന്തി ഭഗവാൻ ഗജാസ്യോ’ ‘സത്യജ്ഞാനപ്രദായേഷു’ ‘യേഷാമാത്മനി’ ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങൾ അതിന്റെ ആരംഭത്തിലും കാണുമാറുണ്ട്.

“വിധാത്രാ ലിഖിതാ യാസൗ ലലാടോക്ഷരമാലികാ
ദൈവജ്ഞസ്താം പരോദ്യക്തം ഹോരാനിർമ്മലചക്ഷുഷാ.
ആദേശവിധാനമീദം പാരമ്പര്യക്രമാഗതം ജ്ഞാനം
അപ്യഷ്ടമംഗലാഖ്യം വിലിഖ്യതേ ഗുരുക്രപാവലംബേന.”

എന്ന പദ്യങ്ങളും ഈ കൃതിയിലുള്ളവതന്നെ.

കേളപ്പൂർ നീലകണ്ഠസോമയാജി

വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരിക്കു സമശീർഷനായി കേരളീയർ സാമാന്യേന കരുതിപ്പോരുന്ന സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായ ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞനാണ് കേളപ്പൂർ നീലകണ്ഠസോ

മയാജി. അദ്ദേഹം കേളപ്പൂർ ചോമാതിരി എന്ന പേരിലാണ് സാധാരണമായി അറിയപ്പെടുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളായി അഞ്ചു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവ (1) ആര്യഭടീയഭാഷ്യം (2) തന്ത്രസംഗ്രഹം (3) സിദ്ധാന്തദർപ്പണം (4) ശോഭസാരം (5) ചന്ദ്രച്ഛായാഗണിതം. ഗ്രഹനിർണ്ണയം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥംകൂടി ഉള്ളതായി ചിലർ പറയുന്നു. അതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.

ചരിത്രം

നീലകണ്ഠസോമയാജി തന്നെപ്പറ്റി ആര്യഭടീയഭാഷ്യത്തിലെ ഗണിതപാദാന്തത്തിൽ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു:

“ഇതി ശ്രീകണ്ഠജഗ്രാമജേന ഗാർഗ്ഗ്യഗോത്രേണാശ്വലായനേന ഭാട്ടേന കേരളസൽഗ്രാമ ഗൃഹസ്ഥേന ശ്രീ ശ്വേതാരണ്യനാഥ പരമേശ്വരകരുണാധികരണഭൂതവിഗ്രഹേണ ജാതവേദഃ- പുത്രേണ ശങ്കരാഗ്രജേന ജാതവേദോമാതൃലേന ദൃഗ്ഗണിതനിർമ്മാപക പരമേശ്വരപുത്രശ്രീദാമോദരാത്തജ്യോതിഷാമയനേനരവിത ആത്തവേദാന്തശാസ്ത്രേണ സുബ്രഹ്മണ്യസഹൃദയേന നീലകണ്ഠേന സോമസുതാ വിരചിതവിവിധഗണിതഗ്രന്ഥേന ദൃഷ്ടബഹുപപത്തിനാ സ്ഥാപിതപരമാർത്ഥേന കാലേന ശങ്കരാദ്യനിർമ്മിതേ ശ്രീമദാര്യഭടാചാര്യവിരചിതസിദ്ധാന്തവ്യാഖ്യാനേ മഹാഭാഷ്യേ ഉത്തരഭാഗേ യുക്തിപ്രതിപാദനപരേത്യക്താന്യഥാപ്രതിപത്തൗ നിരസ്തദുർവ്യാഖ്യാപ്രപഞ്ചേ സമുദ്ഘാടിതശുദ്ധാർത്ഥേ സകലജനപദജാതമനുജഹിതേ നിദർശിതഗീതിപാദാർത്ഥേ സർവജ്യോതിഷാമയനരഹസ്യാർത്ഥനിദർശകേ സമുദാഹൃതമാവാദിഗണിതജ്ഞാചാര്യകൃതയുക്തി സമുദായേ നിരസ്താഖിലവിപ്രതിപത്തിപ്രപഞ്ചസമുപജനീത സർവജ്യോതിഷാമയനവിമലഹൃദയസരസിജവികാസേ നിർമ്മലേ ഗംഭീരേ അന്യൂനാനതിരിഷേത ഗണിതപാദഗതാര്യായ യസ്തിംശദ്വ്യാഖ്യാനം സമാപ്തം.”

ഈ വാക്യത്തിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹം തെക്കേമലയാളത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധമായ തൃക്കണ്ടിയൂർ ഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇഷ്ടദേവത (ശ്വേതാരണ്യം) തൃപ്രങ്ങോടു ശ്രീ പരമേശ്വരനായിരുന്നു എന്നും അച്ഛൻ ജാതവേദസ്സെന്നും അനുജൻ ശങ്കരനെന്നും ഭാഗിനേയൻ ജാതവേദസ്സെന്നുമായിരുന്നു നാമധേയങ്ങളെന്നും ദൃഗ്ഗണിതകാരനായ പരമേശ്വരൻനമ്പൂരിയുടെ പുത്രൻ ദാമോദരൻ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിലും രവിനമ്പൂരി വേദാന്തത്തിലും ഗുരുക്കന്മാരായിരുന്നു എന്നും സുബ്രഹ്മണ്യനെനൊരു വയസ്സുനും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു എന്നും സ്പഷ്ടമാകുന്നു. ദാമോദരൻ, രവി എന്നീ ഗുരുക്കന്മാരെപ്പറ്റി മുന്യ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കാലം

തന്ത്രസംഗ്രഹം എട്ടുധ്യായങ്ങളിൽ നാനൂറ്റി മുപ്പത്തിരണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാകുന്നു. അതിന്റെ ഉപക്രമത്തിൽ

“ഹേ വിഷ്ണോ നിഹിതം കൃത്യം ജഗത്ത്വയേവ കാരണേ

ജ്യോതിഷം ജ്യോതിഷേ തസ്മൈ നമോ നാരായണായ തേ”

എന്നും ഉപസംഹാരത്തിൽ

“ഗോളഃ കാലക്രിയാ ചാപി ദ്യോത്യതേത്ര മയാ സൂടം
ലക്ഷ്മീശനിഹിതധ്യാനൈരിഷ്ടം സർവം ഹി ലഭ്യതേ”

എന്നും ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ഗ്രന്ഥരചനയുടെ ആരംഭത്തിന്റേയും പരിസമാപ്തിയുടേയും കാലങ്ങൾ കലിദിനസംഖ്യകൾകൊണ്ടു സൂചിപ്പിക്കുന്നു എന്നു ചിലർ പറയുന്നു. അതു ശരിയാണെങ്കിൽ തന്ത്രസംഗ്രഹം ആരംഭിച്ചതു കൊല്ലം 676-ആമാണ്ടു മീനമാസം 26-ആംതീയതിയും അവസാനിച്ചതു മേടമാസം 1-ആംനെയുമാണെന്നു നാം ധരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അഞ്ചോ ആറോ ദിവസംകൊണ്ടു എഴുതിത്തീർത്ത ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് അതു എന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. 718-ൽ ഈഞ്ചക്കുഴ്വാ മാധവൻനമ്പൂരി പ്രശ്നസാരം രചിക്കുന്ന കാലത്തു് അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നു. അന്ന് അദ്ദേഹം വയോധികനായിരുന്നിരിക്കണം. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ കൊല്ലം 640-നും 720-നും ഇടയ്ക്കാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലം എന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പൗരവാപര്യം

ആര്യഭടീയഭാഷ്യത്തിൽ നീലകണ്ഠൻ ‘ഏതൽ സർവമസ്താഭിർഗ്ഗോളസാരേ പ്രദർശിതം’ എന്നും ‘അത ഏവോക്തം മയാ തന്ത്രസംഗ്രഹേ’ എന്നും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു് അവരണ്ടും ഭാഷ്യത്തിനുമുമ്പു രചിച്ചതാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകം ഗോളസാരത്തിലുള്ളതാണ്:

“ഗോളാകാരാ പൃഥ്വി സർവാധാരാ സ്വയം നിരാധാരാ
ജ്യോതിർഗ്ഗോളഃ പരിതോ യാമേവ സദാ ഭ്രമയതി സാ ജയതി.”

സിദ്ധാന്തദർപ്പണത്തിന്റെ നിർമ്മിതി എപ്പോഴാണെന്ന് അറിയുന്നില്ല. അതിൽ ആകെ മുമ്പതു് അനുഷ്ടുപ്ശ്ലോകങ്ങളേയുള്ളൂ.

“ഗാർഗ്ഗ്യകേരളസദ്ഗ്രാമനീലകണ്ഠേന നിർമ്മിതം
സിദ്ധാന്തദർപ്പണം ശാസ്ത്രമലിഖച്ഛങ്കരാഭിധഃ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം ഒരു പ്രതീകഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടു്.

“വിംശത്യനുഷ്ടുഭാ സ്പഷ്ടം കൃതം ശാസ്ത്രമിഹാഖിലം
ദശഭിർന്യായഭാഗൈശ്ച സംക്ഷേപാദേവ ദർശിതഃ”

എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ആചാര്യൻ ആ വിവരം വിശദമാക്കിയിരിക്കുന്നു.

ആര്യഭടീയഭാഷ്യം

ആര്യഭടീയഭാഷ്യമാണ് കേളല്ലൂർ ചോമാതിരിയുടെ അതിപ്രധാനമായ കൃതി. പാണിനിക്കു പതഞ്ജലി എന്നപോലെയാണ് ആര്യഭടനു ചോമാതിരി എന്നു ചുരുക്കത്തിൽ പറയാം. അത്ര സർവ്വകക്ഷവും മർമ്മോൽഘാടകവുമായ ഒരു മഹാഭാഷ്യംതന്നെയാണ് അദ്ദേഹം ആര്യഭടീയത്തിനു നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതിന്റെ വൈശിഷ്യത്തെപ്പറ്റി ഗ്രന്ഥകാരൻ, മുമ്പു ഞാൻ ഉദ്ധരിച്ച വാക്യത്തിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രശംസ അശേഷം അതിന്മേലേയും ആഴ്ന്നുപോയി നാരായണൻതന്ത്രാക്കളുടെ ആജ്ഞാനുസരിച്ച് ഏതാനും സൂത്രങ്ങൾക്കു താൻ ബ്രഹ്മചാരിയായിരുന്ന കാലത്ത് ഒരു ഭാഷ്യം നിർമ്മിച്ചു എന്നും ആ മനസ്സിൽ ഉണ്ണികളെ പഠിപ്പിച്ചു താമസിച്ചിരുന്ന തന്റെ അനുജൻ ശങ്കരൻ ചില സൂത്രങ്ങളുടെ യുക്തികൾ അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുത്തു എന്നും ആ തന്ത്രാക്കളുടെ മരണാനന്തരം വാർദ്ധക്യത്തിലാണ് താൻ പ്രസ്തുത ഭാഷ്യം രചിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചതെന്നും അതിൽ ഭാസ്കരാദി മഹാചാര്യന്മാരുടെ മതങ്ങളെപ്പറ്റിപ്പോലും വിമർശനം ചെയ്യുവാൻ താൻ മുതിർന്നിട്ടുണ്ടെന്നും ആര്യഭടീയത്തിലെ ഗീതികാപാദം വിട്ടു ബാക്കിയുള്ള ത്രിപാദി മാത്രമേ താൻ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നുള്ളൂ എന്നും ചോമാതിരി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന വാക്യങ്ങളിൽനിന്ന് ഈ വസ്തുതകൾ വെളിവാകുന്നതാണ്:

“യന്മാത്ര കേഷാഞ്ചിത് സൂത്രാനാം തദ്യുക്തീഃ പ്രതിപാദ്യ കൗഷീതകിനാശ്വേന നാരായണാഖ്യേന വ്യാഖ്യാനം കാരിതം അതസ്തദേവാത്ര ലിഖ്യതേ.” “ഇതിദം പ്രഥമേ വയസ്യേവ വർത്തമാനേന മയാ ദ്വിതീയവയസി സ്ഥിതേന കൗഷീതകിനാശ്വേന കാരിതം. അത്ര കേഷാഞ്ചിദ്യുക്തയഃ പുനരന്യദനന്തേന ശങ്കരാഖ്യേന തത്സമീപേധ്യാപയതാവർത്തമാനേന തസ്മൈ പ്രതിപാദിതഃ. തസ്മാശ്വേനാത് സ്വാതന്ത്ര്യാച്ച തത്ര വ്യാപാരശ്ച നിർവൃത്തഃ. തസ്മിൻ സ്വർഗ്ഗതേ പുനരത ഏവ മയാദ്യ പ്രവയസാ ജ്ഞാതാ യുക്തീഃ പ്രതിപാദയിതും ഭാസ്കരാദിഭിരന്യഥാ വ്യാഖ്യാതാനാം കർമ്മാണ്യപി പ്രതിപാദയിതും യഥാ കഥഞ്ചിദേവ വ്യാഖ്യാനമാരണ്ണം.” “തത്രേയം ത്രിപാദ്യസ്മാദിർവ്യാചിഖ്യാസിതാ, യതസ്തദ്വ്യാഖ്യേയ രൂപത്വാദ് ഗീതികാപാദസൈത്യദ്വ്യാഖ്യാനേനൈവാർത്ഥഃ പ്രകാശേത.”

“ഇതി കൗഷീതകീ ശ്രുത്യാ നേത്രനാരായണഃ പ്രഭഃ മഹ്യം ന്യവേദയസ്തസ്മൈ തദൈവം പ്രത്യപാദയം.”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നും മറ്റും ചോമാതിരി ആഴ്ന്നുപോയി തന്ത്രാക്കളുടെ ആശ്രിതനായിരുന്നു എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചോമാതിരിക്കു ജ്യോതിഷം, വേദാന്തം എന്നീ ശാസ്ത്രങ്ങൾക്കു പുറമെ മീമാംസ, വ്യാകരണം, ന്യായം എന്നീ ശാസ്ത്രങ്ങളിലും പാണ്ഡിത്യം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് അനുമാനിക്കുന്നതിന് ആര്യഭടീയഭാഷ്യം വഴിനല്ലെന്നു. പാർത്ഥസാരഥിമിശ്രന്റെ വ്യാപ്തി നിർണ്ണയത്തിൽനിന്ന് ഒരു ശ്ലോകം അദ്ദേഹം ഭാഷ്യത്തിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്.

ചന്ദ്രച്ഛായാഗണിതാ

ചന്ദ്രച്ഛായാഗണിതവും അതിനൊരു വ്യാഖ്യയും ചോമാതിരി രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. വ്യാഖ്യയിലെ ഒരു ശ്ലോകം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“ജന്മസ്ഥിതിഹൃതയസ്സുർജഗതോ യസ്മാൽ പ്രണമ്യ തദ്ബ്രഹ്മ
ചന്ദ്രച്ഛായാഗണിതം കർത്താ വ്യാഖ്യായതേസ്യ ഗാർഗ്ഗ്യേണ”

തന്ത്രസംഗ്രഹവ്യാഖ്യകൾ: തന്ത്രസംഗ്രഹത്തിനു രണ്ടു സംസ്കൃതവ്യാഖ്യകൾ കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നു തൃപ്രങ്ങോട്ടുകാരനായ ഒരു നമ്പൂരിയുടേതാണെന്നുമാത്രമറിയാം;

“ഇത്യേഷ പരക്രോഡാവാസദ്വിജവരസമീരിതോയോർത്ഥഃ
സ തു തന്ത്രസംഗ്രഹസ്യ പ്രോക്തോധ്യായേ ചതുർത്ഥേഭൂത്”

എന്നൊരു ശ്ലോകം അതിൽ കാണുന്നുണ്ട്. മറ്റേ വ്യാഖ്യാനം സുപ്രസിദ്ധമായ ലഘുവിവൃതിയാണ്. കൊല്ലം 731-ആമാണ്ടിടയ്ക്കാണ് അതിന്റെ ആവിർഭാവം. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിൽ “ഈ വ്യാഖ്യാനം തൃക്കടവേലിച്ചങ്കരവാരിയർ ഒടുക്കത്തു ചമച്ചതു്. ആഴാഞ്ചേരിക്കടവേണ്ടിട്ടു സുഖമേ ശിക്ഷിച്ചു ചമച്ചു എന്നു പാങ്ങോട്ടു പറഞ്ഞുകേട്ടു” എന്നു രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

“പ്രത്യുഹവൃഹവിഹൃതികാരണം പരമം മഹഃ
അന്തഃകരണശുദ്ധിം മേ വിദയാതു സനാതനം.

നാരായണം ജഗദനുഗ്രഹജാഗരൂകം
ശ്രീനീലകണ്ഠമപി സർവവിദം പ്രണമ്യ
യത്തന്ത്രസംഗ്രഹഗതം ഗ്രഹതന്ത്രജാതം
തസ്യാപരാഞ്ച വിവൃതിം വിലിഖാമി ലഘുപീം.”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ വ്യാഖ്യാനത്തിലേ ആരംഭത്തിലും

“ഇതിതന്ത്രസംഗ്രഹസ്യ ക്രിയാകലാപം ക്രമേണ സംഗൃഹ്യ
രചിതേ തദ്വ്യാഖ്യാനേ പൂർണ്ണോഭദ്രഷ്ടമോധ്യായഃ”

എന്ന ശ്ലോകം അവസാനത്തിലും കാണുന്നു.

ശങ്കരവാരിയർ സോമയാജിയെ നേരിട്ടു കണ്ടിരിക്കുവാനും പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്തേവാസി ആയിരുന്നിരിക്കുവാനും ഇടയുണ്ട്. ലഘുവിവൃതി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ ഗ്രന്ഥമാണല്ലോ. “നാരായണം ജഗദനുഗ്രഹ” എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ വാരിയർ ശ്ലേഷമര്യാദയാ ആഴാഞ്ചേരി നാരായണൻ തന്ത്രാക്കളെയും നീലകണ്ഠസോമയാജിയേയും വന്ദിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

നാരായണൻനമ്പൂരി, കർമ്മപ്രദീപിക

നാരായണനാമധേയനായ ഒരു ദൈവജ്ഞൻ ഭാസ്കരാചാര്യരുടെ ലീലാവതിക്കു കർമ്മ പ്രദീപിക അഥവാ കർമ്മപ്രദീപകം എന്ന പേരിൽ ഒരു വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ‘ക്രിയാക്രമകരീ’ എന്നൊരു സംജ്ഞാൻതരവും ആ ഗ്രന്ഥത്തിന് ഉള്ളതായി കാണുന്നു. പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യാനം നാതിസംക്ഷേപവിസ്തരവും മർമ്മസ്സക്ഷമാണ്. അതിന്റെ ആരംഭത്തിൽ

“പ്രണമ്യ ഭാസ്കരം ദേവമാചാര്യാര്യഭടം തഥാ
വ്യാഖ്യാ വിലിഖ്യതേ ലീലാവത്യോഃ കർമ്മപ്രദീപികാ.

നാരായണം ജഗദനഗ്രഹജാഗരുകം
ശ്രീനീലകണ്ഠമപി സർവവിദം പ്രണമ്യ
വ്യാഖ്യാം ക്രിയാക്രമകരീം രചയാമി ലീലാ-
വത്യോഃ കഥഞ്ചിദഹമല്പധിയാം ഹിതായ”

എന്നും അവസാനത്തിൽ

“ഏതന്നാരായണാവ്യേന രചിതം കർമ്മദീപകം
സന്തിഷ്ഠതു ചിരം ലോകേ; നമാമ്യാര്യഭടം സദാ”

എന്നുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. ശങ്കരവാരീയരെപ്പോലെ നാരായണൻനമ്പൂരിയും നാരായണൻ തമ്പ്രാക്കളുടെ ആശ്രിതനും സോമയാജിയുടെ ശിഷ്യനുമായിരുന്നിരിക്കാം. കർമ്മപ്രദീപികയുടെ വൈശിഷ്ട്യത്തെപ്പറ്റി വ്യാഖ്യാതാവിനു വലിയ മതിപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

“വിഹലിത സൂര്യാഭോപേ ഭാസ്കരപാടീഗഭീരഗഗനതലേ
കർമ്മപ്രദീപതോന്യൽ കഥമിവ വസ്തുപ്രകാശയേനീത്യം”

എന്ന ശ്ലോകം നോക്കുക.

കരണസാരം

ദ്രക്സമ്പ്രദായത്തിൽ ഗ്രഹസ്സടാനയനം മുതലായ വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്നതാണ് കരണസാരം എന്ന ഗ്രന്ഥം. അതിൽ ആകെ നാലദ്ധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ആരംഭത്തിലുള്ളവയാണ്:

“ആഭാത്യദ്വയദന്താഭ്യം ദന്താവളമുഖം മഹഃ
നിരന്തരാന്തരായാനഃകരണോന്നിദ്രശക്തിമൽ.....
ശ്രീനീലകണ്ഠമാചാര്യം ശ്രീമദ്ദാമോദരം ഗുരും
പ്രണമ്യ ലിഖ്യതേ കിഞ്ചിദ് ഗണിതം സുലഭക്രിയം.”

രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ ആചാര്യൻ വന്ദിക്കുന്ന നീലകണ്ഠൻ കേളപ്പൻ ചോമാതിരിയാണു്. ദാമോദരൻ ആരെന്നു തിട്ടമില്ല. ഏതായാലും കരണസാരം എട്ടാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ രചിച്ച ഒരു കൃതിയാണെന്നു സങ്കല്പിക്കാം. ഒടുവിൽ

“ബാലപ്രബോധനായേതം ദിങ്മാത്രേണോദിതം മയാ
വ്യാഖ്യേയമേതത്തത്വജ്ഞൈർശ്ലോജ്ഞൈരനസ്യുഭിഃ
അമൃതമിവ സുരേന്ദ്രേണോദ്ധൃതം ക്ഷീരസിന്ധോഃ
പ്രണവ ഇവ വിധാത്രാ വേദരാശേസ്തു സാരഃ
യദുകലതിലകസ്യ ശ്രീമതൃണാം പ്രസാദാൽ
സകലഗണിതശാസ്ത്രാവദേവമയാപി.”

എന്നു കവി താൻ നിഷ്കർഷിച്ചു നിർമ്മിച്ച പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റി പ്രകൃഷ്ടമായി പ്രശംസിക്കുന്നുണ്ടു്.

ഭാഷായുക്തിഭാഷ

ആദ്യനും ഭാഷാഗദ്യരൂപത്തിൽ ഒരു യുക്തിഭാഷ കാണാനുണ്ടു്. അതു് എട്ടാം ശതകത്തിലോ ഒൻപതാംശതകത്തിലോ രചിച്ചതാണെന്നു തോന്നുന്നു. കർത്താവിന്റെ പേർ അജ്ഞാതമാണു്. അതു ഗണിതയുക്തികാരനായ കേളപ്പൻ ചോമാതിരിയുടെ കൃതിയല്ല. ചില പംക്തികൾ ചുവടേ പകർത്താം:

“അനന്തരം ഏതു പുറത്തു ഗ്രഹണം തുടങ്ങുന്നു എങ്ങനെ ഇഷ്ടകാലത്തിങ്കൽ സംസ്ഥാനമെന്നതിനേയും അറിയും പ്രകാരം. അവിടെ സൂര്യഗ്രഹണം തുടങ്ങാനേരത്തു ചന്ദ്രൻ പടിഞ്ഞാറേപ്പുറത്തീന്നു് കിഴക്കോട്ടു നീങ്ങീട്ടു് ആദിത്യബിംബത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറേപ്പുറത്തു നേമിയീങ്കൽ ഒരിടം മറയും. അതു് എവിടം എന്നു നിരൂപിക്കുന്നതു്, അവിടെ ചന്ദ്രനുവിക്ഷേപമില്ല എന്നിരിക്കുമ്പോൾ ചന്ദ്രബിംബം ഘനമധ്യത്തിങ്കലും ആദിത്യബിംബം ഘനമധ്യത്തിങ്കലുംകൂടി സ്ഥിരീകൃതനോന്നു് അപക്രമമണ്ഡലം. അവിടെ ആദിത്യബിംബംഘനമധ്യത്തിങ്കേന്നു തന്റെ പടിഞ്ഞാറുപാർശ്വത്തിങ്കൽ യാതൊരിടത്തു് അപക്രമമണ്ഡലം പുറപ്പെടുന്നു അവിടെ വിക്ഷേപമില്ലാത്ത ചന്ദ്രന്റെ ബിംബംകൊണ്ടു നടേ മറയുന്നതു്. അവിടെ ആദിത്യന്റെ തല്ലാലസ്വാഹോരാത്ര വൃത്തവും ബിംബംഘനമധ്യത്തിങ്കൽ സ്ഥിരീകൃതീരുന്നോന്നു്. അതു നിരക്ഷദേശത്തിങ്കൽ നേരേ കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറായിട്ടിരുന്നോന്നു് ആകയാൽ അവിടെ നേരേ പടിഞ്ഞാറു സ്വാഹോരാത്രവൃത്തത്തിന്റെ പുറപ്പാടു്.”

ക്രി: പി: പതിനഞ്ചാം ശതകം

കൃഷ്ണഗാഥ, ഉപക്രമം

മലയാളഭാഷയിലെ മഹനീയങ്ങളായ കാവ്യങ്ങളിൽ അഗ്രിമസ്ഥാനത്തെ അർഹിക്കുന്നത് ഏതാണെന്നുള്ള ചോദ്യത്തിന് സഹൃദയന്മാർ ഏകകണ്ഠമായി നൽകുന്ന ഉത്തരം ‘കൃഷ്ണഗാഥ’യെന്നായിരിക്കും. അതിന്റെ സമാനകക്ഷ്യയെ അധിരോഹണം ചെയ്യുവാൻ അന്യകാവ്യങ്ങൾക്കൊന്നിനും അധികാതിഭാവമില്ല. നമ്മുടെ സാഹിത്യ നഭോവീഥിയിൽ നമുക്ക് ഭാസുരങ്ങളായ പല ജ്യോതിർഗ്ലോളങ്ങളേയും സമീക്ഷിക്കാവുന്നതാണ്, എന്നാൽ പരിപൂർണ്ണമായ ശരാചന്ദ്രബിംബം ‘ഏകമേവാദിതീയ’മായി മാത്രമേ അവിടെ പ്രകാശിക്കുന്നുള്ളൂ. അതു കൃഷ്ണഗാഥയല്ലാതെ മറ്റെന്തെങ്കിലും എന്ന് ഏതു സഹൃദയനും സന്ദൈര്യം സമർത്ഥിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്.

കൃഷ്ണഗാഥയുടെ നാമാന്തരങ്ങൾ

കൃഷ്ണഗാഥയ്ക്കു കൃഷ്ണപ്പാട്ടെന്നും ചെറുശ്ശേരിയെന്നും നാമാന്തരങ്ങൾ കാണുന്നു. ‘സൈഗാനേ’ എന്നു സംസ്കൃതത്തിൽ ഒരു ധാതുവുണ്ട്. അതിൽനിന്നു നിഷ്പന്നമായ ഒരു പദമാണ് ‘ഗാഥാ’. പ്രാകൃതഭാഷയിലെ കാവ്യങ്ങൾക്കു ഗാഥകൾ എന്നു പേരുണ്ട്. ചെന്തമിഴിൽ അതു ‘കാതൈ’ എന്ന രൂപം കൈക്കൊണ്ടു ‘പാട്ടു’ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയുക്തമായിത്തീർന്നു. ചിലപ്പതികാരത്തിലും മണിമേഖലയിലും ദ്രാവിഡമഹാകാവ്യത്തിന്റെ സർഗ്ഗവി ഭാഗം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ആ പദം ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് നാം കണ്ടുവല്ലോ.

“ബോധമില്ലാതെ ഞാനേതുമേ വല്ലാതെ
ഗാഥയായ്ചൊല്ലുന്ന ഭാഷയായി”

“ഗാഥയെക്കൊണ്ടിവൻ പാതകം പൂണ്ടോരെ-
പുതന്മാരാക്കിനാൻ നീതിയാലേ”

എന്നും മറ്റും കൃഷ്ണഗാഥയിൽ അവിടവിടെയായിക്കാണുന്ന ഗാഥാശബ്ദത്തിനു ദ്രാവിഡഭാഷാഗാനം (പാട്ടു) എന്നേ അർത്ഥമുള്ളൂ. തന്നിമിത്തം കൃഷ്ണഗാഥയും കൃഷ്ണപ്പാട്ടും പര്യായപദങ്ങൾതന്നെയാണ്. എന്നാൽ കൃഷ്ണപ്പാട്ടിൽ കവി സ്വീകരിച്ച വൃത്തത്തിൽ വിരചിതങ്ങളായ പാട്ടുകൾക്കു മാത്രമേ ‘ഗാഥ’ എന്ന സംജ്ഞ അനന്തരകാലികന്മാർ നൽകിക്കാണുന്നുള്ളൂ എന്നും നാം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

കവിയുടെ ദേശം

“പാലാഴിമാതൃതാൻ പാലിച്ചുപോരുന്ന
കോലാധിനാഥനദയവർമ്മൻ,
ആജ്ഞയെച്ചെയ്തയാലജ്ഞനായുള്ള ഞാൻ
പ്രാജ്ഞനെന്നിങ്ങനെ ഭാവിച്ചിപ്പോൾ”

എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലും,

“ആജ്ഞയാ കോലഭൂപ്രസ്യ പ്രാജ്ഞസ്യാദയവർമ്മണഃ
കൃതായാം കൃഷ്ണഗാഥായാം കൃഷ്ണസ്വർഗ്ഗതിരീരിതാ”

എന്ന് അവസാനത്തിലും അതേമാതിരിയിൽ പല കഥകളുടേയും അവസാനത്തിൽ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കും കാണുന്ന വ്യക്തങ്ങളായ പ്രസ്താവനകളിൽനിന്നു കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ കോലത്തുനാട്ടു ഉദയ വർമ്മരാജാവിന്റെ സദസ്യനായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിദേശമനുസരിച്ചാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം രചിച്ചതെന്നും വെളിവാകുന്നു. കവിയും കോലത്തുനാട്ടുകാരനായിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്; ഈ മതത്തെപ്പറ്റി ആർക്കും വിപ്രതിപത്തിയുമില്ല.

പേരും കാലവും, ചില പഴയ അഭിപ്രായങ്ങൾ

ചെറുശ്ശേരി എന്നുകൂടി കൃഷ്ണഗാഥയ്ക്കു പേരുണ്ടെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. വടക്കർ പ്രായേണ കൃഷ്ണഗാഥയെന്നും കൃഷ്ണപ്പാട്ടെന്നും പറയുന്ന ഈ കാവ്യത്തെ തെക്കർ ‘ചെറുശ്ശേരി’ എന്ന പേരിലാണ് വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നതെന്നും അതു കവിയുടെ ഇല്ലപ്പേരാണ് എന്നും അദ്ദേഹം കൊല്ലം 650-നും 750-നും ഇടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശജനായ ഒരു നമ്പൂരിവടക്കു ചെറുകുന്നത്തു ക്ഷേത്രത്തിൽ ശാന്തിക്കാരനായിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നും ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവാധികാര്യക്കാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ ഇദംപ്രഥമമായി ഉപന്യസിച്ചു. ആ മതം ശരിയല്ലെന്നും ചെറുകുന്നത്തു ക്ഷേത്രം സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന കുറമ്പുനാട്ടുതാലൂക്കിൽ വടകര എന്ന സ്ഥലത്തു ചെറുശ്ശേരി എന്ന പേരിൽ ഒരില്ലമില്ലെന്നും അതിനാൽ ആ കടുംബത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു നമ്പൂരി പ്രസ്തുതക്ഷേത്രത്തിൽ

ശാന്തിക്കാരനാണെന്നു പറയുന്നതു് നിരാസ്പദമാണെന്നും കൃഷ്ണഗാഥയുടെ കർത്താവു പുനംനമ്പൂരിയാണെന്നത്രേ വടക്കേ മലയാളത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്ന ഐതിഹ്യമെന്നും കടത്തനാട്ടു് ഉദയവർമ്മ തമ്പുരാൻ വിമർശിച്ചു. കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ പുനംനമ്പൂരിയാണെന്നുള്ളതു് ഉത്തരകേരളത്തിലെ ഒരു പഴയ ഐതിഹ്യമാണെന്നു് ഇരുവനാട്ടു കെ. സി. നാരായണൻനമ്പിയാരുടെ മുഖത്തുനിന്നു് എനിക്കും കേൾക്കുവാൻ ഇടവന്നിട്ടുണ്ടു്. കടത്തനാട്ടു തമ്പുരാന്റെ ആ പ്രസ്താവനയ്ക്കുശേഷം ഗവേഷകന്മാർ ചെറുശ്ശേരിയോ പുനമോ കൃഷ്ണഗാഥയുടെ കർത്താവു് എന്ന വിഷയത്തെപ്പറ്റി പല വാദപ്രതിവാദങ്ങളും നടത്തിയിട്ടുണ്ടു്. അവയുടെ ചരിത്രം ഇവിടെ വിസ്തരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. എന്നാൽ മംഗളമാലയിൽ അപ്പൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് “ഉത്തരകേരളത്തിൽ ചെറുശ്ശേരിയെന്നും പുനമെന്നും രണ്ടു തറവാടുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിൽ ഒന്നു മറ്റൊന്നിലേക്കു് ഒതുങ്ങിയെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ടു്.” എന്നു വളരെക്കാലം മുൻപു രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള വസ്തുത പ്രകൃതത്തിൽ സ്മരണീയമാണു്.

പുതിയ ഗവേഷണഫലങ്ങൾ

ഉദയവർമ്മ കോലത്തിരിയേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായ കൃഷ്ണഗാഥാകാരനേയും പറ്റി സൂക്ഷ്മമായി എന്തെങ്കിലും വിവരങ്ങൾ അറിയണമെങ്കിൽ അതിനുള്ള പ്രധാനമാർഗ്ഗം ചിറയ്ക്കൽകോവിലകത്തെ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പരിശോധനയാണല്ലോ. 1087-ൽ ഭാരതഗാഥ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചപ്പോൾ ഇപ്പോഴത്തെ ചിറയ്ക്കൽ വലിയതമ്പുരാൻ 250 സംവത്സരങ്ങൾക്കു മുൻപു് ആ കോവിലകത്തു് ഉദയവർമ്മൻ എന്ന പേരോടുകൂടി ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അവിടുത്തെ പ്രധാനസേവകൻ വിദ്വാനായ ഒരു നമ്പൂരി കവിയായിരുന്നുവെന്നും കൃഷ്ണഗാഥ, ഭാരതഗാഥ എന്നീ രണ്ടു കൃതികളുടേയും കർത്താവു് അദ്ദേഹമാണെന്നും പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി. കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ ജീവിച്ചിരുന്നതു കൊല്ലം ഒൻപതാം ശതകത്തിനു വളരെ മുൻപായിരിക്കണം എന്നു ഭാഷയുടെ പഴക്കംകൊണ്ടു വ്യക്തമാകയാൽ ആ പ്രസ്താവനയെ അന്യഗവേഷകന്മാർ ആരുംതന്നെ അംഗീകരിച്ചില്ല. അതിൽപ്പിന്നീടു് ഏഴെട്ടു കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുൻപു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ ടി. ബാലകൃഷ്ണൻനായർ ചിറയ്ക്കൽകോവിലകത്തെ ഗ്രന്ഥപ്പുര നിപുണമായി പരിശോധിക്കുകയും പ്രകൃതോപയോഗികളായ പല വിവരങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. അവയെ താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ സംഗ്രഹിക്കാം: ഉത്തരകേരളത്തിൽപ്പെട്ട കോട്ടയം താലൂക്കിൽ ‘കാവിൽപുനം’ എന്നൊരു നമ്പൂരിയില്ലം ഇന്നും നിലനിന്നു പോരുന്നു. നൂറ്റാൻപതു വർഷങ്ങൾക്കു മുൻപു് ആ ഗൃഹം ചിറയ്ക്കൽ താലൂക്കിൽ പള്ളിക്കുന്ന് (ശങ്കരകവിയുടെ ‘വിഹാരാചലം’) എന്ന ദേശത്തിൽ പെട്ടതായിരുന്നു. പ്രസ്തുത ഗൃഹമുൾപ്പെട്ട ഗ്രാമത്തിനു കാനത്തൂർ ഗ്രാമമെന്നാണു പേർ. അക്കാലത്തു കോലത്തുനാട്ടിന്റെ തലസ്ഥാനം വള(വളർ)പട്ടണം കോട്ടയായിരുന്നു. അതിനുപുറമെ കോലത്തിരിക്കു വേറേയും പതിനൊന്നു കോട്ടകൾകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നതായും അവ പന്ത്രണ്ടും പന്ത്രണ്ടു ചേരിക്കല്ലുകളുടെ (ചേരിക്കല്ലുകളുടെ) തലസ്ഥാനങ്ങളായിരുന്നതായും കാണുന്നു. ആ ചേരിക്കല്ലുകളിൽ ഒന്നാണു് ചെറുശ്ശേരി; ചെറുശ്ശേരിയിലെ ഏകഗ്രാമമാണു് കാനത്തൂർ. കൊല്ലം 547-ൽ മേല്പടി ഗ്രാമത്തിൽ ചെറുശ്ശേരിയെന്നും പൊനമെന്നും രണ്ടില്ലമുണ്ടായിരുന്നതായി രേഖയുണ്ടു്. അന്നു നിലവിലിരുന്ന പതിനൊന്നില്ലങ്ങളിൽ ചെറുശ്ശേരിയുൾപ്പെടെ രണ്ടില്ലങ്ങൾ 790-നു മുൻപു് അന്യംനിന്നുപോയി

എന്നുള്ളതിനും രേഖ കാണുന്നു. ചെറുശ്ശേരി ഇല്ലത്തിനു ചെറുശ്ശേരിച്ചേരിക്കലിന്റെ പേർ സിദ്ധിച്ചത് അതു കാണത്തുൾ ഗ്രാമത്തിലെ ഒരു പ്രധാനഗൃഹമാകയാലായിരിക്കാം. കോലസ്വരൂപത്തിലെ കലദേവതയായ തിരുവർകാട്ടുകാവിൽ ഭഗവതിയുടെ തേവാരീസ്ഥാനവും മറ്റും പൊന്നത്തില്ലത്തേക്കായിരുന്നതിനാൽ ആ ഇല്ലത്തിനും പ്രാധാന്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഇത്രയും ഗ്രന്ഥവരിയെ ആസ്പദീകരിച്ചുള്ള വിവരങ്ങളാകയാൽ അപ്രതിഷേധ്യങ്ങളാണ്. ഇവയോട് അനുബന്ധിച്ച ചെറുശ്ശേരിഇല്ലത്ത് ഒരിക്കൽ ഒരു ഉണ്ണിനമ്പൂരിമാത്രം അവശേഷിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തെ പൊന്നത്തില്ലത്തേക്കു ദത്തെടുക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന് ഒരൈതിഹ്യശകലവും ഉണ്ട്.

ഉദയവർമ്മ കോലത്തിരി

ശങ്കരകവിയുടെ പരിപോഷകനായ കോലത്തുനാട്ടു കേരളവർമ്മരാജാവ് കൊല്ലം 621-ൽ തിപ്പെട്ടുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിനേയനും യുവരാജാവുമായ രാമവർമ്മാ 618-ൽത്തന്നെ അന്തരിക്കുകയും കേരളവർമ്മാവിനെ തുടർന്നു 621 മുതൽ 650 വരെ ഉദയവർമ്മരാജാവ് നാട്ടു വാഴുകയും ചെയ്തതായി മുൻപ് പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ തമ്പുരാന്റെ കാലത്ത്, 625-ൽ, നാട്ടിൽ പുഷ്പിയുണ്ടായിരുന്നതായി ചിറയ്ക്കൽ ഗ്രന്ഥവരിയിൽനിന്ന് ഒരു രേഖ ബാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. 627-ൽ അദ്ദേഹം ധർമ്മടത്തുവച്ച സാമൂതിരിപ്പാടുമായി സഖ്യം ചെയ്യുകയും 629 മകരം 16-ആംനം പൊന്നത്തിൽ ചങ്കരൻനമ്പിടിക്കു ചില സ്ഥാനമാനങ്ങളും വീരചങ്ങലയും സമ്മാനിക്കുകയും പിറ്റേന്നാൾ പൊന്നത്തിൽ കണ്ടുന്നമ്പിടിയെ സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തേക്ക് അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു എന്നുള്ളതിനും അദ്ദേഹം രേഖകൾ കാണിക്കുന്നു. നമ്പൂരിമാരെ ഉത്തരകേരളത്തിൽ നമ്പിടിമാരെന്നു പറയുന്നതു സാധാരണമാണ്.

ചിറയ്ക്കൽ കോവിലകത്തെ ചില താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങൾ

ചിറയ്ക്കൽ കോവിലകത്തെ ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'കൊല്ലം 702-ൽ തലുല് മാധവവാരൻ എഴുതിത്തീർത്ത കൃഷ്ണപ്പാട്ടിനെ വാലുശ്ശേരിക്കോട്ടയിൽ രാഘവൻ കരലിഖിതം...പൊന്നത്തിൽ ശങ്കരൻനമ്പിടി രചിച്ച കൃഷ്ണപ്പാട്ടു സമാപ്തം' എന്നൊരു കുറിപ്പു കാണുന്നു. അതു പകർത്തിയെഴുതിയതു 995-ൽ ആണ്. 780-ലെ മറ്റൊരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'പൊന്നം നമ്പിടിയുടെ കൃഷ്ണപ്പാട്ടു' എന്നും എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. ഈ കുറിപ്പുകൾ പകർത്തിയെഴുതിയ ആളിന്റെ കൈപ്പടയാണെന്നു പരിശോധനയിൽ എനിക്കു തോന്നിയില്ല. എങ്കിലും ഇവ സമീപകാലത്ത് എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുള്ളവയല്ലെന്നും സമ്മതിയ്ക്കാവുന്നതാണ്.

എന്റെ അഭിപ്രായം

ഈ വിഷയത്തിൽ ലഭിച്ചിടത്തോളമുള്ള രേഖകളെപ്പറ്റി കൂലക്ഷമായി വിവേചനം ചെയ്തതിൽ എനിക്കു താഴെ സംക്ഷേപിക്കുന്ന അഭിപ്രായമാണ് തോന്നുന്നത്. കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ ആ ഗ്രന്ഥം രചിച്ചത് 621 മുതൽ 650 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത ഉദയവർമ്മ കോലത്തിരിയുടെ കാലത്തുതന്നെയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലത്തിന്റെ പേർ ചെറുശ്ശേരി എന്നായി

രുന്ന. ദത്തുണ്ടായി എന്ന ഐതിഹ്യവും ചിറയ്ക്കൽ കോവിലകത്തെ ആദർശഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്ന പുറത്തോലകളിലെ കുറിപ്പുകളും ശരിയാണോ എന്നു തീർച്ചപറയാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അവ വസ്തുസ്ഥിതിയെയാണ് നിർദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ കവിയുടെ നാമധേയം ശങ്കരനാണെന്ന് അനുമാനിക്കാം. ഉദയവർമ്മകോലത്തിരിയുടെ വാഴ്ചക്കാലത്തിന്റെ പ്രാരംഭത്തിൽ അദ്ദേഹം കൃഷ്ണഗാഥ രചിച്ചിരിക്കാം. പിന്നീടാണ് ചെറുശ്ശേരിയിലും പൊന്നത്തിൽ ലയിച്ചത്. അത് 629-ആമാണ്ടിനു മുൻപായിരിക്കാം. ആ ലയനത്തിനു പറയുന്ന കാരണം യുക്തിസഹമായിരിക്കുന്നില്ല. ചെറുശ്ശേരി ഇല്ലത്തിൽ ഒരു ഉണ്ണിനമ്പൂരിമാത്രം ശേഷിച്ചാൽ പൊന്നത്തിൽനിന്ന് ആ ഇല്ലത്തേക്കല്ലേ ദത്തുകൊള്ളേണ്ടത്? എന്നു തന്നെയുമല്ല ദത്തു് ഉദയവർമ്മാവിന്റെ കാലത്താണെങ്കിൽ ചെറുശ്ശേരി ഒരു ഉണ്ണിനമ്പൂരിയായിരിക്കുവാൻ തരവുമില്ല. 628-ൽ അദ്ദേഹത്തെ വലിയ നമ്പിടി എന്നാണല്ലോ രേഖപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നത്. അതുകൊണ്ടു രണ്ടില്ലങ്ങളും ഏകീഭവിച്ചതിനു വേറെ എന്തെങ്കിലും കാരണമുണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം. ചെറുശ്ശേരിയിലും ഒരു കാലത്തു കാന്തൂർ ഗ്രാമത്തിൽ പ്രധാനമായിരുന്നു എങ്കിലും പ്രസ്തുത ഘട്ടത്തിൽ അതു ക്ഷീണദശയെ പ്രാപിച്ചിരുന്നു എന്നും ഉദയവർമ്മകോലത്തിരിക്ക് അതിന്റെ നില ഉയർത്തണമെന്ന് ആഗ്രഹം ജനിച്ചുവെന്നും പൊന്നത്തില്ലത്തിൽ ആളില്ലാതെ വരികയാൽ ചെറുശ്ശേരി ഇല്ലത്തെ അംഗങ്ങളെ അതിന് അവകാശികളാക്കിയെന്നും അതിനുവേണ്ട ചാർച്ച ആ രണ്ടില്ലങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ മുൻപിനാലേ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ വലിയ അപാകമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അങ്ങനെ ചെറുശ്ശേരി ശങ്കരൻ എന്ന വലിയ നമ്പിടിയും ആ ഇല്ലത്തെ കുഞ്ഞുനമ്പിടിയും യഥാക്രമം പൊന്നത്തിലെ വലിയ നമ്പിടിയും കുഞ്ഞുനമ്പിടിയുമായി. ആ കുടുംബരഹസ്യങ്ങൾ അറിവുള്ള ഉത്തരകേരളീയർക്കു പിൻകാലങ്ങളിൽ കൃഷ്ണഗാഥ പൊന്നം നമ്പൂരിയിലൂടെ കൃഷ്ണപ്പാട്ടായി; അവ അറിയാത്ത ഇതരദേശീയർക്ക് അതു ചെറുശ്ശേരിയുടെ കൃഷ്ണഗാഥയായിത്തന്നെ നിലനിന്നുപോരുകയും ചെയ്തു; ഭാരതഗാഥയുടെ പ്രണേതാവു കൃഷ്ണഗാഥാകാരനല്ലെന്നു മേൽ ഉപപാദിക്കും.

മറ്റു ചില മതങ്ങളുടെ അസാധുത്വം

‘കൃതായാം കൃഷ്ണഗാഥായാം’ എന്ന ഗ്രന്ഥാവസാനപദ്യത്തിന്റെ തൃതീയപാദത്തിൽ കലിദിനത്തിന്റെ സൂചനയുണ്ടെന്നു കരുതുന്നതു നിർമ്മൂലമാകുന്നു. അതു ഗ്രന്ഥകാരന്റെ പദ്യംതന്നെയാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അതിൽ കലിദിനസൂചനയുണ്ടെന്നു വാദിച്ചാൽ കൃഷ്ണഗാഥയുടെ നിർമ്മാതി കൊല്ലം 825-ആമാണ്ടിടയ്ക്കാണെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടിവരും. അതു തിരെ അനുപപന്നമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ‘തായാം കൃഷ്ണഗാഥായാം’ എന്ന മാതിരിയിൽ ഒരു പദ്യത്തെ അവമൂർദ്ധകളേബരമാക്കി അത്യന്തം നിരർത്ഥകമായ ഒരു കലിവാക്യം ആരും സൃഷ്ടിച്ചു കണ്ടിട്ടുമില്ല. ചെറുശ്ശേരി എന്ന പദം ‘ചെറുച്ചേരി’ എന്നതിന്റെ രൂപാന്തരമാണെന്നും, ഓണക്കാലത്തു കയ്യാങ്കളിക്ക് രണ്ടു ഭാഗമായി ആളുകൾ നില്ക്കുന്നതിനു രണ്ടു ചേരി എന്നു പറയാറുണ്ടെന്നും അതുകൊണ്ടു വടക്കൻപാട്ടിന് ചേരിപ്പാട്ടെന്ന പേര് യോജിക്കുമെന്നും കൃഷ്ണഗാഥയുടെ രീതി വടക്കൻ പാട്ടിനോടു വളരെ അടുപ്പമുള്ളതാണെന്നും,

“തച്ചോളിപ്പാലാട്ടേക്കോമപ്പണ്ണി

തച്ചോളിപ്പാലാട്ടേക്കോമപ്പണ്ണി”

എന്ന വടക്കൻപാട്ടിന്റെ ആദ്യത്തെ ഭാഗത്തിന്റെ ഒടുവിലുള്ള നാലക്ഷരം വെട്ടിച്ചെറുതാക്കി ബാക്കിയുള്ള അംശം രണ്ടു പ്രാവശ്യം ആവർത്തിച്ചു പിന്നീട് ദ്വിതീയഭാഗം യാതൊരു ഭേദഗതിയും കൂടാതെ ചൊല്ലുമ്പോൾ അതു

“തച്ചോളിപ്പാലാട്ടേ-തച്ചോളിപ്പാലാട്ടേ-
തച്ചോളിപ്പാലാട്ടേക്കോമപ്പണ്ണി”

എന്നു രൂപം കൈക്കൊണ്ടു ചെറുച്ചേരിപ്പാട്ടായി പരിണമിക്കും എന്നും കണ്ടൂർ നാരായണമേനോൻ 1092 കർക്കടകത്തിലെ കൈരളിയിൽ ഉപന്യസിക്കുകയുണ്ടായി. ചെറിയ രണ്ടു ചേരിയായി സൈന്യം നിരത്തി പടവെട്ടുന്ന ജാതിയിലുള്ള ചതുരംഗായോധനത്തിനും പ്രസ്തുതകൃതിക്കും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെപ്പറ്റി ഐതിഹ്യം സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനാൽ ആ വഴിക്കും ചെറുച്ചേരി എന്ന പദം ഉത്ഭവിച്ചിരിക്കാമെന്ന് അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഇവിടെ നാം വടക്കൻപാട്ടുകൾക്കു ചേരിപ്പാട്ടുകൾ എന്നൊരു പേരേ ഇല്ലെന്ന് ഓർമ്മിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു കണ്ടൂരിന്റെ ഏതദിഷ്ടയകമായ അഭിപ്രായം അംഗീകാര്യമല്ല. ആ അഭിപ്രായത്തിന്റെ ഒരു രൂപാന്തരമാണ് ‘ചെറുശ്ശേരി’ എന്നതു ‘ചെറുചീർ’ എന്നതിൽനിന്നു നിഷ്പന്നമായ ഒരു പദമാണെന്നുള്ള ചിലരുടെ വാദം. ചീർ എന്ന പദത്തിനു ഗണമെന്നല്ലാതെ ശീലെന്ന് അർത്ഥമില്ല എന്നുള്ള വസ്തുത ഇവിടെ സ്മരണീയമാണ്. പോരാത്തതിനു വടക്കൻപാട്ടിലെ ആദ്യത്തെ ഭാഗം (നാലക്ഷരം കുറച്ചിട്ടാണെങ്കിലും) ഇരട്ടിക്കുമ്പോൾ അതു് എങ്ങനെ ചെറുചീരാകുമെന്നുള്ള ചോദ്യവും പ്രകൃതത്തിൽ ന്യായമായി ഉത്ഭവിക്കുന്നു. അതുപോലെ കൃഷ്ണഗാഥയുടെ പ്രണേതാവു മേൽപ്പത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ സമകാലികനായ പുന്താനം നമ്പൂരിയാണെന്നു വാദിക്കുന്നതും ക്ഷോദക്ഷമമല്ല. ഭാഷാരീതികൊണ്ടു കൃഷ്ണഗാഥ കൊല്ലം 7-ആം ശതകത്തിലെ കൃതിയാണെന്നു നിസ്സംശയമായി സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണ്. ഈ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കൊന്നിനുംതന്നെ ബാലകൃഷ്ണൻനായരുടെ ഗവേഷണഫലങ്ങളെ പശ്ചാൽകരിക്കുന്നതിനു തക്ക പ്രാമാണികതയില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഗ്രന്ഥമാൽപത്തിയെപ്പറ്റിയുള്ള ഐതിഹ്യം

അത്യന്തം പരിണതപ്രജ്ഞാനായ ഒരു പണ്ഡിതപ്രവേകനും മഹാകവിയുമായിരുന്നു ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി. കൃഷ്ണഗാഥയുടെ ഉൽപത്തിക്കുള്ള കാരണത്തെ സംബന്ധിച്ചു നിലവിലിരിക്കുന്ന ഒരൈതിഹ്യമുള്ളതു് ഇവിടെ സംക്ഷേപിക്കാം. രാജാവും നമ്പൂരിയുംകൂടി ചതുരംഗം വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അടുത്തു തൊട്ടിലിൽ കുട്ടിയെക്കിടത്തി ആട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്ന രാജാവിന്റെ പത്നി ഒരു നിലകൂടി തെറ്റിയാൽ രാജാവിനു് അടിയാറായി എന്നു ധരിച്ചിട്ടു്: “ഉത്തര ഉത്തര ഉത്തര ഉത്തര, ഉത്തര ഉത്തര ആളേ ഉത്ത” എന്നു കുട്ടിയെ ഉറക്കുന്നഭാവത്തിൽ പാടി ഭർത്താവിനു നിലകൂള്ളി കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയും അതിന്റെ സാരം ഗ്രഹിച്ച രാജാവു് ആളിനെ ഉന്തി കളിയിൽ ജയിക്കുകയും ചെയ്തു. പത്നി പാടിയ

മട്ടിൽ ദശമം പാട്ടാക്കണമെന്നു സന്തുഷ്ടനായ രാജാവു നമ്പൂരിയോടു് ആജ്ഞാപിക്കുകയും നമ്പൂരി ആ ആജ്ഞയ്ക്കു വിധേയനായി കൃഷ്ണഗാഥ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ഐതിഹ്യത്തിൽ അസ്വാഭാവികമാണെന്നു പറയത്തക്ക വൈകല്യമൊന്നും കാണുന്നില്ല. മഞ്ജരിവൃത്തത്തിൽ ചില പാട്ടുകൾ കീർത്തനരൂപത്തിലും മറ്റും അതിനു മുൻപും ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കാം. അതു് ഒരു ഭാഷാകാവ്യനിർമ്മിതിക്കു് ഉപയോഗിക്കുവാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടതു നമ്പൂരി ഒരു വശ്യവചസ്സായിരുന്നതുകൊണ്ടാണു്. കൃഷ്ണഗാഥയിൽ ഐദമ്പര്യേണ നമ്മുടെ ആശ്ചര്യത്തെ ആർജ്ജിക്കുന്നതു് അതിലെ പദലാളിത്യമാണല്ലോ. ഒരു സ്ത്രീ നിമിത്തമായി തനിക്കു ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണത്തിനു് അവസരം നേരിട്ടപ്പോൾ ആ ഗ്രന്ഥം പൊതുവേ സ്ത്രീകൾക്കു് അർത്ഥഗ്രഹണം ചെയ്തു പാടി ആനന്ദിക്കത്തക്ക നിലയിൽ രചിക്കുന്നതു് അഭിലഷണീയമാണെന്നു കവിക്കു തോന്നിയിരിക്കാം. കൃഷ്ണഗാഥയിലെ സംസ്കൃതപദവൈഭവവും ബന്ധപാഠശ്യരാഹിത്യവും തന്നെയായിരിക്കണം ഏതോ ഒരു പല്ലവഗ്രാഹിയായ പണ്ഡിതനെക്കൊണ്ടു് “എരിശ്ശേരിക്കു കഷണമില്ല” എന്നു പറയിക്കുകയും ചിന്താശീലനായ മറ്റൊരു പണ്ഡിതനെക്കൊണ്ടു് “ഇളക്കിനോക്കിയാൽ കാണാം” എന്നു് അതിനു പ്രത്യുത്തരം നല്കിക്കുകയും ചെയ്തുതു്.

കവിയുടെ പാണ്ഡിത്യം

കൃഷ്ണഗാഥയുടെ ഓരോ ശീലിലും കവി തന്റെ ആലങ്കാരികമൂർദ്ധന്യതയെ അതിസ്പഷ്ടമായി പ്രകടീകരിക്കുന്നു. പല പ്രാവശ്യം ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധം വായിച്ചു് ആ പുരാണതല്പജ്ഞുമായി സാത്മ്യം പ്രാപിച്ച ഒരു ഭക്തശിരോമണിയായും നാം അദ്ദേഹത്തെ പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ സന്ദർശിക്കുന്നു. കൃഷ്ണഗാഥയിലെ വൃത്തം പ്രായേണ ആദ്യന്തം മഞ്ജരിയാകയാൽ അതിൽ സംസ്കൃതപദപ്രയോഗത്തിനു് അവസരമില്ല. എന്നാൽ സ്വർഗ്ഗാരോഹണകഥയിൽ അദ്ദേഹം വേറെ ഏഴു വൃത്തങ്ങളെക്കൊണ്ടുകൂടി അല്ലാലുമായി കൈകാര്യം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.

“ഉദവായ മൊഴികൊണ്ടു ഗുരുവായ പരൻതന്നെ-
 പ്പരിചോടു പുകണ്ണവൻ തളർന്നനേരം,
 പെരിയോരു പുരുഹൂതനരികേ ചെന്നുണർത്തിനാ-
 നരിയോരു ഹരിയോടു വിരവോടപ്പോൾ.” (1)

“പുതിയ ചൊല്ലൊണ്ടു പുരുഷൻതന്നെയ-
 പ്പുരുഹൂതൻ നിന്നുപുകണ്ണപ്പോൾ
 മുദിതരായുള്ള മുനികളെല്ലാമ-
 മുകിൽവർണ്ണൻതന്നുപുകണ്ണാരേ.” (2)

“രുദ്രനും വരനാഗഭ്രഷണമുദ്രിതാംഗകരായുടൻ
 ഭൂധൃളിധരിച്ചവന്നങ്ങു പത്മനേത്രനെ വാഴ്ന്നിനാർ” (3)

“ഉത്തമകാന്തിമെത്തിയിരുന്ന നിത്യനെ നീതിയോടേ
 ഭക്തിപൊഴിഞ്ഞുചിത്തമഴിഞ്ഞു രുദ്രൻ പുകണ്ണനേരം;”
 “ഉത്തമരായുള്ളശിക്ഷകളേറ്റം” (4)

ഭക്തി പൊഴിഞ്ഞു പുകണ്ണു തെളിഞ്ഞു
 അച്യുതപാദസരോരുഹയുഗ്മം
 നിശ്ചലരായി വണങ്ങിന നേരം.” (5)

“നിമേഷം വെടിഞ്ഞോർ നിരന്നിടിനോര-
 ന്നിജേ മന്ദിരേ നിർമ്മലേ സംവസന്തം
 ഗുണാതീതരൂപം രമാധിശമേവം
 ദിനാധിശ്വരന്മാർ പുകണ്ണോരുനേരം.” (6)

“കമലാകരപരിലാളിതകഴൽതന്നിണ കനിവോ-
 ടമരാവലി വിരവോടഥ തൊഴുതിടിന സമയേ
 വിവിധാഗമവചസാമപി പൊരുളാകിന ഭഗവാൻ
 വിധുശേഖരനപഗമ്യ ച മധുസൂദനസവിധേ.” (7)

എന്നീ മട്ടുകളിലുള്ളവയാണ് ആ വൃത്തങ്ങൾ. അവയ്ക്കു മഹാകാവ്യങ്ങളിലെ സർഗ്ഗാന്തശ്ലോകങ്ങളുടെ സാദൃശ്യമുണ്ട്. നാലാമത്തെ വൃത്തംതന്നെയാണ് ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിലുള്ള

“മറപൊരുളായി മറഞ്ഞവനേ ഹരി;
 മലർമകൾകൊങ്ക പുണർന്നവനേ ഹരി;
 മതുതവെണ്ണ നകർന്നവനേ ഹരി;
 മരുതമരങ്ങൾ ഞെരിച്ചവനേ ഹരി.”

ഇത്യാദി ഹരിസ്തുതിയിലും കാണുന്നത്. ആ രീതികളിൽ കവനം ചെയ്യുമ്പോൾ മഹാകവിയുടെ സംസ്കൃതപ്രേമം അണപൊട്ടിയ പൂഴ്പോലെ അസങ്കോചമായി പ്രവഹിക്കുന്നു.

“ചലൽകുന്തളം ചഞ്ചലാപാംഗരമ്യം
 മിളൽകണ്ഡലോല്ലാസിഗണ്ഡാഭിരാമം
 മൃദുസ്മേരമേവം മുഖാംഭോരുഹം തേ
 സ്മരിക്കായ്വരേണം മരിക്കുന്നനേരം.”

“മുരശാസന, നരകാന്തക, മുഖരീകൃതമുരളീ-
 വിവശീകൃതജനമാനസസരസീരുഹവിതതേ,
 ചരിതാമൃതവിവശീകൃതളവനാഖിലവസതേ,
 നിരുപാധിക, നിയതംതവ തിരുമെയ് പരികലയേ”

തുടങ്ങിയ വരികൾ ആ ഘട്ടത്തിലുള്ളവയാണ്. അദ്ദേഹം ഒരു ശാസ്ത്രജ്ഞനല്ലെങ്കിലും അനവധി സംസ്കൃതകാവ്യനാടകങ്ങൾ വായിച്ച് അനന്യസാധാരണമായ സംസ്കാരം സിദ്ധിച്ച

ഒരു ഹൃദയമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നത്. പള്ളിക്കുന്നത്തു ക്ഷേത്രത്തിലെ കദളിപ്പൂം ശങ്കരകവിയേയും അതിന്റെ തൊലി ശാന്തിക്കാരനായ കൃഷ്ണഗാഥാകാരനേയും തീറ്റിക്കുന്നതായി ഒരൈതിഹ്യമുള്ളതു തീരെ അസംബന്ധവും അതു് അതിന്റെ ഉപജ്ഞാതാക്കന്മാർക്കു ലളിതകോമളമായ ഭാഷാ കവിയുടെ നേർക്കുള്ള അവജ്ഞയുടെ പ്രത്യക്ഷലക്ഷ്യവുമാണെന്നേ ഇക്കാലത്തെ സഹൃദയന്മാർ കരുതേണ്ടതുളളൂ.

കവിയുടെ മെച്ചം

കൃഷ്ണഗാഥയിൽ ഏതു ഭാഗം വായിച്ചാലും അതിന്റെ പ്രണേതാവു സരസ്വതീദേവിയുടെ സവിശേഷമായ അനുഗ്രഹത്തിനു പാത്രീഭവിച്ച ഒരു പുണ്യപുരുഷനാണെന്നു ഭാവുകന്മാർക്കു നിരീക്ഷിക്കാവുന്നതാകുന്നു. ഏതു വിഷയത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രതിപാദനത്തിനും അദ്ദേഹത്തിന് അന്യദൃശ്യമായ നൈപുണ്യമുണ്ടു്. അർത്ഥാലങ്കാരപ്രയോഗത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ ജയിക്കുവാൻ കേരളീയകവികളിൽ ആർക്കുംതന്നെ സാധിച്ചിട്ടില്ല. പ്രത്യേകിച്ചു് ഉൽപ്രേക്ഷാകല്പനയിൽ അദ്ദേഹത്തിനുള്ള സ്ഥാനം അദ്വിതീയമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു് തന്നെയാണു് ‘ഉപമാ കാളിദാസസ്യ’ എന്ന പോലെ ‘ഉൽപ്രേക്ഷാ കൃഷ്ണഗാഥായാം’ എന്നൊരു ആഭാണകമുള്ളതും. പ്രകൃതിവർണ്ണനമായാലും, ലോകസ്വഭാവനിരൂപണമായാലും അദ്ദേഹത്തിന് ഏതു സന്ദർഭവും ഒന്നുപോലെ ഉദാത്തമായ കവികർമ്മത്തിനു പ്രയോജകീഭവിക്കുന്നു. ശൃംഗാരവും ഹാസ്യവുമാണു് അദ്ദേഹത്തിന് ഏറ്റവും അഭിമതങ്ങളായ രസങ്ങൾ. എങ്കിലും ഔദ്യം, ഭയാനകം മുതലായ മറ്റുചില രസങ്ങളുടെ പ്രതിപാദനത്തിലും അദ്ദേഹം അഭൗമമായ പ്രാഗല്ഭ്യം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. ധ്വനിയുടെ കാര്യത്തിലും നമ്മുടെ മഹാകവി ഒട്ടും പിന്നോക്കമല്ല. കൃഷ്ണഗാഥയിൽ കൃഷ്ണോല്പത്തി മുതൽ സ്വർഗ്ഗാരോഹണംവരെ നാല്പത്തേഴു കഥകൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അവയിൽ കംസസൽഗതിവരെയുള്ള ഭാഗങ്ങൾക്കു് അല്പം മാറ്റു കൂടുമെങ്കിലും അതിനപ്പുറമുള്ള രക്തമിണീസ്വയംവരം, സൌഭദ്രികകഥ മുതലായ പല ഭാഗങ്ങൾക്കും അവയെപ്പോലെ തന്നെ ആസ്വാദ്യതയുണ്ടു്. ഭാഗവതകാരനെപ്പോലെ ചെറുശ്ശേരിയും തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധം മുഴുവൻ വിനിയോഗിക്കുന്നതു ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ബാല്യശ്രീധാവർണ്ണനത്തിനാകുന്നു.

ചില ചിത്രങ്ങൾ

കൃഷ്ണഗാഥാകാരന്റെ വാക്ചിത്ര ചാതുരിയാണു് എന്നെ അത്യന്തം ആശ്ചര്യവിവശനം ആനന്ദതുന്ദിലനമാക്കിട്ടുള്ളതു്. ഒരിക്കലെങ്കിലും വായിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഒരുകാലത്തും ഹൃദയഭിത്തിയിൽനിന്നു മങ്ങിയോ മാഞ്ഞോ പോകാതെ പരിലസിക്കത്തക്കവണ്ണം അത്ര സജീവങ്ങളും സർവ്വാംഗസുന്ദരങ്ങളുമാണു് ആ ചിത്രങ്ങൾ. ഏതാനും ചില ഉദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു് ഈ അഭിപ്രായത്തിന്റെ സാധുത്വം സ്ഥാപിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കാം.

- (1) കൃഷ്ണന്റെ ബാലസ്വഭാവവർണ്ണനം:-
 “അച്ഛനെപ്പോലെയുടുകൂടുന്നെന്നിട്ടു
 നൽച്ചേലകൊണ്ടെടുക്കും നന്നായ്;
 മാനിച്ചുനിന്നച്ഛൻ കമ്പിടും നേരത്ത-
 ഞാനകളിക്കും മുതുകിലേറി;

തേവാരീക്കേണമിനച്ചായെന്നിടങ്ങ നീ
പൂവെല്ലാം കൊണ്ടെത്തായെന്നു ചൊല്ലും;
അച്ഛനും താനുമായിച്ചുയിലങ്ങ ന
നിച്ചല്ലും നിന്നു പടകളിടങ്ങ;

‘എൻ കണി കാണണം നിങ്ങളിന്നെല്ലാം’
എന്നങ്ങു ചൊല്ലീട്ടു വിടുതോറും
കോഴികൾ കൂകുമ്പോൾ കോഴകൾ കൂടാതെ
ഗോവിന്ദൻ പാടിക്കൊണ്ടങ്ങു ചൊല്ലും.

മാരി ചൊരിയുന്ന നേരത്തു കോടിയിൽ
നേരെ പോയ് നീരെല്ലാമേല്ലും മെയ്യിൽ;
കയ്യേപ്പിടിപ്പാനായാരേലും ചെല്ലുമ്പോൾ
‘അയ്യോ!’ എന്നിങ്ങനെ കൂട്ടം തിണ്ണം.

അതുതമയുള്ള പാവകളുണ്ടോരോ
ശിലികൾ കൊണ്ടെക്കൊടുത്തെപ്പോഴും;
വാഴപ്പഴങ്ങൾ താൻ തിന്നുന്ന നേരത്തു
വായിൽക്കൊടുക്കുമപ്പാവകൾക്കും.

‘അമ്മിഞ്ഞ നല്ലമേ’യെന്നങ്ങു ചൊല്ലിക്കൊ-
ണ്ടമ്മേടെ കയ്യിൽക്കൊടുക്കും പിന്നെ;
ചാലക്കിടന്നങ്ങുറങ്ങുന്ന നേരത്തു
ചാരത്തുതന്നെ കിടത്തിക്കൊള്ളും,

നന്മണിക്കൊണ്ടു പടുത്ത നിലംതന്നിൽ
ബിംബിതനായിട്ടു തന്നെക്കണ്ടാൽ
അബ്ബിതമാകിയ പുഞ്ചിരി തൂകിട്ടു
ചെഞ്ചമ്മേ പായും പിടിച്ചുകൊൾവാൻ.”

എന്നും മറ്റും അമ്പാടിയിലെ കൃഷ്ണലീല കവിക്ക് എങ്ങനെയെല്ലാം വിസ്തരിച്ചാലും അലം
ഭാവമുണ്ടാകുന്നില്ല. ആ പ്രമേയത്തെത്തന്നെ പുരസ്കരിച്ചു കംസവധാനന്തരം ശ്രീകൃഷ്ണനെ
ക്കൊണ്ടു നന്ദനോടു ആ വശ്യവചസ്തു ഇങ്ങിനെ പറയിടുന്നു:

“അച്ഛനായുള്ളതു നിയൊഴിച്ചില്ലെന്നി-
ക്കച്യുതൻ തനുടെ പാദത്താണേ;
പെറ്റുവളർത്തൊരു തായയായ് നിന്നതും
മൃഗമെന്നിടങ്ങ മറ്റൊരുമല്ലേ;

ആറ്റിലും തീയിലും വിഴാതെകണ്ടെന്നെ-
പ്പോറ്റിവളർത്തതു നിങ്ങളല്ലോ.
ഇങ്ങനെയുള്ള ഞാനെന്നെ മറക്കിലും
നിങ്ങളെയേതും മറക്കയില്ല.

***

എന്നമ്മതന്നോടു ചൊല്ലേണം പിന്നെ നീ
യെന്നെ മറക്കാല്ലായെന്നിങ്ങനെ;
പാൽവെണ്ണയുണ്ണാഞ്ഞു വേദനയുണ്ടുള്ളിൽ-
പ്പാരമമനിക്കെന്നു ചൊല്ലു പിന്നെ;
വെണ്ണയും പാലുമിങ്ങാരാനും പോരുന്നോ-
രുണ്ടെങ്കിൽ മെല്ലേ വരുത്തേണമേ,
വാഴപ്പഴങ്ങളും വണ്ണം തിരണ്ടവ;
കേഴുവനല്ലായിലെന്നു ചൊല്ലു.

***

പിള്ളരെ നുള്ളിനാനെന്നങ്ങു ചൊല്ലിട്ടു
പീലികൊണ്ടെന്നെയടിച്ചാളമ്മ;
കേണകൊണ്ടെന്നു വഴക്കായിപ്പോയിക്കൊ-
ണ്ടുണിന്നു വാരാതെ നിന്നനേരം
തെണ്ടമായെന്നതിന്നു നല്ലിടന
കണ്ടിക്കഞ്ചേല മറക്കാല്ലാതെ;
പൊങ്ങിനോരാശ പുലമ്പിനിന്നിടുന്ന
കിങ്ങിണിയെങ്ങാനും വിഴൊല്ലാതെ;
പാവകളെന്നുമേ പാഴായിപ്പോകാതെ
പാലിച്ചുകൊള്ളേണം പാരാതെ നീ.
ചേണറ്റുനിന്നുള്ളോരോണവില്ലൊന്നുമേ
ഞാണറ്റുപോകൊല്ല ഞാൻ വരുമ്പോൾ.”

വളരെക്കാലം കഴിഞ്ഞു് ഒരിക്കൽ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ആസന്നവാർദ്ധകനായതിനുശേഷം യശോദയും നന്ദനും ഭാർഗ്ഗവതീർത്ഥത്തിൽ സൂര്യഗ്രഹണമുദ്രർത്തത്തിൽ സ്നാനത്തിനായി പോകുകയും അവിടെവെച്ച് അവിടുത്തെ കാണുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ അവർ എന്താണ് ചെയ്തതെന്നു കവിതന്നെ പറയട്ടെ;

“പാരിച്ചുനിന്നുള്ള പാഴായു ചെയ്തയാൽ
പാശത്തെക്കൊണ്ടു പിടിച്ചുകെട്ടി
തിണ്ണം വലിച്ചുമറക്കി ഞാൻ നീല്ലയാ-
ലുണ്ണിപ്പുമേനിയിൽപ്പുണ്ണില്ലല്ലി?
എന്നങ്ങു ചൊല്ലിത്തലോടിത്തുടങ്ങിനാൾ
നന്ദജൻതന്നുടെ മേനിതന്നെ.”

ഇങ്ങനെ ബാല്യത്തിലെ പല പല ലീലകൾ ആ ഭാഗ്യവതി വർണ്ണിച്ച ഭഗവാനെ ചുംബിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ നന്ദൻ

“നിത്യവും കണ്ട കിനാവുകളെല്ലാമേ
സത്യമെന്നിങ്ങനെ ചൊല്ലാമിപ്പോൾ;
മുനമേപ്പോലെ വന്നിന്നു ഞാനെന്നുടെ
പൊന്നാരപ്പെതലെപ്പുണ്ടെന്നല്ലോ.
എന്തുതേറ്റിനിന്നാനകളിപ്പതി-
ന്നിന്നിനിയമോ ചൊല്ലുണ്ണിക്കണ്ണാ!
തിങ്കളെച്ചെന്നു പിടിപ്പതിന്നായിട്ടി-
ന്നെൻകഴുത്തേറ്റുക വേണ്ടയോ ചൊൽ?
ഓടിവന്നെന്നുടെ നന്മിതന്നിലായ്-
ത്തായി പിടിച്ചു വലിക്കേണ്ടായോ?”

എന്നിങ്ങനെ വാത്സല്യനിറപ്പുനായി ഓരോന്നു പറഞ്ഞ് ആനന്ദിക്കുന്നു. പിതാക്കന്മാർ ക്ഷേത്രം പുത്രൻ; പുത്രൻ യോജിച്ച പിതാക്കന്മാർ. അർത്ഥത്തിനൊത്ത ശബ്ദം; ശബ്ദത്തിനൊത്ത അർത്ഥം. എല്ലാം നിസർഗ്ഗകോമളം; നിരാഭരണസുന്ദരം, നിരതിശയരമണീയം; ഗോവർദ്ധനോദ്ധാരകനായ ശ്രീകൃഷ്ണനെ നാരദാദിമഹർഷിമാർ സ്തുതിക്കുന്നതു താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിലാണ്; അത് അലങ്കാരത്തിന്റെ സമഞ്ജസമായ സമ്മേളനംകൊണ്ടുകൂടി ശോഭിക്കുന്നു:

“മാരി വരുന്നേരം നല്ലൂട്ട ചൂടുവ-
നാരുമൊരുത്തരും താരാഞ്ഞാരോ?
കന്നു ചുമന്നിട്ടു വെണ്ണ ചുമന്നുള്ളോ-
രുണ്ണിക്കൈ നോകുന്നതില്ലയോ ചൊൽ?
കന്നു ചുമക്കേണമെന്നങ്ങു ചിന്തിച്ചോ
വെണ്ണ ചുമന്നിട്ടു ശീലിച്ചു നീ?
വെണ്ണയെന്നോർത്തിട്ടു കന്നിനെത്തന്നെയും
മെല്ലവേ വായിലങ്ങാക്കൊല്ലാതെ.”

(2) വേണുഗാനം: ഭഗവാന്റെ വേണുഗാനത്തിന്റെ മാധുര്യം കവിയുടെ മുഖത്തുനിന്നുതന്നെ കേൾക്കേണ്ടതാണ്:

“ഷൾപദമാലകളുരുതമായോരു
പുഷ്പരസത്തെ വെടിഞ്ഞുടനേ
ഗാനമായ് മേവിന തേനേക്കുടിപ്പാനാ-
യാനനം തന്നിലേ ചെന്നുപുകു.
കോകിലജാലങ്ങൾ കോലക്കുഴൽ കേട്ടു
മുകുളായങ്ങു നിന്നുപോയി,

ചേന്നുറ്റ വേണതൻ തേന്നുറ്റ ഗാനത്തെ-
ത്താനുറ്റ നാദത്തിൻ മീതേ കേട്ടു്
വേലപ്പെടാതെതാൻ മാനിച്ചുനിന്നിട്ടു
ചാലപ്പൊപ്പാനായെന്നപോലെ.

***

മാൺപെഴുന്നോ ചില മാൻപേടകളെല്ലാം
ചാമ്പിമയങ്ങിന കൺമിഴിയും,
ഒട്ടൊട്ടു ചിമ്മിക്കൊണ്ടിഷ്ടത്തിലൻപോടു
വട്ടത്തിൽ മേവീതേ പെട്ടെന്നപ്പോൾ.
മന്മരമായോരു കന്ധരംതന്നെയും
മന്ദം നുറങ്ങു തിരിച്ചയർത്തി,
ചില്ലികളാലൊന്നു മെല്ലെന്നയർത്തീട്ടു
വല്ലവീവല്ലഭൻ തന്നെ നോക്കി
കർണ്ണങ്ങളാലൊന്നു തിണ്ണം കലമ്പിച്ചു
കണ്ണൻകഴല്ല് കൊടുത്തു ചെമ്മേ,
വായ്യാണ്ട പുല്ലെല്ലാം പാതി ചവച്ചങ്ങു
വായ്തന്ന മെയ്യിലൊഴുക്കിനിന്നു.”

മറ്റൊരവസരത്തിൽ ആ ഗാനത്തെത്തന്നെ പ്രശംസിച്ച യശോദ കൃഷ്ണനോടു പറയുകയാണു്:

“കന്നുകിടാക്കൾ കടിപ്പതിനായിക്കൊ-
ണ്ടാനുമേ ചെല്ലുന്നതില്ല കണ്ണാ!
ചെന്നവയൊന്നും കടിയ്ക്കുന്നതില്ല, കാൺ;
മന്ദമായ് നോക്കുന്നതിങ്ങുതന്നെ,
നല്ലഴൽ കേട്ടു തന്മക്കളെയൊന്നുമേ
നക്കുന്നതില്ല കാൺ ധേനുക്കളും.
രാവായിപ്പോയാലിക്കാലി കുറപ്പതി-
നാവതല്ലെന്നതു തേരണം നീ;
കാലി കുറന്നങ്ങു പോയിട്ടു വേണം നിൻ
കോലക്കഴൽവിളിയെന്മകനേ!”

ശൃംഗാരരസവർണ്ണനം

ഇനി ചില രസങ്ങളെ കവി ഏതുതരത്തിൽ വികസിപ്പിക്കുന്നു എന്നു പരിശോധിക്കാം. സംഭോഗശൃംഗാരത്തെക്കാൾ വിപ്രലംഭശൃംഗാരമാണു് കവിക്ക് വർണ്ണിക്കുവാൻ ഒന്നുകൂടി പ്രചോദനം നല്കുന്നതു്. അസ്മയ വർണ്ണനഘട്ടത്തിൽ ചക്രവാകങ്ങളുടെ അവസ്ഥ അദ്ദേഹം പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്ന പരിപാടി നോക്കുക:

“കോകങ്ങളെല്ലാമേ ഗോപതിമണ്ഡലം

കോപിച്ചു നോക്കിയിരുന്നടനെ
 തുമ തിരണ്ടോരു പേടമുഖംതന്നെ
 പ്രേമമിയന്നങ്ങു നോക്കും ചെമ്മേ.
 താമരനൂലങ്ങു കൊത്തിവലിച്ചു തൻ
 കാമിനിക്കായിക്കൊടുക്കും മെല്ലേ.
 നീലിമ കോലിന വേലയെക്കണ്ടിട്ടു
 നീളെ നെടുതായി വീർക്കും പിന്നെ,
 വാപികതൻ മറ്റുതീരത്തെ നോക്കിട്ടു
 മാഴ്ചിത്തളർന്നൊന്നു കൂകും മെല്ലേ.
 പക്ഷതികൊണ്ടു തൻപക്ഷിണിതന്നെയു-
 മക്ഷമനായിത്തഴുകിനിന്ന്
 നെഞ്ചുകംതന്നിലേ പഞ്ചശരം നട്ടു
 ചഞ്ചുപടംതന്നെ വായ്ക്കാണ്ടുടൻ
 പോകുന്നേനെങ്കിൽ ഞാനെന്നങ്ങു ചൊല്ലിട്ടു
 തുകിത്തുടങ്ങീതു കണ്ണനീരും.”

തിര്യക്കുകളുടെ ശ്രംഗാരം ശ്രംഗാരാഭാസമാണെന്നു ശപഥം ചെയ്യുന്ന സാഹിത്യചാര്യന്മാർ ഈ വർണ്ണനം ഒന്നു വായിക്കേണ്ടതാണ്. കോകവീരഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരണം ഇത്ര ഹൃദയംഗമമാകാമെങ്കിൽ കോകസ്തനികളായ വ്രജസുന്ദരിമാരുടെ വിരഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ചിത്രണം എത്ര നിർവൃതിപ്രദമായിരിക്കേണ്ട! താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത് ചന്ദ്രോപാലംഭത്തിലെ ഒരു ഭാഗമാണ്.

“മാപാപിയാകിന തികളിന്നെങ്ങളെ-
 കോപിച്ചു കൊല്ലുന്നോന്നെന്നു വന്നു.
 നേരിട്ടു നിന്നവൻ വന്ദദം പോക്കുവാൻ
 പാരിടംതന്നിലിന്നാരുമില്ലേ.
 രാഹുവിൻ കണ്ണമോ നാരായണൻ പണ്ടേ
 നേരെ തരിച്ചുകുളഞ്ഞാനല്ലോ.
 വാരിധി പണ്ടു കടഞ്ഞോരു നേരത്തു
 ബാലവപാവകൻതങ്കൽനിന്ന്
 സാരമായുള്ളോരു പിണ്ഡമെഴുന്നിവാൻ
 വാരുറ്റ മണ്ഡലമായിപ്പിന്നെ,
 മറ്റെങ്ങുമാർക്കും പൊറുക്കരുതാഞ്ഞിട്ടു
 കുറ്റച്ചടയൻതാനുടനേ
 മേളമെഴുന്ന കഴുത്തിലും ഗംഗത-
 നോളംതാൻ താവിന മൌലിയിലും
 ചേണെറ്റുഴുന്നോരു ഭ്രഷണമായിട്ടു
 ചെപ്പോടു നിന്നു ധരിച്ചുകൊണ്ടു.
 ദീധിതിമാലയാം ജ്വാലകളേറ്റേറ്റു
 ലോകങ്ങളെല്ലാമേ വെന്തനേരം

ശ്വേതിമ പൂണ്ടോരു ഭൂതിപോയെങ്ങുമേ
 മീതെ പരന്നാചമഞ്ഞതല്ലോ
 വെൺമ തിരണ്ട നിലാവായി വന്നിട്ടു
 ചെമ്മേ നിറഞ്ഞെങ്ങും കണ്ടതിപ്പോൾ.
 നീലമായ് നിന്നവന്മേനിയീൽക്കണ്ടതോ
 ചാലക്കളങ്കമല്ലെന്നുചൊല്ലാം.
 ക്ഷേമമിയെന്നൊരു കാളുളുഗത്തെ
 ലാളിച്ചുവച്ചതിക്കാനായിതേ;
 തൻകരംകൊണ്ടുടന്നെന്നതുകൊണ്ടല്ലോ
 എങ്കൽ വിഷംതന്നെ തൂകുന്നിപ്പോൾ.
 തീപ്പൊരിതന്നെ വിഴുങ്ങിച്ചുകോരങ്ങൾ
 സാധിച്ചു നിന്നതേ പണ്ടുപണ്ടേ;
 തീക്ഷ്ണത പൂണ്ട നിലാവിയെല്ലായ്യിൽ
 വായ്യാണ്ടു നിലമാരെങ്ങനെതാൻ?
 മാപാപിത്തികൾ മറയുന്നോനല്ലെന്നു,
 മീ പാപമെന്തിനിച്ചെയ്വതയ്യോ?”

എന്നിങ്ങിനെ പരിഭവനം ചെയ്തിട്ടു ഗോപിമാർ “അല്ലയോ തികളേ! നിന്നെ രാഹു വിഴുങ്ങുവാൻവന്നു കഴിഞ്ഞു; ഓടിക്കോ. ശിവന്റെ ശിരസ്സിലിരിക്കുന്ന നിന്റെ ഉണ്ണിയെ ഒരു പാമ്പു വിഴുങ്ങിയെന്നു കേട്ടു, ശൃംഗാരലീലാലോലനായ ശിവൻ അക്കഥ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. കഴിയുമെങ്കിൽ വേഗം പോയി പാമ്പിന്റെ വായിൽനിന്നു ഉണ്ണിയെ രക്ഷിക്കൂ” എന്നും മറ്റും ഓരോ ഭോഷ്യ പറയുന്നു;കാളിന്ദിയിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്ന ചന്ദ്രബിംബത്തിൽ പാറകൊണ്ടെറിയുന്നു; കണ്ണാടിയിൽ കാണുന്ന ചന്ദ്രബിംബം കുത്തിപ്പൊടിക്കുന്നു. ഹാ ഹാ! എന്തൊരു വാചാമഗോചരമായ ഉല്ലേഖവൈഭവം!

രാസക്രീഡ നടക്കുന്ന രാത്രി പ്രഭാതപ്രായമായതു കണ്ടപ്പോൾ ഗോപസ്ത്രീകൾക്കുള്ള കോപതാപങ്ങൾ കവി ചുവടെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പ്രകാരത്തിൽ ചിത്രീകരിക്കുന്നു:

“കോഴികളെന്തയ്യോ കാലം വരും മുൻപേ
 കൂകിത്തുടങ്ങിതെൻ തോഴിമാരേ?
 കാട്ടിലേക്കോഴിക്കു ഞായമില്ലേതുമേ;
 വീട്ടിലേക്കോഴിക്കേ ഞായമുള്ളൂ.
 എന്തൊരു ഞായമിപ്പാതിരനേരത്തു
 സന്തതമിങ്ങനെ കൂകി നിലാൻ?
 തീക്കനൽ കൊണ്ടെന്നു ചഞ്ചുപുടംതന്നി-
 ലാക്കുന്നോരാരുമങ്ങില്ലയോതാൻ?”

***

വണ്ടുകളേ! എന്തു താമരപ്പൊയ്യിൽ
 മണ്ടിത്തുടങ്ങുന്നതിപ്പൊഴേ ചൊൽ?

താമരപ്പൂവു വിരിഞ്ഞുതുടങ്ങുന്ന
കാലമിങ്ങേതുമണഞ്ഞുതില്ലേ.
ആദിത്യദേവാ! നിനക്കു തൊഴുന്നെങ്ങൾ
വാദിച്ച ദേശമേ പോയ്യാള്ളണം.
വൃന്ദാവനംതന്നിലിന്നെഴുന്നള്ളായ്ക്കിൽ
നന്നായിരുന്നതുമെങ്ങൾക്കിപ്പോൾ.
ആനായർകോൻതന്റെ പൂമേനി ദൂരവ-
ച്ചാകുന്നൂതില്ലേതും പോവാനയ്യോ!
സൂര്യനു സൂതനാം വീരനേ! നിന്നോടു
വേറെയുണ്ടൊന്നെങ്ങൾ ചൊല്ലുന്നിപ്പോൾ,
മാർത്താണ്ഡദേവനെ വൃന്ദാവനംതന്നി-
ലോർത്തിട്ടു വേണമെഴുന്നള്ളിപ്പാൻ.
ഗോകലനാഥനു ലീല കഴിഞ്ഞില;
കോപമുണ്ടാകിലാമെന്തറിവു?
ഞങ്ങളറിഞ്ഞതു ചൊല്ലേണമല്ലോതാ-
ന്നെന്നിട്ടു നിന്നോടു ചൊല്ലിതിപ്പോൾ.”

നോക്കുക. കവിയുടെ സർവ്വക്ഷമമായ ഭാവനാപ്രാഭവം! നോക്കി നോക്കി കോൾമയിർ
ക്കൊള്ളുക.

രൌദ്രസവർണ്ണനം

പൌണ്ഡ്രകപുത്രനായ സുദക്ഷിണൻ യാദവനിഗ്രഹത്തിനായി ഉല്ലാദിപ്പിക്കുന്ന മാരണ
ദേവതയെ കവി താഴെക്കാണുന്ന രീതിയിൽ വർണ്ണിക്കുന്നു:

“കണ്ഡത്തിൽനിന്നങ്ങുനന്നു കാണായി
ചണ്ഡിയെക്കാളുതിഭീഷണനായ”
മാരണദേവതയായിച്ചമഞ്ഞിട്ടു
ഘോരനായുള്ളൊരു വഹിതനെ.
ചെമ്പിച്ചുനിന്നോരു കേശവും മീശയും
വൻപിച്ചുനിന്നു വളഞ്ഞെകിറും
തീപ്പൊരി തൂകി മിഴിച്ചു ചുവന്നിട്ടു
കോട്ടിയായുള്ളൊരു വൻമുഖവും
ആണ്ടുനിന്നീടിനാനാരണൻതന്മുനി-
ലാനയും കാതിലണിഞ്ഞു നേരേ.
കണ്ടുള്ളൊരെല്ലാരുടും കാതരന്മാരായി
മിണ്ടാതെ നോക്കി നടുങ്ങുന്നേരം
പൂവെടിപോലെയെഴുന്നതു കാണായി
ഭൂതങ്ങളോരോന്നു പിന്നെപ്പിന്നേ.
പാരം പൊരിഞ്ഞുള്ള കൊള്ളിയുമായിട്ടു

ഘോരമായുള്ളോരു നോക്കുമായി
 ദ്വാരക നോക്കി നടന്നതു കാണായി
 മാരണദേവതയോടുംകൂടി.
 ദ്വാരകതന്നുടെ ചാരത്തു ചെന്നോരു
 മാരണദേവത പാരമപ്പോൾ
 എട്ടു ദിക്കെങ്ങുമേ തെട്ടിനടുങ്ങുമാ-
 റട്ടഹാസങ്ങളെയാചരിച്ചു.

***

ചാല വളർന്നോരു മേനിയിൽ നിന്നെഴും
 ജ്വാലകൾ മേന്മലങ്ങേല്ലയാലേ
 കൃത്യതൻ ചാരത്തേറ്റാരുക്കളെല്ലാമേ
 കത്തിയെഴുന്നതു കാണായപ്പോൾ.
 പാരിച്ചുനിന്നുള്ള പാദങ്ങളെല്ലയാൽ
 പാടിച്ചുതായിതബ്ബുതലവും.
 രമ്യമായ് നിന്നുള്ളോരുംബരംതന്നിലു-
 ള്ളുംബുദജാലകമാല ചാലേ
 തങ്ങിവലിച്ചു വരുന്നതു കാണായി
 പൊങ്ങിയെഴുന്നുള്ള കേശങ്ങളിൽ
 മാനുഷന്മാരെ കടിച്ചുങ്ങു തിൻകയാൽ
 മാറിലേ ചാടുന്ന ചോര തന്നിൽ
 നീതിയെഴുന്ന വരുന്നതു കാണായി
 നീണ്ടുവളർന്നുള്ള മുണ്ഡമാല,
 വ്യോമത്തിന്മേലുള്ള യാനങ്ങളെല്ലാമേ
 ശൂലത്തിന്മേലായിക്കാണായപ്പോൾ.

***

അന്തകനുള്ളവും കാണുന്നതാകിലോ
 വെന്തുനിറീട്ടുമപ്പേടിതന്നാൽ.”

ഭയാനകരസവർണ്ണനം

കംസൻ വാളുമോങ്ങിക്കൊണ്ടു സംഹരിക്കുവാൻ പാഞ്ഞടുക്കുന്ന ദേവകിയുടെ ഭയമാണ് താഴെക്കാണുന്ന വരികളിൽ കവി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നത്.

“കേസരിവീരൻതന്നാനനംതന്നിലായ്-
 കേവലം കേഴുന്നോരേണംപോലെ
 മേവിനിന്നീടുന്ന ദേവകീദേവിതാൻ
 ദൈവമേയെന്നങ്ങു ചൊല്ലിച്ചൊല്ലി
 ഘോരനായുള്ളോരു കംസനെ നോക്കീട്ടു
 പാരം വിറച്ചുനടുങ്ങുമപ്പോൾ;

ചുഴും നിന്നിടുന്ന ലോകരെ നോക്കിട്ടു
 കോഴപ്പുണ്ടേറ്റവും കേഴും പിന്നെ;
 ചങ്ങാതിമാരുടെ നന്മും നോക്കി നി-
 ന്നിങ്ങിനെയെൻകർമ്മമെന്നും പിന്നെ:
 അച്ഛനെത്തന്നെയും മെച്ചമേ നോക്കിനി-
 ന്നാച്ചത്തിലേറെ വിളിച്ചുകേഴും;

***

ആങ്ങളേത്തന്നെ വിളിച്ചുനിന്നിടുവാ-
 നോങ്ങിനിന്നങ്ങു നടുങ്ങും പിന്നെ;
 ആനകുറ്റുണ്ടിതന്നുടെയാനനം
 ദീനയായ് മെല്ലവേ നോക്കി വിർക്കം.”

താൻ ആരുടെ ശിരസ്സു തൊടുന്നുവോ ആയാൾ തൽക്ഷണം മരിക്കണം എന്നൊരു വരം
 വ്യാകാസുരൻ ശ്രീപരമേശ്വരനോടു വാങ്ങുകയും, അതിന്റെ കാര്യസാധകത്വം പരിശോധി
 ക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഉടൻതന്നെ വരദാതാവിനെ പിടികൂടുവാൻ മുന്നോട്ടു കതിക്കുകയും ചെയ
 യ്ക്കുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാന്റെ പലായനം കവി ഇങ്ങനെ വിസ്ത
 രിക്കുന്നു:

“ചാർത്തിനിന്നിടുന്ന ശാർദൂലചർമ്മവും
 ദോസ്ഥലംകൊണ്ടങ്ങു താങ്ങിത്താങ്ങി,
 വേഗത്തെപ്പുണ്ടു വിറച്ചുനിന്നിടുന്ന
 നാഗങ്ങളോരോന്നേ വിഴെവിഴേ,
 മുത്താരമായിട്ടു ബദ്ധങ്ങളായുള്ളോ-
 രത്തികൾ തന്മാറിൽച്ചാടെച്ചാടെ,
 ഉന്മിഷൽകാന്തിയാം വെണ്മഴുതന്നുടെ
 വെണ്മതാനെങ്ങുമേ പൊങ്ങെപ്പൊങ്ങെ,
 ചേണുറ്റുമുപ്പൊണിയിൽച്ചേർന്നുള്ളോ-
 രേണത്തിൻപോതവും തുള്ളെത്തുള്ളേ,
 കണ്ഡലനാഗങ്ങൾ ശൂൽകൃതിയേല്ലയാൽ-
 കണ്ണിലെച്ചെങ്കനൽ കത്തെക്കത്തേ,
 സ്വർല്ലോകസിന്ധുതൻ കല്ലോലം പൊങ്ങിട്ടു
 വെള്ളങ്ങളെങ്ങുമേ തുകെത്തുകേ,
 ഭൂതലത്തിങ്കൽ പതിച്ചുനിന്നിടുമാ-
 ന്നതനത്തിങ്കളേ വാരിവാരി,
 പേടിച്ച് കേഴുന്ന വാമത്തോടൻപോടു
 പേടിക്ക വേണ്ടയെന്നോതിയോതി,
 വാനിലുമെങ്ങുമേ പാഞ്ഞുനിന്നിടിനാൻ
 ദാനവൻ പിന്നാലെ ചെല്ലയാലേ.”

ഹാസ്യരസവർണ്ണനം

ഹാസ്യരസപ്രകടനത്തിൽ കേരളീയർക്കു പൊതുവേയും അവരിൽ നമ്പൂരിമാർക്കു പ്രത്യേകമായും നൈസർഗ്ഗികമെന്നതന്നെ പറയേണ്ട ഒരു വാസനാതിശയമുണ്ടെന്നു മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതു കൃഷ്ണഗാഥയിൽ അതിന്റെ അത്യുച്ചമായ കോടിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഉപക്രമത്തിൽത്തന്നെ

സംസാരമോക്ഷത്തിൻ കാരണമായതു
വൈരാഗ്യമെന്നല്ലോ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പു;
എന്നതുതന്നെ വരുത്തിനിന്നിടുവാ-
നിന്നിതുതന്നെ ഞാൻ നിർമ്മിക്കുന്നു.”

എന്ന് ഉപന്യസിച്ചിട്ടു തൃപ്തനാകാതെ

“നിർഗ്ഗണനായുള്ളൊരീശനെക്കൊണ്ടല്ലോ;
നിർഗ്ഗണമായതു ചേരുമിപ്പോൾ.”

എന്നുകൂടിപ്പറഞ്ഞു തന്റെ ശാലീനതയെ ഫലിതമസൃണമായ രീതിയിൽ കവി ആവിഷ്കരിക്കുന്നു. സ്വശിശുവിനെ നന്ദഗൃഹത്തിൽ കിടത്തി അവിടെനിന്നും നന്ദനന്ദിനിയെ മറ്റുരയിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോരുന്ന സംഭവത്തെ “ബാലകന്മാരെക്കൊണ്ടാനകദൃന്ദുഭി വാണിഭം ചെയ്യുന്നോന്നെന്നപോലെ” എന്നു വർണ്ണിക്കുന്നു. തൃണാവർത്തൻ ചുഴലിക്കാറ്റായി ചെന്നു ശ്രീകൃഷ്ണനെ ആകാശത്തിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നത് “അംബരം പൂണാത ബാലനെ കൊണ്ടുപോയാംബരം പുകിച്ചാൻ ദാനവൻതാൻ” എന്ന കല്പനയ്ക്കു പഴുതു നല്കുന്നു. “തള്ളി ചുഴന്നോരു കാറ്റുമടങ്ങിതായുള്ളിലേക്കാറ്റുമങ്ങുവണ്ണമേ” എന്നാണ് ആ അസുരന്റെ മരണത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ചിത്രീകരണം. പ്രസ്തുത സംഭവം കണ്ടു പരിഭ്രാന്തരായിത്തീർന്ന ഗോപസ്ത്രീകളുടെ വട്ടത്തിലുള്ള പാച്ചിൽ “ഏറ്റം ചുഴന്നുള്ള കാറ്റായി വന്നോരു മാറ്റാനോടേറ്റം പഠിച്ച”തിന്റെ ഫലമാണെന്ന് ഉല്ലേഖനം ചെയ്യുന്നു.

“ഒറ്റക്കൈതനിൽ നീ വെണ്ണു വച്ചിടിനാൽ
മറ്റേക്കെ കണ്ടിട്ടു കേഴുമല്ലോ;
മൃത്തവൻകയ്യിൽ നീ വെണ്ണു വച്ചിടുമ്പോ-
ളാർത്തനായ്നിന്നു ഞാൻ കേഴുമ്പോലേ”

എന്ന യുക്തികൊണ്ടാണ് ബാലകൃഷ്ണൻ യശോദയോടു രണ്ടു കൈയ്ക്കും വെണ്ണു വാങ്ങുന്നത്. ഹേമന്തവർണ്ണനത്തിൽ നിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ചില വരികൾ ഈ ഘട്ടത്തിൽ വിശിഷ്ട അനുസന്ധേയങ്ങളാകുന്നു:

“ശീതത്തെത്തുകുന്ന ഹേമന്തകാലമാം
ഭൂതത്തിൻ കോമരമെന്നപോലെ

ഭൂലോകംതന്നിലേ മാലോകരെല്ലാരും
ചാലേ വിറച്ചുതുടങ്ങിതപ്പോൾ
ദന്തങ്ങളെക്കൊണ്ടു താളംപിടിച്ചിട്ടു
സന്ധ്യയെ വന്ദിച്ചാരന്തന്നും.

***

തീക്കും തന്നുള്ളിലേ തോന്നിത്തുടങ്ങിതേ
തീക്കായവേണമെന്നിരിക്കുമെന്നും.”

ശ്രീകൃഷ്ണൻ അക്രമനോടുകൂടി മറ്റുരയിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ ഗോപികൾ “ഭാവനതന്നാലേ കാർവർണ്ണൻ മെയ്യേർത്തിട്ടാവോളം പുല്ലിനാരായവണ്ണം” എന്നു കവിവർണ്ണിച്ചു സ്വയം സ മാശ്വസിക്കുന്നു. കംസന്റെ രജകൻ രാജാക്കന്മാർക്കുള്ള പട്ടാംബരങ്ങൾ ധരിക്കുവാൻ ഇടയർക്കു യോഗ്യതയില്ലെന്നു പറയുമ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ “നിങ്ങൾക്കു രാജാവു കഞ്ചനെന്നാകിലോ ഞങ്ങൾക്കു രാജാവു ഞങ്ങൾ തങ്ങൾ.” എന്ന് അയാളെ പരിഹസിക്കുന്നു. ഭഗവാന്റെ കരസ്ഥർശത്താൽ അംഗവൈരൂപ്യം നീങ്ങിയ കണ്ണുയുടെ കാമപാരവശ്യം “മാനിനി തന്നുടെ മേനി നിവർന്നപ്പോൾ മാറന്നു വില്ലു വളഞ്ഞു ചെമ്മേ” എന്ന അർത്ഥഗർഭമായ വാക്യത്തിൽ കവി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ എവിടെ നോക്കിയാലും നിരർഗ്ഗളവും നിരങ്കുശവും അന്യകവികൾക്ക് അലഭ്യവുമായ വിനോദധാരണി!

ചെറുശ്ശേരിയുടെ ഫലിതപ്രയോഗത്തിനു മുർദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണമായി രുക്മിണി സ്വയംവരത്തിൽ ഒരു ഘട്ടമുണ്ടു്. തോഴിമാർ രുക്മിണിയോടു ദേവിയിൽ തങ്ങൾ മാറായത്തിന്റെ ചിഹ്നങ്ങൾ കാണുന്നു എന്നും ആരിലാണ് ദേവിക്ക് അഭിനിവേശമുണ്ടായിരിക്കുന്നത് എന്നും ചോദിക്കുന്നു. അതിന്നു രുക്മിണി ധൈര്യം നടിച്ച്

“ഈശ്വരൻതന്നെയൊഴിഞ്ഞു മറ്റാരെയും
മാശ്രയിച്ചില്ല മന്മാനസംതാൻ;
രാപ്പകലുള്ളൊരു പാഴ്പനികൊണ്ടു ഞാൻ
വായ്ക്കു കറഞ്ഞു മെലിഞ്ഞുതിപ്പോൾ,
എന്നതുകൊണ്ടല്ലീ മന്മാമമാലെന്ന
നിങ്ങൾ നിനയ്ക്കുന്നു തോഴിമാരേ?”

എന്നു തന്റെ അന്തർഗ്ഗതം സത്യത്തിൽനിന്നു വ്യതിചലിക്കാതെ ഗുഹനം ചെയ്യുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അപ്പോൾ സമീപത്തു കൂട്ടിലിരുന്ന ശാരിക

“ദൈവമേ! നിൻകഴൽ കൈതൊഴുതിടുനേൻ
കൈവെടിഞ്ഞിടൊല്ലായെന്നെന്നെന്നും;
ദേവകീനന്ദനൻതന്നുടെ മെയ്യോടു
കേവലം ചേർക്കേണമെന്നെയും നീ.”

എന്നു തന്റെ സ്വാമിനി പലപ്പോഴും എകാന്തമായി പാടാറുള്ള പാട്ട് ആവർത്തിക്കുന്നു. അപ്പോൾ തോഴിമാർ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്

“കേളാതതെല്ലാമേ ചൊല്ലത്തുടങ്ങിതേ
മേളത്തിൽ നമ്മുടെ ശാരികുതാൻ;
ശാരികപ്പെട്ടല്ല കാർവർണ്ണൻതന്നിലേ
മാരമാലുണ്ടായിതെന്നേ വേണ്ടു്.”

എന്നു പറയുകയും അർദ്ധിണി കിളിയെ കോപത്തോടു കൂടി നോക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതു കൊണ്ടൊന്നും കിളി കലുങ്ങാതെ പിന്നേയും ദേവിയുടെ ഏകാന്തഗാനം തുടരുകയാണ്:

“കാണുന്നോർകണ്ണിനു പീയൂഷമായുള്ള
കാർവണ്ണൻതന്നുടെ മേനിതന്നെ
കൺകൊണ്ടു കണ്ടു ഞാനെന്നപോലെനുടെ
സങ്കടം പോക്കുന്നു തമ്പുരാനേ?”

അപ്പോൾ തോഴികൾ ശാരികയോടു്

“എങ്ങാനും പോകുന്ന കാർവർണ്ണൻതന്നെക്കൊ-
ണ്ടിങ്ങനെ ചൊല്ലുവാനെന്തു ഞായം?
ഇല്ലാതതിങ്ങനെ ചൊല്ലിത്തുടങ്ങിനാ-
ലുള്ളതെന്നിങ്ങനെ തോന്നുമല്ലോ.”

എന്നു ഫലിതം പൊട്ടിച്ചു് അതിന്റെ മുഖം മുദ്രണം ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു ദേവിക്ക് അഭിമതപ്രാപ്തി സിദ്ധിക്കുന്നില്ല:

“കാർവർണ്ണൻതന്നുടെ നാമത്തെക്കേട്ടപ്പോൾ
വേറൊന്നായ്ക്കൊണ്ടായി ഭാവമെല്ലാം.
കാമിനിതന്നുടെ കോമളമേനിയിൽ-
ക്കോൾമയിർക്കൊണ്ടുതുടങ്ങി ചെമ്മേ.”

അപ്പോൾ തോഴിമാർ വിണ്ടും അർദ്ധിണിയെ ഇങ്ങനെ കളിയാക്കുന്നു:

“പാഴ്പനികൊണ്ടല്ലീ കോൾമയിർക്കൊള്ളുന്നു
വായ്ക്കുന്നിടുമീ മെയ്യിലിപ്പോൾ
രോമങ്ങൾ തന്നോടു കോപിക്കവേണ്ടാതോ
ശാരികപ്പെട്ടലോടെന്നപോലേ?”

അതു കേട്ടു ദേവി പുഞ്ചിരി തുകുന്നു! അവർക്കു സകല രഹസ്യവും മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്തൊരു മുദ്രലവും, എന്നാൽ അതേസമയത്തിൽത്തന്നെ നിശിതവുമായ ഫലിതമാണ് ഈ ഘട്ടത്തിൽ നാം നിരീക്ഷിക്കുന്നത്. ഇതുപോലെ ഒരു സൂക്തിസ്യ സഹൃദയന്മാർക്ക് ഏതു ദേവലോകത്തിൽ ചെന്നാൽ ആസ്വദിക്കാം!

ഇനി മറ്റൊരു രംഗത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കാം. സുഭദ്രയും കപടസന്യാസിയായ അർജ്ജുനനും അത്യൽക്കടമായ അന്യോന്യപ്രേമത്താൽ മതിമറന്നിരിക്കുന്നു. സുഭദ്ര സന്യാസിക്കു ഭിക്ഷു വിളമ്പിക്കൊടുക്കുന്നു. കവി ആ ചിത്രം നമുക്ക് എങ്ങനെ കാണിച്ചുതരുന്നു എന്നു നോക്കുക:

“ഓദനംതന്നെ വിളമ്പിനിന്നിടിനാൾ
വേദന പുണ്ടുളോരുള്ളവുമായ്.
മൂന്നിലിരുന്നോരു ഭിക്ഷുകൻതാനമ-
ക്കന്യകതന്മുഖം കാൺകയാലേ
ഓദനംതന്നെ വിലക്കുവാൻ വല്ലാതെ-
യോർച്ചയും പുണ്ടുണ്ടു മേവുകയാൽ,
പാത്രത്തിൽനിന്നുള്ളോരോദനമെല്ലാമേ
പത്രത്തിലാമ്മാറു വീണുകൂടി.
അക്ഷണം പിന്നെയക്കന്യകമൂന്നിലേ
ഭിക്ഷുകൻതന്മുഖം നോക്കിനോക്കി
ഉത്തമമായോരു നൽഘൃതം ചെഞ്ചമ്മേ
പത്രത്തിലാമ്മാറു വീഴ്ന്നിനിന്നാൾ.
ചാലത്തൊലിച്ചുള്ള വാഴപ്പഴങ്ങളും
ചാടിക്കളഞ്ഞിതു ചാപല്യത്താൽ.
അത്തൊലിതന്നെ വിളമ്പിനിന്നിടിനാൾ
ചിത്തം മയങ്ങിനാലെന്നു ഞായം.
പത്രത്തിലായുള്ളോരത്തൊലിതന്നെത്തൻ
ചിത്തമഴിഞ്ഞവനാസ്വദിച്ചാൻ.
കമ്പവുംപുണ്ടു കരുത്തുമകന്നുണ്ടു
സംഭ്രമിച്ചിടുന്ന കന്യകതാൻ
മൂമ്പിലേ വേണ്ടതു പിന്നേ വിളമ്പിനാൾ
പിമ്പിലേ വേണ്ടതു മൂന്നിൽത്തന്നെ.
ഇങ്ങനെ വന്നവയൊന്നുമറിഞ്ഞില്ല
കന്യകമൂന്നിലിരുന്നവൻതാൻ.”

പഴമാണെന്നു കരുതി സുഭദ്ര തൊലി വിളമ്പുന്നു; പഴമാണെന്നു കരുതിത്തന്നെ അർജ്ജുനൻ ആ തൊലി തിന്നുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്തൊരു ഹൃദയതമമായ ഹൃദയവിനിമയം!

അലങ്കാരപ്രയോഗം

ചെറുശ്ശേരിയുടെ ഉൽപ്രേക്ഷ, ഉപമ, രൂപകം, ദൃഷ്ടാന്തം, അർത്ഥാന്തരന്യായം മുതലായ അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങളുടെ പ്രയോഗവൈചിത്ര്യത്തെപ്പറ്റി അധികമാനും പറയാൻ സ്ഥലമുണ്ടാകുന്നില്ല. പുതന കൃഷ്ണനെ സ്തന്യപാനം ചെയ്യിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽനിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ചില വരികൾ അദ്ദേഹത്തിന് ഈ വിഷയത്തിലുള്ള പ്രാഗല്ഭ്യത്തെ പടഹമടിച്ചു പറസ്യപ്പെടുത്തുന്നു:

ദൂരത്തുനിന്നങ്ങു കണ്ടോരു നേരത്തു
ചാരത്തു ചെന്നു ചതിച്ചപ്പുകാൾ,
അണ്ഡജനായകൻതന്നുടെ ചാരത്തു
കണ്ഡലിതാൻ ചെന്നു പുകുപോലെ.

ഓമനത്തുമുഖംതന്നിലേ നോക്കിക്കൊ-
ണ്ടോർത്തുനിന്നീടിനാളൊട്ടു നേരം,
ചീർത്തോരു കോപംപുണ്ടന്തകൻ വാരാഞ്ഞു,
പാർത്തുനിന്നീടുനോളെന്നപോലെ.

മെല്ലവേ ചെന്നങ്ങു തൊടുനിന്നീടിനാൾ
പല്ലവം വെല്ലുമ്പൂവൽമേനി,
രത്നമെന്നിങ്ങിനേ തന്നിലേ നണ്ണിനി-
ന്നഗ്നിയെച്ചെന്നൊടുങ്ങുന്നപോലെ.

പാരാതെ പിന്നെയെടുത്തുനിന്നീടിനാ-
ളാരോമൽപ്പുകനിപ്പൈതൽതന്നെ,
പാശമെന്നിങ്ങനെ നിർണ്ണയം പൂണ്ടിട്ടു
പാനിനെച്ചെന്നങ്ങെടുക്കുപോലെ.

ഓമനപ്പുവൽമെയ് മേനിയിൽക്കൊണ്ടപ്പോൾ
കോൾമയിർ തിണ്ണമെഴുന്ന മെയ്യിൽ
ഉമ്പർകോൻനാട്ടിലപ്പുതനതന്നെക്കാൾ
മുൻപിലേ പോവാനായെന്നപോലേ” ഇത്യാദി.

കാത്യായനീവർണ്ണനം, തർക്കമിണി വർണ്ണനം, ഋതുവർണ്ണനം മുതലായ ഘട്ടങ്ങളിൽ കവി വാരിക്കോരിവിളമ്പിട്ടുള്ള അലങ്കാരങ്ങൾക്കു കയ്യുംകണക്കുമില്ല.

“ആനന്ദനോടു നേരൊത്തുപോരുവാൻ
മാനിച്ചു തിങ്കളും പങ്കജവും
ഒക്കവേ ചെന്നു പിണങ്ങിനനേരം ക-
ണ്ടക്ഷണമാനനലക്ഷ്മി നേരേ

തിങ്കളേ! നീയിതിൻ മീതലേ നിന്നുകൊൾ
 പങ്കജമേ, യിതിൻ താഴെ നീയും!
 എന്നങ്ങു ചൊന്നൊരു സീമയിട്ടിടനാ-
 ഉന്നതു ചില്ലിയായ്ക്കുണ്ടതിപ്പോൾ.”

എന്നും മറ്റുമുള്ള വർണ്ണനങ്ങളിൽ കവി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന അച്ഛംബിതമായ ചമൽക്കാരമാത്രമി ആരെയൊണ് ആനന്ദസാഗരത്തിൽ ആറാടിക്കാത്തതു!

രചനാമാധുര്യം

ഈ അതുടതവിദ്യ മുഴുവൻ കവി കാണിച്ചിരിക്കുന്നതു വെറും നാടോടിബ്ഭാഷാപദങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചാണെന്നുള്ള വസ്തുതയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേർക്കു നമുക്കുള്ള ബഹുമാനത്തെ ദ്വിഗുണിഭവിപ്പിക്കുന്നത്. ആ മഹാകവി മുർദ്ധന്യന്റെ അക്ലിഷ്ടമധുരമായ രചനാവൈഭവത്തിനു പ്രത്യേകമായി ഉദാഹരണങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ഇതുവരെ എടുത്തുചേർത്ത മഞ്ജരിയിലുള്ള ഈരടികൾ എല്ലാം തന്നെ അതിനു നിദർശനങ്ങളാണ്.

“കാർമുകിൽമാലകൾ കാൽ പിടിച്ചിടുന്ന കാന്തിയെപ്പുണ്ടൊരു മെയ്യുമായി.” “പാലാഴിമാതുതൻ വാർമുലതന്നിലേ മാലേയച്ചാറ്റും മാറുള്ളോനേ” “അല്ലിനെ വെല്ലുവാൻ വല്ലുന പൂങ്കുഴൽ, വില്ലിനെ വെല്ലുവാൻ വല്ലം ചില്ലി” മുതലായ ലാളിത്യം വഴിഞ്ഞൊഴുകുന്ന ഈരടികൾ കൃഷ്ണഗാഥയിലല്ലാതെ ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ മറ്റൊരിടത്തും കാണുന്നതല്ല. അതിനു മുൻപെന്നപോലെ ആകൃതിയിലും പ്രയുക്തങ്ങളായ പഴയ ഭാഷാപദങ്ങളിൽ പലതും രണ്ടു ശതകംകൂടിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ സംസ്കൃതത്തിന്റെ അനുസ്മൃതമായ മർദ്ദനത്തിന്റെ ശക്തിയാൽ മിക്കവാറും പുറംതള്ളപ്പെട്ടുപോയി. (1) അങ്കി (അഗ്നി); (2) അലയ്ക്കുക (അടിയ്ക്കുക); (3) അല്ലിടം (ജ്വലനം); (4) ഇടങ്ങേറ്റ് (തടസ്സം); (5) ഉവക്കുക (സ്നേഹിക്കുക); (6) ഓലക്കം (പ്രകാശം); (7) കൺപൊലിയുക (ഉറങ്ങുക); (8) കമ്മൻ (ദുഷ്ടൻ); (9) കഴ (കാതു്); (10) കൂത്തി (തേവിടിശ്ശി); (11) കലമ്പിക്കുക (കൂർപ്പിക്കുക); (12) തൺപെടുക (താഴുക); (13) തളർത്തുക (കറയ്ക്കുക); (14) താവടം (കഴുത്തിലണിയുന്ന മാല); (15) തികക്കുക (വേവുക); (16) തേമ്പാതെ (കറയാതെ); (17) തോയുക (വർദ്ധിക്കുക); (18) നാണക (നാണിക്കുക); (19) നെയ്തൽ (ആമ്പൽ); (20) പച്ചപെടുക (വർദ്ധിക്കുക); (21) പരക്കുക (ആസ്വദിക്കുക); (22) പാടകം (കാൽച്ചിലമ്പ്); (23) പെണ്ണുക (ചെയ്യുക); (24) മരിക്കം (ഇണക്കം); (25) മല്ലം (മനോഹരം); (26) മാച്ച (അഴുക്ക്); (27) മേൽ (ഭൂമി); (28) വല്ലുക (കഴിയുക); (29) വിച്ച (വിദ്യ, ആശ്ചര്യം); (30) വേലപ്പെൺ (ലക്ഷ്മീദേവി); (31) വിണ്ടലർ (ദേവർ) എന്നീ പദങ്ങൾ ആക്കുട്ടത്തിൽപ്പെട്ടവയാണ്. അവയെക്കൊണ്ടു പിന്നെയും കുറെക്കാലത്തേക്കു കൈകാര്യം ചെയ്യുവാനതു ഭാഷാശത്രുക്കളും സംസ്കൃതപക്ഷപാതികളുമാണെന്ന് അന്യഥാ ഗണിക്കാവുന്ന ചമ്പുകാരന്മാരാകുന്നു. ‘പാട്ടുകാർക്ക് അവപഥ്യമായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു തെളിവൊന്നുമില്ല.

രാമചരിതം, കണ്ണശ്ശരാമായണം മുതലായ പാട്ടുകളും കൃഷ്ണഗാഥയും തമ്മിൽ തട്ടിച്ചുനോക്കുന്നവർക്കു ഭാഷാസംബന്ധമായുള്ള ചില വസ്തുതകൾ ബോധ്യമാകാതെയിരിക്കുകയില്ല.

പഴയ പാട്ടുകളിൽ ഓരോന്നിനും നാലു വരികളും ഓരോ വരിക്കും ഈരണ്ടു വിഭാഗങ്ങളും വേണ്ടിയിരുന്നതായി നാം ധരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കൃഷ്ണഗാഥയിലെ ഓരോ ഈരടിയും രചനാ വിഷയത്തിൽ അതോടുകൂടിത്തന്നെ പരിപൂർണ്ണമാകുന്നുണ്ടെന്നു പറയാം. ഈരടികളിൽ മോനയ്ക്ക് ഉണ്ടായിരുന്ന പ്രാധാന്യം എത്രകു കവർന്നിരിക്കുന്നു.

ഇന്ദിരതന്നുടെ പുഞ്ചിരിയായൊരു
ചന്ദ്രിക മെയ്യിൽപ്പുറക്കയാലേ,
പാലാഴി വെള്ളത്തിൽപ്പൊങ്ങിനിന്നിടുന്ന
നീലാഭമായുള്ള ശൈലംപോലെ,
മേവിനിന്നിടുന്ന ദൈവതംതന്നെ ഞാൻ
കൈവണങ്ങിടുന്നേൻ കാത്തുകൊൾവാൻ,”

എന്നീ മൂന്നു ഈരടികളിൽ എത്രകുമാത്രമേ കവി ദീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളൂ എന്നുള്ളതു സ്പഷ്ടമാണല്ലോ. പ്രായേണ നമ്മുടെ മഹാകവി ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തിൽ ദത്തദൃഷ്ടിയാണെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന് അക്കാര്യാത്തിൽ നിർബ്ബന്ധബുദ്ധിയില്ല. “പാപനായുള്ളോരു കംസന്റെ മാനസം പാരയെപ്പോലെയങ്ങാകയാലേ,” “പാദങ്ങൾ നാലും നനഞ്ഞുനിന്നിടാതെ പാഴ്പറമ്പേറി നടക്കുംപോലെ” മുതലായ ഈരടികളിൽ അദ്ദേഹം എത്രകുയ്ക്കുപകരം മോനയെക്കൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടുന്നു. “ബാലകൻ വേണമീ മാറോടു ചേരുവാൻ, ഞാനിനി നീങ്ങണമെന്ന പോലെ,” “യാചിപ്പാൻ പോവാനോ ചേലയും ചെമ്മല്ലു. ഗേഹത്തിൽ മേവുവാൻ പയ്യുമുണ്ടേ” തുടങ്ങിയ ഈരടികളിൽ എത്രകുയും മോനയും ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹം മടിക്കുന്നില്ല. ശബ്ദസംഹനത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അന്യഥാ അനവദ്യമായ പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ ഒരു അനവധാനത കടന്നുകൂടിയിട്ടുള്ളതു പ്രസ്താവയോഗ്യമാകുന്നു. അതു ‘നിന്നിടുക,’ ‘ഊറ്റിടുക,’ ‘താൻ,’ ‘ചെഞ്ചമ്മേ,’ ‘മെല്ലെ മെല്ലെ,’ മുതലായ പദങ്ങളെ പലപ്പോഴും നിരർത്ഥകമായി പാദപുരണത്തിനു വേണ്ടിമാത്രം കവി പ്രയോഗിക്കുന്നു എന്നുള്ളതാണ്. “കഞ്ചൻതൻ നെഞ്ചിനോടൊത്ത കരികല്ലുമഞ്ചിതമായോരുപാടുക്കേട്ട്”; തുടങ്ങിയ ഈരടികൾ സംവൃതോകാരത്തിൽ അവസാനിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതും ശ്രവണോദ്ദേശജനകമാണ്. പക്ഷെ തങ്ങളെത്തന്നെ മറന്നുകൊണ്ടു് ആ പാലാഴിയിൽ വിഹരിക്കുന്ന അനുവാചകന്മാർക്ക് അത്തരത്തിലുള്ള ദോഷപരമാണുക്കൾ അശേഷം അനുഭവഗോചരങ്ങളാകുന്നില്ലതന്നെ.

ഗ്രന്ഥോദ്ദേശ്യം

ചെറുശ്ശേരിക്കു പ്രസ്തുത കൃതികൊണ്ടു സാമാന്യജനങ്ങളിൽ അവതാരപുരുഷന്മാരിൽവെച്ച് അഗ്രഗണ്യനായ ശ്രീകൃഷ്ണദേവാനെപ്പറ്റിയുള്ള ഭക്തി പ്രവൃദ്ധമാക്കുകയും ആനന്ദംഗികമായി തന്റെ യശസ്സു ലോകത്തിൽ നിലനിറുത്തുകയും ചെയ്യണമെന്നായിരുന്നു അഭിപ്രായം. ആ ഉദ്ദേശം രണ്ടും അദ്ദേഹം സമഗ്രമായി സാധിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരായിരുന്നു അക്കാലത്തെ സഹൃദയശിരോമണികൾ. അവരുടെ മുമ്പിൽ സംസ്കൃതത്തിന്റെ ആധിപത്യത്തിനു ലേശംപോലും കീഴടങ്ങാതെ ആബാലഗോപാലം ആർക്കും ആസ്വദിക്കത്തക്ക ലളിതകോമളകാന്തപദാവലികൊണ്ടു താൻ നിർമ്മിച്ച ഗാഥ സമർപ്പിക്കുന്നതിന്

ആ കവിപ്രവേകനപോലും അല്പം അധൈര്യമില്ലായിരുന്നു എന്നു നമുക്കു ശുപഥം ചെയ്യാവുന്നതല്ല. സജ്ജനങ്ങൾ പ്രശംസിക്കുമെന്നു കരുതിയല്ലതാൻ അതു നിർമ്മിച്ചതെന്നും വന്ദ്യന്മാരായുള്ളവർ നിന്ദ്യന്തെയല്ലാതെ നിന്ദിക്കുകയില്ലെന്നു തനിക്കു നിർണ്ണയമുണ്ടെന്നു ദുർജ്ജനങ്ങൾ നിന്ദിച്ചാൽ സജ്ജനങ്ങൾ അവരെ തടത്തുകൊള്ളുമെന്നും അദ്ദേഹം സമാധാനപ്പെടുന്നു. തന്റെ കൃതിയെപ്പറ്റി

“കാർവർണ്ണൻതന്നുടെ കാരുണ്യംകൊണ്ടിതി-
പ്പാരിടമെങ്ങും നടക്കണമേ”

എന്നും താൻ യഥാകാലം ദേവലോകത്തിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ

“മാനിച്ചവനുള്ള മാനിനിമാരെല്ലാം
ഗാനത്തെച്ചെയ്തിട്ടും കേൾക്കാകേണം”

എന്നും അദ്ദേഹം അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ വൈഷ്ണവദൂതന്മാർ തന്നെ വൈകുണ്ഠത്തിലേക്കു നയിക്കുമെന്നും, അവിടെച്ചെന്നു ഭഗവാനോട്

“ഗാഥയെക്കൊണ്ടിവിൻ പാതകം പൂണ്ടോര-
പ്പുതന്മാരാക്കിനാൻ നീതിയാലേ;
നിർഗ്ഗതിപുണ്ടുള്ള വൃക്ഷങ്ങൾക്കെല്ലാമേ
സൽഗതി നല്കിനാൻ ധാരകൊണ്ടേ;
ഭക്തന്മാരായുള്ളോരുത്തമന്മാരുടെ
ചിത്തവും ചാലക്കളിർപ്പിച്ചുടൻ
മുക്തിയെത്തന്നെയും നല്കിനിന്നീടിനാ-
നത്തമമായുള്ള ഗാഥകൊണ്ടേ.”

എന്ന് അവർ തിരുമനസ്സറിയിക്കുമെന്നും ആ പരമഭാഗവതൻ ദീർഘദർശനം ചെയ്യുന്നു. പിന്നീടു സംഭവിക്കുവാൻപോകുന്നതെന്തെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രസനാഗ്രത്തിൽനിന്നു തന്നെ നമുക്കു കേൾക്കാം.

“ദാസനെന്നുള്ളതോ വന്ദുതായല്ലോ നിൻ
ഗാഥയെ നിർമ്മിക്കുകൊണ്ടുതന്നെ;
ഏതൊരു വേലയിലാക്കിനിന്നീടുന്നു
നീതിയാലിന്നിവിൻതന്നെയിപ്പോൾ?
ദൂതർന്മാരിങ്ങനെ ചോദിച്ചനേരത്ത-
പ്പാതകവൈരിയായുള്ളവൻതാൻ
മെല്ലവേയെൻമുഖം നോക്കിനിന്നനേരം
ചില്ലിതൻ തെല്ലാലേ ചൊല്ലുകയാൽ
പ്രാജ്ഞലിയായ ഞാൻ പാഞ്ഞുചെന്നനേരം

തോഞ്ഞു നിന്നിട്ടു നന്നാലേ
 പാതകം വേരറ്റ പാണിയെക്കൊണ്ടവൻ-
 പാദങ്ങൾ മെല്ലെന്നടുത്തു പിന്നെ
 നോറ്റുനിന്നിട്ടുമെൻ മാറത്തു ചേർത്തു നി-
 ന്നേറ്റം തെളിഞ്ഞു പൂണർന്ന മേന്മേൽ
 വാരിജസംഭവൻ വാമൻപാദത്തെ
 വാരിയെക്കൊണ്ടു പണ്ടെന്നപോലെ
 ആനന്ദലോചനവാരിതൻപുരംകൊ-
 ണ്ണാദരവോടു കളിർപ്പിച്ചപ്പോൾ
 ദുസ്സംഗം വേറിട്ടു സത്സംഗിയാകമ-
 ന്നത്സംഗം തന്നിലേ ചേർത്തു പിന്നെ
 എൻമനംതന്നിൽപ്പണ്ടുമേഷിച്ചുള്ളവ-
 യുൺമയോയെന്നതു നിർണ്ണയിപ്പാൻ
 ഗാഥയിൽച്ചൊന്നുള്ള രേഖകളോരോരോ
 ബാധയെക്കൈവിട്ടു നോക്കിനോക്കി
 മെല്ലമെല്ലെന്നു തലോടി നിന്നനേരം
 പല്ലവംവെല്ലുമ്പ്പാദങ്ങളെ
 പാണികൾക്കിടുന്നോരാനന്ദം പൂരിച്ചു
 വാണീടവേണമേ ദൈവമേ! ഞാൻ.”

ഉപസംഹാരം

കൃഷ്ണഗാഥയെപ്പറ്റി കവിക്ക് വലിയ മതിപ്പാണ് ഉണ്ടായിരുന്നതെന്ന് ഒടുവിൽ ഉദ്ധരിച്ച ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നു. അത് അയ്യപ്പതമാണെന്ന് ആരും പറയുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഈ ഒരു കൃതികൊണ്ടു മാത്രം കൈരളിക്ക് ഏതു ഇതര ഭാഷയുടെ മുന്നിലും നിസ്സങ്കോചം തലയുയർത്തി നില്പാം; ആത്മവീര്യത്തെ സന്ധ്യയും പ്രദർശിപ്പിക്കാം. അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു അനുഗൃഹീതനായ മഹാപുരുഷനാണ് ചെറുശ്ശേരി. കാളിദാസൻ തുടങ്ങിയ ഭാരതത്തിലേ പ്രഥമഗണനീയന്മാരായ കവിസാർവഭൗമന്മാരുടെ പംക്തിയിൽ അദ്ദേഹത്തിനും ആദരണീയമായ ഒരു സ്ഥാനത്തിന് അവകാശമുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം.

ഭാരതഗാഥ

ഗ്രന്ഥകാരന്റെ കാലം

ഭാരതഗാഥയ്ക്ക് ഭാരതംപാട്ടെന്നും ചെറുശ്ശേരിഭാരതം പാട്ടെന്നും കൂടി പേരുകളുണ്ട്. ചിറയ്ക്കൽ കോവിലകത്തേ ഒരു ആദർശഗ്രന്ഥത്തിൽ അത് 704 ഇലാം 5-ആം തലുല് മാധവവാരിയർ എഴുതിയ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പകർപ്പാണെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ആ കുറിപ്പും “ആജ്ഞയാ കോലഭൂപത്യ” ഇത്യാദി ഗ്രന്ഥാന്തശ്ലോകവും വേറെ കൈപ്പടയിലാണ് കാണുന്നത്. മറ്റൊരു മാതൃകയിൽ “പൊനത്തിൽ വലിയ നമ്പിടി ഉണ്ടാക്കിയ ഭാരതംപാട്ട്” എന്നും മൂന്നാമതൊന്നിൽ “പൊനത്തിൽ ശങ്കരസുരിണാ വിരചിതാ ശ്രീഭാരതഗാഥാ”

എന്നും രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും ആ രേഖകളും പുറത്തെഴുത്തുകൾമാത്രമാണ്. അതുകൊണ്ട് അവയെമാത്രം ആസ്പദമാക്കി യാതൊന്നും നിർണ്ണയിക്കുവാൻ നിവൃത്തി കാണുന്നില്ല. പക്ഷേ ഒരു കാര്യം നിശ്ചയമാണ്. ഭാരതഗാഥാകാരനും കൃഷ്ണഗാഥാകാരനും ഒരേ കാലത്ത് ഉദയവർമ്മ രാജാവിന്റെ പോഷണത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സദസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന എന്നുള്ളതിനു ഭാരതഗാഥയിലെ ഭാഷസാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നുണ്ട്. കൃഷ്ണഗാഥയിൽ കാണുന്ന പല പഴയ പദങ്ങളും ശൈലികളും വ്യാകരണപ്രയോഗങ്ങളും ('പാതകമാർജ്ജിച്ച കൊള്ളൊല്ലാതെ' എന്നുടെ ജീവനം നിന്നുടെ കയ്യിലു' മുതലായവ) ഭാരതഗാഥയിലുമുണ്ട്. ഉദയവർമ്മാവിന്റെ പേർ ഗ്രന്ഥാന്തശ്ലോകത്തിലേ കാണുന്നതു എങ്കിലും പ്രാജ്ഞനായ ഒരു കോലത്തിരിയുടെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചാണ് അതു വിരചിതമായത് എന്നു തെളിയിക്കവെണ്ണം, 'ലാതെ' എന്നുടെ ജീവനം നിന്നുടെ കയ്യിലു' മുതലായവ) ഭാരതഗാഥയിലുമുണ്ട്. ഉദയവർമ്മാവിന്റെ പേർ ഗ്രന്ഥാന്തശ്ലോകത്തിലേ കാണുന്നതു എങ്കിലും പ്രാജ്ഞനായ ഒരു കോലത്തിരിയുടെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചാണ് അതു വിരചിതമായത് എന്നു തെളിയിക്കവെണ്ണം,

“പ്രാജ്ഞനായുള്ളോരു കോലാധിനാഥൻത-
 ന്നാജ്ഞയെക്കൊണ്ടല്ലോയിന്നിവണ്ണം
 സംഭവമാദിയായ് സംഹാരത്തോളവും
 സംക്ഷേപമായിട്ടു ചൊല്ലുന്നനാൽ
 പാതകം പോക്കുന്ന ഭാരതഗാഥതാൻ
 ചേതയിലൻപോടറിഞ്ഞവണ്ണം
 തീർത്തുനിന്നിടുവാനോർത്തുനിന്നിടുമെ-
 ന്നാർത്തി തീർത്തിടേണം തമ്പുരാനേ.”

എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിൽത്തന്നെ പ്രസ്താവനയുണ്ടല്ലോ. ഒടുവിലത്തേ ശ്ലോകം പ്രക്ഷിപ്തമാണെന്നു വന്നാൽപ്പോലും 7-ആം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരു കൃതിയായിട്ടാണ് പ്രസ്തുത ഗാഥയെ പരിഗണിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്.

രണ്ടു കൃതികളുടേയും പ്രണേതാവു് ഒരു കവിയല്ല: ഏകദേശം ഇതുപോലെതന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്തി പറയാവുന്ന ഒരു വസ്തുതയാണ് രണ്ടു ഗാഥകളുടേയും നിർമ്മാതാവു് ഒരാളല്ലെന്നുള്ളതു. ദിവാകരബിംബത്തിനും ദിവാദീപത്തിനും തമ്മിലുള്ള പ്രകാശാന്തരം ഈ രണ്ടു കൃതികൾക്കു തമ്മിലുണ്ട്. ഈ അഭിപ്രായത്തിന് ഉപോൽബലകമായി ചില വിഷയങ്ങൾ ഉപപാദിക്കാം.

ഭാരതഗാഥാകാരന്റെ അപാഘ്നീത്യം

ഭാരതഗാഥാകാരന്റെ സംസ്കൃതജ്ഞാനം ഏറ്റവും പരിമിതമാകുന്നു. പുംസൻ (പുമാൻ), തൃഷ്ണൻ (സതുഷ്ണൻ), അപ്സരി (അപ്പരസ്ത്രീ), കൊങ്കയുഗളങ്ങൾ (യുഗം) സംസാരിയായൊരു നാരി (സംസാരിണി) മർഷം (അമർഷം) ആപാദമസ്തകത്തോളം (ആപാദമസ്തകം) മുതലായി അസമാധേയങ്ങളായ പല സ്തലിതങ്ങളും ദ്രെയ്യ (ദ്രയിത), അർവതു (അറുപതു),

സൌവ (സൌഖ്യം), സ്നാനിക്കുക (സ്നാനം ചെയ്യുക) മുതലായി വിലക്ഷണങ്ങളായ അനേകം പദസങ്കോചങ്ങളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉണ്ട്. ഭടർ എന്നതിനു പകരം ലോകരെന്നും, ഫലിക്കുന്നത് എന്നതിനു പകരം ദൃഷ്ടമെന്നും, ദുർവ്വാസസ്സിനു പകരം 'മത്തനായുള്ളോരു മാമുനി, എന്നും കോവിലകത്തിനു പകരം നിയമേന 'കോട്ട' എന്നും വ്യവഹരിച്ചു ഗ്രന്ഥകാരൻ സംഗ്രഹിക്കുന്നു. ഉപ്പുവെള്ളത്തിനു പര്യായമായി 'പാനീയ' പദം പ്രയോഗിക്കുന്നു. 'പാരിടപാലനം' തുടങ്ങിയ ഉദ്ദേശജനകങ്ങളായ സമസ്തപദങ്ങളും കാൺമാനുണ്ട്. ഭാഷാ പദങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് സംസ്കൃതപദങ്ങളുടെ പ്രയോഗവും ഭാരതഗാഥയിൽ താരതമ്യേന വളരെ അധികമാണ്.

കൃഷ്ണഗാഥാകാരന്റെ ഭാഷാശബ്ദകോശം അദ്ദേഹം കണികണ്ടിട്ടില്ലെന്നപോലും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

രചനാവൈകല്യം

പാടി ഒപ്പിച്ചു മുന്നോട്ടു നീങ്ങുവാൻ പഴുതു കാണാത്തവിധത്തിൽ പല വരികളും കണ്ടുകണ്ടുപോലെ ഭാരതഗാഥയിൽ കവി വാരിവിതറിയിരിക്കുന്നു. 'രക്തബീജനെന്ന രാക്ഷസൻതൻ' 'ഉത്തരായനം വന്നെത്തുവാനായ്', 'ധൃഷ്ടകേതുവും യുധാമന്യുവും', 'അർദ്ധരഥസുതജൻ തനിക്കു' 'സുചയാകാരമായിട്ടെത്രയുമെത്രയും' തുടങ്ങിയ വരികൾ നോക്കുക. 'വാരിജനേത്രന്റെ സോദരനാം' 'ദ്രുപതിതന്നുടെയഗ്രജൻതൻ' 'സങ്ക്രമിച്ചങ്ങവൻ തങ്കലുള്ള' എന്നിങ്ങനെയും മറ്റും ഈ വരികൾ അവസാനിപ്പിക്കുന്നത് ഒരഭാസിയായിട്ടു ഗ്രന്ഥകാരനാ തോന്നിയിട്ടില്ല. ഈ അഭാസിക്കു മഷിയിട്ടു നോക്കിയാൽ ഒന്നോ രണ്ടോ ഉദാഹരണങ്ങൾ കൃഷ്ണഗാഥയിലും കണ്ടെടുക്കുമായിരിക്കും; പക്ഷേ ആ കാവ്യത്തിൽ പ്രസ്തുതരചനാഗദ്യ തുലോം നിസ്സാരമാണ്. "യോഗിയായുള്ളോരു ശ്രീശുകൻതന്നോടു" "ശക്തരായുള്ള ത്രിശർത്തന്മാർ വന്നിട്ടു" എന്നീ വരികളിൽ യഥാക്രമം, ശ്രീ, ത്രി, ഈ അക്ഷരങ്ങളെ സംയുക്തങ്ങളാക്കാതെ ഉച്ചരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈ ദോഷത്തിനു വേറേയും അനവധി ഉദാഹരണങ്ങൾ എടുത്തു കാണിക്കാവുന്നതാണ്. ഒരിക്കൽ കുറിച്ച വരികൾ ഉടനടി ആവർത്തിക്കുന്നതിനും കവിക്കു കൂസലില്ല. 'കല്യാണകാരണ്യകല്ലോലമേ' എന്നും 'കല്യാണകാരണ്യകൈവല്യമേ' എന്നും ഉള്ള വരികളും 'ദ്രുമിക്കു നല്ലോരു ഭൃഷണമായുള്ള' എന്നും 'ദ്രുമിക്കു നല്ലോരു ഭൃഷണമായിട്ടു' എന്നും ഉള്ള വരികളും നോക്കുക. 'രഷ്ട്രരായനിനങ്ങു ബാലിസുഗ്രീവന്മാർ വട്ടത്തിൽനിന്നു പൊരുന്നപോലെ' എന്ന ഈ വരിയും ഒന്നിലധികം തവണ പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നു.

ഔചിത്യഹീനത: കവിക്കു പലപ്പോഴും പദപ്രയോഗത്തിലും അലങ്കാരപ്രയോഗത്തിലും അനൌചിത്യദോഷം പറ്റിപ്പോയിട്ടുണ്ട്. "പാൽക്കടൽവർണ്ണൻ" എന്ന പദം പല അവസരങ്ങളിലും അദ്ദേഹം ശ്രീകൃഷ്ണനു വിശേഷമായി ഘടിപ്പിക്കുന്നു. പാൽക്കടലിന്റെ നിറം കറുപ്പല്ലെന്ന് അദ്ദേഹം ധരിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുപോലെ തോന്നിപ്പോകും. ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽത്തന്നെ ലക്ഷ്മീഭഗവതിയുടെ പുഞ്ചിരിയെ പാലാഴിവെള്ളത്തോടും മഹാവിഷ്ണുവിനെ നീലാഭമായ ശൈലത്തോടും ഉപമിക്കുന്ന കൃഷ്ണഗാഥാകാരന് അത്തരത്തിൽ ഒരു പ്രമാദം ഒരിക്കലും പറ്റിയിട്ടില്ല.

പറ്റുവാൻ ഇടയുമില്ല. സുഭദ്രയുടെ സൌന്ദര്യം വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ ‘അംഗങ്ങൾതന്നുടെ ഭംഗികൾ കാണുമ്പോൾ ഗംഗയെന്നിങ്ങിനെ ചൊല്ലാമല്ലോ’ എന്നും ‘ഏണാക്ഷി തന്നുടെ നന്മിഴി കാണുമ്പോൾ ഏണംതൻ നേത്രങ്ങളെന്നു ചൊല്ലാം’ എന്നും പറഞ്ഞു താവതാ കൃതകൃത്യമന്യനാകുന്ന ഒരാളെ കവിയെന്ന് എങ്ങിനെ പറയാം? “എണ്ണം കലർന്നുള്ള ബാണങ്ങളേല്ക്കുയാലെണ്ണമില്ലാതോളം ദീനനായാൻ” എന്നു വർണ്ണിക്കുന്നതും ഒരലങ്കാരമാണെന്നായിരിക്കാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സങ്കല്പം. “ഇങ്കാരം ചെയ്വതു കേട്ടോരു നേരത്തു കങ്കനായ്പ്പണ്ടു ചമഞ്ഞവൻതാൻ” എന്നു വരികളിൽ യുധിഷ്ഠിരനെന്ന് പറയുന്നതിന് പകരം ഒരു ‘കു’യ്ക്കു വേണ്ടി മാത്രം ഇതരപ്രയോജനംകൂടാതെ കങ്കനെ വലിച്ചിഴച്ചു കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു. ആനയും സിംഹവും, സിംഹവും മാനും, രാമായണത്തിലെ കഥകളും നീക്കിവെച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിന് ഉപമാനദ്രവ്യങ്ങൾ അത്യന്തം വിരളങ്ങളാകുന്നു. ഇങ്ങനെ പലതും ഈ വിഷയത്തിൽ ഇനിയും പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്.

കൃഷ്ണഗാഥയോടുള്ള കടപ്പാട്

കൃഷ്ണഗാഥ പലകുറി പാരായണം ചെയ്ത് അതിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ച സംസ്കാരമല്ലാതെ ഭാരത ഗാഥാകാരൻ അതിനപ്പുറം അധികമാനും കൈമുതലുള്ളതായി തോന്നുന്നില്ല. “ഇന്ദിരാ വല്ലഭൻതന്നുടെ ചാരത്തങ്ങിന്ദ്രാദിദേവകൾ ചെന്നുനിന്നാർ” എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ഒരിരടി അദ്ദേഹം രചിച്ചു ചേർത്തിരിക്കുന്നത് ‘ഇന്ദിരാ’ എന്ന പദംകൊണ്ടു താനും തന്റെ കാവ്യം ആരംഭിച്ചു എന്നു വരുത്താനല്ലാതെ മറ്റൊന്നിന്നും ഉതകുന്നില്ല. രാജസൂയം, സുഭദ്രാഹരണം, ഖാണ്ഡവദാഹം, ശ്രീകൃഷ്ണസ്വർഗ്ഗാരോഹണം ഇങ്ങിനെ ചില കഥകൾ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവ തമ്മിൽ തട്ടിച്ചു നോക്കിയാൽ കൃഷ്ണഗാഥയോടു ഭാരതഗാഥയ്ക്കുള്ള അതിരുകടന്ന ആധമർണ്ണ്യവും അതിനെ അപേക്ഷിച്ചുള്ള ആത്യന്തികമായ അവരതയും പ്രത്യക്ഷമാകുന്നതാണ്. കൃഷ്ണഗാഥയിലുള്ള പല വരികളും അതുപോലെ തന്നെ ഭാരതഗാഥയിൽ കവി പകർത്തിയിട്ടുണ്ട്; അലങ്കാരങ്ങൾ അപഹരിച്ചിട്ടുണ്ട്; ആ അപഹാരങ്ങളിൽ അപ്രഗത്ഭത പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുമുണ്ട്.

“കാർത്തികമാതൻ ഗാത്രവികാരമാം
ദീപ്തികൾ മെയ്യിൽപ്പരക്കയാലേ
കാളിന്ദിവെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിനിന്നിടുന്ന
കൈലാസശൈലംതാനെന്നപോലെ”

എന്നു ശിവവർണ്ണനത്തിൽ ഒരു ഭാഗമുണ്ട്. ശരിയായ പാഠം നേത്രവികാരമെന്നായിരിക്കാം. പക്ഷേ അതിനു കടാക്ഷമെന്ന് അർത്ഥം കല്പിക്കുകയും വേണം; കാർത്തിക എന്നു പാർവ്വതിക്കു പേരുണ്ടോ എന്നുള്ളതും ഗൃഗ്യമാണ്. ഏതായാലും ഇവിടെ നാം കേൾക്കുന്നതു കൃഷ്ണഗാഥയിലേ “ഇന്ദിരതന്നുടെ പുഞ്ചിരിയായോരു... നീലാഭമായോരു ശൈലംപോലേ” എന്നു വരികളുടെ അനന്തരമാകുന്നു.

“ആനകുന്ദുദി മാനിക്കുംകൊങ്കകൾ-
കാനനം മെല്ലെക്കൂറ്റിതപ്പോൾ,

നന്ദനങ്ങളായാലങ്ങളെ സ്നേഹമി-
ല്ലെന്നതു ചിന്തിച്ചിട്ടെന്നപോലെ”

എന്ന കൃഷ്ണഗാഥയിലെ സാരസ്യം തുളുമ്പുന്ന വരികൾ ഭാരതഗാഥയിൽ

സൂര്യനദിക്കമ്പോൾ വേറിട്ടുതെന്നിട്ടു
പാരം വഴക്കുപുണ്ടെന്നപോലെ
ബാലിക തന്നുടെ കൊങ്കുകൾ തന്മുഖം
ചാലെ കുറുതുചമഞ്ഞുതപ്പോൾ”

എന്നു വികൃതമായ രീതിയിൽ രൂപാന്തരപ്പെടുന്നു.

ദർപ്പാകലർന്നുള്ള സർപ്പങ്ങളെല്ലാമേ
മസ്തകം ചാലെപ്പരത്തി നിന്നു,
വേവുറ്റുമേവുമക്കാനനം കൈകൊണ്ടു
പാവകൻതന്നെ വിലക്കുംപോലേ.”

എന്നു കൃഷ്ണഗാഥാകാരനും,

“സന്താപംപൂണ്ടുള്ള പാവകദേവനും
ചന്തത്തിൽ ചരത്രം പിടിച്ചുപോലേ
ദീനതപ്പൂണ്ടുള്ള നാഗങ്ങളെല്ലാമേ
ആനനം ചാലപ്പരത്തിനിന്നു.”

എന്നു ഭാരതഗാഥാകാരനും ഖാണ്ഡവവനത്തിലെ സർപ്പങ്ങളുടെ അവസ്ഥ വർണ്ണിക്കുന്നു. രണ്ടു വർണ്ണനകൾക്കും തമ്മിലുള്ള അന്തരം സഹൃദയന്മാർക്ക് കരതലാമലകംപോലെ ദൃശ്യമാകുന്നതാണ്. തന്റെ അന്തകനായ അഗ്നിയെ വിലങ്ങനെ പടമെടുത്താടുന്ന സർപ്പകദംബമാകുന്ന കൈകൊണ്ടു ഖാണ്ഡവവനം വിലക്കുകയോ സർപ്പങ്ങൾ ആ ശത്രുവിനു കടകൾ പിടിക്കുകയോ ഏതാണ് സംഭവ്യമായിട്ടുള്ളതു? സ്വയം സന്തപ്തനായ അഗ്നിക്കു ചരത്രംകൊണ്ടു വല്ല പ്രയോജനവുമുണ്ടോ? ഇത്തരത്തിൽ വേറേയും പല ഉദാഹരണങ്ങൾ വായനക്കാർക്കുതന്നെ കണ്ടുപിടിക്കാവുന്നതാകുന്നു.

ചില നല്ല ഭാഗങ്ങൾ

ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽനിന്നു ഭാരതഗാഥ ആദ്യന്തം ദോഷോത്തരമാണെന്ന് എനിക്കു അഭിപ്രായമുള്ളതായി അനുവാചകന്മാർ തെറ്റിദ്ധരിക്കരുത്. അപൂർവ്വം ചില ഭാഗങ്ങൾ ചമൽകാരജനകങ്ങളായും ഇല്ലെന്നില്ല. രണ്ടുമൂന്ന് ഉദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു് ഈ വസ്തുത തെളിയിക്കാം. പത്തൊൻപതാം അദ്ധ്യായത്തിൽ കവി പാഞ്ചാലിയുടെ സൌന്ദര്യം ഒരു വിധത്തിലെല്ലാം വർണ്ണിച്ചു് ഒപ്പിച്ചു മാറ്റുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു്:

“വാരുറ്റ പൂമലർ പൂണ്ടുനിന്നീടുമ-
 ക്കാർകഴൽ തന്നുടെ കാന്തികണ്ടാൽ,
 താരങ്ങൾതന്നുടെയങ്കരം പൂണ്ടുള്ള
 കാർമോലജാലങ്ങളെന്നു തോന്നും.
 കാർകഴൽതന്നിലലങ്കരിച്ചിടന
 താർമധുവുണ്ടു മദിച്ചുമേന്മേൽ
 സന്തതം മേവുന്ന വണ്ടിണ്ടയെന്നത്രേ
 കന്തളകാന്തിയെ ചൊല്ലിക്കൂട്ടു.
 ആനനംതന്നോടു നേരായിപ്പോരുവാൻ
 ഞാനിന്നുപോരായെന്നുള്ളിൽ നണ്ണി
 ശങ്കിച്ചു പാതി മറഞ്ഞുനിന്നിടന
 തിങ്കൾതാനത്രേയത്തുനിടിലം.” ഇത്യാദി.

പക്ഷേ ഈ ആശയങ്ങളെല്ലാം കൃഷ്ണഗാഥയിൽനിന്ന് ഏറക്കുറവ് പകർത്തിയിട്ടുള്ളതാണ്.

ചായലായുള്ളോരു നായികതാൻ പെറ്റ
 ചാപലംപൂണ്ടുള്ള ബാലകന്മാർ
 നെറ്റിയായുള്ളോരു മുറ്റത്തിലാമ്മാറു
 മുറ്റത്തമിണ്ണുള്ള ലിലയല്ലോ
 ചിന്തിന കാന്തി കലർന്നു നിന്നീടുമ-
 ക്കന്തളമായിട്ടു കണ്ടതിപ്പോൾ”

എന്നു വർണ്ണിക്കുന്ന കൃഷ്ണഗാഥാകാരന്റെ കന്തളമെവിടെ? ഈ കന്തളമെവിടെ?
 കീചകന്റെ കാമദ്രാതു കവി സമഞ്ജസമായി വർണ്ണിച്ചു ഫലിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്;

“ചാലേ മുതിർന്നങ്ങു നോക്കുന്ന നേരത്തു
 കാലം പകല്ലൊരു പാതിയായി
 കണ്ടൊരു നേരത്തു മന്നവനത്രേയ-
 മിണ്ടലും പൂണ്ടു തളർന്നു ചൊന്നാൻ.
 മുപ്പതു നാഴിക നല്ലകലായതി-
 ലിപ്പോളിരട്ടിയായ് വന്നിതോതാൻ?
 വിന്നതപൂണ്ടുള്ള ക്രൗഞ്ചങ്ങൾക്കെല്ലാമേ
 നന്നായി വന്നിരിക്കാലമോർത്താൻ;
 അംഗജൻതന്നുടെ പാങ്ങായിനിന്നതീ
 നിങ്ങൾക്കു നന്നല്ലോയെന്നും ചൊല്ലി,
 മൊട്ടുകൾ പൂണ്ടുള്ള മാലതിജാലത്തെ-
 പ്പെട്ടെന്നു ചെന്നു പൊരിച്ചെറിഞ്ഞാൻ.
 സന്ധ്യയെ വന്ദിപ്പാൻ വന്നതില്ലെന്നിട്ടു-
 ങ്ങന്തണരോടു വഴക്കു പൂണ്ടാൻ.

വായസംതന്നുടെ നാദത്തെക്കേട്ടപ്പോൾ
പായിച്ചുകൂട്ടിനാൻ പാരയുമായ്.
കൂമ്പിനിന്നീടായ്വിൻ നിങ്ങളെന്നിങ്ങനെ-
യാമ്പൽതൻ ചാരത്തു ചെന്നു ചൊന്നാൻ.
ചാല വിരിഞ്ഞുള്ള പങ്കജജാലത്തെ
മൂലമേക്കൂട്ടപ്പൊരിച്ചെറിഞ്ഞാൻ.”

‘പൊരിച്ചെറിഞ്ഞാൻ’ എന്നതിന് ഒരു പര്യായം കിട്ടാതെ വിഷമിക്കുന്ന കവിയുടെ ശബ്ദ ദാരിദ്ര്യം അനുകമ്പനീയമാണെന്നുകൂടി പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പുരോഗമനം ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

കീചകവധവും ഭംഗിയായി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു:

“ആരുമേ കാണാതെ ദീപവും കൂടാതെ
മാരനും കാലനും ചങ്ങാതമായ്
വാരുറ്റുമേവുന്ന നാടകശാലയിൽ-
പ്പാരാതെ പൂകിനാൻ കീചകനും.
കോമളയായോരു സൈരന്ദ്രിയെന്നിട്ടു
ഭീമനെച്ചെന്നങ്ങളണഞ്ഞു നേരേ
എന്നുടെ ജീവനും നിന്നുടെ കയ്യിലു-
വെന്നങ്ങു ചൊല്ലിപ്പുണർന്നു നേരേ.
കൊങ്കുകൾ കാണാഞ്ഞിട്ടേതിനെന്തിങ്ങനെ
ശങ്കിച്ചുനിന്നതാനോങ്ങും നേരം
ചീർത്തു നിന്നീട്ടുന്ന ദോസ്ഥലം കൊണ്ടങ്ങു
ചേർത്തു ഞെരിച്ചൊരു പിണ്ഡമാക്കി
വാദ്യവും താളവും കൂടാതെ നല്ലോരു
കൂത്തു കഴിച്ചുതപ്പാചകൻതാൻ.”

അങ്ങുമിങ്ങും ചില അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങളും ആസ്വാദ്യങ്ങളായിക്കാണുന്നുണ്ട്:

“താനേയെഴുന്നോരു സുകരവിരനും
ചേന്നുറ്റു തീർത്ത വിലംകണക്കേ
മാരുതപുത്രന്റെ പക്ഷത്തിലൻപോട്ടു
വാരിജലോചനൻ താനങ്ങളല്ലോ,” (1)

“ചെഞ്ചോര കാമിച്ചവനോരു ഞാനിപ്പോൾ
പഞ്ചശരാർത്തി മുഴുകയാലേ
ചേന്നുറ്റു മിന്നുന്ന നിന്നുടെ വാമലർ-
ത്തേനുമുണ്ടിട്ടുവാന്മിച്ചിരിക്കുന്നേൻ.” (2)

“വൻപനായുള്ളോരു ഗന്ധർവൻ ബന്ധിച്ചും
 പിൻപുറത്താക്കിന കൈകൾ കണ്ടാൽ,
 ക്ഷണരായല്ലോ നാമിന്നിവരോടെന്ന
 നാണത്തെപ്പണ്ടു നടങ്ങിയത്രേ
 അംഭോജകാന്തജസുന്ദരവ വന്ദിപ്പാൻ
 മുൻപിൽ വന്നീടാഞ്ഞുതെന്ന തോന്നും”

(3)

“അംഗജൻ തന്നുടെ ബാണങ്ങളെല്ലയാ-
 ലെങ്ങുമേനിന്നു പൊറ്റായ്ക്കയാലേ
 നിൻചരണങ്ങളിലോടിവന്നൻപോടു
 തഞ്ചിനിന്നിടുനോരെന്നെയിപ്പോൾ
 കൊല്ലുന്നതാകിലും നീതന്നെതാകട്ടേ;
 വെല്ലുവാൻ വന്നോരു മാരൻ വേണ്ട.”

(4)

എന്നീ വരികൾ പരിശോധിക്കുക. ഇത്രമാത്രമുള്ള കവിത്വ പ്രകടനത്തിനു കൃഷ്ണഗാഥയുടെ പാരായണത്തിനുമീതെ അധികമൊന്നും ആവശ്യമുണ്ടെന്നും തോന്നുന്നില്ല.

ചില പുതിയ കഥകൾ

മൂലത്തിൽ കാണാത്ത പല കഥകളും കവി ഭാരതഗാഥയിൽ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അവയ്ക്കു അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ആസ്പദമെന്തെന്ന് അറിയുന്നില്ല. ചിലതെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉച്ഛ്വലമായ മനോധർമ്മത്തിന്റെ വിജ്ഞാപനമാണെന്നു തോന്നിപ്പോകും. (1) ശകുന്തളോപാഖ്യാനത്തിൽ കവി പിൻതുടർന്നിരിക്കുന്നത് അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളത്തിലേ ഇതിവൃത്തമാണ്. അംഗുലീയദാനവും ദുർവാസശ്ലാപവും അദ്ദേഹം സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ശാർങ്ഗരവാദിമഹർഷിമാരുടെ തുണകൂടാതെയാണ് ആ നായിക ദുഷ്ഷന്തനെ രാജധാനിയിൽ ചെന്നു കാണുന്നത്. “അംഗജതാപം മുഴുത്തവൾതാൻ, ക്ഷോണിപൻ തന്നുടെ ചാരത്തുചെന്നിട്ടു” എന്നുള്ള പ്രസ്താവന വൈരസ്യജനകമായി പരിണമിക്കുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ, (2) ഗംഗാദേവി ശന്തനവിനെ വിട്ടുപിരിയുവേൾ ശിശുവായ ദേവവ്രതനെക്കൂടി കൊണ്ടുപോകുന്നതായി വ്യാസഭഗവാൻ പറയുന്നു. ആ കണ്ണിനെ ശന്തന വളർത്തുന്നതായാണ് ഗാഥയിൽ കാണുന്നത്. ദിവ്യാസ്തുപ്രയോഗസാമർത്ഥ്യം ശന്തന വളർത്തിയ ബാലന് സിദ്ധിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. (3) ശന്തന ഒരിക്കൽ വനത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ സത്യവതിയുടെ യോജനഗന്ധത്താൽ ആകൃഷ്ടനായതായി മഹാഭാരതത്തിലും അദ്ദേഹത്തെ പുണ്യതീകാർണ്യദം എന്നൊരു വ്യാധി ബാധിച്ചു എന്നും അതിന്റെ ശാന്തിക്കു വൈദ്യന്മാർ കസ്തൂരി ആവശ്യപ്പെട്ടു എന്നും “മുധികതന്നുടെ മെയിലെങ്ങും, നിത്യമായ് നിന്നു വിളഞ്ഞു നിന്നിടുന്ന കസ്തൂരി കൊണ്ടുചെന്നാണ് അവർ ആ രോഗം ഭേദമാക്കിയതെന്നും ആ വഴിയ്ക്ക് ശന്തനവിനു യോജനഗന്ധിയിൽ പ്രേമമുണ്ടാതെന്നും ഗാഥയിലും കാണുന്നു. ഭാരതചക്രവർത്തിക്കു വേറിട്ടൊരിടത്തുനിന്നും കസ്തൂരി ലഭിച്ചില്ല എന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നത് അസംബന്ധമായിരിക്കുന്നു. (4) കന്തിയും പുത്രന്മാരും പാണ്ഡുവിന്റെ മരണാനന്തരം ഹസ്തിനപുരത്തിൽ ചെന്നുചേർന്ന അവസരത്തിൽ അവിടെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ അക്രമനെ അയയ്ക്കുന്നതായി ഗാഥാകാരൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു; അങ്ങനെ ഒരു സംഭവം ആ ഘട്ടത്തിൽ

മൂലത്തിലില്ല. അതുമാത്രമല്ല, മുതലയെക്കൊന്ന് ആനയെ രക്ഷിച്ച ലക്ഷ്മികാന്തൻ തന്നെയും രക്ഷിക്കുമെന്നു കരുതുന്നു എന്നു കന്തി അശ്രുരനോടു പറയുകയും അതു കേട്ട് അശ്രുരൻ “നൽക്കരിതന്നുടെ ദുഃഖത്തെപ്പോക്കിയ സൽക്കഥ ചൊല്ലുകയെന്നിങ്ങനെ ” കന്തിയോടഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതായി ഗാഥയിൽ വർണ്ണിക്കുന്നത് അത്യന്തം അസ്വാഭാവികമായിരിക്കുന്നു. ഗജേന്ദ്രമോക്ഷോപാഖ്യാനം അതുവരെ കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരു പാമരനാണോ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാരിൽ അഗ്രേസരനായ ഗാന്ധിനേയൻ? (5) കൌരവന്മാർ വെള്ളത്തിൽ കെട്ടിത്താഴ്ത്തിയ ഭീമസേനൻ പാതാളത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒൻപതു രസകണ്ഡങ്ങളിൽനിന്ന് അത്യന്തം ബലവർദ്ധകമായ രസം പാനം ചെയ്യുന്നതായി മാത്രമേ ഭാരതത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നുള്ളൂ. ഗാഥാകാരനാകട്ടെ വാസുകി

“ചാരുവായുളേളാരു കന്യകാരത്തത്തെ
വീരനായുളേളാരു മാരുതിതൻ
പതിക്കായൻപോടു നല്ലി നിന്നീടിനാൻ
രത്തങ്ങളും പിന്നെയവുണ്ണമേ.
വേട്ടുനിന്നീടിന മാരുതനന്ദനൻ
വാട്ടമകന്നു വിളങ്ങും കാലം
സുഭൃ വായുളേളാരു പന്നഗനാരിയിൽ
ബഭ്രു ബാഹുവെന്ന പുത്രനുണ്ടായ്.”

എന്നൊരു വിചിത്രമായ കഥ നിർമ്മിക്കുന്നു. ഈ ബഭ്രു ബാഹുവിനെപ്പറ്റി നാം അന്യത്ര കേട്ടിട്ടേയില്ല. അർജ്ജുനനു തീർത്ഥയാത്രയിൽ പാണ്ഡുരാജകുമാരിയായ ചിത്രാംഗദയിൽ ബഭ്രുവാഹനൻ എന്നൊരു പുത്രൻ ജനിച്ചതായി കേട്ടിട്ടുണ്ട്. കവിക്ക് ഇവിടെ എന്തോ ഒരു പ്രമാദം പറ്റിയതുപോലെ തോന്നുന്നു. അതിബാല്യത്തിൽത്തന്നെ ഭീമസേനൻ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമിയായി എന്നു പറയുന്നതു യുക്തിയുക്തവുമല്ല.

(6) മൂകാസുരൻ,

“പുച്ചയായ്ചെന്നുടനാശ്രമംതോറ്റം നൽ-
ക്കാച്ച പാൽവെണ്ണ കവർന്നമൂലം
നന്യനിമാരുടെ ശാപത്തിൻകാരണം
വന്മദംപുണ്ടുള്ള പന്നിയായി.”

എന്നുള്ള ഗാഥയിലെ പ്രസ്താവന മൂലത്തിലുള്ളതല്ല. (7) അർജ്ജുനനും സുയോധനനുംകൂടി ദ്വാരകയിൽ ചെന്ന ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സാഹായ്യത്തിനായി പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ ഗാഥാകാരൻ മൂലത്തിലേ കഥയ്ക്കു വിപരീതമായി ശ്രീകൃഷ്ണനെക്കൊണ്ടു “വൃദ്ധത കൊണ്ടെനിക്കേതുമേ സാധിയാ, യുദ്ധമെന്നുള്ളതു തേറിനാലും” എന്നു പറയിക്കുന്നത് അനുചിതമാണ്. (8) ബലരാമന്റെ തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കും പുതിയ ഒരു കഥ ഗാഥാകാരൻ കെട്ടിച്ചമച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഒരു പശുവിന്റെ വേഷത്തിൽ ബലരാമന്റെ മുൻപിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുകയും അതിനെ ബലരാമൻ പാണികൊണ്ടു സ്പർശിച്ചപ്പോൾ അതു മരിച്ചതുപോലെ കിടക്കുകയാൽ

താൻ ഗോവധം ചെയ്തു എന്ന നിർണ്ണയിച്ച് ആ പാപത്തിന്റെ ശാന്തിക്കായി തീർത്ഥയാത്ര പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു എന്ന ആഖ്യാനം ഭാരതത്തിലോ ശ്രീമൽഭാഗവതത്തിലോ ഉള്ളതല്ല. (9) ഉദ്യോഗപർവത്തിൽ കന്തിദേവി കർണ്ണനെക്കൊണ്ടുകയും പാണ്ഡവന്മാർക്കു ചില ആ നക്ഷത്രങ്ങൾ ആ മഹാത്യാഗിയിൽനിന്നു സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ഘട്ടമുണ്ട്. ഗാ മാകാരൻ അവിടെ

“പാരാതെ പോയൊരു പാണ്ഡവമാതാവു
സൂര്യതന്ത്രജനക്കണ്ടനേരം
നമ്പുല രണ്ടും ചുരന്നതുകാരണ-
മെന്തകൻതാനിവനെനനിഞ്ഞാൾ
നിർമ്മലയാമവൾ തൻമൂല നല്ലവൻ
ചെമ്മേ മുതിർന്നങ്ങു ചെല്ലുന്നേരം
കന്തിതൻ നൻമൂലയുണ്ടവർക്കാർക്കുമേ-
യന്തകഭിതിയില്ലുഴിയിങ്കൽ
എന്നതു കാരണമാംബുജലോചനൻ
മന്നവന്മാർക്കു ജയിപ്പതിനായ്
പുളളായിച്ചെന്നവൾ കൊങ്കയിലുള്ള പാ-
ലെല്ലാമേ പിന്നെ വറട്ടിനിന്നാൻ.”

എന്നൊരു സംഭവം തട്ടിവിട്ടിരിക്കുന്നു. മക്കളെക്കൊണ്ടുവോൾ അമ്മമാരുടെ മൂല ചുരക്കു മെന്നു കവികൾ വർണ്ണിക്കാറുണ്ട്. എന്നാൽ വൃദ്ധപ്രായന്മാരായ മക്കളെ അവർ സ്നന്ധു പാനം ചെയ്യിക്കുമെന്നു പറയുന്നതു് അത്യക്രമസീമയെ അതിലംഘിക്കുന്നു. കന്തിയുടെ മൂ ലപ്പാൽ നകന്നവർക്ക് മരണമില്ലെങ്കിൽ ഭീമസേനനും അർജ്ജുനനും എങ്ങനെയാണ് മ ഹാപ്രസ്ഥാനത്തിൽ മരിക്കുന്നതു്? ഇങ്ങനെ ഈ പ്രകരണത്തിൽ ഇനിയും അനേകം അ ബദ്ധപ്രസ്താവനകൾ എടുത്തുകാണിക്കാവുന്നതാണ്. അവയിൽ ഒരേണ്ണംകൂടി ആവിഷ്കരി ക്കാതെ നിർവ്യാഹമില്ല.

ഭാരതഗാഥയും കേരളവും

യുധിഷ്ഠിരന്റെ രാജസൂയത്തിനു മുൻപു ദക്ഷിണദിക്കു ജയിക്കുവാൻ സഹദേവനാണല്ലോ പുറപ്പെട്ടതു്. അദ്ദേഹം കേരളത്തിൽ വന്നപ്പോൾ അവിടെ ത്രിശർത്തനായിരുമ്പവത്രേ രാജാവു്. സുയോധനന്റെ ഉറ്റ ചങ്ങാതിയായ ത്രിശർത്തന്റെ ദേശം പഞ്ചാബ് പ്രവിശ്യ യിൽപ്പെട്ട ‘ജലസർ’ ആണ്. അതു പോകട്ടേ, ത്രിശർത്തനെ അഗ്നി സഹായിക്കുകയാൽ സഹദേവനു കേരളരാജാവിനെ ജയിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നില്ല; ഒടുവിൽ അർജ്ജുനന്റെ നേർക്കു ഖാണ്ഡവദാഹദ്വാരാ കൃതജ്ഞനായ ആ ദേവനെ സഹദേവൻ വന്ദിക്കുകയും അ ഗ്നിയുടെ മാധ്യസ്ഥ്യം അംഗീകരിച്ചു ത്രിശർത്തൻ ആ വിജിഗീഷുവിനു വേണ്ട യാഗദ്രവ്യം സംഭാവന ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. അഗ്നി ത്രിശർത്തനു ബന്ധുവായതെങ്ങനെയെന്നു സഹദേവൻ ചോദിച്ചതിനു് ഉത്തരമായി ത്രിശർത്തന്റെ പുത്രിയിൽ അഗ്നി ജാരധർമ്മം അനുഷ്ഠിച്ചു എന്നും തന്നിമിത്തം ത്രിശർത്തനും അഗ്നിയും തമ്മിൽ ശണ്ഠയുണ്ടായി എന്നും

അതിൽ അശരണനായിത്തീർന്ന ത്രിശർത്തൻ അഗ്നിയോടു് അഭയം പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ അവിടുന്ന് കേരളത്തിൽ “ആരണനാരിമാരെന്നിയേയാരുമേ ചാരിത്രം ചിന്തിച്ചുനില്ക്കേണ്ട” എന്നും “കേരളഭൂമിയിൽ ക്ഷത്രിയനാരികൾക്കാരണരാകട്ടേ കാന്തർ” എന്നും അരുളിച്ചെയ്തു എന്നും നിസ്സങ്കോചം ഒരു കള്ളക്കഥ ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്നു. മഹാഭാരതത്തിൽ ആ ഘട്ടത്തിൽ ഇങ്ങനെ ഒരൈതിഹ്യത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവനയുണ്ട്. പക്ഷേ അതു മാഹിഷ്മതീനഗരം പരിപാലിച്ചിരുന്ന നീലൻ എന്ന രാജാവിന്റെ പുത്രിയായ സുദർശനയെ അഗ്നീഭഗവാൻ കാമിക്കുകയും പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നതായാകുന്നു.

ഭാരതഗാഥയും ജ്യോതിഷവും

ഭാരതഗാഥ നിർമ്മിച്ച കവി ഒരു നമ്പൂരിയും പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ശ്രീപരമേശ്വരനെ “ചൊല്ലാർന്ന ചെല്ലൂർ വിളങ്ങിനിന്നിടുന്ന കല്യാണകാരുണ്യ കൈവല്യമേ” എന്നു വന്ദിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ആ ഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ചവളർന്ന ഒരാളുമാണെന്ന് അനുമാനിക്കാം. പെരുഞ്ചെല്ലൂർ കോലത്തുനാട്ടിലേ പ്രഥമഗണനീയമായ ക്ഷേത്രമാകയാൽ അതിന്റെ സ്മരണത്തിൽനിന്നുമാത്രം കവിയുടെ ഇല്ലം പൊന്നമല്ലെന്ന് അനുമാനിക്കാവുന്നതല്ല. എന്നാൽ കൃഷ്ണഗാഥാകാരനെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മഹാകവി എത്ര ബാല്യത്തിൽപ്പോലും ഭാരതഗാഥ പോലെ ക്ഷുദ്രമായ ഒരു കൃതി രചിക്കുകയില്ലെന്നും ഭാരതഗാഥയെഴുതിയ ഒരു കവിക്ക് അതേ ജന്മത്തിൽ ഏതെല്ലാം സിദ്ധികൾ കൈവന്നാലും കൃഷ്ണഗാഥപോലെ ഒരു മഹാകാവ്യമെഴുതുവാൻ സാധിയ്ക്കുന്നതല്ലെന്നും സഹൃദയന്മാർക്കു തീർച്ചയായി പറയാം. ഭാരതഗാഥാകാരനായ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രതിപത്തിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന്നു തെളിവുണ്ട്. ദ്രോണർ പാണ്ഡവഭേദഗതേക്കു പോകണമെന്നുദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു വലിയ ദ്വാദശവർഷക്ഷമാമുണ്ടായി എന്നും, ജ്യോതിഷത്തിൽ വിദഗ്ദ്ധനായ ഒരു കാശ്മീരബ്രാഹ്മണൻമാത്രം

“വാരങ്ങൾതന്നുടെ നാഥന്മാർ മേവുന്ന
താരവും രാശിയുംശകവും
ശീഘ്രവും മന്ദവുമുചുവും നീചവും
വക്രവും പാടും പിറപ്പുമെല്ലാം.”

മനസ്സിലാക്കി മുൻകൂട്ടി ധാരാളം വരകരി ശേഖരിച്ചു വേണ്ടവിധത്തിൽ പരോപകാരം ചെയ്തു സുഖമായിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹം തങ്ങളെ എങ്ങനെ തോല്പിച്ചു എന്നറിയുവാൻ നവഗ്രഹങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ പോയി അത്താഴമുണ്ടു കാര്യാം ഗ്രഹിച്ചു് അവിടെ രാത്രിയിൽ ഉറങ്ങുമ്പോൾ ആ ബ്രാഹ്മണൻ വട്ടത്തിൽ കിടന്ന അവരെ നേരെയെടുത്തു കിടത്തിയെന്നും ഉടനെ മഴപെയ്തു ഭൂമി വീണ്ടും സുഭീക്ഷമായെന്നും അതു കണ്ടു രാശീശന്മാർ കോപിച്ച്

“മാനുഷനായ നീയിങ്ങനെയങ്ങുള്ള
നാനംകെടുത്തതു കാരണത്താൽ
ഉത്തമരായുള്ള ജ്യോതിഷകാരികൾ
നിർദ്ധനരാകട്ടെയെന്നിങ്ങനേ”

ശപിച്ചു എന്നും ഒരു കഥ കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു. ഇതു വ്യാസഭാരതത്തിലുള്ളതല്ല. ഇതുപോലെ വാരണാസിയിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ടു പാണ്ഡവന്മാർ അർദ്ധരാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തു കൊണ്ടിരുന്ന അവസരത്തിൽ വിദൂരർ ഒരിക്കൽ ധൃതരാഷ്ട്രരെക്കണ്ടു്

“നന്ദനന്മാർക്കു വിരുദ്ധമായ്ചെയ്തൊന്നുമേ
നിന്നുടെയഞ്ചാമടത്തുണ്ടല്ലോ
നിന്നു ഭയമനം രാഹുവുമാകയാൽ
മക്കൾക്കു ദുഷണമുണ്ടു മേലിൽ.
ഈശനപോലും പിഴയ്ക്കയില്ലെന്നുമേ
രാശീശന്മാരുടെ കല്പിതങ്ങൾ.
അർക്കൻ തുടങ്ങിന ജ്യോതിർഗുണങ്ങളാൽ
മുക്കണ്ണർക്കുണ്ടായ ദീനം ചൊല്ലാം.”

എന്ന ഉപക്രമത്തോടുകൂടി ശിവൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ ശിരഃഘോരം നിമിത്തം സംഭവിച്ച ഭീഷ്മാട നദുഃഖം വർണ്ണിക്കുന്നു. ഇതിൽ കൂടുതലായി ഒന്നും ഗ്രന്ഥകാരനെപ്പറ്റി അറിവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. കൃഷ്ണഗാഥ ആവിർഭവിച്ചു സ്വപ്നകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉദയവർമ്മകോലത്തിരി തന്റെ സേവകനായ മറ്റൊരു നമ്പൂരിയോടു വാത്സല്യപാരമ്പര്യം നിമിത്തം അതുപോലെ മറ്റൊരു കാവ്യം മഹാഭാരതത്തെ ആസ്പദമാക്കി രചിക്കുവാൻ ആജ്ഞാപിക്കുകയും ആ നമ്പൂരി തന്റെ വാസനയുടേയും വൈദുഷ്യത്തിന്റേയും പരിമിതമായ പരിധിക്കുള്ളിൽ നിന്നുകൊണ്ടു് അത്തരത്തിൽ ഒരു കൃതി നിർമ്മിച്ചു് അടിയറ വയ്ക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന് ഊഹിക്കുന്നതായിരിക്കും യുക്തി യുക്തമായിട്ടുള്ളതു്. ‘ശങ്കരസ്മൃതി’ എന്നും മറ്റുമുള്ള പുറത്തെഴുത്തുകൾ പിൽകാലത്തുണ്ടായവയാണെന്നു ഞാൻ മുമ്പുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

ഭാഗവതം പാട്ടു്

കണ്ണശ്ശഭാഗവതത്തേയും മറ്റും പോലെ എതുകമോനകളും അന്താദിപ്രാസവും നിരന്തരമായി പരിപാലിച്ചുകൊണ്ടു് ഏതോ ഒരു കവി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പഴയ പാട്ടാണ് ഭാഗവതം. കംസവധാവരെയുള്ള ഭാഗങ്ങളേ കണ്ടുകിട്ടിട്ടുള്ളു. രാമചരിതത്തിൽ കാണുന്ന ചില വൃത്തങ്ങൾക്കു പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ പ്രവേശനമനുഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും തത്സമങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ധാരാളം പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ കവിക്ക് വൈമുഖ്യമില്ല. വേറെ ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളും എടുത്തു പെരുമാറീട്ടുണ്ടു്. ഭാഷ നിരണം കവികളുടേതിനെ അപേക്ഷിച്ചു് അർദ്ധചിന്മാണ്. താഴെക്കാണുന്ന പാട്ടുകൾ ഈ കാവ്യത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു:

“ശ്രീമധുരാപുരിതന്നിലുണ്ടേറിയ
ശ്രീകരമായൊരു രാജധാനി പരം;
കോമളമാർന്നെഴുമപ്പുരംതന്നിലേ-
ക്കോലാഹലം പറയാവല്ലനന്തരം;
ദ്രുമിയിൽ മറ്റൊരിടത്തുമില്ലിങ്ങനെ
ദ്രുപാലമന്ദിരവും സജ്ജനങ്ങളും;

നാമമേറ്റം യദുകൾക്കു പണ്ടേയുള്ള
നാടതിന്നൊപ്പമൊട്ട്വ ദേവലോകവും.”

(1)

“വാണിതു മംഗലം പൊങ്ങിടുമന്മാടിതന്നിൽ
വാരിജനേത്രനേയും രാമനേയും സുഖത്താൽ
പേണിവളർത്തിടുന്ന മാതാപിതാക്കന്മാരും
പിന്നെ മെല്ലെ വളർന്നാരോമനവാലകന്മാർ;
കാണുന്ന പേർകൾക്കെല്ലാം കണ്ണിനാനന്ദമുണ്ടാം
കണ്ണനെന്നല്ലാതില്ലിമ്മന്നിലുള്ളോർക്കു തെല്ലും;
ചേണാർന്ന പല്ലു മെല്ലെ മെല്ലുവേയങ്കരിച്ചു
ചിത്രമായുള്ള വല്ലിമുല്ലമൊട്ടുതുപോലെ.”

(2)

“കഞ്ചിനിങ്ങനെ കേട്ടുടനേറിയ ചഞ്ചലമാർന്ന മനസ്സിനോടും
കടിയ ലക്ഷണക്കേടും മരണലാഞ്ചനം തന്റെ
നിഴലിലൊക്കയും തള തളച്ചുവണ്ണം;
വഞ്ചകനാകിയ കഞ്ചനടേ തുട തുള്ളുകയും തോളാടുകയും
വലിയൊരു നദികൾ വൻകടലുകൾ വരണ്ടുകൊ
ണ്ടവിടെ നിന്നിളകിന പൊടികൊണ്ടെല്ലാം
തഞ്ചിന ദർപ്പണമങ്ങു തുറന്നതിലഞ്ചിതമാകവെ
നോക്കുന്നപ്പോൾ
തലയൊടങ്ങുടലു വേർപെടുന്നതു പിന്നച്ചെവി-
യടയ്ക്കുകയും കടലിരയ്ക്കും വണ്ണം
കാഞ്ചനമെന്നതു തോന്നമശേഷധരിത്രീയിൽ
വല്ലികലം പിന്നതും
കണിയിലങ്ങനെ പിന്നെ നിശയതിലുറങ്ങുമ്പോൾ
പല വികൃതികൾ സ്വപ്നമതിലും കണ്ടു.”

(3)

“കണ്ടുടനേറിയ ഭീതി വളർന്നുടനെന്നുടെ മൃത്യുവടുക്കയിതോ?
കഞ്ചനമിതു മനതളിരതിൽ നിരുപിച്ചു
നിശയതിലൊരു പൊഴുതുറങ്ങിയില്ല.
കൊണ്ടൽ കഴിഞ്ഞു പുലർന്നുടനേ ചില മഞ്ചമതും
കുറതീർത്തവിടെ
കൊടിയവന്ന മുരശ്ശുതിടുമനടികമറ
ഉലകിടമിളകിന പൊടികളെല്ലാം
എണ്ടിശയൊക്ക നടുങ്ങുവതിന്നിഹ എന്തൊരു
ശബ്ദമിതെന്നറിവാൻ
എദുകലപതി നിജസഖികളുമൊരുമിച്ചു
വീരവൊടങ്ങുവർ ചെന്നു നടയരിക്കേ;
കണ്ടവിടത്തിലൊരാന ചെറുത്തുനിറുത്തിയതപ്പൊഴുതേ
കനിവൊടമ്മതകരി മുതുകിലങ്ങിരുന്നവ-

നൊടു പറഞ്ഞതു മധുരിപ്പു വിരവാൽ. (4)

ദാരുകവയം പാട്ടു്: ദാരുകവയം പാട്ടിന്റെ കർത്തൃത്വത്തെപ്പറ്റിയും യാതൊരറിവുമില്ല. ഇതു ഏഴാം ശതകത്തിൽ പ്രണീതമായ ഒരു കൃതിയെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ചില വരികൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“അമ്പിളിയും പുതുമലരും കുളർകൊന്നയണിനവർതന്റെ
അങ്കിയിൽനിന്റെരികനൽ ചിന്തിന കണ്ണതിൽ വന്തു പുറത്തോൾ
വനമരും തപവെലപ്പും മികവുള്ള സുരാധിപനോടേ
മനസിയുറച്ചരിശമൊടാർത്തു മദിച്ചു കടുത്തു പറഞ്ഞാൾ.
പിമ്പസുരപ്പടയും സേനാപതിയും നാടും നിലയും
പേർത്തു മുടിപ്പൻ ഞാനെന്നവീടെച്ചെറ്റുഞാനൊലികൊണ്ടാൾ.
കമ്പിയെ മുൻപിലുരിച്ചാടയുടുത്തഖിലജഗൽപതിയെ-
ത്തുറ്റു പൊറത്തതിനാലേ നിന്നെക്കലചെയ്തു മുടിപ്പൻ. (1)

കൊണ്ടലൊലിക്കെതിർത്തൊന്നൊലിയും ഭൂതാദികളൊലിയും
കൊണ്ടു നടുങ്ങുന്നളവെന്തൊരു കാരണമെന്നു നിനച്ചാൽ
അണ്ടർപതിക്കെതിരാം ദാരുകനും തൻദൂതന്മാരോ-
ടരുളിച്ചെയ്യാൻ പൊരുവാൻ വന്നവരാണെന്നറിവിൻ പോയ്.
കണ്ടറിവിപ്പാനവർ ഗോപുരവാതലകം പുകപ്പോൾ
കണ്ടാർ ഘോരവിശാല വിഭ്രഷണഭ്രഷിതമാം ദേഹം;
പണ്ടൊരുവർക്കു ജയംകൊള്ളരുതാതാസുരകർത്താവേ
പാടുപെടുത്തുന്നൊരു പെൺപാലെന മനസ്സു മദിച്ചു. (2)

ആർത്തു മദിച്ചു വിളിക്കുന്ന ജഗത്തുയമാതാവിനോടേ
ആശ്ചര്യം കണ്ടു ഭയംകൊണ്ടഖിലപ്രാണികളഞ്ചി
ചീർത്തിടമിന്നുന്നിടം വളർദന്തവുമുന്നതമുഖവും
തീക്കനൽ ചിന്തിന കണ്ണം മണിമുടിയും ചന്ദ്രക്കലയും
പേർത്തിളകീടിന നാഗങ്ങളുമന്നവരത്പ്രഭയും
പിൻപിലുലഞ്ഞു കവിഞ്ഞീടിന വാർകഴലും തിരുജടയും
കോർത്തണിമാർവിലിടും പൂമണിമാലകളും താവടയും
കങ്കമവന്നിനിറം തങ്കിന കൊങ്കകളും പൊൻപണിയും” (3)

ഈ കവിയെല്ലാം എത്രകമോനകളിൽ ശ്രദ്ധ പതിഞ്ഞു കാണുന്നു. എന്നാൽ അന്താദിപ്രാസമില്ല.

ഭാഗവതവും ദാരുകവയവും രാമചരിതപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ സായംസന്ധ്യയേയും ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടും സേതുബന്ധനം പാട്ടും ശുകഗാനപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ അരുണോദയത്തേയും കന്നു അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നത്. ആ പുതിയ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവല്ലെങ്കിലും അതിനു സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ നല്കിയ മഹാത്മാവാണ് തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ.

ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ട്

തിരുവിതാംകൂർ ശ്രീമൂലം മലയാളഭാഷാ ഗ്രന്ഥാവലിയിൽ പ്രഥമാകുമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടിന്റെ പ്രണേതാവ് ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ബലഭദ്രനും സാന്നിപതിമഹർഷിയോടു വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യുന്നതും ഗുരുവിന്റെ അഭീഷ്ടമറിഞ്ഞ ശ്രീകൃഷ്ണൻ യമലോകത്തു പോയി മൃതനായ ഗുരുപുത്രനെ കൊണ്ടുവന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു ദക്ഷിണീകരിക്കുന്നതുമാണ് ഇതിവൃത്തം. കാവ്യം നാലു പാദങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കാലം

കവി മംഗലാചരണഘട്ടത്തിൽ ഗണപതി, സരസ്വതി, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ബ്രഹ്മാവു, ശിവൻ ഇവർക്കു പുറമേ ഇന്ദ്രനെയും

“കാലകാലൻമകനാറുമുഖനെയും
കാളിമാതോടു മലമകൾ ദേവകൾ
സൂരിയനങ്കിയും സോമൻ ധനേശനും
ചുതത്താരമ്പനും വായു വരണനും
വീരയമുള്ള മുനികൾ പാദത്തെയും
വിശ്വത്തിലുള്ള ഗുരുഭൃതന്മാരെയും”

വന്ദിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ ദിക്പാലസ്തോത്രം പ്രാചീന ഭാഷാകവികളുടെ പരിപാടികളിൽ ഒന്നാണ്. അതു രാമചരിതകാരനും മറ്റും അംഗീകരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ഒന്നും മൂന്നും പാദങ്ങളിൽ കാകളിയും രണ്ടും നാലും പാദങ്ങളിൽ കേകയുമാണ് വൃത്തങ്ങളെങ്കിലും അവയ്ക്കു ഭാഷയിൽ നില ഉറച്ചുകിട്ടുന്നതിനു മുൻപു നിർമ്മിച്ച ഒരു കൃതിയാണ് ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ട് എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പ്രഥമപാദം ആരംഭിക്കുന്ന

“വാനവർതൊഴും പരമൻ വാരണവടിവിനാലെ
മാമലമകളോടും പോയ്ക്കാനനേ കളിച്ച കാലം”

എന്ന വരികൾ രാമചരിതത്തിലെ “വേന്ദൂർ കൊന്റുനാകി വിണ്ണവർക്കുമുതായുള്ളിൽ” ഇത്യാദി പാട്ടുകളിൽക്കാണുന്ന കഴിൻനെടിലടി ആചരിയവിരുത്തത്തിലാണ് രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. ‘പരമൻ’ എന്ന പദത്തിൽ രേഫത്തെ രാ’ എന്നു നീട്ടി ഉച്ചരിക്കേണ്ടതാണ്. ആ പാദത്തിന്റെ അവസാനത്തിലുള്ള “അന്തണൻതന്നോടനുജനെ ചെയ്തങ്ങനേ ആരണരാശി ചൊല്ലിയാശ്രമം പുകന്താരനേ” എന്ന ഈരടിയിൽ പൂർവബന്ധം കാകളിയിലും ഉത്തരബന്ധം ആചരിയവിരുത്തത്തിലും നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. തൃതീയപാദം ആരംഭിക്കുന്ന “കൃഷ്ണനാം മധുവൈരി കെല്ലോടു യമപുരത്തിൽപ്പുക്കളനേരമവിടെപ്പുണ്യപാപങ്ങൾ കണ്ടാൻ” എന്ന ഈരടിയിലും ആ വൃത്തംതന്നെയാണ് കാണുന്നത്. ‘മധു’ എന്നതു ‘മാധു’ എന്നും ‘പുക്കളനേരമവിടെ’ എന്നതു ‘പുക്കള നേർമ്മവീടേ’ എന്നും പാടിയൊപ്പിച്ചാലേ വൃത്തഭംഗത്തിൽനിന്നൊഴിയുവാൻ കഴികയുള്ളൂ. ‘ഗോപുരം നാലിൽ കിഴക്കും വടക്കേതും

ഗുണമുടയ ജന്തുക്കൾ പൂവാൻ ചമച്ചതു' എന്ന അടുത്ത ഈരടിയിൽ ഒന്നാമത്തെ അടി കാകളിയിലും രണ്ടാമത്തേതു മണികാഞ്ചിയിലും രചിച്ചിരിക്കുന്നു. പിന്നെയും ആ പാദത്തിലെ 'കണ്ടാലഴകേറും കാരൊളിമേനിയൻ കരുണയോടു കരതളിരിൽ വിലസിന ശരങ്ങളും' എന്ന ഈരടിയിൽ രണ്ടാമത്തെ അടി കളകാഞ്ചിയായി കാണുന്നു. സാധാരണമായി കവി ഈരടികളിൽ എത്രകയ്യടേയോ മോനയ്യടേയോ മാത്രം ആവർത്തനംകൊണ്ടു ചരിതാർത്ഥനാകുന്നതിനു പുറമേ "ദാനവും ദക്ഷിണതൽപ്രധാനങ്ങളിൽ സാരമായുള്ളതു ചൊല്ലുകടിയൻ" തുടങ്ങിയ ചില വരികളിൽ പ്രാസദീക്ഷ കൂടാതെതന്നെ കവനം ചെയ്യുവാൻ ഒരുവെട്ടുന്നുമുണ്ട്. നിരണത്തു പണിക്കന്മാരുടെ കാലത്തു നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന 'വെന്തി', 'ഉരത്തു', 'ഒൺമറയോൻ', 'പുകത്തു,' 'വല്ലു,' (ബലം) 'ഒന്നി' (യോജിച്ചു) 'മാൽ' (വിഷ്ണു) 'വേല' (സമൃദ്രം) 'ആവി' (ഏദ്രയം) 'ഉരയുക' (താമസിക്കുക) മുതലായ പദങ്ങളും, 'നിലനിറമുട മുർത്തി,' 'ഏറ്റുണ്ട്' (ഏറ്റയുണ്ട്) 'മേഘനിറത്തവൻ,' 'ഒക്കളന്നിടും' (ഒക്കെയളന്നിടും) 'കൂർമ്മമാനവ' (കൂർമ്മമായവനേ) തുടങ്ങിയ പ്രയോഗവിശേഷങ്ങളും ഈ പാട്ടിൽ കാണാം. ഇതിൽനിന്നെല്ലാം പ്രസ്തുതകൃതി എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തിനു മുൻപു കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ ആവിർഭവിച്ചതാണെന്ന് അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

കവിതാരീതി

കവിതയ്ക്കു വലിയ ആസ്വാദ്യതയോ കവിക്ക് പറയത്തക്ക പാണ്ഡിത്യമോ ഉണ്ടെന്നു പറവാൻ പാടില്ലെങ്കിലും കിളിപ്പാട്ടുരീതിയിലുള്ള ഗാനങ്ങളിൽ കാലപ്പഴക്കംകൊണ്ടു പ്രഥമഗണനീയമാണെന്നുള്ള ഒരു മെച്ചം ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടിനുണ്ട്. കഥാഗൃഹം രസകരമാണ്. മക്കൾക്കുവേണ്ടി ഗുരുദക്ഷിണ നല്ലവാൻ ചെന്ന വസുദേവനോടു തന്റെ മൃതനായ പുത്രനെ വരുത്തിക്കൊടുപ്പിക്കണമെന്നു സാന്നിപതി അപേക്ഷിക്കുകയും അതു സാധ്യമല്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞപ്പോൾ "പാപി! നീ തരുന്നൊരു ദക്ഷിണ വേണ്ടുന്നില്ല. വേഗത്തിൽപ്പോവൻ ഞാനുമെന്നുടെ ഭവനത്തിൽ, വ്യഗ്രവുമിളച്ചിരി നീയും നിൻപുത്രുമായ" എന്നു മഹർഷി കൊള്ളിവാക്കു പറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ യമനെ സമീപിച്ചു ഗുരുപുത്രനെ തരണമെന്ന് അപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ ആ ദേവൻ തനിക്കു മൃത്യു, അപമൃത്യു, കാലൻ, ഉദും ബരൻ എന്നിങ്ങനെ നാല് അമാത്യന്മാരുണ്ടെന്നും അവരെച്ചെന്നു കണ്ടാൽ പരതനെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങൾ അറിയാമെന്നും പറയുന്നു. അവരെ യഥാക്രമം ഭഗവാൻ സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ തന്റെ കൃത്യം മൃതന്മാരെ കൊണ്ടുവരുന്നതിനു ദൂതന്മാരെ അയയ്ക്കുക എന്നുള്ളതാണെന്നു മൃത്യുവും, പാശവന്ധനമാണെന്ന് അപമൃത്യുവും ദണ്ഡുകൊണ്ടുള്ള താഡനമാണെന്നു കാലനും നരകത്തിൽ വരുന്നവർക്കു വേണ്ട ശിക്ഷകൾ നല്കുന്നതാണെന്ന് ഉദുംബരനും, അങ്ങനെ 'ആചാരം നാലർക്കും നാലു പ്രവൃത്തികൾ' എന്നും പറഞ്ഞു നാലു മന്ത്രിമാരും ഒഴിയുന്നു. അപ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ "നിങ്ങളുടെ കർത്താവാം യമരാജൻതന്നെയും കൊല്ലുന്നുണ്ട്." എന്നു ക്രുദ്ധനായി അരുളിച്ചെയ്യുകയും അവിടുത്തെ നെറ്റിയിൽനിന്ന് ഒരു തേജസ്സു ഉരുവിച്ചു ആദിത്യമണ്ഡലത്തോളം ഉയരുകയും ചെയ്യുന്നു. തൽക്ഷണം യമനും ചിത്രശക്തനും മന്ത്രിമാരും മറ്റും പേടിച്ചുരണ്ട് അവിടുത്തെ സ്മൃതിച്ചതുടങ്ങി:

“വേദന പെരുകീടും മേദിനീഭാരം തീർപ്പാൻ

വേധാവിനന്ദളാലേയിപ്പൊഴുതവനിയിൽ
 രോഹിണീസുതനായും ദേവകീസുതനായും
 രണ്ടായിപ്പിറന്നിടുമിശനേ, ജയ! ജയ!
 ആരണവടിയായോരാദിയേ ജയ! ജയ!
 ആരുമേയറിയാത ലോകനാഥനേ ജയ!
 ഭക്തപാലനേ ജയ; മുക്തിഭാവനേ ജയ,
 പക്ഷിവാഹനാ ജയ, പാപനാശനാ ജയ!”

ഇത്യാദി പ്രണാമവാക്യങ്ങൾ ഉച്ചരിച്ചു ഗുരുപുത്രനെ അവർ ഭഗവാനു നല്ലകയ്യും ഭഗവാൻ ആ പുത്രനെ സാന്ദീപനിക്കു സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടു പഠിച്ച കേൾപ്പിക്കുന്നവരും കേൾക്കുന്നവരും

“സപ്തജന്മാന്തരത്തിച്ചെയ്തു പാപവും കെട്ടു
 ചിരപുരുഷനാം വിഷ്ണുപാദങ്ങൾ ചേരുവോരേ”

എന്ന ഫലശ്രുതിയോടുകൂടി ഗ്രന്ഥം അവസാനിക്കുന്നു.

സേതുബന്ധനം പാട്ട്

‘സേതുബന്ധനം’ എന്ന പാട്ട് കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരു കൃതിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. പാദവിഭാഗമില്ല. പ്രണേതാവിനെപ്പറ്റി യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. ‘പക്ഷി’, ‘പരവ’, ‘പകയർ’, ‘ചെങ്ങിന’, ‘കുറുക്കി’ (വിനീതനായ) ഇത്യാദി പഴയ പദങ്ങളും ‘മിന്നൽചേരിടി’ മുതലായ പ്രയോഗങ്ങളും കാണുന്നുണ്ട്. ഓരോ ഈടിയുടേയും അവസാനത്തിൽ വിരാമം വേണമെന്നു നിർബന്ധമില്ല. പ്രാസം സംബന്ധിച്ച കവിയുടെ നില ഗുരുദക്ഷിണാകാരന്റേതുതന്നെ. കവിയുടെ മാതിരി കാണിക്കുവാൻ ചില വരികൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

“കഴിഞ്ഞു മൂന്നു ദിനം താമരനയനനും
 താർച്ചരവൈരിതന്റെ ചെങ്കനൽമിഴിപോലെ
 ചെങ്ങിന മിഴികളോടെഴുന്നേറ്റുൾചെയ്തു
 മംഗലജയമലർമാനിനീമണിരംഗം.
 മന്മഥാരാതി പണ്ടു മുപ്പുരമെരിചെയ്യാ-
 നെന്നപോലൊരു കോപം പൂണ്ടു തന്നുജനോ-
 ടെങ്ങുവെൻ വില്ലുമ്പും കൊണ്ടുവാ വിരവിനോ-
 ടെന്നടനര തിരുമുടിയും മുറുക്കിട്ടു,
 മന്നിടമുലയുമാറിട്ടു ഞാണൊലിയൊടും
 മിന്നൽചേരിടിക്കിടർ ചേരിന മിഴികൊണ്ടും
 പൊങ്ങിന തിരമാല ചേരും വാരിധീനാഥ-
 നെന്നെയുള്ളൊളം ബഹുമാനിയായ്ഞതിനിന്നു

പൊഴിഞ്ഞു ചെങ്കണകൾ കുറുക്കിടുവൻ വെള്ളം,
 പൊലിമ ചേരും ചളിയാക്കുവനിന്നതന്നെ;
 പൊരിഞ്ഞു ചത്തു നീളെക്കിടക്കും ജലജതു
 പറവജാതികളെക്കൊണ്ടുടൻ പെറുക്കിപ്പൻ,
 പൊല്ലാത മരുഭൂമിയാക്കുവനിന്നതന്നെ;
 പൊടി പൊങ്ങിന പെരുമുറ്റമാക്കുവൻ പിന്നെ;
 പൊങ്ങിന കപികളെക്കാൽനട നടത്തിപ്പൻ:
 പൊങ്ങിപ്പൻ പൊടിയകാശത്തോളമതിൽനിന്ന്.
 പുത്തനായ് ചമച്ചുള്ളു എന്നുടെ മുത്തച്ചുന്മാർ;
 പുത്തിയില്ലാതവനെയിന്ന ഞാനൊടുക്കുവൻ.
 പറഞ്ഞിവണ്ണം മനൻ പകഴിരത്തമെടു-
 ത്തഭിമന്ത്രിച്ചുമെല്ലെയെടുത്തു വലിച്ചപ്പോൾ
 അനലജ്യാലാജാലം ചൊരിഞ്ഞു കടലില-
 ങ്ങഴിച്ചു തിരമാല; കുറുകീ ജലമേറ്റം.”

പലവക സ്തോത്രങ്ങൾ

ചേതോഭവസ്തോത്രം

അനേകം ഭാഷാസ്തോത്രങ്ങളും ഈ ശതകത്തിൽ ഉത്ഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നാണ് ചേതോഭവസ്തോത്രം. പേരുകൊണ്ടുതന്നെ മന്ദമനൈപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു സ്തുതിയാണ് ഇതെന്നു വായനക്കാർക്കു മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണല്ലോ. കവിയായ് നല്ല പഴക്കം കാണുന്നു. പെട്ടെന്ന് (പെട്ടെന്ന്) കണ്ടർ (നീലകണ്ഠൻ) ചെയ്യും മകരധജം (ചെയ്യും മകരധജം) ഇടം പേശ (സ്ഥലം നല്ലത്തക്കവണ്ണം) മുതലായ പഴയ പ്രയോഗങ്ങൾ ഇതിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാമദേവസ്തോത്രങ്ങൾ ഭാഷയിൽ വളരെ വിരളങ്ങളാണ്.

“പത്മവിദ്വിൻമുഖം പത്മചെന്താർശരം
 പത്മസംസ്ഥം മഹാപത്മരാഗപ്രഭം
 പത്മതിരുമകളിലൊരു പിറവിക്കലരും കൃപാ-
 സത്മമജരാമരം നൌമി ചേതോഭവം.

പാശബാണേഷ്യാചാപാങ്കശാനാമിടം
 പേശ മേവീടുവാനുള്ള തൃക്കൈകളും
 പേശലത കലരമണിതിരുവുമെങ്കലൻ-
 പേശുക സദാ സ്മരം നൌമി ...

പിച്ച കൈക്കൊണ്ടു കണ്ടർക്കു പുത്രം ജനി-
 പ്പിച്ചുകൊൾവാനുമാദേവിയിൽക്കേവലം
 വിജൃധരമൊഴി കരുതി വിരുതു പറയും ജഗ-
 ദ്വശ്യമയദൈവതം നൌമി ...

പീതവാസോപമാനം പുതുപ്പുവൽമെയ്
ഭാതി ചേതോഹരം സുപ്രസന്നാനനം.
ഭൂതി മികമണിമുകുടമുടപ്പുവയ്യം ചുവ-
ന്നിദ്രശമനസ്യജം നൌമി ...”

വൃത്തംകൊണ്ടുമാത്രമേ ഇതിനെ ഭാഷയെന്നു പറയുവാൻ തരമുള്ളൂ; പദഘടന നോക്കിയാൽ മണിപ്രവാളംതന്നെ.

അരിയിൽപ്പറമ്പു ശിവസ്തോത്രം

ചേതോഭവസ്തോത്രത്തോടു വൃത്തത്തിലും ഭാഷയിലും ഏകദേശം സാദൃശ്യമുള്ളവയാണ് താഴെക്കാണുന്ന മൂന്നു സ്തോത്രങ്ങൾ.

“ഐന്താർചരങ്ങളികളുൾച്ചേർന്ന മങ്കയരി-
ലും ദിവ്യവായുതകമദ്രീരൂപുത്രിവര-
പന്തിടയുമണികചയുഗന്തടവുമരിയ തിരു-
നെഞ്ചിടയുമിഹ തൊഴുവനരശങ്കരായ നമഃ”

“അരിയിൽപ്പറമ്പമരുമര നിൻപദാംബുരുഹമഴകിൽത്തൊഴാം വരദാം” എന്നു കവി വന്ദിക്കുന്നു. ഈ സ്ഥലം ഏതെന്ന് അറിയുന്നില്ല.

മറ്റൊന്ന്

അരിയിൽപ്പറമ്പു ശിവൻതന്നെയാണ് ഈ സ്തോത്രത്തിനും വിഷയീഭവിക്കുന്നത്. രണ്ടും ഒരു കവിയുടെ കൃതികളാണെന്നു തോന്നുന്നു.

“പയ്യു വനയൂരിരണ്ടാനനൻ കൈലാസം
കൈബലംകൊണ്ടെടുത്തങ്ങുലയ്ക്കുംവിയെഗു
കയ്യുഖിലമൊടിയയൊരു വിരൽമുനയളുനിയ-
പ്പൊയ്ക്കുടയമർത്തതും നൌമി കാമാന്തകം.”

കാമാരിജാസ്തോത്രം

വടക്കൻകോട്ടയത്തു പോർക്കലിഭദ്രകാളിയെപ്പറ്റിയുള്ളതാണ് ഈ സ്തോത്രം.

“പോരിലോരോ ജഗദ്ദേഷിണാമോഘമെ-
പ്പേരുമേ കൊന്നുകൊന്നന്യം വേര-
ച്ചോരിവരസമരളവി നദിയൊടെതിരൊഴുകമള-
വാരതിവളർത്തേഴും നൌമി കാമാരിജാം.

ഇപ്രകാരം നലംചേരുത്തും ചുരു-
ക്കിപ്രമോദനേ വാഴുന്നവന്നാദരാൽ

അപ്പരമസുഖമനയഹരമഴകൊടരുളുമവി-
കല്പമതിശോഭിനീം നൌമി കാമാരിജാം.

പോർക്കലിച്ഛേരുമമ്മേ, മഹാദേവി, നി-
ന്നീക്ഷണക്കോണം മേന്മേല്പിഞ്ഞിട്ടു നീ;
മോക്ഷമിതി വിരവിനൊടു വരുമതിനു സുരനമിത-
കാല്പലിഹ വിണഹം നൌമി കാമാരിജാം.”

ശങ്കരനാരായണസ്തോത്രം

ഏദയദ്രവീകരണചണമായ ഒരു സ്തോത്രമാണ് ഇത്.

“ആഡംബരമെഴുമലർചരസമരം തേടും മടവരെ നിനയാതേ
നീടമ്പിന വനമാലിമഹേശൗ ബാഠം വടിവൊടുനിന മനമേ!....
എടയും തടമുല തൊറ്റുമുവന്നും മടുമൊഴികളിലഴിവിയലാതേ
പൊടിപെടുവാനത്തനയുമശേഷം മൃഗശകടഹരൗ നിന മനമേ.”

ചോറ്റാനിക്കര ദേവീസ്തോത്രം

ചോറ്റാനിക്കര മരുവും ത്രിഭുവനനാഥ് യെപ്പറ്റിയാണ് ഈ സ്തോത്രം.

“മാന്താർബാണമണിച്ചിലതന്മേലേത്തും ഞാണിൻ തരികരുൾനിയ്യും
കാന്തിപെറ്റും പിരികങ്ങളുമളികതടാന്തവുമധുനാ തൊഴുതേൻ ജയ ജയ!
മിഴി തവ രണ്ടും മഴറിയൊരിളമാൻമിഴിയെ വെടിഞ്ഞിടനീണ്ടിരുപാടും
കഴകാതോടണയുന്നതു മണികവിളുഴകുമതീവ ച തൊഴുതേൻ ജയ ജയ!”

ഏറ്റുമാനൂർ ശിവസ്തോത്രം

‘മൃഗഗ്രാമനാഥ് നായ ഭർഗ്ഗനെ ഇതിൽ സ്തുതിക്കുന്നു.

“അർണ്ണോജതാർവിശിഖജന്യായ കാമിനിക-
ളൊന്നോമലിച്ചു പുണരുന്നേരുള്ള സുഖ-
മെണ്ണി മുതൽ കളയുമടവിനരുതു ഗിരിജ പുണ-
രുന്ന പരപുരുഷമൊരു കന്നി നിന മനമേ.”

“ഊണം മരന്നു ഗണികാനാമൊരോ തെരുവിൽ
നാണം വെടിഞ്ഞു നട പേണുന്നതാകിലിനി
വീണരിയ നരകദിശി വാണു മുറയിട്ടുമരുത-
താനയുരിവസനമുടയോനെ നിന മനമേ.”

വയ്ക്കം ശിവസ്തോത്രം

വയ്ക്കമന്യം വിളിവിനെ ഈ സ്തോത്രത്തിൽ വാഴ്ന്നു.

“അന്നദാനപ്രവീണാ ഭവൽപാതിയും,
പിന്നെ മിത്രം ധനസ്യാമി, ഹേമാചലം
ജന്യചില, സിതശിഖരി ഭവനമഴകിതു പെരികെ
നിന്നരിയ പൊരുഷം; പാർവതീശം ഭജേ.

ആദിതേയാദിനാനാവിമാനാഗത-
ന്മാർ തൊഴും ചാര നിൻ പാദപാമോരഹം
ഖേദമകൽവതിനു പകലിരവരുൾക ഹൃദി മയി; പു-
രാതനശരീരിണം പാർവതീശം ഭജേ.”

സുബ്രഹ്മണ്യസ്തോത്രം

“അനുചിതകർമ്മണി മോഹം കൈക്കൊണ്ടുനദിനമവനിയീലുഴലാതേ
ജനിമരണവ്യഥകളെ ബത കളുവാനണിശരഭവമിനി നിന മനമേ.”
“ഉതകാതോ ചില മതുമൊഴിമാർതൻ നീധുവനരസമോർത്തുഴലാതേ
നിതരാമുര തകമുഡുപതിശേഖരപദകമലം നീ നിനമനമേ.”

ധന്വന്തരിസ്തോത്രം

“അത്യദാരേ സുരേശേ മുനിപ്രൗഢശാ-
പത്തിനാലേത്തുമാപത്തുത്തിടുവാൻ
ദൃശുജലനിധിമഥനവിധിയിലുടനൻപൊടുൽ-
പത്തിചേരുംപരം നൌമി ധന്വന്തരിം.”

സരസ്വതീസ്തോത്രം

“മഞ്ജുളശ്രീ തിമർക്കും നറുംപല്ലവ-
ത്തിൻചുവപ്പിന്നു ചിന്തം കുറച്ചിടെഴും
നിൻചരണതലവുമണിവിരൽനിരയുമരുൾക മയി;
ചഞ്ചലവിലോചനാം നൌമി ധാതു: പ്രിയാം.

മാനഹീനം മഹേന്ദ്രാദിച്ചുധാമണി-
ശ്രേണി മുൻപിട്ട തൃക്കാൽനഖപ്രൗഢീയും
ചേന്നോടണിപ്പുറവടിയുമരുൾക മയി മഹിതനരി-
യാണിയുഗവും തഥാ; നൌമി ധാതു: പ്രിയാം.”

മറ്റൊരു സരസ്വതീസ്തോത്രം

“പങ്കജേഷോരൈട്തം തഴയ്ക്കത്രയും
ഭംഗമായും നിറം തോയുമച്ചായലും
ഭംഗജാലേന തോലാത ബാലക്കരൾ-
ഭംഗിയും ചിന്തയേ ഭാരതീ പാഹി മാം.”

തളിയിൽ ഗണപതിസ്തോത്രം

“വെൺപലാധീ ശരാജ്യ”ത്തിലെ “സർപ്പധരനന്ദന”നെപ്പറ്റിയുള്ളതാണ് ഈ സ്തോത്രം.

“പണ്ടു കാലാരി ദന്താവളാധീശനായ്-
കൊണ്ടനാളുദ്രീകന്യാ പിടിക്കോലമായ്-
കൊണ്ടു കളി തടവുകയിലുടനടവിളവി പിറവി
തണ്ടിന വിനായകം നൌമി ലംബോദരം.”

“പിൻതുടർന്നതകാരേടെൻ ചെന്ന നേ-
രം തരം നൽവിരുന്തണ്ടലും ഭാവഹി-
നം ധനദനോരു കുറവു ചെറുതരുളുമരിയ വര-
ദം ത്രിഭുവനാധിപം നൌമി ലംബോദരം.”

ഗംഗാധരസ്തോത്രം

“പന്നഗവ്രാതവും വാസവാദ്യുന്വർ പെ-
യ്യാന പൂമാലയും ബാലശീതാംശുവും
സ്വർന്നദിയുമുരപെരിയ ജടയിലണിയും ഗിരി-
ശം നഗസുതാവരം നൌമി ഗംഗാധരം.”

“പൊട്ടിവിഴും പൊരിപ്പെട്ട ചെന്തിക്കനൽ-
ക്കട്ട ചിത്തും നിടിലേക്ഷണേ കാൽക്ഷണം
ദൃഷ്ടമദരഹിതമൊരു മകളെയുള്ളവാക്കുവോ-
രിഷ്ടജനലാളകം നൌമി ഗംഗാധരം.”

തിരുനാവാ മുക്തസ്തോത്രം

“നല്ലാളമോലരുചി കൈക്കൊണ്ടിരുണ്ടു മണ-
മിക്ഷോണിമേലിയലുമക്കൈശികാവലിയു-
മർക്കായുധപ്രഭയൊടൊക്കും കിരീടവുമു-
ദിക്കെന്നിൽ മേലിലിനി നാവാമുക്തൻ! ജയ.”

നല്ലോരു മഞ്ഞൾനിറമുള്ളോരു പുതുകിലു-

മുല്ലോലചാരതരകല്യാണകാഞ്ചികളു-
മെല്ലാമണിഞ്ഞുനെറിവെല്ലുന്ന നിൻജ്ജന-
മുള്ളൊന്നു ചേർന്നരുൾക നാവാമുകുന്ദ ജയ.”

തിരുവങ്ങാട്ടു ശ്രീരാമസ്തോത്രം

“ഭംഗ്യാ നിരൻ തിരുവങ്ങാട്ടുലാവിനൊരു
തുംഗാനഭാവ ജയ ശ്രീരാമ രാമ ജയ.
അക്ഷീരവാരിധിയിലക്കൊന്ത പൂമകളെ-
ടക്ഷീണമാർന്നു കുടികൊണ്ടോരു രാമ ജയ.

ആടോപശാലിദശകണ്ഠം വധിപ്പതിനു
ച്ചുടർന്ന ദേവകൃതസന്നാഹ രാമ ജയ...
ഐക്യം കലർന്നനുജനോടും മൂനിന്ദനൊടു-
മാക്കം തിരണ്ടു നടകൊണ്ടോരു രാമ ജയ.”

ചെങ്ങന്നൂർ ശിവസ്തോത്രം

“ആലമമൃതമിവ പരുകീടിന കാലമദനപുരസ്കരന! ഭവ! തവ
ഹാലാനലനയനവുമണിചിലപോലേ വിലസിന കുന്ദചില്ലിയു-
മാലോലവിലോചനയുഗളവുമലസതു മദീയേ ഹൃദി ശശി-
മൗലേ! ശിവ! ചെങ്ങന്നൂർ മികമഗതനയാരമണ തൊഴുന്നേൻ.”

“ഈശാന! നിശാകരകമലനികാശാനനമനുദിനമശ്രുഭവി-
നാശായ വിളങ്ങുക മമ ഹൃദി കിംശുകമലരടി തൊഴുമധരവു-
മാശാംബര! ശിരീതനയാസരസാചുംബനകൊതി പെട്ടുമാറിതി-
പേശലമതു ചെങ്ങന്നൂർ മികമഗതനയാരമണ തൊഴുന്നേൻ.”

തൃപ്പൂണിത്തുറ വിഷ്ണുസ്തോത്രം

“പത്മാസനപുരഹരസുരവരപൊൽപ്പുമടിമണിഗണ സൃഷ്ടമക-
ളെപ്പേരുമണിഞ്ഞവ നതജനകല്പദ്രുമമാം തവ പദയുഗ-
മുൾപ്പുവിൽ വിളങ്ങീടുക ദുരിതപ്രൗഢികളുമയ്വതിനനവധി
പത്മാധവ തൃപ്പൂണിത്തുറ മലർവനിതാരമണ തൊഴുന്നേൻ.”

തിരുവനന്തപുരം വിഷ്ണുസ്തോത്രം

“പേടിപെട്ടുതുളകിടമൊക്കെപ്പൊടിപെട്ടുമാറലറിനടക്കി-
ക്കാടു തകർത്തലറിയടക്കും താടകയെത്താഡിപ്പതിനും
ചാടു തകർപ്പതിനും പുരഹരചാപമൊടിച്ചിട്ടുവതിനും ഞാൻ
വേണമനന്താഖ്യപുരാധിപ! ഭൂജഗാധിപശയന! തൊഴുന്നേൻ.

പൈന്തേൻമൊഴി മായ ചമഞ്ഞപ്പുഞ്ചിരിയും തൂകിക്കൊഞ്ചി-
പ്പന്തിലും കൊങ്ക കല്ലുങ്ങപ്പുതൂകിലും ചായലുമഴിയ-
പ്പന്തമടിച്ചങ്ങനെ ഞാൻ ചെന്നംഗജരീപ്പുചിത്തം വഞ്ചി-
ച്ചുരുളേണമനന്തപുരാധിപ! ഭൂജഗാധിപശയന! തൊഴുന്നേൻ.”

തിരുമണിവെങ്കടപുരം വിഷ്ണുസ്തോത്രം

“അടിമുവടി മഹി മാബലിയൊടു നീരഴകൊടു കൊ-
ണ്ടടവേ പുനരുലകീരടിയരയാളുവൃതകം
വടിവാർന്ന വടുവാകിയ വരദം തന്തനെരിയെ-
ന്നളി¹ ലമ്പനദിനമന്യുക മണിവെങ്കടവരനേ.”

“അരചൻ ജനകതന്തുജയെ വിപിനാലതിവിരയം
വിരഹേ ചഗവചസാ പുനരരിയുന്നളവലയിൽ
ചിറ നേർകടന്നസുരം പൊരുതൊരു രാഘവവടിവെ-
ർന്നളിലമ്പനദിനമന്യുക മണിവെങ്കടവരനേ.”

മാധവസ്തുതി

ഇതിൽനിന്ന് ഒരു പാട്ടു പകർത്തിക്കാണിക്കാം:

“വത്സരൂപം കുറുമെല്ലേ വന്ന ദൈത്യം കൊന്റു നീയെൻ
ചിത്തമോദം നല്കുകെന്റെ മാതവാ!
സകലലോകധംസശീലം പിന്നെ വന്നോരാദികായം
ബകനെ മെല്ലെക്കൊന്റു വീരാ മാതവാ!”

ഏറ്റവും വിസ്തൃതമായ ഈ സാഹിത്യവിഭാഗത്തിന്റെ സ്വരൂപമെന്തെന്ന് ഇത്രയുംകൊണ്ടു
ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. അകാരാദിക്രമത്തിലാണ് ഈ സ്തോത്രങ്ങൾ പ്രായേണ രചി-
ച്ചിരിക്കുന്നത്. അതു ഭക്തന്മാരുടെ സ്മൃതിസൗകര്യത്തെ ലക്ഷ്യീകരിച്ചുമാണ്. അതുകൊ-
ണ്ട് ഓരോ സ്തോത്രത്തിലും പതിനാലു ഘടകങ്ങൾ (ഋ-ഋ, ന, നൃ ഇവ വീട്ടി) അടങ്ങിയിരി-
ക്കും ‘അ-ആ’ ‘ക-കാ’ ‘ത-താ’ ‘ന-നാ’ ‘പ-പാ’ ‘മ-മാ’ എന്നീ ആറു വർണ്ണസംഘങ്ങളേയ്ക്കു
മാണ് സ്തോത്രകാരന്മാർ ആശ്രയിക്കുന്നത്. മുൻപു മാത്രക പ്രദർശിപ്പിച്ച പാട്ടുകളിൽ ചി-
ലതു എട്ടാംശതകത്തിലും മറ്റു ചിലതു

ഒൻപതാം ശതകത്തിലും വിരചിതങ്ങളാണെന്നു വരാവുന്നതാണ്; അതിനിപ്പുറമല്ലെന്നു
തീർച്ചയായി പറയാം. ഭാഷാ സാഹിത്യത്തിന്റെ വികാസത്തിന് ഈ എളിയ പ്രസ്ഥാ-
നവും ഏറെക്കുറെ പ്രയോജകീഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. സംസ്കൃതത്തിൽ ഇക്കാലത്തു നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള

¹ ഉളിൻ=ഉള്ളിൽ

കീർത്തനങ്ങളിലും അകാരാദിക്രമം അനുസരിച്ചു കാണുന്നു. പഴയ ചമ്പുക്കളിലേ ഗദ്യങ്ങളുടെ രൂപത്തിൽ നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ചില സ്തോത്രങ്ങൾകൂടി പ്രദർശിപ്പിക്കാം. അധോലിഖിതങ്ങളായ മൂന്നു സ്തൂതികളും ഒരേ കവിയുടെ കൃതികളാണ്.

നാരായണസ്തോത്രം

തൃപ്പൂണിത്തുറയപ്പനെപ്പറ്റിയുള്ള ഈ സ്തോത്രം ഏറ്റവും ഹൃദയഹാരിയാണ്. ചില വരികൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“അമൃതോത്ഭവമുടനണയും നേരം ഗജതുരഗാദികളോരോ രത്ന-
ശ്രേണികളുടനടനങ്ങളാംനേരം ചാരുപയോധൗ പോന്നുപിറന്ന-
മ്മലർമാനിനീതാനതുതവേഷവിലാസം കൈക്കൊണ്ടുണ്ടായ്വന്നിതു
സ്തന്നഭാരംകൊണ്ടാനതമധ്യാ മന്ദസ്മിതരുചിരാനനശോഭാ
ഭാസീതകണ്ഡലലളിതാഭോഗാ മലർനിര താവി മനോഹരവേഷാ
ലീലാപാംഗവിനർത്തിതമദനാ നാനാരതവിഭ്രഷണയുക്താ
മന്ദമന്ദപാംഗവിലാസൈസാരാധിച്ചാളനപമമാരാൽ.

***

അംഗവുമിന്നീയംഗിയുമിന്നീ ദൃശ്യവുമിന്നീയദൃശ്യവുമിന്നീ;
വേത്താവും നീ വേദ്യവുമിന്നീ വേദവുമിന്നീ ശാസ്ത്രവുമിന്നീ;
ശാതാവും നീ ശാനവുമിന്നീ ഹോതാവും നീ ഹവ്യവുമിന്നീ;
മന്ത്രവുമിന്നീ തന്ത്രവുമിന്നീ ഭോക്താവും നീ ഭോജ്യവുമിന്നീ.

***

തിറമൊടു തൃപ്പൂണിത്തുറയൻപാർന്നമരുമശേഷജഗന്മംഗല ജയ
ലക്ഷ്മീവല്ലഭ പുഷ്പരലോചന വരദ തൊഴുന്നേൻ വരദ തൊഴുന്നേൻ.”

ശിവസ്തോത്രം

നാരായണസ്തോത്രത്തെക്കാൾ വിശിഷ്ടമാണ് ശിവസ്തോത്രം. ചില പങ്ക്തികൾ നോക്കുക:

“ചന്ദം ചിത്തം നന്ദി വിതന്ദ്രം തുംഗമുദംഗം താക്കനേരം
മനസി തെളിഞ്ഞമ്മലമകളയാ മധുരത പൊഴിയെപ്പാടുനേരം
കാളം നയനശിഖിജാലാമുടനേറ്റേറ്റിളമതി വാടുനേരം
ഭ്രഷ്ടമണികൾ പിണഞ്ഞു പിണഞ്ഞിട്ടങ്ങോടിങ്ങോടാടുനേരം
ജലനീധിനിവഹം ചെറുതു കലങ്ങെക്കലഗിരിവൃന്ദം രുടുതികലുങ്ങെ
ത്രിദശഗണങ്ങൾ തെളിഞ്ഞുതുടങ്ങെക്കിന്നരകിംപുരുഷോരഗചാരണ-
ഭൂതപ്രേതപിശാചനിശാചരസിദ്ധമുനീശ്വരവിദ്യാധരകല-
മംഗലനരതികളണഞ്ഞുവണങ്ങെപ്പുളകശ്രേണികൾ മെയ്യിലിണങ്ങെ-
പ്പുതിയ ചിലമ്പുകളാശ്രു കിലുങ്ങെക്കരതലചഞ്ചല ഹരിണീലോചന-

വിദ്രമസരണികൾ ചെറുതു പതുങ്ങെത്തിരുവദനേ നവസുഷമാസദനേ
 ഘർമ്മകണങ്ങളണിഞ്ഞുവിളങ്ങെഗ്ഗംഗാതരളതരംഗാവലികൾ പു-
 ജ്ജുന്നളവിലിളക്കം കരുതി മികയ്ക്കും ഘൃമഘൃമനിനദഗഭീരിമ
 പെരികെ മുഴങ്ങെപ്പവനികളിൽച്ചേർന്നംബരസിന്ധി വിതാനംപോലെ
 വലിയ ജടാളി പരന്നിടതിങ്ങെ ബ്രഹ്മകപാലശ്രോണികളും ചില
 രദ്രാക്ഷങ്ങളുമൊക്കെപ്പൊട്ടിച്ചിതറിച്ചിതറിച്ചാരുകടുത്തുടി-
 തന്മേൽ മെത്തിന ഡുമുഡുമുനിനദം പെരികെമുഴങ്ങെസ്സന്ധ്യാകാലേ
 സന്തോഷംപുണ്ടഴകിനൊടിന്നീ കരുതും നിരപമതാസുവ
 കോലാഹലമിഹ കൺകൊണ്ടനിശംകണ്ടാവു ഞാൻ.” [ലീലാ-

‘ഭോക്താവ്യം നീ ഭോജ്യവുമിന്നീ’ മുതലായ വരികൾ ഇതിലും കാണുന്നു.

കാളീസ്തോത്രം

ഇതുപോലെതന്നെ ഹൃദയമോഹനമായ ഒരു കൃതിയാണ് കാളീസ്തോത്രവും. ചില വരികൾ അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു:

“ജയ ജയ നാഥേ ജലധരനാദേ ഭഗവതിതുംഗേ ഭവഭയഭംഗേ!
 ജനനി ശരണ്യേ ജഗദുരുപണ്യേ സനകസനന്ദാദിരഭിവന്ദ്യേ!

***

പാരിൽ നിറഞ്ഞസുരപ്പട ചൂഴ് നിറഞ്ഞൊടെതിർത്തു തിമിർത്തു തിമിർത്തു
 കളിച്ചുകളിച്ചു ചിരിച്ചുചിരിച്ചു ദുഷിച്ചുദുഷിച്ചു പറഞ്ഞനെയത്തമർ
 കിട്ടിന ദാരുകനെപ്പിടിപെട്ടു ചവിട്ടിയടിച്ച് മലർത്തി മുതിർത്തണി-
 മാർവിടയിൽ ത്രിശിഖാഗ്രമിറക്കി വലിച്ചു വളർന്ന വ്രണങ്ങളിൽനിന്നുരു-
 വിപ്പുന്നലൊത്തു പുറപ്പെട്ടമക്കുരുതിക്കളി വട്ടക മുട്ട നിറച്ചു പ-
 കർന്നു കടിച്ചുകടിച്ചു പുളച്ചുപുളച്ചു രസിച്ചുരസിച്ചുദരം പരി-
 പൂർത്തിവരുത്തിവരുത്തിയെടുത്തു തൊടുത്തപടർക്കടൽമാലകൾ കൊണ്ടു-
 ടിക്കു യഥേഷ്ടമണിഞ്ഞു കളഞ്ഞു കളഞ്ഞവശേഷമറഞ്ഞു തനിക്കു ചു-
 ഴന്നു വണങ്ങിന ഭൂതപിശാചഗണത്തിനു ഭോഗമെറിഞ്ഞു നിറഞ്ഞരു-
 ഷാ തലവെട്ടി നിവർന്നെഴു നിന്ന നിലത്തിലുറച്ചു പദാംബുരുഹങ്ങ-
 ഉടക്കിന നൃത്തപടുപ്രിയ”

***

“മഹിരനു ദീധിതിയായതു നീയേ പവനനു വേശവുമായതുന്നീയേ
 മലമകൾ നീയേ മലർമകൾ നീയേ കവമകൾ നീയേ വസുമതി നീയേ”

ഇനിയും ഇത്തരത്തിൽ വേറേയും ചില സ്തോത്രങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും വിസ്തരഭയംനിമിത്തം അ വയെപ്പറ്റിയുള്ള പരാമർശനത്തിൽനിന്നു വിരമിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ദണ്ഡകസ്തോത്രങ്ങൾ

ഭാഷാദണ്ഡകങ്ങളുടെ രീതിയിൽ ശൃംഖലകൾ ചേർത്തു രചിച്ചിട്ടുള്ള അനേകം സ്തോത്രങ്ങൾ അക്കാലത്തും അതിൽ പിന്നീടും ഓരോ കവികളുടെ വാങ്മയങ്ങളായുണ്ട്. രണ്ടു ദണ്ഡകങ്ങളിൽനിന്നു ചില ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

ശിവസ്തോത്രം

“കണ്ടോരു പാമ്പു മെയി(യ്യി)ലുണ്ടായവാറു ചിലർ
കണ്ടാലിതെന്തു ചിരിയാരോ?
കലപിലനെയലറ്റമൊരു പുലിയുരിയുമരയിലിതു
ചിലചില ചിലമ്പു ചെലനെന്നും. (1)

തീയുണ്ടു ചെഞ്ചിടയിൽ നീറുന്നതെന്നിതു
കാർകൊണ്ടിരുണ്ടു മഴപോലേ
തിടുതിടിനെയൊഴുകമതു ചിറയിടുമതറിയരുതു
മുറ്റമുറ മുറിഞ്ഞുവരുമോതാൻ?” (2)

ശ്രീകൃഷ്ണസ്തോത്രം

ഉല്ലോലപീലിമലരല്ലൊമണിഞ്ഞിരുളെ
വെല്ലുന്ന പൂങ്കുഴലൊതുങ്ങി;
ഉലയുമൊരു കർണ്ണാ-ഭരണനിഴൽ മിന്നും
കവിളിണയ്യുമുരുകരുണ പൊഴിയുമൊരു മിഴിമുനയ്യ-
മതിമുദുലമുറുവല്ലുമിയങ്ങി. (1)

കല്യാണകാന്തിഭരകല്യേന്ദുസുന്ദരമി-
തെല്ലായിലും നിജജനാനാം,
കലയ നയനാനാം-ഫലമിതമിതാനാം,
തിരുമുഖവുമതിലളിതരളല്ലളിതതുളസികല-
കലിതമപി കവളമലർദാമം. (2)

— 23 —

മണിപ്രവാള സാഹിത്യം: ഭാഷാചമ്പുക്കൾ

(ക്രി: പി: പതിനഞ്ചാം ശതകം)

പുനംനമ്പൂരി, കാലം

കോഴിക്കോടു മാനവിക്രമഹാരാജാവിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിലേക്കു ഒരംഗമായിരുന്ന പുനം നമ്പൂരിയെപ്പറ്റി പിന്നീടു ഉപന്യസിക്കാമെന്നു ഇരുപതാമധ്യായത്തിൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. സംസ്കൃതത്തിലല്ലാതെ മണിപ്രവാളത്തിൽമാത്രം കവനം ചെയ്തിരുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ ‘അരക്കവി’ എന്ന നിലയിലേക്കു അക്കാലത്തേക്കു വിദ്യാന്മാർ പരിഗണിച്ചിരുന്നില്ല എങ്കിലും വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹം ഒരു ‘ഒന്നരക്കവി’യായിരുന്നു. സാമൂതിരിയും കോലത്തിരിയും തമ്മിൽ കൊല്ലം 627-ആമാണ്ടു ചെയ്ത സഖ്യത്തെ പിൻതുടർന്നു കോലത്തിരി പുനത്തിൽ കുഞ്ഞിനമ്പിടിയെ സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തേക്കു അയച്ചുകൊടുത്തതിനു രേഖയുണ്ടെന്നു ഇരുപത്തിരണ്ടാമധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അന്നു പണ്ഡിതപ്രിയനായ മാനവിക്രമഹാരാജാവ് ഒന്നുകിൽ നാടുവാണിരിക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ യുവരാജാവായിരുന്നിരിക്കുകയോ ചെയ്യാം. ഏതായാലും പുനംനമ്പൂരി കോലത്തു നാട്ടുകാരനും കോലത്തിരിയുടെ ആശ്രിതനുമായിരുന്നു എന്നും അവിടെനിന്നു കോഴിക്കോട്ടേക്കു പോയി മാനവിക്രമന്റെ സദസ്യനായിത്തീർന്നു എന്നും ന്യായമായി ഊഹിക്കാവുന്നതാകുന്നു.

ചരിത്രം

പുനം സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലേക്കു ആദ്യമായി സമർപ്പിച്ചു

“താരിത്തനീകടാക്ഷാഞ്ചലമധുപകലം-
 രാമ, രാമാജനാനാം
 നീരിത്താർബാണ, വൈരാകരനികരതമോ-

മണ്ഡലീചണ്ഡഭാനോ,
 നേരത്തൊതോരു നീയാം തൊടുകറി കളയാ-
 യ്തെന്നുമേഷാ കളിക്ക-
 നേരത്തിന്നിപ്പുറം വിക്രമനവര, ധരാ
 ഹന്ത! കല്പാന്തതോയേ.”

എന്ന മനോമോഹനമായ പദ്യം കേട്ട് അവിടെ സന്നിഹിതനായിരുന്ന ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികൾ “അന്ത ഹന്തസ്തിന്തപ്പട്ടു” എന്നു ഹർഷോൽഘോഷണം ചെയ്തുകൊണ്ട് തന്റെ ഉത്തരീയപ്പട്ടു സമ്മാനിച്ചതായി ഐതിഹ്യമുണ്ട്. വാസ്തവത്തിൽ പ്രസ്തുതപദ്യത്തിലേ ‘ഹന്ത’ ആ വിദ്വൽപാരിതോഷികത്തെ പ്രകർഷണ അർഹിക്കുന്നു. ശാസ്ത്രികൾക്കു ഭാഷാകവികളെപ്പറ്റി പൊതുവേ വലിയ ബഹുമാനമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ

“ഭാഷാകവിനിവഹോയം ദോഷാകരവദ്വിഭാതി ഭുവനതലേ
 പ്രായേണ വൃത്തഹീനസ്സുര്യാലോകേ നിരസ്യഗോപ്രസരഃ”

എന്ന് അവരെ അവഹേളനം ചെയ്ത അദ്ദേഹം പട്ടാംബരദാനത്തിനു പുറമേ പുനത്തെ

“അധികേരളമഗ്രഗിരഃ കവയഃ
 കവയന്തു വയന്തു ന താൻ പ്രണമഃ;
 പുള്ളകോദ്ഗമകാരിവചഃപ്രസരം
 പുനമേവ പുനഃപുനരാനമഹേ”

എന്ന പ്രശംസാപത്രംകൊണ്ടുംകൂടി ധന്യനാക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. ‘വീണാലസന്മണിഖലായ’ ഇത്യൊദി ശ്ലോകം പുനം എങ്ങനെ പുരിപ്പിച്ചു ശാസ്ത്രികളുടെ ബഹുമാനത്തെ ആവർജ്ജിച്ചു എന്ന് ഇരുപതാമധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മാനവിക്രമന്റെ അനന്തരഗാമിയാണെന്ന് അനമാനിക്കാവുന്ന മാനവേദമഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി പുനം രചിച്ചതാണ്

“ജാഭപ്രദ്വേഷിമുൻപിൽ സുരവരസദസി
 ത്വൽഗുണൗഘങ്ങൾ വീണാ-
 ശ്രംഭൽപാണൗ മുണൗ ഗായതി സുരസുദശാം
 വിദ്രമം ചൊല്ലുവല്ലേൻ;
 കമ്പിട്ടാളുർവശിപ്പെണ്ണുകകമലമലി-
 ന്നു, മടിക്കത്തഴിഞ്ഞു,
 രംഭയ്ക്കഞ്ചാറു വട്ടം കബരി തിരുകിനാൾ
 മേനകാ മാനവേദ.”

എന്ന ശ്ലോകം. മാനവിക്രമന്റെ നിര്യാണത്തിനുശേഷം കോഴിക്കോട്ടേ ആസ്ഥാനസദസ്സിൽ സൽകവികൾക്കു വേണ്ട പ്രോത്സാഹനം സിദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല എന്നു പുനം താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ വിലപിക്കുന്നു:

ചൊല്ലേറ്റം വിക്രമക്ഷ്യാപതി, ഗിരിജലധി-
 സ്വാമി, സാഹിത്യലക്ഷ്മി-
 മുഖ്യസ്ഥാനം, കവിത്യാമൃതനിധി പരലോ-
 കേ മുദാ വാന്ദ് മുലം
 ഇക്ഷോണീമണ്ഡലേ സംസ്കൃതകവിത പല-
 ര്ക്കങ്ങളു; കണ്ടെച്ചിലെല്ലാം
 നക്കം നായ്ക്കം തൊടുകിന്റീതു ശിവ ശിവ ഭാ-
 ഷാകവിത്യാഭിമാനം.”

പുനത്തിന്റെ കവിതയെപ്പറ്റി സമകാലികന്മാർക്കുള്ള മതിപ്പ് എത്ര വലുതായിരുന്നു എന്നു ഇളതിനു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന മുത്തകവും സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു:

“പുനം ചമയ്ക്കുന്ന ചിലോകമെല്ലാ-
 മനസ്സു ചൊല്ലിട്ടിഹ കേൾപ്പനോ ഞാൻ
 കനം തിരണ്ടീടെഴുമിക്ഷുകാണയാൽ
 കിനിഞ്ഞു പുനേനൊഴുകുന്നപോലെ.”

പുനവും ശങ്കരകവിയും

ശ്രീകൃഷ്ണവിജയകാരനായ ശങ്കരകവിയെക്കുറിച്ച് ഇരുപതാമധ്യായത്തിൽ ഉപന്യസിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഉപരി വിചിന്തനം ചെയ്യുവാൻ പോകുന്ന ചന്ദ്രോത്സവം എന്ന മണിപ്രവാളകാവ്യത്തിൽ ഈ രണ്ടു കവികളേയും പറ്റി യഥാക്രമം ഓരോ പദ്യം കാണുന്നുണ്ട്. ‘ഉചിതരസവിചാരേ’ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ശങ്കരപ്രശസ്തിപരമായ പദ്യം മുൻപ് എടുത്തു ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. പുനത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പദ്യം താഴെക്കാണുന്നതാണ്:

“മദനസമരസമ്മർദ്ദാന്തരോത്തകാന്താ-
 മണിതമധുരമാധുര്യൈകവംശപ്രസൂതൈഃ
 മത്തമത മണമോലും പദ്യബന്ധൈരനേകൈ-
 ര്മമദയതി പുനമിനം ഭൂരിഭൂചക്രവാളം.”

‘പദ്യബന്ധൈഃ’ എന്നതിനു ‘പദ്യഭേദൈഃ’ എന്നും ‘പദ്യഗദ്യൈഃ’ എന്നും പാഠഭേദങ്ങളുണ്ട്. പുനത്തിനു മാറലേഖയെന്നും ശങ്കരനു മാനവീമേനകയെന്നും ഉള്ള ഗുഡനാമങ്ങളിൽ ഓരോ യുവതിമാർ പ്രേമഭാജനങ്ങളായിരുന്നു. അവരെപ്പറ്റി പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിൽ

“മധുമൊഴി പുനമെന്നാ നൽക്കവിന്ദ്രേണ സാര-
 സ്വതപരിമളമോലും പദ്യഭേദൈരനേകൈഃ
 പകലിരവു വളർത്തി സ്തുതമാനാപദാനാ

¹ വാന്ദ്=(വാണ്ണ) വാണ.

മധുരകവിഭിരന്യൈരനീതാ രാഘവാദ്യൈഃ;

ഉലകഖിലമിളക്കിക്കൊണ്ടു തണ്ടാരിൽമാതിൻ
നയനസുകൃതമാലാ മാറലേഖാ തദാനീം
യുവതിഭിരഭിവിതാ പൂർണ്ണചന്ദ്രോത്സവത്തി-
ന്നഴകിനൊടൊഴുനള്ളി മേദിനീചന്ദ്രികായാഃ.”

എന്നും;

“ശ്രീശങ്കരേണ വിദുഷാ... വർണ്യമാനാ²”
“പുകഴുലകിൽ വിതയ്ക്കും മേദിനീവെണ്ണിലാവി-
ന്നഭിമതസഖി, വെള്ളിപ്പള്ളിയമ്പംഗയോനേഃ
പരദൃതമൊഴി മമ്മാ! മാനവീമേനകപ്പു-
മകളഴകൊടു വന്നാൾ പൂർണ്ണചന്ദ്രോത്സവായ.”

എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങളിൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. മാറലേഖയെപ്പറ്റി പരാതിപ്പെട്ടു പുനം ശങ്കര കവിക്ക് അയച്ച ഒരു ശ്ലോകമാണ് ചുവടെ കുറിക്കുന്നത്.

“മൽപ്രാണങ്ങളിനണ്ടു നിന്നൊടരിയോരന്യായമിപ്പോളെടോ
പരമാംഗലരംഗ, ശങ്കരകവേ, നിന്നോമലന്യാദൃശി;
മൽപ്രാണേശ്വരി, മാറലേഖ, മഹിളാരത്നം തരിന്റീലൊടോ
ചെപ്പേലും മുലമൊട്ടെനിക്കു നളിനത്താർബാണഹിഡാനിയേഃ”

അതു കണ്ടിട്ടു ശങ്കരകവി മാറലേഖയ്ക്ക് അധോലിഖിതമായ പദ്യം അയച്ചുകൊടുക്കുകയുണ്ടായി:

“ധന്യേ സൽപാത്രദാനംപ്രതി തവ മടിയെ-
ന്തെതു മൂന്നേ കൊടാഞ്ഞു
കന്യേലും കൊങ്ക, പങ്കേരഹമുഖി, പുനമാം
നൽക്കവിന്ദുന്നതന്ദ്രം?
അന്യായം ചൊല്ലുമാറാക്കിനതമലഗുണേ,
യുക്തമോ? ചിത്തമയ്യോ!
ഖിന്നം കാണേതദീയം മദനശരശിഖാ-
ദാരുണം മാറലേഖേ.”

ഇതിൽനിന്നെല്ലാം പുനത്തിന്റെ ജീവിതകാലം 600-നും 630-നും ഇടയ്ക്കാണെന്ന് ഉറപ്പിച്ചു പറയാവുന്നതാണ്.

² ഈ ശ്ലോകം ഇരുപതാമധ്യായത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

രാമായണം ചമ്പു

പുനമാണ് രാമായണചമ്പുവിന്റെ നിർമ്മാതാവ് എന്നു സമാപിക്കുന്നതിനു പ്രത്യക്ഷലക്ഷങ്ങൾ ഒന്നുമില്ല. ഏതെങ്കിലും ഒരു ബൃഹത്തായ മണിപ്രവാളകാവ്യത്തിന്റെ പ്രണേതൃത്വംകൂടാതെ അദ്ദേഹത്തിനു തന്റെ ജീവിതകാലത്തിൽത്തന്നെ മേൽ സ്മരിച്ച ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വ്യഞ്ജിക്കുന്ന വിധത്തിലുള്ള മഹത്തായ യശസ്സു സിദ്ധിച്ചിരിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ലല്ലോ. ഭാഷാരീതിയുടെ പഴക്കം നോക്കിയാൽ രാമായണചമ്പു പുനത്തിന്റെ കാലത്തു വിരചിതമായ ഒരു കൃതിയാണെന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. 'അസ്തുങ്ങളിന്നു മുള് 'ധരിച്ചാളെന്മാരില് 'വന്നാത്' എന്നിത്യാദി പ്രയോഗവിശേഷങ്ങളും, മൈന്തർ (തരുണൻ), അങ്കി (അഗ്നി), നവരം (ശ്രേഷ്ഠം), ചുവയാ (രസിക്കുകയില്ല), വിരൺ (കൊതി) മുതലായ പഴയ പദങ്ങളും ആ മതത്തിന് ഏറെക്കുറേ അവലംബം നല്കുന്നു. പ്രത്യക്ഷമായി കർത്തൃനാമം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത കേരളീയ ചമ്പുക്കളുടെ നിർമ്മാതൃത്വം നിർണ്ണയിക്കുന്നതിന് പല വൈഷമ്യങ്ങളുണ്ട്. അവയിൽ അതിപ്രധാനമായി പറയേണ്ടത് ആ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കർത്താക്കന്മാർ പൂർവ്വകവികളുടെ പദ്യങ്ങളെ ചിലപ്പോൾ അതേ നിലയിലും, മറ്റു ചിലപ്പോൾ അല്പാല്പം രൂപ ഭേദം വരുത്തിയും, വേറെ ചിലപ്പോൾ തർജ്ജമചെയ്തും സ്വകീയമാക്കുന്നു എന്നുള്ളതാണ്. അവരുടെ കാലത്തിനുശേഷം ആ ചമ്പുക്കൾകൊണ്ടു കൈകാര്യം ചെയ്തിരുന്ന മറ്റുചിലരും അസൂക്രതികളിൽനിന്നു സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലുമുള്ള ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ അവസരോചിതമായി എടുത്തു ചേർത്തു അവയെ പുഷ്പിപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ട്. രാമായണചമ്പുവിൽത്തന്നെ രഘുവാംശം, മാഘം, നൈഷധീയചരിതം, ഭോജചമ്പു, ഉത്തരരാമചരിതം, ബാലരാമായണം, മഹാനാടകം, അനർഘരാഘവം, പ്രസന്ന രാഘവം, രഘുവീരചരിതം (നാടകം) മുതലായ അനവധി ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നു പദ്യഗദ്യങ്ങളും വാസവദത്ത, ഭോജചമ്പു ഇവയിൽനിന്നും മറ്റും ഗദ്യങ്ങളും ഉദ്ധൃതങ്ങളായിക്കാണുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള ഒരു അതിനിബിഡമായ അന്ധകാരത്തിൽ നാം ഭാഷയിൽനിന്നു ലഭിക്കുന്ന ലഘുവായ പ്രകാശത്തെ തിരസ്കരിക്കുന്നതായാൽ ആശ്രയാന്തരമില്ലാതെ ഉഴന്നുപോകും. ഉദണ്ഡന്റെ 'സ്വസ്തിൻ വേശ്ശനി' ഇത്യാദി പദ്യം രാമായണ ചമ്പുവിന്റെ ചില ആദർശഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ രാമാവതാരം പ്രബന്ധത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ചേർത്തുകാണുന്നു. ഉദണ്ഡനും പുനവും തമ്മിലുള്ള മൈത്രിബന്ധം സ്മരിക്കുമ്പോൾ രാമായണ ചമ്പു പുനത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്നുള്ളതിന് അത് ഒരു തെളിവായി സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്; എന്നാൽ എല്ലാ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും ആ പദ്യം കാണുന്നില്ലെന്നുള്ളത് ആ തെളിവിനെ ദുർബ്ബലപ്പെടുത്തുന്നില്ലെന്നുമില്ല. ഏതായാലും കിട്ടിയിടത്തോളമുള്ള ലക്ഷ്യങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കി പ്രസ്തുതചമ്പു പുനത്തിന്റെ പ്രധാന കൃതിയാണെന്നു പറയുന്നതിൽ അപാകമില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. രാമായണചമ്പുവിലേ പല ഗദ്യപദ്യങ്ങളിലും പാഠഭേദങ്ങൾ കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ട്. കൊച്ചി ഭാഷാപരിഷ്കരണ കമ്മിറ്റിയിൽ നിന്നു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങളിലെ പാഠം തിരുവിതാംകൂർ ശ്രീമൂലം മലയാളഭാഷാഗ്രന്ഥാവലിയിൽ ചേർത്തു പ്രകാശിതമായ പുസ്തകത്തിലുള്ള അതേ ഭാഗങ്ങളിലേ പാഠത്തിൽനിന്നു ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്തമായിരിക്കുന്നു.

പുനം ചമ്പുരചനയിൽ വരുത്തിയ പരിഷ്കാരങ്ങൾ

ഉണ്ണിയച്ചിചരിതം, ഉണ്ണിച്ചിരുതേവിചരിതം, ഉണ്ണിയാടിചരിതം മുതലായ പതിനാലാം ശതകത്തിലെ ഭാഷാചമ്പുക്കൾ ഇതിവൃത്തവിഷയത്തിൽ ഇതിഹാസപുരാണങ്ങളെ ഉപജീവിച്ചിരുന്നില്ല; തന്നിമിത്തം അവയെ ചാക്കിയാന്മാരും പാഠകക്കാരും രംഗത്തിൽ പ്രവചനത്തിന് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നില്ല. അക്കാത്യത്തിൽ ഇദംപ്രഥമമായി ഒരു പരിഷ്കാരം വരുത്തിയതു പുനമാകുന്നു. ഗൌരവമുള്ള വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്നതിൽ ഭാഷാചമ്പുക്കൾ പ്രയോജകീഭവിക്കുമെന്ന് അദ്ദേഹം രാമായണചമ്പുമൂലം തെളിയിച്ചു. ആ ചമ്പുവും മറ്റും കൂത്തിനും പാഠകത്തിനും പണ്ടു് ഉപയോഗിച്ചുവന്നിരുന്ന എന്നുള്ള മതത്തെ ചിലർ നിർമ്മൂലമായി കരുതുന്നു. ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ആവ്യബ്രാഹ്മണരുടെ സദസ്സിൽവെച്ചു നടത്തുന്ന ഭഗവൽകഥാപ്രസംഗങ്ങൾക്കു ഭാഷാപ്രബന്ധങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കുക എന്നുള്ളതു് അസംഭാവ്യമാണെന്നും അതിനാൽ പുനം മഴമംഗലം മുതലായ മഹാകവികൾ സംസ്കൃതത്തിലേ ഭോജ ചമ്പു മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പോലെ സഹൃദയന്മാർക്കു വായിച്ചു രസിക്കുവാൻ മാത്രം ഉണ്ടാക്കിട്ടുള്ളതാണ് ഭാഷാപ്രബന്ധങ്ങൾ എന്നുമാണ് അവരുടെ വാദം. ചാക്കിയാന്മാരെപ്പോലെ നമ്പിയാന്മാരും ഒരു കാലത്തു കൂത്തു നടത്തിവന്നിരുന്നു എന്നും അതിനു തമിഴെന്നു പറയുന്ന ചില ഭാഷാപ്രബന്ധങ്ങളാണ് അവർ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതെന്നും നാം ലീലാതിലകത്തിൽ നിന്നു ഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. പുനവും മറ്റും സരസങ്ങളായ മണിപ്രവാളപ്രബന്ധങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചപ്പോൾ നമ്പിയാന്മാർ പഴയ പ്രബന്ധങ്ങളെ പരിത്യജിച്ച് അവയെ രംഗത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചുതുടങ്ങിയെന്ന് അനുമാനിക്കുന്നതിൽ അസാധാര്യമില്ല. അല്ലെങ്കിൽ അവയുടെ ആരംഭത്തിൽ ഭോജചമ്പുവിലേയും മറ്റും രീതിക്കു വിപരീതമായി ഒരു കഥാസൂചക ശ്ലോകം ചേർക്കുന്നതിനും

“സാസ്താമ്നായേതിഹാസശ്രുതിഷു വിവിധകാ-
 വ്യോൽകരേ നാടകേഷു
 ശ്ലോഘ്യേ സാരസ്വതേ വാക്പരിചിതിഷു പരാം
 കോടിമാടികമാനേ,
 ഗംഭീരേസ്മിൻ സമാജേ സുമഹതി നവസ-
 ന്ദർമോല്യോപഹാര-
 പ്രക്രാന്തസ്യാസ്യ മേ ദാസ്യതി വൃഷ്പരണാ-
 മാനകമ്പാവലംബം.”

എന്നു തെക്കൈനാഥോദയകാരനും മറ്റും ഉപന്യസിക്കുന്നതിനും അർത്ഥമില്ല; ഈ അഭിപ്രായത്തെ ദൃഢീകരിക്കുന്നതിന് ഒരു തെളിവുംകൂടി കാണിക്കാം. പാഠകകഥാമാലിക എന്നൊരു പഴയ അമൂല്യഗ്രന്ഥം ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിവക്ഷിതമായ കഥ വിഷ്ണു പരമാണെങ്കിൽ “പത്മനാഭം ഭജേമാഃ” എന്നും ശിവപരമാണെങ്കിൽ “ചന്ദ്രചൂഡം ഭജേമാഃ” എന്നും അവസാനിയ്ക്കുന്ന ഓരോ ശ്ലോകംകൊണ്ടു് ആരംഭിക്കണമെന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ നിയമനം ചെയ്തുകാണുന്നു. ആ മാതിരി ശ്ലോകങ്ങളെല്ലാം മണിപ്രവാളത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ളവയുമാണ്. അവയെ ചാക്കിയാന്മാരും പാഠകക്കാരും പണ്ടു മന്ത്രംപോലെ രംഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ ചൊല്ലാറുണ്ടായിരുന്നു എന്നാണു കേട്ടറിവ്. ഇന്ന് ആ

ചടങ്ങു വേർമാഞ്ഞുപോയി. അവ കൂടാതെ അണിയറയിൽവെച്ചു ചൊല്ലേണ്ട ചില വന്ദന ശ്ലോകങ്ങളുമുണ്ട്. അവയെ നേപഥ്യശ്ലോകങ്ങളെന്നു പറയുന്നു. കഥാസൂചകങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങൾക്കു ബന്ധശ്ലോകങ്ങൾ എന്നാണ് പേർ. പദ്യഗദ്യങ്ങളുടെ പ്രവചനത്തിനു വേണ്ട വാക്യങ്ങളും പാഠകകഥാമാലികയിൽ എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അതിൽ സംസ്കൃത ശ്ലോകങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഭാഷാ ശ്ലോകങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ, ചാക്കിയന്മാർ മണിപ്രവാള പദ്യങ്ങൾ രംഗത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചിരുന്നവോ എന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും പാഠകക്കാർ അങ്ങനെ ചെയ്തിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പര്യാപ്തമായ സാക്ഷ്യമുണ്ട്. മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ വിശ്വാതിശായികളായ സംസ്കൃതചമ്പുക്കളുടെ ആവിർഭാവത്തോടുകൂടിയാണ് ആ പരിപാടി അന്യോന്യമമായത്.

സംസ്കൃതചമ്പുക്കൾക്കും പുനത്തിന്റെ കാലഘട്ടങ്ങളുള്ള ഭാഷാചമ്പുക്കൾക്കും തമ്മിൽ പ്രകടമായി രണ്ടു വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്. ആശിസ്സോ നമസ്തീയയോകൊണ്ടു തുടങ്ങുന്നതും അല്ലാത്തതുമായ ചമ്പുക്കൾ സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലുമുണ്ട്. എന്നാൽ കഥാസൂചന കൂടാതെ ഭാഷാചമ്പുക്കൾ പ്രായേണ ആരംഭിക്കുന്നില്ല. അതു പല പ്രകാരത്തിൽ ആകാം. ഒരു തോഴനെ കണ്ടിട്ടു കവി തന്നിമിത്തം തനിക്കുണ്ടാകുന്ന സന്തോഷത്തെ താൻ പറഞ്ഞു തുടങ്ങുന്ന കഥയിൽ ഏതു പാത്രത്തിനെങ്കിലും ഉണ്ടാവാൻ പോകുന്ന സന്തോഷത്തോടു് ഉപമിക്കുന്നതു് അതിൽ ഒരു രീതിയാകുന്നു. ഒരു സാമാന്യതത്തുവെന്തെ നിർദ്ദേശിച്ചു് അതിനു വക്ഷ്യമാണമായ കഥയുടെ അവസാനഘട്ടത്തെ ഉപമാനമാക്കുക എന്നുള്ളതാണ് മറ്റൊരു രീതി. വേറിട്ടൊന്നു തോഴനെ കഥ കേൾക്കുവാൻ ഉപദേശിക്കുന്നതാകുന്നു. ഇനിയുമൊന്നു് ആശീർവാദശ്ലോകത്തിലോ നമസ്കാരശ്ലോകത്തിലോ തന്നെ കഥാംശത്തെ ഉപമാന രൂപത്തിൽ ഘടിപ്പിക്കുക എന്നുള്ളതാണ്. വിവക്ഷിതമായ കഥയിൽക്കൂടി കവി താൻ നിരീക്ഷിക്കുന്ന ഒരു സാമാന്യ തത്വത്തെ അർത്ഥാന്തരന്യായസരീതിയിൽ പ്രതിപാദിക്കുക

എന്നുള്ളതു് അഞ്ചാമത്തെ സമ്പ്രദായമായി ഗണിക്കാം. ഇവയെല്ലാം ഉദാഹരണങ്ങൾ രാമായണചമ്പുവിൽത്തന്നെ ഉണ്ട്. ഇത്തരത്തിലൊരു പരിപാടി സംസ്കൃതചമ്പുക്കളിൽ ഇല്ലല്ലോ. സംസ്കൃതചമ്പുക്കൾക്കും ഭാഷാചമ്പുക്കൾക്കും തമ്മിലുള്ള രണ്ടാമത്തെ വ്യത്യാസം അവയിലെ ഗദ്യരീതിയെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണ്. ഭാഷാചമ്പുക്കളിൽ സംസ്കൃതഗദ്യങ്ങൾ സ്വകീയങ്ങളായും പരകീയങ്ങളായുമുണ്ട്. സ്വകീയ ഗദ്യങ്ങളുടെ രീതി പ്രായേണ കാദംബരീയെ അനുകരിക്കുന്നു. ഭാഷാഗദ്യങ്ങളെല്ലാം ദ്രാവിഡങ്ങളോ ദ്രാവിഡകല്പങ്ങളോ ആയ വൃത്തങ്ങളിലാണ് ഗ്രഥിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. അവയെ വൃത്തവിശേഷങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നു. മുന്യു ദാമോദരച്ചാക്കിയാർ ഏതദിഷയകമായി പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്ന ദുസ്സാതന്ത്ര്യത്തെ പുനം നിയന്ത്രിച്ചു. ചമ്പുഗദ്യം വൃത്തവിശേഷനിബദ്ധമായിരിക്കണമെന്നു വിധിക്കുകയും ആ വിധി കൊല്ലം 10-ആം ശതകത്തിന്റെ അവസാനംവരെ ജീവിച്ചിരുന്ന ചമ്പുകാരന്മാരെല്ലാം അനുസൃതമായി അനുസരിക്കുകയും ചെയ്തു. സംസ്കൃതരീതിയിലുള്ള ചണ്ഡവൃഷ്ടിപ്രയാതാദികളും ഭാഷാരീതിയിലുള്ള ഇക്ഷുദണ്ഡികാദികളുമായ ദണ്ഡകങ്ങളും പുനം ധാരാളമായി പ്രയോഗിച്ചു കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ഉണ്ണിയാടിചരിതത്തിൽപ്പോലും നാം കാണുന്ന ഭാഷാദണ്ഡകപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവു് ആരെന്നറിയുന്നില്ല; ഏതായാലും

അതു മലയാളത്തിന്റെ ഒരു പ്രാചീനവും പ്രശസ്തവുമായ പ്രത്യേക സ്വത്താണെന്നുള്ളതു നിർദ്ദിവാദമാകുന്നു. പദ്യങ്ങളെല്ലാം സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽത്തന്നെയാണ് നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആ വൃത്തങ്ങളിൽ അത്യന്തം മുഖ്യമായിട്ടുള്ളതു സ്രഷരതന്നെ. സ്രഷരയിലാണ് ചമ്പുകാരന്മാർ പ്രായേണ കഥ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പോകുന്നത്. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു വൈചിത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി കസ്യമഞ്ജരി, ശാർദ്ദൂലവിക്രീഡിതം, ശിഖരിണി, മാലിനി, വസന്തതിലകം, പുഷ്പിതാഗ്ര, വസന്തമാലിക, ഉപജാതി, ആര്യ, അനുഷ്ടുപ്പ് മുതലായ വൃത്തങ്ങളെക്കൊണ്ടും കൈകാര്യം ചെയ്യാറുണ്ട്.

രാമായണചമ്പുവിന്റെ സ്വരൂപം

ഭാഷാചമ്പുക്കളിൽ വിപുലതകൊണ്ടും വിവിധരൂപമായ ആകർഷകത്വംകൊണ്ടും വിശ്വാതരമായി പരിലസിക്കുന്നതു രാമായണചമ്പുവാകുന്നു. അതിൽ രാവണോത്ഭവം, രാമാവതാരം, താടകാവധം, അഹല്യാമോക്ഷം, സീതാസ്വയംവരം, പരശുരാമ വിജയം, വിച്ഛിന്നാഭിഷേകം, ഖരവധം, സുഗ്രീവസഖ്യം, ബാലിവധം, ഉദ്യാനപ്രവേശം, അംഗുലീയാങ്കം, ലങ്കാപ്രവേശം, രാവണവധം, അഗ്നിപ്രവേശം, അയോധ്യാപ്രവേശം, പട്ടാഭിഷേകം, സീതാപരിത്യാഗം, അശ്വമേധം, സ്വർഗ്ഗാരോഹണം എന്നിങ്ങനെ ഇരുപതു വിഭാഗങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഈ വിഭാഗങ്ങളെ പ്രബന്ധങ്ങളെന്നു സൌകര്യത്തിനുവേണ്ടി നമുക്കു വ്യവഹരിക്കാം. വാല്മീകിരാമായണത്തെത്തന്നെയാണ് കവി ഇതിവൃത്തവിഷയത്തിൽ ആമുഖഗ്രം അവലംബിക്കുന്നതെങ്കിലും കഥ സങ്കോചിപ്പിക്കേണ്ട ഘട്ടങ്ങളിൽ സങ്കോചിപ്പിച്ച്, വികസിപ്പിക്കേണ്ട സ്ഥലങ്ങളിൽ വികസിപ്പിച്ച്, പൌർവ്വാപര്യവിഷയത്തിൽ അവസരോചിതമായി ഭേദഗതിചെയ്ത്, ഉത്തരരാമചരിതം, ആശ്ചര്യപുഡാമണി മുതലായ ഇതര ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നുകൂടി ഇതിവൃത്താംശങ്ങൾ സ്വീകരിച്ച് മീനസപ്തത്തിയാണ് തന്റെ വാങ്മയത്തെ ആവിഷ്കരിക്കുന്നത്. ദശരഥനുമായ മുനിശാപം വാല്മീകി വർണ്ണിക്കുന്നത് അയോധ്യാകാണ്ഡത്തിലാണല്ലോ. എന്നാൽ ചമ്പുകാരൻ അത് ഔചിത്യപൂർവ്വം രാമാവതാരഖണ്ഡത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. പിന്നെയും ആദികാവ്യത്തിൽ ശ്രീരാമന്റെ യാഗാശ്വത്തെ സംരക്ഷിക്കുന്നത് ലക്ഷ്മണനാണ്; എന്നാൽ ചമ്പുവിൽ ലക്ഷ്മണപുത്രനായ ചന്ദ്രകേതു അശ്വചോരണം ചെയ്യുകയും ലവനോടു പടപൊരുതുകയും ചെയ്യുന്നു. അവിടെ കവി ഉത്തരരാമചരിതനാടകത്തെയാണ് ഉപജീവിക്കുന്നത്.

രാമായണചമ്പുവിലെ ചില പദ്യഗദ്യങ്ങൾ

ഭാഷയ്ക്കും രസത്തിനും ഒന്നുപോലെ പ്രാധാന്യം നല്കി രചിക്കേണ്ട ഉത്തമമണിപ്രവാളകവിതയുടെ ലക്ഷണങ്ങളെപ്പറ്റി പുനത്തിനു നൈസർഗ്ഗികമായ ബോധമുണ്ടായിരുന്നു. രാമായണ ചമ്പുവിലെ പദ്യങ്ങളുടെ രീതി, വൃത്തി, ശയ്യ, പാകം ഇവയും ഓജസ്സ്, കാന്തി തുടങ്ങിയ ഗുണങ്ങളും സർവ്വോപരി രസപുഷ്പിയും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകമായി നമ്മുടെ ഉദാത്തമായ പ്രശംസയെ അർഹിക്കുന്നു. സംസ്കൃതപദങ്ങളേയും ഭാഷാപദങ്ങളേയും തമ്മിലിണക്കി തന്റെ കവിതയെ മധുരീകരിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന വൈഭവം നമ്മെ

ആശ്ചര്യ ഭരിതരും ആനന്ദമനരമാക്കിത്തീർക്കുന്നു. ഏതാനും ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ട് ഈ വസ്തുത ഉദാഹരിക്കാം.

ദേവന്മാരെ ആശ്വസിപ്പിക്കുന്ന മഹാവിഷ്ണു:

“മേളംതാവുന്ന ഇവെൺമുറ്റവൽ ഇണയുമായ്
ബാലവെൺചാമരാളി-
മോലക്കുംപ്പുണ്ടു വീയിച്ചുഴലെ നിറമെഴും
വിഷ്ണുലോകാംഗനാനാം
കോലപ്പൊല്ലുകണാനാം നിനദമണികരാ-
ഗ്രേണ ഭംഗ്യാ വിലക്കി
വൈത്രലോക്യാധീശനദൃൽസ്മിതമധുരമുഖോ
ധാതുമുഖ്യാൻ ബഭാഷേ.”

(1)

ദശരഥന്റെ മാഹാത്മ്യം:

“കീർത്തിക്ഷീരോദഹേനാ നിയതമുഡുഗണാ-
സ്തുത്ര, ഭൂപോത്തമാംഗം
പുതുതുകം പാദപീഠം, ജലനിധി പരിഖാ,
മേരു ഭണ്ഡാരസാരം,
വാഴ്ന്നിടും വന്ദിതർഗ്ഗം വലരിപുനഗരി-
നാരിമാരെന്നവേണ്ടാ
ധാത്രിചക്രം കളിക്കെട്ടിനിയ ദശരഥ-
നെന്നൊരാഭോഗമോർത്താൽ.”

(2)

സീതാസമേതനായി മിഥിലയിൽനിന്നു മടങ്ങിച്ചെല്ലുന്ന ശ്രീരാമനെ സരയൂനദി എതിരേ
ല്ലുന്നതു്:

“അന്നേരം താമരപ്പുന്തളികകളിൽ മണി-
ച്ചെപ്പു നൽക്കർണ്ണികാഖ്യം
വിന്യസ്യലോലഹേനസ്മിതമധുരമുഖീ,
ഭ്രംഗനേത്രാഭിരാമാ,
ധന്യാ, ശൈവലമാലാലനചികരഭോ,
ചക്രവാകസ്തനാഡ്യാ,
വന്നാൾ മെല്ലെന്നതിർപ്പാൻ പരിചൊടു സരയൂ-
നിർമ്മലാംഗീ തദഗ്രേ.”

(3)

ശ്രീരാമന്റെ വിരഹതാപം:

“നൽക്കൊണ്ടുൽച്ചാർത്തു കാണാമുപരി, പരിലസൽ-
 കന്ദളാ ഭൂതയാത്രീ,
 ദിക്കെങ്ങും പാടിയാടും മയിൽനിരകൾ, തണ-
 തോരു തൈത്തെന്നൽതാനും;
 ഉൽക്കണ്യാവേശശാലി വിരഹവിപദി ഞാ-
 നേതു ദിക്കിങ്കലയ്യോ!
 വയ്ക്കേണ്ടു ഹന്ത! മൽക്കണ്ണുകൾ! ജനകസുതേ,
 ദേവി ഹാഹാ! ഹതോഹം.”

(4)

സമുദ്രത്തോടു കോപിക്കുന്ന ശ്രീരാമൻ:

“കശശയനതലോതമിതസ്തുദാനീം
 ഭൃശമുടലെങ്ങുമണിഞ്ഞു ഘർമ്മബിന്ദുൻ
 വചനമിദമുവാച രക്ഷകോപ-
 പ്രചുരഭരാരണദാരുണാനന്ദേഃ.”

(5)

അന്തർവൃത്തിയായ സീത:

“വക്ഷോജാഗ്രം കുറുത്തും, വടിവൊടു നടുചീർ
 ത്തും, വശംകെട്ടു വീർത്തും,
 പ്രക്ഷാമാംഗം വിയർത്തും വ്രതവിധികളയർ-
 ത്തും, വിളർത്തും കപോലം
 ഭക്ഷ്യദ്രവ്യം മറുത്തും, കളഭതതി ചെറു-
 ത്തും, വിനോദം വെറുത്തും,
 മുഖ്യം ദൈവത്തെയാർത്തും, ജനകന്ദ്രപസുതാ-
 ഗർഭമേറ്റം ബഭാസേ.”

(6)

ലവൻ ചന്ദ്രകേതുവിന്റെ സൈന്യത്തോടു:

“ഒക്കെയെച്ചു വരവെന്തിതൊരാശ്രമാനേ?
 തിക്കാരമിത്തൊഴിലെടുത്തതടക്കവൻ ഞാൻ;
 ഇക്കണ്ടതിൽ ചില കഴുത്തുകൾ തുണ്ടമാക്കി-
 ചെക്കൻ കളിക്കൂ, മതിർകെട്ടണയായ് നല്ലൂ.”

(7)

ചന്ദ്രകേതു ലവനോടു:

“എന്നേ ധാർഷ്ട്യക്കുരുണേ, ഭൂവനവിജയിനോ
 രാവണാരാതിതന്നോ-
 ടിന്നിയോ പോരിനാളായതു? ചപലവടോ

നന്നെടോ വൈഭവം കേൾ;
ഒന്നിന്നൊന്നായ്ത്തിമിർത്തിത്തരമടവു തുടർ-
ന്നീടിലെന്നൊര്യപാദം
തന്നാണൊ ചെറ്റടങ്ങാ ചെലമനമഹോ-
ത്സാഹി മത്സായകോയം.”

(8)

ഒടുവിൽ ഒരു അഭൗമവും അദ്ദൃഷ്ടചരവുമായ സാഹിത്യ പരിമളമഴപെയ്യുകൊണ്ടാണ് കവി നമ്മെ വിട്ടുപിരിയുന്നത്. സ്വർഗ്ഗാരോഹണഘട്ടത്തിൽ ശ്രീരാമൻ സീതാദേവിയെ നിശിക്ഷിക്കുന്ന സന്ദർഭം നമുക്കു കാണിച്ചുതന്ന വാങ്മയചിത്രം ഭാഷാകവിതയുടെ പരമോച്ചമായ ശൃംഗത്തിൽ പാറിക്കളിക്കുന്ന വിജയപതാകയാകുന്നു. നോക്കുക, അവിടത്തെ കേശാദി പാദവർണ്ണനം:

“പരിമളമഴ പെയ്യിരുണ്ടു ഭംഗ്യാ
തിരുകിന കുന്തളഭാരലോഭനീയാം,
സ്തൂരനിഗമരഹസ്യമോതുമോമൽ-
ത്തിരുമിഴിമേൽ നിഴലിച്ച രാഗലൗഘ്യാം,

മടുമലർചരമേന്മ ചേർത്തു തോൺമേ-
ലുടനണിയും മണികണ്ഡലാഭിരാമാം,
തുടുതുടെ വിലസുന്ന ചോരിവായ്കേ-
ലുടമയിൽ വന്നിളകൊള്ളുമല്ലഹാസാം,
കനകകലശകാന്തി വെന്ന പീന-
സ്തൂനഭരലോളിതരത്നഹാരമാലാം,
മണിമയകടകാംഗദാദിഭ്രഷ്ടാ-
ഗുണരുചിരഞ്ജിതമഞ്ജുബാഹുവല്ലീം,

മരതകലതികാഭിരാമ്യമുൾക്കൊ-
ണ്ടരുളിന കോമളരോമവല്ലരീകാം,
പരിഹിതമുദലാംശ്രുകത്തിനുള്ളിൽ
സ്മൃതിതനിതംബമനോഹരോരുകാണാം,

പ്രണിഹിതമണിന്ദ്രപുരാങ്ഘ്രിപത്മാ-
മനപമകാന്തിരയരീപരീതഗാത്രീം
ജനനയനസ്യധാം, രൂപാന്തരാഗ-
ക്ഷണനതമുദ്ധമുഖീം, ദദർശസീതാം.”

ഇവയിൽ ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകം സംസ്കൃതമാണെങ്കിലും പ്രസിദ്ധപദങ്ങളുടെ പ്രയോഗം കൊണ്ടും, അവയുടെ പരസ്പരാശ്ലേഷത്തിൽ കവി പ്രദർശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന അസുലഭമായ പാടവം കൊണ്ടും അനുവാചകർ ആ വസ്തുത അറിയുന്നതേയില്ല.

ഗദ്യരചനയുടെ മേന്മയും പദ്യരചനയുടേതിൽനിന്ന് ഒട്ടുംതാഴെയല്ല. “വട്ടം പെരുകിന പൊട്ടക്കിണറൊടു പെട്ടെന്നൊരു പടവെട്ടിപ്പുടുപരിവട്ടം കെട്ടിന നേത്രദ്രവമതിനുള്ള ചുവന്നു മറിഞ്ഞതിൽ മധ്യേ കൺമണി രണ്ടു പിരണ്ടു ഭയങ്കരമായ നിരീക്ഷണമയ്യോ പാവം! കാലമഹാനലകടുകൻ പോലേ. കാകോളദ്രവവിഭവംപോലെ, യമഭടനെറിയും ഘനശിലപോലേ, കല്ലാന്താർക്കനദിക്കുംപോലേ” എന്നും മറ്റും ഘോരരാക്ഷസിയായ താടകയെ വർണ്ണിക്കുന്ന കവിയായാണ് “വിശ്വംഭരയിൽ വിഹാരത്തിന്നൊരു വിദ്യുന്മാല വരുന്നകണക്കേ, വിദ്രമമെന്നും കല്പകശാഖിനി മെത്തിന പുത്തൻമഞ്ജരിപോലെ, വിനയപ്പേരാം ഭോജനനി വിളയും പരിമളലഹരികപോലേ, മാനമതംഗജകുംഭാഭോഗേ മരുവിന മരജലധോരണിപോലേ, പുതുമലർബാണൻ കരളവി മിന്നും ഭൂവനദ്രാമണ പിഞ്ചരികപോലേ, ലാവണ്യത്തിനു പരദേവതയായ്, മാധുര്യത്തിനു മഞ്ജുഷികയായ്, നീധുവനലക്ഷ്മ്യ മണിദീപികയായ്, നൈർമ്മല്യത്തിനു കേളീഗൃഹമായ്” എന്നും മറ്റും ലളിതാരൂപിണിയായ ശ്രീരൂപ്പണഖയെ ഉല്ലേഖനം ചെയ്യുന്നത്. പുനത്തിന്റെ തുലിക അവസരാനുഗുണമായി വീണ വായിക്കുകയും നാഗസ്വരമൃതകയും ശംഖു മുഴക്കുകയും പടഹമടിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മമ്മ നൈരന്തര്യേണ അപഹൃതചിത്തവൃത്തികളാക്കിത്തീർക്കുന്നു. അതും ഒരു ‘ഭൂവനദ്രാമണപിഞ്ചരിക’തന്നെയാണ്. പ്രസ്തുതചമ്പുവിൽനിന്നു പല പദ്യഗദ്യങ്ങളും പില്ലാലത്തുള്ള ചമ്പുക്കളിൽ സീക്രതങ്ങളായിട്ടുണ്ട്.

ഫലിതപ്രയോഗം

പുനത്തിന്റെ ഫലിതപ്രയോഗചാതുര്യവും അനുപമേയമാണ്. ഫലിതത്തിൽ കേരളീയരും, കേരളീയരിൽ നമ്പൂരിമാരും, നമ്പൂരിമാരിൽ മേല്പുത്തൂർ തുടങ്ങിയ സംസ്കൃതകവികളും പുനം മുതലായ ഭാഷാകവികളും സമാർജ്ജിച്ചിട്ടുള്ള സമാനം സാമാന്യകവികൾക്ക് ഏതു കാലത്തും ഏതവസ്ഥയിലും അപ്രാപ്യമാണെന്നുള്ള വസ്തുത ആവർത്തിച്ചാവർത്തിച്ചു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശ്രീരൂപ്പണഖ, രാവണൻ മുതലായ പാത്രങ്ങൾമുഖേനയാണ് പുനം തന്റെ ഹാസ്യരസപ്രകടനസാമർത്ഥ്യം പ്രാധാന്യേന പ്രകടീകരിക്കുന്നത്. കൊള്ളിവാക്കുകൾ പറയിക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിനു പര്യാപ്തമായ വൈഭവമുണ്ട്. മൂക്കും മൂലയും നഷ്ടപ്പെട്ട ശ്രീരൂപ്പണഖ രാവണന്റെ സന്നിധിയെ പ്രാപിച്ചു ആ ഘാതകന്റെ ക്രോധാഗ്നിയെ എങ്ങനെ പടിപ്പടിയായി ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുന്നു എന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളിൽ നിന്നു കാണാം:

“നിർമ്മര്യാദങ്ങളിമ്മാണികളിരുവരമായ്-
 ചെയ്തതെല്ലാം പൊറുക്കാം;
 കർമ്മം പോന്നിടിലോ ചെറ്റതിനു പകരവും
 വീണ്ടുകൊള്ളാമൊരന്താൾ;
 ധമ്മില്ലംകൊണ്ടു മെല്ലെപ്പിഹിതവദനമ-
 യ്യോ! തദാനീം ചിരിച്ചാ-
 ഉമ്മല്ലാർവേണി; ചൊല്ലാമതു മനസി പൊറാ-
 യുന്നിതെല്ലായിലും മേ.

കയ്യുക്കിൻവായ്കൊണ്ടാകലിതഗിരിവരോ
 രാവണോ നാമ ധീമാൻ
 പൊയ്യല്ലെങ്ങൾക്കിതിന്നുണ്ടുരപെറുമുടയോ-
 നെന്നു ഞാൻ ചൊന്നനേരം
 കയ്യുൻതാൻ വന്നെതിർക്കിൽച്ചെറുമനെ വിരവിൽ-
 പ്പൂഴികപ്പിപ്പനെന്ന-
 കയ്യും കൊട്ടിച്ചിരിച്ചുള്ള മനസി പൊറാ-
 യുന്നിതെല്ലായിലും മേ.

കേൾക്കേണ്ടാതോ വിനോദാന്തര, മൊരു മനുജോ
 രാവണൻതൻ ഭഗിന്യാ
 മൂക്കും പോർകൊങ്കയും ചൂഴ്ന്നിതു; നിശിചരി വ-
 ന്നിട്ടു നീളെക്കരഞ്ഞാൾ;
 ഊക്കെല്ലാം നില്ക്കു; നമ്മോടടുനളിയവരോ
 ടെങ്കിലാമെന്നു മോദം
 വായ്ക്കും നാട്ടാർ ചിരക്കുന്നതു സപദി പൊറാ-
 യുന്നിതെല്ലായിലും മേ.”

രാവണൻ സീതയോടു രാമനല്ല താനാണ് ആ ദേവിക്ക് അനുരൂപനായ ഭർത്താവ് എന്ന് ഉപപാദിക്കുന്നതിനിടയ്ക്ക് ഇങ്ങനെ കൂടിപ്പറയുന്നു:

“മുണ്ടീ നെട്ടുന്നു, നെട്ടി പുനരുകിയലും
 മുണ്ടനയ്യോ! തടിച്ചി-
 കണ്ടാമല്ലോ തദാനീം മെലിയ, നിഹ മെലി-
 ചിക്കൊരോ പൊണ്ണുരുണ്ടാം;
 കണ്ടാലാകാതവന്നങ്ങൊരു തരുണി മഹാ-
 സുന്ദരി, സുന്ദരന-
 കണ്ടാലാകാത നാരി; പരിചിനൊടു വയോ-
 വർണ്ണമീവണ്ണമല്ലോ.

പുനോ നൂറു വയസ്സുവൾക്കു പതിനാറെങ്കിൽപ്പൊരുനാ;
 നടേതസ്യാ നൂറു വയസ്സുവന്നു പതിനാറെങ്കിൽ പ്രമാദം ഇലോം;
 രാത്രൗ ചെന്നു രമിപ്പതിന്നു ജരാമൃതമാപ്യ പോയമ്മിമേൽ-
 ത്താംബുലത്തെയരച്ചു മുക്കടി കുടിപ്പിക്കും നരേഭ്യോ നമഃ.”

സീതാസ്വയംവരഘട്ടത്തിലും മറ്റും നമ്പൂരിമാരുടെ സംഭാഷണം, മന്ത്രവാദികളുടെ ആ നബ്ഭോഷ്ട്, മുറിവൈദ്യന്മാരുടെ തട്ടിപ്പ്, ഭടജനങ്ങളുടെ ഉക്തിപ്രത്യക്തികൾ, ജ്യോത്സ്യന്മാരുടെ ഞെളിച്ചിൽ ഇത്തരത്തിലുള്ള വിഷയങ്ങളെ കവി വിനോദസീത വിതറി വളരെ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. തന്റെ കഥാരംഗമായ കോസലം പലപ്പോഴും

ഫലിതപ്രയോഗത്തിനുവേണ്ടി പുനം കേരളമാക്കി രൂപാന്തരപ്പെടുത്തുന്നു. നമ്പൂരിമാരുടെ ഇത്തരത്തിലുള്ള ചമ്പുക്കൾ വായിച്ചും ചാക്കിയാന്മാരുടേയും മറ്റും കഥാപ്രസംഗങ്ങൾ കേട്ടും സിദ്ധിച്ച കൌബേരമായ ഹാസ സംസ്കാരസമ്പത്തിന്റെ വിജ്ഞാണമാണ് നാം കബ്ബൻനമ്പിയാരുടെ ഇളലുകളിൽ പ്രധാനമായി നിരീക്ഷിക്കുന്നത്.

പുനത്തിന്റെ ഭാഷ

പുനവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായികളായ ഇതരചമ്പുകാരന്മാരും സംസ്കൃതപക്ഷപാതികളായിരുന്നു എങ്കിലും ഭാഷയും മണിപ്രവാളത്തിന്റെ ഘടകദ്രവ്യത്തിൽ ഒന്നാണെന്ന് അവർ നല്ലപോലെ ധരിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ മുൻപ് എടുത്തുകാണിച്ച പഴയ പദങ്ങൾക്കും പ്രയോഗവൈചിത്ര്യങ്ങൾക്കും പുറമേ, പണ്ടു പ്രചരിച്ചിരുന്ന ഭാഷാശൈലികളും പഴഞ്ചൊല്ലുകളും അവർ തങ്ങളുടെ കൃതികളിൽ ലോഭംകൂടാതെ കടത്തിവിട്ടിട്ടുണ്ട്. രാമായണചമ്പുവിൽ കാണുന്ന (1) കൂക്കുറ്റിരപ്പിക്കുക, (2) നെറ്റിക്കണേരത്തി വെട്ടിജ്ജയിക്കുക, (3) തായമാട്ടുക, (4) കൂടംകെട്ടിത്തിരിക്കുക, (5) മുതലറുക, (6) മിട്ടാൽ പൊട്ടുക, (7) മേൽക്കൈ പോകുക, (8) താളി പിഴിയുക, (9) മൂന്നുറുവട്ടിക്കൊടുന്തി വീഴുക, (10) പേ മുഖം വയ്ക്കുക, (11) വെട്ടിച്ചിരിക്കുക, (12) പകരി തിരിയുക, (13) ചേര കടിച്ച ചാകുക, (14) കണ്ടോർ ചൊല്ലിന കണ്ടനാട്ടുക, (15) കാൽവിരൽക്കീഴ്ചേഴിക്കുക, (16) പൂശ്രാളക്കാരനാക്കുക, (17) കതിർപോരുക, (18) കൈകത്തിപ്പോകുക, (19) എതിർകട വരിക, (20) ചെറുവിരല്ല് പോരുക മുതലായ ശൈലികളും ലോകോക്തികളും ആ ഇനത്തിൽ പെട്ടവയാണ്. അവയിൽ പലതും ഇക്കാലത്തു നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയിരിക്കുന്നു.

ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ രാമായണചമ്പുവിന്റെ സ്ഥാനം

ഏതരത്തിലുള്ള ശ്രോതാക്കന്മാരേയും ആഹ്ലാദിപ്പിക്കുന്നതിനു കൃഷ്ണഗാഥയ്ക്കു കഴിയും; എന്നാൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കു ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ രാമായണചമ്പുവാണ് ആസ്വാദ്യതരമായിത്തോന്നുന്നതെങ്കിൽ അതിന് അവരെ കുറ്റപ്പെടുത്തുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. അത്രയ്ക്കു സമസ്തഗുണസമ്പന്നമായ അതിന്റെ ആത്മവീര്യം. എന്നാൽ അന്യഥാ അനർഘങ്ങളായ മണിപ്രവാളചമ്പൂരതങ്ങളിൽ രണ്ടുതരത്തിലുള്ള കീടാനവിധത കടന്നുകൂടീട്ടുള്ളതു ഗോപനംചെയ്യണമെന്നു ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. അവയിൽ ഒന്ന് ഇതിനു മുൻപു നിർദ്ദിഷ്ടമായ അതിരുകടന്ന പരസ്യാപഹാരമാണ്. അതിനെ ചമ്പുകാരന്മാർ അപകർഷകമായി കരുതിയിരുന്നവോ എന്നുപോലും സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അനന്താംശസംഭവനായ മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ സംസ്കൃത ചമ്പുക്കളിൽത്തന്നെ ഈ ദോഷം പ്രകടമായി കാണുന്ന സ്ഥിതിക്ക് ആ പരിപാടിയുടെ അംഗീകാരത്തിനു മറ്റു വല്ല കാരണവും ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കും എന്ന് ഊഹിക്കുന്നതാണ് ഉപപന്നമായിട്ടുള്ളത്. അതു ഞാൻ മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ കഥാപ്രസംഗത്തിനുവേണ്ടി എഴുതിയ പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കവികൾ അവയുടെ രസോത്തരതയെ മാത്രമേ ദീക്ഷിച്ചുള്ളൂ എന്നും ആ ലാഭം അന്യകൃതികളിൽ നിന്ന് അവസരോചിതമായുള്ള ഉദ്ധാരണംകൊണ്ടു സിദ്ധിക്കുമെങ്കിൽ അവർ താവതാചരിതാർത്ഥന്മാരായി പുരോഗമനം ചെയ്യുവാൻ സന്നദ്ധന്മാരായിരുന്നു എന്നുമുള്ളതാണ്. രണ്ടാമത്തെ ദോഷം ശ്രവണാരുതുദമായ യതിഭംഗമാകുന്നു. ഇതിന് ഉദാഹരണ

ങ്ങൾ മുൻപ് ഉദ്ധരിച്ച ശ്ലോകങ്ങളിൽത്തന്നെയുണ്ട്. ‘കുളിർവെണ്ണിലാ-വും ചൊരിഞ്ഞു’, ‘നവവിയോഗചാ-രിത്രമുദ്ര’ എന്നും മറ്റും കസ്യമഞ്ജരിയിലും, ‘വാനേൻ ഞാനിന്നു വിശ്രാന്തിസുഖം’ ‘നാ-ഭൗ നറുമ്പുവു കണ്ടാൻ’ ‘മേളം പെരുകിന മഖരാ-ജേ’ എന്നും മറ്റും സ്രദ്ധരയിലും പ്രയോഗിക്കുന്നത് ആർക്കും വൈരസ്യജനകമാകാതെയിരിക്കുവാൻ നിർവാഹമില്ലാത്ത ഉച്ഛ്വേദനയുടെ ദുർവിലസിതമാണ്. പതിനാലാം ശതകത്തിൽ ഈ വിഷയത്തിൽ കവികൾ അത്രതന്നെ അപരാധികളായിരുന്നില്ല. ലീലാതിലകകാരൻ യതിഭംഗത്തെ അപരാധികളായരുന്നില്ല. ലീലാതിലകകാരൻ യതിഭംഗത്തെ കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നായി പരിഗണിച്ച് “പുല്ലക്കണ്ടേൻ പുനരതു നനാ-വോ കനാവോ ന ജാനേ” എന്നും “സൈരാലാപവൃതികര വിനോ-ദാന്തരേ കൊൾവർ മൂന്നും” എന്നുമുള്ള മന്ദാക്രാന്താപാദങ്ങളിൽ നിയതസ്ഥാനപദച്ചേദനഭംഗം അധോരേഖാകീതങ്ങളായ ഭാഗങ്ങളിൽ ഉള്ളതിനാൽ പ്രസ്തുത ദോഷത്തിന് അവിടെ പ്രസക്തിയുണ്ടെന്നു സ്ഥാപിക്കുന്നു. ‘നനാവു’ എന്നാൽ ജാഗ്രദവസ്ഥ എന്നർത്ഥം. ‘വിനോദാന്തരേ’ എന്നതിൽ യതിഭംഗമില്ലെന്നും ‘നനാവോ’ എന്നതിൽ ഉണ്ടെങ്കിലും നിസ്സാരമാണെന്നും സാധിക്കാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ രാമായണചമ്പുവിൽനിന്ന് ഉദ്ധരിച്ച വരികളിലേ യതിഭംഗം അത്തരത്തിലുള്ളതല്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ട് ഏതദ്വിഷയത്തിൽ പുനം ഒരു തെറ്റുകാരനല്ലെന്നു പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും ആ ദോഷംപോലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാവ്യത്തിലേ അന്യഗുണ സന്നിപാതത്തിൽ നിമഗ്നമായിപ്പോകുന്നു എന്നു സമാധാനപ്പെടുവാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല.

ഭാരതചമ്പു

രാമായണചമ്പുവോളം ദീർഘമല്ലെങ്കിലും ഒരു വലിയ കാവ്യംതന്നെയാണ് ഭാരതചമ്പുവും. അതിൽ ഏതെല്ലാം വിഭാഗങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു കൊച്ചി തൃപ്പൂണിത്തുറക്കോവിലകം വക ഈടുവയ്യിലുള്ള കിരാതം പ്രബാസത്തിന്റെ ഒടുവിൽ കാണുന്ന അധോലിഖിതങ്ങളായ പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു വെളിവാക്കുന്നതാണ്.

“ചതുർദ്ദശകഥാബന്ധം കൃഷ്ണവീര്യാവതംസകം
 വക്ഷ്യാമി ഭാരതം സാരം ഗുരുപാദപ്രസാദതഃ.

ദൈത്യം ഹത്യാ ബകാഖ്യം, ദ്രുപദദഹിതുകാ-
 ന്താ, സുഭദ്രാസമേതാ,
 ഹത്യാഗൌ ഖാണ്ഡവം, വിശ്രുതയജനകൃതോ,
 ദൈത്യകാന്താരവാസാഃ,
 ലബ്ധാസ്ത്യാശ്ശങ്കരാൽ, കീചകനിയനകൃതഃ,
 സോദൃമാഃ, കൃഷ്ണദൃതാഃ,
 പിഷ്യാജൌ സിന്ധുരാജം, ക്ഷപിതകരുബലാ,-
 സ്താശ്ചമേധാ, വിമുക്താഃ.”

- (1) ബകവധം, (2) ദ്രൗപദീസ്യയംവരം, (3) സുഭദ്രാഹരണം, (4) ഖാണ്ഡവദാഹം, (5) രാജസ്യയം, (6) വനവാസം, (7) കിരാതം, (8) കീചകവധം, (9) ഉദ്യോഗം, (10) ദുതവാക്യം,

(11) ജയദ്രഥവധം, (12) സുയോധനവധം, (13) അശ്വമേധം, (14) സ്വർഗ്ഗാരോഹണം എന്നിവയാണ് ആ പതിനാലു വിഭാഗങ്ങൾ. കവനോദയത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ സംക്ഷിപ്തമായ ഭാരതചമ്പു (1) പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം, (2) ഖാണ്ഡവദാഹം, (3) കിരാതം, (4) കീചകവധം, (5) ഗോഗ്രഹണം, (6) ഉദ്യോഗം, (7) ദൂതവാക്യം, (8) ജയദ്രഥവധം, (9) ഭാരതയുദ്ധം (10) അശ്വമേധം എന്നിങ്ങനെ പത്തു വിഭാഗങ്ങളായി വേർതിരിച്ചെടുത്തിരിക്കുന്നു. കൊച്ചി ഈടുവെയ്യഗ്രന്ഥത്തിലേ കിരാതത്തിൽ (1) കൈലാസയാത്രയെന്നും (2) കിരാതാർജ്ജുനീയമെന്നും രണ്ട് അവാന്തരവിഭാഗങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നുണ്ട്.

“കൈലാസയാത്രാ പ്രഥമാ കിരാതാ-
ർജ്ജുനീയമന്യാ വിവിധാഭിയേതി
ഭൂഷായതാം സുരിഹദീന്ദ്രസുനോ-
രേഷാ ചരിത്രസ്തുതിരത്ഥാലാ”

എന്ന പദ്യം കൈലാസയാത്രയുടെ ഒടുവിലുള്ളതാണ്. കീചകവധത്തെ മാത്രമേ ചതുർദശകഥകളിൽ സൂരിക്കുന്നുള്ളൂ എങ്കിലും (1) കീചകവധം, (2) ഗോഗ്രഹണം എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു പ്രബന്ധങ്ങൾ വിരാടപർവ്വാന്തർഗ്ഗങ്ങളായി സംക്ഷിപ്തഭാരതചമ്പുവിൽ കാണുന്നു. സുഭദ്രാഹരണവും, വനവാസവും, രാജസൂയവും ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല; എങ്കിലും രാജസൂയത്തിനും വനവാസത്തിനും ഇടയ്ക്കുള്ള കഥയെ പരാമർശിക്കുന്ന കേശഗ്രഹണം എന്നൊരു പ്രബന്ധം ഈടുവെയ്യഗ്രന്ഥത്തിൽ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. (1) ബകവധം, (2) ദ്രൗപദീസ്വയംവരം, (3) ഖാണ്ഡവദാഹം, (4) കീചകവധം, (5) സ്വർഗ്ഗാരോഹണം എന്നീ അഞ്ചു പ്രബന്ധങ്ങളാണ് കേശഗ്രഹണം, കൈലാസയാത്ര, കിരാതം എന്നീ മൂന്നിനു പുറമേ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉള്ളത്. ബകവധാദികളായ പ്രബന്ധങ്ങൾ പൗർവാപര്യ ക്രമത്തോടു കൂടിയും ആനുപൂർവ്വികസൂചകങ്ങളായ പദ്യങ്ങളെക്കൊണ്ട് അനുസ്മൃതങ്ങളായും കാണുന്നതിനാൽ മേൽനിർദ്ദേശിച്ച പതിനാലു പ്രബന്ധങ്ങളും അവയുടെ അവാന്തരാംശങ്ങളും ഒരേ കവിയുടെ വാങ്മയങ്ങളാണെന്ന് അനുമാനിക്കാം. ഭാഷാശൈലി ആ അനുമാനത്തെ പ്രബലമായി അനുകൂലിക്കുന്നുമുണ്ട്.

പുനവും ഭാരതചമ്പുവും

ഭാരതചമ്പുവിന്റെ പ്രണേതാവ് ആരെന്നു നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനും പ്രകടമായ ലക്ഷ്യമൊന്നുമില്ല. ഭാരതചമ്പുകാരൻ ക്രി: പി: പതിനാലാം ശതകത്തിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിൽ കാകതീയരാജാവായ പ്രതാപരുദ്രന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായി ജീവിച്ചിരുന്ന ബാല ഭാരതകർത്താവായ അഗസ്ത്യഭട്ടനെ ആദ്യന്തം ഉപജീവിക്കുന്നു. മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരി അഗസ്ത്യഭട്ടനു പുറമേ ക്രി: പി: പതിനാറാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന സംസ്കൃതഭാരതചമ്പുകാരനായ അനന്തഭട്ടനെ ധാരാളമായി ആശ്രയിക്കുന്നുണ്ട്. ഭാഷാഭാരതചമ്പുകാരൻ ആ മഹാകവിയെ ഒരിടത്തും അവലംബിക്കാത്തതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലം അനന്തഭട്ടനു മുൻപാണെന്ന് അധ്യാഹരിക്കാവുന്നതാണ്. (1) മുകൾ (മുകുളം), (2) പിരിഞ്ഞീടവല്ലാർ, (3) നമ്മളാർ (നമ്മൾ), (4) താച്ചി (പ്രഹരിച്ചി), (5) കമ്പി

(കർണ്ണാഭരണം), (6) കാണായോ പതിനാലുലകം (കാണായോരു) ഇത്തരത്തിലുള്ള അനേകം പഴയ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും ഭാരതചമ്പുവിലുണ്ട്. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ രാമായണചമ്പുകാരൻതന്നെയാണ് ഭാരതചമ്പുകാരൻ എന്ന് അഭ്യൂഹിക്കുന്നതിൽ അനൂപപത്തിയില്ല. രാമായണചമ്പുവുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ ഭാരതചമ്പുവിന്റെ സ്ഥാനം രണ്ടാംകിടയിലാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഭാരതചമ്പുവിൽ കവി കൂടുതൽ സംസ്കൃതപക്ഷപാതം പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അനവധി പദ്യങ്ങളും ചില ഗദ്യങ്ങൾപോലും സംസ്കൃതത്തിലാണ് രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. യതിഭംഗവും രാമായണചമ്പുവിനെ അപേക്ഷിച്ച് അധികമാണ്. രാമായണചമ്പുവിലെ വൃത്തങ്ങൾക്കു പുറമേ കവിപൂഥി, മന്ദാക്രാന്ത ഈ വൃത്തങ്ങളും ധാരാളമായി സ്വീകരിച്ചു കാണുന്നു. ഔട്ടുപദീസ്വയംവരം, കിരാതം എന്നിവ പ്രസ്തുതചമ്പുവിലെ അത്യന്തം മനോഹരങ്ങളായ ഭാഗങ്ങളാകുന്നു. ഏറ്റവും വിപുലമായ ഭാരതകഥ പ്രതിപാദിച്ചുകൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ നിലുന്നതിനോ തിരിയുന്നതിനോ തരമില്ലാത്തതായിരിക്കാം ഭാരതചമ്പുവിൽ രാമായണചമ്പുവിന്റെ ഗുണപൗഷ്കല്യം ദൃശ്യമാകാത്തതിനുള്ള ഒരു കാരണം; പക്ഷേ ഭാരതചമ്പുവാണ് കവിയുടെ പൂർവ്വകൃതി എന്നും വരാവുന്നതാണ്.

കവിതാരീതി

ഭാരതചമ്പുവിലെ കവിതാരീതി കാണിക്കുവാൻ ചില പദ്യഗദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

പദ്യങ്ങൾ

പാർത്ഥസാരഥി:

“ഭംഗ്യാ ചഞ്ചൽപ്രതോദാഞ്ചിതകരകമലം
 ചാരുകർണ്ണാർജ്ജുനീയേ
 സംഗ്രാമേ കെട്ടഴിഞ്ഞിട്ടഴകിനൊടു വിരി-
 ണ്ണിടുമാലോലകേശം
 നിൻകോലം കാലനീലോല്പലനവകലികാ-
 ശ്യാമളം കോമളം മേ
 മംഗല്യം കൈവളർത്തിട്ടുക മഹിതകൃപാ-
 സത്ഥമേ, പത്മനാഭ.”

(1)

ഔട്ടുപദീസ്വയംവരത്തിൽ ഭഗ്നാശയന്മാരായ രാജാക്കന്മാരുടെ കോപം:

“ശ്രുത്യാ വാണീമസഹ്യാം കടുമയൊടു ധനു-
 രർജ്ജ്യാലതാമൊന്നിരപ്പി-
 ചെത്തി യുദ്ധായ നേരിട്ടഹമഹമികയാ
 രാജവിരാസ്തദാനിം;
 ഉൾത്തിങ്ങും കോപഭാരൽ പ്രളയഘനഘടാ
 ഘർഷലരാസാരസാര-
 പ്രസ്താരൈശ്ശസ്തുവർഷൈർശ്ശതമുഖപതിതൈർ-

മുടിനാരിരസുനം.” (2)

ഖാണ്ഡവദാഹത്തിൽ അർജ്ജുനൻ:

“ധാരാനരാചപാതൈരതിമഹതി കൃശാ-
നൗ പരിശ്രാന്തഭാണൗ
വീരാണാം മൌലിരതം ക്ഷണമിവ സമന-
ധ്യായ ബദ്ധാഭിമാനം
ഘോരാടോപം തടുത്തു വിയതി വിരചിതാ-
ശ്ചര്യബദ്ധേന്ദ്രവൃഷ്ടിം
നേരേ പുംഖാനപുംഖപ്രണിഹിതശരജാ-
ലേന ഗാണധീവധന്വാ.” (3)

ഭീഷ്മയുദ്ധം:

“ചിത്രം കേശ്ക സഖേ, മരിച്ചുമറിയും നാശേന്ദ്രനക്രാകലാ,
മെത്തിടുന്ന കബന്ധഘോരമകരാ, കേശാളിശൈവാലിനീ,
ഉദ്യത്സ്യന്ദനകങ്കപാതരളാ, നീയും ഭൂജാപന്നഗാ,
പുത്തൻവാഹിനി തത്ര ശോണിതമയീ കാണായ്ചമഞ്ഞുതദാ.” (4)

അഭിമന്യുവിന്റെ മരണത്തിൽ അർജ്ജുനന്റെ പ്രലാപം:

“ആലംബ്യ നിന്നെ മടിയിൽസ്ഥിതയാ സമേതം
പാലൻപിനോടു വദനേ തവ നല്ലിനേൻ ഞാൻ;
കാലം ദുരന്ത, മയി തേ സതിലം നിവാപം;
നാലം പ്രദാതുമധുനാ; വിധിനാ ഹതോഹം.” (5)
“സമ്മോദംപുണ്ടു മേന്മേലതികതുകമൊരോ
ദിക്കിൽനിന്നും പുറപ്പെ-
ട്ടുമേഷാൽച്ചെന്നകംപുക്കുപകരണകദം-
ബോജ്ജലാലം യാഗശാലാലം
മുൻപേ രതാസനശ്രോണിഷ്ട തെളിവൊടിത-
ന്നിടിനാർ നിത്യശ്രദ്ധ-
ബ്രഹ്മാനന്ദാമൃതാസ്വാദനപരമസുഖോ-
ന്മത്തചിത്താ മുനിന്ദ്രാഃ.” (6)

ഗദ്യങ്ങൾ

1. കൈലാസപർവ്വതവർണ്ണനത്തിൽ നിന്നും:- “ഹിമകരമഹസാം പിണ്ഡംപോലേ, കർപ്പൂരത്തിൻ കൂട്ടം പോലേ, പുരഹരശോഭാനിലയംപോലെ, വിസതന്തുനാം ജാലംപോലേ, മുക്താഫലതതി മെത്തുംപോലേ, കലശാം ബുധിതൻ കഠിനത പോലേ; പ്രളയഹൃതാശനഭസ്മംപോലേ ഗംഗാസലിലം പൊങ്ങുംപോലേ... ശങ്കര വാഹനവൃഷവരകേളിഹൃദ്യതിസങ്കലമങ്ങൊരുഭാഗം; മംഗലവീണാവേണു നിനാദം തങ്ങി വിനോദമിതങ്ങൊരുഭാഗം, ഹരിണീകരിണി ഖുരരേണുഗണൈരരുണീകൃ തശിലമങ്ങൊരു ഭാഗം; ഇലകളിലെല്ലാം കല്പിലെ മണ്ടും കലകളുമുണ്ടങ്ങൊരു ഭാഗാനേ; മത്തഗജാൻ കണ്ടുമൃതികോലും ദ്രപ്തമൃഗാധിപനങ്ങൊരുഭാഗം; സിംഹ ശിശൂൻ കണ്ടാഹിതമോദം ബൃംഹിതസിംഹികളങ്ങൊരു ഭാഗം.”
2. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വിശ്വരൂപദർശനത്തിൽ മഹർഷിമാരുടെ സ്തുതി:-“ജയ ജയ ദേവ സ ദൈവ ദയാപര, വിശ്വപ്രസൂമരസച്ചിത്പ്രാദേവ, ലക്ഷ്മീവല്ലഭ, ദുർജ്ജനദുർല്ലഭ, നിന്തി രവടിതൻ തിരുമെയ്യാർത്താൽ മുഴുമതിതന്നിച്ച്പ്രദീപ പോലെ, പുവിൽപ്പരിമളവി ഭവംപോലേ, തെളിതേൻ ധാരയിൽ മധുരിമപോലേ, പാലിൽക്കലരം വെണ്ണുകണ ക്കേ, പാവകദേവനിലുഷ്ടകണക്കേ, കാണായോ പതിനാലുകികളുമൊന്നായ് നി ള്ളയിരിപ്പോന്നത്രേ. വസ്തുജ്ഞാനേ മുപ്പാരെന്നും മംഗലരംഗേ സാക്ഷീ നീതാൻ ചാ രവിനോദക്കളി തടവീടും പാഞ്ചാലീപരയന്ത്രമിതെന്നും, നീയാകുന്നൊരു വഹി യിൽ നീളച്ചിതറും തിപ്പൊരിവൃന്ദമിതെന്നും, മഹിത ഭവന്മയഭാസ്കരസംഗ്രതനിർ മലകീരണസ്തോമമിതെന്നും, വിശ്വം കഥയതി ശാശ്വതവാനി.”

ഭാഷാചമ്പുക്കളുടെ മേന്മ

ഇത്ര പരിണതപ്രജ്ഞനും വശ്യവചസ്സുമായ ഒരു മഹാകവി തനിക്കു സംസ്കൃതത്തിലും മധുരമായി കവനംചെയ്യുന്നതിനു വേണ്ട ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നിട്ടും അതു മണിപ്രവാളത്തിൽ വ്യാപരിപ്പിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതു ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ ഭാഗ്യപരിപാകമാകുന്നു. മണിപ്രവാളപ്രസ്ഥാനമാകുന്ന മന്ദാരവൃക്ഷത്തിന്റെ മധുനിഷ്യന്ദികളായ മനോജ്ഞഫലങ്ങളാണ് ഇത്തരത്തിലുള്ള ചമ്പുക്കൾ. സഹൃദയന്മാരുടെ മനസ്സിന് ഏതുതരത്തിലുള്ള ആനന്ദത്തേയും പ്രദാനംചെയ്യുന്നതിനുള്ള ശക്തിവിശേഷം ഈ കാവ്യങ്ങൾക്കു സമഗ്രമായുണ്ട്. ഓരോ ചമ്പുവും വായിച്ചു തുടങ്ങുമ്പോൾ അവർ ഏതോ അഭൗമവും അവ്യാജസുന്ദരവുമായ ഒരു ലോകത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാലെന്നപോലെ ചമൽകൃത മതികളായി ചമയുന്നു. ചമ്പുകാരന്മാർക്കു സർവ്വോപരി പ്രിയമായിക്കാണുന്നതു വീരരസവും അതിൽത്തന്നെയുദ്ധവീരവുമാണ്. അവരുടെ രീതി പ്രായേണ ഗൌഡിയും വൃത്തി ആരഭിയുമാകുന്നു. വീരം കഴിഞ്ഞാൽ അവർക്ക് അഭിമതമായുള്ള രസം ശ്രംഗാരംതന്നെ. ഹാസ്യം തരമുള്ള സ്ഥലത്തെല്ലാം ഇടതടവില്ലാതെ കടന്നുകൂടുകയുചെയ്യും. പ്രസ്തുത കവികൾക്കു സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിൽ അതുതാവഹമായ അവഗാഹമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് അവർതന്നെ ആഭാഷയിലും പദ്യഗദ്യങ്ങൾ തങ്ങളുടെ ചമ്പുക്കളിൽ അങ്ങിങ്ങു എഴുതിച്ചേർത്തു് ഉച്ചത്തിൽ

ഉൽഘോഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒട്ടുവളരെ സംസ്കൃതം അവർ തങ്ങളുടെ കാവ്യങ്ങളിൽ ലീലാതിലകദൃഷ്ട്യാ 'രസപ്രാധാന്യേ ഭാഷാനൃത്യേ ച' എന്ന സൂത്രമനുസരിച്ച് അവയെ മദ്ധ്യമകല്പങ്ങളായി തീർക്കത്തക്ക വിധത്തിൽപ്പോലും തള്ളിക്കയറ്റിട്ടുണ്ട്. അക്കാലത്തെ മണിപ്രവാളശൈലി അങ്ങനെ മാറിപ്പോയിരുന്നു എന്നും ഉദ്ദിഷ്ടമായ കഥാപ്രസംഗത്തിന് ആരീതിയാണ് ആശാസ്ത്രം എന്നു ചമ്പുകാരന്മാർ കരുതിയിരുന്നു എന്നും വീരരസപ്രധാനങ്ങളായ കാവ്യങ്ങളിൽ സംസ്കൃതത്തിന്റെ തൂക്കം അധികമാകുന്നതു സ്വാഭാവികമാണെന്നും ശ്രംഗാരവും ഹാസ്യവും പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന ഭാഗങ്ങളിൽ സംസ്കൃതപദങ്ങൾക്കു താരതമ്യേന കുറവുണ്ടെന്നും എതിർകക്ഷികൾക്ക് ഈ ദോഷത്തെ ലഘൂകരിക്കുന്നതിനു ചില സമാധാനങ്ങൾ പറവാൻ പാടില്ലായ്മയില്ലെന്നുമില്ല. ഭാഷാചമ്പുക്കൾ കൈരളീദേവിയുടെ കണ്യാലങ്കാരമായ വാടാമലർമാലയിലേ ചമ്പകപ്പുക്കളാകുന്നു. സംസ്കൃതജ്ഞന്മാരല്ലാത്തവർക്ക് അവയുടെ പരിമളം ആഘ്രാണിക്കുവാൻ ശക്തി കാണുകയില്ല; എന്നാൽ പണ്ഡിതന്മാരായ ഹൃദയാലുക്കൾക്ക് അവ അത്യന്തം ചേതസ്സമാകർഷകങ്ങളായിത്തന്നെ പരിലസിക്കുന്നതുമാണ്. സാർവ്വജനീനമായ സമാരാധനത്തെ താദൃഗങ്ങളായ കൃതികൾക്ക് ആശിക്കുവാൻ ന്യായമില്ല; അവയുടെ പക്ഷപാതികൾ അതു പ്രതീക്ഷിക്കുന്നുമില്ല.

രാവണവിജയം ചമ്പു

കൊല്ലം ഏഴാംശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരു ചെറിയ ചമ്പുവാണ് രാവണവിജയം. വേദവതിയോടുള്ള രാവണന്റെ ബലാത്സംഗം, യമനുമായുള്ള യുദ്ധം എന്നീ രണ്ടു വിഷയങ്ങൾ മാത്രമേ പ്രസ്തുത ചമ്പുവിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളൂ. കവി പുനമാണോ എന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. രചനയിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ രാമായണചമ്പുവിനെക്കാൾ കൂടുതൽ നിഷ്കർഷ പ്രദർശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു ശ്ലോകമാത്രം പകർത്താം.

നാരദൻ:

“ആനന്ദബ്രഹ്മസാരം ജലനിധിതനയാ-
 കാമുകം ശ്യാമരൂപം
 ധ്യാനംചെയ്തും പ്രമോദാലിടയിടെ നയനേ
 മിശ്രയന്നശ്രുധാരാം
 വീണാനാദനേ നാനാജനഹൃദി ജനയൻ
 സമ്മദം നിർമ്മലാത്മാ
 കാണപ്പെട്ടു തദാനീമപഹസിതശര-
 നിരദോ നാരദോഗ്രേ.”

രക്തീണീസ്വയംവരം ചമ്പു

രക്തീണീസ്വയംവരം ഒരു ദീർഘവും പ്രാചീനവുമായ ചമ്പുവാകുന്നു. പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിൽ തന്നെയായിരിക്കണം ഇതിന്റെ ആവിർഭാവമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. കവി

അജ്ഞാതനാമാവാണു്. അദ്ദേഹത്തിനു നിഷ്പഷ്ടമായ സംസ്കൃതവ്യുത്പത്തി ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത ചമ്പുവിൽ സംസ്കൃതഗദ്യം പോയിട്ടു് ഒരൊറ്റസ്സംസ്കൃതപദ്യം പോലും കാണുന്നില്ല. അന്യകവികളുടെ ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ സ്വകീയങ്ങളാക്കിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു് ഈ പ്രബന്ധത്തിന്റെ ഒരു ഗുണമായി കണക്കുകൂട്ടാം. പലപ്പോഴും ഛന്ദശ്ശാസ്ത്രനിയമങ്ങൾക്കു വിപരീതമായി ഗുരുക്കളെ ലഘുക്കളാക്കി ഉച്ചരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതാണു് ഇതിലെ ഉൽകടമായ ദോഷം. ‘സ്വച്ഛജ്ഞാനം കലർന്നിടനി ശ്രുതിനി വഹം’ ‘ആത്മതുല്യമിവ പ്രത്യയപ്രകൃതി’ എന്നും മറ്റും പ്രയോഗിക്കുവാൻ കവിക്ക് ഒരു കൂസലുമില്ല. ‘വർത്തിച്ചുതാനാൽ’, ‘വരായിന്റീതിന്റും ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ കവിയുടെ പഴക്കത്തെ വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നു. സന്ദേശകാവ്യങ്ങളുടെ രീതിപിടിച്ചാണു് രുക്മിണി ബ്രാഹ്മണനെ ദ്വാരകയ്ക്കയയ്ക്കുന്ന ഘട്ടം രചിച്ചിട്ടുള്ളതു്. പാണ്ഡിത്യം പോരുകിലും കവിയ്ക്കു പ്രകൃഷ്ടമായ വാസനാ വൈഭവമുണ്ടായിരുന്നു. നാലു ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ഭീഷ്മകന്റെ വാക്കു്:

“ദീനം തട്ടാത ലീലാസരണിയിലഴിയും
 ലോകചേതോവികാരാ-
 മാനംഗോന്മേഷമേളം തടവിനനയനാം
 മന്ദഹാസാഭിരാമാം
 നാനാലോകർക്കു് ചേരും വിമലഗുണഗണം-
 കൊണ്ടു ധന്യാം തന്ത്രജാ-
 മേനാം രഞ്ജിപ്പതിന്നിന്നൊരു നൃപതിസുതാം
 കണ്ടതില്ലെങ്ങുമേ ഞാൻ.” (1)

രുക്മിണിയുടെ കോപം:

“അച്ഛൻ താനേ പറഞ്ഞിടനി വചനമിദം
 കേട്ടു കോപം മുഴുത്തി-
 ട്ടുച്ചെരക്കണ്ണുരണ്ടും നൃപസദസി ചുവ-
 പ്പിച്ചു മഞ്ചാടിപോലേ,
 സ്വച്ഛം തന്നാനന്തരിൽ ശ്രമജലകണികാ-
 വൃന്ദവും ചേർത്തു മേന്മേ-
 ലുൾച്ചേരും സർവ്വഗർവ്വം തടവിന വചനം
 ഘോഷയാമാസ രുക്മി.” (2)

രുക്മിണിയുടെ സന്ദേശം:

മറ്റാരുമില്ല ശരണം മമ ദീനബന്ധോ,
 വറ്റാതെഴിന്റു കരുണാമയതോയസിന്ധോ,
 ചുറ്റത്തിൽവന്നു ദയിതാം തവ കൊണ്ടുപോ മാം
 പറ്റും രമാം ഭഗവതിം ഹരിയെന്റുപോലെ.” (3)

രുക്മിണി ശ്രീകൃഷ്ണനെ കാണുന്നത്:

“ബദ്ധാമോദം ചമുനാമരികിലരികിൽ നി-
 ന്നൃഗുജം സീരപാണിം
 മദ്ധ്യേ ലാളിച്ചുലാളിച്ചുപചിതരസമ-
 ന്യോന്യമാഭാഷമാണം
 ഗുപ്താകാരേണ പാണിഗ്രഹണമഴകുതായ്-
 ചെയ്യതിന്നാഗതം സാ
 മുശാക്ഷീ തത്ര കണ്ടാളഹിതജനവനാ-
 ളീദവം യാദവം തം.”

(4)

കാമദഹനം ചമ്പു

സർവ്വാംഗസുന്ദരമായ കാമദഹനം ചമ്പുവും കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിലേ കൃതിയായിരിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. (1) പപ്പേറ്റ് (അവതാളം) (2) കനാവത്ത് (കിനാവിൽ) (3) എങ്ങളാർ (ഞങ്ങൾ) (4) ഉവക്കുക (സ്നേഹിക്കുക.) തുടങ്ങിയ പഴയ പദങ്ങൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നു.

ശബ്ദാർത്ഥങ്ങളുടെ മാധുര്യംകൊണ്ടും മനോധർമ്മങ്ങളുടെ സ്വാദസ്യംകൊണ്ടും ഫലിതങ്ങളുടെ ബാഹുല്യംകൊണ്ടും രസഭാവങ്ങളുടെ സൗരഭ്യംകൊണ്ടും പ്രസ്തുത പ്രബന്ധം രാമായണചമ്പുവേദു കിടന്നില്ല. എന്നാൽ പുനതന്നെയെന്നോ കാമദഹനത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവ് എന്നു തീർച്ചപറവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. കാളിദാസൻ കുമാരസംഭവത്തിൽ ദേവേന്ദ്രന്റെ അഭ്യർത്ഥന നിമിത്തമാണ് കാമദേവൻ ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ തപോഭംഗത്തിന് ഉദ്യമിച്ചത് എന്ന് ഉപന്യസിക്കുന്നു; എന്നാൽ കാമദഹനകാരൻ കലഹപ്രിയനായ നാരദനെ കാമന്റെ സന്നിധിയിലേക്കു നയിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരാക്രമം അപ്രതിഹതമാണെങ്കിലും അതു തപോനിഷ്ഠനായ ശിവനോടു പറ്റുന്നതല്ലെന്ന് ഇന്ദ്രൻ ആക്ഷേപിച്ചതായി ആ മഹർഷിയെക്കൊണ്ട് ഉപാലംഭനം ചെയ്യിക്കുകയും തദ്ദൂരം ആ മദോന്മത്തനെ ശിവവിജയത്തിനായി പ്രസ്ഥിതനാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കവി ആദ്യമായി കാമദേവന്റെ രാജധാനിയെ വർണ്ണിക്കുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന കല്ലനാശക്തിയുടെ വൈഭവം ഏതു സഹൃദയനേയും ആനന്ദതരളിതനാക്കുവാൻ പര്യാപ്തമാണ്.

“കർപ്പൂരക്കളിമുറ്റ, മുൽപലദലാസ്സാരം, നിലാമുറ്റ, മ-
 പ്പൊൽപ്പുമണ്ഡപ, മഞ്ജനക്കളിനിലം, സൌഭാഗ്യദീക്ഷാഗൃഹം,
 ശിലും ചേർന്ന വിശാലശാല, കലഹപ്പൊന്മാടമെന്നിങ്ങനേ
 കല്ലിപ്പെട്ടു മനോഹരം ഭവനവിന്യാസം മനോജാലയേ.”

(1)

“വാത്സ്യായനക്കളരി, കോകിലഗീതിശാലാ,
 വാർത്താർചരങ്ങൾ പണിചെയ്തു രഹസ്യരംഗം,
 പേർത്തും മധുവ്രതകലം മുരളും മണിക്കൈ,-
 ട്യാസ്ഥാനമണ്ഡപമഹോ! നയനാഭിരാമം.”

(2)

ഇത്യാദിപദ്യങ്ങളും,

“കർപ്പൂരംകൊണ്ടെപ്പേരും നൽക്കല്ലെന്നി തീർത്തത്താമരവളയൽ കടച്ചിൽത്തുണാ,
യിളയ കരിമ്പുകുളത്തരമാക്കി, കൈതപ്പൂവു കഴുകോലാക്കി, ത്താമരന്തൽകൊണ്ടൊ
ക്ക വരിഞ്ഞമുകുളിൽക്കർണ്ണിക മകടംവച്ചി,ട്ടല്ലികൾകൊണ്ടെ പട്ടിക തട്ടി,ച്ചമ്പകദ
ലമാം പൊൻപലകപ്പണി പരിചിലുറപ്പി,ച്ചഭിനവകസുമപരാഗം പരിചിൽപ്പുന്നിനിർ
വീത്തിയുലച്ചുചമച്ചു നിറത്തൊടുഭിത്തികളൊക്കത്തീർത്തു, മത്രത്തൊരു പൈമ്പാൽ
ക്കളികൊണ്ടെങ്ങും വെങ്കളിയിട്ടൊ,രു ഗോരോചനകൊണ്ടുരുവു കുറിച്ചു, മണിച്ചാ
ത്തെന്നും മഷിയും കൂട്ടിക്കെങ്കുമായ ചുവപ്പും മേളിച്ചെങ്ങും വിശ്വവിനോദനസാരം
വാത്സ്യായനനിജചരിതം ബഹുധാ മുഴുവൻ ചരതിച്ചെഴുതിത്തീരും മണിമയഭവനേ”

ഇത്യാദി ഗദ്യവും നോക്കുക. നാരദന്റെ അവഹേളനം കേട്ടപ്പോൾ മന്ദഥൻ,

“കേശ്കേണം വിരവാദം മുനിപരിവൃശ, നി
മാമകം; മങ്കമാരെ-
ക്കാക്കേണം ചന്ദ്രചൂഡൻ പകലിരവു പൊരു-
ന്നാകിലിനാളിലേറും;
നീക്കം വന്നീടുമാകിൽപ്പുന്നരതിന തൈരി-
ച്ചമ്പുമെൻ പോറ്റി, വില്ലും
തുക്കുന്നണ്ടെന്നുമേ ഞാൻ പെരുവഴിയിലിര-
ന്നുണ പിന്നേടമെല്ലാം.” (3)

എന്നു ശപഥം ചെയ്യുന്നു. പിന്നീടു സമരത്തിനുള്ള സന്നാഹമായി.

“കിളി മയിലരയന്നം ചക്രവാകം കയിൽപ്പെ-
ണ്ണളിപടലി ചകോരം പ്രാവു പുകോഴിതാനും,
തെളിവിനൊടു ജയിപ്പാനിന്ദുചൂഡം തദാനിം
വിലുളിതനിജസൈന്യം മന്ദമന്ദം നടന്നു.” (4)

“കുറ്റംതീരും മുഴുമതിയെന്നും കൊറ്റുക്കടയും ചാരു പിടിപ്പി,ച്ചൊറ്റുച്ചിന്നം മുൻപിൽ വിളി
പ്പി,ച്ചുച്ചിന്നശ്രീ പൂമ്പൊടി കൊണ്ടു ദിഗന്തം മൂടി,ത്തരുണിജുലനമണിത്തേർതന്നിൽത്തെ
ളിവൊടു രോമാവലിയാം കൊടിമരമൊക്കത്തക്ക നിവർത്തിക്കൊണ്ട,ക്കള്ളക്കണ്മുന ക
ലഹപ്പഞ്ചിരികളിയിൽക്കോപം കർണ്ണേമത്രം മധുരാലിംഗനമധരാച്ചംബനമകമേ പൂളകം
പരുഷവിലോകനമെന്നതുടങ്ങി രഹസ്യപ്രഹരണമൊക്കത്തേരിൽ നിറച്ചുംകൊണ്ടു നട
ന്നൊരുനേരം പനിമതിമുഖിമാർ പലരും പലതരമൻപൊടു മുന്നിലകമ്പടികൂടി!” ഇത്യാദി
ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ ഗുണസമൃദ്ധങ്ങളാകുന്നു. ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ സന്നിധാനത്തിൽ എത്തിയ
പ്പോൾ കാമൻ തന്റെ സേനാധ്യക്ഷന്മാരോടു് ഇങ്ങനെ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു:

“സേനാനായക, ബാലമാരുത, വിഭോ, ചക്രാഹവയേ, കോകിലാ-

പ്രാണാധീശ്വര, ഭ്രംഗരാജദയിതേ, ചക്രാംഗപോതങ്ങളേ,
 ഞാനാകുന്നതു നിങ്ങൾ, നിങ്ങളുഖിലം ഞാനെന്നറിഞ്ഞാസ്ഥമോ
 വേണം ചന്ദ്രകിശോരഭ്രൂഷവിപിനേ ചെയ്യുന്നവസ്ഥാന്തരം” (5)

കാമന്റെ ശരീരദാഹത്തെ കവി പദ്യംകൊണ്ടും ഗദ്യംകൊണ്ടും വർണ്ണിക്കുന്നുണ്ട്. ഗദ്യം വളരെ വിസ്തൃതമാണ്. പദ്യം താഴെച്ചേർക്കുന്നു:

“അപ്പോൾ മിന്നുന്ന നെറ്റിത്തിരുമിഴിനടുവേ
 പൂവെടിപ്രായമയ്യോ!
 കല്യാണോദ്ദീപ്തവൈശ്യാനരസദൃശമുതിർ-
 ന്നു കനൽച്ചാർത്തകാഞ്ചേ;
 തൽപ്രാചുര്യേണ ലോകം കടുകനൽമയമായ്,
 സ്നേഹേഷഃ സുരോഭ്രൂൽ
 ചൊല്ലൊങ്ങും പുഷ്പധന്യാ; ശിവശിവ! പരവാ-
 നാവതോ ദൈവയോഗം?” (6)

കാമദേവന്റെ നിര്യാണാനന്തരം ലോകത്തിനു വന്നുചേർന്ന പ്രണയശൂന്യമായ അസ്ഥ സ്ഥ കവി പല അന്ത്യാദൃശങ്ങളും ഫലിതകിർമ്മീരിതങ്ങളുമായ കല്പനകൾ പ്രയോഗിച്ചു വർണ്ണിക്കുന്നതാണ് ഈ ചമ്പുവിൽ വിശ്വവിസ്മാപകമായി വിദ്യോതിക്കുന്നത്. അമ്മായി ശ്ലോകങ്ങളെഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്ന പൊട്ടക്കവികളുടെ കാര്യം പരങ്ങലിലായി.

“വിശ്വത്തിലമ്മന്തിരവാദികൾക്കും
 വശ്യപ്രണാശാൽ വയറും കുറഞ്ഞു;
 നിശ്ശേഷഭൂദേവനികേതമെല്ലാ-
 മച്ചോ! സമൃദ്ധം ധനധാന്യപൂർണ്ണം.” (7)

“സാരസ്യത്തിനു ചെന്നൊരുത്തനമിരിപ്പിലാരുമമ്മേനകാ-
 ഗാരേ നാലു മണിപ്രവാളമുയരച്ചൊല്ലുമില്ലാരുമേ,
 പാരിൽക്കിർത്തി മിക്കത്ത മനവർ മരിച്ചാഹന്ത! ചെല്ലംവിധൗ
 നാരിണാം കഥപോലുമില്ല പരലോകാധീശശൃംഗാടകേ.” (8)

ഇങ്ങനെ ആ ശൃംഗാരാധികേഷപം തുടർന്നുപോകുന്നു. ഒടുവിൽ ദേവസ്ത്രീകൾ എല്ലാവരും കൂടി പാർവ്വതീദേവിയെക്കണ്ടു വന്ദിച്ചു “ജാതിക്കുവന്നൊരസുഖം കളയേണമേ നീ” എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ദേവി “അലമിഹ ബഹുവാക്യൈരേതദർത്ഥം യതിഷ്യേ ഫലസമുദയ മോർത്താലീശ്വരാധീനമല്ലോ” എന്ന് അവരെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു സരസമായ കാവ്യം മലയാളത്തിലല്ലാതെ ഇതരഭാഷകളിലുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല; ഉണ്ടാകുന്നത് അത്ര എളുപ്പവുമല്ല.

ഉമാതപസ്സ്

ഈ ചമ്പു മുഴുവൻ കിട്ടിയിട്ടില്ല. കവിയുടെ കാലം ഏകദേശം കാമദഹനത്തിന്റേതായിരിക്കണം; പക്ഷേ എട്ടാംശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധമാണെന്നും വരാവുന്നതാണ്. കുമാരസംഭവം അഞ്ചാം സർഗ്ഗത്തെ പല ഭാഗങ്ങളിലും അനന്യശരണനെന്നപോലെ ഉപജീവിച്ചുകാണുന്ന

കവി പുനമാണെന്നു പറയുവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രം ചേർക്കുന്നു.

ഹിമവാൻ:

“ഏഴാഴിച്ചുറ്റിലുറ്റുള്ളവനിയെ മുഴുവൻ
നീരിൽവീണ്ണങ്ങുഗാധേ
താഴാതേകണ്ടുറപ്പിച്ചൊരുപൊഴുതിളകാ-
തോരു പാദാഗ്രസീമാ
തോഴാ, വൈരിഞ്ചലോകം പുതുമയൊടു മുക്-
ക്കും മുക്തകല്ലെ മട്ട-
ച്ചുഴും മാണിക്യധാമാ, കലഗിരി ഹിമവാൻ
നാമ ഭ്രമൗ സമീന്ദേ.”

വടുരൂപിയായ പരമേശ്വരൻ പാർവ്വതിയോടു:

“എന്നേ കഷ്ടം! കലാദ്രിപ്രവരസുകൃതസാ-
ഫല്യവൈപുല്യലിലാ-
വിന്യാസോല്ലാസമേ! നിൻതൊഴിലിതു തരമ-
ല്ലോർത്തുകാണംദശായാം;
അന്യായാം വീടുതോറും ഗിരിഗന്ധ വശമാ-
യിടിനാൽപ്പിച്ചപ്പുവാൻ
പിന്നാലേ പായുമാറോ നിനവു തവ പരി-
ഹാസപാത്രീകൃതാംഗ്യം?”

പാർവ്വതിസ്വയംവരം ചമ്പു: കുമാരസംഭവം മൂന്നും അഞ്ചും സർഗ്ഗങ്ങളിലെ കഥ യഥാക്രമം കാമദഹനത്തിലും ഉമാതപസ്സിലുമെന്നപോലെ ആറുമേഴും സർഗ്ഗങ്ങളിലെ കഥ പാർവ്വതിസ്വയംവരത്തിൽ പ്രതിപാദിതമായിരിക്കുന്നു. പാർവ്വതിസ്വയംവരവും പ്രാക്തനവും പ്രസന്നസരസവുമായ ഒരു ചമ്പുവാകുന്നു. ഇതിന്റെ പ്രണേതാവും പുനമായിരിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്നതു വിരഹാർത്തനായ ശിവനെ വണ്ണിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്:

“പ്രേമം വാഞ്ചിൻ ദാക്ഷായണിയുടെ വിരഹാ-
യുന്നമേ പാഴെടും തൻ

വാമാങ്കേ നോക്കിനോക്കിച്ചുടുച്ചുട മരുവും
 ദീർഘനിശ്വാസലോലം,
 മാമാ! തൃക്കൈത്തലംകൊണ്ടിടയിലിടയിലാ-
 ഗാമിസാപത്യചിന്താ-
 വ്യാമോഹവ്യാകുലാം ചെഞ്ചിടനടുവിൽ നഭോ-
 വാഹിനീം ഗുഹയന്തം”

(1)

വരണമണ്ഡപത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന പാർവ്വതീദേവിയെ കവി അനേകം മനോഹരങ്ങളായ പദ്യങ്ങൾകൊണ്ടും ഒരു ഗദ്യം കൊണ്ടും വർണ്ണിക്കുന്നു. അവയിൽനിന്നു ചില ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“ശൃംഗാരാവ്യേ പയോയൌ ചിതറി നിറമെഴും
 ബാലകല്ലോലമാലാ-
 ശങ്കാം നല്കുന്ന വാനോർമടവർനടുവിലു-
 ദ്യോതമാനാംഗവല്ലീ
 മംഗല്യാനാമസാധാരണമണിഭവനം
 കണ്ടുകിട്ടീ ജനാനാ-
 മങ്കേ ലോകത്രയീദീപിക സമനഗതാ
 ഭാരതീഭാർഗ്ഗവീദ്യാം,

(2)

ദൃഷ്ടിത്തലുങ്കൽ മാനോഭവനിഗമരഹ-
 സ്യത്തെയും വച്ചുപുട്ടി-
 കെട്ടിത്താക്കോലൊളിക്കും വിനയചതുരമ-
 നാക്ഷദീക്ഷാം ഭജന്തിം
 ഒട്ടൊട്ടേ സങ്കൃണൽകങ്കണമിനിയ ശചീ-
 ദേവിതാൻ നിന്നു വീയി-
 പ്പുഷ്ടശ്രീ ചേർന്ന വെൺചാമരമരുദവധു-
 താളകാലോകനീയാം,

(3)

ഉന്നിദ്രാണാനരാഗാം ദധിതമുടനടൻ
 കണ്ടുകണ്ടാസ്വദിപ്പാൻ
 തന്നെക്കട്ടും നടന്നീടിന തരളതരാ-
 ലോകതാപിഞ്ചിതാശാം,
 കണ്ണുത്താതോരു കാന്തിക്കടൽനടുവിൽ മുദാ
 മുങ്ങുമാംഗാംഗതോ വ-
 ന്നൊന്നിച്ചെങ്ങും ദിഗന്തേ ചിതറി മണമെഴും
 മാരബാണപ്രപഞ്ചാം,

(4)

മതു തഞ്ചിന പഞ്ചതാര കിഞ്ചിൽ-
 ചിതറുംവണ്ണമുദഞ്ചിതസ്മിതാർദ്രാം,

മുദ്രലാതപകന്ദളിമനോജ്ഞ-
ദ്യുതി കോലുന്ന ദുക്ഖലമാവസാനാം, (5)

സ്തനകന്ദളി ചെറ്റുചെറ്റുയർത്തും
കനകത്താലിവിലോലഹാരമാലാം,
മണികങ്കണകാഞ്ചനാംഗദശ്രീ
പിണയം കോമളദോരൂഗീസനാഥാം, (6)

അരയാലിലയോടിണങ്ങുദാരോ-
ദരരാജനവരോമരാജിരമ്യാം,
സ്മരവീരവിഹാരവാപിപോലേ
മരുവും നാഭിഗഭിരിമാഭിരാമാം, (7)

ഇനി നൽവരവെന്നറിഞ്ഞു കൊഞ്ചി-
ടിന കാഞ്ചിവില്സനിതംബബിംബാം,
മദമേന്തി മണം തുളുമ്പി മാഴ്ചി-
ടിന മാതംഗമഹേന്ദ്രമന്ദയാനാം.” (8)

മുതലായ പദ്യങ്ങളിൽ പ്രവഹിക്കുന്ന രസം അമൃതോപമംതന്നെ. താഴെക്കാണുന്നത് ആ ഘട്ടത്തിലുള്ള ഗദ്യത്തിലെ ചില വരികളാണ്: “ഭുവനമശേഷം പൊലിമയൊടൊ കൈപ്പൊന്നിൻനീർകൊണ്ടുട്ടിയപോലേ; വിസ്തൃതിപൂണ്ടു നഭഃ സ്ഥലമഖിലം വിദ്രുമമയമാ സ്തീർക്കുംപോലേ; കങ്കമവല്ലികൾ മുഹൂരപി ദിശി ദിശി കളർമ തളിർത്തു കരുക്കുംപോലേ; പുകൾപെട മേവും ത്രിജഗതി പുത്തൻ പൂതുകിൽകൊണ്ടു പുതയ്ക്കുംപോലേ; സ്വച്ഛതരോദ യമാശാമങ്കയർ തെച്ചിമലർക്കല ചാർത്തുംപോലേ; നാഭീനളിനനറുമ്പൊടി നാനാനാടു കൾ തോറും തുകുംപോലേ; ശോണനദത്തിൻ തുംഗതരംഗശ്രേണികൾ വിയതി പരക്കും പോലേ; ഉലകകളെല്ലാമിളവെയിലെന്നുനദധിയിൽ വീണ്ണാറാടുംപോലേ; സമുദിതധം ബരമംബരസീമനി സന്ധ്യാഘനതതിയുതുംപോലേ; പുനരപിവവ്യധേ പനിമലമാതിൻ തിരുനിറമെങ്ങും മധുരിമരംഗം.”

പാരിജാതഹരണം ചമ്പു

കവിയും കാലവും

തൊണ്ണൂറ്റാറു പദ്യങ്ങളും സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലും ഓരോ ഗദ്യവും ഒരു ദണ്ഡകവും മാത്രമുള്ള ചമ്പുവാണ് പാരിജാതഹരണമെങ്കിലും ഗുണോൽകർഷംകൊണ്ടു് അതു രാമായണചമ്പുവിനു സമശീർഷമായി പരിലസിക്കുന്നു. നരകാസുരവധവും പാരിജാതഹരണവും പ്രസ്തുത ചമ്പുവിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പ്രണേതാവു സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലേ സേനാനായകനായിരുന്ന തായ്ക്കൽ വാരിയരാണെന്ന് ആ ചമ്പുവിന്റെ ഒരാദർശഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്ന അധോലിഖിതമായ പദ്യത്തിൽ നിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു:

“ആദിഷുഃ പരസൈന്യവാരണഘടാഗണ്ഡസ്ഥലാസ്സാല

രായാതോഗ്രഹവ്യപ്രകീർണ്ണകരസംശ്ലേഷപ്രമോദിശ്രീയാ നൈ-
ശൈലാബ്ധീശ്വരസൈന്യനായകവരഃ ശ്രീപാർശ്വജോഹം
കൃതീ നിർമ്മിച്ച പരിചോടിമാം കൃതിസുധാം നല്ലാരിജാതാഹൃതിം.”

കോഴിക്കോട്ടുനിന്നു നിലമ്പൂരേക്കുള്ള തീവണ്ടിപ്പാതയിൽ വല്ലപ്പുഴസ്തേഷനു സമീപമാണ് തറയ്ക്കൽ വാരിയമെന്നും അതിലെ കാരണവന്മാർ പണ്ടു പരമ്പരയാ സാമൂതിരിക്കോവില കത്തെ സേനാനികളായിരുന്നു എന്നും അറിയുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ നാമധേയമെന്തെന്നു ജ്ഞാതന് ഒര സൂചനയുമില്ല. അദ്ദേഹം അടിയുറച്ച ഒരു സംസ്കൃതപണ്ഡിതനും അതിപ്രതി ഭാശാലിയായ ഒരു മഹാകവിയുമായിരുന്നു. കാലത്തെപ്പറ്റി പരിച്ഛിന്നമായി ഒന്നും പ്രസ്താവിക്കുവാൻ തരമില്ലാതെയിരിക്കുന്നു എങ്കിലും ‘നാണിന്റെ’, ‘തണ്ടീടം’, ‘വിരൺ’, ‘നാടിക്കൊള്ളുക’ മുതലായ പഴയ പദങ്ങളിൽ നിന്നും മറ്റും പ്രസ്തുതകവി കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി കണക്കാക്കാം. ചില പദ്യങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ശാർങ്ഗം:

ശ്രീശാർങ്ഗം പള്ളിവിൽ പോന്നതിരഭസമെഴു-
നുള്ളുമനേരമാശാ-
മാശാപാലവലീനാം ചെറുതു ഫലവതീം
കല്പയനതുതാത്മാ
രേജേ രാജീവനാഭൻ നഭസി മഹിതാമാ-
ഹേന്ദ്ര കോദണ്ഡവല്ലീം
തേജോരൂപാമുപാന്തേ തടവി വടിവുകൈ-
ക്കൊണ്ട നല്ലൊണ്ടൽപോലേ.”

(1)

വ്യോമയാനംചെയ്യുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണൻ:

ശ്രീവത്സംകൊണ്ടുമേറെപ്പൈരിക മണമെഴും
കൌസ്തുഭംകൊണ്ടുമയ്യോ!
താവിത്തഞ്ചുന്ന കാഞ്ചീമകടകടകമ-
ഞ്ജീരഹാരാദികൊണ്ടും
വ്യാവല്ലഭൈജയന്തിബഹളപരിമള-
ദ്രാന്തപുഷ്പസയാളീ-
വൈവശ്യംകൊണ്ടുമാഭാസത നഭസി തദാ
സത്യഭാമാസഹായൻ.”

(2)

ഇന്ദ്രാണിയുടെ സസംഭ്രമമായ പ്രയാണം:

“ഒടുനേരത്തു തസ്യ നീടിലതടമുടൻ
കൗഘർമ്മമാംബുപൂരം
തേടുന്തു; ചായൽ ചായുന്നിതു; പുനരഴിയു-
ന്നു ബലാൽ നീവിബന്ധം;
പാടേ പാടേ കപോലങ്ങളിലുലയുമണി-

കണ്ഡലദന്ദമുഖൈ-
രടുന്തു; കാഞ്ചി പാടുമ്പതു; പഥി പൊഴിയു-
ന്തു ശിഖാമാലുജാലം.”

(3)

സത്യഭാമയോടു വാഗ്വാദത്തിൽ തോറ്റ ഇന്ദ്രാണി ഭർത്താവിനെ നോക്കുന്നത്:

“സാ പുലോമസുത നോക്കിനാൾ തദാ
വാ പറഞ്ഞതു പൊറാഞ്ഞു വാസവം
കോപചാപലകലാവിജുംഭിത-
ഭ്രൂ ഭയങ്കരവിലോചനാഞ്ചലം.”

(4)

ശ്രീകൃഷ്ണനും ദേവേന്ദ്രനും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം:

“ഉൾക്കോപം പുണ്ടു ലക്ഷ്മീദയിതനമമരാ-
ധീശനും തമ്മിലെയ്യും
നൽക്കുരമ്പിൻകദംബൈരിടയിലുടനടൻ
തമ്മിലേറ്റുജ്ജ്വലാംഗൈഃ
ഉഗ്രൈരങ്ങാക്ക മുടി ഭയവിവശസുര-
പ്രാതമന്യുനപീഡാ-
വ്യഗ്രൈശ്ശൽക്കാരഘോഷപ്രശമിതളജഗാ-
ധംബരൈരംബരാന്തം.”

(5)

ശചീദേവികും സത്യഭാമയ്ക്കും തമ്മിലുണ്ടായ വാക്കലഹം കവി നിരതിശയമായ മനോ ധർമ്മവിലാസത്തോടുകൂടി വർണ്ണിക്കുന്നു: “പാരിജാതവൃക്ഷം മോഷ്ടിക്കുവാൻ വന്നതു മരിക്കുവാൻ മറ്റൊരു മാർഗ്ഗം കാണാഞ്ഞിട്ടാണോ” എന്ന് ഇന്ദ്രാണി ചോദിച്ചതിന് അതിന്റെ ഹരണത്തിന് ഒരുങ്ങുന്നത് ഇന്ദ്രമാതാവിന്റെ കണ്ഡലം മോഷ്ടിച്ച നരകാസുരനെ കൊന്ന തന്റെ പ്രാണനാഥനാണെന്നും “ആയിരം കണ്ണുലാവും ഭംഗിക്കാരനിതിനങ്ങളൊരു പരിഭവമെന്നാകിൽ വന്നാലുമകേ” എന്നും ഭാമ മറുപടി പറയുന്നു. അങ്ങനെ ആ സ്ത്രീകളുടെ ഉക്തിപ്രത്യക്തികൾ ഒന്നിനൊന്നു മുത്ത് ഒടുവിൽ ഇന്ദ്രാണി

“കേളിപ്പോൾ തവ യോഗ്യമായതു മുരിക്കിൻപുവസത്തേ! പരം ചാളച്ചോറ്റിനു പാമുരത്തില തുലോമെന്നുള്ള ചൊല്ലില്ലയോ?”

എന്നു ഗർജ്ജിക്കുകയും അതിനു ഭാമ “താഡിപ്പാൻ തോന്നുമത്രേ ചെങ്കിടു പൊളിയെ നിൻ വാക്കു കേൾക്കും ദശായാ” എന്നും മറ്റും വീണ്ടും കൂസൽകൂടാതെ ഉത്തരം പറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ വാക്കലഹമാണ് ഇന്ദ്രനും കൃഷ്ണനും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധത്തിനു കാരണമെന്ന് കവി ഉപപാദിക്കുന്നു.

മറ്റു ചമ്പുക്കൾ

പഴയ രീതിയിൽ പുനത്തിന്റെ കൃതികളെ അനുകരിച്ചുള്ള ചമ്പുക്കൾ ഭൂരിപക്ഷവും കൊല്ലം ഏഴും എട്ടും ശതകങ്ങളിലാണ് ആവിർഭവിച്ചിട്ടുള്ളതു്. അപൂർവ്വം ചില ചമ്പുക്കൾ ഒമ്പതാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലും വിരചിതങ്ങളായി കാണുന്നു. അവയുടെയെല്ലാം കാലം ഖണ്ഡിച്ചു പറവാൻ വളരെ പ്രയാസമുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ഇതര ചമ്പുക്കളെപ്പറ്റി എട്ടാം ശതകത്തിലെ കൃതികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കാം. പൂർവ്വകവികളാൽ അക്ഷുണ്ണമല്ലെങ്കിലും പുനം വിസ്തൃതികൂട്ടി മിനുസപ്പെടുത്തി രാജരഥ്യയാക്കിയ ചമ്പുപ്രസ്ഥാനം ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന് ഒരു അനർഘലാലങ്കാരമായി പരിണമിച്ചു എന്ന് അനുവാചകന്മാരെ വീണ്ടും അനുസ്മരിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഈ അദ്ധ്യായം ഇവിടെ സമാപിപ്പിക്കാം.

24

മണിപ്രവാളസാഹിത്യം (തുടർച്ച)

(ക്രി: പി: പതിനഞ്ചാം ശതകം)

ചന്ദ്രോത്സവം മുതലായ കൃതികൾ

മണിപ്രവാളസാഹിത്യമാലയുടെ നടുനായകമായി ശോഭിക്കുന്ന ഒരു മനോമോഹനമായ കാവ്യമാകുന്നു ചന്ദ്രോത്സവം. ഇതിനു ചന്ദ്രികാ മഹോത്സവമെന്നും മേദിനീചന്ദ്രികോത്സവം എന്നുംകൂടി പേരുകൾ കാണാനുണ്ട്. ഗ്രന്ഥം അഞ്ചു ഖണ്ഡങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അഞ്ചിലുംകൂടി അഞ്ഞൂറുപേരോളം ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ഒന്നാമത്തെയും അഞ്ചാമത്തേയും ഖണ്ഡങ്ങൾ മാലിനീയിലും രണ്ടാമത്തെ ഖണ്ഡം വസന്തതിലകത്തിലും മൂന്നാമത്തേത് ഉപജാതിയിലും നാലാമത്തേത് ദ്രുതവിളംബിതം തുടങ്ങി പല വൃത്തങ്ങളിലുമാണ് നിബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. രചനാസൗഷ്ഠ്യം ഇത്രമാത്രം തികഞ്ഞിട്ടുള്ള മറ്റൊരു കൃതി ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ ഇല്ലതന്നെ. അച്ചംബിതങ്ങളായ അനവധി ആശയരത്നങ്ങൾക്കും പ്രസ്തുത കൃതി പ്രകൃഷ്ടമായ ആകരമാണ്. ഭരതചരിതമെന്ന സംസ്കൃതകാവ്യത്തിന്റെ അനുരണനം അപൂർവ്വം ചില പദ്യങ്ങളിൽ കേൾക്കാമെങ്കിലും അതു സാരമാക്കേണ്ടതില്ല. ശൃംഗാരരസപ്രധാനമായ ഈ വാങ്മയത്തിൽ കവി ആദ്യനും ലളിതമധുരങ്ങളായ ശബ്ദങ്ങൾകൊണ്ടു മാത്രമേ വ്യാപരിക്കുന്നുള്ളൂ.

“മന്ദാരകന്ദമകരന്ദസിതാരവിന്ദ-
മന്ദസ്മിതാദിപദമേ ചെവിയിൽപ്പൊരുന്നൂ;
എന്നും നടുങ്ങുമബലാ പരഷപ്രയോഗേ
വാതാവധൂതനവകങ്കമവല്ലരീവ”

എന്നു കവി നായികയുടെ മാതാവിനെപ്പറ്റി ഘോഷിക്കുന്ന പ്രശസ്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയ്ക്കും യോജിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

കവിയുടെ കാലദേശങ്ങൾ

ചന്ദ്രോത്സവകാരന്റെ പേരെന്തെന്നറിവാൻ ഒരു മാർഗ്ഗവുമില്ല. ‘മദനസമരസമ്മർദ്ദ,’ ‘ഉചിതരസവിചാരം,’ ‘മധുമൊഴി പുനമെന്ന നൽക്കവീര്യേണ,’ ‘ശ്രീശങ്കരേണ വിദ്വേഷ കവി സാർവഭൗമേണ’ ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളിൽനിന്ന് അദ്ദേഹവും പുനവും ശങ്കരകവിയും സമകാലികന്മാരാണെന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. തന്മൂലം അദ്ദേഹം കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായും സിദ്ധിക്കുന്നു. കവി തന്റെ ആചാര്യനെ ഗ്രന്ഥരംഭത്തിൽ,

“പെരുമ തകമൊരോരോ വേദശാഖാവിശാലം
ബുധമധുരമാലാലീഡശാസ്ത്രപ്രസൂനം” എന്നും
“തെളിവിളകിന ലക്ഷ്മീവല്ലഭാവസഭ്രമേ-
രനപചരമാർത്ഥജ്ഞാനപൂർണ്ണേന്ദ്രയാസ്കും”

എന്നും മറ്റും സ്തുതിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ ഗുരുവിന്റെ ജന്മഭൂമിയായ ‘ലക്ഷ്മീവല്ലഭ’ഗ്രാമം ഏതെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ പാടില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നത്. തിരുവല്ലായല്ല; പെരുഞ്ചെല്ലൂരാനോ എന്നു സംശയമുണ്ട്. ഗ്രന്ഥകാരൻ ഗുരുവായൂരിനു മൂന്നാഴിക കിഴക്കു മാറി സമീപിച്ചിരുന്ന അരിയന്തൂർ (അരിയന്തൂർ; ഹരികന്യാപുരം)ക്കാവിലേ ഭഗവതിയുടെ ഭക്തനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു

“നിഗമവിടപിശാഖാലംബിനീ സൽഫലാപ്യാ
സുകൃതികളെ വിദൂരസ്ഥാനപി പ്രിണയന്തി
അനവധിതരമൂലാകാംക്ഷിതം കല്ലവല്ലീ
ദിശതു ഹരികമാരീമന്ദിരാവാസിനി നഃ”

എന്ന മംഗലാചരണപദ്യം സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം അരിയന്തൂർക്കാവിലും തൃശ്ശൂരിലും വന്നുചേർന്നതു കോലത്തുനാട്ടു നിന്നാണോ എന്നു ശങ്കിക്കത്തക്കവണ്ണം ഒരു സൂചന കാവ്യത്തിന്റെ നാലാംഖണ്ഡത്തിൽ കാണാനുണ്ട്. പുനത്തിനും ശങ്കരകവിടക്കും യഥാക്രമം പ്രേമജനങ്ങളായിരുന്ന മാരുലേഖയേയും മാനവീമേനകയേയും പറ്റി ഇരുപത്തിമൂന്നാമധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ചന്ദ്രോത്സവത്തിനു വന്നുചേരുന്ന സുന്ദരിമാരിൽ നമ്മുടെ കാവ്യകാരൻ അദ്വൈതഹിതത്വം നല്കുന്നത് അവർക്കു രണ്ടുപേർക്കുമാണ്. ഇതു സ്വദേശാഭിമാനത്താൽ പ്രേരിതമല്ലയോ എന്നു ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നു. ഏതായാലും അദ്ദേഹം ഒരു നമ്പൂരിയായിരുന്നു എന്നും ചെങ്ങന്നൂർ മുതൽ തളിപ്പറമ്പുവരെയുള്ള സകല മലയാളബ്രാഹ്മണഗ്രാമങ്ങളേയും പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനു നല്ല അറിവുണ്ടായിരുന്നു എന്നും നിസ്സംശയമായി പറയാം.

ഇതിവൃത്തം

മരതകപർവ്വതത്തിന്റെ ശൃംഗത്തിൽ ഒരു കിന്നരസുന്ദരി തന്റെ പ്രിയതമനായ ഒരു ഗന്ധർവനോടു കൂടി മലയവായുവിനാൽ സംഭാവിതയായി സുഖിക്കുന്ന കാലത്തു് ഒരു പരി

മളം അവിടെ പരക്കവേ ആ ഗന്ധം ഏതോ ഒരു പുഷ്പത്തിൽ നിന്നായിരിക്കണമെന്നു സങ്കല്പിച്ച് ആ പുഷ്പം കൊണ്ടുവരണമെന്ന് അദ്ദേഹത്തോടു് അപേക്ഷിച്ചു. ആ സൗരഭ്യത്തിന്റെ ഉൽപത്തി കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ പര്യടനം ചെയ്ത് ഗന്ധർവൻ കൊച്ചിയിൽ തൃശ്ശിവപേരൂരി നടുത്തുള്ള ചിറ്റിലപ്പള്ളിനാട്ടിൽ വന്നു. ആ സ്ഥലത്തു മേദിനീവെണ്ണിലാപ്പ് എന്ന വേശ്യ ചന്ദ്രോത്സവം ആഘോഷിക്കുവാൻ ഉദ്യമിക്കുകയാണെന്നും തത്സംബന്ധമായുള്ള ദീപവർത്തികയിൽ നിന്ന് ഉയരുന്നതാണ് തനിക്കും തന്റെ പ്രേയസിക്കും ആനന്ദം നല്കിയ പരിമളം എന്നും അറിഞ്ഞ് ആ വ്യോമചാരി അവിടെ ആറു ദിവസം താമസിച്ച് ആ ആഘോഷങ്ങൾ കണ്ടു തിരിയെപ്പോയി വൃത്താന്തമെല്ലാം കിന്നരിയെ വർണ്ണിച്ചുകേൾപ്പിച്ചു. ഇതാണ് ഇതിവൃത്തത്തിന്റെ ഉപോൽഘാതം.

പിന്നീടു കഥ ആരംഭിക്കുന്നു. അതു കേരളത്തിന്റെ ഉജ്ജ്വലമായ ഒരു പ്രശസ്തിയോടുകൂടി യാകയാൽ ആ ഘട്ടത്തിലുള്ള പദ്യങ്ങൾ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത് ഉചിതമായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു:

“പരഭൃതമൊഴി, ചുറ്റും മറ്റു ഖണ്ഡങ്ങളെടു-
 ണ്ടതിലുമധികഹൃദ്യം ദക്ഷിണം ഭാരതാഖ്യം,
 വിളനിലമലർമാതിനംഗജനം ത്രിലോകി-
 ചെറുതൊടുകുറിപോലെ ചേരമാൻനാടു യസ്തിൻ; (1)

ദുരിതഭരമകറ്റിപ്പാപിനാമാത്മശൃഖലയു
 മരുവുമഖില പുണ്യക്ഷേത്രതീർത്ഥാഭിരാമം¹
 അമരമുനീമുനീന്ദൈരൂർവന്ദിതം വിശ്വവന്ദ്യം
 ശിവശിവ! ശിവപേരൂർക്ഷേത്രമാഭാതി യസ്തിൻ; (2)

വിബുധപുരപുരന്ദ്രീപാണിപതമാർപ്പിതാംഭോ-
 രഹമധുരമരന്ദക്ലിന്നപര്യന്തഭാഗം
 സുകൃതസുലഭമോരോ സുന്ദരീമന്ദഹാസ-
 ദ്യതിശിശിരമനന്തക്ഷേത്രമാഭാതി യസ്തിൻ; (3)

ഹരിമുരളിനിനാദം കോമളം കേട്ടജന്യം
 മലിയുമഖിലപാഷാണാംബുജംബാളിതാന്തം
 ഉചിതമമൃതമക്ഷ്യാം ഗോകലാനന്ദഹൃദോ-
 രവമുഖരിതഹർമ്മ്യം ചെമ്മരം ഭാതി യസ്തിൻ; (4)

ശിഖരിജലധിനാമശ്രീനടീരംഗമംഗീ-
 കൃതവിവിധവിചിത്രാശ്ചര്യമാഘോത്സവാഘ്യം
 മതിൽമുതുകിലടങ്ങിടും പയോവാഹമംഹ-
 ശ്ശമനമിനിയ നാവാക്ഷേത്രമാഭാതി യസ്തിൻ; (5)

¹ അഭിപ്പൂർണ്ണം എന്നു പാഠാന്തരം

സകലഫലസമൃദ്ധ്യൈ കേരളാനാം, പ്രതാപം
 പെരിയ പരശുരാമസ്യാജ്ഞയാ യത്ര നിത്യം
 കനിവൊടു മഴ കാലം പാർത്തുപാർത്തർകോണാം
 ജനനി മൂല കൊടുപ്പാനെന്നപോലേ വരുന്ന.”

(6)

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽ തൃശൂർ, തിരുവനന്തപുരം, തൃച്ചെമ്മരം, തിരുനാവായ എന്നീ ക്ഷേത്രങ്ങൾ സ്മൃതങ്ങളായിരിക്കുന്നു. അവിടെ ‘അവനിനളിനപൊന്നിൻകർണ്ണികാട്’മായി ചിറ്റിലപ്പള്ളി എന്നൊരു നാടുണ്ടെന്നും അതിന്റെ ഒരു ഭാഗമാണ് അവുണ്ടെന്നാടെന്നും, ആ നാട്ടിൽ പുത്തൂരെന്നൊരു ഉദ്യാനം സമൃദ്ധ്യുണ്ടെന്നു എന്നും കവി ഉപക്രമരൂപത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അവുണ്ടെന്നും പൂങ്കുന്നം ഒന്നല്ല. പൂങ്കുന്ന് അല്ലെങ്കിൽ പൊങ്ങണം എന്ന സ്ഥലം തൃശൂരിന് ഒന്നുകൂടി സമീപമാണെങ്കിലും അതിനെയല്ല ഗ്രന്ഥകാരൻ പരാമർശിക്കുന്നത്. ‘അവുണ്ടുന്ന്’ എന്നതന്നെയാണ് പഴയ പ്രതീകങ്ങളിൽ കാണുന്ന സംജ്ഞയും. ചിറ്റിലപ്പള്ളി തൃശൂരിനു വടക്കുപടിഞ്ഞാറു നാലഞ്ചു നാഴിക അകലെയായി കിടക്കുന്ന ഒരു പ്രദേശമാണ്. നാലുനാഴിക കിഴക്കായി പുത്തൂരെന്നൊരു ദേശവുമുണ്ട്. അതു തൃശൂർ വടക്കുനാഥക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നു വിദൂരമല്ലായിരുന്നു എന്ന്

“തസ്തിൻ ക്ഷണേ കിന്നു ഭവിഷ്യതീതി
 വിഷാദമാസീദസിതായതാക്ഷ്യാഃ;
 തൈലൈനാഥപ്രതിബോധഹേതു-
 ശ്ലംഖധ്വനിസ്തം പുനരുന്മമാർജ്ജ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. അക്കാലത്തു ചിറ്റിലപ്പള്ളിനാടു പരിപാലിച്ചിരുന്നതു തലപ്പള്ളി രാജവംശത്തിലേ മനക്കുളത്തു ശാഖയിൽപ്പെട്ട ‘കണ്ടൻകോത’ എന്ന രാജാവായിരുന്നു. ‘അതിന്നു ശാസ്താ പുനരിന്നു കണ്ടൻകോത ക്ഷമാപാലനദാരചേതാഃ’ എന്നും ‘മണിഗൃഹമഥ കണ്ടൻകോത പോന്നാവിരാസിൽ’ എന്നുമുള്ള വാക്യങ്ങൾ നോക്കുക. ‘ശ്രീരാമവർമ്മസ്തപതിർമതിമാൻ യദാര്യശ്രീകണ്ഠവംശകലശാം ബുധിപൂർണ്ണചന്ദ്രഃ’ എന്നു കൊല്ലം പത്താംശതകത്തിൽ രാമപാണിവാദനം തന്റെ പുരസ്കർത്താവായ അന്നത്തേ മനക്കുളത്തു രാജാവിനെ മുകുന്ദശതകത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്നു. ‘മനക്കുളം’ രാജകുടുംബത്തിന്റെ സ്ഥാനം ഇപ്പോൾ കുന്നങ്കുളത്താണെങ്കിലും ചന്ദ്രോത്സവകഥ നടന്ന പ്രദേശം പണ്ട് ആ കുടുംബത്തിന്റെ അധീനതയിലായിരുന്നു എന്ന് ഊഹിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ അതിന് ഇന്നും ആ പ്രദേശത്തിനു സമീപമായി മടപ്പാടുകളുണ്ട്.

പുത്തൂരിൽ ‘മതി’ എന്നു കാലാന്തരത്തിൽ പേർ സിദ്ധിച്ച ഒരു വേശ്യാംഗന ജനിച്ചു.

“കാന്തിപ്രഭാപടലകർബുരിതാംഗവല്ലീം
 വത്സാം വിലോക്യ ജനനീ വടിവോടവോചൽ
 എല്ലാമിതേ മതി നമുക്കിനിയെന്നു; തേന
 രൂഢാ തതഃപ്രഭൃതി സാ മതിയെന്നു ലോകേ.”

നായിക തനിക്കു പുത്രിയായി ജനിച്ചപ്പോൾ ‘എനിയ്ക്ക് ഇനി എല്ലാം ഇതു മതി’ എന്നു മാതാവു പറകയാലാണത്രേ മകൾക്കു മതിയെന്നു പേർ വന്നത്. സന്താനാഭാവത്താൽ ആ സുന്ദരി വളരെ ഖേദിച്ചു പല വ്രതങ്ങളും നോറ്റു കാലയാപനം ചെയ്യുന്ന അവസരത്തിൽ ഒരിക്കൽ മന്ദമനേ പൂജിക്കവേ, ആ ദേവൻ “സരസിജമുഖി, സേവിച്ചിട്ടു മാം പഞ്ചതാരവ്രതവിധിഭിഃ” എന്ന് ഉപദേശിക്കുന്നു. നായിക ഒരു വെളുത്ത വാവിൻനാൾ രാത്രിയിൽ ആ വ്രതം അനുഷ്ഠിച്ചു തദനന്തരം ഉറങ്ങുമ്പോൾ കാമദേവൻ, വസന്തൻ ചന്ദ്രൻ ഇവരോടുകൂടി, അവളുടെ മുന്നിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു പൂർവ്വതാന്തം പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നു. ഒരു കാലത്തു ശചീദേവി ചന്ദ്രോത്സവം ആഘോഷിക്കുമ്പോൾ മേനക അവിടെ ചെന്ന ഘട്ടത്തിൽ രംഗസ്ഥിതനായ പൂർണ്ണചന്ദ്രനെ കാണുകയും അവർ രണ്ടുപേരും അന്യോന്യം വശീകൃതരാകുകയും ചെയ്തു. പാരിജാതത്തണലിൽ പിറ്റേ ദിവസം ഒന്നിച്ചു കൂടാമെന്ന് അവർ ‘മിഴിമുനയെന്നും തൂലികാത്രേണ’ കുറിച്ചു സങ്കേതം ചന്ദ്രന്റെ മടിയിലിരുന്ന ചന്ദ്രിക മനസ്സിലാക്കുകയും നിർദ്ദിഷ്ടമായ സ്ഥലത്തും സമയത്തും മേനകയാണു് താൻ എന്നു ചന്ദ്രനെ ഭ്രമിപ്പിച്ചു് ആ ദേവനുമായി രമിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ മേനകതന്നെ അവിടെ ചെല്ലുകയും ചന്ദ്രൻ സത്യസ്ഥിതി മനസ്സിലാക്കി ചന്ദ്രികയെ

“കലയുവതിപതാകേ, വാരയോഷേവ നമമ-
 കമനി, വിഗതശങ്കം നീ ചതിച്ചോരുമൂലം
 അവനിയിലൊരു നൂറ്റാണ്ടേതു പോയ് വാരയോഷാ-
 നഭവമനുഭവിച്ചിടാതു മച്ചാപവേഗാൽ”

എന്നു ശപിക്കുകയും ചെയ്തു. ചന്ദ്രിക താപാർത്തയായി ഉടൻ ശാപമോക്ഷം യാചിച്ചു. അതിനു ചന്ദ്രൻ

“കലവിജയപതാകേ, ഭൂതലേ പോയ് പിറന്നാ-
 ലിനി വിരവൊടു ചെയ്യു പൂർണ്ണചന്ദ്രോത്സവം നീ;
 അതു നിരുപമസ്സുൽപിണനം; ഞാൻ വരുന്ന-
 ണ്ടവിടെ നിയതം”

എന്നുരുളിച്ചെയ്തു. ചന്ദ്രികയ്ക്കു മതിയിൽ ഭ്രജാതയാകുവാനുള്ള ആഗ്രഹം കാമദേവൻ ധരിപ്പിക്കുകയും അതിൽ മതി വളരെ സന്തോഷിച്ചു പിന്നെയും കരേക്കാലം ഓരോ പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ അവൾ

“വെൺമാടത്തിന്നു മേലേനിലയിലൊരു ദിനം
 മാരസംഗ്രാമരംഗേ
 സമ്മാനിച്ചാസ്വദിച്ചുൻപൊടു മലയമരുത്-
 കന്ദളാൻ മന്ദവേഗാൻ
 കഗ്രാംഗീ കണ്ണടച്ചോരളവിലകലാ-
 സുന്ദരിമിന്ദുലക്ഷ്മി-
 മൂന്നാം വന്നകംപുക്കളു പുനരുദരേ

കണ്ടു മെല്ലെന്നുണർന്നാൾ”

എന്നു കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അതാണ് പ്രഥമഭാഗത്തിന്റെ അവസാനശ്ലോകം. ദ്വിതീയഭാഗം മതിയുടെ ഗർഭവർണ്ണനംകൊണ്ട് ആരംഭിക്കുന്നു. അനന്തരം

“ഇതഥം ഗതേഷു ദിവസേഷു തെളിഞ്ഞ ലക്ഷ്മിയാ
സാകം തദീയജാരാമൃതവാരിരാശഃ
ആവിർബഭ്രവ സുഭഗാ സുകൃതൈകഭോഗ്യാ
കന്യാമയി കമനി, കാചന കല്പവല്ലി.”

അവളുടെ ഉദരത്തിൽനിന്ന് അതിസൌന്ദര്യവതിയായ ഒരു കുമാരി ജനിക്കുകയും, അപ്പോൾ

“നൃറ്റാണ്ടു വാഴ്ത്ത നരപൊങ്ങിന ദൃശ്യപാഥോ-
നാഥോപമേന യശസാ പരിപൂര്യ ലോകം”

എന്ന് അശരീരിവാക്കുണ്ടാകുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ കുമാരിയാണ് കാവ്യത്തിലെ നായിക എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അവൾക്കു ‘മേദിനീവെണ്ണിലാവു’ എന്നു പേരിടുവാനുള്ള കാരണത്തെപ്പറ്റി കവി ഇങ്ങനെ വ്യപദേശിക്കുന്നു:

“കീർത്യാ പിറന്നളവു മേദിനി വെണ്ണിലാവെ-
ക്കൊണ്ടെന്റുവണ്ണമഴകോടു കളുർത്തതോർത്തും
വിദ്യജ്ജനം രാധിതി മേദിനിവെണ്ണിലാവെ-
ന്റുൻപോടു നാമകരണം ച തതാന തസ്യാഃ.”

പിന്നീടു കുമാരിയുടെ ബാലക്രിഡാവർണ്ണനമാണ് സന്ദർഭം. പന്താട്ടം, ചിത്രപാടൽ, ചുട്ട്, ചതുരംഗം, പമ്പരംകറക്കൽ, ഓണക്കളി മുതലായ വിനോദങ്ങളിൽ അവൾ ആർജ്ജിച്ച വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തെ പരാമർശിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ

“ഭാഷാവിശേഷമൊടു പത്തടവും പഠിച്ചാ-
ളയ്യാണ്ടിലേ കസുമസായകകേതുമാലാ”

എന്നുകൂടി കവി പറയുന്നു. പിന്നീടു നായികയുടെ യൗവനവും തദനരൂപമായ സൌന്ദര്യവുമാണ് വർണ്ണനാവിഷയം. അതോടുകൂടി രണ്ടാംഭാഗം കഴിയുന്നു.

മൂന്നാംഭാഗത്തിൽ മേദിനീവെണ്ണിലാവു സഖികളെ വിളിച്ചുവരുത്തി അവരോടു്

ചന്ദ്രോത്സവം പണ്ടിഹ ഞാൻ പിറപ്പാൻ
നേർന്നു മദിയാ ജനനീ കിലൈഷാ;
അതിന്നു കാലം പുനരേകദേശ-
മിതെന്നുമുണ്ടെന്നതു നൈവ ജാനേ”

എന്നു പറയുകയും അതു നടത്തേണ്ടതെങ്ങനെയെന്ന് അവരുമായി പര്യാലോചിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശ്രീമംഗലം എന്ന പേരിൽ നായിക പുത്തനായി പണിയിച്ച “ഐലോക്യ ലക്ഷ്മീമണിമണ്ഡപാഭ”മായ ഭവനത്തിലേ മന്ത്രശാലയിൽവെച്ചാണ് ആലോചന നടക്കുന്നത്. സദസ്സിൽ (1) മാനവീ മേനക, (2) മാരുചേമന്തിക, (3) കനകാവലി, (4) പാറയ്ക്കാട്ടിട്ടി, (5) വള്ളുനാട്ട് ഉണ്ണുനീലി, (6) പൊറ്റയ്ക്കാട്ടു കണ്ടിക്കുഴലി, (7) തേന്മാതവി, (8) പുഷ്പലേഖ മുതലായ സഖിമാർ എത്തിച്ചേർന്നിട്ടുണ്ട്. ഓരോരുത്തരും അവരുടെ ആശയം സോപപത്തികമായി ആവിഷ്കരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രോത്സവമഹത്തൈപ്പറ്റി ചില വിവരങ്ങൾ അവരുടെ പ്രസംഗങ്ങളിൽ നിന്നു നമുക്കു ധരിക്കുവാൻ ഇടവരുന്നു:

“ചന്ദ്രോത്സവംചെയ്തു വിലാസിനീനാ-
മിന്ദ്രോത്സവം ചെയ്തു മഹിപതിനാം
ഉള്ളോന്നു പണ്ടേ; ഫലമേതയോർഹി
ലോകോത്തരത്യാം വിഹിതം വിധാത്രാം.

സംസാരവും വൈശികവും വളർന്ന
ഭാഗ്യോപദ്യോഗ്യങ്ങളുദാരവാചാം;
കാല്പിഴമർക്കാമിവ രണ്ടുകൊണ്ടും
ചന്ദ്രാർക്കവക്ഷോജവതിം ത്രിലോകീം.
സംസാരഭോഗം വസുധാധിപാനാം;
വധുജനാനാമപരം പ്രധാനം;
മനുപ്രണീതം പ്രഥമം; ദ്വിതീയം
മുനിപ്രണീതം; ധനഹേതു രണ്ടാം.”

പ്രയോഗസാരം തുടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ മേല്പറഞ്ഞ ചന്ദ്രപുജയുടെ വിധിയെപ്പറ്റി പ്രസ്താവനയുണ്ടെന്നും, പാർവ്വതീ ദേവിയും ശചി, മേനക, ഘൃതാചി, ഉർവശി, തിലോത്തമ എന്നീ അപ്സരസ്ത്രീകളും പാഞ്ചാലിയും ആ പുജയനുഷ്ഠിച്ചു യശസ്വിനികളായിത്തീർന്നവരാണെന്നും മറ്റും സഖികൾ പറയുന്നു.

‘വേശാംഗനാവൃത്തിരിയം വിശീർണ്ണാ
വിരാജതേ സംപ്രതി കേരളേഷു’ എന്നും,

“ചന്ദ്രോത്സവംചെയ്തുബലാജനാനാം
നന്നെന്നതെങ്ങും ഭൂവി സുപ്രസിദ്ധം;
തഥാപി ചെയ്തീലൊരിടത്തൊരുത്ത-

രെന്നിട്ടതത്യന്തവിചാരണീയം” എന്നും,

“ചന്ദ്രോത്സവം മാർമഹോത്സവം വാ-
രഘം വസന്തോത്സവമെന്നു മൂന്നും
ചൊല്ലാർന്ന നല്ലാർക്കു വിധിച്ച കാര്യം
കില്ലില്ലതിനെങ്കിലുമോർക്കവേണം.”

എന്നുംകൂടി അവിടവിടെ പ്രസ്താവനയുണ്ട്. എല്ലാവരും കൂടി എത്രമാത്രം ക്ലേശമുണ്ടെങ്കിലും ചന്ദ്രോത്സവം ആഘോഷിക്കുകതന്നെ വേണമെന്നു നിശ്ചയിക്കുകയും തോഴിമാർ സകല സഹായങ്ങളും ചെയ്തുകൊള്ളാമെന്ന് ഏല്പുകയും നായിക അതിനു ‘വരകപ്പള്ളി’ നമ്പൂരിയെ ആചാര്യനായി വരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം ആ പൂജയ്ക്കുവേണ്ട ഒരു ക്ഷേത്രം എന്തെല്ലാമാണെന്നു വിചിന്തനം ചെയ്യുന്നതോടുകൂടി മൂന്നാം സർഗ്ഗം സമാപിക്കുന്നു. ശരൽകാലത്തു ശ്രീകൃഷ്ണകൈകാദശി മുതൽ പൗർണ്ണമാസി വരെയൊണ് ഉത്സവത്തിനുള്ള കാലമെന്നും, കാമദേവന്റെ അരവിന്ദം തുടങ്ങിയുള്ള അഞ്ചു ശരങ്ങളെ കൊണ്ടാണ് പൂർണ്ണചന്ദ്രനെ അർച്ചിക്കേണ്ടതെന്നും, ഉത്സവദിവസങ്ങൾക്ക് ആ ശരങ്ങളുടെ പേരുകൾതന്നെയാണ് യഥാക്രമം ഇടേണ്ടതെന്നും, അഞ്ചു നിലകളോടുകൂടിയ ഒരു വെണ്മടത്തിലാണ് ഉത്സവം ആഘോഷിക്കേണ്ടതെന്നും. അതിലേ ഓരോ കക്ഷ്യയിലിരുന്ന് ഓരോ ദിവസം ചന്ദ്രനെ ആരാധിച്ച് ഒടുവിലത്തെ ദിവസം അഞ്ചാമത്തെ കക്ഷ്യയിലിരുന്ന് പൂജ അവസാനിപ്പിക്കണമെന്നും, ചന്ദ്രോദയത്തിനുമേൽ ഓരോ രാത്രിയിലും അഞ്ചു തവണവിതം പൂഷ്പാഞ്ജലി ചെയ്യണമെന്നും, മറ്റും ആചാര്യന്റെ ഉപദേശത്തിൽനിന്നു നാം മനസ്സിലാക്കുന്നു. ചന്ദ്രോത്സവത്തിൽ പഞ്ചസംഖ്യയ്ക്കു പലതുകൊണ്ടും പ്രാധാന്യമുള്ളതിനാൽ കാവ്യവും അഞ്ചു ഭാഗങ്ങളായി രചിക്കുന്നതു സമീചിനംതന്നെ.

ചന്ദ്രോത്സവം എന്നൊരു പൂജാക്രമം വാസ്തവത്തിൽ പ്രചലിതമായിരുന്നവോ എന്നും അതു കേവലം കവിസങ്കല്പമല്ലയോ എന്നും ചിലർ സംശയിക്കുന്നു. ഇന്ദ്രോത്സവം എന്ന പേരിൽ ഒരുത്സവം ഉണ്ടായിരുന്നതായി നാം ചിലപ്പതികാരത്തിൽനിന്നു ധരിക്കുന്നു. കാമോത്സവത്തേയും വസന്തോത്സവത്തേയും പറ്റിയും കേട്ടിട്ടുണ്ട്. കാമോത്സവം ഫാല്ഗുന മാസത്തിലും വസന്തോത്സവം ചൈത്രമാസത്തിലും ആഘോഷിക്കപ്പെടുന്നു. ചന്ദ്രോത്സവം എന്നതു ശരദൃതുവിൽ കാർത്തികമാസത്തിൽ ആഘോഷിക്കേണ്ടതായത്രേ കാണുന്നതു്. അതു തന്നെയാണ് മുദ്രാരാക്ഷസത്തിൽ നിർദ്ദിഷ്ടമായ കൌമുദീമഹോത്സവം. ആ നടകത്തിന്റെ മൂന്നാമങ്കത്തിൽ പ്രസ്തുത മഹോത്സവം നടത്തുവാൻ ചന്ദ്രമൂർത്തി ആജ്ഞാപിക്കുകയും ചാണക്യൻ അതു മുടക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ഘട്ടമുണ്ട്. “അഹോ! ശരത്സമയസംഭൂതശോഭാനാം ദിശാമതിരമണീയതാ” എന്ന പംക്തിയിൽനിന്നും മറ്റും ആ ഉത്സവം നടക്കുന്നതു ശരദൃതലത്തിലാണെന്നു വെളിവാകുന്നു. “സാകം സ്ത്രീദീർഘജനേ വിധിമദിലക്ഷിതം പാർവ്വണം പൗരമുഖ്യം” എന്ന ഭാഗം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ പാർവ്വണപദത്തെ “പർവ്വണി കാർത്തിക്യാം പൗർണ്ണമാസയാം ഭവം ക്രീഡാവിധിം” എന്നു ഡ്യൂബ്ലിഷിരാജൻ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. “കൌമുദീ കാർത്തികോത്സവഃ

സ തു കാർത്തികീപൂർണ്ണിമായാം കർത്തവ്യഃ” എന്ന ത്രികാണ്ഡശേഷവ്യാഖ്യയിലും കാണാനുണ്ട്. അതൊരു ദീപോത്സവമാണെന്നു രഘുവംശവ്യാഖ്യയിൽ മല്ലിനാഥൻ പറയുന്നു. നമ്മുടെ കാവ്യത്തിലും ചന്ദ്രോത്സവം ശരത്തിൽ ആഘോഷിച്ചതായാണ് വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ട് അങ്ങനെയൊരു ഉത്സവം കേവലം കവിയുടെ ഭാവനാഫലമാണെന്നോ പ്രയോഗസാരം എന്നൊരു ആഗമഗ്രന്ഥം ഇല്ലെന്നോ ആർക്കും വാദിക്കാവുന്നതല്ല. ‘പ്രയോഗസാരം’ എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ, അതിൽ ചന്ദ്രോത്സവത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവനയൊന്നും കാണുന്നില്ല. ആദ്യകാലത്തു കൌമുദി മഹോത്സവം നടത്തിവന്നിരുന്നതു സ്ത്രീകൾ മാത്രമായിരുന്നില്ലെന്നും പിൽകാലത്തു് ആ ആചാരം നമ്മുടെ കാവ്യത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്ന രീതിയിൽ വിപരിണമിച്ചിരിക്കാം എന്നും കരുതാവുന്നതാണ്.

നാലാംസർഗ്ഗം ശരദർണ്ണനംകൊണ്ട് ഉപക്രമിക്കുന്നു.

“അഥ നിലാവുമണിത്തമലാംബരാ
 നളിനമെന്നുമുപായനധാരിണി
 ശരദസേവത മേദിനിവെണ്ണിലാ-
 വിനെ മനോഭവമോഹനപിഞ്ചികാ”

എന്നതാണ് അതിലെ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകം. ശരദർണ്ണനാനന്തരം കണ്ടുകോതരാജാവും അതിൽപ്പിന്നീടു സംഘങ്ങളിക്കാരും (ചാത്തിരന്മാർ) അനവധി വാരസുന്ദരിമാരും ചന്ദ്രോത്സവാഘോഷത്തിൽ ഭാഗഭാക്കുകളാകുവാൻ വന്നുചേരുന്നു. പതിനെട്ടു സംഘങ്ങളുടേയും പേരുകൾ എളുപ്പത്തിൽ ഓർമ്മിക്കുന്നതിനു “പുല്ല, കണ്ട, പുളി, തത്ത, വേഴ, പുറ, ആറ്റ, ചുണ്ട, നാട്ടി, നെന്മേനി, താമര, ചൊവ്വര, വെള്ള, തിട്ട, ചാഴി, പാല, പാക്യ, മിഴി” എന്നു പ്രസിദ്ധമായ ഒരു സംഗ്രഹവാചകമുണ്ട്. അവയുടെ പരിപൂർണ്ണനാമധേയങ്ങൾ ചന്ദ്രോത്സവത്തിൽ കുറിച്ചുകാണുന്നു. സംഘങ്ങളിൽ ആരെണ്ണം വൈയാകരണന്മാരുടേയും വേറിട്ടു് ആറു പ്രാഭാകരന്മാരുടേയും ബാക്കിയുള്ള ആറു ഭാട്ടന്മാരുടേയും ആണ്. (1) കണ്ടരാമൻ (കൺട്രാൻ), (2) പുളിക്കീഴ്, (3) വേഴപ്പറമ്പ്, (4) പുറക്കടിത്തകം, (5) തത്തമംഗലം, (6) പുല്ലിപ്പലം ഇവയാണ് വൈയാകരണസംഘങ്ങൾ. (7) കീഴ്വീതി (കിഴിന്യാൽ), (8) വെള്ളാങ്ങല്ലൂർ, (9) തിട്ടപ്പള്ളി, (10) ചാഴിക്കാട്, (11) പാലക്കാട്, (12) ഭാസ്കരം (പാക്യം) ഇവ പ്രാഭാകര സംഘങ്ങളും, (13) നാട്ടിയമംഗലം (നാട്ടുമംഗലം), (14) ചുണ്ടയ്ക്കമണ്ണ്, (15) ചോതിരം (ചൊവ്വരം), (16) ആറ്റുപുറം, (17) താമരച്ചേരി, (18) നെന്മേനി ഇവ ഭാട്ടസംഘങ്ങളുമാകുന്നു.

ഓടനാട്ട് (കായംകുളം), അതിന്റെ തലസ്ഥാനമായ കണ്ടിയൂർ, മതിലകം, പാലയൂർ, കോഴിക്കോട് മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നാണ് യുവതികൾ വരുന്നത്. മൂന്നാം സർഗ്ഗത്തിൽ സദസ്യകളായിരുന്നവരും വന്നുചേരുന്നുണ്ട്. അവരെക്കൂടാതെ (1) നന്തിപ്പുലത്തു് ഇട്ടി, (2) കൊടുങ്ങല്ലൂർ ആനന്ദനീവി, (3) വീണാവതി, (4) കുറ്റിപ്പുറത്തു് ഉണിച്ചിരുതേവി, (5) ചേരിക്കുളത്തു് ഉണിച്ചിരുത, (6) ചന്ദ്രത്തിൽ ഉണ്ണിയച്ചി, (7) കണ്ടച്ചാത്തു് ഇട്ടിമാതവി തുട

ങ്ങിയ മറ്റു ചില സുന്ദരിമാരെ കവി അവിടെ ആഗമനം ചെയ്തവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ സ്മരിക്കുന്നു. (1) പെരുവനം, (2) ഇരിങ്ങാലക്കുട, (3) ചോതിരം, (4) ആലത്തൂർ, (5) അരിയന്തൂർ, (6) ഇഴശാനം, (7) തൃശ്ശിവപേരൂർ, (8) ചെങ്ങന്നൂർ, (9) തിരുവല്ല, (10) ഐരാണിക്കുളം, (11) മുഴിക്കുളം, (12) പന്നിയൂർ ഇവിടങ്ങളിലുള്ള നമ്പൂരിമാരും ആഗതരായിരുന്നു എന്ന് അഞ്ചാംസർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു നാം ധരിക്കുന്നു. ചില സുന്ദരികളോടൊപ്പം കവികളും വരുന്നുണ്ട്. പുനം, ശങ്കരകവി, രാഘവകവി ഇവരെല്ലാം ആ കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ടവരാണ്. ഇവർക്കുപുറമേ ഗ്രന്ഥകാരൻ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യാതെ

“കേനാപി കേരളവധുഹൃദയാരവിന-
ബാലാതപേന കവിനാ കലിതാപദാനാ,”
“മധുരമധുരഭാഷാപദ്യകോലാഹലംകൊ-
ണ്ടുകലിലമലിക്കും നല്ലവീരാനയാതാ”

എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികളിൽ വേറെ ചില കവികളുടെ ആഗമനത്തെപ്പറ്റിയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

“മധുരകവികളെല്ലാം ചെന്നു പൂജാവസാനേ
മണമിളകിന ഭാഷാപദ്യബന്ധൈരനേകൈഃ
അമൃതകിരണമന്യോഷുഃ

എന്നും

“കവിഷു സകലഭാഷാസാർവഭൗമേഷു ചന്ദ്ര-
സ്തീതിമുഖരമുഖേഷു പ്രൌഢരോമോൽഗമേഷു”

എന്നുംകൂടി പ്രസ്താവനകൾ കാണുന്നുണ്ട്. ആ കവികൾ പ്രായേണ മണിപ്രവാളത്തിലായിരിക്കണം ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ രചിച്ചിരുന്നത്. അവ ആസ്വദിക്കുന്നതിനുവേണ്ട പാണ്ഡിത്യവും സഹൃദയത്വവും ആ സ്ത്രീകളും സമ്പാദിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. മതിയെപ്പറ്റി വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ കവി

“ശാകന്തളം തദന മാളവികാഗ്നിമിത്രം
കാദംബരീചരിതമളുതബന്ധഹൃദ്യം
മുറ്റം മരന്ദമൊഴി വൈകിനകൂട്ടദാരാ
ശുശ്രാവ ഭാവമധുരഞ്ച മണിപ്രവാളം”

എന്നു പറയുന്നു. നായികയുടെ ‘മാലാവാഹിനി’യായ ചേടിപോലും ഈദൃശങ്ങളായ ‘ഭാഷാകലവികളിൽ’ വിദഗ്ദ്ധയായിരുന്നുവത്രേ. സ്ത്രീകൾക്കു സാഹിത്യപരിശീലനത്തിനുള്ള സമയം സായാഹ്നമായിരുന്നു; ആ പരിപാടിയിൽ മണിപ്രവാളസാഹിത്യത്തിനു ഗണനീയമായ ഒരു സ്ഥാനവും അവർ നല്കിയിരുന്നു. അതുംകൂടി ആ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ അഭ്യൂതിക്ക് ഒരു കാരണമായിത്തീർന്നിരിക്കണം.

അഞ്ചാംഭാഗത്തിൽ ഉത്സവം അവസാനിച്ചപ്പോൾ പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ നായികയുടെ മുന്നിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ച്

“മദനമണിവിളക്കായ് നി വിളങ്ങീടുകസ്തുൽ-
പ്രണയിനി, പുനരാശാപാന്തമന്യീൻ പ്രപഞ്ചേ;
കലിതകൃതകമിന്നേ വാരസീമന്തിനീനാ-
മഴകടയ മണിപ്പൂൺപാക നിൻപാദപത്മം.”

എന്നും മറ്റും അവളെ അനുഗ്രഹിക്കുകയും ആ ദേവന്റെ പ്രാണപ്രിയയായ രോഹിണി ഒരു മുക്താഹാരം അവളുടെ കഴുത്തിൽ സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഗ്രന്ഥാന്തത്തിൽ ശിവസ്തുതിപരമായി ഒരു ശ്ലോകമുള്ളതാണ് അടിയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

“ഉലകഖിലമലിക്കും മേദിനീവെണ്ണിലാവിൻ
മധുരചതുരരൂപൈർവാക്യപുഷ്പോപഹാരൈഃ
സുരഭിതകകബന്തൈരാദയാതു പ്രസാദം
നിഖിലളവനസാക്ഷീ ബാലശീതാംശുമൌലിഃ”

ഒരു മാതൃകാഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇതിനുമേൽ മറ്റൊരു ശ്ലോകവും കുറിച്ചു കാണുന്നുണ്ട്. അതുകൂടി അടിയിൽ ചേർക്കാം:

“കോൽത്തേൻനേർവാണി, വീണാമൊഴിമണികളണി-
ച്ചാർത്തു കാൽത്താരിൽ നിത്യം
ചാർത്തിടുതാക ചന്ദ്രോത്സവമധുരകഥാ-
സൌരഭോന്മേഷയോഗാൽ;
ആത്താഭോഗം വിളങ്ങും ഗുണഗണലഹരീ-
ഭാരി മുർത്തിത്രയി നിൻ
കീർത്തിക്ഷീരാംബുരാസൌ വിഹരതു
സകലം മേദിനീവെണ്ണിലാവേ!”

ചന്ദ്രോത്സവകാരന്റെ വിശ്വോത്തരമായ കവനകലാമാർമ്മികതയ്ക്കു ചില മുർദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണങ്ങൾ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അദ്ദേഹം ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഉപക്രമത്തിൽ കഥാസൂചനത്തിനുവേണ്ടി ചന്ദ്രരേഖയേയും, പിന്നീടു ശ്രീപരമേശ്വരനേയും പാർവതീദേവിയേയും ഗുരുവിനേയും രസം ശൃംഗാരമാകയാൽ കാമദേവനേയും വന്ദിക്കുന്നു. തദനന്തരം വാല്മീകി, വ്യാസൻ, കാളിദാസൻ, ഭാരവി, മുരാരി, ഭട്ടബാണൻ എന്നീ പൂർവകവികളെ പ്രശംസിച്ചു. അവരോടൊപ്പം തന്റെ സമകാലികന്മാരായ പുനം ശങ്കരകവി ഇവരേയും പുകഴ്ന്നു, ദുർജ്ജനങ്ങളെ ഉപാലംഭനം ചെയ്തു, തന്റെ ശാലീനതയെ വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ടു കഥയിലേക്കു കടക്കുന്നു.

“അതുതകിരണരേഖാം നൃത്യതശ്ശലപാണേ-
രഴകടയ ജടാജ്ജടാന്തരസ്ഥാമുപാസേ,
പവനിയിലിടവേരിട്ടതികേ വീണ്ണ ഗംഗാ-
ചെറുതിരന്തരപോലേ ലോഭനീയാനഭാവം.”

എന്ന പ്രഥമപദ്യം വായിക്കുമ്പോൾത്തന്നെ കവി സാമാന്യനല്ലെന്നു ഭാവുകൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നു. ആ മതത്തെ ഊന്നിയുന്നിയുറപ്പിക്കുകയാണ് അതിനപ്പുറമുള്ള ഓരോ പദ്യവും ചെയ്യുന്നത്. താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക:

നവോഢയായ പാർവതീദേവി:

“പരമശിവമുഖാംഭോജാവലോകേ നവീനേ
മിഴികളിലവനമ്രം വിസ്മയശ്രീ കപർദേ
കളുകി ശശികലായാമുൽപ്രകമ്പം ഭുജംഗേ
ജയതി തിരുമിഴിത്തെല്ലുദ്രിരാജാത്മജായാ:.”

കാമദേവൻ:

“അണികലചില ജിഹ്വാനന്ദി, കർണ്ണാമൃതം ഞാ,
ണഥ നയനമനോജണം നാസികാഹ്ലാദി ബാണം,
തൊടുമളുവിലുറക്കും തേരു, യസ്യാംഗനാനാം
വക പടക, ഉനംഗം ദൈവതം വെല്ലുമാക.”

കാളിദാസന്റെ കവിത:

“ധന്വിഭിരമൃതവിന്ദുസ്യന്ദിഭിഃ പ്രീണയന്തി
സഹൃദയമഭിരാമൈരനഗിതാ ഭാവഭേദൈഃ
സരസമുചിതശയ്യാമാശ്രിതാ വിശ്വലോകം
സുഖയതി സുകമാരാ കാളിദാസസ്യ വാണീ.”

ഈ ശ്ലോകം വാസ്തവത്തിൽ സംസ്കൃതമാണെങ്കിലും പ്രയുക്തങ്ങളായ പദങ്ങളുടെ സൌകന്ദര്യംകൊണ്ടു മണിപ്രവാളമാണെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു. ഇതുപോലെ വേറേയും പല ശ്ലോകങ്ങൾ ഈ കൃതിയിലുണ്ട്. തന്റെ ‘ഭാഷാരൂപിണി’യായ ‘ഭാരതി’ സഹൃദയന്മാർക്കു രസിക്കുമോ എന്നു കവി അല്പമൊന്നു സംശയിക്കുകയും, മധുരകവിത്വമില്ലാത്തവർ മൂകന്മാരായിരുന്നു കൊള്ളണമെന്നു വിധിയില്ലെന്നും കയ്യിലുകൾ പാടുമ്പോൾ കാക്കകളും കരയാറുണ്ടെന്നും അതിനു സമാധാനം കാണുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒടുവിൽ താൻ ആത്മവിശ്വാസമില്ലാത്ത ഒരു കവിയല്ലെന്നും അദ്ദേഹം പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുവാൻ മടിക്കുന്നില്ല.

“ചരിതമമൃതഹൃദ്യം മേദിനീചന്ദ്രികായാ
ഭ്രവി നിരപമസ്മൽപ്രാതിഭം നിർവിവാദം
അഴകെഴുമിതിവൃത്തം പൂർണ്ണചന്ദ്രോത്സവം ന-
ന്നൊരുമ സുകൃതപാകം നിർണ്ണയം കർണ്ണഭാജാം.”

“മധുരമധുരഭാഷാസംസ്കൃതാന്യോന്യസമ്മേ-
ളനസുരഭിലയാസ്മൽകാവ്യവാണിവിഭൃത്യോ
തെളിയുക പരമിനാം മേദിനീചന്ദ്രികാ തേൻ
പൊഴിയുമൊരു കലമ്പൻമാലകൊണ്ടെന്നപോലെ.”

എന്നീ പദ്യങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ ജ്ഞാപകങ്ങളാകുന്നു.

താഴെകാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ മതിയുടെ സൗന്ദര്യവർണ്ണന ഘട്ടത്തിൽ ഉള്ളവയാണ്:

“സജലജലദമാലാപേശലം കേശപാശം;
കുരുൾനിര തിമിരശ്രീവല്ലരീപല്ലവാഭം;
അളികതലമുലാവും കേതകാന്തർദ്ദലാഭം;
പുരികമുലക വെലുവാൻ വില്ല ശൃംഗാരയോനേ:”

കളമൊഴിഗളനാളം കുംബു ബിംബോകുഡംഭ-
പ്രശമനമതിമുഷം കൈത്തലം ബദ്ധലിലം;
മുല കനകമലയ്ക്കും ചിത്തകാമ്പൊന്നലയ്ക്കും;
പട തുടിയൊടു തല്ലം ചൊല്ലെഴും മദ്ധ്യവല്ലി.”

ചുവടെ ചേർക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ഗർഭവർണ്ണനത്തിൽനിന്നാകുന്നു:

“ആനിലമംബുജദ്ദശഃ സ്തനച്ചുചുകാഗ്ര-
മാപാസ്യമുലമബലാകലമൗലി, രേജേ,
ഇവണ്ണിലാവൊടു മറുത്തു പുറത്തു പോവാൻ
നൃഴുന്ന കൂരിരുളുതൻ തലയെന്നപോലെ.”

മന്ദം തൊടുമ്പൊഴുതിലും പഴുതേ നറുമ്പാൽ
ചിനും പൊടുകൈ മുലക്കലശം തദീയം,
മേലിൽപ്പിറന്നു വളരും തരളായതാക്ഷ്യാ
മൂന്നിൽപ്പുകൾപ്പൊലിമ മുന്തിവരുന്നപോലെ.”

രണ്ടാം ഭാഗത്തിലുള്ള മറ്റു ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി പകർത്തിക്കാണിക്കേണ്ടിയിരിയ്ക്കുന്നു:

“നീഹാരവാരി നിയമേന കളിച്ചു ബാലാ

ശേഫാലികാ കസുമസൗരഭവാസിതാംഗീ
 പൂന്തേൻകഴമ്പു പരുകിത്തരസാ സിഷേവേ
 മന്ദാഗമാൻ മധുരവാണി മരുൽകമാരാൻ.”
 “ആർത്തു വസന്ത, മലർമാതിനു കൺകളുർത്തു;
 ചീർത്തു വിരിഞ്ചരമണീകളുർകൊങ്ക രണ്ടും;
 വാഴ്ഗീ ഗിരാ മധുരയാ ദിവി ദേവസംഘം
 ധാത്രീതലേ തരുണി പോന്നു പിറന്നനേരം.”

“ലോകത്രയീവിജയദീക്ഷിതമാരവിര-
 സാഗ്രാജ്യമംഗലമണിധജവൈജയന്തി
 വന്താ രുരോദ വിദുരാംഗലതാ ചിരേണ
 ശ്രീമത്യുക്തമുരളീമധുരസ്വരേണ.”

മൂന്നാംഭാഗത്തിൽ ശ്രീമംഗലത്തുഭവനത്തെ വർണ്ണിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ എല്ലാംതന്നെ മനോഹരങ്ങളാണ്. അവയിൽ നാലെണ്ണം അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു:

“യത്രാംഗനാനാം നയനേഷുപാതാ-
 ന്നിഹന്യമാനാ നിയതം യുവാനഃ
 ശ്രംഗാരസർവസ്വരസായനേന
 ജീവന്തി താസാമധരാമൃതേന;”

“പൂങ്കാവുതോറ്റം പിക്വസുന്ദരീണാ-
 മാൺകോകിലാളീപരിലാളിതാനാം
 കേശ്കൈപ്പുണ്യ രതിനാഥചാപ-
 ക്രോകാരഹാരിണി രുതാനി യസ്മിൻ.”

“യസ്മിന്നനംഗക്കൊടിയാട കാറ്റേ-
 റ്റാകാശവീഥീമവഗാഹ്യ ഗതാ
 തോങ്കൽക്കരംകൊണ്ടമരാവതിം നേ-
 രങ്കത്തിനായാഹായതീവ ഭാതി.”

“തുഷാരധാമാ നിശി നിർമ്മലാനി
 മരന്ദവാചാം വദനാനി പശ്യൻ
 മണിസ്ഥലീഷു പ്രതിമാചരലേന
 പാദപ്രണാമം വിതനോതി യസ്മിൻ.”

മന്ത്രാലോചനാഘട്ടത്തിലുള്ള അനേകം പദ്യങ്ങൾ മാഘം രണ്ടാംസർഗ്ഗത്തിലേയും കിരാതാർജ്ജുനീയം രണ്ടാംസർഗ്ഗത്തിലേയും പദ്യങ്ങൾ പോലെ ആലോചനാമൃതങ്ങളാണ്. നോക്കുക:

“ഭാഗ്യാങ്കുരജ്ജന്മയർത്തി മോഹ-
 പ്ലാ ചേർത്തൊരുസാഹസമീരയോഗേ
 വിവേകമെന്നും വളർകപ്പലേറി-
 ക്കാര്യംബുരാശൌ പെരുമാറവേണം.”
 “ഉത്സാഹമൂലം നയസാരപുഷ്പം
 കാര്യദ്രുമം കാമഹലാവനമ്രം
 വിവേകശക്ത്യാ നനയാത്ത നാളിൽ
 വരണ്ടുപോം വേരൊടുക്കൂട നൂനം.”

തന്റെ അഭിപ്രായം പറയാൻ പോകുന്ന മാനവീമേനകയുടെ ചിത്രമാണ് ചുവടെ പകർത്തുന്നത്:

“അഥോപധാനേ പുനരങ്കസംസ്ഥേ
 വിചിത്രവർണ്ണേ വിനിവേശിതേന
 കരേണ നാനാഭരണോജ്ജ്വലേന
 മറച്ച ദന്താംബരംബുജാക്ഷീ,

താംബുലവീടീം ശശികല്പകർപ്പു-
 രാമോദിനീം ദാതൃമനപ്രവൃത്താം
 ആപ്താം വധുടിമരികേ നിഷ്ണാം
 നിവാദ്യ കൈകൊണ്ടലസേന ഗൃഹം,

മനോഭിരാമേണ മൂദുസ്തീതേന
 ക്ഷീരാംബുരാശീം പുനരുത്തയന്തി
 അമ്മാനവീമേനക മാനനീയ-
 മുപാദദേ വാക്യമനരൂഘശീലാ.”

അവളുടെ വാക്യത്തിന്റെ ഉപക്രമപദ്യമാണ് അടിയിൽ കുറിക്കുന്നത്:

“മനോജ്ഞവർണ്ണാ സുവിചിത്രബന്ധാ
 നിരസ്തദോഷാ സഗുണാർത്ഥപുഷ്പാ
 ഇമ്മാരചേമന്തിക ചൊന്ന വാണി
 മഹാകവേർവാഗിവ സുപ്രസന്നാ.”

അഞ്ചാം ഭാഗത്തിൽ സൂര്യാസ്തമയവും ചന്ദ്രോദയവും വർണ്ണിക്കുന്നതിലാണ് കവി തന്റെ അനന്യസുലഭമായ മനോധർമ്മപ്രകർഷം മുഴുവൻ പ്രകടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആ ഘട്ടത്തിൽനിന്നുകൂടി ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“അപരജലധിമിതേ ഹന്ത! ചെന്തികണക്കേ

ദിവസകരകരാളീ പാടലാഭ്രമനോജേണ!
കടൽനടുവിൽ വിളങ്ങും വിദ്രുമശ്രീമയുഖാ-
വലി വിയതി വിലങ്ങൊപ്പാങ്ങിനീല്ക്കുന്നപോലേ.”

“ചരമശിഖരിപീഠോ പാടലം നാളികേരം
ദൃമണിവലയരൂപം വച്ചുവിച്ഛിന്നധാരം
ജഗതി കരുതി തർപ്പിച്ചീടിനാൻ ചുടൊഴിപ്പാ-
നഖിലളവനഭാജാമന്തിയാം മന്ത്രവാദി.”

“അരുണജലദമാലാവസസാലക്രതാംഗീ
തിമിരചികരരാജത്താരപുഷ്പാഭിരാമാ
നളിനമുകുളമെന്നും പോരിളക്കൊങ്കയംകൊ-
ണ്ടലമകരുത സന്ധ്യാ ശിതഭാനോസ്സപര്യം.”

“വിഗളദ്വതമിന്ദോർമ്മണ്ഡലം പോന്നയർന്നു
നിജകരപരിവീതം ബദ്ധനക്ഷത്രമാല്യം
മദനകരഗൃഹീതം പൂർണ്ണസൗഭാഗ്യദീക്ഷാ-
കലശമിവ നവീനം മേദിനീചന്ദ്രികായാ:”

സ്വഭാവോക്തൃലങ്കാരംകൊണ്ടെന്നപോലെ രചനാഭംഗികൊണ്ടും വിശ്വവിജയം ചെയ്യുന്ന ഒരു ശ്ലോകമാണ് താഴെക്കാണുന്നത്:

“പുരികഴലിലിറങ്ങിത്തങ്ങളിൽത്തിങ്ങിവിങ്ങും
കുളർമൂലയിൽ വിരുന്നണ്ടേണശാബ്ദേക്ഷണാനാം
ദിശി ദിശി പെരുമാറി മേദിനീവെണ്ണിലാവിൻ
മുഖപരിമളവാഹീ സന്തതം ഗന്ധവാഹഃ”

ചില പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും: ഇങ്ങനെ ഉദ്ധരിച്ചു കൊണ്ടുപോയാൽ ചന്ദ്രോദയത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങൾ നൂറിനു നൂറും തന്നെ പകർത്തേണ്ടിവരുന്നതാണ്. ചമൽകാരജനകമല്ലാത്ത ഒരു ശ്ലോകവും പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിലില്ല. മധുരങ്ങളായ പ്രാചീനഭാഷാപദങ്ങൾ കവി ധാരാളമായി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. (1) പവനി (ഘോഷയാത്ര), (2) പൊഴിൽ (ചോല), (3) പാൽ (ഐശ്വര്യം) മുതലായ പദങ്ങൾ നോക്കുക. ലീലാതിലകത്തിൽ അനുശാസിച്ചിട്ടുള്ളപ്രകാരം (1) നർപ്പാൽ, (2) മുക്കൺമേൽ, (3) വാൺമുന തുടങ്ങിയ പദങ്ങളിൽ സന്ധി വിശേഷങ്ങളും കാണാനുണ്ട്. (1) പൊടിഭിഃ, (2) വെൺമാളികാസ്യ, (3) വിളക്കുമാടസ്യ, (4) പൊല്ലാലികാനാം ഇत्याദി പ്രയോഗങ്ങൾ “സന്ദർഭേ സംസ്കൃതീകൃതാ ച” എന്ന ലീലാതിലകസൂത്രത്തിന് ഉദാഹരണങ്ങളാകുന്നു. എത്രകയിൽ കവിക്കു നിഷ്കർഷയില്ലെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുദ്രലങ്കോമളമായ ശബ്ദപ്രവാഹത്തിൽ അതിന്റെ അഭാവംതന്നെയാണ് ആസ്വാദ്യതരമായി അനുഭവപ്പെടുന്നത്.

ചില ദോഷങ്ങൾ

ചന്ദ്രോത്സവത്തിൽനിന്നു ലോകതന്ത്രപരമായി നമുക്കു പലതും പഠിക്കാമെങ്കിലും അതു പരോക്ഷമായിപ്പോലും സന്മാർഗ്ഗോപദേശം ചെയ്യുന്ന ഒരു കാവ്യമല്ലെന്നുള്ളതു് അതിന്റെ ദോഷങ്ങളിൽ പ്രഥമഗണനീയമാണെന്നു ചിലർക്കു പക്ഷമുണ്ടു്. “കാന്താസമ്മിതതയോ പദേശം” പ്രസ്തുത കാവ്യം നല്ലന്നില്ലെന്നുള്ളതു പരമാർത്ഥംതന്നെ. എന്നാൽ തന്നിമിത്തം അതു ദൂരതഃപരിവർജ്ജനീയമാണെന്നു പറയുന്നതു ശരിയല്ല. താൻ ഒരു വേശ്യയുടെ ചരിതമാണു് പ്രസ്താവിക്കുവാൻ പോകുന്നതെന്നു വായനക്കാരെ മുൻകൂട്ടി അറിയിച്ചു കൊണ്ടുകവി ആ കൃത്യം നിർവ്വഹിക്കുന്നു. മതിയും മേദിനീ ചന്ദ്രികയും അവളുടെ വയസ്യകളും “ധീരാ കലാപ്രഗല്ഭാസ്യാദ്യേശ്യാ സാമാന്യനായികാ” എന്ന ശാസ്ത്രലക്ഷണമനുസരിച്ചു് കാവ്യരംഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന കാമിനീലലാമങ്ങളാണു്. ഒരു വേശ്യയ്ക്കു് അനേകം ഭർത്താക്കന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങളിൽ പറയുന്നതു വസ്തുസ്ഥിതി കഥനം മാത്രമാണല്ലോ. സംഭോഗശൃംഗാരവർണ്ണനം വേണ്ടതിലധികം നഗ്നമായിട്ടുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കാം.

രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ നായികയുടെ ശിശുക്രിഡ വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ കവി ‘ധാത്രികരാംബു ജഗ്രതാ’ എന്നും ‘സൌവർണ്ണകിങ്കിണി’ എന്നും ആരംഭിക്കുന്ന രണ്ടു് അശ്ലീലശ്ലോകങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതാണു് മറ്റൊരാക്ഷേപം. ആ ശ്ലോകങ്ങൾ അശ്ലീലദൃഷ്ടങ്ങൾതന്നെയെങ്കിലും വേശ്യയുടെ ശൈശവം വർണ്ണിക്കുന്നവയാകയാൽ അസംഗതങ്ങൾ എന്നു പറവാൻ പാടുള്ളതല്ല. തന്റെ പ്രിയതമനെ അപഥസഞ്ചാരത്തിൽനിന്നു വിനിവർത്തിപ്പിക്കുവാൻ ചന്ദ്രിക ചെയ്ത ശ്രമം തനിക്ക് അശുഭോദർക്കുമായിത്തീർന്നു എന്നു കവി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു സൂലഭദൃഷ്ടിയിൽ അനാശാസ്യമായി നമുക്കു തോന്നാമെങ്കിലും ഭർത്താവിനു് എന്തും പ്രവർത്തിക്കാം എന്നു ജനങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുകയും ശീലാവതിയെ സ്ത്രീകൾക്കു മാതൃകയായി പരിഗണിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന ഒരു കാലത്തു് ആ ഇതിവൃത്താംഗത്തിനു് അനൌചിത്യം കല്പിക്കുന്നതു യുക്തിസഹമല്ലെന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം. ചന്ദ്രോത്സവത്തിലെ വർണ്ണനം അന്നത്തേ സമുദായചാരത്തിന്റെ യഥാർത്ഥമായ പ്രതിഫലനമല്ലെന്നും കവി തന്റെ കല്പനാശക്തികൊണ്ടു് ഒരു നവ്യലോകം സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും വേണം വിചാരിക്കുവാൻ. നായിക ഒരു വേശ്യയാണെങ്കിലും കഥ മുഴുവൻ വേശ്യയാണെന്നല്ല; ചന്ദ്രോത്സവാഘോഷമാണു് അതിലെ പ്രതിപാദ്യം. ആ ആത്മാവിനു് ഒരു ശരീരമെന്ന വിധത്തിൽ മാത്രമേ മതിയുടേയും നായികയുടേയും ചരിതം നിലുണുള്ളു. പ്രധാനഭാഗത്തിലെങ്ങും അശ്ലീലത്വത്തിന്റെ പ്രസക്തിയില്ല. ആകെക്കൂടി ആധുനികന്മാരായ അനുവാചകന്മാർക്കു് ഇതിവൃത്തത്തിലും മറ്റും അങ്ങിങ്ങു് അല്ലാലും അരോചകങ്ങളായ അംശങ്ങൾ കാണേണ്ടതായിവരുമെങ്കിലും ദേശകാലങ്ങളെ പുരസ്കരിച്ചുവേണം ഏതു കവിതയേയും നിരൂപണം ചെയ്യുവാൻ എന്നുള്ള ആലങ്കാരികമതം അനുസരിച്ചു് അവർ ചന്ദ്രോത്സവത്തെ ആദരിക്കുമെന്നും ആദരിക്കണമെന്നുംതന്നെയാണു് എന്റെ പ്രതീക്ഷ. ‘ധാത്രികരാംബുജ’ എന്ന ശ്ലോകമുണ്ടെന്നുവെച്ചു ‘ചരമശിഖരിപീഠേ’ ‘പുരികഴലിലിറങ്ങി’ ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങൾ വായിക്കേണ്ടെന്നു യാതൊരു സഹൃദയനും തോന്നുവാൻ ന്യായമില്ലല്ലോ. ശയ്യാഗൃഹം ഇത്രമാത്രം തികഞ്ഞ ഒരു കാവ്യത്തിലും യതിഭം

ഗത്തിന് അപൂർവ്വം ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ കടന്നുകൂടിയിരിക്കുന്നതു കഷ്ടംതന്നെ. (1) പരമശിവജടാഭം-രം (2) കമലവിശിഖസാഗ്രാ-ജ്യം (3) മധുരമധുരമണ്ണു-ഷ്ടം (മാലിനി വൃത്തത്തിൽ) (4) ചിറ്റിലപ്പള്ളിനാട്ടു (ഉപജാതിവൃത്തത്തിൽ) മുതലായ ഭാഗങ്ങൾ അത്യന്തം കർണ്ണാരുതുദങ്ങളായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ ദോഷവും കാവ്യത്തെ സാരമായി സ്വർശിക്കുന്നില്ല. അക്ഷരലക്ഷം അവകാശപ്പെടാവുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ അത്രയധികം അതിലുണ്ട്. കൈരളീദേവിക്കു ചന്ദ്രോത്സവം വിലവേറിലാത്ത ഒരു വിശിഷ്ടഭരണമായി ഏതു കാലത്തും പ്രശോഭിക്കുന്നതാണ്.

ചില സ്തോത്രകൃതികൾ

ചിറയ്ക്കൽ കോവിലകത്തുനിന്നു ‘പഞ്ചരത്നസ്തോത്രം’ എന്നു പടിയിൽ കുറിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു താളിയോഗഗ്രന്ഥം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതിൽ (1) തൃച്ചെമ്മരേശസ്തുതി (ഗദ്യം) (2) ചെല്ലൂർപ്പിരാൻസ്തുതി (3) ചെറുകുന്നത്തമ്മസ്തുതി (4) കാമാക്ഷീസ്തുതി (5) ലക്ഷ്മീസ്തുതി എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചു സ്തോത്രങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടായിരിക്കാം അതിനു പഞ്ചരത്നസ്തോത്രം എന്നു പേർ നല്കിയിട്ടുള്ളത്. ചെറുകുന്നത്തമ്മസ്തുതിയും ലക്ഷ്മീസ്തുതിയും ഒന്നിലധികം രൂപത്തിൽ കാണുന്നു. അതു കൂടാതെ തളിപ്പറമ്പത്തു ശിവനെപ്പറ്റിയും രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. പ്രസ്തുത സ്തോത്രങ്ങളുടെ പ്രണേതാവു ശങ്കരകവിയായെന്നു ചിലർ ഊഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ചെല്ലൂർപ്പിരാൻ സ്തുതിയും ചെറുകുന്നത്തമ്മസ്തുതിയും ഒഴിച്ചാൽ ബാക്കിയുള്ളവയ്ക്ക് ആ മഹാകവിയുടെ കൃതികളാകുവാൻ വേണ്ട സ്വരൂപയോഗ്യതയില്ല. എന്നാൽ എല്ലാ സ്തോത്രങ്ങളും കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിൽ നിബന്ധിച്ചവയാണെന്നുതന്നെ തോന്നുന്നുമുണ്ട്. ‘മഹാലക്ഷ്മീ വികല്പം വിനാ’ എന്നവസാനിക്കുന്ന ലക്ഷ്മീസ്തുതിയെപ്പറ്റി മാത്രമേ സംശയമുള്ളൂ. അതു പുതാനം നമ്പുരിയുടെ കൃതിയെന്നാണ് കേട്ടിട്ടുള്ളത്. ഓരോ കൃതിയേയുംപറ്റി അല്പം ഉപന്യസിക്കാം.

തൃച്ചെമ്മരേശസ്തുതി

താഴെ കാണുന്ന പങ്ക്തികൾ ഈ ഗദ്യത്തിലുള്ളവയാണ്:

“ജയ ജയ ജഗൽകന്ദമേ, സുന്ദരാന്ദമേ, നന്ദഗോപാദി ഗോപാലനൈപുണ്യമേ, ഭക്തനൽപുണ്യമേ, ചിത്തകാരണ്യമേ, യുക്തിതാരണ്യമേ, ചാരലാവണ്യമേ, ഗോപികാകാമിനീഗോകലത്തിൻ കലത്തിന്നൊരാനന്ദപൂരം മരന്ദം ചൊരിഞ്ഞീടുമാരാമമേ, പരിചൊടഭിരാമമേ.” ഇതു സംസ്കൃതദണ്ഡകങ്ങളുടെ രീതിയിൽ രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ചെല്ലൂർപ്പിരാൻ സ്തുതി

ഇതു പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ശിവനെപ്പറ്റിയായെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആദ്യന്തം സ്രദ്ധരാവൃത്തത്തിൽ നിർമ്മിതമായ ഈ കൃതി അർത്ഥപുഷ്ടികൊണ്ട് അത്യന്തം മധുരമായിരിക്കുന്നു. കേശാദിപാവർണ്ണനരൂപമായ ഇതിലേ എല്ലാ ശ്ലോകങ്ങളും ‘ചെല്ലൂർപ്പിരാന്’ എന്ന സംബോധനയിൽ അവസാനിക്കുന്നു. മാത്രക കാണിക്കാൻ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കാം:

“നന്നത്രേ നീ തപംചെയ്തതു വരദ! വധു-
 കാർമ്മണം ഞാനറിഞ്ഞേൻ;
 കന്നിൽപ്പെണ്ണിന്നു മാർജ്ജരമധികമതിൽ-
 പ്പിന്നെയല്ലോ പിണഞ്ഞു;
 അനുശിത്തിങ്ങും ജടാമണ്ഡലവിരചനയാ
 ദിവ്യഗംഗസ്തിരിപ്പാൻ
 പിന്നെത്തിർത്താ നയംകൊണ്ടൊളിയന; ജയ ക-
 ല്യാണ ചെല്ലൂർപ്പിരാന്തേ.” (1)

“സോമാർദ്ധത്തിന്നുദിപ്പാനദയഗിരിതടം,
 ചിത്രകൂടം ഭൂജംഗ-
 സ്തോമാനാം, വൈധസീനാമരിയ പിണമിടും
 കാടു മുർദ്ധാർവലിനാം,
 വാർമേവീടും നറുംകാഞ്ചനമണികലശം
 ദിവ്യഗംഗാജലാനാം,
 കാമാരേ! നിൻകപർദം ജയതി ഘനകൃപാ-
 കല്യ, ചെല്ലൂർപ്പിരാന്തേ.” (2)

“തോന്നും മറ്റാർക്കു പോറ്റി, കൊടിയ ദഹനനെ-
 നെത്തു ചേരും? വിവേകേ
 സാന്ദ്രായാം ചന്ദ്രികായാം വിരഹിയൊഴിയെ നി-
 റീടുമാറില്ലതാനും;
 ഉന്നം ത്വൽഭാവനാപാവനന ചൂടുകയി-
 ല്ലേതുമയ്യാ! തൊടാം നിൻ
 മൂന്നാം തൃക്കണ്ണു ചെമ്പല്ലവലവമുദ്രലം
 നാഥ ചെല്ലൂർപ്പിരാന്തേ.” (3)

“ചഞ്ചന്നിശ്യാസഭീമാം ഭൂജഗതതിയെ നി-
 നന്നന്ദഗകേ കണ്ടരണ്ട-
 ഞഞ്ചുംനേരത്തുമയ്യാ! കിമപി വിജയതേ
 വേഴ്ത്തു വിശ്യാതിശായീ;
 കിഞ്ചിത്മഞ്ജുസ്ഥിതം ചേർന്നധരകിസലയേ
 തേ വിരൺപുണ്ട കൊഞ്ചി-
 ത്തഞ്ചുനതു കന്നിൽമാതിൻ മിഴിമുന ഭയമു-
 ല്ലയ ചെല്ലൂർപ്പിരാന്തേ.” (4)

“മംഗല്യത്തിൻകരുണനമരകശ്മുനയോ
 മന്വതേ, ജന്മരോഗം
 തുംഗം മാറ്റും മരണനന്നണിമുദ്രഹസിതം
 താവകം കണ്ടുദാരം;

തൻകണ്ണിനും മനക്കാമ്പിനുമരിയ വിരു-
 നെന്നതന്നേ മതം വാർ-
 തിങ്ങും ഗൌരിക്കു, ദുഃഖക്ഷപർണഭരിതകൌ-
 ശല്യ, ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ.” (5)

“മാലേയത്തെനൽപോലേ സതതസുരഭിലം,
 മഞ്ജുവാചാം നിവാസം-
 പോലേ ഹാരി ഭുജംഗൈ, രഴകിലളകപോ-
 ലേ സദാ ഭൂതിശാലീ,
 കാലാരോ! വാഴ്വല്ലേൻ ജയതി ഭവദുരോ-
 ഭാഗമാർക്കേ കിടയ്ക്കും
 ത്രൈലോക്യേ മറ്റു ഗൌരീക്ഷപതടവിലും-
 ല്ലീല, ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ.” (6)

“ഗൌരീകൺകോൺ കളിപ്പാൻ വിഹരണമണിരം-
 ഗായ, ഭസ്മാംഗരാഗ-
 സ്മേരോല്ലാസായ, രോമാവലി തടവുമുപ-
 ഘ്ലായ, മംഗല്യഭാജേ,
 ഹാരാകാരണേ തുങ്ങും ഫണിമണിമഹസാ
 ഭദ്രദീപപ്രതിഷ്ഠാം
 ചേരും മധ്യായ, ബദ്ധോഞ്ജലിരയമയി തേ
 നാഥ, ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ.” (7)

“ഇന്നിൻനാഭീതലത്തെച്ചിലർ തരുണിമവാ-
 രാകരാവർത്തമെന്നേ
 മന്യന്തേ, കേപി രോമാവലിലതിക മുള-
 ച്ചീടുമാവാലമെന്നും.
 മന്യേ ഗൌരീമനക്കാമ്പിന കിമപി കളി-
 ച്ചും തുടിച്ചും കളിപ്പാൻ-
 തന്നേ തീർത്തോരു വാഹീവലയമിതി മഹാ-
 ദേവ, ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ.” (8)

“എല്ലാത്തോഴും പുലമ്പിന്റീതു രജതഗിരേ-
 രുത്തമാംഗേ നവിന-
 സ്വർല്ലോകാനോകഹത്തിൻതറമുകളിലുമാ-
 ശ്ലിഷ്ടനായ് നിൻനിവാസം
 ചൊല്ലാർന്നീടും മഹേന്ദ്രാദ്യമരവരശിഖാ-
 രണരോചിർമ്മതല്ലി-
 കല്ലോലൌഘം പുലമ്പിപ്പുറവടിയൊടു ക-
 ല്യാണ ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ.” (9)

ഫലശ്രുതിരൂപമായ ഒരു ശ്ലോകവും ഒടുവിലുണ്ട്:
 “മാത്രാതീതാനഭാവം ജയതി തവ വിഭോ,
 വെല്ല കേശാദിപാദ-
 സ്തോത്രം: നിത്യം (സമസ്തം) ജനമിഹ നിയതം
 വർത്തതാം ബദ്ധമോദം
 പ്രിത്യ ദേഹാവസാനേ പരമശിവ! പദാം-
 ഭോഭേഹേ താവകേ ചെ-
 ന്നാസ്ഥാം കൈക്കൊണ്ടു മേവിടുക, ജയ ജയ ക-
 ല്യാണ ചെല്ലുർപ്പിരാനേ.”

ചെറുകുന്നത്തമ്മസ്തുതി

ചെറുകുന്നക്ഷേത്രം (ബാലശൈലം) ചിറയ്ക്കൽ താലൂക്കിലേ തൃക്കണ്ണപുരം ദേശത്തിനടുത്തുള്ള അന്നപൂർണ്ണേശ്വരീക്ഷേത്രമാകുന്നു. “ചെറുകുന്നഗ്രാമത്തിൽ വാഴുമമ്മേ തമ്പുരാട്ടി, പൊൻകോരികയിൽ ചോറ്റുമായി വിളമ്പുകമ്മേ തമ്പുരാട്ടി” എന്നും മറ്റും പഴയ പാട്ടുകളിൽ ആ ദേവിയെ വർണ്ണിച്ചുകാണുന്നു. എല്ലാവർക്കും മൃഷ്ടാനദാനം ചെയ്യുന്ന ദേവിയാണ് ചെറുകുന്നത്തമ്മ. പ്രസ്തുത സ്തോത്രത്തിൽനിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ അടിയിൽ പകർത്തുന്നു:

പാടേ പെട്ടെന്നറക്കെത്തിരുകിന കബരീ-
 സഞ്ചയം ചേഞ്ചെലോരേ-
 ന്നിടും കല്യാണകാഞ്ചിലളിതമതിദ്രവ്യാ-
 ബദ്ധനീവിനിബന്ധം
 ഉൗടേ തോന്നീടുകസ്തുതനസി പഥികപ-
 ന്തിക്ക മൃഷ്ടാനദാന-
 ക്രിഡോപക്രാന്തമിന്നിൻതിരുവുടൽ ചെറുക-
 ന്നമ്പുമെൻതമ്പുരാട്ടി.” (1)

“നാനാരൂപോപദംശാനവരവർവദനം
 പാർത്തു വേണനതെല്ലാം
 താനേ, വേണ്ടും ജനാനാമിടയിടയിലറി-
 ണ്താനുപമപൂജാജ്യപൂർണ്ണം
 മാനാതീതം വിളമ്പും ഭവതിയെ വിരണൽ-
 ഭ്രഷണാം പന്തിമധ്യേ
 കാണാമോ മാദൃശാമിങ്ങൊരുകറി ചെറുക-
 ന്നമ്പുമെൻതമ്പുരാട്ടി.” (2)

“ആദ്യം താമന്നപൂർണ്ണം പ്രതി വിരചിതമിപ്പഞ്ചകം നെഞ്ചിലുൾച്ചേർത്താസ്ഥാം കൈക്കൊണ്ടുഷയ്ക്കുംപൊഴുതു” എന്ന് ഒടുവിൽ ഒരു ശ്ലോകം കാണുന്നതിൽനിന്ന് ഈ സ്തോത്രം ഒരു പഞ്ചകമാണെന്നു വെളിവാകുന്നു. അതു കൂടാതെ വേറെയും ചെറുകുന്നത്തമ്മയെപ്പറ്റിയുള്ള പദ്യങ്ങൾ മുൻപു നിർദ്ദേശിച്ച ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉണ്ട്. അവയിൽ രണ്ടെണ്ണംകൂടി താഴെ ചേർക്കാം:

“വാടുമാറ്റ മണികണ്ഡലോല്പന്നിതഗണ്ഡ,മവ്യള ക്ലുഷ്ടമാ,-
രാടുമാറ്റരസി ഹാരമാല, രുചിതേടുമാറ്റ വദനാംബുജം,
നീടെഴുന്നഖിലപാമ്പപതികളിൽ നീ വിളമ്പുവതിവണ്ണമെ-
ന്റുഡമോദമൊരുകന്റു നന്റു ചെറുകന്റുമർന്ന ഗിരികന്യകേ.”

“മാരവൈരിമനമായ ചുതമലരിൽഞെളിഞ്ഞൊരനരാഗമാം
ചാരുതേനധികമാസ്വദിപ്പൊരു വിദശുകോകിലവിലാസിനീം
ഏറിനോരു കരുണാംബുധൗ രുടിതി ചാടുമീക്ഷണകലാമ്മനം
ചേരുവോരു ചെറുകന്റുമർന്ന ഗിരികന്യകാമഹമുപാശ്രയേ.”

കാമാക്ഷീസ്തുതി

കാമാക്ഷി ശങ്കരവാര്യരുടെ പരദേവതയായ പള്ളിക്കുന്നിലെ മൂർത്തിയാണ്. ഈ സ്തോത്രം ദ്രാവിഡഗന്ധിയായ വൃത്തത്തിൽ അകാരാദി ക്രമമനുസരിച്ചു രചിച്ചിരിക്കുന്നു. ചില പദ്യങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“അംഭോജസംഭ്രതജംഭാരിസംഭാവ്യ-
മംഭോജനാഭൻ മുദാ ശംഭുവും കൂപ്പ-
മൻപാർന്ന നിൻപാദപാഥോജമെന്നുള്ളി-
ലൻപേണമെൻപോറ്റി കാമാക്ഷിയമ്മേ!”

“ഉൽകണ്ഠയുൾക്കൊണ്ടു തൃക്കാൽ പ്രവാളങ്ങ-
ളുൾക്കാനിൽ വയ്തിന്റു വിഖ്യാതലോകർക്കു
തിക്കിന്റു ദുഃഖങ്ങളൊക്കക്കെടുക്കിന്റു
ചിൽക്കാതലായോരു കാമാക്ഷിയമ്മേ!”

ഇതുപോലെ പ, പാ, പി, പീ എന്നിങ്ങനെയുള്ള അക്ഷരങ്ങളിൽ ആരംഭിക്കുന്ന മറ്റൊരു കാമാക്ഷീസ്തോത്രവുമുണ്ട്. ഈ രണ്ടു സ്തോത്രങ്ങൾക്കും ഗുണം വളരെ കുറവു. ഇവയെ മുറയ്ക്കു കഴിഞ്ഞ അധ്യായത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതായിരുന്നു. സൗകര്യത്തിനുവേണ്ടി ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നു എന്നേയുള്ളൂ.

ലക്ഷ്മീസ്തുതി

ഈ സ്തോത്രത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങൾ എല്ലാം വസന്തതിലകവൃത്തത്തിൽ നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. “തന്റുരുളു നീ കരുണാകടാക്ഷം” എന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങളും “പുലമ്പുകയി പൂമകളേ നികാമം” എന്ന് അവയ്ക്കുപുറമുള്ള വേറെ ചില ശ്ലോകങ്ങളും അവസാനിക്കുന്നു. ഒരു ശ്ലോകം താഴെ പ്രദർശിപ്പിക്കാം:

“കാളാംബുദാളിയൊടെതിർത്തൊരു കൂരിരുട്ടെ-
ക്കാളും തിരണ്ടതിച്ചരുണ്ടലർചായലും തേ
നീലാളിപാളി തൊഴുവോരളകങ്ങളും മേ
മേലേ പുലമ്പുകയി പൂമകളേ, നികാമം.”

മറ്റൊരു ലക്ഷ്മീസ്മൃതി

“കൽമാഷം തുടരാത ചാരുകരുണാകല്ലോലമേ, കൈതൊഴാ-
മമ്മേ പാല്ല്യലിൽപ്പിറന്ന കമലക്കന്യേ! നിനക്കേഷെ ഞാൻ;
സമ്മോദാൽ മുകിൽവർണ്ണരെ പ്രതിദിനം നോക്കും കടാക്ഷങ്ങൾകൊ-
ണ്ടേന്മേലൊന്നാഴിയേണമൻപൊടു മഹാലക്ഷ്മീ വികല്പം വിനാ.”

എന്നു തുടങ്ങുന്നതാണ്. ഇതിനെപ്പറ്റി മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞു.

ചെല്ലൂരിശവിലാസം

പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ശിവന്റെ ആഹ്നികത്തെ വിവരിക്കുന്നതും അറുപതു ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയ
തുമായ ഒരു ലഘുകാവ്യമാകുന്നു ചെല്ലൂരിശവിലാസം. അതിൽ ശാർദ്ദൂലവിക്രീഡിതത്തിലു
ള്ള ഒരു ശ്ലോകം ഒഴിച്ചു ബാക്കിയെല്ലാം സ്രഷരാവൃത്തത്തിൽ നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ‘സ്ര
ഷരാബദ്ധരാഗ’ന്മാരാണല്ലോ പഴയ മണിപ്രവാളകവികൾ. കവിത ഏറ്റവും ഹൃദ്യമാണ്,
പ്രണേതാവ് ആരെന്നറിവില്ല. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചുകാണിക്കാം:

“പ്രത്യുഷേ ഞാനപാസേ മൃദുശയനതലേ
ശൈലകന്യാകചോദ്യൽ-
കസ്തുരിസൗരഭാപൂരിതമണിഭവനേ,
രത്നദീപാഭിരാമേ,
നിദ്രാന്തേ വന്ദിവൃന്ദസ്മൃതി സുഖശയന-
പ്രശ്നവാക്യം ചെവിക്കൊ-
ണ്ടുത്ഥാനം ചെയ്തിരിക്കും വടിയു തവ മഹാ-
രാജ ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ!” (1)

“അന്തർനാഡീം നിയമ്യ സ്തുതിമചി പര-
ബ്രഹ്മവിദ്യാം കുറിക്കൊ-
ണ്ടെന്തോന്നിക്കണ്ടതെല്ലാമതു നിജമഹസാ
ഭാവിതം ഭാവയന്തം
മന്ദം മന്ദം തുറന്നീടിന നയനപുടം
ദേവ, സന്ധ്യാമുപാസി-
ച്ചിന്ധാനം ത്യാം തൊഴുന്നേൻ പുലരിയിലഖിലാ-
ധീശ ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ.” (2)

“വാരാജം നന്ദികേശപ്രമുഖപരിചര-
ന്മാരെ വാരങ്ങൾതോറും
വേറേ വേറേ നിയോഗിച്ചഖിലതന്ദ്രതാം
തൃപ്തിമെത്തുംപ്രകാരം
ഓരോ കാര്യാന്തരാണാം തിരിവുകൾ തിരുവു-

ഉള്ളതിലേറക്കുറിക്കൊ-
 ണോരോന്നവുണ്ണമാകെന്നരുളിന മൊഴി തേ
 നൊമി ചെല്ലുർപ്പിരാനേ.” (3)

“പൂജാവിൽച്ചെന്നൊരോരോ വിടവുകളിൽ വിരി-
 ണ്ണിടവാനാഞ്ഞ പൂവിൽ-
 ത്താൻകൂടപ്പുകൊണ്ടപ്പുതുമധുമണമാ-
 ദായ ചേതോദിരാമം
 ചേൺകോലം പൊയ്ക്കുതോറും ചെറുതിരകളിൽ വി
 ണ്ണയലാടിപ്പതുക്കൈ-
 പ്പാങ്ങായ് വീയും, മരുന്മേളനമിഹ ഭവതോ
 നൊമി ചെല്ലുർപ്പിരാനേ.” (4)

“വൃത്തംകോലം തടാകത്തളികയിൽ നിറയെ-
 പ്പുവൊടിത്തണ്ഡലം ചേ-
 രത്തത്യന്തോല്ലാസി ചെന്താമരമുകുളമണി-
 ചെപ്പുമുൽഭാവയന്തി
 വസ്ത്രം ഹേനേന ശുക്ത്യാ മുക്തരവുമിഹ ചേ-
 രത്താഗതം താമെതിർപ്പാ-
 നദ്യാനശ്രീ മുതിർന്നോരളവു ചെലവു ² തേ
 നൊമി ചെല്ലുർപ്പിരാനേ” (5)

“ആനത്തോൽകൊണ്ടടുത്തത്തിരുവുടൽ മുഴുവൻ
 ഭസ്മവും തേച്ചുമമ്മാ!
 ചേന്നാറ്റിടുന്ന കുറച്ചിടവടിവിൽ മുറു-
 ക്കിച്ചലച്ചരൂലേഖം
 മേനിപ്പുണാരമാക്കിപ്പണിഗണവുമണി-
 ണ്ണെങ്ങസാ നിൻ പ്രദോഷേ
 ശ്രീ നൃത്തത്തിന്നമെത്തും ചമയമനപമം
 നൊമി ചെല്ലുർപ്പിരാനേ.” (6)

“ഉള്ളുംകൂടിക്കുളുർപ്പോളവുമിളമലയ-
 ത്തെന്നൽചാലേയ ³ വാതിൽ-
 ക്കുളുടേ വന്നു മെയ്യിൽത്തടവി മണിവിള-
 ക്കിന്നിളക്കം വരാതെ,
 വിള്ളെന്നശ്രേ വിളങ്ങുന്നഹികൾ വയർനിറ-
 യ്തുന്ന നേരത്തകാണ്ടേ
 കൊള്ളും പള്ളിക്കുറുപ്പിൻവടിവു തവ വിഭോ

² (i) ചെലവു=ചെല്ലു (യാതു)
³ (ii) ചാലേയം=ജാലകം

നൗമി ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ!”

(7)

ഈ കൃതികളും ഇനി പ്രദർശിപ്പിയ്ക്കുവാൻ പോകുന്ന മൂന്നു ഗദ്യങ്ങളും ഉത്തരകേരളീയങ്ങളാണ്.

തുറച്ചമ്മരേശസ്തുതിയെപ്പോലെതന്നെ സംസ്കൃതദണ്ഡകച്ചായയിൽ കൊല്ലം ഏഴാംശതകത്തിലോ എട്ടാംശതകത്തിലോ വേറേയും സ്തോത്രങ്ങൾ ആവിർഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവപ്രായേണ അത്യന്തം ആസ്വാദ്യങ്ങളായി കാണുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള മൂന്നു ഗദ്യങ്ങളിൽ നിന്നു ചില പങ്ക്തികൾ ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കാം.

രാമൻതളിഗദ്യം

“ജയ ജയ ജഗദീശ! ഗൌരീശ! ലക്ഷ്മീശ! സംസാരചക്രദ്രമം തേടി നീടാർന്ന ലോകത്രയം കാത്തുമാൻപോടഴിച്ചും കളിക്കുന്ന മായാമഹാനാടകാനന്ദമൂർത്തേ; പൂരാഭേ! മൂരാഭേ! ജടാവാടികായാമലച്ചിട്ടുമാഭോജസംഭൃതി മൂണ്ഡങ്ങൾതന്നിൽക്കലമ്പിന്ന ഗംഗാതരംഗങ്ങളിൽപ്പൊങ്ങിയും മുങ്ങിയും തുമകോലിന്ന ബാലേന്ദുചൂഡാല! മാണിക്യമിന്ദ്രോപലം പുഷ്യരാഗം മഹാവജ്രമെന്നിത്തരം കാന്തിമെത്തിന്ന രത്നപ്രഭാപങ്ക്തികൊണ്ടിരുകോദണ്ഡധണ്ഡങ്ങളാകാശദേശേ വിളങ്ങിടുമാറീടുലാവം കിരീടാന്ത! നെറ്റിത്തടം തന്നിലുദൃണ്ഡ ചണ്ഡാഗ്നികൊണ്ടും നിറം തങ്കമക്കങ്കമംകൊണ്ടുമാകല്പമത്യന്ത ചിത്രീഭവച്ചിത്രകോല്ലാസ! ... മനക്കാമ്പിനും വാക്കിനും കെല്പു പോരാ നിനയ്യാനമച്ചോ! പുകണ്ണീടുവാനും മഹാവേദവാക്യങ്ങളും നിൻപ്രകാശത്തെ വർണ്ണിച്ചുകണ്ടിച്ചുടൻ പാർത്തു കണ്ടാലിതേതും തിരിക്കാവതല്ലെന്നു കല്പിച്ച മേന്മേലടങ്ങിപ്പരം തങ്ങളെച്ചിത്തമോഹം വിരഞ്ഞത്യദാരം ജപിച്ചഷ്ടുവർണ്ണങ്ങളും പഞ്ചവർണ്ണങ്ങളും നെഞ്ചിൽ നിൻചേവടിത്താരുറപ്പിച്ചുകൊൾവാൻ വണങ്ങിടുമെൻ നാഥ! രാമൻതളിച്ചേർന്ന വിശ്വൈകമൂർത്തേ! നമസ്തേ നമസ്തേ വിഭോ!”

പയ്യന്നൂർ ഗദ്യം

“ജയ ജയ ജഗദേകബന്ധോ! കൃപാ പൂരസിന്ധോ! പരാനന്ദമൂർത്തേ! ദിനാധീശദിപ്തേ! നിറം ചേരുമമ്മാമലപ്പെണ്ണിനും ബാലചന്ദ്രാവതംസന്നമന്യൂനസന്തോഷഭാരം വളർക്കുന്ന കൈശോരമാധുര്യചതുര്യ! വാരാർന്നെഴും വാരിരാശൌ തഴയ്ക്കുന്ന കല്ലോലജാലങ്ങൾപോലേ പരാശക്തി... പോന്നുദിക്കുന്ന നേരത്തുടൻ തങ്കലേ പോന്നുവാങ്ങിന്ന നാനാജഗതണ്ഡലംകൊണ്ടു ലീലാരസം തേടുമാശ്ചര്യമുദ്രാനിയേ!... നാലു രൂപങ്ങളുണ്ടിന്നിണക്കോർക്കിലെന്തെന്തുമേതെന്തുമർക്കും തിരിക്കാവതല്ലെന്തത്രേ തെളിഞ്ഞുൺമയാകിന്റേതൻതമ്പിരാനേ! നിണക്കേഷ ഞാൻ ദാസനായേൻ കനിഞ്ഞെന്നെനോക്കേണമെൻപയ്യന്നൂർവാണ ചിന്മാത്രമൂർത്തേ! നമസ്തേ നമസ്തേ വിഭോ.”

കൊടിക്കുന്നിൽ ഗദ്യം

ഹര ഹര ശിവ! ദാരുകാവ്യോ മഹാദാനവൻ പണ്ടഖണ്ഡം വരംകൊണ്ടഖർവേണഗർവേണ ശൌര്യോഷ്ട കൈക്കൊണ്ടു മുല്ലാടു കെല്ലോടു കല്ലാന്തരദ്രവ്യാഹങ്ങൾപോലേ

നടരോരു നാനാമഹാദൈത്യസേനാസമേതോ വളർത്തിടുമോരോ ജഗദ് ദ്രോഹവേഷം പുകഴ്ത്താവതല്ലേതുമവ്യാകലം; നാകലോകേ കരേരി പ്രചണ്ഡാപദാനാഡ്യമാഖണ്ഡലം നീളമണിച്ച മണിച്ചു ജംഭാരികുംഭീദ്രകുംഭസമലേപാഞ്ഞു പഞ്ചാസ്യരീത്യാ ചപേടാർപ്പണംചെയ്തനേരത്തു പൊട്ടിത്തെറിക്കിൻ്റെ മുക്താമണിസ്സോമമൂർത്തുത്തമർത്തയാംഗനാനാമലർച്ചായൽ ചുറ്റിപ്പിടിച്ചങ്ങുമിങ്ങും നിലത്തിട്ടിഴച്ചങ്ങയോഗ്യങ്ങളെച്ചെയ്തു ചെയ്തും ... മന്മാലടക്കം കൊടിക്കുന്നിൽ വാണംബികേ.”

ദശമസ്തോത്രം

ഏകദേശം ആ കാലത്തു വിരചിതമാണെന്ന് ഊഹിക്കാവുന്ന ഒരു ദശമസ്തോത്രം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതിൽനിന്നു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം:

“എല്ലു കൊല്ലെന തെരിച്ചു മുഷ്ടിയാൽ
മല്ലുവീര കല ചെയ്തു ദൈവതം
ചൊല്ലെഴിൻ്റെ ഗുണവീര്യസമ്പദ-
മില്ലമെന്മനസി വാഴ്ത്ത സന്തതം.
വീഴ്ത്തി രംഗളവി കംസനെപ്പിടി-
ച്ചീഴ്ത്തു ജീവനെ മഥിച്ചെടുത്തവൻ
ഗാത്രപല്ലവനിരന്തരശ്രീയാ
ദീപ്തനെന്മസി വാഴ്ക സന്തതം.”

നാട്യസംഗ്രഹം

ഇതു ചാക്കിയാർക്കുത്തിൻ്റെ ലക്ഷണത്തെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്നതും മുപ്പത്തിരണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയതുമായ ഒരു ലഘുകൃതിയാകുന്നു. ‘ഇവും’ (ഇവയും) ‘എന്റീവെട്ടും’ (ഇവയെട്ടും) മുതലായ പ്രയോഗങ്ങൾ പ്രസ്തുത പ്രബന്ധത്തിൻ്റെ പഴക്കം സ്പഷ്ടമാക്കുന്നു. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കാം:

“ശ്രംഗാരാദിരസങ്ങളെട്ടഭിനയം നാ, ലൊന്റോഴിഞ്ഞൊൻപതേ
ഭാവം, വൃത്തികളും പ്രവൃത്തിയുമിവും നന്നാലു, സപ്ത സ്വരാം,
രണ്ടേ ധർമ്മി,യിരണ്ടു സിദ്ധികൾ, തഥാ ഗാനങ്ങൾ പഞ്ചൈവ,നാ-
ലാതോദ്യങ്ങളു,ളരണ്ടു മൂന്റീതിനെ നാം കൂത്തൻ്റെ കൈക്കൊണ്ടിതു. (1)

ശ്രംഗാരവീരഹാസ്യം ബീഭത്സം രൗദ്രമതുതം കരുണം
നാട്യേ ഭയാനകവുമി രസങ്ങളെട്ടേ, ന ശാന്തമവികാരി. (2)

ശ്രംഗാരരസം വീരം രൗദ്രം ബീഭത്സമെന്റുമിവ ജനകാം;
ഹാസ്യവുമതുതരസവും കരുണഭയാനകമിരണ്ടുമിവ ജന്യാ:” (3)

“കൂത്തത്തെൻ്റെ റീവാനായേവർക്കുമദ്ദൃഷ്ടനാട്യശാസ്ത്രാനാണം
സമ്പ്രതി മയാ വിരചിതം ലക്ഷണമിതു നാട്യസംഗ്രഹം നാമ.” (32)

ജ്യോതിഷദീപമാല

ഈ ശതകത്തിൽ മണിപ്രവാള ശൈലിയിൽ വിരചിതമായ ഒരു പ്രധാന ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്ര നമമാകുന്നു ജ്യോതിഷദീപമാല. അതിൽ ആകെ നാലധ്യായങ്ങളുണ്ട്. കവിയായ തിരൈ മാധുര്യമില്ലെങ്കിലും കാര്യം പലതും സംഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അതിനു സംസ്കൃതാനുഭവത്തോടു തുല്യമായ ദൈവജ്ഞന്മാരുടെ ഇടയിൽ സാമാന്യം പ്രചാരമുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്ന രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ആരംഭത്തിലുള്ളവയാണ്.

“ഗണപതിഗുരുവാണിമർക്കചന്ദ്രാരസൗമ്യം
സുരഗുരുസിതമന്ദം രാഹകേതുവണങ്ങി
ഗണിതമപി മുഹൂർത്തം ജാതകം പ്രശ്നഭാഗം
ലഘുതരമിഹ ചൊല്ലാം മന്ദധീയാരണായ.”
“രാശിഗ്രഹസ്ഥാനവിഭാഗസംജ്ഞാം
ഷഡ്വർഗ്ഗവും കാരകമെന്നിതെല്ലാം
സംജ്ഞാനന്ത്രപേണ മണിപ്രവാളൈ-
രുക്താ മയാ ജ്യോതിഷദീപമാലാ.”

“വെണ്ണിരും വിറകെണ്ണയും കഴുതയും” “മദ്യം പച്ചയിറച്ചി” തുടങ്ങിയുള്ള പ്രസിദ്ധങ്ങളായ ശകുനശ്ലോകങ്ങൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പെട്ടവയാണ്. ഇനിയും ചില ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക:

“രാഹുനെക്കൊല്ലമാദിത്യൻ; വ്യാഴത്തെ വിധി കൊല്ലുമേ;
ബുധനെക്കൊല്ലമേ ചൊവ്വാ; ബുധൻ മന്ദനെയും തഥാ;
വ്യാഴമാദിത്യനെക്കൊല്ലും; ശുക്രൻ ചൊവ്വയെയും തഥാ;
ശനി ശുക്രനെയും കൊല്ലും; രാഹു ചന്ദ്രനെയും തഥാ
സൂര്യനെക്കേതുമ്പും കൊല്ലുമിങ്ങനേയിവയോർക്കണം.”

അളവുകൾ, പലിശ മുതലായവയെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങളും ഇതിൽ പ്രതിപാദിച്ചുകാണുന്നു:

“മാറ്റം വില പണത്തുക്കം പത്തിലേറ്റിട്ടു നൂറ്റിനാൽ
കിഴിച്ചാലുള്ള ശേഷത്തിനാരോകാൽക്കൊരു വിശമാം,
പത്തിരണ്ടിൽ ഗുണിച്ചുള്ള മുതൽ പത്തിൽക്കരേറ്റിനാൽ
മുതലങ്ങവിടെക്കൂട്ടിട്ടേവം ചെയ്തു പുനഃ പുനഃ.”

— 25 —

മണിപ്രവാളസാഹിത്യം (തുടർച്ച)

ചില മുക്തകങ്ങൾ

കൊല്ലം ഏഴ്, എട്ട് ഈ ശതകങ്ങളിൽ അനവധി മണിപ്രവാളമുക്തകങ്ങൾ വിരചിതങ്ങളായിട്ടുണ്ട്. അവ പ്രായേണ നായികാവർണ്ണനപരങ്ങളും ശൃംഗാര രസപ്രധാനങ്ങളുമാകുന്നു. ഒരേ നായികയെപ്പറ്റിത്തന്നെ പതിനേഴാമധ്യായത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ച ചെറിയച്ചി വർണ്ണനത്തിലെന്നപോലെ പത്തിരുപതു ശ്ലോകങ്ങളും കാണാനുണ്ട്. കേരളത്തിന്റെ ഒരറ്റാമുതൽ മറ്റേയറ്റംവരെയുള്ള ദേവന്മാരെയും രാജാക്കന്മാരെയും പരാമർശിച്ചും പല ശ്ലോകങ്ങൾ അക്കാലത്തെ കവികൾ നിർമ്മിച്ചിരുന്നു. ഈ മൂന്നു പദ്ധതികളിൽപ്പെട്ട ശ്ലോകങ്ങൾക്കുപുറമേ അപൂർവ്വമായി വിവിധവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചും പല ശ്ലോകങ്ങൾ നിർമ്മിതങ്ങളായിട്ടുണ്ട്. ഏതാനും ദണ്ഡകങ്ങളുമില്ലെന്നില്ല. പ്രസ്തുത ശ്ലോകങ്ങളിൽ പലതും സഭ്യതാസീമയെ അതിലംഘിക്കുന്നതിനാൽ അവയെ കഴിയുന്നതും ഒഴിച്ചുനിർത്തേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ബാക്കിയുള്ളവയെപ്പറ്റി സൂലമായ ഒരു ജ്ഞാനം ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടത് അക്കാലത്തെ സാഹിത്യചരിത്രഗ്രഹണത്തിന് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണെന്നതാണ്. ഓരോ ശ്ലോകവും നിർമ്മിച്ചതായ ശതകം സപ്തമമോ അഷ്ടമമോ എന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതിനാൽ എല്ലാംകൂടി ഈ അധ്യായത്തിൽ ആവിർഭവിപ്പിക്കുന്നതാണ്. ഉദ്ധരിക്കുന്നവയിൽ അപൂർവ്വം ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ആറാം ശതകത്തിലും ചിലത് ഒൻപതാം ശതകത്തിലും പെട്ടതായും വരാൻ പാടില്ലായ്മയില്ല. ചെറിയച്ചി വർണ്ണനത്തിലേ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ലീലാതിലകത്തിൽ പകർത്തിയിട്ടുള്ളതിനാൽ അതിന്റെ കാലംമാത്രം സൂക്ഷ്മമായി കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ സാധിച്ചു.

ശൃംഗാരപദ്ധതി

ഒട്ടുവരെ നായികമാരുടെ നാമധേയങ്ങളുമായി നാം അക്കാലത്തെ ശൃംഗാരശ്ലോകങ്ങളിൽ പരിചയപ്പെടുന്നു. ആ നായികമാരിൽ ചന്ദ്രോത്സവദാദാ നാം അറിയുന്ന (1) മേദിനീവെ

ണ്ണിലാവ്. (2) മാറലേഖ, (3) മാനവിമേനക, (4) മാറചേമന്തിക എന്നിവരെപ്പറ്റി ചില ശ്ലോകങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. (1) ചിറയ്ക്കൽ ഇട്ടിപ്പെണ്ണ്, (2) മേദിനിബാലിക, (3) ചന്ദ്രിക, (4) മാറമന്ദാകിനി, (5) ലക്ഷ്മി, (6) കർപ്പൂരവല്ലി, (7) ദേവരശി, (8) മാറവിരുത്, (9) ഇട്ടിമാണി, (10) കൌണോത്തര, (11) പുതിയവീട്ടിൽ ഇട്ടി, (12) വള്ളനാട്ട് ഇട്ടി, (13) ഇട്ടിനങ്ങിണി, (14) ആനന്ദകേളി, (15) രാമാനിലാവ്, (16) കടന്നയിൽ ചെറുപെണ്ണ്, (17) മടത്തിൽ ഇട്ടി, (18) കേളിരേഖ, (19) പുതുപറമ്പത്ത് ഇട്ടിയച്ചി., (20) ചേമന്തിലേഖ, (21) പൂവാണരേഖ, (22) കീഴറ ഇട്ടിമാതവി, (23) കനകാവലി, (24) നീവീമണി, (25) പിരളിനായിക, (26) പനയപ്പള്ളി മാണിക്യം, (27) മരതകമാല, (28) കേളിമണി, (29) മല്ലീനിലാവ്, (30) കലാകേരളി, (31) തച്ചപ്പള്ളി ഇട്ടിമായ (32) നീലമ്മ, (33) തോട്ടങ്കരച്ചിതമ്മ, (34) ആനന്ദചിന്താമണി, (35) കീർത്തിലേഖ, (36) തേന്മേനക, (37) മാറകേളി, (38) കന്നത്തു ചിതമ്മ, (39) കീർത്തിചന്ദ്രിക, (40) തളിക്കുന്നിൽ ഇട്ടിതേവി, (41) പാലക്കോട്ടു ചെറുചിരുതേവി, (42) കേരളിവെൺനിലാവ്, (43) വെള്ളത്തു ചേരിക്കൽ ഇട്ടിച്ചിരുതേവി, (44) വീണാവതി, (45) രാജലേഖ, (46) ബാലനീവി, (47) മേദിനിമേനക, (48) രാജചിന്താമണി, (49) കരുമത്തിൽ ഉണ്ണുനീലി, (50) മാക്കം, (51) തയ്യിത്തലത്ത് ഇളയച്ചി, (52) മാതു, (53) നാകലതേവി മുതലായി വേറേയും പല സുന്ദരിമാരെപ്പറ്റി ശ്ലോകങ്ങൾ കാണാനുണ്ട്.

ഇത്തരത്തിലുള്ള സ്ത്രീവർണ്ണനത്തിന്റെ ആഗമമെന്നെന്ന് ഞാൻ ഇരുപതാമദ്ധ്യായത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചിലപ്പോൾ അന്യന്മാരുടെ അപേക്ഷയനുസരിച്ചാണ് തങ്ങൾ ആ സ്ത്രീകളെ വാഴ്ത്തുന്നതെന്നു കവികൾതന്നെ കണ്ടുതെ: പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. “ചൊല്ലേറ്റും വെണ്പലക്ഷ്യാരമണഗുരുനിയോഗേന വേഗാതിരേകാൽ ... കൌണോത്തരാവ്യം കല്യാണീമാരഭേ ഞാൻ കനിവൊടു ഭവതീം വാഴ്ത്താനത്രമാതേ” എന്ന് ഒരു കവി പറയുന്നു. “തയ്യിത്തലമെഴുമിളയച്ചി, തവാംഗം ഗുണശ്രീസന്തതൈത്യേ ദേവനാരായണഗുരുക്രപയാ വാഴ്ത്താനാരഭേ ഞാൻ” എന്നും ആ ശ്ലോകത്തിന്റെ പ്രണേതാവുതന്നെയോ അപരനോ ഉദീരണംചെയ്യുന്നു. ഈ നിർദ്ദേശങ്ങളിൽനിന്നു തെക്കുംകൂർ രാജാവും അമ്പലപ്പുഴ രാജാവും യഥാക്രമം കൌണോത്തരയേയും തയ്യിത്തലത്ത് ഇളയച്ചിയേയും പ്രശംസിപ്പിച്ചത് എന്ന് ഊഹിക്കാം. ‘കൌണക്ഷമാരമണവംശ മണിപ്രദീപം’ എന്ന് ആദ്യത്തെ നായികയെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നതിൽനിന്ന് ആ സുന്ദരി ഒരു ക്ഷത്രീയയാണെന്നു സങ്കല്പിക്കാം. കായംകുളം രാജവംശത്തിലേ ‘ഉത്തരാചന്ദ്രിക’ എന്ന കമാരിയുടെ ഭർത്താവായ ഉണ്ണിരാമൻതന്നെയാണ് ആ നായികയെ പരാമർശിക്കുന്ന പ്രശസ്ത പദ്യങ്ങളുടേയും പ്രണേതാവ് എന്നുള്ളത്

“ഉണ്ണിരാമൻ വരും പോന്നയി തവ തിരുമെയ്
 വാഴ്ത്താനാസ്ഥ കൈക്കൊ-
 ണ്ടന്യനം താൻ മറന്നീലൊരുപൊഴുതുമെടോ
 താവകം പൂവലംഗം;
 എന്നെല്ലാമുത്തരാചന്ദ്രികമലർമകളോ-
 ടംഗനാമൌലിതന്നോ-
 ടിന്നേവം ചൊല്ലു തോഴാ, കനിവു മയി കല-

ർന്നിടുവാന്യുൾമോദം.”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. “ഞാനിങ്ങമിതരസമിടപ്പുള്ളിനിന്യുൾമോദം” എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം അന്ന് ഇടപ്പുള്ളിയിൽ താമസിച്ചിരുന്നിരിക്കാമെന്നും അനുമതിക്കും. സാധാരണമായി ധനം മാത്രമായിരുന്നു തങ്ങളുടെ സാഹിത്യവ്യവസായത്തിനു കവികൾ നായികമാരിൽനിന്നു പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്ന സമ്മാനം. അതു ലഭിക്കാതെ വരുമ്പോൾ അവർ നൈരാശ്യഭരിതരായിത്തീർന്നതിനും ദുഷ്ടവികളെ അധികേഷപിച്ചതിനും ചില ഉദാഹരണങ്ങളാണ് താഴെപ്പകർത്തുന്നത്:

“കിടപ്പവിറ്റെക്കിടവാതവിറ്റോ-
ടിണച്ചതിക്ലിഷ്ടമനനിതാനി
പദാനി കാൺ മുരികളെക്കണക്കെ-
ക്കവിക്കരിങ്കയൂർ പിണയ്ക്കുമാറ്.” (1)

“ഒട്ടേടം പ്രതിഭാവിലാസ,മൊരിടം കേട്ടിട്ടു കാവ്യാശ്രയം,
കുട്ടിട്ടൊട്ടൊരു ഭാഗ,മൊട്ടൊരനുരാഗോത്സാഹമാനോരഭവം,
മുട്ടുമ്പോൾ വിധിയെന്നു കുറ്റമൊരിടത്തേതാദൃശം പത്തു നാൾ
മുട്ടിച്ചാലൊരു പദ്യമായ്ക്കിരിയുമെന്റോശാ പരം മാദൃശാം.”

“നാട്ടാർകാവ്യമകം മുറിച്ചു പുലരെക്കൊട്ടൊടു താനോർത്തതും
കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചമച്ചൊരു പിടിപെട്ടന്നവദ്യോൽകരാൻ പാട്ടോ മറ്റു ചിലോകമോ പുന
രിതെന്റോരതെ നാട്ടച്ചിമാർ- വീട്ടിൽപ്പൂക്കു പണം കൊതിച്ചു കവി കെട്ടിട്ടും
കവിഭദ്യോ നമഃ”

“പൈന്തേനോലും ചിലോകം പരിചിനൊടു നിര-
ത്തിത്തിരുത്തിച്ചമച്ചി-
ട്ടെന്തേ ചേതം മെനക്കൊട്ടൊരു തടിയനിരു-
ന്നങ്ങു ചൊല്ലുന്നതാകിൽ?
എന്റേ മുറ്റം നിനച്ചാൽ നിനവു തരണിമാ-
ർക്കെന്റേ കൂറിട്ടു കണ്ടി-
ട്ടിന്റേ പദ്യപ്രബന്ധേ ചുവ പെരിക വരി-
ന്റീലൊടോ മാദൃശാനാം.” (4)

“ഓരോരോ കൂരതോറും പുലരുമളവിലേ
പൂക്കു ചുതും പറഞ്ഞി-
പ്പാരിൽപ്പോരിന്റെ കള്ളച്ചെറുമികളെ വിളി-
ച്ചോരു പേരിട്ടുകൊണ്ടു്
വൈരാഗ്യം കൈവരുത്തുംപരിച്ചു ചില ചിലോ-
കങ്ങളുച്ചോ! ചമയ്ക്കും
വീരന്മാരെത്തൊഴിന്റേൻ പകലിരവനിശം

നിന്റു കവിട്ടു ഞാനോ.”

(5)

സ്ത്രീകൾക്കു കള്ളപ്പേരിടുന്നതിനെപ്പറ്റി ലീലാതിലകകാരൻ വിവൃതമായി അവഹേളനം ചെയ്തുവെങ്കിലും അതു വനരോദനമായാണ് പരിണമിച്ചു്. “മുശേ കേളുത്തരാ ചന്ദ്രികമയമയിതേ നല്ലിനേൻ നാമധേയം” എന്ന് ഉണ്ണിരാമൻ പറയുന്നതു നോക്കുക. വേറേയും ഞാൻ മുൻപു കുറിച്ചു പട്ടികയിലേ പല പേരുകളും അയഥാർത്ഥങ്ങളാണെന്നു വായനക്കാർക്കു കാണുവാൻ പ്രയാസമില്ലല്ലോ.

അമൃതനിഷ്യന്ദികളായ ചില ഒറ്റശ്ലോകങ്ങൾ അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു. മണിപ്രവാളകവി തയ്ക്ക് അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന അസുലഭമായ അഭ്യർഹിതത്വത്തിന് അവയെല്ലാം ഒന്നു പോലെ സ്വാരകസ്തംഭങ്ങളാണ്. പുനം, ശങ്കരകവി മുതലായ സുഗൃഹീതനാമാക്കളുടെ വാങ്മയങ്ങളും ആ കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരിക്കണം.

സൌന്ദര്യവർണ്ണനം

“വക്ത്രാംഭോജന്മ കൈലാസവദലമളകാ-
ലകൃതം, കൊങ്കയുഗ്മം
വൃത്രാരതേരുദാരം കലിശമിവ പരി-
ച്ഛിന്നസാരം ഗിരീണം.
മധ്യം മത്തേവേൽ തേ പിടിയിലമിഴുവോ-
ന്റെത്രയും ചിത്രമത്രേ
മുശേ, കേളുത്രമാതേ, വപുരുദധിരിവാ-
ഭാതി ലാവണ്യപൂർണ്ണം.”

(1)

“കാളാംഭോധരപാളി താളി പിഴിയും കുറുക്കരിപ്പങ്കഴ,-
ല്ലാലംബായ മുഖാവലോകസമയേ നെയ്വയ്ക്കുമിച്ഛദ്രമാഃ,
കോലത്താർചരദ്രമിപാലകനകക്കുടം തൊഴും പോർമുല,-
യ്ക്കോലക്കത്തൊടു നിന്നെ വാഴുവതിനിന്റാമല്ല കൌണോത്തരേ.”

(2)

“സൌരോദ്യാവതാരം തരളമിഴിയുഗം;
വാക്കു ഗീർവണമുഖ്യാ-
ഹാരം; വക്ഷോജഭാരം ത്രിപുരഹരകരോ-
ല്ലാസിനീ ചാപവല്ലി;
മാരൻപുമേനിയല്ലോ കൊടിനടുവു; മഹാ-
മന്ദരാദ്രിം വിരോധം
വാരാതേ താങ്ങുവോന്റീപ്പുറവടി പിരളി-
നായികേ, താവകീനം.”

(3)

“കാർമുഖം കൈതൊഴേണം; മലരണിപുരിചാ-
യ്ല്ല; ചില്ലിക്കുമമ്മാ!

കാമക്കോൽവിൽ തൊഴേണം; മഴലമിഴിയുഗ-
 ത്തിന്നു പെൺമാൻ തൊഴേണം;
 പോർമാതംഗം തൊഴേണം തവ ഗമനമതി;-
 ന്നിന്റീളം പോർമൂലയ്ക്കോ
 ഹാ! മുശേ! മാറചേമനികമലർവനിതേ!
 ഹേമകുംഭം തൊഴേണം.”

(4)

“എന്നെക്കൊണ്ടെന്നു നില്ക്കുന്നിതു മുലമുകുളം;
 മന്ദഹാസത്തിനോ നിൻ-
 മുനിൽപ്പോരേണമല്ലോ; ചികരമതരിശ-
 പ്പെട്ടു പിന്നിൽക്കിടന്നു;
 കന്നല്ലൂൺകോൺ മയറുന്നിതു സുമുഖി! നദേ-
 തന്നെ വാഴ്ത്തേണമെന്നാ;-
 നന്നിച്ചാലൊന്നു വല്ലേൻ തിരുവൃന്ദ പുക്കഴ്വാൻ
 മേദിനീമേനകേ! ഞാൻ.”

(5)

“നീടെത്തും നേത്രയുഗം കയൽ മറുകയലൈ-
 നോർത്തു കൊത്തിടുമയ്യോ;
 പേടിക്കും ചക്രവാകം പുരികഴൽനികരം
 കണ്ടിരുട്ടെന്ദന്നദാരം;
 ഓടപ്പോം ഖിന്നമനപ്പിട തവ നട ക-
 ണേറ്റു; മെന്നാലിദാനീം
 ക്രിഡിക്കൊല്ലാ സുശീലേ! പുനരപി വിമലേ
 നീ ജലേ രാജലേഖേ!”

(6)

“മാധുര്യം പാർക്കിലൊന്നേ തവ കളമൊഴിയും
 വീണയും; പ്രാണമിത്രം
 പാമോജത്തിന്നു വക്ത്രം; പുരികഴൽ കിരിയം
 മേദൂരം നീരദാനാം;
 ചൃതിന്മേല്ലോവിൽ പൂവൽപ്പണർമുല; മണിവാ-
 തമ്പിരാൻ ചെമ്പരുത്തി;-
 കേതേനും ചാർച്ച തോന്നും കവലയദലവും
 നേത്രവും കീർത്തിലേഖേ!”

(7)

“നിർമ്മാതുർന്നിരവദ്യരന്തരചനാസീമയ്ക്കു, നന്മന്മ-
 ബ്രഹ്മാനന്ദസുധാരംഗിണിതനി, കണ്ണാനലിലാനിയേ,
 കല്യാഷം തുടരാത വെൺമതികല,യ്ക്കേഴാഴിനിർ ചൂടുമീ
 മൺമേൽമാതർമണിക്കു, മാറവിരുതിന്നുള്ളൊന്നു മന്മാനസം.”

(8)

പ്രത്യംഗവർണ്ണനം

(i) മുഖം:

“മന്ദാത്മാ പുനരന്തിപാടു പെരുമാറിപ്പോമൊരുക്കാ, ലൊളി-
 ചുണേ പോന്നു നിശീഥിനിക്കു ചിലനാൾ, കാണാം നിശാർദ്ധാന്തരേ.
 എന്തോഴാ! മുഴുവൻ നടക്കുമൊരുനാ,ളൊട്ടും വരാനേകദാ
 ചന്ദ്രോയം മമ ചന്ദ്രികാമുഖരുചിം കപ്പാനനല്ലാശയാ.” (9)

“കലാമുരുള്ളട്ടി നടക്കുമൊട്ടേ;
 കലാമഴിക്കും വികളജനാവാനു
 കലാമണിപ്പെൺമുഖസാമ്യമൊപ്പാൻ
 കലേശനാലെത്ര പണിപ്പെടിന്റു.” (10)

(ii) കടാക്ഷം:

“ഊനം തട്ടാത കാന്തിപ്രസരനവസുധാ-
 പൂരിതേ വാരിരാശൌ
 സാനന്ദം മന്ദമാനോളിതരജലസ-
 ച്ചില്ലിവല്ലിതരംഗേ
 നൂനം താഴിന്റു ലോലാളകവലയിലക-
 പ്പെട്ടുഴന്റീട്ടിയച്ചി,
 മീനദ്വന്ദ്വം കളിക്കിന്റീതു തവ നയന-
 ച്ചതമനാ പത്മനേത്രേ.” (11)

“കാന്തേ! കർണ്ണങ്ങളോടേറ്റേവു വഴി കൊടാ-
 ണ്ണുള്ള കോപേന താമ്രാം
 കാന്തിം കൈക്കൊണ്ടിതെന്റേ പറവർ ചിലർ നിസർ-
 ഗ്ഗ്യാരുണോപാന്തകാന്തം;
 ഞാൻ തേനേനിട്ടിയച്ചി, പുനരിതു കഥയേ
 സന്തതം മൈന്തർചിത്തം
 ചീന്തിടുംനേരമേന്തിടിന രധിരകണാ-
 ലഭൃതം നിൻകടാക്ഷം.” (12)

“കിഞ്ചിലുജ്ജ്വാവനമ്രാൻ പ്രണയനവലതാ-
 പല്ലവാൻ, മെല്ലവേ കി-
 ഴഞ്ചം തുമന്ദഹാസദ്യുതിശകലവലാ-
 കാവലീബാലമോലാൻ
 അഞ്ചമ്പനസ്തുഭൂതാനവിരതരജാൻ
 പേർത്തുമിന്നേത്രലക്ഷ്മി-
 സഞ്ചാരാനിട്ടിയച്ചി, പുളകനറുമലർ-

ത്തോപ്പണിത്തേലുനോ ഞാൻ?” (13)

“ആമോദാൽക്കാൺമനോ ഞാനവികലമിളകി-
 ടിന്റെ ലജ്ജാഭിരാമാ-
 നാമുഷ്ടസ്യന്ദിഹാസാങ്കരമിടപെരുകി-
 ടിന്റെ കമ്രാസപാതാൻ
 ആമന്ദം മാരുതാനോളിതകമലപലാ-
 ശാവലീലോലലോലാൻ
 പ്രേമാർദ്രാനിട്ടിയച്ചി, നവലളിതകലാ
 കങ്കടാൻ നിൻകടാക്ഷാൻ.” (14)

നായകന്റെ ചാടുകുതി

“ചരണതളിർ തലോടും; കൂടവേ പുഷ്പമാലാം
 പരിചിനൊടു ഭരിക്കും; പിൻനടക്കും പ്രയാണേ;
 ഒരപൊഴുതിലുമച്ചോ! വേർവിടാ വക്രഭാവം;
 പരിജനമിവ ഭദ്രേ! വേണി കൌണോത്തരേ, തേ.” (15)

“ചൊല്ലേറ്റം കാമുകികാമുകകലഹകലാ-
 പാടനാശ്ചര്യവിദ്യാ-
 കല്യാം, ത്രൈലോക്യലക്ഷ്മീമണിമുകര, മന-
 ങ്ഗാഗമാദൈത്യതസാരം,
 സ്വർല്ലോകപ്രാതരാശം, ത്രിപുരഹരജടാ-
 രത്ന, മാഖണ്ഡലാശാ-
 കല്യാണം, കാൺക കൌണോത്തരമലർവനിതേ,
 സുന്ദരം ചന്ദ്രബിംബം.” (16)

“വാരാർന്നിടിന്റെ താരാനികരമദജലം
 വാർത്തു നൽക്കേതകീനാം
 താരെന്നും കൊമ്പുമാ വൻപൊടു പുകരുമണി-
 ത്തേഷ ഖദ്യോതജാലൈ,
 നീരാളും മേഘനാദൈരുടനലറി മഴ-
 കാലമാം വാരണേന്ദ്രൻ
 പോരിനായാതനായാൻ കുരുളൊടു പിരളി-
 നായികേ! താവകീനം.” (17)

“വേർപാകിച്ചു തഴച്ചു വേഴ്ച മുഴുവൻ ഞാനെന്നിലേ നാലു നാ-
 ളാപാദിച്ചു മറച്ചുവെച്ചു പുലരാനുച്ചെരുറ്റിടിനേൻ;
 രൂപാലോകസുഖാഗമേ നിലകലച്ചുമേൽ നിരച്ചിട്ടുമി-
 മ്മാപാപിപ്പുള്ളകങ്ങൾ മാറവിരുതേ! ചൊല്ലിന്റീതെല്ലൊരൊടും.” (18)

“പീനോത്തംഗം ചുമപ്പാൻ പണി പരമണിമൽ-
 ക്കൊങ്കമൊട്ടെങ്കിലും നീ
 പാലഞ്ചും വാണി! നാലഞ്ചടി വടിവിൽ നട-
 ന്നിടു വാടാതശോഭം;
 ലോലംബാലോലലിലാകലമഴകിലഴി-
 ണ്താശു ചെമ്മേ നിലം മേ
 നീലമ്മേ! നീലമ്മേ! ചികരഭരമടി-
 ക്കിന്റുതൻപോടു കാൺമാൻ.” (19)

“ഭംഗ്യാ മേല്ലോട്ടു കെട്ടീടിന ചികരഭരം,
 കാമുകാലോലലിലാ-
 രംഗേ നിലാംശുകത്തിനീടയിൽ നിഴലെടു-
 ക്കിന്റു കാഞ്ചിനികേതം,
 തിങ്ങും താംബുലഗർഭം കവിളിൽ മതി തെളി-
 ണ്ണെണ്ണയും തേച്ചു നില്ക്കും
 നിൻകോലം കാൺകിലപ്പോളുടനെന്നരിപൊരിയാം
 മാരനും മാരലേഖേ!” (20)

“പൊല്ലമ്പം വെന്ന കോലത്തുടവടിവു, മിണ-
 ക്കം വരത്തമ്മിൽ വിങ്ങി-
 ത്തിക്കും തൈക്കൊങ്കമൊട്ടും കവലയരുചി കൈ-
 ക്കൊണ്ട മൈക്കണ്ണരണ്ടും,
 അക്കുന്തൽപ്പുന്തഴക്കാനിയുമണിമുറുവൽ-
 പ്പുമയും താവകം ക-
 ണ്ടുൽകം മൽകം മനക്കാനിതു പുനരറിയാ
 പ്പുമേ! ഞായമ്മേതും.” (21)

“സ്രോതസിന്യാം കളിക്കുന്നളവു മമ തളി-
 ക്കണമർന്നോമലേറ്റം
 മോദത്തിൽപ്പാർത്തു ഞാൻ നിന്നളവു ഗളതല-
 ത്തോളവും മഗ്ഗഗാത്രീ;
 ഏതിട്ടിത്തേവിവക്രതം, വികചകമലമേ-
 തേതു കാർവണ്ടു, കൺമു-
 ക്കേതെന്നിത്ഥം വലഞ്ഞോരളവു, വരിക നീ-
 യെന്നിതമ്മന്ദഹാസം.” (22)

“ആരാമേ കാൺ വസന്തോത്സവമയി ദയിതേ,
 ചാരപീയൂഷധാരി
 താരേശൻ തന്ത്രി തൂകുന്നിതു വിമലനിലാ-
 വായ ഹവ്യം ദിഗന്തേ;
 മാറായൻ മാമരാളീ നിജമധുരരവം

വാദ്യഘോഷം തുടങ്ങി;
നേരേ നാം പോക കാൺമാ, നലർചരനിഹ കോ-
യിമ്മ തേന്മാനവല്ലി!”

(23)

“മുക്കാലും വഴി മുഖഭാഷിണി! മുലക്കുറും ചുമന്നംഗജ-
പ്രക്ഷോഭേണ നടന്ന നിൻ നട നിനയ്ക്കുമ്പോൾ നടുക്കും വരും;
മൽക്കൈകൊണ്ടിടയിൽത്തൊട്ടും പൊഴുതിലും മാഴ്ചിത്തളർന്നിടുമി-
ത്തുക്കാൽച്ചെങ്കമലങ്ങൾ മാറവിതതേ! കല്ലേറ്റുലഞ്ഞിലയോ?”

“വൻകോപേ മമ രാജചന്ദ്രിക വഴങ്ങിലകപാളിമെന്നി,-
ക്കെൻക്രൂരത്വമിതോർക്കെടൊ തദന ഞാൻ പോവാൻ തുനിഞ്ഞിടനേൻ;
കണ്കോൺകൊണ്ടൊരനംഗചങ്ങല പിണച്ചെൻകാല്ല ചേർത്തീടിനാൾ
തൻകൊങ്കയ്ക്കൊരപൂർവഹാരലതയും ബാഷ്പേണ മൽപ്രേയസി.”

“മുല്ലചാരുതരമല്ലികാമുകുളകുന്ദന്ദധരസം നകർ-
ന്നാലുളമുളിതട്ടംഗശൃതി കലർന്ന മന്ദമന്ദനന്ദരം
നല്ല നല്ല സരസീഷു മുങ്ങി, നളിനേഷു തങ്ങി, വദനേ ചല-
ച്ചില്ലിവല്ലിവലയേ വലന്തമടിനന്ദ തനി! മലയാനിലം.”

“കാണാത്താൽ മനസാ മറന്നുകളയും കാരുണ്യമുള്ളൊരെയെ-
ർന്നേണാകപ്രതിമാനനേ! ജളർ പറഞ്ഞിടുന്നതോർത്തിടൊലാ;
വീണാലാപിനിമാർകലാഭരണമേ! കേളോമലേ! നമ്മിലി-
ക്കാണായോരനരാഗവല്ലി കരിഞ്ഞിടാ പിരിഞ്ഞിടിലും.”

“വാദസ്യം മാലതീനായിക മധുമൊഴി കൈ

    കൂപ്പി നിന്നോരു നേര-
ത്താരാൽത്തെൻകൈനാഥനൊരു ജളത വിശേ-
ഷിച്ചുമ്പോൾപ്പിണഞ്ഞു;
താരാർമാതെന്നു കല്ലിച്ചുപചിതകുതുകം
    വിഷ്ണുതാനതു കൂടെ-
പ്പോരായ് വാനെന്നു ചോദിച്ചുളവതിനു ചിരി-
    ച്ചിടിനാളുകൃത്യം.”

(28)

വിരഹാവസ്ഥാവർണ്ണനം

“ആമാകിൽപ്പുരദേവതേ, വിരഹിണാം നിദ്രേ! നിനക്കെങ്കിൽ നീ
കാർമേലക്കഴലാൾ കിടക്കുമറയിൽക്കൊണ്ടെക്കിടത്തിടു മാം;
ശ്യാമായാമതിമാത്രലോഹിതപദാമീ പാവമയ്യോ! നട-
ത്താമോ നാകലതേവിയായം നതമുഖിം മാർഗ്ഗേ മഹാസങ്കടേ?”

“ഇമുത്താരം വിളങ്ങിന്റണിമുല പുണർവാൻ

ദൈവയോഗം വരുന്നാ-
 ജാമത്രേ, സംഭ്രമിച്ചാലത്രതു പുനരരി-
 ണ്ണില്ല താപാതിരേകാൽ;
 കാമത്തികൊണ്ടു വേകിന്റുകതളിലിരു
 ന്നംഗനാരത്നമേ! നി-
 നോമൽപ്പമേനി വേമെന്റീതു മനസി ഭയം
 മേദിനി വെണ്ണിലാവേ.” (30)

“നിൻനേത്രത്തൊടു നേരെന്നിക്കു രജനീ; വൈവശ്യമോമന്മുല-
 ക്കനോടൊക്ക, മുറക്കമുണ സുഖമെന്റീത്യാദി മധ്യോപമം;
 ധന്യേ, മാരുതരാൽ നിതംബസദൃശം; നിന്നെപ്പിരിഞ്ഞിടിനാൽ
 നിന്നെക്കാൺമതിനങ്ങളുപായമിവയോരോന്റോർത്തു കൌണോത്തരേ.” (31)

“മൂർത്ത ശൈലമുന മുല്ലമാല; പനിനീർ കോരഗരളദ്രവം;
 പുത്തശോകമരമോർത്തുകാൺകിലൊരുമൂർത്തി ഭക്ഷിതമനക്ഷണം;
 വാസ്തവം പറകിലിന്ദുമണ്ഡലമെന്നിക്കു കാലകരവാളി, കൌ-
 ണോത്തരേ, ഗുണഗണോത്തരേ, തവ വിശങ്കഭേ വിരഹ സങ്കഭേ.” (32)

“കല്പഷതയൊടുടുത്തും, പേപ്പെട്ടും, കോപ്പെടുത്തും,
 പലവഴി ശരമെയ്യും, കണ്ണനീർ പെയ്യുപെയ്യും,
 മലർചരനമെന്നിക്കും നിദ്ര ചെറുല്ല തയ്യി-
 ത്തലമെഴുമിളയച്ചി, ഹന്ത! ചെറുന്തിയായാൽ.” (33)

“നിൻകാല്ല്യൽച്ചേരുവൻ വന്നനുദിവസമഴി-
 ണ്ണമലർച്ചായൽപോലേ;
 കൊങ്കാർമെൽക്കൊങ്കുമുലം മെലിവന്നിനടു-
 പ്രായമാരോമലേ! ഞാൻ;
 കൺകോൺപോലേ വളർപ്പേൻ ചപലത നിതരാം;
 മാറിലെത്താലിപോലേ
 ഭംഗ്യാ വാണീലൊരിക്കാലതു പുനരിഹ മാൽ
 മാരുചേമനികേ! മേ.” (34)

“മാനംമേവിന നി കനംകനൽ ചൊരിഞ്ഞിന്റേ വരുത്തേണമെൻ
 പ്രാണാപായമഹോത്സവം തവകരുത്തുണ്ടെങ്കിൽ വെൺതിങ്കളേ!
 നാനാലോകർ ചിരിക്കമാറെരിപൊരിക്കൊണ്ടിങ്ങിരിക്കേണമോ
 നാണംകെട്ടിനി മാരുകേളിതിരുമെയ്പ്പുണാത മാപാപി ഞാൻ?” (35)

“കോലം നേർപാതിയായി ബത; കസുമശരൻ
 വൈരി; വെൺതിങ്കൾ ചൂടാ-
 മാലേപം ചാല വെണ്ണി; റശനമപി വിഷ-
 പ്രായമോർക്കും ദശായാം;

ലീലാരാമം ചിതാകാനന; മനലമയം
 ചിത്രകും; ചിത്രമേവം
 ബാലേ! മേ വന്നുകൂടി ഗിരിശത പിരിളി-
 നായികേ! നിൻവിയോഗേ.” (36)

“നിർമ്മായം പക്ഷപാതം തവ തരുണി, മനോ-
 മാലിമിക്കൈൽ മന്യേ;
 രമ്യകാരേണ കാണായിതു ബത! മുറുവൽ-
 പ്ലാമരം വാമനേത്രേ!
 മന്മാരാകന്ന ധന്യത്തുറടുവിലടു-
 ക്കിൻതുണ്ടിനനാളെ-
 ചെമ്മേ നിൻകൈങ്കളമാട്ടാം കനവിയ കനക-
 കപ്പൽ കർപ്പൂരവല്ലി!” (37)

“തേന്മാത രാഗരുചി കമ്മിണിയിട്ടിയെന്നും
 കാമ്യംഗി! നിൻവദനമൊന്നു മുക്തപ്പനോ ഞാൻ,
 തേൻ പെയ്തുപെയ്തു മണമാർന്നു നിറന്ന പുത്തൻ-
 മാന്യുനറ്റുതളിരിളകുയിലെന്നപോലേ? (38)

“മന്ദം തുകന്ന മന്ദസ്മിതവിമലനിലാ-
 വോദയം കണ്ടു പാർമേ-
 ലന്തർമ്മോദം കളിക്കും തിമിരനിചയമൊ-
 ന്നിച്ചു കാൺ നിൻപദാന്തേ
 ചിത്തം താപേന വിഴുന്നതു പുരികഴലാം
 പേരു കൈക്കൊണ്ടഴിഞ്ഞെൻ
 കാന്തേ, ഞാനെന്നപോലേ ശിവശിവ ചെറുമാ-
 കൽത്തകം ജീവനാഥേ!” (39)

“ത്വരിതം നെടുമാക്കൽ മേവുമിട്ടി-
 ചിരുതേവീ! കളർകൊങ്ക നീ തരാഞ്ഞാൽ,
 അരുളിടുമെന്നിക്കു ദേവനല്ലാർ-
 പ്പെരുമാളുർവശി നൃന്ദമിനതന്നെ.” (40)

“ഇപ്പാപംകൊണ്ടുവാറേ പറവിള പകലേ
 പാതിരായെന്നു തോറ്റം
 നിഷ്ഠാദിക്കുന്ന നീലാംബുദനീചയമയം
 ജാതമാശാവകാശം;
 ഉപ്പാട്ടിക്കൽപലാന്തർദ്വലവിപുലവിലോ-
 ലാക്ഷിമാർതമ്പിരാട്ടി-
 ക്കെപ്പോഴും തോഴ! നമ്മെ പ്രതി ഗണകരുണം
 മാനസം മാനസനം.” (41)

“ഓർത്തേൻ മേഘനിനാദമന്തകമഹാഹുങ്കാരമെന്നാർത്തനായ്;
 വീർത്തേൻ മേചകളംഗരാക്ഷസകലാലോകേ വിധോഗേന ഞാൻ;
 താർത്തേൻമേലിഴുകുന്ന തെന്നലെറിവാളേറ്റത്രയും കണ്ണനീർ
 വാർത്തേന്മേദുരചന്ദ്രികാഗ്നിയിൽ വളർത്തേന്മേനി തേന്മേനകേ!” (42)

രാജപ്രശസ്തിപദ്ധതി

അമ്പലപ്പുഴ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവ്

“ദാതുത്വത്തിന്നിരിപ്പാനുഴകിന നിലമേ!
 സാദരം ഭൂരമണ്യാ
 മാരിൽച്ചേരിന്റ ചാരുപ്രസരകിരണമാ-
 ണികൃമേ! മാനസിന്ധോ!
 പാരപ്പെരും ചിരം പാലയ ഭവദഹിതാൻ
 പുണ്ട വാനോർ വധുനാ-
 മാർപ്പോർകൊങ്ക തേടിടന സുചരിതമേ!
 ദേവനാരായണാ! നീ.” (43)

“ഗാത്രം കന്ദർപ്പദർപ്പം വിരവൊടു കളയും;
 വാക്കു പിറയുഷവേണി;
 വൃത്രാരാതിക്കുമച്ചോ! മനസി ബത ഭയം
 വായുവോന്തിപ്രതാപം;
 ചിത്തം സൌജന്യപാത്രം;നയമപി ധിഷണം
 തിക്കരിപ്പോന്റു; പാർത്താ-
 ലത്യന്തം ചിത്രമല്ലോ ഗുണമിതു സകലം
 ദേവനാരായണാ! തേ.” (44)

കായങ്കുളത്തു രാമവർമ്മരാജാവ്

“കല്യാണാകര! രാമവർമ്മസ്തുപതേ! നിൻകീർത്തി ചന്ദ്രോജ്ജ്വലാ
 ചൊല്ലേറ്റും ഭൂവനേ പരന്ന സമയേ ജാതം തുലോ വിസ്മയം;
 വല്ലാതേ കമുദം വിരിഞ്ഞു പകലേ; കൂമ്പി പയോജം തുലോ;-
 മല്ലേ ചാരുചകോരികാകലമുടൻ ചാടി കുടിച്ചിടുവാൻ.” (45)

“പാർമേലല്ലാം നടന്നാളുടന്ദധി കട-
 ന്നാളതിൽക്കാൾ വിചിത്രം
 (വാർമേവും) നാകലോകേ തെളിവൊടു വിളയാ-
 ടിടിനാളുഡശോഭം;
 ആമോദാൽപ്പോയ്ക്കുളിച്ചാളഹിപതിവേനേ
 നന്റു നിൻകീർത്തിമാതി,-

നാമോ നാരീജനാനാമിതു നിഖിലമുണാ-
ഗാരമേ! രാമവർമ്മാ.” (46)

തെക്കുംകൂർ ഗോദവർമ്മരാജാവ്

“ചാഞ്ഞില ബാലഗതി കേവലമെങ്കിലും പോയ്-
ത്തേഞ്ഞു തുലോമഖിലവൈരിതൃപാലജാലം,
മാഞ്ഞിട്ടുമസ്തമസം ദിവി ബാലസ്യുര്യൻ
ചാഞ്ചാടുമുവളുവിലും ബത! കോതവർമ്മാ.” (47)

കൊച്ചി വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവ്

“വാരിരാശി ചുഴലിന ഭൂമിയിൽ നിറഞ്ഞുതിങ്ങിന യശോനിലാ-
വാശു തുകിനൊരു താരകേശ! പലനാൾ വിളങ്ങുക മഹാമതേ!
ധീരവീരവര! മാടഭൂതിലക! വീരകേരളമഹീപതേ!” (48)

കൊച്ചി രാമവർമ്മ മഹാരാജാവ്

“വീരശ്രീതൻ വിലോലേക്ഷണമധുപസരോ-
ജനമേ! നിർമ്മലതാം
പൂരിക്കും നിൻപുകഴ്ചന്ദ്രിക ഭുവനതലം
മുടിമേവും ദശായാം,
പാരിൽപ്പാലാഴിനീരേതപരസലിലമേ-
തെന്നസൗ നിന്ന മേന്മേൽ-
ക്കോരിക്കൊണ്ടാസ്വദിക്കുന്നിതു ബത കമലാ-
കാമുകോ രാമവർമ്മാ.” (49)

“പാലംഭോരാശിമേളം തടവുമണിപുകഴ്-
ച്ചേലകൊണ്ടംഘ്രിപതമ-
ത്തോളം മുടി പ്രതാപോദയഘൃസൃണപരാ-
ഗാംഗരാഗാദിരാമ,
ചാലേ ചേർന്നാശു നീയാം പ്രിയതമനൊടസൗ
മേദുരശ്രീവിലാസം
മേളിച്ചിടുന്നു മാടക്ഷിതിരമണി, രമാ-
രംഗമേ! രാമവർമ്മാ.” (50)

വീരകേരളവർമ്മാവും രാമവർമ്മാവും കൊല്ലം എട്ടാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന രാജാക്കന്മാരാണെന്ന് അന്യത്ര ഉപപാദിക്കും.

കൊടുങ്ങല്ലൂർ രാജാവ്

“ദിക്കെല്ലാം മേന്മ പെയ്യും നയവിനയനിയേ!
 കീർത്തിനൈപ്പുണ്യസാരം
 തേടും ഭൂപാലമൌലേ! മരുവുക പെരികെ-
 കാലമിക്ഷ്യാതലേ നീ,
 താരിൽപ്പെണ്ണിൻകടാക്ഷാൽ വിരവിനൊടു ധരി-
 ച്ചും ഭരിച്ചും നിതാന്തം
 ധാത്രീമാടോധിസീമാമഖിലമുണവിഭോ,
 പശ്ചിമക്ഷ്യാപതേ! നീ.”

(51)

സാമൂതിരിപ്പാട്

“വാരാളും കുന്ദിലക്കോൻവരവിതു, വെടി കേൾ-
 കായി, താവിന്റു കൊട്ടും,
 മാരാതിക്കു നൃത്തത്തിനു നിവിരെ മിഴാ-
 വിന്മെലൊത്തിന്റുപോലേ:
 ആരും നേരിട്ടു നില്ലാരരയ നെടുവിരി-
 പ്പോടെടോ! വാൺമെലല്ലോ
 നീരേകീ പണ്ടൊടുക്കത്തഖിലമുണനിയേ!
 ചേരമാൻ, രാമവർമ്മാ!”

(52)

“വീരാണാം വീര! പോരും പൊരുതതു! പുരുഹ-
 താലയേ പോയ് നിറഞ്ഞു-
 ജ്ജോരോ വൈരാകരാണാം പെരുമയിലുരുഭാ-
 രേണ ശൌര്യാബുരാശേ,
 നേരേ വേരൂ മേരുത്തടിയനമടിവാ-
 രം പൊളിഞ്ഞിങ്ങുതന്നേ
 പോരും മൂന്നാളകം ശക്രനമരകളും
 വിക്രമക്ഷോണിബന്ധോ!”

(53)

ദേവതാസ്തുതിപദ്ധതി

ഗണപതി

മുക്കണ്ണരേറുമെരുതിൻ തലമേൽ വിളങ്ങു-
 നക്കൊമ്പു രണ്ടു കതളിപ്പഴമെന്നു ചൊല്ലി
 ത്രക്കണ്ണിൽ നീർ പൊഴിയ നിന്നരനോടിരക്കു-
 നപ്പെതലാനമുകവന്നു നമോ നമോസ്തു.”

(54)

മഹാവിഷ്ണു

“യാത്രീമംഗല്യച്ചുഡാഭരണമയമഹാ-
 നീലമേ! നീലമോല-
 ച്ചാർത്തിന്മേൽ മിന്നൽപോലേ തിരുവൃസി രമാം
 ചേർത്ത സൌഭാഗ്യരാശേ!
 ചീർത്തിടും മോഹവാരാകരതരണതരി-
 യന്ത്രമേ! കാത്തിസിന്ധോ!
 പാർത്തിടൊന്നാർത്തബന്ധോ! ജയ ജയ ജഗതി-
 സന്മമേ! പത്മനാഭാ!”

(55)

“ശ്രീമൽക്കാർമോലമാലാസുലളിതസുഷമം
 ചാരുകാരുണ്യലക്ഷ്മി-
 സാമഗ്ര്യപ്രൗഢിമേൽ മണ്ടിന തരളതരാ-
 ലോകലീലാനഭാവം
 ക്ഷേമവ്യാപാരലോലം മഹൂരപി തൊഴുതേൻ
 നമ്രഗീർവാണച്ചുഡാ-
 ദാമവ്യാലോലദ്രംഗീരവമുഖരിതപാ-
 ദാരവിനം മുക്തം.”

(56)

പുണ്യാഭോഗം തൊഴുന്നേൻ പുതുമലർമകൾതൻ
 പോരിളക്കൊങ്കതന്മേൽ
 മിന്നീടും കങ്കമാലക്രതസുരഭിലദോ-
 രന്തരാളാഭിരാമം
 വിണ്ണോർപാളികിരീടാഞ്ചിതപദകമലം
 ഭക്തലോകാഭികാംക്ഷാ-
 മന്യൂനം പുരയന്തം ഭുവനകൃതികലാ-
 ശില്പിനം പത്മനാഭം.”

(57)

“ലോലലോചനവിലാസിനീലളിതകേളിജാതകലിതാശയാ
 ചാല നാലു ദിശി ചെന്നുഴന്നു വലയായ്ക്കു നല്ലതയി ചേതനേ!
 നീലനിരദനിനം കലർന്നു വിലസീടുമംബുജവിലോചനം
 കാലപാശഭയഭജനം ഭുവനപാലകം കരുതു കേശവം.”

(58)

തിരുനാവാ വിഷ്ണു

“ഒന്റീന്മേലുന്റീനാലത്തൊഴിലൊരുവന മാ-
 റ്റിടുവാൻ വേല; വേല-
 പ്പെണ്ണിൻ പുണ്യൗഘമേ! മന്മനമഗതി വധു-
 മണ്ഡലേ മഗമല്ലോ;
 എന്റാലൊന്റുണ്ടു യാചേ (തിരുവടിയൊടു ഞാൻ)
 ഉത്തമാം മുക്തിനാരി-

മിന്റേ പുണായ്വരേണം മമ (തവ) കൃപയാ
ദേവ! നാവാമുരാഹേ!” (59)

തൃച്ചെമ്മരത്തു കൃഷ്ണൻ

“ഭക്ത്യാ സേവിച്ചതോരും പരിചൊടു സുചിരം
ഭാവിതം വസ്തുതാനാ-
മിത്ഥം കാണായ പൌരാണികഭണിതി കണ്-
ക്കല്ല, കല്യാണമൂർത്തേ,
നിത്യം നീന്മേനി നീലോല്പലനവകലികാ-
കാന്തി ചിന്തിച്ചതോരും
ചിത്തം മേന്മേൽ വെളുക്കിന്റീതു മമ നിതരാം
നിർമ്മലം ചെമ്മരേശാ!” (60)

“കണ്ണിപ്പിലാവിലെ കളിക്കലമാക്കിവച്ചു
മണ്ണം നിറച്ചരിയിതെന്റുദിതാനരാഗം
ഉണ്ണാനിടച്ചെറിയവിറ്റു വിളിക്കുമോമൽ-
ക്കണ്ണനു ചാലൊരു കളിപ്പുരയാവനോ ഞാൻ!” (61)

തിരുവാർപ്പിൽ കൃഷ്ണൻ

“ക്ഷീരസാഗരകമാരികാഹൃദയവാരിജന്മകളഹംസമേ!
വാരുലാവിന നവാംബുദോദരനിറം കലർന്ന രുചിരാകൃതേ!
നാരദാദിമുനിവൃന്ദവന്ദ്യ! നളിനായതേക്ഷണ! നമോസ്തു തേ!
പാരിലെങ്ങുമുരപൊങ്ങിനോരു തിരുവാർപ്പമർന്ന കരുണാനിയേ!”

തിരുവല്ലാ വിഷ്ണു

“നല്ല നല്ല മടവാരിലുള്ളഴിക നല്ലതല്ല മനമേ! നിന-
ക്കില്ലയെര്യ, മൊരു ചൊല്ലു കേളുപരി നല്ലതിങ്ങിനി വരേണ്ടുകിൽ,
ചെല്ലു ചെല്ലു തിരുവല്ലുവാ മരുവുമല്ലിമാമലരിൽമങ്കതൻ
വല്ലഭൻചരണപല്ലവം കുരുതു വല്ലവണ്ണമധുനാ ദ്രുഢം.” (63)

കൂടൽമാണിക്കം

വാനു ചെന്നങ്ങുമിങ്ങും ഭുവനതലവനാ-
നേ, കൃതാന്തപ്പുളിന്ദൻ
കാണാതേ കാണിനേരം മരുവുവതിനൊരേ-
ടത്തുമില്ലത്ര സൌഖ്യം;
നീണാളുൾപ്പുക്കിരിപ്പാനയി മമ ധിഷണ-
പ്പെങ്കിളിപ്പെണ്ണിനിപ്പോൾ

വേണന്നു കൂടപ്പുകജയഗളമയം
കൂടൽമാണിക്കമേ! തേ.” (64)

“മലരടി തവ മാന്യം മാനയേ മാനസംകൊ-
ണ്ടലരിൽവനിതതന്നാൽ മന്ദമാന്ദോളിതാനും,
നലമുടയ നഖാളികാന്തിജാലേന മൃദം
കലിശധരകിരീടം, കൂടൽമാണിക്കമേ! ഞാൻ.” (65)

തൃപ്പൂണിത്തുറ വിഷ്ണു

“സാമാന്യം മേരുശൈലോപരി ഞെളിവതിന,-
ല്ലല്ല മറ്റുതുദാര-
ശ്രീ മേവും മുക്തിമാതിന്നധരമലർ നകർ-
പ്പാനമദ്യർത്ഥനം മേ;
ആമാകിൽബഭ്രേതബന്ധോ! പരമപുരുഷ! കേശ്
ദൃശ്യസിന്ധോരസൗ ഞാൻ
ജാമാതാവക വേണന്നതു വിമഥിതഭ്ര-
പുത്ര! പൂണിതന്നാഥ!” (66)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ

പട്ടാങ്ങേ ഞാൻ പറഞ്ഞാലതിനു തല കല്പ-
ക്കേണ, മേണാക്ഷിമാരെ-
ഞ്ഞൊട്ടെന്റൊന്നുള്ളതോതിന്റുതിനതിവിഷമം
പ്രാണഭാജാം ജനാനാം;
മട്ടോലും വാണി, രമ്യം തിരുമുഖ, മധരം
ദിവ്യമെന്റുള്ളതെല്ലാ-
മിട്ടോത്രേ കവീനാം; നിന മമ മനമേ!
ബാലചന്ദ്രാവതംസം.” (67)

“ആം നാളെശ്ശൂഭകർമ്മന്റു പറവാനായുഃസ്ഥിതിം കണ്ടതാ,-
രാംനാളാവതു ചെയ്തുകൊൾകിലതു നന്റുല്ലാതതില്ലേതുമേ;
ചാംനേരത്തു വരിന്റു ഭീതി കളവാൻ സേവിക്ക നീ നിത്യമാ-
മാമ്നായത്തിനു മൂലമായ പരമം ദൈവം സദാ ചിത്തമേ!” (68)

“പുഞ്ചിരിപ്പുതുമ തഞ്ചുമഞ്ചിതവിലാസസഞ്ചയരസം തകും,
ചഞ്ചലാക്ഷികളുണഞ്ഞു കൊഞ്ചുവതു കണ്ടു കിഞ്ചന മയങ്ങാലാ;
കഞ്ച! വൈരികല ചേർന്ന ചെഞ്ചിടയിലാത്തമുണ്ഡശകലം ശിവം

1 *കഞ്ചം =കഞ്ജം

പഞ്ചബാണമദശോഷണം ദുരിതമോഷണം കരുതു ചേതനേ!” (69)

“ലോഭിച്ചുണ്ണുതാഞ്ഞു തൻവെറുവയറ്റിന്മേൽപ്പിടിച്ചുചുകൈഃ
ശ്രീപഞ്ചാമൃതവും ജപിച്ചു പളകായ് പ്പോരിൻ്റെലുണ്ണുശ്യാൻ
നി പോയ് പ്പുക്കുപ്പുക്കണ്ണു പാർത്തിരി പണം കെട്ടിടുവാൻ ചിത്തമേ!
പാപി, മന്ഥമവൈരിചേവടി നിനച്ചിടിൽപ്പഴിച്ചിടുമോ?” (70)

തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു ശിവൻ

“ഒരു പഞ്ചശരം പൊരിച്ചു നിതാൻ
തിരുനെഞ്ചിൽത്തരുണീമണച്ചതോർത്താൽ
ഹര! കിഞ്ചന പുഞ്ചിരിക്ക യോഗ്യം
തിരുവഞ്ചിക്കുളമാളമിന്ദുമൌലേ!” (71)

ചെറുമന്നത്തു ശിവൻ

“പിറവിക്കിനിയൊക്കെനിക്കു പോറ്റി,
പിറയും ചൂടി നടക്കണം ചിതായാം;
മറയും നിജഭക്ത ചിത്തതാരാം
ചെറുമൻമുട്ടുവുമാകണം നികേതം.” (72)

ആമ്നായാവ്യേ മണിക്കോട്ടയിലുപനിഷദാം
പാളിയാം മാളികായാ-
മാമ്മാരോങ്കാരതല്ലോപരി തഴുവണയും
ചാരി നാദസ്വരൂപം,
കാമ്യം മായാവിലാസം മുഴുവനിയസമാ-
ലോക്യ മേവും ഭവനം
കാൺമാനാനന്ദമൂർത്തേ! വരമരുൾ ചെറുമ-
ന്നമ്പുമെൻതമ്പുരാനേ!” (73)

വടക്കുന്നാഥൻ

“വിത്തസ്ത്രീജനകാനനാന്തരഗതം മത്തംവിളിച്ചേഷ ഞാൻ
ഭക്തിച്ചങ്ങലയും തൊടുത്തു വളരും കൈക്കൊണ്ടു സേവാമയം
വൃത്തിക്കക്ഷരപഞ്ചകുപ്പന കനം വാരിച്ചു തെക്കൈലമേ-
ലുദ്യൽസ്ഥാനപദേ തളിച്ചിത തളച്ചേനെൻ മനോവാദനം.” (74)

“നല്ലൺകോണേന ലോകം മുഴുവനടിപെടു-
ക്കുന്ന മൈക്കണ്ണിമാർതൻ
തൈക്കൊങ്കത്തുത്തടത്തിൽക്കലിതരുചി കളി-
ച്ചേ കഴിഞ്ഞു തുലോം നാൾ;

ഇക്കാലത്താകിലപ്പോ! പരമശിവ! ഭവൽ
 ഭക്തി മൂത്തിട്ടശേഷം
 കൈക്കിന്നു കാമിനീനാം തടമുടയൊരു തൈ-
 കൊങ്ക തെക്കൈലനാഥാ!

(75)

“ചൂടില്ലാത്തൊരു ഫാലം, ചൂടലയിൽ നടമാ-
 ടാത്ത ചിലം, മതിത്തൽ
 ചൂടിടാതോരു ചൂഡം, പരമൊരു പുഴുള-
 ടാത കോടീരഭാരം,
 ഓടും മാൻപേട തോടൊതൊരു കരകമലം,
 ചാരുതൈക്കൈലയിൽപ്പോയ”
 നീടാർന്നീടാത നാഥം, തരുണിയൊടയുതം,
 ദൈവതം നൈവ ജാനേ.”

(76)

“തെക്കിൻകൈലാസശൈലാലയമുടയ ജഗ-
 ന്നാഥ! ബാലേന്ദുമൗലേ!
 തെക്കിൻനാഥാ! മുരാറേ! നടുവിൽ വടിവെഴും
 ബാണതാർബാണബന്ധോ!
 ചൊല്ലൊണ്ടീടുന്ന ഭക്ത്യാ കഴലിണ പണിയു-
 ന്നെന്നെ മുന്നിൽക്കുറിക്കൊ-
 ണ്ടുൽകം പാലിച്ചുകൊള്ളുന്നതു വിപദി ഭവാ-
 നോ, ഭവാനോ, ഭവാനോ?”

(77)

“അംഗാരാക്ഷായ സാക്ഷാലിനിയ നിയമിനാം
 ചിത്തതാരിൽക്കളിക്കും
 ഭ്രംഗായാദ്രീരൂകന്യാഹൃദയകമുദിനി-
 ശീതയാല്ലേ നിതാന്തം
 തുംഗേ കോടീരഭാരേ വിലസിന വിധിമു-
 ണ്ഡായ നിത്യം നമസ്തേ
 ഗംഗാകല്ലോലസംക്ഷാളിതലളിതശശാ-
 കായ തെക്കൈലനാഥ!”

(78)

പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ശിവൻ

“വെണ്ണീറ്റും വെള്ളെലിമ്പും വിഷധരവിലസൽ-
 പ്ലാനുമ്പാപാദചൂഡം
 തണ്ണീരപ്പൊഴുമോലും തലയിലെരികനൽ-
 കട്ടെ പൊട്ടിൻ കണ്ണും
 എണ്ണേറ്റും ഭൂതയുഥങ്ങളൊടൊരു കളിയും
 കണ്ടു നിന്നോടിണങ്ങും

പെണ്ണോളം ധൈര്യമുള്ളൊരുലകിലൊരുവർ മ-
റ്റില്ല ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ!” (79)

“ഏറിക്കൊള്ളായിരുന്നു പുരഹര, സുഖമേ
തോൽ പൊളിപ്പാൻ കനത്തോ-
രൂഷത്തം നീയൊരാനത്തലവനെ വെറുതേ
കൊന്തുന്നതിനുമൗലേ?
ഏറെ പ്രേമോദയം പുണ്ടഴകിയ തിരുമെ-
യ്യംബികയ്ക്കായ്ക്കൊടുപ്പാ-
നാരപ്പോ! ചൊന്നതാലം പരുകിന ശിവനേ!
പോറ്റി ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ!” (80)

“ചേണാർന്നിടുന്ന കല്ലുദ്രമതണലിലിള-
കാറ്റുമേറ്റാത്തലിലം
വാണിടും മന്നവാനാം നില പിടിപെടുവാ-
നല്ല, മറ്റൊന്നിനല്ല;
പാണിച്ചെമ്പല്ലവംകൊണ്ടുചലമകൾ തലോ-
ടുന്ന തൃക്കാൽ പ്രഭാവം
കാണട്ടെന്മാർ തൊഴുന്നേൻ പുരഹര ശിവനേ!
പോറ്റി ചെല്ലൂർപ്പിരാനേ!” (81)

വൈക്കത്തപ്പൻ

“മാരൻപൂമെയ് കരിക്കാ;മരിയ പുരമെരി-
ക്കാ; മെരിക്കും ധരിക്കാം;
പാരിരെയും ഭരിക്കാം; പരിചിനൊടു മുടി-
ക്കാ; നടിക്കാം ചിതായാം;
ഗൌരിക്കാംഗം പകുക്കാ; തടടിതി കടുക്കുട-
ക്കാളുടും കുടിക്കാ-
മോരോന്നേ വിന്ധ്യം നിൻതിരുവുരു തിരുവൈ
ക്കത്തെയും തിങ്കൾമൗലേ!” (82)

കുമാരനല്ലൂർ ഭഗവതി

“പാഥോരാശിപ്രമാഥേ മുരരിപുവചസാ
കാളുക്കുടം കുടിച്ച-
ന്നേതും ഖേദം വരാതേ പതിയുയിർ പരിപാ-
ലിച്ച മംഗല്യശീലേ!
ആധാരം നിന്നടിത്താരിണയൊഴികെ ജഗ-
ത്തിങ്കലില്ലാർത്തിഭാജാം;

നാഥേ! രോഗാതുരൻ ഞാൻ; തുണപെടുക കമാ-
രാലയം കോലുമമ്മേ!”

(83)

കൊടിക്കുന്നിൽ ഭഗവതി

കൈകൂപ്പുന്നേൻ മതിത്തെല്ലിനമണിനയന-
ങ്ങൾക്കുമേറ്റം മുഖത്തിൻ
പ്രാകാശ്യത്തിനമൻപോടചലമദമുല-
യ്ക്കും മുലക്കുന്നിനും ഞാൻ
വാർകോലും മെല്ലിടയ്ക്കും കദളിയൊടു സദാ
പോരുടക്കും തുടയ്ക്കും
കാർകൂന്തൽച്ചാർത്തടിക്കും മഹിതപുറവടി-
ക്കും കൊടിക്കുന്നിലമ്മേ!”

(84)

ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ വായിക്കുന്ന ഏതു സഹൃദയനാണ് പുള്ളകിതഗാത്രനായും ആനന്ദബാഷ്പാ
ഭിഷിക്തനായും തീരാത്തതു! ഇത്തരത്തിൽ അനവധി പദ്യഗദ്യങ്ങൾ അക്കാലത്തേ വ
ശ്യവചസ്സുകളും പരിണതപ്രജ്ഞന്മാരുമായ മണിപ്രവാളകവികൾ രചിച്ചിരുന്നു. അവർ
നമുക്കു നല്കിയിട്ടുള്ളത് അപരിമേയപ്രഭാവമായ ഒരു സാഹിത്യസാമ്രാജ്യമാണെന്നുള്ള പര
മാർത്ഥം ആധുനികന്മാർ ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കരുത്.

26

ഭാഷാഗദ്യഗ്രന്ഥങ്ങൾ

(ക്രി: പി: പതിനഞ്ചാം ശതകം)

കൊല്ലം ഏഴാംശതകത്തിൽ പദ്യസാഹിത്യത്തിനെന്ന്പോലെ ഗദ്യത്തിന് ഭാഷയിൽ ഗണനീയമായ പുരോഗമനം സിദ്ധിച്ചതായി കാണുന്നില്ല. അന്നത്തേ ഗദ്യകാരന്മാരുടെ വ്യവസായം പുരാണങ്ങളുടെ തർജ്ജമയിലും, വേദാന്തം തുടങ്ങിയ ദർശനങ്ങളുടെ സാരസംഗ്രഹണത്തിലും, ചില സംസ്കൃത ശ്ലോകങ്ങളുടേയും മറ്റും വ്യാഖ്യാനത്തിലുമാണ് പ്രധാനമായി വ്യാപരിച്ചിരുന്നത്. താഴെ പരാമർശിക്കുന്നവയിൽ ചില ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഏഴാംശതകത്തിലും മറ്റു ചിലവ എട്ടാംശതകത്തിലും വിരചിതങ്ങളായിരിക്കണം. ഓരോന്നും ഏതു ശതകത്തിലാണെന്ന് ക്ലൃപ്തപ്പെടുത്തിപ്പറവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. ഭാഗവതം ദശമമാണ് അവയിൽ അതിപ്രധാനമായുള്ളത്.

ഭാഗവതം ഗദ്യം, കാലം

ഭാഗവതം ആദ്യത്തെ അഞ്ചുസ്കന്ധങ്ങൾക്കും, ദശമസ്കന്ധത്തിനും ഏകാദശസ്കന്ധത്തിനും ഭാഷാനവാദം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. ആദ്യത്തെ അഞ്ചു സ്കന്ധങ്ങൾക്കു കിട്ടിയുള്ളത് സംഗ്രഹമാണ്. ദശമത്തിനും ഏകാദശത്തിനുമുള്ള പരിഭാഷ വിസ്തൃതം തന്നെ. അവയെല്ലാം ഒരേഗ്രന്ഥകാരന്റെ വാങ്മയമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഏകാദശമാണ് അവയിൽ അത്യന്തം പ്രാക്തനമായിട്ടുള്ളത്. മറ്റുള്ളവ എട്ടാംശതകത്തിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതായി ഗണിക്കാം: പ്രണേതാക്കൾ ആരെന്ന് അറിയുന്നില്ല. ഭാഗവതത്തിന്റെ ശൈലി—പ്രത്യേകിച്ചു ദശമത്തിലേതു—ഏറ്റവും ഹൃദയാവർജ്ജകമായിരിക്കുന്നു.

ഏകാദശസ്കന്ധം

താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന വാക്യങ്ങൾ ഏകാദശസ്കന്ധത്തിൽ ഉള്ളവയാണ്:

“ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠന്മാരേ, ഗർഭിണിയായിരിക്കിന്റേളവൾ, നിങ്ങളോടു വിചാരിക്കിന്റേം. നിങ്ങളോടു വിചാരിപ്പാൻ ലജ്ജയോടുകൂടിയതിനേനാൾ. പൃതുകാമയായി പ്രസവമടുത്തിരിക്കിന്റേയിവളെതു പെരിന്റേതന്റേ ചൊല്ലേണമേ. നിഷ്ഠലമായിട്ടു വരൊല്ലാ നിങ്ങളുടെ ദർശനം. വഞ്ചിതന്മാരായിരിക്കിന്റേ മുനികൾ ചൊല്ലിയാർ. ബാലന്മാരേ, ഇവൾ കലനാശനമായിരിപ്പോരു മുസലത്തെ ജനിപ്പിക്കുമെന്റീങ്ങനെ ചൊല്ലിയാർ മുനികൾ. കപിതന്മാരായിട്ടു മുനികൾ ചൊല്ലിയതു കേട്ട് അതിസംഭ്രാന്തന്മാരായി വിരയ സാംബന്റേ ഉദരത്തെ പിളർന്നു. അവന്റേ ഉദരത്തിലൊരിരിപ്പു ലക്കകണ്ടാർ ബാലന്മാർ. എന്തിതിലോ നാമൊരു ദൃഷ്ടതം ചെയ്തു? എതു ചൊല്ലും നമ്മെ ലോകരിപ്പോൾ? ഇങ്ങനെ തങ്ങളിലന്വേഷനം പറഞ്ഞിട്ട് ഇരുപ്പലക്കയുമെടുത്തുകൊണ്ടു തങ്ങളുടെ ഗൃഹത്തിന്നു പോയാർ ബാലന്മാർ. അബ്ബാലന്മാർ യാദവരിടെ സഭയിങ്കലിരുപ്പലക്ക കൊണ്ടുചെന്റീടു രാജാവായിരിക്കിന്റേ ഉത്രസേനനായിക്കൊണ്ടെറിയിച്ചാർ. വാടിയിരിക്കിന്റേ മുഖശ്രീയൊടുകൂടിയതിനേനാർ. രാജാവേ കേൾക്കണമേ! വിപ്രന്മാരിടെ ശാപമവൃണ്ണമേ വരുമത്രേയന്റേ കേട്ടിടും ഇരിപ്പലക്ക കണ്ടിടും വിസ്മയിച്ചാർ, ഭയപ്പെട്ടതും ചെയ്യാർ ദ്വാരകാനിവാസികളായിരിക്കിന്റേ യാദവന്മാർ.”

ആദിമസ്കന്ധങ്ങൾ

പഞ്ചമസ്കന്ധത്തിൽനിന്ന് ഏതാനും പങ്ക്തികൾ അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു:

“ഹതപുത്രനായ തപ്സുവ് ഇന്ദ്രനു ശത്രുവുണ്ടാവാൻ ഹോമം ചെയ്യുന്ന കാലം അഗ്നിയിൽനിന്നു ഭയങ്കരനായിരിപ്പോരു പുത്രനളനായാൻ. അപ്പൊഴുതു വൃത്രനെ കണ്ടു സകല ഭൂതങ്ങളും പേരിച്ചോടുന്നതു കണ്ടു ദേവകളൊക്കെച്ചെന്നു നാനാജാതിയായുള്ളായുധങ്ങളെക്കൊണ്ടു വർത്തിക്കുന്ന കാലത്തു് അവറ്റൊക്കെത്തിന്നൊടുക്കിയാൻ വൃത്രൻ. അനന്തരമതു കണ്ടു വിസ്മിതരായിരുന്ന ദേവകൾ നാനാജാതിയായുള്ള സ്തുതികളെക്കൊണ്ടു വിഷ്ണുഗേവാന്റേ പ്രസാദം വരുത്തി, പ്രസന്നനായ ഭഗവാന്റേ നിയോഗത്താൽ ദധിചിയാകുന്ന മഹാമുനിയുടെ അസ്ഥികളെ ഇരുന്നുകൊണ്ടു് അവറ്റൊക്കൊണ്ടു വജ്രായുധമുണ്ടാക്കി; വജ്രപാണിയായി ഇന്ദ്രൻ, സകല ദേവകളോടുകൂടി വൃത്രനെ എതിർത്തു. ചെല്ലുന്ന ഇന്ദ്രനെ വൃത്രൻ അസുരകളോടുകൂടി എതിർത്തു. പ്രവൃത്തമായ ദേവാസുരയുദ്ധത്തിൽ അസുരകളുടെ ആയുധങ്ങളെ ദേവകൾ ഖണ്ഡിച്ചുകളഞ്ഞാർ. അങ്ങനെ ക്ഷീണായുധരായ അസുരകൾ ശിലാവൃക്ഷാദികളെക്കൊണ്ടു യുദ്ധംചെയ്തു പരാക്രമിച്ചു. അവിടെയും പൊറാഞ്ഞു തോറ്റോടുന്ന അസുരകളെക്കണ്ടു വൃത്രാസുരൻ ധർമ്മയുക്തങ്ങളായ വചനങ്ങളെക്കൊണ്ടു പലതും പറഞ്ഞാൻ. “എടോ ദേവകളേ! നിങ്ങളെക്കണ്ടു പേടിച്ചോടുന്ന അസുരകളെക്കൊണ്ടെതു വേണ്ടിയതു? യുദ്ധത്തിന്നു് അപേക്ഷയെങ്കിൽ എന്നോടെതിർത്തു യുദ്ധം ചെയ്യിൻ.” എന്നിങ്ങനെ ചൊല്ലി ദേവകളോടു യുദ്ധം ചെയ്യുന്ന വൃത്രനും കപിതനായി ചെല്ലുന്ന ഇന്ദ്രനും തങ്ങളിൽ പരമവചനങ്ങളെക്കൊണ്ടു പീഡിച്ചുനിന്നു ബഹുവിധമായി പരാക്രമിച്ചാർ. അവിടെ വൃത്രനാൽ പ്രയുക്തമായ ശൂലത്തെ ഇന്ദ്രൻ തന്റേ ശൂലത്തെ പ്രയോഗിച്ചു തടുത്താൻ. കയ്യുംകൂടെ വജ്രംകൊണ്ടു ഖണ്ഡിച്ചുനന്തരം മറ്റേക്കൊക്കെണ്ടിരിപ്പെഴുകു പ്രയോഗിച്ചാൻ.”

ദശമസ്കന്ധം

ദശമസ്കന്ധത്തിലെ വാക്യങ്ങൾ പ്രായേണ ഹ്രസ്വങ്ങളാകുന്നു; അകൃത്രിമമധുരമായ കിശോരാകൃതികൊണ്ട് അവ അന്യാദൃശമായി പരിലസിക്കുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന പങ്തികൾ പരിശോധിക്കുക.

1. കംസനോടു് അസുരന്മാരുടെ നിവേദനം:— “അഹോ! ഇങ്ങനെയോ ഇരിക്കുന്നു? ഒരിടത്തുള്ളനോ? എങ്കിൽ ഞങ്ങൾ ഉപായമുണ്ടാക്കുന്നുണ്ടു്. ഇപ്പോൾ പുറന്നവയും പത്തു ദിവസം കഴിഞ്ഞവയുമൊക്കെക്കൊല്ലുന്നുണ്ടു്. അപ്പോൾ അതിലൊന്നായിട്ടുവരും. ദേവകൾക്കല്ലോ നമ്മോടാവു. അവരോ സമരഭീരുക്കൾ. മറ്റൊരുത്തരെ പേടിക്കേണ്ടാ. ഈ ഭൂമിയിൽ ദേവേന്ദ്രൻ്റെ നിന്റെ ചെറുത്താണൊലി കേട്ടാൽ ഭയപ്പെട്ടോടും; ദേവകൾ യുദ്ധത്തിനു വരുകിൽ നിന്റെ ശരമേറ്റു മണ്ടിപ്പോവോർ, ജീവിക്കയിലിച്ഛയുള്ളോർ. അല്ലാത്തവർ ചത്തുപോവോർ. ചിലർ ഭയപ്പെട്ടു തലമുടിയഴിച്ചിടുവോർ. നമസ്കരിപ്പോർ ചിലരായുവുംവെച്ചു്. ഇങ്ങനത്തവരെ കൊല്ലയില്ല നിന്തിരുവടി. അസ്രുശസ്ത്രങ്ങളെ തോന്നാതവരെയും തേരഴിഞ്ഞവരെയും മറ്റൊരുത്തനോടു യുദ്ധംചെയ്യുന്നവരെയും ചതിച്ചു കൊല്ലുകയില്ല നിന്തിരുവടി. വില്ലു മുറിഞ്ഞാലും ആയുധമേറ്റു വീണാലും കൊല്ലുകയില്ല നിന്തിരുവടി. ആഹവ ശൂരന്മാരായിരിക്കുന്ന നമ്മോടേതുമരുതു്.”
2. യശോദയോടു ഗോപസ്ത്രീകളുടെ ആവലാതി:— “ഒരുത്തി ചൊല്ലിയാൾ: ‘എന്റെ പശുക്കിടാങ്ങളെ അഴിച്ചുവിട്ടാൻ. പിന്നെ അകത്തു പൂക്കു വെണ്ണയെടുത്തു കൊണ്ടു പോയാൻ; മർക്കടങ്ങൾക്കു കൊടുത്താൻ. താൻ ഭക്ഷിക്കയല്ല ചെയ്യുന്നതു്. നെയ്യും തയിരും കുടിച്ചു കലവുമുടച്ചേച്ചു പോരും.’ പിന്നെ ഒരുത്തി: ‘പിന്നെയൊരടുത്തു കപ്പാൻ ചെന്നപ്പോൾ അവൻ കണ്ടുവെങ്കിൽ അവിടെ കിടക്കുന്ന കിടാക്കളെ നുള്ളിക്കരയിടക്കും. ഉറിയുയരെത്തുകിക്കിടക്കുകിൽ ഉറലുമിട്ടുകൊള്ളും. അതു പോരായ്ക്കിൽ ചിരവയുമിട്ടുകൊള്ളും. പിന്നെ ഉറിയിൽ പലവക കലമുണ്ടെങ്കിൽ ഇന്നകലത്തിൽ വെണ്ണയെന്നറിഞ്ഞിട്ടു കലം തുളച്ചു വെണ്ണയുമെടുത്തു മോരും തുത്തുകളയും... പിന്നെച്ചിലേടത്തു ചെന്നാൽ അനേകമിരുട്ടുണ്ടായിരിക്കും. അവിടെ തന്റെ മെയ്യേലെ രത്നങ്ങളെക്കൊണ്ടു കാണാം. പിന്നെ മറ്റുമുണ്ടാരു വിനോദം. ഞങ്ങളടിച്ചു തളിച്ചു കിടക്കുന്നെടുത്തു് അപ്പിയിട്ടേച്ചുപോകും. കപ്പാൻ തരമില്ലാഞ്ഞിട്ടു്. ഇവനെ നോക്കിനിന്നാൽ എത്രയും സാധുവെന്നപോലെ, ഏതുമറിയുന്നീലെന്നഭാവം.’ ഈവണ്ണം ഗോപസ്ത്രീകൾ പറയുന്ന വാർത്ത കേട്ടാറേ യശോദ അച്ചെറിയവനെയൊന്നു ശാസിപ്പാൻപോലും ഇച്ഛിച്ചില്ല.” ഭാഷാപ്രധാനമായ ഈ ശൈലി ഗ്രന്ഥം പുരോഗമനംചെയ്യുമ്പോൾ അല്പംകൂടി സംസ്കൃതപ്രധാനമായിത്തീരുകയും അപ്പോൾ വാക്യങ്ങൾക്കു ദൈർഘ്യം കൂടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ വിപരീണമാത്തിൻ്റെ ഒരുദാഹരണമാണ് താഴെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതു്:
3. ബാണയുദ്ധം:— “ദ്വാരാവതിയിങ്കലെല്ലാവരും നാലുമാസക്കാലമായിട്ടു് അനിരുദ്ധനെക്കാണാഞ്ഞു ദുഃഖിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ശ്രീനാരദൻ പറഞ്ഞു് ആ വർത്തമാനം കേട്ടു്

അതിക്രമന്മാരായിരിക്കുന്ന യദുക്കളോടുംകൂടെ ഭഗവാൻ ശ്രീബലഭദ്രരോടുമൊന്നി ചുറ്റുപറപ്പിട്ട് ആ ബാണാസുരന്റെ രാജധാനി ശോണിതപുരത്തെ വളവുതുംചെയ്തിട്ടു ശ്രീകൃഷ്ണൻ തന്റെ പാഞ്ചജന്യമാകുന്ന ശംഖിനെ വിളിച്ചു. അപ്പോൾ ആ പാഞ്ചജന്യധ്വനികേട്ടിട്ട് അവിടെ ബാണാസുരന്റെ ഗോപുരം കാത്തു വസിക്കുന്ന ഭഗവാൻ ശ്രീപരമേശ്വരൻ ഭൂതഗണങ്ങളോടുംകൂടെ യാദവന്മാരുടെ കൂട്ടത്തെ ശങ്കുകൂടാതെ കണ്ടു തടുത്തു.” ഗോപികാഗീത, ഭൂമരഗീത, ശ്രുതിഗീത മുതലായ വിശിഷ്ടഭാഗങ്ങൾ മൂലശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ഉദ്ധരിച്ചു വിശദമായി തർജ്ജമ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ആ വസ്തുതയും ഒരു ഉദാഹരണംകൊണ്ടു തെളിയിക്കാം.

മൂലം: “ജയതി തേധികം ജന്മാന വ്രജഃ
 ശ്രുതത ഇന്ദിരാ ശശ്വദത്ര ഹി;
 ദധിത ദൃശ്യതാം ദിക്ഷു താവകാ-
 സ്സ്യധി ധൃതാസവസ്ത്വാം വിചിന്വതേ!”

തർജ്ജമ: “നിന്തിരുവടി ഈ അമ്പാടിയിൽ ജനിക്കയാൽ ഈ വ്രജം ഉല്ക്കർഷത്തോടുകൂടെ വർദ്ധിക്കുന്നു. നീയിവിടെപ്പറക്കയാൽ ശ്രീഭഗവതി എല്ലായ്പ്പോഴുമിവിടെ വസിക്കുന്നോൾ. എന്നാൽ നിന്റെ ജനമാകുന്ന ഞങ്ങൾ നിന്നെ ഇന്നും കാണാമെന്നിട്ടത്രേ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കുന്ന ഞങ്ങൾ നിന്നെയന്വേഷിക്കുന്നോർ, കാണായിട്ടുവരണമേ.”

- (1) കൊല്ലല്ലാതെ (കൊല്ലൊല്ലാ), (2) ചെറുക്കൻ (ബാലൻ), (3) വളസം (കളവ്), (4) ഇഴുകുക (പുശുക), (5) തികക്കുക (തിജ്ജുക), (6) എവിടെത്തോൻ (എവിടെയുള്ളവൻ), (7) ചെല്ലത്തുടങ്ങുക, (8) ഇയ്ക്കുക (എയ്ക്കുക), (9) മോഹമുണ്ടായി ഞായം, (10) പടവാർത്ത (കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ വാക്ക്), (11) രുചിയുണ്ടെങ്കിൽ പോവൂ, (12) വാ മുറുക്കുക (വായയ്ക്കുക), (13) കണ്ടതോ പോരാതോ?, (14) അഴകുത്, (15) പാവന്മാർ (പാവുകൾ), (16) വണ്ടന്മാർ മുതലായ പഴയ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുമാറുണ്ട്.

ഭാഗവതസങ്ഗ്രഹം ഭാഷ (ഗദ്യം)

ശ്രീമദ്ഭാഗവതപുരാണത്തിന്റെ സാരസംഗ്രഹരൂപമായ ഈ ഗദ്യകൃതിക്ക് ഏഴാംശതകത്തോളം പഴക്കം കല്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരൻ ആരെന്നു അറിയുന്നില്ല. പാഞ്ചരാത്രമതത്തിന്റെ ചില രഹസ്യങ്ങൾ അവസരോചിതമായി സൂചിപ്പിച്ചുകാണുന്നു. ചില പങ്ക്തികൾ ഉദ്ധരിച്ച് അതിലെ ഗദ്യരീതി പ്രദർശിപ്പിക്കാം:

“ശ്രീവേദവ്യാസൻ ശ്രീനാരദന്റെ നിയോഗത്താൽ ശ്രീ ഭാഗവതമെന്റൊരു പുരാണത്തെ നിർമ്മിച്ചു. ഇതു പന്ത്രണ്ടു സ്കന്ധം; പതിനെണ്ണായിരം ഗ്രന്ഥം. ഹയഗ്രീവബ്രഹ്മവിദ്യ, വ്യുതവധമന്റീവന്റെയെല്ലാം ഏകാദശത്തിങ്കൽ പ്രതിപാദിക്കയുമുണ്ട്; ഗായത്ര്യർത്ഥപ്രതിപാദകമായിരിപ്പോന്റാദിഗ്രന്ഥവും, ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുകൊണ്ടു ഭാഗവതമാകുന്നതും. അതോ അതിന്മേൽക്കുവാറു ലക്ഷണങ്ങളെ പഠിക്കുന്നു:

ഗ്രന്ഥോഷ്ടദശസാഹസ്രോ ദ്വാദശസ്തസസമ്മിതഃ
ഹയഗ്രീവബ്രഹ്മവിദ്യാ യത്ര വൃത്രവധസ്തഥാ
ശായത്യാശ്ച സമാരംഭ ഏതദ് ഭാഗവതം വിദ്ദുഃ.

പ്രബന്ധമാഹാത്മ്യാതിശയത്തെ തോന്നിപ്പാനായിക്കൊണ്ടു ശ്രീശബ്ദപ്രയോഗം. ഇങ്ങനെ ശ്രീഭാഗവതമായി. മുപ്പത്തിരണ്ടു പ്രകരണം; മുന്തറ്റിമുപ്പത്തെന്നധ്യായം. ശേഷശേഷിത്രേണ സർഗ്ഗാദികളും പരമാർത്ഥസ്വരൂപവും പ്രതിപാദ്യമാകിന്റേത്. അതു തന്നിലേ ചൊല്ലുന്നു:

അത്ര സർഗ്ഗോ വിസർഗ്ഗശ്ച സ്ഥാനം പോഷണമൃതയഃ
മന്വന്തരേശാനുകഥാ നിരോധോ മുക്തിരാശയഃ

എന്ത്. അശരീരനായിരുന്ന വിഷ്ണുവിന്റെ പുരുഷശരീരസ്വീകാരം സർഗ്ഗമാകിന്റേതു്. പുരുഷസ്വരൂപത്തിങ്കൽനിന്റേ ബ്രഹ്മാദികളുടെ സൃഷ്ടി വിസർഗ്ഗമാകിന്റേതു്. സൃഷ്ടിയായിരുന്ന ബ്രഹ്മാദികൾക്കു് ആഹാരമായിരുന്ന ലോകപത്മത്തിന്റെ വ്യവസ്ഥാനം സ്ഥാനമാകിന്റേതു്. ഓരോ ലോകങ്ങളിൽ സ്ഥിതരായിരിക്കുന്നവരുടെ അന്നപാനാദികളെക്കൊണ്ടുള്ള പരിപുഷ്ടി പോഷണമാകിന്റേതു്. പരിപുഷ്ടിയായിരിക്കിന്റേവരുടെ ആചാരം ഊതിയാകിന്റേതു്. അവിടെ വിശേഷിച്ചു സദാചാരം മന്വന്തരമാകിന്റേതു്. അതിൽ വിശേഷിച്ചു വിഷ്ണുഭക്തി ഈശാനകഥനമാകിന്റേതു്. വിഷ്ണുഭക്തന്മാരുടെ പ്രപഞ്ചഭാവം നിരുദ്ധമാകിന്റേതു്; നിഷ്പഞ്ചന്മാരുടെ സ്വരൂപഭാവം മുക്തിയാകിന്റേതു്. മുക്തന്മാരുടെ ബ്രഹ്മഭാവനയുള്ള അവസ്ഥാനം ആശ്രയമാകിന്റേതു്. ഇവറ്റെ പ്രതിപാദിക്കുന്നു.”

പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം സ്വതന്ത്രമാണു്. തന്റെ മതത്തിനു് ഉപോൽബലകമായി പ്രണേതാവു ചില സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു എന്നേയുള്ളു.

ചില ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ, തത്ത്വമസി വ്യാഖ്യാനം

തിരുവിതാംകൂർ ശ്രീമൂലം മലയാളഭാഷാഗ്രന്ഥാവലിയിലെ ഇരുപത്തിരണ്ടാമങ്കമായി തത്ത്വമസി വ്യാഖ്യാനവും തത്ത്വമസി മഹാവക്യക്കളിയും ഇരുപത്തിമൂന്നാമങ്കമായി ബ്രഹ്മാനന്ദ വിവേകസമുദ്രവും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. ഇവയിൽ തത്ത്വമസി വ്യാഖ്യാനമൊഴികെയുള്ള മറ്റു രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളിലേയും ഭാഷ തമിഴാണു്. തത്ത്വമസി വ്യാഖ്യാനത്തിലെ ഭാഷ മലയാളം തന്നെ. ഛാന്ദോഗ്യോപനിഷത്തിലേ ‘തത്ത്വമസി’ എന്ന മഹാവക്യത്തിന്റെ അർത്ഥമാണു് ഇവിടെ പ്രതിപാദ്യമെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഈ വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ മൂലഗ്രന്ഥം തമിഴാണെന്നുള്ളതിനു ചില സൂചനകൾ കാണുമാറുണ്ടു്. അനുവാദം പദാനുപദമാണോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

“ഇരവും പകലുമില്ലാത്ത കാലത്തു കാൺ രാജാവേ, സത്യമായി, ജ്ഞാനമായി, സകലപരിപൂർണ്ണമായി, സകലനിഷ്കളമായി നിറഞ്ഞുനിന്ന പരമാത്മാവെ കാൺ

രാജാവേ, എള്ളിൽ എണ്ണകണക്കെയും, എലമ്പിൻ മജ്ജകണക്കെയും, ഉള്ളിൽ ജീവൻകണക്കെയും, ഒളിവിൽ ആകാശംകണക്കെയും, വേദാന്തത്തുക്കു ഉൾപ്പൊരുൾകണക്കെയും, ഉരഗത്തിൽ വിഷം കണക്കെയും കള്ളിതൻ പാൽ കണക്കെയും, കരിമ്പിൻരസം കണക്കെയും, തപസ്സുള്ളവർ അകംകണക്കെയും, പാലിലെ നെയ്യണക്കെയും, മുളകിലെ എരികണക്കെയും, തത്ത്വനില ജഗത്തിങ്കൽ നിറഞ്ഞിതു കാൺ രാജാവേ.”

സിദ്ധദീപിക

സിദ്ധദീപിക എന്ന അദ്വൈതവേദാന്തപ്രതിപാദകമായ തത്ത്വഗ്രന്ഥം ശ്രീപരമേശ്വരൻതന്നെ ലീലാവിഗ്രഹത്തെ പരിഗ്രഹിച്ചു. ചാർവാകൻ, ആർഹതൻ, ബൌദ്ധൻ, താർക്കികൻ, സാംഖ്യൻ, മീമാംസകൻ എന്നീ ദർശനവാദികൾ തന്തിരുവടിയെ പലപ്രകാരത്തിൽ നിരൂപണംചെയ്തു മോക്ഷേച്ഛകളായ ജനങ്ങളെ സംശയാലുക്കളാക്കുകയാൽ അവരുടെ സംശയനിവൃത്തിക്കായി രചിച്ചതാണെന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ ഉപക്രമഘട്ടത്തിൽ ഉൽഘോഷിക്കുന്നു. പ്രണേതാവിനെപ്പറ്റി ഒരറിവും ലഭിക്കുന്നില്ല. ഗുരുശിഷ്യസംവാദരൂപമാണ് ഗ്രന്ഥം. ഏതാനും പംക്തികൾ ചുവടെ പകർത്തുന്നു:

“ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു കർമ്മങ്ങളെ വിഷയികരിച്ചിട്ടുള്ള ഭ്രമം ജാഗ്രത്താകുന്നത്. അന്തഃകരണം താനേ അറിയപ്പെടുന്നതായും അറിവായും ചമഞ്ഞുനിന്നിട്ടുള്ള ഭ്രമം സ്വപ്നമാകുന്നത്. ഇവ രണ്ടിലേയും വാസന സൃഷ്ടിയാകുന്നത്. ഇവ മൂന്നിലും കൂടി നില്ക്കുന്ന അറിവു തരിയമാകുന്നത്. നമ്മുടെ സിദ്ധാന്തത്തിങ്കൽ ദുഷ്ട്വം ഒന്നേ സത്യമായുള്ളു. വ്യവഹാരത്തിങ്കൽ ദുഷ്ടം ദൃശ്യവുമുണ്ട്. അദൃശ്യരൂപം ഒട്ടൊഴിയാതെ മിഥ്യമായുമായിരുന്നോൻ. അമ്മിഥ്യായുമായിരിക്കുന്ന ദൃശ്യത്തിങ്കൽ അന്തർഭൂതങ്ങളായിരുന്നോ ചിലവ ഇതിഹാസപുരാണങ്ങളും വേദശാസ്ത്രങ്ങളും ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളും സുഖദുഃഖങ്ങളും സ്വർഗ്ഗനരകങ്ങളും ജനനമരണങ്ങളും വർണ്ണാശ്രമങ്ങളും, എന്തിനു പെരികെ പറയുന്നു? സമസ്തപദാർത്ഥങ്ങളും മിഥ്യായുമായേ ഇരുന്നോ ചിലവ എന്നഭിപ്രായം.”

“ഇവണ്ണം ഗുരുവരുളിച്ചെയ്തിരിയുന്ന വിശയത്തിങ്കൽ ശിഷ്യൻ വിചാരിക്കുന്നോൻ: നിന്തിരുവടിയായാൽ മിഥ്യയെന്നിങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്യപ്പെട്ടതു യാതൊന്നു സ്വാമി, അതു സത്തായോ, അസത്തായോ, സദസത്തായോ ഇരിക്കുന്നു? സത്താകമ്പോൾ ആത്മാവിന്നു മിഥ്യാത്വവും വന്നു മുടിയും; അസത്താകമ്പോൾ ശശവിഷാണത്തിൻ തോറ്റവും വന്നുമുടിയും. സദസത്താകമ്പോൾ ഇച്ചൊല്ലിയ ദോഷങ്ങൾ രണ്ടുമുണ്ടായി വന്നുമുടിയും. എന്നാൽ മിഥ്യയെന്നൊരു വസ്തു എന്താണ് സ്വാമി? എന്നീവണ്ണം ശിഷ്യനാൽ ചോദിക്കപ്പെട്ടിരിയുന്ന ഗുരുവരുളിച്ചെയ്യുന്നോൻ.”

ഈ സിദ്ധാന്തദീപികയെ സംക്ഷേപിച്ചുകൊല്ലം പത്താം ശതകത്തിലോ മറ്റോ സിദ്ധദീപികാസംഗ്രഹം എന്ന പേരിൽ ഒരു കിളിപ്പാട്ടും ഉരുവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“എങ്കിലോ കേട്ടുകൊൾകു പറവുതി! ഭക്തപ്രിയേ!

സങ്കടവിനാശനം സിദ്ധദീപികാർത്ഥത്തെ;
വിസ്തരിച്ചുരചെയ്യാനത്രയും പണിയുണ്ടു;
വിസ്തരം ചുരുക്കി ഞാൻ നിന്നെയുമറിയിക്കാം.
പൃഥ്വിയിലോരോ തരമുള്ള ജന്തുക്കൾക്കെല്ലാം
ചിത്തവും നാനാപ്രകാരേണയെന്നറിഞ്ഞാലും.”

ഈ വരികൾ അതിലുള്ളതാകുന്നു. കവിതയ്ക്കു ഗുണം വിരളമാണ്.

ജനകാഗസ്ത്യസംവാദം

ഇതും വേദാന്തവിഷയകമായ ഒരു പഴയ ഗദ്യഗ്രന്ഥമാകുന്നു, ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം:

“ജനകരാജാവ് അഗസ്ത്യമഹർഷിയെ നമസ്കരിച്ച് ഉണർത്തിനാൻ. അടിയൻ പരബ്രഹ്മവും അതികൽനീനം തോന്നിയ അനാദിവടിവും അതിനാൽ തോന്നിയ സർവജന്തുക്കൾവടിയും അറിയവേണ്ടുമെന്ന നമസ്കരിച്ചുണർത്തിനാൻ രാജാവ്. ആ രാജാവിനെ നോക്കി പ്രീതിപ്പെട്ട് ഇവനപദേശത്തിന യോഗ്യനെന്നു കല്പിച്ചുരുളിച്ചെയ്താൻ മഹാജ്ഞി, കേൾപ്പോയാക രാജാവേ! പരബ്രഹ്മമാകുന്ന സ്വരൂപത്തെ ആർക്കുമേ മനോഗോചരത്താൽ അറിയാവാനല്ല, എങ്കിലും ആശ്രയില്ലെന്നും ചൊല്ലരുത്.”

യത്രരാജൻ

യത്രരാജൻ എന്നത് ഒരു ചെറിയ മന്ത്രശാസ്ത്രഗ്രന്ഥമാകുന്നു. അതിൽനിന്നു ചില വരികൾ പകർത്തിക്കാണിക്കാം:

“ശ്രീപാർവതി കേട്ടരുളിനാൾ ശ്രീപരമേശ്വരനോടു. അവൾ കേട്ടപരിചാവതു എല്ലാ യത്രങ്ങളേയും നിന്തിരുവടിയൽ കേൾക്കപ്പെടുന്നതല്ലോ. ഇനി അടിയത്തിന്നു അപകടമെന്നുള്ള യത്രത്തെ അരുളിച്ചെയ്യുവേണമെന്ന ഭഗവതി അരുളിച്ചെയ്യുകേട്ടു അരുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീപരമേശ്വരൻതിരുവടി. കേൾപ്പോയാക. സർവ യത്രങ്ങളിലും ഇതു ശ്രേഷ്ഠം. സകലേഷുഹൃദങ്ങളെ കൊടുക്കും. എന്നാൽ ത്രിപുരദഹനത്തിലേ പുരുഷോത്തമൻപക്കൽനിന്നു കേൾക്കപ്പെട്ടിതു. അതിനാൽ അഷ്ടകർമ്മങ്ങൾക്കും സത്യകർമ്മങ്ങൾക്കും പുരുഷോത്തമനരുളിച്ചെയ്തുകൊടുത്താൻ ഞാനും പുരുഷോത്തമനെ നമസ്കരിച്ചു ചൊല്ലുന്നേൻ.”

വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ, സൌന്ദര്യലഹരീവ്യാഖ്യ

ഇതു ശങ്കരഭഗവൽപാദകൃതമായ സൌന്ദര്യലഹരീസ്തോത്രത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. വിശദമായ അർത്ഥഗ്രഹണത്തിനു പ്രയോജനകീഴ്വിക്കുന്ന ഒരു വ്യാഖ്യാനംതന്നെയാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളുടെ വിവരണം ചുവടെ പകർത്താം:

“തനീയാംസം പാംസും തവ ചരണപങ്കേരഹഭവം
വിരിഞ്ചസ്സഞ്ചിന്വൻ വിരചയതി ലോകാനവികലം
വഹത്യേനം ശൌരിഃ കഥമപി സഹസ്രേണ ശിരസാം
ഹരസ്സംക്ഷയൈനം ഭജതി ഭസീതോദ്ധ്യുതനവിധിം.”

“ഹേ ശരണ്യേ-ശരണം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന ജനങ്ങൾക്ക് അനുഗ്രഹിക്ക ശീലമായിരിക്കട്ടേ! വിരിഞ്ചഃ തവ ചരണപങ്കേരഹഭവം തനീയാംസം പാംസും സഞ്ചിന്വൻ ലോകാൻ അവികലം വിരചയതി-വിരിഞ്ചൻ നിന്തിരുവടിയുടെ ചരണപങ്കേരഹത്തിങ്കൽ ഭവിച്ചോന്നായി, ഏറ്റവും ചെറിയോന്നായിരിക്കുന്ന പൊടിയെ ഈട്ടാകൂട്ടി ഇയങ്ങുന്നൊരുത്തനായിട്ടു ലോകങ്ങളെ പരിപൂർണ്ണമാകുംവണ്ണം ചമയ്ക്കുന്നോൻ. ശൌരിഃ ഏനം ശിരസാം സഹസ്രേണ കഥമപി വഹതി- ശൌരി ഇതിനെ ശിരസ്സുകളുടെ സഹസ്രംകൊണ്ട് എത്രയും പണിപ്പെട്ടു വഹിക്കുന്നോൻ. ഹരഃ ഏനം സംക്ഷയ ഭസീതോദ്ധ്യുതനവിധിം ഭജതി-ഹരൻ ഇതിനെ ചൂർണ്ണമാക്കിട്ടു ഭസീതം കൊണ്ടുളളൊരു ഉദ്ധ്യുതനവിധിയെ ഭജിക്കുന്നോൻ. ഇങ്ങനെയിരിക്കുന്ന നിന്തിരുവടിയെ പ്രണാമം ചെയ്യാനായിക്കൊണ്ടും സ്തുതിപ്പാനായിക്കൊണ്ടും അക്രതപണ്യനായിരിക്കുന്നവൻ എങ്ങനെ പ്രഭവിപ്പൂ എന്നർത്ഥം.”

“സവിത്രീഭീർവാചാം ശശിമണിശിലാഭംഗശൂചിഭീർ-
വശിന്യാദ്യാഭിസ്ത്വാം സഹ ജനനി! സഞ്ചിന്തയതി യഃ
സ കർത്താ കാവ്യാനാം ഭവതി മഹതാം ഭംഗിസുഭൈഗർ-
വചോഭീർവാദേശീവദനകമലാമോദമധുരൈഃ.”

“ഹേ ജനനി! വാചാം സവിത്രീഭീഃ ശശിമണിശിലാവണ്യശൂചിഭീഃ വശിന്യാദ്യാഭിഃ സഹയഃ ത്വാം സഞ്ചിന്തയതി സഃ ഭംഗിസുഭൈഃ വാദേശീവദനകമലാമോദമധുരൈഃ വചോഭീഃ മഹതാം കാവ്യാനാം കർത്താ ഭവതി-എടോ ജനനിയായുള്ളോവേ! വാക്കുകളെ പ്രസവിക്കുന്നോ ചിലരായി, ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ലു മുറിച്ചുകണക്കേ അതിശയേന വെളുത്തു ശോഭിക്കുന്നോ ചിലരായിരിക്കുന്ന വശിനിയാദിയായുള്ള മുർത്തികളോടു കൂടിട്ടു യാവനൊരുത്തൻ നിന്തിരുവടിയെ ചിന്തിക്കുന്നതു്, അവൻ ഭംഗിസുഭൈകളായിരിക്കുന്ന വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു് എത്രയും സൌഭാഗ്യത്തോടുകൂടിയോ ചിലരായി, വാദേശീവദനകമലാമോദ മധുരങ്ങളായിരിക്കുന്ന, സരസ്വതിയുടെ മുഖകമലത്തിന്റെ സൌരഭ്യംപോലെ മധുരങ്ങളായിരിക്കുന്ന വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു മഹത്തുക്കളായി, പ്രധാനങ്ങളായിരിക്കുന്ന കാവ്യങ്ങൾക്കു കർത്താവായി ഭവിക്കുന്നോൻ.”

മുക്തമാലാവ്യാഖ്യാനം

കലശേഖര ആഴ്കാരുടെ മുക്തമാലാസ്തോത്രത്തിന് ഒരു പഴയ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം കാണുന്നു എന്നു മുന്യ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതിൽനിന്ന് ഒരുഭാഗം ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

“തത്ത്വം ബ്രുവാണാനി പരം പരസ്യാ-

മധ്യ ക്ഷരത്തിനി മൂദാം പദാനി
പ്രാവർത്തയ, പ്രാജ്ഞലിരസ്സി ജിഹ്വേ!
നാമാനി നാരായണഗോചരാണി.”

“ഹേ ജിഹ്വേ, പ്രാജ്ഞലിരസ്സി—എടോ രസനേ, ഞാൻ നിനക്കു പ്രാജ്ഞലിയായി ഭവിക്കുന്നേൻ. നാരായണഗോചരാണി നാമാനി ആവർത്തയ—നാരായണഗോചരങ്ങളായിരിക്കുന്ന നാമങ്ങളെ ആവർത്തിച്ചിടുക. എങ്ങനെയിരുന്നോന്നു നാമങ്ങൾ? മൂദാം പദാനി—സന്തോഷത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നോ ചിലവ, മധ്യ ക്ഷരത്തിനി-മധ്യവെ ദ്രവിപ്പിക്കുന്നോ ചിലവ, പരസ്താൽ പരം തത്ത്വം ബ്രൂവാണാനി—പരത്തിങ്കൽനിന്നു പരമായിരിക്കുന്ന തത്ത്വത്തെ ചൊല്ലിയിയങ്ങുന്നോ ചിലവ.” പ്രസ്തുത വ്യാഖ്യ കേരളജി വിസ്തൃതമായി മറ്റൊരു രൂപത്തിലും കണ്ടിട്ടുണ്ട്.

യുധിഷ്ഠിരവിജയവ്യാഖ്യാനം

വാസുദേവ ഭട്ടതിരിയുടെ യുധിഷ്ഠിരവിജയം യമകകാവ്യം പണ്ടു കേരളത്തിൽ പരക്കെ ബാലശിക്ഷയ്ക്ക് ഉപയോഗിച്ചുവന്നിരുന്നു. തന്നിമിത്തം അതിനു നല്ല ഒരു ഭാഷാവിവരണം രചിയ്ക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യം നേരിടുകയും അത് ഏതോ ഒരു പണ്ഡിതപ്രവേകൻ നിർവ്വഹിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. “പദച്ചേദ: പദാർത്ഥോക്തിർവിഗ്രഹോ വാക്യയോജനം ആക്ഷേപസ്യ സമാധാനം വ്യാഖ്യാനം പഞ്ചലക്ഷണം” എന്ന നിർവചനം പ്രസ്തുത വ്യാഖ്യാനത്തിനു നല്ലപോലെ യോജിക്കുന്നുണ്ട്. ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനമാത്രം ചുവടെ പകർത്താം:

“യുധിഷ്ഠിരവിജയമാകുന്ന ഗ്രന്ഥത്തെ ചമപ്പാൻ തുടങ്ങുന്ന ആചാര്യൻ അതിന്റെ അവിഹ്ലപരിസമാപ്താദിപ്രയോജന സിദ്ധ്യർത്ഥമായിട്ടു നട്ടെ ആശിസ്സിനെ ചെയ്യുന്നു, ‘പ്രദിശതു’ എന്ന ശ്ലോകംകൊണ്ട്.

പ്രദിശതു ഗിരിശ: സ്തുമിതാം ജ്ഞാനദൃശം വ: ശ്രിയം ച ഗിരിശസ്തിം ഇതാം പ്രശമി തപരമദമായം സന്ത: സഞ്ചിത യന്തി പരമദമാ: യം ഇതി പദച്ചേദ:

ഗിരിശ: വ: ജ്ഞാനദൃശം പ്രദിശതു ഗിരി ശ്രിയം ച—ഗിരിശൻ നിങ്ങൾക്കായിക്കൊണ്ടു ജ്ഞാനദൃശിനെ പ്രദാനം ചെയ്തോനാക. ഗീർവിഷയമായിരിക്കുന്ന ശ്രിയയെ യം. ഗിരിശൻ ശ്രീമഹാദേവൻ. ‘ഗിരിശോ ഗിരിശോ മൃഗ:’ എന്നു സിംഹൻ. ജ്ഞാനദൃക് ജ്ഞാനമാകുന്ന ദൃക്. ജ്ഞാനം അറിവ്. ദൃക് കണ്ണു, ‘ലോചനം നയനം നേത്രമീക്ഷണം ചക്ഷുരക്ഷിണീ ദൃശ്യഷ്ടി’ എന്നു സിംഹൻ. ഗീത് വാക്ക്. ‘വാഗ്യാണി ഭാരതീ ഭാഷാ ഗൌർഗ്ഗീർബ്രാഹ്മി സരസ്വതി’ എന്നു വൈജയന്തി. ശ്രീയ് ശോഭ. ‘ശ്രീരിന്ദിരായാം ശോഭായാം സ്യാൽ സമ്പത്തിലവംഗയോ:’ എന്നു കേശവൻ. സ്തുമിതാം, അങ്ങനെയിരിക്കേണം ജ്ഞാനദൃക്ഷ്. സ്തുമിതയായിരിക്കേണം. ‘സ്തുമിതം നിശ്ചലേ ക്ലിന്നേ’ എന്നു കേശവൻ. ശസ്തിം ഇതാം, അങ്ങനെയിരിക്കേണം ശ്രീയ്.

ശസ്ത്രീയെ ഇതയായിരിക്കേണം. ശസ്ത്രീ പ്രശസ്തി. ഇത പ്രാപ്ത. യം സന്തഃ സഞ്ചി നയന്തി-യാതൊരു ഗിരിശനെ സത്തുക്കൾ സഞ്ചിന്തനം ചെയ്യുന്നു. സത്തുക്കൾ വിദ്വാന്മാർ. 'വിദ്വാൻ വിപശ്ചിദ്രോഷജ്ഞഃ സൻ സുധീഃ കോവിദോ ബുധഃ' എന്നു സിംഹൻ. സഞ്ചിന്തനം ചെയ്തു ഉപാസിക്ക. പ്രശമിതപരമദമായം, അങ്ങനെയിരുന്ന ഗിരിശൻ. പ്രശമിതപരമദമായനായിരുന്നു. പ്രശമിതകളായിരിക്കുന്ന പരമദമായ കളോടു കൂടിയിരുന്നു. പ്രശമിതകൾ പ്രകർഷണ ശമിതകൾ. ശമിതകൾ നാശിതകൾ. പരമദമായകൾ പരന്മാരുടെ മദമായകൾ. പരന്മാർ ശത്രുക്കൾ. 'അഭിലാതി പരാരാതി പ്രത്യർത്ഥിപരിപന്നിനഃ' എന്നു സിംഹൻ. മദമായകൾ മദവും മായയും. മദം സഹകാരം. മായ വ്യാജം. പരമദമാഃ, അങ്ങനെയിരുന്ന സത്തുക്കൾ, പരമമായിരിക്കുന്ന ദമത്തോടു കൂടിയിരുന്നു. പരമം ഉൽകൃഷ്ടം. ദമം അടക്കം."

പിന്നീടു വ്യാഖ്യാതാവു 'പ്രദിശതു-ദിശ അതിസർജ്ജനേ എന്ന ധാതുവിൽ പരസ്പരപദ ലോട്ടിൽ പ്രഥമപുരുഷൈകവചനം' എന്നിങ്ങനെ ഓരോ പദത്തിന്റേയും വിഭക്തിയേയും "ജ്ഞാനമേവ ദ്രക്, ജ്ഞാനദ്രക് ഇതി കർമ്മധാരയഃ. ജ്ഞാനം തന്നെ ദ്രക്, ജ്ഞാനദ്രക് താം, അതിനെ ജ്ഞാനദ്രക്തിനെ" എന്നിങ്ങനെ വിഗ്രഹത്തേയും പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്നു. എത്ര സമ്പൂർണ്ണമായ ഒരു വിവരണമാണ് ഇത് എന്നു വായനക്കാർക്കു കാൺമാൻ പ്രയാസമില്ലല്ലോ. വ്യാഖ്യാതാവു സ്മരിക്കുന്ന കേശവൻ ക്രി: പി: 1660 ഇടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്ന കല്പദ്രുകോശകാരനല്ലെന്നും, പ്രത്യുത ക്രി: പി: പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിലോ പതിമൂന്നാം ശതകത്തിലോ ജീവിച്ചിരുന്ന നാനാർത്ഥാർണ്ണവ സംക്ഷേപകാരനായ കേശവസ്വാമിയാണെന്നും ഞാൻ പരിശോധിച്ചു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുത ഭാഷാവ്യാഖ്യാ കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിനപ്പുറമല്ല ആവിർഭവിച്ചത് എന്നു സൂക്ഷ്മമായി പറയാം. യുധിഷ്ഠിരവിജയ വ്യാഖ്യാതു വിഭിന്ന പാഠങ്ങളുള്ള ആദർശഗ്രന്ഥങ്ങളും കാൺമാനുണ്ട്.

വിഷ്ണുകേശാദിപാദവ്യാഖ്യാനം

ശങ്കരഭഗവൽപാദകൃതമായ വിഷ്ണുകേശാദിപാദസ്തവത്തിനും ഒരു പഴയ വ്യാഖ്യാനം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിലൊരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം:

"ലക്ഷ്മീഭർത്തുഃ ഇത്യാദി. ആദിയിങ്കൽ മംഗലാർത്ഥമായിട്ടു കവി ലക്ഷ്മീശബ്ദത്തെ ചൊല്ലിയത്. അങ്ങനെയെല്ലാമിരുന്ന കംബുരാജൻ നമ്മെ രക്ഷിപ്പുതാക. എങ്ങനെയിരുന്നെന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കു പിന്നെ. ലക്ഷ്മീഭർത്താവിന്റെ ഭൂജാഗ്രത്തിങ്കൽ കൃതവസതിയായിരുന്നോന്ന്. നീലപർവതത്തിന്റെ ശൃംഗത്തിന്മേൽ ചന്ദ്രബിംബം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതോ എന്നു തോന്നാം കണ്ടാൽ" ഇത്യാദി.

രൂപാവതാരവ്യാഖ്യാനം

യുധിഷ്ഠിര വിജയം പോലെയോ അതിലധികമോ കേരളത്തിൽ പുരാതനകാലത്തു പ്രചാരമായിരുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ധർമ്മകീർത്തിയുടെ രൂപാവതാരം; വ്യാകരണശാസ്ത്ര

ത്തിൽ ഭട്ടോജിദീക്ഷിതരുടെ സിദ്ധാന്തകൗമുദി ആവിർഭവിക്കുന്നതിനു മുൻപ് ഈ നാട്ടിൽ അദ്ധ്യേതാക്കളെ അഭിസിപ്പിച്ചുവന്നത് ആ ഗ്രന്ഥമായിരുന്നു. അതിനും വിശിഷ്ടമായ ഒരു പഴയ വ്യാഖ്യാനം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്; പക്ഷേ പ്രതിപാദനം സരളമല്ല. വ്യാഖ്യാതാവിനെപ്പറ്റി ഒരറിവുമില്ല. താഴെക്കാണുന്നത് അതിലെ ഒരു ഭാഗമാണ്:

”യഥാസംഖ്യമനുദേശസ്സമാനാം. സംഖ്യാശബ്ദേന ക്രമോലക്ഷ്യതേ. സംഖ്യാശബ്ദം കൊണ്ടു ക്രമം ലക്ഷിക്കപ്പെടിന്റേ. യഥാവൽ ക്രമത്താലേ എന്തു പൊരുൾ. സമാനാം സമസംഖ്യാനാം സമപരിപാതിതാനാമുദേശിനാമനുദേശിനാഞ്ച യഥാക്രമമുദേശിഭിരനുദേശിഭിസ്സഹ സംബന്ധന്തേ-സമാനമെന്തു സമസംഖ്യങ്ങളായി സമപരിപാതിതങ്ങളായിരിക്കിന്റേ ഉദേശികളിലുമനുദേശികളിലുംവെച്ചു ക്രമത്താലേ ഉദേശികളോടു അനുദേശികളെ സഹ സംബന്ധിക്കപ്പെടിന്റേ. ഉദേശികളെന്തു മൂന്നുമുളവായിരിക്കിന്റേവ; അനുദേശികളെന്തു പിന്നെ വന്റേവ. തകാരത്തിന്നു ചകാരമാവൂ എന്താൽ ദേവചക്രത്രം എന്തിരിക്കുമ്പോഴു ശ്ലിഷ്ടോച്ചാരണം കർത്തവ്യം. ശ്ലേഷ വരുത്തിച്ചൊല്ലുക. ദേവച്ഛത്രം.”

സംഗീതരതാകരവ്യാഖ്യാനം

ക്രി: പി: പതിനാലാംശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ദേവഗിരിയിലെ ധർമ്മപാലൻ എന്ന രാജാവു സംഗീതസുധാകരം എന്നൊരു ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചു. അതിന്റെ ഒരു പഴയ വ്യാഖ്യാനമാണ് നമുക്കു കിട്ടിയിട്ടുള്ളത്. മൂലശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ച് അവയ്ക്കു ഗദ്യത്തിൽ വിവരണം വ്യാഖ്യാതാവ് എഴുതിച്ചേർത്തിരിക്കുന്നു. നോക്കുക:

“വാണീ ന കേവലമഹാരി തയാ വിജിത്യ
പ്രീതിപ്രദാ പികകലാൽ സമവർണ്ണദേശൈഃ
ദേവേന്ദ്രശേഖരിതപാദസരോജരേണാം
താം പഞ്ചമസ്വരമയീമനിശം നമാമി.”

“പികകലമെന്തു കയിൽക്കൂട്ടത്തിങ്കൽനിന്നു ജയിച്ചിട്ടു ആ വാണിയെ മാത്രമല്ല ഹരിച്ചു. ആ വർണ്ണദേശത്തേയും ഹരിപ്പതും ചെയ്തു ദേവേന്ദ്രനാൽ ശേഖരിതമായിരിക്കിന്റേ ദേവിയെ എപ്പോഴും നമസ്കരിക്കിന്റേൻ.”

“യസ്യ വപുർന്നവസുധാരസനിർവിശേഷം
പീതം തദപ്യതിതരാം നയനൈർമ്മഹേശഃ
ആപീയമാനമഭിതോ വിദയാതി ദേവ-
സ്താം ധൈവതീമനഗ്രണനനിശം നമാമി.”

“മഹേശനായിരിക്കിന്റേ ദേവൻ യാവളൊരുത്തിയിടെ നവസുധാരസനിർവിശേഷമായിരിക്കിന്റേ വപുസ്സിനെ അത്യർത്ഥം നയനങ്ങളെക്കൊണ്ടു ചുറ്റുവട്ടവും പാനംചെയ്യാനെന്തിട്ടിരി

ക്കിൻറുതാകിലും ആപീയമാനമായിട്ടു ഭവിക്കിന്റീതു, അഭൈവതിയായിരിക്കിന്റേ ദേവിയെ സ്തുവന്നായിട്ട് എപ്പോഴും നമസ്കരിക്കിന്റേൻ.”

സനൽസുജാതീയവ്യാഖ്യാനം

മഹാഭാരതം ഉദ്യോഗപർവത്തിൽ വിദൂരോപദേശാനന്തരം സനൽസുജാതമഹർഷി ധൃതരാഷ്ട്രചക്രവർത്തിക്ക് അപവർഗ്ഗവിഷയകമായി ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്യുന്ന ഒരു ഘട്ടമുണ്ട്. സനൽസുജാതീയമെന്നാണ് ആ ഉപദേശത്തിന്റെ സംജ്ഞ. അതു മഹാഭാരതത്തിലെ ഭഗവൽഗീതാദികളായ പഞ്ചരത്നങ്ങളിൽ ഒന്നും സാക്ഷാൽ ശങ്കരഭഗവൽപാദർ തന്നെ വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് അസാധാരണമായ മാഹാത്മ്യത്തോടു കൂടിയ ഒരു പ്രകരണമാകുന്നു. അതിന്റെ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഒരു ഭാഗമാണ് അടിയിൽ ചേർക്കുന്നത്.

“തതോ രാജാ ധൃതരാഷ്ട്രോ മനീഷി
സന്ധ്യ വാക്യം വിദൂരേരിതം തൽ
സനൽസുജാതം രഹിതേ മഹാത്മാ
പപ്രച്ഛ ബുദ്ധിം പരമാം ബുഭുഷൻ.”

പാണ്ഡവാദിപ്രായത്തെ അറിയായ്ക്കു ഹേതുവായിട്ടു പ്രജാഗരാഭിഭൂതനായുള്ള ധൃതരാഷ്ട്രർ വിദൂരർമുഖത്തിങ്കൽനിന്നു ത്രിവർഗ്ഗ വിഷയമായുള്ള അർത്ഥജാതത്തെ കേട്ടു. തദനന്തരം വിദൂരരാൽ സൂചിതമായി അപവർഗ്ഗവിഷയമായുള്ള അർത്ഥജാതത്തെ കേൾപ്പാനായി കൊണ്ടു ചോദിക്കുന്നു.

തതഃ ധൃതരാഷ്ട്രഃ സനൽസുജാതം പപ്രച്ഛ-ത്രിവർഗ്ഗത്തെക്കേട്ടനന്തരം ധൃതരാഷ്ട്രർ സനൽസുജാതനോടു ചോദിച്ചു. സനൽസുജാതം എന്തേടത്തു സനച്ഛബ്ദം സദാവചനമായിരിപ്പോൻ്റ്; സുജാതശബ്ദംകൊണ്ടു യുവാവിനെച്ചൊല്ലി; സദായുവാവായിരിപ്പോരുത്താൻ; അതെന്തി എല്ലാ നാളും യൗവന യുക്തനായിരിപ്പോരുത്തനാൻ. അതെന്തിയേ സുജാതശബ്ദം കമാരവാചകമായിരിപ്പോൻ്റ്; നിത്യകമാരൻ എന്താകിലുമാം. അതെന്തിയേ സനത്തെന്റേ ശാന്തയായുള്ള ബുദ്ധി. ബുദ്ധ്യാദികരണങ്ങൾ അത്യന്തം പ്രസന്നങ്ങളായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ ബ്രഹ്മന്റെ മാനസത്തിങ്കൽനിന്നുള്ളനാകകൊണ്ടു സനൽസുജാതനെന്താകിലുമാം. അതുണ്ണമുണ്ടു ചൊല്ലുന്നതു:

“ബുദ്ധ്യാദികരണൈസ്സർവൈശ്ലാനോ ബ്രഹ്മാ ജഗൽപതിഃ
യദാവതന്ദദാ ജാതസ്സനൽസുത ഇതീരിതഃ”

എന്തിങ്ങനെ. അതെന്തിയേ സനത്തെന്റേ സനാതനമായി ഹിരണ്യഗർഭാവ്യുമായുള്ള ആ ബ്രഹ്മത്തെച്ചൊല്ലി. സനാതനമായുള്ള ബ്രഹ്മത്തിങ്കൽനിന്നു ജ്ഞാനവൈരാഗ്യാദി ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയുള്ളനായി എന്തിട്ടാകിലുമാം സനൽസുജാതൻ. അങ്ങനത്ത സനൽസുജാതൻ.

അങ്ങനത്ത സനൽസുജാതനോടു ചോദിച്ചു. വിദൂരരീതം തൽവാക്യം സമ്പൂജ്യ-വിദൂരരീതമായുള്ള ആ വാക്യത്തെ സമ്പൂജനം ചെയ്തിട്ടു്. വിദൂരരാൽ ചൊല്ലപ്പെട്ടിരിക്കിന്റെ ആ വാക്യമുണ്ടു്; ത്രിവർഗ്ഗവിഷയമായുള്ള വാക്യം. അതിനെ അഴകുതായി പൂജിച്ചിട്ടു്. എത്രയുമഴകുതു വിദൂരർ ത്രിവർഗ്ഗത്തെ കഥിച്ചവാറ് എന്തു് അതിനെപ്പെരിക പ്രശംസിപ്പുതും ചെയ്തു. എങ്കിൽ തനിക്കറിയേണ്ടിട്ടുതന്നെയോ ചോദിച്ചു് അനുഷ്ഠിക്കയിലേ ശ്രദ്ധകൊണ്ടത്രേ അനുഷ്ഠാനേച്ഛകൊണ്ടല്ല എന്തു് ചൊല്ലുന്തു്. പരമാം ബുദ്ധിം ബുദ്ധുഷൻ-പരമയായുള്ള ബുദ്ധിയെ ബുദ്ധുഷന്നായിട്ടു്; സച്ചിദാനന്ദൈകരസമായുള്ള ബുദ്ധി എന്തു് ബ്രഹ്മജ്ഞാനം. അതിനെ ബുദ്ധുഷന്നായിട്ടു്; ബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തെ അറികയിലേ ശ്രദ്ധകൊണ്ടു്; അപവർഗ്ഗവിഷയമായുള്ള അർത്ഥജാതത്തെ അറികയിലേ ശ്രദ്ധകൊണ്ടത്രേ ചോദിച്ചു; അനുഷ്ഠിക്കയിലേ ശ്രദ്ധകൊണ്ടല്ല. എന്തു ഹേതുവായിട്ടനുഷ്ഠിക്കയിൽ ശ്രദ്ധയില്ലാഞ്ഞു എന്തു്. അതു് അനുഷ്ഠാനത്തിങ്കൽ തനിക്കധികാരമില്ലായ്മയാൽ എന്തു് ചൊല്ലുന്തു് പിന്നെ രാജാ. രാജാവല്ലോ താൻ, ഐശ്വര്യരാഗമുള്ളോരുത്തൻ, സാധനചതുഷ്ടയസമ്പന്നനായുള്ളവനല്ലോ അനുഷ്ഠാനത്തിങ്കൽ അധികാരമുള്ളു. എങ്കിൽ ജിജ്ഞാസയിങ്കൽ അധികാരമുണ്ടോ എന്തു്. അതുണ്ടെന്തു് ചൊല്ലുന്തു്. മനീഷി, അതേ ധൃതരാഷ്ട്രർ മനീഷിയായിരിപ്പോരുത്താൻ. മഹാത്മാവായിട്ടു, തപോവിദ്യകളോടുംകൂടിയിരുപ്പോരുത്തൻ. അങ്ങനത്ത ധൃതരാഷ്ട്രൻ സനൽസുജാതനോടു ചോദിച്ചു. അതും രഹിതേ, വിവിക്തത്തിങ്കൽ. വിദൂരാദികൾ പോയിട്ടിരിക്കിന്തു്പ്പോൾ. ഉപനിഷദർത്ഥത്തെ കേൾപ്പാൻ അധികാരമില്ലല്ലോ വിദൂരാദികൾക്കു്. അതു കൊണ്ടു് അവർ പോയിട്ടിരിക്കിന്തു്പ്പോൾ ചോദിച്ചു.”

ഇതു ശാങ്കരവ്യാഖ്യാനത്തേക്കാൾ വളരെ വളരെ വിപുലമാണെന്നു പ്രഥമശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥവിവരണത്തിൽ നിന്നു തന്നെ മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാകുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ സർവ്വകക്ഷങ്ങളും സകലസംശയച്യേദികളുമായ അനേകം ഭാഷാവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ കൊല്ലം ഏഴു മുതൽ ഒൻപതുവരെ ശതകങ്ങളിൽ വിവിധശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരായ കേരളീയപണ്ഡിതന്മാർ വിരചിച്ച ലോകത്തെ അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഭാഷാഗദ്യത്തിന്റെ അനുകൂലമായ വികാസത്തിനു് ഈ വ്യാഖ്യാനങ്ങളുടെ സാഹായ്യവും നിസ്സാരമായിരുന്നില്ല.

ശ്രോതപ്രയോഗം ഭാഷ

യാഗാദിവൈദികകർമ്മങ്ങളിൽ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട പ്രയോഗരീതികളെപ്പറ്റി സവിസ്തരമായി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണു് ഇതു്. ഗ്രന്ഥകാരൻ ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ആ വിഷയത്തിൽ അത്യന്തം അഭിജ്ഞനായ ഒരു നമ്പൂരിയാണെന്നു മാത്രമേ ഉൾഹിക്കുവാൻ നിർവ്വാഹമുള്ളു. ഭാഷയ്ക്കു വളരെ പഴക്കമുണ്ടു്. ഏഴാം ശതകത്തിലായിരിക്കാം ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആവിർഭാവം. ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം: “അഗ്നിഷ്ടോമാർത്ഥമായി കൈപിടിച്ചാൽ ബ്രഹ്മനം ഹോതനും തൈത്തിരീയരോടുകൂടപ്പോയി ബോധായനസ്സാനവും ചെയ്യുപോതു. ബ്രഹ്മൻ കാലുംകഴുകി ആചമിച്ചു....ചെയ്യിന്തു്തിന തൈക്കേ നില്ല. തൈത്തരീയരോടുകൂട വരണാനതമായിച്ചെയ്തുന്നിഹോത്രശാലയിൽച്ചെന്തു് തീ കാച്ചുന്നേടത്തു് അവിടെയവിടെ തെക്കിരിപ്പു. ശാലയിൽ പോകമ്പോൾ കൂടപ്പോയി കാലും കഴുകി ആചമിച്ചു ദേവയജ്ഞാദ്യവസ...ത്തിങ്കേന്നു തൈക്കു നില്ല. ഇരിക്കിലിരിപ്പു. അധര്യു ഇഡ ജപിച്ചാൽ ബ്രഹ്മൻ

വേദസൂക്തരമകംപുക്കു പോയി ആയതനു പരിഗ്രഹത്തിന്നവിടെയവിടെത്തെക്കിരിപ്പു. മ
ഥിക്കുന്നേടത്തിങ്കേന്റു തീപ്പെട്ടാൽ കിഴക്കു പോയി ഇരിപ്പു.”

ഭാവായ്യായം ഭാഷ

ഹോരയിലേ ഭാവായ്യായത്തിന് ഒരു പഴയ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. വ്യാഖ്യാ
താവ് ആരെന്നറിയുന്നില്ല. മാതൃക കാണിക്കുവാൻ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളുടെ തർജ്ജമ ചുവടേ
കറിക്കുന്നു:

മു: “മൂർത്തയാദയ: പദാർത്ഥാ ജായന്തേ യേന വിവിധജന്തുനാം
തസ്മാദധുനാ വക്ഷേഷ്യ ഭാവായ്യായം വിശേഷേണ.”

ത: “യാതൊരു ശാസ്ത്രത്തിങ്കൽനിന്നു യാതൊരു ഗ്രഹത്തെക്കൊണ്ടു മൂർത്തയാദികളായിരി
ക്കിന്റു പദാർത്ഥങ്ങൾ ജനിക്കപ്പെടിന്റു വിവിധങ്ങളായിരിക്കിന്റു ജന്തുക്കളുടെ; ആ ശാസ്ത്ര
ത്തിങ്കൽനിന്നു ഭാവായ്യായത്തെ ഞാൻ ഇപ്പോഴു വിശേഷേണ വചിക്കിന്റുണ്ടു.”

മു: “അല്ലായു: കനഖീ പരാക്രമഗുണീ ഹൃച്ഛ ന്യനഷ്ടാത്മജ:
സ്ഥാനഭ്രംശകരോ വിശീർണ്ണമദനോ ദുർമ്മാർഗ്ഗമൃത്യുസ്തഥാ
ധർമ്മാദി പ്രതികൂലതാഹിമരുചിർവിത്തേശ്വരോ ദോഷവാ-
നിത്യേതേ ക്രമശോ വിലഗ്നഭവനാൽ കേതോ: ഫലം ചിന്ത്യതാം.”

ത: അല്ലായുസ്സായിരിപ്പോരുത്തൻ, അശ്ശിരിയായിരിക്കിന്റു നഖങ്ങളോടുകൂടിയിരിപ്പോരു
ത്തൻ, പരാക്രമമാകിന്റു ഗുണത്തോടുകൂടിയിരിപ്പോരുത്തൻ, ഹൃദയത്തിങ്കൽ സൽഗുണമെ
ന്റുള്ളൊരു നിരൂപണമൊരിക്കലുമില്ലാതെയിരിപ്പോരുത്തൻ. പുത്രരോടു വേറുപെട്ടിരിപ്പോ
രുത്തൻ, സ്ഥാനനാശത്തെച്ചെയ്തു ശീലനായിരിപ്പോരുത്തൻ, സ്ത്രീകളോടുകൂടിയുള്ളൊരു
ക്രീഡയിങ്കൽ സ്ത്രീകൾ ഇവനെപ്പെരിക നിഷേധിച്ചിരിക്കുമാറുള്ളതു, ദുർമ്മാർഗ്ഗം വിഷയ
മായുള്ളൊരു മൃത്യുവിനോടുകൂടിയിരിപ്പോരുത്തൻ, ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷങ്ങളിൽ ഒരി
ക്കല്പം ബുദ്ധിചെല്ലാതെയിരിപ്പോരുത്തൻ, ഹിമമെന്റുപോലെയിരിപ്പോരു ശോഭയോടുകൂ
ടിയിരിപ്പോരുത്തൻ ധനപതിയായിരിപ്പോരുത്തൻ, ദോഷത്തോടുകൂടിയിരിപ്പോരുത്തൻ”
ഇത്യാദി.

ദേശചരിത്രം

പുരാതനകാലംമുതൽ ബാബിലോണിയന്മാർ, ഈജിപ്തുകാർ യവനന്മാർ, റോമകർ, അറബികൾ മുതലായി പല പാശ്ചാത്യദേശക്കാരുമായി കേരളീയർക്കു സമ്പർക്കമുണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും അതു കേവലം വാണിജ്യപരമായിരുന്നു. കേരളവുമായി രാഷ്ട്രീയബന്ധത്തിൽ ഇദംപ്രഥമമായി ഏർപ്പെട്ടതു പോർത്തുഗൽരാജ്യമാണ്. ക്രി. പി. 1497-ആമാണ്ടു മാർച്ചുമാസം 27-ആനു വാസ്കോഡിഗാമ പോർത്തുഗലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട് 1498 ആഗസ്റ്റ് 26-ആനു, അതായതു കൊല്ലവർഷം 673 ചിങ്ങമാസത്തിൽ, ഇന്നു മലബാർ ജില്ലയിൽപ്പെട്ട പന്തലായിനിക്കൊല്ലമെന്ന തുറമുഖത്തു് എത്തി. ക്രി. പി. 1500-ആമാണ്ടു് ആഗസ്റ്റ് 30-ആനു പോർത്തുഗൽ രാജാവിനാൽ നിയുക്തനായ പഡ്രോ ആൽവാഴ്സ് കബ്രാൾ കോഴിക്കോട്ടു നഗരത്തിൽ വന്നുചേർന്നു സാമൂതിരിപ്പാടുമായി സഖ്യം ചെയ്തു. മാപ്പിള (മഹമ്മദീയർ)മാരുടെ പ്രാതികൂല്യം നിമിത്തം കോഴിക്കോട്ടുനിന്നു പോർത്തുഗീസുകാർക്കു പറയത്തക്ക ആനുകൂല്യമൊന്നും ലഭിച്ചില്ല. അതിനാൽ അവർ സാമൂതിരിയുമായി അക്കാലത്തു ശത്രുതയിൽ വർത്തിച്ചിരുന്ന കൊച്ചി മഹാരാജാവിനെ തങ്ങളുടെ ബന്ധുവായി സ്വീകരിക്കുകയും തദ്വാരാ അവിടെ പല ഭരണാവകാശങ്ങളും കരസ്ഥമാക്കുകയും ചെയ്തു. അവലപ്ത, കൊല്ലം മുതലായ ഇതരദേശങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാരുമായും അവർ ഓരോ ഉടമ്പടികളിൽ ഏർപ്പെട്ടു. കൊല്ലം 928-ൽ ആധുനികവഞ്ചിരാജ്യത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാപകനായ വീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു സാമൂതിരി രാജാക്കന്മാരുടെ ശക്തി നാമാവശേഷമാക്കുന്നതുവരെ കൊച്ചിയും കോഴിക്കോടും തമ്മിലുള്ള കൂറമത്സരവും കുടിപ്പകയും അനുസ്യൂതമായി നിലനിന്നുപോന്നു എന്നു സ്പഷ്ടമായി പറയാം. പോർത്തുഗീസുകാർക്കു വാണിജ്യവൈയഗ്ര്യത്തേയും രാജ്യതൃഷ്ണയേയുംകാൾ അധികമായി മതപ്രചരണൗത്യകൃതം ഉണ്ടായിരുന്നു. തന്നിമിത്തം കേരളത്തിലെ സുറിയാനി ക്രിസ്ത്യാനികളും അവരും തമ്മിൽ പ്രചണ്ഡമായ സംഘട്ടനം ഉണ്ടായി. ആവക സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റി സാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ

പ്രതിപാദിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. അത്തരത്തിലുള്ള കലാപങ്ങളൊന്നും ഭാഷയേയോ സാഹിത്യത്തേയോ സാരമായി സ്పർശിച്ചില്ല എന്നുള്ള വസ്തുത പ്രസ്താവനിയമാകുന്നു. പോർത്തുഗീസുഭാഷയിൽ നിന്നു ചില പദങ്ങൾ ഭാഷയിൽ സംക്രമിക്കുക മാത്രമുണ്ടായി. അതു ഭാഷാശാസ്ത്രന്യായങ്ങൾക്ക് അനുസൃതവും സ്വാഭാവികവുമാണതാനും.

മുദ്രാലയങ്ങൾ

പോർത്തുഗീസുകാരെ സാഹിത്യസംബന്ധമായി നാം കൃതജ്ഞതയോടുകൂടി സ്മരിക്കേണ്ടതു് അവർ കൊച്ചിയിലും വൈപ്പിക്കോട്ടയിലും സ്ഥാപിച്ച മുദ്രണാലയങ്ങൾക്കു വേണ്ടിയാകുന്നു. സെന്റ് ഫ്രാൻസിസ് സേവിയർ ക്രി.പി. 1542-ൽ ദക്ഷിണാപഥത്തിൽ വന്നു തമിഴുഭാഷ പഠിച്ച് അതിൽ പ്രസംഗിക്കുവാനുള്ള പാടവം സമ്പാദിച്ചു. അദ്ദേഹം രചിച്ച വേദോപദേശം എന്ന പുസ്തകം പോർത്തുഗീസുകാർ ഗോവയിൽ ഇദംപ്രഥമമായി സ്ഥാപിച്ച മുദ്രാലയത്തിൽ 1557-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതായിക്കാണുന്നു. അതു ഭാരതീയഭാഷകളിലൊന്നിലും നിർമ്മിച്ചതായിരുന്നില്ല എന്നു ന്യായമായി അനുമാനിക്കാം. കേരളത്തിൽ ഒന്നാമതായി മുദ്രിതമായ പുസ്തകം (Doctrina Christiana) 'ക്രിസ്തീയ വേദോപദേശം' ആണ്. സ്പെയിൻകാരനും ജെസുവിറ്റ്സഭയിലെ ഒരംഗവുമായ ജോൺഗോൺസാൽവസ്യൂ എന്ന വിദഗ്ദ്ധനാണ് അതിനുവേണ്ട അച്ചുകളെല്ലാം സജ്ജീകരിച്ചതു്. അതു് അച്ചടിച്ചതു കൊച്ചിക്കോട്ടയിൽ സ്ഥാപിച്ച മുദ്രാലയത്തിലുമാണ്. ഗോൺസാൽവസ് ഉണ്ടാക്കി എന്നു പറയുന്ന ലിപികൾ തമിഴിലായിരുന്നു. മലയാംതമിഴെന്നാണ് അതിനു പേർ നല്കിക്കാണുന്നതു്. തമിഴുലിപികൾക്ക് അന്നും കേരളത്തിൽ നല്ല പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു. ക്രിസ്തീയവേദോപദേശത്തെത്തുടർന്നു ക്രിസ്തീയമതതത്വമെന്നും ക്രിസ്തീയവണക്കം എന്നും പേരുള്ള രണ്ടു പുസ്തകങ്ങൾ ആ മുദ്രാലയത്തിൽനിന്ന് 1579-ൽ പ്രസിദ്ധീകൃതങ്ങളായി. അവയുടെ കർത്താവു് (Enriquez) എന്റിക്കെസ് എന്ന ഒരു നാട്ടുകാരനും പ്രസാധകൻ മാർക്കോസ് ജോർജ്ജ് എന്ന ഒരു പാതിരിയുമായിരുന്നു. ഗോൺസാൽവസ് ആ വർഷത്തിൽ നിര്യാതനായി. രണ്ടാമത്തെ മുദ്രാലയം ഫാദർ ആൽബർട്ട് ലേർഷ്യസ് 1602-ൽ ചേന്നമംഗലത്തിനു സമീപമുള്ള വൈപ്പിക്കോട്ടയിൽ സ്ഥാപിച്ചു. ആ മുദ്രാലയം എട്ടാം ക്ലൈമന്റ് മാർപ്പാപ്പ സമ്മാനിച്ചതാണ്. അവിടെ ആദ്യമായി അച്ചടിച്ച ഗ്രന്ഥം റോമൻ ആരാധനാക്രമത്തിന്റേയും തക്സായിലെ ചില പ്രാർത്ഥനകളുടേയും ആശീർവാദങ്ങളുടേയും

അനുപദാനുവാദമാകുന്നു. പിന്നെയും ചില പുസ്തകങ്ങൾ അവിടെ മുദ്രിതങ്ങളായി. ആ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചതു കല്ദായസുറിയാനി ഭാഷയിലും അച്ചടിച്ചതു് ആ ഭാഷയിലെ ലിപിയിലുമായിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു ചില കഠിപ്പുകളും മറ്റും മലയാളത്തിലുമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നില്ല. ചേന്നമംഗലത്തുവെച്ച് (Bernardino Ferav) ബർണ്ണാർദീനോ ഫെറാവ് എന്ന പാതിരിയാണ് മലയാളത്തിൽ ആദ്യമായി ഒരു ക്രിസ്തീയമതഗ്രന്ഥം എഴുതിയതെന്നു ചില അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു. (Jorge Castro) ജോർജ്ജ് കാസ്റ്റോ എന്നൊരു ഭാഷാപണ്ഡിതനും അന്ന് അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉത്സാഹത്താൽ അനേകം ക്രിസ്തുമതഗ്രന്ഥങ്ങൾ ലത്തീൻഭാഷയിൽ നിന്നു മലയാളത്തിലേയ്ക്കു തർജ്ജമ ചെയ്യപ്പെട്ടു. വൈപ്പിക്കോട്ടയിലെ മുദ്രാലയം 1605-ൽ കൊടുങ്ങല്ലൂരിലേയ്ക്കു മാറ്റി. 1663-ൽ ലത്തക്കാർ കൊച്ചിക്കോട്ട

പിടിച്ചടക്കിയപ്പോൾ ആ സ്ഥലത്തു ഗോൺസാൽവസ് സ്ഥാപിച്ച അച്ചുക്കൂടം നാമാവശേഷമാക്കിയത് ഏതു നിലയിൽ നോക്കിയാലും അവരുടെ പേരിൽ അക്ഷന്തവ്യമായ ഒരപരാധമായി അവശേഷിക്കുന്നു.

അമ്പഴക്കാട്ടെ മുദ്രാലയം

കൊല്ലം ഒമ്പതാം ശതകത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചതാണ് അമ്പഴക്കാട്ടെ മുദ്രാലയമെങ്കിലും അതിനെപ്പറ്റിക്കൂടി ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നത് അനുചിതമായിരിക്കയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. അമ്പഴക്കാട്ട് ഇന്നൊരു കുഗ്രാമമാണെങ്കിലും അതു പണ്ടു വളരെ പ്രശസ്തമായ ഒരു സ്ഥലമായിരുന്നു. ലത്തക്കാർ പറങ്കികളെ ഓടിച്ചപ്പോൾ അവർ സാമൂതിരിരാജാവിന്റെ കൈവശത്തിലിരുന്ന ആ സ്ഥലത്തെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. 1679-ൽ മലയാളത്തുകാരനായ ഇഞ്ഞാസി അയിച്ചാമണി മുമ്പ് ഗോൺസാൽവസ് ചെയ്തതുപോലെ മരത്തിൽ തമിഴക്ഷരങ്ങൾ കൊത്തിയുണ്ടാക്കി. അതാണ് കേരളത്തിലെ തൃതീയമുദ്രാലയം. അവിടെ ഫാദർ അന്തോണി ഡി പ്രിൻസാ (Pronca) രചിച്ച തമിഴ് നിഘണ്ടുവും ഫാദർ (De Costa) ദാ കോസ്റ്റാ രചിച്ച തമിഴ് വ്യാകരണവും ആദ്യമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. തമിഴ്ഭാഷയിൽ കത്തോലിക്കർക്കു വേണ്ടിവന്ന അച്ചടിയെല്ലാം അക്കാലത്ത് അവിടെയാണ് നിർവ്വഹിച്ചുവന്നത്. റോബർട്ട് ടേ നോബിലിയുടെ (Robert De Nobili) ദൈവശാസ്ത്രം എന്ന പുസ്തകം മുദ്രണം ചെയ്തതും അവിടെത്തന്നെയാണ്. ക്രി. പി. പതിനെട്ടാം ശതകത്തിലെ മുദ്രാപണപരിശ്രമങ്ങളെപ്പറ്റി യഥാവസരം പിന്നീട് ഉപന്യസിച്ചുകൊള്ളാം.

മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരി

മഴമംഗലത്തിലും തൃശ്ശിവപേരൂരിൽ ഇപ്പോൾ ആസൂത്രി സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്താണ് പണ്ടു സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നത്. ആ ഇല്ലം അന്യം നിന്നപ്പോൾ അതിലെ വസ്തുവകകൾ തരണനല്ലൂർ ഇല്ലത്തേക്ക് ഒതുങ്ങി. രണ്ടില്ലത്തേക്കും പരദേവത ഊരകത്തമ്മ തിരുവടി എന്നു പറയുന്ന തിരുവള്ളങ്ങാട്ടു പാർവ്വതീദേവി (വലയാധിശ്വരി) ആണ്. വലയാധിശ്വരിയെ കാമാക്ഷി പദംകൊണ്ടു വ്യപദേശിയ്ക്കുന്നതു കാഞ്ചീപുരത്തെ കാമാക്ഷീദേവിയെ ഭജിച്ചു പ്രത്യക്ഷമാക്കി വലയത്തു ഭട്ടതിരി ഊരകത്തു കൊണ്ടുവന്നു പ്രതിഷ്ഠിക്കുക നിമിത്തമാണെന്നു പഴമക്കാർ പറയുന്നു. ആ ഇല്ലവും പറമ്പും ശങ്കരൻനമ്പൂരിയുടെ മകൻ നാരായണൻനമ്പൂരിയുടെ കാലത്തു മാത്രമേ കുടുംബത്തിലേക്കു കിട്ടിയുള്ളൂവെന്നും അറിവുണ്ട്.

ജീവചരിത്രം

മഴമംഗലത്തില്ലത്തിൽ ജനിച്ച മൂന്നു നമ്പൂരിമാരെപ്പറ്റി നമുക്ക് അറിവുണ്ട്. ശങ്കരൻനമ്പൂരിയെന്നും പരമേശ്വരൻനമ്പൂരിയെന്നും നാരായണൻനമ്പൂരിയെന്നും ആണ് അവരുടെ പേരുകൾ. ശങ്കരൻനമ്പൂരിയാണ് ചെങ്ങന്നൂർ വാഴമാവേലിപ്പൊറ്റിയുടെ ശിഷ്യനായ പ്രസിദ്ധ ജ്യോതിഷികൻ. ശങ്കരൻനമ്പൂരിയുടെ ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥങ്ങളിലെല്ലാം പ്രായേണ 'എന്റെ വാഴമാവേലിക്കു നമ്മുരാരം' എന്നൊരു കുറിപ്പും.

“ഇന്ദ്രനാഭന്റെ കൈകളെയും ചുട്ടമപ്പനുടെയോമലുണ്ണികൾ
ബാലകായ...ഭാഷയായ്ചൊല്ലുവാണിഹ ഇന്നയുതാകമേ.”

എന്നൊരു മംഗലാചരണപദ്യവും കാണാനുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ‘രൂപാനയനപദ്ധതി’
എന്ന വ്യാകരണഗ്രന്ഥത്തിൽ

“ഗ്രാമേ പുരുവനേ വല്ലിഗ്രാമേ മഹിഷമംഗലേ
ജാതോയം ഹംസതുല്യേഹി ജാതോ യശ്ശങ്കരാഹവഃ,
ഗണിതേ യതമാനേന തേന വ്യാകരണാധിനി
പദപ്രചാരഹിനേനാപ്യേഷ ബാലകൃതേ കൃതാ
സദോഷാ സ്യാൽ പദ്ധതിശ്ചേദഗമനം നഹി ശോഭനം;
തസ്മാദിശോധനിയേയം വിദ്വദ്ഭിർവിതമസരൈഃ”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ “ഹംസതുല്യേഹി ജാതോ യഃ” എന്ന
ഭാഗം കവിയുടെ ജന്മദിനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതായി പരിഗണിക്കാം. അതിൽനിന്ന് അ
ദ്ദേഹം ജനിച്ചതു കൊല്ലം 669-ൽ ആണ് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. വല്ലിഗ്രാമമാണ് ഇന്നത്തെ
വള്ളിക്കുന്ന്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഹൂർത്തശാസ്ത്രപ്രതിപാദകമായ ഭാഷാസംഗ്രഹം എന്ന
ഗ്രന്ഥം 715-ആമുണ്ടു മീനമാസം 8-ആനു എഴുതിത്തീർന്നു എന്ന് ഒരു താളിയോലഗ്രന്ഥ
ത്തിലെ കരിപ്പിൽനിന്നു നമുക്ക് അനുമാനിക്കാൻ കഴിയും. ആ ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങിനെ ആരം
ഭിക്കുന്നു:

“ഇന്ദ്രനാഭൻ തിങ്കളും ചുടിപ്പുറുന്റേ മുൻപിലേ മകൻ
മമാനമുഖമുള്ളപ്പനകലെപ്പോക്കുകാപദഃ,
വക്ഷ്യേ നമസ്കരിച്ചിട്ടു വിജ്ഞാതം ഭൂതനാമനൈ
ബാലാനാം പൊഴുതും മാത്രം ഭാഷാസംഗ്രഹമിത്യഹം.”

ശങ്കരൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന ജ്യോതിഷകൃതികളായ കാലദീപകഭാഷാവ്യാഖ്യയ്ക്കും മു
ഹൂർത്തപദവിഭാഷാവ്യാഖ്യയ്ക്കും ലഘുഭാസ്കരിയത്താനും ബാലശങ്കരം എന്നൊരു പൊതു
പ്പേർ നൽകിയിരിക്കുന്നു. കാലദീപകം ബാലശങ്കരത്തിന്റെ ഒടുവിൽ

“അസ്തി ശോണാചലഗ്രാമവാസ്തവ്യോ ദ്വിജപംഗവഃ
ദയാലുസ്സർവഭൂതേഷു ദേവാരാധനതൽപരഃ
ദൈവജ്ഞസ്തൽപദാംഭോജമകരന്ദനീഷേവണാൽ
ദ്രാന്തചിത്തേന കേനാപി രചിതം തദ്ദിജന്മനാ
ദീപകം വിലസത്യേതച്ചിരായ യരണീതലേ
നിർമ്മത്സരേദ്യസ്സാധുഭ്യോ ഭൂയോ ഭൂയോ നമോ നമഃ”

എന്ന ഭാഗത്തിൽ ഭക്തിപൂർവ്വം സ്മരിക്കുന്നു. മുഹൂർത്തപദവി ബാലശങ്കരത്തിന്റെ ആരംഭ
ത്തിലും

“വാണിമാതിനെ വന്ദിച്ചു ഗുരുഞ്ച പരമേശ്വരം
മുഹൂർത്തപദവിമിന്ന ഭാഷയായ് വ്യാകരോദ്യഹം”

എന്നൊരു പ്രസ്താവന കാണുന്നു. രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ അവസാനത്തിലും ‘ഇതി പരമേശ്വരപ്രിയശിഷ്യേണ ശങ്കരേണ വിരചിതേ’ എന്നൊരു സൂചിവാചകമുണ്ട്. വാഴമാവേലിയെ ഒരു ഗ്രന്ഥകാരന്റെ നിലയിൽ നാമിയുന്നില്ല. കാലദീപക വ്യാഖ്യ എഴുതിയതു കൊല്ലം 715-ആമാണ്ടിടയ്ക്കാണെന്നുള്ളതിന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽതന്നെ തെളിവുണ്ട്:

“സടിത്യഭൂദ്ദാരജനസ്യ ഭൂതിഭാക്
പ്രഭാവനാസ്തീകജനാരിസംയുതഃ
വിലിപ്തീകാദ്യോജമിനസ്യ മധ്യമോ
യദ്രാശിഗസ്തുത്ര ഗതോധിമാസികഃ.

നാലായിരത്തറുനൂറ്റിനാലുത്തൊന്നു കല്യണം തികഞ്ഞിട്ടു പിന്നെ മേടന്തായർ തുടങ്ങി എട്ടു തികളും കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ള ധനു ഞായറ്റിൽ അന്നത്തെ അധിമാസമെന്നു കല്പിക്കണം” എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കലിവർഷം 4641-നു തുല്യമായ കൊല്ലവർഷം 715 ആണല്ലോ. അതുപോലെ മുഹൂർത്തപദവിവ്യാഖ്യയിൽ

“ദേവോ പിനമഃ കപടി ഹരോസൌ
പ്രഭാവനാസ്തീകൃജനാരിയുക്തഃ
കോളംബകാലാദിഗണയു സിംഹാ-
ന്മധ്യാധിമാസഃ പുനരേവമേവ.”

കൊല്ലവർഷം 729-ആണ്ടു കർക്കടകമാസത്തിൽ മധ്യാധിമാസം ‘ദേവോ പിനമഃ കപടി ഹരോസൌ’ എന്നിവറ്റെക്കൊണ്ടു ചൊല്ലിയതു്. ‘ദേവോ പിനമഃ കപടി’ എന്നു വിലയാദിയായി ആദിത്യമധ്യം. എഴുന്തൂറിരുപത്തൊൻപതാമാണ്ടു ചിങ്ങത്തായറ്റിൽ തുടങ്ങിട്ടു പതിനൊന്നു മാസം കഴിഞ്ഞതെന്നു ചൊല്ലിയ പതിനൊന്നു രാശി കഴിഞ്ഞ ശേഷം കൊണ്ടു കർക്കടകമാസത്തിലധിമാസമെന്നറിഞ്ഞുകൊൾക” എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നതിൽനിന്നു് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൻറെ നിർമ്മിതി 729-ആണ്ടിടയ്ക്കാണെന്നു് ഉദ്ദേശിക്കാം.

വാഴമാവേലിയോടു ജ്യോതിഷം അഭ്യസിച്ച് അതിൽ പ്രസിദ്ധി സമ്പാദിച്ചതിനുശേഷവും ശങ്കരൻ അധികമായി ചെങ്ങന്നൂരിൽത്തന്നെയാണ് താമസിച്ചിരുന്നതെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി പക്ഷാന്തമില്ല. അദ്ദേഹം പാർവ്വതീദേവിയുടെ ഒരു മുർത്തിദേദമായ ‘ത്വരിത’യുടെ (കിരാതരുദ്രന്റെ പത്നി) ഉപാസകനായിരുന്നു എന്നും പുരാവിത്തുകൾ പറയുന്നു. തന്റെ ജന്മഭൂമിയായ പെരുമനത്തേയും വാസസ്ഥലമായ ചെങ്ങന്നൂരിനേയും പറ്റി പല സൂചനകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജ്യോതിഷ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. “പ്രജ ജീവനോടു കൂടി പിറന്നേ ഗർഭത്തിനു പുർണ്ണത വരൂ. എന്നിട്ടു പ്രജ ജീവനോടു കൂടി പിറന്നപ്പോളേക്ക് എല്ലാ ഗർഭങ്ങൾക്കും സീമന്തം ചെയ്യുമാരത്രേ പെരുവനത്തു് ആചാരം.” “ഇങ്ങനെയത്രേ പെരുവനത്തു് മറ്റു പലേടത്തുമാചാരം കാണുന്നു. ഇരിങ്ങാലക്കുട കടിഞ്ഞൂൽ പിറന്ന പ്രജ

ജീവനോടു കൂടാതെയത്രേ പിറന്നു എങ്കിൽ കടിഞ്ഞുല്ല്വതന്നെ സീമന്തം ചെയ്യുമാറുള്ളു” “മുവാണ്ട് ഊണം മുന്വേ കാതു കുത്തുമാറില്ല പെരുവനത്തു” “ചെങ്ങന്നൂർ ദിക്കിൽ ചൊവ്വാഴ്ച കഷ്ടപക്ഷമായിട്ടു കൊണ്ടുകൊണ്ടുണ്ടു; എന്നാൽ പെരുവനത്തു ചൊവ്വാഴ്ച ഒഴിച്ചുള്ള ആറാഴ്ചകളും (ചാമർത്തത്തിന്നു) കൊള്ളാം” ഇത്യാദി കാലദീപകവ്യാഖ്യയിലെ പങ്ക്തികൾ നോക്കുക. കൊല്ലം 750-ആണ്ടോടുകൂടി പ്രസ്തുത ദൈവജ്ഞൻ പരഗതിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കണം.

കൃതികൾ

ശങ്കരൻനമ്പൂരിയുടെ കൃതികൾ ഒട്ടുവളരെയുണ്ട്. അവ പ്രായേണ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്ര പ്രതിപാദകങ്ങളും ഭാഷയിൽ പദ്യത്തിലും ഗദ്യത്തിലുമായി രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവയുമാകുന്നു. അവയിൽ (1) കാലദീപകം ബാലശങ്കരം (2) കാലദീപകം ഭാഷാപദ്യങ്ങൾ (3) മുഹൂർത്തപദവി ബാലശങ്കരം (4) ലഘുഭാസ്കരീയം ബാലശങ്കരം (5) ഗണിതസാരം (6) ചന്ദ്രഗണിതക്രമം (7) പഞ്ചബോധം (8) പഞ്ചബോധാർത്ഥ ദർപ്പണം (9) അയനചലനാദിഗണിതം (10) ഭാഷാസംഗ്രഹം (11) പ്രശ്നസാരം (12) ജാതകക്രമം (13) ജാതകസാരം (14) കരണസാരം ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. വേറെയും ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ അദ്ദേഹം രചിച്ചിരിക്കണം. 1000 കൊല്ലത്തേക്കുള്ള സകല മുഹൂർത്തങ്ങളും അദ്ദേഹം ഗണിച്ചു രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റി അന്യത്ര പ്രസ്താവിക്കാം.

സംസ്കൃതത്തിൽ അദ്ദേഹം മുൻപു സൂചിപ്പിച്ച രൂപാന്യന പദ്ധതി എന്ന വ്യാകരണകൃതി മാത്രമേ രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി അറിവുള്ളൂ. അതിനെപ്പറ്റി ഇവിടെ സ്വല്പം ഉപന്യസിക്കാം. ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ ഗണിതശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രയത്നിക്കുന്ന താൻ വ്യാകരണശാസ്ത്രത്തിൽ പദപ്രചാരഹീനനാണെന്നും എങ്കിലും ബാലന്മാർക്കുവേണ്ടി അതു രചിക്കുന്നതാണെന്നും അദ്ദേഹം വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്ന ശ്ലോകം മുൻപ് ഉദ്ധരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഗ്രന്ഥകാരൻ രൂപാവതാരത്തെത്തന്നെയാണ് പ്രായേണ അനുഗമിക്കുന്നത്. കാരികകളും ഉദാഹരണശ്ലോകങ്ങളും വാസുദേവന്റെ പദ്യായപദാവലിയിൽനിന്നുദ്ധരിക്കുന്നു എന്ന് ഇരുപതാമധ്യായത്തിൽ ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. “കേ പുനഃ സ്ത്രീപ്രത്യയാഃ? ടാപ്, ആപ്, ചാപ്, ഒപ്പി, ഒപ്പി, ഒപ്പി, ഊങ്, തി ഇത്യാഷ്ടൗ സ്ത്രീപ്രത്യയാഃ” എന്നിങ്ങനെ വളരെ വിശദവും ലളിതവുമായ ഒരു രീതിയിലാണ് അദ്ദേഹം വാക്യങ്ങൾ രചിക്കുന്നത്.

“സൃഷ്ടിസ്ഥിത്യാദികർത്താരം ശ്രീരുദ്രഞ്ചാംബികാമപി
നത്യാ ഗണാധിപം വക്ഷ്യേ രൂപാന്യനപദ്ധതിം”

എന്ന പ്രതിജ്ഞാപദ്യത്തോടുകൂടി ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നു.

ചിത്രഭാനനമ്പൂതിരി

കവികലമൂർദ്ധന്യനായ ഭാരവിയുടെ കിരാതാർജ്ജുനീയമഹാകാവ്യത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ മൂന്നു സർഗ്ഗങ്ങൾക്കു ചിത്രഭാനനാമാവായ ഒരു നമ്പൂതിരി ‘ശബ്ദാർത്ഥ ദീപിക’ എന്ന

പേരിൽ ഒരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അർത്ഥഗൗരവത്തിനു സുപ്രസിദ്ധമായ പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിന്റെ 'ത്രിസർഗ്ഗി' എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന ആ മൂന്നു സർഗ്ഗങ്ങൾ പണ്ടു കേരളത്തിൽ പ്രഭുക്കുടുംബാംഗങ്ങളെ നിഷ്കർഷിച്ചു പഠിപ്പിച്ചിരുന്നു. രാജനീതിയുടെ പല മർമ്മങ്ങളേയും ത്രിസർഗ്ഗിയിൽ പ്രകാശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവരുടെ ആവശ്യത്തെ പുരസ്കരിച്ചായിരിക്കാം ചിത്രഭാനു ആ ഭാഗം മാത്രം വ്യാഖ്യാനിച്ചത്. അതിനാൽ അതിനു ത്രൈസർഗ്ഗികവ്യാഖ്യയെന്നും ഒരു സംജ്ഞയുണ്ട്. എല്ലാ സർഗ്ഗങ്ങളും താൻ വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ ആരംഭത്തിൽ

“പ്രവൃത്തിശക്തോരവസാദതോ നരരാ
ഭവേദനിർവ്വൃദ്ധമിദം തു യദ്യപി
തഥാപി ശബ്ദാർത്ഥനവായബോധകം
കരോതി കാമം സുധിയോ നിബന്ധനം.”

എന്ന പദ്യത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. വ്യാഖ്യാനം സർവതോ മുഖവും വ്യാഖ്യാതാവിനു വൈയാകരണന്റേയും സഹൃദയന്റേയും നിലയിലുള്ള സ്ഥാനത്തെ വിശിഷ്യ വിശദീകരിക്കുന്നതുമാകുന്നു. ആ വിഷയത്തിൽ പൂർണ്ണസരസ്വതിയുടെ സമസ്തസ്വനായി അദ്ദേഹത്തെ ഗണിക്കാം. തന്റെ വിവരണം ചർച്ച ചെയ്യുന്നതിന് അധികാരികൾ ആരെന്ന് അദ്ദേഹം താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങളിൽ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു:

“ന വാ നവേ കർത്തരി സാവധീരണാഃ
സമത്സരാഃ കേപി വിദദ്ധമാനീനഃ
നിബന്ധനേസ്മിൻ ജനയന്ത്യപേക്ഷണം
ത്യജന്തി തേ രത്നവരം കരാർപ്പിതം.

രസാന്തരജ്ഞാഃ പദവാക്യചാതുരീ-
വിവേചകാ മാനവിദോ വിപശ്ചിതഃ
പരാക്രതേർഷ്യാഃ പരിതഃ പരീക്ഷകാഃ
പൃഥക് പരീക്ഷാഃ കൃതിനോത്ര കർവതാം.

പരീക്ഷിതേത്രാവഹിതൈഃ പരീക്ഷകൈഃ
ക്രമേണ ദോഷാശ്ച ഗുണാശ്ച ഭാന്തി ചേൽ
വിവിച്യ വാഗർത്ഥഗതേർവിഭാവനാദ്
ഭവേദ്ഭൂവാ നസ്സഫലഃ പരിശ്രമഃ.”

കാലം

ചിത്രഭാനുകൃതമായി കരണാമൃതം എന്ന പേരിൽ ഒരു ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമുണ്ട്. ആ ചിത്രഭാനു പ്രസ്തുത വ്യാഖ്യാകാരനാണെന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു. കരണാമൃതത്തിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്:

“പ്രണമ്യ ഭാസദ്വിപ്ലേഗവാഗിഷ്ഠ പരമേശ്വരൻ
ഗ്രഹാൻ ഗുരോശ്ച ഗാർഗ്ഗ്യാദീൻ കരിഷ്യേ കരണാമൃതം.”

“ബുദ്ധ്യോന്മഥ്യോദ്ധ്യതം യതാൽ തന്ത്രാബ്ലേഷിത്രഭാനനാ
തദേതൽ കാലതത്ത്വജ്ഞാ ഗൃഹ്ണന്തു കരണാമൃതം.”

‘ബുദ്ധ്യോന്മഥ്യോദ്ധ്യതം യതാൽ’ എന്നതു കലിവാക്യമാണ്. അതിൽനിന്നു കരണാമൃതത്തിന്റെ നിർമ്മിതി കൊല്ലം 706-ൽ ആണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ‘ഗാർഗ്ഗ്യ’ എന്ന പദത്താൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ സ്മരിക്കുന്നതു കേളല്ലൂർ ചോമാതിരിയെയാണ്. ചോമാതിരി ചിത്രഭാനവിന്റെ ഗുരുക്കന്മാരിൽ പ്രഥമഗണനീയനായിരുന്നു. ‘വിഷ്ണുപരമേശ്വര’ പദംകൊണ്ടു കരണാമൃതനിർമ്മാതാവു ശങ്കരനാരായണമൂർത്തിയെ വന്ദിക്കുന്നതായി ഊഹിക്കാം. പ്രസ്തുതകരണത്തിനു വിശിഷ്ടമായ ഒരു സംസ്കൃത വ്യാഖ്യാനം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്, ‘ചിത്രഭാന നാമ്നാ ദ്വിജവര്യേണ്’ എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസ്താവന കാണുന്നു. ചുവടെ പകർത്തുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ അതിലുള്ളവയാണ്:

“വാഗീശ്വരീം പ്രണമ്യാഹം ഗുരോശ്ചാർക്കാദികാൻ ഗ്രഹാൻ
പ്രാരഭേ ചിത്രഭാന്തം വ്യാഖ്യാതും കരണാമൃതം.”

“ആചന്ദ്രതാരകം സേമയാൽ തദിദം ചിത്രഭാനവൽ
കാലതത്ത്വജ്ഞാവിജ്ഞാനപ്രിയയേ കരണാമൃതം.”

‘ബുദ്ധ്യോന്മഥ്യ’ എന്ന ശ്ലോകത്തിന് അർത്ഥവിവരണം ചെയ്യുമ്പോൾ വ്യാഖ്യാതാവു “ചിത്രഭാനനേത്യനേന നാമകീർത്തനേന യസ്യേദൃശീഷ്യതിഗഹനാസു ഗണിതഗോളയുക്തിഷു പ്രതിഹതപ്രസരാ ബുദ്ധിർദ്ദുരീദൃശ്യതേ, തേനോദ്ധ്യതമിത്യ നേനാദരണീയമേതദിതി ദർശിതം” എന്നു പറയുന്നു. ഈ പംക്തികളിൽനിന്നു ചിത്രഭാനവിനു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിലുള്ള പാണ്ഡിത്യപ്രകർഷം വ്യഞ്ജിക്കുന്നു. ദൃഗ്ഗണിതകാരന്റെ പദ്ധതിയനുസരിച്ചു നാലു പരിച്ഛേദങ്ങളിലാണ് കരണാമൃതം രചിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ദേവകൃതമായി മറ്റൊരു കരണാമൃതംകൂടി കാണാനുണ്ട്. ആ ആചാര്യൻ കേരളീയനാണോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം ആര്യഭടീയത്തിന്റെ സംക്ഷേപവും അതിലെ ശ്ലോകങ്ങൾ ആര്യാവൃത്തത്തിൽ ഗ്രഥിതങ്ങളുമാണ്.

ദേശം

ചിത്രഭാന ചൊവ്വരം ഗ്രാമക്കാരനാണെന്നുള്ളതിനു തെളിവു കാണിക്കാം. യദുവീരോദയം എന്നൊരു വിശിഷ്ടനാടകം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശജനായ ശങ്കരൻനമ്പൂതിരി നിബന്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ പ്രസ്താവനയിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പംക്തികൾ കാണുന്നു:

“അസ്തി താവദനവദ്യവൈദികധർമ്മവിധാനതല്പരശ്രോ ത്രിയസമുദായനിവാസഭൂമി, സ്സ മസ്തുവിദ്യാസമ്പ്രദായ പ്രവർത്തക ഗുരുഭൃതസ്യ സർവദാ സർവഭൂതാനുഗ്രഹൈകരസസ്യ

ദേവസ്വ ദക്ഷിണാമൂർത്തേരയി....ശാലി ശിവകരോ നാമ ഗ്രാമഃ യത്ര പവിത്രചരിത്രസ്യ ഗൃഹമേധിനോ മഹീദേവസ്വ സമുദ്ഭൂത സകലകലാനിധി...ശാസ്താഭിജ്ഞഃ പുത്രശ്ചിത്രഭാ നരിതി ജഗതി പ്രതിതോ മഹാകവിഃ, അതിഗംഭീരഭാരവികാവ്യമഹാർണ്ണവകർണ്ണധാരഃ, പര്യാപ്തപരമപുരുഷാർത്ഥതയാ പരിഗളിത ശരീരബന്ധോപി....യശോമയമതിവിശദം വിപുലതരമാദയാ നസ്തിഭ്രവനമദ്യാപ്യധ്യാന്യേ. തദന്യയപ്രസൂതസ്യ കസ്യചിദ്വിജന്മനഃ പരമേശ്വരശർമ്മണഃ സദ്ധർമ്മനിഷ്ടസ്യ ഗരിഷ്ടസ്യ സ്വാധ്യായാധ്യയനനിരതസ്യ നി രന്തരഹരിചരണസരോജസ്മരണദൂരികൃതദുരിതരാശേശാന്തമജേന ശങ്കരനാമ്നാ വിരചിതം യദുവീരോദയം നാമ നാടകം.”

ഇതിൽനിന്നു കിരാതാർജ്ജുനീയവ്യാഖ്യാകാരനായ ചിത്രഭാനവിന്റെ കലത്തിൽ ജാതനായ പരമേശ്വരന്റെ പുത്രനാണ് നാടകകർത്താവ് എന്നും ആ കുടുംബം ശിവപുരം ഗ്രാമത്തിൽ അന്തർഭവീച്ചതാണെന്നും വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. ആ നാടകത്തിൽത്തന്നെ അദ്ദേഹം ഗൗതമഗോത്രജനാണെന്നും പറയുന്നു.

ഭാവചിന്താവലി

ഇതു മൂന്നദ്ധ്യായത്തിൽ രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമാണ്. അതിൽ

“നത്യാ ഗണേശ്വരം വാണീം ചിത്രഭാനം ഗുരൂൻ ഗൃഹാൻ ഭക്ത്യാ വിലിഖ്യതേ കിഞ്ചിൽ ഭാവചിന്താവലി മയാ.”

എന്നൊരു വന്ദനശ്ലോകം കാണുന്നുണ്ട്. ആ ശ്ലോകത്തിലെ ചിത്രഭാനപദം കേവലം സൂര്യവാചിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എന്റെ ഊഹം ശരിയാണെങ്കിൽ ചിന്താവലികാരൻ ചിത്രഭാനവിന്റെ ശിഷ്യനാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്ന് ഒരു ശ്ലോകം കൂടി ഉദ്ധരിക്കാം:

“അശ്രുഭൈശ്ശൈശ്ച ദൃഷ്ടേ ഭാവർക്ഷേ ഭാവപേഥവാ ബലിനി ഭാവാ ഭവന്തി ചപലാ ഹീനാ വാ നിഷ്കലാശ്ചാപി.”

തിരുമംഗലത്തു നീലകണ്ഠൻ

മനുഷ്യാലയ ചന്ദ്രിക, മാതംഗലീല, കാവ്യോല്ലാസം എന്നീ മൂന്ന് ഉൽകൃഷ്ടകൃതികൾ തിരുമംഗലത്തു നീലകണ്ഠൻനമ്പിശൻ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ദേശം

താഴെ കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ ഉദ്ധരണാർഹങ്ങളാണ്:

“സ്മൃതിഹൃദയാദവാകാരതേജോദ്വിതയമദ്യയം രാജതേ നിതരാം രാജരാജമംഗലധാമനി.

തത്രത്യഃ ശ്രീമദേതച്ചരണസരസിജൈകാശ്രയോ നീലകണ്ഠോ
 നിത്യം ശ്രീമംഗലാവാസ്യമലഗുരുജനാദാത്തശാസ്ത്രാവബോധഃ
 ബ്രഹ്മാനന്ദാഭിയാനപ്രഥിതയതിക്രപാപ്രാപ്തതത്ത്വാവബോധഃ
 സ്വാധീതസ്ഥൈര്യകാംക്ഷീ പരഹിതനിരതോരത്നമുഖൈ രതാനിർ.
 ശ്രീമൽകണ്ഠപുരേ വിരാജതി പരക്രോഡേ ച തേജഃ പരം
 നാവാനാമ്നി ച ധാമ്നി യച്ച നിതരാം മല്ലീവിഹാരാലയേ
 അഗ്രത്ഥാഖ്യനികേതനേപി ച പുരേ ശ്രീകേരളാധീശ്വരേ
 സംഭ്രുവൈതദൃക്പ്രകാശവിഷയേ ചിന്തേ മമോജ്ജ്വലതാം.

ശ്രീമംഗലാസ്വദസദാശ്രയനീലകണ്ഠ-
 പ്രേമപ്രകർഷണിലയസ്സുകലാഭിരന്ദ്യഃ
 ശ്രീമദ്ഗിരീന്ദ്രതനയാതനയോങ്ഘ്രിഭാജാം
 കാമപ്രദോ ജയതി മത്തമതംഗജാസ്യഃ.

തദ്ദേവപാദകമലൈകസമാശ്രയഃ കോ-
 പ്യുദ്യോതമാനഗുരുവര്യക്രപാഭിയോഗാൽ
 വിദ്യാപരിശ്രമപരോ ബഹുധാത്മശുദ്ധാ-
 വുദ്യോഗവാൻ ഭവതി ബാലവിബോധനേ ച.

യേഷാം ശ്രുതിപ്രണയിനീ ധിഷണാ, യദീയ-
 സ്സങ്കല്പകല്പിതനഃ പരമേശ്വരോപി
 തേഷാം മഹീസുമനസാം മഹനീയഭാസാ-
 മുത്തംസയേ പരമുദാരപദാരവിന്ദം.

നിസർഗ്ഗസംസിദ്ധസമസ്തശില്പ-
 പ്രാവീണ്യമാദ്യം ദ്രുഹിണം പ്രണമ്യ
 മയാ മനുഷ്യാലയചന്ദ്രികൈഷാ
 വിലിഖ്യതേ മന്ദധിയാം ഹിതായ.

മയമതയുഗളം പ്രയോഗമഞ്ജ-
 രൂപി ച നിബന്ധനഭാസ്കരീയയുഗ്മം
 മനമതഗുരുദേവപദ്ധതിശ്രീ-
 ഹരീയജനാദിമഹാഗമാ ജയന്തി.

മാർക്കണ്ഡേയനിബന്ധനം മയമതം രത്നാവലിം ഭാസ്കര-
 പ്രോക്തം കാശ്യപവിശ്വകർമ്മഗുരുദേവോക്തഞ്ച പഞ്ചാശികാം
 സവ്യാഖ്യം ഹരിസംഹിതാം വിവരണാദ്യം വാസ്തുവിദ്യാദികം
 ദൃഷ്ട്വാ തത്രസമുച്ഛയോക്തമനുസ്യത്യൈവാത്ര സംക്ഷിപ്യതേ.” (മനുഷ്യാലയചന്ദ്രിക)
 “നൃസിംഹയാദവൗ ദൈത്യസമൂഹോഗ്രാടവീദവൗ
 രാജമാനൌ ഭജേ രാജരാജമംഗലവാസിനൌ.” (മാതംഗലീല)

(1) 'നൃസിംഹയാദവാകാർ' (2) 'ശ്രീമൽകണ്യപുരേ' (3) 'ശ്രീമംഗലാസ്സദ്' (4) 'തദ്ദേവപാദ്' എന്നീ നാലു പദ്യങ്ങൾ കാവ്യോല്പാസത്തിന്റെ ഉപക്രമത്തിലും കാൺമാനാണ്ട്. പിന്നീട്,

“കാവ്യപ്രകാശദശരൂപയുഗപ്രതാപ-
രദ്രീയപാവനരസാർണ്ണവതന്ത്രദേദാഃ
ഏകാവലിപ്രഭൃതിഭോജവചോവിശേഷാഃ
കാവ്യർത്ഥദേശതി ബോധകരാ ജയന്തി.”

എന്നൊരു പദ്യം കവി ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു നീലകണ്ഠനെന്നാണ് ഗ്രന്ഥകാരന്റെ പേരെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹനാമം തിരുമംഗലമെന്നാണെന്നും, അതിനടുത്തുള്ളരാജരാജമംഗലം (രായിരമംഗലം) എന്ന ക്ഷേത്രത്തിലെ നരസിംഹമൂർത്തിയും ശ്രീകൃഷ്ണമൂർത്തിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇഷ്ടദേവതകളായിരുന്നു എന്നും കാണാവുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വേദാന്തഗുരു ബ്രഹ്മാനന്ദനെന്ന് ഒരു സന്യാസിയായിരുന്നു. ബ്രഹ്മാനന്ദൻ ഗൗഡപാദകൃതമായ ഉത്തരഗീതയ്ക്ക് ഒരു വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതിനു പുറമെ ഭാഗവതൈകാദഗസാരം എന്ന മറ്റൊരു ഗ്രന്ഥവും രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി അറിയുന്നു. അദ്ദേഹം തൃശൂരിലെ സ്വാമിയാരന്മാരിൽ ആരെങ്കിലുമായിരുന്നിരിക്കാം. പിന്നീട് നീലകണ്ഠൻ (പ്രകാശവിഷയം) വെട്ടത്തുനാട്ടിലെ ചില ദേവന്മാരെ വന്ദിക്കുന്നു. തൃക്കണ്ടിയൂർ, തൃപ്രങ്ങോട്, തിരുനാവായ, മുല്ലപ്പള്ളി, ആലത്തൂർ, കേരളാധിപരും ഈ ആറു ക്ഷേത്രങ്ങളേയുമാണ് അദ്ദേഹം സ്മരിക്കുന്നത്. “നിത്യം രാജകരാജമംഗലപുരേ ചാരാദ് ഗണേശാലയേ നാ വാനാസ്തി ച ധാമ്നി രാജതിരതാം മല്ലീവിഹാരാലയേ” എന്ന പാഠമനുസരിച്ചാണെങ്കിൽ മുൻപറഞ്ഞവയിൽ ആദ്യത്തെ നാലു ക്ഷേത്രങ്ങൾക്കുപുറമേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവക്ഷ രാജരാജ മംഗലവും ഗണേശാലയവുമാണെന്നു വരണം. പക്ഷേ രാജരാജ മംഗലത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവന ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിൽത്തന്നെ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാൽ പ്രസ്തുത പാഠം അശ്രദ്ധകോടിയിൽ തള്ളേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഏതായാലും നമ്മുടെ കവി ഗണേശമൂർത്തിയുടെ പരമാരാധകനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പക്ഷാന്തരമില്ല. ഏതു വഴിക്കു നോക്കിയാലും അദ്ദേഹം വെട്ടത്തുനാട്ടുകാരനാണെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാണ്. തൃപ്രങ്ങോട്ടു ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപം തിരുമംഗലം എന്ന പേരിൽ ഒരു മൂത്തതിന്റെ ഗൃഹം ഇന്നും ഉള്ളതായി അറിയുന്നു. പക്ഷേ 'യേഷാം ശ്രുതിപ്രണയിനി' എന്ന ശ്ലോകംകൊണ്ടു മനുഷ്യാലയചന്ദ്രികയുടെ കർത്താവ് ഒരു നമ്പൂതിരിയോ ശിവദീപ്തിനോ അല്ലെന്നും “തദ്ദേവപാദകമല” എന്ന ശ്ലോകംകൊണ്ടു ഒരമ്പലവാസിയായാകണമെന്നുമാണല്ലോ അനുമാനിക്കേണ്ടത്.

കാലം

നീലകണ്ഠൻനമ്പിശന്റെ കാലത്തെപ്പറ്റി കൃപ്തമായി ഒന്നും പറയാൻ തരമില്ല. എന്നാൽ മനുഷ്യാലയചന്ദ്രികയിൽ ചേന്നാസ്സനമ്പൂതിരിയുടെ തന്ത്രസമുച്ചയത്തേയും അതിന്റെ വിവരണാദി വ്യാഖ്യാനങ്ങളേയും സ്മരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു, കൊല്ലം 650-ആണ്ടിനു മുഖല്ല അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നു നിർണ്ണയിക്കാം. വാസ്തുവിദ്യയെപ്പറ്റിയും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവി

കണനങ്ങളെക്കുറിച്ചും അതിന്റെ കാലം അനിർണ്ണീതമാകയാൽ തദനുരോധേന ഒരനമാനത്തിനും മാർഗ്ഗം കാണുന്നില്ല; അദ്ദേഹം കേളല്ലൂർച്ചോമാതിരിയുടെ ശിഷ്യനാണെന്നു ചില പഴമക്കാർ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഏവഞ്ച ഇതരലക്ഷ്യങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നതുവരെ അദ്ദേഹം കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ അനൗചിത്യമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കാവ്യോല്പാസത്തിൽ, ഏകാവലി, പ്രതാപഭദ്രീയം, രസാർണ്ണവസുധാകരം, എന്നീ അലങ്കാരഗ്രന്ഥങ്ങളെ സ്മരിക്കുന്ന അദ്ദേഹം ക്രി.പി. എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന അപ്പയ്യദീക്ഷിതരേയും ജഗന്നാഥപണ്ഡിതരേയും പറ്റി ഒന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ലെന്നുള്ളതു് ഈ അനമാനത്തിനു് ഏറെക്കുറെ ഉപോൽബലകമാണു്.

മനുഷ്യാലയ ചന്ദ്രിക

നീലകണ്ഠന്റെ മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവിധ ശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യത്തേയും കവിതാവൈദഗ്ദ്ധ്യത്തേയും പ്രസ്താവിക്കുവാൻ പര്യാപ്തങ്ങളായി പരിശോഭിയ്ക്കുന്നു. രണ്ടു മയമതങ്ങൾ, പ്രയോഗമഞ്ജരി, രണ്ടു ഭാസ്കരീയനിബന്ധനങ്ങൾ, മാർക്കണ്ഡേയമതം, പരാശരമതം, രത്നാവലി, കാശ്യപീയം വിശ്വകർമ്മീയം, ഈശാനഗുരുദേവപദ്ധതി, ഹരിസംഹിത, പഞ്ചാശിക (സവ്യാഖ്യ), വാസ്തുവിദ്യ എന്നിങ്ങനെ പല പ്രമാണഗ്രന്ഥങ്ങൾ പരിശോധിച്ചാണു് അദ്ദേഹം ശില്പവിഷയത്തിൽ കേരളത്തിലെ ഒരു പ്രമാണഗ്രന്ഥമായ മനുഷ്യാലയചന്ദ്രിക രചിച്ചിട്ടുള്ളതു്. തന്ത്രസമുച്ചയത്തോടു് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള കടപ്പാടിനെപ്പറ്റി പ്രത്യേകമായി പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നുമുണ്ട്. ‘ചന്ദ്രിക’യിൽ ഏഴദ്ധ്യായങ്ങളും അവ ഓരോന്നിലും ഭിന്നവൃത്തങ്ങളിൽ ഇരുപതിനുമേൽ അൻപതിനകം പദ്യങ്ങളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ശില്പലക്ഷണം, ദിങ്നിർണ്ണയം, പരിതഃപ്രദേശചിന്ത, മാനസായനനിർണ്ണയം, പരദേവതാസ്മിതിനിയമം, യോന്യാദിനിർണ്ണയം, ദീർഘവിസ്താരാദികല്പനാക്രമം, ഉപഹിതവിധി, പാദപീഠോത്തരലേഖ്യാദിവിധി, വേദികാവിധി, അങ്കണവിധി, ശാലാവിധി, ഗോശാലാസ്ഥാനവിധി, കൂപസ്ഥാനവിധി, വാസ്തുപൂജാദിവിധി, ഭവനപരിഗ്രഹവിധി എന്നിങ്ങനെ ഗൃഹോപഗൃഹാദിനിർമ്മാണത്തെ പരാമർശിക്കുന്ന സകലവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചും പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ നിഷ്കൃഷ്ടമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ വിഷയത്തിൽ ഇത്രമാത്രം പ്രചാരമുള്ള ഒരു കേരളീയനിബന്ധനം വേറെ ഇല്ലെന്നുതന്നെ പറയാം.

നീലകണ്ഠൻ തനിക്കു മാർഗ്ഗദർശങ്ങളായി നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പലതും കേരളീയങ്ങളല്ല. പ്രയോഗമഞ്ജരി, പദ്ധതി, സമുച്ചയം, ഇവ കേരളീയങ്ങളാണെന്നു മുമ്പു തെളിയിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. വാസ്തുവിദ്യയും കേരളീയംതന്നെ. മയമതത്തിനു കേരളത്തിൽ അത്യധികം പ്രചാരമുണ്ട്. അതും വിശ്വകർമ്മീയവും കൂടി കേരളോൽപന്നങ്ങളാണെന്നു ഗണിക്കാവുന്നതാണു്. മയമതത്തോടു സമുച്ചയകാരനു വലിയ കടപ്പാടുണ്ട്. രണ്ടു മയമതങ്ങളെ നീലകണ്ഠൻ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഒന്നേ നമുക്കു കിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ.

മയമതം

അസൂരശില്പിയായ മയനാണു് ഈ നിബന്ധന നിർമ്മിച്ചതെന്നു ഗ്രന്ഥത്തിൽ അതിന്റെ പ്രശസ്തിക്കു വേണ്ടി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

“പിതാമഹാദ്വൈരമരൈർമ്മുനീശ്വരൈ-
ര്യമാ യഥോക്തം സകലം മയേന തൽ
തഥാ തഥോക്തം സുധിയാം ദിവ്യൗകസാം
നൃണാം ച യുക്ത്യാഖിലവാസ്തുലക്ഷണം”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. മുദ്രിതമായ മയമതത്തിൽ ആകെ മുപ്പത്തിനാലധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അതിനുമേൽ നാലധ്യായങ്ങൾകൂടി കാണണമെന്നാണ് അഭിജ്ഞാനാരുടെ പക്ഷം. പീഠലക്ഷണത്തിന്റെ വർണ്ണനത്തോടുകൂടിയാണ് മുദ്രിതഭാഗം അവസാനിക്കുന്നത്.

വാസ്തുവിദ്യ

വാസ്തുവിദ്യയുടെ കാലത്തേയോ കർത്താവിനേയോ പറ്റി യാതൊരറിവുമില്ല. അതും മയമതം പോലെ പ്രായേണ അനുഷ്ടുപ്ചരന്ദ്രസിൽ ഉപനിബദ്ധമായിക്കാണുന്നു. ആകെ പതിനാറധ്യായങ്ങളുണ്ട്. സാധനകഥനം, വസുധാലക്ഷണം, വാസ്തുദേവതാകഥനം, പുരുഷ സംസ്ഥാനം ഇങ്ങനെയാണ് അധ്യായങ്ങൾക്കു സംജ്ഞകൾ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

“ദാരസീകരണം പശ്ചാന്നിധിഗേഹസ്യ ലക്ഷണം
വക്ഷ്യേ, നൈവാത്ര വക്ഷ്യാമിഗ്രന്ഥബാഹുല്യതോ ഭയാൽ”

എന്ന് ആചാര്യൻ 13-ആമധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ നിന്നു വാസ്തുവിദ്യക്കപ്പുറം നിധിഗേഹം എന്നും ഒരു ഗ്രന്ഥം അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി വെളിപ്പെടുന്നു. അതു കണ്ടു കിട്ടിയിട്ടില്ല.

വിശ്വകർമ്മീയം

നീലകണ്ഠൻ സ്മരിച്ചിരിക്കുന്ന വിശ്വകർമ്മീയവും ഒരു കേരളീയശില്പഗ്രന്ഥമാണെന്നു തോന്നുന്നു.

“ഭഗവന്തം ദേവദേവം നത്യാ വ്യാപിനമിഷ്ടദം
നരാണാം ശ്രേയസേ ചൈവ പ്രാർത്ഥിതാനാം ഹിതേച്ഛയാ
ഗൃഹാണാം ശോഭനം സ്ഥാനം ദേവതാനാം ഗവാം നൃണാം
ജലസ്ഥാനം ശിലാസ്ഥാനമാരാമസ്ഥാനമേവ ച
ക്ഷേത്രമക്ഷേത്രമശ്രേഷ്ഠം മധ്യമന്തം തഥാപരം
സംക്ഷേപേണ പ്രവക്ഷ്യാമി യഥാഹ ഭഗവാനജഃ”

ഇവ അതിലെ ശ്ലോകങ്ങളാണ്. ഇത്തരത്തിലുള്ള ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കെല്ലാം പ്രായേണ മണിപ്രവാളാനുവാദങ്ങളും ഭാഷാ വ്യാഖ്യാനങ്ങളും ചില കേരളീയപണ്ഡിതന്മാർ നിർമ്മിച്ച കാണാനുണ്ടെന്നു ഞാൻ മുന്തുതന്നെ സൂചിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

മാതംഗലീല

ഗജശാസ്ത്രത്തെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം മാതംഗലീലയെക്കാൾ പ്രചുരപ്രചാരവും പ്രമാണി ഭൂതവുമായ ഒരു ഗ്രന്ഥം കേരളത്തിലില്ല. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥം പന്ത്രണ്ടു പടലങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മനുഷ്യാലയചന്ദ്രികയപ്പോലെ വിഭിന്നവൃത്തങ്ങളിലാണ് മാതംഗലീലയും വിരചിതമായിരിക്കുന്നത്. നാഗോൽപത്യധികാരം, ശുഭലക്ഷണാധികാരം, അശുഭലക്ഷണാധികാരം, ആയുർലക്ഷണാധികാരം, വയോലക്ഷണാധികാരം, മാനനിർണ്ണയാധികാരം, മൂല്യവിശേഷാധികാരം. സത്വലക്ഷണാധികാരം, മതഭേദാധികാരം, ഗജഗ്രഹാധികാരം, ഗജരക്ഷണദിനർത്തുചര്യാധികാരം, ആയോരണഗുണാദ്യധികാരം ഇവയാണ് പടലങ്ങളുടെ സംജ്ഞകൾ.

നാഗോൽപത്തി

അംഗരാജ്യത്തിൽ രോമപാദനെന്നു പണ്ട് ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. ദശരഥമഹാരാജാവിന്റെ ബന്ധുവായ ഒരു രോമപാദനുമായി നാം രാമായണത്തിൽ പരിചയപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ. അദ്ദേഹം തന്നെയായിരിക്കണം ഈ രോമപാദനം. ഒരിക്കൽ അനവധി ആനകൾ ഒന്നിച്ചുകൂടി അംഗരാജ്യത്തിലെ വിളവുകൾ നശിപ്പിക്കുകയും രോമപാദൻ കാട്ടിൽ പോയി അവയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു രാജധാനിയിൽ കെട്ടിയിടുകയും ചെയ്തു. അവ പാലകാപ്യമഹർഷിയുടെ ആനകളായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ ഗജങ്ങളെ അന്വേഷിച്ച് അംഗരാജ്യത്തിൽ ചെല്ലുകയും അവിടെ അവയെ കണ്ടു അവയ്ക്കു വ്രണചികിത്സ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം രോമപാദൻ ആ മഹർഷിയെ അർഘ്യപാദ്യാദികൾ സംഭാവന ചെയ്തു പ്രസാദിപ്പിച്ച് അദ്ദേഹത്തിനും ആ ഗജങ്ങൾക്കും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെപ്പറ്റി ചോദിച്ചു. പാലകാപ്യൻ അതിന്നു താഴെ സംക്ഷേപിക്കുന്ന വിധത്തിൽ മറുപടി പറഞ്ഞു: “പണ്ട് ആനകൾക്കു സ്വർഗ്ഗത്തിലോ ഭൂമിയിലോ യഥേഷ്ടം സഞ്ചരിക്കുവാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ചില ആനകൾ ഹിമവൽപർവ്വതത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ഒരു വലിയ വടവൃക്ഷത്തിന്റെ ശാഖകൾ നശിപ്പിക്കുകയും അപ്പോൾ അവിടെ തപസ്സുചെയ്തു കൊണ്ടിരുന്ന ദീർഘതപസ്സെന്ന മഹർഷി അതു കണ്ടു കോപിച്ച് ‘ഇനി നിങ്ങൾ മനുഷ്യർക്കു വാഹനങ്ങളായി തീരുവിൻ’ എന്ന് അവയെ ശപിക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം അവ പല രോഗങ്ങൾക്കും വശംവദങ്ങളായി. ബ്രഹ്മാവു കരുണയോടുകൂടി ആയുർവേദപരായണനായ ഒരു മുനി ഗജബന്ധുവായി കാലാന്തരത്തിൽ അവതരിക്കുമെന്നും അദ്ദേഹം ഗജങ്ങളുടെ വ്യാധികളെ ശമിപ്പിക്കുമെന്നും അരുളിച്ചെയ്തു. അങ്ങിനെയിരിക്കെ ഒരവസരത്തിൽ വന്യപുത്രിയായ ഗുണവതി എന്ന യുവതി മാതംഗമുനിയുടെ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിക്കുകയും ദേവേന്ദ്രൻ തന്റെ തപോവിഘ്നത്തിനായി അയച്ച ഒരു സ്ത്രീയാണ് അവൾ എന്നു ശങ്കിച്ച് ആ മുനി അവളെ പിടിയാനയാകട്ടെ എന്നു ശപിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശാപമോചനവരം നിമിത്തം ആ പിടിയാന സാമഗായനമുനിയുടെ രേതസ്സു പാനംചെയ്തതും തൽഫലമായി പാലകാപ്യൻ എന്ന മുനികുമാരനെ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ പാലകാപ്യൻ തന്നെയാണ് ഞാൻ ” ഇങ്ങനെയുള്ള ആത്മകഥാകഥനത്തിനുമേൽ ഹസ്സായുർവേദത്തെ സമഗ്രമായി അദ്ദേഹം അംഗരാജാവിനെ ഉപദേശിച്ചു. ഇതാണ് പുരാണപ്രസിദ്ധമായ ഗജോൽപത്തികഥ.

ഔത്തരാഹനായ പാലകാപ്യനാണ് ഹസ്ത്യായുർവേദത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവെന്നു മാത്രമേ ഉറഹാപോഹകശലന്മാർ ഈ കഥയിൽനിന്നു ധരിക്കേണ്ടതായിട്ടുള്ളൂ. മാതംഗലീലയിൽ നിന്നു മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ പകർത്തുന്നു:

“ധർമ്മാത്മികാ സൃഷ്ടിരനേകപാനാം,
ഹിതായ യജ്ഞസ്യ ച ദേവതാനാം,
വിശേഷതോ രാജഹിതായ, തസ്മാ-
ദ്ഭൃതേന നാഗാഃ ഖലു രക്ഷണീയാഃ”

“യുധ്യന്തി കേവലം യോധാ വഹന്ത്യേവ ഹയാ രഥാൻ
വാരണാസ്തു നരേന്ദ്രാർഹാ യുധ്യന്തി ച വഹന്തി ച”

“നാഗാധ്യക്ഷേണസ്തു ധീമാൻ നരപതിസദൃശോ
ധർമ്മികസ്സാമിഭക്തഃ
ശുദ്ധസ്തത്യപ്രതിജ്ഞോ വ്യസനവിരഹിത-
സ്സായതാക്ഷോ വിനീതഃ
ഉത്സാഹി ദൃഷ്ടകർമ്മാ പ്രിയവചനരത-
സ്സദ്ഗുരോരാത്തശാസ്ത്രോ
ദക്ഷോ ധീരശൂരന്യോ ഗജഹരണചണോ
നിർഭയസ്സർവവേത്താ.”

ഒരു ആനക്കാരനാണായിരിക്കേണ്ട സിദ്ധികൾ എന്തെല്ലാമെന്ന് ഒട്ടുവിലത്തെ പദ്യത്തിൽ നിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. മാതംഗലീല പാലകാപ്യന്റെ മൂലഗ്രന്ഥം നിഷ്കർഷിച്ചു പഠിച്ചു സംഗ്രഹിച്ചതാണെന്ന്

“മൂന്നിന്ദ്രോദിതമാതംഗശാസ്ത്രാഗാധർണ്ണവാനായാ
അല്ലാ മാതംഗലീലേതി ലബ്ധേയം ശോധ്യതാം ബുധൈഃ”

എന്ന പദ്യത്തിൽ നീലകണ്ഠൻ നിവേദനം ചെയ്യുന്നു. മാതംഗലീലയുടെ ഭാഷാൻവാദങ്ങളെപ്പറ്റി യഥാവസരം പ്രസ്താവിക്കാം.

കാവ്യോല്ലാസം

ഇതു് ഒരു അലങ്കാരഗ്രന്ഥമാകുന്നു. ‘നൃസിംഹയാദവാകാര’ മുതലായ ശ്ലോകങ്ങൾക്കുശേഷം ആചാര്യൻ ഇങ്ങനെ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു:

“ശാസ്ത്രന്യായപ്രായകാവ്യപ്രകാശാ-
ദ്യർത്ഥാംഭോധൗ തദ്...
ഗാഹന്തേ നോ ബാലകാസ്താവദസ്താൽ
കാവ്യോല്ലാസഃ കഥ്യതേ ഹൃദ്യരൂപഃ

അസുദ് ബുദ്ധേർവിശുദ്ധൈശ്ച മുഹൂരപി ബഹുത-
 ത്രാവലോകാനയാ യ-
 ല്ലണ്ണം ബുദ്ധഞ്ച കിഞ്ചിത്തദപി ബുധജനൈ-
 സ്സാധു സംശോധനീയം;
 അന്യേ രാജന്വിദാനീന്തന്മിതി കിമു തൽ-
 കാലജാ ദീപികാ ന
 ധാന്തം നിർമ്മൂലയേദക്ഷരവിനിമയതഃ
 കോത്ര ദോഷോർത്ഥസാമ്യേ?

സല്ലഗ്രന്ഥതയാപ്യതിവ ഗഹനാ ന്യായഗ്രഹഗ്രന്ഥിലാ-
 സ്തർക്കൈശ്ചാപി പുരാതനോദിതമഹാതന്ത്രാന്തരസമാസ്തഃ
 ഹൃദ്യൈര്യദു തു കാവ്യലക്ഷണപരാ തൽകാരികാ കഥ്യതേ
 പദ്യൈഃ പ്രാകൃതവർജ്ജിതൈസ്സദനരൂപോദാഹൃതിശ്ചോച്യതേ.
 ആദൗ കാവ്യസ്വരൂപാദ്യവയവവിഭവഃ
 ശബ്ദദോഷ വാച്യ-
 ദ്യർത്ഥാർത്ഥവ്യഞ്ജകത്വധ്വനിഗതിരസഭാ-
 വാദിദോഷാ ഗുണാശ്ച,
 കാവ്യാലങ്കാരനാട്യോദിതവിധിഗതയോ
 രൂപകാങ്കപ്രദോ
 ഗീതാതോദ്യാദിലക്ഷ്യപ്രഭൃതി ബഹുവിധാ-
 സ്സന്തി സംക്ഷേപതോത്രം.”

പൂർവാചാര്യന്മാരുടെ കാവ്യപ്രകാശാദിഗ്രന്ഥങ്ങൾ തർക്കജഡിലങ്ങളാകയാൽ അവയിലെ തത്ത്വങ്ങൾ കാരികകളാക്കി സംസ്കൃതഭാഷാപദ്യങ്ങളിൽ അനരൂപങ്ങളായ ഉദാഹരണങ്ങളോടുകൂടി രചിക്കുന്നതായി പ്രണേതാവു പറയുന്നു. ഒടുവിലത്തേ പദ്യത്തിൽനിന്നു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വ്യാപ്തി മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്. അത് പല ഉന്മേഷങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കാവ്യോല്പാസത്തിന്റെ സ്വരൂപം എന്തെന്നറിവാൻ രണ്ടുദാഹരണങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കാം:

- 1 “അർത്ഥാനാം വ്യഞ്ജകത്വം തു പദവൈശിഷ്ട്യതോ യഥാ-
 ഏകാഹം പൃഥുപൂർണ്ണകംഭവഹനാൽ സ്വേദശ്രമക്ലാന്തിഭിഃ
 ഖിന്നാസ്തി ക്ഷണമത്ര ഗേഹനികടേ വിശ്രമ്യ യാസ്യായഥ
 ഇത്യുക്തൗ കവിവാക്ചമൽക്രതിഗതേർവൈശിഷ്ട്യതോ വ്യജ്യതേ
 ചൗര്യോപാത്തരതിപ്രഗോപനവിധിഃ കസ്യാശ്ചി ദേണീദൃശഃ”
- 2 “വ്യാഗ്യാർത്ഥദേശവൈശിഷ്ട്യാദർത്ഥവ്യഞ്ജകതാ യഥാ-
 ശബ്ദാർത്ഥം വാക്യസമ്പൽപ്രഥിമപരമതാൽ-
 പര്യമപ്യപ്രധാനീ-
 കൃത്യന്യൽ സമ്യഗർത്ഥാന്തരമഭിജനയേ-

ദ്വ്യഞ്ജനൈർവൃത്തിഭേദൈഃ
ശബ്ദോസൗ വ്യഞ്ജകസ്സോദപി ച തദ്ദദിത-
വ്യംഗ്യഭേദാത്മകാർത്ഥോ-
പ്യേവം കുത്രാപി ചാർത്ഥാന്തരമപി ജനയൻ
വ്യംഗ്യതോ വ്യംഗ്യമേതൽ.

യഥാ-

“സരസിരുഹദലേ വിഭാതി നീലേ
രമണ സുനിർമ്മലനിശ്ചലാ വലാകാ
മരകതമണിഭാജനേ നിലീനാ
ശശിവിശദാ നവശംഖശൃക്കിങ്കേവ”

ശ്ലോകങ്ങൾക്കു പ്രായേണ രചനാഭംഗി കുറവാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

വെട്ടത്തുനാട്ടു രവിവർമ്മത്തമ്പുരാൻ

കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ മധ്യത്തിൽ രവിവർമ്മാവെന്നൊരു രാജാവു വെട്ടത്തുനാട്ടു ഭരിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം പണ്ഡിതന്മാരേയും കവികളേയും പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചിരുന്നതിൽ ജാഗരൂകനായിരുന്നു. അതിനുപുറമേ അദ്ദേഹം ഇളയതമ്പുരാനായിരുന്നപ്പോൾ ഭാഗവതടികാ സമുച്ചയം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥവും നിർമ്മിക്കുകയുണ്ടായി. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലുള്ള ചില ശ്ലോകങ്ങളാണ് അടിയിൽ കാണുന്നത്:

“നമഃ ശ്രീശങ്കരാചാര്യപാദേഭ്യോ ഞയർദ്ദയാലുഭിഃ
അർത്ഥാപനേന ശാസ്താണാം വർത്തനീ രക്ഷിതാ സതാം.

തുംഗഗംഭീരതാക്ഷാന്തമഹീധരമഹോദധിഃ
ചകാസ്തിപൃഥിവിചക്രശക്രോ വിക്രമഭൂപതിഃ

കമലസ്യാപി കാഠിന്യം കലിശസ്യാപി മാർദ്ദവം
വ്യഞ്ജയന്ത്യാ വിധത്തേ യോ ബുദ്ധ്യാ സ്വായത്തസിദ്ധിതാം.

അമംബ്ലൈകതന്ത്രഭക്തമർത്തയാമർത്തമഹോദധഃ
നിജധൂർവഹണേ ശക്തം യൽകലം കലശേഖരഃ,

പ്രകൃത്യാ തസ്യ മിത്രത്വേ വർത്തതേ ബദ്ധസൗഹൃദഃ
പ്രകാശഭൂപതിസ്തസ്യ മാഹാത്മ്യം ദൂരതോ ഗിരാം.

കൃത്സം വിശ്വംഭരാഭാരം ലഘുകൃത്യ സ്വഗൗരവാൽ
യദീയാ മുഹൂരാശാന്യേ ധിഷണാ വിഷയാന്തരം.

ആമോദം ദധതി ഗ്രാമാ യസ്യ രാജ്യേ ദ്വിജന്മനാം
കിശോരമാരുതാനീതനിളാനീരജരേണവഃ

സാധവോ യേന മോഹാസൈത്യമുൽഖാതാഃ പരതഃ പദൈഃ
സ്വാരാജ്യേ പ്രതിരോപ്യന്തേ ദാനമാനാംബുദോഹമെളെ.

നവപ്രതാപനിർദ്ധൃത പരോത്ഥാനഫലോദയഃ
ലോകേഷു കീർത്തയാ വിദ്യാസു ബുദ്ധ്യാ വ്യാപ്തീമുപേയിവാൻ

വാസുദേവപദാംഭോജമകരന്ദമധുവ്രതഃ
രവിവർമ്മാനുജസ്തസ്യ രാജരാജസ്യ രാജതേ.

ആയുർവിദ്യാധനാനാം യസ്സാധനാനാമുദാരധീഃ
വിനിയോഗം വിതന്തേ സമീക്ഷ്യ ഫലമക്ഷയം.
ശ്രീഭാഗവതഭാവർത്ഥമാൻ യഥാശ്രുതമധീയതാ
യസ്യലീലാശുകേനാപി ശ്രീമതശ്ശ്രീശുകായിതം.

സമാനഹൃദയൈസ്സാർദ്ധം വിബുധൈസ്സന്നിയോഗ സമിത്തെഃ
ശ്രീഭാഗവതടീകാനാം വിധത്തേ സ സമുച്യതം.”

അന്നത്തെ വെട്ടത്തുനാട്ടുരാജാവു സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലേയും കൊച്ചി മഹാരാജാവിന്റെയും ആപ്തമിത്രമായിരുന്നു എന്ന് ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു നാം അറിയുന്നു. രവിവർമ്മാന്റെ ഒരു കൃഷ്ണഭക്തനായിരുന്നതിനുപുറമെ വൈദ്യശാസ്ത്രവിചക്ഷണനുംകൂടി ആയിരുന്നു എന്നും ഊഹിക്കാവുന്നതാണ്. വാസുദേവസംജ്ഞനായ ഒരു കവി രവിവർമ്മാവിന്റെ സദസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമധേയത്തോടു് അനുബദ്ധമായി മൂന്നു സർഗ്ഗത്തിൽ സംക്ഷേപരാമായണമെന്നും അഞ്ചു സർഗ്ഗത്തിൽ സംക്ഷേപഭാരതമെന്നും പത്തു സർഗ്ഗത്തിൽ ഗോവിന്ദചരിതമെന്നും മൂന്നു കാവ്യങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇവ കൂടാതെ ഏഴു സർഗ്ഗത്തിൽ വിരചിതമായ കല്യാണനൈഷധം എന്ന കാവ്യവും അദ്ദേഹത്തിന്റേതാണെന്ന് ഒരു വിധം നിർണ്ണയിക്കുവാൻ കഴിയും. ശ്യാതാരണ്യസ്തുതി എന്നൊരു സംസ്കൃതഗദ്യവും രവിവർമ്മാവിന്റെ ആജ്ഞാനുസാരം നിർമ്മിതമായിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ പ്രണേതാവു മറ്റൊരു കവിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. ആദ്യം നിർദ്ദേശിച്ച നാലു കാവ്യങ്ങളും ബാലപാഠത്തിനായി അനുഷ്ഠിച്ചുവെത്തിയിട്ടുള്ളവയാണ്. രവിവർമ്മത്തമ്പുരാൻ തൃക്കണ്ടിയൂർ അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടേയും പുരസ്കർത്താവായിരുന്നു. പിഷാരടി തന്റെ പ്രവേശകം എന്ന വ്യാകരണഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഉപക്രമത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ

“ലക്ഷ്മാ പ്രകാശവിഷയം രഞ്ജയൻ നിജയാ നിജം
നിത്യമുദ്യൻ വിജയതേ സുകൃതാലംബനം രവിഃ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ രവിവർമ്മാവിനേയും ആദിത്യഭഗവാനേയും ശ്ലേഷപ്രയോഗസാമർത്ഥ്യത്തെ ആശ്രയിച്ചു യൗഗപദ്യേന സ്തുതിച്ചിരിക്കുന്നു. വാസുദേവന്റെ ചില ശ്ലോ

കങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

സംക്ഷേപഭാരതം

“കരിന്ദ്രമുഖഭൂതേശഗിരിന്ദ്രതനയാനിതാ
സ്മരാമിതമദോന്മാമി സ്മരാമി തദഹം മഹഃ.

കവിലോകമുഖാം ഭോജസവിലാസനിവാസിനം
അവലോകയിതാസ്ത്യാന്തരവലേപഭരം വിധേഃ.

കന്ദസ്മനമനോഹാരി മന്ദഹാസവിരാജിതം
നന്ദഗോപകലോത്തംസമിന്ദിരാമണം ഭജേ.

... ..

ജഗദാനന്ദയൻ ഗോഭീസ്തതാം മാർഗ്ഗം സനാഥയൻ
പ്രകാശശ്രീകരോ രാജാ രവിവർമ്മാ വിരാജതേ.

ഗിരാം ദേവി രമാ ചോഭേ യം സമഗ്രഗുണോജ്ജ്വലം
ആശ്രിത്യ സ്വപ്രിയൗ ദേവൗ സ്മരതോ ന കദാചന.

തസ്യാജ്ഞയാ സ്മരനസഃ പാർത്ഥാനാം ചരിതം ശുഭം
ബ്രഹ്മസ്തംക്ഷിപ്യ സ്മരതാം പ്രസീദന്തിഹ ദേശികാഃ

സോമവംശേ ഭവദ്രാജാ ശന്തന്തർന്നാമ ധാർമ്മികഃ
സ വസൻ ഹസ്തിനപുരേ പാലയാമാസ മേദിനീം.

ഗംഗായാം തസ്യ ഭാര്യായാം ഭീഷ്മഃ പുത്രോ വേൽകൃതി
ബ്രഹ്മചര്യവ്രതം യസ്മിന്നാജീവാന്തം പ്രതിഷ്ഠതം”

ഒടുവിൽ

“യദേതദ്വൃത്തമേതേഷാം പാണ്ഡവാനാം മഹാത്മനാം.
സേയമേതാദൃശി കാപി വാസുദേവസ്യ നിർമ്മിതിഃ.”

എന്നു കർത്തനാമസ്മുചകമായ ഒരു ശ്ലോകവും കാണുമാനുണ്ട്.

ഗോവിന്ദചരിതം

“അസ്തി ശ്രീമൽപ്രകാശേന്ദ്രവംശമംഗല്യഭൂഷണം
രവിവർമ്മാമഹീപാലസ്തതാം സുകൃതമാധുരി.

തം സർവഗുണസമ്പന്നം സമാശ്രിത്യ സരസ്വതീ
ശ്രീശ്ച ന സൂരതോ ജാതു പ്രിയായേകഗുണാശ്രയൗ.

തസ്യ ധർമ്മാത്മനഃ പ്രിയൈത്യേ ഗോവിന്ദചരിതം വയം
ബ്രൂമസ്സംക്ഷിപ്യ സൂതരാം പ്രസീദന്തിഹ ദേശികാഃ.

ശ്രീമതീ ശുരസേനേഷു ബഭ്രുവാതീവ പാവനീ
മഥുരാ നാമ നഗരീ യുദനാം പുണ്യകർമ്മണാം.

ഉഗ്രസേനോ നൃപസ്തസ്യാം വസൻ രാജ്യമപാലയൽ
അനുജേന സഹ ശ്രീമാൻ ദേവകേന മഹാത്മനാ.”

ക്ഷേത്രജന്മസ്യ പുത്രോ ഭൂൽ കംസോ നാമ ഖലോ ബലീ
ദേവകസ്യ ച കന്യാഭൂദ്ദേവകീ നാമ ശോഭനോ.

ദശമസ്കന്ധാന്തർഗ്ഗതമായ കഥയാണ് ഗോവിന്ദചരിതത്തിലെ വിഷയമെന്ന് ഇനി പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അവസാനത്തിൽ

“ഏവം സ ഭഗവാൻ വിഷ്ണുരവതാര്യ ഭൂവോ ഭരം
സ്ഥാപയൻ പരമം ധർമ്മം രരക്ഷ സകലം ജഗൽ.”

എന്ന ശ്ലോകവും അതിൽപ്പിന്നിട്ട് ഒരു സർഗ്ഗാന്തശ്ലോകവും കൂടിയുണ്ട്.

കല്യാണനൈഷധം

“ലക്ഷ്മീമാബിഭൂതേ കാന്താം സാക്ഷാൽകല്യാണഹേതവേ
നമസ്തത്യായ ശാന്തായ പുണ്യശ്ലോകായ ശാർദ്ദംഗിണേ.

അസ്തി ദേവവരശ്ലോഘോ ഭീമഭൂപജയാദൃതഃ
പ്രകാശരാജോധർമ്മാത്മാ രവിവർമ്മാനലോജ്ജ്വലഃ.

... ..

തൽപ്രിയൈത്യേ കലിദോഷഘ്നം നളസ്യ ചരിതം മഹൽ
സഞ്ജീഘക്ഷോഃ പ്രസീദതു വ്യാസാദ്യാ ഗുരവോ മമ.”

സംക്ഷേപരമായണം

“ശ്രീമന്തം സീതയാ സാർദ്ധമാസീനം പരമാസനേ

സാനജം സർവലോകേശം രാമചന്ദ്രമുപാസ്മഹേ.

രാമസ്യ ചരിതം പുണ്യം സംക്ഷിപ്യ വദതോ മമ
വാല്മീകീമുഖ്യാ ഗുരവഃ പ്രസിദന്തു ദയാലവഃ.

രാജാ ദശരഥോ നാമ സൂര്യവംശേ ഭവൽ പുരാ
അയോധ്യായാം സ നിവസൻ പാലയാമാസ മേദിനീം.”

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ രവിവർമ്മാവിനെ സ്തുരിച്ചുകാണുന്നില്ല. പക്ഷേ ഒടുവിൽ വാസുദേവകൃതമെന്നു ലേഖകന്റെ കുറിപ്പുണ്ട്. ഈ കാവ്യങ്ങളിലെല്ലാം സർഗ്ഗാന്തശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രം ഇത്തരവുത്തങ്ങളിൽ നിബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള ചെറിയ കൃതികളിൽ വലിയ മനോധർമ്മപ്രകടനത്തിനൊന്നും മാർഗ്ഗമില്ലല്ലോ.

ശ്വേതാരണ്യസ്മൃതി

ഇതു തൃപ്രങ്ങോട്ടു ശിവന്റെ സേവാക്രമത്തെ വിവരിക്കുന്ന ഒരു ഗദ്യമാണ്.

“ശ്രീമാനാതുതസൽകവിത്വപദവിനിത്യാധ്വനീനോ വശീ
യോ ജാഗർത്തി ജഗൽപ്രകാശമഹിമാ വിരഃപ്രകാശേശ്വരഃ
തസ്യ ശ്രീരവിവർമ്മദേവന്ദ്രപതേർവാചാ കൃതാന്തദ്രുഹഃ
ശ്വേതാരണ്യനിവാസിനോ ഭഗവതസ്സേവാക്രമോ വർണ്ണ്യതേ”

കവി തൃപ്രങ്ങോട്ടപ്പന്റെ ഭക്തനാണെന്നു “നിശാതശുലവിദാരിതകൃതാന്തജ്ഞാനരാളസ്യ ഭഗവതഃ പരക്രോഡപുരേ പരിക്രീഡമാണസ്യ ചരണസരസിജയുഗമഗളിതാദരമനദിവസമുപാസേ” എന്ന ഭാഗത്തിൽ ആവേദനം ചെയ്യുന്നു.

ദേശിങ്ങനാട്ട് രാമവർമ്മ മഹാരാജാവ്

കൊല്ലവർഷം എട്ടാംശതകത്തിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിൽ ജയസിംഹനാട്ട് (ദേശിങ്ങനാട്ടു) എന്നുകൂടി പേരുള്ള കൊല്ലത്തു് ‘രാമവർമ്മ’ എന്നു പ്രസിദ്ധനായ ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജ്യേഷ്ഠനായ ഉദയമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിനും വിജയനഗരസാമ്രാജ്യത്തിലെ ചക്രവർത്തികളുമായി യുദ്ധം ചെയ്യേണ്ടിവന്നു. രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ശാസനങ്ങൾ 683 മുതൽ 722 വരെയുള്ള വർഷങ്ങളിൽ കാൺമാറാണു്. ക്രി. പി. 1399 മുതൽ 1645 വരെയുള്ള കാലത്തു ദേശിങ്ങനാട്ടു രാജാക്കന്മാരുടെ ശിലാരേഖകൾ ഇന്നു തിരുനെൽവേലി ജില്ലയിൽപ്പെട്ടുപല സ്ഥലങ്ങളിലും വിപ്രകീർണ്ണങ്ങളായിക്കിടക്കുന്നു. അന്നു തിരുനെൽവേലിയുടെ ഭൂരിഭാഗവും അവർക്ക് അധീനമായിരുന്നു. രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ശാസനങ്ങൾ അമ്പാസമുദ്രം, ഏർവാടി, പള്ളക്കാൽകരിച്ചുഴ്ത്തമംഗലം, തെങ്കാശി, മേലേച്ചെമ്പുൽ മുതലായ പ്രദേശങ്ങളിൽ കാണാവുന്നതാണ്. അദ്ദേഹം ഒരു വിദ്യാൽപ്രിയനും സാഹിത്യരസികനുമായിരുന്നു.

നാരായണൻനമ്പൂരി

സുഭഗസന്ദേശകാരനായ നാരായണൻനമ്പൂരി ഈ രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിനേയന്റെയും ആശ്രിതനായിരുന്നു. പ്രസ്തുത സന്ദേശത്തിൽ അദ്ദേഹം മഹാരാജാവിനെ ഇങ്ങനെ വാഴ്ന്നു:

“വീരസ്തേവ്യസ്തദന ഭവതാ വിശ്രുതോ ദാനശക്ത്യാ
രാജാ രാമാജനമനസീജോ രാമവമ്മാഭിധാനഃ
യേന സ്തീതാം ജഗതി ജയസിംഹാനുയോ യാതി കീർത്തിനഃ
പാഥോരാശിഃ പരമശുചിനാ പാർവണേനേന്ദുനേവ.

മാനോ നീവി, മനസിജശരാഃ കിങ്കരാഃ പ്രാർത്ഥിതോർത്ഥി,
ചാരോ നേത്രം, കവീരഭിമതഃ പ്രാണബന്ധുഃ കൃപാണി,
നീതിർഭാര്യോ, നിഗമഭണിതിർദ്ദേശികോ യസ്യലോകേ,
താദൃങ്മൂഗ്യോ ഭവതി സുകൃതി രാജശബ്ദാഭിധേയഃ.”

“ദൃഷ്ട്യാ തസ്യോ ദ്വിഗുണിതരസാം ഭക്തിമദ്യാഗതേഷു
പ്രജ്ഞാം തേജഃ ശ്രിയകഥ ദയാമന്നദാനാദരഞ്ച
പ്രക്രാന്തോപി പ്രകൃതവിഷയേ ന പ്രഗല്ഭഃ ക്ഷണം ത്വം
സത്സമ്പർക്കസ്തിരയതി രതിം സർവകാര്യാന്തരേഷു.”
“യസ്യ സ്വാമീ യദുകലപതിർന്നാമതോ രാമവർമ്മാ
യസ്യശ്രീമാൻ ഭവതി പരമം ദൈവതം ഭാഗിനേയഃ
ഉദ്യന്താധിരസപരിമളേ തസ്യ സന്ദേശകാവ്യേ
ഹൃദ്യേ നാരായണകവയിതുഃ പൂർവഭാഗസ്തമാപ്തഃ.”

എന്ന പദ്യത്തിലും അദ്ദേഹം തന്റെ പുരസ്കർത്താവിനേയും അവിടുത്തെ അനന്തരവനേയും സ്തുരിക്കുന്നു. കൊല്ലം എട്ടാംശതകത്തിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിലായിരിക്കണം സുഭഗസന്ദേശത്തിന്റെ നിർമ്മിതി. നാരായണന്റെ ജനനസ്ഥലമേതെന്നു വെളിവാകുന്നില്ല. പ്രേയസി യുടെ ഗൃഹം തൃശ്ശൂരായിരുന്നു.

സുഭഗസന്ദേശം

“ക്രീഡാരാമേ പുരവിജയിനഃ കൗതുകേന ക്ഷപായാം
ക്രീഡൻ ക്ഷിപ്തഃ കചകലശതഃ സന്നിഗൃഹ്യ പ്രിയായാഃ
മാസാൻ കാശ്ചിന്മനസിജശരൈശ്ശിക്ഷിതോദക്ഷിണാഞ്ചേഃ
കുലേ കൂജൽപരദൃതകലേ കോപി കാമീ നിനായ”

എന്ന ശ്ലോകംകൊണ്ടു സന്ദേശം ആരംഭിക്കുന്നു. തന്റെ പ്രേമഭാജനമായ മാനവീമേനകയെന്ന യുവതിയുമായി ഒരു യുവാവു തൃശ്ശിവപേരൂരിൽ വിഹരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ

ദുർവിധിയുടെ ശക്തിനിമിത്തം അദ്ദേഹം ദക്ഷിണസമുദ്രത്തിന്റെ തീരത്തിലുള്ള കന്യാ കുമാരിയിൽ ക്ഷിപ്തനാകുന്നു. അവിടെ നായകൻ ദേവിയെ വന്ദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു സ്നാതകബ്രാഹ്മണനെ കാണുകയും അദ്ദേഹത്തോടു നായികയെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ തൃശ്ശിവപേരൂരോളം പോകണമെന്നപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ ബ്രാഹ്മണൻ ലാടദേശീയനാണ്. പരദേശത്തുകൂടി ചിദംബരംവരെ യാത്രചെയ്തു തിരികെ പാലക്കാട്ടുവഴി കേരളത്തിൽ കടന്നു തൃശ്ശൂരേയ്ക്കു ചെല്ലുവാനാണ് അദ്ദേഹം സന്ദേശഹരനോടു് അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നത്. മാർഗ്ഗമധ്യത്തിലുള്ള ഇടലാക്കുടി (പക്ഷേ ആരുവാമൊഴി), പണകുടി, തിരുക്കുറുങ്കുടി (ശ്രീകുരംഗം) ആഴ്വാർ തിരുനഗരി, തെങ്കാശി, ശ്രീവല്ലിപ്പുത്തൂർ, തിരുപ്പുറക്കുറുന്തം, തിരുമാലിരുഞ്ചോലൈ (ഋഷഭേശിരി) ഇത്യാദി സ്ഥലങ്ങളെ വർണ്ണിച്ചതിനു മേൽ കവി സ്നാതകനെ നേരേ ചിദംബരത്തേയ്ക്കു പോകുവാൻ ഉപദേശിക്കുന്നു. പിന്നീടു് അവിടെനിന്നു തെക്കോട്ടേയ്ക്കു പോന്നു കുടകോണം, ശ്രീരംഗം, ജംബുകേശ്വരം ഇവിടങ്ങളിലുള്ള ദേവന്മാരെ വന്ദിച്ചു കൊണ്ടുനാടു (കോയമ്പത്തൂർ) കടന്നു കേരളത്തിൽ എത്തി സാമൂതിരിമഹാരാജാക്കന്മാരുടെ കീർത്തി പ്രസരിക്കുന്ന ദേശങ്ങൾ അതിലംഘിച്ചു തൃശ്ശൂരിൽ എത്തുവാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. കവിതാരീതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെച്ചേർക്കുന്നു.

ഗോപസ്ത്രീകൾ (ഇടച്ചികൾ)
 ശംഖാകല്പം ശതമഖമണിശ്യാമളം കോമളാംഗം
 താളീപത്രശ്രവണയുഗളം തത്ര ഗോപികദംബം
 ദൃഷ്ട്യാ ദൃഷ്ട്യാസ്സഖമനഭവൻ മാനു ഭൂരുത്സുകന്യാം
 കന്യാശാസ്യം ന ഭവതി നവം യൗവനം കാമിനിനാം. (1)

തിരുക്കുറുങ്കുടി (ദേശിങ്ങനാട്ടുരാജാക്കന്മാരുടെ പൂർവദേശരാജധാനി):
 ഏലാവല്ലീകലിതകദളീപേലവസ്തുർശശീതാൻ
 വാതാൻ കുണ്ടീസുതകലവധുകന്തളീഗന്ധചോരാൻ
 ആലിംഗ്യാസ്തിൻ കമലഭവനാകേളികല്യാണരംഗം
 യായാ യായാവര! വസുമതീമംഗലം ശ്രീകുരംഗം. (2)

താമ്രവർണ്ണിനദി:
 താമ്രത്തിർണ്ണാം കലശജനഃഷഃ കണ്ഡകല്യാണലക്ഷ്മീം
 പാടീരാദ്രേർദ്ദു ഹിതരമിളാമണ്ഡലീഹാരമാലാം
 ആഖ്യാം രത്താകര ഇതി ഗുണൈരംബുധേസ്സായയന്തി-
 മധശ്രാന്തിപ്രശമനകരീമർത്ഥസിഖൈയു തരേസ്സാം. (3)

തെങ്കാശിക്ഷേത്രത്തിലെ ശിവൻ:
 മത്സ്യക്രിഡാമുഖരിതശിരശ്ശേഖരസ്തത്ര വന്ദ്യ-
 ശ്ശബ്ദവ്യാഖ്യാചതുരവലയഃ കശ്ചിദാശ്ചര്യയോഗീ
 സ്യാഹാദേവീസുചരിതഫലം സ്വർഗ്ഗമൃഷ്ടാഷ്ടിധൂര്യം
 കർവൻ ജ്യോതിർദ്ദൃശി ക്ഷചതടീകന്തളാങ്കാർമ്മഭാഗഃ. (4)

ചിദംബരത്തിലെ സഭാനാഥന്മാരുടെ:

തന്യാമഗ്രേ ഭവനസൂത്രസമാപനാശംഖഘോഷോ
ഭൂയോ മാധമയമൃഗകലോച്ചാടനവ്യഗ്രഘോഷഃ
ശ്രുത്യേ: പ്രിയൈ മുനിജനമനഃകേകീജീമൂതഘോഷോ
മന്ത്രോന്മേഷസ്തുവ മണിസഭാനാഥമഞ്ജീരഘോഷഃ. (5)

തുശ്ശിവപേരൂർ:

തേഷാം മധ്യേ ത്രിപുരജയിനോർന്നിത്യസാന്നിധ്യേയാഗാൽ
പ്രാപ്യാ പുണ്യാ തവ വൃഷപുരീ പ്രാണനാമാസ്സദം മേ
യാമുത്സംഗേ കസുമരജസാ ധൂസരാംഗീ പ്രമോദാൽ
കേളീലോലാമിവ ദുഹിതരം കേരളോർവി ദധാതി. (6)

സന്ധ്യായന്തേ സരസിജദ്ദശാം പക്ഷബിംബോഷ്ടഭാസ-
സ്താരായന്തേ സ്തനതടജ്ജേഷോ നിസ്തൃഷാ മുഷ്ണികാജ്യഃ
ചന്ദ്രായന്തേ കമലസുഷമാകൃത്തി വക്ത്രാണി യന്ത്യാം
ജ്യോത്സ്നായന്തേ പ്രതിനവസ്യാസ്യന്ദിനോ മന്ദഹാസാഃ

എന്നും മറ്റും ആ നഗരത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ കവി അനേകം പ്രകാരത്തിൽ അന കീർത്തനം ചെയ്യുന്നു. അനന്തരം തന്റെ പ്രിയതമയുടെ ഭവനത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രശംസ ഉണ്ടുണ്ടെ ആരംഭിക്കുന്നു:

തത്രോദഞ്ചന്മണിഗണമഹശ്ശാരപര്യന്തദീപ്രം
ദൂരാദ്വാരോല്ലിഖിതകമലാഹസ്തിരന്താഭിഷേകം
ആയുഷ്യം തേ നയനയുഗളീപുണ്യപുഞ്ജസ്യപുഷ്പാ-
ന്മൽപ്രേയസ്യാ മണിനിലയനം മാനവീമേനകായാഃ. (8)

നായികയുടെ സൗന്ദര്യവർണ്ണനവും മറ്റും ശ്ലാഘാസീമയെ അതിലംഘിക്കുന്നവിധത്തിൽ മനോഹരമായിട്ടുണ്ട്.

നായികാപ്രശസ്തി:

സാ വാ നീവി സരസിജഭവസ്സർഗ്ഗചാതുര്യസിന്ധോ?
സാ വാ വാപി മനസിജകൃതാ മന്മനോമജ്ജനായ?
സാ വാ ഭൂമിസ്തകലജഗതാം നേത്രസാഹചല്യസിന്ധോ?
സാ വാ ദേവി ക്ഷിതിതലഗതാ മാനുഷീ കൈതവേന? (9)

നായികയുടെ മന്ദഹാസം:

ജ്യോത്സ്നാലക്ഷ്മയാഃപരിഭവപദം യൗവനം പാണ്ഡരിമ്നോ
മല്ലിമിത്രം മനസിജയശോഭിവ്യവല്യാഃപ്രസൂനം
മന്യേ വ്രീളാജനകമമൃതസ്യാശ്രയം മാധുരീണാം
മന്ദാരാണാം മദനിയമനം മന്ദഹാസം മൃഗാക്ഷ്യാഃ. (10)

ഉത്തരാർദ്ധം കവിതാമാധ്യര്യംകൊണ്ടു പൂർവ്വാർദ്ധത്തെ അതിശയിക്കുന്നു എന്നു വേണം പറയുവാൻ. ശ്രുകസന്ദേശത്തിലും ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിലുമെന്നപോലെ 'യൽ സത്യം തദ്ഭവതു' എന്ന വാക്യം സുഭഗസന്ദേശത്തിലും

ഏവം പ്രായൈർവിരഹിശിഖിനാലീഡമുഷാംഗയഷ്ടിർ-
ബാലാ വാക്യൈർമ്മുഹൂരപവനേ കിന്ന മുർച്ചാമുപൈതി
യൽ സത്യം തദ്ഭവതു ഭഗവന്നദ്യ യദ്യദ്യപേതി
പ്രാണേശോ മേ പതനമനയോഃ പ്രാങ്മുഖം പുഷ്പയോസ്സാൽ. (11)

എന്ന പദ്യത്തിൽ കാണുന്നു.

നാരായണൻ തന്റെ കവിയെപ്പറ്റി വലിയ മതിപ്പാണുണ്ടായിരുന്നതെന്ന് ഉത്തരാർദ്ധത്തിന്റെ ഒടുവിലുള്ള അധോലിഖിതമായ പദ്യത്തിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നു.

മുക്താരത്നം മലയമരുതം ചന്ദനം ച പ്രസൂയ
പ്രഖ്യാതാ ദിൽ കവിമപി തഥാസോഷു കീർത്തൈത്യ കനിഷും
വിദഗ്ദ്ധപ്രിയൈത്യ ബഹുരസസുധാസ്യന്ദി സന്ദേശകാവ്യം
ബദ്ധം താവദിരതമഭവത്തേന നാരായണേന.

മുത്തിനും മലയവായുവിനും ചന്ദനവൃക്ഷത്തിനും ജനയിത്രിയായ ദക്ഷിണദിക്കു കീർത്തിയ്ക്കുവേണ്ടി അവയ്ക്കു കനിഷുസഹോദരനായി അദ്ദേഹത്തെ പ്രസവിച്ചുവത്രേ. ആ ആത്മസ്തുതി കേവലം അനാസുദമാണെന്ന് അനുവാചകന്മാർ വിധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. നമ്പൂരി മറ്റു പല കേരളീയകവികളേയും പോലെ പാണ്ഡ്യചോളരാജ്യങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ച് അവിടെയുള്ള പല സ്ഥലങ്ങളേയുംപറ്റി പ്രകൃഷ്ടമായ വിജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു.

കുശാഭ്യുദയം

കുശാഭ്യുദയം എന്നൊരു കാവ്യവും ഈ രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ചു നിർമ്മിതമായിട്ടുണ്ട്. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ഗുരു 'മഹാകാവ്യപഥാധിനിന'നായ മഹാദേവനെ നന്നൊരു പണ്ഡിതനാണ്. അദ്ദേഹവും ശിഷ്യനും ഏതു ദേശക്കാരായിരുന്നു എന്നറിയുന്നില്ല. താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ ആ കാവ്യത്തിലുള്ളവയാണ്:

അസ്യാർജ്ജുനശ്രീർജ്ജയസിംഹരാജ-
സന്താനരത്നാകരശീതതേജഃ
സകേരളേന്ദ്രസ്തകലാരിനാരി-
കണ്ഠസ്ഥലാലം കൃതിഹാനിദക്ഷഃ.

നയേന സാക്ഷാദ്ധിഷണേന കീർത്തയാ
നളേന കർണ്ണേന ച ദാനശക്ത്യാ

കിരീടിനാ ജന്യജയേന യസ്യ
സദക്ഷതാസീച്ച ജിതാഖിലാരേഃ.

ശ്രീരാമവർമ്മാജനി ഭാഗിനേയ-
സ്തസ്യാസുരാഭേരിവ കാർത്തികേയഃ
പ്രത്യർത്ഥിനസ്സായതി യസ്യ ശക്തേർ-
ഭംഗം സമാസാദ്യ ലയം പ്രയാന്തി.

വാങ്നർത്തകീ യദ്രസനാഗ്രരംഗേ
നർന്നർത്തി നാനാരസഭാവഹദ്യാ
യൽപാണിരല്ലീകൃതകല്പശാഖി-
ര്യന്മൂർത്തിരാവാസിതരാജലക്ഷ്മീഃ

രാജ്യേ യദീയേ ജനതാതിഹൃഷ്ടാ
ഭൈന്യേന ദാരിദ്ര്യകൃതേന ഹീനാ
സദാ സദാചാരതാ നിരാസമാ
ധനേന്യദീയേ ദയയാ സനാമാ.

തസ്യാവനിമണ്ഡലശീതഭാനോ-
സ്സാഹിത്യവിദ്യാദിവിദശബുദ്ധേഃ
നിയോഗതോ നിർമ്മലകീർത്തിരാശേ-
ര്യദപ്രവീരസ്യഗുണാലയസ്യ

മയാ മഹാകാവ്യപഥാധ്യവനിനം
ഗുരും മഹാദേവമപി പ്രണമ്യ
പ്രവക്ഷ്യതേ പാപവിനാശഹേതു-
ശ്ചേതോഭിരാമം ചരിതം കശസ്യ.

കൊല്ലത്തു (കേരളേന്ദ്രഃ) കേരളവർമ്മനാമധേയനായി രാമവർമ്മാവു് എന്ന ഒരു മഹാരാജാവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിനേയനായി ഒരു ഇളയ രാജാവുമുണ്ടായിരുന്നു. ആ യുവരാജാവിന്റെ ജിഹ്വാഗ്രത്തിൽ വാണീഗേവതി നർത്തനം ചെയ്തിരുന്നു എന്നും സാഹിത്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു പ്രത്യേകം വൈദഗ്ദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നു. കൊല്ലത്തു കേരളവർമ്മാവെന്നൊരു മഹാരാജാവു് 660 മുതൽ 675 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിലാശാസനങ്ങൾ കൊല്ലത്തു ഗണപതിനടയിലും അഗസ്തിശ്വരത്ത് ഇടലാക്കുടിയിലും തിരുനെൽവേലിയിൽ തിരുപ്പവനത്തും കല്ലിടൈക്കുറിച്ചിയിലും കാണുമാറുണ്ട്. രാമവർമ്മമഹാരാജാവു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരവനായിരുന്നിരിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. ഗണപതി, സരസ്വതി, ശിവൻ, പാർവ്വതി, വിഷ്ണു, ലക്ഷ്മി എന്നീ ദേവതമാരെ വന്ദിച്ചതിനുമേൽ കവി ബ്രാഹ്മണരെ താഴെക്കാണുന്ന പദ്യത്തിൽ അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നു:

ധരാദിതേയാംഘ്രിരജസ്തൂരി സ്യാ-
ദേനസ്തൂരിനായകലംഘനേ നഃ
യദാശ്രിതാനാം ന കദാചിദാർത്തി-
സ്തീർത്ഥാനൃശേഷാണൃപി യത്ര സന്തി.

ഈ പദ്യത്തിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ഒരു അബ്രാഹ്മണനാണെന്ന് ഊഹിക്കാം. വ്യാസൻ, പാണിനി, ശങ്കരാചാര്യർ, കാളിദാസൻ, ശ്രീഹർഷൻ എന്നീ പ്രാക്കനസ്മൃതികളേയും അദ്ദേഹം ബഹുമാനപൂർവ്വം സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്.

കൃഷ്ണസ്ത നശ്ചേതസി നിത്യമാസ്യാ-
ദജീജനദ്യം കില ദാശകന്യാ;
ശാരീരകം യേന കൃതം ച ശാസ്ത്രം
സഹേതിഹാസാദി ഹരേഃ കലാ യഃ.

ശിഷ്യേണ യേനാജനി ശങ്കരസ്യ
യച്ഛാസ്തനിഷ്ഠാസ്തതതം ച ശിഷ്യാഃ
നാരാധനീയസ്തനകാദികീർത്തിർ-
ജനസ്യ ദാക്ഷീതനയസ്ത കസ്യ?

ശ്രീശങ്കരാചാര്യകടാക്ഷധാരാ-
ധരസ്തദാ സ്തേഹജലൈരരീണഃ
ആനന്ദയൻ സിഞ്ചതി ശിഷ്യസംജ്ഞ-
സസ്യാന്യസത്തർക്കകരംബിതാനി.

സാ കാളിദാസസ്യ കൃതിശ്ചകാസ്തി
ഏദ്യാ തഥാ ഖണ്ഡനകാരകസ്യ
സതാം നികായേന സദർത്ഥതീർത്ഥേ
സിതാസിതാർണ്ണസ്തദശേത്ര സന്യേ.

കാളിദാസന്റേയും ഖണ്ഡനഖണ്ഡഖാദ്യകാരനായ ശ്രീഹർഷന്റേയും (നൈഷധകർത്താവ്) കാവ്യങ്ങൾ വായിച്ചാൽ ഗംഗയും യമുനയും സംയോജിക്കുന്ന പ്രയാഗതീർത്ഥത്തിൽ സ്നാനം ചെയ്ത ഫലമുണ്ടാകുമെന്നാകുന്നു ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥം. പ്രസന്ന സരസമാണ് കാളിദാസസൃഷ്ടിയെന്നും, വക്ത്രാകതിസുന്ദരമാണ് ശ്രീഹർഷഭണിതിയെന്നും താൽപര്യം. കശാഭ്യദയത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ നാലു സർഗ്ഗങ്ങളേ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. ഉത്തരരാമായണകഥയാണ് ഈ സർഗ്ഗങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നത്. ശ്രീരാമന്റെ സൈന്യങ്ങളും കശലവന്മാരും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം വിസ്തരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മൂന്നു പദ്യങ്ങൾകൂടി ഉദ്ധരിക്കാം:

സ്വാഭാവികേന സഹിതാ സതതം മഹിജ്ഞാ

ദേവ്യാ തയാനദിനമാശ്രമമണ്ഡലീ സാ
പുഷ്പദ്യുതിസ്ഥിതിജ്ജ്ഞാ ജനി ഭൂരിപുണ്യാ
ത്രീസ്രോതസാ മദനവൈരിജടാവലീവ.

മാതാ വിദേഹതനയേയമയോനിജാതാ
താതഃ പുരാണപുരുഷഃ ഖലു രാമനാമാ
സംസ്കാരക്തൽ കലപതിശ്ച യയോഃ കവിദ്ര-
സ്സുദ്ദർണ്ണുതേ ജഗതി കേന തയോർമ്മഹത്യാ?
അധ്യാപിപൽ സ ഭഗവാനഥ മൈമിലേയൗ
രാമായണം ശ്രുതിമനോഹരപദ്യജാതം
വാദേവതാലയസരോജമധ്യപ്രകാണ-
ധൗരേയമാത്മചരിതം മഹിതം കവിദ്രഃ.

മഴമങ്ഗലത്തു നാരായണൻനമ്പൂരി

വാഴമാവേലിയുടെ ശിഷ്യനായ ശങ്കരൻനമ്പൂരിക്കു പുറമേ നമുക്കു മഴമംഗലത്തില്ലത്തിൽ പെട്ടവരായി രണ്ടു ഗ്രന്ഥകാരന്മാരെപ്പറ്റിക്കൂടി അറിയുണ്ടെന്നും അവരിൽ ഒരാൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ നാരായണൻനമ്പൂരിയും മറ്റൊരാൾ പരമേശ്വരൻനമ്പൂരിയുമാണെന്നും മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. നാരായണനും പരമേശ്വരനും തമ്മിലുള്ള ചാർച്ച ഏതു നിലയിലുള്ളതാണെന്നറിയുന്നില്ല.

ജീവചരിത്രം

ശങ്കരൻനമ്പൂരിയെക്കാൾ അധികം സംസ്കൃതവൃൽപത്തിയും കവിതാവാസനയും നാരായണൻനമ്പൂരിക്കുണ്ടായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. രാസക്രീഡാകാവ്യത്തിന്റെ ഒരു മാതൃകാഗ്രന്ഥത്തിൽ 'മഹിഷമംഗലനാരായണകൃതം' എന്നു കാണുന്നതിൽനിന്നു കവിയായ മഹിഷമംഗലം ഈ വ്യക്തിതന്നെ എന്നു നിർണ്ണയിക്കാം. അദ്ദേഹം തന്റെ പ്രധാന ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥമായ 'സ്മാർത്തപ്രായശ്ചിത്ത വിമർശിനി'യിൽ

വിശ്വാമിത്രജദേവരാതമുനിസംഭൂതോദലസ്യാമ്പയേ
ഗ്രാമേ തത്ര മഹാവനേ മഹിഷപൂർവ്വേ മംഗലാഖ്യേ ഗൃഹേ
ജാതശ്ശങ്കരനന്ദനോ ഗണിതവിനാരായണാഖ്യോ ദ്വിജഃ
പ്രായശ്ചിത്തവിമർശിനീമരചയൽ സ്മാർത്താപരാധേഷിമാം.

എന്നു തന്നെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. ദേവരാതനും ഉദലനും പ്രവരർഷികളായ വിശ്വാമിത്രഗോത്രത്തിൽ ജനിച്ചവരും പെരുവനം ഗ്രാമത്തിലെ മഹിഷമംഗലത്തില്ലത്തിൽ ശങ്കരൻനമ്പൂരിയുടെ പുത്രനും ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞനുമായ നാരായണൻ നമ്പൂരിയാണ് സ്മാർത്തപ്രായശ്ചിത്തവിമർശിനി രചിച്ചത് എന്ന് ഈ പദ്യത്തിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. ജ്യോതിഷത്തിൽ ഗുരു പിതാവുതന്നെയായിരിക്കാം. അദ്ദേഹം ഒരോത്തില്ലാത്ത നമ്പൂരിയായിരുന്നു എന്നും ഒരിക്കൽ ഒരു യാഗശാലയിൽ യാഗം കാണുവാൻ

കടന്നുചെന്നപ്പോൾ അവിടെ സന്നിഹിതരായിരുന്ന വൈദികന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ ബഹിഷ്കരിച്ചുവെന്നും ബാല്യത്തിൽ ധൂർത്തനായി നടന്നിരുന്ന അദ്ദേഹം അതിനുശേഷം ചോളദേശത്തുപോയി മൂന്നു വേദങ്ങളിലും ആറു ശാസ്ത്രങ്ങളിലും നിഷ്ണാതനായി തിരിയെ വന്നു എന്നും തദനന്തരം മറ്റൊരു യാഗശാലയിൽ ചെന്നു തന്റെ പൂർവ്വമീമാംസാപാണ്ഡിത്യം പ്രകാശിപ്പിച്ചു എന്നും അതിനുമേൽ അദ്ദേഹത്തെക്കൂടാതെ യാഗം കഴിക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നു കേരളത്തിലെ വൈദികന്മാർ വിധിച്ചു എന്നും ഇക്കാലത്തും എവിടെയെങ്കിലും യാഗമോ അന്യാധാനമോ ഉണ്ടെങ്കിൽ മാന്യസ്ഥാനത്തു് ഒന്നാമതായി മഴമംഗലത്തിനെ സങ്കല്പിച്ച് മഴമംഗലപീഠമെന്നു പറയുന്ന ഒരു പലക വയ്ക്കാറുണ്ടെന്നും പുരാവിത്തുകൾ പറയുന്നു. ആ ഐതിഹ്യത്തിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്ന ഒരു വസ്തുത അദ്ദേഹത്തിനു ശ്രൗതസ്സാർത്തവിധികളിൽ അദ്വിതീയമായ അവഗാഹമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതാണ്. അതിനു പ്രായശ്ചിത്തവിമർശിനി പ്രത്യക്ഷലക്ഷ്യവും തന്നെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ താമസം ആദ്യകാലത്തു പെരുവനത്തും പിന്നീടു തൃശ്ശിവപേരൂര്മായിരുന്നു. പാറമേക്കാവിൽ ഒരു പുഷ്പകന്തായിരുന്നു അദ്ദേഹം സംബന്ധം ചെയ്തിരുന്നതു്. അനന്തരം ആ ക്ഷേത്രത്തിലെ ശാന്തിക്കാരനുമായി. തന്റെ പതിയായ ബ്രാഹ്മണിക്കുവേണ്ടിയാണ് അദ്ദേഹം ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകൾ നിർമ്മിച്ചതു്. നമ്പൂരി മരിക്കുന്നതിനു മുൻപ് ആ ശാന്തി വേണാട്ടുനമ്പൂരിക്കു കൊടുത്തു. അനന്തരം ഊരകത്തു ഭഗവതിയുടെ ഭക്തനായും രാജരാജൻ എന്ന നാമധേയത്താൽ വിദിതനായ കൊച്ചി മഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായും അദ്ദേഹം ജീവിതം നയിച്ചു. മഴമംഗലഭാണത്തിൽ നിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ഭാഗം അതിനു തെളിവാണ്:

“അദ്യാഹമുദ്ദണ്ഡളഭദണ്ഡവനഹിണ്ഡമാനമണ്ഡലാഗ്രസന്ദർശന സമയസഞ്ചയമാനസത്രാസരേസനതവിപക്ഷരാ ജന്യമകുടതടഘടിതമണിനികരതാരകാജാലപരിലസിതനഖചന്ദ്രബിംബസ്യ, സകലവിലാസിനീജനമനോമുകരബിംബിതസുഗേതര രൂപാമൃതസ്യ, നിഖിലനിതിശാസ്ത്രശാണദൃഷ്ടലോഖശാതരത മതിസ്സുരിതക്രത്യാക്രത്യസ്യ, സുഗേസാരസ്വതക്ഷകംഭയുഗള സംദ്രതരസാസ്യാദമുദിതഘൃദയസ്യ, സുജാതവസുജാതസംപ്രദാനസംപ്രദാനീകൃതകവി ജനകാമധേനുവദനവിനിസ്സുതവിസ്തുതയശോമയപയഃപൂരപൂരിതളവനകടാഹസ്യ, മാടമഹാരാജാസ്യ രാജരാജസ്യ നിദേശാനിജചരണാരവിന്ദസന്തരസമാരാ ധനതല്പരജനകല്പലതായമാനായാഃ കല്പിതവലയാലയ വിഹാരായാ വലയാങ്കവാമാംഗമംഗലാലംക്രിയായാശ്ശിവകാമസുന്ദര്യാശ്രീകാമാക്ഷ്യോഃ കടാക്ഷനാളവിഗളദവിരളദയാമൃതസദാ സേകപ്രഘല്പിതകവിത്വപാദപേന കേനാപി നിബദ്ധം കമപി ഭാണം.”

ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ

“രാജൽകീർത്തിവിഭൂഷിതത്രീളവനഃ ശ്രീരാജരാജാഹൃയോ
 രാജേന്ദ്രഃ ക്ഷിതിമായുഗാന്തസമയം പായാദപേതാപദഃ;
 വാമാർദ്ധാർജ്ജിതപുണ്യപുരലഹരീ സോമാർദ്ധചൂഡാമണേഃ

കാമാക്ഷീ കലദേവതാ മമ ച സാ കാമപ്രസൂഃ കല്പതാം.”

എന്നും ഒരു പദ്യമുണ്ട്. ഈ രാജരാജൻ 712 മുതൽ 740 വരെ കൊച്ചിരാജ്യം പരിപാലിച്ചു. വിരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവായെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. തദനന്തരം പണ്ടിതപാരിജാതവും കാശിക്കു് എഴുന്നള്ളിയ തമ്പുരാൻ എന്ന പേരിൽ സുവിദിതനുമായ രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ അവലംബം നമ്മുടെ കവിക്ക് സിദ്ധിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപദാനങ്ങളെ അനുകീർത്തനം ചെയ്യുന്ന ഒരു വിശിഷ്ടകാവ്യമാണ് രാജരതാവലിയം ചമ്പു. രാമവർമ്മമഹാരാജാവു് 740 മുതൽ 776 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്തു. ഈ തെളിവുകൾകൊണ്ടു നാരായണൻ നമ്പൂരിയുടെ കാലം ഉദ്ദേശം കൊല്ലം 700 മുതൽ 770 വരയാണെന്നു സാമാന്യേന നിർണ്ണയിക്കാവുന്നതാണ്.

കൃതികൾ

നാരായണൻനമ്പൂരിയുടെ കൃതികളായി സംസ്കൃതത്തിൽ (1) സ്തൂർത്തപ്രായശ്ചിത്തവിമർശിനി, (2) മഹിഷമംഗലഭാണം, (3) രാസക്രീഡാകാവ്യം, (4) ഉത്തരരാമായണചമ്പു, (5) വ്യവഹാരമാല ഇവയും, ഭാഷയിൽ (6) നൈഷധചമ്പു, (7) രാജരതാവലിയം ചമ്പു, (8) കൊടിയവീരഹം ചമ്പു, (9) ബാണയുദ്ധം ചമ്പു എന്നീ ചമ്പുക്കളും, (10) രാസക്രീഡ, (11) വിഷ്ണുമായാചരിതം, (12) തിരുനൃത്തം, (13) ദാരുകവയാ, (14) പാർവ്വതീസ്തുതി എന്നീ 5 ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകളും നമുക്കു കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. ഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റി മറ്റൊരധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കും. പ്രകൃതത്തിൽ സംസ്കൃതകൃതികളെക്കുറിച്ചു മാത്രം സ്വല്പം ഉപന്യസിക്കാം.

സ്തൂർത്തപ്രായശ്ചിത്തവിമർശിനി

ഇതു യോഗദി കർമ്മങ്ങളിൽ ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രായശ്ചിത്തവിധികളെപ്പറ്റി അഞ്ചു പരിച്ഛേദങ്ങളിൽ സവിസ്തരമായും സോപപത്തികമായും പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു മഹാനിബന്ധമാകുന്നു. പ്രസ്തുത വിഷയത്തിൽ ഇത്രമാത്രം പ്രാമാണ്യമുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥം കേരളത്തിൽ വേറെയില്ല. നാരായണൻ നമ്പൂരിയുടെ വൈദേശികങ്ങളും കേരളീയങ്ങളുമായ സൂതിഗ്രന്ഥങ്ങളിലുള്ള അതുതാവഹമായ അവഗാഹം വിമർശിനിയിൽ സർവത്ര പരിശോഭിക്കുന്നു. പ്രയോഗസാരം, രജസ്വലാപഞ്ചദശകം തുടങ്ങിയവയാണ് കേരളീയഗ്രന്ഥങ്ങൾ. പ്രയോഗസാരം മന്ത്രതന്ത്രങ്ങളെ പരാമർശിച്ചു് അജ്ഞാതനാമാവായ ഏതോ ഒരു പ്രാചീനാചാര്യനാൽ രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു വലിയ പ്രമാണഗ്രന്ഥമാകുന്നു. വിമർശിനിയിൽ

ബോധായനം ച മന്യാദീനാശ്ചലായനമേവ ച
പ്രണമ്യ ക്രിയതേ സ്തൂർത്തപ്രായശ്ചിത്തവിമർശിനി

എന്ന പ്രതിജ്ഞാപദ്യത്തിനു മേൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ ഇങ്ങനെ ഉപന്യസിച്ചുകൊണ്ടു പുരോഗമനംചെയ്യുന്നു: “അത്ര പ്രഥമഗ്നിനാശകരാ ദോഷാ ഉച്യന്തേ. തത്ര ബോധായനോ യജ്ഞപ്രായശ്ചിത്തമാഹ. അഥാതോരണ്യോർവ്യാപത്തിം വ്യാഖ്യാസ്യാമോഷ്ടാദീർന്നിമിത്തൈർവിനശ്യതി. അമേധ്യശ്വപചചണ്ഡാ ലശൂദ്രവായസപതിതരാസഭരജസ്വലാഭിശ്ച

സംസ്കൃതനേരണ്യോർവിനാശ ഇതി. അത്രാരണിവിനാശേനാഗ്നിവിനാശോപ്യുക്തഃ. ഉഭയോഃ കാര്യകാരണസംബന്ധസദ്ഭാവാൽ. തദ്ദക്തം പ്രായശ്ചിത്തസമുച്ചയേ, അരണിവിനാശേനാഗ്നി വിനാശ ഉക്ത ഇതി.”

“ചതുശ്ശൂർത്ഥസ്യോപസർജ്ജനമിതി പാണിനിവചനാദാഗതഃ” എന്നും മറ്റുമുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ തന്റെ ഗാഢമായ വ്യാകരണജ്ഞാനത്തേയും അദ്ദേഹം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. വിമർശിനിക്കു മഹാമഹോപാധ്യായൻ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭട്ടൻ ഗോദവർമ്മത്തമ്പുരാന്റെ ഒരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്.

മഹിഷമർദ്ദം ഭാണം

മറ്റു ഭാണങ്ങളെപ്പോലെ നാരായണൻനമ്പൂരിയുടെ ഭാണത്തിനും പ്രത്യേകമായ ഒരു സംജ്ഞയില്ലാത്തതിനാൽ അതിനെ മഹിഷമർദ്ദംഭാണം എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. അതു കവിയുടെ യൗവനാരംഭത്തിലെ ഒരു കൃതിയായിരിക്കണം. കേരളത്തിലെ ഭാണങ്ങളുടെ ചരിത്രത്തിൽ വിടനിട്ടു കഴിഞ്ഞാൽ അടുത്ത സ്ഥാനമാണ് അതിനുള്ളത്. കവിതാഗുണംകൊണ്ട് അതു കനിഷ്ഠികാധിഷ്ഠിതമായിത്തന്നെ നിലകൊള്ളുകയും ചെയ്യുന്നു. മാതൃക കാണിക്കുവാൻ ചില പദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം: ഗദ്യമാതൃക മുൻപുതന്നെ പ്രദർശിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞുവല്ലോ.

ഒരു സൂന്ദരി:

“ഉപചിതമിവ ഭാഗധേയമക്ഷ്ണോ-
രസജഭാരമുദാരമുദാഹന്തി
മദതരളമരാളരാജകാന്താ-
മധുരഗതാ മമ സമ്മദം വിധത്തേ.”

നായികയുടെ വിരഹാവസ്ഥ:

“ആളിനാംവചനേസ്ഥിതിനകരുതേ; കേളീശ്രുകം നേക്ഷതേ;
വ്യാളിതി സ്തമണ്ഡലേ ന സഹതേ ദത്താം മൂണാളീലതാം;
പ്രീളാവിഹവലചിത്തവൃത്തി വിഗളദ്ബാഷ്പാംബു, സാകേവലം
ബാല ബാലശിരീഷകോമളതനുശ്ശയാഗൃഹം സേവതേ.”

ഒരു യുവതിയുടെ കേശപാശം:

“കടിലമസിതമോലച്ചായമാഭോഗഭാജം
ചികരമധികദീർഘം ലംബമാനം വഹന്തി
പരിലഘലതതി പശ്യാദ്ഭാഗകാന്ത്യാപി ധൈര്യം
ന ഹി ഗുളഗുളികായാ: ക്യാപി മാധുര്യഭേദഃ.”

തേച്ചുകുളിക്കാൻപോകുന്ന ഒരു യുവതി:

“അർദ്ധാലക്ഷ്യമനോഹരോരുതയുഗളം നാത്യായതം ബിഭ്രതി
വാസഃ പ്രോഷിതഭ്രഷണൈരവയവൈഃ കാന്തിംകിരന്തീപരാം
തൈലാഭ്യക്തതന്മർന്നിബദ്ധചികരാ താംബൂലഗർഭാനനാ
വാപിംസ്സാതുമിതോ നിജാന്നിലയാനാനിര്യാതിശാതോദരീ.”

ഒരു ഗർഭിണിയുടെ വിചാരം:
“സന്താനലാഭം സഞ്ചിന്ത്യ പ്രസാദമയതേ മനഃ
ദൃയതേ ച പുനർന്നവ്യയൗവനാപായശങ്കയാ.”

‘രാജൽകീർത്തി’ ഇത്യാദി പദ്യത്തിലെ ‘ആയുഗാന്തസമയം’ എന്ന പദം കലിദിനസൂചകമാണെന്നു ചിലർ സങ്കല്പിക്കുന്നതു പ്രമാദംതന്നെ. അതു പരമാർത്ഥമാണെങ്കിൽ ഭാണ്ണത്തിന്റെ നിർമ്മിതി കൊല്ലം 390-ആണ്ടിലാണെന്നു വരേണ്ടതാണല്ലോ.

രാസക്രീഡാകാവ്യം

രാസക്രീഡ അന്യാദൃശമായ ശബ്ദംഗികൊണ്ടു് അനുവാചകന്മാരെ കോശ്മയിർക്കൊള്ളിക്കുന്ന ഒരു ഖണ്ഡകാവ്യമാകുന്നു. പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിലെ പദ്യങ്ങളെല്ലാം വസന്തതിലകമ്പുത്തത്തിലാണ് നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതിലും വലയാധിശ്വരിയുടെ വന്ദനമുണ്ടു്. ചില പദ്യങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“ആതുംഗമസ്തകമനസ്തുമിതാനഭാവ-
മാതങ്കഭാരഹരമംഭ്രിസരോജഭാജാം
മോദങ്കരോതു ശിവയോസ്സുകൃതൈകമത്യം
മാതംഗമാനഷവപുർമ്മഹിതം മഹോ നഃ.”

“പ്രാലേയശംഖകസുമസ്ഫടികാവദാതാം
ബാലേന്ദുമണ്ഡിതമനോജ്ഞകീരീടഭാരാം
ആലോകയാമി മനസാ വചസാം സവിത്രീം
നാളികയോനിവദനാംബുജകേളിഹംസീം.”

“പാരപ്രയാണസുഹൃദസ്സുകലാഗമാനാം
പാപാംബുരാശിപരിശോഷവിധൗ ധൂരിണാം
പായാസുരാധിഹരണേ ഭജതാം പ്രവീണാം
പാദാരവിന്ദതലപാംസുകണാ ഗുരൂണാം.”

“വന്ദന്ദേവകലമൗലിവിരാജമാന-
മന്ദാരമാല്യമധുവാസിതപാദപീഠം
വന്ദാമഹേ വലയമന്ദിരവാസലോലം
ചന്ദ്രാവതംസവപുരർദ്ധതപോവിലാസം.”

“ശബ്ദാഗമേഷു സുലഭോ ന പരിശ്രമോസ്തി

വിദ്വൽപ്രമോദജനകോ ന ഗിരാം വിലാസഃ
ഉദ്ദേലമന്തരുദിതാ സരസീരഹാക്ഷ-
ഭക്തിഃ പരം ജനമിമം മുഖരീകരോതി.”

“ഉദ്യോഗവത്യുസൃഗണാധിപതാവുദ്ദേതു-
മുദ്ദേലകൗതുകരോസ്തരസാ ചകോരാഃ
ആതേനീരേ ഗജഗുഹാഗജിതൈരമന്തരൈഃ
കോലാഹലൈഃ കമുദിനീമപനീതനിദ്രാം.”

“മനോന്വിഷൽകസുമവിദ്രമഞ്ജഹാസാ
ചന്ദ്രാതപപ്രസരചന്ദനചർച്ചിതാംഗീ
വൃന്ദാവനസ്യ സുഗോ വിതതാന ലക്ഷ്മീർ-
ന്നന്ദാത്മജസ്യ ഹൃദയേ പരമം പ്രമോദം.”

ഉത്തരരാമായണചമ്പു

ഉത്തരരാമായണ ചമ്പുവിലെ ഒരു സ്തവകമേ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. ആ കാവ്യത്തിനും രാസക്രി
ഡസ്തും തമ്മിലുള്ള രചനാവിഷയകമായ ഏകോദരസഹോദരത്വം വിശദമാണ്. പോരെ
ങ്കിൽ താഴെക്കാണുന്ന ചമ്പുപദ്യങ്ങൾ ആ ബന്ധത്തെ പ്രസ്താവിക്കുമായി ഉൽഘോഷിക്കുകയും
ചെയ്യുന്നു:

“വന്ദാരുദേവഗണമൗലിവിരാജമാന-
മന്ദാരസുനസുരഭീകൃതപാദപീഠാം
സംഭാവയാമി ഹൃദയേന സരസ്വതീം താ-
മംഭോജയോനിവദനാംബുജരാജഹംസീം.”

“ഹസ്താരവിന്ദപ്രതപ്തപുഷ്പശരേക്ഷചാപ-
പാശാംകശാനന്ദണദ്രുഷണമാല്യലേപാൻ
വന്ദാമഹേ വലയമന്ദിരവാസലോലാം
ശ്ചന്ദ്രാവതംസവപുരർദ്ധതപോവിലാസാൻ.”

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു കവിടെ ‘കൃഷ്ണൻ’ എന്നൊരു ഗുരുവുണ്ടായിരുന്നതായി വെളിപ്പെടു
ന്നു:

“യശോദയാമണ്ഡിതാത്മാ യഥേഷ്ടദൃഘഗോധനഃ
ജയത്യുമേയമഹിമാ കൃഷ്ണഃ കൃഷ്ണ ഇവാപരഃ,

ശ്രുതിര്യം ശ്രുതസമ്പന്നമാശ്രിത്യാശ്രിതവത്സലം
രഥയത്യമലൈരംഗൈരതിരമ്യപദക്രമാ.

തൽക്രപാവാരീസമ്പർക്കരോഹസാരസ്വതാംകരഃ
ചരിതം രാമചന്ദ്രസ്യ രചയാമ്യഹമുത്തരം.”

വേദവേദാംഗവിജ്ഞനായ ഈ ഗുരുവിനെപ്പറ്റി ഒരറിവും ലഭിക്കുന്നില്ല. പ്രസ്തുത ചമ്പു വിൽനിന്ന് ഒരു ഗദ്യത്തിലെ ഏതാനും പംക്തികളും ചില പദ്യങ്ങളും ഉദ്ധരിക്കാം.

ഗദ്യം

“... സത്യലോകമിവ വിരാജമാനപത്മാസനം, വൈകുണ്ഠലോകമിവ പ്രകടിതരഥാംഗവി
ലാസം, കൈലാസമിവ നൃത്യനീലകണ്ഠം, രാമായണമിവ കശലവോപസ്മൃതം, മഹാഭാ
രതമിവ മഹിതാർജ്ജുനധർമ്മരാഷ്ട്രം, ശ്രീഭാഗവതമിവ ശുകവചനമനോരമം, സംഖ്യാ
പേതപത്രജാലസമനഗിതമപി സപ്തപത്രപരിഭാസുരം, പ്രഹ്ലാദജനകമപി സുരതോപശോ
ഭിതം, സകലപ്രിയങ്കരമപി സകല വിപ്രിയങ്കരം, അഖിലേന്ദ്രിയസുകൃതാഭോഗമാരാമഭൂ
ഭാഗം....”

പദ്യങ്ങൾ, ഔദ്ധത്യപരിഹാരം:
“യദ്യസ്തി കശ്ചന കൃശോപി ഗുണോ മദീയേ
കാവ്യേ കൃതസ്സഹല ഏവ നന്ദ പ്രയാസഃ
ജീഹ്യാം ന ചേദപി ബലാന നിവാരയാമി
പാപക്ഷയോ ഭവതി യൽ പരിഹാസയോഗാൽ.”

ശ്രീരാമൻ ഹനുമാനോടു്:
“പ്രാണസ്തമസ്തജ്ജതഃ പവനഃ പിതാ തേ,
ചക്ഷുസ്സുമൈഷ ഭഗവാൻ ഗുരുരംശ്രമാലീ
ഇതഥ വദന്തി ഭൂവി വേദ്യവിദോ മഹാന്തോ
മന്യേ ദ്വയം പുനരിദം മമ തു ത്വമേവ.”

വസന്താഗമം:
“ഉദ്ധൃജ്യ ദിക്ഷു നവപുഷ്പപരാഗച്ചർണ്ണ-
മുച്ഛാടനായ വനിതാജനമാനരാശഃ
മന്ദം മധ്യവ്രതവിരാവമയം മഹാരഥാ
മന്ത്രം ജ്ജാപ മലയാനിലമന്ത്രവാദി.”

അരുണോദയം:
“രക്താർദ്രപീനപരിലംബിപയോധരാഢ്യോ
ചിന്തേ ഭയം വിദധതീ ജനകാത്മജായഃ
കേളീവീരോധമകരോൽ സഹസാ സമേത്യ
സന്ധ്യാ പുരേവ ഭഗീനീ ദശകന്ധരസ്യ.”

കേരളീയ സംസ്കൃതകവികളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ എത്ര മഹനീയമായ ഒരു സ്ഥാനമാണ് നാരായണൻനമ്പൂരിക്കുള്ളതെന്ന് ഇനി പ്രത്യേകമായി പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

വ്യവഹാരമാല

ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ വ്യവഹാരകാര്യങ്ങൾക്കു പ്രമാണഭൂതങ്ങളായി വിജ്ഞാനേശ്വരന്റെ യാജ്ഞവല്ക്യസ്മൃതിവ്യാഖ്യായ മിതാക്ഷരയ്ക്കുപുറമേ പരാശരമാധവീയം (മാധവാചാര്യരുടെ പരാശരസ്മൃതിവ്യാഖ്യ), വരദരാജന്റെ വ്യവഹാരനിർണ്ണയം, ദേവണ്ണട്ടേന്റെ സ്മൃതിചന്ദ്രിക, പ്രതാപരുദ്രജപതിയുടെ സരസ്വതീവിലാസം എന്നിങ്ങനെ നാലു നിബന്ധങ്ങളുണ്ട്. സരസ്വതീവിലാസം കൊല്ലം 695-ആണ്ടിടയ്ക്കാണ് ആവിർഭവിച്ചത്. അതിൽ വ്യവഹാരനിർണ്ണയത്തെ അനുസ്മരിയ്ക്കുന്നുണ്ട്. പരാശരമാധവീയത്തിന്റെ ആവിർഭാവം ക്രി. പി. പതിനാലാംശതകത്തിലാണെന്നുള്ളതു സുവിദിതമാണല്ലോ. വ്യവഹാരമാല പരാശരമാധവീയത്തേയും വ്യവഹാരനിർണ്ണയത്തേയും ഉപജീവിക്കുന്നു. ഈ കൃതി മഴമംഗലത്തിന്റേതാണെന്നു ചില പഴയ പുസ്തകങ്ങളിൽ രേഖപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നു. നാരായണൻനമ്പൂരിയാണ് പ്രണേതാവെന്ന് എനിക്കു പ്രായശ്ചിത്തവിമർശിനി വായിച്ചതിനുമേൽ അനമാനിക്കുവാൻതോന്നുന്നു. 671-ലാണ് അതിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നു ചിലർ പറയുന്നത് നിർമ്മൂലമാകുന്നു. സിവിലായും ക്രിമിനലായും ഉണ്ടാകുന്ന കേസുകൾ തീരുമാനിക്കുവാൻ കേരളത്തിൽ അതിനുമുമ്പ് അത്തരത്തിൽ ക്രോഡീകൃതമായ ഒരു നിയമഗ്രന്ഥമില്ലായിരുന്നതിനാൽ ആ നൂതന പരിഹരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് മഴമംഗലം പ്രസ്തുത നിബന്ധം രചിച്ചത്. പക്ഷേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുരസ്കർത്താക്കന്മാരായ രണ്ടു കൊച്ചിമഹാരാജാക്കന്മാരിൽ ഒരാളുടെ പ്രേരണ അതിനണ്ടായിരുന്നിരിക്കാം. വ്യവഹാരദർശനവിധി, പ്രാധിവാകധർമ്മം, സഭാസഭ്യോപദേശം മുതലായി പല ഉപക്രമവിഷയങ്ങളേയുംപറ്റി പ്രസ്തുതിച്ചതിനാൽ ആചാര്യൻ (1) ജ്ഞാദാനം, (2) അസ്വാമിവിക്രയം, (3) സംഭ്രയ സമുസ്ഥാനം, (4) ദത്താപ്രദാനികം, (5) അഭ്യുപേത്യാശുശ്രൂഷ, (6) വേതനാനപാകർമ്മം, (7) സ്വാമിപാലവിവാദം, (8) സമയാനപാകർമ്മം, (9) വിക്രിയാസമ്പാദനം, (10) ക്രീയാനശയം, (11) സീമാവിവാദം, (12) വാക്പാഠഷ്യം, (13) ദണ്ഡപാഠഷ്യം, (14) സ്നേയം, (15) സാഹസം, (16) സ്ത്രീസംഗ്രഹണം, (17) ദായവിഭാഗം, (18) ദൂതസമാഹൃതം, (19) പ്രകീർണ്ണകം എന്നിങ്ങനെ പത്തൊൻപതു പ്രകരണങ്ങളിലായി സകല വ്യവഹാരങ്ങളെയും ഉൾപ്പെടുത്തി അവയെ സംക്ഷിപ്തമായും സമഞ്ജസമായും നിരൂപണംചെയ്യുന്നു. കീർണ്ണകം (പലവക) ഒഴിച്ചാൽ പതിനെട്ടു പ്രകാരത്തിലാണ് വ്യവഹാരങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതെന്നു കാണാം. പ്രസ്തുത നിബന്ധത്തിൽ ആകെ 1234 ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. അവ പല സ്മൃതികാരന്മാരുടേയും ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്ന് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ളവയാണ്. പ്രണേതാവിന്റെ പ്രതിജ്ഞ തന്നെ

“മനമുഖ്യസരസ്സമുദ്ഭവൈ-
 സ്സുകമാദൈഃ പ്രസവൈർവചോമയൈഃ
 ത്രിദിവാപ്തിഫലൈർണ്ണപോചിതാം
 രചയാമി വ്യവഹാരമാലികാം.”

എന്നാകുന്നു. മന, വസിക്കുൻ, വ്യാസൻ, നാരദൻ, യാജ്ഞവല്ക്യൻ, കാത്യായനൻ, പിതാമഹൻ, യമൻ, വിഷ്ണു, ഉഗ്രനസ്സ്, ഗൗതമൻ, ആപസ്സംബൻ, ബോധായനൻ, വിശ്വാമിത്രൻ, ഭരദരാജൻ, ദേവലൻ, ശംഖൻ, ഹാരിതൻ, കാശ്യപൻ, ബൃഹസ്പതി, സംവർത്തകൻ എന്നിങ്ങനെ പല പുർവ്വാചാര്യന്മാരുടേയും ഗ്രന്ഥങ്ങളെ അദ്ദേഹം ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

വ്യവഹാരമാലയ്ക്കു ഭാഷയിൽ സംക്ഷിപ്തമായി ഒരു പദ്യവിവർത്തനവും ഗദ്യത്തിൽ ഒരു തർജ്ജമയും കാണാനുണ്ട്. ഗദ്യം 984-ആണ്ടു് ഒരു ദ്രാവിഡബ്രാഹ്മണൻ നിർമ്മിച്ചതാണു്. ഇവയുടെ സ്വരൂപത്തെപ്പറ്റി പിന്നീടു് പ്രതിപാദിക്കും. ശ്രീ. പി. പത്താൻപതാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലാണല്ലോ ആംഗ്ലേയസമ്പ്രദായത്തിൽ വ്യവഹാരങ്ങൾക്കു വിധി കല്പിക്കുന്നതിനുള്ള കോടതികൾ കേരളത്തിൽ സ്ഥാപിയ്ക്കപ്പെട്ടതു്. അതുവരെ 250 വർഷക്കാലത്തേക്കു പ്രാഡിവാകന്മാർക്കു ശരണീകരണീയമായിരുന്ന നിയമഗ്രന്ഥം വ്യവഹാരമാല മാത്രമായിരുന്നു. ശ്രീ. പി. പത്താംശതകത്തിൽ അതിനുപുറമെ ചില ചട്ടവരിയോലകളും മറ്റുകൂടി ഉപനിയമസ്ഥാനത്തിൽ ഉത്ഭവിക്കുകയുണ്ടായി.

വേദാന്താചാര്യൻ, കാവ്യപ്രകാശോത്തേജിനി

അലങ്കാരശാസ്ത്രത്തിൽ അത്യന്തം പ്രമാണഭൂതമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാകുന്നു കാവ്യപ്രകാശം. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവും കാശ്മീരദേശീയനുമായ മമ്മടടുൻ ശ്രീ. പി. പതിനൊന്നാംശതകത്തിന്റെ മധ്യത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. പത്തുല്പാസങ്ങളിൽ നാടകപ്രകരണമൊഴികെ ശേഷം സാഹിത്യസംബന്ധമായുള്ള സകല വിഷയങ്ങളേയുംപറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്ന പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ ദശമോല്പാസത്തിലെ പരികരാലങ്കാരാവധിയുള്ള ഭാഗം മമ്മടനും അവശിഷ്ടമായ അല്പാംശം അല്പടനും രചിച്ചു. കാവ്യപ്രകാശത്തിന്നെന്നതുപോലെ അത്ര വളരെ ടീകകളും ടിപ്പണികളും വേറെ യാതൊരാലങ്കാരഗ്രന്ഥത്തിനും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ആദ്യത്തെ വ്യാഖ്യാനം ജൈനനായ മാണിക്യചന്ദ്രന്റെ “സങ്കേതം”മാണു്. അദ്ദേഹം ശ്രീ.പി. പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിന്റെ മധ്യത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. “കാവ്യപ്രകാശസ്യക്തതാ ഗൃഹേ ഗൃഹേ ടീകാസ്ഥമാപ്യേഷ തഥൈവ ദുർഗ്ഗമഃ” എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന് ആദർശമെന്ന വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ച മഹേശ്വരൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

വേദാന്താചാര്യർ രവിവർമ്മസംജ്ഞനായ ഒരു കൊച്ചിമഹാരാജാവിന്റേയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരവനും അക്കാലത്തെ യുവരാജാവുമായ വീരകേരളവർമ്മത്തമ്പുരാന്റേയും ആശ്രിതനായി താമസിച്ച കാലത്തു കാവ്യപ്രകാശത്തിനു രചിച്ച ഒരു വിപുലവും വിശദവുമായ വ്യാഖ്യയാണു് പ്രകാശോത്തേജിനി. അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങൾക്കുള്ള ഉദാഹരണശ്ലോകങ്ങളെല്ലാം രവിവർമ്മപ്രശസ്തിപരങ്ങളാകയാൽ അതിലെ ദശമോല്പാസത്തിനു രവിരാജയശോഭ്രഷണം എന്നും പേരുണ്ടു്. വേദാന്തദേശികർ തൊണ്ണൂറുവർഷത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായ കാഞ്ചീപുരത്തിലെ ഒരു വൈഷ്ണവബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ ചരിത്രത്തേയും താൻ ഉത്തേജിനി നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണത്തേയും കുറിച്ചു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു:

“രാമേണേവ ഗുണാകരേണ മഹതാ വംശോ രവേഃ ശ്രീമതാ കൃഷ്ണേനേവ യദോരശേഷജഗതമാധാരതാമഞ്ചതാ ശ്രീകൊച്ചീശിതുരന്വയോവനിതലേ പുണ്യേന യേനാധുനാ ധത്തേ സർവ്വകലോത്തമത്വമലോ ഭാതീഹ സോയം രവിഃ

വിരാട്ശേതച്ഛൂത്രപ്രസൂമരയശാ ലേഖരമണി-

ജനാഭീഷ്ടപ്രേയോവിതരണജ്ഞാദണ്ഡമഹിമാ
മിഥോംകൂരക്ഷീരാർപ്പണഭരിതദാനവ്യസനിത-
സ്വരർവീര്യധേനു രവിധരണിപാലോ വിജയതേ.

സംഗീതാഗമപാരഗോ വിതരണി സാഹിത്യസൗഹൃദ-
ശ്ശരസ്സജനരക്ഷണൈകനിപുണശ്ശ്രീമാൻ രവിക്ഷ്യാപതിഃ
യസ്സസ്യ സ്വസുരാത്മജോ ഖിലസുധീജാഗദ്യമാനപ്രഥാ-
ശാലീ യോ ഭൂവി വീരകേരളധരാജാനിസ്സ ജേഗീയതേ.

നൃപസ്സു വീരകേരളോരികേളിപശ്യതോഹര-
പ്രതാപശോഭമാനമാനവേന്ദ്രവൃന്ദശേഖരഃ
കദാചിദാഗതോ മൂകന്ദവന്ദനായ സംഗമ-
സ്ഥലേ നിരങ്കചന്ദ്രബിംബസുന്ദരാനനസ്സുധീഃ.

തുണ്ഡീരക്ഷിതിമണ്ഡലമണ്ഡനകാഞ്ചിപുരാദിഹായാതം
വേദാന്തദേശികം ബുധമൈക്ഷത ദിള്ളലമുദ്രജസമജ്ഞം.

മംഗലസംഗമരംഗേ തം ഗുരുമവലോക്യ വീരകേരളരാട്
സ്തീതരഞ്ജിതമുഖമണ്ഡലി വചനം രചനാമനോഹരം നൃഗദത്.

വിദ്വജ്ജനമകടിമണിരഞ്ജിതചരണാബ്ജനഖരഗംഭീര!
വാശേവതാവതാര! ത്വം ശൃണു വചനം സമസ്തലോകഹിതം.

തൗതാദിക്കനെയായികവൈയാകരണാദിവാദിസിദ്ധാണൈഃ
ദുരധിഗമസ്യ വിധേഹി വ്യാഖ്യാം കാവ്യപ്രകാശസ്യ.

ഇതഥം നിദേശതസ്സസ്യ രാജേണാ വേദാന്തദേശികഃ
പ്രകാശോത്തേജിനീം നാമ ടീകാമാധാതുദ്യദൃതഃ.

വസുന്ധരാകലിതതപോധനപുരന്ദരേണ സനന്ദനാവതാരേണയോയമസ്തുയത-
യച്ഛാസ്തം യേന സമ്യക് പഠിതമുത്സവഃ
പാഠിതം വാഗിധേയം
ക്ലൃപ്തം തത്രൈവ തസ്യ പ്രതിഭടകരിണോ
ഗർവഭാഗം വിതന്വൻ
നാനതന്ത്രസ്വതന്ത്രശ്ചരതി ബുധജനാ-
സ്യാദ്യഗംഭീരസൂക്തിർ-
വേദാന്താചാര്യസിംഹോ വിസ്മരസ്യയശഃ-
കേസരഃ കേരളോർവ്യാം.

തഥൈവ മഹാകവിമന്ത്രവാദിശിഖാമണിനാ വാമനഭൂസുരേണാപി പ്രാശംസി-

വേദാന്താചാര്യസുര്യോദയമന സമഭ്രമ്
 സാധുചക്രപ്രഹർഷോ
 ദുർല്ലോകോലുകൃപുഗഃ സമജനി വിഗതാ-
 ലോകഹൃച്ഛോകമുകഃ
 വിദ്യാധന്യധനീനാ ഭൂവി ഫലിതദൃശഃ
 സ്വൈരസഞ്ചാരദക്ഷാ
 ദിക്ഷു ദ്രാക്ക്ഷുദ്രദാസാമതിരയമധുനാ
 പ്രാപ്യസത്താമസത്താ.

ഇതി സ താദൃശഃ

ഭാരദ്വാജാന്യയാംഭോനിധിജനനജ്ഞഃ
 ശ്രീനിവാസാധരീന്ദോ-
 സ്സംജാതസ്സർവവിദ്യാജലധികലശജഃ
 ശ്രീനൃസിംഹാനജോ യഃ
 ശ്രീകൊച്ചിരാജസിംഹാസനനിലയസുധീ
 ചക്രവർത്തി ബുധോസൗ
 വേദാന്താചാര്യനാമാ രചയതി വിവൃതിം
 വൃക്തകാവ്യപ്രകാശാം.

കാവ്യപ്രകാശേലങ്കാരമീമാംസാന്യായമാംസജേ
 വ്യാചിഖ്യാസോജ്ജിഹീതേ മേ തർക്കോപക്രമകർക്കശേ.

കവിതാർക്കികസിംഹസ്യ പ്രതിവാദിയേകരസ്യ സർവഗുരോഃ
 കരുണാ പരാംകശമുനേസ്സരണാവേതസ്യ ശരണയതു.”

ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ ചുവടെ ചേർക്കുന്ന കുറിപ്പും കാണുന്നു:

“ഇതി ശ്രീഭാരദ്വാജകലജലധികലാനിധി-ഗോപപുരോപകണ്ഠഹംസഗമനാംബി
 കാനിവാസഗുരുശ്രാമാധിരാജകൃത ഗംഗാസ്നാനാഗ്നിഷ്ടോമാദിനിത്യാനദാനസര
 സ്വതീ സഹോദര ശ്രീനിവാസാധര്യവരതനയ-സർവ്വജ്ഞനൃസിംഹദേശികസഹജ-
 വാദേവതാവരപ്രസാദാധിഗത ചതുർവൃധകവിത്വഷഡ്ഭാഷാസിംഹാസന-തർക്ക
 വിദ്യാഭിനവഗൗതമപ്രാഭാകരസരണി പ്രഭാകര-ശാബ്ദികശിഖാമണി-ധന്വിമാർഗ്ഗാ
 യനീന-ദുർവ്വാദിഗർവ്വതലവായുല-പഞ്ചമതീഭഞ്ജന-വൈഷ്ണവരാധാന്തപ്രതിഷ്ഠാപക
 സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്ര-ശ്രീവേദാന്തവിരചിതായാം സർവടീകാവിഭഞ്ജിന്യാം പ്രകാ
 ശോത്തേജിന്യാം കാവ്യപ്രകാശടീകായാം ... ”

ഈ ഉദ്ധാരങ്ങളിൽനിന്ന് അധോനിർദ്ദിഷ്ടങ്ങളായ വസ്തുതകൾ വെളിപ്പെടുന്നു. തൊണ്ണൂറു മണ്ഡലത്തിൽ ഗോപപുരം എന്ന സ്ഥലത്തിനു സമീപം ‘ഹംസഗമന’ എന്ന ദേവിയുടെ കേന്ദ്രസ്ഥാനമായി ഗുരുശരണം എന്നൊരു ഗ്രാമമുണ്ട്. ആ ഗ്രാമത്തിലെ പ്രഭുവിന്റെ ഔദാര്യ

ത്താൽ ഗംഗാസ്നാനവും അഗ്നിഷ്ടോമാദിയാഗങ്ങളും അനുഷ്ഠിക്കുകയും “നിത്യാനുരാഗസരസ്വതി” എന്ന ബിരുദം ലഭിക്കുകയും ചെയ്ത ഒരു മഹാന്റെ സഹോദരനും ഭാരദാജഗോത്രജനമായ ശ്രീനിവാസമഖിയുടെ പുത്രനാണ് വേദാന്താചാര്യർ. അദ്ദേഹത്തിനു നൃസിംഹസംജ്ഞനായ ഒരു സഹോദരനുണ്ടായിരുന്നു. നാലു പ്രകാരത്തിലുള്ള കവിത്വത്തിലും ആറു ഭാഷകളിലും പ്രാചീനവും നവീനവുമായ ന്യായം, പ്രഭാകരമിമാംസ, വ്യാകരണം എന്നീ ശാസ്ത്രങ്ങളിലും നിഷ്ണാതനും, ധ്വനിമാർഗ്ഗാനുയായിയും വൈഷ്ണവമതപ്രതിഷ്ഠാപകനുമായ വേദാന്താചാര്യർ കാഞ്ചീപുരത്തുനിന്നു കൊച്ചിരാജ്യത്തു വന്ന് അവിടെത്തെ രവിവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായിത്തീർന്നു. ഒരിക്കൽ രവിവർമ്മാവിന്റെ ഭാഗിനേയനായ വീരകേരളവർമ്മത്തമ്പുരാൻ ഇരിഞ്ഞാലക്കുടകൂടൽമാണിക്യം ക്ഷേത്രത്തിൽ ദേവാരാധനത്തിനായി എഴുന്നള്ളിയപ്പോൾ ആചാര്യർ അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. പണ്ഡിതനായ ആ തമ്പുരാൻ കാവ്യപ്രകാശത്തിനു സംശയച്ഛേദിയും സുഗമവുമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിക്കണമെന്ന് അവിടെവെച്ച് ആജ്ഞാപിക്കുകയാൽ അദ്ദേഹം ആ കൃത്യത്തിൽ വ്യാപൃതനായി. വേദാന്തദേശികരുടെ വൈദുഷ്യത്തെപ്പറ്റി സനന്ദനന്റെ അവതാരമെന്നു തോന്നത്തക്ക മാഹാത്മ്യമുള്ള തൃശ്ശൂർ തൈക്കേമം സ്വാമിയാരും മന്ത്രവാദികളിൽ അഗ്രഗണ്യനായ വാമനൻനമ്പൂരിപ്പാടും മുക്തകണ്ഠമായി പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം യാദവാഭ്യുദയാദിവിവിധ ഗ്രന്ഥപ്രണേതാവായ സാക്ഷാൽ വേദാന്തദേശികരേയും പരാംകശമുനി (നമ്മാഴ്വാർ)യേയും വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ വിജയത്തിനായി വന്ദിക്കുന്നു.

കാലം

കൊച്ചി രവിവർമ്മമഹാരാജാവിന്റേയും വീരകേരളവർമ്മത്തമ്പുരാന്റേയും കാലം നിർണ്ണയിച്ചാൽ വേദാന്താചാര്യരുടെ കാലവും വെളിപ്പെടുന്നതാണല്ലോ. നീലകണ്ഠകവിയുടെ തൈക്കൈലനാഥോദയം ചമ്പു ഗവേഷകന്മാർക്ക് ഈ വിഷയത്തിൽ മാർഗ്ഗദർശകമായിരിക്കുന്നു. ചമ്പുവിൽ ഉള്ളവയാണ് താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ:

“തദനു വിപുലവൈദുഷിനിധാനം
 മനുജവരോജനി തത്ര ഗോദവർമ്മാ
 അഗണിതമുണശേവധിശ്ച മധ്യേ
 രവിസദൃശോ രവിവർമ്മനാമധേയഃ.

ആവിർബഭ്രവ തദനന്തരമാവിഭൃഗ-
 ഭൃ വല്ലി വിഭ്രമവശംവദവിശ്വലോകഃ
 സാവിത്രവംശതിലകസ്ത്രിദിവേന്ദ്രയാമാ
 ശ്രീവീരകേരള ഇതി ക്ഷിതിപാലചന്ദ്രഃ.”

തദനന്തരം ആ വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ വിവിധാപദാനങ്ങളെ പ്രകീർത്തനം ചെയ്യുന്ന ഒരു സംസ്കൃതഗദ്യവും കവി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാശിക്കെഴുതുന്നള്ളിയ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരഗാമിയായിരുന്നു. കൊച്ചി രാജപരമ്പരയിൽ ഒരു

രവിവർമ്മാവിനേയും അദ്ദേഹത്തെത്തുടർന്ന് ഒരു വീരകേരളവർമ്മാവിനേയും നാം സമീക്ഷിക്കുന്നത് ഈ ഘട്ടത്തിൽ മാത്രമാണ്. 1537-ൽ ഒരു രാമവർമ്മമഹാരാജാവു തീപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹത്തിനു പിന്നീടാണ് ഒരു ഗോദവർമ്മാവും രവിവർമ്മാവും രാജ്യഭാരം ചെയ്തതായി നിലകണ്ടുൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നത്. രാമവർമ്മാവിന്റെ അനുജനാണ് രവിവർമ്മാവെന്നു വേദാന്താചാര്യരും ‘ശ്രീരാമക്ഷിതി’ ഇത്യാദി മേലുദ്ധരിക്കുന്ന ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ പറയുന്നു. വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവ് 1561-ൽ വടക്കുംകൂർ രാജാവിന്റെ അനുചരന്മാരാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു. ഈ വഴിയ്ക്കു ചുഴിഞ്ഞുനോക്കുമ്പോൾ കൊല്ലം 720-ആണ്ടിടയ്ക്ക് വേദാന്താചാര്യർ പ്രകാശോത്തേജിനി നിർമ്മിച്ച എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരി തന്റെ സമകാലികനായ വീരകേരളവർമ്മാവിനെപ്പറ്റി പ്രശംസിക്കുമ്പോൾ “വിശ്വലങ്കാരഭൂതസ്സയമഭിരമസേ നന്വലങ്കാരമാർഗ്ഗേ നീതൗ കാവ്യപ്രകാശഃ പുനരപി ജേസേ ചാരു കാവ്യപ്രകാശം” എന്നു പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ തമ്പുരാന്റെ മുൻവാഴ്ചക്കാരനായി രവിവർമ്മനായമധേയനായ ഒരു മഹാരാജാവില്ലാതിരുന്ന സ്ഥിതിക്ക് അദ്ദേഹമല്ല ദേശികരുടെ പുരസ്കൃതന്മാരെന്നു നിർണ്ണയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഉത്തേജിനിയിലെ അലങ്കാരപ്രകരണത്തിൽ ഉദാഹരണങ്ങൾ രവിവർമ്മാവിനെപ്പറ്റിയൊന്നെങ്കിലും ആചാര്യൻ പ്രധാനമായി ആശ്രയിച്ചുവന്നതു വീരകേരളവർമ്മാവിനെയാണെന്നു ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു തെളിയുന്നു. അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റിയും അപൂർവ്വം ചില ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. വിശിഷ്ടമായ ഈ വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ചർച്ചയ്ക്ക് ഇവിടെ സൗകര്യമില്ല. രണ്ട് ഉദാഹരണശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം:

“രവിക്ഷമാപാല സരാജകേപി
 ത്വമേവ ഭൂമീവലയേ യശസി
 സതാരജാലേപി നഭോനരാളേ
 പ്രകാശശാലീ ഖലു ചന്ദ്ര ഏവ.”

“ലക്ഷ്മീവൻ യുവരാജ മംഗലമുണശ്രോണീപയോധേ ബുധേ
 പ്രൗഢപ്രേമരോ ദദാസി ന ലഗച്ചിത്തോസി മന്ദോദയേ
 പാളിഭീ രവിമണ്ഡലാന്തരദിദാമാതന്തനീഷി ദ്വിഷ്യാം
 കർണ്ണം ധിക്കരുഷേ കരേണ രവിരപ്യാശ്ചര്യമുർവീതലേ.”

ഒടുവിൽ താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകവും കാണാൻമാനുണ്ട്.

“ശ്രീരാമക്ഷിതിപാനജസ്തിജഗതി പ്രൗഢാസിമല്ലാദിയോ
 യോ വൈ മാനവപാരിജാത ഇതി യോ ജോഘൃഷ്യമാണോജനൈഃ
 വൃത്തയാ നൃതനദേവരാത ഇതി യോ ലീലാഹരിശ്ചന്ദ്ര ഇ-
 ത്യാഖ്യാതോ രവിമേദിനീപതിരധം ജീയാദിഹായുശ്ശതം.”

നീലകണ്ഠപൂജ്യപാദൻ

കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരിൽ പ്രശസ്തമായ ഒരു പദവി ഈശാനന്റെ പുത്രനായ മുക്കോലയ്ക്കൽ നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂരികുട്ടി നല്ലാവുന്നതാണ്.

അദ്ദേഹം വാസ്യഭൂതിരിയുടെ ത്രിപുരദഹനം, ശൗരികഥ എന്നീ രണ്ടു യമകകാവ്യങ്ങൾക്കു യഥാക്രമം അർത്ഥപ്രകാശിക എന്നും തത്ത്വപ്രകാശിക എന്നും ഉള്ള പേരുകളിൽ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അർത്ഥപ്രകാശിക രാജരാജൻ എന്ന ബിരുദനാമത്താൽ വിദിതനായ കൊച്ചി വീരകേരളവർമ്മമഹാരാജാവ് രാമവർമ്മ യുവരാജാവിന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി രാജ്യഭാരം ചെയ്തു കാലത്തും തത്ത്വ പ്രകാശിക രാമവർമ്മമഹാരാജാവു ഗോദവർമ്മയുവരാജാവിനോടുകൂടി രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തു കാലത്തുമാണ് നിർമ്മിച്ചത്. നീലകണ്ഠൻ മുക്കോലയ്ക്കൽക്കാരനും അവിടത്തെ ഭഗവതിയുടെ പരമഭക്തനുമായിരുന്നു. പുരുഷോത്തമസരസ്വതിയെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുവായ യതിവര്യന്റെ നാമധേയം. താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ അനുസന്ധേയങ്ങളാണ്:

അർത്ഥപ്രകാശിക

“ദൂരിതഹരണദക്ഷം സൂര്യസോമാനലാക്ഷം
ക്ഷപിതസുരവിപക്ഷം ക്ഷീണദോഷാക്ഷലക്ഷ്യം
മഹിഷശിരസി രാജയുക്തിപൂർവസ്ഥലേ വഃ
കൃതവസതി സരാഗം പാതു ദൗർഗ്ഗം മഹസ്തൽ.

വാദിപ്രാതദുരാസഭേഹനനപ്രക്ഷുണ്ണസിംഹോപമം
സ്യാന്തേവാസിഹൃദംബുജസ്ഥതിമിരപ്രധംസഭാനാകൃതിം
ത്രയുന്തോക്തിവിചാരചാരുധിഷണം കർമ്മന്ദിച്ചുധാമണിം
വന്ദേ തം പുരുഷോത്തമാദികസരസ്വത്യാഖ്യമസ്തദ്ഗുരും.

അർത്ഥപ്രകാശികാനാമ്നാ വ്യാഖ്യാ പൗരദഹന്യസൗ
ക്രിയതേ നീലകണ്ഠേന ഗൗരീശാസനസംഭവാ.
ജഗതി (വിമല) കീർത്തോ രാജരാജേ നരേന്ദ്രേ
ക്ഷിതിതലമിദമൃദ്ധം പാതി രാമേണ സാകം
രചയതി മിതമേതാം വൃത്തിമല്ലേതരാർത്ഥാം
ഗജിതഗഹനഭാവാം നീലകണ്ഠോ ദ്വിജാഗ്ര്യഃ.”

തത്ത്വപ്രകാശിക

“മഹിഷപ്രോമനിഹിതചരണം കരണം മഹഃ
മുക്തേർമ്മുക്തിസ്ഥലാസ്ഥാനം ദൗർഗ്ഗം ദുർഗ്ഗം ഭജേ മുഹൂഃ
യദനഗ്രഹതഃ പുംസാം മതിർദുർപ്പണനിർമ്മലാ
യതിശം തം ഗുരും വന്ദേ ത്രയുന്തോദധിപാരഗം.

തത്ത്വപ്രകാശികാനാമ്നാ വ്യാഖ്യാ ശൗരികഥാശ്രയാ ക്രിയതേ നീലകണ്ഠേന ശ്രുതാർത്ഥപരിശുദ്ധയേ.

രാമവർമ്മസ്തപതൗ മഹിമിമാം

പാതി സാക്ഷിഹ ഗോദവർമ്മണാ
നീലകണ്ഠ ... സാ കൃതാ
വൃത്തിരാസ്യമതിദോഷഹത്യസൗ.

യൽകൃപാലേശതോജ്ഞാപി സുരാചാര്യസമോ ഭവേൽ
കർമ്മന്ദിവൃന്ദവന്ദ്യം തം ഗുരും വന്ദേ യതീശ്വരം.

ശ്രുതമപി ഗുരുമുഖ്യാദൃക്തമർത്ഥം ന ദക്ഷോ
ബഹുദിനമപി ചിന്താഹാനിദോഷേണ യസ്യ
മനസി ജനിതതാപം തസ്യ ഹാതും കൃതേയം
മഹതി യമകകാവ്യേ വൃത്തിരേഷോ സുടാർത്ഥാ.
മുക്തിസ്ഥലോദവസിതോ ഗിരിരാജകന്യാ-
പാദാബ്ജധൂളിരനിശം നിഗമാന്തസേവി
ഗോവിന്ദഭക്തിരസസംദൃതിഭൃഗകണ്ഠോ
വ്യാഖ്യാമിമാം വ്യരചയൽ ഖലു നീലകണ്ഠഃ.”

‘നീലകണ്ഠപൂജ്യപാദവിരചിതായാം’ എന്ന കുറിപ്പു തത്ത്വപ്രകാശികയുടെ അവസാനത്തിൽ മാത്രമേ കാണുന്നുള്ളൂ എന്നുള്ളതിനാൽ അർത്ഥപ്രകാശിക രചിച്ചതിനുമേലാണ് നീലകണ്ഠൻ സന്യാസാശ്രമം സ്വീകരിച്ചതെന്ന് അനുമാനിക്കാം.

മഴമംഗലത്തു പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരി

പരമേശ്വരൻ നമ്പൂരിയുടെ കൃതിയാണ് ആശൗചദീപകം. ആശൗചദീപികയെന്നും അതിനു പേരുണ്ട്. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കാണുന്ന

“ഇതം തൽ പരമേശ്വരേണ നിഖിലം ഹ്യാശൗചദീപാവുകാം
ശ്രീമത്സ്മരമാധവാദികഗുരൂൻ നത്യാ വിലിഖ്യാധുനാ
ജാലാംഗേധനസേവ്യന്തൽകലിദിനേന്മാഭൂൽ സമാപ്തം ക്രമാ-
ന്നാന്ദിതീരസമീപഗേന പുരുദാവഗ്രാമജേനാഞ്ജസാ.”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു പരമേശ്വരൻതന്നെയാണ് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രാമം (പുരുദാവം) പെരുവനമാണെന്നും ഗ്രന്ഥം സമാപ്തമായതു കൊല്ലം 754-ആണ്ടാണെന്നും വ്യക്തമാകുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാനഗുരു ഒരു മാധവനായിരുന്നുവെന്നും ആ പദ്യത്തിൽനിന്നു നാം ധരിക്കുന്നു. നാണ്ടിയെന്നതു പുതുകാട്ടിനു സമീപത്തുകൂടി ഒഴുകുന്ന ഒരു പുഴയാണത്രേ. ‘താനീതീർ’ എന്നതാണ് ശരിയായ പാഠമെന്നും താനീപ്പുഴ എന്നു കാലടിയിൽ കടത്തുസ്ഥലത്തു പെരിയാറ്റിനു പേരുണ്ടെന്നും ഒരു പക്ഷാന്തമുണ്ട്. ‘താനി’ എന്ന മലയാളശബ്ദം സംസ്കൃതീകരിക്കാതെ ഒരു സംസ്കൃതരൂപത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നത് അസാധാരണമാണെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു.

ആശുചദീപകത്തിനു ചന്ദ്രിക എന്ന ഒരു പഴയ വ്യാഖ്യാനമുള്ളതിനുപുറമേ സർവതന്ത്ര സ്വതന്ത്രനായ കൊടുങ്ങല്ലൂർ വിദ്വാൻ ഗോദവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാന്റെ (കൊല്ലം 975-1026) വിവേചനമെന്ന മറ്റൊരു വ്യാഖ്യാനവും കാൺമാനുണ്ട്. ആദ്യത്തേതു പെരുമനത്തുകാരനായ മറ്റൊരു നമ്പൂരി രചിച്ചതാണ്.

പുരുവനസംജ്ഞ ഗ്രാമേ ജാതേനാശുചദീപികാ രചിതാ
തദ്യുത്തിസ്തുത്രത്യേനൈവൈഷാശുചചന്ദ്രികാ പ്രോക്താ.”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. വിദ്വാൻ ഇളയതമ്പുരാൻ പ്രസ്തുത കൃതി മഴമംഗലത്തു നമ്പൂരിയുടേ താണെന്നു സ്പഷ്ടമായി പറയുന്നുണ്ട്.

“പ്രിയൈ സതാം മഹിഷമംഗലനാമി ഗേഹേ
ജാതേന ഭൂസുരവരേണ പുരാ കൃതം യൽ
ആശുചദീപകമമം വിവരിതുമദ്യ
ശ്രീകോടിലിംഗനിലയോ നൃപതിസ്സമീഹേ.”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്ന് ഈ വസ്തുത ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. ‘മഴമംഗലം ആശുചം’ എന്ന പേരിലാണ് പൊതുജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിനു പ്രശസ്തി എന്നും ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ദീപകത്തിൽ ഭിന്നവൃത്തങ്ങളിലായി 167 പദ്യങ്ങൾ മാത്രമേയുള്ളൂ. ആ ഹ്രസ്വമായ പരിധിക്കുള്ളിൽ ആചാര്യൻ ആശുചത്തെസ്സംബന്ധിച്ച് അവധാരണീയങ്ങളായ സകലവിഷയങ്ങളും സമീചിനമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ പദ്യമാണ് താഴെച്ചേർക്കുന്നത്.

“യതോ വാ ജന്മാസ്യ സ്മരതി ച യതോ വാ തദിതരദ്
ദ്വയോരപ്യേതേന പ്രകടിതനിദാനാഘമഖിലം
വ്യതീയാസ്സേ ശുഭോ നിരഘ ഇവ തസ്യാവഗമനാ-
ദ്ദപാസേ തത്തത്ത്വം പ്രശമിതവികല്പം പദമിദം.”

പ്രസ്തുതവിഷയത്തിൽ കേരളത്തിലെ ഭിന്നദേശങ്ങളിലുള്ള ആ ചാരവ്യത്യാസങ്ങളെപ്പറ്റിയും അദ്ദേഹം അവസരോചിതമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്.

“ജന്മന ആരദ്യേ മൃതൌ ബന്ധുനാം യോനിബീജജാതാനാം
ത്രിദിനമഘംഗൃഹ്ണീയശ്ശിവപുരതശ്ചോത്തരാലയാഃപ്രായഃ”

എന്നും

“വിപ്രേന്ദ്രാ ദാക്ഷിണാത്യഃ ഖലു ശിവപുരത-
സ്തുപനീതേരീവിവാഹാൽ
പുനാര്യൗ പ്രാങ്മൃതൗ സ്താന്ത്യഥ ഖലു മരണേ
യോനിബന്ധോസ്ത്യഹാഘം
ഗൃഹ്ണീയർബ്ബീജബന്ധോ ശശിദിനമപരേ

പക്ഷിണീം സംഗിരന്തേ
താമേതാം പക്ഷിണീം കേചന ദിനയുഗളീം
വിപ്രവദ്യാ വദന്തി.”

എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങൾ കാണുക. ഇവയിൽ തൃശ്ശിവപേരൂർക്ക് വടക്കും തെക്കും താമസിക്കുന്ന നമ്പൂരിമാരുടെ ചില ആചാരഭേദങ്ങൾ പ്രതിപാദിതങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ഒടുവിലത്തെ പദ്യത്തിൽ ചതുർത്ഥപക്ഷമാണെന്നു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു് ഇരിഞ്ഞാലക്കുടഗ്രാമക്കാരുടെ പക്ഷമാണെന്നു വ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽനിന്നറിയുന്നു. ഒടുവിൽ ആചാര്യൻ,

“ആശൗചദീപകമിദം രചിതം വിമുശ്യ
തത്തൽസ്മൃതീരപി തഥാപി ച ദേശകാലൗ
ആലോച്യ തത്സമയപണ്ഡിതവൈദികാനാ-
മത്രാനസൃത്യ ച മതം വിദധാതു സർവം.”

എന്നും

“ഗാന്ധ്യാഃ സൂതാ മുനിവരൈർവിമലാർത്ഥദുഷം
ദുഷ്യാ വിമഥ്യ ഏദയേന സമുജ്ജ്യാതം യൽ
ആശൗചദീപകമിദം നവനീതകല്പം
പ്രീത്യൈ ഭവേൽ സുമനസാമഘനത്തയേ ച.”

എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങൾകൂടി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. താൻ പല സൂതികളും പരിശോധിച്ചാണ് ദീപകം രചിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും ദേശകാലങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചും അതാതു കാലത്തു പണ്ഡിതന്മാരായിരിക്കുന്ന വൈദികന്മാരുടെ മതമനസരിച്ചും മാത്രമേ ആശൗചക്രിയകൾ അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ എന്ന് ആചാര്യൻ ഉപദേശിക്കുന്നു.

വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ

ചന്ദ്രികാകാരൻ സൂതികളിലും വ്യാകരണത്തിലും നിഷ്കൃഷ്ടമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. ഇളയതന്മൂരാന്റെ വൈദുഷ്യം സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. അദ്ദേഹം ചില ബ്രാഹ്മണർ അപേക്ഷിതകനീമിത്തം ആശൗചവിധിവരെയുള്ള ഭാരത്തിനു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചതായി പറയുന്നു.

“ഏവം മയാ വിരചിതം ഭൂസുരാണാമപേക്ഷയാ
ആശൗചദീപകഗ്രന്ഥസ്യൈകദേശവിവേചനം.”
“ആശൗചവിധിപര്യന്തമേവ കാര്യം വിവേചനം
ഇത്യേവ ഭൂസുരാപേക്ഷാ തദേതാവദിവേചിതം.”

ഈ അടുത്ത കാലത്തു സി. കെ. വാസുദേവശർമ്മാ പ്രകാശിക എന്നൊരു ഭാഷാഗദ്യവ്യാഖ്യാനവും ദീപകത്തിനുരചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ആശൗചചിന്താമണി

കേരളീയനായ ഒരു പണ്ഡിതൻ ആശൗചചിന്താമണി എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അത് എട്ടാം ശതകത്തിൽ ആവിർഭവിച്ച ഒരു കൃതിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. പ്രണേതാവിന്റെ കാലദേശങ്ങളെക്കുറിച്ച് യാതൊരു അറിവുമില്ല. അതിൽനിന്നു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ പകർത്താം:

“ഗണേശവാണീമുദരക്ഷിണേശാൻ
വന്ദേ ദയാബ്ദീൻ വരദാനശീലാൻ;
ജന്മാദിമൂലാനി നിരസ്യ ചാഘാ-
ന്യമീ ദിശന്യാശ്രു മദാത്മശ്രദ്ധിം.

വിപ്രക്ഷത്രവിധംഘ്രിജാസ്നഹിത ദിശാരുദ്രാർക്കതിമ്യൂഢിതാ-
ഹാശൗചാ രജസിസ്തീയസ്ത്യഹമലാസ്സൂർവിപ്രവൽ സുത്രീണാം
വിധ്വൽ പാരശവസ്യ നോ സുഹൃദഃഖം ബാലാഹദേദാശ്ച നാ-
പ്യന്തഃപാത്യതികാലജാദ്യഘഭിദാസ്സബ്രാഹ്മണാനാംച നോ.”

വചനമാല

യാജ്ഞവല്ക്യസ്മൃതിയുടെ പ്രാചീനവ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ പ്രഥമഗണനീയമാണ് വിശ്വരൂപാചാര്യരുടെ ബാലക്രിയ. വിജ്ഞാനേശ്വരൻ മിതാക്ഷര എന്ന് തന്റെ സുപ്രസിദ്ധമായ യാജ്ഞവല്ക്യസ്മൃതിവ്യാഖ്യാനത്തിൽ ‘വിശ്വരൂപവികടോക്തരിവിസ്മൃതം’ എന്ന് ആ വ്യാഖ്യാനത്തെ ഭയഭക്തിപൂർവ്വകമായി സ്തുരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബാലക്രിയയുടെ ടീകകളിൽ ഒന്നാണ് വചനമാല. ആ ടീകയിലെ ആചാരാധ്യായത്തിൽ ബ്രഹ്മചാരിപ്രകരണത്തിലെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമേ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ആചാര്യൻ കേരളീയനാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അദ്ദേഹം ബാലക്രിയയ്ക്കുതന്നെ അമൃതസ്യന്ദിനി എന്നൊരു ടീക തന്റെ പരമഗുരുവായ (പ്രാചാര്യൻ) ഒരു ചോമാതിരി രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും വളരെക്കാലത്തിനു മുൻപു വേദാന്താവ് എന്നൊരു യതി വിഭാവനയെന്നും, ടീകയെന്നും രണ്ടു വ്യാഖ്യകൾ നിർമ്മിച്ചു എന്നും ആ വ്യാഖ്യകൾ ലഭിച്ചിട്ടില്ലെന്നും പറയുന്നു. അതോടുകൂടി തന്റെ പേരരെന്നതു പറയുന്നില്ലെങ്കിലും താൻ ഗൗരീപാദാദികേശസ്തവം, സേതു എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു കൃതികൾ രചിച്ചിട്ടുള്ളതിനു പുറമേ മേഘസന്ദേശശ്ലോകങ്ങളിലെ അന്ത്യപാദങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചു ബാലകാണ്ഡവും മയൂരന്റെ സൂര്യശതകശ്ലോകങ്ങളിലെ പ്രഥമപാദങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ച് അയോധ്യാകാണ്ഡം മുതൽ യുദ്ധകാണ്ഡം വരെയുള്ള ഇതരകാണ്ഡങ്ങളുമായി സമസ്യാരാമവൃത്താന്തം എന്നും സൂര്യശതകശ്ലോകങ്ങളിലെ ദ്വിതീയപാദങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ച സമസ്യാ കൃഷ്ണലീലയെന്നും രണ്ടു കാവ്യങ്ങൾകൂടി നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതായി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. ഭവഭൂതിയും വിശ്വരൂപനും അഭിനന്ധാരായിരനും എന്നുള്ള ഐതിഹ്യം വചനമാലാകാരൻ വിശ്വസിച്ചിരുന്നതായി

“ഭവഭൂതിനിബന്ധനോദയാ
തിമിമപ്രതിവാദിമേദുരേ
സകലാക്ഷനിരീക്ഷണം വപുഃ
പതിതം മാമയമുദ്ധരിഷ്യതി”

എന്ന വചനത്തിൽനിന്നു തെളിയുന്നു. അടയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ സ്മൃതവ്യങ്ങളാണ്:

“യന്മായാവിവശാ വിദുർഭവനമാത്മാഭിനമപ്യന്യഥാ
യദ്വിദ്യാകശലാ വിദന്തി തദിദം ചാഭിനമേവാത്മനാ
കർത്തും അൽകിമപീശ്വരോപി പരമഃ ശക്തോതി നോ യാമൃതേഃ
താം സംവിന്മയവിഗ്രഹാമവിരതം വന്ദേ മുകന്ദാനജാം.

ഗൗരീകേശാദിപാദസ്തവമപി ശതക-
ശ്ലോകപൂർവ്വാർദ്ധപാദാൻ
വൃത്തം ശ്രീരാമശൗര്യോരപി ച രചിതവാൻ
പൂരയൻ യസ്തമസ്യഃ
സേതും ചൈവതിമാത്രം രൂചിരമഭിനവം
മേഘപദ്യാന്തപാദാൻ
വ്യാഖ്യാലങ്കാരഹേതോസ്തവചനകസൃമൈ-
സ്സാധു ബധ്നാമി മാലാം.

വിഭാവനേതി വ്യാഖ്യാസ്യ കൃതാ പൂർവ്വം യതീശ്വരഃ
വേദാത്മനാമഭിസ്സേയമാമുലാഗ്രവിഭാവനാ.

ഇത്യാശക്യ ഇതി വ്യാഖ്യാ ടീകേത്യപി ച ദൃശ്യതേ
തേ സാകല്യേന നൈവാസ്താമുദേ ച ക്വചിദേവ ഇ.

അധുനാ കൃഷ്ണകാരുണ്യാദ്രചിതാ സോമയാജിനാ
അമൃതസ്യന്ദിനീ സ്വാർത്ഥമരന്ദാഹ്ലാദിനീ സതാം.

ആനൈഷ്ടികവിചാരാന്താദാദൗ സാ വിദ്യതേ തതഃ
കാലോഗ്നിരിത്യപക്രമ്യ ശാരീരാന്തരഗാമിനീ.

ശ്രീമദ്ദേശികപാദപങ്കജരജഃപുഞ്ജാവതംസോത്തമഃ
ശർവാണീചരണാംബുജപ്രചരണക്രിഡാനികേതാന്തരഃ
വിദ്വൽപാദപയോജപാവനപരാഗാവാപ്യപുണ്യോത്സുകഃ
ശാസ്താർത്ഥാമൃതപാനസംഭൃതരസസുഷ്ണിംകഥം സ്യാമഹം?
ഏഷാ ഹി വചനമാലാ നിരന്തരാ വചനനിവഹകസുമേന
യദി സാന്തരാ സുമതിഭിസ്സാധു നിരൂപ്യൈവ പരിപൂര്യാ.”

“ഇത്യേവമാദിശ്ലോകസംഗതിപ്രകാരസ്തദ്വ്യാഖ്യാന പ്രകാശശ്ചാസ്തൽ പരമഗുരുവിരചിതായാ അമൃതസ്യന്ദിന്യാ ഏവാവഗതവ്യഃ” എന്ന പങ്ക്തിയിൽനിന്നാണ് ചോമാതിരി ആചാര്യന്റെ പരമഗുരുവാണെന്നു മനസ്സിലാകുന്നത്. ‘മുകന്ദാനജ’യായ കാത്യായനിയുടെ

വന്ദനംകൊണ്ട് വചനമാല ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ പയ്യൂർ പട്ടേരിമാരിൽ ഒരാളായിരിക്കുമെന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ തോന്നുന്നു. മർമ്മസൂക്തായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ് വചനമാല.

സ്റ്റാർത്തപ്രായശ്ചിത്തം

പുതുമനച്ചോരാതിരിയുടെ പ്രായശ്ചിത്തത്തിനും മഴമംഗലത്തിന്റെ സ്റ്റാർത്തപ്രായശ്ചിത്തവിമർശിനിക്കും പുറമേ സ്റ്റാർത്തപ്രായശ്ചിത്തം എന്നൊരു വലിയ ഗ്രന്ഥം ഉണ്ട്. ആ ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു:

“ശ്രീമന്തം ദക്ഷിണാമൂർത്തിം വിഘ്നേശം ഭാരതീം ഗുരൂൻ
നമാമി പുരുഷാർത്ഥാഃ സൂര്യൽപ്രസാദേന ദേഹിനാം.

ബോധായനം ജൈമിനിഞ്ച കൌഷീതക്യാശ്വലായനൗ
വാധുലകാപസ്തംബാദീൻ നൗമി ശാഖാപ്രവർത്തകാൻ.

തൽപ്രോക്തകല്പസൂത്രാദിവ്യാഖ്യാനക്രമാനസാൻ
ആചാര്യാനപി സിദ്ധാന്തിഭവസ്വാമീമുഖാൻ ഭജേ.

പ്രായശ്ചിത്തം പുരാ പ്രോക്തമൃഗ്യജ്ജസ്താമവേദിനാം
സ്റ്റാർത്തം തദേവ സംക്ഷിപ്യ ബഹുപ്യാനാം വിജ്ജ്യതേ.

വിനാശഃ പ്രായ ഇത്യുക്തശ്ചിത്തം സന്ധാനമുച്യതേ
വിനഷ്ടസ്യ തു സന്ധാനം പ്രായശ്ചിത്തപദേരിതം.”

ആകെ പന്ത്രണ്ടധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള ഈ ഗ്രന്ഥവും പ്രായശ്ചിത്തവിഷയത്തിൽ പ്രമാണഭൂതമാണ്. മൂക്കോല ദേവീ ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപമുള്ള ഏർക്കര ഇല്ലത്തു ബ്രഹ്മൻ എന്നൊരു സിദ്ധൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ നമ്പൂരിയാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവ്. അദ്ദേഹം വിമർശിനീകാരനായ മഴമംഗലത്തു നാരായണൻനമ്പൂരിയുടെ മുൻപാണ് ജീവിച്ചിരുന്നത്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പല കേരളാചാരങ്ങളേയുംപറ്റി വിശദമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്. ‘സിദ്ധാന്തിഭവസ്വാമി’ എന്നതിൽ സിദ്ധാന്തി ആരെന്നറിയുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥവും കണ്ടിട്ടില്ല. കേരളീയനായിരിക്കണം. താൻ ആദ്യം ജഗ്ഗേദികളുടേയും യജുർവേദികളുടേയും സാമവേദികളുടേയും പ്രായശ്ചിത്തകർമ്മങ്ങളെ അധികരിച്ച് ഒരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചു എന്നും സ്റ്റാർത്തപ്രായശ്ചിത്തം അതു സംക്ഷേപിച്ച് ജഗ്ഗേദികൾക്കു മാത്രം പ്രയോജകീഭവിക്കത്തക്ക നിലയിൽ രചിച്ചതാണെന്നും ആചാര്യൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

ജൈമിനീയഗ്രഹ്യമന്ത്രവൃത്തി

ജൈമിനീയഗ്രഹ്യമന്ത്രങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാനമാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം. പ്രാരംഭത്തിൽ

“സകലലവനൈകനാഥം ശ്രീകൃഷ്ണം നൗമി ഹരിമുമാഞ്ച ശിവം ഗുരുമപി സുബ്രഹ്മണ്യം ഗജാനനം ഭാരതീം ഭവത്രാതം.”

എന്നൊരു ശ്ലോകം കാണുന്നുണ്ട്. സുബ്രഹ്മണ്യൻ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ഗുരുവാനോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. എന്നാൽ ഭവത്രാതൻ നമ്പൂരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുവാനെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ അനുപപത്തിയുമില്ല. ആശ്വലായനഗൃഹ്യസൂത്രഭാഷ്യത്തിൽ ഭവത്രാതൻനമ്പൂരി ഈ ഭവത്രാതനെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. വളരെ വിശിഷ്ടമാണ് പ്രസ്തുത വൃത്തി.

ബോധായനദർശപൂർണ്ണമാസാനഷ്ടാനം

കറുത്തവാവു്, വെളുത്ത വാവു് ഈ ദിവസങ്ങളിൽ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട ഹോമാദികർമ്മങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണിതു്. വെളുത്തവാവിൻനാൾ കർമ്മമധികമായി ചെയ്യേണ്ടതു കൊണ്ടാണ് ദർശശബ്ദം ആദ്യമായി പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതെന്ന് ആചാര്യൻ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. “അഥ ഗുരൂൻ പ്രണമ്യ ബോധായനമതേന ദർശപൂർണ്ണമാസാനഷ്ടാനം വക്ഷ്യേ, ഹൗത്രം തു ആശ്വലായനമതേന” എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതിജ്ഞ. ഗ്രന്ഥകാരൻ ആരെന്നറിയുന്നില്ല. എങ്കിലും ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിൽ “ഏവം കേരളേഷ്യാചാരഃ” എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഒരു കേരളീയനാണെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ കഴിയും.

ആശ്വലായനഗൃഹ്യപ്രയോഗവൃത്തി, ദാമോദരൻ

ശൗനകമഹർഷിയുടെ ശിഷ്യനായ ആശ്വലായനൻ ജഗ്ഗേദീയ കല്പസൂത്രകാരന്മാരിൽ പ്രഥമഗണനീയനാണ്. ഓരോ കല്പസൂത്രത്തിനും ശ്രൗതസൂത്രം, ഗൃഹ്യസൂത്രം, ധർമ്മസൂത്രം എന്നീ പേരുകളിൽ മൂന്നു വിഭാഗങ്ങളുണ്ട്. അവയിൽ അതിപ്രധാനം ശ്രൗതസൂത്രമാകുന്നു. ശ്രൗതസൂത്രങ്ങളിൽ ഹവിസ്സംസ്ഥങ്ങളായി ഏഴും, സോമസംസ്ഥങ്ങളായി ഏഴും അങ്ങനെ പതിനാലു കർമ്മങ്ങളെപ്പറ്റിയാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. അഗ്നയാനം, അഗ്നിഹോത്രം, ദർശപൂർണ്ണമാസങ്ങൾ, ചാതുർമ്മാസ്യങ്ങൾ മുതലായവയും ഹവിസ്സംസ്ഥകർമ്മങ്ങളാകുന്നു. ശ്രൗതകർമ്മങ്ങളെല്ലാം വൈതാനാഗ്നിയിൽ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടവയാണ്. നാലുതു സംസ്കാരങ്ങൾ ഗൃഹ്യകർമ്മങ്ങളായി വിചി്ചിട്ടുണ്ട്. അവയെ പ്രതിപാദിക്കുന്നവയാകുന്നു ഗൃഹ്യസൂത്രങ്ങൾ. ഗർഭാധാനാമുതൽ വിവാഹാനന്തുള്ള പതിനേട്ടു കർമ്മങ്ങൾ ശാരീരികങ്ങളും ശേഷമുള്ള ഇരുപത്തിരണ്ടു കർമ്മങ്ങൾ യജ്ഞരൂപങ്ങളുമാകുന്നു. ശ്രൗതകർമ്മങ്ങളിൽ അഗ്നിഹോത്രംപോലെ ഗൃഹ്യ കർമ്മങ്ങളിൽ അഞ്ചു മഹായജ്ഞങ്ങളും മൂന്നു പാകയജ്ഞങ്ങളും നിത്യാനുഷ്ഠയങ്ങളാകുന്നു. എല്ലാ ഗൃഹ്യ കർമ്മങ്ങൾക്കും ആവസ്ഥ്യാഗ്നിയുടേയോ വൈവാഹികാഗ്നിയുടേയോ ആവശ്യമുണ്ട്. ധർമ്മസൂത്രങ്ങൾ സുപ്രസിദ്ധങ്ങളാണല്ലോ.

ആശ്വലായനന്റെ ഗൃഹ്യസൂത്രങ്ങൾക്കു പ്രയോഗവൃത്തി എന്നൊരു വിസ്തൃതമായ വ്യാഖ്യാനം വാസുദേവൻനമ്പൂരിയുടെ പുത്രനായ ദാമോദരൻനമ്പൂരി രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. “ഭാർഗ്ഗവസ്യ വൈതഹവ്യസ്യ സവേദസഃ കലേ ജാതോ വാസുദേവപുത്രോ ദാമോദരഃ” എന്നൊരു കുറിപ്പ്

ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ കാണുന്നതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ഭാർഗ്ഗവഗോത്രീയനാണെന്നും വി തഹവ്യനും സവേദസ്സും ആ ഗോത്രത്തിലെ പ്രവരർഷികളാണെന്നും വെളിവാകുന്നു. പ്ര കരണമനുസരിച്ചു തന്റെ വൃത്തിയുടെ ആരംഭത്തിൽ ദാമോദരൻ ആദിത്യനെ

“യം സഞ്ചിന്ത്യ മൂനീശ്വരാ അഹരഹസ്സന്ധ്യാസു ദിവ്യാം പരാം
സാവിത്രീം പ്രജപതി പാപനീചയധ്യാനൈകഭാനപ്രഭാം
സ്ത്രീഗേഹദ്രവിണാത്മജാംശ്ച സുഹൃദസ്സന്ത്യജ്യ സർവാരത്മനാ
തം ദേവം പരമദ്വയം പ്രണവതഃ സൂര്യം സദോപാസ്മഹേ”.

എന്ന പദ്യത്തിൽ വന്ദിക്കുന്നു. അനന്തരം കർമ്മാനം ബഹുശിഷ്യാചാര്യനും തന്റെ പി താവുമായ വാസുദേവൻ, ജ്യേശ്ഠം പഠിപ്പിച്ച ഗുരു, ബ്രാഹ്മണം അധ്യാപനം ചെയ്ത സുബ്രഹ്മണ്യശർമ്മാ, ഗൃഹേയാക്തമായ ക്രിയാഭാഗമദ്യസിപ്പിച്ച രാമശർമ്മാ, തന്ത്രഭാഗം പഠിപ്പിച്ച വിശ്വാമിത്രഗോത്രജനായ ശങ്കരൻ, ശബ്ദശാസ്ത്രം അഭ്യസിപ്പിച്ച രാമദാസൻ എന്നീ ഗുരുക്കന്മാരെയും നാരായണപ്രഭൃതികളായ ഇതര ഗുരുക്കന്മാരെയും നമസ്കരിക്കുന്നു. ആദ്യകാലത്തു തനിക്കു ക്രിയാഭാഗത്തെപ്പറ്റി അറിവില്ലായിരുന്നു എന്നും ചില ബ്രാഹ്മണർ തന്നെ ആ വൈകല്യം കണ്ട് അധിക്ഷേപിച്ചപ്പോൾ ദുഃഖിതനായി രാമശർമ്മാവിന്റെ അന്തേവാസിയാതിത്തീർന്ന് ആ വിഷയത്തിലും പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചു എന്നും ദാമോദരൻ പറയുന്നുണ്ട്. തന്റെ വൃത്തി ഗദ്യത്തിലാണ് രചിക്കുന്നതെന്നും അതു വിഷയത്തെ വിസ്തരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണെന്നും

“രൂപാവതാരകാരാദ്യാ ഭാഷ്യകാരാദയഃ പരേ
ഊച്ചർഗ്ഗദ്യേന വിസ്തുതൈ കവിത്യാഭാവതോ ന ഹി.
ഇമാം പ്രയോഗവൃത്തയാഖ്യം പരിഗൃഹ്ണന്തു സജ്ജനാഃ
മുദാ നാസ്മൽകവിയയാ ദേവസ്യാനഗ്രഹാദ്രവേ.”

എന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. ആചാര്യന്റെ കാലമേതെന്നറിയുന്നില്ല. പ്രയോഗവൃത്തിയിൽ ആകെ പതിനൊന്നധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. വ്യാഖ്യാനം സ്പഷ്ടവും ലളിതവുമാണ്.

ആശ്ചലായനഗൃഹ്യപ്രയോഗദർപ്പണം

ഈ ഗ്രന്ഥവും പ്രയോഗവൃത്തിയിലെ വിഷയത്തെത്തന്നെ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ആദ്യമായി പദ്യത്തിലും പിന്നീടു ഗദ്യത്തിലും ഗ്രന്ഥകാരൻ ആശ്ചലായനഗൃഹ്യപ്രയോഗങ്ങളെ സംഗ്രഹിക്കുന്നു.

“പ്രയോഗദർപ്പണം ഹ്യേതൽ സംക്ഷേപാൽ സംസ്കൃതൈഃ കൃതം
ജാമദഗ്നേന രാമേണ ശ്രീമുരണാം പ്രസാദതഃ”

എന്ന വചനത്തിൽനിന്നു പ്രണേതാവു ഭാർഗ്ഗവഗോത്രജനായ രാമൻനമ്പൂരിയാണെന്നു കാണാവുന്നതാണ്. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഉപക്രമത്തിലുള്ള ചില ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

“ഗുരൂൻ വിനായകം വാണീം ശൗനകം ചാശ്വലായനം
ബ്രഹ്മാണ്ണം പാർവതീനാഥം ലക്ഷ്മീനാരായണം തഥാ

പ്രണമ്യ ഭേദാൻ വക്ഷ്യാമി വിവാഹാദിഷു കർമ്മസു
പ്രസന്നൈഃ സംസൃതൈഃ പദ്യൈഃ പ്രയോഗക്രമമേവ ച

ആശ്വലായനഗൃഹേയാക്ത്യാമുക്തം മന്ദധിയാം നൃണാം
കർമ്മനിർണ്ണയസംസിദ്ധൈശ്ച ശ്രീഗുരൂണാം പ്രസാദതഃ.

ആചാരകല്പസൂത്രാണാമൈക്യം സർവത്രനിർണ്ണയേ
പ്രമാണം കർമ്മണം നൃണാമിതി കർമ്മവിദോ വിദ്ഃ.

തസ്മാത്തദനസാരേണ വക്തവ്യാ കർമ്മപദ്ധതിഃ

ജാതവേദപ്രഭൃതിഭിരാചാര്യൈശ്ശാസ്ത്രപാരഗൈഃ
കല്പസൂത്രാർത്ഥതത്ത്വജ്ഞൈർവിശിഷ്ടാചാരതൽപരൈഃ

ഇരുപ്രസാദസമ്പന്നൈർമ്മാർഗ്ഗോ യോഗ്ഘ്നീകൃതോ മയാ
മന്ദപ്രജ്ഞോപകാരായ സംക്ഷേപാദക്ഷ്യതേധുനാ.”

ഈ ഭാഗത്തിൽ രാമൻ സ്മരിക്കുന്ന ജാതവേദൻനമ്പൂരിയും ഒരു ശ്രൗതവ്യാഖ്യാകാരനാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. പക്ഷേ ദാമോദരന്റെ ഗുരുവായ രാമശർമ്മാവായിരിക്കാം ഈ രാമൻ. ജാതവേദനെപ്പറ്റി മറ്റൊന്നുമറിവില്ല.

വിഷ്ണുസംഹിത

കേരളത്തിലെ തന്ത്രവിധികൾക്കു പ്രമാണഭൂതങ്ങളായ പൂർവഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വിഷ്ണുസംഹിതയ്ക്കു വളരെ പ്രാധാന്യമുണ്ട്. ചേന്നാസ്സ നമ്പൂരിപ്പാട് ആ ഗ്രന്ഥത്തെ ഉപജീവിച്ചുകാണുന്നു. ആകെ മുപ്പതു പടലങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പ്രസ്തുത സംഹിതയുടെ പ്രണേതാവ് ഒരു കേരളീയൻ തന്നെ. ‘വിഷ്ണുനാ സ്വയമീരിതാ’ എന്ന ഗ്രന്ഥകാരൻ അതിനു മേനി കേറ്റുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് അതിനു വിഷ്ണു സംഹിത എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചത്. പക്ഷേ ഇന്നു കാണുന്ന ആ പേരിലുള്ള സംഹിത നൂറ്റെട്ടുധ്യായങ്ങളുള്ള പൂർവസംഹിതയുടെ സംഗ്രഹണമാണെന്നും ആ സംഗ്രഹത്തിന്റെ കർത്താവ് ഇധർമ്മവാന്റെ പുത്രനായ സുമതിയെന്ന മഹർഷിയാണെന്നും ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസ്താവനയുണ്ട്. ഒരു കേരളീയനായ തന്ത്രജ്ഞൻ അതിന്റെ കർത്തൃത്വം സുമതിയിൽ ആരോപിച്ചു എന്നേ അതിന്നർത്ഥമുള്ളൂ. ഇരുപതാംപടലത്തിലെ ഉത്സവവിധികളും ഇരുപത്തൊന്നാംപടലത്തിലെ തീർത്ഥയാത്രാ (ആറാട്ട്) വിധികളും മറ്റും കേരളാചാരമനുസരിച്ചാണ് വ്യവസ്ഥാപനം ചെയ്തിരിക്കുന്നത്.

വിഷ്ണുസംഹിതയുടെ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ, ഹാരിണി

വിഷ്ണുസംഹിതയ്ക്കു ഹാരിണിയെന്നും തത്ത്വപ്രദീപികയെന്നും രണ്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങളുണ്ട്. അവയിൽ ആദ്യത്തേത് പുലിയന്തൂർ നാരായണൻനമ്പൂരി രചിച്ചതാണ്. രണ്ടാമത്തേതിന്റെ കർത്താവു നാഗസ്വാമി നമ്പൂരിയാണ്. നാഗസ്വാമിനമ്പൂരിയുടെ ദേശമേതെന്ന് അറിയുന്നില്ല. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ഹാരിണിയിലുള്ളവയാണ്.

“നമസ്തസ്മൈ സുമതയേ യോ ദിവ്യാം വിഷ്ണുസംഹിതാം
ആവിശ്വക്രേ ഭുവശ്വക്രേ ഗംഗാമിവ ഭഗീരഥഃ.

സുമതേസ്സംഹിതാർത്ഥോ യഃ സുദ്യാർക്കൈരന പ്രകാശിതഃ
മയായമുല്ഭുക്തേനൈവ പ്രകാശ്യ ഇതി ഹാസ്യതാ.”

ചുവടെ പകർത്തുന്നത് ഒടുവിലുള്ള ഒരു സൂചികാപദ്യമാണ്.

“യസ്യ വ്യാഖ്യാപുരുകസഃ കൃത്യേഷാദ്രീശപ്രസുനാഞ്ജലി-
പ്രീതഃ പൂർണ്ണമുഖഃ പിതേദയ ഇതി ഖ്യാതസ്യ നാരായണഃ
യാ ഹാരിണീഭിയാം വ്യധാദിഹ വിഭോർവിഷ്ണോർമ്മഹാ സംഹിതാ-
വ്യാഖ്യായാമതിയാത ഏഷ പടലസ്തുഃശഃ ശ്രീതോർത്ഥ ശ്രീയാ.”

വ്യാഖ്യാതാവു പുലിയന്തൂർ ഗ്രാമക്കാരനായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛന്റെ നാമധേയം ഉദയൻ എന്നായിരുന്നു എന്നും നാരായണൻനമ്പൂരി തൃശ്ശിവപേരൂർ വടക്കണാമന്റെ ആരാധകനായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹമാണ് വിഷ്ണുസംഹിതയ്ക്കു ആദ്യമായി ഒരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചതെന്നുള്ള വസ്തുതകൾക്കു ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. തന്ത്രസമുച്ചയവിമർശനികാരന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു അദ്ദേഹം എന്നു ചിലർ പറയുന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാനമെന്തെന്നു വ്യക്തമാകുന്നില്ല. ആയിരുന്നിരിക്കാം; ഈ നാരായണൻതന്നെയാണ് ക്രിയാസാരവ്യാഖ്യയുടേയും നിർമ്മാതാവ്. ക്രിയാശ്രയം എന്നൊരു തന്ത്രസംബന്ധമായ ഭാഷാപദ്യകൃതിയും അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി ചിലർ പറയുന്നു. ത്രിവർഗ്ഗഫലസിദ്ധ്യെ എന്ന് അതിൽ കലിവാക്യമുണ്ടത്രെ. തത്ത്വപ്രദീപികയിൽ നാഗസ്വാമി സുമതിയെ

“ഉച്യത്യയ പാഞ്ചരാത്രേഭ്യഃ സാരം യേനേദമീരിതം
ഭക്തിമുക്തിപ്രദം തന്ത്രം തസ്മൈ സുമതയേ നമഃ”

എന്നു സ്തുതിച്ചിരിക്കുന്നു. തത്ത്വപ്രദീപികയുടെ ആവിർഭാവം ഹാരിണിക്കു മേലായിരിക്കണം. പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യ വളരെ ലളിതമാണ്.

കഴിക്കാട്ടു ശങ്കരൻഭട്ടതിരി

തിരുവിതാംകൂറിൽ തിരുവല്ലാത്താലൂക്കിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ ഒരു താന്ത്രികഗൃഹമാണ് കഴിക്കാട്ടിലും. അവിടെ എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിൽ ശങ്കരൻഭട്ടതിരി എ

ന്നൊരു പണ്ഡിതവര്യൻ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം ക്രിയാസംഗ്രഹം എന്നൊരു തന്ത്രഗ്രന്ഥവും പരാസ്തോത്രം എന്നൊരു ദേവീസ്തോത്രവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ക്രിയാസാരംപോലെതന്നെ പ്രധാനമായ ഒരു നിബന്ധമാണ് ക്രിയാസംഗ്രഹം. വിഷയം ആ ഗ്രന്ഥത്തിലേതുതന്നെ. ക്രിയാസാരം കണ്ടിട്ടാണ് ക്രിയാസംഗ്രഹം നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതും ഭാഗ്യം പടലവുമായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നത് ഇങ്ങിനെയാണ്:

“അഹമാശ്രയേ സകലസമ്പദാവഹം
പരമേശ്വരപ്രണയിനീപദ്വയം
യദനുസ്മൃതിക്ഷപിതപാപസഞ്ചയാഃ
പരമാത്മഭാവമുപയാന്തി യോഗിനഃ

പ്രണിപത്യ പരാം ദേവീം ദുർഗ്ഗാം ദുർഗ്ഗതിഹാരിണീം
തന്ത്രാഗമോദിതാ തസ്യാ ലിഖ്യതേ സ്ഥാപനക്രിയാ.”

പത്തൊൻപതാം പടലത്തിൽ തന്റെ പേർ അദ്ദേഹം ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്:

“ആചാര്യവരണപൂർവ്വം തീർത്ഥാപ്പവനാന്തിമംക്രിയാകാണ്ഡം
വിഷ്ണോരഭിഹിതമേതദ് ഗർത്താരണ്യാഖ്യശങ്കരേണൈവം”

പരാസ്തോത്രം

താന്ത്രികൻ എന്നതിനു പുറമേ കവിയും കൂടിയായിരുന്ന അദ്ദേഹം ‘പരാസ്തോത്രം’ എന്ന പേരിൽ നാല്പത്തൊൻപതു ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഒരു ദുർഗ്ഗാസ്തോത്രം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ദുർഗ്ഗയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇഷ്ടദേവത എന്നു (‘പരാംദേവീം’ എന്ന വിശേഷണം നോക്കുക) ക്രിയാസംഗ്രഹത്തിലെ മംഗലശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ആദ്യമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നതും ദുർഗ്ഗാപ്രതിഷ്ഠയെപ്പറ്റിയാണ്. ദുർഗ്ഗയുടെ കേശാഭിപാദവർണ്ണനമാണ് പരാസ്തോത്രത്തിലെ വിഷയം. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ആ കൂടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

“ശിവാ വിനാ നൈവ ശിവേന; നാനയാ
ശിവോപി; തൌ ദ്യാവപി നിത്യസംഗതൌ;
ഇതി സ്മരന്ത്യാഗമപാരഗാ യത-
സ്തദാശ്രയേ കേവലമംബ! തേ പദേ.”

“മഹീപയോവഹനിമരുദിഹായസാം
മനോയുജാമംബ! ഷഡധ്വനാമപി
യദുർദ്ധ്വഭ്രമൌ വിഹിതാസ്പദം സദാ
തദാശ്രയേ തേ ചരണാംബുജദ്വയേ.”

“കചപ്രകാഞ്ചലപ്രകരാ ജയന്തി തേ
രൂചിപ്രകർഷാൽ കരദീകൃതാംബുദാഃ
സുരദ്രമാസ്സപ്രസവൈരലംക്രിയാം
വിയായ യേഷാം ചരിതാർത്ഥതാം യയുഃ.”

നീലകണ്ഠനമ്പൂരി, ക്രിയാലേശസ്തുതി

നീലകണ്ഠനാമധേയനായ ഒരു നമ്പൂരി ക്രിയാലേശസ്തുതി എന്ന പേരിൽ ഒരു തന്ത്രഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“ലിഖിതാ നീലകണ്ഠേന സർവാനുഗ്രഹബുദ്ധിനാ
ഗുരോഃ പ്രസാദലാഭാച്ച ദേവതാനാം പ്രസാദതഃ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ നീലകണ്ഠനെന്നത് അറിയാൻ ഇടവരുന്നത്. മറ്റു വിവരങ്ങളെപ്പറ്റി ഒരറിവും ലഭിക്കുന്നില്ല. താഴെക്കാണുന്നതു ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിലുള്ള പദ്യങ്ങളാണ്:

“വിഷ്ണുദർശ്യാശിവസ്തുഭവിഘ്നശാസ്ത്രഹരാച്യതാൻ
നതാ തൽപൂജനാദീനി ലിഖ്യന്തേ ചാത്ര ലേശതഃ.
മഹദ്ഗ്രന്ഥാർത്ഥവിസ്താരധാരണാക്ഷമചേതസാം
അജ്ഞാനാമുപകാരായ ജ്ഞാനിനാം ലാഘവായ ച
ജ്ഞാതാവിസ്മരണാർത്ഥം യൽ സൂര്യന്തേ ലേശതഃ ക്രിയാഃ
ക്രിയാലേശസ്തുതിർന്നാമ സുസിദ്ധിർലിഖ്യതേ കൃതിഃ”

ഇതിൽ ആകെ പന്ത്രണ്ടു പടലങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അവ ഓരോന്നിലേയും വിഷയമെന്തെന്ന് അധോനിർദ്ദിഷ്ടങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നു:

“ബീജാംകരാണി ശുദ്ധിശ്ച വേദനഃ സ്ഥാനബിംബയോഃ
നിഷ്കൃതിഃ സ്തപനം പൂജാ ബലിശ്ചോത്സവ ഏവ ച
തിർത്ഥയാത്രേതി കർമ്മാണി ലിഖിതാനി സമാസതഃ
വിഷ്ണാദീനാം തു സപ്താനാം തത്ത്വച്ഛാസ്ത്രോദിതാനി വൈ.”

സ്വാർത്ഥവൈതാനികപ്രായശ്ചിത്തം, മാന്ധാതാവ്

വിതാനാഗ്നി സംബന്ധമായുള്ള പ്രായശ്ചിത്തങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് സ്വാർത്ഥവൈതാനികപ്രായശ്ചിത്തം. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവു ‘ശിശുഭ്രാണേദിജേദ്രാലയേ’ അതായതു ചെറുമുക്കു വൈദികഗൃഹത്തിൽ ജനിച്ച മാന്ധാതാവെന്ന നമ്പൂരിയാണെന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. കാലമേതെന്ന് അറിയുന്നില്ല. താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ സൂരണീയങ്ങളാകുന്നു:

“വാന്ദേ ഗജേന്ദ്രവദനം ച സരസ്വതീം ച
വ്യാസം ഗുരും ശിവകരേശ്വരദക്ഷിണേശൗ
രാമത്രിവിക്രമമഹേശ്വരവാസുദേവ-
നാരായണാർക്കഹൃപത്മജദേശികേന്ദ്രാൻ.

കശ്മിൽ കാശ്യപഗോത്രസംഭവശിശുഘ്രാണദിജേന്ദ്രാലയേ
സംജാതോ മതിമാംസ്ത്രിവിക്രമഗുരോശ്ശുശ്രൂഷയാ ശിക്ഷിതം
ബാലോ ബാലഹിതായ പദ്യനികരൈഃ സ്റ്റാർത്തം ച വൈതാനികം
പ്രായശ്ചിത്തമനേകവൃത്തസുഗമം മാന്ധാതുശർമ്മാകരോൽ.
കൌഷീതകാചാര്യമമൈതരേയം
ബൌധായനാദിംശ്ച മൂനീൻ പ്രണമ്യ
തൽപ്രോക്തഗൃഹ്യോദിതകർമ്മനാശ-
സന്ധാനമദ്യ പ്രവദാമി പദ്യൈഃ”

ഈ പദ്യങ്ങളിൽനിന്ന് ആചാര്യൻ രാമൻ, ത്രിവിക്രമൻ, മഹേശ്വരൻ, വാസുദേവൻ തുടങ്ങി പല ഗുരുക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്നതായും അദ്ദേഹം ക്രിയാഭാഗം അഭ്യസിച്ചതു ത്രി വിക്രമനിൽനിന്നാണെന്നും ഈ ത്രിവിക്രമൻ പ്രയോഗമഞ്ജരിക്കു പ്രദ്യോതം എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച ആചാര്യനാണെന്നും വെളിവാകുന്നു. ആശ്ചലായനഗൃഹ്യപ്രയോഗ ദർപ്പണകാരനായ രാമശർമ്മാവും ആശ്ചലായനഗൃഹ്യപ്രയോഗവൃത്തി രചിച്ച ദാമോദരൻ്റെ പിതാവായ വാസുദേവനമാണ് ഇവിടെ സൂതന്മാരായിരിക്കുന്നതെങ്കിൽ ദാമോദരനും ഈ ചെറുമുക്കുവൈദികനും സമകാലികന്മാരെന്നു വന്നുകൂടുന്നു. ആരംഭത്തിലും അവസാനത്തിലും ദക്ഷിണാമൂർത്തിയുടെ വന്ദനമുണ്ട്. ദക്ഷിണാമൂർത്തി ചൊവ്വരഗ്രാമക്കാരുടെ പരദേവതയാണ്.

സ്റ്റാർത്തപ്രായശ്ചിത്തസങ്ഗ്രഹം

ഇതും ഒരു കേരളീയഗ്രന്ഥമാണ്. പ്രണേതാവാരെന്നു നിശ്ചയമില്ല.

‘ഗുരുപദാംബുജദന്ദ്രം നമസ്കാര്യം കൃതം മയാ
നതാ വിലിഖ്യതേസ്താദിഃ പ്രായശ്ചിത്തസ്യ സംഗ്രഹം’

എന്നാണ് പ്രതിജ്ഞാപദ്യം. സംഗ്രഹമെന്നാണ് ഗ്രന്ഥസംജ്ഞ എങ്കിലും വിഷയം വിസ്തരിച്ച പ്രതിപാദിതമായിരിക്കുന്നു.

“യൗസോദരീസോദരയോഃ സ്ത്രീപുംസൗ തനയൌ യയോഃ
ഉദാഹരണ മിഥോ യോഗഃ കേരളാദിഷു ദൃശ്യതേ.
വരകൂടസ്ഥയോര്യാദൃക് സംബന്ധസ്തു തമൈവ ചേൽ
കന്യാകൂടസ്ഥയോസ്താ നോദാഹൃതേ കേരളേഷ്ഠിയാം.”

എന്നിങ്ങനെ ഗ്രന്ഥകാരൻ ചില കേരളീയാചാരങ്ങളെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്.

തൃക്കണ്ടിയൂർ അച്യുതപ്പിഷാരടി, ജീവചരിത്രം

അച്യുതപ്പിഷാരടി മലബാർ ജില്ലയിൽ തിരൂർ തീവണ്ടിസ്റ്റേഷനിൽനിന്നു തെക്കുപടിഞ്ഞാറു രണ്ടു മൈൽ അകലെയുള്ള തൃക്കണ്ടിയൂർ പിഷാരത്തിൽ ജനിച്ചു. ആ ഗൃഹം പല ശതകങ്ങളായി വിദ്യാന്മാർക്ക് കീർത്തിപ്പെട്ടിരുന്നു. ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികളുടെ സമകാലികനായ നാണപ്പ (നാരായണപ്പിഷാരടി) എന്ന വൈയാകരണൻ അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടെ പൂർവന്മാരിൽ അന്യതമനായിരുന്നു എന്ന് ഇരുപതാം അധ്യായത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടെ ജനനം കൊല്ലം 720-ആമാണ്ടിടയ്ക്കായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ജ്യോതിഷത്തിലും വ്യാകരണത്തിലും അന്യാദൃശമായ വൈദുഷ്യം സമ്പാദിക്കുകയും ആ ശാസ്ത്രങ്ങൾക്കു പുറമേ വൈദ്യത്തിലും അലങ്കാരത്തിലുംകൂടി നിഷ്ണാതനാകുകയും ചെയ്തു. മഹാകവിയുൾമുഖനായ മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ ശബ്ദശാസ്ത്രമുരുവായിത്തീരുന്നവാനുള്ള ഭാഗ്യം അദ്ദേഹത്തിനാണ് സിദ്ധിച്ചത്.

“മീമാംസാദി സ്വതാതാനിഗമമവികലം
മധവാചാര്യവര്യം-
ത്തർക്കം ദാമോദരാര്യാദപി പദപദവി-
മച്യുതാഖ്യാദ്ബുധേന്ദ്രാൽ
തേഷാം കാരുണ്യയോഗാൽ കിമപി ച കവിതാ-
മാപനവം, കർമ്മ മേ തദ്
ഭൂയാൽ കൃഷ്ണാർപ്പണം;മേ ഭവതു ച സതതം
ധീരഘാരേ: കഥായാം.”

എന്നു പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിൽ ഭട്ടതിരി ആ വിവരം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബുധേന്ദ്രാൽ എന്ന പദംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വിശേഷിപ്പിക്കുന്നതു പിഷാരടിയെ ആകുന്നു എന്നുള്ളതു നാം മറക്കരുതു്. ജ്യോതിഷത്തിൽ പിഷാരടിയ്ക്കു സമകാലികന്മാർ നല്കിയിരുന്ന സ്ഥാനം എന്താണെന്നു വാസുദേവകൃതമായ ഭൂമരസന്ദേശത്തിലെ അധോലിഖിതമായ പദ്യത്തിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നു:

“തസ്മാൽ പ്രത്യക് പ്രഹിതനയനഃ കണ്ഡഗേഹാധിനാഥം
സർവജ്ഞം തം പ്രണമ ഗിരിശം ഭക്തിമാനച്യുതം ച;
ഏകസ്താവദ്വഹതി ശിരസി ജ്യോതിഷാമേകമിന്ദും,
ജ്യോതിശ്ചക്രം നിഖിലമപരോ ധാരയത്യന്തരംഗേ.”

ഈ പദ്യത്തിൽ കവി തൃക്കണ്ടിയൂരിലെ ശിവനെപ്പോലെ അച്യുതപ്പിഷാരടിയും സർവജ്ഞനാണെന്നും ശിവൻ ജ്യോതിസ്സുകളിൽ ഏകനായ ചന്ദ്രനെന്നത്രം ശിരസ്സിൽ ധരിക്കവേ പിഷാരടി തന്റെ മനസ്സിൽ ജ്യോതിശ്ചക്രത്തെ മുഴുവൻ ധരിക്കുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവിധശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യത്തേയും പ്രത്യേകിച്ചു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപാരംഗതയേയും പരാ

മർശിച്ചു പ്രശംസിക്കുന്നു. പിഷാരടിയുടെ ജ്യോതിർവിഷയകമായ ശിഷ്യസമ്പത്തു സുപ്രസിദ്ധമാണ്. കൊല്ലം പത്താം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന പത്തനംതിട്ട ചെറുകോൽ നെടുമ്പയിൽ കൊച്ചുകൃഷ്ണനാശാൻ എന്ന ദൈവജ്ഞൻ ആറന്മുളവിലാസം ഹംസപ്പാട്ട് എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ആശിഷ്യപ്രശിഷ്യപരമ്പരയെ താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ വിവരിക്കുന്നു:

‘രാമനെനെല്ലാടവും വിശ്രുതനായിട്ടഭി-
രാമനാമാശാസിതാവെന്നുള്ള കീർത്തിയോടും
ഗുരുദൈവജ്ഞന്മാർക്കും ഗുരുഭൂതനാമെന്റെ
ഗുരുവാം പിതാവിന്റെ ചരണാംബുജം വന്ദേ.
ഗുരുവിൻഗുരു വ്യാഘ്രമുഖമന്ദിരവാസി
ഗുരുകാരുണ്യശാലിതന്നെയും വണങ്ങുന്നേൻ.
തൽഗുരുഭൂതനായിട്ടെത്രയും മനീഷിയായ്
ഘർഗതഭാവജ്ഞനായ്ഗണിതത്തുജ്ഞനായ്
താഴാത കീർത്തിയോടും നാവായിക്കുള്ളതുളളോ
രാഴാതിപ്രവരനാം ഗുരുവെ വന്ദിക്കുന്നേൻ.

ആയവൻതന്റെ ഗുരുഭൂതനായുള്ള ദേഹ-
മായതമതികളാൽ പൂജിതനായുള്ളവൻ
കോലത്തുനാട്ടു തൃപ്പാണിക്കരൈപ്പൊതുവാള-
ക്കാലത്തെഗുരുവരന്മാരിൽവേച്ചന്ത്രേസരൻ,
എന്നുടെ ഗുരുവിന്റെ ഗുരുവിൻ ഗുരുഭൂതൻ
തന്നുടെ ഗുരുവാകും തൽപദം വണങ്ങുന്നേൻ.

പൊതുവാളിന്റെ ഗുരുവച്യതൃപ്പിഷാരടി-
യതിമാനുഷനവൻ സകലവിദ്യാത്മകൻ,
അൻപത്തിമൂന്നു വയസ്സിരട്ടിയിരുന്നുള്ള
മേല്പുത്തൂർപട്ടേരിക്കും ഗുരുവായിരുന്നവൻ
തന്നുടെ പാദപത്മയുഗളം വിശേഷിച്ചു-
മെന്നുടെ മനക്കാമ്പിൽസ്സന്തതം നിനയ്ക്കുന്നേൻ.”

ഈ വരികളിൽനിന്ന് അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടെ ശിഷ്യൻ കോലത്തുനാട്ടു തൃപ്പാണിക്കരൈ പൊതുവാളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യൻ ചിറയിൻകീഴ് താലൂക്കിൽ നാവായിക്കുള്ളത്ത് ആഴാതി (കരുക്കൾ)യും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യൻ മാവേലിക്കരൈ ചെറിയനാട്ടു പുലിമുഖത്തു പോറ്റിയും ആയിരുന്നു എന്നു നാം അറിയുന്നു. പുലിമുഖത്തു പോറ്റിയുടെ കാലം 861 മുതൽ 933 വരെയായിരുന്നു എന്ന് അഭിജ്ഞന്മാർ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. കൊച്ചുകൃഷ്ണനാശാന്റെ പിതാവും ഗുരുവുമായ രാമനാശാൻ പോറ്റിയുടെ ശിഷ്യനായിരുന്നു. കൊച്ചുകൃഷ്ണനാശാന്റെ ശിഷ്യൻ ആറന്മുള മംഗലശ്ശേരി ദക്ഷിണാമൂർത്തി മുത്തത്ത്, മുത്തത്തിന്റെ ശിഷ്യൻ മാനാർ നാലേക്കാട്ടിൽ ബാലരാമൻപിള്ള, സംപ്രതിപ്പിള്ള, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യൻ

കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻ ചെറുണ്ണി കോയിത്തമ്പുരാൻ, എന്നിങ്ങനെ ആ ചരയപരമ്പര പിന്നെയും തുടർന്നുപോകുന്നു. ഈ വ്യതിയാനം നിലുണ്ട്.

മേല്പുതുരിനു പിഷാരടിയുടെ പേരിൽ അനിർവചനീയമായ ഭക്തിപാരമ്പര്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ അദ്ദേഹം തന്റെ വ്യാകരണാചാര്യനെ

‘അയമച്യുതഗുരുക്രപയാ പാണിനികാത്യായനാദികാരണ്യാൽ
യതഃ ഫലപ്രസഃ സ്യാൽ കൃതരാഗരസോദ്യശബുമാർഗ്ഗജ്ജഷാഃ.

എന്ന പദ്യത്തിൽ സമ്പന്നമാനം വീണ്ടും സ്മരിക്കുന്നു. അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടെ വാതരോഗം തപശ്ശക്തികൊണ്ടു സഭേഹത്തിൽ സംക്രമിപ്പിച്ചു അതിന്റെ ശമനത്തിനായാണ് ഭട്ടതിരി ഗുരുവായൂരിൽ പോയി നാരായണീയമെന്ന സ്തോത്രരത്നം രചിച്ച ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിയെ ഭജിച്ചതെന്ന് ഐതിഹ്യമുണ്ട്. പിഷാരടി 796-ൽ മരിച്ചു. ഭട്ടതിരി തത്സംബന്ധമായുണ്ടാക്കിയ ചരമശ്ലോകമാണ് താഴെച്ചേർക്കുന്നത്.

“ഹേ! ശബ്ദഗമഃ നിർദ്ദയം വിബുധതാലുണ്ണൈർന്നിഹീഡിഷ്യസേഃ
ധാർഷ്ട്യൈകപ്രവണാസി വൈദ്യസരണേ! നഷ്ടോഹൃലങ്കാര! ഭോഃ;
ഹന്ത! ജ്യോതിഷതന്ത്ര! പര്യവസിതാ തിഥ്യുക്ഷയോസ്തേകഥാ;
വിദ്യാത്മാ സ്വരസർപ്പദ്യദ്യ ഭവതാമാധാരഭ്രൂച്യത.”
‘വിദ്യാത്മാ സ്വരസർപ്പൽ’ എന്നതു കലിദിനവാക്യമാണ്.

കൃതികൾ

അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടെ കൃതികളായി ജ്യോതിഷത്തിൽ (1) ഗോളദീപിക (2) ഉപരാഗക്രിയാക്രമം (3) കരണോത്തമം (4) ജാതകാരണണം (5) ഹോരാസാരോച്ചയം (6) ഹോരാസാരോച്ചയത്തിന്റെ പരിഭാഷ (7) വേണ്യാ രോഹത്തിന്റെ പരിഭാഷ എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളും വ്യാകരണത്തിൽ പ്രവേശകവും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. ഇവകൂടാതെ ദൃശ്യണിത സംബന്ധമായി സൂടനിർണ്ണയം എന്നൊരു പ്രമാണീഭൂതമായ ഗ്രന്ഥംകൂടിയുണ്ട്. അതിനു സൂടനിർണ്ണയവിവൃതി എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനവും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ചില ഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റി മാത്രം ഇവിടെ ഉപന്യസിക്കാം. ഹോരാസാരോച്ചയപരിഭാഷയെക്കുറിച്ച് മറ്റൊരധ്യത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കാം.

ഗോളദീപിക

ഗീതിവൃത്തത്തിൽ മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ടു നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ഗോളദീപിക ഗണിതവിഷയത്തിൽ പ്രമാണതേന അംഗീകരിക്കേണ്ട ഒരു വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥമാകുന്നു. ഇതു കേളപ്പൻ ചോമാതിരിയുടെ ഗോളദീപികയിൽ നിന്നു ഭിന്നമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

“വിപ്ലവം വാശേവീം ഗുരും ദിനേശാദികാൻ ഗ്രഹാൻ നന്യാ
വക്ഷ്യേ ഭഗോളമസ്മൈ ക്ഷോണീമാനാദികഞ്ച ലഘുമതയേ.
അയഘർദ്ധയാമ്യസൗമ്യഗമിഹ വൃത്തം ദക്ഷിണോത്തരാഖ്യംസ്യാൽ;

അതളുർദ്ധാദ്യാം ഘാടികമക്ഷാഗ്രേ സൗമ്യയാമ്യയോർലഗം”

എന്നിങ്ങനെ ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നു.

“ഇത്യദിതാ സംക്ഷേപാദസ്മാദിർശ്ലോളദീപികാ; യ ഇമാം
പുരുഷഃ പഠേൽ സ ലോകേ ഗോളവിദാം ഗണ്യതേ നൃണാം മധ്യേ”

എന്നതാണ് ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകം.

ഉപരാഗക്രിയാക്രമം

ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ ക്രിയാക്രമം എന്നും പറയാറുണ്ട്. ഇതിൽ ഗ്രഹസ്തംഭഗണനയും ഛായാദി ഗ്രഹണവും മറ്റുമാണ് പ്രതിപാദ്യം. നാലധ്യായങ്ങൾകൊണ്ടു ഗ്രന്ഥം സംപൂർണ്ണമാകുന്നു. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ പകർത്തുന്നു.

“ഗുരൂണാം ചരണാംഭോജപരാഗപരമാണവഃ
മനോമുകരമസ്മാകം പുനീയുരനുവാസരം.

മാർത്താണ്ഡാഖ്യം പരം ജ്യോതിർന്നത്യാസ്മാദിർവിലിഖ്യതേ,
ഹിതായ മന്ദബുദ്ധിനാമുപരാഗക്രിയാക്രമഃ.”

“പ്രോക്തഃ പ്രവയസോ ധ്യാനാജ്ജ്യേഷ്ടദേവസ്യ സദ്ഗുരോഃ
വിച്യുതാശയദോഷേണേത്യച്യുതേന ക്രിയാക്രമഃ.”

എന്നതാണ് ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകം. അതിലെ കലിദിനസ്മാകമായ പ്രഥമപാദത്തിൽ നിന്നു പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതി കൊല്ലം 768-ലാണെന്നു നിർണ്ണയിക്കാം. പിഷാരടിയുടെ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രഗുരു ജ്യേഷ്ഠദേവൻ എന്നൊരാളായിരുന്നു എന്നും ‘ക്രിയാക്രമ’ത്തിന്റെ ആവിർഭാവകാലത്ത് അദ്ദേഹം വയോധികനായിരുന്നു എന്നുംകൂടി ഈ ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു നാം ധരിക്കുന്നു.

കരണോത്തമം

ഇതു ദുർഗ്ഗസമ്പ്രദായത്തിൽ പിഷാരടി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഗണിതഗ്രന്ഥമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു പഞ്ചബോധക്രിയാക്രമത്തിൽനിന്ന് ഇതിലെ പ്രതിപാദനരീതിഭിന്നമായിരിക്കുന്നു. ‘ഗുരുണാം ചരണാംഭോജ’ ഇത്യാദി ശ്ലോകംകൊണ്ടുതന്നെയാണ് കരണോത്തമവും ആരംഭിക്കുന്നത്. അഞ്ചധ്യായങ്ങളിലായി നൂറ്റൊൻപതു ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. ഗ്രന്ഥകാരൻ ഈ കൃതിയിൽ തന്റെ കവിതാപാടവത്തേയും വ്യാകരണപാണ്ഡിത്യത്തേയും പ്രകടീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം തന്നെ പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന് ഒരു വിവരണവും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“പ്രണിപത്യ പരം ജ്യോതിർഗണപത്യപരാഭിധം
ഗുരുണോക്തമവിസ്മർത്തും കരണോത്തമയാമ്യഹം.”

“എദ്വൈദ്യരൂപിണിവിദാമിതം പദ്വൈദ്യപശതൈഃ കൃതം
കരണോത്തമനാമൈതച്ചിരമാസ്താം മഹിതലേ.”
“വൈഷ്ണവേനാച്യുതാഖ്യേന പ്രണിതം വിവൃതം കൃതം
കരണോത്തമമാലോക്യ പരിതുഷ്യതു സുരയഃ.”

ഇതിന് ഏതോ ഒരു നമ്പൂരിയുടെ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനവുമുണ്ട്.

ജാതകാഭരണം

‘ഗുരൂണാം ചരണാംഭോജ് ഇത്യാദി വന്ദനശ്ലോകം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലും കാണുന്നതുകൊണ്ട് ഇതും പിഷാരടിയുടെ കൃതികളിൽ ഒന്നാണെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആകെ എട്ടു ധ്യായങ്ങളുണ്ട്. വരാഹമിഹിരന്റെ ഹോര, വടശ്ശേരിയുടെ ജാതകപദ്ധതി മുതലായി പ്രമാണീഭൂതങ്ങളായ പല പ്രശ്നശാസ്ത്രനിബന്ധങ്ങൾ പരിശോധിച്ചാണ് പ്രസ്തുത കൃതി രചിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ പറയുന്നു.

“അർത്ഥാജ്ജനേ സഹായഃ പുരുഷാണാമാപദർണ്ണവേ പോതഃ
യാത്രാസമയേ മന്ത്രി ജാതകമപഹായ നാസ്ത്യപരഃ.”

എന്ന പദ്യം ജാതകാഭരണത്തിലുള്ളതാണ്.

ഹോരാസാരോച്ചയം

ഹോരാസാരോച്ചയം ശ്രീപതി പദ്ധതിയുടെ സംക്ഷേപമാണ്. ആകെ ഏഴുധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്.

“ഭക്ത്യാ ഗുരൂണാം ചരണാഭിനന്ദം
നത്യാച്യുതോ ദൈവവിദാം ഹിതായ
സാരോച്ചയം ശ്രീപതിനിർമ്മിതസ്യ
ഹോരാർത്ഥതന്ത്രസ്യ വദാമ്യശേഷം”

എന്ന പ്രഥമശ്ലോകത്തിൽത്തന്നെ ആചാര്യൻ തന്റെ നാമധേയം ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പ്രവേശകം

വ്യാകരണശാസ്ത്രം പഠിക്കുവാൻ ആഗ്രഹമുള്ളവർക്ക് അത്യന്തം പ്രയോജനീഭവിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് പ്രവേശകം. സംക്ഷിപ്തമാണെങ്കിലും ആ ശാസ്ത്രത്തിൽ അന്തർഭൂതങ്ങളായ സകല വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും അച്യുതപ്പിഷാരടി ഇതിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണങ്ങളായി തന്റെ സഹൃദയത്വത്തിനും കവിത്വത്തിനും പ്രത്യക്ഷലക്ഷ്യങ്ങളായ പല

ശ്ലോകങ്ങളും ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. പിഷാരടിക്ക് ആശ്രയമായിക്കൊണ്ടിരുന്ന മഹാഭാഷ്യത്തിനും കാശികാവൃത്തിക്കും പുറമേ രാമചന്ദ്രന്റെ പ്രക്രിയാകൗമുദി ആകുന്നു. രൂപാവതാരത്തിന് എന്നപോലെ പിഷാരടിയുടെ കാലത്തു പ്രക്രിയാകൗമുദിക്കും കേരളത്തിൽ ഗണനീയമായ പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു. ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നതുതന്നെ,

“അശേഷാഗമതാൽപര്യകൈരവോദ്ബോധചന്ദ്രികാം
ഉപാസ്മഹേ ജ്ഞാനമുദ്രാം രാമചന്ദ്രകരോദിതാം.”

എന്ന ശ്ലോകംകൊണ്ടാണ്, ഇവിടെ ആചാര്യൻ പ്രക്രിയാ കൗമുദികാരണപ്പറ്റിയും വിവക്ഷയുണ്ട്. രാമൻ എന്നൊരു ഗുരു പിഷാരടിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. പ്രക്രിയാകൗമുദികാരനായ രാമചന്ദ്രൻ എന്ന ആന്ദ്രദേശപണ്ഡിതൻ ക്രി. പി. പതിനാലാംശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. പിഷാരടി വെട്ടത്തുനാട്ടു രവിവർമ്മത്തമ്പുരാന്റെ ആശ്രിതനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ലക്ഷ്യമായ ‘ലക്ഷ്മി പ്രകാശവിഷയം’ എന്ന പ്രവേശകാന്തർഗ്ഗതമായ പദ്യം മുൻപ് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. പ്രവേശകം മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയെ പഠിപ്പിക്കുന്നതിലേക്കുവേണ്ടി ഉണ്ടാക്കിയതാണെന്നുള്ള ഐതിഹ്യം അനാസ്തമമാകുന്നു. ഗ്രന്ഥനിർമ്മിതിയുടെ ഉദ്ദേശം എന്തെന്ന് ആചാര്യൻതന്നെ വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്:

“പ്രവേശകസ്സംക്രിയതേ ശബ്ദശാസ്ത്രപ്രവേശകഃ
സുഗമോയമുജ്ജ്വലമാർശ്യാ ബാലാനാം മന്ദചേതസാം.
പ്രവേശകേന ജാനന്തി ശബ്ദാൻ വ്യാകരണാക്ഷമാഃ
ഇക്ഷ്യാം ഖാദന്തി നാദന്താ രസം ശർക്കരയാ വിദുഃ
ദർപ്പണേ പണമാത്രേണ ദന്തീ പ്രതിഫലേദ്യഥാ
തഥാല്ലേപി പ്രകരണേ മഹദ്വ്യാകരണം സ്മരേൽ.”

പല്ലില്ലാത്തവർക്കു കരിമ്പു കടിച്ചുചവയ്ക്കുവാൻ നിർവ്യാഹരില്ലെങ്കിലും അവർ ശർക്കരകൊണ്ട് ഇക്ഷ്വരസത്തെ അറിയുന്നതുപോലെ പാണിനീയാധ്യയനത്തിന് അശക്തന്മാരായിട്ടുള്ളവർക്കു പ്രവേശകംകൊണ്ട് ശബ്ദങ്ങളുടെ ജ്ഞാനമുണ്ടാകുമെന്നും ചെറിയ ദർപ്പണത്തിൽ ആനയെന്നപോലെ ഈ സംഗ്രഹ ഗ്രന്ഥത്തിലും മഹത്തായ വ്യാകരണശാസ്ത്രം പ്രതിഫലിയ്ക്കുമെന്നമാണ് അദ്ദേഹം പ്രതിപാദിയ്ക്കുന്നത്. പ്രവേശകം മുഴുവൻ 600 ശ്ലോകങ്ങളിൽ വിരചിതമാകയാൽ അധ്യേതാക്കന്മാർക്ക് ഓർമ്മയിൽ വെയ്ക്കുവാൻ വളരെ സൗകര്യമുണ്ട്. പിഷാരടിയുടെ കാവ്യശൈലി പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ അടിയിൽ പകർത്തുന്നു:

“ടിത് പീഠവദധന്ധിഷ്ടേൽ കിന്തുർദ്ധനി കിരീടവൽ
മിത് സ്യാന്ത്യേസ്വരാദൂർദ്ധ്വം ഫാലേ പുണ്യവദാഗമഃ
സ്ഥാനേ ശത്രുവദാദേശശ്മരത്രവൽ പ്രത്യയാഃ പരേ.”

“ആദ്യന്തൗ ടകിതൌ” എന്നു പറയുന്നതിനേക്കാൾ ടിത് അടിയിൽ പീഠംപോലെയും കിത് മുകളിൽ കിരീടംപോലെയും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നും മറ്റും പറയുന്നതു സ്വാഭാവികമാണല്ലോ.

“ദശായനേ വായുരയം ശബ്ദായനേ വലാഹകാഃ
സുഖായനേ ഗൃഹേഷ്യാന്വ്യാ ബാഷ്പായനേ വിയോഗിനഃ”.
“ഊരീകൃത്യ ജവം വൃക്ഷാംസ്തൃണീകൃത്യ സമീരണഃ
മേലാൻ പടപടാകൃത്യ സാന്ദ്രീഭൂയ ച വാത്യയം.”

പ്രവേശകത്തിന് ഒരു പഴയ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അതിനുപുറമെ ആറ്റുപുറത്തു ഇമ്പിച്ചൻഗുരുക്കൾ സുബന്ധപ്രകരണാന്തംവരെ സ്വയമായി ഒരു ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം രചിച്ചു് അതോടുകൂടി പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം ഇദംപ്രഥമമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിനു ലാലുവിവൃതി എന്നു വിശദമായ ഒരു സംസ്കൃതവ്യാഖ്യാനം പി. എസ്. അനന്തനാരായണശാസ്ത്രികൾ നിർമ്മിക്കുകയും മൂലത്തോടു ചേർത്തു ഗോശ്രീസംസ്കൃത ഗ്രന്ഥാവലിയുടെ ദ്വിതീയാങ്കമായി മുദ്രണം ചെയ്യുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ഒരൊറ്റ ശ്ലോകം

അപ്യുതപ്പിഷാരടിയോടു് ഒരു വിദേശീയനായ പണ്ഡിതൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജാതിയേതെന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ

“ദേവബ്രാഹ്മണശൂശ്രൂഷ്യസ്സാഹിന്ദൈത്യകപരായണാ
ഈദൃശീ വർത്തതേ ജാതിഃ കേരളേഷിതരത്ര ന.”

എന്നു് ആ മഹാശയൻ മറുപടി പറഞ്ഞതായി കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

കൊച്ചി രാമവർമ്മ മഹാരാജാവു്

കൊല്ലം 740 കുംഭം മുതൽ 776 മീനംവരെ കൊച്ചിരാജ്യം പരിപാലിച്ച കേശവരാമവർമ്മമഹാരാജാവു് പല പ്രകാരത്തിലും പ്രശംസാർഹനായ ഒരു പുണ്യപുരുഷനായിരുന്നു. ആ മഹാരാജാവിന്റെ മാതാവു് ഊരകത്തമ്മയെ വളരെക്കാലം ഭജിച്ചതിന്റെ ഫലമായാണു് അവിടത്തെ അവതാരമെന്നു ബാലകവി രാമവർമ്മവിലാസം നാടകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. “തസ്യ താവന്മഹാരാജസ്യജനനീ, പ്രഥമാ വിരജനനീനാം, പുരാചിരമപത്യവാഞ്ഛയാ മലയപുരവാസിനീം ഭഗവതീം ഭവാനീമാരാധിതവതീ. ആരാധനപ്രസന്നാ ച സാ സ്വപ്നേ താമിത്ഥമന്യഗ്രഹീൽ.

ലോകപാലൈശ്വ സകലൈർല്ലോഭനീയക്രിയം സുതം
മൽപ്രസാദാന്മഹാഭാഗേ, ജനയസ്വ യശസിനി”

എന്ന ഭാഗം നോക്കുക.

അവിടത്തെ സമരശൂരത, ഈശ്വരഭക്തി, തീർത്ഥാടനാത്മകൃപം ഇവയെ അക്കാലത്തെ കവികൾ അത്യജ്ജ്വലമായ ഭാഷയിൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ തമ്പുരാന്റെ വകയായി 751 ധനു 12-ആനയിലെ ഒരു ദാനശാസനം ചിദംബരം ക്ഷേത്രത്തിൽ ലിഖിതമായിട്ടുണ്ട്.

776 കന്നി 27-ആം അവിട്ടുന്ന തുലാപുരുഷദാനം നിർവ്വഹിച്ചു. കാശി വര യാത്രയെ യ്ക്ക് അവിടെവെച്ചു തീപ്പെട്ടതിനാൽ കാശിക്കെഴുന്നള്ളിയ തമ്പുരാൻ എന്ന് അവിടെത്തെ വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നു. മഴമംഗലത്തു നാരായണൻനമ്പൂരിയുടെ രാജരത്നാവലിയം ചമ്പു വിലെ നായകൻ അവിട്ടുന്നാണ്. മഴമംഗലത്തിനുപുറമേ ബാലകവി, മൂക്കോലയ്ക്കൽ നീല കണ്ണൻനമ്പൂരി എന്നിവരും അവിടെത്തെ ആശ്രിതന്മാരായിരുന്നു. രാമവർമ്മമഹാരാജാവ് ‘രാസക്രിയ’ എന്ന മണിപ്രവാളകാവ്യത്തിന്റെ പ്രണേതാവും തമിഴിൽ നിന്നു തിരുവള്ള വരുടെ തിരുക്കുറുൾ മലയാളത്തിലേക്കു തർജ്ജമ ചെയ്യിച്ച ഭാഷാപോഷകനുമായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു. ഈ തർജ്ജമയ്ക്കു—‘തിരു(വള്ളവ)വുള്ളപ്പയൻ’ എന്നു പേർ കൊടുത്തുകാണുന്നു. ഇതു സമാപ്തമായതു കൊല്ലം 770 വൃശ്ചികം 28-ആംനയാണ്. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു പ്രതിയേ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളു. അതിൽ “വള്ളവരിട്ടു നൂലുവഴിക വിവ്യാഖ്യാനം മലയാൺമയിൽ സംസ്കൃത...എഴുതിച്ചതു രാമവർമ്മകവീരാജൻ” എന്നു രേഖപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നു.

രാമവർമ്മാവിനെപ്പറ്റിയുള്ള ചില പ്രശസ്തികൾ

രാജരത്നാവലിയം ചമ്പുവിലുള്ളവയാണ് അധോലിഖിതങ്ങളായ പദ്യങ്ങൾ:

“അക്കാലം ദേഹഭാജാം മിഴികളിലമൃത-
 സ്യന്ദവും കോരിയുത്തു-
 തന്ത്രേ നിർമ്മയ വൈരാകരതിമിരകലം
 പൂർണ്ണയോഗാഞ്ചിതാത്മാ
 ദിക്കെപ്പേരും വെളുപ്പിച്ചഭിനവമഹസാ
 മാട്രപാനയാഖ്യേ
 മുഖ്യേ പൂർവാദ്രിമൗലൗ തെളിയിലൊരു കമാ-
 രേന്ദു പോന്നാവിരാസീൽ.

ക്ഷോണീമംഗല്യഭൂഷാമണി തദനു സഖേ!
 കൌതുകം പൂണ്ടു ദാന-
 ത്രേണീമാപുര്യ വിശ്യാത്തരമഹിമ തകം
 ജന്മമോർത്തും വിശേഷാൽ
 നാനാലോകാഭിരാമം തിരുവുടൽ മധുരം
 കണ്ടുമയ്യാ! തദാനീ-
 മാനന്ദീ രാമനെന്നദ്ഭുതഗുണമഹിതം
 നാമധേയം വ്യതാനീൽ.

കാണുന്നവർക്കെതുലബാലവിഹാരഭേദദൈ-
 രാനന്ദമേഷ വിതരൻ നഗരേ വളർന്നാൻ
 ചേണാർന്ന ഭാസ്കരകലേ, മുരവൈരി വിശ്വ-
 ത്രാണായ പണ്ടുടനയോധ്യയിലെനപോലെ.

ഓരോരോ ശസ്ത്രശാസ്ത്രപ്രഥനവുമ്പദാ-
 നങ്ങളും മാനവായു
 വീരശ്രീയും പ്രഭാവപ്പെരുമയുമ്മിതാ-
 നന്ദവും ദേഹഭാജാം
 ആരോമൽക്കീർത്തിയും വിണ്ടലനരപതികൾ-
 ക്കിണ്ടലും പാടുപാടേ
 വാരം വാരം തദാനീം പുതുമയൊടു കമാ-
 രേണ സാകം പുലർന്നു.

സാമർത്ഥ്യോദയമാർന്ന നാളിലതിവേലം വേദശാസ്ത്രാന്തര-
 ശ്രീമല്ലക്ഷണകാവ്യനാടകകലാവിജ്ഞാനപാരിണധീഃ
 ഓമൽപ്പമകൾതൻവിലോചനകലാമാലാമണിഞ്ഞുഴിതൻ
 ക്ഷേമത്തിന്നദയപ്രഭാവമഹിമാ ശ്രീരാമവർമ്മാ ബഭൗ.

ശ്രീരാമം വീരലക്ഷ്മിയാ ശിവശിവ വിജയം
 വിക്രമംകൊണ്ടു പാരാ-
 വാരം ഗാംഭീര്യവൃത്തയാ നവതനസുഷമാ-
 സമ്പദാ ശംബരാരിം
 വാരാളം ദാനരീത്യാ വിബുധതരുവരം
 പൂർണ്ണചന്ദ്രം പ്രസാദാൽ
 മാരാരിം വൈദുഷീവിഭ്രമസരണികൾകൊ-
 ണേഷ ധീമാനജേഷീൽ.

അക്കാലം പരിപാല്യ സാധു വസുധാചക്രം ഇലോം നാൾ മണം
 തിരിക്കീടുംപടി വീരകേരളനൃപാലേ നാകലോകം ഗതേ
 അക്ഷിണോദയമാനവിക്രമനിയേഃ ശ്രീരാമവർമ്മന തേ
 വിഖ്യാതാസ്സചിവോത്തമാ വിദധീരേ രാജ്യാഭിഷേകം മുദാ.

കൃതാഭിഷേകസ്തു ഇ രാമവർമ്മാ
 ക്ഷിതിം ചതുസ്സാഗരരതകാഞ്ചീം
 യഥാവദാവിഷ്ണുതയർമ്മഭൂമാ
 തതോശിഷ്യാസവതുലധയാമാ.”

രാമവർമ്മമഹാരാജാവിനു വീരകേരളവർമ്മാവെന്നും ഗോദവർമ്മാവെന്നുമുള്ള പേരുകളിൽ രണ്ട് അനുജന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. വീരകേരളവർമ്മാവ് 776-ൽ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ മരണാനന്തരം കിരീടധാരണം ചെയ്യുകയും 790-ൽ യശസ്വരീരനാവുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹമാണ് മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ പ്രശസ്തിക്കു പാത്രീഭവിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഗോദവർമ്മാവു രാമവർമ്മാവു മരിച്ചതിനുമേൽ ഏറെത്താമസിയാതെ രാമേശ്വരത്തുവെച്ച് അന്തരിച്ചു. ഈ വസ്തുതകൾക്കു ലക്ഷ്യം നീലകണ്ഠകവിയുടെ തെൻകൈലനാഥോദയം ചമ്പുവിലുണ്ടു്. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന തദന്തർഗ്ഗതങ്ങളായ പദ്യങ്ങൾ നോക്കുക:

“തൽകാലേ ചതുരന്മാർമീവലയപ്രാകാശ്യഹേതോർണ്ണണാ-
മൃദിക്കൈതസ്സകൃതൈസ്സരോരുഹദളവാ സങ്കല്പിതസ്താദരം
പ്രൗഢശ്രോരുദിയായ പുണ്യദിവസേ കശ്മിൽ കമാരാത്മനാ
മാടക്ഷ്യാപതിവംശരമ്യശിഖരേ മാണിക്യദീപാംകരഃ

കാന്തിം കാഞ്ചന മൂർത്തിയാരിമദനപ്രഖ്യാം പ്രവീരശ്രിയം
പ്രേന്ധാനാമപി ചിത്തവൃത്തിമതിഗംഭീരപ്രിയംഭാവുകാം
ക്ഷാന്തിം നിസ്തൃഷ്ണവൈദുഷീഞ്ച നിതരാം ബിഭ്രന്നരേന്ദ്രാഭക്-
സ്താദ്രാവിഷ്ടതദിവ്യലക്ഷണപരീതാത്മാധ്യാവാത്സീദസൗ.

സൗത്രാജ്യാധികൃതോ വയസ്യഭിനവേ ശ്രീരാമവർമ്മാഭിധോ
രാജേന്ദ്രസ്തഹ ഗോദവർമ്മസഹജേനാക്രമ്യ വർഗ്ഗം ദിഷ്യാം
കൃതാ ദാനവരം തുലാദ്യപുരുഷം വാരാണസീസന്നിധൗ
സംപ്രാപ്തശ്ശിവലോകമന്വഗനുജോപ്യാഗമ്യ രാമേശ്വരാൽ.”

രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ തീർത്ഥാടനാഭിനവേശം സുപ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. അതിനെപ്പറ്റിയും രാജരത്നാവലിയത്തിൽ

“വാർമമെതും ക്ഷേത്രതീർത്ഥങ്ങളിലതിലതില-
ത്യന്തമുഖ്യേഷു ഗതാ
നേരേത്താതോരു സേവാം കലിതരുചി വള-
ർത്തേഷ നിഷ്കലമ്ഷാത്മാ
പൂരിച്ചെല്ലാടവും കാഞ്ചനമയമഴപെ-
യ്യാശു ഭൂലോകഭാജാം
ദാരിദ്ര്യച്ചൊഴിച്ചാൻ നിഖിലമവനതും
പാർവ്വതീശപ്രസാദം.”

എന്ന പദ്യത്തിൽ സൂചന കാണുന്നു. “സ രാജാ തീർത്ഥാനന്ദഗീതി പ്രസാദഭൂമിഃ” എന്ന് “ന ജാനാസി കിമസ്യ... സേതുചിദംബരപ്രഭൃതീർത്ഥയാത്രാവൃത്താന്തം?” എന്ന് രാമവർമ്മവിലാസത്തിലും പ്രസ്താവനയുണ്ട്. അദ്ദേഹം അഞ്ചുവർഷക്കാലം ഒരു ഭിക്ഷുവിന്റെ വേഷത്തിൽ ഭാരതത്തിലെ പല പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളും സന്ദർശിച്ചതായി പോർത്തുഗീസുചരിത്രകാരന്മാരും പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

ബാലകവി

രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ സദസ്യന്മാരുടെ പംക്തിയിൽ ചോളദേശത്തിലെ തൊണ്ടമംഗലത്തിൽപ്പെട്ട മൂലാണ്ഡം ഗ്രാമത്തിലെ ബാലകവിക്ക് പ്രധാനമായ ഒരു സ്ഥാനമുണ്ടായിരുന്നു. തന്റെ പുരസ്കർത്താവിന്റെ പ്രത്യേകമായ പ്രീതിക്ക് പാത്രീഭവിച്ചിരുന്ന ആ കവി

രതകേതുദയമെന്നും രാമവർമ്മവിലാസമെന്നും രണ്ടു നാടകങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. രണ്ടും അഞ്ചുനൂറ്റാണ്ടുകളിലുള്ള നാടകങ്ങളും തൃശ്ശൂർ ശിവക്ഷേത്രത്തിലെ ഉത്സവത്തിന് അഭിനയിക്കുവാൻ നിർമ്മിച്ചവയുമാണെന്നു കാണുന്നു. മൂലാധ്യത്തിൽ സോമനാഥന്റെ പുത്രനായി യൗവനഭാരതി എന്നൊരു കവിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ മല്ലികാർജ്ജുനൻ ഛന്ദോഗനം കവിയുമായിരുന്നു എന്നും മല്ലികാർജ്ജുനസുന്ദരനായ കാളഹസ്തിയുടെ പുത്രനാണ് താനെന്നും കവി പ്രസ്താപിക്കുന്നു. രണ്ടു നാടകങ്ങളിലും കൃഷ്ണമനീഷിയെന്ന ഒരു പണ്ഡിതന്റെ ബഹുമതിക്കു താൻ പാത്രീഭവിച്ചതായും ഉപന്യസിക്കുന്നുണ്ട്. “ഏനമുപശ്ലോകിതവാൻ കേരളഗുരുർജ്ജിതാശേഷശേഷമുഷീവിശേഷഃ കൃഷ്ണമനീഷി-

യോഭൂദ്യൗവനഭാരതീകവിവിരാച്ഛ്വനീസോമനാഥാത്മജാ-
ച്ഛന്ദോഗസ്തഹി മല്ലികാർജ്ജുനകവിർദ്ധന്യഃ പിതാ യൽപിതുഃ
സോയം ബാലകവിസ്സയാർദ്രകവിതാഭാക്കാളഹസ്ത്യാത്മജഃ
പ്രഖ്യാതോ ഭൂവി കസ്യന ശ്രുതിപഥം ശ്രേയോനിധിർശ്ലാഹതേ?”

എന്നതാണ് രതകേതുദയത്തിലെ പദ്യം. ഈ കൃഷ്ണപണ്ഡിതനെ “തസ്യൈവ മഹാരാജരാമവർമ്മണോ ഗുരുണാ, ശൂനാസീരഗുരുയശോലുണ്ടാകപാണ്ഡിതീകേന പ്രതിവാദിമദഗദോല്ലംഘനരാഘവവൈദുഷീപ്രകാശ ദർശിതോപദേശ കൗശലേന സകലവിദ്യാനിഷ്ണാതേന” എന്ന് ആ നാടകത്തിലും “പുരൈവ തസ്യൈവ ഗുരുണാ രാജ്ഞഃ, ശൂനാസീര ... പാണ്ഡിതീകേന, പ്രതിവാദിമദഗദോല്ലംഘനാഗദകാരേണ കേരളമണ്ഡലാലങ്കാരേണ കലാകലാപനദീഷ്ണേന കൃഷ്ണമനീഷിണാ സുഗുണഹോഷിണാ” എന്നു രാമവർമ്മവിലാസത്തിലും അദ്ദേഹം പ്രശംസിക്കുന്നു. രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ഗുരുവാണു് രാഘവപണ്ഡിതന്റെ ശിഷ്യനായ കൃഷ്ണമനീഷി എന്ന് ഈ പംക്തികളിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നു. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതും രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ വിവിധസിദ്ധികളെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നതുമായ ഭാഗവും ആ നാടകത്തിന്റെ പ്രസ്താവനയിൽ ഉള്ളതാകുന്നു:

“സൂത്രധാരഃ കേരളദേശാധിപതിരുച്ചാവചപട്ടാംബരൈരുച്ചീകൃതാം കൊച്ചിപുരീമമരാവതീമിവ സൌഭാഗ്യവതിമാവാസയൻ ഭൂവാസവോ വൈദുഷ്യനിധിർബുധജനമാന്യോതി വദാന്യഃ പാലിതനിഖിലധർമ്മാ രാമവർമ്മാ സ്വയമേവ വസ്തുപി രതകേതുദയം നാമാപി പരീകല്പ്യ തേന കവികലോത്തംസേന നാടകമിദമാരചയു തദ്ദേശീ ദിശി പ്രഖ്യാതമാതതാന.

പാരിപാർശ്വികഃ (സഹർഷവിസ്മയം) അപി കൃതം സ്വയമേവ മഹാരാജേന വസ്തുപി രതകേതുദയനാമാപ്യഭിജാതം നാടകസ്യ?

സൂത്രഃ അഥ കിം. പ്രാജ്ഞഃ ഖല്യസൗ.

പാരിഃ സ്വർണ്ണകസുമ ഇവ സൗരഭ്യം അനംഗേഷ്വചാപ ഇവ ഫലോൽപത്തിരാലേഖ്യ മുർത്താവിവ സത്യയോഗോ മണിദാമ്നീവ മാർദ്ദവമതുതം രാജ്ഞി വൈദുഷ്യം.

സൂത്രഃ കിമിദമാശ്ചര്യം-

“സരസിജനയനേ ലക്ഷ്മയാസ്സസ്മിംശ്ചതുരാനനേ സരസ്വത്യുഃ
സാമാനാധികരണ്യം സമുചിതമന്യത്ര വൈയധികരണ്യം.”

ഈ ഭാഗത്തിൽനിന്നു ബാലകവിടെ നാടകത്തിന്റെ കഥാവസ്തു ഉപദേശിച്ചതും അതിനു രത്നകേതുട്രയം എന്നു പേർ കല്പിച്ചതും മഹാരാജാവായെന്നു വന്നുകൂടുന്നു. മാളവരാജാവായ വിജയ കേതുവിന്റെ പുത്രൻ രത്നകേതു മണിപുരരാജാവായ ജയസേനന്റെ പുത്രി ലീലാവതിയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതാണ് പ്രസ്തുത നാടകത്തിലെ ഇതിവൃത്തം. പ്രഭാവതി എന്നൊരു പരിത്രാജികയാണ് അവരെ സംഘടിപ്പിക്കുന്നത്. നാലാമങ്കത്തിൽ വാരാണസി, വിന്ധ്യപർവ്വതം, രാമേശ്വരം, മധുര, ശ്രീരംഗം, തിരുവാനന്തപുരം, ചിദംബരം കാഞ്ചീപുരം, വെങ്കടഗിരി, കാളഹസ്തി തുടങ്ങിയ ക്ഷേത്രങ്ങളുടേയും നദികളുടേയും പർവ്വതങ്ങളുടേയും വർണ്ണനകളുണ്ട്. കഥാവിഷയകമായി രത്നകേതുട്രയത്തിനും രാജരത്നാവലീയത്തിനും തമ്മിൽ കാണുന്ന സാജാത്യം സഹൃദയന്മാരുടെ ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിക്കാതെയിരിക്കയില്ല.

“പ്രാഗേവ പ്രസമരവിശദയശഃപുരകർപ്പുരപുരിതബ്രഹ്മാണുകരണകസ്യ പ്രചണ്ഡത
രശാണധീരുമാർത്താണയമണ്ഡലോ ദയപർവ്വതസ്യ പ്രതിഭസ്യഭേദവർഗ്ഗസ്വർഗ്ഗാധി
രോഹണനിശ്രോണികായിതകൃപാണികാവല്ലികസ്യ ക്രിയാസമഭിഹാരക്രിയ മാണ
മഹാഹവാവസാനപ്രതിഷ്ഠാപിതജയസ്തംഭയുപലാഞ്ചിത നവദ്വയദ്വിപസ്യ... അ
നവദ്വയദ്വിദ്യാലതോദ്യാനസ്യ സംഗീത സാഗരസായാത്രികസ്യ സകലകലാകശല
സ്യ കൊച്ചിനഗരഹാരനായകമണേ മാർത്താണയവംശമൗക്തികസ്യ മഹാരാജരാമ
വർമ്മജഃ” എന്നും മറ്റുമാണ് രത്നകേതുട്രയത്തിൽ അവിടത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വർണ്ണന.

രത്നകേതുട്രയത്തിനു പിന്നീടു കവി നിർമ്മിച്ചതാണ് രാമവർമ്മവിലാസം. അതിൽ നടി “കിന്നു പുത്രരവഃ പൃഥ്വീപ്രമുഖാനാം പുരാണരാജന്യാനാം ചരിതാന്യതിക്രമ്യ വർത്തമാനസ്യ
രാജേണാ രാമവർമ്മവിലാസമഭിലക്ഷന്യാര്യമിശ്രാഃ” എന്ന ചോദ്യത്തിന്നു സൂത്രധാരൻ “ശ്രൂയതാമസ്യാപി സൗശീല്യം” എന്നു പ്രകൃമിച്ചുകൊണ്ടു “ധർമ്മേ സ്ഥിതിരതിതരാം
തീർത്ഥ സേവാസു രാഗഃ.....ക ഇഹ ഭവനേ ഭൂപതിഃ പുണ്യശീലഃ” എന്നും മറ്റും മഹാരാജാ
വിന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ വാഴ്ത്തി അദ്ദേഹം രാജർഷിയാണെന്നു സമർത്ഥിക്കുന്നു. പിന്നെയും

“ദിനകരകലജന്മാ നായകോ രാമവർമ്മാ
കവീരയമഭിജാതഃ കാവ്യമേതച്ച ഭവ്യം
വയമഭിനയവിദ്യാവൈഭവേ നിസ്സപതാഃ
പരിഷദപി.....ത്രയം കോപി യോഗഃ” എന്നും

‘ഭാസദ്വയാശ്വതംസമൗക്തികമണിർവ്വിരസ്സ വാരാൻ ബഹു-
നാരണ്യേഷു മഹാഹവേഷ്വരിപശൂനാലഭ്യ ഭോർല്ലീലയാ
നവൈവ്യശ്ലോണിതപങ്കകംകമരസൈർനന്യന്വലിപൂപ്രിയാ-
മൂർവി.....മുപചിതക്രോധോ യഥാ ഭാർഗ്വഃ’ എന്നും

രത്നാകരാനപ്രവേശാത്താമ്രപർണ്ണിപയഃകണഃ
ഹാരായതേ നാടകേഷു തഥാ സുയാദാഗരാ മമ”

എന്നും മറ്റുമുള്ള പദ്യങ്ങളിൽ കവി തനിക്കു നായകനോടുള്ള ഭക്തിയെ വീണ്ടും വീണ്ടും പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. രാമവർമ്മമഹാ രാജാവിന്റെ തീർത്ഥയാത്രയാണ് പ്രസ്തുത നാടകത്തിൽ പ്രായേണ വർണ്ണനാവിഷയം. തലക്കാവേരിയിൽവെച്ചു ഗന്ധർവരാജകന്യകയായ രസചന്ദ്രികയെ അവിടുന്നു പരിഗ്രഹിച്ചു എന്നും മറ്റും കവി വർണ്ണിക്കുന്നതു രത്നകേതുദയത്തിലെ ലീലാവതിവിവാഹംപോലെ കേവലം സങ്കല്പസംഭവമാണ്. അപ്പയ്യദീക്ഷിതർ അമലാനന്ദന്റെ കല്പതരു എന്ന വേദാന്തഗ്രന്ഥത്തിനു പരിമളം എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച അവസരത്തിൽ അതു വായിച്ചുകേട്ടിട്ടുണ്ടാകാൻ സാധ്യമാകുമെന്നു ഊഹിക്കാം.

“അപ്പദീക്ഷിത! കിമിത്യതിസ്മൃതിം
വർണ്ണയാമി ഭവതോ വദാന്യതാം
സോപി കല്പതരുരർത്ഥലിപ്തയാ
ത്വദ്ഗിരാമവസരം പ്രതീക്ഷതേ”

എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തെ പ്രശംസിച്ചതായി മഹാകവി നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ ഘോഷിക്കുന്നു. കവിതാരീതി: അസാമാന്യമായ വാഗ്ഗീയാസത്താൽ അനുഗൃഹീതനായ ഒരു കവിപുംഗവനായിരുന്നു ബാലകവി എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ഏതാനും ചില പദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ച് ആ വസ്തുത തെളിയിക്കാം.

1. വസന്തകാലം:

“ഉമീലൽപികപഞ്ചമൈരപചിത്രദ്വന്ദ്വാനരാഗോദയൈ-
രുൽകൂലസൂരദോർമ്മദൈരപഹൃതശ്രീഖണ്ഡഖണ്ഡാനിലൈഃ
ഉദ്യച്ഛതദലാവതംസിതവനൈരുദാമചന്ദ്രാതപൈ-
രുന്നിദ്രപ്രസവൈരുദഞ്ചിതമളിക്ഷേമങ്കരൈർ വാസരൈഃ.”

2. കാമദേവൻ:

“ഇക്ഷുസ്ത്രുട്യതി നൈക്ഷവി വലയിതാപ്യാലംബ്യ മധ്യേ ദൃശംഃ
മാലാ വാ ന പലായതേ മധുലിഹാമാസ് ഫാല്യമാനാ മുഹൂഃ;
ന ക്ലാമ്യന്തി നിയന്ത്രിതാനി കസുമാന്യാകർണ്ണമാകർഷണൈഃ-
ശ്മിത്രം ചിത്രമുഷ്യ ചിത്തഭവ! തേ വീരസ്യ വിക്രിഡിതം.”

3. സൂര്യോദയം:

“പ്രൗഢധ്യാനപയോധിമഗ്നജഗദുദ്ധാരായ താരാതിര-
സ്താരായ പ്രതിപുഷ്പലിംബമധുരധരീഭാരാവതാരായ ച
ഉദ്ഭൂതോ ഭഗവാൻ രഥാംഗമീഥുനസ്സാരാഹവാരായനാ-

ചാരായ സ്മമദ്രമണ്ഡപപരിഷ്കാരായ വാരാനിധേഃ”

ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകം ജയദേവന്റെ പ്രസന്നരാഘവം നാടകത്തിലെ ‘ഏതത്തർക്കയ ചക്ര വാകനികരാശ്വാസായ താരാഗണഗ്രാസായ’ എന്ന ശ്ലോകത്തെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നു.

4. ചോളദേശം:

“ഏതേ ഹി മരുദ്ബൃധാപൂരപൂരിതസാരണീസഹസ്രനീ രന്ദ്രകേതകീവനാനിലോദ്ധ്യ തന്തു തനപരാഗ കൈതവാപഹസിതാനൃജനപദാഃ പ്രതിപദപ്രരൂഢപ്രച്ഛായമഹാമഹീരുഹമാ ലഭാരിണോ മഹനീയമുണഗ്രാമസമഗ്രാഗ്രഹാരപരമ്പരാപരിഷ്കൃതാസ്തിരസ്കൃത സ്വാരാജ്യ സൗഭാഗ്യഗർവാഭിനിവേശാശ്ചോളദേശാഃ.

സ്ഥാനേ സ്ഥാനേ ശിശിരമധുരം വാരി സഹ്യാത്തജായാഃ
കൂലേ കൂലേ മധുമദരണൽകോകിലാഃ പുഷ്പവാടാഃ
മധ്യേ മധ്യേ ഭവഭയഹരം മന്ദിരം ദേവതാനാം
ഭൂരേ ഭൂരേ വസതി വചസാം ചോളഭൂമേഃ പ്രഭാവഃ.”

നോക്കുക കവിയുടെ ഉൽകടമായ ദേശാഭിമാനം!

5. ചിദംബരം:

“ന്യന്യോദന്യാംഘ്രിപദ്മം ക്വണിതമണിതൂലാ-
കോടി കോടീരകോടി-
ത്യാഗദ്ഗംഗാതരംഗം കരഡമരകഡം-
കാരിതൗങ്കാരതത്വം
വല്ഗദ്യാഘ്രാജിനാഗ്രം വലിതവലിപദം
ലംബമാനാക്ഷമാലം
നിത്യം നൃത്യജ്ജഗത്യാമിഹ കിമപി മഹ-
സ്തിഷ്ഠതേ ചിത്സഭായാം.”

6. ചന്ദ്രോദയം:

“ദേവായം കസുമകരാൻ സുരഭയൻ, ദിക്ചക്രമുത്തംഭയൻ,
സിന്ധു തുന്ദിലയൻ, സുഖം സുലഭയൻ, ശൃംഗാരമുജ്ജംഭയൻ,
കാമം കാമിഷ്യ ലംഭയൻ, കമലിനീകോശാനി വിഷ്ണുഭയൻ,
സം ബിംബം പ്ലവകംഭയൻ സുരപഥക്രിഡാസരോഗാഹരതേ”

(എല്ലാം രത്നകേന്ദ്രയത്തിൽനിന്ന്)

7. സഹദ്രയന്മാരോട്:

“സ്വഭാവസ്നേഹം വഃ സദയഹൃദയാനാം ജഗതി യ-
ച്ഛിരഃ ശ്ലാഘാകാപ്രം പരമുണകണേനാപി ഭവതി;
പരേഷാന്ത്യാപുഡം ദൃശംഘടിതമാത്സര്യവിസര-
ച്ഛലാനാം കീലാനാം സകൃദപി ന മൗലിർവിചലതി.”

(രാമവർമ്മവിലാസത്തിൽനിന്ന്)

കേരളമാഹാത്മ്യം

ഏതോ ഒരു പണ്ഡിതൻ പുരാണച്ഛായകലർത്തി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കൃതിയാണ് കേരളമാഹാത്മ്യം. ആകെ ആറധ്യായങ്ങളും 2217 ശ്ലോകങ്ങളുമുണ്ട്. ശ്ലോകങ്ങളെല്ലാം ആനുഷ്ടുഭവ്യത്തത്തിലാണ് നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും ചില അധ്യായങ്ങളിൽ സർഗ്ഗാന്തശ്ലോകങ്ങൾ ഇതരവ്യത്തങ്ങളിൽ നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതായും കാണാം. നൈമിശാരണ്യത്തിൽ ഒരു കാലത്തു് ഒരു ദീർഘസത്രം നടക്കുകയും ആ അവസരത്തിൽ ശൗനകൻ തുടങ്ങിയ മഹർഷിമാർ അവിടെ സന്നിഹിതരായിരിക്കവേ സൂതൻ അവരെ സന്ദർശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അപ്പോൾ ശൗനകൻ ശ്രീപരശുരാമൻ കേരളത്തിൽ നിർമ്മിച്ച തീർത്ഥക്ഷേത്രങ്ങളെപ്പറ്റി സവിസ്തരം പ്രതിപാദിക്കണമെന്നു സൂതനോടു് അപേക്ഷിക്കുകയും, അതിനു സൂതൻ ആ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു യുധിഷ്ഠിരനും ഗർഗ്ഗമഹർഷിയുമായി സംവാദമുണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നും അതിനെത്തന്നെ താനും നിവേദനംചെയ്യാമെന്നും ശൗനകനോടു പറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ പീഠികയെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് ഇതി ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണേ കേരളമാഹാത്മ്യേ ഗർഗ്ഗയുധിഷ്ഠിരസംവാദേ” എന്നൊരു കുറിപ്പ് ഓരോ അധ്യായത്തിന്റേയും ഒടുവിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ ചേർക്കുന്നത്. കേരളത്തിന്റെ പൂർവകാലചരിത്രത്തെപ്പറ്റി പല വിവരങ്ങളും രേഖപ്പെടുത്തുവാൻ അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ട്. കാർത്തവീര്യോല്പത്തിമുതൽ കഥ ആരംഭിച്ച ശ്രീപരശുരാമന്റെ ചരിത്രം ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിൽ കാണുന്നതു സംഗ്രഹിച്ചു പ്രതിപാദിക്കുന്നു. പിന്നെ പരശുരാമന്റെ തപസ്സ്, കേരളോല്പത്തി മുതലായ വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയാണ് പറയുന്നത്. തദനന്തരം ചോളദേശത്തിൽനിന്നു ബ്രാഹ്മണരെ ആനയിച്ച് അവർക്കു ഗ്രാമങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചു വേഷഭാഷാദികളിൽ മാറ്റംവരുത്തി കേരളീയരാക്കുന്നതും കാഞ്ചീപുരത്തുനിന്നു തരണനല്ലൂർ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെവരുത്തി അദ്ദേഹത്തിനു ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ തന്ത്രാധികാരം നല്കുന്നതും മറ്റും വർണ്ണിക്കുന്നു. പയ്യന്തൂർ (സുബ്രഹ്മണ്യപുരി), മുകാംബി, തളിപ്പറമ്പ് (ലക്ഷ്മീപുരം), തൃച്ചെമ്മരം (ശംബരവനം), ചെറുകുന്ന് (ബാലശൈലം), തിരുനെല്ലി (സഹ്യാമലകം), പള്ളിക്കുന്ന് (വിഹാരാദ്രി), തിരുവങ്ങാട് (ശ്വേതാരണ്യം), കൊട്ടിയൂർ (ത്രിശിരാചലം), പിഷാരിക്കാവ് (മുദ്രാചലം), വടക്കൻ കോട്ടയം (ദുർഗ്ഗാപുരി), ഗുരുവായൂർ (വാതാലയം), കൊടുങ്ങല്ലൂർ (കോടരപുരി), തൃപ്പൂണിത്തുറ (ത്രിപൂർണ്ണപുരി), വൈക്കം (വ്യാഘ്രപുരി), തിരുവിതാംകോട് (ശ്രീവർദ്ധനപുരി), തിരുവിലാമല (ഏകാദശ്യചലം), തിരുനാവായ (നവയോഗിപുരം), ശുചീദ്രം, കന്യാകുമാരി മുതലായ പല ക്ഷേത്രങ്ങളുടെ പ്രതിഷ്ഠ, കേരളത്തിലെ ജാത്യുൽപത്തിയും വിശേഷാചാരങ്ങളും, ദാരുകവധം,

കേശിദ്ധം, അംബോഹലദ്ധം എന്നിങ്ങനെ വേറെയും പല പ്രമേയങ്ങൾ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ശ്രദ്ധയ്ക്കു വിഷയീഭവിയ്ക്കുന്നുണ്ട്. സംസ്കൃതീകൃതങ്ങളായ ചില സ്ഥലസംജ്ഞകൾ അശ്രുത പൂർവങ്ങളാണ്.

കാലം

ചരിത്രദൃഷ്ട്യോ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ കേരളമാഹാത്മ്യത്തിനു പറയത്തക്ക വിലയൊന്നും കല്പിക്കാവുന്നതല്ല. കേരളോൽപത്തിക്കു മുമ്പുണ്ടായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് കേരളമാഹാത്മ്യം എന്നു സമ്മതിക്കാം. “ഭൂതരായർ എന്നു പേരു വരുവാൻ സംഗതി കേരളമാഹാത്മ്യത്തിൽ മേലേ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആ പാണ്ഡ്യൻ മലയാളത്തെ ഭൂതസൈന്യങ്ങളോടുകൂടി വന്നാക്രമിച്ച ഭൂതനാഥൻ എന്ന അമ്പലത്തേയും അങ്ങാടിയേയും നിർമ്മിച്ചുണ്ടാക്കുമ്പോൾ പരശുരാമൻ അവനോടു ‘യുഷ്ണാകഞ്ച ഇ മദ്ഭൂമാവേവമാഗമനം പൃഥ്വ’ എന്നും ‘ആദിത്യായ മയാ ദത്താ’ ഞാൻ ആദിത്യവർമ്മൻ എന്ന തെക്കേരാജാവിനു കൊടുത്തിരിക്കുന്നു എന്നും കോപിച്ചു പറഞ്ഞ ശേഷം” എന്നീ പംക്തികൾ കേരളോൽപത്തിയിലുണ്ട്. ഈ പംക്തികളിൽ ഉദ്ധൃതങ്ങളായ രണ്ടു ശ്ലോകാംശങ്ങൾ കേരളമാഹാത്മ്യം എൺപത്തഞ്ചാമധ്യായത്തിൽ ഈഷദ്വ്യത്യാസത്തോടു കൂടി കാണുന്നു. കേരളമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ ഒരു മാതൃകയിൽ

ചൈത്രമാസേ നവമ്യാഞ്ച സിതായാം ഗുരുവാസരേ
വസ്യഷ്ടാഷ്ടമിതേ ശാകേ കൃതേയം ഹി കൃതിർമ്മയം.”

എന്നൊരു ശ്ലോകം ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിലെ കാലഗണനകൊണ്ടു ഗ്രന്ഥനിർമ്മിതി കലിവർഷം 4067 കർക്കടകമാസത്തിലാണെന്നു വരുന്നു. അതു വെറും കളവാണെന്നുള്ളതിനു പര്യാപ്തമായ ലക്ഷ്യം തൃപ്പൂണിത്തുറയെ വർണ്ണിക്കുന്ന നാല്പത്തി രണ്ടാമധ്യായത്തിലുണ്ട്. കൊങ്കണവർത്തകന്മാരെ ആ സ്ഥലത്തേക്കു പരശുരാമൻ ആനയിച്ചു എന്നാണ് മാഹാത്മ്യകർത്താവു പറയുന്നത്.

“നിമ്മാപയിത്യാ തൽപുര്യാം വാസയാമാസ ഭാർഗ്ഗവഃ
കൊങ്കണാൻ വർത്തകാംശ്വാപി നിവേശ്യാപണഭൂമിഷ്യ”

എന്ന ശ്ലോകം നോക്കുക. കൊങ്കണസ്ഥർ ഗോവായിൽനിന്നും മറ്റും പോർത്തുഗീസുകാരെ ഭയപ്പെട്ടു വാണിജ്യത്തിനായി കൊച്ചിയിൽ കുടിയേറിപ്പാർത്തതു ശാലിവാഹനശകാബ്ദം 1476-ആമാണ്ടിനു സമമായ ക്രി. പി. 1554-ൽ മാത്രമാണല്ലോ. 83-ആമധ്യായത്തിൽ പാഴൂർ കണിയാന്മാരുടെ ഉത്ഭവത്തെപ്പറ്റിയും സൂചനയുണ്ട്. ഗ്രന്ഥകാരൻ ചില ഐതിഹ്യങ്ങളും പല അനുമാനങ്ങളും തകൃതസ്പുലന്യായേന ഇടകലർത്തി വാല്യം തുമ്പമില്ലാതെ ചില സംഗതികളെല്ലാം വലിച്ചുവാരി എഴുതിക്കൂട്ടിയിരിക്കുന്നുവെന്നു ചുരുക്കത്തിൽ പറയുവാനുള്ളു. അറിവുള്ള പലരും കേരളമാഹാത്മ്യത്തെ അപ്രമാണീകരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു പണ്ഡിതവരേണുന്നായ വൈക്കത്തു പാച്ചുത്തതു കേരളവിശേഷനിയമവിവരം എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഉപപത്തിപുരസ്സരം സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതും ഇവിടെ പ്രസ്താവനീയമാണ്.

കവിതാരീതി

കവിത ആസ്വാദ്യമല്ലെങ്കിലും ഉദ്ദേശജനകമല്ല. ഒരു സർഗ്ഗാന്തശ്ലോകമാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം:

“ഇത്യക്ത്വാ ഗതവതി ഭാർഗ്ഗവേ നരേന്ദ്രഃ
സ്വാവാസം പുരമപി ദേവസനീധാനേ
നിർമ്മായ പ്രതിദിവസം സ പത്മനാഭം
നിർമ്മായം സമനജ്ജനവാസ രാജാ.”

കേരളദേശത്തിന്റെ വൈശിഷ്ട്യത്തെ കവി താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ പ്രകീർത്തനം ചെയ്യുന്നു:

“കന്യാകമാരീഗോകർണ്ണപര്യന്താ കേരളാവനിഃ

... ..

നാനാക്ഷേത്രയുതാ യാ സാ ഭാർഗ്ഗവേണ വിനിർമ്മിതാ.

താം ഗത്വാ ന നരോ യാതി നരകാൻ ഭൂശദാരുണാൻ

വിശേഷാദ്ഭാർഗ്ഗവിഭൂമൗ ബൃഹന്നദൃത്തരേ തഭേ.

നവയോഗിപുരം പുണ്യം തത്ര ശ്രീ മാധവാലയഃ

സ്മരണാദുർഗ്ഗനാത്തസ്യ വിഷ്ണുലോകേ മഹീയതേ.

ഭാർഗ്ഗവക്ഷ്യാതലേ ക്വാപി പാദസ്തർശം കരോതി യഃ

സ നരഃ പുണ്യവാൻ ഭൂത്വാ ദിവ്യമാപ്നോത്യസംശയം.

യോജനാനാം സഹസ്രേഷു യത്ര ക്വചന സംസ്ഥിതഃ

ശ്രീകേരളമിതിബ്രൂയാൽ സ യാതി പരമാം ഗതിം.”

മറ്റു മാഹാത്മ്യഗ്രന്ഥങ്ങൾ

സ്ഥലമാഹാത്മ്യ രൂപത്തിലും ക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യ രൂപത്തിലും പ്രായേണ അനുഷ്ഠിച്ചുവരുന്നതിൽ കേരളീയ പണ്ഡിതന്മാർ ഓരോ കാലത്തു രചിച്ചതായി അനവധി സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങൾ കാണാവുന്നതാണ്. കന്യാകമാരീക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യം, ശ്രീചീദ്രസ്ഥലമാഹാത്മ്യം, മയൂരാചല (മരുത്തൂർ) മാഹാത്മ്യം, അനന്തശയനക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യം. വല്ലഭക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യം, വ്യാഘ്രപുരീ (വൈക്കം) മാഹാത്മ്യം, വിലാദ്രിമാഹാത്മ്യം ഇങ്ങനെയുള്ള മാഹാത്മ്യഗ്രന്ഥങ്ങളെല്ലാം ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം, സ്തോത്രപുരാണം, ഭാർഗ്ഗവപുരാണം, തുടങ്ങിയ പുരാണങ്ങളിൽ അന്തർഭൂതങ്ങളാണെന്നു് അവയുടെ പ്രണേതാക്കന്മാർ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു പ്രതിപാദ്യത്തിനു പ്രാചീനത്വവും തദ്വാരാ അഭ്യർഹിതത്വവും വരുത്തുന്നതിനുവേണ്ടി ചെയ്തിട്ടുള്ള അനുകൂലനമാകുന്നു. ഈ മാതിരി ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ചരിത്രാംശം അത്യന്തം വിരളമായിരിക്കും; ചില ഐതിഹ്യശകലങ്ങൾ അതിശയോക്തിയിലും മറ്റു ആവരണം ചെയ്തു

പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനു മാത്രമേ ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ ഉദ്യമിച്ചിട്ടുള്ളൂ. തന്നിമിത്തം ഇവയൊന്നും നമ്മുടെ സമാലോചനയെ അർഹിക്കുന്നില്ല. കവിതയിലും വൈശിഷ്ട്യമുണ്ടെന്നു പറയാവുന്ന ഭാഗങ്ങൾ ചുരുങ്ങും. സമീപകാലത്തു പോലും ചില മാഹാത്മ്യങ്ങൾ ഉത്ഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

അഭിരാമൻ

അഭിജ്ഞാനശാക്തളത്തിനു ദിങ്മാത്രദർശനം എന്ന സുപ്രസിദ്ധവും മർമ്മസ്പർശിയുമായ വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ച അഭിരാമന്റെ കാലത്തേയോ ദേശത്തേയോ പറ്റി വ്യക്തമായി ഒരറിവും ലഭിക്കുന്നില്ല. ആ വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ഉപക്രമത്തിൽ അടിയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്.

“ഹേരംബസ്യാംഘ്രികമലപരാഗപടലീ ഭൃശം
വിശദീകരതാമസ്യദന്തഃകരണദർപ്പണം.
ഉദാന്തഭാഷ്യാമൃതവക്ത്രരസ്യ-
കുദ്രജവിസ്മാപനവാഗിലാസാഃ
ഭദ്രാണി മഹ്യം മഹനീയശീലാ
രുദ്രാഭിധാനാ ഗുരവോ ദിശന്തു.

വിദ്യാചതുർദശകശീലനജാഗതകാൻ
സൽകർമ്മനിർമ്മലധിയോ വിജിതാരിവർഗ്ഗാൻ
സ്വാന്തൈക്യസമ്യഗവഞ്ചോധധൂരിണചിത്താ-
നത്യാദരേണ ധരണീവിബുധാൻ പ്രപദ്യേ.

യദ്വ്യാമവായഗ്നിജലക്ഷമേന്ദു-
സൂര്യാത്മഭിർമ്മൂർത്തിഭിരൂപഭിശ്ച
തൽ കാമദം ശ്യാമളവാമഭാഗം
പ്രണൗമി ശോണാപരഭാഗമോജഃ.”

“നാടകം യദഭിജ്ഞാനശാക്തളമിതി സ്മൃതം
തത്രാഭിധേയദിങ്മാത്രമഭിരാമേണ ലിഖ്യതേ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ അഭിരാമൻ വൈയാകരണശിഖാമണിയായ ഒരു തദ്ദേശി ശിഷ്യനായിരുന്നു എന്നും ബ്രാഹ്മണരെ വന്ദിക്കുന്നതിൽനിന്നു ബ്രാഹ്മണേതരമായ ഏതോ ഒരു ജാതിയിലായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനമെന്നും ശ്രീപരമേശ്വരനായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന് ഇഷ്ടദേവതയെന്നും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. തദ്ദൻ ഹോരാവിവരണകാരനിൽനിന്ന് ഭിന്നനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളൊന്നും ലഭിച്ചിട്ടില്ല. ദേശമംഗലത്തെ ഒരു ഉഴുത്തിരവാരിയരേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശജന്മാരായ മൂന്നു ശ്രീകണ്ഠവാരിയർ സ്മരിക്കുന്നതായി ഞാൻ മുമ്പ് ഉപന്യസിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻനമ്പൂരിയുടെ സൂര്യസിദ്ധാന്തവിവരണത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ അതിനോടു യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലാതെ ഒരു ഏട്ടിൽ

“യദ്ഗോസഹസ്രം ഭവനേ ജനാനാ-
മജ്ഞാനരൂപം തിമിരം തൃണേന്ദ്രി
പദ്യാഭിരാമോ ഭവനപ്രദീപഃ
ശ്രീകണ്ഠനാമാ മിഹിരസ്സമീസേ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം കാണാനുണ്ട്. ഇതെല്ലാംകൂടി വച്ചു ഘടിപ്പിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ ബാലബോധികാകാരൻ സ്മരിക്കുന്ന രൂപ്രൻ തന്നെയാണ് അഭിരാമന്റെ ഗുരുവെന്നും അഭിരാമന്റെ യഥാർത്ഥനാമധേയം ശ്രീകണ്ഠനെന്നായിരിക്കണമെന്നും അഭിരാമൻ എന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ബിരുദപ്പേരായെന്നും പദ്യാഭിരാമൻ എന്ന് അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു കവി അദ്ദേഹത്തെ പ്രശംസിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും സങ്കല്പിക്കാവുന്നതാണെന്നു തോന്നുന്നു. അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിൽ ആദ്യത്തെ ശ്രീകണ്ഠനാകണം അഭിരാമൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുനാമനായ ഉദ്യത്തിരവാരിയർ അൻപതു വയസ്സുവരെ ജീവിച്ചിരുന്നതായി ഒടുവിലത്തെ ശ്രീകണ്ഠൻ ബാലബോധികയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

എന്നാൽ ശ്രീകൃഷ്ണചരിതകാരനായ ചന്ദ്രശേഖരവാരിയരുടേയും, ഗൗരീകല്യാണാദിഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ നിർമ്മാതാവായ ഗോവിന്ദനാഥന്റേയും ഗുരുവായ കരിക്കാട്ടു രാമവാരിയരേയും ‘വിദൂഷാമഭിരാമായ’ എന്നും മഹദഭിരാമം എന്നുമുള്ള വിശേഷണങ്ങൾകൊണ്ട് വിശേഷിപ്പിച്ചുകാണുന്നു (28-ആമധ്യായം നോക്കുക). പക്ഷേ ആ രാമവാരിയർ ദേശമംഗലത്തു വാരിയന്മാരെപ്പോലെ ഒരു ഹേരംബോപാസകനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ലക്ഷ്യമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു ശ്രീകണ്ഠൻതന്നെയായിരുന്നു അഭിരാമൻ എന്നു മറ്റുതെളിവുകൾ കിട്ടുന്നതുവരെ സങ്കല്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. രാമവാരിയരുടേതെന്ന് നിസ്സംശയമായി പറയത്തക്കയാതൊരു കൃതിയും ഇതുവരെ ലഭിച്ചിട്ടുമില്ല. നേരെമറിച്ച് ശ്രീകണ്ഠൻ മാളവികാഗ്നിമിത്രത്തിനു ‘ഗുണോത്തരാ’ എന്ന പേരിൽ ഒരു ഹ്രസ്വമായ വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി നമുക്കറിവുണ്ട്. അതിനെ ശ്രീകണ്ഠീയമെന്നും പറയുന്നു. അഭിരാമൻ എന്ന ബിരുദം ലഭിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് മാളവികാഗ്നിമിത്രവും അതിൽപ്പിന്നീട്ട് ശാകുന്തളവും ശ്രീകണ്ഠൻ വ്യാഖ്യാനിച്ചതായി അഭ്യൂഹിക്കാം. “കിണോരുഡപ്രണസഥനേ” എന്നുംമറ്റുമുള്ള ഉദ്ധാരങ്ങൾ നാനാർത്ഥാർത്ഥി വസംക്ഷേപത്തിൽനിന്നാണെന്നു കാണുന്നതിനാൽ 835-ൽ വിരചിതമായ കല്പദ്രുകോശത്തിനു പിന്നീട്ട് അദ്ദേഹത്തെ അവതരിപ്പിക്കേണ്ട ആവശ്യവുമില്ല. രണ്ടു ഗ്രന്ഥകാരന്മാരുടെ നാമധേയവും കേശവനെന്നാകയാലാണ് ചില ഗവേഷകന്മാർക്ക് ഈ വിഷയത്തിൽ പ്രമാദം പറ്റുന്നത്.

അത്യന്തം മഹനീയനായ ഒരു വ്യാഖ്യാതാവാണ് അഭിരാമൻ. ദിങ്മാത്രദർശനം എന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിജ്ഞാനസാക്ഷരതയ്ക്കു വ്യത്യസ്ത യുക്തരൂപമായ ഒരു സംജ്ഞയും തന്നെ. പണ്ഡിതന്മാരായ സഹൃദയന്മാർക്കു ബുദ്ധ്യന്മേഷത്തിന് ഉതകുന്ന വിഷയങ്ങളെയെല്ലാതെ അദ്ദേഹം പ്രായേണ പരാമർശിക്കുന്നില്ല. ‘പശ്യാമീവ പിനാകിനം’ എന്ന ഭാഗം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ അവിടെ ഉപമയ്ക്കോ ഉൽപ്രേക്ഷയ്ക്കോ പ്രസക്തിയില്ലെന്നും വിശേഷമാണ് അലങ്കാരമെന്നും ആ സാഹിത്യീപാരദശ്യാവു സമഞ്ജസമായി സമർത്ഥിക്കുന്നു. ഇതിവൃത്തഘടകങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന ആംഗലേയവ്യാഖ്യാതാക്കന്മാരുടെ രീതി ഇത്രമാത്രം സ്വാധീ

നമായിട്ടുള്ള ഭാരതീയവ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർ ഇല്ലെന്നാണ് പ്രൊഫസർ രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ അഭിപ്രായം.

ചില ടിപ്പണികൾ

ശ്രീകണ്ഠിയത്തെപ്പറ്റി സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. ഭവഭൂതിയുടെ മഹാവീരചരിതത്തിന് ഒരു ചെറിയ ടിപ്പണവും അഭിരാമകൃതമെന്ന മുദ്രയോടുകൂടി കാണുന്നു. അത്തരത്തിൽ ഒരു മുദ്രയില്ലെങ്കിലും കാളിദാസന്റെ വിക്രമോർവശീയം ഭവഭൂതിയുടെ ഉത്തരരാമചരിതം, മാലതീമാധവം, രാജശേഖരന്റെ ബാലരാമായണം എന്നീ രൂപകങ്ങൾക്കും ടിപ്പണിയെന്നോ ടീകയെന്നോ പേരിൽ ചില ചെറിയ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയും അഭിരാമന്റെ കൃതികളായിരിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്.

ഭ്രമരസന്ദേശം, കവിയും കാലവും

ഭ്രമരസന്ദേശത്തിനു ദ്രാഗസന്ദേശമെന്നും പേരുണ്ട്. ആകെ 177 ശ്ലോകങ്ങളുള്ള ഒരു കാവ്യമാണ് അത്. ആ സന്ദേശത്തിന്റെ പ്രണേതാവ് മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ സമകാലികനായ വാസുദേവൻനമ്പൂതിരിയായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ലക്ഷ്യം അതിൽത്തന്നെയുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്നതു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലുള്ള പദ്യമാണ്:

“സന്ദേശേസ്മിൻ കഥമപി ഗുരുശ്രീപദാംഭോജയുഗ്മ-
ധ്യാനോദ്ധ്യ തപ്രബലതമസാ വാസുദേവന ബദ്ധേ
പൂർണ്ണേ ദോഷൈരപി യദി ഗുണാനാം കണാസ്സംപ്രഥേര-
ണേതാൻ പ്രീതാ മനസി പരിഗൃഹ്ണന്തു സന്തോ മഹാനഃ.”

സന്ദേശത്തിൽ കവി അച്യുതപ്പിഷാരടിയേയും മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയേയും പ്രശംസിക്കുന്നുണ്ട്. പിഷാരടിയെപ്പറ്റിയുള്ള “തസ്മാൽ പ്രത്യക് പ്രഹരിതനയനഃ” എന്ന പദ്യം മുന്പ് ഉദ്ധരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഭട്ടതിരിയെപ്പറ്റിയുള്ള പദ്യങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“ഹേരംബേണ പ്രഥിതവിഭവാം മാതൃദത്തദിജേന്ദ്ര-
ശ്രീമച്ഛിഷ്യോൽകരമുഖരിതൈരാസ്ത്യാം ശാസ്ത്രഘോഷൈഃ
ആരാനാരായണകവിവചസ്സുന്ദമാധ്യര്യനന്ദ-
ദ്വാണിമന്ദസ്മിതസുരഭിലാം യാഹി പാടീരവാടീം.

സൂക്തം നാരായണകവിമുഖാംഭോജനിഷ്യന്ദമാനം
പീത്യാ വാപീകമലമധുഷ്യ പ്രാപ്തനിർവ്വേദഭാരഃ
ബിംബേ ഭാനോരപരഗിരിശൃംഗേണ സഞ്ചംബ്യമാനേ
ലംബോഥാസ്തം ഭ്രമര, ധരണൗ വല്ലഭക്ഷോണിബന്ധോഃ.”

പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭ സ്വാമിക്ഷേത്രം നവീകരണം ചെയ്തു രവിവർമ്മകലശേഖരമഹാരാജാവിനെപ്പറ്റിയും പ്രസ്താവനയുണ്ട്. അദ്ദേഹം 786

മുതൽ 838-ആണ്ടുവരെ രാജ്യഭാരംചെയ്യയും 781-ൽ തന്റെ പൂർവ്വഗാമിയായ മറ്റൊരു രവി വർമ്മകലശേഖരൻ ആരംഭിച്ച വാതിൽമാടം, ബലിക്കൽപ്പുര, മടപ്പള്ളി മുതലായ എട്ടുപ്പു കളുടെ അഴിച്ചുപണി 795-ൽ പൂർത്തിയാക്കുകയും ചെയ്തു. 786-ൽ രാജ്യഭരണം ആരംഭിച്ച രവിവർമ്മാവിനെ പരാമർശിക്കുന്നതാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകം:

“രാജ്യം ദൃഷ്ട്യാ കലയ രവിവർമ്മാവനിദ്രസ്യ സമ്പൽ-
പ്രാജ്യം വാജ്യന്തരിതവിശിഖോദഗ്രമഗ്രേ സമസ്തം
ചിത്രോൽകീർണ്ണത്രിദശനിവഹസ്മു ലനീലോപലൗഘൈർ-
ദ്ധാമ്നാനുല്യം ത്രിഭുവനപതേർദ്ധാമ യേന പ്രതേനേ.”

അച്യുതപ്പിഷാരടി ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്താണ് സന്ദേശത്തിന്റെ രചനയെന്നു ‘തസ്യാൽ പ്രത്യക് പ്രഹിത’ എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു വിശദീഭവിക്കുന്നതിനാൽ പരമാവധി 795-ലോ 796-ലോ ആയിരിക്കണം ആ കാവ്യത്തിന്റെ ആവിർഭാവം. വാസുദേവൻ ഏതു ദേശക്കാരനായിരുന്നു എന്നറിയുന്നില്ല.

വാസുദേവൻ സന്ദേശമയയ്ക്കുന്നത് വള്ളുവനാട്ടിൽ ശ്വേത ദുർഗ്ഗമെന്ന നഗരത്തിലുള്ള തന്റെ പ്രിയതമയായ ബാലനീലി (ഉണ്ണുനീലി)ക്കാണ്.

“ലക്ഷ്മി നേത്രാഞ്ചലമധുകരോദ്യാനമുദ്യോതമാനം
തത്രോപാനേ ഭവതി ഭവനം ബാലയക്ഷാഭിധാനം
യസ്മിൻ വിശ്വോത്തരമുണഗണം ബാലനീലിതി സംജ്ഞാ-
മധ്യാരൂഢം മദഭിലഷിതം കാമിനീരത്നമാസ്മേ”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. നായികയുടെ വീട്ടുപേർ ‘ബാലയക്ഷം’ എന്നായിരുന്നുവത്രേ. അത് ഏതു ഭാഷാപദം സംസ്കൃതീകരിച്ചതാണെന്ന് ഉറപ്പിച്ചുപറവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. ശ്വേത ദുർഗ്ഗം കോട്ടയ്ക്കൽ എന്ന നാമത്താൽ ഇന്ന് അറിയപ്പെടുന്ന വെങ്കടക്കോട്ടതന്നെ. “തസ്യാം പുര്യാം ഭജ പശുപതേസ്താണധവം” എന്ന പദ്യത്തിൽ കവി അവിടത്തെ ശിവക്ഷേത്രത്തെ പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

“ഹർമ്മ്യേ രമ്യേ ബഹളവിഗളച്ചന്ദികായാം നിശായാം
മന്ദം നന്ദൽകമുദസുരഭൗ ശീതളേ വാതി വാതേ
ലോലാപാംഗ്യാ മനസിജകലാഖേലനായാസിതാംഗ്യാ
സാകം നിദ്രാം സുകൃതിസുലഭാം കോപി കാമി നിഷേവേ.”
“തം നിദ്രാണം മദനവിവശാ കാചിദാലക്ഷ്യ യക്ഷി
ഹസ്തേ ധൃതാ മലയശിഖരേ ഹന്ത! രത്നം പ്രയാന്തി
സ്യാനന്ദരേ നിജപതിമുഖായാന്തമാലോക്യ ഭിതാ
വിന്യസൈസ്യനം ക്വചന, വിമനാസ്മേന സാർദ്ധംപ്രയാതാ.”

നല്ല നിലാവുള്ള ഒരു രാത്രിയിൽ രമ്യമായ ഒരു ഹർമ്മ്യത്തിൽ തൃതീയപുരുഷാർത്ഥലാഭത്താൽ ധന്യനായ കഥാനായകൻ അയാളുടെ പ്രണയിനിയോടുകൂടി സുകൃതിസുലഭമായ

നിദ്രയെ സേവിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു യക്ഷി നായകനെ എടുത്തുകൊണ്ടു ക്രീഡിക്കുവാനായി മലയശിഖരത്തിലേക്കു പോകുകയും തിരുവനന്തപുരത്തു വെച്ചു തന്റെ ഭർത്താവു വരുന്നതു കാണുകയാൽ പേടിച്ച് അയാളെ അവിടെത്തന്നെയിട്ടുവെച്ചു കടന്നുകളയുകയും ചെയ്യുന്നു. നായകൻ എതാനും ദിവസങ്ങൾ തിരുവനന്തപുരത്തു കഴിച്ചുകൂട്ടിയപ്പോൾ ഒരു വണ്ടിനെ കണ്ടെത്തുകയും അതിനോടു തനിക്ക് ഒരു മാസംകൊണ്ടു മാത്രം ചെല്ലാവുന്നതും എന്നാൽ അതിനു രണ്ടു ദിവസംകൊണ്ടു പറഞ്ഞാത്തവുന്നതുമായ ശ്വേതദൂർഗ്ഗത്തോളം പോയി നായികയെ സമാധാനപ്പെടുത്തണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതായി കവി ഉപന്യസിക്കുന്നു.

വർണ്ണിതങ്ങളായിട്ടുള്ള സ്ഥലങ്ങളും മറ്റും: തിരുവനന്തപുരം, കൊല്ലം, അഷ്ടമുടിക്കായൽ, തിരുവല്ലാ വിഷ്ണുക്ഷേത്രം, ഉദയമാർത്താണ്ഡവർമ്മരാജാവു പരിപാലിച്ചിരുന്ന തെക്കുംകൂർ രാജ്യം, തിരുവാർപ്പിൽ കൃഷ്ണക്ഷേത്രം. തെക്കുംകൂർ രാജധാനി. കുമാരനല്ലൂർ കാത്യായനീക്ഷേത്രവും അഗ്രഹാരവും, ഗോദവവർമ്മരാജാവു ഭരിച്ചിരുന്ന വടക്കുംകൂർ രാജ്യം, ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിന്റെ രാജധാനികളിൽ ഒന്നായ കടമാളൂർ, വൈക്കത്തു ശിവക്ഷേത്രം, മുറിഞ്ഞപ്പുഴ, തൃപ്പൂണിത്തുറ, കൊച്ചി, തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു ശിവക്ഷേത്രം, കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭദ്രകാളീക്ഷേത്രം, തൃക്കണാമതിലകം, ഇരിഞ്ഞാലക്കുട വിഷ്ണുക്ഷേത്രം, ഊരകത്തമ്മതിരുവടിക്കുളം, തൃശ്ശൂർ ശിവക്ഷേത്രം, ഗുരുവായൂർ വിഷ്ണുക്ഷേത്രം, ആഴ്വാഞ്ചേരിമന, മൂക്കോലക്കൽ ഭവാനീക്ഷേത്രം, ഭാരതപ്പുഴ, തിരുനാവായ വിഷ്ണുക്ഷേത്രം, അവിടത്തെ മാമാങ്കത്തറ ഇങ്ങനെ പല ക്ഷേത്രങ്ങളേയും സ്ഥലങ്ങളേയും നദികളേയും പറ്റിയുള്ള വർണ്ണനം ഭൂമരസന്ദേശത്തിലുണ്ട്. കൊല്ലത്ത് അന്നുണ്ടായിരുന്ന വാണിജ്യാഭിവൃദ്ധി താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു:

“പാരേ പാഥോനിധി കലപുരി കൂപകക്ഷ്യാപതിനാം
 ലക്ഷ്യാ ലക്ഷ്മീവിതരണകലാസമ്പദോ ഹേമകക്ഷ്യാ
 ഘനക്ഷൗമാംബരനീചളിതാൻ യന്നിഷദ്യാസു ഹൃദ്യാൻ
 വീചീഹരസ്തേരവികിരതി മണീൻ നിത്യമംഭോധിരേവ”

ശ്രകസന്ദേശകാരന്റെ കാലത്തെന്നപോലെ അന്നും തിരുവല്ലാ മുതൽ കോട്ടയം വരെയുള്ള മാർഗ്ഗം വനാന്തരമായിരുന്നു. മീനച്ചലാറ്റിന്റെ തെക്കേക്കരയിലാണ് തെക്കുംകൂർ രാജാക്കന്മാരുടെ കലപുരി സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നത്. കുമാരനല്ലൂർ ഗ്രാമത്തിലെ ബ്രാഹ്മണരുടെ പാണ്ഡിത്യമാണ് ചുവടേ പകർത്തുന്ന പദ്യത്തിൽ വ്യഞ്ജിക്കുന്നത്:

“ഗംഭീരാർത്ഥസ്തബകസുഭേ സൂക്തിദാമന്യനാസ്ഥാ
 മാ ഭൂദേഷാം ഭൂമര, ഭവതോ മദ്രിയേയത്പരാഭിഃ
 സത്യോദ്രേകസ്മുരിതപരമാനന്ദസംവിദിശേഷം
 ദുശ്ശേ ചിത്തേ രസമധ്യത്വരോ യസ്യ സാമാജികാനാം.”

വടക്കുംകൂർ ഗോദവർമ്മരാജാവ് ഒരു രണശൂരനായിരുന്നു. വൈക്കത്തപ്പനെക്കുറിച്ചുള്ള വർണ്ണനം മനോഹരമായിരിക്കുന്നു:

“വ്യാഘ്രക്ഷേത്രം ഭജ പശുപതേർന്നത്തരംഗം ദിനാന്തേ
യസ്മൈ നിത്യം രജതഗിരിരപ്യഭ്യസ്യയത്യദ്രു
പ്രാദക്ഷിണ്യാച്ചലതി ഭസിതാലിപ്തഗത്രേ ജനൗഘേ
യസ്മിന്നന്യഃ സ്തുകരചിതോ ജംഗമോ ഭാതി ശൈലഃ.”

തൃപ്പൂണിത്തുറയിൽ അക്കാലത്തു് ഒരു മഹാകവി ജീവിച്ചിരുന്നു. “ക്ഷേത്രേ യത്ര സ്മരതി മഹിതേ സൂക്തിഗംഗാതരംഗസ്തോമൈരാനോളിതഹരജടാബാലചന്ദ്രഃ കവിന്ദ്രഃ” എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തെ വാസുദേവൻ വാഴ്ന്നതു്. ‘ബാല’പദംകൊണ്ട് അദ്ദേഹം രതനകേന്ദ്രയകർത്താവായ ബാലകവിയുടെ പേരാണ്യോ ധ്വനിപ്പിക്കുന്നതെന്നു തീർച്ചപറയുവാൻ പാടില്ല. പല മണിപ്രവാളചമ്പുക്കളുടേയും പ്രണേതാവായ നീലകണ്ഠകവിയും അക്കാലത്തു തൃപ്പൂണിത്തുറയിൽ താമസിച്ചിരുന്നു. തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു് അന്നു കൊച്ചി, കോഴിക്കോടു് ഈ രാജ്യങ്ങൾ തമ്മിൽ ഘോരയുദ്ധം നടക്കുകയും അതിനുവേണ്ടി കൊച്ചിമഹാരാജാവു തൃക്കണാമതിലകത്തു താമസിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിലുള്ള ഒരു ശ്ലോകം സഹൃദയന്മാരുടെ ശ്രദ്ധയെ പ്രത്യേകമായി ആവർജ്ജിക്കുന്നു:

“തസ്യാം സ്തോടസ്മിതഗളികാവർഷിദിങ്മണ്ഡലായാം
തപ്യുൽക്ഷജത്വരിതഗമനേ നിഷ്വതത്യംബരേണ
ത്വാമപ്യേകേ ത്വടിതി ഗളികാം ത്രാപുഷീമാപതന്തിം
മത്യാ ലിനാശ്ചകിതമവനൗ ഹാസ്യതാം ദർശയേയഃ”

കാവ്യത്തിലെ നട്ടനായകമെന്നു പറയേണ്ട മറ്റൊരു ശ്ലോകമാണ് അടിയിൽ കാണുന്നതു്. അതു് ഗുരുവായൂരപ്പനെപ്പറ്റിയുള്ള വർണ്ണനമാകുന്നു:

“വക്ത്രേണേന്ദോരധരമഹസാ കൗസ്തുഭ്യോമൃതസ്യ
സ്തിശൈർഹാസൈരപി ച വിഭവം മുഷ്ണതീമംബരാശിഃ
ദൃഷ്ട്യാ കന്യാം കില നിജകലദ്വേഷിണിം ചൗര്യശീലാം
തുഭ്യം കംസാന്തക, ദധിപയശ്ചോര, ദത്യാ കൃതാർത്ഥഃ.”

ഗുരുവായൂർ ക്ഷേത്രത്തിൽ ഭജിക്കുന്നവർക്ക് വാതരോഗം ശമിക്കുന്നു എന്നു വസ്തുത “യസ്മിൻ ദേവസ്സായമപി മഹാപാവനഃ പാവനാനാമാതങ്കാനാമുപശമയിതാ ഭാസതേ വാസുദേവഃ” എന്നു പദ്യാർത്ഥത്തിൽ കവി നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. ആഴ്ന്നുണങ്ങിത്തന്ത്രാക്കളെ “സാധുഗ്രാമപ്രഥിതവിഭവാം ശുദ്ധവർണ്ണാനുഷക്താം ധത്തേ വൃത്തിം ശ്രുതിപരിചിതാം ഗീതവിദ്യാമിവാസൗ” എന്നു പുകഴ്ത്തുന്നു. മുക്കോലയ്ക്കൽ അക്കാലത്തു് അനവധി വിദ്യാന്മാരുടെ അധിപനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ജ്ഞാപകം താഴെപ്പകർത്തുന്ന ശ്ലോകമാണ്:

“ഔഗ്യാ വ്യംഗ്യാധ്വനി പരിചിതാൻ ബാല്യനിഷ്കന്ദശൺ-
ബ്രഹ്മോല്ലാസാനുപചിതകഥാന്തഗീതാദിബോധാൻ
നാനാസൂക്തിപ്രകരമുഖരാൻ ഭാരതീകല്പവല്ലി-
ബാലോപാല്യാനിവ സുമനസസ്സത്ര സംഭാവയേമാഃ.”

മാമാങ്കമഹോത്സവം സംബന്ധിച്ചുള്ള സജ്ജീകരണങ്ങൾ പരിശോധിക്കുവാൻ തൃക്കണ്ടി യൂരിൽ സന്നിഹിതനായ സാമൂതിരിപ്പാടിനെ ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു:

“യസ്മിൻ വിസ്മാപിതഭജബലപ്രക്രമോ വിക്രമക്ഷ്യാ-
ബസുസ്സിന്ധുപ്രതിഭേചമുചക്രവിക്രാന്തലോകഃ
നാനാദേശോച്ചലിതസ്മനോവൃന്ദസാനന്ദദത്ത-
ശ്ലാഘോ മാഘോത്സവമുപവിശംസ്തിഷ്ഠതേ ദൃഷ്ടഹന്താ.”

ശ്വേതദുർഗ്ഗം അക്കാലത്തു പരിപാലിച്ചിരുന്നതു കൃഷ്ണഗോവിന്ദൻ എന്നൊരു പ്രഭുവായിരുന്ന. അതു് ആ കുടുംബത്തിന്റെ മാറാപേരാണെന്നും ഉഠഹിക്കാം. അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഒന്നു ചുവടെ കുറിക്കുന്നു:

“യസ്മാ നാരായണമുപഗതം കൃഷ്ണഗോവിന്ദനാമ്നാ
ദൃഷ്ട്വാ സൗധാഭിധകലശസിന്ധുർമ്മിഭിസ്സേവ്യമാനം
സാലവ്യാജാദൃലയിതവപുസ്തേവതേ ഗോപുരാഖ്യാ-
വിഖ്യാതോദ്യമണിധരഹണാമണ്ഡലഃ കണ്ഡലിന്ദ്രഃ.”

എവഞ്ച മധുരവും ചരിത്രഗവേഷകന്മാർക്ക് ഏറ്റവും ഫലപ്രദവുമായ ഒരു കാവ്യമാണ് ഭ്രമരസന്ദേശമെന്ന് ഏതന്മാത്രമായുള്ള പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു വായനക്കാർക്ക്, അനായാസേന ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. കവി ആദ്യമായി ഭ്രംഗത്തെ അഭിസംബോധനം ചെയ്യുന്ന ശ്ലോകവും കൂടി ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടു മുന്നോട്ടുനീങ്ങാം:

ബ്രൂമ:ശ്രീമൻ ഭ്രമര ഭവതേ സ്വാഗതഃ; വൈജയന്ത്യാഃ
കിന്ത്വം വിഷ്ണോരുരസി വികസദ്വിഭ്രമായാസ്സുമായാഃ?
ധമ്മിലാദാ പരിമളസമാസക്തമത്താളിപാളീ-
കേളിലോലദ്യുതരകലികാമന്ദിരാദിന്ദിരായാഃ?”

ദാശരഥിനമ്പൂരി: ആനന്ദവർദ്ധനാചാര്യരുടെ ധന്യാലോകം എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ അലങ്കാരഗ്രന്ഥത്തിന് അഭിനവഗുഹ്യന്റെ ലോചനം എന്ന വിശദവും വിസ്തൃതവുമായ വ്യാഖ്യാനത്തെയും അതിന് ഉദയൻ എന്ന അഭിധാനത്താൽ വിഭിന്നമായ മനക്കുള്ളതു ശ്രീകണ്ഠരാജാവു നിർമ്മിച്ച കൗമുദി എന്ന വിശിഷ്ടമായ വ്യാഖ്യാനത്തെയും പറ്റി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ലോചനം വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ കേരളീയരല്ലാതെ ആരും സജ്ജന്മാരായിട്ടില്ല. അവരിൽ രണ്ടാമനാണ് അഞ്ജനമെന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധമായ ടിപ്പണത്തിന്റെ പ്രണേതാവായ ദാശരഥിനമ്പൂരി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേശമേതെന്ന് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഒരിടത്തു ദാശരഥി പൂർണ്ണസരസ്വതിയുടെ മാലതിമാധവ വ്യാഖ്യയിൽനിന്ന് ഏതാനും ഭാഗം ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ നിന്നു പൂർണ്ണസരസ്വതിയെ അപേക്ഷിച്ച് അർവാചീനനാണ് ദാശരഥി എന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. ജീവിതകാലം എട്ടാം ശതവർഷമായിരിക്കാം. പ്രഥമശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനംതന്നെ അഞ്ഞൂറു ഗ്രന്ഥങ്ങളോളമുണ്ട് (ഒരു ഗ്രന്ഥം മുപ്പത്തിരണ്ടക്ഷരം). ചില പംക്തികൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

ഉപക്രമം:

“വ്യാഖ്യാനലിലയാ യോ മുനീമുഖ്യാനാം മുഹൂർമ്മുദം തനതേ,
വടതലനിവാസിനം തം വരദം ശംഭം ദയാനീധിം വരേ.”

“അഥ ശ്രീമാനഭിനവമുക്താചാര്യഃ കാവ്യാലോകം വ്യാഖ്യാതുമാരഭമാണഃ സ്വപ്രവൃത്തേർ വിഷയാദികം ഭട്ടേന്ദുരാജേത്യാദിനാ പദ്യേന പശ്ചാൽപ്രതിപാദയിഷ്യൻ പ്രഥമം വ്യാചി ഖ്യാന്യമാനലക്ഷണഗ്രന്ഥലക്ഷ്യന്ത്യ തന്മുഖേന തദ്യാഖ്യാനന്ത്യ ച സ്വയം ക്രിയമാണ സ്യോപാദേയതാസിദ്ധിഹേതും പ്രകടയൻ സമുചിതേഷുദേവതാത്മനസ്സന്ധ്യവ നമസ്കാ രാക്ഷേപക വിജയോക്തിമംഗലരൂപാം വിഘ്നവിഘ്നാതഫലാം ശിഷ്യാചാരാനസാരേണാ ത്ഥനാ കൃതാം ശ്രോതുജനശിക്ഷാർത്ഥം ഗ്രന്ഥേനിവേശയതി.”

ദ്വിതീയശ്ലോകം: “എവം കൃതസമുചിതേഷുദേവതാനു സ്മരണമംഗളഃആത്മന ഔദ്ധത്യം പരിഹരൻ പരമഗുരുസമനസ്മരണചികീർഷിതം പ്രതിജാനീതേ-ഭട്ടേന്ദുരാജേതി. അ ഭിനവമുക്തപദാഭിധോഘം യത്കിഞ്ചിദത്യല്പമനുരണനപി സ്വലോചനനിയോജനയാ ശ്രോതുജനന്ത്യ കാവ്യാലോകനാമാനം ഗ്രന്ഥം സ്സുടയാമി; അതിഗഹനഗംഭീരതേപി സ്സ ടാർത്ഥം കരോമീതി സംബന്ധഃ. നൈതദസ്തൽപ്രഭാവദിത്യഹ-ഭട്ടേന്ദുരാജേതി; ഭട്ടേന്ദു രാജാഖ്യാനാം പരമഗുരൂണാം ചരുണാബ്ജയോഃ തത്സന്നിധൗ കൃതനിവാസതയാ ഹൃദ്യം ഹൃദിസ്ഥിതം തച്ചരണാബ്ജാഭ്യാം കൃതേനാധിവാസേന ഗന്ധവാസേന, തൽപരിചയസം ക്രാന്തമണേനേതി യാവൽ. അധിവാസോ ഹൃന്ത്യത്രാന്ത്യധർമ്മസംക്രമണം. തേന ഹൃദ്യമാസ്വാദ്യഞ്ച ശ്രുതാമൃതം യന്ത്യ സ തഥാ ...”

പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യന്മാർക്കുപോലും പരമദുരവഗാഹ്യമായ ലോചനം വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതിനു വേണ്ട അലങ്കാരശാസ്ത്രനിഷ്ണാതത ഉദയനും ദാശരഥിക്കും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു കാണ ന്നതു കേരളീയർക്ക് അത്യന്തം അഭിമാനഹേതുക്തമാകുന്നു. അഞ്ചനും ദാശരഥി ഏതുവരെ രചിച്ചു എന്നറിയുന്നില്ല.

പാണ്ഡവചരിതം കാവ്യം: പാണ്ഡവചരിതം 16 സർഗ്ഗങ്ങളിൽ അനുഷ്ടുപ്പുവൃത്തത്തിൽ ര ചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ലളിത കാവ്യമാകുന്നു. ബാലന്മാർക്കു പഠിക്കുവാൻ കൊള്ളാം. രാജരാ ജനെന്ന ഒരു മഹാരാജാവിന്റെ കാലത്താണ് ആ കാവ്യം നിർമ്മിച്ചതെന്നുള്ളതിന് അ തിൽത്തന്നെ ലക്ഷ്യമുണ്ട്:

“രാജന്യതീ ധരാ യേന രാജന്താ സ സകലൈർഗൃണൈഃ
രാജചന്ദ്രോസ്തി വിഖ്യാതോ രാജരാജസമാഖ്യയാ.
വൈരികൈരവസ്മരന്ത്യ കാലേ തന്ത്യ മഹീപതേഃ
അഭൂൽ കാപി പൃഥാസ്മനചരിതാലക്രതാ കൃതിഃ”

എന്നു കവി പറയുന്നു. ഈ രാജരാജൻ ഒരു കൊച്ചിമഹാരാജാവായിരിക്കണം. കൊ ല്ലം എട്ടാംശതകത്തിൽ കാശിക്കെഴുനുള്ളിയ തമ്പുരാന്റെ പൂർവഗാമിയായ വീരകേരള വർമ്മാവിനേയും രാമവർമ്മാവിന്റെ അനന്തരഗാമിയായ മറ്റൊരു കേരളവർമ്മ തമ്പുരാ നേയും പിന്നീടു കൊല്ലം 790 മുതൽ 800 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്തു രവിവമ്മതമ്പുരാനേയും

രാജരാജപദംകൊണ്ടു കവികൾ വ്യപദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. “ദൂരേ ദൃശ്യാ നഭസി നഗരീ രാജരാജക്ഷിതീന്ദോഃ” എന്ന പദ്യാംശത്താൽ ഭ്രമരസന്ദേശകാരൻ രവിവർമ്മമഹാരാജാവിനെ ലക്ഷിക്കരിക്കുന്നു. പാണ്ഡവചരിതകാരന്റെ പുരസ്കർത്താവ് ഇവരിൽ ഒരാളാണോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ചിലർ യമകകവിയായ വാസുഭട്ടതിരി പഴം തിന്നപ്പോൾ അതിന്റെ തൊലി തിന്ന ഒരു വാരസ്യാരിൽ പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ കർത്തൃത്വം ആരോപിക്കുന്നു. അത് അനാവസ്ഥമാണ്.

“തണ്ണൈ നമോസ്തു കവയേ വാസുദേവായ ധീമതേ
യേന പാർത്ഥകഥാ രമ്യാ യമിതാ ലോകപാവനീ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം അതിൽ കാണുന്നതുകൊണ്ടു മാത്രം വാസുദേവന്റെ കാലത്താണ് അതിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നു വരണമെന്നില്ലല്ലോ.

ആമ്ബായാർത്ഥപ്രബോധാർത്ഥം സർവേഷാം യേന ഭാരതം
സർവജ്ഞേന സമാഖ്യാതം തം നമാമി മുനീശ്വരം”

എന്ന് അതിനുമുമ്പിൽ ഒരു ശ്ലോകമുണ്ടെന്നും ‘തണ്ണൈ നമോസ്തു’ എന്ന വാക്യംകൊണ്ടു യുധിഷ്ഠിരവിജയവും പാണ്ഡവചരിതവും ഒരേ കാലത്തു് ഉണ്ടായതാണെന്ന് ഉഘാഹിക്കാമെങ്കിൽ ‘തംനമാമി’ എന്ന വാക്യംകൊണ്ടു മഹാഭാരതവും അക്കാലത്തുതന്നെ ഉണ്ടായതായി സങ്കല്പിക്കേണ്ടി വന്നേക്കുമെന്നും നാം ഇവിടെ ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്. കവിതയ്ക്ക് ഒഴികുണ്ടെന്നു സമ്മതിയ്ക്കാമെന്നല്ലാതെ മറ്റു ഗുണങ്ങളൊന്നുമില്ല. ഉദാഹരണത്തിനായി ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

കഥാരംഭം:

“പുരാമ ജാഹനവീതീരേ കരൂണാമഭവൽ പുരം
ഹസ്തിനാ നിർമ്മിതം രാജ്ഞാ സുരലോകമനോഹരം.”

ഭീഷ്മസ്തുതി:

“ഹേ കൃഷ്ണ ഭഗവന്നാദൃ താവത്തിഷു മമാഗ്രതഃ
തവ രൂപാമൃതം പശ്യൻ യാവന്ത്യക്ഷ്യാമ്യഹം തനം.
തഥാ മാം പ്രതി ഗോവിന്ദ പ്രസീദ കരുണാനിധേ
യഥാ ത്വം മാമകേ ചിത്തേ നിശ്ചലോ ഹി നിവത്സ്യസി.”

ഒടുവിൽ സ്രദ്ധരാവൃത്തത്തിൽ പതിനാറു സർഗ്ഗസംഗ്രഹശ്ലോകങ്ങളുമുണ്ട്. അവ താരതമ്യേന ആസ്വാദ്യങ്ങളാണ്. നോക്കുക:

“ജാതാഃ കാന്താരദേശേ കരിനഗരമിതാശ്-
 ഛരമസത്മാവസന്തോ
 ദധ്യാ തദ്ഗേഹമസ്മാദിപിനമുപഗതാഃ
 സംഹരന്തോ ഹിഡിംബം
 വേദവ്യാസസ്യ വാചാ വനഭൂമി വസതിം
 ശാലിഹോത്രേ ച കൃത്യാ
 ഗത്യാ താമേകചക്രാം ദ്വിജവരവേനേ
 ത്വേവസൻ പാണ്ഡുപുത്രാഃ.

ഹത്യാ തത്രാതിപുഷ്പം ബകമധികബലം
 യാജ്ഞസേന്യാ വിവാഹം
 ശ്രുത്യാ യാന്തസ്തതസ്തേ പഥി ഗഗനചരം
 സംപ്രഹാരേ ച ജിത്യാ
 ഗത്യാ പാഞ്ചാലഗേഹം നൃപസദസി ശരൈശ്-
 ഛരിനയന്ത്രാ ക്ഷിതീശാൻ
 ജിത്യാ കൃഷ്ണാവിവാഹം തദന മുനിഗിരാ
 ചക്രിരേ മോദമാനാഃ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളുടെ അവസാനത്തിൽ ഫലശ്രുതിരൂപമായും ഒരു പദ്യം കവി ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതാണ് താഴെക്കാണുന്നത്:

“ഇത്ഥം സംക്ഷിപ്യ സർവം രചിതമഘഹരം
 പാണ്ഡവാനാം ചരിത്രം
 ചിത്രം നിത്യം പ്രഭാതേ പാതി ച ശൃണയാ-
 ദ്യോ നരശ്ചിന്തയേദ്യാ
 നിശ്ശേഷാഭീഷ്ടസിദ്ധിം സപദി സ ഗതവാൻ
 മോദമാനത്യദാരാം
 ഭക്തിബാഹ്യാതി കൃഷ്ണേ കൃതവതി സമരേ
 പാർത്ഥസാരഥ്യകേളിം.”

കാമസന്ദേശം: മാതൃദത്തൻ എന്ന ഒരു കവിയുടെ കൃതിയാണ് കാമസന്ദേശം. പൂർവ്വഭാഗത്തിൽ അറുപത്തേഴും, ഉത്തരഭാഗത്തിൽ അറുപത്തൊൻപതും അങ്ങനെ മന്ദാക്രാന്താവൃത്തത്തിൽ നൂറ്റുമ്പത്തൊരു പദ്യങ്ങൾ പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. കവി രാമവർമ്മാഭിധാനനായ ഒരു കൊച്ചി മഹാരാജാവിന്റേയും നീലകണ്ഠൻ എന്ന ശ്രോത്രീയാഗ്രിമനായ ഒരു നമ്പൂരിയുടേയും സമകാലികനായിരുന്നു എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. കാവേരിയുടെ ഉത്തരശാഖയായ കൊല്ലടത്തിൽ വമ്പിച്ച കടത്തുകുളി ഈ ടാക്കിവന്നതിനെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുമ്പോൾ കൊച്ചിയിലെ രാമവർമ്മമഹാരാജാവ് തന്റെ രാജ്യത്തുള്ള കടത്തുകുളി മുഴുവൻ നിറുത്തിയതായി താഴെക്കാണുന്ന പദ്യത്തിൽ അദ്ദേഹം നമ്മെ അറിയിക്കുന്നു:

“യാത്രാശുഭം സകലജഗതാമസ്തി യത്ര പ്രഭൃതം
തത്രൈസമസ്തൈർനൃപതിപശുഭിർഭജ്യമാനം ബലേന
മാടക്ഷോണീവലഭിദഖിലത്രാണനൈപുണ്യചഞ്ച-
ർദൂർവാരം യൽ പ്രശമിതകഥം നിർമ്മമേ രാമവർമ്മാ.”

ആ തന്വരാൻ തൃശ്ശൂരിൽ പുത്തനായി പണിയിച്ച രാജധാനി അവിടുന്ന് തീപ്പെട്ടുപോയെങ്കി-
ലും നാട്ടിന്റെ വൈധവ്യദുഃഖത്തെ പരിഹരിക്കുന്നതായും അദ്ദേഹം പറയുന്നു:

“കാചിൽ സൗമ്യം ദിശി പുനരസൗ രാജധാനീ സമീന്ധേ
സ്തഷ്ടാ രാജ്ഞാ പ്രഥിതയശസാ രാമവർമ്മാഭിയേന;
രാമേ സ്വർഗ്ഗം ഗതവതി ചിരാദാകലാ സത്യയോധ്യാ
യദ്രു പോത്ഥാ ശമയതി ശുചം തേന വൈധവ്യജാതാം”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. നീലകണ്ഠൻനമ്പൂരിയെപ്പറ്റി കവി ഇങ്ങിനെ വർണ്ണിക്കുന്നു:

“യസ്യോദീച്ഛ്യാം ദിശി നിവസതി ക്ഷ്യാസുരോ നീലകണ്ഠോ
ലോകേ കാലക്ഷപിതയജ്ഞേ ധർമ്മതത്വേ പ്രലീനേ
സൂത്യാ സാക്ഷാൽ സ്വവിധിനിയമധംസവിധ്യസ്തയൈര്യോ
ധർമ്മസ്ഥിതൈഃ പുനരജ്ഞി ബൗധായനോ യൽസ്വരൂപഃ.”

ഇതു പ്രൈഷഭാഷ്യം മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ നിർമ്മാതാവായ തൈക്കാട്ടു വൈദികൻ
നീലകണ്ഠയോഗിയായിരിക്കാമെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു. ‘യസ്യ’ എന്ന പദം ഇവിടെ
അംബാശൈലത്തെ പരാമർശിക്കുന്നു. അംബാശൈലമെന്നതു കൊടിക്കുന്നിന്റെ സം-
സ്കൃതസംജ്ഞയാണെന്നു മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കൊടിക്കുന്നിനു സമീപമാണു-
ല്ലോ തൈക്കാട്ടില്ലം. യോഗിയാരുടെ കാലം കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്ത-
രാർദ്ധത്തിലായിരുന്നു എന്ന് അന്യത്ര പ്രസ്താവിക്കും. അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിൽ കവി
നിർദ്ദേശിക്കുന്ന രാമവർമ്മാവു കാശിക്കെഴുതുന്നള്ളിയ തന്വരാനായി വരാവുന്നതാണ്.
കൊല്ലം 746-ആമാണ്ടിടക്ക് ഈ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവും പറങ്കികളുടെ വൈദ്യോയി
യും തമ്മിൽ ചുങ്കങ്ങളെപ്പറ്റി ചില വ്യവസ്ഥകൾ ചെയ്തു എന്നു ചരിത്രകാരന്മാർ പ്രസ്താവി-
ക്കുന്നുമുണ്ട്.

“സൗധേ കശ്മിർ സഹ ദയിതയാ സൈരമദ്രകുഷാഗ്രേ
ക്രിഡൻ നിദ്രാകല്പഷഹദയസ്തൽക്ഷണം തത്സകാശാൽ-
ദിഷ്ടേ രഷ്ടേ കിമിഹ ശരണം?—ഭദ്രഗോഷ്ടീം ദവിഷ്ട്യാം
രക്ഷോനീതസ്തദന വിവശശ്ശംബരാരിം ദദർശ.”

എന്നതാണ് ഉപക്രമശ്ലോകം. ഭദ്രഗോഷ്ടിയെന്നാൽ ചിത്സഭ അഥവാ ചിദംബരം എ-
ന്നർത്ഥം. ചിദംബരത്തിൽനിന്നു കവികാമദേവനെ തന്റെ ചന്ദ്രലക്ഷ്മിയെന്ന പ്രിയതമ-
യുടെ വാസഭൂമിയായ തിരുനാവായ്ക്കു ദൂതനായി പറഞ്ഞയക്കുന്നു. ചിദംബരം, അവിടുത്തെ

ക്ഷേത്രതീർത്ഥമായ ശിവഗംഗ, കാവേരി, അതിനു വടക്കും തെക്കുമുള്ള പ്രദേശങ്ങൾക്ക് അധിപന്മാരായിരുന്ന വീരനും അച്യുതനും, കണ്ണരമാണിക്കമെന്ന വിദ്വദ്ഗ്രഹാരം, മധ്യർജ്ജുനം (തിരുവിടൈമരുത്തൂർ), കണ്ടകോണം, ശ്രീരംഗം, കൊങ്കണം, (സേലം കോയമ്പത്തൂർ ജില്ലകൾ) കോയമ്പത്തൂരിലെ പേരൂർക്ഷേത്രം, സഹ്യപർവതം, മംഗലം എന്ന ദേശം, തൃശൂർ, ഇഷ്ടക്രോധം (തിരുമിറ്റക്കോട്ട്), കരുക്ഷേത്രം (ശ്രകപുരം), അംബാശൈലം (കൊടിക്കുന്ന്) അമൃതശൈലം (വെള്ളിയാൻകല്ല്) ഭാരതപ്പുഴ, തിരുനാവ എന്തിങ്ങനെ രാജകുലങ്ങൾ, സ്ഥലങ്ങൾ, പർവതങ്ങൾ, നദികൾ, ക്ഷേത്രങ്ങൾ, ദേവതകൾ മുതലായി പല വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി കവി ഉജ്ജ്വലമായ രീതിയിൽ ചിത്രണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പതിനാറു പദ്യങ്ങൾ തിരുനാവായുടെ വർണ്ണനത്തിനു വിനിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. മംഗലത്തിൽ മംഗലാവ്യനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണകവി അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം കാളിദാസനു സമനായിരുന്നു എന്നും മാതൃദത്തൻ പറയുന്നു.

“നത്യാ ദേവീം പടുഗതിരടൻ മംഗലം ഗച്ഛ ദേശം
തദ്ഭൂതം ദ്വിജമപി തഥാ മംഗലം മംഗലാവ്യം
വാഗ്മഹസ്യ സ്മര! രചയിതും കാക്ഷിതസ്യാതശേഷം
നിർമ്മാതും യന്മിഷകൃതവപുഃ കാളിദാസഃ പുനർഭൂഃ.”

കിരാതാർജ്ജുനീയവ്യാഖ്യാതാവായ ഒരു മംഗലനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം സമസ്യാപൂരണനീപുണനായ ഒരു കവിയായിരുന്നു എന്നു ധരിച്ചിട്ടില്ല. മാതൃദത്തൻ ആശയസൗലഭ്യം ഉണ്ട്. എന്നാൽ അതിനനുഗുണമായ ശയ്യാസുഖം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയ്ക്കില്ല. നാലഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദാഹരണത്തിനുവേണ്ടി ഉദ്ധരിക്കാം.

“ക്ഷേത്രേ യത്ര സൂടികുലടിതേ ക്വാപി തൽകാന്തിശ്രുദ്രാം
ദൃഷ്ട്വാ ഗൗരീം സ ച പശൂപതീർത്ഥജാതു ഗംഗോപലബ്ധ്യാ
കന്ദർപ്പാർത്തേ കരു മയി കൃപാം ജാഹ്നവീത്യർദ്ധവാക്യേ
ലജ്ജാമൂകഃ കിമുന കരുതേ ഹന്ത! ദേവ്യാം ഹസന്ത്യാം?” (1)

ശ്രീരംഗം:

“ശ്രീരംഗാവ്യം വ്രജ ശിശയിഷുഃ സൈരമാഗ്യത്യ സിന്ധോ-
ശ്ലേതേ യസ്മിൻ ഹരിരസഹനസ്തോയപതാൻ സുശീതാൻ
വിഷ്വഗ്യാപീ ശിശിരപവനൈഃ ക്ലേശിതസ്സോഽപി ഭൂയഃ
കോവാവൈധീം ത്യജതി സുതരാം കല്പനാം പൗരുഷേണ?” (2)

കൊങ്കണദേശം:

“ഏകേനാഹാ വ്രജ പുനരിതഃ കൊങ്കണാൻ കണ്ടകാവ്യോൻ
ധാത്രാ സൃഷ്ടാൻ നരകധരണീസൃഷ്ടിശിഷ്യാഃ പദാർത്ഥൈഃ
യജ്ജാതാനാം ദുരിതഗണനാശക്തിതശ്ചിത്രമൂഢ-

സ്ത്രീയേ കൃത്യേ ഭവതി വിമുഖഃ; കിനു ഭൂയോ വദാമി.” (3)

സഹ്യപർവതം:

“ലംഘ്യസ്സഹ്യസ്തദനു ഭവതാ യത്ര ധാത്രിതരുണ്യാഃ
കേശീഭൂതേ മൃഗതതിമയീ യുകപംശിർന്നിലീനാ
ഭൂട്ടൽകാഞ്ഞശ്ശരനഖമുഖൈശ്ചാലയിത്യാ സലിലം
ഭൂൽകാരോശിപ്രസരമുഖരൈരന്വഹം ഭജ്യതേ ഹി.” (4)

തിരുനാവാ:

“യത്ര സ്ത്രീണാം കചരെയുഗം വീക്ഷ്യ ഖേദാദ്ഗിരിദ്രാ
മേഘേ മേഘേപ്യുപലകിനേ ഘൃണി മൂർദ്ധാനമുച്ചൈഃ
ന്വനം നോ ചേൽ കഥമിവ ഘനധ്യാനവദ്രോദഘോഷോ
വർഷാംഭോവന്നയനസലിലം ധാതുവദ്രുതധാരാ?” (5)

സംസ്കൃതസാഹിത്യം (ഇടർച്ച)

“മോക്ഷാപ്തിസാരതരഭാഗവതാഖ്യമണ്ഡോ
നാരായണീയനവനീതമഹോ ഗൃഹീതാ
മായാമയൗഘപരിതപ്തജനായ യോദാ-
ന്നാരായണാവനിസുരായ നമോസ്തു തസ്മൈ”

മേൽപ്പത്തൂർ നാരായണഭട്ടപാദർ

പീഠിക

പാവനമായ ഈ പരശുരാമഭൂമി പല മഹാനഭാവന്മാരുടേയും അവതാരം നിമിത്തം അനന്യസുലഭമായ ശ്ലാഘയ്ക്കു പാത്രീഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങനെയുള്ള പുണ്യപുരുഷന്മാരിൽ ശങ്കരഭഗവൽപാദരെ കഴിവാൽ പാണ്ഡിത്യംകൊണ്ടും കവിത്വംകൊണ്ടും പ്രഥമ ഗണനീയനെന്ന് അഭിജ്ഞാത്തമന്മാർ ഐകകണ്ഠ്യേണ സമ്മതിക്കുന്ന ഒരു അതിമാനുഷനാണ് മേല്പത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സർവ്വതോമുഖമായ മഹിമാതിശയം അവാങ്മനസഗോചരമാണ്; അദ്ദേഹത്തെ അനന്തരകാലികന്മാർ അനന്താംശസംഭവനെന്നു വാഴ്ത്തുന്നത് അപലപനീയവുമല്ല.

ദേശവും കാലവും

നാരായണഭട്ടതിരി കൊല്ലം 735-ആമാണ്ടു്, അക്കാലത്തു വെട്ടത്തുനാട്ടുരാജാവിന്റെ ഭരണത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നതും ഇന്നു മലബാർ ജില്ലയിൽ പൊന്നാനിത്താലൂക്കിൽ ചേർന്നതുമായ കുറുവത്തുരംഗത്തിൽ ജനിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനത്താൽ പ്രതിഷ്ഠയെ പ്രാപിച്ച മേല്പത്തൂരില്ലം സുപ്രസിദ്ധമായ തിരുനാവായമ്പലത്തിൽനിന്നു രണ്ടു വിളിപ്പാട്ടു വടക്കുള്ള ചന്ദനക്കാവു് എന്ന ഭഗവതിക്ഷേത്രത്തിന് ഒരു നാഴിക കിഴക്കു മാറി സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നു. ആ ഗൃഹം ഇടക്കാലത്തു് അന്യംനിന്നു മറവഞ്ചേരി തെക്കേടത്തു് എന്ന കുടുംബത്തിൽ ലയിച്ചു. പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഭട്ടതിരി തന്റെ ഇല്ലത്തെപ്പറ്റി,

“ഭ്രമണ്ഡേ കേരളാവ്യേ സരിതമിഹ നിളാ-
 മുത്തരേണൈവ നാവാ-
 ക്ഷേത്രേ ഗവൃത്തിമാത്രേ പുനരപരിനവ-
 ഗ്രാമനാസ്തി സ്വധാസ്തി
 ധർമ്മിഷ്ടാദ് ഭട്ടതന്ത്രാദ്യഖിലമതപടോ-
 ര്മമാതുദത്തദിജേന്ദ്രാ-
 ജ്ജാതോ നാരായണാവ്യോ നിരവഹദതുലാം
 ദേവനാരായണാജ്ഞാം”

എന്ന പദ്യത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ‘ഉപരിനവഗ്രാമം’ എന്നാൽ മേല്പുത്തൂർ എന്നർത്ഥം. ഭാട്ടതന്ത്രം മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ നിഷ്ണാതനായ മാതുദത്തഭട്ടതിരിയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവ്. മാതുദത്തന്റെ സീമന്തപുത്രനായിരുന്നു മഹാകവി. നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ മാതുഗൃഹം സുപ്രസിദ്ധമായ പയ്യൂരില്ലമായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം.

അനുജൻ

മഹാകവിക്ക് മാതുദത്തനാമാവായ ഒരനുജനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹമാണ് ഭക്തിസംവർദ്ധനശതകത്തിന്റെ പ്രണേതാവ്. ജ്യേഷ്ഠനെ ഗുരുവായുർ മുതലായ പ്രദേശങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം അനുഗമിക്കുകയും ജ്യേഷ്ഠൻ ഉണ്ടാക്കിപ്പൊലിയ നാരായണീയശ്ലോകങ്ങൾ അന്നന്നു കേട്ട് എഴുതിയെടുക്കുകയും ചെയ്തു.

“ഇതഥ ഭാഗവതം സ്തോത്രം സ്വാഗ്രജേന വിനിർമ്മിതം
 അലിഖന്മാതുദത്താവ്യോ ഭഗവദ്ഭക്തിഹേതവേ.”

എന്നൊരു ശ്ലോകം നാരായണീയത്തിന്റെ ചില മാതൃകാഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ‘തൃതീയഭ്രാതാ ച മാതുദത്താവ്യഃ’ എന്നും ചില ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കുറിച്ചുണ്ട്. ഇതരസഹോദരന്മാർ ആരെല്ലാമെന്നറിയുന്നില്ല.

വിദ്യാഭ്യാസം

മഹാകവി തന്റെ ഗുരുനാഥന്മാർ ആരായിരുന്നു എന്നു പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ

“മീമാംസാദി സ്വതാതാ,ന്നിഗമമവികലം മാധവാചാര്യവര്യാ-
 തർക്കം ദാമോദരാചാര്യദപി പദപദവീമച്യുതാവ്യാദ്ബന്ധേന്ദ്രാൽ”

ഇത്യാദിപദ്യത്തിൽ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ടുണ്ട് ഈ പദ്യം ഞാൻ മുമ്പ് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. മീമാംസ മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങൾ അച്ഛനോടും വേദം സമഗ്രമായി മാധവാചാര്യനോടും തർക്കം ദാമോദരാചാര്യനോടും വ്യാകരണം അച്യുതപ്പിഷാരടിയോടുമാണ് അദ്ദേഹം അഭ്യസിച്ചത്. പിഷാരടിയെ ആദ്യമായി കണ്ടപ്പോൾ ഭട്ടതിരി അദ്ദേഹത്തിനു സമർപ്പിച്ച ശ്ലോകമാണ് ചുവടെ ചേർക്കുന്നത്:

“മഗ്നം മഹാമോഹമയേ മഹാബ്ലൗ
മന്ദം മഹാത്മൻ! മമതാകലേന
കൃപാപയോധേ! മനസോദ്ധരോ
കൃത്യോഽപം ജ്ഞാനമയം പ്രപന്നം.”

മാധവാചാര്യനും ദാമോദരാര്യനും അവിജ്ഞാതന്മാരായിരിക്കുന്നു. മാതൃദത്തഭട്ടതിരിക്കു പൂർവ്വോത്തരമിമാംസകളിൽ അതുതാവഹമായ അവഗാഹമുണ്ടായിരുന്നതായി വെളിപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹം അനവധി ശിഷ്യന്മാരെ ശാസ്ത്രാഭ്യാസം ചെയ്യിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ഭ്രമരസന്ദേശത്തിലെ “മാതൃദത്ത ദ്വിജേന്ദ്രശ്രീമച്ഛിഷ്യോൽക്കരമുഖരിതൈരാസ്തുതാം ശാസ്ത്രപാഠൈഃ” എന്ന വാചകം വിനിഗമകമാണ്. മഹാകവിക്ക് ബാല്യത്തിൽ പറയത്തക്ക വിദ്യാഭ്യാസമൊന്നും സിദ്ധിച്ചിരുന്നില്ലെന്നും അദ്ദേഹം ഒരു വിടനും കന്നനുമായിട്ടാണ് വളരെക്കാലം കഴിച്ചുകൂട്ടിയതെന്നും അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ സംബന്ധം തുടങ്ങിയതിനുമേലാണ് അദ്ദേഹത്തിനു കാവ്യനാടകവ്യൽപത്തിപോലും ലഭിക്കുവാൻ ഇടവന്നത് എന്നുള്ളതു ഐതിഹ്യം ലേശംപോലും വിശ്വസനീയമായിത്തോന്നുന്നില്ല. അവിടെ ബാസവമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനും ലക്ഷ്യമില്ല. ‘ബാലകളത്രം സൗഖ്യം’ എന്നും ‘ലിംഗവ്യാധി രസഹ്യഃ’ എന്നും 1729133 എന്ന കലിദിനസംഖ്യയ്ക്കു പിഷാരത്തുവെച്ച് അദ്ദേഹം പേരിട്ടിരുന്നു എങ്കിൽ അത് ഒരു ശാസ്ത്രവിനോദമായി മാത്രമേ പരിഗണിക്കേണ്ടതുള്ളൂ. വ്യാകരണം പിഷാരടി പഠിപ്പിച്ചുവെങ്കിലും വേദം അദ്ദേഹമാണ് അഭ്യസിപ്പിച്ചത് എന്നും തജ്ജന്യമായ പാപം നിമിത്തമാണ് വാതരോഗം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായതെന്നുള്ളതു പുരാവൃത്തവും ത്യാജ്യ കോടിയിൽ തള്ളേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ മാധവാചാര്യനിൽനിന്നു വേദാധ്യയനം ചെയ്തു എന്ന് അനുമാനിക്കുന്നതായിരിക്കും സമീപനം. അക്കാലത്തു് അനധികൃതമെന്നുവെച്ചിരുന്ന ഒരു പ്രവൃത്തി ആചാരശുക്ലനായ പിഷാരടി ചെയ്തിരിക്കുമെന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ ന്യായമില്ലല്ലോ. അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിൽ കടവല്ലൂർ ക്ഷേത്രത്തിൽ വാരമിരിക്കുവാൻ ഭട്ടതിരി അനുജനോടുകൂടി ചെല്ലുകയും അനുജനെ മാത്രം സഭ്യന്മാർ മാനിക്കുകയും അവരുടെ പരിഹാസംകൊണ്ടു വിഷ്ണുനായി പരദേശത്തു പിഷാരടിയോടുകൂടി പോയി നാലു വേദങ്ങളും ഒരു കൊല്ലത്തിനകം അഭ്യസിച്ച് മടങ്ങിവന്നു വീണ്ടും വാരമിരിക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന കഥയും അസത്യമാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഒരു കാര്യം നിശ്ചയമാണ്. പണ്ടു പൂർവ്വ സ്വപിതാവായ യയാതിചക്രവർത്തിയുടെ ജരപോലെ ഭട്ടതിരി സ്വഗുരുവായ പിഷാരടിയുടെ വാതരോഗം മന്ത്രപൂർവ്വമായി ആവാഹിച്ചുവെങ്കിലെന്നും അതിന്റെ ഉപശാന്തിക്കു ഗുരുവായുർക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചു നാരായണീയം നിർമ്മിച്ചു മഹാവിഷ്ണുപ്രസാദം നേടിയെന്നും ആസ്തികന്മാർക്കു വിശ്വസിക്കാവുന്നതുതന്നെ. ഗുരുനാഥന്മാരിൽവെച്ചു തന്റെ അത്യധികമായ ഭക്തിയെ ആവർജ്ജിച്ചിരുന്ന പിഷാരടി വാതാക്രാന്തനായ അവസരത്തിൽ ശിഷ്യനായ ഭട്ടതിരി അദ്ദേഹത്തെ, വളരെ ക്ലേശിച്ച ശുശ്രൂഷിച്ചുവെന്നും തന്നിമിത്തം ആ രോഗം ആചാര്യനിൽനിന്നു ഛാത്രനിൽ സംക്രമിച്ചുവെന്നും ഗുരുവായുരമ്പലത്തിലെ ഭജനാദിദിനചര്യയുടെ പ്രഭാവത്തിൽ അതു ഭട്ടതിരിയെ വിട്ടുമാറിയെന്നും ഏതു ഹേതുവാദിക്കും വിശ്വസിക്കാതിരിക്കുവാൻ നിർവ്വാഹവുമില്ല. ഏതായാലും അക്കാലത്തുതന്നെ ഭട്ടതിരി

സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നു ഡൈറക്ടറുമായി പറയാം.

അനന്തരചരിത്രം

തൃക്കണ്ടിയൂരിൽനിന്നു വളരെ അവശസ്ഥിതിയിൽ ഗുരുവായൂരമ്പലത്തിൽ ഭജനത്തിനായി പോയ ഭട്ടതിരി വാതാമയത്തിൽനിന്നു നിശ്ശേഷം വിമുക്തനായി. ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ മഹാ കവി ഉപവിഷ്ണുനായി നാരായണീയം രചിച്ച മണ്ഡപസ്ഥാനം ഇന്നും സന്ദർശകന്മാർക്കു കാണാവുന്നതാണ്. ഓരോ ദിവസവും കാലത്തു് അവിടെയിരുന്ന് ഓരോ ദശകം വീതം ഉണ്ടാക്കിച്ചൊല്ലുകയും ഞാൻ മുൻപു പറഞ്ഞപോലെ അനുജൻ മാതൃദത്തൻഭട്ടതിരി അതു കുറിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ നൂറു ദിവസംകൊണ്ടു് ആ സ്തോത്രരത്നം പരിസമാപ്തമായി. “കൊല്ലം 762-ആമാണ്ടു വൃശ്ചികമാസം 28-ആംനൂ ഞായറാഴ്ചയും ചോതിയും കൃഷ്ണ ചതുർദശിയും കൂടിയ ദിവസമാണ് അതിന്റെ നിർമ്മിതി അവസാനിച്ചതെ”ന്ന് ഒരു ഗ്രന്ഥവരിയിൽ കാണുന്നതിനാൽ ഭട്ടതിരി ഭജനത്തിന് അവിടെ ആയാണ്ടു ചിങ്ങമാസത്തിൽ പോയിരിക്കണം. പിന്നീടു തിരിയെ നാട്ടിലേയ്ക്കു മടങ്ങുകയും നല്ല ഒരു സഹൃദയനും കവിയും എന്ന നിലയിൽ തന്റെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കു പാത്രീഭവിച്ചിരുന്ന കട്ടഞ്ചേരി ഇരവിച്ചാക്യാർക്കു കൂത്തു പറയുന്നതിനുവേണ്ടി അനേകം പ്രബന്ധം നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തു. ‘നിരന്തരസികരപ്രബന്ധം’ (ശുദ്ധിപ്പണഖാപ്രലാപം) അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രത്യേകാവശ്യമനുസരിച്ചു രചിച്ചതാണെന്നുള്ളതിനു താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകം തെളിവാണു്:

“അനന്തരസികരഹിതാനി വ്യതനോദേതാനി ഗദ്യപദ്യാനി
നാരായണാഭിധാനോ ദ്വിജപോതോ രവിനടേശ്വരാദേശാൽ”

കേരളത്തിലെ പല രാജ്യങ്ങളേയും മഹാകവി ഓരോ അവസരങ്ങളിൽ സന്ദർശിക്കുകയും അവിടത്തെ നാടുവാഴികളുടെ അപദാനങ്ങളെപ്പറ്റി സരസഗംഭീരങ്ങളായ പദ്യഗദ്യങ്ങൾ രചിക്കുകയും ചെയ്തുകാണുന്നു. കോഴിക്കോടു്, കൊച്ചി, വടക്കുംകൂർ, അമ്പലപ്പുഴ ഈ രാജ്യങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പര്യടനപരിധിയിൽപ്പെട്ടിരുന്നു. കൊച്ചി മഹാരാജാവായ വീരകേരളവർമ്മാവിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ആദരം അസാമാന്യമായിരുന്നു എന്നുള്ളതു മാടരാജപ്രസ്തിയിലും ഗോശ്രീനഗരവർണ്ണനത്തിലും നിന്നു നാം ഗ്രഹിക്കുന്നു. സാമൂതിരി പാട്ടിലെപ്പറ്റിയും അദ്ദേഹം ഒരു മനോഹരമായ ഗദ്യം രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്:

ഭട്ടതിരിയും ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവും:-ഭട്ടതിരിയുടെ പ്രധാനമായ പുരസ്കർത്തുത്വത്തിനുള്ള ഭാഗ്യം സിദ്ധിച്ചതു ‘പൂരാടം പിറന്ന പുരുഷൻ’ എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധനായ അന്നത്തെ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനായിരുന്നു. ആ മഹാൻ, 741-ആമാണ്ടു മേടമാസത്തിൽ ജനിച്ചു. 798-ആമാണ്ടു ധനുമാസം 2-ആംനൂ മരിച്ചു. അദ്ദേഹം ചെമ്പകശ്ശേരിരാജ്യം ഭരിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചതു് എന്നാണെന്നു നിശ്ചയമില്ല. എന്നാൽ സ്വയം ഗ്രന്ഥകാരനും കവികൾക്കും പണ്ഡിതന്മാർക്കും കല്പവൃക്ഷവുമായിരുന്നതിനുംപുറമേ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ പരമഭക്തനും, ഭാരതം, ഭാഗവതം എന്നീ മഹാഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അത്യധികം അഭിരുചിയും നിഷ്ഠാതരതയുമുള്ള ഒരു പുരുഷപുംഗവനുമായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പല തെളിവുകളുമുണ്ടു്. ഏതോ ഒരു ദിവ്യനായ സന്യാസിയിൽനിന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ ഒരു മഹോപദേശവും

സിദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഈ വസ്തുതകളിൽ പലതും ഭട്ടതിരിയുടെ പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിൽ ആരംഭത്തിലുള്ള താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വ്യക്തിഭവിക്കുന്നു:

“തിഷ്ണത്യേവാനിലോ പി പ്രചലതി ഗിരിര-
പ്യാജ്ഞയാ യസ്യ രാജ്യേ;
ശത്രോസ്സർവാഭിസാരേ സതി രചയതി യ-
സ്സസ്യ സർവാപഹാരം;
സോയം നിശ്ശേഷശാസ്ത്രശ്രുതിനിവഹകലാ-
നാടകേഷ്വദിതിയോ
ഭാതി ശ്രീദേവനാരായണയരണിപതി-
ർമ്മഗചേതാ മുക്തഭേ.

യോ വൃന്ദാവനവാസിനോ നിയമിനസ്സാക്ഷാൽകൃതായോക്ഷജാദ്
ദൃഷ്ടാപം ലലു നാരദാദ് ദ്രുവ ഇവ പ്രാപോപദേശം പരം,
യസ്യാപാസ്സസമസ്തവസ്തുക്തുകം കൃഷ്ണാവലോകോത്സവ-
ക്രിഡാകൗതുകി മാനസം വിജയതേ സോയം മഹാത്മാ നൃപഃ.”

ദേവനാരായണൻ എന്നതു ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാക്കന്മാരുടെ മഹാപ്പേരാണ്. പൂരാടംതിരുനാൾ ഒരു ക്ഷണഭിക്കാരനായിരുന്നു എന്നും, ഭട്ടതിരിയെ ആദ്യമായി കണ്ടപ്പോൾ ആളറിയാതെ ‘കൂട്ടിവായിക്കാനറിയാമോ’ എന്നു ചോദിച്ചതിന് അറിയാമെന്നു ഭട്ടതിരി പറഞ്ഞു എന്നും, അടുത്ത ദിവസം പതിവായി മഹാഭാരതം വായിച്ചുവന്ന നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർക്കുപകരം ആ ഇതിഹാസം വായിക്കുവാൻ നിയുക്തനായെന്നും, ആ അവസരത്തിൽ സന്ദർഭാനുഗമമായി കർണ്ണപർവ്വത്തിൽ

“ഭീമസേനഭയത്രസ്തോ ദുര്യോധനവരൂഥിനി
ശിഖാ ഖർവാടകസ്യേവ കർണ്ണമൂലമുപാശ്രിതാ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം സ്വയം ഉണ്ടാക്കിചൊല്ലുകയും രാജാവ് അന്ധാളിച്ച് അതു മൂലത്തിലുള്ള താനോ എന്നു ചോദിച്ചതിനു ‘കൂട്ടിവായിച്ച് താണെന്നു സമാധാനം പറയുകയും ചെയ്തു എന്നും ആശ്ചര്യഭരിതനായ ശ്രോതാവ് ‘അങ്ങാണോ മേല്പുത്തൂർ’ എന്ന് ഉടൻതന്നെ പ്രശ്നം ചെയ്തുവെന്നുമുള്ള ഐതിഹ്യം വിശ്വാസ്യം തന്നെ. ഭട്ടതിരി അപ്പോൾ നിർമ്മിച്ച ചൊല്ലി യതാണ്

“അവ്യഞ്ജനസ്താർക്ഷ്യകേതുര്യത്പദം ഘടയിഷ്യതി
തത്തേ ഭവതു കല്പാന്തം ദേവനാരായണ! പ്രഭോ!”

എന്ന മംഗലാശംസാശ്ലോകം. ‘താർക്ഷ്യകേതുഃ’ എന്ന പദത്തിൽനിന്നു വ്യഞ്ജനാക്ഷരങ്ങൾ തള്ളിയാൽ അവശേഷിക്കുന്നത് ആയുഃ എന്ന പദമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. മഹാകവി അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി രചിച്ചിട്ടുള്ള വേദേ ചില പദ്യങ്ങൾ കൂടി ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

“ബ്രഹ്മക്ഷേത്രം കിലേദം മഹിതജനപദം
 വിപ്രസംരക്ഷ്യമേവ
 വ്യാതേനേ ജാമദഗ്ന്യസ്തദിദമുഷിവാ-
 സ്യാനസന്ധായ ഭാവം
 യസ്സേനൈവേദമുർവിവലയമവികലം
 ത്രായതേ, സോയമിസേ
 ശുരാണാം താപസാനാമപി പരമപദേ
 ദേവനാരായണോദ്യ.

ഗോത്രാഭ്യുദ്ധരണോദ്ധ്യുരസ്യ മഹതാ ചക്രേണ കൃത്തദിഷോ
 ലക്ഷ്മിം ഭൂമിമപി പ്രിയം കലയതഃ സ്ഥാസ്തോർദിജേന്ദ്രോപരി
 ഭൂയശ്ശരകലൈകഭൂഷണമണേർദ്ദേവേന നാരായണേ-
 നൈക്യം നിശ്ചിതമേവ നിശ്ചലധൃതേ! തേ ദേവനാരായണ.
 കസ്യേവം വിദിതം കലാവിലസിതം? കോന്യോബുധാനന്ദഭൂ?
 കോ വാ വിഷ്ണുപദം സദൈവ ഭജതേ താരാനസാരീ സ്വയം?
 തസ്മാദത്ര ഭവന്തമേവ ഭൂവനേ രാജാനമീക്ഷാമഹേ;
 സ ത്വം കൈരവമാനനീയമഹിമാ ഹേ ദേവനാരായണ.

സംരഭേ ദേവനാരായണസ്തുപ, ഭവതാ
 നാസ്തികാനാം പ്രചാരേ
 ത്വത്സേനാ ഹന്ത ചാർവാകവദധി പരലോ-
 കോദയം ഖണ്ഡയന്തി
 കാന്താരേ വൈരിണസ്തേ ക്ഷപണകജനവൽ
 സപ്തഭംഗീം ഭജന്തേ
 തേഷാം രാജ്യേ ച ഹീഹീ സുഗതമത ഇവ
 ശ്രൂയതേ ശൂന്യവാദഃ.

സംഗ്രാമേ ദേവനാരായണധരണിപതേ!
 നാമമാത്രാദമിത്രാ
 വിത്രസ്താ വിഭ്രവന്തശ്ശിവശിവ വിപിനേ
 കാപി ഗുഢം നിലീനാഃ
 തത്രാമീ ദേവ നാരായണ ജയ ഭഗവ-
 നിത്യഷീണാമുദീർണ്ണാൻ
 വർണ്ണാനാകർണ്ണയന്തശ്ചകിതമത ഇതഃ
 കേവലം വ്യാവലന്തേ.”

ആ തസ്മാദന്റെ ഗുണങ്ങളാൽ ആകൃഷ്ടനാകുകനിമിത്തമാണ് താൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്നി
 ധിയിൽ ചെന്നുചേർന്നത് എന്നു ഭട്ടതിരി പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിൽ തുറന്നുപറയുന്നുണ്ട്.
 791 മകരം 2-ആംനയാണ് മഹാകവി സർവസ്വം ആരംഭിച്ചത്. അറുപതു ദിവസംകൊ
 ണ്ട് ആ മഹത്തായ ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം പൂർത്തിയാക്കി മീനം 3-ആംന സമർപ്പിച്ചു. അക്കാല

ത്തെ ഭാരതീയ വൈയാകരണന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായ ഭട്ടോജിദീക്ഷിതർ അതിലെ

“രാസവിലാസവിലോലം ഭജത മുരാഭേരമ്മനോരമം രൂപം,
പ്രകൃതിഷു യൽ പ്രത്യയവൽ പ്രത്യേകം ഗോപികാസുസമ്മിളിതം”

എന്ന വന്ദനശ്ലോകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധം കേട്ടപ്പോൾ “ഈ വിടൻ എങ്ങനെ വൈയാകരണനാകും?” എന്നോർത്തു നെറ്റി ചുളിക്കുകയും ഉത്തരാർദ്ധം കേട്ടപ്പോൾ തന്റെ പ്രഥമാഭിപ്രായത്തിൽ ലജ്ജിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ തല കുലുക്കി ശ്ലാഘിക്കുകയും ചെയ്തതായി ഐതിഹ്യം ഘോഷിക്കുന്നു. ഭട്ടതിരി അമ്പലപ്പുഴവെച്ചാണ് ധാതുകാവ്യവും നിർമ്മിച്ചത്. പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം മുതലായ ചില ചമ്പുക്കളും മാനമേയോദയം എന്ന ന്യായഗ്രന്ഥത്തിലെ ‘മാന’ഭാഗവും നിർമ്മിച്ചതും അവിടെവെച്ചു തന്നെയാണ്. ഭട്ടതിരി അമ്പലപ്പുഴയിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ ഒരു വിദേശപണ്ഡിതൻ മഹാരാജാവിനെ സന്ദർശിക്കുവാൻ അവിടെ ചെല്ലുകയും ഇപ്പോൾ മുഖം കാണിക്കാൻ സമയമാണോ എന്നു തന്നോടു ചോദിച്ചതിനു മറുപടിയായി അദ്ദേഹം

“ശ്രൂയതേ നീലകണ്ഠോക്തി രാജഹംസശ്ച മോദതേ
കഃ കാല ഇതി നോ ജാനേ വാർഷികശ്ലാരദോപി വാ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം പെട്ടെന്നു നിർമ്മിച്ചു ചൊല്ലുകയും അതു കേട്ട് ആ പണ്ഡിതൻ “നിർതാനാ മേല്പുത്തൂർ” എന്നു ചോദിക്കുകയും ചെയ്തതായി പുരാവിത്തുകൾ പറയുന്നു. 796-ൽ തന്റെ ഗുരുനാഥനായ അച്യുതപ്പിഷാരടിയുടെ അന്ത്യകാലത്തിൽ ഭട്ടതിരി തൃക്കണ്ടിയൂരിൽ ചെന്ന് അദ്ദേഹത്തെ വീണ്ടും ശ്രശ്രൂഷിക്കുകയും പിഷാരടി ആസന്നമരണനായി ശിംഗ്രഭവന്റെ രസാർണ്ണവസുധാകരമെന്ന അലങ്കാരഗ്രന്ഥത്തിലുള്ള

“കായേ സീദതി കണ്ഠരോധിനി കഫേ കണ്ഠേ ച വാണീപഥേ
ജിഹ്വായാം ദൃശി ജീവിതേ ജിഗമിഷുശ്ച ശ്യാസേ ശന്നൈശ്ശാമൃതി
ആഗത്യ സ്വയമേവ നഃ കരുണയാ കാത്യായനീകാമുകഃ
കർണ്ണേ വർണ്ണയതാദ് ഭവാർണ്ണവഭയാദുത്താരകം താരകം.”

എന്ന പദ്യത്തിലെ ഉത്താരകം എന്ന പദംവരെ ഉച്ചരിക്കുകയും പിന്നീടു ശരീരസാദം നിമിത്തം വിരമിക്കവേ ഭട്ടതിരി ‘താരകം’ എന്ന പദം ചൊല്ലി തദ്വാരാ സ്വഗുരുവിനു പ്രാണോൽക്രാന്തിഘട്ടത്തിൽ താരകോപദേശം ചെയ്തു ചരിതാർത്ഥനാവുകയും ചെയ്തു. ‘ഹേ ശബ്ദഗാമ’ എന്ന ചരമശ്ലോകം ഞാൻ അന്യത്ര ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സ്വർഗ്ഗാരോഹണം

ഇളയ കൊച്ചുകൃഷ്ണനാശാന്റെ കാലഗണന ശരിയാണെങ്കിൽ ഭട്ടതിരി നൂറ്റാറു വയസ്സുവരെ ജീവിച്ചിരുന്നു, കൊല്ലം 841-ൽ ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചതായി സങ്കല്പിക്കണം. ‘അൻപത്തിമൂന്നു വയസ്സ്’ എന്നതിനു ‘നാല്പത്തിമൂന്നു വയസ്സ്’ എന്നൊരു പാഠഭേദമുള്ളതായി കേട്ടി

ട്ടുണ്ട്. അതു ശരിയാണെങ്കിൽ 823-ആമാണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണം. 823-ആമാണ്ടു മരിച്ചു എന്ന് ഊഹിക്കുകയാണ് യുക്തിയുക്തമായിട്ടുള്ളത്. അന്ത്യകാലത്തു ഭട്ടതിരി മൂക്കോലയ്ക്കൽ ഭഗവതിയെ ഭജിച്ചു താമസിച്ചിരുന്നു എന്നും, അവിടെവെച്ച് ആ ദേവിയുടെ പാദാരവിന്ദങ്ങളെ വർണ്ണിച്ചു ശ്രീപാദസപ്തതി രചിച്ചു എന്നും, തദനന്തരം മേലേക്കാവിൽനിന്നു ഭജനത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു കീഴേക്കാവിന്റെ തെക്കുകിഴക്കേ മൂലവരെ എത്തിയപ്പോൾ വിഷ്ണുസായുജ്യം പ്രാപിച്ചു എന്നും അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു. പ്രക്രിയാ സർവ്വസ്വം വായിച്ചു പൂജകിതഗാത്രനായ ഭട്ടോജിദീക്ഷിതർ ഭട്ടതിരിയെ സന്ദർശിക്കുന്നതിനായി കാശിയിൽനിന്നു കേരളത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടുകയും മാർഗ്ഗമധ്യത്തിൽവെച്ച് അദ്ദേഹം നിര്യാതനായ വിവരം അറിഞ്ഞ് ഏറ്റവും ദുഃഖിതനായി മടങ്ങിപ്പോവുകയും ചെയ്തുവത്രെ.

ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതികൾ

ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതികളെ (1) സ്തോത്രങ്ങൾ, (2) പ്രശസ്തികൾ, (3) ചമ്പുക്കളും മറ്റു കാവ്യങ്ങളും, (4) മുക്തകങ്ങൾ, (5) ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ, (6) പലവക എന്നിങ്ങനെ ആറു വകപ്പുകളായി വിഭജിക്കാവുന്നതാണ്. (1) നാരായണീയം, (2) ശ്രീപാദസപ്തതി, (3) ഗുരുവായുപുരേശസ്തോത്രം ഇവ ആദ്യത്തെ വകപ്പിലും, (4) ഗോശ്രീനഗരവർണ്ണന, (5) മാടമഹീശപ്രശസ്തി, (6) ശൈലാബ്ധീശ്വരപ്രശസ്തി ഇവ രണ്ടാമത്തെ വകപ്പിലും, (7) സൂക്തശ്ലോകങ്ങൾ, (8) ആശ്വാലയനക്രിയാക്രമം, (9) പ്രക്രിയാസർവ്വസ്വം, (10) ധാതുക്വാവ്യം, (11) അപാണിനീയപ്രാമാണ്യസാധനം, (12) മാനമേയോദയത്തിലെ മാനപരിച്ഛേദം, (13) തന്ത്രവാത്തികനീബന്ധനം ഇവ അഞ്ചാമത്തെ വകപ്പിലും ഉൾപ്പെടുന്നു. നാലും ആറും വകപ്പുകളിൽ അടങ്ങുന്ന പദ്യങ്ങൾ അസംഖ്യങ്ങളാണ്. മൂന്നാം വകപ്പിൽ ഏതെല്ലാം ചമ്പുക്കളെയാണ് പരിഗണിക്കേണ്ടതെന്നു നിശ്ചയമില്ല. പട്ടേരിപ്രബന്ധങ്ങൾ പത്താണെന്ന് ഒരാഭാണകമുള്ളത് അപ്രമാണമാണ്. പട്ടേരിക്കും പത്തിനും തമ്മിൽ പ്രാസവിഷയകമായുള്ള സാദൃശ്യമല്ലാതെ അതിന് അടിസ്ഥാനമൊന്നുമില്ല. മഹാഭാരതാനുബന്ധികളായി (14) രാജസൂയം, (15) ദൂതവാക്യം, (16) പഞ്ചാലീസ്വയംവരം, (17) നാളായനീചരിതം, (18) സുന്ദോപസുന്ദോപാഖ്യാനം, (19) സുഭദ്രാഹരണം, (20) കൗന്തേയാഷ്ടകം, (21) കിരാതം, (22) കൈലാസവർണ്ണനം ഇവയും, ഭാഗവതാനുബന്ധികളായി (23) മത്സ്യാവതാരം, (24) നൃഗമോക്ഷം ഇവയും, രാമായണാനുബന്ധികളായി (25) നിരന്തനാസികം അഥവാ ശൂർപ്പണഖാപ്രലാപം, (26) രാക്ഷസോൽപത്തി, (27) അഹല്യാമോക്ഷം, (28) ബാലകാണ്ഡം കഥ ഇവയും, ശൈവകഥാപ്രതിപാദകങ്ങളായി, (29) ദക്ഷയജ്ഞം, (30) ത്രിപുരദഹനം ഇവയും, കൂടാതെ (31) അഷ്ടമീചമ്പു, (32) സ്വാഹാസുധാകരം, (33) കോടിവിരഹം ഇവയും—ഇങ്ങനെ ഇരുപതു പ്രബന്ധങ്ങൾ ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതികളാണെന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. ഈ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ കൈലാസവർണ്ണനവും അഹല്യാമോക്ഷവും ബാലകാണ്ഡകഥയും ഗദ്യമയവും, കൗന്തേയാഷ്ടകവും കോടിവിരഹവും പദ്യമയവുമാകുന്നു. കോടിവിരഹത്തിൽ (1) 'തസ്മിന്നേവ സമയേ' എന്നും (2) 'ഇതി ബഹുവിധവികല്പദോലാധിത്രവേഷകാന്തേ സാ ഇ' എന്നും ഇങ്ങനെ പേരിനമാത്രം രണ്ടു ഗദ്യഖണ്ഡങ്ങളേ കാണാനുള്ളൂ. നിരന്തനാസികത്തിൽ കവിയുടെ നാമമുദ്രയുള്ള ശ്ലോകം മുമ്പ് ഉദ്ധരിച്ചുവല്ലോ.

“നാരായണാദിധമഹീസുരവര്യവക്ത്ര-
ജൈവാതുകാമൃതത്ഥരീനികരായമാണം.
ഏദ്യം പ്രബന്ധമിദമദ്യ സമാപ്തമദ്യദ്-
ഗദ്യം സമസ്തമനവദ്യവിരാജിപദ്യം”

എന്നു ദൂതവാക്യത്തിലും

“ഗോവിന്ദമാനന്ദരസൈകസാന്ദ്ര-
മാവന്ദ്യ നാരായണഭൃസുരേന്ദ്രഃ
നിർമ്മാതി ധർമ്മാത്മജരാജസ്യ-
സമ്പന്മയം സംപ്രതി ചമ്പുകാവ്യം”

എന്നു രാജസൂയത്തിലും

“സ്വാഹാസ്യധാകരം നാമ പ്രബന്ധമതികോമളം
അകരോദചിരേണൈവ നാരായണമഹീസുരഃ”

എന്നു സ്വാഹാസ്യധാകരത്തിലും കവി താനാണ് ആ പ്രബന്ധങ്ങളുടെ പ്രണേതാവെന്നു സൂക്ഷ്മമായി പറയുന്നു. ഇവയ്ക്കു പുറമേ (1) ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം, (2) രക്താംഗദചരിതം, (3) വാമനാവതാരം, (4) അജാമിളമോക്ഷം, (5) സ്വ്യമന്തകം, (6) കചേലവൃത്തം, (7) പാർവതിസ്വയംവരം എന്നീ പ്രബന്ധങ്ങളുടേയും കർത്തൃത്വം അദ്ദേഹത്തിൽ ആരോപിക്കുന്നവരുണ്ട്. കാളിദാസന്റെ കമാരസംഭവത്തിൽനിന്നു് അനവധി ആശയങ്ങൾ അതേ നിലയിൽ പകർത്തിയിരിക്കുന്ന പാർവതി സ്വയംവരം അന്വഥാ രമണീയമാണെങ്കിലും മഹാകവിയുടെ ഇലികയിൽനിന്നു വിനിർഗ്ഗമിച്ചതായി സങ്കല്പിക്കുവാൻ തോണുന്നില്ല. മഹാഭാരതകഥ ആദ്യവസാനം സമഗ്രമായി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു കൃതിയാണ് മഹാഭാരതചമ്പു. അതിൽ പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം, സുഭദ്രാഹരണം, ദൂതവാക്യം തുടങ്ങി ഭട്ടതിരിയുടേതെന്നു സുപ്രസിദ്ധങ്ങളായ ഭാരതകഥാപ്രബന്ധങ്ങളെല്ലാം പരിപൂർണ്ണമായി ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശേഷമുള്ള ഭാഗങ്ങൾ പുത്തനായി എഴുതിച്ചേർത്തുമിരിക്കുന്നു. പാഞ്ചാലീസ്വയംവരാദിപ്രബന്ധങ്ങൾക്കു അവയ്ക്കു തമ്മിൽ സാഹിത്യദൃഷ്ട്യാ യാതൊരു രത്നമഭാവവും സഹൃദയന്മാർക്കു കാണാവുന്നതല്ല. പ്രസ്തുതചമ്പുവിൽ (1) ഭീഷ്മോത്പത്തി, (2) വ്യാസോത്പത്തി, (3) സത്യവതിപരിണയം, (4) ചിത്രാംഗദവധം, (5) അംബോപാഖ്യാനം, (6) ധൃതരാഷ്ട്രോത്പത്തി, (7) പാണ്ഡവോത്പത്തി, (8) ഹിഡിംബവധം, (9) ബകവധം, (10) പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം, (11) നാളായനീചരിതം, (12) യുധിഷ്ഠിരാദിഷേകം, (13) സുന്ദോപസുന്ദോപാഖ്യാനം, (14) സുഭദ്രാഹരണം, (15) ഖാണ്ഡവദാഹം, (16) ജരാസന്ധവധം, (17) ദിഗ്വിജയം, (18) രാജസൂയം, (19) ദൃതം, (20) വനവാസം, (21) കിരാതം, (22) കല്യാണസൗഗന്ധികം, (23) നിവാതകവചവധം, (24) ഘോഷയാത്ര, (25) കർണ്ണകണ്ഡലാപഹരണം, (26) അജ്ഞാതവാസം, (27) ദൂതവാക്യം, (28) ഭീഷ്മപർവം, (29) ദ്രോണപർവം, (30) കർണ്ണപർവം, (31) ശല്യപർവം, (32) ഗദാപർവം, (33) സുയോധനവധം, (34) സ്മൃപർവം, (35) അശ്വമേധപർവം, (36) മൗസലപർവം, (37) സ്വർഗ്ഗാരോഹണം എന്നിങ്ങനെ ഒട്ടുവളരെ വിഭാഗങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നുണ്ട്. “അത്രേരീക്ഷണശുക്രമൗക്തികമണേഃ” എന്നു തുടങ്ങുന്ന പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം

“സ്വർവന്ദിഗീതചരിതോ യുതദിവ്യദേഹൈ-
സ്സർവൈസ്സബന്ധഭിരമാ സ മഹാനരേന്ദ്രഃ
അമ്മാനകാന്തിരമരാലയമധുവാസ
ധർമ്മാത്മജോ ഭവനമംഗലകീർത്തിലക്ഷ്മിഃ”

എന്ന ശ്ലോകത്തോടു കൂടി അവസാനിക്കുന്നു. ഇതിനേക്കാൾ വിപുലവും ഹൃദയഹാരിയുമായ ഒരു ചമ്പു കേരളീയകൃതമായി ഇല്ല. ഇതും രാമായണചമ്പുവും ഭട്ടതിരി വാർദ്ധക്യകാലത്തു് ആവശ്യമുള്ള ഭാഗങ്ങൾ കൂടുതലായി രചിച്ചുചേർത്തു പരിപൂർണ്ണമാക്കിയിരിക്കണമെന്നു തോന്നുന്നു.

മഹാഭാരതചമ്പുവിൽ ബകവധം തുടങ്ങിയ ചില പ്രബന്ധങ്ങൾ ഒന്നിലധികം പാഠങ്ങളിൽ നമുക്കു ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. അവയിൽ ചില പാഠങ്ങൾ സങ്കുചിതങ്ങളും മറ്റു ചിലവവിസ്തൃതങ്ങളുമാകുന്നു. പെരുവനത്തു രാമൻനമ്പിയാർ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള ബകവധത്തിൽ

“ദീർഘം ദ്വിജകുടുംബസ്യ കൃന്ദിതം ദീർഘദർശിനീ
കൃമപ്രവൃദ്ധമശ്രൗഷീൽ കന്തിഭോജസ്യ നന്ദിനീ”

എന്നും ഒരു താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിൽ

“അഥ ജാതു സുനഷ്ട ഗതേഷു ഭിക്ഷിതും
സ്വയമാസ്മിതാ നിലയനേ പൃഥാശ്രണോൽ
ദ്വിജപുംഗവസ്യ രദിതം സഹപ്രിയ-
തനയസ്യ തഞ്ച സമപ്ലച്ഛദേത്യേ സാ.”

എന്നും ഒരേ സംഭവത്തെ പരാമർശിച്ചു വിഭിന്നങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നു. ചാക്യാന്മാരുടേയും മറ്റും ദീർഘകാലത്തെ കൈപ്പെരുമാറ്റംകൊണ്ടു പ്രസ്തുതകൃതികൾ പല ആവാപോദ്യാപങ്ങൾക്കും പാത്രീഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുമാത്രം ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കുവാനേ സ്ഥലസൗകര്യമുള്ളൂ. രാമായണത്തിനു മഹാഭാരതചമ്പുവിന്റെ മൂന്നിലൊന്നുപോലും വലിപ്പമില്ല. എങ്കിലും അതിന്റെ സ്ഥിതിക്കു് അതും ബൃഹത്തായ ഒരു കൃതിതന്നെയാണു്. അസാമാന്യമായ സ്വാരസ്യം ആ ചമ്പുവിനുണ്ടു്. യുദ്ധകാണ്ഡാവസാനംവരെയുള്ള രാമായണകഥ അതിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതികളുടെ കൂടുത്തിൽ മനോഹരമായ അമരകശതകത്തിലെ ‘പുഷ്പോദ്ദേദമവാപ്യ’ എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനവും ഭാഗവതം ഏകാദശസ്കന്ധത്തിൽ ‘യദ്യസജ്ജന്മ’ തുടങ്ങിയുള്ള മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാനങ്ങളും ഋഗ്വേദത്തിലെ സൂക്തങ്ങളുടെ സംഖ്യയെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്ന സൂക്തശ്ലോകങ്ങളും ചതുരംഗശ്ലോകങ്ങളും (ചതുരംഗത്തെപ്പറ്റി) കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്. ആശ്ചര്യലായനം, കൗഷീതം ഈ സൂത്രങ്ങളിലെ ചടങ്ങുകൾ സംഗ്രഹിച്ചു സ്രദ്ധരാവൃത്തത്തിൽ ആയിരം ശ്ലോകങ്ങൾ വീതം ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് അദ്ദേഹം രണ്ടു കൃതികളും ഭസ്മനിഷേധം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥവുംകൂടി നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതായി കേൾവിയിരുണ്ടു്. ഏതായാലും ആ

മഹാപുരുഷൻ അൻപതിൽപ്പരം ഉത്തമഗ്രന്ഥങ്ങളുടേയും അസംഖ്യം മൂക്കുകളുടേയും നിർമ്മാതാവാണ് അകതോടേയായി ഉൽഘോഷിക്കാവുന്നതാണ്. ഗ്രന്ഥവിസ്താരത്തിൽ വളരെ വൈമനസ്യമുണ്ടെങ്കിലും ഈ കൃതികളെപ്പറ്റിയുള്ള പരാമർശനം തീരെ വിട്ടുകളയണമെന്ന് ആഗ്രഹമില്ലാത്തതിനാൽ അല്പം ചിലതെല്ലാം ഉപന്യസിക്കാം.

ഭട്ടതിരിയുടെ കാവ്യശൈലി

അച്ചംബിതമായ ആശയപരമ്പര, അവയെ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിന് അത്യന്തോപയുക്തമായ ശബ്ദകോശം എന്നിവ ഭട്ടതിരിക്ക് ഏതു സന്ദർഭത്തിലും സ്വാധീനമാണ്. വ്യാകരണം മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ തനിക്കുള്ള അഭൂതമായ പാണ്ഡിത്യത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിനും തദ്വാരാ ശ്ലേഷാന്വേഷണങ്ങളായ വർണ്ണനകൾകൊണ്ടു പ്രൗഢമായ സഹൃദയന്മാരുടെ പരമാദരത്തെ ആവർജ്ജിക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിനുള്ള സാമർത്ഥ്യം അന്യകവികളിൽ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അത്ര വലിയ തോതിൽ സ്തുതിക്കുവാനും നിന്ദിക്കുവാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ രസനയ്ക്ക് ഒന്നുപോലെ പ്രാഗല്ഭ്യമുണ്ട്. ശൃംഗാരം, വീരം, ഹാസ്യം ഈ രസങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഭക്തിഭാവത്തെക്കൊണ്ടും രസികജനങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ തരളീകരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹം അദ്വിതീയനാണ്. വിഷയസംഗ്രഹണത്തിൽ അദ്ദേഹം ഏതു കവിയേയും ജയിക്കുന്നു. പല ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നും ചുവടെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യഗദ്യങ്ങളിൽനിന്ന് ഈ വസ്തുതകൾ കരതലാമലകംപോലെ സ്പഷ്ടീഭവിയ്ക്കുമെന്നു വിശ്വസിയ്ക്കുന്നു.

നാരായണീയം

ഭഗവൽസ്തോത്രപരമായ ഗ്രന്ഥസമൂഹം സംസ്കൃതത്തിൽ എന്നപോലെ അത്ര വിപുലവും ശ്രുതിമതിമധുരവുമായി മറ്റൊരു സാഹിത്യത്തിലുമില്ല. ആ സ്തോത്രങ്ങളിൽ ശങ്കരഭഗവൽപാദരുടെ സൗന്ദര്യലഹരിയ്ക്ക് അഗ്രപൂജാവകാശമുണ്ടെങ്കിലും അതു ഹ്രസ്വമാകയാൽ നാരായണീയവുമായുള്ള തുലനയെ അർഹിയ്ക്കുന്നില്ല. വേദാന്തദേശികരുടെ പാദുകാസഹസ്രം, വേങ്കടാദ്ധ്യരിയുടെ ലക്ഷ്മീസഹസ്രം മുതലായ കൃതികൾക്കു നാരായണീയത്തിന്റെ ആകർഷകത്വമുണ്ടെന്നു പറയാൻ ആരും സന്നദ്ധരാകുന്നതല്ല. ശബ്ദസുന്ദരമായ മൂക്കന്റെ പഞ്ചശതീയിൽ അർത്ഥം അത്യൽകൃഷ്ടമെന്നോ പണ്ഡിതശ്ലൈല്യ പര്യായമെന്നോ വാദിച്ചിട്ടില്ലാൻ വൈഷമ്യമുണ്ട്. എങ്ങനെ നോക്കിയാലും ഈശ്വരസ്തുതികളിൽ ‘ദ്രേയാ നാരായണീയം’ അതായത് നാരായണകഥാപ്രതിപാദവും നാരായണകവിനിർമ്മിതവും എന്നു ഭട്ടതിരിതന്നെ പറയുന്ന ഈ സ്തോത്രരത്നം അതിപ്രധാനമായി പരിശോധിയ്ക്കുന്നു. ഭഗവാനെ നേരിട്ട് അഭിസംബോധനംചെയ്തുകൊണ്ട് കഥാകഥനം ചെയ്യുന്നതാണു കവിയ്ക്ക് ഏതദ്വിഷയകമായി സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള മഹാവിജയത്തിന്റെ ഒരു രഹസ്യം. ചില ദശകങ്ങളിൽ പത്തിലധികം ശ്ലോകങ്ങളുള്ളതിനാൽ ആകെ ആയിരത്തി മുപ്പത്തിയാറു ശ്ലോകങ്ങൾ ഈ കൃതിയിലുണ്ട്. ഭാഗവതപുരാണത്തിലെനതുപോലെ അതിന്റെ സാരസർവ്വസമായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലും കലിയുഗത്തിൽ മോക്ഷസാധന സാമഗ്രിയിൽ വിഷ്ണുഭക്തികളുള്ള പാരമ്യത്തെയാണ് കവി പ്രതിഷ്ഠാപനം ചെയ്യുന്നത്. ‘സോയം കാലേയകാലോ ജയതി മുരരിപോ യത്ര സങ്കീർത്തനാദ്യേർന്നിര്യന്തൈരേവ മാർഗ്ഗൈരഖിലദ! നചിരാൽ

തൃപ്രസാദം ഭജന്തേ' എന്ന പദ്യത്തിൽ അദ്ദേഹം സങ്കീർത്തനാദിമാർഗ്ഗങ്ങളിൽക്കൂടി വളരെ വേഗത്തിൽ ഭഗവൽപ്രസാദം നേടാവുന്ന കലികാലത്തെ പ്രകടമായി പ്രശംസിക്കുന്നു. വിഷ്ണുഭക്തിഹീനന്മാരായ ത്രൈവർണ്ണികന്മാരെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനുള്ള അനാദരത്തിന് അതിരില്ല.

“സ്ത്രീശുദ്രാസ്തൽകഥാദിശ്രവണവിരഹിതാ
ആസതാം തേ ദയാർഹാ-
സ്തൽപാദാസനയാതാൻ ദ്വിജകലജനഷോ
ഹന്ത! ശോചാമ്യശാന്താൻ
വൃത്തുർതഥം തേ യജന്തോ ബഹു കഥിതമപി
ത്യാമനാകർണ്ണയന്തോ
ദൃശ്യാ വിദ്യാഭിജായൈഃ കിമു ന വിദധതേ?
താദൃശം മാ ക്രമാ മാം.”

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. തരം കിട്ടുമ്പോൾ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ഉൽകർഷണമാപനത്തിനു വേണ്ടി ശ്രീപരമേശ്വരനെ 'നഹിനിന്ദാ'ന്യായേന അല്പം തരംതാഴ്ത്താൻപോലും അദ്ദേഹം മടിക്കുന്നില്ല. “സ ച ദിവദേശ ഗിരീശമുപാസിയം, ന തു ഭവന്ത മബന്ധുമസാധുഷ്യ” അതായത് 'നാരദമഹർഷി വൃകാസുരനോടു ശിവനെയല്ലാതെ ദൃഷ്ടന്മാർക്കു ശത്രുവായ അങ്ങയെ ഉപാസിക്കുവാൻ ഉപദേശിച്ചില്ല' എന്ന വൃകവധഘട്ടത്തിലുള്ള വാക്യം ഇതിനൊരു തെളിവാണ്. തൊണ്ണൂറാംദശകം മുഴുവൻതന്നെ വിഷ്ണുഭക്തി പ്രരോചനത്തിനുവേണ്ടി ഇതരദേവന്മാർക്കുള്ള അപകർഷണത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ മഹാകവി വിനിയോഗിക്കുന്നു. 'ശ്രീശങ്കരോപി ഭഗവൻ' എന്ന പദ്യത്തിൽ തന്റെ വാദത്തെ ഉറപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഭഗവൽപാദരെ എത്ര വർണ്ണിച്ചാലും അദ്ദേഹത്തിനു തൃപ്തി വരുന്നില്ല. 'ത്വന്തോധികോ വരദ! കൃഷ്ണതനുസ്തമേവ' എന്നു നാരായണാവതാരത്തിൽ പറയുന്നു. ബാണയുദ്ധഘട്ടത്തിലുള്ള

“മുഹൂസ്താവച്ഛക്രം വരണമജയോ നന്ദഹരണേ
യമം ബാലാനിതൗ ദവദഹനപാനേ നിലസഖം
വിധിം വത്സന്യേയേ ഗിരീശമിഹ ബാണസ്യ സമരേ
വിഭോ! വിശ്വോൽകർഷി തദയമവതാരോ വിജയതേ”

എന്ന പദ്യം ഭട്ടതിരിയുടെ ഈ മനോഭാവത്തിനു മുർദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണമാണ്. വിസ്തൃതങ്ങളായ കഥകൾ സംക്ഷേപിക്കുന്നതിനുള്ള ശക്തിക്കു 34, 35 ഈ രണ്ടു ദശകങ്ങളിലുള്ള രാമായണോപാഖ്യാനവും 86-ആംദശകത്തിലെ ഭാരതോപാഖ്യാനവും 92, 93, 94 ഈ മൂന്നു ദശകങ്ങളിലെ ഉദ്ധവോപദേശവും ഉത്തമദൃഷ്ടാന്തങ്ങളാണ്.

“ജിണ്യോസ്തം കൃഷ്ണ സൂതഃ ഖലു സമരമുഖേ
ബന്ധുഘാതേ ദയാലുഃ
ഖിന്നം തം വീക്ഷ്യ വീരം കിമിദമധി സഖേ!
നിത്യ ഏകോയമാത്മാ

കോ വധുഃ കോത്ര ഹന്താ? തദിഹ വധഭയം
പ്രോജ്സ്യ മയ്യർപ്പിതാത്മാ
ധർമ്മ്യം യുദ്ധം ചരേതി പ്രകൃതിമനയഥാ
ദർശയൻ വിശ്വരൂപം”

എന്ന ഒറ്റശ്ലോകത്തിൽ ഗീതാരഹസ്യം മുഴുവൻ സമഞ്ജസമായി ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭട്ടതിരിക്ക് സംസ്കൃതശബ്ദങ്ങളുടെ മേലുള്ള ആധിപത്യം ഇത്രമാത്രമെന്നു പരിച്ഛേദിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ടു്. ആ വിഷയത്തിൽ സരസ്വതീദേവിയുടെ അനന്യസുലഭമായ അനുഗ്രഹത്തിന് അദ്ദേഹം പാത്രീഭവിച്ചിരുന്നു.

“കേശപാശ്യതപിഞ്ചികാവിതതി സഞ്ചലനകരകണ്ഡലം
ഹാരജാലവനമാലികാലളിതമാഗരാഗാലനസൗരഭം
പീതചേലധൃതകാഞ്ചികാഞ്ചിതമുദഞ്ചദംശ്രമണിന്ദുപുരം
രാസകേളിപരിഭ്രഷിതം തവ ഹി രൂപമീശ! കലയാമഹേ”

എന്നു രാസക്രീഡാവണ്ണനത്തിന് ഉപക്രമിക്കുന്ന കവിതന്നെയാണ്,

“ഉത്സർപ്പദ്വലിഭംഗഭീഷണഹരഹ്രസ്വസ്ഥവീയസ്തര-
ശ്രീവം പീവരദോശ്ശതോദഗതനഖക്രൂരാംശ്രുദോല്ലണം
വ്യോമോല്ലംഘിഘനാഘനോപമഘനപ്രധാന നിർദ്ധാവിത-
സ്സർദ്ധാലുപ്രകരം നമാമി ഭവതസ്തന്നാരസിംഹം വപുഃ”

എന്നു നരസിംഹരൂപിയായ മഹാവിഷ്ണുവിനെ വന്ദിക്കുന്നതു്. അതാതു രസത്തിന് അനുഗൃഹണമായ പദധാരണി ഭട്ടതിരിയെപ്പോലെ മറ്റേതു കവിക്കാണ് വശവർത്തിനിയായിട്ടുള്ളതു്? സർപ്പാധിപനായ കാളിയന്റെ ഉപസർപ്പണം

“അഥ ദിക്ഷു വിദിക്ഷു പരിക്ഷുഭിത-
ഭ്രമിതോദരവാരിനിനാദഭൈരഃ
ഉദകാദുദഗാദുരഗാധിപതി-
സ്സുദപാന്തമശാന്തരക്ഷാസധമനാഃ”

എന്ന പദ്യത്തിൽ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്നു.

“അധിരഹ്യ തതഃ ഫണിരാജഹണാൻ
നന്ദതേ ഭവതാ മൃദുപാദരജാ
കളശിഞ്ചിതന്ദുപുരമഞ്ജമിളിത-
കരകങ്കണസംകലസംകുപണിതം”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ ആ ഫണിശിരസ്സുകളിൽ ഭഗവാൻ നർത്തനം ചെയ്യുമ്പോളുണ്ടാകാവുന്ന ശബ്ദം നമുക്കു ശ്രവണഗോചരമായി തോന്നിപ്പോകുന്നു.

“ഊർദ്ധ്വപ്രസാരിപരിധ്യുതവിധുതരോമാ
പ്രോൽക്ഷിപ്തബാലധിരവാങ്മുഖഘോരഘോണഃ
തുർണ്ണപ്രദീർണ്ണജലദഃ പരിഘർണ്ണദക്ഷ്യാ
സ്തോത്രൻ മുനീൻ ശിശിരയന്നവതേരിഥത്വം”

എന്ന പദ്യത്തിൽ കാണുന്ന ആദിവാരാഹചിത്രം അനുവാചകന്മാരായ സഹൃദയന്മാരുടെ ഹൃദയഭിത്തികളിൽനിന്ന് ആയുരന്തത്തോളം മായുന്നതല്ല.

“സായം സ ഗോപഭവനാനി ഭവച്ചരിത്ര-
ഗീതാമൃതപ്രസൃതകർണ്ണരസായനാനി
പശ്യൻ പ്രമോദസരിതേവ കിലോഹ്യമാനോ
ഗച്ഛൻ ഭവദ്ഭവനസന്നിധിമന്വയാസീൽ.

താവദുദർശ പശുദോഹവിലോകലോലം
ഭക്തോത്തമാഗതിമിവ പ്രതിപാലയന്തം
ഭ്രമൻ! ഭവന്തമയമഗ്രജവന്തമന്തർ-
ബ്രഹ്മാൻഭൂതിരസസിന്ധുമിവോദ്യമന്തം.”

എന്നുംമറ്റുമുള്ള അക്രൂരാഗമവർണ്ണനം ആരെയാണ് കോശ്മയിർക്കൊള്ളിക്കാത്തതു? ഭട്ടതിരിയുടെ അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങളും അത്യന്തം രമണീയങ്ങളാകുന്നു.

“ഗ്രാമപ്രപാതപരിവിഷ്ണുഗരിഷ്ടദേഹ-
ഭൃഷ്ടാസുദുഷ്ടദനജോപരി ധൃഷ്ടഹാസം
ആഘ്ലാനമംബുജകരേണ ഭവന്തമേത്യ
ഗോപാ ദധുർഗ്ഗിരിവരാദിവ നീലരത്നം.”

ഇത്യാദി പദ്യങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക. ഫലിതരസം ഊറുന്ന പൊടിക്കൈകൾ പല സ്ഥലങ്ങളിലും ദർശിക്കാവുന്നതാണ്.

“ഗന്ധർവതാമേഷു ഗതോപി ശ്രുക്കൈർനാദൈദസ്സുമുദ്യേജിത സർവലോകഃ’ ‘ചിരാദഭക്താഃ ഖലു തേ മഹീസുരാഃ, കഥം ഹി ഭക്തം ത്വയി തൈസ്സുമർപ്യതേ?’ ‘ഗോപീകചകലശചിര സ്സർദ്ധിനം കംഭമസ്യ’ (കവലയാപിഡത്തിന്റെ)

“വിരഹേഷ്വംഗാരമയഃ ശ്യാംഗാരമയശ്ച സംഗമേ ഹി ത്വം നിതരാമംഗാരമയസ്സത്ര പുനസ്സംഗമേപി ചിത്രമിദം”

ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ വായിച്ചാൽ ആരും ചിരിച്ചുപോകും.

ഭട്ടതിരിയുടെ ഗുരുവായൂരപ്പന്റെ സാക്ഷാൽക്കാരം സിദ്ധിച്ചു എന്നു ഭക്തന്മാർ വിശ്വസിക്കുന്നു. “അഗ്രേ പശ്യാമി തേജോ നിബിഡതരകളായാവലിലോഭനീയം” എന്നു തുടങ്ങുന്ന നൂറാമത്തെ ദശകം ആ സാക്ഷാൽക്കാരം ലഭിച്ച അവസരത്തിൽ ബഹിർഗ്ഗമിച്ച സ്തോത്രമാണെന്നാണ് ഐതിഹ്യം. രാജസൂയപ്രബന്ധം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ വട്ടപ്പള്ളി പാച്ചുമുത്തത്ത് “ഗുരുപവനപുരേന്ദ്രക്ഷമൈക്ഷിഷ്യ കൃഷ്ണം” എന്ന് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി വർണ്ണിക്കുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള സർവ്വജ്ഞകല്പനയായ മഹാകവിമൂർദ്ധന്യൻ “യൽകിഞ്ചിദപ്യവിദുഷാപി വിഭോമയോക്തം” എന്നും ‘അജ്ഞാത്യാ തേ മഹത്ത്വം യദിഹ നിഗദിതം വിശ്വനാഥ! ക്ഷമേമാഃ’ എന്നും തന്റെ അനഭിജ്ഞതയെ ഉദരണം ചെയ്യുന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശിഷ്ടമായ വിനയസമ്പത്തിന്റെ നിദർശനമായി മാത്രമേ അനുവാചകന്മാർ പരിഗണിക്കുകയുള്ളൂ.

നാരായണീയവ്യാഖ്യാനം

നാരായണീയത്തിനു ഭക്തപ്രിയ എന്ന വ്യാഖ്യാനം മാത്രമേ പ്രാചീനമായുള്ളൂ. അതു ദേശമംഗലത്തു് ഉദ്യത്തിരവാരിയരുടേതാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ പ്രവാദം നിർമ്മൂലമെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. വാസുദേവൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതനാണ് അതിന്റെ രചയിതാവെന്ന് ഒരു ഗ്രന്ഥമാതൃകയിൽ കാണുന്ന അധോലിഖിതമായ ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു നമുക്കു ധരിക്കുവാൻ കഴിയും.

“സന്ദാനിതാൽ സരസരീതിപദാവലിഭിർ
നാരായണീയമണിസന്ധുടതോർത്ഥജാതം
ശ്രീവാസുദേവവിവൃതികൃമചിത്രയത്ര-
പ്രോദ്ഘാസിതാദുപഹരന്തു വിമുക്തിമുല്യം.”

ഈ വാസുദേവന്റെ കാലദേശങ്ങളെപ്പറ്റി അറിവില്ല. സകല വിഷയങ്ങളിലും സംശയച്ഛേദിയായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമല്ല ഭക്തപ്രിയ. ചില ശ്ലോകങ്ങൾക്ക് അർത്ഥം തീരെ ചുരുങ്ങിപ്പോയിരിക്കുന്നു. വ്യാകരണപ്രയോഗങ്ങളെപ്പറ്റി വ്യാഖ്യാതാവിനു യാതൊന്നും പറയുവാനില്ല. എങ്കിലും വേദാന്തഗന്ധികളായ ഭാഗങ്ങൾക്കു വിശദമായ അർത്ഥവിവരണമുണ്ട്. ഓരോ സ്തവത്തിലേയും കഥ ആരംഭിക്കുമ്പോൾ ഓരോ അവതരണശ്ലോകം ചേർത്തിട്ടുള്ളതു പ്രസ്താവനീയമാകുന്നു.

“വർണ്ണിതേ രാമചരിതേ കിമന്വൈശ്വരീതൈരിതി
തൽപ്രധാനേശാനകഥാ ലക്ഷ്യതേ നവമോദിതാ”

എന്നതു നവമസ്തവത്തെ അവതരിപ്പിക്കുന്ന ശ്ലോകമാണ്.

ശ്രീപാദസപ്തതി

ശാർദൂലവിക്രീഡിതവൃത്തത്തിൽ മൂക്കോലക്കൽ പാർവ്വതീദേവിയെ അഭിസംബോധന ചെയ്തുകൊണ്ട് ആ ജഗന്മാതാവിന്റെ പാദാരവിന്ദങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുന്ന സ്തോത്രമാകുന്നു

ശ്രീപാദസപ്തതി. അർത്ഥചമൽക്കാരമാണ് ഈ സ്തോത്രത്തിൽ ഐദംപര്യേണ പ്രശോഭിക്കുന്നത്. “സൈഷാ മുക്തിപുരീഗിരീന്ദ്രതനയാഭക്തേന നാരായണേനാ ബദ്ധാ ഖലു സപ്തതിർദ്ദിശതു വഃ കല്യാണഹല്ലോഹലം” എന്ന ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ കവി സ്വനാമധേയത്തെ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. മാതൃക കാണിയ്ക്കുവാൻ രണ്ടു പദ്യങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കാം:

“തൃൽപാദോജ്ജ്വലരൂപകല്പലതികാബാലപ്രവാജ്ജയം
യേ താവൽ കലയന്തി ജാതു ശിരസാ നമ്രേണ കമ്രോജ്ജ്വലം
തേഷാമേവ ഹി ദേവി! നന്ദനവനക്രീഡാസു ലഭ്യം പുന-
സ്വർവല്ലീതരണപ്രവാജ്ജരേണം; സേവാനരൂപം ഫലം.”

“ആനന്ദസ്യ പുരന്ദ്രഹസ്തിരസി തേ പാദാബ്ജപാതശ്ശിവേ!
ജീയാദ്യേന ബഭ്രുവ പങ്കജവതി മൗലിസ്രവന്തി ക്ഷണം
കിഞ്ചോദഞ്ചിതബാലപല്ലവവതി ജാതാ ജടാവല്ലരീ
ലാക്ഷാപാതവശേന സാസ്യാസൃഷമാ സാന്ദ്രാ ച ചാന്ദ്രീ കലാ.”

ഗുരുവായുപുരേശസ്തോത്രം

ഈ ചെറിയ കൃതിയിൽ മനോഹരങ്ങളായ പന്ത്രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അവയിൽ നാലു ശ്ലോകങ്ങൾ അടിയിൽ പകർത്തുന്നു:

“ശ്രുത്യാ നിരസ്താഖിലദോഷമേനം
ത്രിദോഷശാന്തൈ വയമാഗതഃ സുഃ
അപി ത്വിദാനീം ഗുരുവായുനാഥം
സ്മരച്ചതുർദ്ദോഷമമം പ്രതിമഃ”

“ചിത്രം ബതേദമനിലാലയനാഥ! യത്ത്വം
നിത്യം ഗദാനകലിതോപി ഗദാൻ ജഹാസി
യദ്വാ ന ചിത്രമരിണാനഗതോപി യത്ത്വം
തേനൈവ താവദരിസംഘമപാകരോഷി.”

“ഭക്തൗഘേലഷ്യ ധൃതാദരാം ധൃതദരാമേകത്ര ഹസ്താംബുജേ
പദ്മാധാരണപദ്മാധാരണലസദ്വക്ഷഃകരാംഭോരഹാം
ആത്തോദഗ്രസുദർശനാമപശമൈർദ്ദുർദ്ദുശനാമദ്ഭൂത-
ഷ്ടായാം കാമപി വായുമന്ദിരഗതാം ധ്യായാമി മായാമയീം”

“നഷ്ടാംഗപ്രസരഃ പദക്രമകഥാഹിനാ നിലീനഃ ക്വചി-
ദ്വേദാ രോഗശ്ശാം ഗതാ ഇവ പുരാ മീനാത്മകേന ത്വയാ
ദൈത്യച്ഛേദചികിത്സയൈവ നിതരാമുല്ലാഘതാം പ്രാപിതഃ
പൂർണ്ണാംഗഃ പ്രസരന്തി ഹന്ത! ഭൂവനേ വാതാലയാധിശ്ശര!”

ഗോത്രീനഗരവർണ്ണനം

അതിദീർഘമായ ഒരു ഗദ്യമാണ് ഗോത്രീനഗരവർണ്ണനം. “ഇഹ ഖലു ചരമജലധിപരമോത്തുംഗതരംഗസംഘസമാസ്താലനഘോഷഭീഷണതര” എന്നിങ്ങനെയാണ് അത് ആരംഭിക്കുന്നത്. “ശ്യാമധവളശോണരുചിദീപ്രതരകൂർപ്പാസൈരാപ്രപദീനനി ഗുഹിതഗാത്രതയാ പ്രാവൃഡംഭോദൈശ്ശരദംഭോദൈസ്സന്ധ്യാംഭോദൈശ്ച സംഭ്രയകുംഭിനീതലേ സംഭ്രമദ്ഭിരിവ ദൃശ്യമാനൈർന്നിതംബബിംബലംബിതകരാളകരവാളതയാ ദന്ദശൃകഭീമരൂപചന്ദനദ്രുമായ മാണതുംഗപാണുവിഗ്രഹൈഃ കണ്ഠഗർഭദൃശ്യമാനപകപൃഥ്വല ഡാഡിമീഫലായമാനൈഃ കഞ്ചുകാന്തകിഞ്ചിദവേക്ഷണീയ വിപാണുരവദനബിംബൈഃ പാരസീകലോകൈഃ” എന്നു കൊച്ചിയിലെ പോർത്തുഗീസുഭടന്മാരെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. അവിടത്തെ പണ്യവീഥിയുടെ അപദാനങ്ങളെ പ്രശംസിക്കുമ്പോൾ ഭട്ടതിരിക്ക് അത്യന്തം അഭിമതമായ ശ്ലേഷപ്രയോഗത്തിനും പഴുതു കിട്ടുന്നു. “കൃചന ലീലാവതീവിഹാരേഷ്വിവ വരാടകാകണീപണാദിയോഗവിയോഗഗണനസമുദ്ഘോഷിതേഷു, കുഹചനതർക്കമാർശ്ലേഷ്വിവ ബഹുതരമാന വ്യവഹാരശാലിഷു, കരൂചിത് സമാസശാസ്ത്രേഷ്വിവാവ്യയി ഭാവോദബ്ധിതബഹുവ്രീഹിസഹിതതൽ പുരുഷാദ്യധിഷ്ടിതേഷു” ഇത്യാദി പങ്ക്തികൾ നോക്കുക. ചില ഭാഗങ്ങൾ പദ്യഗന്ധികളാണ്. “പര്യന്തധരണിതലനിര്യന്ത്രണപ്രചലദതുല ബലസുഭടകലസംരചിതചാരുതരകേളിസമരാ ലോക കൗതൂഹലാപതിതസകലജനസഹമിളിത യുവതികലകലകലശപരിമുദിതപരമാംഗപരമപ്രമോദവശ്യവപരിഷദവിരതപുരോഗത വിശേഷേ” എന്നും മറ്റുമുള്ള പങ്ക്തികൾ അതിന് ഉദാഹരണങ്ങളാകുന്നു.

ഈ ഗദ്യത്തിൽത്തന്നെ കൊല്ലം 776 മുതൽ 790 വരെ കൊച്ചിരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന വീരകേരളവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ഒരു പ്രശസ്തി ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്. “ക്ഷിരാംബുരാശിരിവാനന്തഭോഗസുഖിതപുരുഷോത്തമസേവിതഃ, ലവണാംബുരാശിരിവ നിരവധിലാവബ്ധ്യമയസ്വരൂപഃ, യദുവംശ ഇവ ശൗര്യാലം ബനോഗ്രസേനാശ്രിതഃ, ഹേഹയ ഇവ കൃതവീര്യസംഭവാർജ്ജുനയശോവിദ്രുഷിത ജനാർദ്ദന ഇവ നയനമിതം ദ്വാദശാത്മമണ്ഡലമുദ്യഹൻ... മാടക്ഷിതിവരോ വീരകേരളനാമാവിജയതേ” എന്നത് ആ പ്രശസ്തിയുടെ ഒരു ഭാഗമാണ്. വീരകേരളവർമ്മമഹാരാജാവു കൊല്ലം 779-ൽ തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ തൊഴുതു കാണിക്കയിട്ടിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുതഗദ്യം അവിടുന്നു സന്തോഷപരസ്സരം സിംഹകരിച്ചതായി മഹാകവിതന്നെ

“രചനാലലനാമുദ്യൽപദവിന്യാസകോമളാം
ഉരരികൃതവാൻ ഹന്ത! രത്നം പ്രതിദിനം വിഭൂഃ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.

മാടരാജപ്രശസ്തി

ഭട്ടതിരി മറ്റൊരവസരത്തിൽ വീര കേരളമഹാരാജാവിനു കുറേ പദ്യങ്ങളും ഒരു ഗദ്യവും നിർമ്മിച്ചു സമർപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. അന്നു സാമൂതിരിപ്പാടുമായുള്ള യുദ്ധം പ്രമാണിച്ചു മ

ഹാരാജാവു തൃക്കണാമതിലകത്തു താമസിക്കുകയായിരുന്നു. പദ്യങ്ങൾ പതിനെട്ടോളമുള്ളതിൽ നാലെണ്ണം അടിയിൽ പകർത്താം:

“വിശ്വാലങ്കാരഭൂതസ്സ്യയമഭിരമസേ
നന്വലങ്കാരമാർഗ്ഗേ;
നീതൌ കാവ്യപ്രകാശഃ പുനരപി ഭജസേ
ചാതുകാവ്യപ്രകാശം;
തേനൈവം പൗനരുക്ത്യം ഭജസി യദധുനാ
രാജരത്നാംകര ത്വം
തന്മന്യേ സാധു താവന്ന വര യമകതാ
മാദധാസി പ്രജാനാം.”

“ആചന്ദ്രാർക്കം ധരിത്രയാമിഹ പരിരമതാം
രക്തപദ്മാക്ഷവക്ഷഃ-
സദ്മാവാസാനപേക്ഷഃ സ്വയമുപഗതപ-
ദ്മാലയാലാളിതാത്മാ,
സോയം വിഷ്ണുർജ്ജദ്ഗുർജ്ജസ്യലളുജമഹിമാ
ദൃഷ്ടവേശപ്രതീപ-
ക്ഷ്യാപവ്യുഹാടവിപാടനരഭസമഹാ-
പാടവി മാടവിരഃ.”

“ശ്വേതാദ്വൈതകരേണ താവകയശഃപൂരേണ മാടപ്രഭോ!
വർണ്ണാളി വിവിധാപി നാമ ഭവന്യേഷ്വഹായനിഹൃയതേ;
നിശ്ശേഷഞ്ച പദം ത്വയാ ഖലു ഹൃതം സദ്യഃ പരേഷാമഹോ
തസ്മാദ്വർണ്ണപദപ്രസംഗവിലയേ പദ്യം കഥം ഗദ്യതേ?”

“ശ്വേതീകർവതി സർവതസ്തിജഗതിം
ത്വൽകീർത്തിപൂരേധുനാ മാടക്ഷ്യാവര! സത്യമാപണജ്ജ്ഞാ
ഭ്രാതാൻ വിഷ്വാദോദയഃ;
രത്നാനി സൂടികീകൃതാനി;
കനകൈസ്സംപ്രാപ്യതേ രൂപ്യതാ;
യാതാ ച പ്രചൂരാ ദുഷ്പലപടലീ
ധൗതാംബരാഡംബരം.”

ഗദ്യത്തിൽനിന്നും ചിലപംക്തികൾകൂടി ഉദ്ധരിക്കാം: “ജയ ജയ ജയ യശഃപരിമളപരിമി
ളദനേകാനീകശതസേവിതതമേ, വിതതമേരുശൃംഗശൃംഗശാഃഗേയഗോപുരവിരാജിതേ...
ശാരദാം ബുധരശർവപർവതസുപർവനദീപ്രകാശാം, ദീപപ്രകാശാഞ്ചല സമാനാം, സ
മാനാംഭോജവൈരിസായർമ്മ്യസന്തതസമുന്മീലിത കൈരവപ്രപഞ്ചകോരകാം, ചകോര
കാംഗനാകലാഭംഗസമ്മദകരീം, മദകരീന്ദ്രദന്ദപ്രരോഹസിതാം, ഹസിതാംബികാപതി

കായശോഭാം, യശോഭാം പ്രതന്യാന, പ്രതന്യാനമിത്യ വല്ലിമാത്രനിയമിതകരുക്ര
രക്തി കന്തളമാളവസൗവീരകേരള, വീരകേരള...” ഇത്തരത്തിൽ ഒരു പദത്തിലെ
അന്തിമാക്ഷരങ്ങൾ അടുത്ത പദത്തിലെ ആദിമാക്ഷരങ്ങളാക്കി രചിക്കുന്ന ഗദ്യത്തിനു
ശൃംഖലാഗദ്യമെന്നു പേർ പറയുന്നു.

സൈലാബ്ബിശ്വരപ്രശസ്തി

ഇത്രമാത്രം ദീർഘമല്ലാത്തൊരു ശൃംഖലാഗദ്യം അന്നത്തെ സാമൂതിരിരാജാവിനെപ്പറ്റിയു
മുണ്ടു്. അതാണ് സൈലാബ്ബിശ്വരപ്രശസ്തി എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നത്. “ജയ ജയ
ജയ ലക്ഷ്മിനിവാസവലഭേ! വലഭേദനപ്രമുഖനിഖിലവൃന്ദാരകവൃന്ദസംഭാവിതപരാക്രമ, പ
രാക്രമണോർജ്ജിതസാരഭജദണ്ഡ, ദണ്ഡനീയജനമർദ്ദന നിർദ്ദയഹൃദയാംബുജ, ദയാംബു
ജഹിമശീതളഹൃദയ, സഹൃദയ ജനമനഃപുണ്ഡരീകഷണ്ഡചണ്ഡകര” എന്നിങ്ങനെയാണ്
അതിന്റെ ഗതി.

മുക്തികങ്ങൾ

ഭട്ടതിരിയുടെ ഒറ്റശ്ലോകങ്ങൾ അസംഖ്യേയങ്ങളാണ് എന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. മാത്രക കാ
ണിക്കുവാൻ അവയിൽ ചിലതു ചുവടെ പകർത്തുന്നു.

- അമ്പലപ്പുഴ ശ്രീകൃഷ്ണൻ:
 “നാലം ബാലമുഗീദശാം കചതടാ-
 ദ്യാവർത്തിതും കത്രചി-
 ന്നാലം വാ സരസേഷു കാവ്യസരസാ-
 ലാപേഷ്വനാലോചിതും
 ലോലം മേ ഹൃദയം തഥാപി ഗഗന-
 ധ്രോതസ്വിനിസംഗിനം
 ലോലംബദ്യതിലോഭനീയവപുഷം
 ബാലം ബതാലംബതേ.” 2 വൈക്കത്തപ്പൻ:
 “ധാമാനി വ്യാഘ്രപുര്യാം പ്രകടിതനിജഭൃ-
 മാനി നിത്യം പ്രപുഷ്യദ്-
 ഗംഗാസംഗത്വരാണി, ക്ഷിതിധരസുതയാ
 സാധു സംഗത്വരാണി,
 ഏതാനി സ്തീതഫാലേക്ഷണദഹനശിഖാ-
 ഗാഢലീലസ്മുരാണി,
 വ്യാമുഖൈരസ്മുരാണി, പ്രണതജനതമോ-
 ഘസ്മുരാണി, സ്മുരാണി.”

- 3 ചെറുമനത്തു ശിവൻ:
 “സ്ഥാണുസ്സനപി നന്വഹോ! ബഹുതരൈ-

ശ്ലാഖാശതൈർല്ലക്ഷ്യസേ;
 ദക്ഷധ്യാസകരോപി വിശ്വഭരണേ
 ത്വം ദക്ഷ ഏവ സ്വയം;
 സർവജ്ഞോപി ച ബാലമന്ദനിലയേ
 ലീലായസേ; കിന്നിദം
 വൈഷമ്യം ചരിതേഷു വിസ്ഫുരതി തേ
 ഭൂതേശ! നേത്രേഷിവ.”

4 കമാരനല്ലൂർ ഭഗവതി:
 “ഭാഷന്തേ ഭസ്മലേപം തവ സിതഹസിത-
 ചായമേവ സ്മരാഭേ;
 ഫാലം തേ നാകനദ്യാം പ്രതിഫലിതമഹോ!
 ബാലചന്ദ്രം വദന്തി;
 നീലം തേ ബാഹുവല്ലീരുചിഭരമനീശം
 ഗാഢകണ്ഠഗ്രഹേഷു
 വ്യാലീനം തം കമാരീപുരഗിരിതനയേ!
 ഹാലമിത്യാലചന്തി.”

5 വടക്കുംകൂർ ഗോദവർമ്മരാജാവു:
 “ത്വദ്ധാമ്നാ കാഞ്ചനാദ്രൗ ദ്രവതി സുരഗണാഃ
 പ്രാപുരാർത്താ വിരിഞ്ചം;
 സോയം പ്രാഗേവ ശംഭും ശരണമുപഗതഃ
 പങ്കജമ്നാനിവിനഃ;
 ശംഭുഃ പ്രഗേവ യാതോ രജതഗിരിവിനാ-
 ശാകലഃ പദ്മനാഭം;
 സോപി ക്ഷീരാബ്ധീശോഷാദവശമതിരശാ-
 ത്വന്മനീഷാം വിശാലാം.”

6 സ്ത്രീചാടു:
 “ആസ്താം പീയൂഷലാഭസ്മമുഖി! ഗരജരാ-
 മൃത്യുഹാരി പ്രസിദ്ധ-
 സ്തല്ലാഭോപായചിന്താപി ച ഗരജജ്ജ്ഞോ
 ഹേതുരുല്ലാഘതായാഃ;
 നോ ചേദാലോലദൃഷ്ടിപ്രതിയേളജഗീ
 ദഷ്ടമർമ്മാ മുഹുസ്മേ
 യാമേവാലംബ്യ ജീവേ കഥമധരസുധാ-
 മാധുരീമപ്യജാനൻ?”

7 ശ്ലേഷസുന്ദരമായ ഒരു ശൃംഗാരശ്ലോകം:
 “നാരായണീയാ കരുണാ മനോജ്ഞാ

സൈവർത്ഥനീയാ സുരതോത്സുകാനാം
പുണ്യേന ലഭ്യോ യദി ലഭ്യതേ സാ-
വസുവ്യയോപ്യുത്സവ ഏവ നൃണാം.”

ഇതു അമ്പലപ്പുഴവച്ചുണ്ടാക്കിയ ഒരു ശ്ലോകമാണെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

8 രോഗങ്ങളോടു്:

“ഹേ രോഗാ നന യുയമേവ സുഹൃദോ യൈർന്നിസുഹോഹം കൃതഃ
കാവ്യാലംകൃതിതർക്കകോവിദസഭായോഗേഷു ഭോഗേഷു ച
നോ ചേൽ കൃഷ്ണപദാരവിന്ദജനം വേദാന്തചിന്താമപി
ത്യക്ത്വാ ശ്വ ശ്വ ഇതി ദ്രമാദഹരഹോ യാമ്യേവ യാമ്യാം പുരിം.”

9 പുനത്തൂർ കോട്ടയിൽ കൂടിയാട്ടത്തിന്നു കൂട്ടുകാർ വിളിച്ചപ്പോൾ:

“യഃ കൃത്യാ വിശ്വരംഗം രജനിയവനികം
പ്രോജ്ജലദ്ഭാനദീപം
ശശ്വത്സതുഷ്ടസംപ്രേക്ഷകമഖിലജഗദ്-
ദ്രാന്തിനാട്യം വിതത്യ
കർമ്മൗഘോച്ചണ്ഡമാർദ്ദംഗികലയവശഗാൻ
വാസനാഗാനസക്താൻ
ജീവച്ഛാത്രാൻ മുക്തസ്സായമഭിരമതേ
ക്രിഡയൻ സോസ്തു ഭൂതൈഃ.”

10 786 മിഥുനത്തിൽ ഭാരതപ്പുഴ കവിഞ്ഞൊഴുകിയതിനെപ്പറ്റി:

“നദീപുഷ്പിരസഹ്യാ ന നഹ്യസാരം പയോജനി;
നിജാൽ ക്കദീരാൽ സായാഹ്നേ നഷ്ടാർത്ഥാഃ പ്രയയുർജ്ജനാഃ.”

ഇതിൽ ‘നദീപുഷ്പിരസഹ്യാ’ എന്ന ഭാഗം കലിദാസന സൂചകമാണ്.

ചമ്പുപ്രബന്ധങ്ങൾ

കേരളത്തിൽ ചാക്യാന്മാരുടേയും പാകന്മാരുടേയും കഥാപ്രസംഗപരിപാടി അന്യത്ര അദ്ദേശ്യവും അതുകൊണ്ടു കേരളീയർക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള സംസ്കാരസമ്പത്തു് അത്യന്തം മഹനീയവുമാണെന്നു മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. പുനാനന്ദിയും മറ്റും മണിപ്രവാളചമ്പുക്കൾ നിർമ്മിച്ചപ്പോൾ അവയും ഭോജചമ്പു മുതലായ സംസ്കൃതപ്രബന്ധങ്ങൾക്കു പുറമേ, അവർ പ്രവചനത്തിനായി ഉപയോഗിച്ചതുടങ്ങിയിരിക്കണം. എന്നാൽ അവരുടെ പ്രത്യേകാവശ്യത്തിനുവേണ്ടി നിർമ്മിതങ്ങളല്ലാത്ത അത്തരത്തിലുള്ള സംസ്കൃതകൃതികൾകൊണ്ടു് അവർക്കോ, മണിപ്രവാളകൃതികൾകൊണ്ടു് അന്നത്തെ പണ്ഡിതന്മാർക്കോ, പരിപൂർണ്ണമായ സംതൃപ്തിക്കു മാർഗ്ഗമില്ലായിരുന്നു. ആ ദശാസന്ധിയിലാണ് കട്ടഞ്ചേരി

ഇരവിച്ചാക്യാർ തന്റെ പ്രിയസുഹൃത്തായ ഭട്ടതിരിയോടു ചാക്യാന്മാർക്കു കഥാപ്രസംഗത്തിനായി ഏതാനും സംസ്കൃതചമ്പുക്കൾ രചിക്കണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കുകയും ആ അപേക്ഷയെ അത്തരത്തിലുള്ള കാവ്യ നിർമ്മിതിക്കു സർവ്വഥാ അധികാരിയായ ഭട്ടതിരി ആദരപൂർവ്വം അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രബന്ധസാമ്രാജ്യത്തിൽ രസംകൊണ്ടു രാമായണചമ്പുവിൽ ഭോജനം, ഉല്ലേഖംകൊണ്ടു ഭാരതചമ്പുവിൽ അനന്തഭട്ടനം, ശ്ലേഷംകൊണ്ടു നളചമ്പുവിൽ ത്രിവിക്രമഭട്ടനം, ഫലിതംകൊണ്ടു നീലകണ്ഠവിജയത്തിൽ നീലകണ്ഠദീക്ഷിതരം, ഓരോ പ്രകാരത്തിൽ അധിരാഡപദത്തിന് അവകാശികളാണെങ്കിലും സർവ്വപഥിനമായ ഉപാധികൊണ്ടു തുലനംചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ ഭട്ടതിരി ആവശ്യവചസ്യങ്ങളെയെല്ലാം അനായാസേന ജയിച്ച് ആ സാമ്രാജ്യത്തിൽ ഏകച്ഛത്രാധിപതിയായി പരിലസിക്കുന്നതു ഭാവുകന്മാർക്കു പ്രേക്ഷിക്കാവുന്നതാകുന്നു. മഹാകവിയുടെ പൂർവ്വമീമാംസാപാണ്ഡിത്യത്തിനു രാജസൂയവും, കവനകലാപാടവത്തിനു സുഭദ്രാഹരണവും, നിരീക്ഷണവിചക്ഷണതയ്ക്ക് അഷ്ടമീചമ്പുവും, ഔചിത്യബോധത്തിനു ദൂതവാക്യവും മുർദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണങ്ങളാണ്. ബാലഭാരതം, ഭാരതചമ്പു എന്നീ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നു ധാരാളമായും ശിശുപാലവധം, വേണീ സംഹാരം മുതലായ ഇതരകൃതികളിൽനിന്ന് അവസരം പോലെയും പല പ്രബന്ധങ്ങളിൽ പദ്യഗദ്യങ്ങൾ കവി ഉദ്ധരിച്ചു ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. ഈ വിഷയത്തിൽ ഭട്ടതിരി പുനത്തിന്റെ രീതിയെ അനുകരിക്കുകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. ആ ദോഷം തീരെ ഇല്ലാത്തതു നിരന്തരസാഹിത്യത്തിലും സുഭദ്രാഹരണത്തിലും മാത്രമാകുന്നു. രാജസൂയത്തിൽപ്പോലും അതിന്റെ അത്യല്പമായ ലാഞ്ഛനയുണ്ട്. അനന്തരകാലികന്മാരായ കഥാപ്രവക്താക്കളുടെ ഹസ്തലാലവമാണ് അവയിൽ ചില ശ്ലോകങ്ങളുടെ ആവാപത്തിനു കാരണമെന്നു സമർത്ഥിക്കാവുന്നതാണെങ്കിലും അത്തരത്തിൽ ഒരു സമാധാനം സർവ്വലട്ടങ്ങളിലും സംക്രമിപ്പിക്കാവുന്നതല്ല. എന്നാൽ തദ്ദേശമായ ഗുണാംശമെല്ലാം തട്ടിക്കഴിച്ചുനോക്കിയാലും അവശേഷിക്കുന്നതു മഹാമേരുപ്രമാണമായ ഒരു വാങ്മയസമ്പത്താണെന്നുള്ള തത്വം നാം ഒരിക്കലും മറന്നുപോകരുത്. ഭട്ടതിരി ആദ്യമായി രചിച്ച പ്രബന്ധം ശൂർപ്പണഖാപ്രലാപമായിരിക്കാം. സുഭദ്രാഹരണവും ഇരവിച്ചാക്യാർക്കുവേണ്ടി രചിച്ചതായാണ് ഐതിഹ്യം. നിരന്തരസാഹിത്യത്തിന്റെ അർത്ഥം അദ്ദേഹം നിരന്തരസാഹിത്യമായിത്തന്നെയാണ് സദസ്യന്മാർക്കു ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചതെന്നും അനന്തരസാഹിത്യപ്രസരത്തിനു പ്രസിദ്ധമായ മലയാളഭാഷയിൽ അങ്ങനെ ഒരു അതുളതവിദ്യ കാണിച്ച അദ്ദേഹത്തെ ഭട്ടതിരി ഉള്ളഴിഞ്ഞ് അഭിനന്ദിച്ചു എന്നും അതിലെ ‘ഹാ! ഹാ! രാക്ഷസരാജ! ദുഷ്ടരിഭവഗ്രസ്സസ്യ ധിഷേത ഭൂജാഃ’ എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ ‘ഭൂജാഃ’ എന്നു കവി പ്രയോഗിച്ചതു നിരന്തരസാഹിത്യം പരിപാലിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണെങ്കിലും ‘ജ്യേഷ്ഠ! ഈ ഭൂജകൾ—പൌരജമില്ലാത്ത കൈകൾ’ എന്ന് അദ്ദേഹം മറ്റൊരിക്കൽ അർത്ഥം പ്രപഞ്ചനംചെയ്തപ്പോൾ ‘ചാക്യാരെ! ഈ അർത്ഥം ഞാൻ കരുതിയതല്ല’ എന്നു ഭട്ടതിരി പറഞ്ഞു എന്നും കേട്ടുകേൾവിയുണ്ട്. ‘ഭൂജാഃ’ എന്നു സ്ത്രീലിംഗത്തിൽ ‘ഭൂജാൻ’ എന്നു പുല്ലിംഗത്തിലെമ്പോലെ പ്രയോഗിക്കാമല്ലോ. സുഭദ്രാഹരണം എഴുതിയ ഏഴു ആ ചാക്യാരുടെ പക്കൽനിന്ന് ഇരിങ്ങാലക്കുട അമ്പലത്തിൽവെച്ച് ആരോ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടു പോകയാൽ തദനന്തരം അവിടെ കൂത്തും കഥാപ്രസംഗവും ഇല്ലാതെ

യായി എന്നു പഴമക്കാർ പറഞ്ഞുവരുന്നു. അതിന്റെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി അവിജ്ഞാതമാണ്.

ഭട്ടതിരിയുടെ പ്രബന്ധങ്ങളിലെ കാവ്യശൈലി

ചില പദ്യഗദ്യങ്ങൾ ആദ്യമായി ഉദ്ധരിക്കാം.

1 യുധിഷ്ഠിരൻ ഏകചക്രയിലെ ബ്രാഹ്മണനോടു്:

“ധർമ്മാൽ ഖ്യാതതമേ ദ്വിജാധിപകലേ ജാതോഹരമേഷാ ച മേ
മാതാ, പാവനജന്മതാമഭിവാഹൻ നന്വേഷ മേ സോദര,
കിഞ്ചാഖണ്ഡലസൽപ്രമോദജനകോ ഭ്രാതാ മമായം പരോ,
നാസത്യോദിതമത്ര വിധി സഹജദ്വന്ദ്വം മമൈതാവപി.”

(പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം)

കവി ശ്ലേഷപ്രയോഗംകൊണ്ടു് ഈ ശ്ലോകത്തിൽ ധർമ്മപുത്രരുടെ സത്യസന്ധത എങ്ങനെ പരിപാലിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക. ചെമ്പകശ്ലേരി രാജാവു് ഇതിലെ ‘നാസത്യോദിത’പദത്തിന്റെ സ്വാരസ്യം കണ്ടു് ആനന്ദപരവശനായി ഭട്ടതിരിക്കു രണ്ടു കൈക്കും വിരശ്രംഖല സമ്മാനിച്ചുവത്രേ.

2 പാഞ്ചാലനഗരം:

“സമ്മുഷ്ണോൽഹൃല്ലപുഷ്പാവലിഖചിതമഹാ-
ചത്രാരം സത്വരാണാം
ഗച്ഛന്തിനാം വധുനാം മുഖരിതകകഭം
മഞ്ജുമഞ്ജിരനാദൈഃ
സ്നായദ്ഭേരിനാദാം വിവിശ്രമ പുരീം
താമുദഞ്ചൽപതാകാ-
പുരാമാരണ്യനാനസവരപടലീ-
താണ്ഡവാം പാണ്ഡവേയാഃ.”

(പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം)

3 ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ കോപം:

“താവദ്ദേവസ്യ ദേഹാജ്ഞിയിതി പടുതടിൽ-
കോടിവൽ താഡിതാക്ഷഃ
സംഹാരോന്നിദ്രദ്രസ്ട്ടനിടിലശിഖി-
ജാലജാലപ്രകാശഃ
കല്പാന്തക്രൂരസ്യരോൽകരകിരണസമാ-
ഹാരഘോരസ്തമന്താ-
ദാരുന്ധാനസ്തഭാം താം നിരപതദതുലഃ
കോപി തേജസ്സമൂഹഃ.”

(ദൂതവാക്യം)

4 അർജ്ജുനന്റെ വിരഹതാപം:

“താവന്നീലനിരന്തരാ ജലധരാ ഹൃദ്യാശ്ച വിദ്യുല്ലതാ
ഹാസാ നൃതനമാലതീസുമനസാം കേകാരവാഃ കോമളാഃ
ഏകൈകം സ്തരയന്ത ഏവ ദയിതാമിദ്രാമജസ്യാഭവ-
ന്നാശ്വാസായന, ലോഭനായന, പുനസ്താപായ മോഹായ വാ?”

(സുഭദ്രാഹരണം)

5 കചേലന്റെ പ്രത്യാഗമനം:

“പ്രാംശുപ്രാസാദപാളീശിഖരപരിലസ-
ത്തംഗരൂപീശിഖാഗ്ര-
പ്രത്യുപ്ലാനർശലരതപ്രസരദുഃഖ്വണി-
ശ്രേണീശോണീകൃതാശം
ആശ്ചര്യാദ്വൈതമക്ഷ്യാം കിമപരമപര-
ദ്വാരകാകാരമാരാ-
ദാത്മാഗാരം പ്രപശ്യൻ കിമിദമിതി പരാ-
മാപ ചിന്താം ദ്വിജന്മാ.”

(കചേലവൃത്തം)

6 ദേവസ്ത്രീകളുടെ ഗാനം:

“ചതുർമ്മുഖനിതംബിനീകരതലോല്ലസദ്വല്ലകി-
നിനാദമധുരാ സുധാരസരധരിധൂരീണസ്വരാഃ
വിരേജുരതിപേശലം വികചമല്ലികാവല്ലരീ-
മരന്ദരസമാധുരീസരസരീതയോ ഗീതയഃ”

(അഷ്ടമീചമ്പു)

7 ത്രയീദേവിയുടെ അപഹരണം:

“ഉദ്യന്താരാഭിരാമാം വിധിമയവദനാ-
ലക്ഷ്യകാമാനബന്ധാം
സോയം പ്രൗഢാർത്ഥവാദപ്രചയകചഭരാം
ചാരുമന്ത്രാനലാപാം
ഗുഡാദ്വൈതപ്രകാശാത്മകഗുരുജ്ജ്വലനാ-
മുല്ലസൽപാദശോഭാ-
മാപൂർണ്ണാംഗീം ത്രിവേദീസുദൃശമപഹരൻ
പൂർണ്ണകാമോ ബഭൂവ.”

(മത്സ്യാവതാരം)

8 ജാബവാൻ:

“കപ്യനക്തഞ്ചരാധീശ്വരജ്ജനിവഹോ-
സ്തൃഷ്ടനാനാവിധാസ്തു-
ശ്രേണീഘോരപ്രഹാരവ്രണകിണകിനീ-
ഭൂതവിസ്തീർണ്ണവക്ഷഃ
അദ്രിദ്രോദഗ്രവർഷ്യാ മുഖകഹരപരി-
സ്തൃഷ്ടദംഷ്ട്രാകരാജഃ
പ്രാപൽ പന്മാനമക്ഷോരസുരവിജയിന-
സ്തർക്ഷണാദക്ഷരാജഃ.”

(സ്യമന്തകം)

9 ശിവന്റെ ഭൂതഗണങ്ങൾ:
ആരോപ്യാത്രൂഢശോഭം വൃഷഭപരിവൃഢം
ഭൂഷിതാം ഭൂഷണൗഘൈർ-
ന്നിന്ദൂസ്യാം മന്യശാലാം ത്രിപുരഹരപരി-
വാരസംഘാ വിശങ്കഃ
ഹസ്തപ്രാന്താവസജ്ജസ്തമരുഡമുഡമു-
ധാനനിത്യാരൗഷത-
സ്തർദ്ധാനിസ്തദ്രുനിര്യദ്ഘനതരവദന-
ധാനരുദ്ധാഖിലാശഃ.”

(ദക്ഷയജ്ഞം)

10 ദത്താപഹാരം:
“മാ ഹരത മാ ഹരത മോഹരതചിത്താ
ബ്രഹ്മധനമുന്മാനമുന്നതഗതിനാം
വിപ്രജനവിപ്രകൃതിരപ്രിതിമദോഷാ
ക്ഷിപ്രമിഹ കല്പയതി വിപ്രിയസമുഹാൻ.”

(നൃഗമോക്ഷം)

ഈ പ്രബന്ധങ്ങളിലെ ഗദ്യങ്ങളും പദ്യങ്ങൾപോലെതന്നെ പ്രസന്നമധുരങ്ങളും പ്രൗഢഗംഭീരങ്ങളുമാകുന്നു. രണ്ടുദാഹരണങ്ങൾമാത്രം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

മത്സ്യരൂപനായ വിഷ്ണുവിന്റെ വളർച്ച

“തതശ്ചതുലജാലനിപതിതബാലസ്സലിംഗ ഇവ, തന്മണീജനഹൃദയാംകുരിതദുർല്ലഭ
രാഗാംകര ഇവ, സുമതിജനഹൃദയനിഹിതോ പദേശലേശ ഇവ, താർക്കികൃത്യഥവി
നിഹിതവിവാദലവ ഇവ, സജ്ജനസമാചരിതദുശ്ചരിതലേശ ഇവ, പിശുനമുഖനി
ഹിത നിമൂഢവൃത്ത ഇവ, നിമേഷമാത്രേണ നിരവധി പരിവർദ്ധമാനേ”

(മത്സ്യാവതാരം)

ഭദ്രകാളി

“യത്ര ച വൃത്രാമിമണിശകലവിശദവർണ്ണയാ, മണ്ഡലിതകണ്ഡലിഗണവിരചിതകണ്ഡലമണ്ഡിതകർണ്ണയാ, അതിവികടമകടതടവിലസദചണ്ഡഭാഗവണ്ഡയാ, മുണ്ഡമാലാഷണ്ഡകൃതമണ്ഡയാ, അതിവളുരുചിരവിലസദരാള കരാളദംഷ്ടായുഗളഭീഷണവക്ത്രയാ, മധുമദാഭോഗപരിഘർണ്ണമാനവർത്തുളാരക്തനേത്രയാ, അതിബഹളരുധിരധാരാസിക്തഗാത്രയാ, അരാളകരാളകരാളയാരാവിദാരിതദാരുകാസുരഗളഗുളി തബഹളശോണിതഭരിതപൃഥ്വലപിചണ്ഡചണ്ഡയാ, അതിഘോരതരാട്ടഹാസത്രുടിതജഗദണ്ഡയാ, സകലഭയനിവാരിണ്യാ, ഭക്തജനചിത്തരംഗവിഹാരിണ്യാ, ഭവജലധിതാരിണ്യാ. നിഖിലദുരിതഹാരിണ്യാ, ത്രിശൂലധാരിണ്യാ, സകലാസുരനാശകാരിണ്യാ, ചടുലകടാക്ഷവിഗളമൃതപാതകാരണ്യാമൃതയാരിണ്യാ. സതതപരിപാലിതത്രിജഗത്യാ, ഭഗവത്യാ, ഭദ്രകാളയാ” ഉഷ്ണിപ്രത്യുഷ്ണികളും സ്തുതിവാക്യങ്ങളെന്നപോലെ നിന്ദാവാക്യങ്ങളും രചിക്കുന്നതിനു ഭദ്രതിരിക്കുള്ള പ്രാഗല്ഭ്യം അസാധാരണമാണെന്നു താഴെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ഉദാഹരണങ്ങളിൽനിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നതാണ്. താൻ ഭീഷ്മരോടും സഹദേവനോടും ആലോചിച്ചതിനു മേലാണ് ശ്രീകൃഷ്ണനെ അഗ്രപൂജയ്ക്കായി വരിച്ചതെന്നു ധർമ്മപുത്രൻ പറഞ്ഞതിനു ക്രമമായ ശിശുപാലൻ പറയുന്ന മറുപടി നോക്കുക:

“ധിഷ്ഠി പാണ്ഡുപുത്രചരിതം സ്ഥവിരപ്രമാണം
 ബാലപ്രമാണമപി കഷ്ടമഹോ വിനഷ്ടം
 ഹേ! ധർമ്മജ! ദ്രുപദജാമപി പൂജ കാര്യം
 നാരിപ്രമാണമപി തേസ്സീഹ രാജ്യതന്ത്രം”

ഭഗവാനെ അതിരുകവിഞ്ഞു്, ആ പാപി അടിയിൽ കാണുന്ന വിധത്തിൽ അധിക്ഷേപിക്കുന്നു:

“പ്രാഗേവാസൗ വിസാരഃ ക്വചിദസുരവയേ
 ഹിനസൗകര്യഖിന്നഃ
 സ്തംഭം പ്രാപ്തഃ കഥഞ്ചിദ്വ്യദലയദപരം
 സർവദം തു നൃബധ്യാൽ
 മന്യാത്മാ വീരഹത്യാം വ്യധിത നിരവധിം
 സ്വസ്യ ദാരാനഭോഷാ-
 നത്യാക്ഷീദ്രാഘവാത്മാ ഹരിചരിതമഹോ
 സർവമേവാഭിരാമം!

സ്ത്രീഘ്നോ ഗോഘ്നോ ഗുരുഘ്നഃ ഖഗഹണിഭിദധാ-
 ന്നാകമാത്രം കിലാദ്രിം
 പര്യാസ്ഥദാരുമാത്രം ശകടമരയത്ദ്
 ഗോപികാ ഗവ്യമോഷി
 ബ്രഹ്മണ്യം മാഗധം തം മൂഹൂരപഹൃതവാം-
 സ്തുദ്ഭയാദ്രാഗദേശാ-

നാതിഷ്ടദേഷ്ടി ലോകാനുബന്ധമുഷഭഹോ
സ്തുഷി ദോഷാനശേഷാൻ.”

“ഷണ്ഡത്വം ബ്രഹ്മചര്യമല്ലെന്ന് എന്നും മറ്റുമാണ് സകല ജനസംപൂജ്യനായ ഭീഷ്മരപ്പറ്റിയുള്ള അവഹേളനം. കിരാതത്തിൽ വേഷച്ഛന്നനായ ശിവൻ അർജ്ജുനനെ

“മദ്ധ്യരാജസഭ ഹന്തേ, ഭവതാമഗ്രേ നന പ്രേയസിം പന്തിം ഹന്ത!—നമസ്തവായ—
രിപുഭിസ്സാവതഥാ ക്ലേശിതാം നേത്രാഭ്യോമവലോകയൻ യദവസ്തുഷ്ടിം
തതോ ജ്ഞായതേ വിക്രാന്തിസ്തവ താദൃശോ യദി യശസ്സൈലോക്യമാക്രാ
മതി”

എന്നു പൂർത്തിയാക്കുന്നു. അതിനപ്പുറം താൻ ആരാധിക്കുന്ന ശ്രീപരമേശ്വരനെ “ഹേത്താ ബ്രഹ്മശിരഃ ശൃഗാനവസതിർദക്ഷായധരധംസകോ ഭൂതപ്രേതപതിഃ” എന്നും മറ്റും ഭർത്സിച്ചപ്പോൾ കോപം സഹിക്കുവാൻ പാടില്ലാതെ ആ ക്ഷത്രിയവീരൻ

“രേ രേ മാംസികപാശ? യത്നമധുനാ ചന്ദ്രസ്യ വന്ദ്യംകലം സാക്ഷാനിന്ദസി, ഗർവസേ
യദപി നഃ. സർവന്തദേതൽ സഹേ; യത്തേവം ത്രിപുരദ്രഹോ ഭഗവതഃ ക
സാം വിധസേതരാം തച്ഛ്വരോതാരമഹോ ധിഗദ്യ ബത മാം ധിഗ്ഗാണിവാ
ധിക്ശരാൻ.”

എന്നു മറുപടി പറയുന്നു.

യദുവംശവിനാശത്തിനു കാരണമായിത്തീർന്ന സാത്യകിയും കൃതവർമ്മാവും തമ്മിലുള്ള ശൗണ്ഡ ഭട്ടതിരി എങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു എന്നു കാണിക്കാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാദപ്രതിവാദ പ്രപഞ്ചനത്തിന് അതൊരു മകടോദാഹരണമാകുന്നു. കർണ്ണാർജ്ജുനയുദ്ധമാണ് പ്രമേയം.

സാത്യകി:

“അന്യോന്യോത്സൃഷ്ടഘോരപ്രഹരണശിഥിലി-
ഭൂതയൗയാംഗനിര്യ-
ന്മാംസാസൃക്പങ്കമജദ്വിരദവരഘോടാ-
മുക്തഭീൽകാരഭീമം
ഉദ്യന്നാനാസ്തതേജഃപ്രസരകപിശിത-
ക്ഷാതലാശാവകാശം
ജന്യം കർണ്ണാർജ്ജുനീയം തവ മനസി പതി-
സ്സന്ദതേ നന്ദിദാനീം?”

കൃതവർമ്മാവ്:

“ശക്രസൈക്യകസ്തന്ദജസ്തുകലസുരപതേ-

സ്നേഹസംഭരണരന്ധ്രം
 ശിഷ്യോ ഭ്രാന്തസ്യ കശ്മിൽ പ്രസ്തുതരയശസോ
 ജാമദഗ്ന്യസ്യ ചാന്യം
 ബിഭ്രദ്രഗാണീവമേകോ ധനരധികദൃഢം
 കാളപൃഷ്ഠം തഥാന്യം-
 സ്തുല്യ താവേവ വീരൗ ഭൂവി കഥമനയോ-
 സ്സംഗരം വിസ്മരാമഃ?”

സാത്യകി:

“ഏകസ്തം പൃഥ്വയാസ്തിഭവനവിദിതഃ
 കിന്ന രാധാസുതോന്യഃ
 കൃഷ്ണസ്യേകോ വയസ്യോ ബത പുനരപര-
 സ്തസ്യ രാജ്ഞഃ കത്രണാം;
 ഏകോ ലോഭേ പ്രസാദാൽ സദസി നിദഗുരോ-
 രാശിഷം ശാപമന്യഃ-
 സ്തുല്യ തൗ പാർത്ഥകർണ്ണൗ യദി നിയതമുഭൗ
 ഹംസകാകൗ സമാനൗ.”

കൃതവർമ്മാവ്:

“ജാനാമി പാർത്ഥം ഭവതോ ഗുരും തം;
 ജാനാമി തദ്ബാഹുബലഞ്ച കൃത്യം;
 കിന്തേന കർമ്മ പ്രഥിതം ജഗത്യം
 കണ്യേന ഷണ്യേന കൃതം ജളാത്മൻ?”

സാത്യകി:

“ആസ്ത്യാം പാഞ്ചാലപുത്രീപരിണയപടിമാ
 ബാണധവാരണ്യദാഹ-
 ക്രിഡാ വാസ്ത്യാം പ്രശസ്തം തദപി പശുപതേ-
 രർച്ചനം ചാപകോട്യാ
 ധികൃത്യേശേഷവൃഷ്ണീനപി ച ഹലധരം
 തത്ത്വസാ മാധവീ സാ
 തേനൈകേനാഹൃതാ പ്രാക് പൃഥ്വലളജബലഃ
 കത്ര യാതസ്യാദാ ത്വം?”

ഇങ്ങനെ വഴക്ക് ഒന്നിനൊന്നു മൂടുന്നു. അർജ്ജുനൻ മാധവിയെ മോഷ്ടിക്കുകയല്ലയോ ചെയ്തതെന്നു കൃതവർമ്മാവ്; അല്ലല്ല, മോഷ്ടിച്ചതു പശുക്കളെയാണെന്നും അതു ചെയ്തതു വിരാടരാജ്യത്തിൽനിന്നു കർണ്ണനാണെന്നും സാത്യകി. അല്ലല്ല, അവിടെ യുദ്ധഭൂമിയിൽ ചെന്നിരുന്ന കൗരവരാജസ്ത്രീകളുടെ ഉടുപ്പുവകളാണ് മോഷ്ടിച്ചതെന്നും അതു ചെയ്തു ബൃഹന്നളയാണെന്നും കൃതവർമ്മാവ്. അങ്ങിനെ വാഗ്വാദം കൊടുമ്പിരിരിക്കാണ്ടു കൃതവർമ്മാവ് ഉത്തരം മുട്ടിയപ്പോൾ

“തത്ത്വാനുഷേ വിമുഖമനസാം ത്യാഗശാം വാക്പ്രപഞ്ചൈർ-
വാചാലാനാമധിഗതജയാഃ കേവലം പാണ്ഡ്യപുത്രഃ”

എന്നു സാത്യകിയുടെ മുഖമുദ്രണംചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കുകയും അതോടുകൂടി അടിവീഴുകയും ചെയ്യുന്നു.

വ്യാകരണശാസ്ത്രത്തെ അവലംബിച്ച് അനവധി സ്വാരസികതമങ്ങളായ ശ്ലേഷോക്തികൾ ഭട്ടതിരി പ്രസ്തുത പ്രബന്ധങ്ങളിൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ചിലത് അടിയിൽ പകർത്താം. ഏഴാമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ മീമാംസാപാണ്ഡിത്യമാണ് സ്മരിക്കുന്നത്.

1 അത്യദ്ഭുതമിദം മന്യേ യദസൗ മഗധാധിപഃ
സ്ത്രീഹേതും ചാപമാശ്രിത്യാപ്യദന്തമുപേയിവാൻ.

(പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം)

2 ശല്യോപി തച്ചാപലതാമുപേത്യ
നോദ്ധർത്തുമപ്യേഷ തദാ ശശാകഃ;
തഥാപി ചിത്രം സമദർശി തസ്മിൻ
കാചിന്മഹാചാപലതാ ജനൗഘൈഃ.

(ടി)

3 തേനാകലാംഗം പതതാ തദാനീം
പ്രദർശിതാ യദ്യപി ശൗര്യഹാനിഃ
തഥാപ്യഹോ തസ്യ മനസി ലോക-
സ്തൽ കർമ്മ ശൗര്യാഹിതമേവ മേനേ.

(ടി)

4 കർണ്ണേന പാർത്ഥായ വികൃഷ്യ മുക്താ
അപാർത്ഥപാതാ വിശിഖാ ബഭ്രുവഃ
പാർത്ഥേന ചാകർണ്ണവികൃഷ്ടമുക്താഃ
കർണ്ണേ നിപേതുസ്സദൃശം ശരൗഘലഃ.

(പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം)

5 യേഷാമയം ശാശ്വതികോ വിരോധ-
സ്തേഷാമഹോ! ദ്വന്ദ്വസമുത്സുകാനാം
ദ്രാഗേകവദ്ഭാവമസൗ വിധാസ്യ-
ന്നസോ നൃപശ്ശാബ്ദികവദ്ബഭാസേ.

(ടി)

6 ബലഭദ്രാവലോകേന കൃതാർത്ഥാ ഭിക്ഷുതാധുനാ
കിം വാസുഭദ്രാധിഗമോ ന ചിരാമോ ഭവിഷ്യതി?

(സുഭദ്രാഹരണം)

7 ഇതുമയമംഗവിസ്തുതിമതിദേശവ്യാപ്തി മഖിലബാധഞ്ച
പ്രഥമയഞ്ചഹരസ്വാമീ ശബരസ്വാമീവ ലക്ഷിതോ ലോകൈഃ.

(മത്സ്യാവതാരം)

8 ത്വഷാശ്രിതാം വശായാതാം പ്രത്യാഹാരാവലിമിവ
നാവമാരഹ്യ തേ ചേതശ്ശബ്ദതത്ര ഇവാംബുധൗ.

(ടി)

9 ഗുണൈർഗുണാവൈദ്യസ്സഗുണാത്മകൈഃ കൃതോ-
പ്യതീവ മുഖ്യോജനീ ഭോജ്യസഞ്ചയഃ
കൃതോപി സവ്യജ്ഞനസന്ധികോവിദൈർ-
ബഭാര സാധുസ്വരസംഹിതോദയം.

(രാജസൂയം)

“മാദ്രോയാമരസസമ്പാവനിപതിൻകത്രീനിമാൻ ധിക്തമാ-
മത്രാഗ്രീയസമർഹണം ധകിദസൽപാത്രേ ച കാത്രേയകം
സുരിമ്മന്യതമാൻ ഗതാനഗതികാൻ ധിങ്നാരദാദിൻ മുനിൻ
യേ മീ മോമുദതീഹ വാരിധിനികായേ സ്മിൻ പ്രണായേർച്ചിതേ”

തുടങ്ങിയ പദ്യങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം പ്രകടീകരിച്ചിട്ടുള്ള വ്യാകരണാദി ശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യം ആരേയും ആശ്ചര്യപരതന്ത്രരാക്കുവാൻ മതിയാകുന്നതാണ്. “ഏകശ്ശബ്ദസ്സമുഗ്ജ്ഞാതസ്സഷ്ടു പ്രയുക്തഃസ്വർഗ്ഗേ ലോകേ കാമധുഗ്ഭവതി” എന്ന മഹാഭാഷ്യകാരന്റെ മതം അംഗീകാര്യമാണെങ്കിൽ പരസ്സഹസ്രം പദങ്ങൾ അത്തരത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള ഭട്ടതിരിക്ക് എത്രമേൽ സ്വർഗ്ഗസുഖം ആ പദങ്ങൾ നല്കിയിരിക്കയില്ല. ഭട്ടതിരിയുടെ ഭൂമിശാസ്ത്രജ്ഞാനത്തിനു രാജസൂയത്തിലെ “പാണ്ഡ്യഃ പാടീരകൂടാൻ മരിചപുരുചയാൻ കേരളഃ” എന്ന ശ്ലോകം സാക്ഷി നിലുന്നു. ആ മഹാമഹത്തിനു പാണ്ഡ്യരാജാവു ചന്ദനവും കേരളേശ്വരൻ നല്ലമുളകുമാണത്രേ ഉപായനീകരിച്ചതു്. പലപ്പോഴും ഒരൊറ്റ വിശേഷണംകൊണ്ടു മഹാകവി പ്രകൃതത്തിന് അനിർവചനീയമായ ഔജ്വല്യം ഉളവാക്കുന്നു. ശിശുപാലനെ ‘അക്ലിണീകചപദാങ്കിതേ മാധവോരസി ശരംകിരൻ’ എന്നു വർണ്ണിക്കുന്ന മഹാകവിയുടെ മർമ്മജ്ഞതയ്ക്കു ആരുതന്നെ അഞ്ജലീബന്ധം ചെയ്യുകയില്ല? കേവലമായ മാധവോരസ്സിനോടല്ല ചേദിരാജാവിനു ക്രോധം; പിന്നെയോ? അതുമാൻ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യാൻ ആറു നോറ്റിരുന്ന അക്ലിണിയുടെ കചപദത്താൽ അങ്കിതമാകുകനിമിത്തമാണ്.

പ്രബന്ധങ്ങളിലെ കഥാവസ്തു

ഇതിഹാസാന്തർഗ്ഗതങ്ങളോ പുരാണാന്തഃപാതികളോ അല്ലാത്ത കഥകൾ ഭട്ടതിരിവളരെ അപൂർവ്വമായി മാത്രമേ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ഒരു ദ്രുതകവിതയായ സ്വാഹാസുധാകരത്തിലെ

പ്രതിപാദ്യംപോലും സ്വകപോലകല്പിതമല്ല. അഷ്ടമീചമ്പുവും കോടിവിരഹവും മാത്രമേ ഈ സാധാരണനിയമത്തിനു വ്യത്യസ്തമായി കാണുന്നുള്ളൂ. വൈക്കത്തു പെരുംതൃക്കോവിൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ ആഘോഷിച്ചുവരുന്ന വൃശ്ചികമാസത്തിലെ അഷ്ടമീമഹോത്സവത്തെ അധികരിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള അതിമധുരമായ ഒരു പ്രബന്ധമാണ് അഷ്ടമീചമ്പു. ശൃംഗാരകേതുവിന്റെ പുത്രനായ സംഗീതദേശികനെന്ന വിദ്യാധരൻ ദേവേന്ദ്രനെ പ്രസ്തുത മഹോത്സവം വർണ്ണിച്ചുകേൾപ്പിക്കുന്നു എന്നാണ് മഹാകവിയുടെ കഥോപക്രമം. “ഭൃത്യനിഷേധം” എന്നു ശൈവമതദൃഷ്ടകമായി ഒരു ഗ്രന്ഥം ഭട്ടതിരി നിർമ്മിച്ചു എന്നും തന്നിമിത്തം ഉദരരോഗത്തിനു വിധേയനായി എന്നും അതിന്റെ ഉപശാന്തിക്കുവേണ്ടിയാണ് പ്രസ്തുത കൃതി രചിച്ചതെന്നും ചിലർ പറയുന്നതു യുക്തിയുക്തമായി തോന്നുന്നില്ല. ഭൃത്യനിഷേധം കണ്ടുകിട്ടുന്നതുവരെ അത്തരത്തിൽ ഒരു ഐതിഹ്യം വിശ്വസിക്കുവാൻ മനസ്സു വരുന്നുമില്ല. ഭട്ടതിരി അഷ്ടമീമഹോത്സവം സന്ദർശിച്ച കാലത്തു് അവിടെ വാണിജ്യത്തിനായി വന്നുചേർന്നിരുന്ന ചെട്ടികളെ ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു:

‘...അതിസൂക്ഷ്മതരധവളതരാംബരനിർമ്മിതോഷ്ണീഷപടൈഃ, അതിസുഭഗപടീര വിരചിതോർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രമണ്ഡിത ഫലസമുദൈഃ, കർണ്ണാവലംബിതസുവർണ്ണകണ്ഡലരത്നഗണ ശ്രേണീകിരണച്ചരണാരുണകപോലമുദൈഃ, പരിസരദംഗുലീയകരത്നമ യുഖതല്ലജോല്ലസിതകരപല്ലവൈഃ, സർവാംഗീണപ്രസ്തുമരചനസാരമൃഗമാദാദിബഹളാമോദവിഭവ വിശദവ്യാഖ്യാതനിരതിശയസൗഖ്യാനുഭൂതിഭിഃ, പ്രഥമം ദൃഷ്ടിതുലയൈവക്രേതാരം ജനം തുലയിത്യാ പശ്ചാത്തദീപ്തിതം ദ്രവിണം തുലാമാരോപയദ്ഭിഃ, ‘അയി ഭദ്ര! ഇതസ്സാവദാഗമ്യതാം; അസ്യാദൃശാമാപണസമഫി കിമപി സനാഥീക്രിയതാം; കഥമനാസീനോ ഭവാനസ്താനാകലയതി; ഇഷ്ടാനി സർവാണ്യഭിധീയന്താം; നഹ്യസ്യാദൃശാ യഷ്ടാദൃശാൻ ദൃഷ്ട്വാ ലാഭേഷ്ചോദാൻ ഗണയന്തി; സ്വപ്നേപി ന വഞ്ചനാം സഞ്ചിന്തയാമോ; മീഥ്യാവചനസ്യ കഥാമപി ന ജാനീമഃ; അയമേവ ഖലസ്യാദൃശാം പരമോ ലാഭഃ യദ്ഭവോദൃശൈസ്സഹ വാണിജ്യകർമ്മ ക്രിയേത, ന പുനർദ്രവിണലാഭഃ’ ഇത്യാദിഭിരതിമധുരൈർവചനൈസ്സമസ്തജനചിത്താനി വിലോഭയദ്ഭിർവിവിധധനഭൂതിഭിഃഷ്ടഃ ശ്രേഷ്ഠിഭിരധിഷ്ഠിതൈകദേശേഷു”. എന്തൊരു മർമ്മസ്തുകായ ഫലിതധോരണി!

“അയി തന്തുയാരിൻ! ഇതസ്സാവദേഹി; ബ്രഹ്മി വേദവാക്യാനി; കഥയ ച സിദ്ധാന്തരഹസ്യം. കതി വാദാനി? രക്തോ വാ ശ്വേതോ വാ ഭവതി മോക്ഷഃ? ക്വ ന തേ തച്ചക്ഷുര്യേ ന പരം ബ്രഹ്മ പശ്യസി” എന്നിങ്ങനെ നിന്ദാകന്ദളിതങ്ങളായ വാക്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു വൈദികജനങ്ങളെ പരിഹസിക്കുന്ന പാതിരിമാരേയും “വിവർത്തമിവ പുഷ്പലാവർത്തകാനാം, പരിണാമമിവ കലഗിരിണാം, വിദ്രുമസർവസ്വമിവാദ്രുമലല്ലസ്യ, ജന്മാന്തമിവ ദിങ്മാതാംഗാനാം, വ്യത്യാസമിവാജനം ശൈലസ്യ”

എന്നും മറ്റും വൈക്കത്തെ ചന്ദ്രശേഖരനാനയേയും മഹാകവി സമഞ്ജസമായി വർണ്ണിക്കുന്നു.

കോടിവിരഹം

മഴംഗലത്തിന്റെ കൊടിയവിരഹം എന്ന മണിപ്രവാളചമ്പുവിനെ അനുകരിച്ച ഭട്ടതിരി സംസ്കൃതത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പ്രബന്ധമാണ് കോടിവിരഹം. അതു മഴംഗലത്തു നായനാർനമ്പൂരിയുടെ കൃതിയാണെന്ന് ഒരു പക്ഷാന്തമുണ്ട്. അതിനോടു ഞാൻ യോജിക്കുന്നില്ല. അതിലെ കഥാനായകൻ ശൃംഗാരകേതു എന്ന ബ്രാഹ്മണനും നായിക ശൃംഗാരചന്ദ്രികയുമാകുന്നു. രണ്ടുപേർക്കും പരസ്പരം രൂപാമൃതത്തിന്റെ ശ്രോത്രാഞ്ജലിപാനം കൊണ്ടുതന്നെ അനുരാഗം അങ്കുരിക്കുകയും കാത്യായനീക്ഷേത്രത്തിൽ ഒരു ഉത്സവകാലത്തു അന്വേഷിച്ചുള്ള സന്ദർശനത്തിനുമേൽ അതു പ്രവൃദ്ധമാകുകയും ചെയ്യുന്നു. പിന്നീടു അവർ ഭാര്യഭർത്താക്കന്മാരായിത്തീർന്നു ദാമ്പത്യസുഖം അനുഭവിക്കവേ, നായിക സ്വപ്നത്തിൽ നായകന്റെ പരസ്ത്രീസംഭോഗം കണ്ട് അതു സത്യമാണെന്നു വിശ്വസിക്കുകയും തൽഫലമായി നായകനെ ബഹിഷ്കരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞ ദമ്പതികൾക്കു തദനന്തരം വന്നുചേരുന്ന ഘോരമായ വിരഹതാപമാണ് പ്രധാനമായ പ്രതിപാദ്യാംശം. വർഷകാലത്തെ ഒരു രാത്രിയിൽ നായികാനായകന്മാർ ദുസ്സഹമായ വിധോഘോഷം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടു സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ അവർക്ക് ആകസ്മികമായി പുനസ്സമാഗമമുണ്ടാകുന്നു. വിഭീതവിഹാര (താന്നിപ്പള്ളി)ത്തിലെ ആശ്ചര്യനമ്പൂരിയുടെ അപേക്ഷയനുസരിച്ചാണ് ഭട്ടതിരിപ്രസ്തുത കാവ്യം നിർമ്മിച്ചത് എന്നൊരു മാതൃകാഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നു. ആകെക്കൂടി ഭട്ടതിരി അഷ്ടമീചമ്പുവിൽ ആ കാവ്യത്തെപ്പറ്റി

“സന്തസ്സന്തസ്യാമാനാമിഹ സപദി മയാ
 ഗദ്യപദ്യസ്വരൂപാ-
 മാസ്യാദ്യാസ്യാദ്യ വാണീം ഗളഭൃതരസാം
 സതു സതുഷ്ടചിത്താഃ
 ഹൃല്ലന്മല്ലീലതായാ ഇവ മൃദുപവന-
 സ്യന്ദനാനോളിതായാ
 മന്ദം മന്ദം സ്രവന്തീം മധുരസലഹരീം
 പുഷ്പതഷ്ഷൾപദഘോഷഃ”

എന്ന പദ്യത്തിൽ ചെയ്തിരിക്കുന്ന പ്രശംസ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സകല പ്രബന്ധങ്ങൾക്കും ഒന്നാംപോലെ വ്യാപിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ, സൂക്തശ്ലോകങ്ങൾ

സ്രഗ്ദ്ധരാവൃത്തത്തിൽ ഭട്ടതിരി ജഗ്യാദത്തിലെ എട്ടു അഷ്ടകങ്ങളിലുമുള്ള സൂക്തങ്ങളുടെ വർഗ്ഗസംഖ്യ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ഒരു കൃതിയാണ് ഇതു്. ആകെ ഒൻപതു ശ്ലോകങ്ങളേ ഉള്ളൂ. ഒന്നാമത്തെ ശ്ലോകം സംഖ്യകളെ കാണിക്കുന്ന അക്ഷരങ്ങളുടെ വിവരണമാണ്. ബാക്കി യുള്ളവ ക്രമേണ എട്ടു അഷ്ടകങ്ങളേയും പരാമർശിക്കുന്നു. കടപയാദിക്രമം തന്നെയാണ് ഭട്ടതിരി ഇതിൽ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും ‘ന’ ശൂന്യത്തിനു പകരം പത്തിനേയും ‘ക്ഷ’ ആറിനു പകരം പന്ത്രണ്ടിനേയും ‘ള’ ഒൻപതിനേയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ‘പ്ര’ എന്ന അക്ഷരംകൊണ്ടു രണ്ടു വർഗ്ഗങ്ങളുള്ള സൂക്തദ്വയത്തെ നിർദ്ദേശിയ്ക്കുന്നു. ‘ത’ ഒരധ്യായത്തിന്റെ

അവസാനത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. ജഗദ്രത്തിൽ ആകെ 1017 സൂക്തശ്ലോകങ്ങളും പത്തു മണ്ഡലങ്ങളും എട്ട് അഷ്ടകങ്ങളും ഓരോ അഷ്ടകത്തിലും എട്ട് അധ്യായങ്ങളും എല്ലാ അധ്യായങ്ങളിലുംകൂടി 2006 വർഗ്ഗങ്ങളുമാണല്ലോ ഉള്ളത്. ചില സൂക്തങ്ങൾക്ക് ഒന്നും മറ്റു ചിലതുകൾക്ക് ഒന്നിലധികവും വർഗ്ഗങ്ങളുണ്ട്. ആദ്യത്തെ രണ്ട് ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“നത്യാ വിഘ്നേശ്വരാദീൻ കഥമപി ച മയാ
കഥ്യതേ വൃഞ്ജനോക്ത്യാ
സൂക്താനാം വർഗ്ഗസംഖ്യാ സ്മമീഹ തു തകാ-
രോക്തിരദ്ധ്യായപൂർത്തോ
യുക്താദ്യം തുല്യസൂക്താനുപദിശതു ഭവേ-
ദ്വാദശോക്തോ ക്ഷകാരഃ
പ്രേതി സ്യാദ്വിദ്വികോക്തോ ഭവതു ച ദശസം-
ഖ്യാഭിധായി നകാരഃ.

പ്രോദ്ദേകാദ്രീതരൂപേവിമലവരഗിരാ
പൂർവഗീതേഹരൂരോ
ഭാർഗ്ഗശ്രീഗൗരീമൃച്ഛാഖിലപുരഗതര
പ്രേര്യവേര്യോഗതാഗഃ
ഖേലേഷ്യാദ്രാവ്യരാഗോത്തരപടുഭിരുര
വ്യാപ്രമൈവാഖിലാഘ്നൈഃ
പ്രേഡ്യാവിപ്രപ്രവര്യൈരുരുരുമതിഭീ
രൂപിണീമേഗ്രാസ്താൽ”

ആദ്യത്തേതൊഴികെയുള്ള എട്ടു ശ്ലോകങ്ങൾക്കും ദേവീപരമായിക്കൂടി അർത്ഥകല്പന ചെയ്യാവുന്നതാണെന്നു പറയുമ്പോഴാണ് മഹാകവിയുടെ വിശ്വവചസ്സൃത്തിനു നാം അനന്തകോടി നമസ്കാരം ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നത്.

ആശ്ചലായനക്രിയാക്രമം

ഭട്ടതിരിക്ക് ശ്രൗതവിഷയകമായുള്ള പാണ്ഡിത്യപ്രകർഷണം പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രത്യക്ഷഭവിക്കുന്നു.

“പ്രണമ്യ ശ്രീഹരൻ ഭക്ത്യാ ശൗനകഞ്ചാശ്ചലായനം
തൽപ്രോക്തഗൃഹ്യകർമ്മാണി ശ്ലോകൈർവക്ഷ്യാമി കാന്ദിചിത്”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ ശൗനകനാലും ആശ്ചലായനനാലും പ്രോക്തങ്ങളായ ഗൃഹ്യവിധികളെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ സംഗ്രഹിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹം നമ്മെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നു. ആരംഭത്തിൽ ചന്ദനക്കാവിലെ ഗണപതി, വിഷ്ണു ഈ ദേവന്മാരെയും തിരുനാവായിലെ വിഷ്ണുവിനേയും വന്ദിക്കുന്നുണ്ട്. ആ വന്ദനശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അവയിൽ അത്രയ്ക്കുമാത്രം മഹാകവിയുടെ വ്യക്തിമുദ്ര പതിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

“ബദ്ധീമശ്ചിത്തബന്ധം കളഭവരമുഖം
 ധാമ പാടീരവാടീ-
 ക്ഷേത്രേ വാസുവ്യമേതന്ത്രിഭവനജനന-
 ത്രാണസംഹാരദക്ഷം
 ശശ്യനിശ്രേയസായ സ്മൃതനീജചരണാം-
 ഭോജനീശ്ലേഷലോക-
 ശ്രേയസ്യാകല്പവൃക്ഷപ്രകടിതകരുണാ-
 കന്ദളശ്രീകടാക്ഷം.

ചതുർദ്ദോഷ്ണേ കോഷ്ണസ്തനഭരമാലിംഗനസുഖ-
 പ്രഹൃഷ്ട്യദ്രോമ്ണേ സൈന്യ ത്രിഭുവനപരിത്രാണപടവേ
 പടീരാരാമേമും ജനമനജിഘ്രൈക്ഷേവ വസതേ
 നമസ്തസൈന്യ ധാതേ വിസ്മരഹഃകൗസ്തുഭയുജേ.

കസൈച്ചിദ്രിശ്വസർഗ്ഗസ്ഥിതിവിലയപരി-
 ക്രീഡനോദ്യമഹിന്യേ
 ശ്രീനാവാക്ഷേത്രധാതേ മഹിതനവയതി-
 ദ്രാർച്ചയാമാനായ ധാതേ
 കർവേ ഗോവിന്ദനാതേ ഗളഭൃതവനമാ-
 ലാഖ്യദാതേ നമോസൈ
 ധന്യസ്സാർത്താധിഭൃതേ പ്രണതസുരശിരോ-
 രത്നദീപ്താംഘ്രിസീന്യേ.”

പ്രക്രിയാസർവ്വസ്വം

ഭട്ടതിരി പ്രക്രിയാസർവസ്വമെന്ന മഹനീയമായ വ്യാകരണഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചതു പൂരാടം തിരുനാൾ ചെമ്പകശ്ശേരി മഹാരാജാവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ച് അമ്പലപ്പുഴയിൽവെച്ചാണെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. ആ ആജ്ഞ താഴെ കാണുന്ന വിധത്തിലായിരുന്നു:

“സോമ കദാചന രാജാ സ്വമുണ്ണൈരാകൃഷ്ട്യ സന്നിധിം നീതം
 ശ്രീമാതുദത്തസ്മനം നാരായണസംജ്ഞമശീഷദവനിസ്മരം.

വൃത്തൗ ചാരു ന രൂപസിദ്ധികഥനം; രൂപാവതാരേ പുനഃ
 കൗമുദ്യാദിഷു ചാത്ര സ്മൃതമഖിലം നാസ്തേവ്യ; തസ്മാത്തയാ
 രൂപാനീതിസമസ്തസ്മൃതസഹിതം സ്പഷ്ടം മിതം പ്രക്രിയാ-
 സർവസ്വാഭിഹിതം നിബന്ധനമിദം കാര്യം മദുക്താധ്യനം.

ഇഹ സംജ്ഞാ പരിഭാഷാ സന്ധിഃ കൃത്തദ്ധിതാസ്തമാസാശ്ച
 സ്തീപ്രത്യയാസ്സബർതഃ സുപാം വിധിശ്ചാത്മനേപദവിഭാഃ
 തിങ്ങപി ച ലാർത്ഥവിശേഷാഃ സനന്തയങ്യങ്ലക്ഷ്യ സുബ്ബാതുഃ

ന്യായോ ധാതുരണാദിശ്ചരാദസമിതി സതു വിംശതിഃ ഖണ്ഡഃ

ഇതിരിതോ ഭൂപതിനാമുനാ പുനഃ
ക്ഷണേ ക്ഷണേ ശിക്ഷിതരീതികൗശലഃ
അസാദ്ധ്യവസ്തുനൃപി സ പ്രവൃത്തവാൻ
മഹാർണ്ണവേ പോത ഇവാനിലാശ്രയാൽ.

അയമച്യുതമുക്തപയം പാണിനികാത്യായനാദികാരുണ്യാൽ
യതഃ ഫലപ്രസൂസ്യാൽ കൃതരാഗരസോദ്യ ശബ്ദമാർഗ്ഗജ്ഞാം”

കാശികാവൃത്തിയിൽ രൂപസിദ്ധി ചാരുവായി കഥിക്കപ്പെടാത്തതിനാലും രൂപാവതാരത്തിലും പ്രക്രിയാകൗമുദിയിലും പാണിനിയുടെ എല്ലാ സൂത്രങ്ങളും പരാമർശിക്കപ്പെടാത്തതിനാലും രൂപങ്ങളെ ആനയിക്കുന്നതും സകല പാണിനീസൂത്രങ്ങളേയും സ്വർശിക്കുന്നതും സുസ്പഷ്ടവും മിതവുമായ ഒരു പുതിയ വ്യാകരണം താൻ ഉപദേശിക്കുന്ന രീതിയിൽ നിർമ്മിക്കണമെന്നാണ് രാജാവു അനുശാസിച്ചത്. ഒടുവിൽ ഉജ്വതമായ പദ്യത്തിന്റെ തൃതീയാദത്തിൽ ഗ്രന്ഥം ആരംഭിച്ചതും ചതുർത്ഥപാദത്തിൽ അവസാനിച്ചതുമായ ദിവസങ്ങളുടെ കലിദിന സൂചന ഉണ്ട്. അവ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന കാലമേതെന്നു മുൻപു പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. പൂർവസൂരികളുടെ അനവധി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ സർവസ്വനിർമ്മിതിയിൽ ഭട്ടതിരിക്കു സഹായകമായിട്ടുണ്ട്.

“വൃത്തിം തദ്ധരദത്തരാമവിവൃതീ ഭാഷ്യാദികം കൗമുദീം
തദ്യാഖ്യായമപി ധാതുവൃത്തിയുഗ്മം ദൈവഞ്ച കല്പദ്രുമം
ഭോജോക്തിദ്വയദണ്ഡനാമവിവൃതീ ഭട്ട്യാദികാവ്യത്രയം
തിസ്രശ്ചാമരകോശനാമവിവൃതീഃ സംപ്രേക്ഷ്യ സംക്ഷിപ്യതേ.”

എന്നു കൃൽഖണ്ഡത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ അദ്ദേഹം ഉപന്യസിക്കുന്നു. കേരളീയരായാകരണന്മാരിൽ അദ്ദേഹം വാസുദേവവിജയകാരനായ പട്ടത്തു ഭട്ടതിരിയേയും സുഭദ്രാഹരണകാരനായ നാരായണനേയും സർവപ്രത്യയമാലാകാരനായ ശങ്കരനേയും സ്മരിക്കുന്നു. മുനിത്രയൈകശരണനായി അദ്ദേഹം വ്യാകരണത്തെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുവാൻ ഒരുങ്ങിയില്ല. മറ്റു വിഷയങ്ങളിലെന്നപോലെ ആ ശാസ്ത്രത്തിലും പല പൂർവമതങ്ങളേയും പ്രമാണത്വേന അംഗീകരിച്ചിരുന്ന സരസ്വതീകണ്ഠാഭരണകാരനായ ഭോജരാജാവിനെ അദ്ദേഹം പല അവസരങ്ങളിലും അനുഗമിച്ചു. “ദ്വന്ദ്വഃ കലഹയുഗ്മസമാസാദിഷ്ഠിതി ച ഭോജഃ” എന്നും മറ്റും അദ്ദേഹത്തെ നാമഗ്രഹണം ചെയ്ത് ആദരിക്കുന്ന അവസരങ്ങൾ അനേകമുണ്ട്. മഹാകവി പ്രയോഗങ്ങളേയും അദ്ദേഹം ത്യാജ്യകോടിയിൽ തള്ളിയില്ല.

“വിശ്രാമസ്യാപശബ്ദതം വൃത്തുകൃതം നാദ്രിയാമഹേ,
മുരാരി ഭവഭൂത്യാദിനപ്രമാണികരോതി കഃ?
വിശ്രാമശാഖിനം വാചാം വിശ്രാമോ ഹൃദയസ്യ ച
വിശ്രാമഹേതോരിത്യാദി മഹാന്തസ്തേ പ്രയുജ്ജതേ”

എന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. മുരാരിയോടു തനിക്കു യോജിക്കുവാൻ നിവൃത്തി കാണാത്ത ഘട്ടത്തിൽപ്പോലും

“അനർഘരാഘവാദ്യാങ്കേ സ്വാഹാകാരമിതീരിതം
പഞ്ചികാപി തഥൈവാഹ ന ജാനേ മഹതാം മതിം.”

എന്നു തനിക്കുള്ള അഭിപ്രായത്തെ അത്യന്തം സങ്കോചത്തോടു കൂടിയേ ആവിഷ്കരിക്കുന്നുള്ളൂ. ഭട്ടതിരിക്കു നൈസർഗ്ഗികമായുള്ള വിനയാതിശയം അദ്ദേഹം പ്രസ്തുതകൃതിയിലും അവിടവിടെ പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൃൽഖണ്ഡത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ

“ഗഹനതരഗ്രന്ഥാർത്ഥാനതിവിതതാൻ വീക്ഷ്യ മംക്ഷ്യ സംക്ഷിപതാ
സഖലിതമപി സംഭവേനസ്തുത്ര തു വിബുധാ വിമത്സരാശ്ശരണം”

എന്നും സുബർത്ഥഖണ്ഡത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ

“സ്വനിർമ്മിതത്വപ്രണയാവഗുണിത-
സ്സുകാവ്യദോഷം ന ബുധോപി പശ്യതി
അതോത്ര സൂരിൻ ഗുണദോഷവേദയാൻ
മദ്ദുക്തിസംശോധനകാര്യമർത്ഥയേ”

എന്നും അദ്ദേഹം അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. താൻ നവീനമായി ഒരു മതവും ആവിഷ്കരിക്കുന്നില്ലെന്നും പൂർവമതങ്ങളെ ചർച്ചചെയ്തു നല്ലതിനെ സ്വീകരിക്കുന്നേയുള്ളൂ എന്നും സ്ത്രീപ്രത്യയഖണ്ഡത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ പറയുന്നു:

“ന കിഞ്ചിദത്ര സ്വകപോലകല്പിതം
ലിഖാമി ശാസ്ത്രേ ക്വചിദീക്ഷിതം വിനാ
അനേകഥാ യത്ര പുരാ വിദാം മതം
മനോഹരം തത്ര പരം ഗ്രഹിഷ്യതേ.”

മിതമെന്നും സ്പഷ്ടമെന്നും രണ്ടു വാക്കുകൾ രാജാവ് ഉച്ചരിച്ചു എങ്കിലും അവയുടെ അപ്രായോഗികതയെ ആചാര്യൻ തദ്ധിതഖണ്ഡത്തിന്റെ പരിസമാപ്തിയിൽ,

“സംക്ഷേപാതിശയേപി വാച്യബഹുതാഹേതോരഭ്രദ്രിസ്തരഃ
സ്പഷ്ടത്വേപി കൃതേ സ്വഭാവഗഹനാ ഭാഗാ മനാഗസ്താഃ
ഏവം വ്യക്തിമിയാൻ പദാർത്ഥ ഇയതാ ഗ്രന്ഥേന യാതോയമി-
ത്യേവം യോ വിമുശേൽ സ ഏവ കലയേദസ്മിൻ നിബന്ധേ ഗുണാൻ”

എന്ന പദ്യത്തിൽ വിശദീകരിക്കുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ യഥാക്രമം ന്യായഖണ്ഡത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു:

“ന സർവം സർവസ്യ പ്രിയമപി ഭവേദപ്രിയമപി
കുചിതം കേചിതം കിഞ്ചിദ്യതി യദി, സാർത്ഥാ മമ കൃതഃ
ന വാ ഗൃഹ്ണന്ത്യന്യേ തദപി പദപീയുഷലഹരീ-
പരിക്രിഡാനന്ദഃ ഫലമിദമിദാനീം മമ ന കിം?”

ന്യായഖണ്ഡത്തോടുകൂടി പൂർവഭാഗമവസാനിക്കുന്നു.

വൃത്തം നാനാപ്രമാദാ വിവൃതിഷ്യ കുചിതാ
മാധവാദ്യൈശ്ച സർവം
വ്യാഖ്യായാഖ്യായി ദോഷോ ബഹുലമഘടിതം
പ്രക്രിയാകാവ്യവൃത്തൗ
നാമവ്യാഖ്യാസ്വനന്തം കില തദിഹ മഹാ-
കോവിദൈരപ്യവർജ്ജയാ
വിഭ്രാന്തിശ്ചേൽ കൃശാഭ്യാസിനി കൃശധിഷ്ഠണേ
മാദൃശേ കിന്തു വാച്യം?”

ഭട്ടതിരിക്കു വിദ്യാന്മാരിൽനിന്നു വേണ്ടത്ര പ്രോത്സാഹനം ലഭിച്ചില്ല എന്നു സുബ്ബിധിഖണ്ഡത്തിന്റെ അവസാനത്തിലുള്ള താഴെക്കാണുന്ന പദ്യം വ്യംഗ്യമാക്കുന്നു:

“വിദ്യാംസോ വിദിതം ഹി സർവമിതി ന ദ്രക്ഷ്യന്തി മന്ദാഃ പുനഃ
പ്രാരഭ്യധികമാർഗദർശനപരിഭ്രാന്താ വിരമ്യന്തി ച
അന്യേ മത്സരിണഃ കഥാമപി ച നോ കര്യഃകിമേതൈഃക്ഷതം?
യന്മദ്ബുദ്ധിവിശുദ്ധയേ നരപതേർമ്മോദായ ചേദം കൃതം”

തന്റെ ബുദ്ധിവിശുദ്ധിക്കും രാജാവിന്റെ പ്രീതിക്കുമായി താൻ ആ ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിക്കുന്നു എന്നുള്ളതാകുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമാധാനം. ഭട്ടതിരി കൃഷ്ണാർപ്പണമായാണ് പൂർവഭാഗം അവസാനിപ്പിക്കുന്നത്. “കർമ്മ മേ തദ്ഭ്രയാൽ കൃഷ്ണാർപ്പണം, മേ ഭവതു ച സതതം ധീരഘോരഃ കഥായാം” എന്നും

“ആസ്താമന്യദിഹാർത്ഥശബ്ദലിസഞ്ചിതനാദിക്രിയാ
ശബ്ദവ്യാകൃതിജന്മ പുണ്യനിവഹം പാപഞ്ച വാശോഷജം
സർവം തൽ പ്രജ്ഞഹോമി നന്ദനയേ മന്ദസ്മിതാർദ്രാനനേ
പൂർണ്ണബ്രഹ്മണി ഊർണ്ണമേഷ കന്ദണാസിസ്മർമ്മയി പ്രിയതാം”

എന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ‘ധീരഘോരഃ കഥായാം’ എന്ന വാചകത്തിൽ കലിസുചനയില്ല. ഉത്തരഭാഗം ആരംഭിക്കുന്നത് “ദേവനാരായണക്ഷ്യാപശാസനസ്ഥായിനാ മയാ ധാതവോത്ര വിലിഖ്യന്തേ മാധവോക്തേന വർത്ഥനാ” എന്ന ശ്ലോകത്തോടുകൂടിയാണ്.

പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിന്റെ മഹിമ വാചാമഗോചരമാകുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് അനായാസമായ ഗ്രഹണത്തിനും സ്മരണത്തിനും പ്രയോജകീഭവിക്കുന്ന അനവധി കാരികകളെക്കൊണ്ട് ആ വാങ്മയം ആമൃലാഗ്രം അലംകൃതമാണ്.

“ഭിദ്രേളിമാനി കാഷ്ഠാനി ശാലയോമീ പചേളിമാഃ
ശിദ്രേളിമാ ജീർണ്ണരജസുണജാലം ദഹേളിമം.”

‘സ്വയം ഭിദ്യന്തേ’ ഇത്യാദ്യർത്ഥങ്ങളിലുള്ള ഭിദ്രേളിമാദി പദങ്ങളുടെ പ്രയോഗവിഷയത്തിൽ ഈ കാരികകൾ എത്രമാത്രം ഉപയുക്തങ്ങളാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

“രലയോരൈക്യമിച്ഛന്തി കേചിദിത്യാഹ വൃത്തികൃൽ
ഡലയോർബവയോശ്ചാഹരദോ മായവാദയഃ.
രോഖാ ലേഖാ ജലജഡൗ ബിന്ദൂർവിന്ദൂരിതി ക്രമാൽ
ഡലയോരക്തിദേദസ്മു ജകാരോ നാക്ഷരാന്തരം”

എന്ന കാരികകൾ അവയിൽ പറയുന്ന അക്ഷരങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് എത്രമാത്രം വ്യുൽപ്പാദകങ്ങളാണെന്നും അനുക്തസിദ്ധമാണ്. പ്രക്രിയാകൗമുദീകാരനെ ഭട്ടതിരി പല ഘട്ടങ്ങളിലും ഖണ്ഡിക്കുന്നുണ്ട്. ഭട്ടതിരിയുടെ വ്യാകരണത്തെ അഭിജ്ഞന്മാർ കാവ്യമെന്നു പറയുന്നത് അത്യക്തിയല്ല. ഒരു മഹാകവി വൈയാകരണനായാൽ സഞ്ജാതമാകാവുന്ന ഗുണവൈശിഷ്ട്യം മുഴുവൻ പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിനു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു സമഷ്ടിയായി പറയാം.

“ദേവനാരായണീയം” എന്ന പേരിൽ ധാതുക്കളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു വ്യാകരണഗ്രന്ഥമുണ്ടെന്നും അതു ദേവനാരായന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു രചിച്ചതാണെന്നും അതിന്റെ ഉപക്രമപദ്യം

“ദേവനാരായണക്ഷ്യാപശാസനസ്ഥായിനാ മയാ” എന്നാരംഭിക്കുന്നുവെന്നും ചിലർ സങ്കല്പിക്കുന്നത് അബദ്ധമാണ്. അതു പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിലെ ധാതുഖണ്ഡം മാത്രമാകുന്നു എന്നു പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

സർവസ്വവ്യാഖ്യകൾ

പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിനു രണ്ടു വ്യാഖ്യകൾ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ആദ്യത്തേതു നീലകണ്ഠദീക്ഷിതരുടേതാണ്. രണ്ടാമത്തേതു മനോരമത്തമ്പുരാട്ടിയുടെ ഗുരുനാഥനായ ദേശമംഗലത്തു് ഉഴുത്തിരവാരിയരുടേതാകുന്നു. നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ ഭട്ടതിരിയുടെ സമകാലികനും ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനെ ആശ്രയിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹാഭാരതവാചകനായി അമ്പലപ്പുഴെ താമസിച്ചിരുന്ന ഒരു പണ്ഡിതനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുത്തച്ഛൻ രാമചന്ദ്രദീക്ഷിതരും അച്ഛൻ വരദേശ്വരദീക്ഷിതരും ഗുരുക്കന്മാർ ജ്ഞാനേന്ദ്രനും വെങ്കിടേശ്വരദീക്ഷിതരും ജ്യേഷ്ഠൻ മഹാഭാഷ്യപാരഗനായ സുന്ദരേശ്വരദീക്ഷിതരും അമ്മ കാമാക്ഷിയുമാണെന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നറിയുന്നു. ‘ലളിതാംബാസ്വരൂപി’യായിരുന്നുവത്രേ വെങ്കിടേശ്വരദീക്ഷിതർ. സ്വദേശം ഏതെന്നറിയുന്നില്ല.

പദവാക്യപ്രമാണാനാം പാരഗം വിബുധോത്തമം
രാമചന്ദ്രമഖിന്ദ്രാവ്യപിതാമഹമഹം ഭജേ.

യദീയസ്മരണാദേവ വിന്ദതേർത്ഥചതുഷ്ടയം
പിതരം തമഹം വന്ദേ വരദേശ്വരദീക്ഷിതം.

യസ്യ സ്മരണമാത്രേണ ശാസ്താർത്ഥാനാം പുരഃസ്ഥിതിഃ
ജായതേ തം ഗുരും വന്ദേ ജ്ഞാനേന്ദ്രം ചിരസ്വരൂപിണം.

സുന്ദരേശ്വരയജ്ഞാനം ശേഷാശേഷാർത്ഥവേദനം
ദ്രാതരം പ്രണമാമ്യസ്മൽകാമാക്ഷിം ജനനീമപി.

വെങ്കടേശ്വരയജ്ഞാനം ലളിതാംബാസ്വരൂപിണം
ഭാവയേ ഹൃദയേ സമ്യങ്മദദീഷ്യാർത്ഥസിദ്ധയേ.

കേരളക്ഷിതിപാലേഷു ദേവനാരായണപ്രഭുഃ
ദിജരാജസ്സർവശാസ്ത്രധൂരിണോസ്തി ഹരിപ്രിയഃ.

ഞൈഃ കാരിതം പ്രക്രിയായാസ്സർവ്വസ്വം സകലാർത്ഥദം
തദ്വ്യാഖ്യാനം നീലകണ്ഠദീക്ഷിതേന വിരച്യതേ”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം വ്യാഖ്യാനിച്ചതു പുരാടം തിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചായിരിയ്ക്കാനിടയുണ്ട്. ഏതായാലും 792-നും 798-നും ഇടയ്ക്കായിരുന്നു ആ വ്യാഖ്യയുടെ ആവിർഭാവമെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാണ്. ഉഴുത്തിരവാരീയരുടെ വ്യാഖ്യയിലെ വന്ദനശ്ലോകങ്ങളാണ് താഴെക്കാണുന്നത്:

“ചാരണോദ്ഗീതചരണം ദാരണം വിഘ്നഭൂതാം
കാരണം ജഗതാമേകം വാരണാസ്യമുപാസ്മഹേ.
പശ്യന്ത്യാദിസ്വരൂപാ പദകമലജ്ജ്വല-
മാന്തരധ്യാന്തഹന്ത്രി
വീണാകോണാഭിരാമാ ദിവി ദിവിജകലൈഃ
സ്തുതയാനാപദാനാ
ദേവീദേവാസുരാളീമകടതമണി-
രാജിനീരാജിതാംഘ്രിഃ
കല്യാ കല്യാണദാ മേ സതതഗുരുക്രൂപാ
മാനസേ ലാലസീതു.

മുനിത്രയപദാംഭോജപരാഗപരമാണവഃ
വിമലീകർവതാം ചേതാമുകരം മുഹൂരഞ്ജസാ.

നത്യാ ശ്രീഗുരുപാദാഞ്ജനം സൂത്യാ സൂത്യാ ച തദ്ഗീരഃ
പ്രക്രിയാപൂർവസർവസ്വവ്യാഖ്യാസ്മാദിർവിലിഖ്യതേ.”

“ശ്രീബ്രഹ്മദത്തഗുരുപാദകടാക്ഷവിക്ഷാ-
ഭൂരികൃതാരമഹദ്യയാഖിലകീല്ബിഷേണ
നാരായണേന ലിഖിതാ മതിമദ്ഭിരേഷോ
ശോധ്യാസ്മു ദോഷസഹിതാ യദി പത്രികാ സ്യാൽ”

എന്ന് ഒരു മാതൃകാഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നും ബ്രഹ്മദത്തൻനമ്പൂരിയുടെ ശിഷ്യനായ നാരായണൻനമ്പൂരി ആ വ്യാഖ്യയുടെ ലേഖകനായിരുന്നു എന്നുമാത്രം കരുതിയാൽ മതിയാകുന്നതാണ്. ഉദ്യത്തിരവാരീയർ മുൻപറഞ്ഞ നീലകണ്ഠദീക്ഷിതരുടേയും രാമദ്രദീക്ഷിതരുടേയും ശേഖരകാരനായ നാഗേശദന്റേയും പംക്തികൾ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി മേലും ഒരവസരത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നതാണ്. മഹാമഹോപാധ്യായ കിള്ളിമംഗലത്തു നാരായണൻനമ്പൂരിയും സർവസ്വത്തിൽ ആദ്യം കഠേ ഭാഗം വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. മനോരമത്തമ്പുരാട്ടിയുടെ ശിഷ്യൻ ദേശമംഗലത്തു കൃഷ്ണവാരീയർ സർവസ്വത്തിലെ കാരികകൾക്കു ടീക രചിച്ചിട്ടുള്ളതായും അറിയാം.

ധാതുക്യാവ്യം

പട്ടത്തു വാസുദേവഭട്ടതിരിയുടെ അഞ്ചു സർഗ്ഗങ്ങളടങ്ങിയ വാസുദേവവിജയമെന്ന കാവ്യത്തെപ്പറ്റി ആ പൂർവാചാര്യൻ പ്രതിപാദിക്കാത്തതിനാൽ ഭട്ടതിരി അതിലെ ഇതിവൃത്തം തന്നെ തുടർന്നുകൊണ്ടു മൂന്നു സർഗ്ഗങ്ങളിൽ ധാതുക്യാവ്യം നിർമ്മിച്ചു. മാധവാചാര്യരുടെ ധാതുവൃത്തിയെയാണ് താൻ പ്രമാണീകരിയ്ക്കുന്നത് എന്ന് “ഉദാഹൃതം പാണിനിസൂത്രമണ്ഡലം” എന്ന പ്രഥമശ്ലോകത്തിൽ അദ്ദേഹം വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുത ശാസ്ത്ര കാവ്യത്തിൽ അക്രൂരന്റെ വ്രജപ്രയാണംമുതൽ കംസവധത്തോളമുള്ള ഭാഗവതകഥയാണ് പ്രതിപാദ്യം. 248 പദ്യങ്ങളിൽ 1948 ധാതുക്കൾക്കും ആനുപൂർവിക്രമത്തിനു മഹാകവി ഉദാഹരണങ്ങൾ ഘടിപ്പിക്കുന്നു.

“സ ഗാന്ധിനിഭ്രമമ ഗോകലൈധിതം
സ്മർദ്ധാലുധിഗാധിതകാര്യബാധിനം
ദ്രക്ഷ്യൻ ഹരിം നാഥിതലോകനാഥകം
ദേധേ മുദാ സ്കന്ദിതമന്തരിന്ദ്രിയം”

എന്ന രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ ‘ഭ്ര സത്തായാം’ എന്നതുമുതൽ ‘സ്കന്ദി ആപ്രവണേ’ എന്നതുവരെയുള്ള ആദ്യത്തെ ഒൻപതു ധാതുക്കൾക്ക് ഉദാഹരണങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ധാതുക്യാവ്യത്തിനു മൂക്കോലക്കാരായ ചില പണ്ഡിതന്മാർ ‘ശ്രീകൃഷ്ണാർപ്പണം’ എന്ന ഒരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ വ്യാഖ്യാനം ഉപക്രമിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്:

“സ്മരത ഹരേർമ്മധുരതരം മുരളീനിനദാമൃതം ഹി ശബ്ദമയം

പദയുഗമുഖം ഭവാനന്യാ മഹിഷാരേർമ്മുക്തിനിലയവാസിന്യാഃ
ഗുരുപാദാബ്ജസം സേവാനിതാനവിമലാശയൈഃ
സതീർത്ഥൈരദ്യ ലിഖ്യന്തേ ധാതുക്വാവ്യാർത്ഥലോചനാഃ”

‘ഗുരു’ എന്നു അവർ ഇവിടെ വ്യപദേശിക്കുന്നതു ഭട്ടതിരിയെത്തന്നെയായിരിക്കണം.

“കംസഹിംസാ പ്രബന്ധാർത്ഥോ വിര്യഭക്ത്യാദയോ രസാഃ
ത്രിഭിർദ്വിനൈഃ കൃതം കർമ്മ ത്രിഭിസ്സർഗ്ഗൈശ്ച കഥ്യന്തേ.
അക്രൂരയോഗോ യാത്രാദി ചാപച്ഛേദാന്തചേഷ്ടിതം
മല്ലോദ്യോഗാദി കംസാന്തപര്യന്തം ച ത്ര്യഹേ കൃതം”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു മഹാകവി ആ കാവ്യവും മൂന്നു ദിവസംകൊണ്ടു രചിച്ചതായി അറിയുന്നു. അക്കാലത്തു മൂക്കോല അനേകം വിദ്യാർത്ഥികന്മാരുടെ വാസസ്ഥാനമായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ഭൂമരസന്ദേശത്തിലെ ‘ഭംഗ്യാ വ്യംഗ്യാധ്വനി പരിചിതാൻ’ ഇത്യാദി പദ്യം സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. ധാതുക്വാവ്യത്തിനു രാമപാണിവാദകൃതമായും ഒരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. ഭട്ടതിരിയുടെ സുപ്രസിദ്ധമായ

“ആരൂഢോ ഗരുഡം ഭജാന്തരജശ്രീവന്യമാലാവലിഃ
ക്ഷ്യാമാന്ദോളിതചാമരാന്തരഗതഃ പ്രോദ്ഗീയമാനോമരൈഃ
ചഞ്ചന്ദീനസുവർണ്ണകണ്ഡലധരോ ധാരാധരശ്യാമളഃ
കാലേ മേ ചരമേ മമാക്ഷിപദവിമായാതു നാരായണഃ.”

എന്ന പദ്യം ധാതുക്വാവ്യത്തിലുള്ളതാണ്.

അപാണിനിയപ്രാമാണ്യസാധനം

വ്യാകരണവിഷയത്തിൽ പാണിനി കാത്യായനപത്മജലികൾക്കു മാത്രമല്ല പ്രാമാണ്യം കല്പിക്കേണ്ടതെന്ന പ്രക്രിയാസർവസ്വത്തിൽ ഭട്ടതിരി വെളിപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉൽപതിഷ്ഠിതം ചോളദേശത്തിലെ ചില വൈയാകരണന്മാർക്ക് അസഹ്യമായിത്തോന്നി. അവരിൽ വൈനതേയൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ അദ്ദേഹത്തെ എതിർക്കുകയും സുദർശനൻ എന്ന മറ്റൊരു പണ്ഡിതൻ വൈനതേയമതത്തെ ഖണ്ഡിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒടുവിൽ ഭട്ടതിരി അന്നു ചോളദേശത്തിലെ വൈയാകരണാഗ്രണികളായിരുന്ന സോമേശ്വരദീക്ഷിതരേയും യജ്ഞനാരായണദീക്ഷിതരേയും മാധ്യസ്ഥ്യത്തിനു ക്ഷണിച്ചു. ഗദ്യപദ്യാത്മകമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആ മനോഹരങ്ങളായ ചില പദ്യങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ ഉദ്ധർത്തവ്യങ്ങളാണ്. സോമേശ്വരദീക്ഷിതർ കാമദേവൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതനെ വാദത്തിൽ ജയിച്ചു. ആ ദീക്ഷിതർ രാഘവയാദവീര്യം മുതലായ കൃതികൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. യജ്ഞനാരായണദീക്ഷിതർ ഹരിവംശസാര ചരിതം മുതലായ കൃതികളുടെ പ്രണേതാവായ ഗോവിന്ദദീക്ഷിതരുടെ സീമന്തപുത്രനും സാഹിത്യരത്നാകരം തുടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ രചയിതാവും കൊല്ലം 791 മുതൽ 825 വരെ തഞ്ചാപുര (തഞ്ചാവൂർ) രാജധാനിയെ അലങ്കരിച്ചു

ചോളരാജ്യം ഭരിച്ച സംഗീതസുധാകരാദിവിവിധഗ്രന്ഥനിർമ്മാതാവായ രഘുനാഥനായ കന്റെ പ്രധാനമന്ത്രിയുമായിരുന്നു. 800-ആണ്ടിനു മേലാണ് അപാണിനീയപ്രമാണ്യത്തിന്റെ രചനയെന്ന് ഏകദേശം അനുമാനിക്കാം. ഭട്ടതിരിയുടെ ആശയമെന്തെന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ ഒരു ചെറിയ ഗദ്യത്തിൽ ഉപപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. “ഇന്ദ്രൻ, ചന്ദ്രൻ, കാശക്രമസ്നൻ, ആപിശലി, ശാകടായനൻ മുതലായ പൂർവാചാര്യന്മാരുടെ വ്യാകരണനിബന്ധങ്ങൾ അപ്രമാണങ്ങളാണെന്നും മുനിത്രയോക്തിക്കുമാത്രമേ പ്രമാണ്യമുള്ളൂ എന്നും ചില പണ്ഡിതമ്മന്യന്മാർ കരുതുന്നതു ക്ഷോദകുഷ്മമല്ല. ചന്ദ്രാദികൾ അനാപ്തന്മാരാണെന്ന് ആരെങ്കിലും വാദിക്കുകയാണെങ്കിൽ അതിനുള്ള പ്രമാണം അവർതന്നെ പ്രദർശിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്” എന്നും മറ്റുമാകുന്നു, മഹാകവിയുടെ വാദഗതി.

“ദൃഷ്ട്യാ ശാസ്ത്രഗണാൻ പ്രയോഗസഹിതാൻ പ്രായേണ ദാക്ഷിസുതഃ
 പ്രോചേ; തസ്യ തു വിച്യുതാനി കതിചിൽ കാത്യായനഃ പ്രോക്തവാൻ;
 തദ്ദ്രഷ്ട്യാന്യവദൻ പതഞ്ജലിമുനി; സ്തേനാപ്യനുക്തം ക്വചി-
 ഛ്ലോകാൽ പ്രാക്തനശാസ്ത്രോപി ജഗദുർവിജ്ഞായ ഭോജാദയഃ.”

എന്ന് അദ്ദേഹം ഉറപ്പിച്ചു പറയുന്നു. ശങ്കരഭഗവൽപാദർ, മുരാരി, വിദ്യാരണ്യൻ, നൈഷധവ്യാഖ്യാതാവായ വിശ്വേശ്വരൻ, ക്ഷീരസ്വാമി, വന്ദ്യഘടീയസർവാനന്ദൻ മുതലായി പലരും തന്റെ മതത്തെ അനുകൂലിക്കുന്നതായും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത ക്രോഡപത്രത്തിനു പരപക്ഷഖണ്ഡനമെന്നും പേരുണ്ട്.

“സുദർശനസമാലംബി സോഹം നാരായണോധുനാ
 വൈനതേയ! ഭവൽപക്ഷമാക്രമ്യ സമാതുമാരഭേ.

പാണിന്യുക്തം പ്രമാണം ന തു പുനരപരം
 ചന്ദ്രഭോജാദിശാസ്ത്രം
 കേപ്യാഹസ്തല്ലഘിഷും, ന ഖലു ബഹുവിദാ-
 മസ്തി നിർമ്മൂലവാക്യം,
 ബഹുപംഗീകാരഭേദോ ഭവതി ഗുണവശാൽ;
 പാണിനേഃ പ്രാക് കഥം വാ
 പൂർവ്വോക്തം പാണിനിശ്ചാപ്യനുവദതി; വിരോ-
 ധേപി കല്പോ വികല്പഃ.”

... ..
 “തതോന്യഗ്രന്ഥസന്ദോഹൈർമ്മദുക്താന്യേവ സായയൻ
 വൈനതേയോ മമാത്യന്തം ബന്ധുരേവേതി ശോഭനം.”

... ..
 “ഹേ ശ്രീമച്ഛോളദേശപ്രഥിതബുധവരാഃ
 ശബ്ദശാസ്ത്രാന്തരാനാം
 കോപ്യപ്രമാണ്യമുചേ; കിമിഹി നിഗദിതം
 തത്ര ചാസ്യാദിരേവാഃ

കൗമുദ്യാം ധാതുവൃത്തയാദിഷു കഥിതതയാ
വൈദികാംഗത്വസാമ്യം-
ദ്യുഷ്ടാകം സമ്മതം സ്യാദിതി ലിഖിതമിദം
ശോധയധ്യം മഹാന്തഃ.

ശ്രീസോമേശ്വരദീക്ഷിതാദിധമഹാവിദ്വൽകലാഗ്രേസരാ
മീമാംസാദ്രവ്യശബ്ദതർക്കകുശലാ യുഷ്ഠാനധൃഷ്ട്യോന്നതിൻ
തത്ത്വജ്ഞാൻ കരുണാനിധിൻ പ്രശമിനഃ ശ്രുത്യേദമദ്യർത്ഥയേ
യൽകിഞ്ചിലിഖിതം മയാത്ര, തദിദം സ്വീകാര്യമാര്യാത്മഭിഃ

യുഷ്ഠാഭിഃഖലു കാമദേവവിജയേ വ്യാലേഖി കക്ഷ്യാക്രമ-
സ്തം ദ്രഷ്ടം ഭൃശമുതുകാ വയമതഃ സംപ്രേഷ്യതാം സാംപ്രതം
യുഷ്ഠാദക്ഷവിചക്ഷണോക്തിപദവിസംപ്രേഷണേന ക്ഷണാ-
ദസ്മാകം ഖലു ബുദ്ധിശുദ്ധിരുദയേദിത്യേഷ തത്രാശയഃ.
പ്രയുക്തഹേതൗ ഖലു കാമദേവേ
കൃതോസ്യ ഭംഗഃ പടുദർശനേന;
സോമേശ്വരാഖ്യാഗ്രഹണസ്യ ചൈതൽ
സർവജ്ഞഭാവസ്യ ച യുക്തരൂപം.

യുഷ്ഠദ്വൈദ്യഷ്യധൃതം ഖലു കടകളവി
ത്രായതേ ഭോഗിരാജം
വാണി വേണീവിധുതാമചി സുരസരിതം
കങ്കടീകോ ജടായാം
ഇത്യേവം യജ്ഞനാരായണവിബുധമഹാ-
ദീക്ഷിതാശ്ശത്വർഗ്ഗ
ത്രാണാദ്ദേവസ്യ തസ്മാപ്യപഹരഥ ധിയാ
സാധു സാർവജ്ഞ്യഗർവം.

യുഷ്ഠാസ്വേവ ക്ഷിതീശോ വിപുലനയനിധി-
സ്തീഷ്ഠതേ രാജ്യദ്രഷ്ടൗ
തിഷ്ഠധ്യേ യുയമേവ പ്രഥിതബുധജനേ
സന്ദിഹാനേ സമേതേ
യുഷ്ഠദ്യോ തിഷ്ഠതേ കസ്തീദശമുരുസമാ-
നോപി യുഷ്ഠാദഗന്യഃ?
പ്രജ്ഞാലോ! യജ്ഞനാരായണവിബുധമഹാ-
ദീക്ഷിതാൻ വിക്ഷതേ കഃ?

അസ്വസ്ഥാഃ കേരളസ്ഥാസ്സായമതിമുദവ-
സ്തുത്ര ചാഹം വിശേഷാൽ
സർവേ ദൂരപ്രചാരേ ഖലു ശിഥിലധിഃ

കീം പുനർദ്ദേശഭേദേ?
 ഏവം ഭാവേപി ദൈവൽ കഹചന സമയേ
 കല്യതാ കല്യതേ ചേൽ
 പ്രജ്ഞാബ്ധിൻ യജ്ഞനാരായണവിബുധമഹാ-
 ദീക്ഷിതാനീക്ഷിതാഹേ.”

മാനമേയോദയം

മാനമേയോദയം എന്ന പൂർവ്വിമാംസാ ഗ്രന്ഥത്തിലെ മാനപരിച്ഛേദം ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതിയാണു്. ആ ഗ്രന്ഥം താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ ആരംഭിക്കുന്നു:

“ആചാര്യമതപാഥോയൗ ബാലാനപി നിനീഷതാം
 ധീമതാം കോപി ഗോപാലപോതഃ പേത ഇവാസ്തു നഃ.

മാനമേയവിഭാഗേന വസ്തുനാം ദ്വിവിധാ സ്ഥിതിഃ
 അത്യന്തദയം ബ്രൂമഃ ശ്രീമൽകൗമാരിലാധനാ.”

‘ഉദയം ബ്രൂമഃ’ എന്നാണു് ആചാര്യൻ പ്രതിജ്ഞചെയ്യുന്നതെങ്കിലും മാനപ്രകരണം മാത്രമേ അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ളൂ. മേയപ്രകരണം കോഴിക്കോട്ടു മാനവേദരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായിരുന്ന നാരായണപണ്ഡിതന്റെ കൃതിയാണു്. ഭട്ടതിരി കൗമാരിലനാകയാൽ പ്രത്യക്ഷം, അനുമാനം, ശാബ്ദം, ഉപമാനം, അർത്ഥാപത്തി, അഭാവം എന്നീ ആറു പ്രമാണങ്ങളേയും അംഗീകരിക്കുകയും അവയെ ഉപപാദിയ്ക്കുമ്പോൾ പ്രഭാകരാദിമതങ്ങളെ ഖണ്ഡിയ്ക്കുവാൻ വാല്മീകിരാമായണത്തിലെ “രാമ! ഷഡ്യുക്തയോ ലോകേ യാദിസ്സർവോനാദൃശ്യതേ” എന്ന വാക്യത്തെക്കൂടി ഉദ്ധരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഉപസംഹാരം

ഇതര കൃതികളെപ്പറ്റി വിസ്തരഭയത്താൽ ഒന്നും പറയണമെന്ന് ഉദ്ദേശിയ്ക്കുന്നില്ല. ഉത്തര രാമചരിതം അഞ്ചു സർഗ്ഗങ്ങളുള്ള ഒരു കാവ്യമാണു്. അതിനു് ഉത്തരരാഘവീയമെന്നും പേരുണ്ടു്. അതിന്റെ കർത്താവു ഭട്ടതിരിയല്ലെന്നും രാമചാണിവാദനാണെന്നും അന്യത്ര ഉപപാദിക്കും. ഭട്ടതിരി ഭാഷയിൽ ഒരു ഗ്രന്ഥവും-ഒരു മുക്തകംപോലും- രചിച്ചിട്ടില്ലെന്നാണു് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്. കൂട്ടപ്പാകം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നതിനു യാതൊരു അടിസ്ഥാനവുമില്ല. ഭാരതവർഷത്തിലെ ഏതു ഗ്രന്ഥകാരനോടും കിടന്നില്ലത്തക്ക വാസനയും വൈദഗ്ദ്ധ്യവും വ്യവസായവും ഭട്ടതിരിയുണ്ടായിരുന്നു. മൂന്നു പേരാണു് കേരളസാഹിത്യത്തിന്റെ പരമോച്ചതയെ അവരുടെ വാങ്മയ പരമ്പരകൊണ്ടു പ്രശസ്തമായ രീതിയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതു്. അവർ ശങ്കരഭഗവൽപാദനും വിലാമംഗലത്തു സ്വാമിയാരും നാരായണഭട്ടപാദനമാണെന്നു് ആരും ഉപപാദിക്കേണ്ടതായിട്ടില്ല. ആ കലാദ്രികളുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ അന്യസൂരികൾ കുന്നുകളിലും താണുപോകുന്നു.

ഭട്ടപാദരുടെ ചില സമകാലികന്മാർ, കട്ടഞ്ചേരി ഇരവിച്ചാക്കുയാർ

കട്ടഞ്ചേരി ഇരവിച്ചാക്കുയാരും മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയും തമ്മിലുള്ള സ്നേഹബന്ധത്തെപ്പറ്റി ഇതിനുമുമ്പ് പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അദ്ദേഹം പ്രശസ്തനായ നടനും കഥാപ്രവക്താവുമാണെന്നുള്ളതിനുപുറമെ വാസനാഭാസൂരനായ ഒരു കവിയുമായിരുന്നു. ചാക്കുയാർ മുദ്രാക്ഷസകഥാസാരം എന്നൊരു സരസമായ ലഘുകാവ്യവും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിലെ

“സ്വഭാവമധുരൈർവേദൈഃ പുഷ്പൻ വിബുധസമ്മദം
ശ്ലോലിതോ ഗീർഭിരഗ്രാഭിഃ ശ്രീമാൻ നാരായണോ ജയേൽ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ ശ്രീനാരായണനേയും തന്റെ ഗുരുവായ ഏതോ ഒരു നാരായണച്ചാക്കുയാരേയും വന്ദിക്കുന്നു. ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി മാതൃക കാണിക്കുവാൻ ഉദ്ധരിക്കാം:

“ചാണക്യസ്യ കഥാ സേയം വിദ്യതേ ഗദ്യരൂപിണി
അദ്യ താം പദ്യതാം നേതുദ്യദ്യതോ രവിനർത്തകഃ
നവപ്രയോഗചാതുര്യസുരദീരാജ്ജതാത്മനാ
അനയാ കഥയാ കോ ന മതിമാനതിമാദ്യതി?”

ഈ ഗദ്യരൂപിണിയായ ചാണക്യകഥ ശ്രീവത്സഗോത്രജനായി മഹാദേവതീർത്ഥൻ എന്ന ഒരു പണ്ഡിതന്റെ മുദ്രാക്ഷസം നാടകകഥയാണെന്ന് ഈയിടത്തു വെളിപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിൽ

“ശ്രീമദ്വത്സകലാംബുരാഗിശശിഭിർജീവേന തുലൈദ്യർദ്ധിയാ
കാവ്യാലംകൃതിതന്ത്രഷ്ട്കചതുരൈഃ ഖ്യാതൈഃ ക്ഷമാമണ്ഡലേ
നീതേർബോധയിതാ ക്ഷമാസുരമഹാദേവാഖ്യതീർത്ഥൈഃ കൃതോ
മുദ്രാക്ഷസനാടകോദിതകഥാഭാഗോഗമൽ പുരണം”

എന്നൊരു ശ്ലോകം കാണുന്നു. മഹാദേവൻ ചോളദേശീയനും രവിനർത്തകന്റെ കാലത്തിന് അല്പം മുൻപിൽമാത്രം ജീവിച്ചിരുന്ന ഒരു ഗദ്യകാരനുമായിരുന്നു എന്ന് ഊഹിക്കാം.

പാടലീപുത്രം:

“ബഹുജാതിസമാകീർണ്ണമശോകോദയശോഭനം
ഭ്രമൗ തിലകഭ്രതം യദാഹുഃ പുഷ്പപുരം ജനാഃ.”

രാക്ഷസൻ:

“യോലംകോപനിവാസശ്ച രാമാദിഷ്യ നിരാദരഃ
നയജ്ഞേഷ്യ പ്രസന്നാത്മാ സത്യം രാക്ഷസ ഏവ സഃ.”

“നവഭർത്തൃഷ്യ സക്തിരത്യുദാരാ

സുദ്രശാമിത്യപി സത്യമേവ ജാതം
യദിയം പ്രണനന്ദ നന്ദഭൂമിർ-
ന്നവഭൂപാലസമാഗതാ തദാനീം.”

ഒടുവിലത്തേതിനു മുമ്പിലത്തെ ശ്ലോകം:

“പ്രതിജ്ഞാം നീതൈവം വിപുലമതിരാബധ്യ ച ശിഖാം
നീരാശോപി പ്രീത്യാ നരപതികൃതാശേഷവിഭവഃ
സ കൗടില്യോ ധർമ്മാൻ വിധിവദകരോദാത്മഭവനേ
വദൻ കാലേ കാലേ ഹിതമഖിലമസ്മൈ നരഭജേ.”

രാക്ഷസമാത്യനെ ശ്ലേഷാശ്രിതനായ കവി നരളക്കെന്നു ഒരവസരത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചതു സമുചിതമായില്ല. ചാണക്യസൂത്രം കിളിപ്പാട്ടു പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ വിവൃതമായ ഒരു പരിഭാഷയാകുന്നു.

“കോസൗ വദുരനാരൂഢശൃശ്രൂരഗ്രാസനം ഗതഃ?
നിരസ്യതാം മർക്കടോയമിതി ശ്രുത്യൈവ സോബ്രവിൽ”

എന്ന ശ്ലോകം കിളിപ്പാട്ടിൽ

“ഏതു വടുവിവനഗ്രാസനത്തിങ്ക-
ലേതുമേ ശങ്കളടാതെ കരയേറി
ധൃഷ്ടതയോടുമിരിയ്ക്കുന്നതാരിവൻ?
കഷ്ടമനാരൂഢശൃശ്രുവാകുന്നതും?

കള്ളക്കരങ്ങിനെത്തള്ളിയിഴച്ചുടൻ
തള്ളിപ്പുറത്തു കളവതിനാരുമേ
ഇല്ലയോ നമ്മുടെ ചോറുതിന്നുന്നവർ?
എല്ലാമെവിടേക്കു പോയാരിതുകാലം?”

എന്നു പരാവൃത്തമായിരിക്കുന്നതു നോക്കുക.

മേൽപ്പത്തൂർ മാതൃദത്തഭട്ടതിരി

മഹാകവിയുടെ അനുജനായ മാതൃദത്തനെപ്പറ്റിയും പ്രസംഗവശാൽ മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭക്തിസംവർദ്ധനശതകം എന്ന കൃതി അദ്ദേഹം വിരചിച്ചതാകുന്നു എന്നും സൂചിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

“ഭക്തിസംവർദ്ധനം നാമ ശ്ലോകാനാം ശതകം മയാ
മാതൃദത്താഭിധാനേന വിഷ്ണുപീതൃത്യേ വിനിർമ്മിതം”

എന്നൊരു ശ്ലോകം ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ കാണുന്നുണ്ട്. അതിലെ നൂറു പദ്യങ്ങളും മന്ദാ ക്രാന്താവൃത്തത്തിലാണ് നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. പൂർവാർദ്ധമെന്നും ഉത്തരാർദ്ധമെന്നും രണ്ടു ഭാഗമായി ഗ്രന്ഥം പകുത്തിരിക്കുന്നു. കവിതയ്ക്കു നല്ല ഒഴുക്കും ലാളിത്യവുമുണ്ട്. പൂർവാർദ്ധത്തിൽനിന്നും ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ നിന്നും ഓരോ ശ്ലോകം മാത്രം ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കാം:

“വാമാം വാമാം ക്യിലഹൃദയാം കാമമാത്മന്യകാമാ-
മാഗൃഹ്ണാനഃ പ്രണയചപലഃ കാമതപ്താന്തരാത്മാ
തത്താദൃഗ്ഭിഃ കപടചരിതൈരവബ്ധുമാനസ്തഥാഹം
യോഷിൽക്രിഡാകപിരിതി വിഭോ! മാ പ്രഹസ്യേയ സദ്ഭിഃ.”

“ഭൂതാത്മാനം ഭൂവനവിതതം ഭൂതിസർവസ്വഭാജം
ഭൂശൈർമ്മുശൈരപി ച വിഷയം ഭൂതികാരുണ്യപൂർണ്ണം
ഭൂതഗ്രാമപ്രവേദിഭവം ഭൂർഭൂവസ്സർനിദാനം
ഭൂയോ ഭൂയോ മനസി ഭഗവൻ! ഭാവയേഹം ഭവന്തം.”

നാരായണീയമാകുന്ന പീയൂഷസാഗരത്തിലെ നാലഞ്ചു ബിന്ദുക്കൾ ഭക്തിസംവർദ്ധനത്തി ലും സംക്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പൂരാടം തിരുനാൾ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവ്

പൂരാടം തിരുനാൾ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനെപ്പറ്റി മഹാകവിക്കും നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ മു തലായ ഇതരപണ്ഡിതന്മാർക്കും ഉണ്ടായിരുന്ന ബഹുമാനം എത്രമാത്രമായിരുന്നു എന്ന നാം കണ്ടുവല്ലോ. ദേവനാരായണം അഥവാ വേദാന്തരത്ഥമാല എന്നൊരു കൃതി അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിലെ “ജന്മാദ്യസ്യ യതോന്വയാൽ” എന്ന പ്രഥമശ്ലോ കത്തിന് അത്യന്തം വിസ്തൃതമായ ഒരു ഭാഷ്യമാണ് ആ ഗ്രന്ഥം. പീഠികയിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“നീലകണ്ഠാഭിധാംസ്തദ്വന്നാരായണസമാഹൃയാൻ
അന്യാംശ്ച കൃഷ്ണകലയാ സംഭ്രാന്തൻ നൗമി ദേശികാൻ.

യദ്ഗോത്രജോ യൽപ്രസാദാദ്വേദാന്താനാം പ്രകാശകം
കർവേ ശാസ്തൃപൂവം ഭക്ത്യോ തം വ്യാസം നൗമി ചക്രിണം.

ദേവനാരായണപ്രാപ്യം ദേവനാരായണാശ്രയം
ദേവനാരായണകൃതം ദേവനാരായണാഭിധം.

വേദാന്തരത്ഥാപരനാമധേയം
കാലാഹികാകോളവിനാശഹേതും

ശൃണുതു ജീവാ വിവശാ നിതാന്തം
സഞ്ചിത്യ സഞ്ചിത്യ ഭവാബ്ധിഖേദം.

വേദാന്തരത്നമാലേതി ചാഖ്യായം വിശ്വമുക്തിദം
വേദാന്തവാക്യരത്നാഘ്രൈർന്നിർമ്മിതം കൃഷ്ണമുക്തിദം.
ജീവാഭയപ്രദാനേ ദക്ഷം ഹ്യേതദിമുക്തിദം ജഗതാം
സ്മരതാം ഗൃണതാം നിത്യം നിശമയതാം വല്ലവിസുതൈ കരസം.”

രാജാവിന് ഉപനിഷത്തുകളിലും വിവിധവേദാന്തഗ്രന്ഥങ്ങളിലുമുണ്ടായിരുന്ന അഗാധമായ ജ്ഞാനം പ്രസ്തുതനിബന്ധത്തിൽ പ്രതിവാക്യം സൂടീഭവിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം വന്ദിക്കുന്ന നീലകണ്ഠൻ ‘ശ്രൂയതേ നീലകണ്ഠോക്തിഃ’ എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ സൂതനായ നീലകണ്ഠദീക്ഷിതരും നാരായണൻ സാക്ഷാൽ മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയും തന്നെ.

ശ്രീകുമാരൻനമ്പൂരി

ശിലപ്പുഴയിൽ കേരളീയർക്കു പ്രമാണീഭൂതമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാകുന്നു ശിലപ്പുഴ. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ 46 അധ്യായങ്ങളുള്ള പൂർവഭാഗവും 35 അധ്യായങ്ങളുള്ള ഉത്തരഭാഗവും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. വളരെ വിപുലവും ശിലപ്പുഴയിലെ സമസ്തമായുള്ള സകല വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും സമഗ്രമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നതുമായ പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ പ്രണേതാവു രാമൻനമ്പൂരിയുടെ പുത്രനും ഭാർഗ്ഗവഗോത്രജനുമായ ശ്രീകുമാരൻനമ്പൂരിയാണ് എന്നുള്ളതു് അതിന്റെ പൂർവ്വഭാഗത്തത്തിൽ കാണുന്ന “ശ്രീരാമപുത്രേണ ഭാർഗ്ഗവഗോത്രസംഭൂതഭൂദേവേന ശ്രീകുമാരനാമധേയേന ശ്രീദേവനാരായണരാജചൂഡാമണിപാദസേവകേന ലിഖിതമിദം” എന്ന കുറിപ്പിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. അദ്ദേഹം ചെമ്പകശ്ശേരി പൂരാടംതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ സദസ്യനും ശിലപ്പുഴ നിർമ്മിച്ചതു് ആ തമ്പുരാന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചുമായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. ആ വസ്തുതകൾ തെളിയിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:-

“നാനാവിശാലഗണിതാഗമശിലപ്പുഴസ്താ-
ദ്യുൽപത്തിമുഖ്യഭൂവമളുതവിക്രമാവ്യോം
സേതുർദ്ധകാനനനിവാസകൃതാധിവാസാം
വന്ദേ ഷഡാനനവതിം പരദേവതാം മേ.

യേന്ത്യേ മതംഗദൃകാഗൃപകംജ്ജാത-
മുഖ്യോ മുനീരൂപതയോ മയി സുപ്രസന്നാഃ
ശിലാഗമാംബുനിധിപാരഗതാ മദീയ-
ചിത്തപ്രബോധനകരാ ഗുരവോപ്യമേയാഃ.

സമ്പൂജ്യതേ സദസി ഭാർഗ്ഗവസ്മൃഷ്ടഭൂദാ-
ഗേസ്മിൻ ബുധൈസ്സകലശിലകലാസു യോസൌ

തം മേ നമാമി പിതരം ഭൂഗുവാംശജാതം
ശശശ്ശസ്പപുത്രഹിതപുരണജാഗത്രകം.

ബ്രാഹ്മം ക്ഷാത്രഞ്ച തേജോപ്യഹമഹമികയാ
വർദ്ധതേ യത്ര വിരേ
തസ്യ ശ്രീദേവനാരായണധരണിപതേ-
രാജന്യാജ്ഞാകരോഹം
മന്ദോപ്യത്യന്തമോഹാദതിവിപുലതരേ-
ഭ്യോഥ പൂർവാഗമേഭ്യഃ
സംക്ഷിപ്തം ശില്പരത്നം പ്രലിഖിതമധുനാ
പ്രക്രമേ തൽക്രമേണ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ, ആചാര്യൻ സമ്പ്രദായാനുസാരേണ ബ്രഹ്മാവു്, വിശ്വകർമ്മാവു്, മയൻ
ഈ പുരാണസ്ഥപതികളെ വന്ദിച്ചതിനു ശേഷം പൂർവഭാഗത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ഘടി
പ്പിച്ചിട്ടുള്ളവയാകുന്നു. ആ ഭാഗത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ

“ഇതഥ ശ്രീദേവനാരായണമതിവിവൃതം
ശില്പരത്നാദ്യഭാഗം
ഷട്ചതാരിംശദധ്യായകയുതമതിമ-
ന്ദാത്മബോധപ്രദം യൽ
നാനാഗ്രാമാദിദേവാലയനരഭവനാ-
ദ്യുക്തലക്ഷ്യപ്രകാശം
സംപൂർണ്ണം ജാത, മന്യൂൻ നിഖിലബുധജനാ-
സ്തുത സതുഷ്ടചിത്താഃ.”

ഉത്തരഭാഗം

“അനന്തകോടിബ്രഹ്മാണേധഷ്വഖിലേഷ്വാതതഃക്രമാൽ
നിശ്ലേഷവിശ്വകർത്താ യസ്തു ജീയാന്മധുസുദനഃ”

എന്നു വിഷ്ണുപരമായ വർണ്ണനത്തോടുകൂടി ആരംഭിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ

“അധ്യായൈരഥ സപ്തപഞ്ചകയുതൈഃശ്രീദേവനാരായണ-
പ്രജ്ഞാകല്പിതശില്പരത്നഗതപശ്ചാദ്ഭാഗ അന്തം ഗതഃ
നാനാലക്ഷണമത്രലിംഗമനന്ദിംബാകാരഭൂഷായുധ-
ബ്രഹ്മാശ്യാസനതൽപ്രതിഷ്ഠിതഭവം ജീർണ്ണോദ്ധരാദ്യന്വിതം.

കരുണാപുരസമ്പന്നഗുരൂണാം സുപ്രസാദതഃ
അഹം സിദ്ധരസോസ്മുജ്ഞസ്തുൽപാദേഭ്യോ നമോ നമഃ”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങളുമുണ്ട്. ‘ഇതഥ ശ്രീ’ എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ നിന്നു ശില്പരത്നത്തിനു ദേവ നാരായണമെന്നും സംജന്തയുള്ളതായി വെളിപ്പെടുന്നു.

കന്നംകളത്തിനു സമീപം ചിരമേല്ല്യാട്ട് എന്നൊരു സ്ഥലവും അവിടെ ഒരു സുബ്രഹ്മണ്യ ക്ഷേത്രവുമുണ്ട്. ചിരമേല്ല്യാട്ടു സംസ്കൃതീകരിച്ചതാണ് സേതുർദ്ധ്വകാനനം. ഷഡാനനവ തിയായ പരദേവത സുബ്രഹ്മണ്യനാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ‘ഷഡാനനയതിം’ എ ന്നൊരു അപപാഠത്തെ ആധാരമാക്കി ചിലർ ശ്രീകുമാരന്റെ ഗുരു ഷഡാനനയതിയായിര ന്നു എന്നു പറയുന്നതു് അബദ്ധം തന്നെ. ആചാര്യന്റെ ഗുരുക്കന്മാരിൽ ഒരാൾ സകലശില്പ കലകളിലും കേരളീയരായ് സംപൂജിതനാണെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രശംസിക്കുന്ന സ്വപിതാവു തന്നെയായിരിക്കണം. ശ്രീകുമാരന്റെ സ്വദേശം ചിരമേല്ല്യാടായിരുന്നു എന്നും അവിടെനി ന്നു പുരാടംതിരുനാളുടെ വിവിധശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യവും വിദ്യാജ്ഞപ്രോത്സാഹകത്വവും കേ ട്ട് അദ്ദേഹം അമ്പലപ്പുഴയിൽ ആ തമ്പുരാന്റെ ആശ്രിതനായി താമസിച്ചു എന്നും അനുമാ നിക്കുന്നതിനു ന്യായമുണ്ട്. തന്ത്രസമുച്ചയം, വാസ്തുവിദ്യ, മനുഷ്യാലയചന്ദ്രിക, ശില്പരത്നം ഈ നാലുമാണ് കേരളത്തിലെ ശില്പശാസ്ത്രങ്ങളിൽ അഗ്രസ്ഥാനത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നതു്. ചിത്രലക്ഷണം, വാരലക്ഷണം, ധനുർലക്ഷണം മുതലായ വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി പല രഹ സ്യങ്ങളും നാം ശില്പരത്നത്തിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നു. കർമ്മകാരന്മാരുടെ വേതനക്രമം, ദാരുക്കളുടെ ഖണ്ഡിജ്ഞാനം (കണ്ടിക്കണക്കു്) തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചുപോലും ഗ്ര ന്ഥകാരൻ നമുക്കു പല അറിവുകളും തരുന്നുണ്ട്.

ശില്പരത്നം ഭാഷ എന്നൊരു ഗ്രന്ഥമുണ്ട്. അതിന് ‘അടുക്കു്’ എന്നും, ‘തൈക്കാട്ടുഭാഷ’ എ ന്നുള്ളി പേരുകളുണ്ട്. സുപ്രസിദ്ധശില്പിഗൃഹമായ തൈക്കാട്ടില്ലത്തെ ഒരു നമ്പൂരിയാണ് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവെന്ന് ഊഹിക്കാം. 600-നുമേൽ മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങൾ അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ആശാരിമാരുടെ ഇടയിൽ അതിനു പ്രചുരമായ പ്രചാരമുണ്ട്. കൊ ല്ലം പത്താം ശതകത്തോളമേ പഴക്കമുള്ളൂ. പ്രധാനമായി ദേവാലയനിർമ്മിതിയേയും ആ രുഷംഗികമായി മനുഷ്യാലയ നിർമ്മാണത്തേയും അതിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. ശില്പ രത്നം ഭാഷ ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു:

“വന്ദിച്ചുകൊണ്ടു ഗുരുപാദസരോരുഹം ഞാൻ
മന്ദോപി മന്ദമതിബോധനമർത്ഥമായി
നന്നായ്ച്ചുരുക്കി വിബുധാലയമന്ത്രബിംബ-
വിന്യാസരീതി പറയുന്നതറിഞ്ഞവണ്ണം

ഏവനൊരുത്തനു ഭക്ത്യാ പരദൈവതപൂജയിങ്കൽ മനമുള്ളു
ആയവനാടനേ ചെയ്തു ഗുരുവരണം ശില്പമാരൊടൊക്കുടെ.
പിന്നെത്താനും ഗുരുവും ശില്പിയുമായന്വേഷിച്ചു കല്പിപ്പു
ദേവപ്രതിഷ്ഠചെയ്യാനത്യന്തം നല്ല ഭൂമിയും ദിക്കും.”

ഒടുവിൽ

“ഭാഷാമിത്രം ശില്പിരത്നാവ്യമേവം
ബാലാനാമൊട്ടിഷ്ടമെന്നോർത്തു തീർത്തേൻ
തച്ചാപല്യം മേ കൃപാസാരൂപിഞ്ഞെ
ക്ഷന്തവ്യം വിദ്വന്മാരാനുമി തേളുട്”

എന്നൊരു ശ്ലോകവും കാണുന്നു. മറ്റു ചില സമകാലികന്മാരെപ്പറ്റി ഇരുപത്തൊന്നാമയ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

മാത്തിൽ നാരായണൻനമ്പൂരി

ശിവരാമൻ, പൂർണ്ണസരസ്വതി മുതലായ പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യന്മാർക്കു സദുശനായ ഒരു വ്യാഖ്യാതാവകുന്നു, മാത്തില്ലത്തിൽ നാരായണൻനമ്പൂരി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളായി ഭവദ്രതിയുടെ ഉത്തരരാമചരിതത്തിനു ഭാവർത്ഥദീപികയെന്നും ബോധായനന്റെ ഭഗവദജ്ജുകീയപ്രഹസനത്തിനു ദിങ്മാത്രദർശിനിയെന്നും രണ്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഭാവർത്ഥദീപിക പ്രത്യേകിച്ചും സർവ്വക്ഷമാകുന്നു. ധാതുക്യാവ്യവ്യായയ കൃഷ്ണാർപ്പണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു നിർമ്മൂലമാണെന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. “ഇതി ശ്രീമൽകേരളഭൂവലയമഹിതഭൂഷണോപരിനവഗ്രാമധാമപ്രഥിതപൂർവോത്തര മീമാംസാ പരമാചാര്യശ്രീനാരായണ കവിവരപ്രഥമാന്തോവാസിവിരചിതായാം” എന്നൊരു കുറിപ്പുകാണുന്നതിൽനിന്നു മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ പ്രഥമശിഷ്യനാണ് മാത്തിൽ ഭട്ടതിരി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ഗണനീയമായ കവിതാവാരസനയാലും അനുഗൃഹീതനായിരുന്നു. ദീപികയുടെ ഉപക്രമത്തിൽനിന്നാണ് അടിയിൽ കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്:

“സർവവിദ്യാഗമാചാരപ്രവക്ത്രേ ശ്രുതിചക്ഷുഷേ
ദിവ്യവാണീലതോപഘ്നതരവേ ഗുരവേ നമഃ.

പ്രഭൂതരസവാദോഗ്ഗ്രിനിർവ്വൃഷണീജ്വതയേ
നമശ്ശബ്ദാർത്ഥവിജ്ഞാനഭൂതയേ ഭവദ്രതയേ.

നമോസ്തു കവയേ തസ്മൈ വല്ലീകോദരജന്മനേ
രാമായണമഹാകാവ്യപീയൂഷക്ഷിരസിന്ധവേ.”

“കർമ്മഹേ നിർഭരാകൃതശബ്ദസന്ദർഭവിസ്തരേ
ഉത്തരേ രാമചരിതേ താൽപര്യാർത്ഥനിരൂപണം.

സംപ്രദായസമുച്ഛേദാൽ ഖിലീഭൂതേത്ര നാടകേ
വ്യാക്രിയാ യത്തതസ്ത്യേതന്നിർവഹേമ സമീഹിതം.”

“കവിവര്യോക്തിമാധുര്യമസ്തണീകൃതചേതസാം
സുലഭാനി ഭവേയൂർന്നഃ സഖലിതാനി പദേ പദേ.

വാച്യർത്ഥബോധവിരഹേ ദൂരേ താൽപര്യനിർണ്ണയഃ
വചനപ്രൗഢീദൂർബ്ബോധേഷ്ചാകൃതേഷു തു ക്വാ കഥാ?

ഏവമപ്യത്ര ശബ്ദാർത്ഥവ്യാക്രിയാരചനം ഹി നഃ
അന്വേന നിക്ഷോന്മുഷ്ടമുക്താശ്രദ്ധിപരീക്ഷണം.

ശക്തിവ്യൽപത്തിശിക്ഷാഭിരുത്തേജിതധിയാമപി
ദുസ്സാധാദിരമത്യേഷാ മനീഷാ നൈവ കാ ഗതിഃ?

അനാലോചിതശാസ്താർത്ഥാനപ്രൗഢമതിവൈഭവാൻ
അസ്താനകസ്താദാവിഷ്യാ വ്യാചിഖ്യാസാ പിശാചികാ.”
“ദീപികേവ യതോ ഭാവാനു ഗൃഹാനപി വിഭാവയേൽ
ഭാവർത്ഥദീപികേതീഹ വ്യാഖ്യാസ്താഭിർവിരച്യതേ.”

“നോ വിദ്വദ്ഗണനാശയാ ന ച കവിഖ്യാത്യദ്ഗമശ്രദ്ധയാ
നൈവ സ്വീയവിചാരകൗശലവിധാവിഖ്യാപനോൽകണ്ഠയാ
പീയൂഷദ്രവപിച്ഛിലോക്തിസുഭഗ്രന്ഥാവഗാഹോത്സുക-
സാന്തോല്ലാസകതീർത്ഥദൂർല്ലഭതയാ വ്യാഖ്യാമിമാം കർമ്മഹേ.”

വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ഒടുവിലുള്ള ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി പകർത്താം:

“ദിജവരശ്രവംശശ്രേഷ്ഠമുക്താഫലസ്യ
പ്രസ്തുതവിശദഭാസോ നേത്രനാരായണസ്യ
വിവൃതിരഖിലഹൃദ്യാ പ്രസ്തുതാ യാ നിയോഗാൽ
പരിണതിമപി സാഗാൽ കാവ്യദ്രഷ്ടാനിഷദ്യാ.”

“സർവഥാപി ഹി മന്ദാനാമേഷാ സ്യാദുപകാരിണീ
ഭവദ്രുതിവചസ്സിന്ധുതിതീർഷ്ഠജനതാതരി.

ബ്രഹ്മക്ഷത്രമഹീവതംസകനികേ നാരായണാഖ്യഃ കവിർ-
ജ്ജാതോ യസ്മു വളർക്ഷമംഗലയുതഗ്രാമേ മാഖ്യേ ഗൃഹേ;
തേനേയം ഭവദ്രുതിശ്ചൈവചോഗാഭീര്യക്തൃന്ദാദിമ-
ദ്വാച്യാദൃർത്ഥപരീക്ഷണവ്യസനിനാ ടീകാ പുനർന്നിർമ്മിതാ.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു നാരായണൻനമ്പൂരി, ആരും ശരിക്കു് അർത്ഥമറിയാതെ കഴങ്ങുന്നതും ആരും വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ ഒരുമ്പെടാത്തതും അസ്സുപ്രചാരദശയെ സമീപിച്ചതുമായ ഭവദ്രുതി മഹാകവിയുടെ ഉത്തരരാമചരിതത്തിനു ഭാവർത്ഥദീപിക എന്ന ടീക നിർമ്മിക്കുവാൻ, ആഴ്വാഞ്ചേരിത്തമ്പ്രാക്കളുടെ നിയോഗനിമിത്തം ഉദ്യുക്തനായിരുന്നുവെങ്കിലും. വളർക്ഷമംഗലം എന്നതു വെള്ളാങ്ങല്ലൂരിന്റെ സംസ്കൃതരൂപം

മാകുന്നു. ആ ഗ്രാമത്തിലാണ് മാമെന്ന ഇല്ലം. ഉത്തരരാമചരിതത്തിനു നമുക്ക് ഇതു വരെ ലഭിച്ചിട്ടുള്ള കേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ അതിപ്രാചീനമായുള്ളതു ദീപിക തന്നെയാണ്. ദീപികയ്ക്കു പിന്നീടാണ് ദിങ്മാത്രദർശിനിയുടെ പ്രാദുർഭാവം. ആ വ്യാഖ്യയുടെ ഉപോൽഘാതത്തിൽ

“ബോധായനകവിരചിതേ വിഖ്യാതേ ഭഗവദജ്ജ കാഭീഹിതേ അഭിനേയേതിഗഭീരേ വിശദാനധുനാ കരോമി ഗുലോർത്ഥാൻ”

എന്നും ഉപസംഹാരത്തിൽ

“ഇതി പ്രഹസനാഭിഖ്യോ പൂർണ്ണാ നാട്യനിബന്ധനേ ഹാസ്യഗുഹിതതത്യാർത്ഥേ ടീകാ ദിങ്മാത്രദർശിനി.

ബുധജനമാനസേ ന കിയതീമപി മേ വിവൃതി-
ർമ്മുദമതിരിശതമോഹരഭസോപചിതാ കരുതേ
തദപി കൃശാശയാവശകശീലവമാത്രഹിതാ
യദി തു ഭവിഷ്യതിയമിയതാ സഫലൈവ കൃതിഃ

യശ്ചാസൗ ഭവഭൂതിസൃഷ്ടിജലധേരർത്ഥഘയാദോഗണ-
പ്രക്ഷോഭോത്ഥിതഭീതഭഞ്ജനകരീം വ്യാഖ്യാതരീം നിർമ്മമേ
തേനേയം വിഷമേതിവൃത്തഗഹനേ ബൗധായനീയേ പുനർ-
ന്നാട്യേ ഗർഭിതശാസ്ത്രജ്ഞാഭിതവചോഗംഭീരഗ്മംഹേ കൃതാ.”

ദർശിനി ഭഗവദജ്ജകം അഭിനയിക്കുന്ന ചാക്യാന്മാർക്കു പ്രയോജകീഭവിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശ്യം അതിന്റെ പ്രണേതാവിനു പ്രത്യേകമായുണ്ടായിരുന്നു എന്നു “ബുധജനമാനസേ” എന്ന ശ്ലോകം തെളിയിക്കുന്നു.

രണ്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങളിലും മാത്തിൽ നമ്പൂരി ഭട്ടതിരിയുടെ നാരായണീയത്തിൽനിന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. ദീപികയിൽ ഉത്തരരാമചരിതം രണ്ടാമങ്കത്തിൽ ദേവ യാനമെന്നെന്ന് “അസ്മദ്ഗുരുഭിശ്ശ്രീമദ്ഗുരുവായുനാമസ്സോത്രരതേ പ്രദർശികം” എന്ന് ഉപന്യസിച്ചുകൊണ്ടു ചതുർത്ഥദശകത്തിലുള്ള “ഊർദ്ധ്വലോകകൃതകീ തു മൂർദ്ധ്വതഃ” ഇ ത്യാദി നാലു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ദർശിനിയിൽ “മേധ്യമരണ്യം” എന്ന പങ്ക്തി വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ “യഥോക്തമസ്മദ്ഗുരുഭിശ്ശ്രീമദ്ഗുരുമരുൽപരാധീശസ്തുതം” എന്നു പ്രസ്താ വിച്ചുകൊണ്ടു 84-ആം ദശകത്തിലെ “ആചാര്യവ്യാഖ്യാനസ്ഥാരണി” എന്ന ശ്ലോകം പ്ര ദർശിപ്പിക്കുന്നു. ഉത്തരരാമചരിതത്തിലെ പ്രഥമ പദ്യത്തിൽ ‘പ്രശാസ്യഹേ’ എന്നൊരു ക്രിയാപദമുണ്ടല്ലോ. അതിനെപ്പറ്റി ദീപികയിൽ ചർച്ചചെയ്യുമ്പോൾ ‘അത്ര അനുശാസ നാർത്ഥസ്യ ശാസേഃ പരസ്പെപദിത്യാദിച്ഛാർത്ഥസ്യത്യാങ്പൂർവ്വസ്യ ഏവാത്മനേപദ വിധാനാൽ പ്രശാസ്യഹേ ഇതിപാഠശ്ചിന്ത്യ ഇതി സാഹിത്യമല്ലഃ’ ‘പ്രായേണാങ് പൂർവ

ഇത്യുക്തേ: പ്രശാന്ത ഇത്യപി ഇതി പ്രക്രിയാസർവസ്വകഥനാൽ സാധ്യ് എന്നൊരു വിമർശനം കാണുന്നതിൽ നിന്നു സർവസ്വത്തിനു പിന്നീടാണ് ദ്വീപികയുടെ നിർമ്മിതി എന്നു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. മാത്തിൽ നമ്പൂരി ചതുശ്ലോകങ്ങളിലും ഒന്നുപോലെ നിഷ്ണാതനായിരുന്നതിനു പുറമേ ശ്രുതിസ്മൃതികൾ, ഭാഗവതാദിപുരാണങ്ങൾ, ഭഗവൽഗീത, വിവിധകാവ്യനാടകങ്ങൾ,

അലങ്കാരം എന്നിവയിലും പരിനിഷ്ഠിതമായ ജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പൂർണ്ണമായ സാക്ഷ്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ രണ്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങളും വഹിക്കുന്നു. ഭട്ടതിരിയോട് അദ്ദേഹം പ്രധാനമായി അഭ്യസിച്ചതു പൂർവ്വോത്തരമിമാംസകളായിരുന്നു.

തത്ത്വാര്ത്ഥദീപിക

ധർമ്മകീർത്തിയുടെ രൂപാവതാരത്തിനു മേൽ പ്രസ്താവിക്കുവാൻ പോകുന്ന ശങ്കരവാരീയരുടെ നീവിയെന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിനുപുറമേ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ ഏതോ ഒരു ശിഷ്യന്റെ 'തത്ത്വാര്ത്ഥദീപിക' എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനവുമുണ്ട്. തത്ത്വാര്ത്ഥദീപികയും സാമാന്യം നല്ല ഒരു ടീകതന്നെ. അതിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അധോലിഖിതമായ ശ്ലോകം കാണുന്നു:

“നത്യാ സർവസ്വകൃതം നാരായണമലചരിതമാചാര്യം
രൂപാവതാരടീകാം കരോതി തത്ത്വാര്ത്ഥദീപികാം കശ്ചിത്”

അവസാനത്തിൽ

“ശ്രീനാരായണകാരണ്യാട്ടീകാ തത്ത്വാര്ത്ഥദീപികാ
സമാപ്താ; പരിഗൃഹ്ണതു സജ്ജനാ വിതമത്സരാഃ”

എന്ന് ഒരു ശ്ലോകമുണ്ട്. ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ ഭട്ടതിരിയുടെ ശിഷ്യന്മാരിൽ അന്യതമനാണു തത്ത്വാര്ത്ഥദീപികയുടെ പ്രണേതാവെന്ന് വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതു മാത്തിൽ നമ്പൂരിതന്നെയോ എന്നു ക്ലേശമായി പറയാൻ പ്രയാസമുണ്ട്.

ധാതുരത്നാവലി

നാരായണശിഷ്യനായ ഒരു പണ്ഡിതൻ ധാതുരത്നാവലി എന്ന പേരിൽ ഒരു വ്യാകരണഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“ശ്രീനാരായണമിശ്രശ്രീഗുരുചരണാരുവിന്ദയഗുരുമഹം
നിശ്ശേഷവിബുധപടലീശേശ്രുയിതം ശശ്യാദാശ്രയേ മനസാ.

വൃകോദരാദ്യൈരദിതേഷ്വനേക-
ദിഗാശ്രയാ യേ ഖലു ധാതുസംഘഃ

മരുകുതിതസ്സാനഖിലാനദാഹ-
ത്യാരോപിതപ്രായമമ ഗ്രഥമാഃ”

എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലും

“ഇതി ശ്രീമാതുദത്താഖ്യകരുണാബലശാലിനാ
ബാലേന രചിതാ സേയം ധാതുരന്താവലീ ജയേൽ.

ശോധനാക്ഷമതമേന കേനചിൽ
ബാലകേന കരുകാനിഗ്രഹിതാം
ധാതുരന്തമഹിതാവലീം ബുധാ-
ശ്ലോധയതു മതിശാണശീലനൈ.

ഹംഹോ സുധീനിവഹ! ദേശികവാങ്മഹാബ്ബി-
കല്പദ്രമാദധിഗതാം ഗുരുദേവതുഷ്ടയാ
ഭ്രൂസ്യുവൃത്തലളിതാം മമ ധാതുരൂപ-
രന്താവലീം കലയ കണ്യതദേ ലുറന്തിം.”

എന്ന് അവസാനത്തിലും ചില ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നു. ആദ്യത്തേ ശ്ലോകത്തിൽ പറയുന്ന ‘നാരായണമിശ്രൻ’ മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയല്ലാതെ മറ്റൊരാചാര്യനാകുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. അദ്ദേഹമാണ് രന്താവലീകാരനെ ആ ഗ്രന്ഥരചനയ്ക്ക് ഉപദേശിച്ചതെന്നും വെളിപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുരസ്കരത്താവായ മാതുദത്തൻ ആരെന്നും വെളിപ്പെടുത്തില്ല. അനുഷ്ടുപ്ശ്ലോകങ്ങളിലാണ് ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രചന.

“ഗമനേ രംഗതിതി സ്യച്ഛങ്കായാമരഗന്ധിതഃ
ആസ്വാദനേ രാഗയതേ ചാവത്രാദ്യാവുഭാവപി”

എന്ന ശ്ലോകം അതിലെ പ്രതിപാദനരീതിക്ക് ഉദാഹരണമായി ഗ്രഹിക്കാം.

പ്രക്രിയാസാരം

പ്രക്രിയാസാരം എന്നൊരു ചെറിയ വ്യാകരണഗ്രന്ഥം അക്കാലത്തു നാരായണൻനമ്പൂരി എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ രചിക്കുകയുണ്ടായി. “വ്യലേഖി പ്രക്രിയാ സാരോ നാരായണബുധോദിതഃ” എന്ന് ഒരു മാതൃകാഗ്രന്ഥത്തിൽ കൈലാസനാഥൻ എന്ന ലേഖകൻ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. പ്രക്രിയാസർവസ്വം, പ്രക്രിയാകൗമുദി, രൂപാവതാരം എന്നീ മൂന്നു നിബന്ധങ്ങളും നോക്കിയാണ് പ്രസ്തുത കൃതി രചിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു

“പ്രക്രിയായാശ്ച സർവസ്വം പ്രക്രിയാകൗമുദീം തഥാ
രൂപാവതാരഞ്ചാലോക്യ പ്രക്രിയാസാര ഇഹരിതഃ”

എന്ന് അതിന്റെ അവസാനത്തിലുള്ള ഒരു ശ്ലോകത്തിൽനിന്നും നാം ഗ്രഹിക്കുന്നു.

“വാച്യവാചകരൂപായ പ്രകൃതിപ്രത്യയാത്മനേ
നമശ്ശബ്ദാർത്ഥനിയയേ ഹരയേ പരമാത്മനേ”

എന്നതാണ് വന്ദനശ്ലോകം.

“ബാലേന കേനാപി ബുധോത്തമാനാം
പഥാനമാലോകിതുമുത്സുകേന
വ്യായുധ്യം വ്യാകരണാനുസാരി
ഗ്രന്ഥസ്സധീന്ദ്രേസ്യവീശോധിതോസ്തു”

എന്നൊരു ശ്ലോകവും അവസാനത്തിൽ കാണുന്നു. ഈ നാരായണന്റെ ദേശമേതെന്ന് അറിയുന്നില്ല.

തന്ത്രപ്രായശ്ചിത്തം

മൂക്കോലക്കാരനായ ഒരു നമ്പൂരി തന്ത്രപ്രായശ്ചിത്തം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ പതിനാലു പരിച്ഛേദങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. തന്ത്രസംബന്ധമായുള്ള പ്രായശ്ചിത്തപദ്ധതിയാണ് വിഷയം. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ ഉദ്ധരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു:

“ഭക്തിപ്രപന്നചിത്താനാം ഭക്തിമുക്തിപ്രദായിനീം
മുക്തിഗേഹാസിനീമംബാം നക്തന്ദിവമുപാസ്മഹേ.

ശ്രീമാതുദത്തതനയം സാക്ഷാനാരായണം പരം
മാതുദത്താഭിധാനം ച ഗുരുകാരണ്യഭാജനം

കൃഷ്ണാഖ്യം ചാജ്ഞതാഹേതുപാപപൂഗാഭിവാദനം
നമാമി നമനീയാംഘ്രീൻ ഗുരൂനേതാനഹർന്നിശം”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു തന്ത്രപ്രായശ്ചിത്തകാരൻ മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയുടേയും മാതുദത്തന്റേയും കൃഷ്ണന്റേയും ശിഷ്യനായിരുന്നു എന്നറിയുന്നു. സാക്ഷാച്ഛബ്ദംകൊണ്ട് മേല്പുത്തൂരിനെയല്ലാതെ വിശേഷിപ്പിക്കുവാൻ ന്യായമില്ല. മാതുദത്തൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ അനുജനായിരിക്കണം. ആഗമശാസ്ത്രാചാര്യനായിരുന്നിരിക്കാം കൃഷ്ണൻ. കല്പകഞ്ചേരി തന്ത്രാക്കളുടെ നിദേശമനുസരിച്ചാണ് കവി പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥം രചിച്ചത്.

അക്കിത്തത്തു നാരായണൻനമ്പൂരി

വേണനാട്ട് അക്കിത്തത്തു നാരായണൻനമ്പൂരി ഒരു പ്രശസ്തനായ വേദജ്ഞനും വൈയാകരണനുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളായി (1) ശൗനകന്റെ സർവ്വാനുകൂലമണി, (2) പ്രൈഷം, (3) വാരരുചസംഗ്രഹം, (4) കൈയടന്റെ മഹാഭാഷ്യപ്രദീപം എന്നീ ഉൽകൃഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കു 'ദീപപ്രഭ്' എന്ന പേരിൽ നാലു വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രദീപവ്യാഖ്യാനം കഠിന പ്രകാശിക എന്നും നാമാന്തരം കാണുന്നു. യജുർവേദസംഗ്രഹവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്നു അനുമതിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. ചുവടെ ചേർക്കുന്ന ശ്ലോകം വാരരുചസംഗ്രഹവ്യാഖ്യയിലുള്ളതാണ്:

“ഏവം വരരുചിപ്രോക്തഃ സംഗ്രഹശ്ചർച്ചിതോ മയാ
യഥാമതി ന കാർത്ത്യായേന ഭാസന്തേ താദൃശാഃ കില.”

“വേദോ നാമ മഹൽപദം ജനപദോ യത്ര ദ്വിജാനാം തതി-
സ്സാംഗം വേദമധീത്യ വാച്യമഖിലം മീമാംസതേ സുസ്ഫുടം
തത്ര ഗ്രാമവരേ ക്വചിന്നിവസതാ നാമ്നാ ച നാരായണ-
നൈഷാ വാരരുചാർത്ഥദീപനപരാ ദീപപ്രഭാ നിർമ്മിതാ.

“മാതൃര്യമുത്സാര്യ നവത്വദോഷം
വിസ്തുത്യ നൈകദ്യക്താമുപേക്ഷാ
ത്യക്ത്വാ ഗുണാനാം പരിഗൃഹ്യ ലേശം
ഹേകാ ഇദം ശോധയിതും യതഥാ”

കൈയടവ്യാഖ്യാനത്തിൽ സ്വചരിത്രത്തെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം കുറേക്കൂടി വിസ്തരിച്ചു പ്രസ്താവിക്കുന്നു:

“ബ്രഹ്മക്ഷേത്രോ ജയതി വിപുലോ ഭൂപ്രദേശോ; മഹാന്തോ
യത്രാചാര്യഃ ശ്രുതിഷു നിരതാശ്ശങ്കരാദ്യാ ബഭ്രുവുഃ
അബ്ബു ജ്യോതിഃപ്രസരസുഭഗേ നിർമ്മമേ ജാമദഗ്നോ
യം ബ്രഹ്മാർത്ഥം. ഭൂവനമഹിതം കേരളാവാസഹൃദ്യം.

യത്ര ദ്വിജാനാം തപസാ പൃഥിവി ദേവമാതൃകാ
നദീമാതൃകയാ തുല്യാ സദാ സസ്യപ്രവർത്തിനീ.

തത്ര വല്ലികവിണയോർന്നദ്യോർമ്മധ്യേ ദ്വിജാതയഃ
പ്രശസ്തഗ്രാമവാസ്തവ്യാ അന്തർവാനയ ഉത്തമാഃ

ചൂർണ്ണിനിലാമഹാനദ്യാ യത്ര സ്തസ്തത്ര യേ ദ്വിജാഃ
വസന്തി തേഷാം മാഹാത്മ്യം കോ വക്തൃം ശക്ന്യാദ്ഭവി?

വർണ്ണാശ്രമാണാമാചാരോ നിത്യം യത്ര പ്രവർത്തതേ
അഗ്നിഷ്ടോമപ്രഭൃതയഃ കൃതവോ വിതതാസ്സദാ.

അനുഗ്രഹേ നിഗ്രഹേ ച തേഷാം സാമർത്ഥ്യമദ്ഭൂതം.
അത ഏവ നിരാതകാ വർത്തന്തേ തത്ര ഹി പ്രജാഃ
വേദോ നാമ ... ..
... .. കൈയടഭാഷ്യദീപനപരാ ദീപപ്രഭാ നിർമ്മിതാ.

ഗ്രാമോ മഹാവിഹാരാവ്യോ ഭൂസുരസ്വാമികോ മഹാൻ
യത്ര സന്നിഹിതോ വിഷ്ണുർഭക്താനുഗ്രഹതൽപരഃ

ആഹിതാഗ്നീധിം യത്ര ഗേഹം ഗൗണം പ്രചക്ഷതേ
തത്രോദ്ഭൂതേന രചിതാ ടീകൈഷാ സംസ്കൃതാത്മനാ.
ആര്യാഖ്യാ ജനനീ യസ്യ ദേവശർമ്മാഭിധഃ പിതാ
ആചാര്യോ ദേശികശൈവ വേദവേദാംഗതത്ത്വവിൽ.

തേഭ്യസ്തൃച്ഛിഷ്യതഃ ശ്രുത്യാ മഹാഭാഷ്യസ്യ കൈയടം
ശിഷ്യേഭ്യശ്ചാസക്രൂത്യാ വ്യാഖ്യാ കാപി വിനിർമ്മിതാ.

വിദ്യാന്തരേഷു മേ യത ഇഹൈവാദർശവൽ സ്തരേൽ.
തന്നാത്ര വർണ്ണ്യതേ സ്മാഭിഃശ്ലാലാ സദ്ഭിർവിശർഹിതാ.

വാചോ വ്യാകരണാച്ഛാഖിഃ സ്ഹിതാ മേ മനസോ ഭവേൽ
ഇത്യാശയേന വ്യാഖ്യായി ന ഇ വിദ്യാമദാദിനാ.

മത്തോപി യോ മന്ദമതിരധികാരി മതോത്ര മേ
അത്യന്തം വിദുഷാം ത്വത്ര പ്രതീതേർല്ലാഘവം ഫലം.

തസ്മാൽ സതുഷ്ടമനസോ ഗുണഗൃഹ്യാ അമതരാഃ
സന്തഃ പരീക്ഷാം കർവന്തു ശബ്ദശാസ്ത്രേ കൃതശ്രമാഃ

സ്ഖലിതം മതിമാന്യാദേർമ്മയാ യദ്യത്ര സംഭവേൽ
തൽ സമാധാതുമർഹന്തി സന്തോ മയി കൃപാലവഃ.

ന ഹി സദ്വർത്തനാ ഗച്ഛൻ സ്ഖലിതേഷുപ്യപോദ്യതേ;
ഇതി ചോക്തം ഭട്ടപാദൈസ്തൽ സദ്ഭിഃ ക്ഷമ്യതാമിദം.

ഏതച്ച പ്രാർത്ഥയേഹം വിലസതു ഹൃദയേ
സർവദാ സജ്ജനാനാം
വ്യാഖ്യേയം മാ കദാചിത് ക്വചിദിയമസതാം

കർണ്ണരന്ധ്രേ പ്രപഞ്ചം
സന്തോ ഹി പ്രസ്ഖലനം പുരുഷമനുപദം
വീക്ഷ്യ ഹസ്താവലംബം
കർവന്ത്യന്യേ മഹാന്തം മനുജമപി തൃണ-
ച്ഛന്നകൂപേ നയന്തേ.

നമോ നമഃ പാണിനയേ നമഃ കാത്യായനായ ച
അഹീന്ദ്രായ നമസ്തേഭ്യോ മൂനീന്ദ്രേഭ്യോ നമോ നമഃ

പദക്രമാഭ്യോം സഹിതാം. സാംഗാം ബഹുവ്യചസംഹിതാം
ചത്യാരിംഗം ബ്രാഹ്മണഞ്ച ത്രൈശം ച സരഹസ്യകം

യേസ്യഭ്യം വിതരന്തി സു ശബ്ദശാസ്ത്രം വിശേഷതഃ
അന്യച്ഛ തേഭ്യസ്തർവേഭ്യോ ദേശികേഭ്യോ നമോ നമഃ.

മഹാവിഹാരപതയേ ഭജതാം കല്പശാഖിനേ
നരസിംഹാത്മനേ ലക്ഷ്മീനാമായ ഹരയേ നമഃ.”

തൃപ്പൂണിത്തുറയ്ക്കു തെക്കുകിഴക്കായി പെരുമ്പള്ളി എന്നൊരു സ്ഥലവും അവിടെ ഒരു നര സിംഹക്ഷേത്രവുമുണ്ട്. ആ പെരുമ്പള്ളിതന്നെയാണ് മഹാവിഹാരം. ആചാര്യന്റെ മാതാവിന്റെ പേർ ആര്യയെന്നും പിതാവിന്റേതു ദേവനെന്നുമായിരുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ തുറന്നു പറയുന്നുണ്ട്. ‘ആഹിതാഗ്നി’ എന്നായിരുന്നു ഇല്ലപ്പേർ. അതിനു ശരിയായ ഭാഷാനാമം അക്കിത്തമെന്നാണ്. ഇപ്പോഴും അക്കിത്തമെന്ന ഒരില്ലം കാണാനുണ്ടെങ്കിലും അതു പെരുമ്പള്ളിയിലല്ല. പക്ഷെ വല്ല കാരണവശാലും കാലാന്തരത്തിൽ ആ കുടുംബം ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥാനത്തു താമസം മാറ്റിയിരിക്കാം. ‘ന ഹി സദ്വർമ്മനാ’ എന്ന പദ്യത്തിൽ സ്മൃതനായ ഭട്ടപാദർ മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയായിരിക്കാം. “ഉക്തം ഹൃസ്വദാചാര്യൈഃ വ്യാദായ സ്വപിതീതി സമ്മീല്യ ഹസതീത്യുപ സംഖ്യാനമപൂർവകാലത്യാദിത്യാദി” എന്ന വാരരുച സംഗ്രഹവ്യാഖ്യയിൽ ഒരു പങ്ക്തി കാണുന്നു. ആ വാർത്തികം കാശികാവൃത്തിയിലല്ലാതെ സർവസ്വത്തിൽ കാണുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അസ്മദാചാര്യൈഃ എന്ന പദം കൊണ്ടു നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതു വൃത്തികാരഭോജാദികളെയായിരിക്കണം. ‘ബ്രഹ്മക്ഷേത്രോ’ ഇത്യാദി പദ്യങ്ങൾ സർവ്വാനുകൂലമണീദീപ പ്രഭയിലും കാണാനുണ്ട്. അതിൽ

“ഗ്രാമേ മഹാവിഹാരാഖ്യേ ജാതേനാംഗിരസാം ക്ഷേ
ആര്യാസുതേന ടീകേയം ലിഖിതാ ദേവശർമ്മണാ”

എന്നും ഒരു ശ്ലോകമുണ്ട്. ഗ്രന്ഥകർത്താവിനെ പിതാവിന്റെ നാമമായ ദേവശർമ്മപദം കൊണ്ടും വ്യപദേശിച്ചിരുന്നുവോ എന്നറിയുന്നില്ല. അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ആംഗിര സഗോത്രജനാണെന്നു വരുന്നു.

യങ്ങ്ലിക്സങ്ഗ്രഹം

എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ (വ്യാകരണഗ്രന്ഥം) കർത്താവും ഈ നാരായണൻതന്നെയാണെന്നു തോന്നുന്നു.

“ആഹിതാഗ്നിഗൃഹാഭ്യേന ശാബ്ദസിംഹേന യേ കൃതാഃ
യങ്ങ്ലിക്സംഗ്രഹശ്ലോകാസ്ത്വദ്യാവൈഷ്യാ മയാ കൃതാ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം അതിന്റെ ഒരു വ്യാഖ്യാനത്തിൽ കാണുമാറുണ്ട്. ആ വ്യാഖ്യാനം മറ്റൊരു പണ്ഡിതന്റെയായിരിക്കണം. ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു:

“പ്രണിപത്യ ജഗന്നാഥം രാമം രാജീവലോചനം
പ്രക്രിയാ യങ്ങ്ലിക്സഃ കൈശ്ചിൽ പദൈഃ കിമപി ഗദ്യതേ.
ധാതോർഹലാദേരേകോചോ യങ്ങ്പ്രത്യയ ഇഹ സ്മൃതഃ
ക്രിയാസമഭിഹാരാർത്ഥേ പ്രത്യയേഭ്യസ്തഥാ പുനഃ

കൗടില്യേ ഭാവഗർഹായാം ലുപാദേശ്ച യങ്ങ് പുനഃ
യങ്ങ്ഓചി ചേതി തസ്യാസ്യ ലുഗപി പ്രത്യയേ സ്മൃതഃ”

“തഥാ ച ഭാഷ്യകാരേണ ഹൃശ്നുഗ്രഹണമേവ തൽ
ഭാഷായാം യങ്ങ്ലുഗസ്തീതി ലിംഗത്വേന സമർത്ഥിതം.

വൃത്തികാരാദയോപ്യത്ര തദേവ മതമാസ്മിതാഃ
അസ്യാഭിരപി തന്നിത്യം പ്രക്രിയാത്ര പ്രദർശ്യതേ.”

“യോ വേദ യങ്ങ്ലിക്സം സമ്യക് സ വൈയാകരണാഗ്രണീഃ
ഇത്യേതദ്ഭാഷ്യകാരേണ പ്രശംസാർത്ഥം പ്രദർശിതം.”

ലുബാദിരൂപങ്ങൾക്കും സംഗ്രഹശ്ലോകങ്ങൾ ദീപപ്രഭാകാരൻ രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നു.

“വൈയാകരണികയാ യഃ സ്പ്പഹയതി സംശ്ലാഘനായ ജനഃ
തിഷ്ഠേത സതാം സംസദി സ പ്രതിപദമാലഭാരിനിജകണ്ഠഃ”

എന്നതു് അതിലെ ഒരു ശ്ലോകമാകുന്നു.

പ്രൈഷാർത്ഥവിവൃതി

പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു:

“വിഘ്നേശ്വരം പ്രണമ്യാഹം വാദേവീഞ്ച ഗുരുനപി
വക്ഷ്യാമി പദ്യബന്ധേന പ്രൈഷാർത്ഥം ബ്രഹ്മചാരിണഃ

ബ്രഹ്മചാര്യസി വാക്യേന കർമ്മണാനേന മാനവ!
ജന്മാന്തരം പ്രാപ്തവാംസ്തം ബ്രഹ്മജന്മാഖ്യയോത്തമം.

ആചാര്യോ ജനകോ യത്ര സാവിത്രി ജനനീ മതാ
നാമാന്തരം ത്വയാ പ്രാപ്തമധുനാ ബ്രഹ്മചാര്യസി.

യദ്വൈ തേനാശ്രമപ്രാപ്തഃ കഥ്യതേ പ്രാഗനാശ്രമി
ബ്രഹ്മചര്യാശ്രമം പ്രാപ്തസ്തസ്മാത്ത്വം ബ്രഹ്മചാര്യസി.

ഇത്യർത്ഥഃ കഥ്യതേന്യോപി തസ്യർത്ഥഃ കീർത്ത്യതേ മയാ
ബ്രഹ്മശബ്ദോ വേദരാഗൗ വർത്തതേ ചരതിർഗൃതൗ.

താച്ഛീലേ ച ണിനിം വിദ്യാദ്യോഗ്യതാ തേന ലക്ഷ്യതേ
വേദാധിഗമയോഗ്യസ്തം സംജാതോ നേന കർമ്മണാ.

അസ്ഥാൽ പൂർവം വേദപാഠേ ന യോഗ്യശ്ശുഭസാമ്യതഃ
ന ചാഭിവാഹരേദബ്രഹ്മേത്യേവം ഹി മനരബ്രവീൽ.”

പ്രൈഷത്തിന വളരെ വിസ്തൃതമായ രീതിയിലുള്ള ഒരു പദ്യ

വ്യാഖ്യാനമാണ് ഈ ദീപപ്രഭ എന്ന മേലുദ്ധരിച്ച ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വിശദമാകുന്ന
ണ്ടല്ലോ. ഒടുവിൽ

“ഏവം പ്രൈഷാർത്ഥവിവൃതിരർണ്ണവേ മനനാ സ്മൃതേ
ആദ്യാശ്രമഗതേ ധർമ്മേ സാരമാദായ നിർമ്മിതാ”

എന്നും അതു കഴിഞ്ഞു “വേദോ നാമ മഹൽപദം ജനപദം..... തത്ര ഗ്രാമവരേ ക്വചിന്നിവ
സതാ നാസ്താ ച നാരായണേനൈ ഷാ പ്രൈഷപരാർത്ഥദീപനപരാ ദീപപ്രഭാ നിർമ്മിതാ”
എന്ന ശ്ലോകവും കാണുമാനുണ്ട്.

അഷ്ടമൂർത്തി ഭട്ടതിരി

ആമോദം എന്ന പേരിൽ ഭട്ടബാണന്റെ കാദംബരീക്ഷ പദ്യരൂപമായ ഒരു ടീക നിർമ്മിച്ച
കവിയാണ് അഷ്ടമൂർത്തിനമ്പൂരി.

“പൂർവേണ ഗുണകാമാസിൽ കേരളേഷു ദ്രുഗോഃ കലേ
വിപ്രോ നാരായാണസ്തസ്മാദഷ്ടമൂർത്തിരജായത”

എന്നു ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ കാണുന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു തൃക്കണാമതിലകത്തിനു കിഴക്കായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലമെന്നും അച്ഛന്റെ പേർ നാരായണൻ എന്നായിരുന്നു എന്നും ഭാർഗ്ഗവ ഗോത്രക്കാരായിരുന്നു ആ ഇല്ലക്കാർ എന്നും നാം അറിയുന്നു. ഭട്ടതിരിയുടെ കാലമേതെന്നു കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. എട്ടാമത്തേയോ ഒൻപതാമത്തേയോ ശതകമായിരിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു.

വലിയ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ‘ആമോദം’. അതിന്റെ ആരംഭത്തിലും അവസാനത്തിലും നിന്നു ചില പദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

“ഉപാസ്മഹേ ജഗജ്ജന്മസ്ഥിതിസംഹാരകാരണം
അവിദ്യാധാന്തവിധ്വംസി ജാനകീരമണം മഹഃ.”

“കാദംബരീകഥാമൃതതരംഗിണീഹ്രദജിഗാഹിഷാ യേഷാം
തേഷാം കൃതേ നിബന്ധനതീർത്ഥം തേനേദമാരണ്ണം.

ന വിനാ വൃത്തബന്ധേന വസ്തുപ്രായേണ സുഗ്രഹം
ഇതി പ്രവചസാമേതദനുസൃത്യ സുഭാഷിതം.

ജാതിസമന്വയസംഭൂതപരഭാഗൈഃ സാധയാമ്യഹം വിദുഷാം
വൃത്തൈസ്സാധു നിബന്ധൈശ്ചന്ദ്രകദാമഭിരിവാമോദം.
രസഭാവലങ്കാരധ്വനിഗുണവൈചിത്ര്യവർണ്ണനാസു വയം
പ്രായോ ദുരധിഗമത്യാദുദാസ്മഹേ ഗൗരവാദനന്തത്യാൽ.”
“പണ്യാജീവാ വണിജഃ പ്രാപണികാ നൈഗമാശ്ചവൈദേഹാഃ
ഏകാർത്ഥാഃ സൂര്യന്തേ മഹമാ ഭൂമാഥ കോടിരുൽകർഷഃ”
“പരിനിഷ്ഠിതം നിബന്ധനമിതി ഭട്ടശ്രീമദച്ഛൂർത്തികൃതം
ഭൂയാൽ കാദംബര്യമാമോദസ്തമനസാമധുനാ.

ഇതി പദ്യസൂക്തി മൌക്തികമാലാഭിരലംകൃതൈവമസ്മാഭിഃ
കാദംബരീ തദേഷാ സരസാ ഹൃദയേ നിവേശ്യതാം രസികാഃ.
നിർവ്യാജം പദയോർന്നിപത്യ വചസാ ദീനേന സോപഗ്രഹം
ദോഷജ്ഞാനയമച്ഛൂർത്തിരിദമാബദ്ധാഞ്ജലിര്യാചതേ
ദോഷോ യദ്യപി മേ വചസ്സ സുലഭഃ; കിന്ത്വസ്തമാത്സര്യയാ
ബുദ്ധ്യാ തത്ത്വവിചാരചാരുതരയാ ദൃഷ്ടൈവ വിഖ്യാ പ്യതാം.”

ഇടയ്ക്കു കർണ്ണീസുതൻ എന്ന ചോരപ്രമാണിയുടെ കഥകൂടി കവി ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. ആ ഭാഗത്തിൽനിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു:

“മണിമന്ത്രൗഷധശക്ത്യാ ഗത്യാ കർണ്ണീസുതസ്തദഭ്യാശം
പപ്രച്ഛ തം നിബന്ധം ശശസ്യ പാദാഃ കിയന്ത ഇതി.

തം പ്രത്യുവാച വിപുലഃ പുരേവ തസ്യ ത്രയഃ ശശസ്യേതി
നിരഗമയത്തമുപായൈഃ പ്രിതഃ കർണ്ണീസുതശ്ശിഷ്യം.
അഥ സ വിപുലസ്യ ദയിതാം സമീഹിതം പര്യബോധയദ്രഹസീ
സാ തു ശയാനാ ദയിതസ്യാങ്കേ രാത്രൗ നിരീക്ഷ്യ പൂർണ്ണേനും
പുഷ്പവതീ രമണമിദം ബിംബേ ചന്ദ്രസ്യ ദൃശ്യതേ കിമിതി
ശശ ഇതി തമുക്തവന്തം പുനരപി പപ്രച്ഛ സാ ബാലാ.

ശശ ഇതി കിം ചരമചരം വേതി; ചതുഷ്ഠാദിശേഷ ഏവ ശശഃ
കേഷാഞ്ചിത്തു ശശാനാം പാദാസ്മയ ഏവ വിദ്യന്തേ.

ഇതി തദപശ്രുത്യ വചസ്തസ്യ വിക്രതിം ഭയേ ച ഹർഷേ ച
തുഷ്ടശ്ശാസ്ത്രരഹസ്യം തസ്യൈ നിശ്ശേഷമുപദിദേശ ഗുരുഃ.”

ആമോദത്തിലെ പദ്യങ്ങൾ അത്യന്തം ലളിതങ്ങളാണ് എന്ന് ഇനി പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ട
തില്ലല്ലോ.

നീവീകാരൻ ശങ്കരവാരീയർ

രൂപാവതാരത്തിനു ‘നീവി’ എന്ന പേരിൽ സമഗ്രമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതിന്റെ
പ്രണേതാവാണ് ശങ്കരവാരീയർ. അദ്ദേഹത്തെ ബഹുമാനസൂചകമായി ശങ്കരാര്യാൻ എന്ന
പറയുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ നീവിയുടെ ആരംഭത്തിലുള്ളതാണ്:

“അഭിത്രിലോകീനാളികമാക്ലായതനവന്തി യേ
തേഭ്യഃ കല്യാണഹേതുഭ്യോ ഭൂദേവേഭ്യോ നമോ നമഃ.
അധിഗതഷഡഭിജ്ഞപ്രക്രിയോപി സ്വയം യഃ
പ്രഥമസമയസജ്ജ്യാസനാവാസിതാത്മാ
അകലയദതിഹൃദ്യം ശബ്ദവിദ്യാനമോദം
സ ജയതി നവകീർത്തിസ്സന്തതോ ധർമ്മകീർത്തിഃ.

അമുഷ്യ എദി വാരിധിപ്രതിനിയേഃ കൃതേർവ്യാകൃതൗ
കഥം ഭവതി യോഗ്യതാ ലഘുരപിദൃശാം മാദൃശാം?
ചിരാന്തഹദനഗ്രഹാദിഹ തു ലബ്ധവാണീലവാ-
ദനസ്മരണഹേതവേ ലിഖിതവാന്ഹം കേവലം.
അത്ര രൂപാവതാരസ്യ പാഠേഷു വിവിധേഷുപി
ഏകസ്യൈവ പ്രയത്നോയമനുവൃത്തൈ വൃതന്ത്യതേ.”

“ഇതി പാരശവകലതിലകേന ശങ്കരാര്യാണ വിരചിതേ നീവീസംജ്ഞകേ രൂപാവതാര
വ്യാഖ്യാനേ അഷ്ടമഃ പരിച്ഛോദഃ” എന്നൊരു കുറിപ്പും

“നഖമുഖവിലിഖിതദിതിതനയോഃ-

പരിപതദസ്യഗരുണീകൃതഗാത്രഃ
ഹിമധരഗിരിരിവ ഗൈരികയുക്കോ
നരഹരിരഹരഹരവതു സ യുഷ്മാൻ.”

എന്ന നരസിംഹവന്ദനാത്മകമായ ഒരു പദ്യവും കാണുന്നു. ശ്രീകുസന്ദേശവ്യാഖ്യാതാവായ കോഴിക്കോട്ടു മാനവേദരാജാവിന്റെ വയസ്യനായ ദേശമംഗലത്തു ശേഖരവാരീയരാണ് നീവിയുടെ കർത്താവ് എന്നൊരു വൃദ്ധോക്തിയുള്ളത് അപ്രമാണമെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ നീവി രചിച്ചതു ശങ്കരവാരീയരാണെന്നാണല്ലോ നാം ഇപ്പോൾ അറിയുന്നത്. ശങ്കരവാരീയർ ദേശമംഗലത്തു വാരീയത്തിലെ ഒരംഗമാണെന്നുള്ളതിനു തെളിവില്ല. മാഘവ്യാഖ്യാതാവായ ദേശമംഗലത്തു ശ്രീകണ്ഠവാരീയർ തന്റെ പൂർവ്വന്മാരായി ഒരു തദ്ദനേയും രണ്ടു ശ്രീകണ്ഠനേയുംമൂലാതെ ശങ്കരനെ സ്മരിക്കുന്നില്ല. മാഘവ്യാഖ്യാതാവിന്റെ കാലത്തിനുമേലാണ് നീവിയുടെ ആവിർഭാവം എന്നു വിചാരിക്കുവാൻ പ്രയാസമായുമിരിക്കുന്നു. നീവി, കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാര്യത്തിലെ ഒരു കൃതിയാണെന്ന് ഊഹിക്കുവാനാണ് ന്യായം കാണുന്നത്. കേരളത്തിൽ കരേക്കാലം പ്രക്രിയാസർവ്വസ്വവും അതിനു മുൻപു പ്രക്രിയാകൗമുദിയും പഠിപ്പിച്ചവന്നിരുന്നു എങ്കിലും മുഖ്യപാഠഗ്രന്ഥമായി ആദികാലംമുതൽക്കുതന്നെ അംഗീകരിച്ചിരുന്നതു രൂപാവതാരമാകുന്നു. ആ പരിപാടിയിൽ ഒരു മാറ്റം വന്നതു ഭട്ടോജിദീക്ഷിതരുടെ സിദ്ധാന്തകൗമുദിയുടെ പ്രചാരത്തോടുകൂടിയാണ്.

പരമേശ്വരമങ്ഗലത്തു ചന്ദ്രശേഖരവാരീയർ

ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം എന്നൊരു കാവ്യം മേല്പത്തൂർ ഭട്ടതിരിയെ ഗുരു നിർവിശേഷമായി ആരാധിച്ചിരുന്ന ഒരു വാരീയർ നിർമ്മിച്ചതായി കാണുന്നു. ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധമാണ് പ്രതിപാദ്യം. കമാരകാണ്ഡം, വിവാഹകാണ്ഡം, വിചിത്രകാണ്ഡം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു കാണ്ഡങ്ങളായി ഗ്രന്ഥം വിഭജനമായിരിക്കുന്നു. ആകെ പന്ത്രണ്ടു സർഗ്ഗങ്ങളാണുള്ളത്. കവിത ഹൃദയാവർജ്ജകമാണ്. കവി തന്റെ ജനനസ്ഥലം പെരിയാറ്റിന്റെ വടക്കേക്കരയിലുള്ള പരമേശ്വരമംഗലത്താണെന്നും, അതു കൊച്ചി രാജ്യത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണെന്നും, അവിടെ വിദ്വൽകവിശ്രേഷ്ഠനായി ശ്രീകണ്ഠൻ എന്നൊരു വാരീയർ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗീനേയനും ചന്ദ്രശേഖരനാമധേയനുമായ താൻ അന്നത്തെ കൊച്ചി മഹാരാജാവും തന്റെ അവാലംബവുമായ രാജരാജന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു പ്രസ്തുതകാവ്യം നിർമ്മിച്ചു എന്നും, അതിനു തന്റെ ഗുരുവും പ്രക്രിയാസർവ്വ സ്വകാരണമായ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ പ്രശംസാപത്രം ലഭിച്ചു എന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക:

“വിദുഷാമഭിരാമായ രാമായ യശസാ ഭൂശം
ജനിതാസ്യാവിരാമായ രാമായ ഗുരവേ നമഃ.

ശസ്ത്രേ ഗജവനഗ്രാമേ ഭൂസുരോത്തമഭാസുരേ
ജ്ഞാനവിദ്യാദയാംഭോധേര്യസ്യ ജന്മനികേതനം.

രാജ്യേ കരുമഹീന്ദ്രസ്യ ചൂർണ്ണീസരിദൃഭക്തഭേ
അന്തർഗ്രാമേ ജനപദേ പരമേശ്വരമംഗലേ

ക്ഷേത്രേ ജയതി ഹേരംബഃ സർവമാനഷപൂജിതഃ
... .. കാമാരേർവാമപാർശ്വമുപാശ്രിതഃ.

ആസന്നാം പശ്യതസ്തിസ്യം തസ്മദുഷോ യസ്യ വാമതഃ
ശോഭതേ ദക്ഷിണാമൂർത്തിഃ സാക്ഷാദവയവൈര്യതഃ.

പാദമൂലസ്ഥലേ തസ്യ ശ്രീകണ്ഠ ഇതി വിശ്രുതഃ
ജജ്ഞേ പാരശവോ വിദ്വൽകവീന്ദ്രനിവഹാഗ്രണീഃ.

തീർത്താ വിദ്യാംബുധിം ഗുർവ്യാ പ്രജ്ഞാതര്യാ ശ്രമേണ ഹി
യശോരന്താർജ്ജുനം കൃത്യാ സ്വന്ഥോ യസ്തസാഭവൽ.

കവീന്ദ്രതിലകസ്യാസ്യ ചന്ദ്രശേഖര ഇത്യഭൂൽ
ഭാഗീനേയോ പ്രകാശസ്തൻ ദിക്ഷു ദുർദ്ദിനഭാനവൽ.

അസ്തി തൽപ്രീതിമാൻ കശ്മിൽ കേരളേഷു മഹീപതിഃ
രാജരാജ ഇതി ഖ്യാതഃ ശ്രീമാൻ ഭാഗവതോത്തമഃ,
സാരസ്യാമൃതപാഥോധിജാതപൂർണ്ണസുധാകരഃ
സർവവിദ്യജ്ഞസാന്തപുണ്യതീകദിവാകരഃ,

സത്യവാദി ദയാശീലോ ബ്രഹ്മണ്യോ നയസാഗരഃ
മാനകീർത്തിക്ഷമോപേതോ ധീമാനാശ്രിതവത്സലഃ.

തസ്യ രാജ്ഞോ നിയോഗേന ശ്രീകണ്ഠഭഗിനീഭവാ
സംക്ഷേപേണ പുരാണാർത്ഥം സമാദായാല്പബുദ്ധിനാ

ആദികാവ്യമിവാ ... .. ലസർശ്കാണ്ഡരസോജ്വലം
ശ്രീകൃഷ്ണചരിതാഖ്യാനം കാവ്യം സർവഹിതം കൃതം.”

“ശാന്താത്മനാമതിതരാമുപലാളനീയം
സ്യാന്തോരുഭക്തിഭരഹൃദ്യകഥാനിബന്ധം

കാന്തം ഹി കാവ്യമിദമുജ്ജ്വലതി ചേൽ സ നൃനം
കാന്താരഭൂതഹ ഇതി ദ്യുതരം വിജഹ്യാൽ.”

“ഇത്യേവം ബ്രവതാ സുശിക്ഷിതമിദം യേനൈവ യഃ പ്രക്രിയാ-

സർവ്വസ്വാഭിഹിതം നിബന്ധനമണിം വിശ്യാത്തരം ചാകരോൽ
യാതശ്ശ്രീശ്രീകനാരദാദിസമതാം ഭക്ത്യാ മുക്തേ ച യ- :സ്തസ്മൈ സർവ്വവിദേ നമോ
സ്തു ഗുരവേ നാരായണായാനിശം.”

ഒടുവിൽ

“സകലജനഹിതാർത്ഥം നിർമ്മിതം കാവ്യമേത-
ദ്ദിനമനു പാതാം വാ ശൃണ്വതാം വാപ്യനാർഷം
ഹരതി ഹരികഥായഃ കീർത്തനാൽ പാപരാശിം
സലിലമപി തപത്യേവാശ്രയാശേന യോഗാൽ.”

എന്നൊരു ഫലശ്രുതിശ്ലോകം കാണുന്നു. കവി ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ വന്ദിക്കുന്നതു തന്റെ ഗുരുനാഥനായ കരിക്കാട്ടു (ഗജവനം) രാമവാരീയരൊഴെണ്ണ. തെക്കേ മലയാളത്തിൽ മഞ്ചേരിക്കടുത്തു കരിക്കാടൈന പേരിൽ ഒരു ക്ഷേത്രവും വാരിയവുമുണ്ട്. ആ വാരിയത്തിലെ ഒരംഗമായിരുന്നിരിക്കണം ഈ രാമവാരീയർ എന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു.

ഗോവിന്ദനാഥൻ

ഗോവിന്ദനാഥൻ ഗൗരീകല്യാണം എന്നൊരു യമകകാവ്യം മൂന്നാശ്വാസത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹമാണ് ശങ്കരാചാര്യചരിതത്തിന്റെ പ്രണേതാവെന്നു മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഗൗരീകല്യാണത്തിൽ കവി കമാരസംഭവത്തയാണ് ഇതിവൃത്തവിഷയത്തിൽ ഉപജീവിച്ചിരിക്കുന്നത്. കരിക്കാട്ടു രാമവാരീയരായിരുന്നു ചന്ദ്രശേഖരവാരീയരുടെയെന്ന പോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെയും ഗുരു. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ അതിലുള്ളതാണ്:

“ശ്രുതിനിവഹാധാരായ സ്മൃതരവിലസൽക്രപാമഹാധാരായ
യതിതതികാമഹിതായ ത്ര്യക്ഷായ നമോ ജഗന്നികാമ ഹിതായ.”
“മമ ധീസ്സാലംകൃത്യാം ശിവയോഷ്ഠരിതേന ധൃതരസാലം കൃത്യാം
ആമോദാദേവ തയാ സ്വധിഷ്ഠിതാ സ്യാദ്ഗിരാം സദാ ദേവതയാ.”
“അസ്തു സദാ രാമായ ശ്രീഗുരവേ കാവ്യവീരദാരാമായ
പ്രണതിരുപേതാ വിദ്യാ യൽക്രപയാ മാമഭൂദതോവിദ്യാ.”
“യശസാ ഭൂവി രാജനം വന്ദേഹം കാളിദാസകവിരാജം തം
യോ ബുധമോദം തസ്യ പ്രഥയതി സൂക്ത്യാ ശിവോത്തമോദനസ്യ.
ദർശിതയാതുപദർശതാ കൃതിർമ്മമാസാവമുക്തയാതുപദർശതാ
അപി ജാതാര്യാവൃത്തം യൽക്രതിപുത്രീവ വപുരിതാര്യോ വൃത്തം.”

അഥ ദിശി വൈശ്രവണസ്യ
സ്വചരിത്രൈരഹാരകശ്ശിവൈശ്ശ്രവണസ്യ
ശൈലോ ഹിമവാൻ നാമ
സ്മൃതീ യഥാർത്ഥം ദധന്മഹിമവാൻ നാമ.”

ഒടുവിൽ

“കൃഷ്ണഭക്തിസനാമസ്യ ദാക്ഷിണ്യരസഭാജനൈഃ”
ശ്രാവ്യാ ഗോവിന്ദനാമസ്യ ക്രിയേഷാ സൽസഭാജനൈഃ”

എന്ന ശ്ലോകം കാണുന്നു.

പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിനു ‘പദാർത്ഥവാദിനി’ എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. വ്യാഖ്യാതാവു താനാരെന്ന പ്രകടമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും നാരായണന്റെ ശിഷ്യനാണെന്നു പറയുന്നുണ്ട്. കാലവും അദ്ദേഹത്തിന്റേതുതന്നെയായിരിക്കണം. താഴെ കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചവയുമാണ്:

“തസ്മാൽ ഭൂസുരവരതഃശിഷ്യസഭായൈ വിതീർണ്ണഭാസുരവരതഃ
വിദ്യാപാരായണതശ്ചേതോ മാ ഗാ ഗുരോസ്തു നാരായണതഃ

ഗുരുഭൃതസമാദേശാദ് ഗൗരീകല്യാണനാമനി
കാവ്യേ പദാർത്ഥാൻ... വിജ്ഞാതാൻ കഥയാമ്യഹം”

നാരായണാദിധനായ ഗുരുവിന്റെ ആജ്ഞാനുസരണമാണ് താൻ ഗൗരീകല്യാണം വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതെന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. വ്യാഖ്യാതാവാണ് ഗോവിന്ദനാമന്റെ ഗുരു കരിക്കാട്ടു രാമവാര്യനെന്ന് “അഥ ഗജവനഗ്രാമേ പാരശവാനന്ദസംഭൃതം സാഹിത്യവിദ്യാ പരമദേശികം മഹദ്ദിശാമം രാമാദിധാനം നിജഗുരുഭൃതം പ്രതി പ്രണാമം കരുതേ അസ്തിത്യാദി” എന്നീ പങ്ക്തികളിൽ അറിയിക്കുന്നത്. തദനുരോധേന ചന്ദ്രശേഖരവാര്യരുടെ ഗോവിന്ദനാമനും സതീർത്ഥ്യന്മാരെന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

ശങ്കരാചാര്യചരിതം

ശങ്കരാചാര്യചരിതത്തെക്കുറിച്ചു ചില വിവരങ്ങൾ മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശങ്കരഗേവൽ പാദരഹസ്തനി ചില കേരളീയങ്ങളായ ഐതിഹ്യങ്ങൾ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതാണ് ഇതിവൃത്തവിഷയകമായി അതിനുള്ള മെച്ചം. പുരാണരീതിയിൽ അനുഷ്ഠിച്ചുവന്നതിൽ ഗ്രന്ഥിതങ്ങളായ ഒൻപതു അധ്യായങ്ങൾ അതിൽ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ‘വ്യാസാചലൻ’ എന്ന വിശിഷ്ടകവിയിൽ നിന്നു പല രഹസ്യങ്ങളും ഗ്രഹിച്ചാണ് താൻ പ്രസ്തുതകാവ്യം രചിക്കുന്നതെന്നു ഗോവിന്ദനാമൻ പറയുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു സ്വാമിയാരായിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്. ഒരു ശിഷ്യൻ “ആചാര്യചരിതം കിഞ്ചിദ്വിസ്തരേണ സമനന്ദിതം; ശ്രോതുമിച്ഛാമിപാപഘ്നം വക്ത്രം ചിഡാ ന ചേദ് ഗുരോ” എന്നു ഗുരുവിനോടു നിവേദനം ചെയ്യുകയും, ഗുരു ആ ചരിതം ചുരുക്കി ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ചുവടെ ചേർക്കുന്നതു കേരളഭൂമിയുടെ പ്രശസ്തിയാണ്:

“പുണ്യതീർത്ഥസമാകീർണ്ണാ പുണ്യദേവാലയാനന്ദിതാ
മേദിനീ കേരളാഖ്യാസ്തി ഭൂസുരോത്തമഭാസുരാ.

നാനാപദാനവിഖ്യാതാ രാജവീരവിരാജിതാ
നാനാവനനദീശൈലനഗരാഗരശോഭിതാ.”

“സംന്യാസമൂലസ്സച്ഛായഃ ശിഷ്യശാഖാമഹത്തമഃ
ജ്ഞാനപുഷ്പോ മൃതഫലോ രേജേ ശങ്കരപാദപഃ.”

എന്നും മറ്റും വേറെയും ചില നല്ല ശ്ലോകങ്ങൾ ഈ കൃതിയിലുണ്ട്.

ശ്രീസ്വയംവരം

ശ്രീസ്വയംവരം എന്ന പേരിൽ നാലാശ്വാസങ്ങളുൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു യമകകാവ്യമുണ്ട്. ൧ ന്നമകാരന്റെ കാലദേശങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഒരറിവും ലഭിക്കുന്നില്ല. ഗോവിന്ദനാഥന്റെ ഗൗരീ കല്യാണത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പരാമർശനത്തിനുമേൽ, സൗകര്യത്തിനുവേണ്ടി ഈ അവസരത്തിൽ ആ കാവ്യത്തെയും സ്മരിക്കുന്നു എന്നേയുള്ളൂ. “തദ്ദാംശഃ കേരളസ്യചിരമിവ രാജ്ഞഃ” എന്നു കവി പറയുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹം ഏതോ ഒരു കൊച്ചിമഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായിരുന്നിരിക്കാം. അമൃതമഥനവും ലക്ഷ്മീസ്വയംവരവുമാണ് പ്രതിപാദ്യം. ഒരു പദ്യം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

“ഫണിപതിനാഥസമന്താദ്-
ബദ്ധം പ്രോദ്ധ്യയമാനപാഥസമന്താൽ
പയസി ഗിരം സമുദധിതഃ
ശ്രീയം സുരാസുരഗണസ്സ ഹർത്തുമുദധിതഃ.”

ഗോപികോത്ഥാദം

മന്ദാക്രാന്താ വൃത്തത്തിൽ രാസക്രീഡയെ അധികരിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു മനോഹരമായ ലഘുകാവ്യമാണ് ഗോപികോത്ഥാദം. ആകെ 122 ശ്ലോകങ്ങളും ഒടുവിൽ ഒരു ഫലശ്രുതിശ്ലോകവുമുണ്ട്. പൂർവോത്ഥാദം എന്നും ഉത്തരോത്ഥാദം എന്നും രണ്ടു ഭാഗങ്ങളായി പ്രസ്തുതകൃതി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പൂർവോത്ഥാദത്തിൽ അറുപത്താറു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. കവിയുടെ കാലദേശങ്ങളെപ്പറ്റി യാതൊരറിവുമില്ല. കവിതയ്ക്ക് അസാമാന്യമായ സ്വാരസ്യമുണ്ട്.

“വൃന്ദാരണ്യേ വിലസതി ശരച്ചന്ദ്രികായാം നിശായാം
ഗോപസ്ത്രീഭിഃ കളമുരളികാനാദസമ്മോഹിതാഭിഃ
രാസക്രീഡാമധികമധുരാമാദധാനം യുവാനം
വന്ദേ മുർദ്ധ്നാ വലഭിദുപലശ്യാമളാംഗം മുകന്ദം.”

എന്നാണ് പൂർവ്വോത്ഥാദത്തിലെ പ്രഥമശ്ലോകം. മറ്റു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ഉദ്ധരിക്കാം.

ഒരു ഗോപിയുടെ മദനാവസ്ഥ:

“സ്രസ്തുബന്ധം വസനചികരൗ ന ഹൃശക്നോന്നിരോദ്ധും
നൈവാവിന്ദദ്വലയരശനാഹാരമഞ്ജിരമോക്ഷം
ആക്രഷ്ടം സാ നയനമനസീ നാലമസ്തിൻ നിമഗ്നേ
നാംഗേപ്യാസീദഹമിതി മമേത്യേവമസ്യുഃ പ്രതീതിഃ”

ഗോപികാവിലാപം:

“തത്താരുണ്യം തദപി തരളാൻ വിക്ഷിതാംസ്താൻ വിലാസാം-
സ്താൻ സല്ലാപാംസ്തദപി ഹസിതം തദ്വപുസ്താഞ്ച ഗോഷ്ടീം
താൻ വാ ഭാവാംസ്തദപി ച ഗതം താഞ്ച ലാവണ്യവീചീം
പ്രേക്ഷിഷ്യേഹം പുനരപി കദാ ദേവതാനാം പ്രസാദാൽ?”

താഴെക്കാണുന്നതാണ് ഫലശ്രുതിശ്ലോകം:

“കാവ്യാകാരസ്തുതിരഭിനവാ കൃഷ്ണകേളിപ്രസംഗാദ്-
ഭക്ത്യാ ക്ലിപ്താ സ്മരദുഃഖനിഷദാക്യഗുഹാർത്ഥപൂർണ്ണാ
പാപച്ഛേന്ത്രി ജഗതി പാതാം ശൃണ്വതാം കർണ്ണഭൃഷാ-
മാദായാസ്താം മുരവിജയിനോ ഗോപികോന്മാദസംജ്ഞാ.”

മുക്തിസ്ഥലദേവീസ്തോത്രം

ഇതു മുക്കോലയ്ക്കൽ ദേവിയെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു സംസ്കൃതസ്തോത്രമാണ്. ആകെ വിവിധവൃത്തങ്ങളിലായി അൻപത്തിരണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. കവിയാരെനോ കാലമേതെന്നോ അറിയുന്നില്ല. സ്തോത്രം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിലോ ഒൻപതാം ശതകത്തിലോ രചിച്ചതാണെന്നു സങ്കല്പിക്കാമെന്നുള്ളൂ. കവിതന്നെ ബാധിച്ചിരുന്ന പ്രമേഹരോഗത്തിന്റെ ശാന്തിക്കാണ് ഈ കൃതി നിർമ്മിച്ചതെന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. “ഉരുമേഹരോഗപരിമോഹിതശ്ശിവേ കരവൈ കിമദ്യ പുരവൈരിവല്ലഭേ” എന്ന് അദ്ദേഹം വിലപിക്കുന്നു. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

“മനോജ്ഞനയനാഞ്ചലം മനസിജാഹിതേ ചഞ്ചലം
കചദ്വയജിതാചലം ഘൃസ്യണരഞ്ജിതോരഃസ്ഥലം

മഹത്തമദയാകലം മനസി മേ സദാ നിസ്തുലം
മഹഃ സ്മരതു നിശ്ചലം മഹിതമുക്തിഗേഹോജ്ജ്വലം.”

“ദുർഗ്ഗാം ഹതരിപുവർഗ്ഗാം ദുർഗ്ഗായിതമുക്തിസദനസന്നിഹിതാം
ദുർഗ്ഗാദൃതാമുപാസേ സർഗ്ഗാവനഹരണകർത്തൃഭൃതാംബാം.”

ഏറ്റവും സുകുമാരമാണ് ഇതിലെ പദബന്ധം.

വിവേകസാരം

വിവേകസാരം അദ്വൈതവേദാന്തപ്രതിപാദകമായ ഒരു സംസ്കൃതഗദ്യഗ്രന്ഥമാകുന്നു. കേരളത്തിൽ പ്രചുരപ്രചാരമായ ദ്വാദശവർണ്ണകം എന്ന തമിഴ്ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മൂലമാണ് അത്. വാസുദേവയതി, പുരുഷോത്തമൻ, മറ്റൊരു വാസുദേവൻ എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു ഗുരുക്കന്മാരെ ഗ്രന്ഥകാരൻ വന്ദിക്കുന്നു:

“ബോധാനന്ദഘനം നിരസ്സുകലം കാരുണ്യപൂർണ്ണേഷണം
മൂലാനാമുപദേശകം ച സതതം പാപാത്മനാം പാപഹരം
വൈരാഗ്യസ്യ ഹി രാഗിണാം സുഖകരം സമ്പാദയന്തം സദാ
ശ്രീമദ്ദേശികവാസുദേവയതിനാം മൂശാത്മകോഹം ഭജേ.

യസ്മാത്മഭൂതസ്യ ഗുരോഃ പ്രസാദാ-
ദഹം വിമുക്തോസ്തി ശരീരബന്ധാൽ
സർവ്വോപദേഷുഃ പുരുഷോത്തമസ്യ
തസ്മാഽപ്രീപത്മം പ്രണതോസ്തി നിത്യം.

മൂശാൻ വിവേകിനഃ കൃത്യാ ലോകേ സർവ്വോപദേശകഃ
യസ്തിഷ്ഠതി ച തം ശ്രീമദ്വാസുദേവഗുരും ഭജേ”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. വിവേകസാരം കേരളീയമാണെന്ന് ഊഹിക്കാം. ഹൃദ്യ ലളിതമായ ശൈലിയിൽ ഗഹനങ്ങളായ വേദാന്തതത്ത്വങ്ങളെ സ്റ്റടികസ്സുമായി പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിലാണ് ഈ കൃതിയുടെ വൈശിഷ്ട്യം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ചില പംക്തികൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“ആനന്ദദുഃഖയോർല്ലക്ഷണം കിമിതി, ചേൽ പ്രവക്ഷ്യാമഃ. നിരപാധികനിത്യ സുഖനിരതിശയസ്വരൂപത്വമാനന്ദലക്ഷണം. താപത്രയാത്മകത്വം ദുഃഖലക്ഷണം. ഏതയോർദ്ദൃഷ്ടാന്തോസ്തി വേതി ചേദസ്തി. സ ദൃഷ്ടാന്തഃ. തസ്മിന്നമൃത ഏതദാനന്ദ ലക്ഷണം തിഷ്ഠതി വേതിചേൽ തിഷ്ഠത്യേവ. കഥമിതി ചേൽ തദമൃതം സുഖസ്വരൂപം. തൽ സ്വപാനകൃദ്ഭ്യഃ നിരതിശയസുഖം പ്രദദാതി. അതസ്തസ്മിന്നമൃതേ ആനന്ദലക്ഷണം വർത്തതേ. കാളകൂടവിഷേ ദുഃഖലക്ഷണം വർത്തതേ വേതി ചേൽ വർത്തതേ. തൽ കഥമിതി ചേൽ കാളകൂടവിഷം സ്വയം താപാത്മകം തൽ സ്വസമീപഗതാനാം ജനാനാമത്യന്തദുഃഖരൂപ പ്രാണഹാനിം കരോതി. അതസ്തസ്മിൻ കാളകൂടവിഷേ ദുഃഖലക്ഷണം വർത്തതേ.”

(ക്രി.പി. പതിനാറാം ശതകം (തുടർച്ച))

മഴമംഗലത്തിന്റെ മണിപ്രവാളചമ്പുക്കൾ

മഴമംഗലത്തു നാരായണൻനമ്പൂരിയുടെ ജീവിതകാലത്തേയും മറ്റും പറ്റി ഇരുപത്തൊന്നാം ധ്യായത്തിൽ ഉപന്യൂസിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷാകൃതികളെപ്പറ്റി മാത്രമേ ഇനി പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായുള്ളൂ. മഴമംഗലം (1) നൈഷധം, (2) രാജരത്നാവലീയം, (3) കൊടിയവിരഹം, (4) ബാണയുദ്ധം എന്നീ നാലു മണിപ്രവാളചമ്പുക്കളുടേയും, (5) രാസക്രിഡ, (6) വിഷ്ണുമായാചരിതം, (7) തിരുനൃത്തം, (8) ദാരുകവധം, (9, 10) പാർവതീസ്തുതി (പാദാദികേശവും കേശാദിപാദവും), (11) സതീസ്വയംവരം എന്നീ ഏഴു ബ്രാഹ്മണിപ്പാടുകളുടേയും കർത്താവായെന്നു മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ അല്പമൊന്നു സ്മർശിക്കാം.

നൈഷധം മുതലായ നാലു ചമ്പുക്കളും മഴമംഗലത്തിന്റെ കൃതികളാണോ എന്ന് ആദ്യമായി വിചിന്തനം ചെയ്യാനുണ്ട്. ഒന്നാമതു, ‘പ്രത്യക്ഷസ്വർഗ്ഗസൗഖ്യം’ എന്നൊരു പ്രയോഗം നൈഷധത്തിലും രാജരത്നാവലീയത്തിലും കൊടിയവിരഹത്തിലും കാണുന്നുണ്ട്. ‘പ്രത്യക്ഷസ്വർഗ്ഗസൗഖ്യം ചിരമനുബുളജേ നൈഷധോ നീതിശാലീ’ എന്നു നൈഷധത്തിലും, ‘പ്രത്യക്ഷസ്വർഗ്ഗസൗഖ്യശ്രീയമനുബുളജേ ഭൃഷണം ഭൂപതിനാം’ എന്നു രാജരത്നാവലീയത്തിലും, ‘പ്രത്യക്ഷസ്വർഗ്ഗസൗഖ്യശ്രീയമനുബുളജേ തത്ര സംഗീതകേതുഃ’ എന്നു കൊടിയവിരഹത്തിലുമുള്ള വാക്യങ്ങൾ നോക്കുക. ഈ ഐക്യരൂപ്യം ആകസ്മികമോ ഒരു കവിയുടെ പദ്യപാദം മറ്റൊരു കവി മോഷ്ടിച്ചതിന്റെ ഫലമോ ആകാൻ തരമില്ല. രണ്ടാമതു ഏതാനും ചില പദ്യങ്ങൾ മാത്രം ഒന്നിലധികം ചമ്പുക്കളിൽ കാണുന്നുണ്ടെന്നുവെച്ചു മാത്രം അവയെല്ലാം ഒരു കവിയുടെ വാങ്മയങ്ങളാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതു സാഹസമായിരിക്കുമെങ്കിലും ഒട്ടുവളരെ പദ്യങ്ങൾ അത്തരത്തിലുണ്ടെങ്കിൽ ആ കൃതികൾക്ക് ഏക

കർത്തൃകത്വം കല്പിക്കുന്നത് അസംഗതമാണെന്നു വരുന്നതല്ല. രാജരത്നാവലിയത്തിലും കൊടിയവിരഹത്തിലും ബാണയുദ്ധത്തിലും (1) ‘ഭദ്രേ നിൻകോപ്പിതെത്ത്’ (2) ‘യന്യേ പൃ രാഗിരിസുതാ’ (3) ‘എല്ലാ നാളും വിശേഷാൽ’ (4) ‘ബാലാംത്യാം പ്രിയസഖി’ ഇത്യാദി എട്ടു പദ്യങ്ങൾ പൊതുവായി കാണുന്നതിനുപുറമേ, രാജരത്നാവലിയത്തിലെ ഇരുപത്തഞ്ചുപദ്യങ്ങളും ബാണയുദ്ധത്തിലെ നാലു പദ്യങ്ങളും കൊടിയവിരഹത്തിലും, രാജരത്നാവലിയത്തിലെ പതിനഞ്ചു പദ്യങ്ങൾ ബാണയുദ്ധത്തിലും സംക്രമിച്ചിരിക്കുന്നതു ക്രമംകാലംകൊണ്ടു കരുതുന്നവൻ ന്യായമില്ലാതെയിരിക്കുന്നു. മൂന്നാമതു കൊടിയ വിരഹത്തിലെ ‘മനോരഹൈര്യദൃസ്യാ ഹൃദയേന യദർത്ഥിതം’ എന്ന പദ്യം രാജരത്നാവലിയത്തിൽ ‘കല്പിച്ചിട്ടുള്ളതും പണ്ടുരപെരിയ പിയാഗേ മനോരാജ്യഭേദൈരപ്പോൾത്തന്നേ മനക്കാമ്പിടയിലഗതി കാമിച്ചതും പ്രേമലോലം ഇതാദി പദ്യമായി പരിണമിക്കുന്നു. ബാണയുദ്ധത്തിലെ ‘നിഖിലയുവതി വംശമുക്താമണിക്കിത്രിലോകിമഹേളാലലാടാന്തരേ കാന്തിചിത്തന പുത്തൻനറുംചിത്രകത്തിൻ’ ഇത്യാദി ഉഷാവർണ്ണനരൂപമായ ദീർഘഗദ്യം കൊടിയവിരഹത്തിൽ “നിഖിലയുവതി ജാലമുക്താമണിക്കു” എന്ന് ഏകപദത്തിൽ സങ്കോചിപ്പിച്ചു കാണുന്നുവെങ്കിലും ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ഉദ്ദേശം ആ ഗദ്യം മുഴുവൻ സന്ദർഭാനുസാരം പാകക്കാരും മറ്റും പകർത്തി രംഗത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചുകൊള്ളണമെന്നായിരുന്നു എന്നുള്ളതു നിസ്തർക്കമാണ്. ‘പ്രാണാ മേ ശ്രവണാതിഥീകൃതമുണ്ണാഃ’ എന്നു നൈഷധത്തിലും ‘മൽപ്രാണാഃ കശലിനഃ കിം ന?’ എന്നു കൊടിയവിരഹത്തിലും പ്രയോഗമുണ്ട്. ഈ കാരണങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് പ്രസ്തുത ചമ്പുക്കൾ നാലും ഒരു കവിയുടെ കൃതികളാണെന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നത്. പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ നൈഷധത്തിനും മറ്റു മൂന്നു ചമ്പുക്കൾക്കും തമ്മിൽ കാണുന്ന ഗണനീയമായ ഒരു വ്യത്യാസം നൈഷധത്തിൽ ഇതരചമ്പുക്കളെ അപേക്ഷിച്ചു സംസ്കൃതാംശം കൂടുമെന്നും അവയെപ്പോലെ അത്ര വളരെ പഴയ ഭാഷാപദങ്ങളും ഭാഷാശൈലികളുമില്ലെന്നുള്ളതാണ്. നൈഷധം പക്ഷേ നാരായണൻനമ്പൂരിയുടെ പ്രഥമകൃതിയായിരിക്കാം.

നൈഷധം

നൈഷധചമ്പു പൂർവഭാഗമെന്നും ഉത്തരഭാഗമെന്നും രണ്ടു ഖണ്ഡങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മണിപ്രവാളചമ്പുക്കളെസ്സംബന്ധിച്ച് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഒരു വിഭജനത്തിന് ഇദംപ്രഥമമായി ഒരുപെട്ടതു നൈഷധകാരനാണെന്നു തോന്നുന്നു. കൊടിയവിരഹത്തിലും ഇങ്ങനെ ഒരു വിഭാഗമുണ്ട്. നൈഷധത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധവും ഉത്തരാർദ്ധവും ഏറ്റവും ഹൃദയംഗമങ്ങൾതന്നെയെങ്കിലും പൂർവഭാഗം ഉത്തരഭാഗത്തെ അതിശയിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനു സന്ദേഹമില്ല. ഉത്തരഭാഗത്തിൽ നളനെ അന്വേഷണം ചെയ്യുന്ന ഘട്ടം സരസമായിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുത ഞാൻ വിസ്മരിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ വിസ്മരഭീരുവായി ഇതിഹാസച്ഛായയിൽ കഥമാത്രം പറഞ്ഞുകൊണ്ടുപോകുന്ന ഭാഗങ്ങളും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കുണ്ട്. മഴമംഗലം ഒരു പ്രശസ്തനായ സംസ്കൃതകവിയായിരുന്നു എന്നു നാം മുമ്പു കണ്ടുവല്ലോ. തന്നിമിത്തമുള്ള മേന്മ നൈഷധത്തിൽ പല സ്ഥലങ്ങളിലും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്. ഏതു കാവ്യരത്നമാലയിലും നട്ടനായകമായി ശോഭിക്കുന്നതിന് അർഹമാണ്

“സങ്കല്പസംഗമസുഖാനുഭവസ്യ നാഹം
ഭംഗം കരോമി സമയേ സമയേ സമേത്യേ
സഞ്ചിത്യ നൃനമിതി തൗ സദയം വിഹായ
നിദ്രാ ജഗാമ നിപുണേവ സഖീ സകാശാൽ.”

എന്ന പദ്യം. “അഥ സാ ലളിതനകാന്തിസമ്പദാ” എന്ന ഗദ്യവും അന്യാദൃശമായ സ്വാ
രസ്യത്തിന് ആകരമാകുന്നു. നൈഷധത്തിൽ മറ്റൊരു വൈശിഷ്ട്യം കാണുന്നത് അതി
ന്റെ പ്രണേതാവു നിവൃത്തിയുള്ളിടത്തോളം പൂർവസ്മൃതികളുടെ പദ്യങ്ങൾ പകർത്തുകയോ
പരാവർത്തനം ചെയ്യുകയോ അവയിലേ ആശയങ്ങൾ അപഹരിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ലെ
ന്നുള്ളതാകുന്നു. കവിസാർവഭൗമനായ ശ്രീഹർഷന്റെ നൈഷധീയചരിതം മുൻവശത്തു
പാരാവാരംപോലെ പരന്നുകിടക്കുമ്പോൾ അതിനെ ഒരു പ്രകാരത്തിലും ഉപജീവിക്കാതെ
പൂർവഭാഗം അത്യന്തം മനോമോഹനമായ രീതിയിൽ എഴുതി ഫിലിപ്പിച്ച കവി ആ ഒരു
കാരണത്താൽത്തന്നെ നമ്മുടെ ഉള്ളഴിഞ്ഞുള്ള പ്രശംസയെ ഉദാത്തമായി ആവർജ്ജി
ക്കുന്നു. യതിഭംഗത്തിൽ അദ്ദേഹം ഭാരതചമ്പുക്കാരനെപ്പോലെതന്നെ അപരാധിയാണെ
ന്നും പറയേണ്ടതുണ്ട്.

ചില പദ്യഗദ്യങ്ങൾ

കവിതാരീതി കാണിക്കുവാൻ മൂന്നു പദ്യങ്ങളും ഒരു ഗദ്യവും ഉദ്ധരിക്കാം:

1 വിഷ്ണുവന്ദനം:

“പാലംഭോരാശിമദ്ധ്യേ ശശധരധവളേ
ശേഷഭോഗേ ശയാനം
മേളംകോലം കളായദ്യുതിയൊടു പടത-
ല്ലുന്ന കാന്തിപ്രവാഹം
നാളൊന്നേറിത്തുളുമ്പും നിരുപമകരുണാ-
ഭാരതിമൃൽകടാക്ഷം
നാളികത്താരിൽമാതിൻ കളർമുലയുഗളീ-
ഭാഗധേയം ഭജേഥാഃ.”

2 രാജാക്കന്മാരുടെ വരണമണ്ഡപപ്രവേശം:

“തഞ്ചത്തിൽബ്ബംഗി ഭാവിച്ചുദിതരചി നട-
ക്കണ നേരത്തിളക്കം
തഞ്ചീടും ചാരുകാഞ്ചീവലയഗണരഥണൽ-
കാരവാചാലിതാശാഃ
അഞ്ചാതേ ചെന്നമാതൈസ്സുഹ വടിവൊടല-
ഞ്ചക്രരാത്താഭിമാനം
മഞ്ചാശ്രേ വച്ച മത്തദിരദരിപുമഹാ-
വിഷ്ണുരാൻ പുഷ്പശോഭാൻ.”

3 ചന്ദ്രോദയം:

“കാതര്യം ചേർത്തു കോകങ്ങളിലഖിലചകോ-
രാവലിപ്രാണരക്ഷാ-
ചാതുര്യം കൈവളർത്തിസ്കകലകമുദിനി-
കാമിനീപുണ്യഭൂമാ
വൈധുര്യാവേശായി വിരഹിഷ്യ സുഷമാ-
പുരപീയുഷധാരാ-
മാധുര്യം പോഷയൻ ദേഹിഷ്യ പുനരുദിയാ-
യേഷ പിയുഷധാമാ.”

ഗദ്യം, വനാന്തരത്തിലെ രാത്രിവർണ്ണനം:

“അസ്തഗിരിശ്യാമസ്തകസീമനി ഭാസ്കരഭഗവാൻ മറയുന്നേരം, ഗതവതി സവിതരി ഗുഹകളിൽനിന്നിത്തിമിരകരീശ്യാരരിളകനേരം, ദിക്ഷു വിദിക്ഷു ച മുഷ്കരരായ തരക്ഷഗണങ്ങൾ തിമിർക്കുന്നേരം, കാട്ടിൻനടുവിൽക്കാട്ടാളാവലി കൂട്ടംകൂടിപ്പാടുന്നേരം, മല്ലീവല്ലീഹുല്ലാവലിരിഹ മെല്ലേ മെല്ലേ വിരിയുന്നേരം, പക്ഷികൾ വൃക്ഷാവലിയിലടങ്ങിയിണങ്ങി മയങ്ങിയുറങ്ങുന്നേരം, കാമുകപടലികൾ കാമിനിമാർത്തൻ കോമള മൂലകളിലണയുന്നേരം, ശ്രോഷ്ടനാം തതി കാട്ടിൻനടുവേ കൂട്ടം കൂടിക്കരയുന്നേരം, മൈലുകൾ പീലികൾ ചാല വിരിച്ചുന്തുത്തവുമടിയടങ്ങുന്നേരം, ഞെട്ടുഞെട്ടയടനടനടവികൾതോറ്റം കരടികൾ കടുതരമലറുന്നേരം, രൂക്ഷതതേടിന രാക്ഷസപടലീ തീക്ഷ്ണിനിനാദം കലരുന്നേരം, ശ്രോത്രാനന്ദം ചേർത്തിടാതേ ദാതൃഹാവലി കരയുന്നേരം, പിശിതാശനശതബഹുളപിശാചികളശിവനിനാദം കലരുന്നേരം, കന്നുകൾപോലേ കന്നിവരും ചില പന്നികളോടിച്ചാടുന്നേരം, കാന്നനികരേ വിരഹിതവിവരേ ദീനതപ്പുണ്ടു നടന്നമുഴന്നും, സർപ്പാനുഗ്രാൻ ദർപ്പോദഗ്രാനുഗ്രാശേ കണ്ടാശു വിറച്ചും, ഗമനനിരാശാ കഹചന ദേശേ നിഷസാദൈഷാ മഹിതാ യോഷാ.” എന്തൊരു സചേതനമായ വാക്ചിത്രം!

ഫലിതം

പുനത്തെപ്പോലെ മഴമംഗലവും ഫലിതപ്രിയനാണ്. സ്വയംവരസംബന്ധമായുള്ള ബഹുളങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹം നമ്പൂരിമാർ, ജ്യോത്സ്യന്മാർ, മന്ത്രവാദികൾ ഇവരെ പ്രത്യേകിച്ചു കളിയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. “ചാത്തമുട്ടുന്ന നാളച്ചനേരത്തൊഴിഞ്ഞിട്ടിനാനാണനെക്കാൺമതില്ലെങ്ങുമേ” എന്ന് ഒരച്ഛൻനമ്പൂരി മകനെക്കുറിച്ച് ആവലാതിപ്പെടുന്നു. ദമയന്തി മാലയിടാത്ത രാജാക്കന്മാർക്കും ഒരു വധുവിനെ കിട്ടിയില്ലെന്നില്ല. “കന്യാം കൈക്കൊണ്ടു ഗുഡാം നിജഹൃദയ വിധേയാം രൂപാനാമധേയാം” എന്ന് ആ ഭഗ്യാശയന്മാരെ കവി ആരും ചിരിച്ചു മണ്ണുകുപ്പിപ്പോകമാറ് അവഹേളനം ചെയ്യുന്നു. വൻകാട്ടിൽ ആ സാധിയിലെ കാമിക്കുന്ന വൃദ്ധനായ ശബരൻ “ഹന്ത! താൻ ജാതനായിട്ടുണ്ടാളേ ജാതരോമോൽഗമചികരമുഖശൃളേ”നും, “പിന്നാലേ മാംസഗന്ധാഗതവിപുലമഹാമക്ഷികാക്രാന്തവക്ത്ര”നമാണ്.

രാജരത്നാവലിയാം ഇതിവൃത്തം

രാജരത്നാവലിയത്തിൽ ‘കാശിക്കെഴുതുന്നള്ളിയ തമ്പുരാൻ, എന്നു ഞാൻ ഇരുപത്തൊന്നു മധ്യായത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള കൊച്ചി രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ജനനവും, കിരീടധാരണവും, യുദ്ധോദ്യോഗവും മറ്റും നിപുണമായി വർണ്ണിച്ചതിനുശേഷം അവിടത്തേക്കു ‘മന്ദാരമാല’ എന്ന വിദ്യാധരസുന്ദരിയുമായുണ്ടായ സമാഗമത്തെ കവി ഉജ്ജ്വലമായ രീതിയിൽ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്നു. ആ വിദ്യാധരിയുടെ ഭർത്താവായ ചന്ദ്രസേനൻ എന്ന വിദ്യാധരൻ ഒരവസരത്തിൽ ശ്രീപരമേശ്വരനെ ഭജിക്കുവാൻ കൈലാസപർവ്വതത്തിൽ സമയംതെറ്റിച്ചെല്ലുകയാൽ അവിടുന്നു കപിതനായി ആ അപരാധിക്ക് മനുഷ്യത്വവും മന്ദാരമാലയ്ക്കു ദിവ്യത്വബോധനാശവും സംഭവിക്കട്ടെ എന്നു ശപിച്ചു. വിഷണ്ണനായ ചന്ദ്രസേനൻ ശാപമോക്ഷത്തിനായി പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ കൊച്ചിമഹാരാജവംശത്തിൽ ‘ദേവവിപ്രാർച്ചനനിയമപര’യും ‘വീരപുത്രാപ്തകാമ’യും പാർവ്വതീഭക്തയുമായ ഒരു രാജ്ഞി പരിലസിക്കുന്നുണ്ടെന്നും ആ രാജ്ഞിയുടെ പുത്രനായി പ്രസ്തുത വിദ്യാധരൻ അവതരിച്ച് വൃഷപുരിയിൽ സാന്നിധ്യംചെയ്യുന്നതെന്നു ഭജിച്ച്, സകലഭോഗങ്ങളേയും ഭുജിച്ച്, പൂർണ്ണമായ പുരുഷായുസ്സിന്റെ അവസാനത്തിൽ വീണ്ടും പൂർവരൂപത്തെ ധരിക്കാമെന്നും അവിടുന്നു അരുളിച്ചെയ്തു. പാർവതീദേവിയുടെ പ്രാർത്ഥനനിമിത്തം മന്ദാരമാലയ്ക്കു ചന്ദ്രസേനൻ മനുഷ്യനായി ജീവിക്കുമ്പോഴും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഗമലാഭം സിദ്ധിക്കുമാറു ഭഗവാൻ അനുഗ്രഹിച്ചു. ആ വിദ്യാധരനാണ് കൊച്ചിമഹാരാജകുടുംബത്തിൽ വീരകേരളവർമ്മാവിന്റെ ഭാഗിനേയനായി ജനിച്ച രാമവർമ്മമഹാരാജാവ്. ആ ക്ഷത്രിയവീരൻ ഒരിക്കൽ തൃശ്ശി വപേരൂർ ശിവരാത്രിമഹോത്സവം കാണുവാൻ എഴുന്നള്ളി. അവിടെ ഒരു ‘ഇളങ്കേസര കനകമണിവേദിക’യിൽനിന്ന് ആഘോഷങ്ങൾ തൃക്കണ്ഠപാർത്തുകൊണ്ടിരിക്കവേ, പതിവുപോലെ ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ ഭജനത്തിനു ചെന്നുചേർന്ന മന്ദാരമാല അദ്ദേഹത്തിൽ അനുരക്തയായി, അനംഗാർത്തി പിടിപെട്ട് തന്റെ സഖി മരതകവല്ലിയോടുകൂടി അവിടം വിട്ടുപോകുന്നു. പിന്നീട് ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ അതേ ക്ഷേത്രത്തിൽ നർത്തനംകൊണ്ടു ശ്രീപരമേശ്വരനെ ആരാധിക്കുവാൻ വന്ന മന്ദാരമാലയെക്കണ്ടു മഹാരാജാവും കാമാതുരനാകുന്നു. നായികാനായകന്മാരുടെ അയോഗവിപ്രലംഭം കവി അനിതരസാ ധാരണമായ ചതുര്യത്തോടുകൂടി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ കരുണാകലയായ ശ്രീപാർവതി അവരെ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനു തന്റെ ഭക്തയായ യോഗപ്രഭ എന്ന യോഗിനിയെ നിയോഗിക്കുകയും ആ തപസ്വിനി രണ്ടുപേരേയും പൂർവ്വവൃത്താന്തം ഗ്രഹിപ്പിച്ചു ദാമ്പത്യലാഭത്താൽ ചരിതാർത്ഥരാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

കവിതാരീതി

രാജരത്നാവലിയത്തിലേ കവിതാരീതി അഞ്ചു പദ്യങ്ങളും ഒരു ഗദ്യവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നവുമാകാം. ഏതു രസവും വർണ്ണിക്കുന്നതിനു വേണ്ട പദഘടനാഭവൈഭവം കവി ഒന്നുപോലെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു.

1 രാമവർമ്മാവിന്റെ രണപ്രയാണം:

“മമ്മാ! കാണായിതപ്പോളൊരു പൊടിപടലി
 ഭൂതലാൽപ്പൊങ്ങി മേല്ലോ-
 ട്റ്റാനം വ്യോമി പൊങ്ങിക്കിരണനികരമാ
 വൃണ്ണതീ ചണ്ഡഭാനോഃ
 നിർമ്മായം വൈരിസേനാം ഗ്രസിച്ചമരിയ വാ-
 യും പിളർന്നാത്തകോപം
 വമ്പോടെത്തും കൃതാന്തശ്വസിതനിവഹധു-
 മം പരക്കണപോലേ.”

2 പടക്കളത്തിൽ പരിലസിക്കുന്ന രാമവർമ്മാ:
 “കാണായി നേർക്കുനേരേ കനമുപരി പിടി-
 ച്ചോരു രത്താതപത്ര-
 ശ്രേണിനാം മാനനീയേ മണമുടയ തണൽ-
 പ്പാട്ടിലുദ്യോതമാനം
 സേനാമധ്യേ കരാഗ്രപ്രചലിതകരവാ-
 ളോജ്ജ്വലം, മാടയാത്രീ-
 വാനോർനാഥം, പ്രകോപാരുണനയനകലാ-
 ദാരുണം വൈരഭാജാം.”

3 നായകൻ നായികയെപ്പറ്റി:
 “കൈത്താർകൊണ്ടിന്ദുബിംബം പരിചിനൊടുപതു-
 ക്കെപ്പിഴിഞ്ഞൻപിലുണ്ടാം
 പുത്തൻപിതൃഷയുഷെസ്സുയമലർശരനാൽ
 നിർമ്മിതം കിം മനോജ്ഞം
 തസ്യ വക്ത്രം നിജേ താമരമലരിൽ നിശാ-
 സങ്കടാൽ പങ്കജപ്പെൺ-
 ഭദ്രവാസായ തീർത്തീടിന സരസിജമോ
 രാപ്പകൽ പ്രൗഢശോഭം?”

4 നായികയുടെ വിരഹതാപം:
 “കയ്യേറ്റം പ്രണയേന ചെല്ലുമെതിർകെട്ടാഹന്ത വാങ്ങും; ഇലോ-
 മയ്യേ! ലോകർ ചിരിക്കുമെനിയടിയടേ മുടീടുമാത്താമയം;
 അയ്യയ്യോ! ശിവ! ദൈവമെന്നു, മലർബാണാർത്തയാ പൊറാഞ്ഞങ്ങനേ
 മര്യാദാമതിലംഘ്യ മന്മനമിദം മാഴ്ന്നിതെപ്പേരുമേ!”

5 രാത്രിയിലേ മന്ദവായു:
 “വിരിയുമിളയ മുല്ലപ്പുവിലേത്തും നറുന്തേൻ-
 പരിമളമിടകൂകിക്കാമദ്രുപാലമന്ത്രീ
 സരസമുദലഗാമീ രാത്രിവാർതെന്നലേറ്റം
 പരമസുഖമെഴുമ്മാരേഷ വീയിത്തുടങ്ങി.”

ഗദ്യം, നായികയുടെ വിരഹതാപം:

“ആലാലം മമ മദകളപരദ്രുതനിലവിളി ചെവിക്കളിലരുളീടുന്നു; മാലേകന്നിതു മധുകര
നിനദവുമരുതരുതെരിപൊരി പെരുകീടുന്നു; ആലേപങ്ങളുമൊരുകരി തൊടുകിലിതു
ടൽ മമ ശിവശിവ പൊളുകീടുന്നു; ആലാപൈരലമകമലർ പരവശശരണമിതു ബത
മറുകീടുന്നു; താങ്ങിയോ പാപം, താപം തികതില പിടിപെടെ മുഹൂരിളകുന്നു; താ
ന്താ ഞാനിന്നെന്നേ ചെയ്തു? തെരുതെരെ വരുമഴൽ മറവി തരുന്നു; താനേതന്നേ
കയ്യും കാലും തലവിയീ തടയരുതിട തളരുന്നു; താർബാണാ! നീ കൊല്ലാതേ മാം
തവ പുനരഹമിയമഗതി തൊഴുന്നു.”

ബാണയുദ്ധം

നൈഷധത്തിനുമേൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ ആദ്യമായി നിർമ്മിച്ച പ്രബന്ധം രാജരത്നാവലിയവും
തദനന്തരം യഥാക്രമം ബാണയുദ്ധവും കൊടിയവിരഹവുമാണെന്ന് ഊഹിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്.
ഒരു മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി നിർമ്മിക്കുന്ന കാവ്യത്തിൽ കവി സ്വകീയമായ മറ്റൊരു
പ്രബന്ധത്തിൽനിന്നു പദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു സ്വാഭാവികമല്ലല്ലോ. ബാണയുദ്ധ
ത്തിലെ ഉഷാവർണ്ണനം ഗദ്യം കൊടിയവിരഹത്തിൽ പകർത്തുവാൻ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നതായും
മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാജരത്നാവലിയത്തിലേ യോഗപ്രഭയുടെ സ്ഥാനം ബാണയുദ്ധത്തിൽ
ഉഷയുടെ സഖിയായ ചിത്രലേഖവഹിക്കുന്നു. ബാണയുദ്ധം ഒരു നല്ല പ്രബന്ധമാണെങ്കിലും
അതിനു രാജരത്നാവലിയത്തിന്റെയോ കൊടിയവിരഹത്തിന്റെയോ ഗുണമുണ്ടെന്നു പറയുവാൻ
നിവൃത്തിയില്ല. രണ്ടു പദ്യങ്ങളും ഒരു ഗദ്യത്തിൽനിന്നു ചില വരികളും ചുവടെ ചേർക്കാം.
വിശ്വോത്തരമാധുര്യമായ ഉഷാവർണ്ണനഗദ്യം പകർത്തുവാൻ സ്ഥലം അനുവദിക്കുന്നില്ല.

1 ഉഷയുടെ കന്ദുകത്രീഡ:

“മിന്നീടും ഘർമ്മലേലം, മുഹൂരിളകിന വാർകണ്ഡലം, നീളെ മങ്ങും
കന്നൽക്കൺകോൺ, കല്യങ്ങും കചകലശ,മഴി
ഞ്ഞംസസംസക്തകേശം,
മന്ദം കൊഞ്ചുന്ന പൊന്നിൻതരിവള ചില നാളോമൽ പന്താടുമാറ്റം-
ണ്ടന്നേരം കാൺകിലൈന്താർചരനമെരിപൊരി-
ക്കൊണ്ടു തണ്ടും പ്രമോഹം.”

2 ബാണനും ശ്രീകൃഷ്ണനുമായുള്ള യുദ്ധം:

“ബാണൻതൻ ദോസ്സഹസ്രം പ്രകടിതമദമെയ്യുന്ന ബാണങ്ങൾ കാണ-
ക്കാനക്കൊണ്ടങ്ങുമിങ്ങും വപുഷി, തലമുകൾ-
ക്കൊണ്ട കോപാകലാത്തമാ,
മാനീ നാരായണൻ, തന്നുടലിൽ തെടുതെടു-

കൊള്ളുമാറസ്സുശബ്ദൈ-
രണം ത്രൈലോക്യശത്രും പ്രഥമശിരസി വി-
വ്യാധ നിർവ്യാജയാമാ.”

ഗദ്യം, ശിവജ്വരത്തിന്റെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്തുതി:

“പാലാഴിയിലപ്പാവണതന്മേൽ നിദ്രാമുദ്രാം പൂണ്ടവനേജയ; ധരണീഭാരം കള
വാനായ്ഞോണ്ടവനവ പോന്നു പിറന്നവനേ ജയ; നിഖിലജഗത്തിനു വിത്തായ്
മേവിന നിരുപമവൈഭവഭ്രമേ ജയ ജയ; ധാതുജനാദുനശങ്കരമൂർത്തയാ ജഗതി
സർഗ്ഗസമിതിസംഹാരക്രിഡനകലവി കലർന്നവനേ ജയ; പരചിന്മയനായ് മൂനിജ
നഹൃദയേ പരിചിതനായ പരബൊന്മളേ ജയ; സകലജഗത്തുയരക്ഷാദീക്ഷാം പക
ലിരവിയലിന ഭഗവാനേ ജയ; പങ്കജമാതിൻ കൊങ്കയിലിഴുകിന കംകമപകാലം
കൃതനേ ജയ; ശരണാഗതജനഭരണമിയറ്റും കരുണാവിഹരണ ഭ്രമേ ജയ ജയ” ഇ
ത്യാദി.

കൊടിയവിരഹം

മലയാളഭാഷയിലെ ശൃംഗാരകാവ്യങ്ങളിൽ കനിഷ്ഠികാധിഷ്ഠിതമെന്നു പറയേണ്ടതു കൊ
ടിയ വിരഹത്തെയാകുന്നു. സംഭോഗശൃംഗാരവും, സർവ്വോപരി അയോഗാവസ്ഥയിലും
അതിലും വിശേഷിച്ചു വിരഹാവസ്ഥയിലും വിപ്രലംഭശൃംഗാരവും ഇത്ര ചമൽക്കാരത്തോടു
കൂടി പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്ന കൃതികൾ ഇതരഭാഷകളിൽപ്പോലും അപൂർവ്വമാണ്. ശൃംഗാ
രത്തിനു ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ സദ്യമല്ലാത്ത നിലയിലുള്ള ഗ്രാമ്യത കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ടെന്നും
ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നാലിലൊരംശം പരകീയസൂക്തികളാൽ സങ്കീർണ്ണമാണെന്നും ഇങ്ങനെ ര
ണ്ടു ഭാഷങ്ങൾ മാത്രമേ പ്രസ്തുത ചമ്പുവിനെപ്പറ്റി പറയേണ്ടതായുള്ളൂ. പ്രതിജ്ഞായോഗ
സ്വരായണം മൂന്നാമകത്തിൽ (മന്ത്രാങ്കം) ഡിണ്ഡികവേഷധാരിയായ വിദൂഷകൻ, ചാക്യാ
ന്മാരുടെ കൂടിയാട്ടത്തിൽ

“ദാഹേ തണ്ണീർ, കൊടിയ വിരഹേ കാന്തയോടുള്ള സംഗം,
താപോദ്രേകേ തണലപി, തമസ്സുകടേ ച പ്രദീപഃ,
പേവെള്ളത്തിൽപ്പതിതസമയേ തോണിയെന്റേവമാദി-
ന്യാപൽകാലത്തഭിമതസുഹൃൽപ്രാപ്തിയോടൊന്നമൊവ്വാ”

എന്നൊരു ഭാഷാപദ്യം വിസ്തരിച്ച് അഭിനയിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. “കൊടിയ വിരഹേ കാ
ന്തയോടുള്ള സംഗം” എന്ന ഭാഗം അഭിനയിക്കുന്നതിന് ഉതകത്തക്കവണ്ണം നായികാനാ
യകന്മാർ ഒരു കാത്യായനീക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചു തമ്മിൽ കാണുന്നതും പ്രണയബദ്ധരാക
ുന്നതുമായ ഒരു കഥയും അതിന്റെ വിവരണത്തിനു വേണ്ട ഗദ്യപദ്യങ്ങളും ആരോ പണ്ടുത
ന്നെ രചിച്ചുകാണുന്നു. ആ കഥയെ സൂത്രമാക്കിവെച്ചുകൊണ്ടു് അതിന് ഒരു വിസ്തൃതമായ
ഭാഷ്യം കാവ്യരൂപേണ നിർമ്മിക്കുക എന്നുള്ളതാകുന്നു കൊടിയവിരഹകാരൻ ചെയ്തിരി
ക്കുന്നത്.

ഇതിവൃത്തം

“മംഗല്യരംഗഭൂമിർമ്മദനമഹാരാജ്യഭാഗ്യപരിപാടി
ശൃംഗാരചന്ദ്രികാവ്യാ കാചന കളഹംസഗാമിനീ ജാതാ”

എന്ന പദ്യംകൊണ്ടു കൊടിയവിരഹം ആരംഭിക്കുന്നു. നായിക ശൃംഗാരചന്ദ്രികയും നായകൻ സംഗീതകേതു എന്ന ക്ഷത്രീയയുവാവുമാണ്. കൊടിയവിരഹത്തിലേ ഇതിവൃത്തം ഈഷൽഭേദങ്ങളോടുകൂടി സ്വായത്തമാക്കി മേല്പുത്തൂർഭട്ടതിരി നിർമ്മിച്ച ഒരു സംസ്കൃതചമ്പുവാണ് കോടിവിരഹം എന്ന് ഇരുപത്തേഴാമധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. നായികയ്ക്കും നായകനും തമ്മിൽ ശ്രവണമാത്രത്തിൽത്തന്നെ അങ്കുരിതമായ അനുരാഗം തൃശ്ശി വപേരൂർ പൂരമഹോത്സവത്തിൽ ഉണ്ടായ മീഥസ്സന്ദർശനത്താൽ പ്രവൃദ്ധമാകുകയും, തദനന്തരം അവർ ദാമ്പത്യയോഗത്താൽ അനുഗൃഹീതരാകുകയും ചെയ്യുന്നു. കാലാന്തരത്തിൽ ചില ഏഷണിക്കാരുടെ വാക്കു കേട്ടു നായിക നായകനെ ബഹിഷ്കരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ തമ്മിൽ പിരിയേണ്ടിവന്ന ഭാര്യഭർത്താക്കന്മാർക്കുണ്ടാകുന്ന വിരഹതാപം മഴമംഗലം സർവസിദ്ധികളും പ്രയോഗിച്ചു സമഞ്ജസമായി വർണ്ണിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ ആത്യന്തികമായ നൈരാശ്യത്തിനു വശംവദരായി നായികയും നായകനും ഉൽബന്ധനത്തിന് ഒരുങ്ങുന്നു. ശൃംഗാര ചന്ദ്രിക പ്രഥമവനത്തിൽ പോയി ആത്മഹത്യചെയ്യാൻ ഒരു പിച്കമാല എടുത്തു കഴുത്തിൽ ചുറ്റിയപ്പോൾ അവിടെ അതേ ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി സംഗീതകേതുവും ചെന്നുചേരുന്നു. അപ്പോൾ നായകനു നായികയുടെ “അർത്ഥിക്കുന്നേൻ വിധാതാവൊടു മുഹൂരപി ഞാൻ ജന്മജന്മാന്തരേ മേ ഭർത്താ സംഗീതകേതുർഭവതു വിധിവശാൽ” എന്ന അന്ത്യാഭ്യർത്ഥന കേൾക്കുവാൻ ഇടവരികയും ഉടനെ ആ വിരഹി ഓടി അടുത്തെത്തി “മൃഷേ ഹാകഷ്ടം” എന്നു പറഞ്ഞു നായികയെ പാണിസ്സർശംകൊണ്ടു പ്രബുദ്ധയാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ വിധത്തിലാണ് അവർക്കു തമ്മിൽ പുനസ്സമാഗമം സിദ്ധിക്കുന്നത്.

കവിതാരീതി

കൊടിയവിരഹത്തിലെ കവിതാശൈലി ഗ്രഹിപ്പിക്കാൻ മൂന്നു പദ്യങ്ങളും ഒരു ഗദ്യത്തിൽനിന്ന് ഏതാനും വരികളും ചുവടെ പകർത്തുന്നു.

- 1 പ്രേമബലരായ ദമ്പതികൾ:
 “അന്നേരം കാമതന്ത്രപ്രകരണനിപുണൗ
     കോമളൗ തൈലസേകൈ-
 രന്യോന്യം മെയ്യുളുർപ്പിച്ചിരുവരുമരികേ
     ചേർന്നുനില്പും ദശായാം,
 തന്നെത്തന്നേ നിഴൽക്കൊണ്ടതു തരണതന്യാ
     ന്യനമന്യേതി മത്യാ
 കന്നക്കണ്ണാൾവശം കെട്ടഴകൊടു കലഹി-
     ച്ചീടുമാറുണ്ടകാബേ.”

2 മഴക്കാലം

“ആകാശേ കാളമോലദീരദവരൂഘടാ-
 ബന്ധുരേ ചന്തമേറും
 നാകാധിശായുധംകൊണ്ടിനിയ കൊടിമരം
 നാട്ടി വർഷോത്സവാർത്ഥീ
 കൂകും കേകാമണിക്കൊമ്പുകൾ നിവീരേ വിളി-
 പ്പിച്ചു വിശ്വം മുഴക്കി-
 ച്ചാകണ്ണം തുകിനാൻ വന്നദകഹവിരസൗ
 ഹന്ത! പർജ്ജന്യദേവൻ.”

3 വിരഹാർത്തയായ നായിക സഖികളോടു്:

“ചിത്തജ്ഞേ ചിത്രലേഖേ വിരയെ വരിക നീ
 മല്ലികേ വീയ മെല്ലെ;-
 കണ്ണുരീമാലികേ വാ! തളി തളി കളഭ-
 ച്ചാറ്റു ചാലിച്ചു മേന്മേൽ;
 മുശേ സിന്ദൂരലേഖേ തളിരൊടു തലപൊ-
 ത്തിടു; പാടിരധാരാ-
 മത്രേ വേണന്നതയ്യോ! കള കള കളഭം;
 കൈ ചുടൊല്ലേ മനോജ്ഞേ.”

ഗദ്യം, വിരഹാർത്തയായ നായിക സഖികളോടു്:

“മഴ പെയ്യിപ്പിൻ മകരന്ദംകൊണ്ടിരുപ്പുറവും നിന്നാവതു ചെയ്യിൻ; പനിനീർനദിയിൽ പ്ലാഞ്ഞുകളിക്കിൻ പാതി ശമിക്കും പതിതാപം മേ; മലയത്തെനൽ മഹാവിഷമെന്നാൾ, മധുകരവൃന്ദം മയിൽവാളെന്നാൾ; കുരവകകസുമം കൂരമ്പെന്നാൾ, കളിരും കളഭം കനൽനിരയെന്നാൾ; ചന്ദനപങ്കം കൊടുവിഷമെന്നാൾ, ചന്ദ്രമയ്യുഖം ചെങ്കനലെന്നാൾ; പനിനീർത്തുള്ളി പെരുമ്പനിയെന്നാൾ, സംഗീതം മേ സങ്കടമെന്നാൾ; കർപ്പൂരപ്പൊടി കടുവായെന്നാൾ, ചേമന്തികയെച്ചെമ്പുലിയെന്നാൾ; കസ്തുരിക്കളി കാലനിതെന്നാ, ഉതിവരുമ്പോളന്തകനെന്നാൾ” ഇത്യാദി.

ദാമോദരച്ചാക്കിയാരുടെ കാലത്തിനുമേൽ അപൗരാണികമായ കഥാവസ്തുവിനെ ആശ്രയിച്ച് ഇദംപ്രഥമമായി രചിച്ചിട്ടുള്ള രണ്ടു പ്രധാനഭാഷാചമ്പുക്കൾ രാജരത്നാവലിയവും കൊടിയവിരഹവൃമാകയാൽ അവയുടെ പ്രണേതാവു നമ്മുടെ സവിശേഷമായ ആദരത്തെ അന്യോപാധികളുടെ അഭാവത്തിൽപ്പോലും സമഗ്രമായി അർഹിക്കുന്നു.

ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകൾ

ബ്രാഹ്മണിമാർ (പുഷ്പകസ്തീകളിൽ ഒരു വർഗ്ഗക്കാർ) ഭഗവതീ ക്ഷേത്രങ്ങളിലും നായന്മാരുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽ ഭഗവതീസേവ സംബന്ധിച്ചും, താലികെട്ടുകല്യാണത്തിന്റെ ഒരു ച

ടങ്ങുന്ന നിലയിലും പാടി വന്നിരുന്ന പാട്ടുകളാണ് ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകൾ. പണ്ട് ആ ഇനത്തിൽപ്പെട്ട പാട്ടുകൾക്ക് പ്രചാരമായ പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു; ഇന്നും അവ ആകമാനം അസ്മിതങ്ങളായി എന്നു പറയാവുന്നതല്ല. ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകളിൽ ചില ഭാഗങ്ങൾ തനി ശൃംഗങ്ങളായും മറ്റു ചിലവ പദ്യഗന്ധികളായും കാണപ്പെടുന്നു. കേവലഗദ്യങ്ങൾ താരതമ്യേന അർവാചിനങ്ങളാണ്. പദ്യഗന്ധികളായ ഭാഗങ്ങൾ പ്രായേണ ചമ്പുക്കളിലെ “ഹര ഹര ശിവ ശിവ ചിത്രം ചിത്രം നിഷധന്തുപാന്വയമകടീരത്നം” എന്ന രീതിയിൽ തരം ഗിണീവൃത്തത്തിന്റെ മട്ടിൽ ചൊല്ലേണ്ടവയാണ്. ബ്രാഹ്മണിമാർ ചൊല്ലുമ്പോൾ അവയ്ക്കു പ്രത്യേകമായി ഒരുമാതിരി നീട്ടലും ഈണവും ഉണ്ടാകും; അതിൽ വേദോച്ചാരണത്തിന്റെ ഛായയുണ്ടെന്നാണ് വയ്ക്ക്. അങ്ങനെ വേദാനുകാരിയായ സ്വരത്തിൽ അത്തരത്തിലുള്ള പാട്ടുകൾ പാട്ടുവാൻ അധികാരമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കാം ആ ഗായികകൾക്കു ബ്രാഹ്മണിമാർ എന്ന പേർ ജനസമുദായത്തിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ചത്. ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകൾ മഴമംഗലത്തിന്റെ കാലത്തിനു മുൻപും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. എന്നാൽ ആ ആവശ്യത്തിലേക്കു രസനിഷ്ഠികളായ ചില കൃതികൾ ആദ്യമായി നിർമ്മിച്ച സമ്മാനിച്ചത് അദ്ദേഹമായിരുന്നു; അവയ്ക്കു തൃശ്ശൂരിലും സമീപപ്രദേശങ്ങളിലുമാണ് അധികം പ്രചാരം. ചില ഭാഗങ്ങൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

പീഠികകളാണ് സാധാരണയായി കേവലഗദ്യരൂപത്തിൽ കാണുന്നത്. അടിയിൽ ചേർക്കുന്നതു രാസക്രീഡയുടെ പീഠികയിലുള്ള ഒരു ഭാഗമാകുന്നു.

രാസക്രീഡ

“എങ്കിലോ പണ്ടു പങ്കജാക്ഷൻ പാലാഴിതനിൽ പനഗേന്ദ്രനായിരിക്കുന്ന പര്യുകത്തിന്മേൽ പങ്കജമാതിനോടും മേദിനീദേവിയോടുംകൂടിസ്സുഖിച്ചു പള്ളിക്കുറപ്പുകൊണ്ടുവല്ലോ. അക്കാലത്തു പാർത്ഥിവന്മാരായിപ്പിറന്ന ദൈത്യവിരന്മാരെച്ചമക്കത്തൊണ്ണു ഖിന്നയായ ക്ഷോണീദേവി ഗോരൂപത്തെ അവംലബ്ധിച്ചു പങ്കജജന്മാവിനോടു ചെന്നു തന്റെ ദുഃഖങ്ങളെയെല്ലാം അറിയിപ്പുതും ചെയ്തുവല്ലോ. അതു കേട്ടോരു വിരിഞ്ചനും തിരുനീലകണ്ഠനും നിലിമ്പുജനങ്ങളോടുംകൂടി ക്ഷീരാംബുരാശിയുടെ തീരത്തെ പ്രാപിച്ചു പരൻപുരുഷനെ പുരുഷസൂക്തം ചൊല്ലി സ്തുതിപ്പുതും ചെയ്തുവല്ലോ.

ഇതു കൊല്ലം എട്ടാംശകത്തിലെ ഭാഷയല്ലെന്നും ഇതിന്റെ പ്രണേതാവു മഴമംഗലമല്ലെന്നും തീർച്ചയായി പറയാം. എന്നാൽ പദ്യഗന്ധിയായ ഭാഗത്തിന്റെ സ്ഥിതി അതല്ല. നോക്കുക:

- “യദുകലനാഥൻ മദനമനോഹരനരുണാധരികളോടട ചേർന്നേറ്റം ക്രീഡിപ്പാനായ് മുതിരുനേരം മലരിടെ മരുവിന മധുകരപടലികൾ മധുപാനം ചെയ്യാനന്ദിച്ചും മധ്യേ കാന്തന നല്ലിയുമുടനേ ഗാനംചെയ്തു തുടങ്ങിയിതല്ലോ. (1)
- തേന്മാവിന്മേലാമ്മാരൊക്കെക്കൂടിയിരുന്നകോകില കോമളവാണികൾ നിരവേ പഞ്ചമരാഗം മഞ്ജുളഗീതം പാടിപ്പാടിപ്പഞ്ചായുധനൊരു പടവിളിപോലേ നിഖിലദിഗന്തേ പുടപ്പുഴങ്ങിത്തുടങ്ങിയല്ലോ. (2)

ചെമ്പകവിടപികൾകൊമ്പുകൾതോറ്റും മൊട്ടുകൾകണ്ടാൽ വനദേവതമാർ വന മാലിയുടേ വരവും പാർത്തു നിബദ്ധാഭോഗം തങ്ങൾ നിരത്തിയ ദീപാവലിയെന്നേ തോന്നുമല്ലോ. (3)

കാറ്റേറ്റികിന തളിർനിര കണ്ടാൽ പുതിയ ലതാമധുവാണികളപ്പോൾ മാധവ നെക്കണ്ടിവിടെയെഴുന്നള്ളണമിദാനീം ജന്മഫലം നല്ലേണം ഞങ്ങൾക്കെന്നരുമോ ദാൽ കൈകാട്ടി വിളിക്കുന്നിതോയെന്നേ തോന്നുമല്ലോ.” (4)

മറ്റു ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകളുടെ മാതൃകകൂടി കാണിക്കാം.

വിഷ്ണുമായാചരിതം

“കാഞ്ചനകന്ദുകമിടയിലടിച്ചും വാഞ്ചര മഹേശ്വരമനസിവളർത്തും പഞ്ചശരവ്യഥ ചാര നടിച്ചും ചഞ്ചലമഞ്ജുളകണ്ഡലയുഗളം ഗണ്ഡതലങ്ങളിൽ മന്ദമലച്ചും പൂഞ്ചാ യൽത്തിരകഴികിലഴിഞ്ഞും കിഞ്ചിലുദിക്കും പൂഞ്ചിരിയെന്നും നവനവസ്യയയിൽപ്പരി മേളിച്ചും കേളീഗണനമനോഹരമായൊരു വചനം കൊണ്ടും ശോഭിപ്പിക്കും കപടമു ഗാക്ഷിയെയുഭിനവലക്ഷ്മിയെയഴകൊടു കണ്ടു സുഖിച്ചിരുളി പുരഹരനോ” (1)

“കളവായുള്ളൊരു കളവാണി മുദാ കളയാതമയം പത്തുമടിച്ചുകളിച്ചീടുന്നളവളവി ല്ലാതൊരു കളർതെന്നല്ല വന്നുടന്നുടനടയിലിളക്കനതു കണ്ടനവധി ശിഥിലം മുദുലത രാം ശ്രുകമിഴിയുമിതെന്നതു തോന്നുംവണ്ണം മഹീളാകലമണി നാണംകൊണ്ടത്തിരുമു വകമലം താഴ്ന്നിപ്പരിചൊടു തരുമൂലങ്ങളിലഴകിലൊളിച്ചു മുറപ്പിലുടുത്തും ചന്ദ്രാഭരണസ മീപത്തിങ്കൽത്തുക്കൺപാർത്തും പലതരമിതഥം മുശാക്ഷിയുടേ മുശവിലാസമഹോ ഠവമൊന്നിൽത്തന്നെ നിതാനും മഗനതായിച്ചമഞ്ഞരുളി പുരഹരനോ” (2)

തിരുനൃത്തം

ഏറ്റവും മനോഹരമായ ഒരു ഗാനമാണ് പാർവതീദേവിയുടെ നൃത്തത്തെ ചിത്രണം ചെയ്യു ന്ന ഈ കൃതി.

“ജയ ജയ ഭഗവതി, നീലക്കാർമുകിൽമാലയിതെന്നും, നിരമെഴുമഞ്ജനപർവതമെന്നും, നീലിമകോലിന ശൈവലമെന്നും, വിലസിന പീലിപ്പുറകളിതെന്നും, വിഷമശരന്റേ പുന്തഴയെന്നും, മണിവായുലരാമന്തിപ്രഭയോ, തിരുമുഖമാകിന ചന്ദ്രപ്രഭയോ, മന്ദസ്സീ തമാം പുതിയ നിലാവും, മുന്നിൽക്കണ്ടു ഭയപ്പെട്ടോടിക്കൂട്ടംകെട്ടിപ്പിന്നിലൊളിച്ചു പുരണ്ടു തിരണ്ടു ചുരണ്ടുകിടക്കും കൂരിരുളെന്നേ തോന്നിച്ചിട്ടും പുരികഴലഴിക, പൂതു മലർമാലകൾ ചിന്നിച്ചിതറ,ത്തിരുനൃത്തമുടയോവേദേവി, നിന്തിരുവടിയെ ഞാൻ സ്തുതിക്കുന്നേൻ” (1)

“ജയ ജയ ഭഗവതി, പമ്പരമെന്നും പന്തെന്നും ചിലർ പൂമൊട്ടെന്നും, പട്ടെ ന്നും ചിലർ പൊന്മലയെന്നും, പൊൻച്ചുതെന്നും, നറുമലർവീശിഖന്നഭിഷേകത്തിന നിർമ്മിച്ചിടന രത്നമണിക്കലശങ്ങളിതെന്നും ബഹുവീയമവൊടു ചൊല്ലിച്ചേറ്റും മ ത്തഗജേന്ദ്രനൊടെത്തി മറ്റത്തും മസ്തുകഗിരിയൊടു പോരിനെതിർത്തിട്ടുകും വെട്ടിപ്പു രിവട്ടം കൊണ്ടഴകൊടു തങ്ങളിൽ വിങ്ങിത്തിങ്ങിപ്പൊങ്ങി വളർന്നു മുലക്കച്ചിനെയും

പൊട്ടിച്ചുനിശം പിന്നതകൊണ്ടേ മാറിന മേലിലെടുക്കരുതതേ വരുമിനിയെന്നൊരു ശകവളർക്കും ചാനാരിളമുല ചാരുകല്പങ്ങളത്തിരുത്തുമുടയോവേ ദേവീ, നിന്തിരുവടിയെ ഞാൻ സ്മരിക്കുന്നേൻ” (2)

ദാരുകവധം

ഇതിൽ കേവല ഗദ്യാംശം ഒടുവിലാണ് കാണുന്നത്. ആ അംശവും തരക്കേടില്ല. കവിതയ്ക്കു തിരുനൃത്തത്തിന്റേയും മറ്റും ഗുണമില്ല.

“ദാരുകനങ്ങളു പിറന്നു ധരിത്രീയിൽ വീണപ്പൊഴിതേ കാലുകടഞ്ഞു കരഞ്ഞൊരു നേരം മലകൾ കലങ്ങി, ജലധി കലങ്ങി, സകല ജനങ്ങളുമൊന്നു നടുങ്ങി, ദേവകൾ സ്വർഗ്ഗത്തിങ്കേന്നോടി, ദിക്പാലന്മാരോടിയോളിച്ചു, വലിയ കൊടുങ്കാറ്റിളകിമറിഞ്ഞു, വന്മരപാശ്തികൾ വീണതകർന്നു, ചന്ദ്രാദിത്യന്മാർക്കും പെരിയൊരു പരിവേഷം പോന്നുണ്ടാവുമ്പോൾ ചെയ്തുവല്ലോ.” (1)

“സ്ത്രീകളുടെ കയ്യാൽക്കൊലപ്പെടുവാനെളിയോരുത്തൻ ഞാനല്ലെന്നറിഞ്ഞാലും സ്വാമീമാ. നാരികളെല്ലാമെന്നെക്കണ്ടാൽ കാറ്റത്തോടിന കരിയിലപോലെ പെടിച്ചോടിയൊളിച്ചുവരല്ലോ സ്വാമീമാ. മേന്മയിൽ മരുവിന പെൺമാതിരിമാർ തന്നെക്കൊല്ലുവരെന്ന ഭയത്താൽ നാനുവനോടു വരും കൊണ്ടാൻപോൽ ദാരുകനെന്നതു വിണ്ണുവർ കേട്ടാലെല്ലാനാളും നമ്മെക്കൊണ്ടു ചിരിപ്പോരെല്ലോ സ്വാമീമാ. ഉമ്പർപിരാണേ കേട്ടരുളേണം പെൺപടയൊന്നും പടയല്ലെന്നും പണ്ടേയുണ്ടു പഴഞ്ചൊല്ലെന്നാൽ നാനുംകെട്ടു വരങ്ങൾ വരിപ്പാനാണല്ലാത്ത ജനങ്ങളൊടേയരുളിച്ചെയ്യേണ്ടു ഞാനല്ലേയിതു മാനികളാമസുരന്മാർ ഞങ്ങളിലൊരുവനാമിത്തൊഴിൽ കൈക്കൊള്ളായിനി എന്നുതറിഞ്ഞാലും സ്വാമീമാ.” (2)

ഗദ്യാ: “അപ്പൊഴോ എന്റെ ഭഗവതിയുടെ പാദകുമാരംകൊണ്ടു ഭൂമി താഴുകയും ഉയരുകയും തുടങ്ങിയല്ലോ. ആയിരം തിരുമുഖങ്ങളോടും മൂവായിരം തിരുനയനങ്ങളോടും എണ്ണായിരം തിരുബാഹുക്കളോടുംകൂടി ഇരുന്നരുളിനാളെന്റെ ഭഗവതിയോ, വെള്ളത്തു വളഞ്ഞു വെൺമതിത്തെല്ലുപോലെ അതിദർശനീയങ്ങളായിരിക്കുന്ന ദാഷ്ട്യകളോടുംകൂടിയിരുന്നരുളിനാളെന്റെ ഭഗവതിയോ ... പാമ്പുകൊണ്ടും ചിലമ്പുകൊണ്ടും അലങ്കരിച്ചിരുന്നരുളിനാളെന്റെ ഭഗവതിയോ ... പെരിയഴകിയോന്നു പള്ളിപ്പുവാടയെടുത്താദരവോടു കൊടുത്തരുളി പുരവെരിഭഗവാനോ. പള്ളിപ്പുവാട പരിചോടേ ചാർത്തിനാളെന്റെ ഭഗവതിയോ. നിന്റെമുഖങ്ങളും നയനങ്ങളും ബാഹുക്കളുമൊട്ടു ചുരുക്കിക്കളയണം മകളേമാ ... തിരുനീലകണ്ഠരു തെളിഞ്ഞു തിരുമടിയിൽ വച്ചു ശ്രീഭദ്രകാളിയെന്ന തിരുനാമപ്പേരും വിളിച്ചരുളി പുരവെരി ഭഗവാനോ. കണ്ടൻകാളിയെന്നാരോമൽപ്പോരും വിളിച്ചരുളി പുരവെരിഭഗവാനോ,”

പാർവതീസ്തുതി, പാദാദികേശവും, കേശാദിപാദവും

ഇവ രണ്ടും ഒന്നാംതരം കൃതികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തത്തക്കവയാണ്.

“വാരിജനവദ്വലചാരത കവരം തിരുവിരൽനിരതന്നരുണിമ ചെമ്മേ നിരവധി നീളെ നിറന്നതു കണ്ടൊരു മുദുതര പദതലമഴകൊടുവയ്യാൻ തളിർനിര നീളെ നിര ത്തിയപോലെ ശോഭിച്ചിടനി ധരണീദേശേ കൃതരിപുനാശേ, ഭഗവതി ജയ ജയ”(1)

“വദനസരോരുഹസാമ്രാജ്യശ്രീമണിപീഠത്തിലിരുന്നരുളിടും നറുമലർബാണ നപരി പിടിപ്പാൻ നിരുപമനീലമണിത്തഴപോലേ, ഫാലവിലോചന ധൂമസമൂഹം കിഞ്ചനപൊങ്ങി വിളങ്ങുംപോലെ, കാളിന്ദീജലധോരണിപോലെ, കാളവലാഹക പാളികൾപോലെ, നീലസരോരുഹമാലകൾപോലേ, മേളം ചേർന്നിടതിങ്ങി മടങ്ങി പ്പിൻകാലോളമിടഞ്ഞു സുരദ്രുമനറുമലരിനും പരിമളവിഭവം ചെറുതു കൊടുപ്പാനെന്ന കണക്കേ, പരിചിലണഞ്ഞ മണങ്ങളിണങ്ങിന ഘനകചഭാരേ, ഹൃതഭ്രൂഭാരേ, ഭഗ വതി ജയ ജയ” (2) (പാദാദികേശം)

“തിരുമുഖമായൊരു സരസിരുഹത്തിൽ പരിമളവിഭവം പെരുകിപ്പെരുകിപ്പരമര സംപൂണ്ടരികിൽ വസിക്കുമൊരളിനിരയഴകിൽ വിളങ്ങുംപോലേ, നിരുപമമായൊരു കുറുനിര തടവും കലഗിരിതനയേ ഗുണഗണനിലയേ” (1)

“ഇളമതിയേറ്റം വിളിപണി നിത്യം തെളിവൊടു ചെല്ലെഴുമളികതലേ ചേർന്നൊളി വൊടു വിലസിന നിഖില മനോഹരമൃഗമദതിലകേ, മുദുതനലതികേ” (2)

“നറുമലർബാണൻകലചിലയോടും നിരുപമവാപീചെറുതിരയോടും ചെറുതു പി ണങ്ങിത്തീരയും വാങ്ങി ത്രിഭുവന ജനനപരിത്രാണാദികൾ പരിചൊടു തടവും പുരി കലതാനേ പുരരിപുകാനേ” (1) (കേശാദിപാദം)

സതീപരിണയം

ഇതും വിശിഷ്ടമായ ഒരു ഗാനം തന്നെ.

“അണിമണിയറയിലകംപുകഴുകിനൊടണിമു ദുശയ്യാസവിയേ ചെന്നടനതുമിമു മോ രോസരസവിരേഷാനരുവയർമണിയോടരുളിച്ചെയ്ത നിൽക്കുന്നേരം മനസി മു ഴുത്തൊരു മന്ഥപീഡ പുറത്തുപുറപ്പെട്ടുവിലാംഗങ്ങളിലംകൂരിക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോള ഭിമതസഖിമാരതുമിമു മോരോ വ്യാജത്തോടടുനവരവർ പോവതിനായുന്നേരത്തവ രൊടുകൂടിപ്പോവതിനും പുനരഭിമതദയിതനൊടരികേ ചേർന്നടനരഭവസരണികൾ തേടുവതിനും, രണ്ടിലുമാഗ്രഹമുൾക്കൊണ്ടിടുമൊരാകലഭാവമണിഞ്ഞരുളിടും ദയി താവദനം പരിചിതമദനം പരിചൊടു കണ്ടു സുഖിച്ചരുളി ഭഗവാനോ.”

നൃഗമോക്ഷം

“നൃഗമോക്ഷം” എന്നൊരു ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകൂടി അച്ചടിച്ചു കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ആ പാട്ടിനു മഴമംഗ ലത്തിന്റേതാവാനുള്ള യോഗ്യത അശേഷമില്ല. അത് അജ്ഞാതനാമാവായ ആരുടേയോ കൃതിയാണ്. “ഇരുവരെയും ഞാനനുസരണംചെയ്യാവതിരുന്നേൻ പകരമിതിനൊരു പ തിനായിരമൊരു ഗോക്കളിൽ നല്ലവ നല്ലീടാമെന്നേവം ചൊല്ലിപ്പിന്നാലേ ചെന്നടിയിണ കൂപ്പിവണങ്ങും നേരത്തേതുമതിനവർ കൂട്ടാക്കാതേ ചാടിപ്പോയാരാടൽപ്പെട്ടൊരു വിപ്രവ രന്മാർ ഭഗവാനേ” എന്നീ വരികൾ ആ കൃതിയുടെ സ്വരൂപമെന്തെന്നു കാണിക്കുവാൻ മതി യാകുന്നതാണ്. മഴമംഗലത്തിന്റെ കാലത്തിനു മുൻപുള്ള ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ടുകളൊന്നും നമു ക്കു കിട്ടിയിട്ടില്ല. പിൻകാലത്തു ലക്ഷ്മീസ്വയംവരം, സുഭദ്രാഹരണം മുതലായി ആ ഇനത്തിൽ

അനേകം ഗാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഒരു സഹൃദയന്റെ ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിക്കത്തക്ക കാവ്യഗുണം അവയ്ക്കില്ല;

അവയുടെ പ്രണേതാക്കന്മാരെപ്പറ്റി യാതൊന്നും അറിവാനും മാർഗ്ഗമില്ല.

ഇത്രയുമുള്ള വിവരണത്തിൽനിന്നു മഴമംഗലം നാരായണൻനമ്പൂരി സംസ്കൃതത്തെ നന്നപോലെ ഭാഷയേയും, വേദശാസ്ത്രങ്ങളെയെന്നപോലെ കാവ്യകലയേയും ഉപാസിച്ചിരുന്നു എന്നു വിശദമാകുന്നു. ഭാഷാസാഹിത്യത്തിലെ ജാജ്വല്യമാനമായ ഒരു ജ്യോതിഷപ്രകാശമാണ് ആ വശ്യവചസ്ത്.

കൊച്ചി രാമവർമ്മമഹാരാജാവ്

‘കാശിക്കെഴുന്നള്ളിയതമ്പുരാൻ’ എന്ന പ്രശംസയ്ക്കു വിഷയിഭൂതനും രാജരതാവലിയും ചമ്പുവിലെ നായകനുമായ രാമവർമ്മമഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി അനുവാചകന്മാർ അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട ചില വിവരങ്ങൾ ഇതിനുമുൻപ് ഉപന്യസ്തങ്ങളായിട്ടുണ്ട്. ആ മഹാരാജാവിന്റെ കൃതിയാണ് ‘രാസക്രിഡ്’ എന്ന മണിപ്രവാളകാവ്യമെന്നു ഏറെക്കുറെ അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്. ആ കാവ്യത്തിന്റെ ഒടുവിൽ

“മാടരാജവദനാംബുജത്തിലഴകോടു വന്നദിതമാകുമി
ഗുഡമാനുഷകഥാമൃതം ബത! മണിപ്രവാളകൃതബന്ധനം
ഈടണഞ്ഞ ദുരിതാധി തീർപ്പതിനമഞ്ജസാ ഹരിപാദാംബുജം
തേടുവാനുമിവ കേടുകൊൾവിനിയു രാസകേളിപരിമേളിതം”

എന്നൊരു ശ്ലോകം കാണുന്നതിൽനിന്നു അതിന്റെ പ്രണേതാവു കൊച്ചി രാജാക്കന്മാരിൽ അന്യതമനാണെന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. ഭാഷാരീതി നോക്കിയാൽ കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലാണ് പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ പ്രാദുർഭാവമെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ അപാകമില്ല. ഭട്ടതിരിയുടെ നാരായണീയത്തിലെ രാസക്രിഡാവർണ്ണനത്തെ അനുകരിച്ച കവി തിരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്ന വൃത്തം കസുമമഞ്ജരിയാണെന്നു മാത്രമല്ല ഭട്ടതിരിയുടെ ചില പദങ്ങളും ആശയങ്ങളും സ്വാധീനമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ആ വഴിക്കു നോക്കിയാലും കൊല്ലം 762-ആമാണ്ടിനു മേലാണ് രാസക്രിഡയുടെ രചനയെന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

രാസക്രിഡ അക്ലിഷ്ടമധുരമായ ഒരു കാവ്യമാകുന്നു. അതിലെ ശബ്ദസൗന്ദര്യം പ്രശംസാ വഹമായിരിക്കുന്നു. ആകെ 137 ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. കസുമമഞ്ജരി ദ്രാവിഡസാഹിത്യത്തിൽനിന്നു സംസ്കൃതസാഹിത്യം സ്വീകരിച്ച അനേകം വൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. സംസ്കൃതത്തിൽ സംക്രമിക്കുമ്പോൾ ആവൃത്തം ദ്രാവിഡത്തിനു സഹജമായ ശ്ലഥബന്ധത പരിത്യജിച്ചു ദ്രവ്യബന്ധമായി പരിണമിക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ വിശേഷമുള്ളൂ. തന്നിമിത്തം അതിനു ‘വൃത്തഭേദം’ എന്നൊരു പേർ ഭാഷാകവികൾ നൽകിക്കാണുന്നു. രാസക്രിഡയിലും 136-ആമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ “വൃത്തഭേദമിതു ഭക്തിപൂണ്ടു ഹൃദയത്തിലാക്കി” എന്നൊരു പ്രയോഗമുണ്ട്. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടെ പകർത്തുന്നു:

“ഉണ്ടിരുന്നവളൊരുത്തിയമ്മധുരഗീതമമ്പിനൊടു കേട്ടുടൻ

മണ്ടിനാളതു വെടിഞ്ഞു മാധവസമീപസീമി മദനാതുരഃ;
കൊണ്ടൽവർണ്ണമധുരസ്വരം ചെവിയിലേറ്റനേരമൊരു കാമിനി
മണ്ടിനാളഥ തടാകമാർന്നു കളിതങ്ങിനോരളവു മോഹിതാ.

ബാലകന മുലനല്ലവൻ മടിയിൽ വച്ചുകൊണ്ട് തുടരുന്നനാൾ
ബാലികാ മധുരഗീതമാർന്നതു വെടിഞ്ഞു പാഞ്ഞിതു വനാന്തരേ;
ചാല മറ്റൊരുവളങ്ങസാ നിജവിഭ്രഷണങ്ങളണിവാൻ തുനി-
ഞ്ഞാലയത്തിൽ മരുവുംവിധൗ രഭസമോടിനാൾ മുരഹരാനിതകം.

സാമാന്യജനങ്ങൾക്കു രസിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി രചിച്ചിട്ടുള്ള രാസക്രീഡയിൽ കവിക്ക് പാ
ണ്ഡിത്യപ്രകടനാഭിവാഷം അശേഷമില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ‘കലവധുന’ (കലവധുനിൻ) എ
ന്നും മറ്റുമുള്ള ചില വിലക്ഷണപ്രയോഗങ്ങൾ കടത്തിവിടുന്നതിനു സങ്കോചവുമില്ല.

നീലകണ്ഠൻനമ്പൂരി

ചമ്പുകാരൻ, ദേശകാലങ്ങൾ

രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ അനന്തരഗാമിയായി മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ പ്രശംസയ്ക്കു
പാത്രീഭവിച്ച് കൊല്ലം 776 മുതൽ 790 വരെ കൊച്ചിരാജ്യം പരിപാലിച്ച വീരകേരള
വർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനും ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനുമായി നീലകണ്ഠൻ എന്ന
പേരിൽ ഒരു നമ്പൂരി ജീവിച്ചിരുന്നു. മഴമംഗലത്തെപ്പോലെ അദ്ദേഹവും പ്രാമാണികനായ
ഒരു ഭാഷാചമ്പുകാരനാകുന്നു. നീലകണ്ഠകവി എന്ന നാമധേയത്തിലാണ് അദ്ദേഹത്തെ
സഹൃദയന്മാർ കൊണ്ടാടിവരുന്നത്. നീലകണ്ഠൻ തന്നെയും തന്റെ മഹാരാജാവിനേയും
പറ്റി ചിലതെല്ലാം തെക്കൈലനാഥോദയം ചമ്പുവിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ശ്ലോകങ്ങൾ
താഴെ ഉദ്ധരിക്കാം:

“അനന്തരമനന്തരായരമണീയനാനാഗുണ-
പ്രഭാവജിതരാഘവോ വിഹിതലാഘവോ വൈരിണാം
ശശാസ വിധിവന്ധനീം ഗുണമഹീയസീം പുരയൻ
യശോ ജഗതി വീരകേരള ഇതി പ്രതീതോ നൃപഃ.

നിത്യം ദ്വിപാന്തരേഭ്യഃ പ്രഹരണപുരുഷൈ-
രാഹൃതൈസ്തർപ്പയന്നേ-
വാർബൈരുത്സാര്യ ദൂരം ക്ഷിതിസുരവരദൗർ-
ഗ്നത്യമുദ്രാപിശാചീം
യോദ്ധും ന വ്യാധികാരാദദിരധികനിർ-
വ്യൂഢസർവാഭിസാരൈ-
സ്സാർദ്ധം സർവത്ര യുദ്ധോത്സവമഹഹ ചിരാ-
ദമ്പദ്രുണതാത്മാ.

സോയം നിശ്ശേഷവിദ്യാനിപുണമതിരപാ-
 ലിംഗിതോ വീരലക്ഷ്മ്യോ
 മായംകൂടാതെ മാനാംബുധി വിമതഭൈ-
 ര്യുദ്ധബദ്ധാഭിയോശൈഃ
 ആവിർവൈരം പടയ്ക്കാൽ വൃഷപുരിയിലെഴു-
 ന്നുള്ളമക്കാലമുച്ചൈ-
 രാബദ്ധാധംബരം മേന്മയൊടൊരു ശിവരാ-
 ത്ര്യത്സവം പ്രാദുരാസീൽ

വീരാണാം മണിവീരകേരളനൃപൻ ദിവ്യോത്സവേ ചെന്നസൗ
 നേരേ ശൂരഭാവലീകളകളവ്യാലോളിതാശാന്തരം
 ഗൗരീനേത്രചകോരപാർവണശരച്ചന്ദ്രം പ്രണമ്യ പ്രളം
 വാരാജം വൃഷഭാലയേ സഹൃദയൈരശർച്ചേർന്നിരുന്നിടിനാൻ.

വാർമെത്തിടുന്ന വിദ്യജ്ജനനിഗദിക്കൈ-
 ലാസനാഥപ്രഭാവ-
 ശ്രീമാഹാത്മ്യങ്ങൾ കേട്ടും പ്രകടിതരുചിക-
 ണ്ടും പ്രസന്നാന്തരാത്മാ
 ധീമാനല്ലസ്സീതം ചെയ്തഖിലസദസി ചെ-
 ല്ലുരപ്പർണ്ണത്രയീശ-
 ശ്രീമൽകാരുണ്യപാത്രം കവിമഴകിനൊടാ-
 ദിഷ്ടുവാൻ പ്രൌഢവാചാ.

വിദ്യാവല്ലഭ, നീലകണ്ഠ, സുകവേ, ചെല്ലുരനാഥോദയം
 ചിത്രം പണ്ടു കൃതം, പുനശ്ച രചിതം നാരായണീയം ത്വയാ;
 അദ്വൈദ്യവാരഭതാം ഗിരാ മമ ഭവാൻ തൈക്കൈലനാഥോദയ-
 പ്രത്യഗ്രാഖ്യ കലർന്ന ബന്ധുരമുണം ബന്ധം പ്രബന്ധോത്തമം.

ഇതഥം നിയുക്തഃ കരുഭൂമിഭർത്താ
 ദ്രോചലക്ഷേത്രമഹത്മാനും
 ഹൃദ്യം കളോദാരമണിപ്രവാളൈ-
 ശ്ചിത്രസ്മാർത്തം വിദധേ പ്രബന്ധം”

ഈ പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു വീരകേരളവർമ്മമാഹാരാജാവു തൃശ്ശൂരിൽ ശിവരാത്രിമഹോത്സവ
 ത്തിന് എഴുന്നള്ളിയ അവസരത്തിലാണ് നീലകണ്ഠൻനമ്പൂരിയോടു തൈക്കൈലനാഥോ
 ദയം ചമ്പു നിർമ്മിക്കുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചതെന്നും അതിനുമുൻപുതന്നെ ആദ്യമായി അ
 ദ്വേഹം ചെല്ലുരനാഥോദയവും അതിൽപ്പിന്നീടു നാരായണീയവും രചിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു
 എന്നും സ്പഷ്ടമാകുന്നു. ചെല്ലുരനാഥോദയത്തിൽ പെരുഞ്ചെല്ലൂരിലെ (തളിപ്പറമ്പ്, ലക്ഷ്മി
 ഗ്രാമം) ശിവപ്രതിഷ്ഠയും നാരായണീയത്തിൽ തൃപ്പൂണിത്തുറയിലെ മഹാവിഷ്ണുപ്രതിഷ്ഠയും

മാണ് വിഷയം. ഈ രണ്ടു ബിംബപ്രതിഷ്ഠകളെ വർണ്ണിച്ച കാവ്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുകയാലാണ് കവി 'ചെല്ലൂരപ്പുർണ്ണത്രയീശശ്രീമൽ കാരുണ്യപത്രം' ആയിത്തീർന്നത്. പക്ഷേ അദ്ദേഹം പെരുഞ്ചെല്ലൂർഗ്രാമക്കാരനായുമിരുന്നിരിക്കാം. സ്വദേശത്തുവെച്ചു ചെല്ലൂരനാഥോദയവും പിന്നീടു കവി തൃപ്പൂണിത്തുറയിൽ കവിപ്രിയനായ രാമവർമ്മാവിനെ ആശ്രയിച്ചു താമസിക്കുമ്പോൾ നാരായണീയവും രചിച്ചു എന്നു വരാവുന്നതാണല്ലോ. പുനതന്നെയാണ് നീലകണ്ഠൻ എന്നു ചിലർ അഭ്യൂഹിക്കുന്നതും നിർമ്മൂലമാകുന്നു. അതിനു മേല്പുത്തൂർ വർണ്ണിച്ച വീരകേരളനെ ഒരു ശതകാധികം വർഷം പുറകോട്ടുകൊണ്ടുപോകേണ്ടിവരുമെന്നു മാത്രമല്ല, സാമൂതിരിയോടു പടയ്ക്കു പോയ കൊച്ചിരാജാവിനെ സാമൂതിരിയെ ആശ്രയിച്ചിരുന്ന പുനം അനുഗമിച്ചു എന്നു സ്ഥാപിക്കേണ്ടിയും വരും.

മഴമംഗലവും നീലകണ്ഠനും സമകാലികന്മാരായിരുന്നു. മഴമംഗലത്തെക്കാൾ നീലകണ്ഠനും വയസ്സു കുറഞ്ഞിരുന്നിരിക്കാം. മഴമംഗലഭാണത്തിലെ “കേളീകോപകലാസു തന്വതിനതിം ചന്ദ്രാർദ്ധചൂഡാമണൗ” എന്ന നാന്ദിശ്ലോകത്തിന്റെ അനുരണനം തെക്കൈലനാഥോദയത്തിൽ “ദേവി, ത്രൈലോക്യരക്ഷാകലിതൃഷ്ണപുരാവാസലീലായിതേ” എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ കേൾക്കാവുന്നതാണ്. ഈ മൂന്നു കൃതികളും കൂടാതെ വേറേയും ചില പ്രബന്ധങ്ങൾ നീലകണ്ഠൻ നിർമ്മിച്ചിരിക്കാം. അവ ഏതെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. “പ്രഥമേ തൽ പൃഥിവ്യാം” എന്നൊരു കവിമുദ്ര നാരായണീയത്തിലും തെക്കൈലനാഥോദയത്തിലും കാണുന്നു. “തൽക്ഷേത്രം...പ്രഥമേ” എന്ന് അതിന്റെ ഒരു രൂപാന്തരം ചെല്ലൂരനാഥോദയത്തിലുമുണ്ട്. അതു കലിസംഖ്യാവാചിയല്ല. അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിൽ നാരായണീയവും തെക്കൈലനാഥോദയവും കവി എഴുതിത്തീർത്തത് ഒരേ ദിവസം—അതായത് 774 മേടം 7-ആനം-യാണെന്നു വരണം; അതിന് ഒരുവിധത്തിലും ഉപപത്തിയല്ലല്ലോ.

ചെല്ലൂരനാഥോദയം, ഇതിവൃത്തം

ശ്രീപരമേശ്വരൻ കൈലാസപർവ്വതത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുമ്പോൾ ഒരവസരത്തിൽ ദേവന്മാർ അവിടുത്തെ സന്നിധാനത്തെ പ്രാപിച്ചു വിശ്വകർമ്മാവിനാൽ ആദിത്യകലകളെക്കൊണ്ടു നിർമ്മിതങ്ങളായ മൂന്നു ശൈവബിംബങ്ങൾ ഭൂമിയിലുണ്ടെന്നും അവയുടെ തേജസ്സുകൊണ്ടു ലോകം ദഹിക്കുന്നു എന്നും അവയെ അവിടുന്നുതന്നെ സ്വീകരിക്കണമെന്നും അറിയിച്ചു. കരുണാശാലിയായ ഭഗവാൻ അവർക്ക് അഭീഷ്ടം നല്കി ആ മൂന്നു ബിംബങ്ങളേയും പാർവതീദേവിക്കു നിത്യപൂജയ്ക്കായി ദാനംചെയ്തു. പിന്നീടു അവയിൽ ഒന്നു മാന്ധാതാവിനും മറ്റൊന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ മുച്ചുകന്ദനും ദേവിയുടെ സമ്മതംവാങ്ങിക്കൊടുക്കുകയും അവയെ അവർ തളിപ്പറമ്പത്തുവെച്ച് ആരാധിച്ചുപോരികയുംചെയ്തു. കാലാന്തരത്തിൽ ആ ബിംബങ്ങൾ ഭൂഗർഭത്തിൽ അന്തർഹിതങ്ങളായിപ്പോയി. അങ്ങനെയിരിക്കെ ശിവൻ ഒരിക്കൽ തന്റെ പാരിഷദമുഖ്യനായ കുംഭോദരനെ ഭൂമിയിലെ സ്ഥിതിഗതികൾ അറിഞ്ഞുവരുവാൻ നിയോഗിക്കുകയും ആ ഭക്തൻ തിരിയെച്ചെന്നു പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ഗ്രാമത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ ഭഗവാൻ ആ സ്ഥലം തന്റെ നിത്യസാന്നിധ്യത്താൽ അലംകൃതമാക്കണമെന്നു തോന്നി. ആ ഘട്ടത്തിൽ

ശതസോമൻ എന്ന കേരളരാജാവ് അഗസ്ത്യമഹർഷിയുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു കൈലാസത്തിൽച്ചെന്ന് കലികല്പം ഭൂമിയിൽനിന്നു നീങ്ങണമെന്നുള്ള അഭിസന്ധിയോടുകൂടി ശ്രീപരമേശ്വരനെ ഭജിക്കുകയും ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ നിരാട്ടിനെഴുന്നള്ളിയിരുന്ന ദേവിയുടെ അനുമതികൂടാതെ മൂന്നാമത്തെ ശൈവബിംബം അദ്ദേഹത്തിനു സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു. തിരിയെ വന്നപ്പോൾ ദേവി അത്യന്തം കപിതയായി ഭർത്താവിനെ ശപിക്കുവാൻ ഒരുങ്ങിയെങ്കിലും ശതസോമന്റെ സ്തോത്രങ്ങൾ കേട്ടു ശാന്തയായി. തദനന്തരം ദേവിയുടെ അനുമതികൂടി നേടികൃതകൃത്യനായ രാജാവു പെരുഞ്ചെല്ലൂരിൽ ആ ബിംബം പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും അതിന് ഉചിതമായ ഒരു മഹാക്ഷേത്രം പണിയിക്കുകയും ചെയ്തു. അവിടെ സ്ത്രീകൾക്കു പ്രവേശമില്ലാത്തതിനാൽ കാഞ്ഞിരങ്ങാടുകൂടി അദ്ദേഹം മറ്റൊരു ശൈവബിംബം പ്രതിഷ്ഠാപനംചെയ്തു. ശതസോമൻ കോലത്തുനാട്ടിലെ ഒരു രാജാവായിരുന്നു. അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ച പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ക്ഷേത്രത്തിനു തദനുരോധേന സോമേശ്വരം എന്ന കൂടി പേർ പറഞ്ഞു വരുന്നു.

നാരായണീയം, ഇതിവൃത്തം

നാരായണീയത്തിലെ ഇതിവൃത്തത്തിന്റെ ആദ്യഭാഗം ഭാഗവതാന്തർഗ്ഗതമായ സന്താനഗോപാലം കഥയും അതിനുശേഷമുള്ളതു തൃപ്പൂണിത്തുറ ക്ഷേത്ര മാഹാത്മ്യവുമാകുന്നു. നരനാരായണന്മാരായ അർജ്ജുനനും ശ്രീകൃഷ്ണനും മഹാവിഷ്ണുവിൽനിന്നു ബ്രാഹ്മണന്റെ പത്തു കമാരന്മാരേയും സ്വീകരിച്ച അവസരത്തിൽ തന്റെ ഒരു ബിംബം കലിബായ തീരുന്നതിനുവേണ്ടി ഭൂമിയിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കണമെന്നു ഭഗവാൻ അവരോടു് അരുളിച്ചെയ്തു. ദ്വാരകയിൽ തിരിച്ചെത്തിയതിനുശേഷം അതിനു യോഗ്യമായ സ്ഥലമേതെന്നന്വേഷിക്കുവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ തന്റെ അനുചരനായ സുദക്ഷിണനോടു് ആജ്ഞാപിച്ചു. ആ ഭക്തൻ എങ്ങും സഞ്ചരിച്ചു തൃപ്പൂണിത്തുറ (രവിഗ്രാമം) ആണ് ആ അനുഗ്രഹത്തിന് അർഹതമം എന്നു വിജ്ഞാപനം ചെയ്തു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഉടൻ തന്നെ അവിടെ അനന്താസനവിഗ്രഹം പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതിന് അർജ്ജുനനോടു നിർദ്ദേശിക്കുകയും അർജ്ജുനൻ ആ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു.

തൈക്കൈലനാഥോദയം, ഇതിവൃത്തം

ശ്രീപരശുരാമൻ താൻ ക്ഷത്രിയരാജാക്കന്മാരിൽനിന്നു വെട്ടിപ്പിടിച്ചുടക്കിയ ഭൂമി മുഴുവൻ കാശ്യപമഹർഷിക്കായി ദാനംചെയ്തതിന്റെ ശേഷം മഹേന്ദ്രപർവതത്തിൽ തപസ്സു ചെയ്യുമ്പോൾ അവിടെ ചില ബ്രാഹ്മണർ ചെന്നു തങ്ങൾക്കു വിഹിതങ്ങളായ കർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിനു സമ്പത്സമൃദ്ധമായ ഒരു ദേശം ലഭിക്കണമെന്ന് അപേക്ഷിച്ചു. അതു സാധിച്ചുകൊടുക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ആ മഹാത്മാവു വരണമെന്നു പ്രത്യക്ഷീകരിച്ചു തന്റെ യജ്ഞായുധമായ ശൂർപ്പം സമുദ്രത്തിലേക്കെറിഞ്ഞു. അത് എവിടെച്ചെന്നു വീണുവോ അതുവരെയുള്ള സ്ഥലം നാടാക്കി, അതിനു കൊങ്കണമെന്നു പേർ നൽകി. ആ നാടു് അവർക്കായി ദാനം ചെയ്യയും അതിന്റെ പരിപാലനത്തിനു കേരളൻ എന്നൊരു രാജാവിനെ നിയമിക്കയും ചെയ്തു. തദനന്തരം പരശുരാമൻ ശ്രീപരമേശ്വരനെ സേവിക്കുവാൻ കൈലാസത്തിലേയ്ക്കു പോകുകയും അവിടെവെച്ചു താൻ പുത്തനായി വീണ്ടെടുത്ത ഭൂമിഭാ

ഗത്തിൽ ഭഗവാൻ പാർവതീസമേതനായി എഴുന്നള്ളി നിത്യ സന്നിധാനം ചെയ്യണമെന്ന പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. ദേവിയുടെ നിർബ്ബന്ധംമൂലം ആ പ്രാർത്ഥന സഫലീഭവിപ്പിക്കുവാൻ ഭഗവാൻ സപരിവാരം പുറപ്പെട്ടു. കൊങ്കണഭൂമിയിൽ ഒരു ഭാഗത്തു വന്നപ്പോൾ നന്ദി കേശ്വരൻ അവിടെ “സംവാസകൗതൂഹലി”യായിനിന്നു. ആ സ്ഥലത്തു് അഭൌമമായ ഒരു തേജസ്സും കാണാനായി. അപ്പോൾ ശ്രീപരമേശ്വരൻ അതു തന്റെ വാസസ്ഥാനമാക്കുവാനൊച്ചു; മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യവും അവിടെ ഭഗവാന്റെ ആഗ്രഹമനുസരിച്ചു് ഉണ്ടായി. കേരളരാജാവു് ആ സ്ഥലത്തു ശിവൻ, വിഷ്ണു, ശങ്കരനാരായണൻ, ഗണപതി, പാർവതീ എന്നീ പഞ്ചദേവതകളുടെ അധിവാസത്തിനായി ഒരു മഹാക്ഷേത്രം പണികഴിപ്പിച്ചു. അതാണ് തൃശ്ശൂർ വടക്കുന്നാഥക്ഷേത്രം. തൃശ്ശൂരിനു വൃഷപുരമെന്നും, ദ്രോചലമെന്നും മറ്റും പല സംജ്ഞകൾ സംസ്കൃതത്തിലുണ്ട്.

നീലകണ്ഠന്റെ കവിത

നീലകണ്ഠകവിയുടെ വാങ്മയങ്ങൾക്കു പ്രശംസാവഹമായ ഓജസ്സും പ്രൌഢിയുമുണ്ട്. അദ്ദേഹം ഒരു തികഞ്ഞ സംസ്കൃതപണ്ഡിതനായിരുന്നു. മൂന്നു ചമ്പുക്കളിലുംവെച്ച് എനിസ്തു പ്രഥമസ്ഥാനത്തിന് അർഹമായി തോന്നിയിട്ടുള്ളതു നാരായണീയമാകുന്നു: മറ്റുള്ള രണ്ടും ഏകദേശം തുല്യങ്ങളാണ്.

കവിതാരീതി

കവിതാരീതി കാണിക്കുവാൻ അഞ്ചു പദ്യങ്ങളും രണ്ടു ഗദ്യങ്ങളിൽനിന്നു ചില പങ്ക്തികളും ഉദ്ധരിക്കാം.

1 ശിവൻ:

“കാണപ്പെട്ടു സമക്ഷം തദനു തെളിവെഴും
 തേജസസ്തസ്യ മധ്യേ
 ചേണെത്തും കാളഭോഗീശ്വരകലിതജടാ-
 നദ്ധമുഷേന്ദുരേഖം
 ദീനത്രാണൈകദീക്ഷം മനസി കിമപി കൊ-
 ള്ളാഞ്ഞു തള്ളിക്കടക്കൺ-
 കോണിത്ഥ്യാദേ പകർന്നീടിന ഘനകരണം
 പാർവതീഭാഗധേയം.”

(ചെല്ലൂരനാഥോദയം)

2 ശിശുവിനെപ്പാലിക്കുവാനുള്ള അർജ്ജുനന്റെ സജ്ജത:

ദുഷ്ട്യാ സമ്പൂർണ്ണഗർഭാം ദ്വിജവരഗൃഹിണീം
 ഗാണധീവം ചാപമഗ്രേ
 പുഷ്ടാഭോഗം കലച്ചപ്പരമശിവമനു-
 സൃത്യ മുഷേന്ദുചൂഡം
 തുഷ്ട്യാ ദിവ്യാസ്തസംയോജിതശരണികരൈ-

സ്തുതികാപജരം തി-
രത്തെട്ടാശാദത്തദൃഷ്ടിശ്ശിതവിശിഖധര-
സ്തുത്ര തസൈശ കിരീടി.”

(നാരായണീയം)

3 വിഷ്ണുവിന്റെ അരുളപ്പാട്:

“ത്രിഭുവനപെരുമാൾതന്നാനനാംഭോജമധ്യം-
ദുദിതരുചി പുരപ്പെട്ടുലശമാധുര്യസാരാ
അതുപൊഴുതരുളപ്പാടെന്ന പേരായ പുത്തൻ-
മധുരശരി പെരുമാറി കൃഷ്ണയോ: കർണ്ണരന്ദ്രേ.”

(നാരായണീയം)

4 ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ രൂപം:

“ഈടേറ്റം പീതപട്ടാംബരകലിതമണി-
മേഖലം തുമണം പെ-
യ്യാടിടും വൈജയന്തീലളിതവിപുലദോ-
രത്തരം ബന്ധുരാംഗം.
പാടേ തോൺമേലടിഞ്ഞിടിന മകരമഹാ-
കണ്ഡലം, കൺകുളുർക്കൈ
പ്രൌഢഭോഗം ജനൌഘാ ദദൃശുരഭിനവം
കംസഹന്താരമാരാൽ.”

(നാരായണീയം)

5 കൊച്ചി:

“കല്യാണശ്രീ തഴയ്ക്കും ഭുജബലദമിത-
പ്രൌഢവൈരാകരണാ-
മുല്ലോലഭ്യ നടിനാടിതധരണിപരി-
ത്രാണനൃത്താന്തരാണാം,
ചൊല്ലേറ്റം കീർത്തിപാളികബളിതജഗതാം
കൊച്ചിയെന്നുണ്ടു ഭൂമൗ
വെല്ലുനൂ കാപി മേളം പെരിയ കലപുരീ
മാടയാശ്രീശ്വരാണാം.”

(തൈക്കൈലനാഥോദയം)

ഗദ്യം, ക്രമയായ പാർവതീദേവി!

“സസംരംഭിർവർത്തിതസ്താനവേലാവിധൌ, നാലുമൂന്നിങ്ങു ശേഷിച്ചു പാടേ
കിടക്കും പുരാണപ്രസൂനാഞ്ചിതം ചാലമെത്തുന്ന നൈസർഗ്ഗികോദഗ്രസൗരഭ്യലുഭ്യ
ദുദിരഹോളിസാന്ദ്രം തുലോമാകൈനോക്കീടിയാഹരത്! പിൻകാലിലേറ്റം കടന്നോരു

നീളം കലർന്നതരാ വാരിബിന്ദുക്കളിറ്റിറ്റുവീഴും മലർത്തൽ മെല്ലെപ്പറകൈ
 തലേ ചേർത്തുകൊണ്ടും, പയഃശ്രോണികാസാരമപ്പേരുമൊന്നിച്ചു ഫാലാനതരേ
 പറ്റിമിന്നുന്ന നിലാളകച്ചാർത്തുകൊണ്ടും, വിലാസേന മൂന്നൊന്നുശേഷിച്ചു കണപ്പെ
 ടും മുശകസ്തുരികാചിത്രകംകൊണ്ടുമത്യന്തചേതോഹരം, ചെറു കോടിക്കലത്തോരു
 ചില്ലിക്കോടിയെല്ലെസ്യുഃ കലങ്ങിച്ചവക്കും കടക്കൺകലാഭംഗിയും, പാടുപാടേ
 വിറയ്ക്കുന്ന ബിംബധാരേ ഭാവമന്യാദൃശം പൂണ്ടു പാകീടുമപ്പുഞ്ചിരിപ്പെപ്പതലും, ചേർന്ന
 ബാലതപശ്രീ നിഴൽക്കൊണ്ടു പൊന്നിൻപയോജം കണക്കൈക്കൊട്ടുംകോപരാ
 ഗോദയപ്രൗഢി മെത്തുന്ന വക്ത്രാര വിന്ദശ്രീയാ ലോഭനീയാ തുലോം” ഇത്യാദി.
 (ചെല്ലരനാഥോദയം)

തൈക്കലനാഥോദയത്തിൽ അത്യന്തം ചമൽകാരപൂർണ്ണവും കവിയുടെ ദേശാ
 ഭിമാനത്തിനു പ്രത്യക്ഷനിർദർശനവുമായി കേരളവർണ്ണനാത്മകമായ ഒരു ഗദ്യമുണ്ട്.
 അതിൽ പേരാറ് (ഭാരതപ്പുഴ) ചൂർണ്ണി (പെരിയാറു) ഹല്ല (മൂവാറ്റുപുഴയാറ്) എന്നീ മൂ
 ന്നു പുഴകളേയും, തിരുവിലാമല, വർക്കല, തിരുനെല്ലി എന്നീ മൂന്നു മഹാക്ഷേത്രങ്ങ
 ലേയും പറ്റിയുള്ള പ്രശസ്തി കാണുന്നു. അടിയിൽ പകർത്തുന്ന വരികൾ ആ ഗദ്യത്തി
 ന്റെ ഒടുവിലുള്ളവയാണ്.

“സമചിതാഗമശാസ്ത്രവിമർശക്രമപുതാത്മദിരഞ്ചിതപഞ്ചമമാദി ക്രിയചെയ്തവി
 രതസഞ്ചിതസുചരിതരാശിഭിരതുല ബ്രഹ്മമഹോമഹനീയൈരവനിസുരൈര്രോദിപു
 രിതമായ്, ചാരതപ്പുണ്ട ചതുഷ്ഷഷ്ടിമഹാഗ്രാമവിഭൂതിസമഗ്രിമകൊണ്ടും പെരിക
 പ്പെരിക വിചിത്രാഭോഗം, ധർമ്മങ്ങൾക്കൊരു മൂലസ്ഥാനം പാവനതായാ ജീവന
 സാധനമാചാരണാമദ്യാസഗൃഹം ഭവസാദത്തിനവസാനസ്ഥലി നിർമ്മലതായാ
 നർമ്മനികേതം മദ്യാദയ്യാരു വദ്യാധാരം, കിം ബഹുവചസാ, ഭാഗ്യം കോലിന
 തൽഗുണവൈഭവമോർക്കുംതോറും വാക്യവിദും.”

ഇത്തരത്തിലാണ് നീലകണ്ഠകവിയുടെ ഹൃദ്യവും കളോദാരവും ചിത്രസ്സാർത്ഥവുമായ മ
 ണിപ്രവാളകവിതയുടെ ശൈലി.

മറ്റു ഭാഷാചമ്പുക്കൾ

കൊല്ലം ഏഴുമെട്ടും ശതകങ്ങളിലാണ് വിശിഷ്ടങ്ങളായ മണിപ്രവാള ചമ്പുക്കളുടെയെല്ലാം
 ആവിർഭാവമെന്നും അപൂർവ്വം ചില ചമ്പുക്കൾ ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലും
 വിരചിതങ്ങളാണെന്ന് ഊഹിക്കാവുന്നതാണെന്നും ഞാൻ മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.
 അവയിൽ പല പ്രബന്ധങ്ങൾ നശിച്ചുപോയിട്ടുണ്ട്. ബാക്കിയുള്ളവയിൽ ഏതാനും ചിലതു
 സൂര്യപ്രകാശം കാണാതെ ഇന്നും ഇരുട്ടുകളിൽ ശ്വാസംമുട്ടി കണ്ണുഗതപ്രാണങ്ങളായി
 കിടക്കുന്നുണ്ടാവാം. ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ള ആ കാലഘട്ടത്തിലേ ഇതരപ്രബന്ധങ്ങളെ
 പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവനയ്ക്ക് ഈ അധ്യായം വിനിയോഗിക്കുന്നതു സമുചിതമായിരിക്കുമെന്നു
 വിശ്വസിക്കുന്നു.

അക്കാലത്തെ മറ്റു ഭാഷാചമ്പുക്കൾ: (1) ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം, (2) പ്രഹ്ലാദചരിതം, (3) വിഷ്ണുമാ
 യാചരിതം, (4) കൃഷ്ണാവതാരം, (5) പൂതനാമോക്ഷം, (6) കാളിയമർദ്ദനം, (7) രാസക്രിഡ,

(8) കംസവധം, (9) സ്യമന്തകം, (10) കചേലവൃത്തം, (11) രാമാർജ്ജുനീയം, (12) ശ്രീമതീസ്വയംവരം, (13) ശര്യാതിചരിതം എന്നീ വൈഷ്ണവകഥാപ്രതിപാദകങ്ങളും, (14) ദക്ഷയാഗം, (15) ത്രിപുരദഹനം, (16) ഗൗരീചരിതം എന്നീ ശൈവകഥാപ്രതിപാദകങ്ങളും, (17) സഭാപ്രവേശം, (18) കല്യാണസൗഗന്ധികം എന്നീ ഭാരതാന്തർഗ്ഗതങ്ങളുമായ ചമ്പുക്കൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ കംസവധം, രാമാർജ്ജുനീയം, ദക്ഷയാഗം, ത്രിപുരദഹനം, ഗൗരീചരിതം, കല്യാണസൗഗന്ധികം എന്നീ ആറു ചമ്പുക്കൾ മാത്രമേ നമ്മുടെ പ്രത്യേകശ്രദ്ധയ്ക്കു വിഷയീഭവിക്കേണ്ടതുള്ളൂ. കാളിയമർദ്ദനവും സ്യമന്തകവും അത്യന്തം ഹ്രസ്വങ്ങളാണെങ്കിലും അവയിലും കാവ്യഗുണം കളിയാടുന്നു. ഫലിതയോരണികൊണ്ടു ശ്രീമതീസ്വയംവരത്തിനും ചമ്പുക്കളുടെ ഇടയിൽ സാമാന്യം ഗണനീയമായ ഒരു സ്ഥാനമുണ്ട്. പ്രസ്തുതകൃതികളുടെ പ്രണേതാക്കന്മാരെപ്പറ്റി യാതൊരറിവുമില്ല.

കംസവധം

ഒന്നാംകിടയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ട ഒരു ചമ്പുവാകുന്നു കംസവധം. കഥ അരിഷ്ടവധംമുതൽക്ക് ആരംഭിക്കുകയും ഉഗ്രസേനന്റെ രാജ്യാഭിഷേകത്തോടുകൂടി അവസാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കവിത ആദ്യതം സരസവും ഫലിതമയവുമാണ്. കംസവധത്തിൽനിന്നു നാരായണീയത്തിൽ ചില പദ്യങ്ങൾ പകർന്നിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നതിനാൽ രണ്ടും നീലകണ്ഠകൃതമാണെന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ തോന്നുന്നു. രണ്ടു പദ്യങ്ങളും ഒരു ദണ്ഡകവും ഉദ്ധരിച്ചു കവിതാശൈലി പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

“വ്യാജാപേതം തദാനീം മധുരീപുദലിതേ-
 ഷ്യാസഘോഷം നിനച്ചാ-
 ലീശാ ശൌരേ, ജയശ്രീനവനവരണാ-
 രംഭൂപണ്യാഹവായ്ക്കോ?
 പോർചേരം വൈരിഭൂപാലകവീരയൽ വിറ-
 യ്ക്കുന്ന നിർഘാതമോ കേൾ?
 ഭോജേന്ദ്രസ്വർഗ്ഗയാത്രയ്ക്കുരചെരിയ പുറ-
 പ്പാടുകൊട്ടോ? ന ജാനേ.”

കംസസൽഗതി:

“സോയം ധന്യാഗ്രയായി കമലനയനരൂ-
 പാമൃതം ലോചനാഭ്യാം
 പായം പായം തദാനീം നിരുപമപരമാ-
 നന്ദശ്രദ്ധാന്തരാത്മാ
 ജീവാപായം പ്രപന്നസ്ത്രീഭവനചൈതമാശ്-
 തന്നൊടെകൃം ഗതോഭ്രതം
 ഭൂയാനോഘസ്സവന്ത്യാ നലമുടയ പയോ-
 രാശിയോടെന്നപോലെ.”

ദണ്ഡകം, അക്രൂരൻ ബാലകൃഷ്ണനെ കാണുന്നത്:

“വാരാർന്ന കേശഭരനീരാജിപിഞ്ചമണി-
ഗോരോചനാതിലകകാന്തം
വനവിഹൃതിതാന്തം-ഖലജനകൃതാന്തം-
വലിതഖുരപശുനികരമണിനടുവിൽ വിലസുമൊരു
വലമഥനമണിമിവ മഹാന്തം; (1)

കാളാഞ്ജനാഞ്ചിതവിശാലാക്ഷിപക്ഷ്മുളവി
നീളപ്പിരണ്ട പൊടിയുളം
കലിതഘനഹേളം-കവിളിണയിൽ മേളം-
കലരമണികഴലിണയുമഴകടയ തിരുമുഖവു-
മുടൽവടിവുമസിതഘനകാളം; (2)

മംഗല്യതോളിൽ മണിശ്രംഗം കരാഗ്രളവി
ചെങ്കോലുമാർന്ന നവകാമം,
മഹിതവനദാമം-തിരുവുരസി കാമം-
മഹിമയൊടു തടവി നവപൊടിനിയുമരുണതര-
വെയിലൊളിയുമധികമഭിരാമം; (3)

താലാങ്കനോടുമനകൂലാശയേന സഹ
ബാലൈർവ്രജാങ്കണവിഭാഗേ
ധരണിഹരിലോകേ-കൃതവസതിമാകെ-
പ്പുകഴ്ത്തിന സുകൃതമിതു സകലപതിമതിലളിത-
പശുപതനമവിടെ വില്വലോകേ.” (4)

ഫലിതം

കംസന്റെ കുചേഷ്ടിതത്തെപ്പറ്റി അക്രൂരൻ ഭഗവാനോടു പറയുന്നതു “സംസാരി കംസനി
പ്പോൾ മരുമകനു ഭവാനെത്രയും പ്രീതിശാലി കംസാരിപ്പേർതരുമാറകമലരിലുറച്ചിടനാ
നെന്നു നൂന്നു” എന്നാണ്. ശ്രീകൃഷ്ണനും ചാണ്ടൂരനും തമ്മിലുള്ള സംഭാഷണം നർമ്മോക്തി
മധുരമായിരിക്കുന്നു. അവിടെ ശ്രീമൽഭാഗവതത്തിന്റെ അനുകരണം അല്പമുണ്ടെങ്കിലും
അതു കവിയുടെ മനോധർമ്മലഹരിയിൽ നിമഗ്നമായിപ്പോകുന്നു. താൻ ബാലനാണെന്നു
ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറയുമ്പോൾ “നീയല്ലേ കവലയാപീഡത്തെ കൊന്നതു?” എന്നു ചാണ്ടൂരൻ
ചോദിക്കുന്നു. അതിനു ഭഗവാൻ

“എന്നേ വൈഷമ്യമേ, ഞാൻ ഭയതരളനണ-
ഞ്ഞല്ല, തൊട്ടല്ലെടോ, തൻ
ദൂർന്യായംകൊണ്ടുതന്നേ ഗജപതി മൃതനായ്
വീണിതമ്മാവനാനാ;
എന്നാലി ഞങ്ങളോടീയെളിയവരോടു മി-

ന്യാപരായം ബലാൽച്ചേ-
രത്തിനീവണ്ണം തുടങ്ങുന്നടവിനു മതിയേ
ദൈവമേ സാക്ഷിയുള്ളൂ.”

എന്നു നിന്ദാഗർഭമായി മറുപടി നല്കുന്നു. അതുകേട്ടു ചാണ്ടരൻ പിന്നെയും “രജകനെയും കൊന്നു പള്ളിവില്ലും മുറിച്ചിട്ടു” “ഈ ഭോഷാ, ഞങ്ങളോടെത്തിന്നൊരനന്യവും സാന്ത്വവും ഭ്രാന്തനോ നീ?” എന്നു ഗർജ്ജിക്കുന്നു. അതിനു ഭഗവാൻ മുൻപിലത്തെപ്പോലെതന്നെ

“കഷ്ടം ബാലസ്വഭാവേ പെരുകിന കുതുകം-
കൊണ്ടു കോദണ്ഡദണ്ഡം
പട്ടാങ്ങത്രേ വലിച്ചേ നതിനു കിമപി കേ-
ടും ബലാൽ വന്നുപോയി
ചട്ടറ്റിടുന്ന യുഷ്ടാൻ പുനരവിടെ നിന-
ച്ചുമില്ലൻപിലെന്നാൽ-
പ്പെട്ടെന്നുണ്ടായ കാര്യത്തിനു പരുഷമുട-
ക്കാ,യുടക്കം പ്രധാനം.”

എന്നു പറയുന്നു. ഉടനേ “ചെറുതു മദമകക്കാനിൽമുടിപ്പുറഞ്ഞൊരാഗുരുകേഷപമിത്രം വ ചനമിതധികം നന്നെടോ നന്ദസുനോ” എന്ന് ഉപക്രമിച്ചുകൊണ്ടു് ആ മല്ലുപ്രമാണി “വേ ഗാലിന്നിന്നെ മുഷ്ടിപ്രഹൃതിഭിര്യുനാ കൊന്നു വൈവസ്വതിയേ ഗേഹേ യാത്രാക്കിയേ വി ക്രമമിളകിന ചാണ്ടരനോ ചെറുടങ്ങു” എന്നു വീണ്ടും അട്ടഹസിക്കുന്നു. ഭഗവാനാകട്ടെ പിന്നെയും തന്റെ ഫലിതശൈലി വിടാതെ

“ഞാനോ സംപ്രതി കാലനങ്ങതിഥിയായ് നീയോ ഭവിക്കുന്നതെ-
ന്നീ നമ്മിൽപ്പുറയേണ്ടതില്ലതറിവോർ മാലോകരാലോകനേ
ചാണ്ടരാ, മദമാർന്നു ലോകവിപദം ചെയ്യുന്നവർക്കൊക്കെയും
താനേ പോന്നുവരും വിനാശമചിരാലെന്നുള്ളതോർത്തിട്ടു നീ”

എന്ന് ഉദീരണംചെയ്തു് ആ കോപിഷ്ടന്റെ ക്രോധാഗ്നിയെ ഊതിക്കത്തിക്കുന്നു.

രാമാർജ്ജുനീയം

വിവിധങ്ങളായ കാവ്യഗുണങ്ങളാൽ വിരാജിതവും സാമാന്യം ദീർഘവുമായ ഒരു ചമ്പുവാണ് രാമാർജ്ജുനീയം. ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തെ അനുകരിച്ചു ശ്രീ പരശുരാമന്റെ ജനനം മുതൽക്കുള്ള സംഭവങ്ങളെ കവി സ്മർശിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ നായാട്ടു കഴിഞ്ഞു് ഒരതിഥിയുടെ നിലയിൽ ജമദഗ്നിമഹർഷിയുടെ ആശ്രമത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു മുതൽക്കുള്ള കഥയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രത്യേകമായ പ്രതിപാദനത്തിനു വിഷയം ഭവിക്കുന്നത്. ഭാർഗ്ഗവനും കാർത്തവീര്യാനും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം വളരെ വിസ്തരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഒടുവിൽ “വീരവധത്തിൻ പ്രായശ്ചിത്തൈത്യ സ്വയമേവാനുഭൂത ഹയമേധം ചെയ്താചാര്യായ

ധരിത്രിയെ മുഴുവൻ വാരിധിവസനാം കാശ്യപമുനയേ ദക്ഷിണ നല്കിത്തസ്യ നിയോഗാൽ
 മഹതിമഹേന്ദ്രേ പുഷ്പ ഗിരീന്ദ്രേ വിശ്വോത്തീർണ്ണമഹാതുളതചരിതോ നിഷ്കളവിമലബ്ര
 ഘോപാസന കൈക്കൊണ്ടനദിനമഴകിലിരുന്തു” എന്ന് ഇതിവൃത്തം സമാഹരിക്കുന്നു. പ്ര
 സ്തുത കൃതി എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ സംജാതമായെന്ന് ഊഹിക്കാം.
 പരോപജീവിത്വമില്ലെന്നൊരു മെച്ചം അതിനുള്ളതു വിശിഷ്യ വ്യക്തമാകുന്നു. നാലു ശ്ലോ
 കങ്ങൾ അടയിൽ ചേർക്കാം.

സുരഭിയുടെ വ്യോമയാനം:

ക്രോധാദുൽകൃത്യ പാശാൻ മുഖരഖരഖരോ-
 ത്തംഗശൃംഗാഗ്രാലാതൈ-
 ര്യോയാൻ വിദ്രാവയന്തി രുടിതി പരിവൃതാൻ
 ഘോരഹൃന്യാനിനദാ,
 നാസാഗ്രന്യസ്സഹസ്താംഗലിഷ്യ സകലലോ-
 കേഷു പശ്യത്യ വിശ-
 വ്രാതക്ഷോഭം വളർത്തുജ്ജ്വലവിപുലവപുർ-
 വ്യോമവീഥീം പ്രപേദേ.”

കാർത്തവീര്യൻ്റെ വിചാരം:

“ഉന്നിച്ചോളം മഹാവിസ്മയമിതു, സമരേ
 കൊന്നൊടുക്കീതൊരുത്തൻ-
 തന്നേ സുതദിതിയോ ബലഭരസഹിതാൻ
 ക്ഷത്രസംഘാനസംഖ്യാൻ;
 മന്യേ മന്നികലക്കേവലമുനിസുതന-
 ല്ലേഷ ദുർബർഷധാമാ
 ധനനി; സാമാന്യരത്തതിനു കിമപി വരാ
 കൗസ്തുഭത്തിൻ പ്രഭാവം.”

“മന്നിൽച്ചൊല്ലാർന്നലാവും മുനിവരനിധനം-
 കൊണ്ടു ദുഷ്ടീർത്തി മുൻപേ-
 തന്നേ വാമേന ധാത്രാ ജഗതി നിയതമാ-
 കല്പമാകല്പിതാ മേ;
 ഇന്നിപ്പോൾ ചെന്നു സൈന്യസ്സഹ വിമതമമും
 നിഗ്രഹിച്ചാലുമെന്നും
 നന്നാവൻ വേല; കിട്ടും വസതി കൊടിയ പാ-
 പേ ചിരാദസകൃപേ.”

കാർത്തവീര്യൻ്റെ യുദ്ധാരംഭം:

“വില്ലിൻകൂട്ടം കലച്ചാൻ, പവഴിനിര തൊടു-
 ത്താൻ, കൃപാണാനെറിഞ്ഞാ-
 നല്ലാസംപൂണ്ടു ചിത്രപ്പരിചകളുമിള-
 ക്കിടിനാനെന്നു വേണ്ടാ,
 കല്യാഭോഗം കരേറിക്കനകമണിരഥേ
 സിംഹനാദാതിഭീമൈ-
 രല്ലോലജ്യാനിനാദൈരഖിലമിടകല്പ-
 ക്കിടിനാൻ ദിഗ്വിഭാഗം.”

ദക്ഷയാഗം

ഒരു നല്ല ചമ്പുവായ ദക്ഷയാഗവും എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ വിരചിതമാണെന്നു ഭാഷാരീതികൊണ്ടു നിർണ്ണയിക്കാവുന്നതാണ്. സതീദേവിയുടെ അഗ്നിപ്രവേശവും തദനന്തരം വീരഭദ്രന്റെ ദക്ഷനിധനവും കഴിഞ്ഞതിനുമേൽ ദേവന്മാർ ശ്രീപരമേശ്വരനെ കൈലാസപർവ്വതത്തിൽച്ചെന്നു കാണുന്ന ഘട്ടം കവി ഒരു വിശിഷ്ടമായ സംസ്കൃത ഗദ്യാകൊണ്ടു് ഉപനിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. കവിതയുടെ രീതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ നാലു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചുകാണിക്കാം,

കഥോപക്രമം:

“ശ്രീകൈലാസാദ്രിശൃംഗേ കനകമയമഹാ-
 മന്ദിരേ തുമരന്ദം
 തുകീടം കല്ലുവാടീബഹളപരിമളാ-
 മോദിതാശാന്തരാളേ
 നീശകണ്ണാശ്മാലി ദക്ഷാത്മജയെ മടയിലാ-
 മ്മാറ്റു ചേർത്തങ്ങൊരുനാ-
 ല്ളേകാന്തേ വാണിരുന്തു പുരരിപുഭഗവാൻ
 പൂർണ്ണകാരണ്യധാമാ.”

ദക്ഷന്റെ ശിവഭർത്സനം:

“ഇപ്പാർമേൽ നിന്ദ്യകർമ്മാ വരസഭയിലിവൻ
 ധിക്കരിച്ചോരു കോപ്പി-
 നാശിപ്പുവിൽച്ചെറ്റു വേദം ന ചെലു മമ ജഗൽ-
 ഖ്യാതമാഹാത്മ്യരാശേ;
 അപ്പാഴ്കല്ലെന്നു കല്ലുദ്രമനവമണിയെ-
 കണ്ണു കാണാത മൂഢൻ
 ജല്ലിച്ചാലില്ല ചേരം പുനരതിനമരേ-
 ഞ്യാവതം സത്തിനേതും.”

ശ്രദ്ധയായ സതീദേവി ദക്ഷനോടു്:

“ശോകവ്യാലിസമെന്നാലുടലിതു ശിരീശ-
 ദ്വേഷിണോ നിങ്കൽനിന്ന-
 ണ്ണി കേളുൽപന്നമിന്നേ വിരവിനൊടു വിഹാ-
 സ്യാമി ഹാസ്യം തവാഗ്രേ;
 മോഹംകൊണ്ടാഹിതസ്യ സ്വയമുദരപുടേ
 കത്തിതാനസ്യ പാർത്താ-
 ലാകെച്ചർദ്ദിച്ചൊഴിക്കുന്നതു ശിവശിവ! മു-
 വ്യപ്രതീകാരമല്ലോ.”

സത്യയുടെ മോക്ഷപ്രാപ്തി:

“സ്ഥാനാദുന്മയ തസ്യാലധികമിടനിറ-
 ണ്ണാശു രോദോന്തരാളേ
 കാണായി ചെന്നുചേരുന്നതു നഭസി മഹാ-
 ശ്വര്യതേജഃപ്രവാഹം;
 താനേ ഹാഹാനിനാദോ ദിവി ഭൂവി ച മഹാൻ
 പശ്യതാമാവിരാസി-
 ദ്ദിനാനാം; പാപി ദക്ഷൻ കുടിലമതിരഹോ!
 നിർവികാരസ്തദാനീം.”

ത്രിപുരദഹനം

ഒന്നാംകിടയിൽ നിൽക്കുന്നതായി ഭാവുകന്മാർക്ക് അനുഭവപ്പെടുന്ന ഒരു ചമ്പുവാണ് ത്രിപുരദഹനം. ഈ കാവ്യത്തിൽ നീലകണ്ഠകവിയുടെ ഓജസ്സും ഉജ്ജ്വലതയും സമഗ്രമായി കാണുന്നു. താരകാസുരന്റെ പുത്രനായി വിദ്യുന്മാലി, കമലാക്ഷൻ, താരകാക്ഷൻ എന്നിവരെയാണ് പുരാണങ്ങളിൽ ത്രിപുരന്മാർ എന്നു പറയുന്നത്. ശിവഭക്തന്മാരായ അവരുടെ ഉപദ്രവം ദുസ്സഹമായിത്തീർന്നപ്പോൾ ദേവന്മാരുടെ പ്രാർത്ഥനയ്ക്കു വഴിപ്പെട്ടു മഹാവിഷ്ണു ബുദ്ധമുനിയുടെ വേഷംധരിച്ച് അവരെ അതുതകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടു വശീകരിച്ച് ആ നൂതന മതത്തിലേക്കു പരിവർത്തനം ചെയ്യിക്കുകയും, ശൈവചിഹ്നങ്ങൾ പരിത്യജിച്ച ബൌദ്ധമുദ്രകൾ സ്വീകരിച്ച അവരുടെ അവസ്ഥാന്തരം ശ്രീപരമേശ്വരൻ നാരദമഹർഷിയിൽനിന്നു ഗ്രഹിച്ച മൂന്നാം തൃക്കണ്ണുകൊണ്ട് അവരെ ദഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ് പ്രസ്തുത ചമ്പുവിലെ ഇതിവൃത്തം. നാലു ശ്ലോകങ്ങളും ഒരു ഗദ്യത്തിൽനിന്നു ചില വരികളും ചുവടെ പകർത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

ത്രിപുരന്മാരുടെ തപസ്സ്:

“വാടീടായം പ്രബോധപ്രസരമണിവിള-
 ക്കിൻപ്രകാശം നിറച്ച-
 ണ്ടു ടേ മായാതമസ്സഞ്ചയമനുതിപെട-
 ത്താത്മദൃഷ്ട്യാ തദാനീം

ഗുലം കണ്ടാർ നറുംകാഞ്ചനനെനി കവരും
കാന്തിഭ്രമ്നാ സുഷുമ്നാ-
നാഡീമധ്യത്തിലേതേ പരമശിവമയം
കഞ്ചിദാശ്ചര്യപുഞ്ജം.”

ദേവന്മാർ കണ്ട മഹാവിഷ്ണു:

“മൂന്നിൽക്കാനായിതപ്പോളമരപരിഷദാം
തുക്കടക്കൺവിലാസം-
തന്നെക്കൊണ്ടേ ജഗദ്രക്ഷണകലവി വള-
ർക്കുന്ന മുഖ്യാനഭാവം
സന്നദ്ധേ ഭോഗിതല്ലേ തെളിവിനൊടു സമാ
സീനമാസേവമാനാൻ
മന്ദസ്മിത്യാ സന്നന്ദാദികളെ നവസുധാ-
സ്യന്ദയാ നന്ദയന്തം, ...
സ്വേച്ഛാശക്ത്യാ ചരസ്ഥാവരളവനതലം
പേർത്തു പാലിച്ഛൊടുക്ക-
ന്നാശ്ചര്യക്രിഡ കൈക്കൊണ്ടൊരുമൊരു മഹാ-
യോഗമായാനഭാവം,
ആശ്വാസം മുക്തിദാജാം, കനിവുകടലിൽ നീ-
ന്തിക്കളിച്ചാർത്തരക്ഷാ-
താച്ഛീല്യം നിത്യമേതു തിരുനയനകലാ-
ലംകൃതം പങ്കജാക്ഷം.”

ശിവന്റെ മൂന്നാം കണ്ണിലെ തി:

“കല്ലാന്തോദീപ്തവൈശ്യാനരതലന കലർ-
ന്നാശു രോദോന്തരാളം
കത്തിക്കാളിച്ചു മുളന്നതിരസേമിര-
ച്ചുച്ചകൈരുജ്ജ്വലാത്മാ
കെല്ലേറ്റം മുപ്പരം ചെന്നഴകൊടു പിടിപെ-
ട്ടൊക്കെ ദധ്യാ ത്രിലോകം
ഭസ്മീകർത്തും ജഗൽഘസ്മരമുഖരശിഖഃ
കൃഷ്ണവർത്താ ദിദീപേ.”

ഗദ്യം, ത്രിപുരസംഹാരോദ്യതനായ ശിവൻ:

“തദന ജഗത്തുയദീഷണവേഷോ ദ്രവ്യതരകല്പിതപരികര ബന്ധസ്തംഗശതാംഗമ
ലംകർവാണഃ സജ്ജശരാസനസംഹിതബാണോ ബ്യാഹിതരസവിശ്രംഖലചംക്ര

മസംഭ്രമകമ്പിതഭവനകടാഹമിതുടനടനതിരുംകടകനൽ ചിതറിന ത്രക്ഷതരേഷണപാതവിലോലദലാതകലാപജ്വലിതദിഗന്തസ്തൽക്ഷണ സമുദിതകൗതുകഹർഷം കൗസുമവർഷം ചെയ്തു പുകഴ്ത്തും ദിവ്യജനാനാം ഭവ്യതരോക്തിഃ ശ്രാവംശ്രാവം, ത്രിപുരാസുരകൃതധിക്രതിമുഖൈഃ സ്റ്റാരംസ്റ്റാരം, തൽഗതകരുണാം ഹാരംഹാരം, കോപവികാരം കാരംകാരം, ത്രിഭുവനചക്രം മുഖ്യേ വിറയ്ക്കും പരിചുവളർന്നെഴുമുതഹസധ്വനിദാരുണവദനശ്ചതുരംഗോദ്ധതരസനാകളകളമുച്ഛ്വിതകേതനമുഗ്രനികേതനമുഗ്രമഹാസുരപുരവരമഗ്രേ ലക്ഷ്മികർവനക്ഷിണാത്മാ നിന്നരുളീ ബത! സംഘതിരൂപി രധിതി കപാലീ.”

ഗൌരീചരിതം

ത്രിപുരദഹനത്തിൽനിന്ന് ഒരുപടി കൂടി ഉയർന്നുനില്ക്കുന്ന എന്നു പറയേണ്ട ഒരു ചന്ദ്രവാകുനു ഗൌരീചരിതം. കവി ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ രചിച്ചതായിരിക്കാം; ഭാഷയുടെ പഴക്കം നോക്കിയാൽ അതിനു മുൻപാണെന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ നിർവാഹമില്ല. ദേവീമാഹാത്മ്യത്തിലേ സുഭനിസുഭവധമാണ് പ്രധാനമായി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നത്. തൈക്കൈലനാഥോദയകാരണൈപ്പോലെ ഗൌരീചരിതകാരനും തന്റെ പ്രബന്ധത്തിന്റെ ഗുണത്തെ പുകഴ്ത്തുന്നുണ്ട്. “കർണ്ണേന നവ്യാമൃതമാസ്വദിച്ചിടെൻതോഴ! ഗൌരീചരിതാഭിധാനം” എന്ന്, അദ്ദേഹം വയസ്യനോടു പറയുന്നു. പ്രസ്തുതചമ്പുവിനു ചിലർ പറയുന്നതുപോലെ ഗൌരീശങ്കരം എന്നു പേരില്ല. മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾമാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം. ദേവിയും മഹിഷഭടന്മാരും:

“ആഭോഗംപുണ്ടു സിംഹോപരി പരിലസിതാം
 മൗലിരുദ്ധാന്തരിക്ഷാ-
 മാപൂർണ്ണാശാന്തരാളാം പ്രബലഭുജസഹ-
 റേണ നാനാസ്തുഭാജാ
 ദേവീം മുല്ലാടു കണ്ടുലബ്ധണരസഭരം
 ദൈത്യസേനാഭടന്മാ-
 രാവൃത്തയാ ശാസ്ത്രവൈഷർണ്ണീവശിവ പരിതോ
 വിവ്യധൂർന്നിർവിശങ്കം.”

ദേവി സുഭന് അയയ്ക്കുന്ന സന്ദേശം:

“കൂട്ടാക്കാതെ മദാജ്ഞാവചനമിതു മദാ-
 ജ്ഞാനരീത്യം പടയ്ക്കായ്-
 കൂട്ടുന്താകിലിന്നേ ഭവനജനനിത-
 ന്നാണ കിലില്ല ചൊല്ലാം;
 വാട്ടം തട്ടാത ശാസ്ത്രപ്രകരണിഹതരാം
 നിങ്ങളെക്കൊണ്ടുസംഖ്യാൻ
 കൂട്ടത്തോടെ കരയ്ക്കും കുറുന്നിനിവഹാ-
 നോണമുട്ടിടുവൻ ഞാൻ.”

ദേവന്മാരുടെ സ്തുതി:

എപ്രായം തെളിതേനിലമ്മധുരിമാ, പുഷ്പേഷു സൗരഭ്യമ-
ങ്ങെപ്രായം, മൃഗലാഞ്ചനേ കളിർനിലാവെപ്രായമുതഭാസതേ,
എപ്രായം ബത! പാലിൽ നെയ്യും മഴകോടപ്രായമുള്ളോന്നുപോ-
ലിപ്പാരെങ്ങുമഹോ! മഹേശ്വരി, ഭവത്തത്യാം ഭവധാംസനം.”

കല്യാണസൗഗന്ധികം

കല്യാണസൗഗന്ധികം ഭാരതാന്തഃപാതിയായ ഒരു ഇതിവൃത്തത്തെ അധികരിച്ചു രചി-
ച്ചിട്ടുള്ളതാണെങ്കിലും അതു ചതുർദ്ദശകഥാബദ്ധമായ ഭാരതചമ്പുവിലെ ഒരു ഭാഗമാണെ-
ന്ന് എനിക്ക് തൊന്നുന്നില്ല. ആ കൃതിയുടെ ആവിർഭാവം കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ
പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലായിരിക്കണം. രണ്ടു പദ്യങ്ങൾമാത്രം ചുവടെ പകർത്തിക്കൊണ്ടു പുരോ-
ഗമനം ചെയ്യുന്നു.

ഹനമാന്റെ വിശ്വരൂപം:

“വാനോർസിന്ധുതരംഗപാളിയിലെഴും കാറ്റേറ്റു ചിന്നീട്ടു-
ന്നാനാകേസരബാലരോമപടലിനിർമ്മൂയമാനാംബുദം
കാണായി കപിസാർവഭൗമമുടനേ മധ്യാഹ്നകാലത്തെയും
ഭാനോരൂഷ്യ കെടുത്ത തീവ്രമഹസാ സന്ദീപിതാശാന്തരം.”

സൗഗന്ധികവാപി രക്ഷിക്കുന്ന രാക്ഷസന്മാർ:

ഊക്കേറ്റം ഭീമസേനൻ പുനരതിൽ നടുവേ
ചാടിവീണ്ണാത്തനാദം
വായ്ക്കും സൗഗന്ധികശ്രേണികൾ വടിവൊടടു
ത്തോരുനേരം ഗദാവാൻ
കേൾക്കായി ഘോരഘോരം നവജലദാലടാ-
നാദപുരം നടുക്കും
വാക്യാടോപങ്ങൾ വാഹിഭരണവിധി വളർ-
ത്തുന്ന രക്ഷോഭാനാമം.”

കാളിയമർദ്ദനം

കാളിയമർദ്ദനം ചമ്പു മുഴുവൻ കീട്ടിയിട്ടില്ല. ഒരു പദ്യവും ഒരു ഗദ്യത്തിലെ ഏതാനും പംക്തി-
കളും മാത്രം പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

കാളിയന്റെ വിഷവേഗം:

“അത്രേയല്ലുങ്ങു വാരാകരപരിവൃശനം
 ചെന്നു കാളിന്ദിയെന്നും
 മുഖമാലിംഗനത്തിന്നൊരുക്കി തുനിയു-
 ന്നേരമാരാദകാണേയ
 മെത്തിട്ടും താപമുൾക്കൊണ്ടവശതരത കൈ-
 കൊണ്ടവസ്ഥാന്തരേ തൽ-
 പുത്രൻ പീയൂഷധാമാവിടയിടെ മുഴുകാ-
 ണ്താകിലന്നില്ല ജീവൻ.”

ഗദ്യം, വൃന്ദാവനം:

“കേസരിപുംഗവബാലധികർഷകമാതംഗാർഭകേമഹിതം കുഹചന;
 തുരുമുഖനഖക്രതകണ്ഡുഹർഷിതഹരിണീമണ്ഡലലളിതം കുഹചന;
 തുരഗീപരിചിതവനമഹിഷോത്തരസതതവിഹാരവിനോദം കുഹചന;
 വ്യാളീനികരഹണാമുഖചുംബനകേളീസംകലനകലം കുഹചന;
 നാളികാസവരസികമധ്യത്രതപാളീഹൃംക്രതിതംഗം കുഹചന;
 ചേമതീനവസുമനോനിസ്സൃതഹൈമജലോക്ഷണശിശിരം കുഹചന;
 കേസരഭാസുരകസ്യമരജോഭരധ്യുസരഗഗനവിഭാഗം കുഹചന;
 പാടലസൗരഭസംഗമസജ്ജിതപാടവനവപവമാനം കുഹചന;
 കോകിലമധുരനിനാദശ്രവണവ്യാകലപഥികനിനാദം കുഹചന;
 കേകികലോദിതതാണവമണ്ഡലകേകാരൂപവിരാവം കുഹചന;
 സാരസഹംസചകോരകപോതകചാരസമാഗമസുഭഗം കുഹചന;
 കബരീകചയുഗഭാരനിപീഡിതശബരീമന്ദരഗമനം കുഹചന;
 അമരീകചഭരവിഗളിതകസുമദ്രമരീഗീതനിനാദം കുഹചന;
 സേവാസമയ നമോനമ ജയമുഖഗീർവാണോദിതമുഖരം കുഹചന” ഇത്യാദി.

സ്വ്യാമതകം

സ്വ്യാമതകം സാമാന്യം നല്ല ഒരു ചമ്പുവാണ്. തർക്കമില്ലാത്തതും, സ്വ്യാമതകം മുതലായ ചമ്പുക്കളോട് അതതു വിഷയങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന തുള്ളൽകഥകൾ രചിക്കുമ്പോൾ കണ്ണൻമ്പ്രാർക്കുള്ള കടപ്പാടു സ്പഷ്ടമായി കാണുമാറുണ്ട്. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും ഒരു ഗദ്യത്തിൽ നിന്ന് ഏതാനും വരികളും പകർത്തിക്കാണിക്കാം.

അപവാദം പരക്കുന്ന മാതിരി.

“നാസാശ്രേവീരൽവചൊരാത്മഗൃഹിണീകർണ്ണേപകർന്നാനസൗ;
 ദാസീകർണ്ണപുടേ ച സൗ; പുനരസൗ ചുറ്റും പരത്തിടീനാൾ;
 കാസാരേഷു ചതുഷ്ടഥേഷു ച പുനഃ ശ്രീകൃഷ്ണദൃഷ്ടീർത്തി ചെ-
 ന്നാസേതോരധിലോകമാഹിമവതോ നീളെപ്പുറന്നു തദം.”

കിംവദന്തിയുടെ പ്രകാരം:

“കുക്കുമാറില്ല പാർത്താലൊടിയ, റൊടി പടി-
 പ്പീല പാടച്ചരമ്പാ-
 രക്തരൻ മോഹമാർന്നു തടിനിയിലൊടികൊ-
 ണ്ടല്ലയോ ചൊല്ലു നേരേ?
 ഇക്കാലം ദൈവമെന്നിപ്പരമൊരു ശരണം
 കണ്ടതില്ലാരുമെങ്ങും
 തിടും ദുഷ്ടിംവദന്തി പുനരിതി സമഭ്രൽ
 പുഷ്പലാ ചക്രപാണേഃ”

ഗദ്യം, ലോകാപവാദം:

“വേലി നടന്നൊരു സസ്യം തിന്നും കാലം വിഷമമിതെന്നും കേചന; ചണ്ഡഹൃതാ ശൻ ഭൂമി ദഹിക്കയുമുണ്ടിനി നിർണ്ണയമെന്നും കേചന; മാപാപികളേ മിണ്ടായ്യാരു മിതെന്നും കേചിൽ, നമുക്കിനി മേലിൽത്തല പോം പരകിലിതെന്നും കേചന; ചതി യൊടിവൻ പോയ്തപതിയുമിരുന്നിഹ പൊതിയും വെട്ടുമിതെന്നും കേചന: മാഗല്യ സ്ത്രീമാഗലസ്ത്രീയും തച്ചു പറിയ്ക്കുമിതെന്നും കേചന; ദുർന്നായങ്ങളിതിൽപ്പരമുണ്ടിഹ സന്യാസികളൊടുമെന്നും കേചന; കഴലും മോതിരവും പുനരെന്നും കെട്ടായ്ക്കുന്ന പര ണ്ണതുടങ്ങി; കഷ്ടമിതിൽക്കാളുണ്ടിഹ പാർത്താൽ പത്തനപതിയിൽ വിത്തം നേ ടും ചെട്ടികൾ ചോനകർ കെട്ടിപ്പുട്ടിപ്പുകലേ പുക്കൊരു തന്യൂരഭീത്യാ മച്ചിലൊളിച്ചുകി ടന്നതുടങ്ങി. കൂഴച്ചെറുമിൾ കൂട്ടംകൂടിക്കോഴപ്പെട്ടു നടന്നു തുടങ്ങി.”

ശ്രീമതീസ്വയംവരം

ശ്രീമതീസ്വയംവരത്തിലേ കഥ പുരാണാന്തർഗ്ഗതമാകുന്നു. വിഷ്ണുഭക്തനായ അംബരീഷമ ഹാരാജാവിനു ശ്രീമതി എന്നൊരു പുത്രിയുണ്ടായിരുന്നു. മഹർഷിമാരെങ്കിലും ഗായകന്മാ രായ നാരദനും പർവതനും ആ യുവതിയിൽ അനുരക്തരായിത്തീരുകയും ആ വിവരം അ വർ അംബരീഷനെ ധരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. കന്യകയ്ക്കു മഹാവിഷ്ണു ഭർത്താവാകണമെന്നാ യിരുന്നു അഭിലാഷം. അംബരീഷൻ ശാപഭയം നിമിത്തം വിഷമിച്ച് താൻ ഒരു സ്വ യംവരമാണു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും ആ അവസരത്തിൽ രണ്ടു മഹർഷിമാരും സ ന്നിഹിതരായിരിക്കുകയാണെങ്കിൽ കമാരി തനിക്ക് അഭിമതനായ ഒരു പുരുഷനെ വരി ചുകൊള്ളുമെന്നും അവരെ അറിയിച്ചു. മഹർഷിമാർ മഹാവിഷ്ണുവിനോട് അന്യോന്യം അവർക്കിരുവർക്കും കപിമുഖത്വമുണ്ടാകമാറു പ്രാർത്ഥിച്ചു. വരണമണ്ഡപത്തിൽ കമാരി അവരെ രണ്ടു പേരെയും വാനരവദനന്മാരായും അവർക്കിടയിൽ മഹാവിഷ്ണുവിനെ, ഞെത്ര ലോക്യമോഹനമായ സൗന്ദര്യത്തിനു നിധാനമായും കണ്ടു. കന്യകയെ ഭഗവാൻ പരി ഗ്രഹിച്ചു. ക്രുദ്ധന്മാരായ മഹർഷിമാർ ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ അംബരീഷനെ ഗ്രസിക്കുവാൻ തമസ്സിനെ സൃഷ്ടിക്കുകയും ഭഗവാൻ അതിന്റെ ശമനത്തിനായി ചക്രായുധത്തെ നിയോ ഗിക്കുകയും ചെയ്തു. താടിക്കാർ രണ്ടുപേരും പേടിച്ചുരണ്ടു മഹാവിഷ്ണുവിനെത്തന്നെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. ഭഗവാൻ അംബരീഷനെ രക്ഷിക്കുകയും അവരെ അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തതി നുമേൽ ആ മഹാരാജാവിന്റെ കലത്തിൽ, അതായതു സൂര്യവംശത്തിൽ, അവതരിച്ചു സി

താദേവിയായി ജനിക്കുന്ന ശ്രീമതിയെ വീണ്ടും പരിഗ്രഹിക്കാമെന്നു വാശാനം ചെയ്യയും അതോടുകൂടി കഥ അവസാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സ്വയംവരം കാണുവാൻ പോകുന്ന പല കൂട്ടരേയും കവി തന്മയത്വത്തോടുകൂടി വർണ്ണിക്കുന്നു. അവരിൽ രാജാക്കന്മാർ, മൂന്നിമാർ. മലയാളബ്രാഹ്മണർ, ബ്രഹ്മചാരികൾ, ദേവലന്മാർ, വാര്യന്മാർ, പാതിരിമാർ, യുവതികൾ, പടയാളികൾ, കൈക്കോളർ (ഒരുവക നെയ്ത്തുകാർ), കൃഷിവലസ്ത്രീകൾ ഇങ്ങനെ പലരും ഉൾപ്പെടുന്നു. അന്യചന്യക്കളിലെല്ലാം ഓദനസ്ഥാനത്തിൽ സ്രദ്ധരയും ഉപദംഗസ്ഥാനത്തിൽ മറ്റു വൃത്തങ്ങളുമാണല്ലോ ദൃശ്യമായിരിക്കുന്നത്; എന്നാൽ ശ്രീമതിസ്വയംവരത്തിൽ കവി സ്രദ്ധരാവൃത്തത്തിൽ ഒരു ശ്ലോകംപോലും രചിച്ചു ചേർത്തിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു വിചിത്രമായിരിക്കുന്നു. കവിയുടെ മാതിരി കാണിക്കുവാൻ ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങളും ഒരു ഗദ്യത്തിൽനിന്നു കുറെ വരികളും ഉദ്ധരിക്കാം. അനുസ്മൃതമായ ഔൽകൃഷ്ട്യം ഈ കാവ്യത്തിനുണ്ടെന്നു പറയുവാൻ പാടില്ല.

സ്വയംവരത്തിനു വന്ന ചിലർ:

“രോമവിഹീനശിരസ്സാ മഹോദരാഃ കൃശവിലോലവസ്ത്രധരാഃ
 പരേഷതരവചനദക്ഷാ ആജഗ്മുഃ ശ്രോത്രീയാസ്തുർണ്ണാം.”
 “അജിനം മേഖല ദണ്ഡം കൌപിനവുമേദിരുജ്ജ്വലിതം
 കശുകശ മന്ത്രിച്ചേവം ശിശുനികരം പോന്നവന്നിതൊരു തരമായ.”
 “വയ്ക്കോൽക്കളത്തിൽ വിലസീടിന നാരിമാരും
 മൂല്ലാലമേ തുണി മുറിച്ചു മറച്ചുടുത്ത്
 അക്കയുരോടികലർന്നു ചമഞ്ഞുവന്നു
 നിലുന്നതുണ്ടു പതിനായിരമൊന്നുപോലെ.”

ശ്രീമതിയെ കണ്ടപ്പോൾ രാജാക്കന്മാർക്കുണ്ടായ ഭാവഭേദങ്ങൾ:

“ഒരുവൻ ക്രമുകൈസ്സാർദ്ധം വിരൽകൂടേ നറിക്കിനാൻ;
 പൊളിച്ചു സഹസാ തിന്നു കളിത്താമര കശ്ചന;
 നൂറു തിന്നിട്ടു നാവൊക്കെ നിറപ്പോയിതു കസ്യചിൽ;
 തമ്പലം കളവാൻ തൂർണ്ണം നെഞ്ചിലേ വെച്ചിതന്യഥാ;
 മുണ്ടു വീണതറിഞ്ഞില്ല മണ്ടുനൂ തത്ര കേചന;
 കണ്ടു കന്യാം കനംകെട്ടു കൊണ്ടാടുന്നു തദാ പരേ;
 കനത്തിൽ മൂന്നിരുനേനനാം കട്ടനോക്കീടിനാർ ചിലർ;
 മാരാതങ്കം മറച്ചുനൈഃ സ്വൈരം കേചിൽ ബഭാഷിരേഃ
 ഓശ ഭാവിച്ചു ചിക്കുന്നു മീശയും താടിയും ചിലർ;
 ഭ്രഷണാനി നിരത്തുനോർ വൈഷമ്യം പൂണ്ടു കേചന;
 പെണ്ണു കിട്ടാ നമുക്കെന്നു കണ്ണനീർ പാറ്റിനാർ ചിലർ;
 ജാളുങ്ങൾ മറ്റുമിത്യാദി പലവും കാട്ടിനാർ തദാ.”

ഗദ്യം, മഹർഷിമാരുടെ സ്തോത്രം:

“കംബുസുദർശനകണ്ഠഗദാധര കല്മഷനാശന പാലയ മാം;
 കനകനിഭാംബര കൌസ്തുഭകാഞ്ചീകങ്കണദ്രുഷിത പാലയ മാം;
 കാളാലനപ്രഭ കാമവരപ്രഭ കാരുണ്യാലയ പാലയ മാം;
 കമലാവല്ലഭ കമലവിലോചന കരുണാകര പരിപാലയ മാം;
 നാഗവരാസന നാകിജനപ്രിയ നാഗാരിധ്യജ പാലയ മാം;
 നന്ദിതമുനീജന ചന്ദ്രനിഭാനന മന്ദരഗിരിധര പാലയ മാം;
 നാരകനാശന നാഥ ദയാപര നാരായണ പരിപാലയ മാം;
 നരസുരപാലക നരകനീഷ്പദന നളിനനിഭാനന പാലയ മാം;

ഇതര ചമ്പുക്കൾ

മുമ്പ് നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്ത ഇതര ചമ്പുക്കളിൽ ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം, പ്രാസ്താവചരിതം, കൃഷ്ണാവതാരം, പൂതനാമോക്ഷം, ശര്യാതിചരിതം, സഭാപ്രവേശം എന്നിവ അത്യന്തം ഹ്രസ്വങ്ങളാണ്. വിഷ്ണുമായാചരിതം, രാസക്രീഡ, കുചേലവൃത്തം, സോമവാദഗ്രന്ഥം ഇവയ്ക്കു തദപേക്ഷയാ ദൈർഘ്യം കൂടും. ഗണനീയമായ ചമൽകാരം അവയ്ക്കോന്നിനമില്ല. രാസക്രീഡയിൽ കലിസൂചനയുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നതു നിരാസ്പദമാകുന്നു. നാലഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രസ്തുത ചമ്പുക്കളിൽനിന്നുകൂടി എടുത്തു കാണിക്കാം:

ഗജേന്ദ്രനായ ഇന്ദ്രദൃമുൻ:

“വാലും കാലും തലപ്പാരവുമൊരു കനവും
 നീളമയ്യാ നടക്കും
 ചേലും കോലും വഴക്കും പുകരൊടണികരം
 കർണ്ണവും വർണ്ണനീയം
 വാലും ദാനാംബുകൊണ്ടുള്ളൊരു സുഭഗതയും
 കണ്ടൊരൈരാവതം താനീ
 മാലും കൈക്കൊണ്ടു നിന്നാനരപെരുകിന നാ-
 ണം പൊരാഞ്ഞൊകലാതമാ.”

(ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം)

മംഗലാചരണം:

“ലക്ഷ്മീവാർകൊങ്കതന്മേൽ മണമിളകി നിറ-
 ന്നിടുമക്കങ്കമംകൊ-
 ണ്ടക്ഷിണാഭോഗവക്ഷസ്ഥലകലിതമനോ-
 ഹാരിഹാരാഭിരാമം
 ചൊൽക്കൊള്ളും കാളമോലപ്രതിഭസുഷമാ-
 കന്ദളം കൈതൊഴുന്നേ-
 നശിക്കാമ്പിൽക്കണ്ടുകൊണ്ടെപ്പൊഴുമഖിലജഗ-
 ദ്വന്ദനീയം മുകന്ദം.”

(വിഷ്ണുമായാചരിതം)

ബ്രഹ്മാവിനോടു ഭൂമിയുടെ ആവലാതി:

“വാണിമാതു പുണർന്ന പുണ്യലഹരീസിന്ധോ! മദീയാമിമാം
വാണിംകേശ്കൈ ഭവൽകൃപാബലമൊഴിഞ്ഞില്ലേതുമാലംബനം;
ക്ഷോണി ഞാനമരാരിവീരഭരതഃ ഖിന്നാ, ജഗന്നാഥ, തേ
വിണാനമ്യ പദാംബുജേ സകരുണം സന്താപമാവേദയേ.”

(കൃഷ്ണാവതാരം)

വൃന്ദാവനത്തിലെ ലതകളും വൃക്ഷങ്ങളും:

ആരോമൽക്കേശവൻതൻ മധുരിമതിരളും
വേണുഗീതപ്രഭാവാൽ
വാരാർന്നാനന്ദമൂർച്ഛാം തടവുമൊരു ലതാ-
പാദപാനാം കുദംബം
വാരംവാരം പ്രസൂനാംകരപ്പുള്ളകമണി-
ഞ്ഞംഗമെങ്ങും മധുളി-
ധാരാബാഷ്പങ്ങളും പെയ്തടവിയിൽ വിലസി
നിശ്ചലാനമ്രശാഖം.”

(രാസക്രിയ)

ശ്രീകൃഷ്ണൻ കചേലനോട്:

ഇതഥം ധാത്രിസുരേന്ദ്രം ത്രിഭുവനപൈതമാൾ
തത്ര കൈവല്യദാതാ
സിക്ത്യാ സല്ലാപസമ്പത്സമുദിതപരമാ-
നന്ദപീയൂഷയുഷൈഃ
ചിത്തേ താനങ്ങറിഞ്ഞാമരണിസുരവരാ-
കാംക്ഷിതം പുരയിഷ്യൻ
ബദ്ധോല്ലാസം തദാനിം പുനരപി കരുണാ-
സിന്ധുരേവം ബഭാഷേ.”

(കചേലവൃത്തം)

ചമ്പുകാരന്മാരുടെ സിദ്ധികൾ

കൊല്ലം 650 മുതൽ 850 വരെയുള്ള ശതകദ്വയമാണ് ഭാഷാചമ്പുക്കളുടെ സൗവർണ്ണകാലം എന്ന് ഇത്രമാത്രമുള്ള വിവരണത്തിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. പൂനം, തറയ്ക്കൽ വാരിയർ, മഴമംഗലം, നീലകണ്ഠൻ ഈ നാലു കവിപുംഗവന്മാരുടെ നാമങ്ങൾ മാത്രമേ നമുക്ക് ഏതത്സംബന്ധമായി അറിവാൻ ഇടവന്നിട്ടുള്ളൂ. വേറേയും ആ മാർഗ്ഗത്തിൽ പലരും സഞ്ചരിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് ഇതുവരെ നമുക്കു കിട്ടിയിട്ടുള്ള ചമ്പുക്കൾ തന്നെ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു.

ചമ്പുകാരന്മാർക്കു സാമാന്യേന അനേകം വിശിഷ്ടങ്ങളായ സിദ്ധികൾ സ്വാധീനങ്ങളായിരുന്നു എന്ന് ആർക്കും സമ്മതിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. വാസന, വ്യുൽപത്തി,

അദ്യാസം ഇവ മൂന്നും യോഗപദ്യേന അവരിൽ സമ്മേളിച്ചിരുന്നു. തന്നിമിത്തം അവർക്ക് ഏതു ജരൽപിണ്ഡസുദൃശമായ കഥാശരീരത്തിലും വർണ്ണനാവൈചിത്ര്യത്താൽ ആകർഷകമായ ഒരു നീരോട്ടം വരുത്തുന്നതിനും ഇതിവൃത്തത്തിന്റെ ശൃഷ്ടാസമീകളെ വചോവിചാരസത്താൽ മാംസമമാക്കിത്തീർക്കുന്നതിനും അനായാസേന സാധിച്ചിരുന്നു. വാല്മീകിരാമായണത്തിലേ ശ്രീരൂപണവയലല്ല രാമായണചമ്പുവിലേ ശ്രീരൂപണവ; ഭാഗവതത്തിലേ ബാലകൃഷ്ണനല്ല കംസവധത്തിലേ ബാലകൃഷ്ണൻ; ദേവീമാഹാത്മ്യത്തിലേ ദുർഗ്ഗയല്ല ഗൗരീചരിതത്തിലേ ദുർഗ്ഗ; കഥാരസംഭവത്തിലേ മന്മഥനല്ല കാമദഹനത്തിലേ മന്മഥൻ. ചമ്പുകാരന്മാരുടെ കഥാനായകന്മാർക്കും ഇതരപാത്രങ്ങൾക്കും ഏറിയളവും ആ വശ്യവാക്കുകളുടെ മനോധർമ്മവൈഭവത്താൽത്തന്നെയാണ് പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളത്. വർണ്ണനാചതുരി, ശബ്ദാർത്ഥഘടനാസാമർത്ഥ്യം, രസപോഷണപ്രഗല്ഭത തുടങ്ങിയ കവനകലാവിദ്രുതികൾ പലതും അവരെ സ്വയംഗ്രഹാശ്ലേഷം ചെയ്തിരുന്നു. തങ്ങൾക്കു സംസ്കൃതഭാഷയിൽ ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ രചിക്കുന്നതിനുള്ള വൈദഗ്ദ്ധ്യം അവരിൽ പ്രമുഖന്മാരായ കവികൾ അവരുടെ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ ആശ്ചര്യകരമാകവണ്ണം പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാജരത്നാവലീയത്തിൽ മന്ദാരമാലയേയും, നൈഷധത്തിൽ ദമനിയേയും, ചെല്ലൂരനാഥോദയത്തിൽ പാർവ്വതിപ്രതിഷ്ഠയേയും, ഗൗരീചരിതത്തിൽ വീരഭദ്രാഗമനത്തേയും, ഭാരതചമ്പുവിൽ കൈലാസപർവ്വതത്തേയും മറ്റും പറ്റിയുള്ള വർണ്ണനാത്മകങ്ങളായ ഗദ്യങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിൽ അത്തരത്തിലുള്ള ഏതു ഗദ്യങ്ങളോടും കിടന്നില്ലവാൻ യോഗ്യങ്ങളാണ്. ചുരുക്കത്തിൽ മലയാളഭാഷയ്ക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള മഹനീയങ്ങളായ നിധികളിൽ ഒന്നാകുന്നു ചമ്പുസമുച്ചയം എന്ന് ആർക്കും സന്ദൈര്യം സമുൽഘോഷിക്കാം. യതിഭാഗം, പരസ്വാദാനം എന്നീ രണ്ടു പ്രധാനദോഷങ്ങളും നിരർത്ഥകങ്ങളായ പദങ്ങളുടെ പ്രയോഗം അർത്ഥഭേദം വരുത്താതെ ഒരു പദ്യത്തിൽ ഒരേ പദത്തിന്റെ ആവർത്തനം, കാശകശാവലംബന പ്രായത്തിലുള്ള ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസവിന്യാസം, അപലപനീയമായ അനുകരണഭ്രമം, സംസ്കൃതപദങ്ങളുടേയും ഭാഷാപദങ്ങളുടേയും തീരെ പൊരുത്തമില്ലാത്തതരത്തിലുള്ള സംയോജനം എന്നീ സാമാന്യവൈകല്യങ്ങളും ആ രത്നങ്ങളിൽ അങ്ങിങ്ങു കിടന്നവിധത വരുത്തുന്നുണ്ട്. ചമ്പുകാരന്മാരുടെ മംഗലശ്ലോകങ്ങളിൽപ്പോലും ഗ്രാമ്യമായ ശ്രംഗാരത്തിന്റെ ലാഞ്ഛനം പ്രായികമായുണ്ടെന്നുള്ള പരമാർത്ഥവും സമ്മതിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈവക കുറവുകളും കുറങ്ങളും തള്ളിനോക്കിയാലും അവശേഷിക്കുന്നത് അഭൗമമായ ഒരു കാവ്യസമ്പത്താണ്. ആധുനികന്മാരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ആ പൂർവ്വസൂരികളുടെ അത്യധികമായ സംസ്കൃപ്രയോഗം ഒരപരാധമായിരിക്കാം; പക്ഷേ അവർ അക്കാലത്തെ സഹൃദയന്മാരെ രസിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് തങ്ങളുടെ പ്രബന്ധങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചതെന്നുള്ള തത്ത്വം വിസ്മരിക്കരുത്. സംസ്കൃതത്തിന്റെ അനുകൂലമുള്ള മർദ്ദാനിമിത്തം ലീലാതിലകത്തിന്റെ കാലത്തുപോലും അനേകം പഴയ മലയാളപദങ്ങൾ ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ നിന്ന് അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. എങ്കിലും ചമ്പുകാരന്മാർ അവരുടെ മുഴുത്ത സംസ്കൃതപക്ഷപാതത്തിനിടയിൽ പ്രാചീനപദങ്ങളേയും ഗൗണപ്രയോഗങ്ങളേയും പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു നമുക്കു സമ്മാനിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു കാണുന്നതിൽ നമുക്ക് അവരുടെ നേർക്ക് കൃതകേതരമായ കൃതജ്ഞത ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണ്.

ഭാഷാഭണ്ഡകങ്ങൾ, ലക്ഷണം

ചമ്പുക്കാരന്മാർ അവരുടെ കൃതികളിൽ ഗദ്യത്തിന്റെ ഒരു അവാന്തരവിഭാഗമെന്ന നിലയിൽ ഭണ്ഡകങ്ങൾക്കൂടി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. ആ ഭണ്ഡകങ്ങൾ സംസ്കൃതഭണ്ഡകങ്ങളിൽനിന്നു വിഭിന്നങ്ങളാണ്. ഭണ്ഡം(വടി)പോലെ നീണ്ടുപോകുന്നതുകൊണ്ടാണ് അതിന് ആ പേർ സിദ്ധിച്ചതെന്നു വൃത്തമഞ്ജരീകർത്താവ് ഊഹിക്കുന്നു. ഇക്ഷുഭണ്ഡികയും വംശയഷ്ടികയുമാകുന്നു ചമ്പുക്കളിൽ കാണുന്ന പ്രധാന ഭണ്ഡകങ്ങൾ. ഓരോ ഭണ്ഡകത്തിനും നന്നാലു പദങ്ങൾവീതം വേണമെന്ന് ആദ്യകാലത്തു നിയമമുണ്ടായിരുന്നു. ആ വസ്തുത പത്താം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ആട്ടക്കഥകളെഴുതിയ ചില കവികൾ വിസ്മരിച്ചു ത്രിപാദിയായും മറ്റും ഭണ്ഡകങ്ങൾ രചിച്ചു തുടങ്ങി! അവയ്ക്കാണ് വൃത്തമഞ്ജരിയിൽ ത്രിഖണ്ഡിക എന്ന നാമകരണം ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. അങ്ങനെയുള്ള ഭണ്ഡകങ്ങൾ നിയമച്യുതങ്ങളും അസുഖരങ്ങളുമാകുന്നു. ചണ്ഡവൃഷ്ടിപ്രയാതമെന്ന ഭണ്ഡകത്തിന്റെ മാതൃക ചമ്പുക്കളിലോ ആട്ടക്കഥകളിലോ കണ്ടിട്ടില്ല.

ചമ്പുക്കളിലെ ഭണ്ഡകം

ഒരു ഭണ്ഡകമെങ്കിലും ഇല്ലാത്ത ചമ്പുക്കൾ ചുരുക്കമാണ്. രാമായണത്തിൽ പുനം, വരണമണ്ഡപ്രവിഷ്ടയായ സീതാദേവിയുടെ സൌന്ദര്യത്തെ വർണ്ണിക്കുന്ന

“അല്ലോടിടഞ്ഞു പടതല്ലുന്ന കന്തളസു-
മുല്ലാസിഗണ്ഡമലർമാലം;
അല്ലൽപെട്ടു മതികലയെ വെല്ലുമൊരു നിടിലതട-
ഹുല്ലുഗമദതിലകബാലം;
അലർബാണവീരനെനി വിളയാടുമോമൽമിഴി-
കലകൊണ്ടു കണ്ണിനനുകലം;
അലമലകഴയിണയിൽ വിലസുമണിമണിരചിഭി-
രൊളിവിളയുമനപമകപോലം”

ഇത്യാദിയായ ഇക്ഷുഭണ്ഡികാഭണ്ഡകം സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ആ ഭണ്ഡകത്തിലെ പ്രഥമപാദം മാത്രമാണ് മുകളിൽ ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. താഴെക്കാണുന്ന വംശയഷ്ടികാഭണ്ഡകം നീലകണ്ഠകവിയുടെ ചെല്ലൂരനാഥോദയത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു:

“ഭ്രമീസുരാ ദധതി സീമാതിവൃത്തമൊരു
ഭ്രമാനമാമധുരഭീമാം;
പുകൾപെരിയ കൗമാ-രകവയസി മാമാ!-
മികവാടൊരു മതിമഹിമ തടവി മുഹൂരതിവിമല-
മഖിലജനനയനപുടസോമാം;
സാവിത്രിയാമൊരു സവിത്ര്യാം പിറന്നു പുന-
രാബദ്ധചാരഗുരുസേവാം;

(1)

സവിതൃസമശോഭാ-ശ്ലീവനിയതഭാവ-
 ദിവസമന നിയമമയജലധികളിലനകലിത-
 പരമകിടിപരിവൃശവിഭാവം; (2)

സാഹിത്യതന്ത്രക്രമഗാഹക്രമാ മഹിത-
 ഗാർഹസ്ഥ്യമാർന്ന ചരിതാർത്ഥം;
 സൂത്രതലങ്ങളെത്രാ-സ്പുഖവിദിതശാസ്ത്രം-
 സുവിരചിതധരണിസുരവിബുധപിതൃപരിചരണ-
 മുദിതരശൂദ്രതനയപൊത്രം; (3)

പാലാഴിചാരുപുകൾമാലാമയം കലിത-
 ലീലം പ്രപൂര്യ ജഗദന്തേ,
 പല വചനബന്ധേ-ഫലവിഭവമന്തേ?-,
 നലമുടയ ധരണിസുരകലപതികളവരതല-
 ഗുണഗരിമ തടവി വിജയന്തേ.” (4)

മറ്റു ദണ്ഡകങ്ങൾ

ഏഴു മുതൽ ഒൻപതു വരെ ശതകങ്ങളിലെ മണിപ്രവാളകവികൾ മുക്തകങ്ങൾ എന്ന നിലയിലും ദണ്ഡകങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചുവന്നിരുന്നു. അവ പ്രായേണ ശൃംഗാരരസപ്രധാനങ്ങളും ഭക്തിഭാവപ്രധാനങ്ങളുമാണ്. രണ്ടുതരത്തിലുള്ള ദണ്ഡകങ്ങൾക്കും ഓരോ ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം. രണ്ടും ഏഴാം ശതകത്തിലേയോ എട്ടാം ശതകത്തിലേയോ കൃതികളായിരിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്.

1 നായികാനന്ദം:

“പൈന്തേനതിർന്ന മൊഴി! സന്താപവൻകടലിൽ
 വെന്തിടുമെന്നെ വെടിയതേ!
 പന്തണിയുമണിമൂലയിലും തുടകളതിലുമുട-
 നിന്ദുമുഖി വിറയൽ കലരാതെ!
 പടതല്ലി മുല്ലമലർചരവില്ലെ വെല്ലുമൊരു
 കനചില്ലിവല്ലി കലയാതേ!
 പരഷമുതകല്പുഷതയിൽ മുഴുകമണിമിഴിമുനയി-
 ലൊരു വിഷമഗതികൾ തുടരാതേ! (1)
 വിശ്വാഭിരാമമുഖി! നിശ്വാസപാതമിത-
 വിശ്രാന്തമെന്തിനതിരുന്നൂ?
 വിശ്വസിഹി മയി പര, മവിശ്രമമിതണിമൂലയി-
 ലശ്രു ബത! കിമിതി ചിതറുന്നൂ?
 വിമലം കപോലളവി കമലം തൊഴുന്ന മുഖി!
 കിമു ഘർമ്മബിന്ദു കലരുന്നൂ?
 വിവശതയൊടഗതിയിത! മയി സുദതി കലഹമിഹ
 കളവതിനു പലതരമിരുന്നൂ. (2)
 വെൺതിങ്കളുണ്ടു നെരി ചിത്തും മഹേന്ദ്രദിശി

ചന്തം കലർന്നു നിവിരന്നു;
 വെന്തുരുകുമ്പടിനടന്നതകനമലർചരന-
 മന്തിയുമിതൊരുമ കലരന്നു;
 വെരുളും വിധോഗിജനമിരുളുംപ്രകാരമൊരു
 കളിർവെണ്ണിലാവിയ വരന്നു;
 വെളിറ്റുമൊരു കുമ്പുമലർമധു പെരുകി മദമിളകി
 മധുരതരമളികൾ മുരളുന്നു. (3)

നിന്നാണെ വെള്ളയിലമർന്നോമലേ ബത! പു-
 ണർന്നീല ഞാനപരവാമാം;
 നിന്നരികിലായി സുമുഖി! വന്നിനിയ കളുർമുലയി-
 ലൊന്ന മമ കിമപി പുണരമോ?
 നിതരമണഞ്ഞു പുനരധരാമൃതം ഭൂവന-
 മധുരാംഗി! ഹന്ത! നകരമോ?" (4)

... ..

2 ഗുരുവായൂരപ്പൻ:

“നീരാൽ നനഞ്ഞുപരി ധാരാധരങ്ങളൊടു
 പോരാടി വെന്ന കചഭാരം;
 നീരരുഹമുഴുമതികൾ നേരിടുകിലഴൽ പെരുകി
 നീറുമണിവദനരുചിപ്പുരം;
 നിറമാർന്ന ഭൃംഗനിര നെനി മാഞ്ഞു കൈതൊഴുത
 തരളാളുകാകലമുദാരം;
 നിരതിശയകരുണ തകമിരുൾനയനയുഗവിഹിത-
 ശശിമിഹിരഗുരുമഹിമസാരം. (1)

വാരാർന്ന രത്നചയസാരാഭക്ഷണലരു-
 ചാരൂഢനിർമ്മലകപോലം;
 വാരിധരപട്ടുനിനദധീരതരമധുരവച-
 നാരചിതശിഖിനടനലിലം;
 വിരളസ്മിതോല്ലസിതതരളാധരം മുദുല-
 മുരളിനിനാദമതിവേലം;
 വരദരവുമരിയുമൊരു സരസിജവുമുരുഗദയു-
 മിയലുമൊരു കരതലവിലോലം. (2)

... ..

നാരായണാച്യുത കൃപാരാമമേ കരുവ-
 യൂരവുമുന്വർപെരുമാളേ!
 നാരദന മനസി നിജസാരതരസുഖവിഭവ-
 പൂരമതുരുളുവതിനാളേ!
 നരനായ്പ്പിറന്നു തവ ചരണാർച്ചനം തടവി
 മരുവുന്നതെൻമനസി കോളേ!

നരകഭയമരുതരുള സുരപുരിയുമൊരുപൊഴുതു
ജനിമരണമറുക വഴിപോലെ.”

(3)

ഓരോ പാദത്തിലുമുള്ള നാലു ഖണ്ഡങ്ങളിലും അന്ത്യപ്രാസം ഘടിപ്പിക്കുന്നത് അക്കാലത്തേ കവികൾ ആകർഷകതാധായകമെന്നു കരുതിയിരുന്നു എന്നു മേല്പുലരിച്ച വരികൾ ജ്ഞാപകമാണ്. സംസ്കൃതത്തിലോ തമിഴിലോ ഇത്തരത്തിൽ ദണ്ഡകങ്ങളില്ലാത്തതു കൊണ്ട് ഇതിനെ ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ പ്രാചീനങ്ങളായ പ്രത്യേക സ്വത്തുകളിൽ ഒന്നായി പരിഗണിക്കാവുന്നതാണെന്നു ഞാൻ മുമ്പുതന്നെ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉണ്ണിയാടി ചരിതത്തിൽപ്പോലും ഇക്ഷുദണ്ഡികക്കു പ്രവേശം നല്കിക്കാണുന്നുണ്ടല്ലോ. ബഹുമൂല്യമായ ഒരു സ്വത്താണ് ഇതെന്നു സാഹിത്യമർമ്മജ്ഞന്മാർ അഭിമാനിക്കുന്നതും അയ്യക്കരൂപമല്ല.

ഭരതവാക്യം, ഇതിവൃത്തം

ഭരതവാക്യത്തിനു കൂട്ടപ്പാകമെന്നും പേർ പറയുന്നു. പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ ഉത്ഭവത്തെപ്പറ്റി ഒരൈതിഹ്യം കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഒരു കവി ഒരിക്കൽ ഒരു നമ്പൂതിരിയുടെ ഇല്ലത്തു ചെന്നു. അന്ന് ഇല്ലത്തെ കാര്യവിചാരക്കാരൻ ഒരു അപ്ഫനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിഗ്രഹം ഒരു നായർസ്ത്രീയുമായിരുന്നു. കാര്യസ്ഥനായിട്ട് ഒരു ഇളയതും ഉണ്ണികളെ വായിപ്പിക്കുവാൻ ഒരു പിഷാരടിയുംകൂടി അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അപ്ഫന്റെ ശ്രദ്ധഗതിയും പരിഗ്രഹത്തിന്റെ ദുരയും കാര്യസ്ഥന്റെ ഭരണദോഷവും കൂടി യോജിച്ചപ്പോൾ ഇല്ലത്തെ സ്വത്തു മുഴുവൻ നശിച്ചു. അതുകണ്ടു പ്രസ്തുതകവി വ്യസനിച്ചു ഭരതവാക്യം എന്ന നാടകം ഉണ്ടാക്കി അമ്പലവാസികൾക്ക് അഭിനയിക്കുവാൻ സമ്മാനിച്ചു. ഈ ഐതിഹ്യം മുഴുവൻ വിശ്വസനീയമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഹാസ്യരസപ്രധാനവും അഭിനയയോഗ്യവുമായ ഒരു കൃതി ആരോ രചിക്കുകയും അതു മംഗലാവസരങ്ങളിൽ തങ്ങളുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽ ഒരു വിനോദമെന്ന നിലയിൽ രംഗത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുവാൻ കേരളത്തിലെ പ്രഭുക്കന്മാർ അമ്പലവാസികൾക്കു അനുവാദം നൽകുകയുംചെയ്തു എന്ന് ഊഹിക്കുന്നതായിരിക്കും യുക്തിക്ക് ഇണങ്ങുന്നത്. പ്രഭുഗൃഹങ്ങളിൽ കല്യാണം, പന്ത്രണ്ടാമാസം മുതലായ അടിയന്തരങ്ങൾക്ക് അമ്പലവാസികളെക്കൊണ്ട് അതു സമീപകാലത്തുപോലും ആടിച്ചിരുന്നതായി കേൾവിയുണ്ട്. ഇന്നും ഉൾനാടുകളിൽ ആ ചടങ്ങിന് അങ്ങിങ്ങു പ്രചാരമുണ്ടായിരിക്കണം. സന്തതിക്കു വിശേഷമെന്നാണ് വയ്പ്.

നായ്ക്കരപ്ഫൻ (വങ്കാളനായ്ക്കർ) എന്ന പാത്രം അപ്ഫനേയും ഇളയതു കാര്യസ്ഥനേയും പിഷാരടി ഗുരുനാഥനേയും ഇട്ടിപ്പെണ്ണ് അപ്ഫന്റെ പരിഗ്രഹത്തേയും വൃദ്ധ ഇട്ടിപ്പെണ്ണിന്റെ മാതാവിനേയും പറങ്ങോടൻ (പരക്രോധൻ) ഇല്ലത്തെ ദാസനേയും മാപ്പു ദാസിയേയുമാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഭരതൻ, ന്യായപാദൻ ഇവർ ആരാണെന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. തിരുവിതാംകൂർ ഗവർണ്മെന്റിൽനിന്നു ഭരതവാക്യം എന്ന പേരിലും ഭാഷാപ്രകാശത്തിന്റെ പ്രകാശകന്മാർ ആ മാസികയിൽ കൂട്ടപ്പാകം എന്ന പേരിലും അച്ചടിപ്പിച്ചു ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ അനവധി പാഠഭേദങ്ങൾ കാണാനുണ്ട്. ഇട്ടുണ്ണി, ഭട്ടൻ മുതലായ ചില

പാത്രങ്ങൾകൂടി കൂട്ടപ്പാഠകപ്പതിപ്പിൽ കടന്നുകൂടിയിരിക്കുന്നു. ഇടുണ്ണി ഇട്ടിപ്പെണ്ണിന്റെ ജാ രനാണ്. ഭരതവാക്യം വിപുലീകരിച്ചതാണ് കൂട്ടപ്പാഠം എന്നു ചുരുക്കത്തിൽ പറയാം.

മേല്പുത്തൂർഭട്ടതിരിയാണ് പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ പ്രണേതാവ് എന്നു പറയുന്നവർ സൂക്ഷ്മദൃഷ്ടകളല്ല. ഭട്ടതിരി യാതൊരു ഭാഷാഗ്രന്ഥവും രചിച്ചിട്ടില്ല. 'ഭാര്യാവിധോഗമരുതെന്നൊരു ഗ്രന്ഥമുണ്ണി.' 'തിരക്കാരുമല്ല തിരിയായ് ക്ഷമിച്ചുകൊൾക' എന്നും മറ്റും ഹത്യവൃത്തങ്ങളായ പദ്യങ്ങൾ ആ മഹാകവിയുടെ രസനയിൽനിന്ന് ഒരിക്കലും നിർഗ്ഗമിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. ഭരതവാക്യത്തിൽ ചില നല്ല ശ്ലോകങ്ങളും അനേകം പൊട്ടശ്ലോകങ്ങളും കാണാം; തോലന്റേയും മറ്റും പഴയ ശ്ലോകങ്ങൾ പകർത്തിയിട്ടുണ്ട്. തന്റെ ഗുരുനാഥന്റെ വംശജനായ ഒരാളെ ഭട്ടതിരി 'ധൂർത്താഗ്രേസരവെണ്ണവാധിപനിവൻ' എന്ന് ഒരിക്കലും ശകാരിക്കുവാൻ ഒരുമ്പെടുന്നതല്ലെന്നുകൂടി പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മാമാങ്കത്തെപ്പറ്റിയുള്ള സ്മരണം പ്രകടമായി കാണുന്നതുകൊണ്ട് കവിയുടെ ജന്മഭൂമി അതിനു സമീപമുള്ള വല്ല പ്രദേശവുമാണെന്നു സങ്കല്പിക്കാം. "പുതിയെടത്തമ്പും രമാവല്ലഭ്"ന്റെ സ്മൃതിയായി ഒരു നാദിശ്ലോകം ഭാഷാപ്രകാശത്തിൽ മുദ്രിതമായ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ തിരുവിതാംകൂർ ഗവർണ്മെന്റുവക പുസ്തകത്തിൽ അതില്ല. പുതിയെടം ഏതു സ്ഥലമാണെന്ന് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കാലം എട്ടാംശതകംതന്നെയാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. 'മരിയുണ്ട്' തുടങ്ങിയ പഴയ പ്രയോഗങ്ങൾ അതിൽ ദുർല്ലഭങ്ങളല്ല.

ഭരതവാക്യത്തിന്റെ സ്വരൂപം

പ്രസ്തുത കൃതിക്കു പ്രഹസനത്തിന്റെ ചില ലക്ഷണങ്ങളുണ്ട്.

"വക്ത്രാംഭോജാൽ കദാചിനതു കമലഭവാ മുച്യതേ ഭാരതീസാ
... .. വിജയതേ മാനമോയം വിലാസഃ"

എന്നൊരു സംസ്കൃതശ്ലോകമുണ്ടല്ലോ; അതാണ് നാദിയുടെ സ്ഥാനത്തു പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്. പാത്രനിർദ്ദേശങ്ങളും ഗദ്യങ്ങളും സംസ്കൃതത്തിൽത്തന്നെ വിരചിതങ്ങളായിരിക്കുന്നു. 'തതഃ പ്രവിശതി പിഷാരടിഃ-ദീർഗ്ഘം നിഗൃന്ധ്യ-ഹേ പാമ്പ വിദ്വൻ, ക്ഷണമാത്രമത്ര സ്ഥീയതാം; അത്രവടുമൂലനിവാസിനഃ കസ്യചിൽ പുരുഷവരസ്യ ക്ലേശാപനോദനാർത്ഥം കാചിൽ കഥാ കഥ്യതാം' ഇത്യാദി ഭാഗങ്ങൾ നോക്കുക. പദ്യങ്ങൾ പ്രായേണ മണിപ്രവാളരീതിയിൽ സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽ നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു എങ്കിലും "കഷ്ടം കഷ്ടമിതിഷ്ടം വരുവാന്തിട്ടിപ്പെണ്ണിൻ ചരിതം കേട്ടാൽ മട്ടലർബാണനരമാട്ടല്ലവളുടെ ചട്ടം കണ്ടാലതിദൂരത്ത്" എന്നു ഒരു ദ്രാവിഡവൃത്തഗദ്യവും ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ തിരെ അശ്ലീലങ്ങൾതന്നെ. പക്ഷേ ഒടുവിൽ

"ഏതൽ പഠിച്ചിനയിക്കുമവർക്കു മേന്മേ-
ലാപത്തു പോന്നനുഭവിക്കയില്ലേലാഞ്ഞു;
കൂടെക്കലർന്നു ചില സംഗതികൊണ്ടു ശബ്ദഃ
ശ്രീമന്യകന്ദപദപത്മകഥാനബന്ധി"

എന്നു സാക്ഷാൽ ഭരതവാക്യം കാണുന്നതുകൊണ്ടു കവിക്കു സന്മാർഗ്ഗപരമായ ഉദ്ദേശ്യവും പ്രസ്തുതരൂപകത്തിന്റെ രചനയിൽ നിഗൂഢമായി ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് ഉദ്ദേശിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. “ചിത്തം നാരായണങ്കൽസ്സുതതമിദമുറപ്പിച്ചു ചെയ്യേണമെന്നാൽ തത്പ്രജ്ഞാനം ലഭിച്ചുൻപൊടു ചരമവിധെയു മുക്തിയും വന്നുളുട്ടും” എന്ന് അതിന് ഉപോൽബലകമായി മറ്റൊരു പ്രസ്താവനയും കാണുമാറുണ്ട്. ഈ കൃതിയിലെ ചില ശൃംഗാരശ്ലോകങ്ങൾ:

കനിഷ്ഠ: “ചിരകടിനനദംകൊണ്ടുംബരാനം മുഴക്കി-
പ്പരിചിനൊടരയന്നം വാഴ്കയാലിനളിന്യാം
സരസിജമധുവുണ്ണം ചഞ്ചളികക്കിടാങ്ങൾ-
ക്കൊരുദിനമൊരുനേരംചെന്നുപോരാൻ പ്രയാസം.”

ഇട്ടിപ്പെണ്ണ: “ജലനിധിയിലിറങ്ങിച്ചെന്നു പോരുന്നിതല്ലോ
പലരു, മതു വിചാരേ പേടിയാവോന്നു ന്നം;
ചില തിരകൾ കളിച്ചും ചെന്നുപോന്നും തിരഞ്ഞും
തിരകൾ തരമറിഞ്ഞാലില്ലതാനും പ്രയാസം.”

ചില ഹാസ്യശ്ലോകങ്ങൾ:

പിഷാര: “കരിമ്പു വില്ലായതു മന്മഥനും;
വളം കരിമ്പിനു വെളുത്ത വെണ്ണീർ,
വില്ലിൻ ബലേനൈവ ശരസ്യ വേഗം;
ശൃംഗാരിണാം ഭസ്മ തതഃ പ്രശസ്തം.”

പരക്രോധ: “പ്രാരോടിയച്ചുനിവളോടു നിനയ്ക്കുവേണ്ടാ;
ഞാനുണ്ടിവൾക്കു മതുവും കിതുവും കൊടുപ്പാൻ;
എന്നോടൊളിച്ചിവളെ നിങ്ങൾ കളിച്ചുവെങ്കി-
ലെന്നാണു ഞാനനുമതിക്കുമെനിക്കുവേണ്ടി.”

മാപ്പ: “പ്രാരോടി വന്നു കവി കെട്ടിന ശ്ലോകമെല്ലാ-
മങ്ങേപ്പുറത്തു കമരച്ചുനു പോമിളേതേ;
നമ്മാണു കേൾപ്പിനെതിരിക്കൊരപിപ്പിരായം;
എള്ളൊളമില്ല ചുവ ചക്കരയും കരിമ്പും.”

“മീശയാ ശോഭതേ മോന്താ” എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ ശ്ലോകം തോലകൃതമെന്നാണ് കേട്ടിട്ടുള്ളത്; അതിനും ഭരതവാക്യത്തിൽ പ്രവേശനം നൽകിക്കാണുന്നു.

ഇദംപ്രഥമമായി മണിപ്രവാളപദ്യങ്ങൾ കൂട്ടിയിണക്കി ഭാഷയിൽ രൂപകച്ചായയിൽ നിർമ്മിച്ച പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ പ്രണേതാവിനെ അദ്ദേഹം ആരായാലും, കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വം സ്മരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

പുന്താനം നമ്പൂതിരി, ജീവചരിത്രം

മേൽപ്പത്തൂർനാരായണഭട്ടതിരിയുടെ സമകാലികനായ ഒരു ഭാഷാകവിയാണ് പുന്താനത്തു നമ്പൂതിരി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലം തെക്കേമലയാളത്തിൽ വളളുവനാട്ടു താലൂക്കു നെന്മേനി അംഗത്തിലായിരുന്നു. ഓത്തില്ലാത്ത ഒരു കുടുംബത്തിലെ അംഗമെന്നാണ് കേട്ടിട്ടുള്ളത്. പേരെന്തെന്ന് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ‘ബ്രഹ്മദത്തൻ’ എന്നു ചിലർ പറയുന്നതിന് ആസ്പദമൊന്നും കാണുന്നില്ല. ഇല്ലത്തിൽ വളരെ സ്വത്തുണ്ടായിരുന്നുവത്രേ. നീലകണ്ഠൻ എന്ന ഒരു നമ്പൂതിരിയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുനാഥൻ. “ശ്രീനീലകണ്ഠ പദപാംസുലവപ്രസാദാൽ ശ്രീകൃഷ്ണലീലകളിവണ്ണമൊരോന്നു ചൊന്നേൻ” എന്നു ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിൽ കവി ആ ഗുരുവിനെ സ്മരിച്ചിട്ടുണ്ട്. കമാരാഹരണം (സന്താനഗോപാലം) പാനയിലും “ശ്രീനീലകണ്ഠനെൻ ഗുരുനാഥന്റെ ശ്രീപാദങ്ങളും വാഴ്ക വിശേഷിച്ചും” എന്നു പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നു. സാമാന്യമായ ലോകവ്യല്ലത്തിയല്ലാതെ വ്യാകരണാദി ശാസ്ത്രജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുന്നതിനു പുന്താനത്തിനു സാധിച്ചില്ല. എന്നാൽ വളരെക്കാലം ഗുരുവായൂരമ്പലത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ഐകാഗ്ര്യത്തോടുകൂടി ഭജിക്കുന്നതിനും ഭാഗവതപാരായണം കേൾക്കുന്നതിനും തദ്ദാരാ അസുലഭമായ ഭഗവൽഭക്തി സിദ്ധിച്ചു ജീവനുക്തനായി ലോകയാത്ര ചെയ്യുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിനു ഭാഗ്യമുണ്ടായി. പുന്താനം ഉദ്ദേശം തൊണ്ണൂറോളം വയസ്സുവരെ ജീവിച്ചിരുന്നതായി ഭാഷാകർണ്ണാമൃതത്തിലെ

“കണ്ണൻ കളിക്കും കളികോപ്പു കാണാ-
 നെന്നേ കൊതിക്കുന്നു ദയാംബുരാശേ!
 ത്വന്നാമസങ്കീർത്തനമെണ്ണിയെണ്ണി-
 തൊണ്ണൂറടുത്തു. പരിവത്സരം മേ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. കർണ്ണാമൃതം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ കൃതിയായിരുന്നു എന്നു വരാവുന്നതാണ്; വളരെക്കാലം ഗുരുവായൂരപ്പനെ സേവിച്ച് ഒടുവിൽ പ്രായാധിക്യംകൊണ്ടു ഗുരുവായൂർക്കു പോകുവാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നു യാത്ര പറഞ്ഞു പിരിയുകയും അപ്പോൾ “ഞാനവിടെ ഇടത്തുപുറത്തുണ്ടായിരിക്കും” എന്ന ഭഗവദ്ദാകം സ്വപ്നത്തിൽ ശ്രവിക്കുകയാൽ തദനുസാരേണ തിരുമാന്ധാംകുന്നിനു സമീപം ഇടത്തുപുറത്തായി അവിടെത്തെക്കാണുകയും ഉടനെ അവിടെ ഒരു ക്ഷേത്രം നിർമ്മിച്ച് അതിൽ തന്റെ ഇഷ്ടദേവതയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ച് ആ ഭക്തശിരോമണി നിത്യഭജനം തുടർന്നുകൊണ്ടുപോവുകയും ചെയ്തതായി പുരാവൃത്തം ഘോഷിക്കുന്നു. അതാണ് പുന്താനത്തിന്റെ “വാമപുരം”.

ചില ഐതിഹ്യങ്ങൾ

പുന്താനം സന്താനഗോപാലം പാന നിർമ്മിച്ചതു ഗുരുവായൂർവച്ചായിരുന്നു. അക്കാലത്താണ് മേല്പത്തൂരിന്റെ നാരായണീയരചനയും. താൻ അന്നു എഴുതുന്ന വരികൾ ക്ഷേപലൻ തന്റെ ധാനാമുഷ്ടി എങ്ങിനെ ശ്രീകൃഷ്ണനോ അങ്ങനെ ആ ഭാഗവതോത്തമൻ ഭട്ടതിരിക്കു സമർപ്പിക്കുകയും ഭട്ടതിരി അവ തിരുത്തുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു ദിവസം നമ്പൂതിരിയുടെ ശല്യം അസഹ്യമായിത്തീരുകയാൽ “ഭാഷാകവിതയിൽ പിഴയില്ലാതെ കാണുമോ?” എന്നു തല്ലാലമുണ്ടായ ഹൃദയക്ഷോഭത്തിനു വശംവദനായി ഭട്ടതിരി

പറഞ്ഞുപോയി. അന്നു രാത്രി ആ മഹാകവിയുടെ വാതരോഗം അധികമാവുകയും സ്വപ്നത്തിൽ ഭഗവാൻ “ഭട്ടതിരിയുടെ വിഭക്തിയെക്കാൾ എനിക്കു പുത്താനത്തിന്റെ ഭക്തിയാണ് ഇഷ്ടം” എന്ന് അരുളിച്ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഭട്ടതിരിയുടെ പാണ്ഡിത്യമുദമം അതോടുകൂടി പമ്പ കടന്നു; അന്നു പുത്താനത്തിനും സ്വപ്നത്തിൽ ഭഗവദ്ദർശനം സിദ്ദിക്കുകയും അപ്പോൾ കണ്ട വിധത്തിൽ അദ്ദേഹം ആ പാനയിൽ വൈകുണ്ഠത്തെ വർണ്ണിക്കുകയും ചെയ്തുവത്രേ. ഭട്ടതിരി തിരുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നതു കർണ്ണാമൃതമാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നതു യുക്തിസഹമല്ല; എന്തെന്നാൽ അന്ന് അദ്ദേഹം സാമാന്യം വർഷിയാന്റെ അവസ്ഥയിൽ എത്തിയിരുന്നു എന്നും സ്വഗൃഹം വിട്ടു പുറത്തിറങ്ങി സഞ്ചരിക്കാവുന്ന ഒരു കാലമല്ലായിരുന്നു അതെന്നും നാം കണ്ടുകഴിഞ്ഞുവല്ലോ. ഇനി മറ്റൊരരൈതിഹ്യത്തെപ്പറ്റി പറയാം. ഒരിക്കൽ പുത്താനം ഗുരുവായൂർക്കു തൊഴാൻ പോകുകയായിരുന്നു. വഴിക്കു സന്ധ്യാസമയത്തു വീടുംകുടിയുമില്ലാത്ത ഒരു സ്ഥലത്തെത്തിയപ്പോൾ തട്ടിപ്പറിക്കാരനായ ഒരു മാപ്പിള അദ്ദേഹത്തെ പിടികൂടി. നമ്പൂരി ഭയചകിതനായി

യാ ത്വരാ ദ്രുപദീത്രാണേ യാ ത്വരാ കരിരക്ഷണേ
 മയ്യൂർത്തേ കരുണാമൂർത്തേ സാ ത്വരാ ക്വ ഗതാ ഹരേ?”

എന്ന് അതികരുണമായി ആക്രന്ദനം ചെയ്തു. ആ സമയത്തു സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ മന്ത്രിയായ മങ്ങാട്ടച്ചൻ അശ്യാരൂഢനായി അവിടെ എത്തുകയും അദ്ദേഹത്തെ ഘാതകനിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ചെയ്തതു സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ പടനായകനായ കരുണാകരമേനോനാണെന്നും ചിലർ പറയുന്നു. കൃതജ്ഞനായ പുത്താനം അപരിചിതനായ അദ്ദേഹത്തിനു തന്റെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന മോതിരം സമ്മാനിക്കുകയും അദ്ദേഹം അതു വാങ്ങിപ്പോകുകയും ചെയ്തു. അടുത്ത ദിവസം പുത്താനം ഗുരുവായൂരിൽചെന്നു തൊഴുതപ്പോൾ അവിടുത്തെ ശാന്തിക്കാരൻ “ഈ മോതിരം ഭഗവാന്റെ തൃക്കയ്യിൽ കണ്ടതാണ്. ഇത് അങ്ങേയ്ക്കു തരുവാൻ എനിക്കു സ്വപ്നത്തിൽ ഭഗവാന്റെ അരുളപ്പാടുണ്ടായി” എന്നു പറഞ്ഞ് ആ മോതിരം അദ്ദേഹത്തിനു കൊടുക്കുകയും അതു താൻ തലേദിവസം സന്ധ്യയ്ക്കു തന്റെ പ്രാണദാതാവിനു സമ്മാനിച്ചതാണെന്ന് ആ ഭക്തശ്രേഷ്ഠൻ മനസ്സിലാക്കി, മങ്ങാട്ടച്ചന്റെ വേഷത്തിൽ തന്നെ രക്ഷിച്ചതു ഗുരുവായൂരപ്പൻ തന്നെയായിരുന്നു എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. നമ്പൂരി അവിടെ എത്തുമെന്നും അപ്പോൾ കയ്യിൽ കൊടുക്കണമെന്നും പറഞ്ഞു മങ്ങാട്ടച്ചൻ മോതിരം മേൽശാന്തിയെ ഏല്പിച്ചതായി നാസ്തികന്മാർക്കുകൂടിയും വിശ്വസിക്കാവുന്നതാണ്. ഇനി മൂന്നാമതൊരു ഐതിഹ്യമാകട്ടെ: പുത്താനം ഒരിക്കൽ മന്യൂരിദീനം പിടിപെട്ടു കിടപ്പിലായി. അതു മാറുവാൻ പ്രയാസമാണെന്ന് അടുത്തു നിന്നിരുന്നവർ പറഞ്ഞപ്പോൾ തിരുമാന്യാംകന്നിലമ്മയെ ഭക്തിപൂർവ്വം ധ്യാനിച്ചു ‘ഘനസംഘം’ എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ സ്തോത്രം നിർമ്മിക്കുകയും അതോടുകൂടി ആ രോഗത്തിൽനിന്നു വിമുക്തനാകുകയും ചെയ്തു. പ്രസ്തുതഗാനം ഇന്നും ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ കുറുപ്പന്മാർ പാടിവരുന്നു. നാലാമതായി ഒരു ഐതിഹ്യത്തേയും നമുക്കു സ്മരിക്കാം. പുത്താനത്തിന് ഗുരുവായൂരപ്പന്റെ പ്രസാദം കൊണ്ട് ഒരു ഉണ്ണി ജനിച്ചു. ആ ഉണ്ണിക്കു ചോറുണുനിശ്ചയിച്ചിരുന്ന ദിവസം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി ശിശുവിനെ ഒരു ദാസിയുടെ പക്കൽ ഏല്പിച്ചുവെച്ചു ഗൃഹകൃത്യങ്ങൾക്കായി പോകുകയും ഉണ്ണി ശ്യാസമുട്ടി മരിക്കുകയും ചെയ്തു. തി

പൊള്ളിയമൂലമാണെന്നും പ്രകാരാന്തരേണ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അത്യന്തമുഖ്യമായ ആ സംഭവം നിമിത്തം ഉണ്ടായ വൈരാഗ്യത്താലാണ് പൂന്താനം ജ്ഞാനപ്പാന രചിച്ചത്. അതാകുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ പ്രധാനകൃതി. അതിൽപ്പിന്നീട് അദ്ദേഹം അന്തഃപുരത്തിൽ കയറുകതന്നെ ഉണ്ടായില്ലത്രേ. ഇനിയും പൂന്താനത്തിന്റെ ഉൽകടമായ കൃഷ്ണഭക്തിക്കു മകുടോദാഹരണങ്ങളായി അനവധി കഥകൾ പ്രചരിക്കുന്നുണ്ട്. അവയെപ്പറ്റിയൊന്നും ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല.

കൃതികൾ

പൂന്താനത്തിന്റെ കൃതികളായി മലയാളത്തിൽ (1) ഭാഷാകർണ്ണാമൃതം, (2) കമാരാഹരണം പാന, (3) ജ്ഞാനപ്പാന എന്നീ പ്രസിദ്ധകൃതികൾക്കു പുറമേ അനവധി സ്തോത്രങ്ങളുമുണ്ട്. (4) പാർത്ഥസാരഥിസ്തവം, (5) ഘനസംഘം, (6) നാരായണകീർത്തനങ്ങൾ, (7) ഗോവിന്ദകീർത്തനങ്ങൾ, (8) ആനന്ദന്ദ്രതം, (9) ദ്വാദശാക്ഷരനാമകീർത്തനം, (10) ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനങ്ങൾ, (11) അഷ്ടാക്ഷരകീർത്തനം, (12) ബ്രഹ്മപരഗോവിന്ദകീർത്തനം, (13) ഗോപാലകൃഷ്ണകീർത്തനം, (14) ഗൗരീകീർത്തനം, (15) വാമപുരേശകീർത്തനങ്ങൾ, (16) പത്മനാഭകീർത്തനം, (17) വിവേകോദയകീർത്തനം, (18) ജയകൃഷ്ണകീർത്തനം, (19) വിടകൊൾകീർത്തനം, (20) ശ്രീരാമകീർത്തനങ്ങൾ, (21) മുകുന്ദകീർത്തനം, (22) ദശാവതാരസ്തോത്രം എന്നിവ ആ കൂട്ടത്തിൽപ്പെടുന്നു. അവയിൽ പ്രായേണ 'വാമപുരേശ'മുദ്ര കാഞ്ചാനുണ്ട്. തമിഴിലും ചില വേദാന്തപ്രതിപാദകങ്ങളായ ഗാനങ്ങൾ അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്; അവയും ആ മുദ്രയാൽ അലംകൃതങ്ങളാണ്. ലാളിത്യം, പ്രസാദം, മാധുര്യം എന്നിവയാണ് പൂന്താനം കൃതികളുടെ പ്രധാനഗുണങ്ങൾ. 'അനലംകൃതീ പുനഃ ക്യാപി' എന്ന മമ്മടഭട്ടന്റെ കാവ്യനിർവചനം അവയ്ക്കു സവിശേഷം യോജിക്കും. രചനാഭംഗി അത്രമാത്രം തികഞ്ഞിട്ടുള്ള സ്തോത്രങ്ങൾ ഭാഷയിൽ അത്യന്തം വിരളങ്ങളാണ്. വിഷ്ണുഭക്തന്മാരുടേയും ക്ഷേത്രോപാസകന്മാരുടേയും പ്രത്യേകിച്ചു സ്ത്രീകളുടേയും ഇടയിൽ അവയ്ക്കുള്ള പ്രചാരവും അന്യാദൃശമാണ്. അത് അങ്ങനെയല്ലാതെ പരിണമിക്കുവാൻ ന്യായവുമില്ലല്ലോ. വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ ഭാഷാസാഹിത്യത്തിലെ വിലയംഗലം എന്ന സംശയംകൂടാതെ പറയാം. വ്രജവിഹാരിയായ ഭഗവാന്റെ മുരളീനാദമാണ് നാം രണ്ടുപേരുടേയും സ്തോത്രങ്ങളിൽ കേൾക്കുന്നത്. കർണ്ണാമൃതത്തേയും പാർത്ഥസാരഥി സ്തവത്തേയും സംസ്കൃതകീർത്തനങ്ങളെയും പറ്റിമാത്രം ഈ അധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ട് ഇതര കൃതികളെപ്പറ്റിയുള്ള പരാമർശം മറ്റൊരധ്യായത്തിലേയ്ക്കു മാറ്റിവയ്ക്കാം.

ഭാഷാകർണ്ണാമൃതം

വിലയംഗലത്തിന്റെ സംസ്കൃതകർണ്ണാമൃതത്തിൽനിന്നു വേർതിരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് കവിതന്റെ കൃതിക്കു ഭാഷാകർണ്ണാമൃതം എന്ന പേർ നല്കിയിരിക്കുന്നത്. കവിയുടെ വാർദ്ധക്യകാലത്തേ ഒരു കൃതിയാണ് കർണ്ണാമൃതം എന്ന മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ശുഭപാണി വാരിയർ എന്ന ഒരു സുഹൃത്തിന്റെ അപേക്ഷ അനുസരിച്ചാണ് ആ കാവ്യം രചിച്ചതെന്നുള്ളതിന്

“ക്രമത്തിലാക്കിടുന്ന ശുഭപാണി-
ശ്രമത്തിനാലിത്ഥമതീവ ചിത്രം
ശ്രവിച്ചു ഭാഷാരൂപണാമൃതം മേ
രമിച്ചുകൊൾകച്യുതപാദമൂലേ”

എന്ന പദ്യം തെളിവാണു്. അനുവാചകന്മാരിൽ കൃഷ്ണഭക്തി വർദ്ധിപ്പിച്ചു തദ്വാരാ അവർക്കു മോക്ഷലാഭം വരുത്തുന്നതിനാണു് കവിയുടെ ഉദ്ദേശം. നാമസംകീർത്തനം ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രം കലിയുഗത്തിൽ മുക്തി സിദ്ധിയ്ക്കുമെന്നു് അദ്ദേഹം ദ്രവ്യമായി വിശ്വസിച്ചിരുന്നു.

“ഭൂഷാവർണ്ണാദിയാലിണ്ണുവനമഖിലവും
ഹന്ത! മോഹിച്ചു രാഗ-
ദ്വേഷാപൂർണ്ണം വിഘ്നർണ്ണം ശിവശിവ പരയാ-
വല്ല മായാവിലാസം,
ഭാഷാകർണ്ണാമൃതം മേ സുകൃതമിതു സദാ
നാവുകൊണ്ടാസ്വദിച്ചാൽ
ന്യഴാ കർമ്മാവലീവല്ലികളിലുടനവൻ
പിന്നെ മുന്നേതുപോലേ”

എന്ന പദ്യം അദ്ദേഹം ഫലശ്രുതിരൂപത്തിൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കർണ്ണാമൃതം ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധകഥയുടെ ഒരു സംക്ഷേപമാകുന്നു. ഭാഗവതം, വിലാസംഗലത്തിന്റെ ശ്രീകൃഷ്ണ കർണ്ണാമൃതം, മേല്പുത്തൂരിന്റെ നാരായണീയം ഈ മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങളോടും കവിക്ക് കടപ്പാടുണ്ടു്. ആകെയുള്ള നൂറ്റൻപതു പദ്യങ്ങളിൽ ആദ്യത്തെ എൺപത്തൊഴുപ്പൊന്നു കംസവധംവരെയുള്ള കഥയ്ക്കും പിന്നീടുള്ള മുപ്പത്തൊൻപത്തൊന്നു ശേഷമുള്ള ദശമസ്കന്ധകഥയ്ക്കും ബാക്കിയുള്ളവ തത്ത്വചിന്താവിഷയങ്ങൾക്കുമായി വിനിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. കർണ്ണാമൃതത്തിൽ അങ്ങിങ്ങു ചില അഭംഗിയുള്ള പ്രയോഗങ്ങളും യതിഭംഗാദിവൈകല്യങ്ങളും കാണാനുണ്ടെങ്കിലും അവയെല്ലാം കവിയുടെ കൂലങ്കഷമായ ഭക്തി ഗംഗാപ്രവാഹത്തിൽ മറഞ്ഞുപോകുന്നു. വാമപുരാധിവാസിയാൽ ഗുരുവായൂരപ്പനെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തുകൊണ്ടാണു് പ്രഥമപദ്യം ആരംഭിക്കുന്നതു്:

“കർണ്ണാമൃതം വാമപുരാധിവാസിൻ!
നിന്നാൽ മതം കിഞ്ചന ഭാഷയായ് ഞാൻ
എന്നാൽ വരംവണ്ണമുദാരകീർത്തേ!
ചൊന്നാലതു പ്രീണനമായുരേണം.”

ഏതാനും ചില ഉത്തമശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“അമ്പാടിക്കൊരു ഭൂഷണം, രിപ്പുസമൃതത്തിന്നഹോ! ഭീഷണം,
പൈമ്പാൽവെണ്ണതയിർക്കു മോഷണം, മതിശ്രരാത്മനാം പേഷണം,
വൻപാപത്തിനു ശോഷണം, വനിതമാർക്കാനന്ദസമ്പോഷണം

നിൻപാദം മതിദൃഷണം ഹരതു മേ മഞ്ജീരസംഘോഷണം” (1)

“എന്നോമലിങ്ങു വരികെന്ന യശോദ മെല്ലെ-
ച്ചെന്നാൾ മുക്തന പൂതവെണ്ണ കൊടുപ്പതിനായ്;
അന്നേരാമർത്തിയൊടേയോടി വിയർത്തു വീണ
കണ്ണന്റെ കാതരത കാൺമതു കൌതുകം മേ.” (2)

“പീലിക്കാർമുടി കാൽത്തളിർപ്പൊടിയുമേറ്റൊട്ടൊഴിഞ്ഞങ്ങനേ
താളത്തിൽക്കഴലും കബേരനടയും ഗോപാലരും ഗോകുളും
ബാലസ്ത്രീകളുഴന്നു വന്നു വഴിയീൽപ്പാർക്കുന്ന സൗഭാഗ്യവും
മേളത്തോടെഴുന്നള്ളിടുന്നൊരു ദിനം കണ്ടാവു കൺകൊണ്ടു ഞാൻ!” (3)

“ഇവെണ്ണിലാവു വിരവിൽത്തെയ്യുന്നനേരം
പൂവിനുള്ളാം പരിമളം ചൊരിയുന്നനേരം
കാർവർണ്ണനക്കഴലെടുത്തു വിളിച്ചു നേരം
നീൾക്കണ്ണിമാരുഴറിവന്നതു കാൺമനോ ഞാൻ?” (4)

“കൂകി കോഴി വനാന്തരേ വിറകുമായ് നിന്നോരു രാവേ തഥാ
കൂകി കോകിലവാണിമാർകചതടേ മേവീടുമാ രാവിലും;
കൂകും കോഴികൾ തമ്മിലുള്ള സുക്രതം ചെമ്മേ പറഞ്ഞിടുവാ-
നാകന്നീല; ചരാചരങ്ങളിലുമുണ്ടത്യന്തഗത്യന്തരം!” (5)

“കന്നം കുറുത്ത മലപോലെ യമന്റെ ദൂതൻ
കണ്ണും മിഴിച്ചലറിയോടിവരുന്നനേരം
കണ്ണൻ കളിച്ചു കളികീർത്തനമൊന്നു കേട്ടു-
പ്പൊണ്ണൻ മലച്ചു മറുകുന്നതു കാൺമനോ ഞാൻ?” (6)

“മന്നാശയാലും മദനാശയാലും
പൊന്നാശയാലും മറുകുന്നു ലോകം:
നിന്നാശ കണ്ടിലൊരുവർക്കുമയ്യോ!
കണ്ണാ! ശമം നല്ലക മാനസേ മേ.” (7)

“സത്രം കാണൊരിടത്തു, ചത്തു കരയും കോലാഹലം കുരൂചിതം;
വിദ്യാന്മാരൊരിടത്തു, മദ്യപകലം തച്ചും കയച്ചും ക്വചിതം;
മുഷസ്ത്രീയൊരിടത്തു, മുത്തികളിനേണേങ്ങിക്കരച്ചന്യതം;
ശ്രോത്രാദിക്കുമുതോ തളിച്ച വിഷമോ വിശ്വം വിചിതം വിഭോ!” (8)

“നാവേ, നിനക്കു വലിയോരുപദേശമുണ്ടേ;
നാവാലുരയ്യതിനു ഞാൻ തുനിയുന്നു കേൾ നീ;
നാരായണന്റെ തിരുനാമമുറക്കെയൊമ്പോൾ

നാണിച്ചുപോകരുതതേ തവ വേണ്ടതുള്ളൂ.” (9)

വിത്തം മരന്നു വിഷയങ്ങളൊരോന്നു നോക്കി-
ച്ചത്തും പിറന്നുമുഴലായ് മനക്കരുനേ!
വിശ്വം നിറഞ്ഞു വിളയാടിന തമ്പുരാനെ-
ച്ചിത്തേകലർന്നുഭവിപ്പതിനോർത്തുകൊൾ നീ.” (10)

തണ്ണീർദാഹം മുഴുത്തും തടിയനരികെ വ-
ന്നതകൻതാനരത്തും
കണ്ണീർക്കാരായടുത്തുള്ളവർകൾ തൊഴിമുറ-
യ്ക്കുകെയൊന്നിച്ചു പാർത്തും
തന്നെത്താനേ മരന്നിട്ടതിവിവശതപു-
ണ്ടാർത്തനായ് വീർത്തുമിക്കോ-
പെന്നെക്കൊണ്ടാക്കിവച്ചിടൊല വരദ! വിഭോ!
വാമഗേഹാധിവാസിൻ! (11)

“നാവില്ലാതെ ജനിക്കയോ, നടനടേയുള്ളൊരിളക്കായ്കയോ,
നാമത്തെപ്പടിയായ്കയോനരകമെന്നൊർത്താൽക്കളിർപ്പാകയോ,
നാവിൽദുർഘടമാകയോ, നരകലത്തിൽജ്ജ്വലമല്ലായ്കയോ,
നാമോച്ചാരണമെന്തു ബന്ധമറിവുള്ളൊരും തൃജിച്ഛിടുവാനു?” (12)

“മോലശ്യാമളമംഗവും മകുടവും പൂവും ചെവിത്തോടയും
രാകാചന്ദ്രനു നാണമാം വദനവും മാർമാലയും മുദ്രയും
ആകുംവണ്ണമനേകഭ്രഷണയുതം നിന്മയ് കുറിക്കൊണ്ടു ഞാൻ
പോകുന്നേൻ ഭഗവൻ! ജനാർദ്ദന! ഭവൽകാരുണ്യ പാഥേയവാനു.” (13)

കർണ്ണാമൃതത്തിൽ അപ്പൂർവ്വം ചില പദങ്ങളിൽ മാത്രമേ മണിപ്രവാളത്തിന്റെ നിഴലാട്ടം കാണുന്നുള്ളൂ. അതിനെ ഒരു ഭാഷാ കാവ്യമെന്നു വ്യവഹരിച്ചാലും അനൗചിത്യമില്ല. കൃഷ്ണൻ നമ്പിയാരുടെ ശ്രീകൃഷ്ണചരിതത്തിന് അതൊരു മാതൃകയായിരിക്കണം.

പാർത്ഥസാരഥിസ്തവം

കുസുമമഞ്ജരീവൃത്തത്തിലുള്ള പതിനൊന്നു പദ്യരത്നങ്ങൾ കോർത്തിണക്കിയ ഒരു അനുഭവമാലയാണ് പാർത്ഥസാരഥിസ്തവം. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ പകർത്തിക്കാണിക്കാം:

“കെട്ടി വാർകഴൽ വകഞ്ഞു പിന്നിലളകേഷു പീലികൾ തൊടുത്തു പു-
മ്പടുക്കൊണ്ടു വടിവോടുത്തുരസി ഹാരമിട്ടു വനമാലയും
പൊട്ടണിഞ്ഞു നിടിലത്തടത്തിലുടൽ പാർത്തുപാർത്തു രഥമേത്യ ച-
മ്മട്ടി മുഷ്ടിയിൽ മുറുക്കി നിന്നരുളുമിഷ്ടദൈവത- മുപാസ്മഹേ.” (1)

“ചെറുഴിഞ്ഞ ചികരോൽകരാം ചെറിയ താരകേശകലതോറ്റു-
 നെറ്റിപാടു ചിതറും വിയർപ്പിലൊളിവുറ്റു പറ്റിന ഘനാളകാം
 ഏറ്റുവാൻഭിമുഖീകൃതപ്രതിനവപ്രതോദവലയാമൊരൻ-
 പുറ്റു കാമപി കൃപാം കിരീടിരഥരത്നദീപകലികാം ഭജേ.” (2)

“നൃതനേന്ദുരമണീയഫാലളവി പാകിടും ചില മനോഹര-
 സ്വേദപാതമൃദിതാളകേ രഥപരാഗപുരപരുശോഭിതേ
 പാതി ചിമ്മിന വിലോചനേ വിഹര മന്ദഹാസമയചന്ദ്രികാ-
 ശീതളേ തിരുമുഖേ മനോവിജിതസാരസേ വിജയസാരമേട.” (3)

“അർദ്ധമിലിതവിലോചനം വരതുരംഗപുരഖുരമേറ്റാരോ
 യുദ്ധഭ്രമിയിലുറ്റം നറുപൊടി പൊഴിഞ്ഞഴിഞ്ഞ കബരീരോ
 ഹസ്തുപങ്കജലസൽപ്രതോദമധിചിത്തമസ്തു മമ പാർത്ഥസാ-
 രഥ്യകേളിലളിതം മനോജ്ഞമൊരു വസ്തു യാദവ കലോത്തരം.” (4)

“മുട്ടമാറ്റു ഭവനം തുരംഗരജസാ പതംഗജമനോബലം
 വാടുമാറ്റു ജയമീടുമാറ്റു വിജയന്ന വിക്രമപയോനിയേഃ
 പേടിപ്പുണ്ട പടതോറ്റു മാറ്റലരതിവ നൂറ്റുവർകളുന്മേ-
 റ്റോടുമാറിയ തേർകടാവിന പുരാണയാമ കലയാമഹേ.” (5)

“പീലി ചിന്നിവിരിയുന്ന വേണിയിൽ മറഞ്ഞ കോമളമുഖാബ്ജമാ-
 ലോലഹാരനവഹേമസൂത്രവനമാലികാമകരകണ്ഡലം
 ഫാലബാലമതിമേലണിഞ്ഞ കമനീയഘർമ്മകണികാങ്കരം
 കോലമഞ്ചിതരഥം ഗതം ജയതി ജൈഷ്ണവം കിമപി വൈഷ്ണവം.” (6)

സംസ്കൃതസ്തോത്രങ്ങൾ

ഇവ പ്രായേണ അകാരാദിക്രമത്തിലാണ് രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഒരു സ്തോത്രം ചുവടെ ചേർക്കാം:

“കണ്ടുവിലോചന കമനീയാനന കല്പേഷനാശന ശൌരേ!
 കാളിയദമന കളായമനോഹര കലിമലനിരസന ശൌരേ!
 കിങ്കിണിന്ദ്രപുരകകണഭ്രഷണരിംഖണശീല മുരാരേ!
 കീർത്തിവിതാനവിശോധിതഭവന വിരക്തിവിധായക ശൌരേ!
 കവലയദളകളകോമളതന്ത്രചിമേളിതഭവന മുരാരേ!
 കൂജിതകളമുരളീരവമോഹിതനഗമൃഗഖഗകല ശൌരേ!
 കൃഷ്ണ കൃപാലയ കൃപണജനാശ്രയ ഖലജനദഹന മുരാരേ!
 ക്ലൃപ്തവിലാസവിശേഷവിനിർമ്മിതകൃത്രിമഗോവൃഷശൌരേ!
 കേശിനിഷ്ഠന കേശവ മുരഹര കേളിവിമോഹന ശൌരേ!
 കൈതവഹൃതനവനീത ജനാർദ്ദന കൈവല്യപ്രദ ശൌരേ!
 കോമളകവലയനീലകളേബര കോകിലഭാഷണ ശൌരേ!
 കൌതുകവിരചിതഗോപവിധംബന കൈതവശീല മുരാരേ!
 കാംബുഗദാധര കാമഫലപ്രദ കശ്രുമുഖാംബുജ ശൌരേ!

കർക്കശഭയഹര ദൃഷ്ടതനാശന ഗർഗ്ഗപുരോഹിത ശൌരേ!
മാധവ മാധവ മദനമനോഹര വാമപുരേശ്വര ശൌരേ!

ഇതുപോലെ

“പത്മനാഭ പരാപരേശ്വര പങ്കജാക്ഷ നമോസ്തു തേ,
പശുപയുവതിഭിരമിതവിഹൃതിഭിരർച്ചിതായ നമോസ്തു തേ,
വാസുദേവ നമോസ്തു തേ വാമനിലയപതേ.”

എന്നും

“നാരായണ ജയ നാരായണ ജയ
നാരായണ ജയ നാരായണ ജയ
അമലകമലദലലോചന ജയ ജയ
ആനന്ദരൂപ മനോഹര ജയജയ
ഇന്ദിരാമണ മുകുന്ദ ജയ ജയ
ഈശ്വര മുരഹര ശാശ്വത ജയ ജയ!”

എന്നും

“കല്പഷവനദാന വാസുദേവ-ജയ-ചിന്തയ ജഗന്മംഗലവാസുദേവ!
കാളിന്ദിതടവിഹാര വാസുദേവ-ജയ-കാളിയമദദമന വാസുദേവ!”

എന്നും

“കൃഷ്ണ രാമ കൃഷ്ണ രാമ കൃഷ്ണ രാമ കൃഷ്ണ രാമ കൃഷ്ണ രാമ
കൃഷ്ണ രാമ കൃഷ്ണ രാമ കൃഷ്ണ പാഹിമാം
കൃഷ്ണ രാമ പരമപുരുഷ വൃഷ്ണിവാംശതിലക വരദ
ജിഷ്ണസുത ദനജശമന കൃഷ്ണ പാഹി മാം”

എന്നും പല രീതികളിൽ വേറെയും ചില സംസ്കൃതസ്തോത്രങ്ങൾ പുന്താനത്തിന്റെ വാങ്മയങ്ങളായുണ്ട്.

മണിപ്രവാളവൃത്തശാസ്ത്രം

മണിപ്രവാളവൃത്തങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥത്തിലെ ഒന്നരണ്ടോലകളുടെ നഷ്ടശിഷ്യങ്ങൾ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഗ്രന്ഥകാരൻ ആരെന്നറിവില്ല. ലക്ഷണം സംസ്കൃതത്തിലും ലക്ഷ്യശ്ലോകങ്ങൾ മണിപ്രവാളത്തിലുമാണ് ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. ലക്ഷണം ആദ്യന്തം വൃത്തരത്നാകരത്തിൽ നിന്ന് ഉദാഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഉദാഹരണങ്ങൾ കരുമത്തിൽ ഉണിച്ചിരിതേവി എന്നൊരു നായികയെ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളവയുമാണ്. അവ ആചാര്യൻതന്നെ

നിർമ്മിച്ചു ചേർത്തിരിക്കുന്നു. സ്ഥലത്തെ ശ്രീപരമേശ്വരനാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇഷ്ട ദേവത. ആ സ്ഥലം ഏതെന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. അവിടുത്തെ ദേവൻ ശിവനാണ്. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആവിർഭാവം എട്ടാം ശതകത്തിലായിരിക്കണം. മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

മംഗലാചരണം:

“സുരതടിനീതരംഗമലയും തലയോടുമഹിരൂമാലയും
പുരിചിടയിൽക്കലർന്നു വിലസും തുഹിനാംശ്രുകിശോരശേഖരം
ദൂരിതഭരോപശാന്തി വരുവാൻ ഉവനാശ്രയമാശ്രയാമി ഞാൻ
പരിചൊടു കൂടൽമേവുമഗജാരമണം കരുണാമൃതാംബുധിം.”

പൃഥ്വിവൃത്തം:

“ജസൗ ജസലയാ വസുഗ്രഹയതിശ്ച പൃഥ്വി ഗുരുഃ”
“കലഞ്ഞ വിനയേന ചാഞ്ഞലർ ചൊരിഞ്ഞ വേണീരോ,
വിളഞ്ഞ പുളകേന തോഞ്ഞുടൽ നിറഞ്ഞ ഘർമ്മോൽകരം,
അലിഞ്ഞ മനകാന്യ നിൻമദനവിഭ്രമം കാൺമനോ,
തെളിഞ്ഞു കരുമത്തിൽ മേവിന വിശാലനിലേക്ഷണേ.”

ശിഖരിണീവൃത്തം:

“രസൈ രദ്രൈശ്ചരീനാ യമനസഭലാ ഗശ്ശിഖരിണീ”
“മതിക്ഷോഭം പാർമേൽ നിഖിലതരണാനാം വിളയുമാ-
രിതക്ഷിണശ്രീപുണ്ടുദയതി കലാനായകനയം
മതുചൊല്ലാർമൌലേ! സുമുഖി കരുമത്തിൽക്കമനി! കാൺ
കതിർത്തെന്താർവാണൻ വികിരതി ശരാ,നെതു ശരണം?”

ഈ ഉദാഹരണശ്ലോകങ്ങൾ അത്യന്തം രസനിഷ്ഠനികളാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരി, കാലദീപകം ബാലശങ്കരം

ശങ്കരൻനമ്പൂരിയുടെ പതിമൂന്നു ജ്യോതിഷകൃതികളെക്കുറിച്ച് ഇരുപത്തേഴാമധ്യായത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ പരമപ്രധാനമായ ഗ്രന്ഥം കാലദീപകം ബാലശങ്കരമാകുന്നു. സ്വകീയമായ കാലദീപകപദ്യാവലിയുടെ വിവൃതിയാണ് കാലദീപകം ബാലശങ്കരമെന്നു ചിലർ ഊഹിക്കുന്നു.

“ധാത്രീ യൽകരസമ്പർക്കാൽ സഗ്രഹർക്ഷാ വിരാജത്തേ
തസൈ സർവാത്മനേജായ ഭാസ്മരായ നമോ നമഃ”

എന്ന ശ്ലോകം ഈ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളിലുമുണ്ട്. അതുപോലെതന്നെയാണ് ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ 'അസ്തി ശോണാചലഗ്രാമ' ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളും.

“നത്യാ വിഘ്നേശ്വരം വാചം ഗുരൂംശ്ചാഥ കരോമ്യഹം
ശ്രുകർമ്മസു ബാലാനാം കാലജ്ഞാനായ ദീപകം.
ക്ഷമിപ്പരത്രേ സാധുക്കളിഹ വിദ്യാബ്ധിപാരശഃ
മറ്റുള്ളവർ ചിരിച്ചാലുമെന്തു ചേതം നമുക്കെതിൽ?”

... ..

“പന്നിക്കഴി കഴിപ്പാനും സംഗ്രഹക്രയവിക്രയേ
നിറയ്ക്കാൻ കടിവെപ്പാനും നന്നല്ലോ ഗുളികോദയം
ചൊല്ലാത മിക്കവറ്റിന്നുമുൺനാളും വേലിയേറ്റവും
കൊള്ളുന്നൂ, തത്ര വർജ്ജ്യന്തേ പാപവാരോദയാദികാഃ

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ പദ്യാവലിയിൽ കാണുന്നുമുണ്ട്.

ശങ്കരൻനമ്പൂരിക്കു ബാലശങ്കരൻ എന്ന പേരുണ്ടായിരുന്നില്ല. ബാലപദം അദ്ദേഹം ഔദ്ധ്യ ത്യപരിഹാരത്തിനായും ബാലശിക്ഷോപയുക്തമെന്നു വ്യജ്ഞിപ്പിക്കുന്നതിനായും തന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പേരുകളോടുകൂടി ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതാണ് വസ്തുതത്വം. 'തുമ്പതികളോടു' ഇത്യാദി വന്ദന ശ്ലോകത്തിൽ 'ബാലകായ മേ' എന്ന് അദ്ദേഹം തന്നെപ്പറ്റി പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക. 'ബാലായാസൈസ്തു വിധാസ്യാമി' എന്നു പഞ്ചബോധാർത്ഥദർപ്പണത്തിൽ ഒരു കുറിപ്പുകാണുന്നതിൽനിന്ന് അതു ഏതോ ബാലനുവേണ്ടി രചിച്ചതാണെന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. “തുമ്പതികളോടു... ബാലകായപൊഴുതൊടു ഭാഷയായ” എന്നും “യാത്രീ യൽക്കരസമ്പർക്കാൽ” എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങൾക്കുമേൽ

“വന്ദേ ഗിരീശം ഗിരിജാസമേതം
കൈലാസശൈലേന്ദ്രഗുഹാഗൃഹസഥം
അങ്കേ നിഷണ്ണേന വിനായകേന
സ്തുനേന ചാത്യന്തസുഖായമാനം.”

“കരോമി വാചം നത്യാഹം ഗുരുഞ്ച പരമേശ്വരം
ശ്രുകർമ്മസു ബാലാനാം കാലജ്ഞാനായ ദീപകം”

എന്ന പദ്യങ്ങളും ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ കാണാനുണ്ട്.

ഇതിൽ സ്മരിക്കുന്ന പരമേശ്വരൻ വാഴമാവേലി പരമേശ്വരൻപോറ്റിയാണ്. ഭാരതത്തിലെ മഹർഷിവര്യന്മാരുടേയും കേരളത്തിലെ പൂർവാചാര്യന്മാരുടേയും മതങ്ങളെ ധാരാളമായി ഉദ്ധരിച്ചും ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തങ്ങളെ കൂലക്ഷ്മയായി ചർച്ചചെയ്തും സ്വാഭിപ്രായം ആവശ്യമുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ സോപപത്തികമായി സ്ഥാപിച്ചുമാണ് ശങ്കരൻ കാലദീപകം രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. താൻതന്നെ ഭാഷയിൽ ചൊല്ലിയിട്ടുണ്ട് എന്നു പറഞ്ഞു അങ്ങുമിങ്ങും

ചില ആനുഷ്ട്യശ്ലോകങ്ങളും ചേർത്തിരിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം മൂന്നു ഭാഗങ്ങളായിട്ടാണു രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആദിമഭാഗത്തിൽ മുഹൂർത്തദോഷങ്ങളെപ്പറ്റിയും മധ്യമഭാഗത്തിൽ ഷോഡശകർമ്മങ്ങളുടെ മുഹൂർത്തങ്ങളെപ്പറ്റിയും അന്തിമ ഭാഗത്തിൽ ദേവപ്രതിഷ്ഠ, ഗൃഹ നിർമ്മാണം; കൂപചനനം, ശസ്ത്രബന്ധം, അസ്ഥിസഞ്ചയനാദികർമ്മങ്ങൾ, വസനധാരണം, യാത്ര, ഔഷധസേവനം, വൃക്ഷയുഗനികേഷപണം, കൃഷി, ബീജാവാപം, വൃക്ഷാദി സംസ്ഥാപനം, ധാന്യവൃദ്ധി എന്നിങ്ങനെ വിവിധകാര്യങ്ങൾക്കുള്ള മുഹൂർത്തങ്ങളെപ്പറ്റിയും പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ആകെ അൻപത്തൊന്ന് അധ്യായങ്ങളുണ്ട്. ചുരുക്കത്തിൽ, മുഹൂർത്തസംബന്ധമായി ഇതിൽ ആചാര്യൻ സ്മരണിച്ചിട്ടില്ലാത്ത വിഷയങ്ങൾ വിരളമാണെന്നുതന്നെ പറയാം. ശങ്കരന്റെ ഗദ്യത്തിന് ഒരു ശാസ്ത്രീയഭംഗി പ്രത്യേകമായുണ്ട്. ഏതാനും ചില പംക്തികൾകൊണ്ട് ഇതു വ്യക്തമാക്കാം:

“ഇനി സൗരംകൊണ്ടു പതിനാറു തികയുന്നേടം നിശ്ചയിച്ചറിവാറുപായം. പതിനാറു തികയുന്ന ആട്ടപ്പിറന്നാൾ വരുന്ന തിങ്ങളിൽ ഇവന്റെ ജന്മകാലത്തിങ്കലേ ആദിത്യസ്കന്ധംപോലെതന്നെ ആദിത്യസ്കന്ധം വരുന്ന യാതൊരിക്കൽ, അപ്പോൾ സൗരംകൊണ്ടു പതിനാറു തികയുന്നു. ഇങ്ങനെ. എന്നാൽ ആട്ടപ്പിറന്നാൾ കാണുമ്പോൾ പതിനേഴു തുടങ്ങി സൗരംകൊണ്ടു കാണുമ്പോൾ പതിനാറു തികഞ്ഞതുമില്ല എന്നുവരുന്നേടവും സൗരംകൊണ്ടു പതിനേഴുതുടങ്ങി ആട്ടപ്പിറന്നാൾ കൊണ്ടു പതിനാറു തികഞ്ഞതുമില്ല എന്നുവരുന്നേടവും, ഇവരണ്ടേടത്തും, ഗോദാനവും കൊള്ളാമോ എന്നു പെരികേ പലരോടും ചോദിക്കണം. അതോ ഒരാണ്ടു തികയുന്ന ആട്ടപ്പിറന്നാൾ നക്ഷത്രഹോമം കാലംകൂടുക എന്നുണ്ടൊരു പക്ഷം; പതിമൂന്നാം പിറന്നാൾക്കു കാലം കൂടുക എന്നുമുണ്ടൊരു പക്ഷം.”

മുഹൂർത്തപദവീ ബാലശങ്കരം

ഇതു മാതൃരീതി നമ്പൂരിയുടെ മുപ്പത്താറു പദ്യങ്ങൾമാത്രമടങ്ങിയ മുഹൂർത്തപദവികു ശങ്കരൻനമ്പൂരി രചിച്ച ഗദ്യവ്യാഖ്യാനമാകുന്നു. ഈ വ്യാഖ്യാനംകൊണ്ടു മൂലഗ്രന്ഥത്തിനു പ്രസിദ്ധി വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥവും മൂന്നു പരിച്ഛേദങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഒന്നാമത്തേതായ ദോഷപ്രകരണത്തിൽ ഏഴും, രണ്ടാമത്തേതായ ഷോഡശക്രിയാമുഹൂർത്തപ്രകരണത്തിൽ പതിനേഴും മൂന്നാമത്തേതായ പ്രതിഷ്ഠാദിമുഹൂർത്തപ്രകരണത്തിൽ പതിനാലും പദ്യങ്ങൾ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. കാലദീപകത്തിലേയും മുഹൂർത്തപദവീയിലേയും വിഷയം ഒന്നുതന്നെയാണെന്ന് ഇതിൽനിന്നു കാണാവുന്നതാണ്. മുഹൂർത്തപദവീബാലശങ്കരവും സാമാന്യം വിസ്മൃതമാണ്.

ലഘുദാസ് കരീയവ്യാഖ്യാ ബാലശങ്കരം

‘എന്റെ വാഴമാവേലിക്കു നമസ്കാരം’ എന്നും ‘ഇമ്പതികളൊട്ടും... ബാലകായ ഗണിതങ്ങൾ ഭാഷയാ ചൊല്ലുവാണിഹ ഇണയ്യാകമേ’ എന്നുള്ള ശ്ലോകവും ഈ വ്യാഖ്യാനത്തിലും കാണുന്നു. ഒടുവിൽ “ഇതി പരമേശ്വരപ്രിയശിഷ്യേണ ശങ്കരേണ വിരചിതേ ലഘുദാസ്കരീയ

വ്യാഖ്യാനേ ബാലശങ്കരനാമി” എന്ന് ഓരോ അധ്യായാവസാനത്തിലും കുറിച്ചുണ്ട്. ‘തുമ്പതികളൊടു’ എന്ന പദ്യം കഴിഞ്ഞു്

“ബാലാനാം ഭാസ്കരീയാർത്ഥം തെളിയുമാറു ചൊല്ലുവാൻ
വാണിമാതെങ്ങൾനാവിന്മേൽ വിളയാടുക സാംപ്രതം
ഭാസ്കരാദീൻ വണങ്ങിട്ടു ഗുരുഞ്ച പരമേശ്വരം
ചെറുതൊട്ടെഴുതുന്നുണ്ടു ഭാസ്കരീയത്തിലെപ്പോരുൾ”

എന്നീ പദ്യങ്ങൾ ചേർത്തിരിക്കുന്നു. പിന്നെ “അവിടെ ഗണിതത്തിനു ഭാസ്കരീയമാകുന്ന തന്ത്രത്തെ ചമയ്ക്കാൻ തുടങ്ങുന്ന ആചാര്യൻ അവില്ലപരിസമാപ്ത്യാദിപ്രയോജനസിദ്ധ്യർത്ഥമായിട്ടു് ഇഷ്ടദേവതാനമസ്കാരത്തെ ചെയ്യുന്നു” എന്ന പീഠികയോടുകൂടി ഗ്രന്ഥം പുരോഗമനം ചെയ്യുന്നു.

പഞ്ചബോധം ബാലശങ്കരം

പഞ്ചബോധാർത്ഥം ദർപ്പണം, പഞ്ചബോധം, ഗണിതസാരം ഇവ മൂന്നും പഞ്ചബോധത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളാണ്. ഗണിത സാരത്തിനു പഞ്ചബോധഗണിതസാരം എന്നും പേരുണ്ട്. പഞ്ചബോധവും ‘തുമ്പതികളൊടു’ എന്ന പദ്യത്തിൽ ആരംഭിക്കുന്നു.

“ബാലാനാം പഞ്ചബോധാർത്ഥം തെളിയുമാറു ചൊല്ലുവാൻ
വാണിമാതെങ്ങൾനാവിന്മേൽ വിളയാടുക സർവ്വദാ.
ഭാസ്കരാദീൻ വണങ്ങിട്ടു ഗുരുഞ്ച പരമേശ്വരം
ചെറുതൊട്ടെഴുതുന്നുണ്ടു പഞ്ചബോധക്രിയാക്രമം.”

എന്നിങ്ങനെയുള്ള സരസ്വതീവന്ദനവും പ്രതിജ്ഞാവാക്യവും പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിലുണ്ട്. പഞ്ചബോധാർത്ഥദർപ്പണത്തിൽ ‘തുമ്പതികളൊടു’ എന്നും, ‘ബാലാനാം പഞ്ചബോധാർത്ഥം’ എന്നും മറ്റുമുള്ള പദ്യങ്ങൾക്കുമേൽ

“ശ്രീസൂര്യാദീൻ നമസ്തു ഗുരുഞ്ച പരമേശ്വരം
ബാലായാസൈവ വിധാസ്യാമി പഞ്ചബോധാർത്ഥദർപ്പണം.
സർവേഷാം ജ്യോതിഷാമാദ്യം നമസ്തു ദിവാകരം
ലഘുക്രത്യ വിധാസ്യാമി വ്യതീപാതാദിബോധനം”

എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങളും കാണാവുന്നതാണ്. അയനചലനാദി ഗണിതത്തിലും ‘തുമ്പതികളൊടു’ എന്ന പദ്യം കാണുന്നു.

“മേഷാദൌ പകലേറുന്നു; രാവനന്ത്ര കറഞ്ഞുപോം;
തുലാദൌ രാത്രിയേറുന്നു; പകലനു കറഞ്ഞുപോം.”

എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ ശ്ലോകം ഗണിതസാരത്തിലുള്ളതാണ്.

ചന്ദ്രഗണിതക്രമം

“ഗജാനനം തഥാ വാണിം ഗുരുഞ്ച പരമേശ്വരം
ഭക്ത്യാ സംവന്ദ്യ സുര്യാദിൻ ചന്ദ്രസ്യ ഗണിതക്രമം
ഭാഷയായിട്ടു വക്ഷ്യാമി ബാലാനാമറിവാനഹം”

എന്ന് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ആചാര്യൻ പ്രതിജ്ഞചെയ്യുന്നു.

ഭാഷാസംഗ്രഹം

“ഇവയും തികളും ചൂടിന്റേപ്പുറേ മുൻപിലേ മകൻ
മമാനമുഖമുള്ളപ്പനകലെപ്പോക്കുകാപദഃ
വക്ഷ്യേ നമസ്കരിച്ചിട്ടു വിഖ്യാതം ഭൂതനാമനേ
ബാലാനാം പൊഴുതുംമാത്രം ഭാഷാസംഗ്രഹമിത്യഹം”

എന്നിങ്ങനെയാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നത്.

പ്രശ്നസാരം

എന്നൊരു കൃതി കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അതിൽ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളും ഭാഷാഗദ്യവും ഉൾപ്പെടുന്നു. ആകെ നാലധ്യായങ്ങൾ മാത്രമേ കിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. അവയിൽ ആയുസ്സ്, വിവാഹം, സന്തതിലാഭങ്ങൾ ഇവയെപ്പറ്റി യഥാക്രമം പ്രതിപാദിക്കുന്നു. സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾ പ്രായേണ ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നത് ഉഴുത്തിര വാരിയരുടെ വിവരണത്തിൽനിന്നാണ്. ‘ഇതി ശങ്കരവിരചിതേ പ്രശ്നസാരേ’ എന്നൊരു കുറിപ്പു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ കാണാമെന്നുണ്ട്.

ജാതകക്രമം

ജാതകമെഴുതേണ്ട രീതി വിവരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ജാതകക്രമം. അതിൽ പദ്യവും ഗദ്യവും ഇടകലർത്തിയിട്ടുണ്ട്. ജാതകക്രമത്തിൽ ആദിത്യവന്ദനത്തിനുമേൽ

“ഗണേശ്വരനെ വന്ദിച്ചേൻ ഗുരുഞ്ച പരമേശ്വരം
വാണിമാതിനെയും നത്യാ ചൊല്ലുന്നേൻ ജാതകക്രമം”

എന്നൊരു ശ്ലോകമുള്ളതിൽനിന്നു മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരിതന്നെയാണ് അതിന്റെ പ്രണേതാവ് എന്നു നിർണ്ണയിക്കാം.

“ശ്ലോകം മുൻതൊട്ടു നാൾ പിന്നെ രാശിയും നാമധേയവും
 ആദിത്യാദിസ്സം സർവം ഭാഷയിൽക്കലിനാൾ പുനഃ
 ഭാഷാവ്യാഴം തഥാ കൊല്ലം മാസത്തിൽച്ചെന്ന തീയതി
 ആഴ്ച നാൾ പക്കവും രാശി രാശിയിൽച്ചെന്ന ഭാഗകൾ
 ഷഡ്വർഗ്ഗം നാളിലേ നാഡി ചന്ദ്രവേല പുനഃ ക്രിയ
 അവസ്ഥ പക്കം കരണം മൃഗം വൃക്ഷഞ്ച പക്ഷിയും
 ഭൂതം ഗണം തഥാ യോനി ദേവതാ രവി നിന്നെടം
 തൽഫലം നിത്യയോഗഞ്ച വൈനാശികനാവാംശകം
 ഭാഷാഗ്രഹസ്ഥിതിം വക്ഷ്യേ യോഗഞ്ചാഷ്ടകവർഗ്ഗവും”

എന്ന് ആചാര്യൻ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു. വരാഹമിഹിരന്റെ ഹോരയെ ഉപജീവിച്ചാണ് ഗ്രന്ഥം രചിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ജാതകസാരം

ജാതകസാരം എന്ന പേരിലും നാലധ്യായത്തിൽ ഒരു ഗ്രന്ഥമുണ്ട്. “ഇതി ശങ്കരവിരചിതേ ജാതകസാരേ” എന്ന് അതിലും ഗ്രന്ഥകാരകസൂചകമായ ഒരു വാചകം കാണുന്നു.

കരണസാരക്രിയാക്രമം

കേളപ്പൻ ചോമാതിരിയുടെ ശിഷ്യനായ ഒരു ദൈവജ്ഞന്റെ കരണസാരം എന്ന കൃതിയെ പറ്റി ഇരുപത്തൊന്നാമധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു സംക്ഷേപമാണ് കരണസാരക്രിയാ ക്രമം. അതിനു കരണസാരം ഭാഷയെന്നും പേരുണ്ട്.

“ഭാസ്കരാദിൻ വണങ്ങീട്ടു ഗുരും സ്തന്ദം മഹേശ്വരം
 ചുരുക്കിട്ടെഴുതുന്നേൻ ക-രണസാരക്രിയാക്രമം”

എന്നതാണ് അതിലെ വന്ദനശ്ലോകം. ഒടുവിൽ

“വ്യാഖ്യാമേതാം മന്ദബോധാർത്ഥമസ്യാഃ
 പൂർവൈരുക്താം ഗോളവിദ്ഭിർവിദദ്ധൈഃ
 ഏതാം ഗോളാലോകനേ ദർപ്പണാഭാം
 സുവ്യക്താർത്ഥമാലിഖം ശങ്കരോഹം”

എന്നൊരു പ്രണേതൃവ്യഞ്ജകമായ ശ്ലോകവും കാണാൻമാറുണ്ട്.

ശങ്കരൻനമ്പൂരിയെപ്പോലെ പ്രാമാണികനും പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യനുമായ ഒരു ദൈവജ്ഞൻ തന്റെ ജ്യോതിഷകൃതികളെല്ലാം ഭാഷയിലെഴുതാമെന്നുവെച്ചതു തലക്കുളത്തു ഭട്ടതിരി, ആലത്തൂർ പരമേശ്വരൻനമ്പൂരി മുതലായ പൂർവസൂരികളുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ സംസ്കൃതാനഭിജ്ഞ

ന്മാരും ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെയും കേരളത്തിലെ സാമാന്യജനങ്ങൾക്ക് അനഭിഗമ്യങ്ങളാകയാൽ അള്ളട്ടർക്കു പ്രയോജകീഭവിക്കണമെന്നുള്ള സദുദ്ദേശത്തെ പുരസ്കരിച്ചാണെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ആ ഉദ്ദേശ്യം പരിപൂർണ്ണമായി ഫലിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മഴമംഗലത്തോടു് അവർക്കുള്ള കടപ്പാടു് അപരിമേയമാണു്. അദ്ദേഹം ഭാവിയെപ്പറ്റി ഗണിക്കുവാൻ അത്യന്തം വിദഗ്ദ്ധനായിരുന്നുവത്രേ. ഒരിക്കൽ ചെങ്ങന്നൂർ ഇടമനപ്പുണുണ്ടാരത്തിലേ ഇല്ലത്തിൽ ഒരു ചോറുണ്ടടിയന്തിരമുണ്ടായിരുന്നു. മഴമംഗലം പെരുവനത്തുനിന്നു വാഴമാവേലിയെ കാണാൻ ചെന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഇടമനയില്ലത്തിൽ ആ അന്നപ്രാശനം സംബന്ധിച്ചു ബദ്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു എന്നറിഞ്ഞു. ചില പോറ്റിമാർ അങ്ങോട്ടു ക്ഷണിച്ചപ്പോൾ അന്നു് അന്നപ്രാശനമുണ്ടാവില്ലെന്നു മഴമംഗലം പ്രവചനംചെയ്യയും വാസ്തുവത്തിൽ മുഹൂർത്തമടുത്തപ്പോൾ ക്ഷിപിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു കണ്ടു കൈതെറ്റി നടുമുറ്റത്തുള്ള കൽത്തളത്തിൽ വീണു തൽക്ഷണംതന്നെ സിദ്ധിച്ചുടുകയാൽ അടിയന്തിരം മുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം വാഴമാവേലി മഴമംഗലത്തെ വിളിച്ച് ഇടമനമന്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുകയും അവിടെ വിലപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന പണ്ടാരത്തിലേക്കു് അടുത്ത കൊല്ലത്തിൽ ഒരു ഉണ്ണി ഉണ്ടാകുമെന്നു പറഞ്ഞു് ആ കാർത്താന്തികൻ അദ്ദേഹത്തെ സമാധാനപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ആ ജാതകം അപ്പോൾത്തന്നെ ഗണിച്ചെഴുതിക്കൊടുത്തു; ഭാവി അതന്നുസരിച്ചു തന്നെ ദൃഷ്ടമാകുകയും ചെയ്തു. ഇതും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പ്രചുരപ്രചാരങ്ങളായുള്ള പല ഐതിഹ്യങ്ങളിൽ ഒന്നാണു്.

ഈഞ്ചക്കുഴ്യാമാധവൻനമ്പൂരി

‘പ്രശ്നസാരം’ എന്നു പ്രസിദ്ധമായ ഒരു ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമുണ്ടു്. അതു പതിനാറുധ്യായങ്ങളിൽ ഭാഷാശ്ലോകങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഗ്രന്ഥകാരനും കാലദേശങ്ങളും

താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യങ്ങളിൽ നിന്നു പ്രശ്നസാരത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവു വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ മുവാറ്റുപുഴത്താലൂക്കിൽപ്പെട്ട രാമമംഗലത്തു് ഈഞ്ചക്കുഴ്യാ ഇല്ലത്തെ മാധവൻനമ്പൂരിയാണെന്നു വ്യക്തമാകുന്നു.

“മാധവീയമിതു ഭാഷഭൂഷണം
 മാധവേന രചിതം മനോഹരം
 മന്നിലില്ലയിതു പദ്യഭാഷയായ്
 മൂന്നിലെന്നതറിയേണമേവരും.”

“പ്രശ്നം വയ്ക്കും ജ്യോതിഷാണാം തമുക്കു-
 തൊക്കെക്കണ്ടിട്ടായതിൽച്ചെന്നവണ്ണം
 ഈഞ്ചക്കുഴ്യാ മാധവൻ പദ്യമാക്കി-
 ബ്ലാഷാപ്രശ്നം ചൊന്നതീവണ്ണമല്ലോ.”

“തങ്ങൾതങ്ങളുടേ ദേശത്തിങ്കൽ മാനം വരേണ്ടുകിൽ
വിഷ്ണുവച്ഛായ വച്ചിട്ടു വ്യംഗലങ്ങളതാക്കണം.
രാമമംഗലദേശത്തു സുനേത്രം പേരതായതു്
ഇലിയും തീയതീംപോലെ മുടക്കിട്ടതു വയ്ക്കണം.”

രാമമംഗലത്തുകേഴത്രത്തിൽ ഇന്നും നിലനിന്നുപോരുന്ന വാരപ്പതിവുകളിൽ ഈഞ്ചക്കണ്ണാ ഇല്ലംവകയായും ചില പതിവുകൾ ഉണ്ടെന്നറിയുന്നു.

“ഏഴുനൂറ്റൊരുപത്തെട്ടാമതു കൊല്ലമതായ നാൾ
വരുന്ന വിഷ്ണുവത്സാവതത്വം കല്യാണമായതു്.”

എന്ന ശ്ലോകം പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ രചന കൊല്ലം 718-ആണ്ടിടയ്ക്കാണെന്നുള്ളതിനു ഗമകമാകുന്നു.

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സ്വരൂപം

ഇദംപ്രഥമമായി ഭാഷാപദ്യങ്ങളിൽ വിരചിതമായ ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥം പ്രശ്നസാരമാണെന്നു കവി പറയുന്നതു ശരിയല്ല. താമരനല്ലൂർഭാഷയും മറ്റും ഇതിനു വളരെ മുമ്പുള്ളതാണല്ലോ. അദ്ദേഹത്തിനു സംസ്കൃതത്തിൽ വലിയ പാണ്ഡിത്യമോ കവിതയിൽ പറയത്തക്ക വാസനയോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. (തമുക്കുത്തു്) തമിഴുത്തു്; അതായതു തമിഴിലെ ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥങ്ങളെയാണ് താൻ ഉപജീവിക്കുന്നതെന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും വരാഹഹോരയിലും അദ്ദേഹം നിഷ്ണാതനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പര്യാപ്തമായ ലക്ഷ്യമുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുനാഥൻ ഗോവിന്ദമംഗലത്തു നമ്പിയായിരുന്നു എന്ന്

“ഹോരാർത്ഥമായതുപദേശമെനിക്കു തന്നു
ഗോവിന്ദമംഗലമതായതു നമ്പിതന്നെ”

എന്ന പദ്യത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. വേറേയും തന്റെ സമകാലികന്മാരായ ജ്യോതിർവിത്തുകളെ അദ്ദേഹം സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്.

“സാരങ്ങളായതിതു സംഗ്രഹമായ്യാഞ്ഞാൽ
സന്തോഷമോ വരുവതെന്നിഹ സജ്ജനാനാം
എന്നുള്ള ശങ്ക മമ പോക്കിയിതാദരിപ്പാൻ
വന്ദേ വിദഗ്ദ്ധതരവിപ്രവരാനശേഷാൻ,

“ആളായതാദരവിലാദിയിലത്തിമറ്റം
ലോകോത്തരൻ പുനരതിന്നിഹ കേളനല്ലൂർ
ആഭാസരല്ലൂരിവതുളളവരാദരിപ്പാൻ
പോരും പ്രസിദ്ധിപെരികൊള്ളുവരുണ്ടനേകം.

മാവേലി വാക്കാടമ പള്ളിമറ്റം
 മേച്ചേരി കോയിക്കരയും വിശേഷാൽ
 അനുഗ്രഹിക്കങ്ങുതന്നപ്പാ താൻ
 വരപ്പാ വേദവിദങ്ങേനിക്കു”

എന്നീ പദ്യങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക. ഈ കൂട്ടത്തിൽ ‘കേളനല്ലൂർ’ സാക്ഷാൽ കേളനല്ലൂർ ചോമാതിരിതന്നെ, ‘മാവേലി’ വാഴമാവേലി പരമേശ്വരൻപോറ്റിയുമാണെന്നു പറയേണ്ട തില്ലല്ലോ. ‘അത്തിമറ്റം’ മുതൽപേരെപ്പറ്റി യാതൊരറിവുമില്ല. ലഗായനം, ആയു:പ്രശ്നം, ബാധാദ്രോഹം, രോഗയോഗം, ബാധയും ദ്രോഹവും മൃത്യുവും, വേളിപ്രശ്നം, ഗർഭപ്രശ്നം, സന്തതിപ്രശ്നം, നഷ്ടജാതകം, നഷ്ടപ്രശ്നം, രാശിസ്വരൂപവും ഷഡ്വർഗ്ഗവും, ഗ്രഹസ്വരൂപവും വിദ്യയും, സൂക്ഷ്മഗ്രാഹ്യാദ്യാനയനം ഇവയാണ് ഗ്രന്ഥത്തിലെ വിഷയങ്ങൾ. ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ ഫലഭാഗത്തിനുള്ള പരിനിഷ്ഠിതമായ ജ്ഞാനം എവിടെയും കാണുന്നു. ഗുരുപദേശവിധങ്ങളായ അനേകം ശാസ്ത്രീയ രഹസ്യങ്ങളേയും അവിടവിടെ അന്തർഭവിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒടുവിൽ

സത്യാസത്യം സമ്പ്രദായേഷു ചോദി-
 ച്ചനാധിക്യം വേരറ്റത്തിപ്രകാരം
 നിത്യം ചൊല്ലീടേണമേ ശിഷ്യരേ! കേ-
 ളെന്നെങ്ങടൈക്കാട്ടിലാക്കിടൊലായേ.”

എന്ന ഫലിതമയമായ പദ്യത്തോടുകൂടി പ്രശ്നസാരം സമാപ്തമാകുന്നു.

ദൂഷരണം

ദൂഷരണം എന്നതു ദൂഷസമ്പ്രദായമനുസരിച്ചുള്ള ഗണിതത്തിന്റെ രീതികളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു സ്വതന്ത്രഗ്രന്ഥമാകുന്നു. പ്രണേതാവ് ആരെന്നറിയുന്നില്ലെങ്കിലും “കോളംബേ ബർഹിസ്മനു” എന്നൊരു വാക്യം ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ കാണുന്നതുകൊണ്ട് അതിന്റെ നിർമ്മിതി കൊല്ലം 783-ആണ്ടാണെന്നു നിർണ്ണയിക്കാവുന്നതാണ്. ആകെ പത്തു പരിച്ഛേദങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പ്രസ്തുത കൃതി ആദ്യന്തം പദ്യമയമാണ്. പദ്യരചനയിൽ അങ്ങിങ്ങു പല അഭംഗികളുമുണ്ടെങ്കിലും ശാസ്ത്രദൃഷ്ട്യാ ഗ്രന്ഥം വിശിഷ്ടമാകുന്നു. താഴെക്കാണുന്നത് ആദ്യത്തെ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളാണ്:

“വന്ദേ സർവജനാശ്രയം ഗ്രഹപതിം ത്രൈലോക്യദീപം വിളം
 വില്ലേശശ്ച സരസ്വതീം ഗുരുജനം വ്യാസഞ്ച നന്ദാത്മജം
 ബാലാനാം ഗണിതപ്രകാരമറിവാൻ ചൊല്ലുന്നു ഞാൻ ഭാഷയായ്
 ദൂഷ്തല്യം കരണം യുഗാദിവിധിനാ താൽപര്യമാത്രന്നിദം.
 കൊല്ലത്തിൽത്തരളാംഗനാവ്യമതുതാൻ കല്യണ്ണമാകുന്നതും;
 രാജ്യംകൊണ്ടു പെരുക്കിയാലതിലിട്ടു ചൈത്രാദി പോമാമാസവും;
 വേദേ വച്ചു യുഗാധിമാസമിതയാം നേത്രാംബുഗോളാംശകൈർ-
 ഹതാ ജ്ഞാനനനാദിദർപ്പണമതാം സൗരസ്യ മാസൈർ ഹരേരേൽ.

അവസാനത്തിലെ ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി കുറിക്കുന്നു:

“ആരാലുമങ്ങു ഗണിതക്രമമോർത്തുകണ്ടാൽ
നേരോടു സൂക്ഷ്മമറിവാൻ വശമല്ല ഭൂമു
സൂര്യാബ്ജസംഭവരുമപ്പലഹൻ വസിയുൻ
രോമേശനെന്നിവർകൾ തീർത്തതുമബ്ബുമാർഗ്ഗം

സിദ്ധാന്തമബ്ബുമുടനബ്ബു മതം ഗണിപ്പാ-
നഞ്ചേടവും ദിവിചരനധിവാസമുണ്ടോ?
പഞ്ചക്രിയാവിധികളൊത്തുവരാതെ കാൺകിൽ-
പ്പഞ്ചത്വമാർന്ന ഗണിതാഗമമെന്നവേഹി.

അന്നന്നു കണ്ടറികയങ്ങു ഖഗാൻ ഖമധ്യേ
യോഗങ്ങൾ പാടുതുടരുന്നതുദിപ്പുമെണ്ണ
ഒത്തിട്ടുകാണുമുപരാഗവുമപ്രകാരം
കല്പിച്ചുകൊണ്ടു ഭൂവി സൂക്ഷ്മതരസ്ട്ടങ്ങൾ.”

കണക്കുസംബന്ധിച്ച മണിപ്രവാളകൃതികൾ, കണക്കതികാരം

കേരളത്തിൽ പണ്ടുപണ്ടേ കണക്കതികാരം എന്നൊരു ദ്രാവിഡപദ്യകൃതി പ്രചരിച്ചിരുന്നു. ആധുനികസമ്പ്രദായത്തിലുള്ള വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തിനു മുൻപു തമിഴുവഴി സ്തായിരുന്നു പ്രായേണ ജനങ്ങൾ കണക്കു പഠിച്ചുവന്നിരുന്നത്. തിരുവിതാംകൂറിലും കൊച്ചിയിലും സർക്കാർ കണക്കുവകുപ്പിൽ തമിഴരെ അക്കാലത്തു ധാരാളമായി നിയമിച്ചുവന്നിരുന്നു. കൊല്ലം 992-ആണ്ടു ഇടവം 19-ആംന തിരുവിതാംകൂറിൽ ഗൗരീപാർവതീബായി മഹാറാണി ‘എഴുത്തും കണക്കും’ പഠിപ്പിക്കുവാൻ പള്ളിക്കൂടങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചപ്പോൾ “മലയാൺമ അക്ഷരവും വിലുത്തിയും ജ്യോതിഷവും വശം ഒള്ളതിൽ ഒരാളിനേയും” “തമിഴും കണക്കും വശമുള്ളതിൽ ഒരാളിനേയും” ആണ് അവയിൽ വാധ്യാന്മാരായി നിയമിച്ചത്. കണക്കതികാരം താഴെക്കാണുന്ന പാട്ടോടുകൂടി ആരംഭിക്കുന്നു:

“പണക്കരിനാകുമീടും പടർചടൈച്ചിവനുപോലും
പിണക്കരുതാത ചെല്ലം പെരുമ ചേർന്നൊളി വിളങ്കും.
കണക്കതികാരമെന്നും കവിയെ കറ്റിയമ്പുവാനായ്
ഇണൈക്ക നൽക്കരിമുകത്തോൻ ഇയർകെടത്തെളിയുവനേ”

കണക്കുസാരം

കണക്കുസാരം കണക്കുശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റി സവിസ്തരമായി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു മണിപ്രവാള കൃതിയാകുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരൻ അജ്ഞാതനാമാവുണ്ട്. കാലം എട്ടാംശതകമോ ഒൻപതാംശതകമോ ആയി വരാം. ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങനെ ഉപക്രമിക്കുന്നു:

“ബാലേന്ദ്രശേഖരസ്വതം ഗണനാഥമേറ്റം
 വന്ദിച്ചു വാണിയെ വണങ്ങി ഹരിം ഗുരും ച,
 നാനാമുനീൻ തൊഴുതുകൊണ്ടു കണക്കുസാരം
 നേരേ ചമയ്ക്കുതിനു സാംപ്രതമാരഭേ ഞാൻ.
 ലീലാവതീമപി കണക്കതികാരവും ക-
 ണെണോടു മൽഗുര പരഞ്ഞതുമോർത്തുകൊണ്ടു
 ബാലപ്രബോധകരണായ മണിപ്രവാളൈ-
 രുക്തം മയാല്പഹൃദയേന കണക്കുസാരം.”

ലീലാവതീയും കണക്കതികാരവും നോക്കിയാണ് കണക്കുസാരം രചിച്ചതെന്നു രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. താൻ സ്റ്റർഗിക്കുവാൻപോകുന്ന വിഷയങ്ങളേതെല്ലാമെന്നു പ്രണേതാവു താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു:

“ഒന്നിന്റെ കീഴു മേലുമിടങ്ങഴി കാതം കഴഞ്ചു കാലമതഃ
 ത്രൈരാശികവും പൊന്നും മരവും പൊരിനെല്ലുക്കുകിളപടവും
 സങ്കലനാദികളുടേയും മിച്ചാരം പിന്നെ വട്ടവും വിട്ടും¹
 വീല്ലും ഞാനും നിലവും വിലോമമങ്ങിഷ്ടകർമ്മമായവയും
 കൂട്ടുക കളുക ഗുണിക്ക ഹരിക്ക തഥാ വർഗ്ഗമങ്ങു മൂലിക്ക
 ഘനിക്ക ഘനമൂലവുമിച്ചൊന്നവ പരകർമ്മമൊട്ടൊടുക്കത്തു”

ശ്ലോകങ്ങൾക്കു ഗദ്യത്തിൽ വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതും ഗ്രന്ഥകാരന്റേതുതന്നെ. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ചേർക്കാം:

കാലപരിമാണം:

“മാസവൃമാണ്ടീവണ്ണം കൊണ്ടൊരു നൂറ്റാണ്ടു ചെന്ന കാലത്തു
 വിധിയനുമുണ്ടാം പ്രളയം പറയുന്നു മൂനികളിങ്ങനേ പലതും.”

നെൽക്കണക്കു്:

“നെല്ലുണ്ടൊട്ടരിയേറെയുള്ളതു കൊടുത്താലക്കടം വീടുവാ-
 നിങ്ങൊട്ടങ്ങു തരുന്നതൊട്ടരി കുറഞ്ഞീടുന്നതെന്നാകിലോ
 ഏതൊത്തണ്ഡലമുള്ള നെല്ലു ഗുണി; മറ്റേതൊത്തണ്ഡലത്താൽ നടേ-
 മൂന്നും തങ്ങളിലെത്തിയാൽക്കിഴി; തഥാ മറ്റേതു മുന്നേതിനാൽ.”

;ഇതിന്നു പൊരുൾ: അരിയേറെപ്പോരുന്ന നെല്ലാൽ ഒരുത്തൻ കൊണ്ടുപോയാൽ അക്കടം വീടുവാൻ തരുന്ന നെല്ലു് അരി കുറയെപ്പോരുന്നതാകിൽ അരിയേറെപ്പോരുന്ന നെല്ലിന്റെ

¹ വിട്ടും=വട്ടത്തിന്റെ കുറുങ്ങളുവു്.

സംഖ്യയെപ്പറഞ്ഞ സംഖ്യകൊണ്ടു ഗുണിച്ചാൽ ഹാരകമാകുന്നത്. പിന്നെ മറ്റേ സംഖ്യകൾ മൂന്നും തങ്ങളിൽ പെരുക്കി ഹാരകം കൊണ്ടു കിഴിച്ചാൽ തരേണ്ടുന്ന നെല്ലിന്റെ സംഖ്യ വരും.”

മറ്റൊരു കണക്കുശാസ്ത്രം

മറ്റൊരു കണക്കുശാസ്ത്രവും കാൺമാനുണ്ട്. അതിൽനിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു:

“ഒന്നിൽ നാലൊന്നുപോൽ കാലു കാലിലഞ്ചൊന്നുമാവതാം;
മാവു നേർപാതിയരമാ അരമാർദ്ധമു കാണിയാം;
കാണുർദ്ധംപോലരക്കാണി തദർദ്ധം മുന്തികാ ഭവേൽ;
മുന്തികായാശ്ചതുർഭാഗം കീഴുകാലെന്നു പേരതു്;
കീഴരക്കാണി തൽപാതി തൽപാതി കീഴുമുന്തികാ;
കീഴുമുന്തികയെപ്പിന്നെയിരുപത്തൊന്നു കുറിടു;
എന്നാൽ വരുന്നതാമിമ്മി, യിമ്മിയേഴൊന്നുപോലണം.”

ഇതു് അളവുകണക്കാണ്. നീളത്തിന്റെ കണക്കു താഴെക്കുറിക്കുന്നു:

“എള്ളെട്ടിന്റെ കനമൊരു നെല്ലിടയാം, തോരയെന്നു പേരതിനു്;
തോരയതെട്ടിനു വിരലാം; വിരലതു മുവട്ടിനാൽ മുഴക്കോലാം;
മുഴക്കോൽ നാലതു ദണ്ഡാമതു രണ്ടായിരമളന്നു കൂവീടാം;
കൂവീടു നാലു യോജന: ചൊല്ലീടാം കാതമെന്നമതുതന്നെ.”

കണക്കുചോദ്യം

കണക്കു സംബന്ധിച്ച ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ രസകരങ്ങളായ ചില ചോദ്യങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥം സമഗ്രമായി കണ്ടിട്ടില്ല. ഏഴാം ശതകത്തിലോ എട്ടാം ശതകത്തിലോ രചിച്ചതുപോലെ തോന്നുന്നു. കണക്കുചോദ്യം വാസ്തവത്തിൽ ഒരു മണിപ്രവാളകൃതിയല്ല; ഭാഷാകൃതിയാണ്; എങ്കിലും സൗകര്യത്തിനുവേണ്ടി ഇതിനെയും ഇവിടെ പരാമർശിക്കാമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നു. രണ്ടു പാട്ടുകൾ പകർത്തിക്കാണിക്കാം:

“പത്തുമാറുവയസ്സുള്ളൊരു മങ്കതന്നടൽ പുൽകവാൻ
പത്തുമൊൻപതുമെട്ടുമഞ്ചു പണം കൊടുക്കണമെങ്കിലോ
പത്തുമഞ്ചുമൊരഞ്ചുമേവമുള്ള മങ്കയെ വേണ്ടിയിൽ
പത്തിയോടു കണക്കിനെത്തിര കാണമുണ്ടു കണക്കരേ?”

“മങ്കതൻ മാല പൊട്ടി മന്നിൽ മൂന്നൊന്നു വിണ്ണു
അംകടൻ തല്ലത്തിന്മേൽ പിന്നെയഞ്ചൊന്നു വിണ്ണു
കന്നിതൻ കയ്യിലൊരൊന്നു ... ..

പത്തൊൻപതു ചരട്ടേലാനാൽപ്പണി² യിതിൻ കണക്കു ചൊല്ലു.”

---

² പണി=ആദരണം

30

തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ

“സാനന്ദരൂപം സകലപ്രബോധ-
മാനന്ദദാനാമൃതപാരിജാതം
മനുഷ്യപത്മേഷു രവിസ്വരൂപം
പ്രണാമി തുഞ്ചത്തെഴുമാര്യപാദം.”

തുഞ്ചൻപറമ്പ്

മലബാർ ജില്ലയിൽ പണ്ടത്തെ വെട്ടത്തുനാട്ടിന്റെ മധ്യഭാഗമായ പൊന്നാനിത്താലൂക്കു തൃക്കണ്ടിയൂരംഗത്തിൽ കീർത്തിപ്പെട്ട തൃക്കണ്ടിയൂർ ശിവക്ഷേത്രത്തിന് അല്പം പടിഞ്ഞാറു മാറി തിരൂർ തീവണ്ടിസ്റ്റേഷനിൽനിന്ന് ഏകദേശം ഒരു മൈൽ തെക്കുപടിഞ്ഞാറായി പൊന്നാനിപ്പുഴയുടെ തീരത്തിൽ ‘തുഞ്ചൻപറമ്പ്’ എന്ന പാവനനാമത്താൽ സുവിദിതമായ ഒരു സ്ഥലം ഇന്നും കാണുമാനുണ്ട്. ആ പറമ്പിലാണ് ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ പലതരത്തിലുള്ള അഭ്യുദയങ്ങൾക്കു ഹേതുഭൂതനായ തുഞ്ചത്തു ഗുരുനാഥൻ ജനിച്ചത്. വളരെക്കാലത്തേക്ക് അവിടെ ഒരു പുരത്തറയേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതിൽ ക്രമേണ ഒരു ഓലപ്പുര ഭക്തന്മാർ ഉണ്ടാക്കുകയും നവരാത്രികാലത്തും മറ്റും അവിടെ വിളക്കുവെച്ച് ആരാധന നടത്തുകയും ചെയ്തുവന്നിരുന്നു. ഈയിടെയ്ക്ക് അത് ഒരു ഓടുമേഞ്ഞ ചെറിയ ഗുരുമഠമായി വികസിച്ചിട്ടുണ്ട്. പറമ്പിനു കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറ് പതിനാലു ദണ്ഡു ദൈര്യഘ്യവും തെക്കുവടക്ക് ഏഴു ദണ്ഡു വിസ്താരവും ഉണ്ട്. ഗുരുമഠത്തിനു സമീപമായി ഒരു കളവും കിണറുമുള്ളതിൽ കിണറ്റിലെ വെള്ളം ഒരിക്കലും വറ്റാറില്ല. കളത്തിനു സമീപമായി നില്ക്കുന്ന കാഞ്ഞിരത്തിന്റെ ചുവട്ടിലിരുന്നു എഴുത്തച്ഛൻ നാമജപം ചെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. ഏതായാലും ആ സ്ഥാനത്തു ഇപ്പോൾ വിളക്കുവയ്ക്കാറുണ്ട്. തുഞ്ചൻപറമ്പിലെ മണ്ണ് സ്വല്പം ചുവന്ന നിറത്തിലുള്ളതാണ്. ഇന്നും സമീപസ്ഥന്മാർ കട്ടികളെ എഴുത്തിനിരുത്തുമ്പോൾ ആ മണ്ണുകൊണ്ടുപോയി ആദ്യമായി എഴുതുകുന്ന പതിവുണ്ട്. വിജയദശമിക്കു പരിസരവാസികൾ അവിടെ വന്നു വിദ്യാരംഭം നടത്താറുണ്ട്. ഇതിൽനിന്നെല്ലാം ആ സ്ഥലത്തിന്

അഭംഗമായ ഏതോ ഒരു വൈശിഷ്ട്യമുണ്ടെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അതു മഹാത്മാവായ എഴുത്തച്ഛന്റെ അവതാരം ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രം അതിനു സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി സംശയിക്കേണ്ടതില്ല. പറമ്പിന്റെ പേരും ആ വസ്തുത പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നുണ്ടല്ലോ.

ജാതി

എഴുത്തച്ഛൻ നായർസമുദായത്തിലാണ് ജനിച്ചത്. അധ്യാത്മരായണത്തിന്റെ ആ രണ്ടത്തിൽ “പാദസേവകനായ ഭക്തനാം ദാസൻ ബ്രഹ്മപാദജനജ്ഞാനിനാമാദ്യനായുള്ളൊരു ഞാൻ” എന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ ആ പരമാർത്ഥം തന്റെ വിനീതമായ ശൈലിയിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. ഗുരുനാഥൻ ചക്കാലനായർവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ഒരാളായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായി അമ്പലപ്പുഴയിൽ താമസിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രീതിക്കു പാത്രമായി എഴുത്തച്ഛൻ ആ തമ്പുരാന്റെ സാഹായ്യത്തോടുകൂടി ചെമ്പകശ്ശേരി മുതൽ വടക്കോട്ടുള്ള ചക്കകൾ പറിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു എന്നു ചിലർ പറയുന്ന കഥ എനിക്ക് ഏറ്റവും അവിശ്വസനീയമായി തോന്നുന്നു. അക്കാലത്തു ജാതികളുടെ ഉച്ചനീചത്വത്തെപ്പറ്റി ആർക്കും പരിഗണനയുണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നും തന്റെ ജാതിക്കാരുടെ തൊഴിൽ നശിപ്പിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം ഒരുമ്പെട്ടു എന്ന് പറയുന്നതിൽ അനപചത്തിയുണ്ടെന്നും നാം ഇവിടെ ഓർക്കേണ്ടതാണ്. ‘തൃഞ്ചന്റെ ചക്കിൽ എന്തെല്ലാം ആടും’ എന്നു ചില നമ്പൂരിമാർ പരിഹാസശൈലിയിൽ ചോദിക്കുകയും നാലുമാറ്റം (നാലു വേദങ്ങളും ആറു ശാസ്ത്രങ്ങളും) ആടുമെന്ന് അദ്ദേഹം അതേ ശൈലിയിൽ മറുപടി പറയുകയും ചെയ്തിരിക്കാമെന്നുവന്നാൽപ്പോലും അതു ശാന്താത്മാവായ അദ്ദേഹത്തിൽ ജാത്യപകർഷബോധവും തന്നിമിത്തമുള്ള ഹൃദയക്ഷോഭവും അങ്കുരിപ്പിക്കുന്നതിന് ഒരിക്കലും പര്യാപ്തമാകുന്നതല്ല. ക്ഷേത്രപ്രവേശമുള്ള വട്ടയ്ക്കൂട്ടനായർവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ഒരാളായിരുന്നു അദ്ദേഹമെന്ന് അനുമാനിക്കുന്നതിൽ അപാകമില്ല. എഴുത്തച്ഛൻ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ചെന്നു ദേവാരാധനം നടത്തിയിരുന്നു. മൂന്നാമത്തെയോ മറ്റോ വയസ്സിൽത്തന്നെ അമ്പലങ്ങളിൽ നമ്പൂരിമാർ വേദം പിഴച്ചുചൊല്ലുന്നതു കേട്ടു അദ്ദേഹം ‘കാട്ടു, കാട്ടു’ എന്ന് ആ പ്രമാദത്തെ അവഹേളനംചെയ്തു എന്നുള്ള ഐതിഹ്യംശവും അസംബന്ധം തന്നെ. ‘എഴുത്തച്ഛൻ’ എന്നുള്ള പദത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജാതിയെപ്പറ്റി യാതൊരു സൂചനയുമില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ‘നാട്ടാശാൻ’ എന്നേ അതിന് അർത്ഥമുള്ളൂ. അതിനെ ഒരു സ്ഥാനപ്പേരായി മാത്രം കരുതിയാൽ മതിയാകുന്നതാണ്.

പിതാവ്

എഴുത്തച്ഛന്റെ പിതാവ് ഒരു മലയാള ബ്രാഹ്മണനോ പരദേശബ്രാഹ്മണനോ ആയിരിക്കണമെന്നു ചിലർ പറയുന്നതിലും പാരമാർത്ഥ്യമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കേരളത്തിൽ ഉത്തമകവികളായി ആരെങ്കിലും ജനിച്ചാൽ അവരുടെ പിതൃത്വം ബ്രാഹ്മണരിൽ ആരോ പിടിക്കുന്നതും അല്ലെങ്കിൽ അവരുടെ വശ്യവചസ്തുത്തിനു കാരണം ദേവതാജനമാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതും അന്ധവിശ്വാസത്തിന്റെ ലക്ഷണമാണ്. എഴുത്തച്ഛന്റെ ജനനത്തെപ്പറ്റി പല ഐതിഹ്യങ്ങളുമുണ്ട്. വടക്കേമലയാളത്തുകാരനായ ഒരു നമ്പൂരി തി

രവനനതപുരത്തുനിന്നു മുറുജപം കഴിഞ്ഞു വഞ്ചിവഴി മടങ്ങിപ്പോകുന്ന അവസരത്തിൽ തൃക്കണ്ടിയൂരെത്തിയെന്നും അപ്പോൾ യാത്രയ്ക്ക് അസമയമാകയാൽ അവിടെയുള്ള ഒരു ചക്കാലനായർവിട്ടിൽ കയറിക്കിടന്നു എന്നും അന്നു രാത്രി ആ വിട്ടിലെ ഒരു യുവതി അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു ഗർഭം ധരിക്കുവാനിടയായി എന്നും അങ്ങനെയാണ് എഴുത്തച്ഛന്റെ ജനനമെന്നും ഒരു കൂട്ടർ പറയുന്നു. അന്നു മുറുജപമില്ലായിരുന്നു എന്നു മാത്രമല്ല വഞ്ചി വഴിക്കു തിരുവനന്തപുരത്തുനിന്നു തൃക്കണ്ടിയൂരെത്തുവാൻ മാർഗ്ഗവുമില്ലായിരുന്നു എന്നുള്ള തുകൊണ്ടു് ആ ഐതിഹ്യം മേൽ പ്രതിപാദിച്ചവിധത്തിലാണെങ്കിൽ അസംഭാവ്യമാണെന്നുള്ളതു സിദ്ധമാണ്. മുറുജപത്തേയും വഞ്ചിയേയുംപറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവന പരിത്യജിച്ചാലും വിശേഷമൊന്നുമില്ല. തൃക്കണ്ടിയൂർ, ആലത്തൂർഗ്രാമത്തിലെ ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ടു നിബിഡമായിരുന്ന ഒരു കാലമാണതു്. ആഗത്തുകനായ ഒരു നമ്പൂരിക്ക് ആതിഥ്യം നല്കുവാൻ അവരിൽ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതു യുക്തിക്കു നിരക്കുന്നതല്ല. എഴുത്തച്ഛൻ തൃക്കണ്ടിയൂർ ക്ഷേത്രത്തിൽ വെച്ചു നമ്പൂരിമാരുടെ വേദോച്ചാരണം 'കാടുകാടെ'ന്നധികേഷപിച്ചപ്പോൾ അവർ കപിതരായി ആ ശിശുവിനു മലരും പഴവും ജപിച്ചുകൊടുത്തു മൂകത്വവും ബുദ്ധിമാന്ദ്യവും വരുത്തുകയും അതു കേട്ടു പിതാവായ നമ്പൂരി അവയുടെ പരിഹാരത്തിനായി മദ്യം ഭേഷജരൂപത്തിൽ സേവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതായി പറയുന്നതു് അതിലും വിചിത്രമായിരിക്കുന്നു. തന്റെ പുത്രനെ മദ്യപാനം ചെയ്യിക്കത്തക്ക ഹൃദയദൗഷ്ട്യം യാതൊരു പിതാവിനും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. വാസ്തവത്തിൽ എഴുത്തച്ഛൻ മദ്യപനല്ലായിരുന്നു. മദ്യപാനത്തെപ്പറ്റി ആ സൽഗുരു പല അവസരങ്ങളിലും ഉപാലംഭനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്:

“ഗുരുതല്പഗൻ വൃഷതല്പഗനാകം ദ്വിജൻ
 ശരണാഗതഹന്താ മദ്യപനിവരെല്ലാം
 കരുതിടണം ബ്രഹ്മഹന്താവിനൊക്കുമല്ലോ” എന്നും
 “... .. സുരാപാനം
 ചെയ്തിടുന്നവൻ ബ്രഹ്മഹത്യയുള്ളതുപോലെ
 ജാതിഭ്രഷ്ടനുമായിപ്പാപിയായ് വരികെന്നാൻ”

എന്നും മറ്റുമുള്ള മഹാഭാരതത്തിലെ പ്രസ്താവനകൾ നോക്കുക. മദ്യപനായ ഒരാൾക്ക് അദ്ദേഹത്തിന് അന്യഥാ എന്തെല്ലാം സിദ്ധികൾ ഉണ്ടെങ്കിലും, തന്റെ ജീവിതത്തിൽ അന്നത്തെ കാലാവസ്ഥയ്ക്ക് എഴുത്തച്ഛനു ലഭിച്ച സർവ്വാരാധ്യമായ സ്ഥാനം കരഗതമാകുമായിരുന്നില്ല. ഭാരതം കർണ്ണപർവത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അദ്ദേഹം പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള 'സുഖപാനമോദലഹരി' എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം ശരിക്കു മനസ്സിലാക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാത്ത അന്നന്തരകാലികന്മാരായ ഏതോ ചില പാമരന്മാരുടെ കസ്യഷ്ടിയാണ് ഈ ഐതിഹ്യശകലം എന്നു സന്ദൈര്യം സമർത്ഥിക്കാവുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തിനു ലഹരിയുണ്ടായിരുന്നു; എന്നാൽ അതു മഹർഷിമാർക്കുപോലും അസുലഭമായ ഹരിഭക്തിലഹരിയല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമായിരുന്നില്ല. എഴുത്തച്ഛന്റെ ജനനത്തെപ്പറ്റിയുള്ള മറ്റൊരു ഐതിഹ്യം മുന്യ സൂചിപ്പിച്ചതിന്റെ പ്രകാരാന്തരമാണ്. അതിനു വെട്ടത്തുനാട്ടിൽ സാമാന്യം പ്രസിദ്ധിയുള്ളതായി 1082-ലെ 'രാമാനുജൻ' മാസികയിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു! ആകസ്മികമായി ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ പാമ്പനായ ഒരു നമ്പൂരി തൃക്കണ്ടിയൂരിൽ ചെന്നുചേർന്നു

തട്ടാരമ്പറത്തു് എന്ന മൂസ്സതിന്റെ ഭവനത്തിൽ കിടന്നു. നല്ല ഒരു ജ്യോതിഷികനായ ആ നമ്പൂരി ഒരു വിശിഷ്ടമായ സന്താനോൽപാദനമൂർച്ഛത്തോടുകൂടി സന്നിഹിതമായിരിക്കുണ്ടു് ശയ്യയിൽനിന്നെന്നേറ്റേറ്റു കൂടെക്കൂടെ ജ്യോതിർഗ്ഗോളങ്ങളെ നിരീക്ഷിക്കുകയും വീണ്ടും സ്വസ്ഥാനത്തേയ്ക്കു തിരിച്ചു പോരികയും ചെയ്യുന്നതു് ആ ഭവനത്തിലെ ദാസിയായ തുഞ്ചത്തെ ഒരു നായർയ്യവതി കണ്ടു് അതിന്റെ കാരണം ചോദിക്കുകയും വസ്തുത ഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ സന്താനലാഭംകൊണ്ടു തന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കുകയും നമ്പൂരി അതിന് അനുവദിക്കുകയും തൽഫലമായി എഴുത്തച്ഛൻ ജനിക്കുകയും ചെയ്തുവത്രെ. പ്രസ്തുത കഥയിലും യുക്തിഭംഗമുണ്ടു്. ആ നമ്പൂരി വാസ്തവത്തിൽ ജ്യോതിഷികനായിരുന്നു എങ്കിൽ തന്റെ ഇല്ലം വിട്ടു് അത്ര വിശിഷ്ടമായ ഒരു ശുഭമൂർച്ഛത്തോടുകൂടി പാഴാകത്തക്കവണ്ണം സഞ്ചാരത്തിന് ഒരുങ്ങുന്നതല്ലായിരുന്നു. മൂസ്സതിന്റെ അനുവാദം കൂടാതെ അവിടത്തെ ദാസിയോടു് അതിഥിയായ അദ്ദേഹം അത്തരത്തിലെല്ലാം കാട്ടിക്കൂട്ടിയിരിക്കും എന്നു വിചാരിക്കുന്നതും ക്ഷോദക്ഷമമല്ല. അതുകൊണ്ടു് ആ പുരാവൃത്തവും പരിത്യജ്യമാകുന്നു. എഴുത്തച്ഛന്റെ ജന്മദാതുര്യത്തെ ഒരു പരദേശബ്രാഹ്മണനുമായി ഘടിപ്പിച്ചും ചില ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. ആ കഥയും തിരസ്കരണത്തെയല്ലാതെ അർഹിക്കുന്നില്ല.

വഴിയേ പോകുന്നവരെ സന്താനാർത്ഥം വിളിച്ചുകയറ്റത്തക്കവണ്ണം എഴുത്തച്ഛന്റെ തറവാടു നികൃഷ്ടമല്ലായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പ്രകൃഷ്ടമായ സാക്ഷ്യമുണ്ടു്:

“അഗ്രജൻ മമ സതാം വിദുഷാമഗ്രേസരൻ
 മൽഗുരുനാഥനനേകാനേവാസികളോടും
 ഉൾക്കരുണിങ്കൽ വാഴ്ത്താമനാമാചാര്യനും
 മുഖ്യന്മാരായ ഗുരുഭൃതന്മാർ മറ്റുള്ളോരും.”

എന്നു് അധ്യാത്മരാമായണത്തിൽ ഗുരുനാഥൻതന്നെ തനിക്കു രാമൻ എന്നു പേരോടുകൂടി ഒരു ജ്യേഷ്ഠനുണ്ടായിരുന്നതായും അദ്ദേഹത്തിന് അനേകം ശിഷ്യന്മാരുണ്ടായിരുന്നതായും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അത്തരത്തിൽ വൈദുഷ്യത്തിനു കീർത്തിപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു കുടുംബത്തിൽ ഇങ്ങനെ ഒരു സംഭവത്തിന് അശേഷം പ്രസക്തി കാണുന്നില്ല.

എഴുത്തച്ഛനും നീലകണ്ഠനും

നീലകണ്ഠനുമധേയനായ ഒരു നമ്പൂരിയായിരുന്നു എഴുത്തച്ഛന്റെ പിതാവു്. എന്നൊരു ഐതിഹ്യംകൂടാതെ ഈയിടത്തു് ഉത്ഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. “അൻപേണമെൻ മനസി ശ്രീനീലകണ്ഠഗുരു” എന്നൊരു പ്രസ്താവന ഹരിനാമകീർത്തനത്തിലുണ്ടു്. “ഹരിനാമകീർത്തനം എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയാണു്; ‘ഗുരു’ എന്ന പദത്തിന് അച്ഛനെന്നും അർത്ഥം കല്പിക്കാം; തൃക്കണ്ടിയൂർ നീലകണ്ഠസോമയാജിയായിരുന്നു എഴുത്തച്ഛന്റെ പിതാവു് എന്ന് ഈ തെളിവുകൾ വച്ചുകൊണ്ടു് അനുമാനിക്കരുതോ?” എന്നു ചിലർ ചോദിക്കുന്നു. നീലകണ്ഠസോമയാജി കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം ഒരു സുപ്രസിദ്ധനായ കാർത്താന്തികൻ എന്നുള്ളതിനുപുറമെ ചതുഗ്രന്ഥപണ്ഡിതനും, കർമ്മാനന്ദം, ആഴ്വാഞ്ചേരിത്തമ്പ്രാക്കുളം ഗുരുഭൃതനുമായിരുന്നു എന്നും നാം

ധരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അദ്ദേഹം സ്വദേശത്തു് ഒരു ചക്കാലനായർസ്ത്രീയെ പരിഗ്രഹിക്കുക എന്നുള്ളതു് അത്യന്തം അസംഭാവ്യമാകുന്നു. എഴുത്തച്ഛൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമകാലികനായിരുന്നു. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടുമാത്രം അദ്ദേഹത്തിന് എഴുത്തച്ഛന്റെ ജന്മദത്വം സിദ്ധിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. 1011-ൽ കരുണാകരൻ എഴുത്തച്ഛന്റേതു് എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം എന്നൊരു കിളിപ്പാട്ടു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതിൽ,

“രാമാനന്ദാഗ്രഹാരവർത്തിയായ് മഹാശാസ്ത്ര-
ധാമാവായ്, ശ്രീനീലകണ്ഠാത്മജനായ് ശ്രീമാനായ്,
അദ്വൈതാചാര്യനായിട്ടാത്മാരാമനായ് സർവ-
വിദ്യാപാരഗനായ രാമദേശികവര്യൻ”

എന്നീ വരികളുണ്ടെന്നുള്ള വിവരം ഞാൻ വിസ്മരിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ആ പുസ്തകത്തിന്റേയും സർവ്വമാ കപ്രസിദ്ധമായ കല്യാണസുന്ദരരേഖയുടേയും ഉത്ഭവസ്ഥാനം ഒന്നാകയാൽ പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം ഞാൻ പരിശോധിക്കുന്നതുവരെ എനിക്ക് ആ പ്രസ്താവനയുടെ വസ്തുസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി യാതൊന്നും ഉപന്യസിക്കുവാൻ തോന്നുന്നില്ല.

ചുരുക്കത്തിൽ എഴുത്തച്ഛൻ വൈദുഷ്യധന്യമായ ഒരു വട്ടയ്ക്കാട്ടു നായർകുടുംബത്തിൽ ജനിച്ചു എന്നു മാത്രമല്ലാതെ ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ പുത്രനായിരുന്നു അദ്ദേഹം എന്നു പറയുന്നതിനു നിഷ്പക്ഷപാതിയായ ഒരു ഗവേഷകനെ അധികാരപ്പെടുത്തുന്നതായി യാതൊരു ലക്ഷ്യവും ഇല്ലെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം.

എഴുത്തച്ഛന്റെ ഗന്ധർവ്വാംശസംഭ്രൂതി

എഴുത്തച്ഛൻ ഒരു ഗന്ധർവന്റെ അവതാരമായിരുന്നു എന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവരും അങ്ങിങ്ങു് ഇല്ലാതെയില്ല. അതിന് അവർ ഉന്നയിക്കുന്ന കാരണങ്ങൾ കേൾക്കാൻ രസമുണ്ടു്. അധ്യാത്മരാമായണം രചിച്ച ഒരു സാധുബ്രാഹ്മണൻ അതിന് പ്രചാരം വർദ്ധിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗം ഉപദേശിക്കണമെന്ന് ഒരു ഗന്ധർവനോടപേക്ഷിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ വേദവ്യാസമഹർഷി ബ്രാഹ്മണരൂപത്തിൽ വേഷച്ഛന്നനായി സഞ്ചരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം വ്യാസഭഗവാനാണെന്നും അദ്ദേഹത്തോടു് പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ അഭീഷ്ടസിദ്ധിയുണ്ടാകുമെന്നും ഗന്ധർവൻ ഉപദേശിച്ചു. തന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം അന്യനെ ധരിപ്പിച്ചതിൽ വച്ചു കപിതനായ മഹർഷി ആ വ്യോമചാരി ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യനായി ജനിക്കട്ടെ എന്നു ശപിക്കുകയും ആ ശാപത്തിനു വിധേയനായി അദ്ദേഹം എഴുത്തച്ഛനായി അവതരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ കാലില്ലാക്കഥയ്ക്കു് തെളിവെന്തെന്നു ചോദിച്ചാൽ അവർ ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കുന്നതു മഹാഭാരതം ദ്രോണപർവത്തിലെ

“വാരണവീരൻ തലയറ്റു വില്ലറ്റു
വീരൻ ഭഗദത്തൻ തന്റെ തലയറ്റു
നാലാമതാനതൻ വാലുമരിഞ്ഞിട്ടു
കോലാഹലത്തോടു പോയിതു ബാണവും.”

എന്ന വരികളാണ്. പ്രസ്തുതഗന്ധർവ്വൻ അർജ്ജുനനും ഭഗദത്തനും തമ്മിൽ നടന്ന യുദ്ധത്തിനു ദുഷ്ടസാക്ഷിയായിരുന്നു എന്നും അല്ലെങ്കിൽ ആ യുദ്ധം അത്തരത്തിൽ എഴുത്തച്ഛനു വർണ്ണിച്ച ഫലിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ലായിരുന്നു എന്നുമാണ് അവരുടെ വാദം. മഹാകവികൾ ക്രാന്തദർശികളാണെന്നും ഗന്ധർവന്മാർക്കുപോലും അദ്ദേശ്യങ്ങളായ വസ്തുക്കൾ അവർക്കു കാണാൻ കഴിവുള്ളതാണെന്നും ഇവിടെ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. താൻ ഗന്ധർവന്റെ അവതാരമാണെന്ന് എഴുത്തച്ഛൻതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നാണ് അവർ ഉന്നയിക്കുന്ന മറ്റൊരു വാദമുഖം. അതിന് അവർ ഗന്ധർവ്വചരിതം എന്ന ഒരു പഴയ ഭാഷാചമ്പുവിലുള്ള

“ഗന്ധർവ്വൻ പണ്ടു വാനോർനഗരിയിലനിശം
 പാടുവേണിരൂഗേഹേ
 ഗാന്ധർവത്തിനു മൃഗുണ്ടുഴകിനമധികം;
 പിന്നെ മറ്റുള്ളതൊപ്പം;
 സന്ധ്യാവേലയ്ക്കു ചെല്ലാഞ്ഞൊരുപൊഴുതു വലാ-
 രാതികോപേന ശാപാ-
 ലന്ധതം പൂണ്ടു ഭ്രമൗ പരിചിനൊടു പിറ-
 ന്നീടിനേൻ മാനുഷോ ഞാൻ”

എന്ന ശ്ലോകം പ്രമാണമായി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. അതിലെ മറ്റൊരു ശ്ലോകം

“ഞാനോ കേളമരാവതീലമരുവോൻ ഗന്ധർവ്വരാജൻ സലേ!
 വാനോർനാഥനഹേതുകോപി വെറുതേ നമ്മെശ്ശുപിച്ചിടിനാൻ;
 ദീനോഹം ധരണീതലേ പിറവി പൂണ്ടീവണ്ണമായിട്ടുമി-
 ത്തേനോലും മൊഴിമാർക്കു മാരമരണാതകം കുറച്ചിടിനേൻ.”

എന്നതാണ്. ഇതു ഹാസ്യപ്രധാനമായ ഒരു ചെറിയ ചമ്പുവാകുന്നു. ഇതിൽ ഗന്ധർവനെ ശപിക്കുന്നതു വ്യാസനല്ല, ദേവേന്ദ്രനാണ്. ഈ ഗ്രന്ഥം കാണാത്തതുകൊണ്ടു മാത്രമാണ് ചിലർ ആദ്യം ഉദ്ധരിച്ച ശ്ലോകം ഗുരുനാഥകൃതമാണെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നത്. അതിലെ തക്കിടിയും വിഡ്ഢിത്തവും എഴുത്തച്ഛന്റെ രസനയിൽനിന്ന് ഒരിക്കലും പുറപ്പെടാവുന്നതല്ലല്ലോ. ശ്രവണാനന്ദപ്രദമായ ശുകഗാനപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാ പകനെന്നല്ലാതെ എഴുത്തച്ഛൻ ഗന്ധർവ്വാംശസംഭവൻ എന്നു പറയുമ്പോൾ അതിനു മറ്റൊരുർത്ഥമുവുമില്ല; ഉണ്ടാകാനാകാത്ത തരമില്ല; ഉണ്ടാകേണ്ട ആവശ്യമില്ല.

പേർ

എഴുത്തച്ഛന്റെ പേർ (1) ശങ്കരൻ, (2) സൂര്യനാരായണൻ, (3) രാമാനുജൻ, (4) രാമൻ എന്നിങ്ങനെ നാലു രൂപങ്ങളിൽ പ്രചരിക്കുന്നുണ്ട്. ഇവയെപ്പറ്റി പ്രാപ്താവസരമാകയാൽ ഇവിടെ ചർച്ചചെയ്യാം. ശങ്കരൻ എന്നായിരുന്നു പേരെന്നുള്ളതിനു തെളിവോ യുക്തിയോ

യാതൊന്നുമില്ല. “ഭവതു വദനബിംബം ശാങ്കരം പ്രീതയേ വഃ” എന്നു കോലത്തുനാട്ടു ശങ്കരകവിയെ പരാമർശിക്കുന്ന ഒരു ശ്ലോകം ചന്ദ്രോത്സവത്തിലുണ്ടല്ലോ. എഴുത്തച്ഛനെപ്പറ്റി അന്യഥാ യാതൊരു സൂചനയും ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണാത്തതുകൊണ്ടു പ്രസ്തുതനായ ശങ്കരൻ എഴുത്തച്ഛനായിരിക്കണമെന്നു കേരളത്തിലെ സാഹിത്യഗവേഷണചരിത്രത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ആരോ ഉൾപ്പെടുത്തി എഴുതുകയുണ്ടു്. അതു നിർമ്മൂലമാണെന്ന് ഇപ്പോൾ തെളിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തിനു വളരെ മുൻപുതന്നെ വിരചിതമായ ഒരു കൃതിയാണല്ലോ ചന്ദ്രോത്സവം. രാമാനുജൻ എന്ന സംജ്ഞയ്ക്കു കറേ പ്രാചീനതയുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കാം. 1018-ആണ്ടു മംഗലാപുരത്തുനിന്നു ബേസൽമിഷൻ അച്ഛന്ദുക്കർ കല്പിച്ചിൽ മുദ്രണം ചെയ്തു പ്രസിദ്ധീകരിച്ച കേരളോൽപത്തിയിൽ “ഇവയൊക്കെയും കലിയുഗത്തിൽ അല്ലബുദ്ധികളായിരിക്കുന്ന മാനുഷർക്കു വഴിപോലെ ഗൃഹിപ്പാൻ തക്കവണ്ണം തുഞ്ചത്തു രാമാനുജൻ ചൊന്ന കേരളനാടകം ഉപദേശമായി സംഗ്രഹിച്ചു. സാരന്മാർ അറിഞ്ഞുകൊൾകയും ചെയ്തു” എന്നീ പങ്ക്തികൾ കാണുന്നതിൽ നിന്നു പ്രസ്തുത നാമധേയത്തിന് ഒരു ശതകത്തോളം പഴക്കമുണ്ടെന്നു വിശദമാകുന്നു. ആ പേർ എങ്ങനെ വന്നു എന്നാണ് ഇനി പര്യായലോചിക്കേണ്ടതു്. രാമന്റെ അനുജനാകയാൽ എഴുത്തച്ഛനെ രാമാനുജൻ എന്നു വിളിച്ചുവന്നു എന്ന് ഒരു കൂട്ടരും വിശിഷ്ടാ ദൈവതമതസ്ഥാപകനായ രാമാനുജാചാര്യരുടെ ശിഷ്യനായി വിദേശങ്ങളിൽ താമസിച്ചുകാലത്തു് അദ്ദേഹം സ്വഗൃഹവിന്റെ നാമധേയം സ്വീകരിച്ചു എന്നു മറ്റൊരു കൂട്ടരും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഈ രണ്ടു മതങ്ങൾക്കും ഉപപത്തിയില്ല. രാമന്റെ അനുജൻ എന്നു വിളിക്കത്തക്കവണ്ണമുള്ള വ്യക്തിമാഹാത്മ്യമല്ലല്ലോ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നതു്. ശൈശവത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു കുടുംബാംഗങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും ഒരു പേർ നല്കിയിരിക്കണമെന്നും, അതു രാമാനുജൻ എന്നായിരിക്കുവാൻ ഇടയില്ലെന്നുമുള്ള വസ്തുത അല്ലമൊന്നാലോചിച്ചാൽ ആർക്കും ബോദ്ധ്യമാകുന്നതാണ്. ‘രാമാനുജൻ’ എന്നു പണ്ടും ഇന്നും കേരളീയർക്കു പേരില്ല. എഴുത്തച്ഛൻ രാമാനുജാചാര്യരുടെ ശിഷ്യനായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നവർക്കു സാഹിത്യചരിത്രത്തെപ്പറ്റി സൂക്ഷ്മമായ ജ്ഞാനം പോലുമില്ലെന്നു പറയേണ്ടിവരും. രാമാനുജാചാര്യരുടെ ജീവിതകാലം ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിലാണ്. സ്വഗൃഹവിന്റെ നാമധേയം ഉച്ചരിക്കുവാൻപോലും പാടില്ലെന്നു സൂതികൾ വിധിച്ചിരിക്കവേ, ആസ്തികനായ എഴുത്തച്ഛൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ സ്വായത്തമാക്കി എന്നു പറയുന്നതും അസംബന്ധമായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇനി ഏതോ ഒരു ശ്രീവൈഷ്ണവൻ ആചാര്യനാകുകനിമിത്തം എഴുത്തച്ഛൻ തന്റെ പേർ രാമാനുജനെന്നു മാറ്റി എന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നതായാൽ അതിനും യുക്തി ഭംഗമുണ്ടു്. എഴുത്തച്ഛന്റെ മതം വൈഷ്ണവമല്ല അദ്വൈതമാണ്. അദ്ദേഹത്തിനു വിഷ്ണുവിന്റെ നേർക്കായിരുന്നു അധികം ഭക്തി എന്നു സമ്മതിക്കാമെങ്കിലും സാധാരണ വൈഷ്ണവമതാനുയായികളെപ്പോലെ അദ്ദേഹം ശിവനിന്നു കനായിരുന്നില്ല എന്നുള്ളതിനു ധാരാളം തെളിവു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നല്കുന്നുണ്ടു്. പിന്നെ എങ്ങനെയാണ് ആ പേർ കടന്നുകൂടിയതെന്നാണെങ്കിൽ അതിന് ഒരു ഉപപത്തി പറയാം.

ചിറ്റൂർ ഗുരുമഠം

എഴുത്തച്ഛന്റെ മഹാസമാധി കൊച്ചിയിൽ ചിറ്റൂർ എന്ന സ്ഥലത്താണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി വലിയ പക്ഷാന്തരങ്ങൾക്കൊന്നും വഴിയുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എഴുത്തച്ഛൻ തന്റെ പ്രഥമശിഷ്യനായ കരുണാകരനോടും മറ്റൊരു ശിഷ്യനായ സൂര്യനാരായണനോടും കൂടി ഒരു സഞ്ചാരി എന്ന നിലയിൽ ഭാരതപ്പുഴയുടെ ഒരു പോഷകനദിയും ശോകനാശിനി എന്നു പേരുള്ളതുമായ നദിയുടെ വടക്കേക്കരയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ചിറ്റൂർദേശം സന്ദർശിക്കുകയും ആ ദേശത്തിൽ പ്രകൃതിയുടെ പ്രശാന്തരമണിയതയാൽ ആകൃഷ്ടനായി അവിടം തന്റെ വാസസ്ഥാനമാക്കുവാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തുകയും അക്കാലത്തു കേവലം കാന്നനനിർവീശേഷമായിരുന്ന ആ സ്ഥലം നാലായിരം പണത്തിനു ചമ്പത്തിൽ മനാടിയാരോടു തീറ്റവാങ്ങി നദീതീരത്ത് ഒരു ശ്രീരാമക്ഷേത്രവും ഒരു ശിവക്ഷേത്രവും പണി കഴിപ്പിക്കുകയും ശ്രീരാമക്ഷേത്രത്തിനു മുൻവശത്തു രണ്ടു വരിയായി പന്ത്രണ്ടു ഗൃഹങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചു. ആ ഗൃഹങ്ങളിൽ പന്ത്രണ്ടു തമിഴ്ബ്രാഹ്മണഗൃഹക്കാരെ കുടിയിരുത്തുകയും ചെയ്തു. ആചാര്യൻ പന്തിരായിരം പണം സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ പക്കൽ നിലനിറുത്തിയിരുന്നു എന്നും യുവാവും, ആധ്യാത്മികവിഷയങ്ങളിലെന്നപോലെ ലൌകികകാര്യങ്ങളിലും വിദഗ്ദ്ധനുമായിരുന്ന സൂര്യനാരായണനെ അങ്ങോട്ടയച്ച് ആ പണം കൂടി വരുത്തി ചെലവുചെയ്താണ്. ഈ പണികളെല്ലാം നടത്തിച്ചതെന്നും പഴമക്കാർ പറയുന്നു. പണി തീരുന്നതുവരെ എഴുവത്തു ഗോപാലമേനോന്റെ അതിഥികളായാണ് എഴുത്തച്ഛനും ശിഷ്യന്മാരും താമസിച്ചത്. ആ ഗോപാലമേനോൻ അനന്തരം കോപ്പസ്വാമികൾ എന്ന പേരിൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ അന്തേവാസിയായിത്തീർന്നു. പിന്നീടു പതിമൂന്നാമത്തെ ഗൃഹമായി തെക്കേ വരിയിൽ കിഴക്കേ അറ്റത്തു തനിക്ക് ഈശ്വരഭജനം, യോഗാഭ്യാസം മുതലായവ ചെയ്യുന്നതിനായി ഒരു മഠം പണിയിക്കുകയും ആ ഗ്രാമത്തിനു രാമാനന്ദാഗൃഹാരം എന്നു പേർ നല്കുകയും ആ അഗൃഹാരവും, അതിൽപ്പെട്ട ക്ഷേത്രങ്ങളും ബ്രാഹ്മണാലയങ്ങളും തന്റെ മഠവുംകൂടി ഗ്രാമജനങ്ങൾക്കു ദാനംചെയ്യുകയും ചെയ്തു. മേലും കുറേക്കാലം അവിടെ താമസിച്ച ലോകോപകാരംചെയ്യുകൊണ്ടു വിജയിക്കവേ ആ മഹാത്മാവ് ഒരു ധനമാസം ഉത്രം നക്ഷത്രത്തിൽ സമാധിയെ പ്രാപിച്ചു. എഴുത്തച്ഛൻ താമസിച്ചവന രാമാനന്ദാഗൃഹാരത്തിലെ ആ മഠത്തെയാണ് ചിറ്റൂർ മഠം എന്നു പറയുന്നത്. എഴുത്തച്ഛൻ ദാനംചെയ്ത അഗൃഹാരം ഇന്ന് ആറ്റിൻകര ഗ്രാമമെന്നും പുഴയ്ക്കൽ ഗ്രാമമെന്നും ചിറ്റൂർ തെക്കേ ഗ്രാമമെന്നുമുള്ള പേരുകളിൽ അറിയപ്പെടുന്നു. എഴുത്തച്ഛനാൽ സുമുഹൂർത്തത്തിൽ ദത്തമായ ആ ഗ്രാമം ഉത്തരോത്തരം ശ്രേയസ്സോടുകൂടി പരിലസിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ പന്ത്രണ്ടു മഠങ്ങൾ ഇപ്പോൾ മുന്തൂറിൽപ്പരമായി വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൊല്ലം 1094-ൽ ശ്രീരാമസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിലേക്കു മൂവായിരപ്പന്ത്രയ്യമേൽ കൊല്ലത്തിൽ ആദായമുള്ള വസ്തുക്കൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എഴുത്തച്ഛൻ ജീവിച്ചിരിക്കവേതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൽപ്രവൃത്തികൾ കണ്ടു സത്തുഷ്ടനായ ചമ്പത്തിൽ മനാടിയാർ താൻ വാങ്ങിച്ച നാലായിരം പണവും ശ്രീരാമസ്വാമിസന്നിധിയിൽ കെട്ടിവയ്ക്കുകയും എഴുത്തച്ഛൻ അതിൽ 1000 പണം വീതം ചമ്പത്തു, വടശ്ശേരി, എഴുവത്തു ഈ മൂന്നു വീടുകാരുടേയും പക്കലും, ബാക്കിയുള്ള ആയിരം പണം കൊച്ചി സർക്കാരിലും ഓരോരുത്തരും ക്ഷേത്രത്തിലേക്കു തൊണ്ണൂറു പറ നെല്ലു വീതം

പലിശ കൊടുക്കണമെന്നുള്ള വ്യവസ്ഥയിൽ ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. എഴുവത്തുവീട്ടുകാർ തങ്ങൾ വാങ്ങിയ സംഖ്യ ദേവസ്വത്തിൽ തിരിയെ ഏല്പിച്ചു; വടശ്ശേരി മന്നാടിയാരുടെ കടുംബത്തിൽനിന്നു ഇന്നും നെല്ലുളക്കുന്നുണ്ട്. കൊച്ചിസർക്കാർ കൊല്ലംതോറും ഏതാനും ഉറപ്പിക വിലത്തരമായി കൊടുക്കുന്നുണ്ട്. ശ്രീരാമസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ കൊല്ലംതോറും മീനമാസത്തിൽ ശ്രീരാമനവമിക്കു രഥോത്സവവും കന്നിമാസത്തിൽ നവരാത്രി പ്രമാണിച്ച് ഒൻപതു ദിവസം വിളക്കും മറ്റു വിശേഷാൽ അടിയന്തിരങ്ങളും ആഘോഷിക്കാറുണ്ട്. ആദ്യത്തെ ദിവസത്തെ വിളക്കിന് 'എഴുത്തച്ഛൻവിളക്ക്' എന്നാണ് പേർ പറയാറുള്ളതു്. ആ വിളക്കടിയന്തിരം സ്ഥലത്തെ നായന്മാരോടു വരിപിരിച്ചു ഗുരുമാത്തിൽനിന്നു മുടക്കംകൂടാതെ നടത്തിവരുന്നു. കഴിഞ്ഞ കണ്ടെഴുത്തുവരേയും പ്രസ്തുതവസ്തുവിന്റെ പട്ടയം എഴുത്തച്ഛന്റെ പേരിലായിരുന്നു എന്നു മറിയുന്നു. അവിടെ പുഴയുടെ മധ്യത്തിൽ ഉന്നതമായ ഒരു പാറ കാണുന്നുണ്ട്. അതിനെ എഴുത്തച്ഛൻ പാറ എന്നാണ് പറഞ്ഞുവരുന്നതു്.

ഗ്രാമപ്രതിഷ്ഠയെ തെളിയിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ

ഗ്രാമപ്രതിഷ്ഠയ്ക്കും മറ്റും ആസ്വദമായി നാലു സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. അവ എഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യപരമ്പരയിൽപ്പെട്ട ഏതോ ഒരു കവി നിർമ്മിച്ചതും ഗുരുമാത്തിലെ രേഖകളിൽനിന്നു പകർത്തി ഉറപ്പിച്ച ഭാഗങ്ങൾ മറ്റൊരു വിദ്വാൻ പുരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. അവ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കേണ്ട ആവശ്യമുണ്ട്. ഭിത്തിവലയിതങ്ങളായ ഭാഗങ്ങൾ പിന്നീടു പുരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളവയാണ്.

“ആചാര്യഃ പ്രഥമം നദീം വനമിദം ദൃഷ്ട്വാ(മുദം) പ്രാപ്തവാൻ
 നദ്യാസ്തിര(വനപ്രദേശ)വസതിം നിശ്ചിത്യ ശിഷ്യൈസ്സമം
 ലബ്ധ്യാ തദ്വനമത്ര ദേശപതിഭിശ്ചിത്യാ (സമസ്തം ഗുരു)
 രാമാനന്ദപുരാഭിധം ദ്വിജഗൃഹൈർഗ്രാമം ചകാരാലയൈഃ.

പൂർവേ ചിഞ്ചാഖ്യകല്യാപ്യഥ വരണദിശാ
 പത്രചര്യോപഥാന്തം
 യാമ്യേ നദ്യുത്തരാദുത്തരദിശി നിധന-
 ക്രോഡകേദാരകാന്തം
 അസ്തിൻ ദേശേ മഹാത്മാ (വിബുധജ)ന(വര)-
 സ്സൂര്യനാരായണാഖ്യ-
 സ്സമ്പദ്ദേശ്യാധിനാഥാദുദകമ(ഥ)സ ജ-
 (ഗ്രാഹ)കാരണ്യസിന്ധുഃ.

രാമാനന്ദഗ്രഹാരേ പ്രഥമമിഹ ശിവം
 സാംബമൂർത്തിം സവർഗ്ഗം
 സാക്ഷാദ്ദിഷ്ണഞ്ച രാമം ദ്വിജകലനിപുനൈഃ
 (സ്ഥാപയാമാസ) സൂര്യഃ
 (ദ)ധ്നാ(പ്യ)ന്നം സസർപ്പിസ്സധനഗൃഹഗണം

ഭൂസുരഭ്യോ ദന്ദൗ (സോ)
നാകന്യാന്തനസൗഖ്യം ധ്രുവമിതി മനന-
ന്യാസ്വദം ഭൂരിദാനം.

സമ്പൽ(ക്ഷേത്ര)മഹേശസപ്തതിവടശ്ശേര്യാഖ്യഗേഹേഷസൗ
ദന്തൈകൈകസഹസ്രകം പണധനം വൃദ്ധർത്ഥമദ്യർച്ചിതും
രാമാനന്ദപുരാലയേ (ദിശി) നവതൈകൈകധാന്യാഘ്രകം
പ്രത്യണ്ണതു (പരാ)ഖ്യമിത്യനമതിം തേഭ്യഃ പ്രതിജ്ഞാപിതഃ”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളുടെ കർത്താവിന്റെയാകട്ടെ പൂരയിതാവിന്റെയാകട്ടെ വൈദുഷ്യത്തെ പ്രശംസിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗം കാണാനില്ല; പക്ഷേ അതിനു വേണ്ടിയല്ലല്ലോ അവയെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചത്. കിഴക്കു പുളിക്കോൽതോട്ടം പടിഞ്ഞാറു പട്ടഞ്ചീരിപ്പാതയും തെക്കു പുഴയുടെ വടക്കേക്കരയും വടക്കു കൊല്ലങ്കോട്ടു പാടവുമാണ് എഴുത്തച്ഛൻ ചമ്പത്തിൽ കടുംബത്തിൽനിന്നു വിലയ്ക്കുവാങ്ങിയ സ്ഥലത്തിന്റെ അതിർത്തി എന്നു രണ്ടാംശ്ലോകത്തിൽ നിന്നു കാണാവുന്നതാണ്.

എഴുത്തച്ഛന്റെ സമാധി ഒരു ശുക്ലശിലകൊണ്ടു മൂടിയിട്ടുള്ളതും അദ്ദേഹം നിത്യമായി ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന മുറിയിൽ വടക്കേ അറ്റത്തു ദക്ഷിണമുഖമായി പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ളതാകുന്നു. എഴുത്തച്ഛന്റേതെന്നു ജനങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്ന യോഗദണ്ഡും മെതിയടികളും സമാധിക്കു കിഴക്കുവശം ഒരു പീഠത്തിൽ നിവീഷ്ടമായിരിക്കുന്നു. എല്ലാ ധനുമാസത്തിലും ഉത്രത്തിൻ നാൾ ഗുരുമാത്തിൽവെച്ച് എഴുത്തച്ഛന്റെ ശ്രാദ്ധം ആഘോഷിക്കുകയും അതിന്റെ ചടങ്ങായി ബ്രാഹ്മണസദ്യയും മറ്റും നടത്തുകയും ചെയ്യാറുണ്ട്. ഇതിനു “ഗുരുമാത്തിൽ ആരാധന” എന്ന പേർ പറയുന്നു. ഇത് എഴുത്തച്ഛന്റെ സമാധികാലം മുതൽ ഇന്നുവരെയും അവിച്ഛിന്നമായി നടന്നുവരുന്നുണ്ട്. 1043-ൽ ഗ്രാമത്തിൽ ഒരഗ്നിബാധയുണ്ടായി. ഏതാനും ഗൃഹങ്ങളും ഗുരുമാവും അനേകം താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങളും നശിച്ചുപോയി. എങ്കിലും യോഗദണ്ഡിനും പാദകങ്ങൾക്കും ഹാനി പറ്റിയില്ല എന്ന് 1904-ൽ പ്രസിദ്ധീകൃതമായ ഗുരുമാംവക വിജ്ഞാപനത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിൽ ഗ്രന്ഥങ്ങളെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള പ്രസ്താവന അത്ര ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ പ്രസിദ്ധ സംസ്കൃതപണ്ഡിതനായ ഡോ. ഏ. സി. ബർണ്ണൽ 1041-ആണ്ടിടക്കു താൻ ഗുരുമാം സന്ദർശിച്ചു എന്നും അപ്പോൾ അവിടെ പഴയത് എന്നു പറയുവാൻ ഭാഗവതം കിളിപ്പാട്ടിന്റെ ഒരു മാതൃക മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ എന്നും ബാക്കിയുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങൾ 1011-ആണ്ടിടയ്ക്കുണ്ടായ ഒരു അഗ്നിബാധയിൽ നശിച്ചുപോയെന്നു സ്ഥലവാസികൾ തന്നെ ധരിപ്പിച്ചു എന്നും രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. 1043 മുതൽ 1068 വരെ ഇരുപത്തഞ്ചുകൊല്ലം മാത്തിന്റെ സ്ഥിതി അനാഥപ്രായമായിരുന്നു. 1068-ൽ ചിറ്റൂർ ബീമത്തു ഗുരുദാസൻ കോപ്പമേനോന്റെ ഉത്സാഹത്താൽ അതു ജീർണ്ണോദ്ധാരണം ചെയ്യപ്പെട്ടു. ഇതാണ് ഗുരുമാത്തിന്റെ പശ്ചാൽകാലചരിത്രം.

രാമാനജനം സൂര്യനാരായണനം

മേല്പടി ശ്ലോകങ്ങൾ വായിച്ചാൽ തുഞ്ചന്റെ ശിഷ്യനായ സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛനാണ് ചിറ്റൂർ പഴ കണ്ടു സതുഷ്ടമായി അവിടെ ഗുരുമാവും മറ്റും പ്രതിഷ്ഠിച്ചതെന്നു തോന്നുന്നതു സാഭാവികമാണ്. ആചാര്യപദത്തിന് എഴുത്തച്ഛനെന്ന് അർത്ഥം കല്പിച്ചാൽ മതിയാകുന്നതും അതു ഗുരുവിനും ശിഷ്യനും ഒന്നുപോലെ യോജിപ്പിക്കാവുന്നതുമാകുന്നു. എന്നാൽ ഇവിടെ ഒന്ന് ആലോചിക്കേണ്ടതുണ്ട്. തുഞ്ചന്റെ ഭക്തനായ അന്തേവാസി എന്നുള്ളതിൽക്കവിഞ്ഞ് ഒരു വൈശിഷ്ട്യം സൂര്യനാരായണന് ഉണ്ടായിരുന്നതായി അറിയുന്നില്ല. 'ചൂരി' എന്ന സംക്ഷിപ്താഭിധാനത്താൽ വിദിതനായ അദ്ദേഹം ജാതിയിൽ തരകൻ(മക്കവഴി വെള്ളാളൻ) ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനുവേണ്ടി ചിറ്റൂരിലെ നായന്മാർ ധനമാസം ഉത്രത്തിൽ ശ്രാദ്ധം ആലോചിക്കത്തക്ക ഒരു മാഹാത്മ്യം അദ്ദേഹത്തിൽ ഐതിഹ്യം ആരോപിക്കുന്നില്ല. പ്രത്യുത തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛന്റെ സമാധിസ്ഥലമാണത് എന്നത്രേ ചിറ്റൂരിലെ സകല ജനങ്ങളുടേയും പരമ്പരാഗതമായ വിശ്വാസം; അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിൽ മാത്രമേ അത്തരത്തിലുള്ള ലോകാരാധനത്തിന് ഉപപത്തിയുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു സാക്ഷാൽ എഴുത്തച്ഛൻതന്നെയായിരുന്നു അവിടെത്തെ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കെല്ലാം കാരണഭൂതൻ എന്നും താൻ വൃദ്ധനും സന്യാസിയുമായിരുന്നതിനാൽ ആ സൽക്കർമ്മങ്ങളെല്ലാം തന്റെ ശിഷ്യനായ സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛനെക്കൊണ്ടു അദ്ദേഹം നടത്തിച്ചു എന്നുമാണ്. സന്യാസാശ്രമത്തിൽ ഗുരുനാഥൻ 'രാമാനന്ദൻ' എന്ന നാമം സ്വീകരിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. ആ നാമത്താൽ മുദ്രിതമാകുകയാലാണല്ലോ അദ്ദേഹം സ്ഥാപിച്ച ഗ്രാമത്തിനു രാമാനന്ദാഗ്രഹാരം എന്നു പേർ സിദ്ധിച്ചത്. കറേക്കാലം ഗുരുമാത്തിൽ താമസിച്ച് ആ യോഗിവാദ്യൻ അവിടെവെച്ചുതന്നെ മഹാസമാധിയെ പ്രാപിച്ചുമരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ ആ പ്രദേശത്തിന് ഇന്നു നാം കാണുന്ന മാഹാത്മ്യം ഒരു പ്രകാരത്തിലും സിദ്ധിക്കുന്നതിനു ന്യായമില്ല. ബർണ്ണൽസായിന്റെ അന്വേഷണകാലത്തു സാക്ഷാൽ എഴുത്തച്ഛൻതന്നെ അവിടെ താമസിച്ചിരുന്നതായാണ് ചിറ്റൂർക്കാർ അദ്ദേഹത്തെ ധരിപ്പിച്ചത്. സൂര്യനാരായണനെല്ലു തുഞ്ചന്റെ പേരാണ് ഇത്രയുമുള്ള പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. ഗുരുനാഥൻ തൃക്കണ്ടിയൂർ സ്വഗൃഹത്തിൽവെച്ചുതന്നെയാണ് അന്തരിച്ചതെന്നും അതിനുമുമ്പു പതിനാറു വയസ്സുള്ള തന്റെ ശിഷ്യനായ ഒരു യോഗി അവിടെ വരുമെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്കൽ തന്റെ ചുരൽക്കോലം ഭസ്മസഞ്ചിയും മെതിയടികളും ഭാഗവതം മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളും കൊടുക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം തന്റെ മരുമകളോടു പറഞ്ഞിരുന്നുവെന്നും അതുപോലെ ആ യുവാവ് (അതാണത്രേ സൂര്യനാരായണൻ) ആ സാധനങ്ങളെല്ലാം വാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോയെന്നും അവയെയാണ് ഗുരുമാത്തിൽ പിന്നീടു പ്രതിഷ്ഠിച്ചതെന്നുമുള്ള ഐതിഹ്യത്തിൽ അസംഭവ്യതാംശങ്ങൾ പലതും കാണുമാറുണ്ട്. സൂര്യനാരായണൻ എഴുത്തച്ഛൻ സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ ആചാര്യനായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നതിനും അപ്രതിഷേധ്യമായ ലക്ഷ്യം വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതു ശരിയാണെങ്കിൽ സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ അധീനതയിലും ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്തിലുമുള്ള ഏതെങ്കിലും മനോഹരമായ ഒരു സ്ഥലത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുമാം പണിയിക്കുകയും അതിന്റെ നിലനില്പിനു പര്യാപ്തമായ സ്വത്തു് ആ രാജാവിനെക്കൊണ്ടുതന്നെ ദാനം ചെയ്യിക്കുകയും ചെയ്യാമായിരുന്നു.

എന്നാൽ അദ്ദേഹം ആ മഠം പ്രതിഷ്ഠിച്ചതു കൊച്ചിയിലും ആയിരം പണം പലിശയ്ക്ക് ഏല്പിച്ചതു കൊച്ചിസർക്കാരിലുമായിരുന്നല്ലോ. ആദ്യം തൃശ്ശൂർനോടുള്ളടിയും പിന്നീടു തനിച്ച് സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛൻ ഗുരുമാത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നിരിക്കും. ഞാൻ ഇത്രയും ഇവിടെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്തത്. ‘രാമാനന്ദൻ’ എന്നത് എഴുത്തച്ഛൻ സന്യാസാശ്രമംവരിച്ചപ്പോൾ സ്വീകരിച്ച പേരാണ് തെളിയിക്കുവാനാണ്. അഥവാ സൂര്യനാരായണനാണ് ഗുരുമാത്തിൽ ആദ്യമായി പാർപ്പിച്ചു തുടങ്ങിയതെന്നു വന്നാൽപ്പോലും തന്റെ ഗുരുനാമത്തെ നാമധേയമാണ്. അദ്ദേഹം അഗ്രഹാരത്തിനു നല്ലിയതെന്നുള്ള ഉപഹത്തിന് അതു പ്രതിബന്ധമാകുന്നില്ല. രാമാനന്ദൻ എന്നായിരുന്നു എഴുത്തച്ഛന്റെ അക്കാലത്തെ പേരെന്നു വരുമ്പോൾ ‘രാമാനന്ദൻ’ എന്ന പദം അനന്തരകാലങ്ങളിൽ ഉച്ചാരണവൈകല്യത്താൽ രൂപഭേദം പ്രാപിച്ചു ‘രാമാനന്ദൻ’ എന്നായി പരിണമിച്ചതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടുവാനുണ്ടില്ല. പ്രസ്തുതസംജ്ഞയ്ക്ക് അന്തരത്തിൽ സംഭവിച്ച ഒരു പരിണാമമാണ് ‘രാമാനന്ദൻ’ എന്ന ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

രാമൻ

ഈ സന്യാസത്തിനു മുമ്പുള്ള പേരെന്തെന്നു തിരഞ്ഞുപിടിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈ വിഷയത്തിൽ 949-ആണ്ടു മുതൽ 1006-ആണ്ടുവരെ ജീവിച്ചിരുന്ന പുനശ്ശേരി ശ്രീധരൻനമ്പിയുടെ ഭാഗവതം ഏകാദശം കിളിപ്പാട്ടിൽനിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന വരികൾ മാർഗ്ഗദർശനം നൽകുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു:

“ബാദരായണമുഖനിർഗ്ഗതം ഭാഗവതം
സ്തൂന്ധങ്ങളതിലേഴുമഞ്ചമുള്ളതിലിഹ

തൃശ്ശൂർ മേവം രാമദാസനാമെഴുത്തച്ഛൻ
അച്യുതൻതങ്കൽ ഭക്തി മുഴുക്കനിമിത്തമായ്

നവമസ്തൂന്ധത്തോളമുള്ളൊരു കഥയെല്ലാം
ഭാഷയിലൊരു ഗീതമായുരചെയ്യാൻ (മൂന്നാ)”

രാമദാസൻ എന്ന സമസ്തപദത്തിൽ വർണ്ണദ്വൈതകമായ ദാസംലക്ഷണം തള്ളിയാൽ അവ ശേഷിക്കുന്നതു രാമശബ്ദമാണല്ലോ. അപ്പോൾ ശ്രീധരൻനമ്പിയുടെ കാലത്ത് എഴുത്തച്ഛന്റെ പേർ രാമനാണെന്നു പണ്ഡിതന്മാർ വിശ്വസിച്ചിരുന്നതായി സങ്കല്പിക്കാം. എഴുത്തച്ഛൻ രാമനെ പേരിൽതന്നെ ഒരു ജ്യേഷ്ഠനാണായിരുന്നെന്നതു ഈ സങ്കല്പത്തിനു ബാധകമല്ല. എഴുത്തച്ഛൻ അധ്യാത്മരാമായണം രചിക്കുന്ന കാലത്ത് ആ ജ്യേഷ്ഠൻ വലിയ ശിഷ്യസമ്പത്തുള്ള ഒരു ആചാര്യനായിരുന്നുവല്ലോ. അവർ തമ്മിൽ പ്രായംകൊണ്ട് അടുപ്പമുണ്ടായിരുന്നതായി ആ പ്രസ്താവന തോന്നിക്കുന്നില്ല. അദ്ദേഹം എഴുത്തച്ഛന്റെ അമ്മയുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ പുത്രനായിരുന്നു എന്നും എഴുത്തച്ഛന്റെ യൌവ്വനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു വാർദ്ധക്യമായിരുന്നു എന്നും വരാവുന്നതാണ്. രാമൻ സന്യാസാശ്രമത്തിൽ രാമാ

നന്ദനാകുന്നതു സ്വാഭാവികവുമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ട് എഴുത്തച്ഛന്റെ ബാല്യകാലത്തിലെ നാമധേയം രാമനെന്നായിരുന്നു എന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിൽ അനൗചിത്യമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലം

എഴുത്തച്ഛന്റെ ജീവിതത്തെ കൊല്ലം 600-ആണ്ടുമുതൽ 800-ആണ്ടുവരെ പല ഘട്ടങ്ങളിലേക്കും ഗവേഷകന്മാർ കൊണ്ടുപോകാറുണ്ട്. 600-ആണ്ടിടയ്ക്കല്ലെന്ന് ഉറപ്പിച്ചുതന്നെ പറയാവുന്നതാണ്. അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിൽ കൃഷ്ണഗാഥാകാരനെക്കാൾ പ്രാക്തനനാണ് എഴുത്തച്ഛൻ എന്നു വരേണ്ടതു ഭാഷാരീതി നോക്കിയാൽ അതിനു യാതൊരു പഴുതുമില്ലാത്തതുമാകുന്നു. കണ്ണശ്ശനും എഴുത്തച്ഛനും സമകാലികന്മാരായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നതും അസംബന്ധമാണ്. ആ രണ്ടു മഹാകവികളുടേയും സംഭാഷണമാണെന്നു ചിലർ കരുതാറുള്ളു

“ചൂടായ്യിൽതത്തുളസീദളം യമഭടത്തല്ലിങ്ങു ചൂടായ്വരും;
പാടായ്യിൽത്തിരുനാമമനകഭടന്മാരങ്ങു പാടായ്വരും;
കൂടായ്യിൽസുകൃതങ്ങൾ ചെയ്വതിനഹോ പാപങ്ങൾ കൂടായ്വരും;
വീടായ്യിൽക്കടമേവനും നരകമാം നാടങ്ങു വീടായ്വരും”

എന്ന ശ്ലോകം വെൺമണി അച്ഛൻനമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ അപ്പൻ വിഷ്ണുനമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കൃതിയാണെന്ന് ഇപ്പോൾ അനിഷേധ്യമായി തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

എഴുത്തച്ഛൻ തന്റെ കാലത്തു സാമാന്യജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്ന മലയാളഭാഷയിലാണ് കാവ്യങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചത്. എന്നാൽ അവയിലും ചില പഴയ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം എപ്പോഴെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ അല്ലാലും സഹായിക്കുന്നുണ്ട്. (1) ചേൽക്കണ്ണി, (2) മയ്യൽ (മോഹം), (3) ഒക്കത്തക്ക, (4) വീരയേ, (5) അടയ (മുഴുവൻ), (6) മുനിവു (കോപം), (7) ഇകലിൽ (യുദ്ധത്തിൽ), (8) മറുകി (തിളച്ചു), (9) ഇടർ (ദുഃഖം), (10) തുമ (സത്യം) മുതലായ പദങ്ങളും (1) എവിടത്തു പാർത്ഥൻ, (2) ജീവിക്കയിൽ, (3) സത്യമായ് വന്നുതാവു, (4) ശുശ്രൂഷ ചെയ്തു ഞായം, (5) സാദരം നല്കു പിതൃക്കൾക്കും, (6) ഭക്തന്മാർ വിഷയമായ്, (7) രാക്ഷസരാജാവായ രാവണഭഗിനി ഞാൻ, (8) കീകസാത്മജകലനാശകാരിണിയായേ, (9) കാടിച്ചു കണ്ടായോ നി തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങളും നോക്കുക. ഉപോത്തമമായ പ്രയോഗത്തിൽ കാണുന്ന ‘എ’ എന്ന പാദ പൂരകമായ നിപാതം നിരണംകവികളുടെ കാലത്തു പ്രചാര പ്രചാരമായിരുന്നു; എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തും അതിന് അങ്ങിങ്ങു പ്രവേശമുണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നുണ്ട്. ആകെക്കൂടി ഭാഷാഗതി നോക്കിയാൽ എഴുത്തച്ഛൻ കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിലാണ് ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. ആ ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലോ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലോ എന്നു മാത്രമേ പരിശോധിക്കേണ്ടതായുള്ളൂ.

എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധം

മുൻപ് ഉദ്ധരിച്ച ഗുരുമന്ത്രങ്ങളിൽ 'നാകസ്യാന്തസൗഖ്യം' എന്നൊരു പാദം കാണാൻ കഴിയും. അതിന് ഒരു കലിവാചകത്തിന്റെ സ്വരൂപമുണ്ടെന്നു തീർച്ചയായി പറയാം. 'ധർമ്മമെന്നു' അതിനപ്പുറമുള്ള പദവും ആ വിഷയത്തിൽ ജ്ഞാപകമാണ്. അങ്ങനെയൊന്നിൽ ഗ്രാമദാനം 723-ആണ്ടു തുലാമാസം 11-ആംനയാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. 'ദ്രാഗ്നാ(പ്ര)ന്നം സസർപ്പിഃ' എന്ന വാചകത്തിന് ആ ലക്ഷണമില്ല. ഗ്രാമദാനം സംബന്ധിച്ച് ഒരു ശാസനപത്രം ഗുരുമന്ത്രത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും 1046 ഇടയ്ക്ക് അതു താൻ കണ്ടു എന്നും ബർണ്ണൽ പറയുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ അതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം അനുമതി ചെയ്ത് എഴുതപ്പെട്ടത് ക്രി. പി. പതിനേഴാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ, അതായതു കൊല്ലം 875-ആണ്ടിടയ്ക്കു, ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നാണ്. എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളിലേ ഭാഷാരീതി ഈ അനുമതിക്കു കടകവിരുദ്ധമായി നിലകൊള്ളുന്നു. കാലഗണനയിൽ ഏതു കാരണവശാലോ ആ പണ്ഡിതന് ഒരു കുഴപ്പം പറ്റിപ്പോയിട്ടുണ്ടെന്നതു നിർവ്വിവാദമാണ്.

'നാകസ്യാന്തസൗഖ്യം' എന്ന വാചകത്തിൽ കലിദിന സൂചനയില്ലെന്നു പറയുന്നവർ എഴുത്തച്ഛനും മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയും സമകാലികന്മാരായിരുന്നു എന്നും ഭട്ടതിരി മുഖാന്തിരമാണ് എഴുത്തച്ഛൻ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായതെന്നും, അവിടെ വെച്ചാണ് അധ്യാത്മരാമായണം രചിച്ചതെന്നും, ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മൂലം ആദ്യമായി കേരളത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നതു 'പവിത്രകരസ്സര്യം' എന്ന കലിവാചകത്താൽ സൂചിതമായ കൊല്ലം 787-ആണ്ടു ചിങ്ങത്തിലായിരുന്നു എന്നും വാദിക്കുന്നു. 'പവിത്രം പരം സൗഖ്യം' എന്നൊരു ഭാഗം എഴുത്തച്ഛന്റെ അധ്യാത്മരാമായണം യുദ്ധകാണ്ഡത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടെന്നും അതു കലിവാചകമാണെന്നും അതനുസരിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ 787-ആണ്ടു ചിങ്ങമാസം 20-ആംനയാണ് എഴുത്തച്ഛൻ ആ ഗ്രന്ഥരചന സമാപിച്ചത് എന്നു സിദ്ധിക്കുമെന്നുംകൂടി അവർ പറയുന്നു. ഇവിടെ കലിയെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം രണ്ടു വാക്യങ്ങളും ഒന്നാതെന്നയാണെന്നും അധ്യാത്മരാമായണം മൂലം പരദേശത്തിൽ നിന്നു വന്നുചേർന്ന ദിവസം തന്നെ അതിന്റെ ഭാഷാനവദർശനം അവസാനിച്ചു എന്നു പറയുന്നതു അനുപപന്നമാകയാൽ 'പവിത്രം പരം സൗഖ്യം' തന്നെയാണ് പിന്നീടു ചരിത്രകാരന്മാരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ 'പവിത്രകരസ്സര്യം' എന്ന് ആകൃതിഭേദം കൈക്കൊണ്ടതെന്നും സങ്കല്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. തന്നിമിത്തം ആകെക്കൂടി പ്രകൃതത്തിൽ ചർച്ച ചെയ്യാനുള്ളതു എഴുത്തച്ഛൻ 729-ആണ്ടിടയ്ക്കോ 787-ആണ്ടിടയ്ക്കോ ജീവിച്ചിരുന്നതു എന്നു മാത്രമാകുന്നു. ഭട്ടതിരിയുടെ ബാല്യകാലത്തു എഴുത്തച്ഛനു മധ്യവയസ്സായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നവരുമുണ്ട്.

ഭട്ടതിരിയേയും എഴുത്തച്ഛനേയും സംഘടിപ്പിക്കുന്ന ഐതിഹ്യങ്ങൾക്കു വലിയ വിലയൊന്നും കല്പിക്കുവാൻ തോന്നുന്നില്ല. ഭട്ടതിരിയെ വാതരോഗം ബാധിച്ചപ്പോൾ അതിനു പ്രതിവിധിയെന്തെന്ന് അദ്ദേഹം ഒരു ദൂതൻമുഖാന്തരം എഴുത്തച്ഛനോടു ചോദിച്ചു എന്നും മത്സ്യം തൊട്ടുകൂട്ടണമെന്ന് എഴുത്തച്ഛൻ പറഞ്ഞയച്ചു എന്നും ഭട്ടതിരി ആ ഉപദേശത്തിന്റെ സാരം മനസ്സിലാക്കി മത്സ്യാദൃവതാരവർണ്ണനാത്മകമായ നാരായണീയം രചിച്ചു എന്നും ചിലർ പറയുന്നതു വിശ്വസിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗം കാണുന്നില്ല. ഭട്ടതിരിയുടെ നി

ലയിലുള്ള ഒരാളോടു ബ്രാഹ്മണരെപ്പറ്റി അളവറ്റ ഭക്തിയും ബഹുമാനവും ഉണ്ടായിരുന്ന എഴുത്തച്ഛൻ ഒരിക്കലും ആ ഭാഷയിൽ ഒരു ഉപദേശം നല്കിയിരിക്കാനിടയില്ല. രണ്ടാമതു നാരായണീയം ആരംഭിക്കുന്നതു തന്നെ മത്സ്യാവതാരകഥകൊണ്ടല്ല; മൃപുത്തിരണ്ടാം ദശകത്തിൽ മാത്രമാണ് ശ്രീമൽഭഗവതത്തെ അനുവർത്തിച്ച് അദ്ദേഹം ആ കഥ പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. അതിനു മുൻപുതന്നെ വരാഹം, നരസിംഹം, വാമനം, കൂർമ്മം എന്നിങ്ങനെ നാലവതാരങ്ങളേയും പറ്റിയുള്ള പ്രതിപാദനം കഴിയുന്നുണ്ട്. 762-ൽ ആണല്ലോ നാരായണീയരചന. അക്കാലത്തു ഭട്ടതിരി എഴുത്തച്ഛനോടു് ഉപദേശം ചോദിക്കണമെങ്കിൽ അന്ന് എഴുത്തച്ഛൻ അൻപതു വയസ്സോളമെങ്കിലും പ്രായമായിരിക്കണം. 787-ആണ്ടാണ് അധ്യാത്മരാമായണം തർജ്ജമ ചെയ്തതെങ്കിൽ അന്ന് 75 വയസ്സിനടുത്തു് എത്തിയുമിരിക്കണം. അധ്യാത്മ രാമായണത്തിനുമേലാണ് ഭാരതത്തിന്റെ രചന എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ആർക്കും വിപ്രതിപത്തിയുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ 75 വയസ്സിനു മേലാണ് എഴുത്തച്ഛൻ ഭാരതനിർമ്മിതിക്ക് ആരംഭിച്ചതെന്നു സങ്കല്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആ സങ്കല്പം യുക്തിസഹമല്ല. അതുകൊണ്ടു ഭട്ടതിരിയും എഴുത്തച്ഛനും തമ്മിൽ യാതൊരു സൗഹാർദ്ദബന്ധത്തിനും മാർഗ്ഗമില്ലാത്ത നിലയിൽ കൊല്ലം എട്ടാംശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലായിരുന്നു എഴുത്തച്ഛന്റെ ജീവിതം എന്നു നിർണ്ണയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ 'നാകസ്യാന്തനസൗഖ്യം' എന്നതു കലിവാചകമാണെന്നും 729-ആണ് എഴുത്തച്ഛൻ ജീവിച്ചിരുന്ന എന്നും അനുമാനിക്കുന്നതിൽ അസാംഗത്യമില്ല. പിന്നെയും കുറേക്കാലംകൂടി അദ്ദേഹം ഗുരുമഠത്തിൽ താമസിച്ചു ലോകാനുഗ്രഹം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നിരിക്കാം. ഇടയ്ക്ക് 'ഭാസ്വത്തുഞ്ചാഖ്യസന്മന്ദിര' എന്നിങ്ങനെ ഒരു സംസ്കൃതശ്ലോകം പത്രപങ്ക്തികളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയുണ്ടായി. അതിൽ 'ഹംസപ്രാപ്യം ന സൗമ്യം' എന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വർഗ്ഗാരോഹണകാലത്തെ ദ്വേതിപ്പിക്കുന്ന ഒരു കലിവാക്യമുണ്ടെന്നും കാണുമാറായി. അതു യഥാർത്ഥമായ ഒരു രേഖയാണെന്ന് എനിക്കു വിശ്വാസം വന്നിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ ആ വാക്യം സൂചിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ 732 ധനു 24-ആംനയാണ് എഴുത്തച്ഛന്റെ നിര്യാണം എന്നു ക്ലേശപ്പെടുത്തുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഏതായാലും 750-നു മേൽ എഴുത്തച്ഛൻ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കാൻ മാർഗ്ഗമില്ലാത്തതുകൊണ്ടും ത്രികരണപരിശുദ്ധമായ ജീവിതചര്യയിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ദീർഘായുഷ്ഠനായി 80 വയസ്സോളം ഐഹികയാത്ര ചെയ്തിരിക്കാമെന്ന് അനുമാനിക്കുന്നതിൽ അനുപത്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ടും ആ മഹാത്മാവിന്റെ ജീവിതകാലം കൊല്ലം 671-നും 750-നും ഇടയ്ക്കായിരുന്നു എന്ന് അനുമാനിക്കാവുന്നതാകുന്നു.

കടിയംകുളത്തു ശുപ്രമേനോന്റെ പ്രസ്താവന

കടിയംകുളം ശുപ്രമേനോൻ തേനാറിമാഹാത്മ്യം എന്ന കിളിപ്പാട്ടിൽ

“രാഘവനായ ഗുരുനാഥന്റെ കൃപാബലം
 ലാഘവമെന്നിയേ സംപൂർണ്ണമായുണ്ടാകേണം.
 ഗോവിന്ദാചാര്യപാദാംഭോരുഹജസ്സുക-
 ളാവോളം മമ മനോമുകരേ വിളങ്ങണം.

ചന്ദ്രദേശികാചാര്യനന്യദേശികന്മാരും
സാന്ദ്രകാരുണ്യമെന്നിൽ പ്രീതിപുണ്ടരുളേണം.

... ..

കരുണാമൃതപുരവരണാലയമായ
കരുണാകരാചാര്യപരണാംബുജം കൂപ്പി
സൂര്യജ്ഞാനാസകാരസൂര്യനായിടും ശ്രീമൽ-
സൂര്യനാരായണാചാര്യനേവാസിന്ദ്രന്മാരിൽ
പേരായിരത്തിലേറ്റം പേരിയന്നിടും ശ്രീമൽ-
പ്പേരുവെന്നലകിങ്കൽപ്പേരിയന്നുള്ളിടും
സച്ചിദാനന്ദാത്മകന്ദദ്വയനനാമയൻ
നിശ്ചലൻ നിരാകലനെന്നുടെ ഗുരുനാഥൻ
ശ്രീരാമാദികളായ മൂവൃശിഷ്യന്മാരോടും
സ്വൈരമെന്നകക്കാമ്പിൽ വാണീടവേണം സദാ.”

എന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അതിൽനിന്ന് എഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യനായ സൂര്യനാരായണന്റെ പ്രശിഷ്യനാണ് ശുപ്തമേനോൻ എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു എന്നും അതുകൊണ്ട് എഴുത്തച്ഛൻ എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു പറയുന്നതു ശരിയല്ലെന്നും ചിലർ വാദിക്കുന്നു. ശുപ്തമേനോൻ 940-ആണ്ടിടയ്ക്കു ജനിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹം ‘രാഘവനായ ഗുരുനാഥൻ’ എന്നു തേനാനിമാഹാത്മ്യത്തിലും ‘ഗോവൃന്ദാരകന്മാരും രാഘവാചാര്യന്മാരും ... .. തുണപ്പാൻവന്ദിക്കുന്നേൻ’ എന്നു കാവേരിമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ടിലും താൻ സ്മരിക്കുന്ന കല്ലേക്കുളങ്ങര രാഘവപ്പിഷാരടിയുടെ ശിഷ്യനായിരുന്നു എന്നും സൂക്ഷ്മമായി പറയാം. പിഷാരടി ടിപ്പുസുൽത്താന്റെ കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നതായി തെളിയുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതവും പത്താം ശതകത്തിലായിരുന്നു എന്നു വന്നുകൂടുന്നു. ശുപ്തമേനോന്റെ മറ്റൊരു ഗുരുവായ പേരുവും രാഘവനും സമവയസ്കന്മാരായിരുന്നിരിയ്ക്കുവാനാണ് ന്യായമുള്ളതു്. അങ്ങിനെ വരുമ്പോൾ സൂര്യനാരായണൻ 850-ആണ്ടിനുമുൻപു ജനിച്ചതായി സങ്കല്പിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ അന്തരിച്ചപ്പോൾ സൂര്യനാരായണൻ 16 വയസ്സുമാത്രമേ പ്രായമായിരുന്നുള്ളൂ എന്നു സമ്മതിച്ചാൽപ്പോലും ആ കൂടസ്ഥനായ ആചാര്യൻ 866 വരെ ജീവിച്ചിരുന്നതായി അംഗീകരിക്കേണ്ടിവരുന്നു. അങ്ങനെയായാൽ 781-ൽ അദ്ദേഹം ചെന്നകശ്ശേരി രാജധാനിയിൽ പോകത്തക്ക വയസ്സിൽ എത്തിയിരിക്കുവാൻ ഇടയില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ട് ഈ വാദം എഴുത്തച്ഛനേയും മേല്പുത്തൂരിനേയും ചെന്നകശ്ശേരി രാജാവിനേയും കൂടി ഘടിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നവർക്ക് ഒരവിധത്തിലും സഹായകമാകുന്നില്ല. ഒൻപതാം ശതകത്തിനു മുൻപുതന്നെ ശുകഗാന പ്രസ്ഥാനം ഭാഷയിൽ പ്രതിഷ്ഠയെ പ്രാപിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നുള്ള പരമാർത്ഥത്തെ ആർക്കും അന്യഥാ കരിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. അതിനാൽ ആ ശതകത്തിലേക്ക് എഴുത്തച്ഛനെ കടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുന്നത് അത്യന്തം യുക്തിഹീനമാകുന്നു. ശുപ്തമേനോന്റെ ‘അന്തേവാസിന്ദ്രന്മാരിൽ’ എന്ന പദപ്രയോഗം സൂര്യനാരായണന്റെ ശിഷ്യപ്രശിഷ്യപരമ്പരയെ പൊതുവേ പരാമർശിച്ച മാത്രമാണെന്നും പേരു ആ പരമ്പരയിൽപ്പെട്ട ഒരാളായിരുന്നു എന്നല്ലാതെ

സൂര്യനാരായണന്റെ നേരേശിഷ്യനല്ലായിരുന്നു എന്നും അനമാനിച്ചാലേ ആ പ്രയോഗം അർത്ഥവത്താകയുള്ളൂ; കരുണാകരനെഴുത്തച്ഛനെ അദ്ദേഹം ഒരു പ്രാക്കാലഗുരുവിന്റെ നിലയിൽ വന്ദിക്കുന്നതായും കരുതേണ്ടതാണ്.

എഴുത്തച്ഛന്റെ ഗുരുക്കന്മാർ

‘അഗ്രജൻ മമസതാം’ എന്ന തുടങ്ങുന്ന അധ്യാത്മരാമായണത്തിലെ വരികളിൽ നിന്ന് എഴുത്തച്ഛൻ രാമനാമയേയനായ ഒരു ഗുരുവുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ തന്നെയാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു ധാരാളം ശിഷ്യസമ്പത്തുണ്ടായിരുന്നു എന്നു വ്യക്തമാകുന്നതായി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അഗ്രജനെന്നും, വിദ്വച്ഛ്ഠേഷ്ടനായ മറ്റൊരു ഗുരുവെന്നും, രാമനെന്ന മൂന്നാമതൊരു ഗുരുവെന്നും ഇവിടെ അർത്ഥകല്പന ചെയ്യുന്നത് അസമഞ്ജസമാകുന്നു. അഗ്രജപദം ബ്രാഹ്മണപര്യായമായി പരിഗണിക്കണമെന്നു ചിലർ പറയുന്നത് അബദ്ധമല്ലെങ്കിലും പ്രകൃതത്തിൽ ആ അർത്ഥത്തിനു പ്രസക്തിയില്ല. രാമൻ എന്ന ജ്യേഷ്ഠൻതന്നെയായിരുന്നു എഴുത്തച്ഛന്റെ പ്രധാന ഗുരു. അദ്ദേഹവും നാട്ടെഴുത്താശാന്റെ വൃത്തി സ്വീകരിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കണം അദ്ദേഹത്തിന് ‘അനേകാനേവാസികൾ’ ഉണ്ടായത്. ആ അനേകവാസികളോടുകൂടി ‘മമ ഉൾക്കുരുനിൽ വാഴ്ത്തു’ എന്ന് എഴുത്തച്ഛൻ പറയുന്നതിൽ നിന്ന് അധ്യാത്മരാമായണം നിർമ്മിച്ച കാലത്തു രാമനെഴുത്തച്ഛൻ അധ്യാപകവൃത്തിയിൽ നൂതനനല്ലെന്ന് അനമാനിക്കാവുന്നതാണ്. ‘മുഖ്യന്മാരായ ഗുരുഭൃതന്മാർ മറ്റുള്ളൊരും’ എന്ന വരികളിൽ നിന്ന് എഴുത്തച്ഛനു വേറേയും ഗുരുക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്നതായും വെളിപ്പെടുന്നു. പക്ഷേ അവരാരെല്ലാമെന്ന് അദ്ദേഹം നമ്മെ അറിയിക്കുന്നില്ല. കേളപ്പൻ നീലകണ്ഠസോമയാജി അവരിൽ അന്യതമനായിരുന്നു എന്നുള്ള അഭിപ്രായം എനിക്കു സമ്മതമായി തോന്നുന്നില്ല. അതിനു തെളിവായി ഉദ്ധരിക്കുന്ന ‘അൻപേണമെൻ മനസി ശ്രീനീലകണ്ഠഗുരു’ എന്ന വരി കാണുന്ന ഹരിനാമകീർത്തനം എഴുത്തച്ഛന്റെ വരിയാണെങ്കിൽത്തന്നെയും അതു സോമയാജി ആണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നില്ല. സോമയാജി എഴുത്തച്ഛന്റെ വേദാന്തഗുരുവായിരുന്നു എങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ വേണ്ടിയിരുന്നു അധ്യാത്മരാമായണത്തിൽ ആദ്യമായി സ്മരിക്കുവാൻ. നിശ്ചയമായും നീലകണ്ഠൻ രാമനെഴുത്തച്ഛനെക്കാൾ പതിന്മുട്ടു വൈദിക്യവാനായിരുന്നു. വിശേഷിച്ചു രവിയിൽനിന്ന് ആത്തവേദാന്തശാസ്ത്രനുമായിരുന്നു. രാമഗീത, ലക്ഷ്മണോപദേശം മുതലായ വേദാന്തഘട്ടങ്ങൾ അടങ്ങിയ ഒരു കൃതിയുടെ ആരംഭത്തിൽ ആ പുണ്യശ്ലോകനെ എഴുത്തച്ഛൻ വന്ദിക്കാത്തത് അദ്ദേഹം തന്റെ ഗുരുവല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടാണെന്നു എനിക്കു് ഉറപ്പാക്കുവാൻ തോന്നുന്നുള്ളു. “രാമനാമാചാര്യനമാവോളം തുണയ്ക്കണം” എന്നു ദേവീമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ടിലും എഴുത്തച്ഛൻ തന്റെ ജ്യേഷ്ഠനെ വന്ദിച്ചിരിക്കുന്നു. “രാമഭക്താവ്യസായ രാമശിഷ്യൻ” എന്നു ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിലും കാൺമാനുണ്ടു്. അത് എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയാണോ എന്നു യഥാവസരം പരിശോധിക്കാം. എഴുത്തച്ഛനു വേദാന്തത്തിലൊഴികെ മറ്റു ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ അവഗാഹമുണ്ടായിരുന്നതായി തെളിയുന്നില്ല. എന്നാൽ ഭാഷാകവിതയ്ക്കു വേണ്ട സംസ്കൃതവൃൽപത്തി അദ്ദേഹത്തിനു സിദ്ധിച്ചിരുന്നു എന്നു നിസ്സംശയമായി പറയാം. അങ്ങിങ്ങു കവിയുടെ അനവധാനത

കൊണ്ടോ അവ്യൽപന്നതകൊണ്ടോ അലംഭാവംകൊണ്ടോ അപൂർവ്വം ചില അപശബ്ദങ്ങൾ കാണുമാനുണ്ടെങ്കിൽ അവയെപ്പറ്റി അത്രയൊന്നും അപലപിക്കേണ്ട ആവശ്യവും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. ഭാഷാകൃതിയാകുമ്പോൾ അത്രയൊക്കെ മതിയെന്നേ അക്കാലത്തെ പണ്ഡിതകവികൾ പോലും കരുതിയിരുന്നുള്ളൂ.

ജീവചരിത്രം

മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനെക്കാൾ വളരെ അധികമൊന്നും എഴുത്തച്ഛന്റെ ജീവചരിത്രത്തെപ്പറ്റി വ്യക്തമായി അവശേഷിക്കുന്നില്ല. ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ എഴുത്തച്ഛൻ ശമദമാദി ഗുണങ്ങളാൽ അലംകൃതനും മുമ്പുകഴുവുമായിത്തീർന്നിരിക്കണം. അദ്ദേഹം വിദേശങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു തമിഴിൽ വേദാന്തഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കുന്നതിനുവേണ്ട പാണ്ഡിത്യം ആ ഭാഷയിൽ സമ്പാദിച്ചുമാർന്നിരിക്കണം. സംസ്കൃതഭാഷയിലെ വേദാന്തഗ്രന്ഥങ്ങളും അദ്ദേഹം പരിശീലിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് ആന്ധ്രഭാഷ അറിയാമായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു തെളിവൊന്നുമില്ല. ഇദംപ്രഥമമായി കേരളത്തിൽ വന്നുചേർന്ന ആന്ധ്രലിപിലിഖിതമായിരുന്ന ഒരു അധ്യാത്മരാമായണഗ്രന്ഥം അദ്ദേഹം ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനുവേണ്ടി പകർത്തിയെന്നു പറയുന്നതു ശരിയല്ല. അതിനു വളരെ മുൻപുതന്നെ ആ ഗ്രന്ഥം കേരളീയവിദ്വാന്മാർ കാണത്തക്ക നിലയിലുള്ളതായിരുന്നു അവരും ആന്ധ്രചോളാദിദേശങ്ങളിലെ സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരും തമ്മിലുള്ള സൗഹൃദബന്ധം. എഴുത്തച്ഛൻ പ്രശസ്തനായതിനുമേലല്ല അധ്യാത്മരാമായണം ഭാഷയിൽ രചിച്ചതെന്നും പ്രത്യുത അധ്യാത്മരാമായണരചനയാണ് അദ്ദേഹത്തെ പ്രശസ്തനാക്കിയതെന്നും ഊഹിക്കുവാനാണ് ഔചിത്യം അധികമുള്ളത്. വിദേശസഞ്ചാരം കഴിഞ്ഞു യൗവനത്തിൽത്തന്നെ അദ്ദേഹം തിരിച്ചു തുക്കണ്ടിയൂരിലുള്ള സ്വഗൃഹത്തിൽ എത്തുകയും അവിടെ ഒരു പാഠശാല സ്ഥാപിച്ച് അധ്യാപകവൃത്തിയിൽ ഏർപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അവിടെവെച്ച് ആദ്യമായി അധ്യാത്മരാമായണവും പിന്നീടു ശ്രീമഹാഭാരതവും നിർമ്മിച്ചു. എഴുത്തച്ഛൻ വിവാഹംചെയ്തവോ എന്നും അതിൽ സന്തതിയുണ്ടായിരുന്നുവോ എന്നുമുള്ള ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം പറയുന്നതു സൂകരമല്ല. ബർണ്ണൽ, അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു മകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും ആ മകൾ പകർത്തിയ എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളാണ് ഗുരുമാത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചിരുന്നതെന്നും തദ്ദേശവാസികൾ പറഞ്ഞതായി രേഖപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നു. കുറ്റനാട്ടുള്ള ആമക്കാവ് എന്ന സ്ഥലത്തെ ഒരു കടുംബത്തിൽനിന്നായിരുന്നു എഴുത്തച്ഛൻ ദാരസം ഗ്രഹംചെയ്തത് എന്നൊരു ഐതിഹ്യമുണ്ട്. അതു വിശ്വസിക്കുവാൻ ന്യായമില്ല. ആ കടുംബക്കാരും എഴുത്തച്ഛന്മാർ തന്നെ. തന്റെ പത്നിയുടെ മരണാനന്തരം എഴുത്തച്ഛൻ വീണ്ടും ഗാർഹസ്ഥ്യബദ്ധനാകാതെ സന്യാസാശ്രമം സ്വീകരിക്കുകയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുണകർമ്മവിശേഷങ്ങളാൽ ആകൃഷ്ടരായി ഭക്തന്മാരും വിരക്തന്മാരുമായ പലരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്തേവാസിത്വം അംഗീകരിക്കുകയും അവരോടൊന്നിച്ച് അദ്ദേഹം പല പുണ്യസ്ഥലങ്ങളിലും പര്യടനം ചെയ്തും യദൃച്ഛയാ കിഴക്കൻ ചിറ്റൂരിൽ ചെന്നു ചേർന്ന് അവിടെ ശ്രീരാമക്ഷേത്രവും ഗുരുമാവും സ്ഥാപിക്കുകയും അതിൽപ്പിന്നീടു് അവിടെത്തന്നെ ഭഗവദ്യാനാനുസന്ധാനങ്ങളിൽ തൽപരനായി ആയുരന്തംവരെ കാലയാപനം ചെയ്തും ചെയ്തിരിക്കാം. കാലാന്തരത്തിൽ ഐതിഹ്യം

അദ്ദേഹം അവിവാഹിതനാണെന്ന വിചാരത്തിൽ മകളെ മരുമകളാക്കിയതായിരിക്കണം. എഴുത്തച്ഛന്റെ വംശം അദ്ദേഹത്തോടു കൂടി അന്യം നിന്നുപോയതായാണ് കേൾവി.

എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികൾ

(1) അധ്യാത്മരാമായണം, (2) ഉത്തരരാമായണം, (3) മഹാഭാരതം, (4) ദേവീമാഹാത്മ്യം, എന്നിവ എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളാണെന്നുള്ളതു നിർവിവാദംതന്നെ. (5) ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം, (6) ശതമുഖരാമായണം, (7) ശ്രീമദ്ഭാഗവതം, (8) ഹരിനാമകീർത്തനം, (9) ചിന്താരതം, (10) കൈവല്യനവനീതം, (11) രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം, (12) കേരളനാടകം ഇവയെപ്പറ്റി ചർച്ചചെയ്തു തീരുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അഷ്ടാംഗഹൃദയത്തിന് എഴുത്തച്ഛൻ ഒരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നതിനു ആസ്പദമൊന്നുമില്ല. അദ്ദേഹം ശാക്തേയമതതത്വങ്ങളെ പരാമർശിച്ച് ഒരു നിബന്ധന നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള ഊഹവും ഭ്രമമൂലകമാകുന്നു. അദ്ദേഹം ശാക്തേയനായിരുന്നില്ല; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുവെന്നു ചിലർ വാദിക്കുന്ന നീലകണ്ഠസോമയാജിയുടെ തന്ത്രസംഗ്രഹം താന്ത്രികമതത്തെപ്പറ്റിയല്ല, ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റിയാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നതെന്ന് ഞാൻ അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശിവപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു കണ്ഠൻനമ്പ്യാരുടേതാണെന്ന് ഇപ്പോൾ പരിപൂർണ്ണമായി തെളിഞ്ഞിട്ടുള്ളതിനാൽ അതിനെപ്പറ്റി യാതൊരു വിമർശവും ആവശ്യകമല്ല. പാതാളരാമായണം കോട്ടയത്തു കേരള വർമ്മരാജാവിന്റെ കൃതിയാണെന്നുള്ളതിന് അതിൽത്തന്നെ തെളിവുണ്ട്.

കിളിപ്പാട്ട്, കിളിപ്പാട്ടിന്റെ ഉൽപത്തി

മലയാളഭാഷയിൽ കിളിയെക്കൊണ്ട് കഥ പറയിക്കുക എന്ന കവിതാ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവ് എഴുത്തച്ഛനെതന്നെയാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തിനുമുമ്പു ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ട്, സേതുബന്ധനം പാട്ട് എന്നിങ്ങനെ ചില ഭാഷാഗാനങ്ങൾ ആവിർഭവിച്ചുവെങ്കിലും അവയിൽ കിളിക്കു പ്രവേശം കാണുന്നില്ല. ആ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉൽപത്തിയെപ്പറ്റി പല പണ്ഡിതന്മാർ പലമാതിരി യുക്തികൾ ഉന്നയിക്കുന്നുണ്ട്. കവിക്ക് അറം തട്ടാതെയിരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണെന്ന് ഒരു കൂട്ടരും, പുരാണങ്ങൾ ശ്രകവ്യംകർഷിയുടെ മൂലത്തുനിന്നു പുറപ്പെട്ടതിനാൽ ആ ആഗമത്തെ ആസ്പദീകരിച്ചാണെന്നു മറ്റു ചിലരും, എഴുത്തച്ഛനു ഭഗവാൻ ശ്രകവ്യപത്തിൽ ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തു എന്നു വേറെ ചിലരും, സരസ്വതീദേവിയുടെ തൃക്കയ്യിലുള്ള ശ്രകത്തെക്കൊണ്ടാണ് കഥ പറയിക്കുന്നതെന്ന് അന്യരും, തമിഴിലെ പൈങ്കിളിക്കണ്ണി, പരാപരക്കണ്ണി എന്നീ കൃതികളെ അനുകരിച്ചാണ് എഴുത്തച്ഛൻ കിളിപ്പാട്ടുകൾ രചിച്ചതെന്ന് അഞ്ചാമതൊരു കൂട്ടരും പറയുന്നു. ഈ ഊഹങ്ങൾക്കൊന്നിനും ഉപപത്തി കാണുന്നില്ല. ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ ആരംഭകാലംമുതൽ യാതൊരു കവിയും ഭയപ്പെടാത്ത അറയിൽ എഴുത്തച്ഛൻ ഭിതനായി എന്നു വരാവുന്നതല്ല. അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങളിൽ ശ്രകവ്യംകർഷിയുടെ ഉപദേശിച്ചതായി കാണുന്നതു ശ്രീമൽ ഭാഗവതം മാത്രമാകുന്നു. എഴുത്തച്ഛന്റെ കിളി, പെണ്ണാണ്, ആണല്ല, എന്നും ഇവിടെ ഓർമ്മിക്കേണ്ടതുണ്ട്. എഴുത്തച്ഛനു ഭഗവാൻ ശ്രകവ്യപത്തിൽ ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തു എന്നുള്ളതു കേവലം കല്പനയാണ്. അവിടെയും ശ്രകിയുടെ പ്രസക്തി കാണുന്നില്ല.

ല്ലോ. സരസ്വതീദേവിയുടെ കിളിയെക്കൊണ്ടാണ് താൻ പാടിക്കുന്നതെന്ന് എഴുത്തച്ഛൻ ഒരിടത്തും പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല; വാസ്തവം അങ്ങനെയായിരുന്നാൽ അത് അദ്ദേഹം തെളിച്ചു തന്നെ പറയുമായിരുന്നു. അതു പ്രകൃത്യാ അസംഭവ്യവുമാണ്. പൈങ്കിളിക്കണ്ണിയെന്നും പരാപരക്കണ്ണിയെന്നും പറയുന്നതു തായ്യാനവസ്വാമികളുടെ രണ്ടു ഗാനങ്ങളാകുന്നു.

“അനമുടനാതിയളവമലൻറീവിർ
ചുന്തരവാൻ ചോതിതലംകമോ പൈങ്കിളിയേ?
അകമേവുമണ്ണലുകെന്നല്ലലല്ലോ ചൊല്ലി-
ച്ചുകമാന നീ പോയ്ച്ചുകം കൊടുമാ പൈങ്കിളിയേ”

എന്നു പൈങ്കിളിക്കണ്ണിയും,

“ചീരാരുന്തെയ്വത്തിരുവരുളാം പൂമി മുതർ
പാരാതിയാണ്ട പതിയേ പരാപരമേ;
ചിന്തിത്തതെല്ലാമെൻ ചിന്തെയറിന്തേയുതവ
വന്ത കരുണൈമഴെയേ പരാപരമേ”

എന്നു പരാപരക്കണ്ണിയും ആരംഭിക്കുന്നു. പരാപരക്കണ്ണി പൈങ്കിളിക്കണ്ണിയെക്കാൾ ദീർഘമാണ്. കേരളകാവ്യദിയിൽ കോവുണ്ണിനെടുങ്ങാടി, ‘അകമേവുമണ്ണൽ’ എന്നും ‘ചീരാരുന്തെയ്വം’ എന്നുമുള്ള കണ്ണികൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

“പൈങ്കിളിക്കണ്ണിയേ നോക്കിത്തൻകിളിപ്പാടു തൃശ്ശൂരും
തങ്കലാണ്ടൊരു ശീലിൽത്താൻ തംകമീരടി പാടിനാൻ”

എന്ന് അദ്ദേഹം കാരികയെഴുതി അതിന്റെ വൃത്തിയിൽ പൈങ്കിളിക്കണ്ണിയും പരാപരക്കണ്ണിയും നോക്കിയാണ് തൃശ്ശൂർഗുരുക്കൾ കിളിപ്പാട്ടുകൾ രചിച്ചതെന്നു പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്നു നിശ്ചയമായും ഒരു വസ്തുത അറിവില്ലാതിരുന്നിരിക്കണം. അത് എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലം കഴിഞ്ഞു പിന്നെയും ഒരു ശതകത്തിനുമേലാണ് തായ്യാനവർ ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നും അദ്ദേഹം പാണ്ഡ്യരാജാവായ വിജയരംഗചാക്കനാഥന്റെ കീഴിൽ തൃശ്ശൂർനാപ്പള്ളിയിൽ ഒരുദ്യോഗസ്ഥനായിരുന്നു എന്നും മരിച്ചത് 917-ആണ്ടിടയ്ക്കാണ് എന്നുമാകുന്നു. പൈങ്കിളിക്കണ്ണിയിലും മറ്റും കാണുന്നതല്ല കിളിപ്പാട്ടിലെ യാതൊരു വൃത്തവും എന്നും പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അതു നെടുങ്ങാടിതന്നെ സമ്മതിക്കുന്നുമുണ്ട്. എഴുത്തച്ഛൻ കാരികയെക്കൊണ്ടു പാടിക്കുന്നതു തന്റെ ഗാനം സംസ്കൃതകൃതിപോലെ പ്രൗഢമല്ലെങ്കിലും മധുരകോമളമാണെന്നും സാമാന്യജനങ്ങളെ ആകർഷിക്കുന്നതിന് അത്തരത്തിലുള്ള ഗാനത്തിനു പാടവമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നും വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നതിനാണെന്നു തോന്നുന്നു. ആ വ്യംഗ്യത്തിൽ കവിയുടെ ഔജ്വല്യരഹിതതയും ആത്മപ്രത്യയവും യൗഗപദ്യേനു അന്തർഭവിക്കുന്നു.

തമിഴിൽ കിളിയെക്കൊണ്ടു പാടിക്കുക എന്നൊരു കവി സമ്പ്രദായം പൂർവകാലങ്ങളിൽ തന്നെ പ്രചരിച്ചിരുന്നതായി കാണുന്നു. പ്രസിദ്ധ ശൈവസമയാചാര്യനായ തിരു ജ്ഞാന സംബന്ധമൂർത്തി നായനാർ തേവാരത്തിൽ ഈ സമ്പ്രദായത്തെ അനുകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“ചിരൈയാരുമടക്കിളിയേയിങ്കേ വാ; തേനോടു പാൽ
മുരൈയാലേ ഉണത്തരുവൻ; മൊയ്തുവളത്തൊടു തരളം
തുരൈയാരുങ്കുടറ്റോണിപുരത്തിചന്റുളം കുമിളം
പിരൈയാളൻതിരനാമമെന്നക്കൊരു കാർപേചായേ”

എന്ന കണ്ണി നോക്കുക. സംബന്ധർ ജീവിച്ചിരുന്നതു ക്രി. പി. ഏഴാം ശതകത്തിലായിരുന്നു. ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന മറ്റൊരു ശൈവസമയാചാര്യനായ മാണിക്യവാചകരും തിരുവാചകത്തിൽ

“ഏരാരുങ്കിളിയേയെങ്കൾപെരുതുരൈക്കോൻ
ചിരാർതിരനാമം തീർത്തുരൈയായ”

എന്നു പാടുന്നു. സംബന്ധരുടെ സമകാലികനും അദ്ദേഹത്തിനു സമസ്തസനായ ഒരു ശൈവസമയാചാര്യനുമായ തിരുനാവുകരേശു നായനാർ തേവാരത്തിൽ കയിലിനെക്കൊണ്ടു പാടിക്കുന്നുണ്ട്. ആദ്യത്തെ രണ്ടു കവികളായിരിക്കാം എഴുത്തച്ഛനു പ്രസ്തുതവിഷയത്തിൽ മാർഗ്ഗദർശികൾ.

കിളിപ്പാട്ടുവൃത്തങ്ങൾ

(1) കേക, (2) കാകളി, (3) കളകാഞ്ചി, (4) അന്നനട എന്നീ നാലുമാണ് കിളിപ്പാട്ടിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന വൃത്തങ്ങളിൽ പ്രധാനമായുള്ളവ. മണി കാഞ്ചി കളകാഞ്ചിയുടെ ഇടയ്ക്ക് അങ്ങിങ്ങു കടന്നുകൂട്ടുന്നു എന്നല്ലാതെ അതിൽ മാത്രം എഴുത്തച്ഛൻ ഒരു കഥാംശവും ആമുലാഗ്രം രചിച്ചതായി കാണുന്നില്ല. അന്നനട ആദ്യമായി പ്രവേശിക്കുന്നതു മഹാഭാരതം കർണ്ണപർവത്തിലും മൗസല പർവത്തിലുമാണ്. വൈചിത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി ചില പർവങ്ങളുടെ ആരംഭത്തിൽ മണികാഞ്ചി, ഉപനകാകളി എന്നീ വൃത്തങ്ങളും സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ദ്രുതകാകളിയെ കിളിപ്പാട്ടു വൃത്തങ്ങളുടെ സ്ഥാനത്തിൽ കയറ്റിയവരിൽ പ്രഥമഗണനീയൻ വാല്മീകിരാമായണകർത്താവായ കോട്ടയത്തു കേരളവർമ്മത്തമ്പുരാനാകുന്നു. എഴുത്തച്ഛനു ഹൃദ്യതമങ്ങളെന്നു തോന്നിയ നാലു വൃത്തങ്ങളിൽ കേകയും കാകളിയും കളകാഞ്ചിയും ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ മുൻപുതന്നെ പ്രയുക്തങ്ങളായിരുന്നു എന്നു ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടിൽനിന്നും മറ്റും നാം അറിയുന്നു. മണികാഞ്ചിയിലുള്ള ഒരീരടി ലീലാതിലകത്തിൽത്തന്നെ ഉദ്ധൃതമായിരിക്കുന്നു. ആ വൃത്തംകൊണ്ട് രാമചരിതകാരനും മറ്റും കൈകാര്യം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അന്നനടയുടെ ഉപജ്ഞാതാവ് എഴുത്തച്ഛനെന്നുതന്നെയാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്. കർണ്ണപർവത്തിനുമുൻപ് ആ വൃത്തം ഞാൻ ഭാഷയിൽ കണ്ടിട്ടില്ല.

തമിഴ്സാഹിത്യത്തിലും അതുളളതായി അറിയുന്നില്ല. പൂർവസൂരികൾ പ്രയോഗിച്ച വൃത്തങ്ങളെ സമഞ്ജസമായ രീതിയിൽ വ്യവസ്ഥാപനം ചെയ്യുകയും അന്നന്ന ഇദംപ്രഥമമായി കൂട്ടിച്ചേർക്കുകയാണ് എഴുത്തച്ഛൻ ഭാഷാ വൃത്തവിഷയത്തിൽ വരുത്തിയ പരിഷ്കാരമെന്നു സമഷ്ടിയായി പറയാം.

അദ്ധ്യാത്മരാമായണം

എഴുത്തച്ഛന്റെ വകയായി നമുക്ക് ഇപ്പോൾ ലഭിച്ചിട്ടുള്ള പ്രധാനകൃതികളിൽ അദ്ദേഹം ആദ്യമായി രചിച്ചത് അദ്ധ്യാത്മരാമായണമാണെന്നു നിശ്ചയിക്കാവുന്നതാണ്. കവിക്കു ഭാരതനിർമ്മാണത്തിന്റെ കാലത്തു സിദ്ധിച്ചിരുന്ന കൃതഹസ്തത രാമായണം നിബന്ധിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ആദ്യകാലത്തു സംസ്കൃതപ്രത്യയാന്തങ്ങളും അല്ലാത്തവയുമായ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്ന അതിരുകടന്ന ഔത്യക്യം പിന്നീടാണ് അദ്ദേഹത്തെ വിട്ടുമാറിയത്. “പപ്രച്ഛ നീയാരയച്ചവന്നു കപേ,” “അദ്യ വാ ശ്യാ വാ വരുന്നതുമുണ്ടു ഞാൻ,”

“ശ്രുത്യാ ഭരദ്വാജനിതഥം സമുതഥായ
ഹസ്തേ സമാദായ സാരൂഘ്യപാദ്യാദിയും
ഗത്യാ രഘുത്തമസന്നിധൗ സത്യാരം
ഭക്തൈവ പുജയിത്യാ സഹ ലക്ഷ്മണം
ദൃഷ്ട്യാ രമാവരം രാമം ദയാപരം
തുഷ്ട്യാ പരമാനന്ദാബ്ജൗ മുഴുകിനാൻ”

എന്നിങ്ങനെയുള്ള വരികൾ ഭാരതത്തിൽ ഉണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. ഔദ്ധത്യപരിഹാരത്തിനുവേണ്ടി രാമായണത്തിൽ കവി അനേകം ഈരടികൾ പ്രയോഗിക്കുന്നു.

“കാരണഭൂതന്മാരാം ബ്രാഹ്മണരുടെ ചരണാരുണാംബുജലിനപാംസുസഞ്ചയം മമ
ചേതോദർപ്പണത്തിന്റെ മാലിന്യമെല്ലാംതീർത്തു
ശോധനചെയ്തിടുവാനാവോളം വണങ്ങുന്നേൻ.”

“പാദസേവകനായ ഭക്തനാം ദാസൻ ബ്രഹ്മപാദജനജ്ഞാനിനാമാദ്യനായുള്ളോരു ഞാൻ
വേദസമ്മിതമായ് മുന്പുള്ള ശ്രീരാമായണം
ബോധഹീനന്മാർക്കറിയാവണ്ണം ചൊല്ലിടുനേൻ.”

... ..

“രാമനാമത്തെജ്ജപിച്ചോരു കാട്ടാളൻ മൂന്നും
മാമുനിപ്രവരനായ് വന്നതു കണ്ടു ധാതാ
ഭൂമിയിലുള്ള ജന്തുക്കൾക്കു മോക്ഷാർത്ഥമിനി
ശ്രീമഹാരാമായണം ചമയ്ക്കുന്നരുൾചെയ്തു.

വീണാപാണിയുമുപദേശിച്ചു രാമായണം
വാണിയും വാല്മീകിതൻനാവിന്മേൽ വാണിടിനാൾ.

വാണിടുകുവണ്ണമെൻ നാവിന്മേലേവം ചൊല്ലാൻ
നാണമാകുന്നതാനമതിനെന്താവതിപ്പോൾ?
വേദശാസ്ത്രങ്ങൾക്കധികാരിയല്ലെന്നതോർത്തു
ചേതസി സർവം ക്ഷമിച്ചീടുവിൻ കൃപയാലേ!”

എന്നും മറ്റുമുള്ള ശാലീനതാപ്രകടനവും ക്ഷമായാചനവും ആ ഗ്രന്ഥത്തിലാണല്ലോ കാണുന്നതു്.

അധ്യാത്മരാമായണം മൂലം

അധ്യാത്മരാമായണം അഷ്ടാദശമഹാപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നായ ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന എന്നാണ് പറയുന്നത്. ഉത്തരഭാഗം അറുപത്തൊന്നാമധ്യായം മുതലാണത്രേ അതു് ആരംഭിക്കുന്നത്.

“ശൃണ വത്സ പ്രവക്ഷ്യാമി ബ്രഹ്മാണ്ഡാവ്യം പുരാതനം
യത്ര ദ്വാദശസാഹസ്രം ഭാവികല്പകഥായതം.

പ്രക്രിയാഖ്യോനഃഷംഗാഖ്യ ഉപോദ്ഘാതസ്തുതീയകഃ
ചതുർത്ഥ ഉപസംഹാരഃ പാദാശ്ചത്വാര ഏവ ഹി.

പൂർവപാദദ്വയം പൂർവോ ഭാഗോഽത്ര സമുദാഹൃതഃ
തൃതീയോ മധ്യമോ ഭാഗശ്ചതുർത്ഥസ്തുത്തരോ മതഃ.”

എന്നു് ആ പുരാണത്തിൽത്തന്നെ കാണുന്ന വാക്യങ്ങളിൽനിന്നു പന്തിരായിരം ശ്ലോകങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിൽ പ്രക്രിയ, അനുഷംഗം, ഉപോദ്ഘാതം, ഉപസംഹാരം എന്നിങ്ങനെ നാലു പാദങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നും ആദ്യത്തെ രണ്ടു പാദങ്ങൾക്കു പൂർവഭാഗം എന്നും മൂന്നാമത്തേതിനു മധ്യമഭാഗമെന്നും നാലാമത്തേതിനു ഉത്തരഭാഗമെന്നും പേർ പറയുന്നു എന്നും കാണാം. പൂർവഭാഗത്തിൽ മുപ്പത്തെട്ടും മധ്യമഭാഗത്തിൽ എഴുപത്തിനാലും ഉത്തരഭാഗത്തിൽ നാലും അധ്യായങ്ങൾ അന്തർഭവിക്കുന്നു. ഉത്തരഭാഗത്തിലെ നാലധ്യായങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു് ഒരനുബന്ധംപോലെ ലളിതോപാഖ്യാനം നാലുതധ്യായങ്ങളിലായി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതുകൂടിച്ചേർന്നാലും ഉത്തരഭാഗത്തിൽ അറുപതു് അധ്യായങ്ങൾ പൂർണ്ണമാകുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമാണു് അധ്യാത്മരാമായണമെന്നുള്ള ബോധം അബദ്ധമാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കേരളത്തിൽ ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം എൺപത്തയ്യായിരം ഗ്രന്ഥം ഉൾക്കൊള്ളുന്നു എന്നൊരു ധാരണയുണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നു. ഔത്തരാഹപാഠത്തിലുള്ള മദ്ധ്യമഭാഗത്തിലെ എഴുപത്തിനാലധ്യായങ്ങൾ ഇവിടെ തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതായി വർദ്ധിക്കുന്നുമുണ്ടു്. അതിനെ അനുസരിച്ചാണ്.

“ബ്രഹ്മാണ്യമെൻപത്തയ്യായിരം ഗ്രന്ഥത്തിലതി-
നിർമ്മലമായിട്ടുള്ള മധ്യമഭാഗമിതു
ചൊല്ലിയേൻ തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതധ്യായമതു കേട്ടാൽ
കല്യാണം വരും കൈവല്യത്തെയും സാധിച്ചിടാം.”

എന്നു ബ്രഹ്മാണ്യപുരാണം കിളിപ്പാട്ടിന്റെ ഒടുവിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഏതായാലും അതൊന്നും ഉത്തരഭാഗത്തെ സ്മരണിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. അധ്യാത്മരാമായണത്തിനു സർവ്വതന്ത്ര സ്വതന്ത്രനായ നാഗേശഭട്ടന്റെ ശിഷ്യനും ശ്രംഗിവേദപുരാധീശനുമായ രാമവർമ്മരാജാവിനാൻ വിരചിതമായ ‘സേതു’ എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. ആ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ വാല്മീകിമഹർഷി ശ്രീമാന്റെ മഹാവിഷ്ണുത്വത്തെ അങ്ങിങ്ങു ഗുഹ്യമായി മാത്രമേ ആ വിഷ്ണുവിച്ചിട്ടുള്ളൂ എന്നും ആ തത്വത്തെ സ്പഷ്ടീകരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി പരമദയാലുവായ വേദവ്യാസൻ വാല്മീകിയുടെ ഇതിവൃത്തത്തെത്തന്നെ അധികരിച്ചു നാരദ ബ്രഹ്മസംവാദരൂപത്തിൽ ഒരു നവീനസംഹിത നിർമ്മിച്ചു് അതു ബ്രഹ്മാണ്യപുരാണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി എന്നും ആ സംഹിത നൈമിശാരണ്യത്തിൽവെച്ചു സൂതൻ മഹർഷിമാരെ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചു എന്നും പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. പണ്ടു പാർവതീ ദേവിയെ ശ്രീപരമേശ്വരൻ ശ്രവിപ്പിച്ചു പുരാണമാണ് അതെന്നു നാരദനോടു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഉമാമഹേശ്വരസംവാദരൂപത്തിൽ ബ്രഹ്മാവു നാരദനെ അതു ഗ്രഹിപ്പിച്ചതായും ആ ഘട്ടത്തിൽ ഉപന്യസിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതെല്ലാം ഗ്രന്ഥത്തിനു മഹിമാധിക്യം വരുത്തുന്നതിനായി കവി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള വിദ്യയാണ്. അത്തരത്തിലുള്ള ഏതു നൂതനകൃതിക്കും ആർഷച്ഛായ കൊടുത്തു ബ്രഹ്മാണ്യപുരാണാന്തർഗ്ഗതമാണെന്നു പറയുന്നതു കവികളുടെ സമ്പ്രദായവുമാണ്. അധ്യാത്മരാമായണത്തിൽ മാഹാത്മ്യ സർഗ്ഗം കൂടാതെ അറുപത്തിനാലു സർഗ്ഗങ്ങളും അവയിൽ നാലായിരത്തിരുന്നൂറു ശ്ലോകങ്ങളും അടങ്ങുന്നു. കവിതയിൽ ജീവാത്മപരമാത്മസ്വരൂപം മുതലായ തത്വചിന്തകൾക്കാണ് ഗ്രന്ഥകാരൻ പ്രാധാന്യം നല്കിയിട്ടുള്ളതെങ്കിലും ഭാവനാസുന്ദരങ്ങളായ ഭാഗങ്ങളും ധാരാളമുണ്ട്. വനവാസത്തിനു തന്നോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു സീതാദേവിയോടു ‘മാ വിഘ്നം കരു ഭാമിനി’ എന്നുംമറ്റും ശ്രീരാമനെക്കൊണ്ടു പറയിക്കുമ്പോൾ കവി തന്റെ നായകനെ മനുഷ്യനിർവീശേഷനായി മാത്രമേ കരുതുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ അത്തരത്തിലുള്ള വിസ്മിതി അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ വിരളമായേ പറ്റിയിട്ടുള്ളൂ എന്നും പറയേണ്ടതുണ്ട്.

മൂലഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അർവാചീനത

വാസ്കുവത്തിൽ പിന്നീടു് ഏതോ ഒരു കവി അധ്യാത്മരാമായണത്തിനു പ്രാചീനത വരുത്തുവാൻവേണ്ടി അത്തരത്തിൽ ഒരു കൃത്രിമം ചെയ്തു എന്നുള്ളതിനു ധാരാളം തെളിവുണ്ടു്. ക്രി. പി. 1548 മുതൽ 1598 വരെ ജീവിച്ചിരുന്ന ഏകനാഥൻ എന്ന മഹാരാഷ്ട്രഭാഷാ കവി അധ്യാത്മരാമായണം അർവാചീനമാണെന്നു പറയുന്നു. യുദ്ധകാണ്ഡം പതിമൂന്നാം സർഗ്ഗത്തിലെ ബ്രഹ്മസ്മൃതിയിൽ “വൃന്ദാരണ്യേ വന്ദിതവൃന്ദാരകവൃന്ദം വന്ദേ രാമം ഭവമുഖവന്ദ്യം സുഖകന്ദം” എന്നും “വന്ദേ രാമം മരതകവർണ്ണം മധുരേശം” എന്നുമുള്ള ശ്ലോകപാദങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ടു്. ശ്രീരാമനെ ശ്രീകൃഷ്ണരൂപത്തിൽ വന്ദിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയതു് രാമഭക്തനും ഔത്തരാഹരനുമായ രാമാനന്ദസ്വാമിയുടെകാലം മുതൽക്കാണ്. രാമാനന്ദന്റെ കാലം പ

തിന്നാലാം ശതകത്തിലുമാണ്. ഇതിൽനിന്ന് അധ്യാത്മരാമായണം എത്ര വളരെ പഴകിയതെന്ന നാം സങ്കല്പിച്ചാലും ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകത്തിലെങ്കിലും നിർമ്മിതമായ ഒരു കൃതിയെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടിവരുന്ന. വരരുചിയാണ് അധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ കർത്താവ് എന്നുള്ളതിനു യാതൊരടിസ്ഥാനവുമില്ല.

വിവർത്തനരീതി

എഴുത്തച്ഛന്റെ അധ്യാത്മരാമായണം കേവലം ഭാഷാന്തരോന്നയനമാണെന്നുപറയുവാൻ ആരെങ്കിലും ഒരുവെട്ടുന്നു എങ്കിൽ അവർ സഹൃദയന്മാരോ തത്വവേദികളോ അല്ല. അനുപദവിവർത്തനത്തിനു വിധേയങ്ങളായിട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങൾതന്നെയാണ് അധികം; എന്നാൽ പലതും മൂലത്തെ അതിശയിക്കുന്നവയാണ്. മൂലത്തിലെ ഗുണോത്തരങ്ങളായ ഭാഗങ്ങൾ പ്രായേണ വിട്ടുകളയാതെയും, ശൃഷ്ടങ്ങളായ അംശങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ചും സങ്കോചമോ വികാസമോ ആവശ്യമെന്നു തോന്നുന്ന ഘട്ടങ്ങളിൽ ആ കൃത്യം യഥാധോഗ്യം അനുഷ്ഠിച്ചും, ചിലപ്പോൾ വാല്മീകിരാമായണം, രഘുവംശം, ഭോജചമ്പു, കണ്ണശ്ശരാമായണം മുതലായ പൂർവകവിനിബന്ധനങ്ങളെ ഉപജീവിച്ചും, ചിലപ്പോൾ സ്വമനോധർമ്മസാഗരത്തിൽനിന്നു തന്നെ കല്പനാരത്നങ്ങൾ സമൃദ്ധിച്ചും, ഭക്തിസംവർദ്ധനത്തിന് എവിടെയും വ്യാഘാതരഹിതമായ മാർഗ്ഗം ഉൽഘാടനംചെയ്തും, വീരകരുണരസങ്ങളിൽ സന്ദർഭമനുസരിച്ചു നിപുണമായി ശ്രദ്ധിച്ചും, ശൃംഗാരഹാസ്യരസങ്ങൾകൊണ്ടു ഗംഭീരനായ ഒരു തത്ത്വോപദേശകന്റെ പീഠത്തിൽ ഉപവിഷ്ണുമായി വ്യംഗമര്യാദയിൽ മാത്രം വ്യാപാരംചെയ്തും, ഒരു സ്വതന്ത്രകാവ്യമാണ് ആ മഹാത്മാവു രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. രസാനുഗുണമായ പദസാമഗ്രി അദ്ദേഹത്തിന് ഏതവസരത്തിലും സ്വാധീനമാണ്; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷ യഥാവസരം ലളിതകോമളയായും പ്രൗഢോദാത്തയായും മാറിമാറി ഒരു വിദഗ്ദ്ധനർത്തകിയെപ്പോലെ സഹൃദയന്മാരുടെ ശ്രവണഹൃദയങ്ങളെ വശീകരിക്കുന്നു. അലങ്കാരപ്രയോഗത്തിൽ അദ്ദേഹം കൃഷ്ണഗാഥാകാരനെ അനുവർത്തിക്കുന്നില്ല; വ്യാസഭഗവാൻ തന്നെയാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ആ വിഷയത്തിൽ മാർഗ്ഗദർശി. തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൂക്തികൾക്ക് ഔചിത്യവും പ്രസാദവും ദ്വിഗുണീഭവിക്കുന്നതായാണ് ഭാവുകന്മാരുടെ അനുഭവം. ചുരുക്കത്തിൽ എഴുത്തച്ഛൻ സൈരസഞ്ചാരം ചെയ്യുന്ന കാവ്യാധ്യാവ് അനുകവികൾക്കു അനുഗമ്യമല്ല; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശൈലി അദ്ദേഹത്തിനമാത്രം കൈവന്നിട്ടുള്ള ഒരു അപൂർവ്വസിദ്ധിയാണ്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു ഈ തത്ത്വങ്ങൾ വിശദീകരിക്കുവാൻ ഉദ്യമിക്കാം.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ വിഷ്ണുദർശനം

മൂലം “തതഃ സ്മരൽസഹസ്രാംശുസഹസ്രസദൃശപ്രഭഃ
ആവിരാസീദ്ധരിഃ പ്രാച്യം ദിശാം വ്യപനയംസ്തമഃ.
കഥഞ്ചിദൃഷ്ടുവാൻ ബ്രഹ്മാ ദുർദുർഗമക്രതാത്മനാം
ഇന്ദ്രനിലപ്രതീകാശം സ്മിതാസ്യം പരമലോചനം
കിരീടഹാരകേയുരകണ്ഠലൈഃ കടകാദിഭിഃ
വിദ്രാജമാനം ശ്രീവത്സകൗസ്തുഭപ്രയോനിതം

സ്തുവദ്ദിസ്തനകാദൈവ്യ പാർഷ്വദൈ: പരിവേഷ്മിതം
ശംഖചക്രഗദാപദ്മവനമാലാവിരാജിതം
സ്വർണ്ണയജ്ഞാപവീതേന സ്വർണ്ണവർണ്ണാംബരേണ ച
ശ്രീയാ ഭൂമ്യാ ച സഹിതം ഗരുഡോപരി സംസ്ഥിതം
ഹർഷശ്ശർവ്വയാ വാചാ സ്തോതും സമുപചക്രമേ.”

പരിഭാഷ: “അന്നേരമൊരു പതിനായിരമാദിത്യന്മാ-
രൊന്നിച്ചു കിഴക്കുദിച്ഛയരുനതുപോലെ
പത്മസംഭവൻ തനിക്കുമേറേട്ടു കാണായ്വന്നു
പത്മലോചനനായ പത്മനാഭനെ മോദാൽ;
മുക്തന്മാരായുള്ളൊരു സിദ്ധയോഗികളാലും
ദുർദ്ദുർഗ്ഗമായ ഭഗവദ്ദ്രൂപം മനോഹരം.

ചന്ദ്രികാമന്ദസ്തിതസുന്ദരാനനപൂർണ്ണ-
ചന്ദ്രമണ്ഡലമരവിന്ദലോചനം ദേവം
ഇന്ദ്രനീലാഭം പരമിന്ദിരാമനോഹര-
മന്ദിരവക്ഷസമലം വന്ദ്യമാനന്ദോദയം.
വത്സലാഞ്ജനവത്സം പാദപങ്കജഭക്ത-
വത്സലം സമസ്തലോകോത്സവം സത്സേവിതം
മേരുസന്നിഭകിരീടോദ്യൽകണ്ഡലമുക്താ-
ഹാരകേയുരാംഗദകടകകടിസ്തുത്ര-
വലയാംഗുലീയകാദ്യഖിലവിഭ്രഷണ-
കലിതകളേബരം കമലാമനോഹരം
കരുണാകരം കണ്ടു പരമാനന്ദംപുണ്ടു
സരസിതഹദവൻ മധുരസ്സുടാക്ഷരം
സരസപദങ്ങളാൽ സ്തുതിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ.”

ശ്രീരാമന്റെ അഭിഷേകവാർത്ത കേട്ടു പൗരന്മാരുടെ ആഹ്ലാദം

മൂലം: “സ്ത്രീയോ ബാലാശ്ച വൃദ്ധാശ്ച രാത്രൗ നിദ്രാം ന ലേഭിരേ
കദാ ദ്രക്ഷ്യാമഹേ രാമം പീതകൗശേയവാസസം
സർവാഭരണസമ്പന്നം കിരീടകടകോജ്ജ്വലം
കൗസ്തുഭരണം ശ്യാമം കന്ദർപ്പശതസുന്ദരം
അഭിഷിക്തം സമായാതം ഗജാന്ദ്രൂഢം സ്ത്രീതാനനം
ശ്വേതച്ഛത്രധരം തത്ര ലക്ഷ്മണം ലക്ഷണാനിതം
രാമം കദാ വാ ദ്രക്ഷ്യാമഃ പ്രഭാതം വാ കദാ ഭവേൽ?
ഇത്യത്സുകധിയസ്സർവേ ബഭ്രുവഃ പുരവാസിനഃ.”

പരിഭാഷ: “സ്ത്രീബാലവൃദ്ധാവധി പുരവാസിക-
ളാബദ്ധകൗതൂഹലാബ്ധിനിമഗ്നരായ്
രാത്രിയിൽ നിദ്രയും കൈവിട്ടു മാനസേ
ചീർത്ത പരമാനന്ദത്തോടു മേവിനാൻ.

നമ്മുടെ ജീവനാം രാമകുമാരനെ
നിർമ്മലരത്നകിരീടമണിഞ്ഞതി-
രമ്യമകരായിതമണികണ്ഡല-
സമൃദ്ധശോഭിതഗണ്ഡസന്ദലങ്ങളും
പുണ്യരീകച്ഛദലോചനഭംഗിയും
പുണ്യരീകാരാതിമണ്ഡലതുണ്ഡവും
ചന്ദ്രികാസുന്ദരമന്ദസ്മിതാഭയും
കന്ദമുകുളസമാനദന്തങ്ങളും
ബന്ധുകസ്മുനസമാനാധരാഭയും
കന്ധരരാജിതകൗസ്മുദരത്നവും
ബന്ധുരാഭം തിരുമാറുമുദരവും
സന്ധ്യാഭ്രസന്നിഭപിതാംബരാഭയും
... ..
ക്ഷോണീപതിസുതനാകിയ രാമനെ-
ക്കാണായ്വരും പ്രഭാതേ ബത നിർണ്ണയം.

രാത്രിയാംരാക്ഷസിപോകുന്നതില്ലെന്നു
ചിർത്ത വിഷാദമോടൗത്തുകൃമുൾക്കൊണ്ടു
മാർത്താണ്ഡദേവനെക്കാണാഞ്ഞു നോക്കിയും
പാർത്തുപാർത്താനന്ദപൂർണ്ണാമൃതാബ്ധിയിൽ
വീണമുഴുകിയും പിന്നെയും പൊങ്ങിയും
വാനീടിനാർ പുരവാസികളാദരാൽ.”

വിരാഡന്റെ വരവ്

മൂലം: “തതോ ദദൃശുരായാനം മഹാസത്ത്വം ഭയാനകം
കരാളദംഷ്ട്രവദനം ഭീഷ്മയനം സ്വഗർജ്ജിതൈഃ
വാമാംസേ നൃസ്യശ്ശുലാഗ്രഗ്രഥിതാനേകമാനഷം
ഭക്ഷയനം ഗജവ്യാഘ്രമഹിഷം വനഗോചരം.”

പരിഭാഷ: “അന്നേരമാശ്രു കാണായ്വന്നിതു വരുന്നത-
ത്യുന്നതമായ മഹാസത്ത്വമത്യഗ്രാരവം
ഉച്ഛൃതവൃക്ഷം കരാളോജ്ജ്വലദംഷ്ട്രാനിത-
വക്ത്രഗഹവരം ഘോരാകാരമാരുണ്യനേത്രം
വാമാംസസന്ദലനൃസ്യശ്ശുലാഗ്രത്തിങ്കലുണ്ടു
ഭീമശാർദൂലസിംഹമഹിഷവരാഹാദി-
വാരണമൃഗവനഗോചരജന്തുക്കളും
പൃതഷ്മന്മാരും കരഞ്ഞേറ്റവും തുള്ളിത്തുള്ളി
പച്ചമാംസങ്ങളെല്ലാം ഭക്ഷിച്ചുഭക്ഷിച്ചുകൊ-
ണ്ടുച്ചത്തിലലറി വന്നീടിനാനതുനേരം.”

ജടായുവും രാവണനും

മൂലം: “ശ്രുത്യാ തൽ ക്രന്ദിതം ദീനം സിതായാ: പക്ഷിസത്തമഃ
 ജടായുരതമിതശ്ലീഘം നഖാഗ്രാത്തിക്ഷ്ണീതുണ്ഡകഃ
 തിഷ്ട, തിഷ്ടേതി തം പ്രാഹ കോ ഗച്ഛതി മമാഗ്രതഃ
 മുഷിത്വാ ലോകനാമസ്യ ഭാര്യാം ശൂന്യാദനാലയാൽ
 ശൂനകോ മന്ത്രപുതം ത്വം പുരോഡാശമിവാധ്യരേ?
 ഇത്യുക്ത്വാതീക്ഷ്ണീതുണ്ഡേന ചൂർണ്ണയാമാസ തദ്രഥം.”
 പരിഭാഷ: “ഇത്തരം സിതാവിലാപം കേട്ടു പക്ഷിദ്രുനം
 സതപരമുതഥാനംചെയ്തതിനാൽ ജടായുവും.

തിഷ്ട തിഷ്ടാഗ്രേ മമ സ്വാമിതൻ പനിയേയും
 കട്ടുകൊണ്ടെവിടേയ്ക്കു പോകുന്നു മൃഗാത്മാവേ,
 അധാരത്തിങ്കൽചെന്നു ശൂനകൻ മന്ത്രംകൊണ്ടു
 ശുദ്ധമാം പുരോഡാശം കൊണ്ടുപോകുന്നപോലെ?
 പദ്ധതിമധ്യേ പരമോദ്ധതബുദ്ധിയോടും
 ഗൃഹരാജനമൊരു പത്രവാനായുള്ളോരു
 കയ്റരാജനെപ്പോലെ ബദ്ധവൈരത്തോടതി-
 ക്രുദ്ധനായഗ്രേ ചെന്നു യുദ്ധവും തുടങ്ങിനാൻ.

അബ്ബിയും പത്രാനിലക്ഷ്മണുമായ്ച്ചമയുന്നി-
 തദ്രികളികുന്നു വിദ്രുതമതനേരം.

കാൽനഖങ്ങളെക്കൊണ്ടു ചാപങ്ങൾ പൊടിപെട്ടു-
 ത്താനനങ്ങളും പാരം മുറിഞ്ഞു വശംകേട്ടു
 തീക്ഷ്ണീതുണ്ഡാഗ്രംകൊണ്ടു തേർത്തടം തകർത്തിതു.”

ലങ്കാദഹനം

മൂലം: “തഥേതി ശണപട്ടൈശ്ച വസ്ത്രൈരന്യൈരനേകശഃ
 തൈലാക്കൈർവേഷ്ടയാമാസുർലാങ്ഗുലം മാരുതേർദൃശം,
 പൂച്ഛാഗ്രേ കിഞ്ചിദനലം ദീപയിത്വാഥ രാക്ഷസാഃ
 രജജ്ജിടിസ്സദൃശം ബധ്യാ യുത്വാ തം ബലിനോസുരാഃ
 സമന്താദ്ദ്രാമയാമാസുശ്ചോരോയമിതി വാദിനഃ
 തുര്യഘോഷൈർഘോഷയന്തസ്സാഡയന്തോ മുഹൂർമ്മുഹൂഃ
 ഹന്തുമതാപി തൽ സർവം സോഢം കിഞ്ചിച്ചി കീർഷ്ണനാ
 ഗത്വാ തു പശ്ചിമദ്വാരസമീപം തത്ര മാരുതിഃ
 ... ..
 ദദാഹ ലങ്കാമഖിലാം സാട്ടപ്രാസാദതോരണാം.”

പരിഭാഷ: “തിലരസാലുതാദിസംസിക്തവസ്തുങ്ങളാൽ

തീവ്രം തെരുതെരുച്ചുറ്റം ദശാന്തരേ
അതുലബലനചലതരമവിടെ മരുവിടിനാ-
നത്യായതസ്സുലമായിതു വാൽ തദാ.

വസനഗണമഖിലവുമൊടുങ്ങിച്ചമഞ്ഞിതു
വാലുമതീവ ശേഷിച്ചിതു പിന്നെയും.
നിഖിലനിലയനനിഹിതപട്ടാംബരങ്ങളും
നീളത്തിരഞ്ഞുകൊണ്ടെന്നു ചുറ്റിടിനാർ,
അതുമുടനൊടുങ്ങി വാൽ ശേഷിച്ചു കണ്ടള-
വങ്ങുമിങ്ങും ചെന്നു കൊണ്ടുവന്നിടിനാർ;
തിലജപൃതസുസ്നേഹസംസിക്കതവസ്തുങ്ങൾ
ദിവ്യപട്ടാംശുകജാലവും ചുറ്റിനാർ.

നികൃതി പെരുതിവന വസനങ്ങളില്ലൊന്നിനി
സ്നേഹവുമെല്ലാമൊടുങ്ങിതശേഷവും,
അലമലമിതമലനിവനത്രയും ദിവ്യനി-
താർക്കു തോന്നി വിനാശത്തിന്നെന്നാർ ചിലർ,
അനലമിഹ വസനമിതിനനലമിതി വാലധി-
ക്കാശു കൊള്ളത്തുവിൻ വൈകരുതേതുമേ.

പുനരവരുമതുപൊഴുതു തീ കൊളുത്തീടിനാർ
പുച്ഛാഗ്രദേശേ പുരന്ദരാതികൾ.

ബലസഹിതമബലമിവ രജജ്ജഖണ്ഡംകൊണ്ടു
ബധ്യാ ദൃഢതരം ധൃത്യാ കപിവരം
കിതവമതികളുമിതൊരു കള്ളനെനിങ്ങനെ
കൃത്യാ രവമരം ഗത്യാ പുരവരം
പറകളെയുമുടനാടനാഞ്ഞറഞ്ഞങ്ങനെ
പശ്ചിമദ്വാരദേശേ ചെന്നനന്തരം

... ..

അനലശിഖകളുമനിലസുതഹൃദയവും തെളി-
ഞ്ഞാഹന്ത വിഷ്ണുപദം ഗമിച്ചു തദാ;
വിണ്ഡുപതിയൊടു നിശിചരാലയം വെന്തോരു
വൃത്താന്തമെല്ലാമറിയിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
അഹമഹകികാധിയാ പാവകജ്യാലക-
ളംബരത്തോളമുയർന്നുചെന്നു മുദാ.

ളവനതലഗതവിമലദിവ്യരത്നങ്ങളാൽ
ഭൂതിപരിപൂർണ്ണമായുള്ള ലങ്കയും
പുനരനിലസുതനിതി ദഹിപ്പിച്ചിതെങ്കിലും

ഭ്രതിപരിപൂർണ്ണമായവനതള്ളതം.

ഉദ്ധരിച്ച ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്ന് എഴുത്തച്ഛന്റെ പ്രപഞ്ചനം, പ്രകാശനം, വിശദീകരണം, വികാരോദ്ദീപനം മുതലായ വിവിധകവിയർമ്മങ്ങളിലുള്ള പാടവം പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നതാണ്. ശ്രീരാമനും പരശുരാമനും തമ്മിലുള്ള സംവാദം, ശ്രീരാമനും ഖരദുഷണാദികളുമായുള്ള യുദ്ധം തുടങ്ങിയ ഘട്ടങ്ങൾ അദ്ദേഹം വളരെ വിസ്തരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശ്രീരാമനെ സ്മരിക്കുന്ന ഏതവസരങ്ങളിലും ആ ഭക്തോത്തമൻ അല്പഭാഷിയല്ല. ‘വാരിധിതന്നിൽത്തീരമാലകളെന്നപോലെ’യാണ് അവിടെയെല്ലാം പദപരമ്പരകൾ തിങ്ങിവിങ്ങിത്തള്ളിത്തുള്ളിപ്പൊങ്ങുന്നതു്. ശ്രീരാമന്റെ കഥ വിസ്തരിച്ച കേൾപ്പിക്കണമെന്നേ മൂലത്തിൽ പാർവതി പരമേശ്വരനോടു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നുള്ളൂ. പരിഭാഷയിൽ ആ പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉപോൽബലകമായി “കിംക്ഷണാനാനം കതോ വിദ്യാ” ഇത്യാദി സുപ്രസിദ്ധമായ സംസ്കൃതശ്ലോകം “കിംക്ഷണന്മാർക്കു വിദ്യയുണ്ടാകയില്ലയല്ലോ” എന്നും മറ്റും തർജ്ജമചെയ്തു ഘടിപ്പിക്കുന്നു. ദശരഥപത്നിമാരുടെ ഗർഭവർണ്ണനയും, മൂലത്തെ ആശ്രയിക്കാതെ,

“ഗർഭചിഹ്നങ്ങളെല്ലാം വർദ്ധിച്ചുവരുന്നോറു-
മുൾപ്രേമം കൂടെക്കൂടെ വർദ്ധിച്ചു നൃപേന്ദ്രനും
തൽപ്രണയിനിമാർക്കുള്ളാഭരണങ്ങൾപോലെ
വിപ്രാദിപ്രജകൾക്കും ഭൂമിക്കും ദേവകൾക്കും
അല്പമായ്ചമഞ്ഞിതു സന്താപം ദിനംതോറും”

എന്ന് അലങ്കാരപ്രയോഗംകൊണ്ടു് ഭാസുരത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ശ്രീരാമജാതകത്തെ അന്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്ന് ആർജ്ജിച്ച ജ്ഞാനംകൊണ്ടു് സമഗ്രരൂപത്തിൽ ആവിഷ്കരിക്കുന്നു.

“അലങ്കാരങ്ങൾപൂണ്ടു സോദരന്മാരോടുമൊ-
രലങ്കാരത്തെച്ചേർത്താൻ ഭൂമിദേവികു നാഥൻ.”

“ഭർത്താവിനധിവാസമുണ്ടായോരയോധ്യയിൽ-
പ്പൊൽത്താർമാനിനിതാനും കളിച്ചുവിളങ്ങിനാൾ.”

“വില്ലെടുക്കാമോ കലച്ചിടാമോ വലിക്കാമോ
ചൊല്ലുകെന്നതുകേട്ടു ചൊല്ലിനാൻ വിശ്വാമിത്രൻ,
എല്ലാമാമാകുന്നതു ചെയ്യാലും മടിക്കേണ്ട
കല്യാണമിതുമൂലം വന്നുകൂടീടുമല്ലോ.”

“ഇടിവെട്ടിടുംവണ്ണം വിൽ മുറിഞ്ഞൊച്ച കേട്ടു
നടുങ്ങി രാജാക്കന്മാരുരഗങ്ങളെപ്പോലെ;
മൈഥിലി മയില്ലേടപോലെ സന്തോഷംപൂണ്ടാൾ.”

“വനാടൻ നേത്രോല്ലലമാലയുമിട്ടാൾ മുന്നേ
പിന്നാലേ വരണാർത്ഥമാലയുമിട്ടിടനാൾ.”

“ഉണ്ടോ പുരുഷൻ പ്രകൃതിയെ വേറിട്ടു?
രണ്ടുമൊന്നത്രേ വിചാരിച്ചുകാണുകിൽ.”

“അങ്ങുചെന്നേറ്റുനേരം രാമസായകങ്ങൾകൊ-
ണ്ടിങ്ങിനി വരാതവണ്ണം പോയാർ തെക്കോട്ടവർ.”

“ആരുമില്ലെനിക്കു നിന്നെപ്പോലെ മുട്ടുന്നേരം.”

“ചെന്താർ ബാണനും തേരിലേറിനാനതുനേരം.”

“ജനകനരപതിവരമകൾക്കും ദശാസ്വന്തം
ചെമ്മേ വിറച്ചിതു വാമഭാഗം തുലോം”

“അവർമനസി മരുവിന തപോമയപാവക-
നദ്യ രാജ്യേ പിടിപെട്ടിതു കേവലം.”

എന്നിങ്ങനെയുള്ള രസനിഷ്ഠനികളായ അനേകം സൂക്തികൾ മൂലാന്തർഗ്ഗതങ്ങളല്ല. കൗസല്യോപദേശത്തിൽ വാല്മീകിയുടെ സുപ്രസിദ്ധമായ ‘രാമം ദശരഥം വിദ്ധി’ എന്ന ശ്ലോകം കൂടി ഭാഷാന്തരപ്പെടുത്തിച്ചേർക്കുന്നു. ദേവേന്ദ്രന്റെ അഹല്യാ ധർഷണഘട്ടത്തിലും മറ്റും മൂലത്തിൽനിന്നു കഥയ്ക്കു വ്യതിയാനം വരുത്തുന്നു. ശൂർപ്പണഖയുടെ കർണ്ണനാസികാച്ഛേദംകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാതെ “വാളറയൂരി കാതും മൂലയും മുക്കുമെല്ലാം” മുറിപ്പിക്കുന്നു. പുനംപോലും രാമായണചമ്പുവിൽ ‘മൂലയും മുക്കു’ മെന്നേ പറയുന്നുള്ളൂ. വാല്മീകിയിൽനിന്നു ‘കാതും മുക്കും’ പുനത്തിൽനിന്നു ‘മൂലയും’ ഇവിടെ എഴുത്തച്ഛൻ എടുത്തിരിക്കുന്നു. ആരണ്യകാണ്ഡത്തിലേ

“അശ്രേ യാസ്യാമൃഹം പശ്ചാൽ ത്വമന്വേഹി ധനർദ്ധരഃ
ആവയോർമ്മധുഗാ സീതാ മായേവാത്മപരാത്മനോഃ”

എന്ന പ്രസിദ്ധമായ രാമവാക്യം എഴുത്തച്ഛൻ

“മൂനിൽ നീ നടക്കണം വഴിയേ വൈദേഹിയും
പിന്നാലെ ഞാനും നടന്നിടുവൻ ഗതഭയം.

ജീവാത്മപരമാത്മാക്കൾക്കു മധ്യസ്ഥയാകും
ദേവീയാം മഹാമായാശക്തിയെന്നതുപോലെ”

എന്നാണ് തർജ്ജമ ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. അതിൽ എഴുത്തച്ഛൻ നോട്ടക്കുറവു പറ്റിയിട്ടുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നതു ക്ഷോദകക്ഷമമല്ല. “ആത്മപരാത്മനോഃ” എന്ന പദത്തിൽ മൂലകാരൻ

പ്രകൃമം തെറ്റിച്ചിട്ടുണ്ട്; അതനുസരിച്ചു മഹാകവി ജീവാത്മസ്ഥാനീയനായ ലക്ഷ്മണനെ മുമ്പിൽ നടത്തുന്നു. “ആത്മപരാത്മ നോർജ്ജീവേശയോർമ്മധ്യഗാ, ആശ്രയത്വവിഷയാ ത്തു ആഭ്യാം സംബദ്ധാ മായേവ” എന്ന് ഒരു ഭാഗം സേതുക്കാരൻ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. ജീവാത്മാവിന്റെ പ്രതിഭാസമാണ് ആദ്യം ദേഹികൾക്കുണ്ടാകുന്നത് എന്നുള്ളതുകൊണ്ടു ഭാഷയിൽ സ്വീകൃതമായ ആനുപൂർവ്വിയും അനുപപന്നമല്ല. ചാക്യാന്മാരും മറ്റും പ്രവചനത്തിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന കേരളീയമായ രാമായണ പ്രബന്ധത്തിൽ

“അഗ്രതോ ഗച്ഛ സൗമിത്രേ സീതാ ത്യാമനയാസ്യതു
പൃഷ്ഠതോഹം ഗമിഷ്യാമി സീതാം ത്യാമപി പാലയൻ”

എന്നൊരു ശ്ലോകമുണ്ട്. ആ ശ്ലോകം എഴുത്തച്ഛൻ ധരിച്ചിരിക്കാവുന്നതും തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിനു പ്രകൃതത്തിൽ താദൃശമായ ഒരു വ്യത്യാസം വരുത്തുന്നതു സമുചിതമാണെന്നു തോന്നിയിരിക്കാവുന്നതുമാണ്. ബാലകാണ്ഡത്തിൽ ശ്രീരാമനോടു ഗുഹൻ പറയുന്നു:

“ക്ഷാളയാമി തവ പാദപങ്കജം;
നാഥ! ദാരുദ്രഷഭോഃ കിമന്തരം?
മാനഷികരണചൂർണ്ണമസ്തി തേ
പാദയോരിതി കഥാ പ്രഥീയസി.

പാദാംബുജം തേ വിമലം ഹി കൃത്യാ
പശ്ചാൽ പരം തീരമഹം നയാമി;
നോ ചേത്തരീ സദ്യുവതീ മലേന
സ്യാച്ഛേദ്വിഭോ വിദ്ധി കടുംബഹാനിഃ”

എന്നീ പദ്യങ്ങൾ എഴുത്തച്ഛൻ തർജ്ജമചെയ്യാതെ വിട്ടതിനുള്ള കാരണം വ്യക്തമാകുന്നില്ല. ഗുഹന്റെ അഹല്യാമോക്ഷസൂചകമായ ആ നർമ്മാലാപം ഭക്തിരസത്തിന് അനുകൂലമാണെന്ന് അദ്ദേഹം കരുതിയിരിക്കണം. ഇതുപോലെ ശ്രീരാമന്റെ ബാല്യലീലകളെ വർണ്ണിക്കുന്ന ‘അംഗണേ രിംഖമാണം തം’ ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളും ഭാർഗ്ഗവസ്തുതിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന ‘അവിദ്യാകൃതദേഹാദി’ ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളും നിശാകരമഹർഷി സമ്പാതിക്കുപദേശിച്ച ‘ഗ്രീവാ ശിരശ്ച’ ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളും രാക്ഷസികൾ സീതാദേവിയെ ഭയപ്പെടുത്തുന്ന ഘട്ടത്തിലുള്ള ‘രാക്ഷസ്യോ ജാനകീമേത്യ’ ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളും വിഭീഷണൻ രാവണനോടുപദേശിക്കുന്ന ‘യാവന്ന രാമസ്യ ശിതാശ്ശിലീമുഖാഃ’ ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളും രാമരാവണയുദ്ധത്തിനു മുമ്പു രാവണൻ മണ്ഡോദരിയോടു പറയുന്ന ‘ജാനാമി രാഘവം വിഷ്ണു’ ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളും എഴുത്തച്ഛൻ തർജ്ജമയിൽ വിട്ടിരിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ മനഃപൂർവ്വമായോ അനവധാനത നിമിത്തമോ പരിത്യക്തങ്ങളായിട്ടുള്ള പ്രധാനമൂലശ്ലോകങ്ങൾ വേറേയുമുണ്ട്. യുദ്ധകാണ്ഡത്തിൽ അതിനുമുമ്പുള്ള അഞ്ചു കാണ്ഡങ്ങളേയുംപേക്ഷിച്ചു വളരെ അധികമായി അദ്ദേഹം വാല്മീകിയെ ഉപജീവിക്കുന്നു. ചില ആശയങ്ങൾക്കെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിനു പൂർവ്വ സൂരികളുടെ നേർക്കുള്ള കടപ്പാടും സുവ്യക്തമാണ്.

സൂക്ഷ്മക്ഷിപ്രകൃതിയിൽ അപൂർവമായി അങ്ങിങ്ങു ചില അഭംഗികൾ കാണുന്നില്ലെന്നു ഗപഥം ചെയ്യുവാൻ വൈഷമ്യമുണ്ട്. ഭക്തയായ പാർവതി പരമേശ്വരനെ ‘ഗംഗാകാമുക’ എന്ന സംബോധന ചെയ്യുന്നതു പന്തിയായില്ല. ശ്രീരാമൻ നായാട്ടിൽ ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെ വധിച്ചു എന്നേ മൂലത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നുള്ളൂ. ഹരിണങ്ങളെക്കൂടി വധിച്ചതായി തർജ്ജമയിൽ പറയേണ്ടതില്ലായിരുന്നു. പരശുരാമനെക്കണ്ടപ്പോൾ ഭയമുണ്ടെന്നു പറയുന്ന പാർവതിയുടെ ഭയം ‘അർദ്ധയാദിപുജാം വിസ്മൃത്യ ത്രാഹി ത്രാഹി’ എന്ന പ്രാർത്ഥിച്ചതായി മൂലത്തിൽ പറയുന്നു. ‘ബദ്ധസാധ്യസം വിണ നമസ്കാരവും ചെയ്യാൻ’ എന്ന് ആ ഭാഗം തർജ്ജമയിൽ സങ്കോചിപ്പിച്ചതു സമഞ്ജസമായെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പക്ഷെ അത്തരത്തിലുള്ള ദോഷങ്ങളെ സർഷപപരിമാണങ്ങളായിമാത്രമേ നമുക്ക് എഴുത്തച്ഛന്റെ രാമായണത്തിൽ ഏതു ഭൂതക്കണ്ണാടിവെച്ചു നോക്കിയാലും സമീക്ഷിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. ആധ്യാത്മികങ്ങളായ ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ മൂലത്തിൽനിന്നു കവി ചില ഭേദഗതികൾ വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ചിലതിനെല്ലാം സമാധാനം പറയാമെങ്കിലും മറ്റു ചില വ്യതിയാനങ്ങൾ അസമാധാനങ്ങളായിത്തന്നെ അവശേഷിക്കുന്നുമുണ്ട്.

ഉത്തരരാമായണം, പ്രണേതാവ്

ഉത്തരരാമായണം കിളിപ്പാട്ട് കഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ കൃതിയെന്നു ചിലർ പറയുന്നതിൽ അശേഷം യുക്തിയില്ല. കഞ്ചന്റെ കാലത്തെ ഭാഷയും കഞ്ചന്റെ ഗൗണപ്രയോഗധാരണിയും അതിൽ ഒരിടത്തും കാണുന്നില്ല. നേരേമറിച്ച് എഴുത്തച്ഛന്റെ വാങ്മയമാണ് അതെന്നു പല ഭാഗങ്ങളും വീളിച്ചുപറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ‘കാൺകയിൽ’, ‘തപസ്സുചെയ്യാൻ നിരാഹാരനായേ’, ‘ശൈലേഷനാകിയ ഗന്ധർവപുത്രീയാ’, ‘പണ്ടു കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത വിശേഷങ്ങൾ’, ‘കാൺമാനമാമല്ല’, ‘ഒല്ലാതകർമ്മങ്ങൾ’, ‘വീരയെപ്പോയ’, ‘കേട്ടായല്ലോ’, ‘യാഗം ചെയ്യിപ്പാനായേ’ ‘കോഴ (ദുഃഖം)പൂണ്ടു’ തുടങ്ങിയ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും പരിശോധിക്കുക. അധ്യാത്മരാമായണത്തിലെ ചില വരികൾ യാതൊരു രൂപഭേദവും കൂടാതെ ഉത്തരരാമായണത്തിൽ പകർന്നു കാൺമാറുണ്ട്.

“നമസ്സേ നാരായണ, മുകുന്ദ, ദയാനിയേ!
 നമസ്സേ വാസുദേവ, ഗോവിന്ദ ജഗൽപതേ!
 നമസ്സേ ലോകേശ്വര, നമസ്സേ നരകാരേ,
 രമിച്ചിടണം ചിത്തം ഭവതി രമാപതേ.”
 “മറ്റൊരു ശരണമില്ലാജനത്തിനു പോറ്റി,
 മറ്റും നിന്തിരുവടിയൊഴിഞ്ഞു ദയാനിയേ.”
 “ഗത്യാ പിതാമഹം നത്യാ സസംഭ്രമം
 വൃത്താന്തമെല്ലാമുണർത്തിച്ചരുളിനാർ
 ശ്രുത്യാ വിരിഞ്ചനമുതമായ സത്വരം
 കൃത്യാ ശുചാ മഹാപ്രസഥാനമാദരാൽ”

എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഈരടികളിൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ വ്യക്തിമുദ്ര സ്പഷ്ടമായി പതിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഉത്തരരാമായണത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ

“പാരിലുള്ളജ്ഞാനികൾക്കറിവാൻ തക്കവണ്ണം
ശ്രീരാമചരിതം ഞാനിങ്ങനെ ചൊല്ലിയിടീനേൻ”

എന്നൊരു കവിവാക്യം കാണുന്നു. ഉത്തരരാമായണകാരൻ അധ്യാത്മരാമായണകാരനിൽനിന്നു ഭിന്നനല്ലെങ്കിൽമാത്രമേ ‘ശ്രീരാമചരിതം’ എന്ന പദത്തിന്റെ പ്രയോഗം സാധുവാകയുള്ളൂ എന്നും അതും ആ രണ്ടു കൃതികളുടേയും ഏകകർത്തൃകത്വത്തിന് ഒരു ലക്ഷ്യമായി പരിഗണിക്കാവുന്നതാണെന്നും, ഞാൻ കരുതുന്നു. ‘ഗത്യാ പിതാമഹം’ എന്നു തുടങ്ങിയ വരികളുടെ ശൈലി പരിശോധിച്ചാൽ അധ്യാത്മരാമായണം സമാപിപ്പിച്ചു ഉടൻതന്നെ കവി ഉത്തരരാമായണരചനയിൽ ഏർപ്പെട്ടു എന്നും ഉഘാഹിക്കത്തക്കതാണ്.

ഉപജീവ്യത

എഴുത്തച്ഛൻ ഉത്തരരാമായണരചനയ്ക്കു തിരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്ന മൂലഗ്രന്ഥം അധ്യാത്മരാമായണമല്ലെന്നും വാല്മീകിരാമായണമാണെന്നുമുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ആധ്യാത്മികോക്തികളുള്ള ഭാഗങ്ങൾ അധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ ഉത്തരകാണ്ഡത്തിൽ അത്യന്തം വിരളങ്ങളാണെന്നുള്ളതിനു പുറമെ അതിന്റെ അതിരുകടന്ന സംക്ഷിപ്തതയും എഴുത്തച്ഛനെ വാല്മീകിയെ ആശ്രയിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചിരിക്കണം. ആരംഭത്തിൽത്തന്നെ

“ചൊല്ലുവനെങ്കിൽക്കേട്ടുകൊള്ളുവിനെല്ലാവരും
നല്ല സൽകഥയിതു കല്യാണപ്രദമല്ലോ.
ഉത്തരരാമായണം വാല്മീകിമുനിപ്രോക്ത-
മുത്തമോത്തമിദം ഭക്തിസാധനം പരം”

എന്ന് ആ വസ്തുത അദ്ദേഹംതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുമുണ്ട്. കാര്യങ്ങൾ വിടാതെ കഥകൾ സംക്ഷേപിക്കുന്നതിൽ എഴുത്തച്ഛൻ അദ്വിതീയനാകുന്നു; തന്നിമിത്തം വാല്മീകിയുടെ നൂറ്റിപ്പതിനൊന്നു സർഗ്ഗങ്ങളും അദ്ദേഹം അനതിദീർഘങ്ങളായ മൂന്നധ്യായങ്ങളിൽ അനായാസേന അന്തർഭവിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഏതേതു ദിക്കിൽനിന്നും ഏതേതു മഹർഷിമാർ അഭിഷേകാനന്തരം ശ്രീരാമനെ സന്ദർശിക്കുവാൻ വന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നതു വാല്മീകിയെ അനുസരിച്ചാണ്. ആ വിവരങ്ങളൊന്നും അധ്യാത്മരാമായണത്തിലില്ല. ഇങ്ങനെ ഏതു ഭാഗം നോക്കിയാലും വാല്മീകിയാണ് എഴുത്തച്ഛനു പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ പ്രഥമാവലം ബന്ധം എന്നു കാണാം. കണ്ണശ്ശന്റെ ഉത്തരരാമായണവും അദ്ദേഹത്തിനു പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥരചനയിൽ അതിനൊപ്പംതന്നെയോ അതിൽക്കവിഞ്ഞുപോലുമോ മാർഗ്ഗദർശകമായിരുന്നു. ആ കൃതി വാല്മീകിയുടെ ഉത്തരരാമായണത്തിന്റെ ഒരു സരസമായ വിവർത്തനമാണല്ലോ.

കവിതാരീതി

കവിതാവിഷയത്തിൽ ഉത്തരരാമായണം അധ്യാത്മരാമായണത്തേക്കാൾ അപക്വഷ്ടമാണെന്നു പറവാൻ നിർവാഹമില്ല. ഹൃദയദ്രവീകരണചണ്ഡങ്ങളായ ഭാഗങ്ങൾ അതിലും ധാരാളമുണ്ട്. നോക്കുക, ലക്ഷ്മണനും സീതാ ദേവിയും തമ്മിലുള്ള സംവാദത്തിലെ ചില ഈരടികൾ:

“വാവിട്ടു കരയുന്ന ലക്ഷ്മണൻതന്നെ നോക്കി-
ദേവിയുമുരചെയ്തൊളഞ്ഞിതു കമാര ചൊൽ?
എന്തിനു കരയുന്നു സന്താപമുണ്ടായതു-
മെന്തെന്നു പരമാർത്ഥം ചൊല്ലു നീ മടിയാതെ.

അഗ്രജൻതന്നെപ്പിരിഞ്ഞിരുന്നിട്ടില്ലതല്ലീ
വ്യഗ്രിച്ചുകരയുന്നു മുറ്റം ബാലകനാം നീ?
രണ്ടു വാസരം പൊറുപ്പാനില്ല ശക്തിയൊട്ടും;
പണ്ടു നീ പിരിഞ്ഞറിയുന്നതുമില്ലയല്ലോ;
എന്നെ നീ നിരൂപിക്ക; മൂന്നും ഞാനൊരാണ്ടേയ്ക്കും-
മെന്നുടെ ഭർത്താവിനെപ്പിരിഞ്ഞു വാണേനല്ലോ.

ഇന്നിനി മൂനിപതിമാരെയും കണ്ടു നാളെ-
ചെന്നു നിൻ പൂർവജനെക്കാണാമെന്നറിഞ്ഞാലും.

... ..

ചൊല്ലുചൊല്ലെന്നു സിതാനിർബ്ബന്ധം കേട്ടനേരം
ചൊല്ലിനാൻ സൌമിത്രിയും ഗദ്ഗദവർണ്ണങ്ങളാൽ.

ചൊല്ലിയാൽകേൾപ്പാൻ രാഘനാഥനു പലരുണ്ടു
കല്യാന്മാരായിട്ടവർ പലരുമിരിക്കവേ
എന്നോടായിതു നിയോഗിച്ചിതു രാമചന്ദ്രൻ
മൂന്നും ഞാൻ ചെയ്തു ദുഷ്ടർമ്മങ്ങൾതൻ ഫലത്തിനാൽ.

എന്നോളം പാപം ചെയ്തിട്ടാരുമില്ലാരേടത്തും
പുണ്യമില്ലാത പുരുഷാധമനായേനല്ലോ.

വഹിയിൽച്ചാടിടണമെന്നു ചൊല്ലുകിലേതും
ദണ്ഡമില്ലെന്നിരിക്കെതിൽപ്പരമിന്നിതു പാർത്താൽ.
കാളകൂടത്തെക്കുടിക്കേണമെന്നരുൾചെയ്തിൽ-
ക്കാലംവൈകാതേ കുടിക്കാമതിനെജ്ഞതല്ലോ.

ആർക്കുമോർത്തോളമരുതാത ദുഷ്ടർമ്മം ചെയ്വാ-
നാഖ്യാനം ചെയ്യാനല്ലോ രാഘവൻതിരുവടി.

പണ്ടു ഞാൻ ചെയ്തു പാപമെന്തെന്റെ ഭഗവാനേ!
കണ്ടിലെൻ പ്രാണത്യാഗം ചെയ്വാനുമുപായങ്ങൾ.

ഇങ്ങനെ പറകയും വീഴ്ചയും കരകയും
തിങ്ങിന ദുഃഖം പൂണ്ടു ലക്ഷ്മണൻതന്നെക്കണ്ടു
വൈദേഹി വിഷണ്ണയായെത്തിതെന്നറിയാഞ്ഞു

വേദേന ബാഷ്പം വാർത്തു ലക്ഷ്മണനോടു ചൊന്നാൾ.”

വാല്മീകിരാമായണത്തിൽ

“ഏദ്ഗതം മേ മഹച്ഛല്യം യസ്പാദാര്യേണ ധീമതാ
അസ്മിൻ നിമിത്തേ വൈദേഹി ലോകസ്യ വചനീകൃതഃ

ശ്രേയോ ഹി മരണം മേദ്യ മൃത്യുർവാ യൽ പരം ഭവേൽ.
ന ചാസ്മിന്നിദൃശേ കാര്യേ നിയോജ്യോ ലോകനിന്ദിതേ.
പ്രസീദ ച ന മേ പാപം കർത്തുമർഹസി ശോഭനേ”

എന്നിങ്ങനെ ചില നിർദ്ദേശശകലങ്ങൾ മാത്രമേ ഇതിന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ കാണുമാനുള്ളൂ. അധ്യാത്മരാമായണകാരന്മാരുടെ കേവലം ഹൃദയശൂന്യനായ ഒരു സാധാരണ ലേഖകന്റെ മട്ടിൽ

“വാല്മീകേരാശ്രമസ്യാന്തേ ത്യക്ത്വാ സീതാമുവാച സഃ
ലോകാപവാദഭീത്യാ ത്യാം ത്യക്തവാൻ രാഘവോനഘഃ
ദോഷോ ന കശ്ചിന്മേ മാതർഗ്ഗച്ഛാശ്രമപദം മനേഃ”

ഇങ്ങനെ ഒന്നരണ്ടു വചനങ്ങൾ വഴിപാടായി ഉച്ചരിച്ച് അതുകൊണ്ടു കൃതകൃത്യനായതു പോലെ മുന്നോട്ടു പോകുന്നു. ഇവിടെ എഴുത്തച്ഛൻ കണ്ണശ്ശന്റെ കാലടിപ്പാടുകളെയാണ് പിൻതുടർന്നിരിക്കുന്നതെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിനുകൂടി അസൂയ തോന്നത്തക്ക നിലയിൽ ആ അനുകമ്പാജനകമായ സംഭവം വർണ്ണിച്ചു ഫലിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതുപോലെ വേറെയും വിശിഷ്ടങ്ങളായ പ്രപഞ്ചനങ്ങളുണ്ട്.

മഹാഭാരതം

അധ്യാത്മരാമായണം നിർമ്മിച്ച കാലത്തു വികസ്വരാവസ്ഥയിലിരുന്ന എഴുത്തച്ഛന്റെ എല്ലാ കവനകലാസിദ്ധികളും മഹാഭാരതരചനയ്ക്കു മുമ്പു പരിപൂർണ്ണമായ വികാസത്തെ പ്രാപിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. തന്നിമിത്തം ഭാരതത്തിനു പല അംശങ്ങളിലും - പ്രത്യേകിച്ചു ശബ്ദവിഷയത്തിൽ - രാമായണത്തെക്കാൾ പതിന്മടങ്ങു മെച്ചമേറും. കൃഷ്ണഗാഥയുടെ വിശ്വാകർഷകതയുടെ ബീജങ്ങൾ ഭാരതത്തിന്റെ ഹൃദയഹാരിതയുടെ കാരണങ്ങളിൽനിന്നു വിഭിന്നങ്ങളാണ്. എങ്കിലും രണ്ടു കൃതികളിലും ആമുലാഗ്രം അഭ്യുത്ഥമായ ആനന്ദദാനസാമഗ്രി അനുസ്മൃതമായി വിഹരിക്കുന്നു. ശൃംഗാരം, വീരം, അഭൂതം, കരുണം, ഭയാനകം, രൗദ്രം, ശാന്തം എന്നീ രസങ്ങളെ കവി അവയുടെ അത്യുച്ചമായ കോടിയിൽ എത്തുന്നതുവരെ പരിപോഷിപ്പിച്ച് അന്യാദൃശമായ വിജയം നേടിയിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇതിവൃത്തസംക്ഷേപണത്തിനുള്ള സാമർത്ഥ്യവും, ആവാപോദ്യാപവയാപാരത്തിലുള്ള ഔചിത്യദീക്ഷയും ഏതു ഘട്ടത്തിലും അമന്ദപ്രഭമായി പ്രകാശിക്കുന്നു. പരമഭാഗവതനായ ആ മഹാത്മാവ്

അവസരം കിട്ടുമ്പോഴെല്ലാം—കിട്ടാത്തപ്പോൾ ഉണ്ടാക്കിപ്പോലും—ശ്രീകൃഷ്ണനെ നാസ്തികന്മാർപോലും രോമാഞ്ചദ്രുഷിതന്മാരാകത്തക്കവണ്ണം സ്മൃതിപ്പെടുത്തുന്നു. അത്തരത്തിൽ പരിപാവനവും ഉൾകൊള്ളുന്ന ഒരു ഭാഗീരഥീപ്രവാഹം ആ ഹിമവൽപർവതത്തിൽനിന്നുളവാങ്ങിയ ഭാഷാ സാഹിത്യഭൂമിയിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഏതു വികസനകോടിയിൽനിന്നു നോക്കിയാലും, ഏതു മാനദണ്ഡംകൊണ്ടു മാപനം ചെയ്യാലും, ആ കൃതിയുടെ മാഹാത്മ്യം അനപലപനീയമായിത്തന്നെ പ്രശോഭിക്കുന്നു. ആ ഒരൊറ്റ കൃതികൊണ്ടു് എഴുത്തച്ഛൻ ഭാഷയ്ക്കു വരുത്തിട്ടുള്ള ഉൽഗതിയുടെ ഈദൃശ്യം ഇയത്തെയും അവാങ്മനസഗോചരമാണെന്നു പറയുന്നതു ഭൂതാർത്ഥ കഥനം മാത്രമാകുന്നു.

രചനയുടെ രീതി

എഴുത്തച്ഛൻ അധ്യാത്മരാമായണത്തിൽ രാമഗീത വിട്ടതുപോലെ ഭാരതത്തിൽ ഭഗവദ്ഗീത, സനൽസുജാതീയം, അനുഗീത മുതലായി ത്രയ്യന്തഗന്ധികളായുള്ള പല ഭാഗങ്ങളും തർജ്ജമചെയ്യാതെ വിട്ടിട്ടുണ്ടു്. ശാന്തി പർവ്വം വളരെ സംക്ഷിപ്തമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ആനുശാസനിക പർവ്വം ഏതാനും ചില ഈശികളിൽ തൊട്ടു തൊട്ടില്ല എന്നു മാത്രം കാണിച്ചുകൊണ്ടു കടന്നുപോയിരിക്കുന്നു. ഇതിനെല്ലാം ഒരു കാരണമായി ചിലർ അദ്ദേഹത്തിനു നന്ദിമാരെപ്പറ്റി ഭയമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് ഉൽഭാവനം ചെയ്യുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ അങ്ങിനെയൊരു ഭയത്തിനു കേരളത്തിൽ ആസ്പദമുണ്ടായിരുന്നതായി എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. ബ്രാഹ്മണരെ എഴുത്തച്ഛൻ പല അവസരങ്ങളിലും മുക്തകണ്ഠമായി പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവരിൽനിന്നു യാതൊരു പ്രതികൂലവും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായി എന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ ചരിത്രം അനുവദിക്കുന്നില്ല. നിരണത്തു മാധവപ്പണിക്കർക്കു ഭഗവൽഗീത ഭാഷാന്തരീകരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ തിരുവല്ലായിലെ ബ്രാഹ്മണർ ശത്രുക്കളായിരുന്നില്ലല്ലോ. തൃക്കണ്ടിയൂരിലെ ബ്രാഹ്മണരുടെ മനോഭാവം അവരുടേതിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു എന്നു പറയണമെങ്കിൽ അതിനു വിശ്വാസയോഗ്യമായ സാക്ഷ്യം വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ എഴുത്തച്ഛൻ ആദിപർവ്വം പരിഭാഷപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു ഗ്രന്ഥവിസ്തരശക്തി സംഭവിച്ചിരിക്കണം; അതുകൊണ്ടാണ് ആ പർവ്വത്തിലെനൂറ്റുപോലെ അന്യപർവ്വങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം പ്രസ്താവകളായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടാത്തതു്. വനപർവ്വത്തിൽത്തന്നെ എത്ര ഉപാഖ്യാനങ്ങൾ അദ്ദേഹം സങ്കോചിപ്പിക്കുകയോ ഉപേക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നു പരിശോധിക്കുന്നതു രസാവഹമായിരിക്കും. തന്നിമിത്തം സംഭവപർവ്വത്തിനുള്ള മെച്ചം അന്യപർവ്വങ്ങളിൽ അതേനിലയിൽ കാണുമാൻ പ്രയാസമാണെന്നും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശാന്തിപർവ്വത്തിലേയും ആനുശാസനികപർവ്വത്തിലേയും പ്രധാനവിഷയമായ ഭീഷ്മോപദേശം കഥയുടെ പുരോഗതിക്കു് ഒരുവിധത്തിൽ നോക്കിയാൽ പ്രതിബന്ധകമാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നിയിരിക്കണം. സനൽസുജാതീയം, ഗീത മുതലായ ഭാഗങ്ങൾ ഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതിൽ അക്കാലത്തെ മതവിശ്വാസങ്ങളിൽ നിന്നു് അണുമാത്രംപോലും വ്യതിചലിക്കാതെ ജീവിച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിനു് അല്പം സംശയാലുത്വവും അംകരിച്ചിരിക്കുവാനിടയുണ്ടു്. ഏതായാലും ഉത്തരരാമായണത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ “സജ്ജനമാനന്ദിച്ചു നല്ലിടമനുഗ്രഹം, ദുർജ്ജനദുർഭാഷണം ബഹുമാനിച്ചിടേണ്ടു്” എന്ന് ഉൽഘോഷണം ചെയ്തു ആ ദ്രേധാധി

രനു തന്റെ അന്തഃകരണത്തെയല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെപ്പറ്റിയും ഭയമില്ലായിരുന്നു എന്നു നിസ്സന്ദേഹം സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണ്. മൂലത്തിലെ ആദിപർവത്തെ പൗലോമം ആസ്തികം സംഭവം എന്നിങ്ങിനെ മൂന്നായും സൗപ്തികപർവത്തെ സൗപ്തികമെന്നും ഐന്ദ്രികമെന്നും രണ്ടായും വിഭജിച്ച് ഇരുപത്തൊന്നു പർവങ്ങളാക്കിയാണ് എഴുത്തച്ഛൻ മഹാഭാരതം ഭാഷയിൽ സംഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഈ ഭേദഗതികളുള്ള കാരണം വ്യക്തമാകുന്നില്ല.

ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ

ശ്രംഗാരരസത്തിന് പാണ്ഡുവിന്റെ വനവിഹാരം ഉത്തമമായ ഉദാഹരണമാകുന്നു.

“ദൃമണിതന്റെ രശ്മിപോലുമങ്ങണയാതെ
ഹിമവാൻതന്റെ തെക്കേപ്പൊത്തെപ്പെരുങ്കാട്ടിൽ
പെരികേ രസംപൂണ്ടു കളിച്ചു മരുവിനാൻ
ഗിരിശ്രംഗങ്ങൾതോറുമതികുതുക്കത്തോടെ,
കരിണിയുഗമധ്യഗതനായ് മദിച്ചോരു
കരിവീരനെപ്പോലെ മദനവിവശനായ്
കരിണിഗമനമാരാകിയ ഭാര്യമാരാം
തരുണിമണികളാം കുന്തിയും മാദ്രിതാനും
സരസീരുഹശരസമനാം കാന്തൻതന്നെ-
ശ്ശരതൂണീരകരാളോജ്ജ്വലതുകരവാള-
ധരനായ്ശ്ശരാസനകരനായ്ക്കാണംതോറും
സരസീരുഹശരനികരപരവശ-
തരമാനസമാരായ് മരുവീടിനനേരം

... ..

കരടിക്കലം തമ്മിൽക്കെട്ടിച്ചു കളിപ്പതും
കരിണികളെപ്പൂണ്ടു കരികൾ പുളയ്തതും
കിടികൾ പിടികളെപ്പിടിച്ചു പുല്ലുന്നതും
പിടകളോടു ചേർന്നു പക്ഷികൾ കളിപ്പതും
കണ്ടു കുതുക്കംപൂണ്ടു കണ്ടിവാർകഴലികൾ
കണ്യാശ്ശേഷവും ചെയ്തു കാന്തനും തങ്ങളുമായ്
കണ്ട കാന്തനുംതോറും രമിച്ചുവസിക്കയും
തണ്ടാർബാണനമതു കണ്ടേറ്റം ഹസിക്കയും
മാകന്ദകരന്ദബിന്ദുപാനവും ചെയ്തു
കൂകുന്ന പിക്കലപഞ്ചമം കേട്ടുകേട്ടും
വണ്ടുകൾ മധുപാനംചെയ്തു മത്തതപ്പണ്ടു
കൊണ്ടാടി മുരണ്ടുടൻ കണ്ട പുഷ്പങ്ങൾതോറും
കണ്യാഭാവവും നീക്കിസ്സംഭ്രമിച്ചിടുന്നതും
കണ്ടോരാനന്ദംപൂണ്ടോരധരപാനം ചെയ്തു
മന്ദമലിലകൊണ്ടു കൺമൂന്ന ചാനിച്ചാനി-
സ്സമ്മോദം വളർന്നുള്ളിൽസ്സമ്മോഹം പെരുകിയും

വന്മലമുകളേറി നിർമ്മലശിലാതലേ
നന്മലർമെത്തതന്മേലുമേഷംപൂണ്ടു വാണം” ഇത്യാദി

കരുണത്തിനു സുപ്രസിദ്ധമായ ഗാന്ധാരിവിലാപം പരമനിദർശനമായി നിലകൊള്ളുന്നു. “കണ്ടിലയോ നീ മുകുന്ദ! ധരണിയിലുണ്ടായ മന്നരിൽ മുഖ്യൻ ഭഗദത്തൻ” എന്നു തുടങ്ങി.

“വീണിതല്ലോ കിടക്കുന്നു ധരണിയിൽ-
ശ്ലോണിതവൃമണിഞ്ഞയ്യോ ശിവ ശിവ!
നല്ല മരതകക്കല്ലിനോടൊത്തൊരു
കല്യാണരൂപൻ കമാരൻ മനോഹരൻ
ചൊല്ലെഴുമർജ്ജുനൻ തന്റെ തിരുമകൻ
വല്ലവീവല്ലഭ! നിന്റെ മരുമകൻ
കൊല്ലാതെ കൊള്ളാഞ്ഞതെന്തവൻതന്നെ നീ?
കൊല്ലിക്കയത്രേ നിനക്കു രസമെടോ” എന്നും,

“അയ്യോ! പുനരതിനങ്ങേപ്പുറത്തൊ
മെയ്യുകുള്ള ദുശ്ശാസനനെൻമകൻ
മാരുതി കീറിപ്പിളർന്നു കുടിച്ചൊരു
മാറിടം കണ്ടാൽപ്പൊറുക്കുമോ പൈതലേ?
നീയെന്തിവണ്ണമെൻ മാധവ! കാട്ടുവാൻ
തീയിതാ കത്തുന്നിതെന്നുള്ളിലിശ്വരാ
മാറുമോ കണ്ണനീരിന്നെനിക്കുണ്ടായ-
താറുമോ ശോകമെൻമാനസേ ഗോപതേ?”

എന്നും മറ്റുമുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ ഓരോ പടവുയർന്നുയർന്നു്,

“ഉണ്ണീ മകനേ ദുരിയോധന! തവ
പൊന്നിൻകിരീടവും ഭ്രഷണജാലവും
ഉമ്പർകോനൊത്തൊരു വൻപും പ്രതാപവും
ഗംഭീരമായൊരു ഭാവവും ഭംഗിയും
ഇട്ടും കള്ളത്തുടന്നെന്നെയുമെത്രയ്യ-
മിഷ്ടനായിടും പിതാവിനെത്തന്നെയും
പെട്ടെന്നുപേക്ഷിച്ചു പോയ്യാണ്ടതെന്തു നീ
പൊട്ടുന്നിതെന്തനും കണ്ടിതെല്ലാമഹോ.

പട്ടുകിടക്കുമേലേ കിടക്കുന്ന നീ
പട്ടുകിടക്കുമാറായിതോ ചോരയിൽ?
പുഷ്ടുകോപത്തോടു മാരുതി തച്ചുടൻ
പൊട്ടിച്ചു കാലുമൊടിച്ചു കൊന്നിങ്ങനെ

കണ്ടുകൂടായെന്നിങ്ങനെ ഗാന്ധാരിയും
മണ്ടിനാൾ വീണാളുരുണ്ടാൾ തെരുതെരെ,
പിന്നെ മോഹിച്ചാളുണർന്നാൾ പൊടുകുനെ
വിന്നതപ്പുണ്ടു കരഞ്ഞവൾ ചൊല്ലിനാൾ”

എന്നവസാനിക്കുന്ന ആ പരിഭവേനം ഹൃദയമുള്ളവർക്കു കണ്ണു നീർവാർക്കാതെയും തൊണ്ടയിടറാതെയും വായിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. ഖാണ്ഡവദാഹഘട്ടത്തിൽ ജരിതയെന്ന ശാർങ്ഗപക്ഷിയും അതിന്റെ ശിശുക്കളും തമ്മിലുള്ള സംവാർദ്ദവും അത്യന്തം കരുണമയമാണ്.

കരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൾ ജരിതതാനമപ്പോൾ

നിർപുണനായ പിതാവിവരെയുപേക്ഷിച്ചാൻ,
ദുഃഖിക്കുമാറായി ഞാൻ പൈതങ്ങളിവരോടും,
പറക്കപ്പോകായ്കയും വന്നിതു ബാലന്മാർക്കു,
നിരക്കെപ്പിടിപെട്ടു വനത്തിലഗ്നിതാനം.

ഞാനിനിയിവറ്റെ-എന്തോർത്തതെൻ തമ്പുരാനേ!
കാനനത്തിങ്കലഗ്നിപിടിച്ച് നാലുപാടും.

ഇങ്ങനെ കരയുമ്പോൾ പൈതങ്ങളുരച്ചെയ്യാ-
രെങ്ങാനും പോയ്ക്കാൾകമ്മേ! നീളുടെ മരിയ്ക്കേണ്ട.

ഞങ്ങൾ ചാകിലോ പിന്നെപ്പറ്റു സന്തതിയുണ്ടാ-
മെങ്ങനെയുണ്ടാകുന്നു നീളുടെ മരിക്കില്ലോ?

ഞങ്ങളെ സ്നേഹിച്ചു നീ സന്താനം മുടിക്കേണ്ടാ
മംഗലം വന്നുകൂടും പിന്നെയുമെന്നേ വരൂ.

അല്ലായ്ക്കിൽത്താതൻ ചെയ്തതൊക്കെ നിഷ്ഠലമല്ലോ.
നല്ല ലോകങ്ങൾ കിട്ടാ താതനെന്നതും വരും.

എന്നതു കേട്ടു പറഞ്ഞിടീനാൾ ജരിതയു-
മെന്നുടെ പൈതങ്ങളേ! നിങ്ങളുമൊന്നു വേണം.

ഇക്കണ്ട മരത്തിൻകീഴുണ്ടെലിമടയതിൽ-
പ്പുക്കുകൊള്ളുവിൻ നിങ്ങളെന്നാൽ ഞാനൊന്നുചെയ്വൻ

പുഴികൊണ്ടതിൻമൂലം മുടിവയ്ക്കയും ചെയ്യാ-
മുഴിതൻതാഴെത്തീയും തട്ടുകയില്ലയല്ലോ.

കീഴേ പോയ്യിടനുകൊണ്ടീടുവിൻ, തീയാറിയാൽ
പൂഴിയും നീക്കിക്കൊണ്ടുപോന്നുകൊള്ളുവനല്ലോ.

പൈതങ്ങളതു കേട്ടു മാതാവോടുരചെയ്യാർ;
പൈദാഹത്തോടു മേവുമെലിയുണ്ടതിലമ്മേ!

പറപ്പാൻ ചിറകില്ല നടപ്പാനില്ല കാല-
മിറച്ചി കണ്ടാലെലി പിടിച്ചു തിന്നമല്ലോ.

ജന്തുക്കൾ ഭക്ഷിച്ചിട്ടു മരിക്കുന്നതിനെക്കാൾ
വെന്തുചാകുന്നതത്രേ ഗതിയെന്നറിഞ്ഞാലും.

ഭർത്താവുതന്നെ പ്രാപിച്ചുത്തമന്മാരായുള്ള
പുത്രന്മാരെയും ലഭിച്ചിടുക മാതാവേ! നീ.

എന്നതു കേട്ടനേരം വന്നൊരു ശോകത്തോടേ
തന്നുടെ പൈതങ്ങളെ നോക്കിയും കരഞ്ഞിട്ടും

പിന്നത്താൻ പറക്കയും മറിഞ്ഞു നോക്കുകയു-
മെന്നുടെ കർമ്മമെന്നു കല്പിച്ചു പോയാളവൾ.”

ഏഴുത്തച്ഛനല്ലാതെ മറ്റൊരു കവിക്ക് ഈ പ്രതിപാദനം സൂകരമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പക്ഷികളുടെ സംഭാഷണം തന്നെയാണെന്ന് അനുവാചകന്മാർക്കു തോന്നത്തക്കവിധത്തിൽ ഭാഷ ഇവിടെ കവി അത്രമാത്രം കോമളമാക്കിയിരിക്കുന്നതു പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധേയമാണ്.

രാഘ്രസത്തിനു ദൃശ്യാസനവധത്തെത്തന്നെ പ്രഥമോദാഹരണമായി സ്വീകരിക്കാം:

“ചുവട്ടിൽ മാറിനിന്നടി രണ്ടും വാരി-
ച്ചുവട്ടിലാക്കി മേൽക്കരയേറിക്കര-
മമർത്തു നന്നായിച്ചുവിട്ടിനിന്നുകൊ-
ണ്ടമർത്തുമർത്തുന്മാർ പലരും കാണവേ
ചളിപ്പു കൈവിട്ടങ്ങുടത്തു കൈവാളാൽ-
പ്പൊളിച്ചു മാറിടം നഖങ്ങളെക്കൊണ്ടു
പൊടുപൊടെപ്പൊടിച്ചുടന്നുടന്നുടൻ
ച്ചുടുച്ചുടെത്തിളച്ചുരുവിയാർപോലെ
തുടുതുട വന്ന രുധിരപുരത്തെ-
ക്കടുക്കുടെങ്ങുടിച്ചുലരിച്ചാടിയും
പെരുവെള്ളംപോലെ വരുന്ന ശോണിത-

മൊരു തുള്ളിപോലും പുറത്തു പോകാതെ
കവിണ്ണു നന്നായിക്കിടന്നുകൊണ്ടുടൻ
കവിൾത്തടം നന്നായ് നിറച്ചിറക്കിയും”

എന്ന ഭീമസേനചിത്രണം ഏറ്റവും ഭയങ്കരമായിട്ടുണ്ട്. വർണ്ണത്തിൽ എഴുത്തച്ഛനെപ്പോലെ വൈദഗ്ദ്ധ്യം മറ്റൊരു കവിയും പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു സർവസമ്മതമാണ്. വിസ്തര ഭീതി നിമിത്തം ഇതരരസങ്ങൾക്ക് ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ല. എങ്കിലും ആചാര്യന്റെ ഭക്തിപാരവശ്യത്തെപ്പറ്റി അല്പമൊന്നു പറയാതെ അപ്പുറത്തേയ്ക്കു കടന്നാൽ അതൊരു മഹാപാപമായിത്തീരുന്നതാണ്. അധ്യാത്മരാമായണത്തിൽ ശ്രീരാമൻ എങ്ങനെയോ അതുപോലെയോ അതിലധികമോ ഭാരതത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണൻ അദ്ദേഹത്തിനു പ്രാണനിലും പ്രാണനാണ്. പൗലോമത്തിൽ ഭാരതകഥ സംഗ്രഹിക്കുന്ന അവസരത്തിൽപ്പോലും,

“ഇന്ദുശേഖരവന്ദ്യനിന്ദുബിംബാസ്യാംബുജ-
നിദ്രാദിവൃന്ദാരകവൃന്ദവന്ദിതൻ പരൻ
ഇന്ദിരാവരൻ നന്ദനന്ദൻ നാരായണൻ
ചന്ദ്രികാമന്ദസ്മിതസന്ദരൻ ദാമോദരൻ”

എന്നൊരു ദീർഘമായ ശ്രീകൃഷ്ണവർണ്ണനം അദ്ദേഹം ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു ചേർക്കുന്നുണ്ട്. കർണ്ണപർവത്തിലെ വിശ്വമോഹനമായ

“നിറന്ന പീലികൾ നിരക്കവേ കുത്തി
നിറുകയിൽക്കൂട്ടിത്തീരമൊടു കെട്ടി
കരിമുകിലൊത്ത ചികരഭാരവും
മണികൾ മിന്നിടും മണിക്കിരിടവും
കുരുകനെച്ചിന്നും കുറുനിര തന്മേൽ
നരനനെപ്പൊടിഞ്ഞൊരു പൊടി പറ്റി-
ത്തിലകവുമൊട്ടു വിയർപ്പിനാൽ നന-
ഞ്ഞുലക സൃഷ്ടിച്ച ഭരിച്ചു സംഹരി-
ച്ചിളകുന്ന ചില്ലിയുഗളഭംഗിയും
... ..
പദസരോരുഹയുഗവുമെന്നുടെ
ഹൃദയംതന്നിലങ്ങിരിക്കുംപോലെയ-
മ്മണിരഥംതന്നിലകം കളർക്കവേ
മണിവർണ്ണൻതന്നെത്തെളിഞ്ഞു കണ്ടു ഞാൻ
വിളയാടീടണം വിജയനമായി-
ട്ടിളകാതേ നിന്നു കുറഞ്ഞൊരു നേരം.”

എന്ന പ്രാർത്ഥന ആരെയാണ് കോൾമയിർക്കൊള്ളിക്കാത്തതു? ഏതു ഭഗവൽസ്തുതിയിലും അദ്ദേഹം പ്രായേണ തന്നെപ്പറ്റി പരാമർശിക്കുന്നതു പതിവാകുന്നു. അധ്യാത്മരാമായണത്തിൽ മഹാവിഷ്ണുവിനെ സ്തുതിക്കുമ്പോൾ

“മരണമോർത്തു മമ മനസി പരിതാപം
കരുണാമൃതസിന്ധോ! പെരികെ വളരുന്ന;
മരണകാലേ തവ തരുണാരുണസമ-
ചരണസരസിജസ്മരണമുണ്ടാവാനായ്
തരിക വരം നാഥ! കരുണാകര പോറ്റി!
ശരണം ദേവ! രമാരമണ! ധരാപതേ!”

എന്നു ബ്രഹ്മാവിനെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിക്കുന്ന പ്രാർത്ഥന കവിയുടേതു തന്നെയാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ദേവീമാഹാത്മ്യം

“രാമാനാമാചാര്യനമാവോളം തുണയ്ക്കണം” എന്ന ഗുരുവന്ദനയുള്ള ഈ കൃതി എഴുത്തച്ഛന്റേതാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി സംശയിക്കുവാനില്ല. ഭാഷയും ആ കാലത്തേതുതന്നെയാണെന്നു സ്പഷ്ടമായിക്കാണാവുന്നതാണ്. ‘സംഹാരം ചെയ്യാനായേ’ ‘വഴിയേ ചെയ്തേൻ’ ‘അല്ലൽപെടുത്തേട്ടു’ ‘അർദ്ധനിഷ്ഠാന്തനായേ’ ‘സന്ധ്യകൾ തേജസ്സിനാൽ’ (സന്ധ്യകളുടെ) മുതലായ പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക. ദേവീമാഹാത്മ്യം മാർക്കാണ്ഡേയപുരാണാന്തർഗ്ഗതമായ ഒരു ഉപാഖ്യാനമാണ്. അതിൽ ആ ഉപാഖ്യാനം പ്രക്ഷിപ്തമാണെന്ന് അനുമതിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. ദേവീമാഹാത്മ്യത്തിൽ പതിനെട്ടുധ്യായങ്ങളുണ്ടെന്നാണ് വയ്ക്കുകിലും ഒടുവിലത്തെ അഞ്ചുധ്യായങ്ങൾ മുദ്രിതങ്ങളായ പുസ്തകങ്ങൾ ഒന്നിലും കാണുന്നില്ല. അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള വംഗീയപാഠത്തിലും ദാക്ഷിണാത്യപാഠത്തിലും പതിമൂന്നുധ്യായങ്ങളേയുള്ളൂ. ‘ഏവം ദേവ്യാ വരം ലബ്ധ്വാ സുരഥഃ ക്ഷത്രിയർഷഭഃ സൂര്യോജ്ജ്വൽ സമാസാദ്യ സാവർണ്ണീർഭവിതാ മനുഃ’ എന്ന ശ്ലോകത്തോടു കൂടി പതിമൂന്നാമധ്യായം അവസാനിക്കുന്നു. ആ പതിമൂന്നുധ്യായങ്ങൾതന്നെയാണ് എഴുത്തച്ഛനും ഭാഷാന്തരീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. “ഇന്നു മഞ്ചുധ്യായമുള്ളതു ചൊല്ലുവാനില്ലെന്നു ചൊന്നാൽ കിളിപൈതലം” എന്നൊരു വാക്യം ഒടുവിൽ കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതനുസരിച്ച് ആ അധ്യായപഞ്ചകം അദ്ദേഹം കിളിയെക്കൊണ്ടു പറയിച്ചിട്ടില്ല. അതിലെ വിഷയം പൂജാകല്പമാണ്.

ദേവീമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ പഴയ ഭാഷാഗദ്യവ്യാഖ്യയിലും പതിമൂന്നുധ്യായങ്ങളെ മാത്രമേ സ്മർശിച്ചിട്ടുള്ളൂ. എന്നാൽ അവയ്ക്കുപുറമുള്ള അഞ്ചുധ്യായങ്ങൾക്കു മറ്റൊരു പണ്ഡിതൻ ഭാഷാഗദ്യത്തിൽ ഒരു വിവർത്തനം നിർമ്മിച്ചു കാണുന്നുണ്ട്. അതിനും കുറയെല്ലാം പഴക്കമുണ്ട്. പ്രക്ഷിപ്തത്തിൽ പ്രക്ഷിപ്തമായ ആ ഭാഗത്തിൽനിന്നു ചില പങ്ക്തികൾ ഉദ്ധരിക്കാം: “പതിമൂന്നുധ്യായവും കേട്ടുകഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം സുരഥനാകുന്ന രാജാവു ചോദിക്കുന്നു. ഭഗവാനായുള്ളോവേ! നിന്തിരുവടി ചണ്ഡികാദേവിയുടെ അവതാരങ്ങളെല്ലാം അരുളിച്ചെയ്തവല്ലോ. ഇനിയും അവതാരമൂർത്തികളുടെ പ്രകൃതിയേയും ഉള്ളവണ്ണം അരുളിച്ചെയ്യണം. ഇങ്ങനെ രാജാവിന്റെ ചോദ്യത്തെക്കേട്ടു സുമേധസ്സാകുന്ന മഹർഷി അതിത്തരമരുളിച്ചെയ്യുന്നു. ഇത് എത്രയും പരമരഹസ്യമായി എത്രയും ഉൽകൃഷ്ടമായിരിപ്പോന്ന്, ഇത് ആരോടും പറയേണ്ടാരു വസ്തുവല്ല. നീയോ പിന്നെ എത്രയും ഭക്തനല്ലോ; നിന്നോടൊന്നും

പറയരുതാതെയില്ലയല്ലോ; അതുകൊണ്ട് നിനക്കുപദേശിക്കുന്നു. എങ്കിൽ ഇവയെല്ലാറ്റിനും ആദിഭൂതയായിരിക്കുന്ന മഹാലക്ഷ്മി ത്രിമൂലങ്ങളോടും ലക്ഷ്യാലക്ഷ്യസ്വരൂപയായി സകലപ്രപഞ്ചത്തിലും വ്യാപ്തമായ അവസ്ഥിതിയോടും കൂടിയിരുപ്പോരട്ടി.”

പ്രസക്താനുപ്രസക്തമായ ഈ പ്രസ്താവന നിലുളെ. ദേവീമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ടിൽ സ്തോത്രങ്ങളുടെ ഭാഷാനുവാദം ശ്ലോഘ്യമാണെന്നു പറവാനില്ലെങ്കിലും മറ്റു ഭാഗങ്ങൾ അനവദ്യങ്ങളാണ്. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ എഴുത്തച്ഛന്റെ ഒരു ബാലകൃതിയായിരിക്കാം ഈ വാങ്മയം എന്നു തോന്നുന്നു. ആദ്യത്തെ മൂന്നധ്യായങ്ങൾ കേകയിലും പിന്നീടുള്ള പത്തധ്യായങ്ങൾ കാകളിയിലും നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം:

“സർവജന്തുക്കൾക്കുമുണ്ടോർക്കുമ്പോൾ ജ്ഞാനം പുന്ന-
രവുണ്ണമുള്ളിൽ ജ്ഞാനം മാനുഷർക്കില്ല നൂനം.

വെവ്വേറെ ജന്തുക്കൾക്കു വിഷയങ്ങളുമുണ്ടു;
ദൂർവാരമതു മഹാജ്ഞാനികളാലുമോർത്താൽ.

കേചിൽ പ്രാണികൾ ദിവാസങ്ങളായുള്ള ഭൂവി;
കേചിൽ പ്രാണികളെല്ലാം രാത്രിയിലന്യങ്ങളാം;
തുല്യദൃഷ്ടികൾ മനുജന്മാരെന്നല്ലോ ചൊൽവു;
സത്യമല്ലതു നിരൂപിച്ചാൽക്കേവലം ജ്ഞാനം
ചിത്തത്തിൽപ്പശുപക്ഷിമൃഗജാതികൾക്കത്രേ;
പക്ഷികൾ മുട്ടയിട്ടു പട്ടിണിയിട്ടു കിട-
ന്നൊക്കവേ കൊത്തിപ്പിരിച്ചിരിക്കെച്ചേർത്തുകൊണ്ടു
പക്ഷങ്ങൾതോറും വച്ചു വളർത്തു ദിനംതോറും
ഭക്ഷിപ്പാൻ കൊക്കിൽക്കൊത്തിക്കൊണ്ടെന്നു കൊടുത്തുടൻ
നാൾതോറും പറക്കയും പഠിച്ചു വളർത്തിയാ-
ലേതുമേ മമത്വമില്ലവറ്റിലൊട്ടും പിന്നെ,
മർത്ത്യന്മാർ പുത്രന്മാരിൽ പ്രത്യപകാരം ചിന്തി-
ച്ചെത്രയും മോഹിക്കുന്നോരജ്ഞാനം നിമിത്തമായ്.”

ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു്; കർത്തൃത്വം

ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു് തൃശ്ശൂർത്തൊഴുപ്പന്റെ പ്രഥമ ശിഷ്യനായ കുരുണാകരനെഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയാണെന്നു ചിലർ പറയാറുണ്ടു്. അതിനെപ്പറ്റി ഗാഢമായി ചിന്തിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കവി

“ധാത്രിദേവേന്ദ്രശ്രേഷ്ഠനാകിയ തപോനിധി
നേത്രനാരായണൻതന്നാജന്തയാ വിരചിതം
രാമഭക്താഢ്യനായ രാമശിഷ്യനാലിദം
സോമനാം കണ്ഡപുരാധീശൻതന്നനുഗ്രഹാൽ

ബ്രാഹ്മണശ്രീപാദപാംസുക്കൾക്കു നമസ്കാരം
ബ്രാഹ്മണഭക്തി മമ വർദ്ധിച്ചുവരണമേ”

എന്ന വരികളിൽ അതിന്റെ കാരയിതാവീനെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. ‘നേത്രനാരായണൻ’ എന്നത് ആഴ്വാഞ്ചേരി തമ്പ്രാക്കന്മാരുടെ മാറാപ്പേരുകളാണ്. ‘സോമനാം കണ്ഡപുരാധീശൻ’ എന്നതു തൃക്കണ്ടിയൂർക്ഷേത്രത്തിലെ ദേവനായ ശ്രീപരമേശ്വരനാണെന്നുള്ളതും നിസ്തർക്കമാണ്. ‘രാമഭക്താവ്യന്തായ രാമശിഷ്യനാൽ’ എന്നുള്ളതിനു രാമഭക്തശ്രേഷ്ഠനായ രാമന്റെ ശിഷ്യൻ എന്നും, രാമഭക്തനും രാമന്റെ ശിഷ്യനുമായ ഗ്രന്ഥകാരൻ എന്നും അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാം. ആദ്യത്തേതാണ് അർത്ഥമെങ്കിൽ അധ്യാത്മരാമായണകർത്താവായ

രാമനാണ് പ്രണേതാവിന്റെ ഗുരുവെന്നും തദനുരോധേന പ്രണേതാവു കരുണാകരനെഴുത്തച്ഛനാണെന്നും ഊഹിക്കാം. പ്രത്യുത രണ്ടാമത്തെ അർത്ഥമാണ് സീകാര്യമെങ്കിൽ രാമന്റെ ശിഷ്യനും രാമഭക്താവ്യന്തമായ തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻതന്നെയാണ് ബ്രഹ്മാണസപുരാണത്തിന്റെയും രചയിതാവെന്നു വന്നു കൂടുന്നു. ബ്രഹ്മാണസപുരാണത്തിനു ശ്രീരാമകഥയുമായി യാതൊരു വിധത്തിലുള്ള ബന്ധവുമില്ല; എന്നിട്ടും കവി ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ

“ശ്രീരാമ! രാമചന്ദ്ര! ശ്രീരാമ! രഘുപതേ!
ശ്രീരാമ! രാമഭദ്ര! സീതാഭിരാമ! രാമ!
ശ്രീരാമ! രാമ! രാമ! ലോകാഭിരാമ ജയ!”

എന്ന് ഇഷ്ടദേവതാപ്രാർത്ഥന ചെയ്യുന്നു. ഇതിൽനിന്നു ബ്രഹ്മാണസപുരാണകാരൻതന്നെയാണ് രാമഭക്താവ്യൻ എന്ന് അനുമാനിക്കുന്നതിൽ അപാകം കാണുന്നില്ല. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനെത്തന്നെയാണ് പ്രസ്തുത കൃതിയുടേയും കർത്താവായി കല്പിക്കേണ്ടത്. വിമർശകാഗ്രണിയായ പി. കെ. നാരായണപിള്ളയുടെ അഭിപ്രായവും അതുതന്നെയാകുന്നു. “നിന്തിരുവടി തിരുവുള്ളത്തിലേറാതെകണ്ടെന്തൊരു വസ്തു ലോകത്തിലുള്ളതു പോറ്റി” മുതലായി ചില വരികൾ അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിലും ബ്രഹ്മാണസപുരാണത്തിലും ചിലപ്പോൾ ഏകരൂപമായും മറ്റു ചിലപ്പോൾ ഈഷദ്യത്യാസത്തോടുകൂടിയും കാണുന്നുണ്ട്. ഭാഷ എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തേതുതന്നെയാണ് എന്നുള്ളതിനു (1) ചേല്ലണ്ണാൾ, (2) മടിക്കുന്നില്ലേളും ഞാനോ, (3) മനവരനുഷ്ഠാനം, (4) മൂർച്ഛിതനായേ, (5) ഗുരുഭൃതന്മാരെ വന്ദിപ്പാനായേ, (6) എവിടത്തു, (7) ചൊല്ലുവല്ലേൻ, (8) കാണായ താരായ്വരൂ, (9) അതിൽക്കാളും, (10) ദുർന്നിമിത്തങ്ങൾ പല, (11) ഊടേഹിനിച്ചു, (12) ഞങ്ങളിരുന്ന ഞായം മൂന്നും തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. പക്ഷേ ഈ തെളിവുകൊണ്ടു മാത്രം ഗുരുവിനെ വിട്ടു ശിഷ്യനിലോ മറിച്ചോ കർത്തൃത്വം ആരോപിക്കുവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. എന്നാൽ കവിതാരിതി നോക്കിയാൽ ബ്രഹ്മാണസപുരാണത്തിനു തുഞ്ചന്റെ കൃതിയാകുവാൻതക്ക സ്വരൂപയോഗ്യതയുണ്ടെന്നുതന്നെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതധ്യായങ്ങൾ സംഗ്രഹിക്കേണ്ടതുകൊണ്ടു വർണ്ണനത്തിനുള്ള സൗകര്യം കവിക്ക് വളരെ വിരളമാണ്. എങ്കിലും പല ഘട്ടങ്ങളിലും

അദ്ദേഹം താൻ ഒരു വശ്യവചസ്സാണെന്നു തന്റെ വിശിഷ്ടമായ വാഷോരണിയാൽ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. “ജന്മമുള്ള ജനം മഹത്തമനികയില്ലാത്തതുമറിവുമോ നരസിംഹത്തിൻ ബലം?” “കാലിൽ വീഴ്ചയും കണ്ണിലശ്രുക്കൾ പൊഴികയും വീർക്കയും വിയർക്കയും കോശ്മയീർകൊള്ളുകയും” “ദുസ്സ്യജലല്ലോന്മനം പ്രകൃതി വിദ്യാന്മാർക്കും” എന്നിങ്ങനെയുള്ള വരികളിൽ മാത്രമല്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവനകലാപാടവം പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നതു്. ദത്താത്രേയൻ കാർത്തവീര്യൻ എന്ന നല്ല ജ്ഞാനോപദേശം, ചന്ദ്രശ്ശേഖരൻ്റെ ജമദഗ്ന്യാശ്രമവർണ്ണനം മുതലായ ഘട്ടങ്ങളിൽ നാം കേൾക്കുന്നതു സാക്ഷാൽ ഗുരുനാഥന്റെ ശബ്ദംതന്നെയാണു്. ശ്രീപരശുരാമനും കാർത്തവീര്യന്റെ സേനയും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം കവി പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്നതിൽനിന്നു് ഒരു ഭാഗം ഇവിടെ പകർത്താം:

“ഭൂതലം പൊടിഞ്ഞുപൊങ്ങിടന പൊടികൊണ്ടു
 രോദസി മറഞ്ഞിതു കണ്ടുനിന്നവർകളും.
 കല്പാന്തലയമകാലപ്രാപ്തമായിതെന്നു
 കല്പിച്ചു നന്ദനന്മാരുൽഭ്രാന്തന്മാരായ് വന്നു.

അഗ്നിലോചനൻ ജഗത്സംഹാരത്തിനു ജമ-
 ദഗ്നിനന്ദനനായ് വന്നിടനാനെന്നു നൂനം.

കണ്ഡലോഷ്ണീഷകിരീടാദികളോടും നൃപ-
 മുണ്ഡങ്ങൾ നിശിതബാണങ്ങളാൽ തെരുതെരെ
 ഖണ്ഡിച്ചു വസുമതിമണ്ഡലത്തിനു ബഹു-
 മണ്ഡനവിശേഷങ്ങൾ നല്ലിനാൽ ദ്രുമശ്രേഷ്ഠൻ.

ഉത്ഥായോത്ഥായ ഭൂതം നൃത്തവൃമാടിടുന്നു
 മത്തങ്ങളായേ നിന്നു പൂഥിയിൽക്കബന്ധങ്ങൾ.

കണ്ഡലാംഗദച്ചതുചാമരഹാരസ്യർണ്ണ-
 ദണ്ഡതോരണപതാകാവ്യജനങ്ങൾകൊണ്ടും
 അങ്കുശകശാവലനാദികൾകൊണ്ടു സമ-
 രാങ്കണമലങ്കരിച്ചിടനാൻ ദ്രുമപതി.

ചർമ്മവർമ്മാദിഗദാചാപശസ്ത്രാദികളാൽ
 നിർമ്മലാഭരണങ്ങൾ ധരിച്ചു രണാങ്കണം.

ക്ഷത്രവാഹിനിയൊക്കെ മുറിഞ്ഞു ധരണിയും
 രക്തവാഹിനികളാൽ നിറഞ്ഞു ചിത്രം ചിത്രം.

ഹസ്ത്യശ്വമർത്യഭവരക്തവാഹിനികളിൽ
 ഹസ്തിഗ്രാഹങ്ങളുണ്ടു മാംസപങ്കുവുമുണ്ടു,
 ശസ്ത്രമീനങ്ങളുണ്ടു തുരഗോദ്ധുപങ്ങളും

മർത്യമസ്തുകമായ പാഷാണങ്ങളുമുണ്ടു,
 ഹസ്തിവൃന്ദോത്തമാഗകച്ചുപങ്ങളുമുണ്ടു,
 മർത്യകേശങ്ങളായ ശൈവാലപുരമുണ്ടു,
 ശ്യാതചാമരമായ ഘനപിണ്ഡങ്ങളുമുണ്ടു,
 നൃതനച്ചതൃമയഹംസപംക്തിയുമുണ്ടു,
 തുരംഗശവമയഗ്രാഹങ്ങളുമുണ്ടു, ധനു-
 സ്തരംഗങ്ങളുമുണ്ടു രത്നവാലുകകളും.

രക്തപായികളായ മാംസഭോജികളെല്ലാം
 നൃത്തമാടികുകയമലറിക്കളിക്കയും
 ബാണങ്ങളേറ്റു മരിച്ചൊട്ടു ശേഷിച്ച സൈന്യം
 പ്രാണത്രാണൈകപരായണന്മാരായോടിയും
 ... ..
 പ്രേതഗൃഹ്യകപിശാചാദിരാക്ഷസഗണം
 പീതശോണിതങ്ങളാം ഡാകിനീഗണങ്ങളും
 കങ്കഗൃശ്യാപദഗോമായുശ്വേനവൃകാ-
 ദൃകിതമായ സമരാങ്കണം ഭയപ്രദം.”

ഈ കവിതയ്ക്ക് അധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ മെച്ചമുണ്ടെന്നു ഞാൻ പറയുന്നില്ല. എന്നാൽ ആ നൃന്ദനുള്ള ഒരു കാരണം മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ കവിക്ക് ഓരോ അധ്യായവും പ്രത്യേകമായി സംക്ഷേപിക്കുവാനുണ്ടായ ആഗ്രഹമാണ്. ആ പരിപാടിക്ക് ഉത്തരവാദി പക്ഷേ തന്ത്രാക്കളാണെന്നും വരാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. കേരളത്തിന്റെ ജനയിതാവും കേരളബ്രാഹ്മണരുടെ കലദൈവത്വമാണല്ലോ ശ്രീപരശുരാമൻ. ആ മഹാത്മാവിന്റെ അപദാനങ്ങളെ ഭാഷാഗാനരുപേണ പ്രകീർത്തനം ചെയ്യിക്കുവാൻ പണ്ഡിതാഗ്രേസരനും നീലകണ്ഠസോമയാജിയുടെ സുഹൃത്തമനമായ അക്കാലത്തെ ആഴ്വാഞ്ചേരിത്തമ്പ്രാക്കൾക്ക് ഔതുകൃം സ്വാഭാവികമായി അങ്കുരിച്ചിരിക്കാവുന്നതും തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹം അധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ ഭാഷാനുവാദംമൂലം ഭാഷാ കവികളിൽ പ്രഥമഗണനീയെന്നു പേർ സമ്പാദിച്ചു തൃക്കണ്ടിയൂരിൽ അധ്യാപകവൃത്തിയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്ന തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനെ അതിലേക്കു നിയോഗിച്ചിരിക്കാവുന്നതുമായാകുന്നു. ഉത്തരരാമായണത്തിനു പിൻപും മഹാഭാരതത്തിനു മുൻപും എഴുത്തച്ഛൻ പ്രസ്തുതഗാനം നിർമ്മിച്ചതായി പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്. ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ എഴുത്തച്ഛൻ കേരളത്തിന്റെ മഹാത്മ്യത്തെപ്പറ്റി ചില സൂചനകൾ നൽകുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു പ്രകൃതത്തിൽ സ്മരണീയമായാകുന്നു.

“ഭൂമിദേവന്മാർക്കെല്ലാം ഭാർഗ്ഗവരാമൻ നിജ-
 ഭൂമിയെദാനംചെയ്യാൻ പ്രായശ്ചിത്താർത്ഥമായേ.
 ക്ഷത്രിയർക്കുള്ള രാജ്യമല്ലീതു നിങ്ങളെല്ലാ-
 മധരങ്ങളും ചെയ്തു സുഖിച്ചു വസിച്ചാലും.

ബ്രഹ്മസ്വമായ ഭൂമൗ ദൃഷ്ടുരാദാനം വന്നു
 നിർമ്മര്യാദം ചെയ്തീലും ദേവസ്വാദികളെല്ലാം

ആക്രമിച്ചിടുന്നാകിൽ നിങ്ങളെല്ലാവരുംകൂടി-
പ്പാർക്കണമെന്നെ ധ്യാനിച്ചവിടെ വരുവൻ ഞാൻ.

ദുഷ്ടരെയെല്ലാമൊക്കെ നിഗ്രഹിച്ചാർത്തി തീർത്തു
ശിഷ്ടരെയെല്ലാമത്ര വെച്ചു രക്ഷിച്ചിടവിൻ.

അബ്ബിതന്നന്തർഭാഗേ മഗമ്മായ്ക്കിടന്നൊരു
സിദ്ധക്ഷേത്രങ്ങൾ പുരഗ്രാമങ്ങൾ നഗരങ്ങൾ
തീർത്ഥങ്ങളിവയെല്ലാം നിങ്ങളെക്കൊന്നായിതപ്പോൾ
ധാരാദ്രവ്യങ്ങൾ സങ്കേതം വെച്ചു മുന്നെപ്പോലെ
യാഗാദികർമ്മംകൊണ്ടുമാത്രമനിഷ്ടകൊണ്ടും
യോഗവൈഭവംകൊണ്ടും ദാനാദിധർമ്മംകൊണ്ടും
ദുഃഖങ്ങളറിയാതെ സൽകർമ്മങ്ങളും ചെയ്തു
സൗഖ്യംപുണ്ടിരുന്നിതു ഭദ്രവേപ്രവരന്മാർ.

ആത്മാനഭാവംകൊണ്ടു ഭാർഗ്ഗവൻതന്റെ ഭ്രമോ
ഗ്രീഷ്മകാലത്തും മഴ പെയ്യുമാറാക്കിവെച്ചാൻ.

ധനധാന്യാദികളാലധികം സമൃദ്ധിയു-
മനുവാസരം വളർത്തിടിനാൻ ഭദ്രപതി.

ഈ വർണ്ണനമൊന്നും മൂലത്തിലില്ല. തൃക്കണ്ടിയൂരപ്പന്റെ അനുഗ്രഹത്തെപ്പറ്റി ഗ്രന്ഥാവസാ-
നത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചതു ശ്രീപരമേശ്വരൻ പരശുരാമന്റെ ഗുരുനാഥനാകുകൊണ്ടാണെന്നു
തോന്നുന്നു. ഗ്രന്ഥത്തിൽതന്നെ ഒന്നു രണ്ടു ശിവസ്തോത്രങ്ങളും കാണുമാറുണ്ടല്ലോ.

ഭാഷാനുവാദരീതി

ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിൽ ആദ്യത്തെ പതിനഞ്ചധ്യായങ്ങൾ കേകയിലും പിന്നീടുള്ള പ-
തിനഞ്ചധ്യായങ്ങൾ കാകളിയിലും ബാക്കിയുള്ള അധ്യായങ്ങളെല്ലാം വീണ്ടും കേകയിലു-
മാണ് കവി തർജ്ജമചെയ്തിരിക്കുന്നത്. ആകെക്കൂടി ദേവീമാഹാത്മ്യത്തിലെമ്പോലെ
മൂന്നു വിഭാഗങ്ങളേ കാണുന്നുള്ളൂ. അതിനാൽ അവയെ പാദങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നതു യുക്ത-
മാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എഴുത്തച്ഛൻ ഭദ്രദീപപ്രതിഷ്ഠാവിധി ഭാഷികരിക്കുന്നില്ല.

“മുപ്പത്തിമൂന്നധ്യായമാദിയായഞ്ചധ്യായം
മുപ്പത്തേഴധ്യായവും കഴിഞ്ഞുകൂടുവോളം
ഭദ്രദീപാഖ്യപ്രതിഷ്ഠാവിധി സമസ്തവും
സുദൃശ്ശൻതന്നെക്കേൾപ്പിച്ചു ... ..”

എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അപ്പുറത്തേയ്ക്കു കടക്കുന്നു. അതുപോലെ അസിതമഹർഷി ജനക-
മഹാരാജാവിനു നല്കുന്ന മറുപദേശങ്ങൾ തർജ്ജമ ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിലും നാല്പത്തൊൻപതു

“നിഖിലനിശിചരശമനകരനഖിലനായകൻ
നിന്നു പരിശ്രാന്തനായ് സമരാങ്കണേ

കമലദലനയനനമ ജനകമകൾതന്നുടേ
കൈയിൽക്കൊടുത്തിതു കാർമ്മുകവും തദാ.

മിഥിലന്യപസ്യതയുമഥ വാങ്ങിനാൾ ചാപവും
മേന്മതകം ബാണജാലവും തുണിയും.

നിജരമണനികടഭൂവി ജനകസ്യതയും തദാ
നിന്നു ജയലക്ഷ്മിയെന്നപോലേ മുദാ.

രഘുപതിയുമതുപൊഴുതു മൃദാഹസിതപൂർവ്വകം
രഥ്യാംഗിമാനസം കണ്ടുതളിച്ചെയ്യൂ.

ദശവദനമതിചതുരമുരുദയദസംഗരേ
ദണ്ഡമൊഴിഞ്ഞു ഞാൻ കൊന്നേൻ പ്രിയതമേ!
വിബുധപതിജിതമരിയ ദശമുഖതന്തുജനെ
വീരനാം സൗമിത്രി കൊന്നു ജിതശ്രമം.

മധുതനയമമിതബലമപി ലവണനെത്തദാ
മാനിയാം ശത്രുഘ്നം വധിച്ചിടീടിനാൻ.

ഗഗനചരപരിവൃന്ദരൊടധിരണമനന്തരം
ഗന്ധർവവീരരെക്കൊന്നു ഭരതനും.
ശതവദനനിവനവരിലധികബലനാകയാൽ
ശാരദാംഭോജവക്ത്രേ! വധിച്ചിടു നീ.

നിഹതനിവനിഹ സമരഭൂവി ഭവതിയാലതു
നിശ്ചയം; യുദ്ധം തുടങ്ങു നീ വല്ലഭേ!

... ..

പവനസമജവമൊടുടനതുലവിശിഖം വന്നു
ഫാലദേശേ കൊണ്ടു രക്താഭിഷിക്തയായ്
ദശവദനശിപുമഹിഷി പുനരസഹരോഷേണ
ചേതസി ചിന്തിച്ചുറപ്പിച്ചിതാദരാൽ.

അയ്യതശതനവമിഹിരസമരുചി കലർന്നെഴു-
മാനന്ദവിഗ്രഹമതുതവിക്രമം

തരണികലഭവമഭവമഭയദമനാമയം

താപത്രയാപഹം സച്ചിത്വപ്രാപിണം
 ദശവദനകലവിപിനദഹനമഖിലേശ്വരം
 ദേവദേവം വിഭും കുംഭകർണ്ണാന്തകം
 സലിലനിധിതരണകരചതുരമസുരാന്തകം
 സായകകോദണ്ഡദോർദ്ദണ്ഡമണ്ഡിതം
 ഖരശമനകരമമലമതുലബലമവ്യയം
 കാരണപുരുഷം കാമദാനപ്രിയം
 മൃതിസമയഭയഹരണനിപുണചരണാംബുജം
 മൃത്യുമൃത്യും പരം മർത്ത്യരൂപം ഭജേ.

തപനകലശ്രുചികരസുചരിതമതികോമളം
 താരകബ്രഹ്മസംജ്ഞം രാമനാമകം
 നിജഹൃദയകമലഭൂവി നിരുപമമുറപ്പിച്ചു
 നിർമ്മലം പഞ്ചവാരം ജപിച്ചിടിനാൾ.”

ശ്രീമൽഭാഗവതം കിളിപ്പാട്ട്, കർത്തൃത്വം

സംസ്കൃതത്തിൽ വിഷ്ണുഭാഗവതമെന്നും ദേവീഭാഗവതമെന്നും രണ്ടു ഭാഗവതങ്ങളുണ്ട്. അവയിൽ അഷ്ടാദശമഹാപുരാണങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതു് ഏതിനെയാണെന്നുള്ള വാദം പണ്ടുപണ്ടേയുള്ളതും ഇന്നും അവസാനിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുമാണ്. അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങളും ആവിർഭവിച്ചതിനുമേൽ അവയുടെ മകടസ്ഥാനത്തിൽ വിഷ്ണുഭക്തിസംവർദ്ധകമായി ദാക്ഷിണാത്യനായ ഏതോ സിദ്ധൻ രചിച്ചു് ഉപദേശിച്ച ഒരു വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥമാണ് ഭാഗവതം എന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. പ്രക്ഷിപ്തങ്ങൾ നശത്തുകേറാത്ത ഒരു പുരാണമാണ് ഭാഗവതമെന്നുള്ളതു് അതിന്റെ മഹിമോപാധികളിൽ ഒന്നാണെന്നും നാം ഓർമ്മിക്കേണ്ടതുണ്ട്. കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിലെ കൃതിയായ ഭാഷാവിഷ്ണുഭാഗവതത്തെപ്പറ്റിയാണല്ലോ നമുക്ക് ഇവിടെ പര്യാലോചിക്കുവാനുള്ളതു്. ആ ഗ്രന്ഥം തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയാണെന്നും അല്ലെന്നും പ്രബലമായ പക്ഷാന്തരമുണ്ട്.

പൂർവ്വപക്ഷം

ചിറ്റൂർ ഗുരുമാത്തിൽ ഭാഗവതം വച്ചുപുജിച്ചിരുന്നതു് 1041-ൽ ബർണ്ണൽസായിപ്പു കണ്ടതായി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഭാഗവതം എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയാണെന്നു രൂഢമൂലമായ ജനവിശ്വാസമുണ്ട്. ഭാഗവതത്തിലെ ഭാഷ കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലേതാണ് എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ‘സർവ്വലോകേശനായ ഭഗവദ്യുഗസ്പോട്ട്’, ‘ഭഗവദ്യുഗേശായുതമല്ലായും പ്രബന്ധങ്ങൾ’, ‘ഉജനായ ചേല്ലണ്ണാൾ’, ‘തേൻപോരും’, ‘പോകയിൽ’, ‘ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൾ’, ‘ചോരിവാവേരി’, ‘മകളർ’ ഇങ്ങനെ എത്ര ഉദാഹരണങ്ങൾ വേണമെങ്കിലും ഉദ്ധരിച്ചു് ഈ വസ്തുത തെളിയിക്കാവുന്നതാണ്. മനോഹരങ്ങളായ പല ഭാഗങ്ങൾ ഭാഗവതം കിളിപ്പാട്ടിലുമുണ്ട്. ഇങ്ങനെ ചില കാരണങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കി ഭാഗവതം എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിതന്നെയെന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ ചില പണ്ഡിതന്മാർ

ഉദ്യമിക്കുന്നു. അവരിൽത്തന്നെയും ഏതു കാലത്താണ് എഴുത്തച്ഛൻ അതു രചിച്ചതെന്നു ഉള്ളതിനെപ്പറ്റി അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. ചിലർ വാർദ്ധക്യാരംഭത്തിലാണെന്നും ചിലർ യൗവനത്തിലെന്നും പറയുന്നു. വാർദ്ധക്യാരംഭത്തിലാണെന്നു പറയുന്നവർ എഴുത്തച്ഛൻ ആ കവിത ചൊല്ലിക്കൊടുത്തു മകളെക്കൊണ്ട് എഴുതിച്ചതാണെന്നും ആ ഗ്രന്ഥമാണ് ബർണ്ണൽസായിപ്പ് 1041-ൽ ഗുരുമാത്തിൽ കണ്ടതെന്നും കൂടി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഭാഗവതം കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിലെ കൃതിയാണെന്ന് എനിക്കും ഉറപ്പിച്ചു പറയുവാൻ തോന്നുന്നു.

ഏകകർത്തൃകമാണോ?— ഭാഗവതത്തിന്റെ ആദ്യനൂറ്റാണ്ടു പ്രണേതൃത്വം ഒരു കവിയുടെ ആരോപിക്കുവാൻ അശേഷം നിർവാഹമില്ലാത്ത വിധത്തിലാണ് അതിലെ ആദ്യത്തേയും അവസാനത്തേയും ഭാഗങ്ങളുടെ രചനാരിതി നിലകൊള്ളുന്നത്. ഭാഗവതം ആകെക്കൂടിത്തന്നെ ആ വിഷയത്തിൽ ഭാരതത്തേയും അധ്യാത്മരാമായണത്തേയും അപേക്ഷിച്ചു തുലോം അവരമായ ഒരു സ്ഥാനത്തിലേ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നുള്ളു. അപഗണ്യപ്രയോഗവും മൂലത്തിൽ നിന്നു തർജ്ജമയിൽ കടന്നുകൂടിയുള്ള അർത്ഥവ്യത്യാസവും ആ ഗ്രന്ഥത്തെ അധഃപതിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങളിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനങ്ങളല്ല. ചുരുക്കത്തിൽ ഭാഗവതത്തിന്റെ ഗതി കൃഷ്ണപക്ഷത്തിലെ ചന്ദ്രമണ്ഡലത്തിന്റേതുപോലെയാണെന്നു പറയാം. മുന്നോട്ടു പോകുന്നോരും കൂടിക്കൂടി വരുന്ന അനാസ്യാദ്യത ദശമസ്കന്ധത്തിൽ കാളിയമർദ്ദനാനന്തരം അതിന്റെ മുൻപുദ്യോഗത്തിൽ എത്തുന്നു. അതിനു മുൻപുതന്നെ ‘ഭഗവത്സേവാരതിചെയ്തിടണം’ എന്നു ദ്വിതീയസ്കന്ധത്തിലും ‘പൂർഷോത്തമനെ സ്തുതിച്ചാരുടനടൻ’ എന്നും ‘ഭവാനാലഹോ ഹനിച്ചിടിന’ എന്നു ‘മേളമുഖാംബുജം’ എന്നും ചതുർത്ഥസ്കന്ധത്തിലും ‘കാലപാശം പരിച്ചേദിച്ചു’ എന്നു ഷഷ്ഠസ്കന്ധത്തിലും ‘അംബുജൻ’ എന്നു നവമസ്കന്ധത്തിലും മറ്റും പല ഉദ്ദേശജനകങ്ങളായ പ്രയോഗങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്. ‘സർവഭേദങ്ങളാം രാഗദ്വേഷാദിയാം’, ‘മന്ദരപർവതത്തെ പ്രവേശിച്ചു തപസ്സു തുടങ്ങിനാൻ’ എന്നും മറ്റുമുള്ള വൈരൂപ്യദൃഷ്ടങ്ങളായ വരികളുമുണ്ട്. ദശമസ്കന്ധത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ അത്തരത്തിലുള്ള കീടാനവിധുത ക്രമേണ പ്രവൃദ്ധമാകുന്നു. ‘മാധവസ്വഭൂഃ’ ‘ചത്വാരീപാദസംയുക്തൻ’ ‘സഖന്മാരുമായ’ മുതലായ അനേകം അസഹ്യങ്ങളായ സഖലിതങ്ങൾ അവിടെയാണ് സ്വച്ഛന്ദമായി തലപൊക്കുന്നത്. എങ്കിലും ഗോവിന്ദദർശനം കണ്ടു ‘കഴൽസ്വന്നൈർന്നിശ്ചലരായിതു’ ‘മന്നിടമായ ത്രൈലോക്യങ്ങൾ’ ‘ത്രാണനം ചെയ്തങ്ങൾ പ്രാണനാഥാ കൃഷ്ണ’ ‘കയ്യതിൽ വസ്ത്രാഭരണമായും ചിലർ’ ‘മാർഗ്ഗമാക്കിട്ടും കൃതാന്തസമീപത്തേക്കു’ ‘ആകയാൽ നാമൊത്തു യുദ്ധം വഹിക്കിലോ ആകാശനാദം പറയാ ധരിക്ക നീ’ ‘യൗവനാത്മാക്കൾ’ ചന്ദ്രികാഹാസിതേ’ ‘പ്രദൃശ്ണാനിരുദ്ധസംയുതാഭ്യാം’ (പ്രദൃശ്ണാനിരുദ്ധസംയുതാഭ്യാം എന്നു വേണമെങ്കിൽ വായിച്ചുകൊള്ളാം) ഇത്തരത്തിലുള്ള ഭീമങ്ങളായ അഭംഗികൾ കാളിയമർദ്ദനഘട്ടത്തിനുമേലേ ദശമസ്കന്ധത്തിൽത്തന്നെയും കാണുന്നുള്ളു. ശ്രുതിഗീതയിലും ഏകാദശസ്കന്ധത്തിലും നിരവധി ഭാഷാനവാദവൈകല്യങ്ങളുണ്ട്. ദശമസ്കന്ധത്തിൽ ശാരദികയെ കവി അഭിസംബോധനം ചെയ്യുന്നതു ‘ബാലേ കിളിയേ സുശീലേ’ എന്നിങ്ങനെയാണ്. മറ്റൊരു സ്ഥലത്തും എഴുത്തച്ഛൻ ‘കിളിയേ’ എന്നു പ്രയോഗിച്ചിട്ടില്ല.

കാളിയമർദ്ദനംവരെയുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ അങ്ങിങ്ങു് അപൂർവമായെങ്കിലും എഴുത്തച്ഛന്റേതായിരിക്കണമെന്നു പറയാവുന്ന ഈരടികൾ ഉണ്ടു്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

1 “വിഷ്ണുഭഗവാൻ വിരിഞ്ചാദിവന്ദിത-
നഷ്ടേതരാഹുദിവാകരലോചനൻ
പത്മനാഭൻ പരമാത്മാ പരാപരൻ
പത്മജാവല്ലഭൻ പത്മയുധൻ പരൻ
വിശ്വംഭരൻ വൃഷവാഹനവന്ദിത-
നച്യുതനവ്യയനവ്യക്തനദ്വയൻ
നിഷ്കളൻ നിർഗുണൻ നിഷ്ക്രിയൻ നിർമ്മമൻ
നിഷ്കളകൻ നിരാതകൻ നിരുപമൻ
നിഷ്കാരണൻ നിഗമാന്തവേദ്യാത്മകൻ
നിഷ്കിഞ്ചനപ്രിയൻ നിത്യൻ നിരാമയൻ
നിർമ്മലൻ നിർവ്വികല്പൻ നിരുപാശ്രയൻ
സന്ധയൻ സർവസാക്ഷീശൻ സനാതനൻ.”

(ചതുർത്ഥസ്കന്ധം)

2 “ഭക്ത്യാ ഭജിപ്പതത്സുത്തമമെന്നു തൽ-
പ്പത്രൻ പറഞ്ഞതു കേട്ടസുരേശ്വരൻ
പെട്ടെന്നു വാളുമെടുത്തെഴുന്നേറ്റുപ-
കൊട്ടൊഴിയാതേ നിറഞ്ഞവൻ തൂണതിൽ
നിലുവൻ വന്നു രക്ഷിക്കണമിത്തരം
ദുർഭാഷണംചെയ്തു നിലുന്ന നിന്നെ ഞാൻ
വെട്ടിക്കളവനെന്നോടിയടുത്തു തൻ
മുഷ്ടികൊണ്ടൊന്നു കുത്തിടിനാൻ തൂണിന്മേൽ.
വട്ടംതിരിഞ്ഞു വിറച്ചിതസുന്ദനവും
പൊട്ടി ഞരിഞ്ഞമർന്നു തൽപ്രദേശവും.
വെട്ടുമിടിക്കുരൽ തെട്ടുമാറാശകൾ
പൊട്ടുമാറണയകാഹം വിറച്ചഹോ
കഷ്ടം! നടുങ്ങുമാറട്ടഹാസത്തൊടും
വട്ടത്തുളൻമധ്യം പിളർന്നു നൃസിംഹമായ്
പുഷ്പാതിഭീഷണാത്യഗ്രഭയങ്കരം
മധ്യാഹ്നമാർത്താണയനൽപതിക്കുംവണ്ണം
ചാടിപ്പറപ്പെട്ടു ഭക്തനാം ബാലനോ-
ടോടിയടുത്തുചെന്നീടുമസുരനെ
കൂടെത്തുടർന്നു ചെറുത്തു തടുത്തള-
വാടലൊഴിഞ്ഞു തൻവാളും പരിചയും
കൈക്കൊണ്ടു ദാനവനും ചെറുത്തിടിനാൻ.”

(സപ്തമസ്കന്ധം)

3 “ദുഃഖാബ്ധിച്ചുഴുന്നതിൻമധ്യേ മംഗലനായൊ-

രദ്രീന്ദ്രൻ ത്രികൂടമെന്നത്രയും പ്രസിദ്ധനായ്
 വർത്തിപ്പോന്നുയർന്നതിമുഖ്യനായനാരതം
 രത്നകാഞ്ചനമയശോഭിതം സുഭിക്ഷദം
 യക്ഷകിന്നരസർവ്വോരഗനിഷേവിതം
 ലക്ഷണപ്രഭം നിഖിലാനന്ദദിവ്യസ്ഥലം
 ക്ഷീരവാരിയൗനീനം പൊങ്ങിടും തിരകളാൽ
 മാരുതാനന്ദം ചേർന്നു കളുർത്ത സാനസ്ഥലം

... ..

സർവർത്തുഗൃണഗണപൂർണ്ണമായനദിനം
 സർവമോഹനതരമാകിയ ദിവ്യസ്ഥലം
 നന്ദനസമാനമാനന്ദദാനവ്യം ഹരി-
 ചന്ദനാദ്യഖിലവൃക്ഷാനിതം ദിനേശമാ-
 ധ്യന്ദിനകരഹരമംബുവാഹാഭം പരം
 മന്ദമാരുതശീതസുഗന്ധപരീപൂർണ്ണം
 ഭൃംഗാദിവിഹംഗനാനാവിധകളുരവ-
 മംഗലപ്രദം ഭൃംഗാദിദീർന്നിഷേവിതം
 തുംഗമാതംഗസിംഹകരംഗസാരംഗാദി
 രംഗമായഭംഗുരഭംഗിഭംഗിതമായി.”

(അഷ്ടമസ്കന്ധം)

4 മൂലം: “തതോ വത്സാനദ്രവൈത്യ പുളിനേപി ച വത്സപാൻ
 ഉഭാവപി വനേ കൃഷ്ണോ വിചികായ സമന്തഃ
 ക്വാപ്യദൃഷ്ട്യാന്തർവിഹിനേ വത്സാൻ പാലാംശ്ച വിശ്വവിൽ
 സർവം വിധികൃതം കൃഷ്ണഃ സഹസാവജഗാമ ഹ.”

തർജ്ജമ: “ഭക്തിവേലയിൽത്തങ്ങൾക്കൊക്കവേ കൂടെക്കൂടെ-
 പ്പെക്കുലങ്ങളെക്കൊണ്ടാനാകുന്നവണ്ണം തന്നെ
 നിർത്തിവെച്ചുണ്ണുന്നേരം കണ്ടുകണ്ടിടുന്നതു
 തത്ര തൽക്ഷണേ കണ്ടീലൊത്തതെന്നറിയാഞ്ഞു
 ചിത്തവിഭ്രമം കലർന്നത്രയും ബദ്ധപ്പെട്ടു
 വിദ്രുതമൊട്ടൊട്ടുണ്ടു സത്യരം നോക്കീടുവാൻ
 തത്സഖകലം പായുന്നേരമങ്ങതു കണ്ടു
 ഭക്തവത്സലൻ ചിരിച്ചുവരോടരുൾചെയ്തു:

‘നിങ്ങളെന്തേവം ഭ്രമിച്ചിടുവാനെല്ലാവരു-
 മിങ്ങനെ തുർണ്ണം പൂലുളളടം കണ്ടങ്ങങ്ങാനും
 ചെന്നകപ്പെട്ടാർ പശ്രുവൃന്ദങ്ങളുണിന്നു നാ-
 മനമുളളടം തിരഞ്ഞിങ്ങു വന്നതുപോലെ.

ചെന്നതു തിരഞ്ഞുകൊണ്ടിങ്ങു ഞാൻ വന്നീടുവ-
 നിന്നിലം തന്നിൽ നിങ്ങളേതുമൊന്നലസാതെ

മുന്നേതിലേറ്റം സുഖമായുടനണ്ടിടുവിൻ.'

... ..

ഇച്ഛയാംവണ്ണം കൂട്ടിക്കൊണ്ടുടനടവിയിൽ-
പ്പൂക്കു നോക്കിടുംപൊഴുതെങ്ങുമേ കണ്ടീലല്ലോ

പൈക്കുലങ്ങളെയടുത്തൊച്ചയും കേട്ടീലെങ്ങും
കഷ്ടമിങ്ങനെയത്തുനിന്നു മേഞ്ഞിരുന്ന പൈ-
ക്കുട്ടികളെന്നപോയ്യാവതിനെന്തെന്തൊരു
കാരണമൊന്നുള്ളതെന്നോർത്തുടൻ വൃന്ദാവനേ

കാരണപുരുഷനന്വേഷിച്ചു; പരിചെഴും
ഗോവർദ്ധനാഖ്യാചലത്തിൽമുകൾപ്പുരപ്പേരി-
ഗ്ഗോവൃന്ദം മേഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിറങ്ങിപ്പോയിലല്ലീ
ഘോരമാം കൊടുങ്കാട്ടിലെന്നതോർത്തവിടെയും
പാരായണ നടന്നന്വേഷിച്ചുടൻ കാണാഞ്ഞിങ്ങു
ബാലന്മാരുബാനിരുന്നേടത്തും കണ്ടീലല്ലീ
കാലികൾതമ്മെപ്പുനരെന്നോർത്തു വിരവോടേ
സാദരമവിടെപ്പോയ്ച്ചൊന്നു നോക്കിടും നേര-
മോദനാദികളേയും കണ്ടതില്ലെങ്ങും തത്ര.

കാനനംതോറും പശുവൃന്ദങ്ങളന്വേഷിപ്പാ-
നാനായബാലന്മാർ പോയാരെന്നു നിനച്ചുടൻ
താനവരുടെ നാമധേയങ്ങൾ നീളെച്ചൊല്ലി-
സ്സാനന്ദം വിളിച്ചുകൊണ്ടിടിനാൻ പലേടത്തും.

വേദങ്ങളോതിത്തിരഞ്ഞാദരാൽക്കാണാതോരു
പാദപങ്കജങ്ങളിടല്ലിലും മലയിലും
പാരിച്ച പടലിലും മുളളിലും നടന്നിടർ
പൂരിച്ച വരംകെട്ടു മാഴ്കിപ്പോകയില്ലല്ലീ?

ബാലഗോജാലങ്ങളെ വേർപെടുപോന്നെന്നെ-
ങ്ങാലയേ ചൊന്നാലമ്മ കോൽകൊണ്ടു തല്ലീലല്ലീ?
പാൽവെണ്ണ നിത്യം നുകർന്നാനന്ദിച്ചിടുമുണ്ണി-
ക്കാർവർണ്ണനിവയില്ലാത്തൊരു വായുയാലേ
കായവും തപിച്ചുരുവ്യാധികൾ പിടിപെട്ടു
പേയായിച്ചമഞ്ഞുപോകല്ലല്ലീ? വിശേഷിച്ചു
കോമളൻ തനിക്കുയിരാകിയ ചങ്ങാതികൾ
യാമിനികളിലുറങ്ങുമ്പോഴും പിരിയാതെ
കൂടിനിലുവരോടു വേർപിരിഞ്ഞഴല്ലെട്ടു
ച്ചുടുള്ളിൽ മുഴുത്തുയിർ വേർപെടുപോകില്ലല്ലീ?
ധാതാവേ! ചെറിയോരു ബാലനോടിച്ചു ഭവാനു

നീതിയല്ലല്ലോ ചെയ്തതെന്നെല്ലാമമരകൾ
മാനസങ്ങളും ഭ്രമിച്ചാവോളമപേക്ഷിച്ചു
യാനങ്ങൾതോറും പരിദിനരായ് നില്ക്കണ്ടു.”

(ദശമസ്കന്ധം)

എന്തൊരു ഹൃദയമോഹനമായ വത്സന്യേയകഥാവർണ്ണനമാണിത്? ഈ ഭാഗം മൂലകാ
രനാലോ കവിക്കു പലപ്പോഴും ഉപജീവ്യനായിക്കാണുന്ന കൃഷ്ണഗാഥാകാരനാലോ അനു
പ്രാണിതമല്ല. കണ്ണശ്ശഭാഗവതത്തിലും ഇതിൽ സ്വപ്നമൊരംശത്തിന്റെ നേരിയ ഛായ മാ
ത്രമേ കാണാനുള്ളൂ. ഇവിടെ എഴുത്തച്ഛന്റെ മനോധർമ്മമല്ല പ്രതിഫലിച്ചിരിക്കുന്നത് എ
ന്ന് ആർക്കു വാദിക്കാം? ഭാരതത്തിലുള്ള ഏതു ഭാഗത്തോടും കിടന്നില്ലവാൻ ഇതിനു സമ
ഗ്രമായ യോഗ്യതയുണ്ട്.

ഇനി ദ്വാദശസ്കന്ധത്തിൽനിന്നു ചില വരികൾകൂടി അനുവാചകന്മാരുടെ ശ്രദ്ധയ്ക്കു വിഷയി
ഭവിപ്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

“ബാഹുക്കൾ ദീർഘപാലന്മാർ, മാനസം ചന്ദ്രൻ, ചില്ലി-
യാകുന്നു യമൻതാനും, ചന്ദ്രിക മന്ദസ്മിതം,

സ്മയമാകുന്നു ഭ്രമം രോമാണി ഭ്രൂഹങ്ങൾ
മേഘമാം മൂർദ്ധ്വങ്ങൾ തന്മയാ വനമാലാ
സകലഗുണശോഭയാത്മജ്യോതിസ്സതന്നെ
സകലാത്മകൻതന്റെ കൗസ്തുഭമാകുന്നതും.

ആത്മവ്യാപിനിപ്രഭയാകന്തു ശ്രീവത്സവും
ഛന്ദസ്സു പിതാംബരം ബ്രഹ്മസൂത്രമാം ത്രിവിൽ
സ്വരമാകുന്നു ചൂർണ്ണം സാംഖ്യയോഗങ്ങൾതന്നെ
പരിചേറുന്ന മീനകണ്ഡലമെന്നും ചൊല്പൂ.”

മൂലത്തിലെ ‘ലജ്ജേജാത്തരോധരോ ലോഭോ’ എന്ന ഭാഗം വിട്ടു കളഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനുപു
റമേ “രോമാണി ഭ്രൂഹഃ” എന്നും ‘ബ്രഹ്മസൂത്രം ത്രിവിൽ സ്വരം’ എന്നുമുള്ള വാചകങ്ങൾ
അതേമാതിരിയിൽത്തന്നെ പകർത്തിയുമിരിക്കുന്ന ദ്വാദശസ്കന്ധകാരൻ വത്സന്യേയകാ
രനല്ല എന്ന് ഏതു സഹൃദയനും നിശ്ചയം പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. ചൂർണ്ണമെന്നാൽ
എന്തെന്ന് അനുവാദകനേ അറിഞ്ഞുകൂട്ടു. പ്രകൃതത്തിലെ മഹാപുരുഷവർണ്ണനം തുടർന്നു
മൂലവുമായി തട്ടിച്ചുനോക്കുന്നവർക്ക് ഇനിയും പല അസ്വാഭാവികതകളും സ്പഷ്ടീഭവിച്ചുകൊ
ള്ളും.

സിദ്ധാന്തപക്ഷം

എന്റെ ഗാഢമായ പര്യായലോചനയുടെ ഫലമായി താഴെക്കാണുന്ന അനൂതനത്തിലാണ്
ഞാൻ എത്തിച്ചേർന്നിരിക്കുന്നത്. എഴുത്തച്ഛന്റെ യൗവനകാലത്തിലെ കൃതിയാണ് ഭാ

ഗവതമെന്നും അതിനുശേഷമാണ് അദ്ദേഹം രാമായണവും ഭാരതവും നിർമ്മിച്ചതെന്നും പറയുന്നത് ഉപപന്നമല്ല. ദ്വാദശസ്കന്ധത്തിലും മറ്റും നിന്നു വെളിപ്പെടുത്തിയപ്പോഴേക്കും അദ്ദേഹത്തിന് അക്കാലത്തുപോലും കവിതാവാസന ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എന്ന് അനുമതിപ്പെടുത്താൻ പ്രയാസമുണ്ട്. അധ്യാത്മരാമായണത്തെയും ഭാരതത്തെയുംകാൾ ഭാഷാന്തരീകരണത്തിനു ക്ലേശാധികൃതമുള്ള ഭാഗവതമാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ആദ്യമായി തർജ്ജമ ചെയ്യാൻ തോന്നിയതെന്നും ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. പ്രത്യേക ഭാഗവതത്തിന്റെ ഭാഷാന്തരീകരണത്തിന് അദ്ദേഹം ആരംഭിച്ചതു വാർദ്ധക്യത്തിലായിരിക്കണം. ശരീരസാദാനിമിത്തം അതിൽ പല ഭാഗങ്ങളും പറഞ്ഞുകൊടുത്തു മകളെക്കൊണ്ടോ മറ്റോ എഴുതിച്ചിരിക്കണം. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു ശിഷ്യന്മാരിൽ ചിലരും ആ കാവ്യനിർമ്മിതിയിൽ അദ്ദേഹത്തെ യഥാശക്തി സഹായിച്ചിരിക്കണം. ആ ഭാഗങ്ങൾ നിപുണമായി പരിശോധിച്ചു തെറ്റു തിരുത്തുവാനോ രചനയ്ക്കു സാർവത്രികമായ സൗഷ്ഠ്യം വരുത്തുവാനോ അദ്ദേഹത്തിനു സാധിക്കാതെയും വന്നിരിക്കണം. ‘സത്യജ്ഞാനാനന്ദാനന്ദാദയാമൃതപൂർണ്ണം സച്ചിത്ബ്രഹ്മാഖ്യം പരമാത്മാനമുപാസിച്ചേൻ’ എന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിൽ എന്നപോലെ ഈഷദ്വയാസത്തോടു കൂടി ഉപക്രമത്തിലും

“മർമ്മങ്ങൾതോറും കടിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ
 നിർമ്മലനായോരു നന്ദനയനെ;
 കല്പക്ഷന്ധർക്കളു തോന്നുമല്ലോ; തെളി-
 ണ്ണെന്തെന്നുപക്ഷേ വാഴ്ച പോകാഞ്ഞുണ്ടോ”

എന്നു ഭാരതത്തിലെമ്പോലെ കാളിയമർദ്ദനഘട്ടത്തിലും തന്റെ വേദാന്താവഗാഹത്തെയും ഭക്തിപാരമ്പര്യത്തെയും യഥാക്രമം പ്രകടീകരിക്കുന്ന കവി ഒരാൾതന്നെയാണെന്നും അതു സാക്ഷാൽ തുഞ്ചനല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ലെന്നും സങ്കല്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഭാരതത്തിലെമ്പോലെ കാകളീവൃത്തം കൊണ്ടാണ് ഒരു ഭാഗം ആരംഭിക്കേണ്ടതെങ്കിൽ അതിന്റെ പ്രാരംഭത്തിൽ ഏതാനും വരികൾ ഉന്നകാകളീയിൽ ഘടിപ്പിക്കുന്നത് എഴുത്തച്ഛന്റെ ശൈലിയാകുന്നു. ആ ശൈലി ഷഷ്ടസ്കന്ധത്തിന്റെ ഉപക്രമത്തിലും കാണാവുന്നതാണ്. “നാരായണ ജയ നാരായണ ജയ വരദ ഹരേ, നാരായണ പരിപാലയ മാം ബഹുഘോരമഹാപാതകനിവഹാൽ” തുടങ്ങിയ ഈരടികൾ നോക്കുക. എന്റെ ഊഹം ശരിയാണെങ്കിൽ “രാമദാസനാമെഴുത്തച്ഛൻ നവമസ്കന്ധത്തോളമുള്ളൊരു കഥയെല്ലാം ഭാഷയിലൊരു ഗീതമായുരചെയ്യാൻ മൂന്നു” എന്നു പുനശ്ശേരി ശ്രീധരൻനമ്പി ഉപന്യസിച്ചിട്ടുള്ളത് അത്രത്തോളം പരമാർത്ഥമാണെന്നും ദശമസ്കന്ധത്തെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ഒന്നും പറയാത്തത് അത് അദ്ദേഹം മുഴുപ്പിക്കാത്തതുകൊണ്ടാണെന്നും വന്നുകൂടുന്നു. കാളിയമർദ്ദനത്തിനുമേൽ ഋതുവർണ്ണനം മുതലുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ കൈപ്പെരുമാറ്റം കാണുന്നില്ല. ഋതുവർണ്ണനം ആരംഭിക്കുന്നതുതന്നെ ‘ഗ്രീഷ്മകാലവും വന്നു വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടുഷ്ടങ്ങൾ കൊണ്ടുപൊറാഞ്ഞിതു മേദിനി’ എന്ന ഒരു അപരബുദ്ധിമയമായ ഈരടിയോടുകൂടിയാണ്.

ഗ്രന്ഥം അത്രത്തോളം പുരോഗമനം ചെയ്തപ്പോൾ എഴുത്തച്ഛൻ പരഗതിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കണമെന്നു തോന്നുന്നു. കണ്ണശ്ശരാമായണത്തിനും കണ്ണശ്ശഭാഗവതത്തിനും തമ്മിലുള്ള തീർ അധികം വ്യത്യാസം ഭാരതത്തിനും കാളിയമർദ്ദനംവരെയുള്ള ഭാഗവതത്തിനും

ഉണ്ടെന്നു പറയാനില്ല. പക്ഷേ ആദ്യത്തെ രണ്ടു കൃതികളും രാമപ്പണിക്കർ തന്റേതാണെന്നു പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു നമുക്ക് അവയുടെ കർത്തൃത്വത്തെപ്പറ്റി സന്ദേഹമില്ല. പ്രത്യുത ഭാഗവതത്തിന്റെ കർത്തൃത്വം അനമാനത്തെ മാത്രം ആസ്പദമാക്കി നിർണ്ണയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്റെ അനമാനം അബദ്ധമല്ലെങ്കിൽ ഗുരുമാത്തിൽ ഭാഗവതത്തിനു വന്നുചേർന്ന അദ്വൈതചിന്തയും അസമാധേയമല്ല. എഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യന്മാരിൽ അല്പമായ വാസനയും വ്യക്തമായിത്തന്നെ ആരെങ്കിലും കാളിയമർദ്ദനത്തിനു പിന്നീടുള്ള ഭാഗങ്ങൾ തർജ്ജമ ചെയ്തു അതിനോട് കൂട്ടിച്ചേർത്തിരിക്കണം. രണ്ടു പേരുടെയും വർണ്ണനമെന്നെന്ന് അവർതന്നെ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“ചൊല്ലുവാനനേകമുണ്ടോരോരോ മൂന്നിരന്മാർ
 ചൊല്ലിയ വേദാന്തസാരാദികൾ ബഹുവിധം;
 ചൊല്ലുരുതവയൊന്നും നമുക്കു; പുരാണങ്ങൾ
 ചൊല്ലുകെന്നതും കേൾക്കുന്നതും ചെയ്യാമല്ലോ”

എന്നു പ്രഥമസ്കന്ധത്തിലും

“കരുണാത്മാക്കളായ മഹത്താം ജനത്തിനും
 കരുണാത്മകനായ മൽഗുരുവരനായും
 കരുണാവാരിരാശിയാകിയ ഭഗവാനും
 ധരണീസുരന്മാർക്കും സർവർക്കും വണങ്ങുന്നേൻ”

എന്നു ദ്വാദശസ്കന്ധത്തിലും പ്രസ്താവനയുണ്ട്. ‘കരുണാത്മകനായ മൽഗുരുവരൻ’ തൃശ്ശൂർത്തമ്പുരൻ തന്നെയായിരിക്കണം. കരുണാകരനെഴുത്തച്ഛനായിരുന്നെങ്കിൽ ‘കരുണാകരാഖ്യനാം മൽഗുരുവരൻ’ എന്നു കവിക്ക് ആ വസ്തുത തെളിച്ചു പറയാമായിരുന്നു. ഭാഗവതം കിളിപ്പാട്ടിനു പല വൈകല്യങ്ങളുമുണ്ടെങ്കിലും അതിനും ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ അന്യമല്ലാത്ത ഒരു സ്ഥാനത്തിന് അവകാശമുണ്ട്. ആ പുരാണരത്നം ആ രീതിയിൽ അന്യകവികളാരും മലയാളത്തിൽ വിവർത്തനം ചെയ്തുകൊണ്ടിട്ടില്ലല്ലോ.

ഹരിനാമകീർത്തനം, കീർത്തനപ്രസ്ഥാനം

നാമസംകീർത്തനം അല്ലെങ്കിൽ കീർത്തനം എന്നൊരു പദ്യസാഹിത്യപ്രസ്ഥാനം വളരെക്കാലം മുതൽക്കു തന്നെ ഭാഷയിൽ ആവിർഭവിച്ചിരുന്നിരിക്കാനിടയുണ്ട്. കലിയുഗത്തിൽ നാമസംകീർത്തനത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെപ്പറ്റി അന്നും ഇന്നും ആസ്തികന്മാർക്ക് രചിച്ചിട്ടുള്ള വിശ്വാസമുണ്ടെന്നു മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽ രചിതങ്ങളായ കീർത്തനങ്ങൾ അർത്ഥാവബോധത്തോടുകൂടി ഉച്ചരിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാത്ത സ്ത്രീജനങ്ങൾക്കും മറ്റും ഭാഷാകീർത്തനങ്ങളുടെ ആവശ്യം നേരിടുകയും ഓരോ കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന കവികൾ അവരുടെ ആ അഭീഷ്ടം സാധിക്കുന്നതിനു യാതൊരു ക്യാ ഉദ്യമിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെയാണ് കീർത്തനപ്രസ്ഥാനം ഉണ്ടായത്. ഭാഷാകീർത്തനങ്ങൾ ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളിൽ ഗ്രഥിതങ്ങളും ഏതെങ്കിലും ഈശ്വരനാമത്തോടു

കൂടി അവസാനിക്കുന്നവയുമാണ്. അവയിൽ പലതും അകാരാദിക്രമത്തിൽ രചിച്ചിരിക്കുന്നതു് ഉച്ചാരകന്മാർക്കു വേഗത്തിൽ ഓർമ്മിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാകുന്നു. നാലുവിധത്തിലുള്ള കീർത്തനങ്ങൾ ഭാഷയിൽ കാണുമാറുണ്ട്. കേവലം ഭഗവന്നാമങ്ങൾ മാത്രമടങ്ങിയ സ്തോത്രങ്ങൾ, ഏതെങ്കിലും ഒരു ഭഗവൽകഥയെ സംഗ്രഹിച്ചു് ഒന്നോ അതിലധികമോ വൃത്തങ്ങളിൽ നിർമ്മിതങ്ങളായ സ്തോത്രങ്ങൾ, ഭക്തിസംവർദ്ധകങ്ങളായ സ്തോത്രങ്ങൾ, വേദാന്ത തത്വപ്രതിപാദകങ്ങളായ സ്തോത്രങ്ങൾ ഇങ്ങിനെയാണ് അവയെ വിഭജിക്കാവുന്നതു്. പല ക്ഷേത്രങ്ങളിലെ പ്രതിഷ്ഠാ മുർത്തികളെപ്പറ്റി പ്രത്യേകമായി രചിച്ചിട്ടുള്ള സ്തോത്രങ്ങൾ ഭക്തിസംവർദ്ധകഗണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഭഗവന്നാമങ്ങൾ മാത്രമടങ്ങിയ സ്തോത്രങ്ങൾ പ്രായേണ സംസ്കൃതമയങ്ങളായിരിക്കും.

“ഹരിനാരായണ ഗോവിന്ദാ ജയനാരായണ ഗോവിന്ദാ
ഹരിനാരായണ ജയ നാരായണ ഹരിഗോവിന്ദാ ഗോവിന്ദാ
ഭക്തജനപ്രിയ ഗോവിന്ദാ പങ്കജലോചന ഗോവിന്ദാ
ഭക്തജനപ്രിയ പങ്കജലോചന പരമാനന്ദാ ഗോവിന്ദാ (ഹരി)
മത്സ്യകളേബര ഗോവിന്ദാ വത്സകപാലക ഗോവിന്ദാ
മത്സ്യകളേബര വത്സകപാലക ശ്രീവത്സാങ്കിത ഗോവിന്ദാ”

എന്നും

“ഹര ഹര ശംഭോ ഗൗരീശാ ശിവ ശിവ ശംഭോ ഗൗരീശാ
ഹര ഹര ശംഭോ ശിവ ശിവ ശംഭോ ജയ ജയ ശംഭോ ഗൗരീശാ
തുംഗജടാധര ഗൗരീശാ പുംഗവവാഹന ഗൗരീശാ
തുംഗജടാധര പുംഗവവാഹന ഗംഗാധര ഹര ഗൗരീശാ
ദക്ഷമദാപഹ ഗൗരീശാ ശിക്ഷിതമന്ഥ ഗൗരീശാ
ദക്ഷമദാപഹ ശിക്ഷിതമന്ഥ ഭിക്ഷാടനപര ഗൗരീശാ.” (ഹര)

എന്നും ആരംഭിക്കുന്ന കീർത്തനങ്ങൾ നോക്കുക. ഭക്തിസംവർദ്ധകങ്ങളായ ഭാഷാ കീർത്തനങ്ങൾക്ക് ഒരു ഉദാഹരണം ചേർക്കാം:

“ഗൗരീപതേ ജയ, ഗൗരീപതേ ജയ
ഗൗരീപതേ ജയ, ഗൗരീപതേ,
നാലു ദിഗന്തം പുകഴ്ന്നരുളും തിരു-
വാല്മുർമഹേശ വണങ്ങിടുന്നേൻ. (ഗൗരീ)

അമ്പിളിതുമ്പയുമാകാശഗംഗയു-
മമ്പോടണിഞ്ഞ പുരിചിടയും (ഗൗരീ)

കാലാന്തവഹ്നിയെസ്സംഹരിച്ചിടുന്ന
ഫാലാന്തരാളവിലോചനവും (ഗൗരീ)

ഇത്യാദി. രണ്ടാമത്തെത്തരത്തിലുള്ള ഒരു കീർത്തനമാണ് രാമായണസംഗ്രഹം. അതിന്റെ രീതി താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശീലുകളിൽനിന്നു കാണാവുന്നതാണ്.

“രാമ ഹരേ ജയ, രാമ ഹരേ ജയ
രാമ ഹരേ ജയ, രാമ ഹരേ,
ശ്രീരാമ ഗോവിന്ദ നാരായണാനന്ത
സിതാപതേ ജയ രാമ ഹരേ (രാമ)

സൂര്യകുലത്തിൽദ്രശരമന്തനുടെ
സുനവതായൊരു രാമ ഹരേ,
ലക്ഷ്മണപൂർവജ ലക്ഷ്മിനികേതന
പക്ഷിന്ദ്രവാഹന രാമ ഹരേ. (രാമ)

താടകയെക്കൊലചെയ്തു മഹാമുനി-
താപം കളഞ്ഞൊരു രാമ ഹരേ, (രാമ) ഇത്യാദി

“പാരിൽ വസിപ്പാൻ സുഖമരുളിടണം
പാരാതെ പിന്നെപ്പുറഗതിയും.” (രാമ)

കാമിച്ചതെല്ലാം ലഭിപ്പാൻ വിശേഷിച്ചു
കാമവിനാശന രാമ ഹരേ. (രാമ)

നാരായണാനന്ത വിഷ്ണോ മഹേശ്വര
നാഥ ജനാർദ്ദന രാമ ഹരേ (രാമ)

ഇക്കഥ ചൊല്ലി സ്തുതിക്കും ജനങ്ങൾക്കു
ഭക്തിയും മുക്തിയുമാശ്ര ഫലം.” (രാമ)

എന്നിങ്ങനെയാണ് ആ കീർത്തനത്തിന്റെ അവസാനം. കഥ വിസ്തരിക്കേണ്ടിവരുമ്പോൾ കവികൾ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു വൃത്തങ്ങൾ മാറ്റുന്നു. അതാണ് രാമായണം ഇരുപത്തിനാലു വൃത്തത്തിലേയും മറ്റും രചനാരീതി. അതിനു ഞാൻ ചില പഴയ താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഇരുപത്തിനാലു കീർത്തനം എന്നു തന്നെ പേർ നൽകിക്കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഇത്തരത്തിലുള്ളവയ്ക്കു സകീർത്തനങ്ങൾ എന്നും ഹ്രസ്വങ്ങളായ ഇതര സ്തോത്രങ്ങൾക്കു കീർത്തനങ്ങൾ എന്നും നാമകരണംചെയ്യുന്നതു സൗകര്യപ്രദമായിരിക്കും. ചതുർത്ഥവിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട കൃതികൾ അധികമില്ല. അവയിൽ ഒന്നാണ് ഹരിനാമകീർത്തനം.

ഹരിനാമകീർത്തനവൃത്തത്തിൽ അതിനു മുൻപും അത്തരത്തിലുള്ള കൃതികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവയിൽ ഒരു കൃതിയിൽ ഒരു ശീലുദ്ധരിക്കാം:

“ഐന്താർചരാമയരസം തോഞ്ഞ നാരികൾ നി-

റന്റുള്ള വീണകഴശ്ശേരീതാജഗാനമൊടു
വൃന്ദാവനേ ജനമനോമോഹനം കളികൾ
കാണിൻറതെന്നിനിയ ഗോവിന്ദ രാമ ജയ.”

കർത്തൃത്വം

ഹരിനാമകീർത്തനം എട്ടാം ശതകത്തിലെ ഒരു കൃതിയാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ‘ഒരിക്കൽ’ ‘മറുകിച്ചാ’ തുടങ്ങിയ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും അതിൽ കാണുമാറുണ്ട്. ‘ഹരിനാ രായണനായ നമഃ’ എന്നോ ‘നാരായണായനമഃ’ എന്നോ അതിലെ പാട്ടുകൾ അവസാനി ക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഹരിനാമകീർത്തനം എന്ന് അതിനു പേർ വന്നത്. ശ്രീനീലകണ്ഠ നാമാവായ ഒരു ഗുരുവിനെ കവി പ്രസ്തുത കീർത്തനത്തിൽ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ.

അൻപേണമെന്മനസി ശ്രീനീലകണ്ഠഗുരു-
വംഭോരുഹാക്ഷമിതി വാഴുന്നു ഞാനുമിഹ,
അൻപത്തൊരക്ഷരവുമോരോന്നിതെന്മൊഴിയി-
ലൻപോടു ചേർക്ക ഹരി നാരായണായ നമഃ.”

എന്ന പതിനാലാമത്തെ ശീലിലാണ് ആ പേർ കാണുന്നത്. അതു മുതൽ അകാരാദി ക്രമത്തിൽ സ്തോത്രം പുരോഗമനം ചെയ്യുന്നു. ഉപോത്തമമായ ശീലിൽ “കരുണാപയോധി മമ ഗുരുനാഥനിസ്തുതിയെ വിരവോടു പാർത്തു പിഴ വഴിപോലെ തീർത്തരുൾക” എന്നും പ്രാർത്ഥിച്ചുകാണുന്നു. ഈ നീലകണ്ഠൻ ആരാണെന്നു വെളിപ്പെടുത്തില്ല. പുതാനം തന്റെ ഗുരുനാഥനായ ഒരു നീലകണ്ഠനെ സ്വകൃതികളിൽ വന്ദിക്കുന്നുണ്ടെന്നു നാം മുൻപു കണ്ടുവല്ലോ. തന്നിമിത്തം ഹരിനാമകീർത്തനവും പുതാനത്തിന്റെ കൃതിയായിരിക്കാമെന്നു പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ തോന്നുന്നുവെങ്കിലും പുനഃപര്യാലോചനയിൽ അതു ശരിയല്ലെന്നു കാണുവാൻ പ്രയാസമില്ല. അതിൽത്തന്നെ മറ്റൊരു ശീലിൽ “ഹരിനാമകീർത്തനമിതുരചെയ്വതിനു ഗുരുവരുളാലെ ദേവകളുമരുൾചെയ്തു ഭൂസുരരും” എന്നൊരു പ്രസ്താവനയുണ്ട്. ബ്രാഹ്മണർ അരുൾ (കരുണ) ചെയ്യണമെന്നു പുതാനം പ്രാർത്ഥിച്ചിരിക്കുവാൻ ന്യായമില്ലല്ലോ. എ ന്ന മാത്രമല്ല പുതാനം കൃതികളുടെ ലാളിത്യം ഹരിനാമകീർത്തനത്തിൽ കാണുന്നുമില്ല. എന്നാൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയാണെന്നു സമ്മതിക്കുന്നതിനും എനിക്ക് അധൈര്യം തോന്നുന്നുണ്ട്. അവിടവിടെ ആശയ ഭംഗിയുള്ള ചില ശീലുകളില്ലെന്നു ഞാൻ പറയുന്നില്ലെങ്കിലും, രചനാഗുണം ആദ്യന്തം വിരളമായ ഒരു കൃതിയാണ് ഹരിനാമകീർത്തനം എന്നു പ്രസ്താവിക്കാതെ നിർവ്യാഹമില്ല. താഴെക്കാണുന്ന ശീലുകൾ എന്നെ ആകർഷിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“ആനന്ദചിന്മയ ഹരേ ഗോപികാരമണ,
ഞാനെന്ന ഭാവമതു തോന്നായുവേണമിഹ
തോന്നുന്നതാകിലഖിലം ഞാനിതെന്നവഴി
തോന്നേണമേ വരദ നാരായണായ നമഃ.

വദനം നമുക്കു ശശിവാദനങ്ങൾ സന്ധ്യകള-

മുദരം നമുക്കുദയിയലകേഴുരണ്ടുമിഹ
ഭവനം നമുക്കു, ശിവ, നേത്രങ്ങൾ രാത്രിപക-
ലകമേ ഭവിപ്പതിനു നാരായണായ നമഃ.”

‘പക്ഷിഗണം ഗരുഡനെക്കണ്ടു’ ‘ഇന്ദ്രാത്മജനെ ഹരി’ ഇത്യാദിഭാഗങ്ങളിൽ കവിക്ക് പദ ഘടനയിലുള്ള അപാടവം പ്രകടമായി സ്പുരിക്കുന്നു.

“ഘർമ്മാതപം കുളിർനിലാവെന്നു തമ്പിയൊടു
ചെമ്മേ പറഞ്ഞു നിജപതീം പിരിഞ്ഞളവു
തന്നെത്തിരഞ്ഞു മറുകിച്ചാ മൃഗാക്ഷികളെ
വൃന്ദാവനത്തിലഥ നാരായണായ നമഃ.”

എന്നിത്തരത്തിലുള്ള അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങൾ എഴുത്തച്ഛന്റേതല്ലെന്നു കല്പിക്കുവാൻ വൈ ഷമ്യമുണ്ടു്. കേരളത്തിൽ എവിടെയും പ്രചുരപ്രചാരമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ഹരിനാമ കീർത്തനം. അതിന്റെ പ്രണേതൃത്വം അവിജ്ഞാതമാണെന്നു കരുതുന്നതാണ് ആശാസ്യ മായിട്ടുള്ളതു്.

ഈ കീർത്തനത്തിന്റെ ഛായയിൽ അമ്പലപ്പുഴ ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പറ്റി മറ്റൊരു കീർത്തനം ഏതോ ഒരു കവി രചിച്ചുകാണുന്നു. ആ കൃതിയിൽനിന്നു രണ്ടു ശീലുകൾ പകർത്താം.

“ശ്രീവാസുദേവ! യദുവംശാവതംസ! സുര-
വിദ്വേഷിശർവഹര! നന്ദാത്മജാത! ജയ!
ദേവേശ! ശർവനത! വാനോർനദിനിലയ!
കല്യാണരംഗനട! കാരുണ്യഗാത്ര ജയ!

വൻപേരുമിജ്ജനനദേഹാത്യയാംബുനിധി-
സന്താപവൻതിരകൾ വേർമായുവാനരികിൽ
നിൻപാദപത്മയുഗമെപ്പോഴുമെന്മനസി
കാണായ്വരേണമരവിന്ദാക്ഷ! കൃഷ്ണ! ജയ!”

വലിയ പഴക്കമൊന്നും പ്രസ്തുത കീർത്തനത്തിനു കല്പിക്കാവുന്നതല്ല.

ചിന്താരത്നം, ഗ്രന്ഥസ്വരൂപം

ചിന്താരത്നം ആദ്യതം കേകാവൃത്തത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരു ഭാഷാകൃതിയാകുന്നു. അതു കിളിപ്പാട്ടല്ല. ഒരു ഗുരു തന്റെ ശിഷ്യയായ ഒരു സ്ത്രീക്കു നൽകുന്ന അദ്വൈതജ്ഞാനോപദേശമാണ് അതിലെ പ്രതിപാദ്യം

“പരമാനന്ദപദം കാൺമതിന്നാശയോടു-

മരിക്കേ വന്നു വിനയാനതവക്ത്രത്തോടും
മരുവും സുമംഗലേ! നിന്നുടെ മനോരമ-
മറിഞ്ഞീടിനേനഹമെന്നതുമല്ല മേന്മേൽ
വളർന്നിടുന്ന ഭക്തിവിശ്വാസം കണ്ടുമുള്ളിൽ
ത്തെളിഞ്ഞു നന്നായെന്നിക്കേറ്റവും ധന്യശീലേ!”

എന്നിങ്ങനെയാണ് ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഉപക്രമം.

“സദ്വൃത്തിയുണ്ടാകണം സാധുക്കളോടു സംഗ-
മെത്തണമപ്പോളുള്ളിലജ്ഞാനം നീങ്ങുമെന്നു

വേദാന്തസാരജ്ഞന്മാർ ചൊല്ലിടുന്നതുകൊണ്ടു
വേദാന്തവാക്യം സൃതിഗീതയെന്നിവയോരോ

കഥകളതിലുള്ള സാരോപദേശങ്ങളെ-
പ്പുതുതായ്ക്കുരിഭാഷയായിഹ ലോകംതന്നിൽ

മുദുമനസന്മാരായ് മരുവും ജനങ്ങൾക്കും
മുദുഭാഷിണിയായ നിനക്കും വഴിപോലെ

പരമാർത്ഥജ്ഞാനമുണ്ടാവതിനെല്ലുപുമാം
ചരിതാമൃതം ചിന്താരത്നമാനന്ദോദയം”

എന്ന് ആ ഘട്ടത്തിലും

മങ്ഗലശീലേ ബാലേ നിനക്കു ബോധിപ്പാനാ-
യിങ്ങനെ ചൊന്നേൻ പരിഭാഷയായാത്മതത്വം.
എന്നുടെ ഗുരുവരൻതന്നുടെ കാരുണ്യത്താൽ
നന്നെന്നു സമസ്തരും ബോധിച്ചു വഴിപോലെ

സമ്മതിക്കേണമതിന്നായഹം ഗുരുവരം
പിന്നെയും മുഹൂർത്തമുഹൂരങ്ങളിലി ചെയ്യിടുന്നേൻ.

ഭാഷയെന്നോർത്തു നിന്ദാഭാവത്തെത്തേടീടൊലാ
കാവ്യനാടകാദികൾ ധരിച്ചു മഹാജനം.

യോഷമാർക്കറിവാനായ്ക്കൊണ്ടു ഞാൻ ചുരുക്കമായ്
ഭാഷയായുരചെയ്തേൻ ക്ഷമിക്കു സമസ്തരും.

ചിന്തിക്കുംതോറും സാരമുണ്ടിതിലതുമൂലം
ചിന്താരത്നമെന്നു പേരിടുന്നു ഭക്തിയോടും.

സന്തതം പഠിച്ചിടുന്നവർക്കു ബന്ധമുറ്റു
സന്തതാനന്ദമായ സായുജ്യമനുഭവം.

എന്നു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലും കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ചിന്താരത്നം ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേകഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പരിഭാഷയല്ലെന്നും വേദാന്തവാക്യങ്ങൾ സൂതികൾ ഭഗവദ്ഗീത മുതലായ പല വാങ്മയങ്ങളേയും ആസ്പദമാക്കിയാണ് കവി അതു നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും ആ ഉദ്യമത്തിനു തന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചതു സ്ത്രീകൾക്കും അവരെപ്പോലെ താരതമ്യേന അവ്യുൽപ്പന്നന്മാരായ പുരുഷന്മാർക്കും അദ്വൈതതത്ത്വങ്ങൾ സുഗ്രഹങ്ങളാക്കുന്നതിനുള്ള ആഗ്രഹമാണെന്നും ഉച്ഛിതഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരൻ വന്ദിക്കുന്ന ആചാര്യൻ ആരെന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. എങ്കിലും ആരുംഭത്തിൽ

“പരമാചാര്യനായിപ്പരമഹംസനായി-
പ്പരമാനന്ദപ്രദനായ്പരമാത്മാവായി
പരമഭക്തന്മാർക്കു ഗുരുവായ് സുരാലയ-
തരുവായ് ഗുണത്രയയുക്തയാം ശക്തിയോടും
ഒരുമിച്ചഹർന്നിശമാനന്ദസ്വരൂപനായ്
മരുവിടുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണാചാര്യസ്വാമിയുടെ
ചരണസരോരുഹയുഗളാന്തർഭാഗത്തിൽ
പെരുകിടുന്ന സുധാം പെരികെപ്പാനംചെയ്തു
മരുവിടുകകൊണ്ടു പരമാനന്ദമായി-
ട്ടുരചെയ്യുന്നേൻ നന്നായ്തുള്ളിത്തുകേൾക്കു ബാലേ.”

എന്ന വരികളിൽ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനോടൊപ്പം തന്റെ ഗുരുനാഥനായ ശ്രീകൃഷ്ണാചാര്യൻ എന്നൊരു സന്യാസിശ്രേഷ്ഠനെക്കൂടി സ്മരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു. ചിന്താരത്നകാരൻ അദ്വൈതവേദാന്തത്തിൽ അന്യാദൃശമായ അവഗാഹമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് അതിന്റെ ഏതു ഭാഗം വായിച്ചാലും സ്പഷ്ടമാകുന്നതാണ്.

കർത്തൃത്വം

ചിന്താരത്നം എഴുത്തച്ഛൻ തന്റെ മകൾക്കോ മരുമകൾക്കോ വേദാന്തതത്ത്വങ്ങൾ ഉപദേശിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി രചിച്ച ഒരു കൃതിയാണെന്നു ചിലർ പറയാറുണ്ട്. ഞാൻ ആ അഭിപ്രായത്തോടു യോജിക്കുന്നില്ല. ഒന്നാമത് അതിലെ ഭാഷ അദ്ധ്യായത്തരമായെന്നും, ഭാരതം ഇവയെ അപേക്ഷിച്ച് അർവാചീനവും ആ ദൃഷ്ടിയെ ആശ്രയിച്ചുനോക്കുകയാണെങ്കിൽ അതിന്റെ ആവിർഭാവം കൊല്ലം ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിനു മുൻപാണെന്നു ഗണിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതുമാകുന്നു. രണ്ടാമത് എഴുത്തച്ഛന്റെ സുവിദിതമായ ശൈലിക്കു വിപരീതമായി സദാശിവരൂപത്തിലുള്ള ധ്യാനത്തിനാണ്

കവി പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ പ്രാധാന്യം നല്കിക്കാണുന്നത്. മൂന്നാമതു ‘മനോഹരേ’, ‘വരാ നന്ദേ’, ‘ആയതവിലോചനേ’ എന്നിങ്ങനെ ചില സംബോധനകൾ കവി പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ അല്പം അനൗചിത്യപ്രസംഗമുള്ളതും എഴുത്തച്ഛനെ അത് - പ്രത്യേകിച്ചും മകളുടേയോ മരുമകളുടേയോ വിഷയത്തിൽ - അശേഷം ബാധിക്കുവാൻ ഇടയില്ലാത്തതുമാകുന്നു. നാലാമതു “കാശിയും രാമേശ്വരം ശ്രീരംഗം, കണ്ടകോണം, കാമാക്ഷി ഗയാ പുരുഷോത്തമം, ഗോകർണ്ണവും, കാളഹസ്തിയും കമലാലയം, ചിദംബരം, വ്യാളേന്ദ്രപുരം (തിരുവനന്തപുരം) ശിവപേരൂർ, തൃക്കാരിയൂരും” എന്നിങ്ങനെ ഭാരതഖണ്ഡത്തിലെ പൃണ്യക്ഷേത്രങ്ങളെ പരിഗണനം ചെയ്യുന്നത് എഴുത്തച്ഛനാണെങ്കിൽ കേരളത്തിൽ തിരുവനന്തപുരം, തൃശ്ശൂർ, തൃക്കാരിയൂർ എന്നീ സ്ഥലങ്ങളെ സ്മരിക്കുവേ തൃക്കണ്ടിയൂർ വിട്ടുകളയുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. ഏതാദൃശങ്ങളായ കാരണങ്ങൾകൊണ്ടു കൃഷ്ണഗീഷ്യനായ ഏതോ ഒരു കവിയാണ് ചിന്താരത്നത്തിന്റെ പ്രണേതാവെന്നും അത് എഴുത്തച്ഛനല്ലെന്നും വന്നുകൂടുന്നു.

“പൃഥ്വിദേവന്മാരാലേ ചെയ്യപ്പെട്ടൊരു കർമ്മ-
ശക്തികൊണ്ടെന്നിങ്ങ സായുജ്യമായിരിപ്പൊരു
മുക്തിയെ ലഭിക്കണമെന്നു ചിന്തിക്കും മൂഢ-
ചിന്തയാരജ്ഞാനികൾക്കധികാരികളല്ലോ.”

എന്നുംമറ്റുമുള്ള ബ്രാഹ്മണോപാലംഭംകൊണ്ടു തൃപ്തനാകാതെ

“വെള്ളിമാമലതനിൽ വാഴുന്ന പരമേശൻ,
വെള്ളരുതെന്നുള്ളൊരു വാഹനമതുമുണ്ടു്.
അഗ്രിനന്ദിനിക്കനുരൂപനായനദിനം
പുത്രന്മാരോടുംകൂടിസ്സുഖിച്ചു വസിക്കുന്നു.

പാലാഴിതനിൽ ഫണിമെത്തമേൽ ശയിക്കുന്ന
നീലവർണ്ണനാം വിഷ്ണു ഭഗവാൻ നാരായണൻ
ശ്രീമഹാലക്ഷ്മിയോടും ഭൂദേവിയോടുംകൂടി-
സ്സാമോദം യോഗനിദ്ര ചെയ്യുന്നു ജഗന്നാഥൻ.

ഇപ്രകാരങ്ങളറിഞ്ഞീടുമപ്പോഴുമുള്ളിൽ
സ്വപ്രകാശത്വം ഭവിക്കുന്നീല മായാബലാൽ
ഈശന്മാർ പലരുണ്ടെന്നുള്ളൊരു മതംപുണ്ടു
പേരുന്നൂ, കലഹവും കൂടുന്നൂ മതഭേദാൽ.”

ഇത്യാദി പ്രതീകോപാലംഭത്തിനുപോലും മുതിരുന്ന ചിന്താരത്നകാരനെ, ആ ഉപാലംഭമെല്ലാം അത്യന്തം പ്രാപ്താവസരമാണെങ്കിലും, ദേവബ്രാഹ്മണഭക്തനായ എഴുത്തച്ഛനിൽനിന്നു ഭിന്നനായല്ലാതെ കല്പിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. “ന ബുദ്ധിഭേദം ജനയേദജ്ഞാനാം കർമ്മസംഗിനാം.” എന്ന ഗീതാവക്യമനുസരിച്ചായിരുന്നുവല്ലോ എഴുത്തച്ഛന്റെ കാവ്യനിർമ്മിതി.

കവിതാരീതി

ചിന്താരത്നം ശാസ്ത്രനിഷ്ഠമാണെങ്കിലും സരസവും പ്രസന്നവുമായ ഒരു കാവ്യമാകുന്നു. കറെ വരികൾ പകർത്തിക്കാണിക്കാം:

“ദണ്ഡങ്ങളോരോന്നു വന്നണഞ്ഞിട്ടാത്മാവിനെ-
 ദൃണ്ഡിപ്പിച്ചിട്ടുമെന്നു തോന്നുന്നതു നിരൂപിച്ചാൽ.
 എണ്ണുകിൽ വയസ്സുമൊരേഴുപത്തഞ്ചാമിപ്പോ-
 ഉന്നിമേലിരിപ്പെത്രയുണ്ടെന്നാമറിഞ്ഞീല.
 എന്നുടെ കാലം കഴിഞ്ഞാലിവരെന്നെപ്പോലെ
 തന്നെയിപ്പരാധിനം രക്ഷിച്ചുപൊറുക്കുമോ?
 തങ്ങളിൽ വാശിപിടിച്ചുന്യായസ്ഥലത്തെത്തി-
 യിങ്ങു ഞാൻ നേടിവച്ച ദ്രവ്യങ്ങൾ കളയുമോ?
 എങ്ങനെ വരമെന്നതറിഞ്ഞീലെന്നാകിലു-
 മിങ്ങു ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടതു ചെയ്യേണമെന്നാലിപ്പോൾ.
 എന്നുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽ ഞാൻ പുലർത്തേണ്ടുന്നവ-
 റൊന്നൊഴിയാതെ പാർത്താലെണ്പതുപേരുണ്ടല്ലോ.
 എന്നതിൽ വിശേഷമുണ്ടെങ്കനീളയവ-
 നെന്നോടുകൂടിബുജിച്ചല്ലൊത തൃപ്തിവരാ.
 നന്ദനന്മാർക്കു വേണ്ടുന്നാദരണങ്ങളെല്ലാം
 നന്നായിത്തീർപ്പിച്ചു നല്കിടന്നേനിയതിൽ
 മൃത്തവൻതന്റെ മകൻതന്നിക്കായൊരു വള
 തീർപ്പിച്ചു നല്കിടന്നമതിനണ്ടുപായവും.
 സോദരൻ മഹാശൂഭാത്മാവതികോപശീല-
 നോദനം ഭൂജിപ്പാനുംകൂടെസ്സാമർത്ഥ്യമില്ല.
 ... ..
 നാലുനൂറാകും പത്തുകൂടെച്ചേർക്കുമ്പോളതു
 കാലത്തിൽ വാണാലുണ്ടായവന്നീടും ധാന്യംകൊണ്ടു്
 നാലഞ്ചു ഗൃഹത്തിലായ് വസിക്കുന്നവർക്കെല്ലാ-
 മാലസ്യമെന്നേ ഭൂജിച്ചാനന്ദിച്ചിരുന്നിടാം.
 വിത്തൊരു പത്തുപറ വിതയ്യാനുള്ള നിലം
 സത്വരം കൊണ്ടീടണമതിനണ്ടുപായവും.
 ഇത്തരം വിചാരിച്ചങ്ങിരിക്കും ദശാന്തരേ
 ചത്തുപോകുന്നു കർമ്മവാസനപോലെ തദാ.”

ഈ വരികളിൽ നാം പുന്താനത്തിന്റെ ജ്ഞാനപ്പാനയിലെ ചില വരികളുടെ അനന്തരം വ്യക്തമായി കേൾക്കുന്നു. എഴുത്തച്ഛന്റെ മനോഗതി ഇത്തരത്തിലുള്ള വിചാരങ്ങളിലും അവയുടെ നഗ്നമായ വിശദീകരണത്തിലുംനിന്നു വിദൂരസ്ഥമാണ്.

കൈവല്യനവനീതം, മൂലം

‘കൈവല്യനവനീതം’ എന്ന അദ്വൈതവേദാന്തപ്രതിപാദകമായ കൃതി തഞ്ചാവൂർ ജില്ലയിൽ നന്നില എന്ന സ്ഥലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന താണ്ഡവരായസ്വാമികൾ (താണ്ഡവമൂർത്തിയെന്നു പറയും) എന്ന ബ്രാഹ്മണകവി തമിഴിൽ രചിച്ചതാണ്. ആ ദേശവാസിയായ നാരായണാചാര്യൻ എന്ന സിദ്ധന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു താണ്ഡവമൂർത്തി. ഈ വിവരമെല്ലാം മൂലത്തിൽ വിശദമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ഗ്രന്ഥം തത്ത്വവിളക്കമെന്നും സന്ദേഹത്തെളിതലെന്നും രണ്ടു പടലങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മുദ്രിതപുസ്തകത്തിൽ ആദ്യത്തെ പടലത്തിൽ നൂറ്റെട്ടും രണ്ടാമത്തെ പടലത്തിൽ നൂറ്റെൺപത്തഞ്ചും അങ്ങനെ ആകെ ഇരുനൂറ്റിത്തൊണ്ണൂറ്റുമൂന്നു പാട്ടുകൾ കാണുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന പാട്ടുകൾ വായനക്കാർ അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാണ്.

“പൊന്നിലമാതരാചൈ പൊരുന്തിൻ പൊരുന്താരുള്ളു
തന്നിലന്തരത്തിർ ചീവചാക്ഷിമാത്തിരമായ് നിർക്കു
എന്നിലങ്കളിനമിക്കവെഴുനിലമവറ്റിൻമേലാം
നന്നില മരുവുമേകനായകൻപതങ്കൾ പോറ്റി.” (പ: 1-1)

“മുത്തനെവെങ്കടേചമുകന്തനെയനെയൊടുകൊണ്ടു
കത്തനെ വണങ്കിച്ചൊല്ലുകൈവല്യനവനീതത്തെ-
ത്തത്തുവവിളക്കമെന്റഞ്ചനേകത്തളിതലേന്റും
വൈത്തിരുപടലമാക വകത്തുരൈചെയ്തിന്റേനേ.” (പ: 1-7)
“എന്ന പുണ്ണിയമോ ചെയ്തേനേതു പാക്കിയമോ കാണേ-
നന്നിലംതനിലെഴുത നാരണൻകിരുപൈയാലേ
തന്നിയനാനേനാനത്തരീയത്തെ വീശുകിന്റേ-
ന്റുന്നിയനീനും നാനേ താണ്ടവമാടുകിന്റേൻ. (പ: 2-175)

തത്തുവത്താനം പന്ത തന്തോടവതിചയത്താ-
നിത്തമാടുവൻ കാണെന്റു നിലൈ മൂന്നമേയറിന്ത
ചത്തിയമതിനാലന്റോ താണ്ടവാവെന്റുഴൈത്ത-
രത്തനെ മകിമൈയുള്ളോരനെയും പിതാവുതാമേ.” (2-176)

“ആരണപ്പൊരുളാം വിത്തെയാനന്തം വിളകവേതു-
ങ്കാരണർ കുറവിലാമർ കൈവല്യനവനീതത്തെ-
പ്പുരണമാകവേണ്ടിപ്പൂർവമാനന്നിലത്തി-
നാരണകരു നമുക്കു നവിൻനൻ കനവിൽ വന്തേ. (2-179)

അണ്ണറന്നരുളിനാലേയകം പുറമിന്റിയൊന്റും-
മെണ്ണമിലലക്കിയാർത്തത്തിൻ പൊരുള്ളു താനെന്ന
നണ്ണിന ചരീരമാതിനാതത്തിനു പാതിയെന്റേ
കണ്ണുതായനൈത്തും കാണക്കാട്ടിനന്റോണ്ടവേശൻ” (2-180)

“എന്നുമാവാകുന്നാർകുചിചൈക്കുംവിത്തിയാനന്ത-
ഞ്ചൊന്ന നാരണൻ പാതം തൊഴുതു തുനിത്തോർകളറ്റോ-
രിന്നമാണാക്കൻ കുരുവാർ ചന്തേകം തീത്തിട്ടു പതത്തേ-
തുന്നിനിറെതു നിന്റോർകൂട്ടുമുത്തരാകുംവരേ.” (2-182)

ഉദ്ധരിച്ച പാട്ടുകളിൽനിന്ന് ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ജന്മഭൂമി, പേർ, ദേശികസംജ്ഞ ഇവ അറിയാൻ സാധിക്കുന്നു. തിരുപ്പതിയിലെ വെങ്കടേശ്വരമൂർത്തിയേയും കവി വന്ദിക്കുന്നു. നാരായണഗുരു സ്വപ്നത്തിൽ തനിക്കു് ഉപദേശിച്ചവിധത്തിലാണ് താൻ കൈവല്യുനവനീതം രചിക്കുന്നതെന്നും, തത്ത്വജ്ഞാന ലാഭാനിമിത്തമുണ്ടായ സന്തോഷാതിശയത്താൽ താൻ നൃത്തമാടുമെന്നു മുൻകൂട്ടിയറിഞ്ഞു തന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാർ തനിക്കു താണുവൻ എന്നു നാമകരണം ചെയ്തുവെന്നും കൂടി അദ്ദേഹം പറയുന്നുണ്ടു്. വിദ്യയാണിക്യമായ നാരായണാചാര്യൻ കൈവല്യുനവനീതം വിദ്യാനന്ദത്തോളം രചിച്ച അവസരത്തിൽ വിദേഹമുക്തിയെ പ്രാപിച്ചുവെന്നും അതിൽപ്പിന്നീടു് അദ്ദേഹം ‘നിദ്രയിലെഴുന്നള്ളിയരുളിച്ചെയ്തയാലേ’ ‘ശ്രീമാർത്താണ്ഡാചാര്യൻ’ ആ ഗ്രന്ഥം പൂരിപ്പിച്ചുവെന്നും പരിഭാഷകൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനു മൂലത്തിലാകട്ടെ അതിന്റെ തമിഴുകളിലാകട്ടെ യാതൊരു സൂചനയുമില്ല. ആ ഭാഗത്തിന്റെ അർത്ഥം നേരെ മനസ്സിലാകാതെ താണുവരാചാര്യനെ അദ്ദേഹം മാർത്താണ്ഡാചാര്യനാക്കി എന്നാണ് ഉറഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നതു്. പരിഭാഷകൻ അതിനുമുമ്പ് ‘തത്തുവഞ്ചാനംവന്ത’ എന്ന പാട്ടു്,

“ധന്യനായ്വന്നേനഹമുത്തരീയം വിയുന്നേൻ
ധന്യധന്യൻ ഞാനഹോ താണുവം ചെയ്തീടുനേൻ
തത്ത്വജ്ഞാനോദയാനന്ദാനുഭൂതിയാലിവൻ
നർത്തനം ചെയ്യുമെന്നതറിഞ്ഞു മുന്വേതനെ
സത്യമാകയാലല്ലോ താണുവം നാമമിട്ടോ-
രുത്തമപിതാക്കന്മാർ മാഹാത്മ്യമത്യുത്തം.”

എന്നു തർജ്ജമചെയ്തു മരിക്കുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ നാരായണാചാര്യൻ താണുവമൂർത്തിയുടെ ഗുരുവായിരുന്നു എന്നും ആ ഗുരുപരമപദം പ്രാപിച്ചതിനു മേൽ ശിഷ്യൻ കൈവല്യുനവനീതം രചിച്ചു എന്നുമാണ് മൂലത്തിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നതു്. കൈവല്യുനവനീതം സംസ്കൃതത്തിലുള്ള ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേകഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വിവർത്തനമല്ല.

മൂലം “പടർത്ത വേതാനമെന്നും പാർക്കടൽമൊണ്ടു മൂന്നൂർ
കടങ്കളി നിറെത്തുവൈത്താർ കുരവർകളെല്ലാം കായ്ച്ചി-
ക്കടൈതെടുത്തളിത്തേനിനക്കൈവല്യുനവനീതത്തെ
അടൈതവർ വിടയമണ്ടിന്റൈവരോപചിയിലാരേ.”
ഭാഷാന്തരം “പരന്ന വേദാന്തമാം പാൽക്കടൽനിന്നു കോരി
നിറച്ച ശാസ്ത്രങ്ങളാം കടങ്ങൾ നിറഞ്ഞങ്ങും
പരിചിൽപ്പാനംചെയ്തുകൊള്ളുവാൻ വച്ചു മൂന്നും

പരമകൃപാലുക്കളാകിയ ഗുരുക്കന്മാർ.
അതിനെക്കാച്ചിക്കടഞ്ഞെടുത്തു തന്നിടുന്നു
മധുരതരമായ കൈവല്യനവനീതം.
അതി ഭാഗ്യത്താലിതു ലഭിച്ച പയ്യില്ലാത്തോ-
രധമവിഷയമാർന്നതിനാൽ വലഞ്ഞിടാ.”

എന്നു കവിതന്നെ ആ വസ്തുത ഉൽഘോഷിക്കുന്നുണ്ട്. ഗുരുശിഷ്യസംവാദരൂപത്തിലാണു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. സാധനചതുഷ്ടയസമ്പന്നനായ ഒരു പുരുഷൻ താപത്രയാർത്തനായി തനിക്ക് അനുരൂപനായ ഒരു ഗുരുവിനെ ജ്ഞാനലബ്ധിക്കുവേണ്ടി ഉപസർപ്പണം ചെയ്യുന്നു. ആ ഗുരു ഒന്നാം പടലത്തിൽ തത്തോപദേശം ചെയ്യുകയും രണ്ടാം പടലത്തിൽ സന്ദേഹങ്ങൾക്കു നിവൃത്തി വരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. തത്ത്വവിളക്കത്തിനു തത്ത്വബോധകമെന്നും സന്ദേഹത്തെളിതൽപ്പടലത്തിനു സന്ദേഹനിവർത്തകമെന്നുമാണ് ഭാഷയിൽ സംജ്ഞകൾ കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

കർത്തൃത്വം

കൈവല്യനവനീതം വേദാന്തമയമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാകയാൽ അതിന്റെ പ്രണേതൃത്വം ചിലർ എഴുത്തച്ഛനിൽ സംക്രമിപ്പിക്കുന്നു എന്നല്ലാതെ അതിനു മറ്റൊരാധാരവുമില്ല. താണുവമൂർത്തി എഴുത്തച്ഛനെ അപേക്ഷിച്ച് അർവാചിനനായിരിക്കണം. ഭാഷാരീതി നോക്കിയാൽ അതു കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിലെ കൃതിയാകുവാൻ ന്യായവുമില്ല. കവിക്കു തമിഴിൽ സാമാന്യമായ പരിജ്ഞാനമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

“ഉരത്തോരജ്ഞാനത്തിൻ പെരുത്ത നാരായവേ-
രറ്റതു ബോധം നല്ലും കൈവല്യനവനീതം
സ്സുരിച്ച തമിഴ്പൊരുളറിയാ ഞങ്ങൾക്കർത്ഥം
തിരിച്ചു ചൊല്ലേണം നീ കേരളഭാഷയാലേ.”

എന്നാണല്ലോ കിളിയോടുള്ള പ്രാർത്ഥന. തർജ്ജമയിൽ പല സുഖലിതങ്ങളും പറ്റിപ്പോയിട്ടുണ്ട്. സർവാധികാര്യക്കാർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അതു കടിയംകുളം ശുപ്രമേനോന്റെ കൃതിയെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു വിശ്വസനീയമായിത്തോന്നുന്നു. ഒടുവിൽ തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനെ വന്ദിയ്ക്കുന്ന ‘സാനന്ദരൂപം’ എന്ന ശ്ലോകം കാണുന്നതു കവികൃതമല്ല. അതവിടെ ചേർത്തിരിക്കുന്നതു ശുപ്രമേനോൻ എഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യപരമ്പരയിൽപ്പെട്ട ഒരാളാകയാലാണെന്നു വിചാരിക്കാം. തേവ്യ (ദേവൻ) എഴുത്തച്ഛനേയും കോപ്പു (ഗോപാലൻ) എഴുത്തച്ഛനേയും കടാക്ഷിക്കുന്നതായി കരുതാവുന്ന വേറേ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളുംകൂടി അച്ചടിച്ച പുസ്തകത്തിലുണ്ട്. ആധ്യാത്മികതത്ത്വങ്ങളെ ആപാദിച്ചുധം ശുഷ്കമായ രൂപത്തിലാണ് മൂലഗ്രന്ഥം പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. മൂലത്തെ അനുസരിക്കാതെ ഗത്യന്തരമില്ലായ്മയാൽ തർജ്ജമയും ഏറെക്കുറെ രസഹീനമായി പരിണമിച്ചിരിക്കുന്നു.

രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം, ഗ്രന്ഥസ്വരൂപം

രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം സങ്കീർത്തനം എന്ന ഇനത്തിൽപ്പെടുന്ന ഒരു കൃതിയാണെന്ന് ഇതിനുമുമ്പുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രബന്ധങ്ങൾ സ്ത്രീകൾ കൈകൊട്ടിക്കളിക്ക് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു എന്നൊരു ധാരണ ചിലർക്കുണ്ട്. അതു ശരിയല്ല. കഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ രുക്മിണീസ്വയംവരം പത്തുവൃത്തം കൈകൊട്ടിക്കളിപ്പാട്ടാണെങ്കിലും ഭാഗവതം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം ആ തരത്തിലുള്ളതല്ല. രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം ഭാഗവതം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തവും പത്തുവൃത്തംപോലെ സംഗീതാത്മകങ്ങളായ കൃതികളല്ലെങ്കിലും അവ സംഗീതഗന്ധികളാകയാൽ മുൻകാലത്തു കൂടിപ്പള്ളിക്കൂടങ്ങളിൽ പെൺകുട്ടികളെ പഠിപ്പിക്കുവാൻ ഉപയോഗിച്ചുവന്നിരുന്നു. നാമോച്ചാരണജന്യമായ ഭഗവൽഭക്തി, ശബ്ദവ്യൽപത്തി, ഗാനവാസന എന്നിങ്ങനെ വിവിധഫലങ്ങൾ ഇത്തരത്തിലുള്ള കൃതികളുടെ അധ്യയനത്തിൽനിന്നുണ്ടാകുമെന്നു ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തമാണ് ആ പദ്ധതിയിലുള്ള ആദ്യത്തെ കൃതിയെന്ന് എനിക്ക് അഭിപ്രായമില്ല. പാണ്ഡവശങ്കരം അതിനെ അപേക്ഷിച്ചു പ്രാകൃതമാണെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. എന്നാൽ രാമായണത്തെപ്പോലെ പ്രചുരപ്രചാരമായ ഒരു കാവ്യം ആ വകുപ്പിലില്ലെന്നുള്ളതു സർവസമ്മതമാകുന്നു. പൗലിനസ് ബർത്തൊലോമിയോ എന്ന പാതിരിപോലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഞ്ചാരഗ്രന്ഥത്തിൽ ഭാഷാസാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുമ്പോൾ അതിൽ പ്രഥമവൃത്തത്തിലുള്ള “ഉത്തമപുരാണ,” “രാക്ഷസകലാധിപതി,” “മാധവ ജയിക്ക” എന്നീ മൂന്നു ശീലുകൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. ആകെ ഇരുപത്തഞ്ചുവൃത്തം ഉണ്ടെങ്കിലും ഇരുപതാം വൃത്തം കഴിഞ്ഞുള്ള “പ്രാപ്തരാജ്യേ ഹരൗ ശാസ്ത്രീന്ദ്രദിഷാം” എന്ന വൃത്തം പ്രക്ഷിപ്തമെന്നാണ് പല മാതൃകാ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടേയും പരിശോധനയിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നത്. ഈ ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തങ്ങളും ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങൾതന്നെ. ആ രൂപത്തിൽ ചില വൃത്തങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിലും കാണുന്നുണ്ടെന്നുവെച്ച് ആരും ദ്രമിച്ചുപോകരുത്. അവ ഒന്നുകിൽ ദ്രാവിഡത്തിൽനിന്നു സംസ്കൃതം കടം വാങ്ങിയതോ അല്ലെങ്കിൽ ആകസ്മികമായി രണ്ടു ഭാഷകളിലും ഒന്നുപോലെ ഉത്ഭവിച്ചതോ ആണ്. സംസ്കൃതത്തെപ്പോലുള്ള ബന്ധദാർശ്യം ആ വൃത്തങ്ങൾക്കു ദ്രാവിഡത്തിലില്ലെന്നും ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

കവിതാരീതി

ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം എട്ടാംനൂറ്റാണ്ടിലെ ഒരു കൃതിതന്നെയാണെന്നുള്ളതിൽ പക്ഷാന്തരത്തിന്നു പറ്റുവരില്ല. അരിപ്പം, പതുപ്പ്, വാരാതെ, പകഴി, മതിയുണ്ട് മമ്മാ, കതിർത്താർ, എണ്ണേറ്റം, അൻപതുമറി, കലചില, മണിപ്പുൺപ് എന്നിങ്ങനെ അക്കാലത്തെ ചമ്പു കാരന്മാർ പ്രയോഗിച്ചുവന്ന പല പദങ്ങളും ശൈലികളും അതിൽ കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ രചയിതാവിന്റെ കല്പനാ വൈഭവത്തെയോ പദഘടനാചാതുര്യത്തെയോ വളരെയൊന്നും ശ്ലാഘിക്കുവാൻ നിർവാഹമില്ല. ആശയങ്ങൾ നൂറ്റിനൂറു തൊണ്ണൂറു അന്യകവികളിൽനിന്ന് അപഹരിച്ചുവന്നാണ്. പുനത്തിന്റെ രാമായണചമ്പുവാണ് കവിയുടെ പ്രധാനകരം. രഘുവംശം, ഭോജചമ്പു, ആശ്ചര്യചമ്പുമാണി എന്നിങ്ങനെ പല ഇതരഗ്രന്ഥങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിനു തരംപോലെയുള്ള മോഷണത്തിനു ധാരാളമായി വ

കനൽകിട്ടുണ്ട്. പദാലസനയുടെ കാര്യത്തിൽ കവിയുടെ അപരാധം അക്ഷന്തവ്യമാണെന്നതന്നെ പറയണം. ഭാഷാസംസ്കൃതപദങ്ങളെ അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും യാതൊരന്തവും ചന്തവുമില്ലാതെ കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു. ഗുരുലഭ്യങ്ങൾ കുറുകിയോ നീട്ടിയോ ശ്രോതാക്കൾ ആവശ്യംപോലെ ഉച്ചരിച്ച മാത്രം ശരിപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളണമെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിധി. യതിഭംഗദൃഷ്ടങ്ങളായ വരികൾ അവിടവിടെ മുഴച്ചുനിന്നു സഹൃദയന്മാരെ തുറിച്ചുനോക്കുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ ചില ശീലുകൾ നന്നായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പ്രായേണ അപ്രശ്ലഭനായി, അനംകശനായി, കവിതാദേവിയെ തള്ളുമുതുംകൊണ്ട് സന്തപ്തയാക്കുന്ന ഒരു സാധാരണനായാണ് നാം ആ കാവ്യത്തിനു പുറകിൽ കണ്ടുമുട്ടുന്നത്. ‘അയിരാവതഗജതോ’, ‘സൂരിയനദിച്ച’, ‘സീതേടെ’, ‘ചക്രപാണിടേ’, ‘സുവൃഷ്ടവം’, ‘ദൈതേ’, ‘എമക്ഷയത്തിൽ’, ‘സുവർണ്ണമാൻ’, ‘ഉരസസ്സുട്ട’, ‘കടരനിണം.’ ‘കലരിനൊരു,’ ‘സൗന്ദര്യം,’ ‘ജനകജത്തൊടൊല്ല’, ‘പറുവതം,’ ‘കമ്പനമകമ്പനം,’ ‘പതത്രായിൽ പതിച്ചുടൻ’ തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങളെ എങ്ങനെ അഭിനന്ദിക്കാം? സംസ്കൃതത്തിലും ചില ശീലുകൾ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ‘വീക്ഷ’യാത്ര ആത്മനേപദിയാണെന്നറിയാതെ ‘വീക്ഷൻ’ എന്നു തട്ടിവിട്ടിരിക്കുന്നു. ‘പൊന്മണിക്കുംഭംപോലെ വീളങ്ങുന്ന നമ്പുലയിണ ചാഞ്ഞു കൗസല്യുടെ’ എന്ന വരികളിൽ ‘കൗസല്യുടെ’ എന്ന പദം എത്രമാത്രം പുറംതള്ളപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ‘അക്ഷരീപു ചെന്ന തിരഞ്ഞൗഷധിമത്താകും തൽക്ഷണമെടുത്തു മല കൊണ്ടുവരുന്നേരം’ എന്ന വരികളിൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തിൽ പ്രായേണ യാതൊരു നിഷ്പർഷയുമില്ലാത്ത കവി ഒരു ‘ക്ഷ’യ്ക്കു വേണ്ടി പ്രാണത്യാഗംതന്നെ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. “നേരേ കശലവസുതന്മാർക്കു നല്ലി നീജപേരാർന്ന രാജ്യം” എന്ന വരികളിൽ ‘കശലവ’ എന്ന പദം ‘കശലവ’ എന്നു ചുരിച്ചാലേ പാടി ഒപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. ഇനിയും ഈ അപഗ്രഥനം തുടരണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല. ദ്വിതീയപാദത്തിൽ വിരാമമില്ലാത്ത ശീലുകൾ രാമായണത്തിൽ ധാരാളമുണ്ടെങ്കിലും അതിനു നാം ഗ്രന്ഥകാരനെ കുറുപ്പെടുത്തരുത്. അത് തമിഴ്ശീതിയനുസരിച്ചുള്ള അന്നത്തെ ഭാഷാകാവ്യശൈലിയാണ്. രണ്ടു പാദങ്ങൾ ചേർന്നാൽ ഒരടിയും അങ്ങനെ രണ്ടടികൾ ചേർന്നാൽ ഒരു പാട്ടുമാകുമെന്നായിരുന്നു അന്നത്തെ നിയമം. ആ ശൈലി സംസ്കൃതശീതിയനുസരിച്ച കവികൾ അനന്തരകാലങ്ങളിൽ പരിത്യജിച്ചു. തന്നിമിത്തം ‘ജനകതുപ-ദുഹിതുകര,’ ‘നന്ദിഗ്രാമേ,’ ‘ചലിത-മല്ലി-ലതകൾ’ - ‘കരയേറ്റി-ടനിക രഘുനാഥം’-‘ആമ്മാടെ-ത്തടവിയിലുടൻ’ ഇത്യാദിപ്രയോഗങ്ങൾ അസാധുക്കുള്ളൂ. അക്കാലത്തെ താദൃശങ്ങളായ കൃതികളിലെല്ലാം ആ രചനാശീതി കാണാവുന്നതുമാണ്.

കർത്തൃത്വം

പ്രസ്തുത കവിത എഴുത്തച്ഛന്റേതാവാൻ തരമില്ല എന്നുള്ളതിനു രണ്ടു തെളിവുകൾ മേൽ നിർദ്ദേശിച്ച അഭംഗികളുടെ ബാഹുല്യവും അതിർകടന്ന അന്യാശയാപഹരണവുമാണ്. മൂന്നാമതായി അങ്ങിങ്ങു സ്മരിക്കുന്ന ഗ്രാമ്യശൃംഗാരത്തെ ഗണിക്കാം. ‘സരസമണികൊങ്കയിൽചേർത്തനംഗോൽസവേ തരികയധരാമൃതം’, ‘തഴുകി മൂലമൊട്ടിൽ മാരോത്സവസ്യാവധാവുരസി മമ നിദ്രകാൾ’, ‘മെഴുത്ത മുഖപത്മം കുളർത്ത മുലകളും തടുത്ത തുടയിണ നിനച്ചുടൻ’ എന്നും മറ്റും എഴുത്തച്ഛൻ എത്ര അപരിപക്വമായ യൗവനദശയിലും എഴുതിയിരിക്കുകയില്ല. നാലാമതായി അതുപോലെ തന്നെ വികൃതമായ പോരിനു വിളിയേയും

കരുതാവുന്നതാണ്.

“നേരിട്ടുണ്ടെത്തിട്ടു പോർചെയ്യുവാൻ
ദാരുണങ്ങളെക്കൊണ്ടുപോയെങ്കിൽ നിന്റെ
വീര്യങ്ങൾ ശൗര്യങ്ങൾ കൊള്ളാൻ കള്ളാ!
ദൂരത്തു പോയ്നില്ല ശ്രീരാമ രാമ!”

എന്നു രാവണനോടു പറയുന്നതു ലക്ഷ്മണനാണെങ്കിലും എഴുത്തച്ഛൻ അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടുപോലും ആ ദുർഭാഷണം ചെയ്യിക്കുന്നതല്ലായിരുന്നു. അഞ്ചാമതായി ഇരുപത്തിനാലു വൃത്തത്തിലെ ഹാസ്യരസപ്രയോഗത്തെപ്പറ്റിയാണ് പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്. എഴുത്തച്ഛന്റെ ഫലിതം അന്തർഗൃഹവും ഗൗരവയുക്തവുമാണെന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. ആ ശൈലിക്ക് അല്പംപോലും അടുപ്പമില്ലാത്ത ഫലിതധാരണിയാണ് ഇരുപത്തിനാലു വൃത്തത്തിൽ കാണുന്നത്.

“മാനുഷരെത്തിന്നു നിറയാത്ത നമുക്കുണ്ടോ
വാനരരെത്തിന്നുദരപുരണം വരണം?

രാമനെയും ലക്ഷ്മണനെയും കൊരിച്ചു തണ്ണി-
രൊട്ടു കടിച്ചാർത്തികളയുന്നു ഹരിരാമ.”

‘വിലെവിടെയിട്ടുകുളഞ്ഞു വലിയ പൊണ്ണാ!
കല്ലിനെയെടുത്തുകൊൾ ഹിഡിംബ ഹരിരാമ,’

‘ആനക്കൊമ്പന്മാരേ രാക്ഷസരേ നിങ്ങളാ-
ളാമെങ്കിൽ വന്നാലുമെന്നോടിപ്പോൾ.’

‘നിച്ചിരിയക്കയൂർ പോകവിൻ മുമ്പിൽ.’
‘മീശക്കൊമ്പാക്കെക്കരിച്ചവനെത്രയും
നാശപ്പെടുത്തിനാൻ നാരായണാ.’

‘തള്ളിമുലച്ചികൾ പിള്ളകളെച്ചെന്നു
തള്ളിത്തള്ളിപ്പാഞ്ഞെടുക്കുന്നേരം.”

എന്നിങ്ങനെ ക്ഷൗർണ്ണവ്യാഭാസമുള്ള ഫലിതങ്ങൾ എഴുത്തച്ഛന്റെ മുഖത്തുനിന്ന് ഒരിക്കലും പുറപ്പെടുന്നതല്ല. ഏവഞ്ച ശ്രംഗാരം, വീരം, ഹാസ്യം ഈ മൂന്നു രസങ്ങളുടെ പ്രപഞ്ചനത്തിലും ഈ രണ്ടു കവികളും ഏറ്റവും വിഭിന്നന്മാരായി വർത്തിക്കുന്നു.

ഇരുപത്തിനാലു വൃത്തത്തിന്റെ കർത്താവു പുനം നമ്പൂരിയാണെന്നു മറ്റു ചിലർ പറയുന്നു. പുനത്തിന്റെ ഹസ്തലാഘവം പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ കണികാഞ്ചാനില്ലെന്നുള്ളതു പോകട്ടെ. ത

ന്റെ കൃതിയിലേ ആശയങ്ങൾതന്നെ പകർത്തി വേണമോ ആ ഉല്ലേഖനസമ്പന്നൻ ഇത്തരത്തിൽ ഒരു കാവ്യം നിർമ്മിക്കുവാൻ? ആ ജാജ്വല്യമാനമായ ജ്യോതിർഗ്ലോളം ആകാശമാർഗ്ഗം വീട്ട് ഒരു കൈത്തിരിയുടെ രൂപത്തിൽ ഭൂമിയിലിറങ്ങി എന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ എന്നെ മനസ്സുനവദിക്കുന്നില്ല. എനിക്ക് ഈ വിഷയത്തിൽ അവസാനമായി ഉപന്യസിക്കുവാനുള്ളത് ഇത്രമാത്രമാണ്. ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തത്തിന്റെ പ്രണേതാവീരൻ കാവ്യനാടകവ്യൽപത്തിയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും വ്യാകരണ ജ്ഞാനമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ജ്യോതിഷത്തിൽ കറേ അറിവു സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു പുനത്തിന്റെ രാമായണ ചമ്പു അത്യന്തം പ്രിയമായിരുന്നു. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ കവനകലയിൽ പറയത്തക്ക പരിചയം സിദ്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു ‘ശൃഷ്ടം ക്വചിത് പര്യഷിതം ക്വചിച്ച കോഷ്ണം ക്വചിത്’ എന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതി ഉച്ചാവചമായി പരിണമിച്ചു. ചാക്യാർകളോടും മറ്റും കേട്ടു ആ വഴിക്കു പല അറിവുകളും സമ്പാദിച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹം ഒരു നമ്പൂരിയായിരുന്നിരിയ്ക്കാനാണ് അധികം ന്യായമുള്ളത്. തൽക്കാലത്തേക്കു അദ്ദേഹത്തെ അജ്ഞാതനാമാവായിത്തന്നെ കരുതേണ്ടതാണ്. ഗ്രന്ഥത്തിനുള്ള അന്യാദേശമായ പ്രചാരത്തെപ്പറ്റി മുൻപു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതിനു മുഖ്യകാരണം സങ്കീർത്തനപ്രസ്ഥാനത്തിൽ അതിനുള്ള അഗ്രിമസ്ഥാനമാണ്. ഓരോ വൃത്തത്തിന്റേയും ഒടുവിൽ ഒന്നോ ഒന്നിലധികമോ പാട്ടു ശ്രീരാമസ്തുതിപരമായി ഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത് ഉചിതമായിരിക്കുന്നുണ്ട്. അന്യകാവ്യങ്ങളിൽ നിന്നു പകർത്തിയവയാണ് അവയിലെ സമുജ്ജ്വലങ്ങളായ ആശയങ്ങൾ എന്നു സ്ത്രീകൾക്കും മറ്റും സാമാന്യേന അറിയാൻ സൗകര്യമില്ലല്ലോ.

വിവിധ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലുള്ള വിശിഷ്ടാശയങ്ങൾ ‘ഏകത്ര സൗന്ദര്യദിദൃക്ഷ്യ’ക്കളായ പണ്ഡിതന്മാരെ അല്ലാലും സംതൃപ്തരാക്കിയുമിരിക്കണം. വളരെ താഴ്വരീഴ്കളോടുകൂടിയൊന്നെങ്കിലും ശ്രീരാമന്റെ പാവനമായ ചരിതം അത്തരത്തിൽ പ്രധാനാംശങ്ങൾ ഒന്നും വിടാതെ സംക്ഷേപിച്ചു.

“മാലാദുമാരിയെ രാമായണം കഥയെ
 ബാലാദി പോലുമുരചെയ്തിൽ ത്രിലോകപെരു-
 മാളാമവൻ പറഞ്ഞാടേകീവേപ്പതിനു-
 മാളായ്വരുന്ന ഹരി നാരായണായ നമഃ”

എന്ന ഫലശ്രുതിയോടുകൂടി കൈരളിക്കു സമർപ്പിച്ച കവിയെ ജനങ്ങൾ പൊതുവേ ആദരിച്ചത് ആശ്ചര്യകരമല്ല.

ചില നല്ല ഭാഗങ്ങൾ

നല്ല ശീലുകളുടെ ചില മാതൃകകളാണ് അടിയിൽ ചേർക്കുന്നത്.

- പാരിച്ചൊരു മഴുവെടുത്തു ഘോരവരസമരങ്ങളിൽ
- പാരിലുള്ള മുടിക്കുത്രിയവീരരുടെ കഴുത്തുറ്റത്തു
- ചോരവെള്ളപ്പൊരുമ്പുഴയിൽ നീരാടിയ മുനിപ്പെരുമാൾ

നേരെ വന്നു വഴി തടുത്തു രാമ രാഘവനാഥ ജയ. (മൂന്നാം വൃത്തം)

സീതയായൊരു കല്പവല്ലി പടർന്ന രാമസുരദ്രമ-
ച്ചായതന്നിൽ വസിച്ചു മാമുനിപക്ഷിമണ്ഡലമാദരാൽ
രാവണാർക്കമഹാതപത്തിനൊരാതപത്രമുദാരവാങ്-
മധുരീഫലമാസ്വദിച്ചു മദിച്ചു രാമ ഹരേ ഹരേ (ആറാം വൃത്തം)

നിരന്തരം പദേ പദേ തിരഞ്ഞു കാനനേ ചിരം
ചിരന്തനോ നിജപ്രിയം പരിശ്രമാകലക്രിയൻ
രണക്ഷിതാവസിക്കുതം യുദ്ധയാ ദദർശ തം
ഗതപ്രഭം ജടായുഷം മുകുന്ദ രാമ പാഹി മാം (ഏഴാം വൃത്തം)

ഇതി വദതി പർവതേ യാത്ര ചൊല്ലി ക്ഷണം
ദശവദനഘോരകാന്താരതീവ്രാനലൻ
സപദി സുരസാംഗനാമങ്ങു കണ്ടിടിനാൻ
വിപുലതന്ത്രസ്മരീം നമുചി നാരായണം. (പതിനൊന്നാം വൃത്തം)

പെട്ടെന്നിളക്കുന്ന വാൾകൊണ്ടു പാരം
തെട്ടിത്തൊനിക്കുന്നു വിണ്ണോർവരന്മാർ
ചട്ടറ്റു പച്ചത്തഴപ്രൗഢിതന്മേൽ
മുട്ടുന്നു മോലങ്ങൾ ശ്രീരാമ രാമ. (പതിനാറാം വൃത്തം)

വാസിഷ്ഠനിയോഗേന തുടങ്ങി ഹയമേധം
നേദിഷ്ടുരംഗാലഭനേനാതിഗഭീരം
സ്വാദിഷ്ടുതരാനാശനപാനം മൂനിപാളീ-
വൃന്ദിഷ്ടസുരൗഘം ഹരി നാരായണ നമ്മോ. (ഇരുപത്തിമൂന്നാം വൃത്തം)

നമ്മോ എന്നു കവി എഴുതി, നമ്മോ എന്ന് അതു ഗാനസൗകര്യത്തിനുവേണ്ടി ഉച്ചരിക്കപ്പെട്ടു. അതിനെ ഒന്നു പരിഷ്കരിച്ചു പശ്ചാൽകാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന പണ്ഡിതമാനികൾ 'നംബോ' എന്നു രൂപാന്തരപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. 'നമ്മോഃ' എന്ന പാഠഭേദമുള്ള ചില താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്.

കേരളനാടകം

കേരളനാടകം എന്നു പറയുന്ന ഗ്രന്ഥം ഒരു ദൃശ്യകാവ്യമല്ലെന്നും അതു കേരളോൽപത്തിയുടെ ഒരു നാമാന്തരമാണെന്നും വായനക്കാർ ധരിച്ചിരിക്കുമല്ലോ. 'കേരള നാടകത്തെ ഉപദേശമായി സംഗ്രഹിച്ചു' എന്ന വാചകം നിരർത്ഥകമാണെന്നു തോന്നുന്നു. അപൂർവ്വം ചില

വാസ്തുവശകലങ്ങൾ അനവധി അന്യതരാശികളിൽ മുടി എല്ലാംകൂടി കൂട്ടിക്കഴുച്ച് ആർക്കും എവിടെയും ഒരേതുറംപിടിയും കിട്ടുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത നിലയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഭാഷാഗദ്യഗ്രന്ഥമാണ് അത്. “ആനകണ്ടി കൃഷ്ണരായർ മലയാളമടക്കുവാൻ സന്നാഹത്തോടുകൂടി പടയ്ക്കു വന്നിരിക്കുന്നു” എന്നു ചേരമാൻ പെരുമാൾ മാനിച്ചെന്നും വിക്രമനെന്നും പേരുള്ള രണ്ട് ഏറാടിമാരോടും ഉണ്ണിക്കുമാരനമ്പിയാരോടും പറയുന്ന ഒരു വാക്യം ആ ഗ്രന്ഥത്തിലുണ്ട്. പെരുമാക്കന്മാരുടെ കാലം കഴിഞ്ഞു് ഏകദേശം 500 സംവത്സരങ്ങൾക്കുമേലാണ് (ആനഗുണ്ഡി) വിജയനഗരസമ്രാട്ടായ കൃഷ്ണദേവഹംഗരായർ ജീവിച്ചിരുന്നതു്. അദ്ദേഹവും എഴുത്തച്ഛനും സമകാലികന്മാരായിരുന്നു. എഴുത്തച്ഛൻ പരദേശങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചപ്പോൾ ആ മഹാനുഭാവന്റെ അപദാനങ്ങളെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞിരുന്നു എന്നും നമുക്കു ന്യായമായി ഊഹിക്കാവുന്നതാണ്. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥകാരൻ ഇത്തരത്തിൽ ഭീമമായ ഒരു അബദ്ധം ഒരിക്കലും പറുവാൻ ഇടയില്ല. അതിനാൽ കേരളോൽപത്തി എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയല്ലെന്നും അതിനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമധേയവുമായി ആരോ ഘടിപ്പിച്ചതു വേദവ്യാസൻ ശ്രീമഹാഭാഗവതം രചിച്ചു എന്നു പറയുന്നതുപോലെ അതിനു വൈശിഷ്ട്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ വേണ്ടി മാത്രമാണെന്നും നാം ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്. കേരളോൽപത്തിയെപ്പറ്റി വീണ്ടും അന്യത്ര ഉപന്യസിക്കും.

ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽ നിന്ന് (1) അധ്യാത്മരാമായണം, (2) ഉത്തരരാമായണം, (3) ഭാരതം, (4) ദേവീമാഹാത്മ്യം എന്നീ നാലും എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളാണെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാണെന്നും, (5) ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം, (6) ശതമുഖരാമായണം, (7) ശ്രീമൽഭാഗവതത്തിൽ കാളിയമർദ്ദനം വരെയുള്ള ഭാഗം ഉവെയ്യും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാങ്മയങ്ങളായി കരുതാമെന്നും (8) ഹരിനാമകീർത്തനം, (9) ചിന്താരതം, (10) കൈവല്യനവനീതം, (11) രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം, (12) കേരളനാടകം അഥവാ കേരളോൽപത്തി എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കർത്തൃത്വം അദ്ദേഹത്തിൽ ആരോപിക്കാവുന്നതല്ലെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇന്നു നാം ഉപയോഗിക്കുന്ന മലയാളലിപിയുടെ ഉപജ്ഞാതാവ് എഴുത്തച്ഛനാണെന്നു പറയുന്നതു് പ്രമാദമാണ്. കൊല്ലം അഞ്ചാം ശതകം മുതൽക്കു തന്നെ തീയതിക്കുറിപ്പുകളോടു കൂടിയ ഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇക്കാലത്തു നമ്മുടെ ദൃഷ്ടിയിൽപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നാലാം ശതകത്തിലുള്ള ഭാഷാശിലാരേഖകളും നമുക്ക് ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനും മുൻപ്-പക്ഷേ കൊല്ലവർഷാരംഭത്തിൽത്തന്നെ- പ്രസ്തുത ലിപികൾ അങ്ങിങ്ങു് ഈഷദൃത്യയാസത്തോടുകൂടി പ്രചരിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നുള്ളതു നിർവിവാദമാകുന്നു. തോലന്റെ മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങൾ മറ്റൊരു ലിപിയിൽ ലിഖിതമായെന്നു പറയുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ലല്ലോ.

ഉപസംഹാരം

തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനെ ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ പിതാവെന്നും കേരളീയരുടെ ഗുരുവെന്നും പറയുന്നതു് ഏറ്റവും അർത്ഥവത്താകുന്നു. അദ്ദേഹം കൈരളിയെ പല പ്രകാരത്തിൽ സമർത്ഥമായി, സഫലമായി, പരിപോഷിപ്പിക്കുകയും പരിഷ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. അധ്യാപനമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ യൗവനത്തിലെ ജീവിക; അനന്തരം അദ്ദേഹം തുരീയാശ്രമത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയും, അനുരൂപന്മാരായ ശിഷ്യന്മാരാൽ പരിവൃതനായി അവർക്കും

മറ്റുള്ളവർക്കും അധ്യാത്മജ്ഞാനം ഉപദേശിച്ചുകൊണ്ട് ആയുശ്ശേഷം നയിക്കുകയും ചെയ്തു. കർമ്മകുശലതയിലും വിജ്ഞാനസമ്പന്നതയിലും സദാചാരനീഷ്ഠയിലും ഈശ്വരഭക്തിയിലും ആ മഹാശയൻ അദ്വിതീയനായിരുന്നു. സാത്ത്വികമായ ചര്യവിശേഷത്താൽ അദ്ദേഹം സകല ജനങ്ങൾക്കും സമാരാധ്യനായിത്തീർന്നു. ഭാഷാകവിയെ സമുദ്ധരിച്ച് അതിനെ സംസ്കൃതകവിയായി സമസ്തസമയ സമാനത്തിൽ ഉപവേശിപ്പിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം യാചജീവം നിസ്സന്ദ്രമായി പ്രയത്നിച്ചു. പുനത്തിനെപ്പോലെ സംസ്കൃതപ്രധാനവും ചെറുശ്ലോകിയെപ്പോലെ ഭാഷാപ്രധാനവുമായല്ല അദ്ദേഹം തന്റെ കാവ്യങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചത്; രണ്ടു ഭാഷകളിലെ പ്രസിദ്ധപദങ്ങൾക്കും ആ ഔചിത്യവേദി സമപ്രാധാന്യം നല്കി, ഭാഷാപണ്ഡിതന്മാരേയും സാമാന്യജനങ്ങളേയും ഒന്നുപോലെ അവയിലേയ്ക്ക് ആകർഷിച്ചു. പ്രചാരലുപ്തങ്ങളായ പദങ്ങൾ അദ്ദേഹം പ്രായേണ വർജ്ജിച്ചു. ആ കവി ചക്രവർത്തിയുടെ പദപ്രസന്നാപാടവം ഭാരതത്തിലാണ് അതിന്റെ അത്യുച്ചപദവിയിൽ എത്തുന്നത് എന്നു മുൻപുതന്നെ സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. മഹാകവി കണ്ണിക്കുട്ടൻതമ്പുരാന്റെ

“നമുക്കെഴുത്തച്ഛനെടുത്ത ഭാഷാ-
 ക്രമക്കണക്കേ ശരണം; ജനങ്ങൾ
 സമസ്തരും സമ്മതിയാതെകണ്ടി-
 സ്സമർത്ഥനോതില്ലൊരു വാക്കുപോലും”

എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു തികച്ചും പരമാർത്ഥമാണ്. അന്ന് എഴുത്തച്ഛൻ പ്രയോഗിച്ച പദങ്ങളെക്കൊണ്ട് തന്നെയാണ് നാനൂറു സംവത്സരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞിട്ടും ഇന്നും ഭാഷാകവികൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത്. ‘കിളിപ്പാട്ട്’ എന്ന ഗാനഗന്ധിയായ കാവ്യപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവ് അദ്ദേഹമായിരുന്നു. തദ്വാരാ അദ്ദേഹം രാമപ്പണിക്കരും ചെറുശ്ശേരിയും സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളെക്കൊണ്ടെന്നപോലെ ഭാഷാവൃത്തങ്ങളെക്കൊണ്ടും ശ്രുതിമധുരങ്ങളായ മഹാകാവ്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാമെന്ന് അതിൻമുൻപുതന്നെ തെളിയിച്ചിരുന്ന വസ്തുതയെ വീണ്ടും പ്രസ്താവിക്കുക. ഇന്നും ആ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ആകർഷകശക്തി അംഭുരമായി നിലകൊള്ളുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലം വരും സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽ വിരചിതങ്ങളായ ഭാഷാകൃതികളിൽ സദാചാരപ്രേരണ മിക്കവാറും വിരജമായിരുന്നു. ‘സദ്യഃ പരനിർവൃതി’ അവയിൽനിന്നു വിഷയാസക്തന്മാർക്ക് ലഭിച്ചിരുന്നു എങ്കിലും ‘കാന്താസമ്മിതതയോപദേശ’ പ്രാപ്തിക്ക് അവ അനുകൂലങ്ങളായിരുന്നില്ല. എഴുത്തച്ഛൻ ആ ആപാതമാത്രമധുരമായ പദ്ധതിയിൽനിന്ന് ശ്രോതാക്കളെ വ്യാവർത്തിപ്പിച്ച് അവർക്കും ഐഹികമായ അഭ്യുദയവും ആമുഷ്ടികമായ നിഃശ്രേയസവും സിദ്ധിക്കത്തക്ക വിധത്തിലുള്ള വാങ്മയങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചു. അവ ഏതു നിലയിൽ നിന്നു നോക്കിയാലും അത്യന്തമങ്ങളായ കാവ്യരത്നങ്ങളാകുന്നു. വൈശികതന്ത്രത്തിൽ നിന്ന് അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിലേക്കും ചന്ദ്രോത്സവത്തിൽ നിന്ന് ഭാരതത്തിലേയ്ക്കുള്ള പ്രയാണം രാത്രിയിൽ നിന്നു പകലിലേക്കെന്നപോലെ കേരളീയർക്ക് ഉണർച്ചയും ഉയർച്ചയും നല്കി. ആ സിദ്ധൻ രസഭാവങ്ങളെ അലങ്കാരങ്ങൾക്കു കീഴ്പ്പെടുത്തിയില്ല; ശബ്ദശൃംഖലകൊണ്ടു ജാലവിദ്യ കാണിച്ചില്ല; വ്യാകരണപ്രയോഗങ്ങൾക്കൊണ്ടു സാധാരണന്മാരെ അമ്പരപ്പിച്ചില്ല; നഗ്നമായ ശൃംഗാരമോ വിവൃതമായ ഫലിതമോകൊണ്ടു ഭാവുകന്മാർക്ക് ഉദ്വേഗവും ജനിപ്പിച്ചില്ല; കഥാകഥനത്തിൽ

തനിക്കുണ്ടായിരുന്ന അന്യാദൃശമായ പ്രാഗല്ഭ്യം മുഴുവൻ അദ്ദേഹം അനുവാചകന്മാരെ അന്തർശൃദ്ധന്മാരും ആത്മജ്ഞാനികളുമാക്കിത്തീർക്കുവാൻ വിനിയോഗിച്ചു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ ശാന്തവും സർവമനോരഞ്ജകവുമായ ഒരു വിപ്ലവം അദ്ദേഹം സാഹിത്യസാമ്രാജ്യത്തിൽ വരുത്തി. അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു ആചാര്യന്റെ അവതാരംകൊണ്ടു കൈരളി സർവ്വഥാ ധന്യയായി; സാധാരണന്മാരായ കേരളീയർ സാഹിത്യസമ്പന്നരുമായി. ഏതാദൃശങ്ങളായ ഫലസിദ്ധികളെ ആസ്വദമാക്കിയാണ് ആ മഹാപുരുഷൻ ഭാഷാകവികളുടെ മധ്യത്തിൽ പ്രഥമഗണനീയനായി പരിശോഭിക്കുന്നത്. മലയാളത്തിൽ ഒന്നാമത്തെ കാവ്യം കൃഷ്ണഗാഥയാണെങ്കിൽ അങ്ങനെയിരുന്നു കൊള്ളട്ടെ. ഒന്നാമത്തെ കവി എഴുത്തച്ഛൻ തന്നെയാണെന്നു സഹൃദയന്മാർ ആരും സശിരഃകമ്പം സമ്മതിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും.

(കൊല്ലം എട്ടാം ശതകം)

തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യപരമ്പര

തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യപരമ്പരയിൽപ്പെട്ട ചിലരേയും ചേർത്തു താഴെക്കാണുന്ന ഒരു പഴയ വന്ദനശ്ലോകമുണ്ട്:

“വന്ദേഹം ഗുരുസമ്പ്രദായമനിശം തുഞ്ചത്തെഴും ശ്രീഗുരും
വന്ദേ ശ്രീകരുണാകരഞ്ച പരമം ശ്രീസൂര്യനാരായണം
വന്ദേ ദേവഗുരും പരാപരഗുരും ഗോപാലശ്രീമദ്ഗുരും
വന്ദേ നിത്യമനന്തപൂർണ്ണമലം വന്ദേ സമസ്താൻ ഗുരൂൻ.”

ഈ ശ്ലോകത്തിൽ നാമനിർദ്ദിഷ്ടന്മാരായ ഗുരുക്കന്മാർ കരുണാകരനെഴുത്തച്ഛനും ദേവ (തേവ്യ) നെഴുത്തച്ഛനും ഗോപാല(കോപ്പ) നെഴുത്തച്ഛനുമാണ്. പരാപരഗുരു എന്ന ബിരുദത്തോടുകൂടി ഇവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ മറ്റൊരെഴുത്തച്ഛൻകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നതായും സങ്കല്പിക്കാം. ഇവരിൽ കരുണാകരനും സൂര്യനാരായണനും തുഞ്ചന്റെ നേരെ ശിഷ്യന്മാരായിരുന്നു. ദേവഗുരുശിഷ്യനെന്നും പ്രശിഷ്യനെന്നും രണ്ടു പക്ഷമുണ്ട്. ചിറ്റൂർ എവുവത്തുവീട്ടിൽ വലിയ കോപ്പസ്വാമിയെന്നും ചെറിയ കോപ്പസ്വാമിയെന്നും രണ്ടുപേരുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അവരിൽ വലിയ കോപ്പസ്വാമി തുഞ്ചന്റെ സമവയസ്സനും ശിഷ്യനുമായിരുന്നു എന്നും ചെറിയ കോപ്പസ്വാമി മരിച്ചതു 985-ലാണെന്നും ചിലർ പറയുന്നു. ആകെക്കൂടി മി. പുതുക്കുളങ്ങര രാമചന്ദ്രമേനോന്റെ ഗവേഷണമല്ലാതെ ഈ ഘട്ടത്തിൽ അധികമൊന്നും ശരണീകരണീയമല്ലാത്തതും ആ ഗവേഷണം കല്യാണസുന്ദരരേഖ തുടങ്ങി ചില അയഥാർത്ഥപ്രമാണങ്ങളുടെ സമ്മിശ്രണം നിമിത്തം പ്രായേണ അവിശ്വസനീയവുമാകുന്നു.

അതുകൊണ്ട് പ്രസ്തുത വിഷയത്തെ ഏറ്റവും ഭയചകിതനായാണ് ഞാൻ സ്മരിക്കുവാൻ ആരംഭിക്കുന്നത്.

വലിയ കോപ്പ (ഗോപാല) സ്വാമികൾ

ഏഴുത്തച്ഛൻ ആദ്യകാലത്തു ചിറ്റൂരിൽ ആതിഥേയനായിരുന്ന വലിയ കോപ്പസ്വാമി ‘മന്ന വൻകവി’ എന്ന പേരിൽ ഉത്തരരാമായണത്തെ ആസ്പദമാക്കി ഒരു ഗാനം രചിച്ചുവെന്നും ആ കൃതിയെ ഏഴുത്തച്ഛൻ പ്രശംസിച്ചുവെന്നും അതുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം ഉത്തരരാമായണം കിളിപ്പാട്ടു നിർമ്മിച്ചതെന്നും മി. മേനോൻ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതെല്ലാം വിശ്വസിക്കുവാൻ അനപലപനീയങ്ങളായ അന്യലക്ഷ്യങ്ങൾ ആവശ്യകമായിരിക്കുന്നു. മന്ന വൻകവിയീൽനിന്നു ചില വരികൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു:

“മന്നവനും മൈഥിലിയെ വെടിഞ്ഞശേഷം
മാതാക്കൾ താനുമായിട്ടിരുന്ന കാലം
ജാനകിയുമുഷിതന്റെയാശ്രമത്തിൽ
ജന്മമതായിരിക്കുന്നാൾ ഭക്തിയോടേ
മന്നവനെ വേറിട്ടു ജാനകിയും
മഹർഷിക്കു പുപ്പുറിച്ചങ്ങിരുന്ന കാലം
അന്നരസം പകർന്നുതല്ലോ സിതയ്ക്കപ്പോ-
ളവൾക്കു ഗർഭം തികഞ്ഞു പത്തു മാസമായി.”
... ..
“മന്നവനേ! പെരുവഴിയിലകപ്പെട്ടേൻ ഞാൻ
മണിയറയിൽ നിന്നോടു വേറിട്ടയ്യോ!
ജനകരാജപുരത്തിങ്കൽ വളർന്നേനല്ലോ,
ജനനിയെയുമറിയുന്നില്ലൊരുനാളും കേൾ;
നിനവെനിക്കു നിന്നെയൊഴിഞ്ഞാരുമില്ലേ,
നിർമ്മലനേ മറ്റൊന്നറിയുന്നില്ലേ;
എനിക്കു വരും വേദനകൾ പൊറുക്കുന്നില്ലേ;
എൻ പരനേയെന്നു നൊതു വിളിക്കുന്നാളേ.”

ഈ കവിതാരീതിക്കു സാമാന്യം പഴക്കമില്ലെന്നില്ല.

കരുണാകരനെഴുത്തച്ഛൻ

കരുണാകരൻ ജാതിയിൽ നായരായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തുഞ്ചന്റെ പ്രഥമശിഷ്യനായിരുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹം ഏഴുത്തച്ഛനെ തുടർന്നു തുഞ്ചൻ പറമ്പിൽ പാഠശാല നടത്തിയെന്നും ഒടുവിൽ നെടുവിരിപ്പുസ്വരൂപത്തിൽ (സാമൂതിരിക്കോവിലകം) ഇളയതമ്പുരാന്റെ ഗുരുനാഥനായി വള്ളുവനാട്ടുള്ള ആ തമ്പുരാന്റെ കോവിലകത്തു താമസിച്ചു എന്നും ചിലർ പറയുന്നു. ഇതിനെല്ലാം ഐതിഹ്യമേ ആസ്പദമായുള്ളു. ഏതായാലും അദ്ദേഹം തുഞ്ചനോടുകൂടി

ചിറ്റൂരിൽ ദീർഘകാലം താമസിച്ചതായി തോന്നുന്നില്ല. അവിടെ ആചാര്യന്റെ അനന്ത രഗാമിയായിത്തീർന്നതു സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛനായിരുന്നു. ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം കിളിപ്പാട്ടും വേതാളചരിതം കിളിപ്പാട്ടും കരുണാകരനെഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളാണെന്നു സർവ്വാധികാര്യക്കാർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും വേതാളചരിത്രം കല്ലേക്കുളങ്ങര രാഘവപ്പിഷാരടിയുടെ കൃതിയാണെന്ന് അതിൽപ്പിന്നീടു നിസ്സംശയമായി തെളിഞ്ഞിട്ടുള്ളതും ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം തുഞ്ചന്റെ കൃതിയായി പരിഗണിക്കണമെന്നു ഞാൻ മുൻപുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുമാകുന്നു. രാമചന്ദ്രമേനോൻ ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം എന്ന് കിളിപ്പാട്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റേതെന്നുള്ള പ്രസ്താവനയോടുകൂടി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ “രാമാനന്ദാഗ്രഹാരവർത്തിയായ് മഹാശാസ്ത്രധാമാവായ്” എന്നുതുടങ്ങി ഒരു ഭാഗമുള്ളതു ഞാൻ മുൻപ് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ ഭാഗം പ്രക്ഷിപ്തം എന്നാണ് എന്നിട്ടു തോന്നുന്നത്; എന്തെന്നാൽ അതിലേയും തുഞ്ചന്റെ കൃതികളിലേയും ഭാഷയ്ക്കുതമ്മിൽ പഴക്കംസംബന്ധിച്ചു ഗണനീയമായ വ്യത്യാസം കാണുന്നു. തല്ലാലം അവിജ്ഞാത കർത്തൃകമാണ് ആ കിളിപ്പാട്ട് എന്നു സങ്കല്പിക്കുകയാണ് നല്ലത്.

ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം സരസമായ ഒരു കൃതിയാണ്. ഗ്രന്ഥകാരൻ ഗണപതി, സരസ്വതി, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ‘കണ്യപുരനാഥ്’നായ തൃക്കണ്ടിയൂർ ശിവൻ എന്നീ ദേവതകളെ വന്ദിക്കുകയും, തന്റെ ഗ്രന്ഥം ‘പൃത്തുരയെന്ന മനോർമനവൻ പിണങ്ങുവോർക്കന്തകൻ കൃപാലയനാജ്ഞയാ വിരചിതം എന്നു പറയുകയും ചെയ്യുന്നു. കവിത രണ്ടു ഭാഗമായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പാദവിഭാഗമുള്ള കിളിപ്പാട്ടുകളിൽ നാലുഖണ്ഡങ്ങൾ സാധാരണയായി കാണാറുണ്ട്. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ അതിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമായ ഒരു രീതി എങ്ങനെ വന്നു ചേർന്നുവെന്നു വെളിവാകുന്നില്ല. ആദ്യത്തം പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന വൃത്തം കേക തന്നെയാണ്. ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിച്ചു കവിതയുടെ സ്വരൂപം പ്രദർശിപ്പിക്കാമെന്ന് ഉദ്ദേശിക്കുന്നു:

“പ്രാണത്രാണാർത്ഥമഥ ഹൃണദേശത്തിൽ വാഴും
 ക്ഷോണീദേവനം തത്ര കാണായി ശുഭദേശം.
 സുഖദാനം ചെയ്തിട്ടും മന്ദമാരുതനോടും
 ശുകകോകിലകേകീമധുപനാദത്തോടും
 അഖിലജനാനന്ദപ്രദമാമൃദ്യാനവും
 മകരന്ദവും തുകി മണമാർന്നന്ദനം
 ചമ്പകസൽകസുമശോഭിതപദങ്ങളും
 ... ..
 സകലമൃഗകലവിഹഗലിലകളും
 നിഖിലശോകം കളഞ്ഞവിടം കണ്ടുകണ്ട-
 ങ്ങകമേ സന്തോഷം പൂണ്ടടുത്തു ചെല്ലുന്നേരം
 കമുദകവലയകമലകല്ഹാരവും
 വിമലസലിലവും നിറഞ്ഞ തടാകവും
 ... ..
 അതുതരം കണ്ടനേരമുൾപ്പുവിലുണ്ടാകയാ-
 ലിപ്പൊഴേ കളിക്കണമെന്നവനൊരുമ്പെട്ടാൻ.

അപ്പൊഴുതവിടേയ്ക്കു വന്നിതു കളിപ്പാനായ്
 വിദ്രൂമം കലർന്നോരു ചണ്ഡാലത്തരുണിയും.
 സുദ്രവാമവൾ തത്ര വിപ്രനെക്കണ്ടനേര-
 മഭ്രത്തെക്കണ്ട ബകോട്പ്പേടതന്നപ്പോലെ
 ഉൽഫുല്ലപുഷ്പം കണ്ട ഷൾപുദ്പേടപോലെ
 അദ്രവാഹനതനയദ്രാതാവിനെക്കണ്ട
 കർബുരത്തരുണിയാം ഹിഡിംബിതന്നപ്പോലെ
 അദ്രശ്യാമളരൂപനായ രാമനെക്കണ്ട
 ദർപ്പകാതുരയായ ശൂർപ്പണഖയെപ്പോലെ
 അതുളതം കലർന്നതിനറ്റുമില്ലെന്നു ചൊല്ലാം.
 ഉൽഫുല്ലാക്ഷിയുമാനന്ദേന തന്നത്താൻ മര-
 നല്ലനേരം നിന്നിതു സാലഭഞ്ജികപോലെ.”

സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛൻ

സൂര്യനാരായണൻ അഥവാ സൂരി എഴുത്തച്ഛൻ തരകസമുദായത്തിൽപ്പെട്ട ഒരാളായിരുന്നു എന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. തരകന്മാർ മക്കത്തായികളാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തറവാടായ ചോഴിയത്തു കുടുംബം ഇന്നുമുണ്ട്. അതു മംഗലംകുന്ന് എന്ന സ്ഥലത്താണ്. സൂര്യനാരായണൻ ഒരു യോഗിയും കർമ്മകശലനും വളരെക്കാലം ചിറ്റൂർ ഗുരുമഠത്തിൽ താമസിച്ച് ശിഷ്യന്മാർക്കു ജ്ഞാനോപദേശംചെയ്തു ഗുരുനാഥനുമായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി പക്ഷാന്തരമുണ്ടാകുവാൻ തരമില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ കവിയെന്നു പറയാനോ എന്നു സംശയമുണ്ട്. സ്താനുപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്നു ചിലർ അനമാനിച്ചുവരുന്നതു പ്രമാദമാണെന്നു് ഇപ്പോൾ തെളിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതു പാലക്കാടു രാജവംശത്തിലേ ഒരംഗമായിരുന്ന ഗോദവർമ്മരാജാവിന്റെ നിബന്ധമാണ്. ഒരു പഴയതാളി യോലദ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ

“ഗോദവർമ്മാ യശോരാശിരശ്യാരികലഭ്രഷണം
 ഗുഹസ്യ ചരിതം ധീമാനകരോമഞ്ജഭാഷയാ”

എന്നൊരു ശ്ലോകം കാണുന്നുണ്ട്. ‘അശ്യാരി’ എന്ന പദത്തിനു വാഹദ്വിഷത്തു് അഥവാ എരുമ എന്നർത്ഥം. (എരുമയൂർ) ഏഴുർ ഭഗവതി പാലക്കാടു രാജാക്കന്മാരുടെ പരദേവതയാണ്. അതിനെ ആസൂദമാക്കിയാകുന്നു ഗോദവർമ്മരാജാവു തന്നെപ്പറ്റി അശ്യാരികലഭ്രഷണം എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. അദ്ദേഹവും എഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യപരമ്പരയിൽപ്പെട്ട ഒരു കവിയാണെന്നു പറയുന്നു. കാലമേതെന്നറിവില്ല. ഒൻപതാം ശതകമായിരിക്കുവാനിടയുണ്ട്. അങ്ങനെ സൂരി എഴുത്തച്ഛനും സ്താനുപുരാണവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വേരറ്റുപോകുന്നു. തത്ത്വജ്ഞാനാഗൃതം എന്ന പേരിൽ ഫലശ്രുതിയോടുകൂടി ശാർദൂലവിക്രീഡിതവൃത്തത്തിൽ വിരചിതങ്ങളായ പതിനെട്ടു പദ്യങ്ങൾ സമസ്തകേരളസാഹിത്യപരിഷ്കരണസംസ്ഥാനത്തിൽ രാമചന്ദ്രമേനോൻ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയുടെ കർത്തൃത്വം അദ്ദേഹം സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛനായി ഏല്പിക്കുന്നുവെങ്കിലും അതിനു യുക്തി കാണുന്നില്ല. പ്രസ്തുത പദ്യങ്ങൾ ഇലോം വിരസങ്ങളാകുന്നു. രണ്ടെണ്ണം താഴെച്ചേർക്കാം:

“ചിത്തായ്നിന്നുവിളങ്ങി ലോകമഖിലം കാലത്രയാബാധ്യമായ്
സത്തായ് ഷശ്ശുണസാക്ഷിയായനദിനം സർവസ്യ ചാധാരമായ്
ചിത്താംഭോരുഹമായതിന്നു രവിയായാനന്ദമായ് ബോധമായ്
നിയ്യം മേവമനന്തമൂർത്തിമലം ശ്രീമൽഗുരും ഭാവയേ.

അസ്തിയെന്നു ഭവിച്ച കാലമുദരേ പെട്ടോരു ദുഃഖങ്ങളോ
എത്താ ചൊല്വതിനിന്നു സന്തതമഹം ചിന്തിപ്പിനെല്ലാവരും
പത്താംമാസമതായ കാലമൊരനാൾ കർമ്മേണ സംജായതേ
ചിത്തേ സംഭവദുഃഖമോർത്തു സന്തതം കാമാരിപാദം ഭജേ.”

കർമ്മേണ തുടങ്ങിയ സ്ഖലിതങ്ങളുടെ കഥയിരിക്കട്ടെ, ‘സ്മരിക്കുന്നു’ എന്നതിനു ‘സ്മര്യതേ’ എന്നും പ്രാപിക്കുന്നു എന്നതിന് ‘പ്രാപ്യതേ’ എന്നും മറ്റും പ്രയോഗിക്കുന്ന കവിക്കു സംസ്കൃതത്തിൽ കർത്തരി-കർമ്മണിപ്രയോഗങ്ങളുടെ ഭേദംപോലും അറിവില്ലെന്നു വിശദമാകുന്നു. ഭാഗ്യവശാൽ സ്മരി എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയല്ല തത്ത്വജ്ഞാനാമൃതം എന്നതിന് അതിൽത്തന്നെ ലക്ഷ്യമുണ്ട്.

“ഏവം ശ്രുത്യനുഭൂതിയുക്തിയിവയാലാത്മാഹമിത്യദരാൽ
ഭാവം ബോധിതനായ മൽഗുരുവരം കാരുണ്യവാരാന്നിധിം
ദേവം പൂർണ്ണമനന്തചിൽഘനമജം ഗോപാലകാവ്യം ശിവം
സേവ്യനാമദികാമദം സുഖമയം ബോധസ്വരൂപം ഭജേ”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു കവിയുടെ ഗുരുവിന്റെ പേർ ഗോപാലൻ എന്നായിരുന്നു എന്നും സങ്കല്പിക്കാം. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛന്റെ യാതൊരു കൃതിയും

നമുക്ക് ഇതുവരെ ലഭിച്ചിട്ടില്ല എന്നതന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഭാഗവതത്തിൽ കാളിയമർദ്ദനത്തിനുമേലുള്ള ഭാഗം എഴുതിച്ചേർത്തത് അദ്ദേഹമാണെന്നു പറവാൻ ആസ്പദമൊന്നുമില്ലല്ലോ.

ദേവഗുരു

ദേവൻ (തേവ) എഴുത്തച്ഛനും ജാതിയിൽ തരകനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായി വേദാന്തസാരമെന്നും വിജ്ഞാനരത്നമെന്നും രണ്ടു കിളിപ്പാട്ടുകളുണ്ടെന്നു രാമചന്ദ്രമേനോൻ പറയുന്നു. വിജ്ഞാനരത്നം അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. സംസ്കൃതവൃത്തനിബദ്ധമായ അതിൽ “സ്വാമിൻ! യോഗീന്ദ്ര! ഭൂമൻ! ഗുരുവര! ഭഗവൽഭക്ത! കാരുണ്യസിന്ധോ! ശ്രീമൽ ശ്രീ സൂര്യനാരായണ പരപരമാനന്ദ സാന്ദ്ര സ്വരൂപ!” എന്നു കവി സ്മരി എഴുത്തച്ഛനെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തിരിക്കുന്നതായി കാണുന്നു. കവിയുള്ളു വലിയ ആസ്വാദ്യതയില്ലെങ്കിലും പല വേദാന്തരഹസ്യങ്ങൾ അതിൽ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട് ആകെയുള്ള ഇരുപത്തൊന്നു ശ്ലോകങ്ങളിൽ മൂന്നെണ്ണം അടിയിൽച്ചേർക്കുന്നു:

“ഓരോരോ ജന്മജന്മാന്തരമതിലുളവായുള്ള പുണ്യാതിരേകാൽ സാരം മാനുഷ്യജന്മം സകലസുഖകരം പ്രാപ്തമായ് വന്നതിപ്പോൾ നേരോടാരാഞ്ഞതോർത്താൽ ജനിമൃതിഭയസംസാരദുഷ്പൂരമാമി-
 പ്പാരാവാരം കടപ്പാൻ തരണി ഗുരു കടത്തിടുവാൻ കർണ്ണധാരൻ?”
 “മീഥ്യാഭൂതം പ്രപഞ്ചം ജഡമുടനന്തുതം ദുഃഖഭാവം നിനച്ചാൽ നിത്യം ബ്രഹ്മൈവ സത്യം നിഖിലസുഖമയം സച്ചിദാനന്ദസാന്ദ്രം ശ്രുത്യന്താർത്ഥപ്രമുഗ്ധം സുലഭമസുലഭം ബാലിശാനാം പരോക്ഷം പ്രത്യക്ഷം സർവഗതാൽ പ്രതിവിമലമലം ഭാതിവേദസ്യരൂപം.”

“അക്കണായ ഗുഹാതലത്തിലൊരു സന്യാസീ മഹാമന്ത്രവും നീക്കത്തുക്കു വരാതെ നോക്കിയിരുപത്തോരായിരം പിന്നെയും ആക്കത്തോടടുത്തുമിങ്ങനെ ജപിച്ചിടുന്ന മന്ത്രാർത്ഥമ-
 ങ്ങോർക്കുന്നോർക്കൊരു മന്ത്രതന്ത്രമപരം ചിന്തിപ്പതെന്തിനഹോ!”

എന്നൊരു ശ്ലോകം ആ കൂട്ടത്തിലുണ്ട്. അത് എഴുത്തച്ഛനെ പരാമർശിക്കുന്നതാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. അതിനു തെളിവൊന്നുമില്ല. “സുജ്ഞാനപ്രദമാകയാലിതിനു പേർ വിജ്ഞാനരത്നം മുദാ” എന്നു കവി പറയുന്നു.

വേദാന്തസാരം കിളിപ്പാട്ട് എന്നൊരു ഗ്രന്ഥംകൂടി ദേവഗുരുനിർമ്മിതമായി ഉണ്ടെന്ന് ഉപന്യസിച്ചുകൊണ്ട് അതിൽ നിന്നു താഴെക്കാണുന്ന വരികൾ രാമചന്ദ്രമേനോൻ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“ശോകനാശിനിതന്റെ വടക്കേത്തീരം നല്ല യോഗികൾക്കാവസിപ്പാനെത്രയോ ശാന്തം യോഗ്യം ചിൽപുരിനാഥ തന്റെ ദിവ്യതേജോവൈഭവാ-
 ലത്തുതമാകുമെശ്വര്യങ്ങൾക്കാവാസസ്ഥാനം.

തത്ര ശ്രീരാമാനന്ദാഭിഖ്യമാമഗ്രഹാരം വർത്തിപ്പു വിശ്വോത്തരം പരിപാവനം സാരം.

ആത്മാരാമനായ് രാമനാമാവാമസ്യൽഗുരു-
 വാത്മബോധം ദർശിപ്പോർക്കേകവാൻകരുണയാ

തത്രസ്ഥസ്വസ്ഥാപിതപർണ്ണശാലാന്തരത്തിൽ നിത്യതുപ്തനായ് സമാധിസ്ഥനായ്മരുവുന്നു.

തൻതിരുവടിതന്റെ ചേവടിത്തളിർ രണ്ടു-
 മന്തരംഗത്തിലോർത്തു കമ്പിട്ടുകൂപ്പിടുന്നേൻ.

തൽപാദദാസന്മാരാമാചാര്യദ്രവ്യത്തെയു-

മല്ലജ്ഞനിവൻ ഭക്ത്യാ കൈവണങ്ങിയശേഷം

ആദിശ്രീഗുരുവരുളിച്ചെയ്ത ദിവ്യങ്ങളാം
വേദാന്തസാരങ്ങളെസ്സംക്ഷേപിച്ചോതീടുന്നേൻ.”

ഈ കൃതികളുടെ പ്രണേതൃത്വത്തിന്റെ സത്യാവസ്ഥയെപ്പറ്റി തൽകാലം ഒന്നും പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

പരാപരഗുരു

പരാപരഗുരുവിന്റെ കൃതിയാണെന്നുള്ള പ്രസ്താവനയോടുകൂടി ‘ആത്മബോധം’ എന്ന പേരിൽ കിളിപ്പാട്ടുരീതിയിലുള്ള ഒരു ഭാഷാഗാനം രാമചന്ദ്രമേനോൻ പരിഷ്കരണമാസികം പതിനൊന്നാം പുസ്തകത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു ശങ്കരാചാര്യരുടെ ആത്മബോധമെന്ന വേദാന്തഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഭാഷാനുവാദമാണ്. ആ കൃതിയെ പരാപരഗുരുവിൽ ആരോപിക്കുന്നതിനു യാതൊരു തെളിവും അദ്ദേഹം കാണിച്ചിട്ടില്ല. അതിൽനിന്നു മാതൃകയായി ചിലവരികൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“ഭവനപ്രസിദ്ധമാത്മബോധഗ്രന്ഥത്തെ
നവകേരളഭാഷാഗാനമാക്കുവാനായി
ശിവനേ, ഭവനേ, ശങ്കരനേ, ഹരനേ, നി-
യിവനെക്കടാക്ഷിപ്പാൻ തൃക്കഴൽ കൂപ്പീടുന്നേൻ.
വൻതപം ചെയ്തുകൊണ്ടു താപമൊക്കവേ നീക്കി-
ശ്ശാന്തരായേറ്റും രാഗദ്വേഷാദിരഹിതരായ്
സന്തതം മോക്ഷകാമന്മാരായോർക്കുള്ളതാണി-
സ്സന്തതാനന്ദമേകമാത്മബോധമാം ഗ്രന്ഥം.

അന്യസാധനങ്ങളെക്കാളും മോക്ഷാർത്ഥികൾക്കു
ധന്യസാധനം ബോധമെന്നതൊന്നത്രേ നൂനം.
വീതിഹോത്രനെന്നിയേ പചിക്കാവതല്ലൊന്നും
സാധിക്കയില്ല ജ്ഞാനംകൂടാതെ മോക്ഷമാർക്കും.

കർമ്മകാണ്ഡപ്രോക്തങ്ങളായ് വിവിധങ്ങളായ
കർമ്മങ്ങൾ വിരോധിച്ചിട്ടുള്ളവയല്ലെന്നാലും
അവിദ്യാനിവർത്തനം കർമ്മകാണ്ഡോക്തക്രിയാ-
പ്രവൃത്തനൊരിക്കലുമുണ്ടാകയില്ലാ ദൃഢം.”

ഗോപാലനെഴുത്തച്ഛൻ

ഗോപാലനെഴുത്തച്ഛനെയാണ് വലിയ കോപ്പസ്വാമികളെന്നു പറയുന്നത് എന്നും അദ്ദേഹം തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനേക്കാൾ വയോധികനായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിനു മുൻപുതന്നെ

അന്തരിച്ചു എന്നും ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. അതു ശരിയാണെങ്കിൽ സൂര്യനാരായണ നെഴുത്തച്ഛന്റെ മരണാനന്തരം അദ്ദേഹം ഗുരുമാത്തിന്റെ ആധിപത്യം സ്വീകരിച്ചു എന്നു ഉള്ള ഐതിഹ്യത്തിന് ഉപപത്തിയില്ലാതെ വരുന്നു. പരമാർത്ഥം ആർക്കും അറിവില്ല. ചെറിയ കോപ്പസ്വാമികളുടെ വകയായ ചില ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ രാമാനന്ദൻ, കരുണാകരൻ, സൂര്യനാരായണൻ, ദേവൻ എന്നീ നാലു ഗുരുക്കന്മാരെപ്പറ്റിയേ വന്ദിച്ചുകാണുന്നുള്ളുവത്രേ. ആ കോപ്പസ്വാമി അന്തരിച്ചത് 985-ലുമാണ്. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ചെറിയ കോപ്പസ്വാമിതന്നെയായിരിക്കുമോ ഗോപാലനെഴുത്തച്ഛൻ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലാനന്തരമായിരിക്കുമോ 'വന്ദേഹം ഗുരുസമ്പ്രദായം' എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ ആവിർഭാവം? ആ ശ്ലോകം എഴുവത്തു രാമച്ചപ്പണ്ടാരം എന്നൊരാളുടെ കൃതിയാണെന്നും ചെറിയ കോപ്പസ്വാമിയുടെ ശിഷ്യനായ അദ്ദേഹം 1007-ആണ്ടാണ് മരിച്ചതെന്നും രാമചന്ദ്രമേനോൻ പറയുന്നു. ആ പ്രസ്താവന ശരിയാണെങ്കിൽ വലിയ കോപ്പസ്വാമിയെ 'വന്ദേഹം' എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ സ്മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നും ചെറിയ കോപ്പസ്വാമിയെയാണ് 'ഗോപാലശ്രീമൽഗുരു' എന്ന പദം കൊണ്ടു രാമച്ചപ്പണ്ടാരം നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും നിർണ്ണയിക്കാം. അപ്പോൾ ഗോപാലനെഴുത്തച്ഛന്റെ കാലം ക്രി. പി. പത്താം ശതകത്തിലാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. എന്നാൽ ചെറിയ കോപ്പസ്വാമി എന്നു പറയുന്നതു പതിനൊന്നാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഭീമത്തു കോപ്പമേനോനെയാണെന്നും പത്താം ശതകത്തിൽ കോപ്പസ്വാമി എന്ന പേരിൽ ഒരാൾ എഴുവത്തുവീട്ടിൽ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും പറയുന്നവരുണ്ട്. ഭീമത്തു കോപ്പമേനോൻ 1040-ൽ ഗുരുമാം നവീകരിക്കുകയും 1085-ൽ മരിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹവും എഴുവത്തു കുടുംബത്തിൽപ്പെട്ട ആൾതന്നെ. അതിനു മുൻപ് 'ഗോപാലശ്രീമൽഗുരു' എന്ന പദത്താൽ നിർദ്ദിഷ്ടനായ ഒരു കോപ്പസ്വാമി ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും അത് എഴുത്തച്ഛന്റെ സമകാലികനായ വലിയ കോപ്പസ്വാമിയല്ലെന്നും സിദ്ധമാണ്. അതുകൊണ്ടു പത്താം ശതകത്തിൽ കോപ്പസ്വാമിയെന്ന പേരിൽ മറ്റൊരാൾ ജീവിച്ചിരിക്കണമെന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

ഗോപാലനെഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയാണ് പാർവതീസ്വയംവരം കിളിപ്പാട്ടെന്നും ചിലർ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിനു തെളിവൊന്നുമില്ല. മച്ചാട്ടിളയതിന്റെ കൃതിയാണെന്നാണ് മറ്റു ചിലരുടെ പക്ഷം. മച്ചാട്ടിളയതു പത്താം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. ആരുടെ കൃതിയായാലും പാർവതീസ്വയംവരം പത്താം ശതകത്തിൽ വിരചിതമാണെന്ന് ഭാഷാരീതി കൊണ്ടു വെളിവാകുന്നതിനാൽ അതിനെപ്പറ്റി അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളാം. ഗോദവർമ്മരാജാവിന്റെ സ്താനുപുരാനത്തെ മാത്രമേ ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നുള്ളൂ.

സ്താനുപുരാനം കിളിപ്പാട്ട്, മൃലം

എൺപത്തൊരായിരത്തിലധികം ശ്ലോകങ്ങളുള്ള ഒരു മഹാപുരാണമാണ് സ്താനം. ഇതരപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നിനും ഇത്രമാത്രം ദൈർഘ്യമില്ല. കിളിപ്പാട്ടുകാരൻ ആശ്രയിച്ചിട്ടുള്ളത് ആ ഗ്രന്ഥമല്ല; അതിൽ ശങ്കരസംഹിതയെന്ന പന്ത്രണ്ടു ഖണ്ഡങ്ങളുള്ള ഒരു പുരാണം പില്ലാലങ്ങളിൽ ആരോ കൂട്ടിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അതിലെ പ്രഥമഖണ്ഡത്തിനു ശിവരഹസ്യം എന്നു പേർ പറയുന്നു. അതിൽ ഉല്പത്തികാണ്ഡം, അസുരകാണ്ഡം, മഹേന്ദ്രകാണ്ഡം, യുദ്ധകാണ്ഡം, ദേവകാണ്ഡം, ദക്ഷകാണ്ഡം, ഉപദേശകാണ്ഡം എന്നിങ്ങനെ

ഏഴു കാണങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ ആറുകാണങ്ങൾ കാഞ്ചിപുരം കച്ചിയപ്പ ശിവാചാര്യരും ഏഴാമത്തെ കാണവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യൻ കോനേരിയ പ്പമുതലിയാരും ക്രി. പി. 1500-ആണ്ടിടയ്ക്കു തമിഴിൽ വിവർത്തനം ചെയ്തു. കച്ചിയപ്പ ശിവാചാര്യരുടെ കാവ്യത്തിന്റെ പേർ (സ്തന്ദ്ര) കന്യാപുരാണം എന്നാകുന്നു. കിളിപ്പാട്ടു കാരൻ ശങ്കരസംഹിതയ്ക്കു പുറമേ കച്ചിയപ്പരുടെ കൃതിയേയും ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു സംഭവകാണവും, ആസൂരകാണവും, വീരമാഹേന്ദ്രകാണവും, യുദ്ധകാണവും, ദേവകാണവും എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചു കാണങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വീരമാഹേന്ദ്രകാണത്തിന്നു തമിഴിൽ മാഹേന്ദ്രകാണമെന്നുതന്നെയാണ് പേർ. ദക്ഷകാണവും രാമായണത്തിൽ ഉത്തരകാണവുംപോലെ, പൂർവകഥാപ്രതിപാദകമായ ഒരു ഭാഗമാകയാലായിരിക്കണം അതു ഗ്രന്ഥകാരൻ വിട്ടിരിക്കുന്നത്. ഒന്നും മൂന്നും കാണങ്ങൾ കേകയിലും രണ്ടും നാലും കാണങ്ങൾ കാകളിയിലുമാണ് നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നത്. കവിതന്റെ വന്ദനത്തിന്നു വിഷയമാക്കിയിട്ടുള്ളവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ “വേദമുച്ചരിച്ചിടും ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠന്മാരും മേദുരന്മാരായിടും മൽഗുരുനാഥന്മാരും” കൂടി ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്. ആ ഗുരുനാഥന്മാർ ആരെന്ന് അറിയുന്നില്ല.

കവിതാരീതി

സ്തന്ദ്രപുരാണത്തിലെ കവിത അപക്വശ്ലമാണ്. പ്രാചീനങ്ങളായ ശുക്ലഗാനങ്ങളിൽ അതിനെക്കാൾ വിരസവും സ്ഖലിതജടിലവുമായ ഒരു കൃതി കണ്ടെത്തുവാൻ പ്രയാസമുണ്ടെന്നു പോലും പറയാം. മനോഹരമായ ശങ്കരസംഹിത അത്രമാത്രം വികൃതമായി ഭാഷയിൽ സംക്ഷേപിച്ച കവി അശേഷം അഭിനന്ദനിയനല്ല. പ്രസ്തുത പുരാണകഥ മറ്റാരും കിളിപ്പാട്ടായി രചിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളതല്ലാതെ അതിന്റെ നിലനില്പിന്നു വേറെ യാതൊരു കാരണവും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. ‘കല്യാണരൂപിയായ പാർവതി’, ‘കൃഷ്ണദൈവായനേന്ന്’, ‘വൈയ്യാകരണാദികൾ പാഠം ചെയ്തു’, ‘കൃതിവിവാസൻ’, ‘രക്ഷിതാത്മൻ’ ഇങ്ങനെയുള്ള അപശബ്ദങ്ങൾ ഇതിൽനിന്ന് എത്ര വേണമെങ്കിലും പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണ്. ‘വിരവിനൊടു’, ‘പരിചിനൊടു’ ‘ഇഹ’ മുതലായ നിരർത്ഥകപദങ്ങൾ എവിടെയും അനുവാചകന്മാർക്ക് ഉദ്യോഗജനകങ്ങളായി നഗ്നനർത്തനം ചെയ്യുന്നു. താഴെക്കാണുന്നവ ദേവകാണത്തിലെ ചില വരികളാണ്:

“വിരവിനൊടുമരിക്കിൽ മരുവിന നിജസഹോദരൻ
 വീരബാഹുവിനെ നോക്കിയരുൾചെയ്തു.
 അമരരിപു വിരവിനൊടു വിമലതരപട്ടണേ-
 യൻപോടു ചെന്ന നീയൊന്നു ചെയ്തിടുക.
 അമരപരിവൃദ്ധസുതനെ വിരവൊടു വരുത്തുക
 അല്ലൽപ്പണ്ടുള്ളോരു ദേവജനത്തെയും.
 ഇഹ വചനമിതി സപദി നിജശിരസി കൈക്കൊണ്ടു
 ഗാഢകതുകം കടന്നുചെന്നാദരാൽ
 വിരവിനൊടു ദിതിജപുരി കനിവിനൊടു പുകുടൻ
 വീരബാഹുജയന്താദികളെക്കണ്ടു.”

പോരേ? കവിയുടെ അക്ഷന്തവ്യമായ സാഹസത്തിന് ഇതിൽ പരം എന്തു ലക്ഷ്യം വേണം? ഗോദവർമ്മാവിന്റെ ‘യശോരാശിത്വവും’ ‘ധീമത്തവ്യം’ കവിതയെ ആസ്പദീകരിച്ചല്ലെന്നുള്ളതു സിദ്ധമാണ്. അദ്ദേഹം സ്താനപുരാണം രചിച്ചിട്ടുള്ളതു മത്സ്യഭാഷയിലല്ല, ഘൃണാക്ഷരന്യായേന ഏതാനും ചില വരികൾ അങ്ങിങ്ങു് അസ്വാഭാസ്യം ഇല്ലാത്തവയായും ഇല്ലെന്നില്ല. അവയുടെ ഒരു മാതൃക അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു. സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ ബാലക്രിഡയാണ് പ്രമേയം.

“അങ്ങനെ കുറഞ്ഞൊന്നു ചെല്ലുന്ന കാലത്തിങ്കൽ
 മംഗലശീലൻ ഗുഹൻ നടന്നു തുടങ്ങിനാൻ.
 ഭംഗിയിൽ സോദരന്മാരായുള്ളു വീരന്മാ-
 യംഗങ്ങൾതന്നിൽ നല്ല ഭൂഷണങ്ങളും പുണ്ടു,
 അങ്ങോടിങ്ങോടുമോടിക്കളിച്ചു തുടങ്ങിനാൻ
 കിങ്ങിണി ശബ്ദിക്കയും സംഗീതം പാടുകയും,
 മംഗലസ്ത്രീകളുടെ മടിയിൽ ശയിക്കയും,
 കിങ്ങിണി കഴിച്ചുനന്നിഞ്ഞു കളിക്കയും,
 അംഗനാമൗലി ദേവി തിരഞ്ഞു നടക്കയും-
 മങ്ങൊരു കോണിൽച്ചെന്നങ്ങൊളിഞ്ഞു വസിക്കയും,
 ഗംഗാവല്ലഭൻതന്നെ സ്തുതിച്ചു നമിക്കയും-
 മംഗലവൈരിയുടെ ഹൃദയം തെളിക്കയും,
 ചെന്നുടന്ദ്രഷഭത്തിൻമുകളിൽക്കരയേരി-
 യുന്നതമായിടുന്ന കകദം പിടിക്കയും,
 പോന്നുടൻ ദൂഷ പൊത്തിത്തൊട്ടുടൻ ക്രീഡിക്കയും,
 മന്ദിരങ്ങളിൽച്ചെന്നങ്ങൊളിച്ചു കളിക്കയും,
 തരുക്കൾ തന്നിലേറിപ്ഫലങ്ങൾ പഠിക്കയും,
 സരസശീലൻ ഗുഹൻ സൂര്യലോകത്തു ചെന്നു
 പരമാ ബന്ധിചൊരു വാജികളുഴിച്ചിട്ടു
 പരിചിൽ നടക്കയെന്നുരച്ചു രസിക്കയും,
 വിരയെപ്പോന്നുവന്നു ചന്ദ്രന്റെ രഥമേറി-
 കൈരവസുഹൃത്തിനെപ്പിടിച്ചു പുറത്താക്കി-
 പ്പരമേശ്വരസുതൻ താൻ കൊണ്ടുനടക്കയും.”

നാഗാനന്ദം കിളിപ്പാട്ട്, കാലം

നാഗാനന്ദം കിളിപ്പാട്ട് എട്ടാം ശതകത്തിലേ ഒരു കൃതിയാണെന്ന് അതിലെ ഭാഷാശൈലിയിൽനിന്നു നിർണ്ണയിക്കാവുന്നതാണ്. എഴുത്തച്ഛന്റെ ഗാനങ്ങൾ കേരളത്തിൽ പ്രസിദ്ധിച്ചതുടങ്ങിയ കാലത്തായിരിക്കണം ആ കൃതിയുടെ നിർമ്മിതി. ‘കാരണ്യാലയനായ രാമനാമവും പാടി’, ‘ബാഷ്പപൂർണ്ണാക്ഷനായേ’, ‘മന്ദഹാസാനനം കണ്ടേ’, ‘വിദ്യാധരൻ കീർത്തികൾ’, ‘ദരിശിച്ചു’ ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളിലെന്ന പോലെ അതിലും കാണുന്നു. ഉരസ്സ്, ശിരസ്സ്, വക്ഷസ്സ് എന്നീ പദങ്ങൾക്കു പകരം ഉരം, ശിരം, വക്ഷം എന്നീ പദങ്ങൾ ഘടിപ്പിക്കുവാൻ കവിക്ക് വൈമനസ്യമില്ല. വിദ്യാധരനെ പലപ്പോ

ഉം ‘വിദ്യാധർ’നാക്കിയിരിക്കുന്നു. ‘വിനതാസുതനെ’ വിനതസുതനായും ‘ഹൃതവഹനെ’ ഉതവഹനായും രൂപാന്തരപ്പെടുത്തുന്നു. ‘സരഭസമൊടു’, ‘മോലച്ചൂണംകൂടാതെ’, ‘ജനകജനനിയെയും’, ‘ലതഗണം’ തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ അനവധാനതാദ്യോതകങ്ങളായി അങ്ങിങ്ങു മുഴച്ചുനില്ക്കുന്നു. നാഗാനന്ദകാരന്റെ പൈങ്കിളിപ്പെണ്ണും അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലെന്നപോലെ

“ശ്രീരാമ ജഗദഭിരാമ മാധവ ഹരേ,
ശ്രീരാമ നിശിചരനാശന നാരായണ,
ശ്രീരാമ സീതാമനോവല്ലഭ ജഗൽപതേ,
ശ്രീരാമ മമ ഹൃദിവാസിനേ നമോസ്തുതേ”

എന്നും മറ്റും രാമനാമം തന്നെയാണ് പാടിക്കൊണ്ടുവരുന്നത്. “വീരരായുരോപകാരികളായുള്ള ജനമാരെന്നാലവർകഥ ചൊല്ലണം മടിയൊതെ” എന്നു കവി അപേക്ഷിക്കുകയും ശാരിക ആ അപേക്ഷയെ അംഗീകരിച്ചു നാഗാനന്ദനാടകത്തിലും മറ്റും പ്രസ്തുതനായ ജീമൂതവാഹനന്റെ ചരിതം ഗാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു.

കവിയും കവിതയും

നാഗാനന്ദം കിളിപ്പാട്ടിന്റെ കർത്താവ് ആരെന്നറിയുന്നില്ല. “മേദിനീനിവാസികളായ ഭൂസുരഗണപാദപക്ഷജം തൊഴുതീടിനേൻ ദിവാനീശം” എന്ന വാക്യത്തിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ഒരു ബ്രാഹ്മണനല്ലെന്ന് അനുമാനിക്കാം. കവി ഹർഷദേവന്റെ നാഗാനന്ദം നാടകത്തെത്തന്നെയാണ് പ്രധാനമായി അവലംബിക്കുന്നതെങ്കിലും ദയാവീരരസം വികസിതാവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കുന്ന ആ നാടകത്തിലെ നാലും അഞ്ചും അങ്കങ്ങളിലെ കഥാഭാഗത്തെയാണ് വിസ്തരിക്കുന്നത്. ദൃശ്യകാവ്യത്തെ ശ്രാവ്യകാവ്യമായി വിവർത്തനം ചെയ്യുമ്പോൾ വേണ്ടിവരുന്ന വ്യതിയാനങ്ങളും, ആവശ്യവും ഔചിത്യവും അനുസരിച്ച്, വരുത്തുവാൻ അദ്ദേഹം യത്നിച്ചിട്ടുണ്ട്. കവിത വളരെ ആകർഷകമല്ലെങ്കിലും അപലപനീയമാണെന്നു പറയാനില്ല. നാഗാനന്ദം നാലു പാദങ്ങളായി വിഭജനമായിരിക്കുന്നു. ഒന്നും നാലും പാദങ്ങൾ കേകയിലും രണ്ടും മൂന്നും പാദങ്ങൾ യഥാക്രമം കാകളിയിലും കളകാഞ്ചിയിലുമാണ് നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഒരു ഭാഗം ചുവടേ ചേർക്കുന്നു. വധ്യശിലയിൽ ജീമൂതവാഹനൻ കിടക്കുന്നതു കണ്ട ഗരുഡന്റെ വിചാരമാണ് പ്രതിപാദ്യം.

“അരുണസഹജനമഥ ശിലാതലേ നോക്കിനാ-
നാർത്തിയൊഴിഞ്ഞു കിടപ്പതാരെന്തിദം?”

അരുതരുതിതുരഗകലമതിലൊരുവനല്ലിവ-
നാഹാരമിന്നു വേണ്ടായെന്നു താർക്ഷ്യനും

വ്യഥയൊടവനതിത്ഥടിതി മലമുകുളമർന്നുടൻ
വ്യാകുലമോടേ നിനച്ചാൻ പലതരം.

മമ ചിരകിലിളകുമൊരു പവനബലമേല്ക്കുവേ
മാഴ്കിക്കരഞ്ഞരണ്ടോടുമഹിഗണം.

ഇവനൊരുവനതികഠിനഹൃദയനിതി നിർണ്ണയ-
മില്ല ഉജംഗന്മാർക്കിത്ര ധൈര്യം ദൃഢം.

മരണഭയമിവനു നഹി; കിമിദമിതി വിസ്മയം,
മറ്റൊരു ജാതികൾ വന്നമരിക്കുമോ?

അഹികളിലുമതികഠിനഹൃദയർ ചിലരുണ്ടവ-
രല്ലാതൊരുവൻ വരാ മരിച്ചിടുവാൻ.

വിഹഗപതി വിവിധമിവ പലതുമമ ചിന്തിച്ചു
വിശ്രാന്തകോപേന താണടുത്തിടിനാൻ.

ചലനമവനതുപൊഴുതുമില്ല കാൺമാനെന്നു
ശങ്കിച്ചു താർക്ഷ്യനുപരി പൊങ്ങിടിനാൻ.

പതഗപരിവൃഢനുമമ മലമുകുളമർന്നുടൻ
പാരം വിശന്നു ദാഹിച്ചു പൊറയ്ക്കയാൽ

മരണമതു വരുവതിനു കരുതിയൊരുവൻ വന്നാൽ
മാറ്റലരെപ്പോലെ കൊല്ലുന്നതേയുള്ളൂ.

ഇതി കരുതി ഗരുഡനഥ താണു മൂന്നാമതു-
മിച്ചയാ വധ്യശിലായാമിറങ്ങിനാൻ...”

കൃഷ്ണലീല പാട്ട്

കൃഷ്ണലീലയും കിളിപ്പാട്ടുരീതിയിൽ വിരചിതമായ കൃതിയാകുന്നു. പക്ഷേ കിളിയെക്കൊണ്ടല്ല കഥ പറയിക്കുന്നത്. രാസക്രിഡയാണ് പ്രതിപാദ്യം. ആകെ നാലു പാദങ്ങളുള്ളതിൽ ദ്വിതീയപാദം മാത്രം കാകളിയിലും ഇതരപാദങ്ങളെല്ലാം കേകയിലും നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രഥമപാദത്തിൽ

“മരതകസ്തംഭത്തിനും കരിവരതുമ്പിക്കെയ്തും
കറവേകം തിരുത്തുടയെപ്പോഴും കാണാകേണം
വരചെപ്പുമുരയൊപ്പാനരിമപ്പെട്ടടിച്ചപ്പി-
ച്ചുരുളുമു മുഴങ്ങഴലെപ്പോഴും കാണാകേണം.”

എന്നു കേകയുടെ പ്രകാരാന്തരമെന്നപോലെ ‘കല്യാണി കളവാണി’ എന്ന മട്ടിൽ പാടാവുന്ന ഒരു വൃത്തത്തിൽ എട്ടു വരികൾ കവി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൃഷ്ണലീലയുടെ പ്രണേതാവിനെപ്പറ്റി ഒരറിവും കിട്ടുന്നില്ല. ശ്രീമൽഭാഗവതത്തെത്തന്നെയാണ് അദ്ദേഹം പ്രായേണ അനുകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലം എട്ടാം ശതവർഷമാണെന്നും ‘നഞ്ചു,’ ‘മഘാ,’ ‘മാതർ,’ ‘അച്ചച്ചോ,’ ‘പട്ടാങ്ങം,’ ‘വാർതകം’ മുതലായ പദങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നതായി കരുതാം. കവിതയിൽ പറയത്തക്ക രചനാനിഷ്ഠർഷയൊന്നും കവി പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും അതിന് അകൃത്രിമമായ കോമളത ഒരു വിശേഷഗുണമായി പ്രകാശിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തിൽ സാർവ്വത്രികമായ ദീക്ഷയില്ല. രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“വന്നാരുടനടൻ പാട്ടു കേട്ടു ഗോപ-
 സുന്ദരിമാരുമാ വൃന്ദാവനംതന്നിൽ
 തങ്ങെയുറ്റോരുടയോരറിയാതെ
 തങ്ങളിൽത്തങ്ങളിലാരുമറിയാതെ
 പെറ്റമ്മയച്ഛനവരുമറിയാതെ
 ഉറ്റവരൊട്ടു തടഞ്ഞതും കേളാതെ
 കുറ്റമതിനണ്ടെന്നമ്മചൊൽകേളാതെ
 രാത്രിയിൽപ്പേടിയാമെന്നതറിയാതെ
 പോയ്ച്ചെന്നു ഗോപിമാർ നന്ദകുമാരനെ-
 ചേർച്ചയിൽക്കൈപ്പിന്നിന്നാർ ചുഴലവേ,
 മട്ടലർബാണനടനടനെയ്തിടും
 കൂർത്തുമൂർത്തുള്ള ശരങ്ങൾ തറച്ചവർ
 ആർത്തിതളർത്തണിമാർവിലണച്ചയ്യോ
 കാത്തുകൊള്ളേണമെന്നാശ്രയിച്ചിടിനാർ.”

“പുഞ്ചായലഴിഞ്ഞു പൂമാലകൾ പൊഴിയവേ,
 താമരയിതൾ വെല്ലും മിഴികൾ മലരവേ,
 തഞ്ചത്തിലുതിരും പുഞ്ചിരികൾ ചിതറവേ,
 കണ്ടത്തെ വെല്ലും തിരുമുഖങ്ങൾ തെളിയവേ,
 ഭംഗിയിലുടൻ തിരുക്കരങ്ങളിളകവേ,
 മധുരതരം തരിവളുകൾ കിലുങ്ങവേ,
 അണിമെയ്യുലഞ്ഞു പോർമുലകൾ കലുങ്ങവേ,
 മിന്നൽപോൽ മിന്നും കൊടിനടുവതുലയവേ,
 പൊന്മണിയുടണാണമിടഞ്ഞുപൊടിയവേ,
 പൊന്നെഴുത്തുടയാടപ്പൊൻനിറം മിന്നീടവേ,
 താഴ്ചയിൽക്കെളിച്ചുടൻ കാൽച്ചുവടെടുക്കവേ,
 മുഷഭാവത്തെക്കണ്ടു സിദ്ധന്മാർ വണങ്ങവേ,
 ഭക്തന്മാരിതു കണ്ടു നൃത്തങ്ങൾ തുടങ്ങവേ,
 വിസ്മയംപൂണ്ടു വിശ്വമൊക്കെയും സുഖിക്കവേ,
 ഈവണ്ണം പലപല കാലങ്ങൾ കളിച്ചിതു

കാർവർണ്ണൻതാനും ഗോപസുന്ദരിമാരുംകൂടെ
നിത്യവും പൂർണ്ണചന്ദ്രൻതന്നേ പോന്നുദിച്ചുവോ?
രാത്രികളൊക്കെയതുകൊണ്ടേറെ വിളങ്ങിതു!”

രാമാശ്വമേധം കിളിപ്പാട്ട്, കാലം

രാമാശ്വമേധം കൊല്ലം 806-ൽ പകർത്തിയെഴുതിയ ഒരു താളിയോലഗ്രന്ഥം കണ്ടുകിട്ടിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് ആ കൃതിയുടെ കാലം എട്ടാം ശതകമാണെന്നു നിർണ്ണയിക്കാം. ‘ആർകലി,’ ‘ഉള്ളിലേ പുലമ്പിടണം,’ ‘അങ്കി.’ (അഗ്നി) ‘യാത്രാക്കി,’ ‘മയ്യേൽമിഴി,’ ‘പുകണ്ണ,’ ‘വാട’ (മണം) തുടങ്ങിയ പദങ്ങളുടെ പ്രയോഗം ആ നിർണ്ണയത്തിന് ഉപോൽബലകമായുചിരിക്കുന്നു. കവി ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ഭക്തനും വിരക്തനും വ്യുൽപ്പന്നനും സഹൃദയനുമാണ് അദ്ദേഹമെന്നു തീർച്ചയായി പറയാം. കവിത എദ്യമായിട്ടുണ്ട്. കേകകൊണ്ടുമാത്രമേ അദ്ദേഹം ആദ്യന്തം കൈകാര്യം ചെയ്തിട്ടുള്ളൂ.

“മുട്ടാതെയീശ്വരസേവ ചെയ്തിടുവോ-
ർക്കെടുപേരുണ്ടു വിരോധികളായിട്ടു;
ദൃഷ്ടനാം മമ്മഥനഗ്രേസരനതിൽ,
കിട്ടും ധനമെന്നൊരാശ രണ്ടാമതും,
നഷ്ടമാമെന്നൊരു പേടി മൂന്നാമതും,
കഷ്ടമായുള്ളൊരു നിദ്ര നാലാമതും,
ഒട്ടും പൊറാത പൈദാഹമഞ്ചാമതും,-
മിഷ്ടവിയോഗാദിപീഡയാറാമതും,
തുഷ്ടിയില്ലായ്മയേഴാമ, തനിക നി-
യെട്ടാമതായതഹംഭാവമെന്നിവ-
രെടുപേരുംകൂടി ദേഹിനാം ജീവന-
മെട്ടായ്പകുത്തുകൊണ്ടീടുന്നിതു ബലാൽ.”

ആ എട്ടു ദോഷങ്ങളും തന്നെ ബാധിച്ചിട്ടില്ലെന്നും അതിനാൽ ‘നാരായണന്റെ കഥ’ കേൾക്കുവാൻ താൻ അധികാരിയാണെന്നും കവി കിളിയോടു പറയുന്നു.

“താർമകൾ തന്റെ മനോഹരമായുള്ള
പോർമുലമൊട്ടിലിഴുകുന്ന ക്ഷമം
മാർവിടത്തിങ്കലണിയുന്ന ദൈവവും
പൂർവജന്മത്തെ മരണം മായാംബുധൗ
സാർവഭൗമത്വേന വിണനിന്നിട്ടങ്ങു
ചാർവംഗമാർന്ന പൈതങ്ങളെക്കണ്ടിട്ടു
കാർമുകിൾകൊണ്ടലം മൂടിക്കിടക്കുന്ന
വാർതിങ്കൾപോലെ മയങ്ങി മുഖാംബുജം;
ആർകലിയിൽച്ചിറ കെട്ടിക്കടന്നിട്ടു
പോർചെയ്യ രാവണനെക്കൊന്ന വിദ്യവും

വേർപെട്ടു ചെറു വിഷാദിച്ചു രാഘവൻ
വേദനയോടു നിന്നീടിനാനക്ഷണം.”

എന്ന വരികളും, കശലവന്മാരുടെ രാമായണഗാനത്തെ വർണ്ണിക്കുന്ന

“പാടിത്തുടങ്ങിനാരകമാസാരത്തെ-
യാടിത്തുടങ്ങി ശിരസ്സുകളേവർക്കും,
കൂടിത്തുടങ്ങി കരംകൊണ്ടു മേളവും,
മുടിയു നല്ലപേർക്കുള്ളിലേ വേദന”

ഇത്യാദിഭാഗവും, സഹൃദയഹൃദയങ്ങളെ ആവർജ്ജിക്കുന്നു. സീതയെ കൊണ്ടുപോകുവാൻ പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്ന ഭൂമിദേവിയുടെ വർണ്ണനം ഏറ്റവും രമണീയമായിരിക്കുന്നു:

“എട്ടു ദിക്കും മുഴങ്ങീടുമാറങ്ങിനെ
പൊട്ടിപ്പിളർന്നുകാണായി മഹീതലം.
പൊൻചിലമ്പൊച്ച കേശ്ശൈയി ഗുഹാന്തരേ
പിച്ചുകപ്പുവിന്റെ വാട പൊങ്ങി തദാ.
... ..
ആദിത്യകോടികളൊന്നിച്ചുദിച്ചപോ-
ലായതമായൊരു തേജസ്സു കാണായി.
ആയതു പിന്നെ ക്രമത്താൽ വളർന്നുട-
നാഖണ്ഡലൻതന്റെ കോദണ്ഡമെന്നപോ-
ലാകാശമാർഗ്ഗത്തിൽ വിസ്തരിച്ചീടുന്നു.
ആയിരത്തെട്ടു തലയുള്ള പാമ്പിന്റെ-
യാദിമൂർദ്ധാവിന്റെ മധ്യഭാഗത്തിങ്ക-
ലായതമായോരു സിംഹാസനത്തിങ്ക-
ലാനന്ദമൂർക്കൊണ്ടിരുന്നതളിടവേ,
ആധാരശക്തിസ്വരൂപയാം ഭൂമിതാ-
നാകലമെന്നിയുദിച്ചയർന്നീടിനാൾ.
ആലോകനാമൃതം പെയ്തപെയ്തമ്പിനാ-
ലാരാൽ വണങ്ങിനിന്നീടും മൂനികൾത-
ന്നാലസ്യമെല്ലാമൊഴിക്കുമാറങ്ങനെ,
ചന്ദ്രികാഭംഗിതേടീടും മനോഹര-
മന്ദസ്മിതം തൂകി മൂടുന്നു ലോകരേ.
ചന്ദ്രചൂഡന്റെ ജടാഭാരമധ്യത്തിൽ
മന്ദാകിനീജലം വീഴുന്നതുപോലെ
ഇന്ദ്രലോകത്തിങ്കൽനിന്നു തൽകാലത്തു
മന്ദാരപുഷ്പവൃന്ദം പൊഴിഞ്ഞീടുന്നു.
ആശ്ചര്യമനോരമുണ്ടായതോർക്കുമ്പോ-
ളായുസ്സു പോരാ വിരിഞ്ചനം ചൊല്ലുവാൻ.”

ഭാരതം സംക്ഷേപം കിളിപ്പാട്ട്; കവിയും കാലവും

ഈ കിളിപ്പാട്ടിന്റെ കർത്താവ് ഏറ്റുമാനൂർ ശിവന്റെ ഭക്തനാണെന്നും കൃതിയുടെ രചന അവസാനിച്ചത് 782-ആണ്ടു കന്നിമാസം 21-ആനയാണെന്നുമുള്ളതിനു ഗ്രന്ഥത്തിൽത്തന്നെ തെളിവുണ്ട്.

“സപ്തമഗതാബ്സംതന്നത്തരേ തൊണ്ണറ്റിന്മേ-
ലെത്തിന രണ്ടാംകൊല്ലം മേടച്ചൊയാനന്ദനേ
വൃത്രശാസനഗുരു സായകാസനേ നില്പും
മിത്രതയോടുംകൂടെക്കാവ്യരൂഹിണേയന്മാ-
രൊത്തു കന്നിയിലെത്തി സ്വർഭാന കുംഭത്തിലും
സപ്തമേ ശിഖി തസ്മാലനാടൻ കളീരത്തിൽ
പ്പഥീജൻ ഗുളികനും രാശീനാം മൂന്നാമതിൽ
തത്രൈവ സഹ കലാധീശനും നിലതകും
മിത്രസംക്രമകന്യാതന്നിലായിരപത്തൊ-
ന്നത്തമദിനംചേർന്ന ചിത്രഭാനജവാരേ
... ..
അത്ര ദേശികാജ്ഞയാ പുരിച്ചേനതീവണ്ണം.”

എന്ന വരികൾ കാലത്തേയും

“ഉത്തമാധികമുഗ്രാമം വാണരൻതന്റെ
ഭൃത്യനായിനിക്കാടമ്പിടിന വ്യാഘ്രൻതന്റെ
... .. യണേ ശ്രീരാമാദികളുടെ
സ്വർഗ്ഗാരോഹണം പാട്ടായ് നിർമ്മിച്ചേൻ കർമ്മവശാൽ.
അർത്ഥശബ്ദങ്ങളുന്ദ്രതങ്ങൾ പദങ്ങളും
തത്ര നേരല്ലെങ്കിലും പാരിടേ മഹാജനം
ഭക്തിമാനഗതിയെന്നുള്ള വാത്സല്യംകൊണ്ടു
ഭർത്സിച്ചീലവനത്രേയാവുതെന്നരചെയ്യാർ.
സത്തുക്കളേയും നമസ്കൃത്യ മോഹത്തെക്കൊണ്ടു
ബുദ്ധിമാനല്ലാത ഞാനോരാതെ രണ്ടാമതും
ഭദ്രനാം പരശ്യരാമനെ വന്ദിപ്പാനായ്
വിസ്തരം കുറച്ചോരു കാർത്തവീര്യൻ തന്നുടെ
വൃത്താന്തേ ചില കഥ ബന്ധിച്ചും പാട്ടായ്കയ്ക്കേ-
നത്രയല്ലയന്ധൻ പിന്നും കൃഷ്ണന്റെ ചരിത്രത്തി-
ലെത്തിച്ചേനാടൻ ചിത്തമേതുമാനറിയാതെ.
സത്തുക്കളാലും പുകഴെത്താത കഥകളെ
വിസ്തരിക്കാമോ നിരൂപിച്ചാലങ്ങസാരൻ?
ഹ്രസ്വമാം കുടത്തിങ്കലെപ്പേരും കോരിക്കൊള്ളാം
സപ്തസാഗരജലമെന്നപോലതിമോഹാൽ

അത്യന്തം ഭഗവതി ചേരുന്ന കഥകളെ
വസ്തുതയറിയാതെ ചൊന്നാലും പിഴയില്ലെ-
ന്നർദ്ധിച്ചുമിടയിട്ടുമെത്തിച്ചേന്നൊരു പാട്ടായ്
ഭക്തിപ്രാബല്യം കൈക്കൊണ്ടിങ്ങനെ മൂന്നാമതും”

എന്ന വരികൾ കവിയേയും പരാമർശിക്കുന്നു. ‘ആയിനിക്കാടമ്പിന വ്യാഘ്രനും’ ഗ്രന്ഥകാരനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധമെന്താണെന്ന് ആ ഭാഗത്തിൽ അല്പം ഏട്ടു പൊടിവാകയാൽ അറിവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. കവിയുടെ ആദ്യത്തെ കൃതി ശ്രീരാമസ്വർഗ്ഗാരോഹണവും രണ്ടാമത്തേതു പരശുരാമചരിതവുമാണെന്നു കാണുന്നു. മൂന്നാമത്തേതാണ് പ്രസ്തുതകൃതി. “കൃഷ്ണനെ സ്മൃതിചെയ്യാൻതന്നെ മറ്റൊന്നു ചിന്തിച്ചല്ല ഞാനിച്ഛയ്ക്കതു” എന്ന് അദ്ദേഹം ആ വിഷയത്തിൽ തന്റെ ഉദ്ദേശം വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. ഭാഗവതം ആസ്തികോപാഖ്യാനത്തിനു ശേഷം ദശമസ്കന്ധത്തിന്റെ സാരസംക്ഷേപം ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുള്ളത് ഇതിന് ഉപോൽബലകമായുമിരിക്കുന്നു.

കവിത

ഭാരതം പൗലോമം മുതൽക്കുള്ള കഥ ഭീഷ്മോൽപത്തിവരെ തുടർന്നതിനുമേൽ ശേഷമുള്ള കഥ നാമമാത്രമായി സ്മരിക്കുകയും ഭീഷ്മരുടെ രാജധർമ്മോപദേശത്തോടുകൂടി ഗ്രന്ഥം അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കേക, കാകളി, അന്നനട എന്നീ വൃത്തങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുന്നുണ്ട്. കവിക്ക് വാസനയില്ലെന്നു പറയാവുന്നതല്ല. അദ്ദേഹം ഒരു നല്ല വേദാന്തിയാണ്. പ്രാരംഭത്തിൽ വളരെ പ്രാസമുണ്ട്. ചില വരികൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

“ജ്ഞാനപ്പുരത്തിന്മേൽ മോദമോടിരിക്കുമ്പോൾ
മൗനത്തോടൊരുമ്പെട്ടു ശൗനകമുനിതാന-
ക്കാനനത്തിലൊരുയാഗം നേരുറ്റു ചെയ്യും കാലം
വാനത്തെപ്പുരുമാളും ദേവകളോടുകൂടെ
മാനിച്ചു യജ്ഞസൽകാരായ വന്നൊരുമ്പെട്ടു,
വാണിപ്പെൺമണാളാദിമുവരും ദിക്കുകളെ-
പ്പാലിക്കും ജനങ്ങളും കിന്നരയക്ഷന്മാരും
ദാനത്തെക്കൊള്ളും നല്ല മാമുനിവിപ്രാദിയും,
വാനകത്തിന്നു നാനാജാതിയും ചേവകരും
ക്ഷോണിപാലരും വന്നുകൂട്ടുന്നോരവസ്ഥയിൽ

... ..

കോണിൽക്കൈതൊഴുതിരുന്നൊരുങ്ങിപ്പുരാണികൻ
ചോദിച്ചാനിനി നമ്മാലെന്തു വേണ്ടുവതെന്ന്.
തെന്നൊത്ത വാചാ മുനി ശൗനകനരുളിനാൻ
ചേലൊത്ത മഹാകഥാജാലത്തിലൊരു ലേശം
ചാലെച്ചൊല്ലെന്നിങ്ങനെ ചിന്തിച്ചു പുനരപ്പോൾ
ചാരത്തു പരാശരസുന്ദനാ പുരാ കൃതം
സാരത്വമുടൻ ചേരും നിർമ്മലമിതിഹാസം

മുന്നിട്ടോരോരോ കഥ ചൊല്ലിനാൾ മലന്തത്ത്”

നൈമിശാരണ്യത്തിൽനിന്നു വരുന്ന ഒരു ‘മാണിക്കമലന്തത്ത്’യെക്കൊണ്ടാണ് കഥ പഠയിക്കുന്നത്. അവസാനത്തിൽ കവി മഹാഭാരതത്തെക്കുറിച്ച് പലതും പ്രസ്താവിച്ചതിനു മേൽ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:

“മന്ദനാമഹമിതു ചൊല്ലിയതല്ലായ്യിലോ
സുന്ദരമെന്നതന്നെ ചൊല്ലേണമെല്ലാപേരും.
ജ്ഞാനമില്ലാതവര മാണിക്യമണിക്കല്ലു
നൂനം താൻ കൊണ്ടുവന്നതെന്നപോൽക്കുറ്റംചൊല്ലും.
സൽകഥ പുനരിതെന്നാകിലുമറിയാത്തോർ
സത്തുക്കളല്ലാതവർ ചൊല്ലുമ്പോൾക്കുറ ചൊല്ലും.
പക്ഷമില്ലാത ജനം ഭർത്സിക്കിലതിനേതും
ദുഃഖിയായയെന്നിങ്ങനെ ചൊല്ലുമ്പോൾവൃളേളാർ.
കസ്തുരി മുഴുവൻ പൂച്ചിട്ടുന ശരീരത്തി-
ലെത്തിട്ടും പ്രാണജലമിച്ചിക്കും മക്ഷിക്കൂട്ടം.
അർത്ഥശബ്ദങ്ങളിലുമെന്നപോലെയാരു കുറ-
വെത്തുന്നതന്വേഷിക്കുമെത്രയും പിശുനന്മാർ.
എന്നതിങ്ങനെ ചൊല്ലി ദുശ്ശങ്ക കെടുത്തിട്ടു-
മെന്നുടെ ഗുരുകടാക്ഷത്തിനാൽ മഹാജനം.
അതുഭയമയമിതു പഠിക്കവല്ലും നൃണാ-
മപ്പുരുഹൃതാലയം പൂക്കുകൊണ്ടുനാദിനം
അപ്പുരസ്ത്രീകളോടു ഭോഗിച്ചു പാടിയാടി-
ക്കല്ലവൃക്ഷത്തിൻ നറുപുമാലകളും ചാർത്തി
കല്ലാത്തകാലം പലവാനന്ദിച്ചിരുന്നുപോയ്-
പ്പൊൽപ്പുമാനീനീയവസായുജ്യം കൈവന്നിടും.”

ശ്രീരാമസ്വർഗ്ഗാരോഹണം കിളിപ്പാട്ട്

ഭാരതസംക്ഷേപകാരന്റെ കൃതിയാണ് ഇതും. ഈ കിളിപ്പാട്ടും ഒരു മലന്തത്തയെക്കൊണ്ടാണ് കവി പാടിയിരിക്കുന്നത്. രണ്ടു ഗാനങ്ങളിലേയും ശൈലി ഏകരൂപമായിരിക്കുന്നു. കാകളിയും കേകയുമാണ് കൈകാര്യം ചെയ്തുകാണുന്ന വൃത്തങ്ങൾ.

“വാരണത്തിൻമുകത്തോന്നെയും കാരണി-
യായ സരസ്വതിതന്നെയും കൈതൊഴു-
താദിഗുരുവരനേയും ... .. കൈതൊഴു-
താകവഴിഞ്ഞു പറഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൾ.
ശ്രീരാമനായ ജഗൽത്തമ്പിരാൻ പുരാ-
സീതാമുഷം ദശഗ്രീവനെക്കൊന്നവൻ
നീതിചേർത്തമ്പിയെ വാഴിച്ചു ലങ്കയിൽ

ജീവാധിനാമയെത്തിയോടു കൈക്കൊണ്ടു
 പോയ്തുമിമാരും പെരുമ്പട ചൂഴ്വേ
 ഭൂതി കലരും പുരമാമയോധ്യയിൽ
 ഭൂപാലനായഭിഷേകമിയന്നു വാ-
 ണ്ണാഭോഗമുൾക്കൊണ്ടു സീതയും താനുമായ്
 നാനാസുഖമോടിരിക്കുന്ന കാലത്തു
 മാമുനീനാം കലം വന്നവരോടോരോ
 ദിവ്യകഥകളെച്ചിന്തചെയ്തങ്ങനെ
 തത്രാഭിഷേകസൽകാരികളാകിയ
 മിത്രഭൂപാലകാൻ യാത്ര വിധിച്ചുടൻ”

എന്നിങ്ങനെ പോകുന്ന ഈ കിളിപ്പാട്ട് എഴുത്തച്ഛന്റേതല്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ശ്രീ രാമന്റെ വിലാപത്തിൽ നിന്ന് ഒരു ഭാഗംകൂടി ഉദ്ധരിക്കാം:

“അയ്യോ ഞാനനുജനെക്കൊല്വനോ കൊല്ലായ്വനോ?
 പിൻതുണയെനിക്കിനിയാരുള്ളതനുജനേ?
 വെന്തുരുകുന്ന മനം നിന്നെയോർത്തശേഷവും.
 രാമലക്ഷ്മണന്മാരെന്തിങ്ങനെ ചെറിയന്നേ
 നമ്മിലങ്ങിണങ്ങി ലോകങ്ങളിൽപ്പുകഴോടേ
 വിദ്യകൾ പഠിച്ചനാളും പിരിഞ്ഞില നമ്മിൽ
 ഭംഗിയില്ലന്യനന്യം കൂടായ്കിലിരുവർക്കും.
 ലോകത്തിന്നരികെന്നില്ലായ്കിലെന്തഴകുള്ള-
 താനയ്ക്കു മദമലങ്കാരമെന്നതുപോലെ
 മാനത്തിന്നുറുതി വൻകാർമുകിൽ കണക്കേയും
 താളത്തിന്നൊരു സ്വരമെന്നപോലെനേരവും
 രാമനാമെനിക്കു നീ കൂടുകിലല്ലായ്കിലോ
 താരണിതന്നിൽപ്പുകഴെത്തുള്ളതനുജനേ?”

പരശുരാമചരിതം കിളിപ്പാട്ടു കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല.

ഏകാദശീമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ട്

ഈ പാട്ട് നാലു പാദങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കേകതന്നെയാണ് ആദ്യന്തം വൃത്തം. എന്നാൽ വരിവണ്ടു്, കയിൽ, കിളി, അന്നം എന്നീ നാലു പക്ഷികളെക്കൊണ്ടു നാലുപാദങ്ങളിലേയും കഥ യഥാക്രമം പറയിക്കുന്നു എന്നൊരു വൈചിത്ര്യം പ്രസ്തുതക്രമം തിരിക്കുണ്ട്. “ഇന്നിയുമതിൻ ശേഷം കേശപ്പാനാഗ്രഹമെങ്കിൽ പിന്നീടു വരും കയിലോടു ചോദിച്ചുകൊൾക” എന്നു വരിവണ്ടും “ഇന്നിയുമതിൻശേഷം കേശിക്കണമെന്നാകിലോ പിന്നാലെ വരും കിളിയോടു ചോദിച്ചുകൊൾക” എന്നു കയിലും, “ഇന്നിയുമതിൻശേഷം

കേൾക്കണമെന്നാകിലോ ബാലപ്പെണ്ണുനത്തോടു ചോദിക്കു” എന്നു കിളിയും പറഞ്ഞു പിരിയുകയും അന്നും കഥ സമാപിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു പരിപാടി ഇതരകവികളിൽ ആരും സ്വീകരിച്ചു കണ്ടിട്ടില്ല. “മൂന്നമെന്നോടു വണ്ടു ചൊല്ലി നിന്നോടു കേൾപ്പാനെന്നവളുടെ സഖ്യമായതുമെവിടുന്ന്?” എന്നുള്ള ചോദ്യത്തിനു കയ്യിൽ, താൻ കാർത്തവീര്യന്റെ രാജ്യത്തിൽ താമസിക്കുന്ന കാലത്തു തന്റെ വാസഭൂമിയായ വനം അഗ്നിക്കിരയാകയാൽ അവിടെനിന്നു പറന്ന് അയോധ്യയിൽ ചെന്നുചേർന്നു എന്നും അവിടെ “സാരമായിരിപ്പോരു പൂങ്കാവിലിരുന്ന ഞാൻ മാനസം തെളിഞ്ഞാനന്ദത്തോടു കൂവുന്നേരം മാനിച്ചു വരിവണ്ടു നാദത്തെക്കേട്ടു വന്നാൾ ദീനത്തെക്കളഞ്ഞൊന്നിച്ചിരുന്ന പല കാലം, ഞാനുമിക്കഥകളെക്കേട്ടറിഞ്ഞെവിടുന്ന്” എന്നു മറുപടി പറയുന്നു. താൻ രഥാംഗദ മഹാരാജാവിന്റെ പത്നിക്കു നട പഠിപ്പിച്ചു കുറേക്കാലം അയോധ്യയിൽ താമസിച്ചിരുന്നു എന്നും അന്നു മൂന്നാം പാദത്തിലെ കഥ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ച പൈങ്കിളി തന്റെ സഖിയായിരുന്നു എന്നും അവൾക്ക് അതു ആഖ്യാനം ചെയ്തതു താനായിരുന്നു എന്നും അന്നവും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ‘വണ്ടുകൾ’, ‘കയ്യിൽ’, ‘കിളി’, ‘ഹംസജാതികളിവ’ എന്നും മറ്റും ആ പക്ഷികളെ കവി മറ്റു ഘട്ടങ്ങളിലും കടാക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിവൃത്തം സുപ്രസിദ്ധമായ രഥാംഗദചരിതംതന്നെ.

കാലം

കവിയാരെന്നറിയുന്നില്ല. കാലം എട്ടാം ശതകം തന്നെയെന്നു ഭാഷാരീതിയിൽനിന്ന് ഊഹിക്കാം. താരണി(ധരണി) എന്ന (എന്നു പറഞ്ഞതു), എരിത്തരൻ (എരിച്ചഹരൻ), മടവയർ (സ്ത്രീകൾ), മുറ (മുറവിളി), തപ്പുതൽ (പിശകു) മുതലായ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും കാണാനുണ്ട്. മനോശോകം, രുക്മിണീപതി ഇത്യാദി സഖലിതങ്ങളും ഇല്ലാതില്ല.

കവിത

കവിയുൾക്ക പരയത്തക്ക ആസ്വാദ്യതയില്ലെങ്കിലും അവഹേളിക്കത്തക്കവിധത്തിലുള്ള അപകർഷവുമില്ല. ഏതാനും വരികൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“ഭക്തനാം രുക്മിണീപതി ഭക്തിയും മുക്തനുകൽ
 ചേർത്തു മാനസേ വരും ശോകവുമടക്കിടും.
 ചൊല്ലൊള്ളും ധർമ്മാംഗദൻ ശിരസ്സു മുറിപ്പാനായ്-
 കല്ലിച്ചനേരം മനോശോകമെന്തൊന്നു ചൊല്ലൂ!
 പാപമേ, അന്നു മുടിവായിതു ലോകമെല്ലാം
 താപമുൾക്കൊണ്ടു തൊഴിച്ചുലച്ചു മടവയർ.
 താപസന്മാർക്കും പാരം വേദമായ് നടകൊണ്ടു;
 താപമുൾക്കൊണ്ടു സൂര്യദേവനും മറയുന്നു;
 മേഘസഞ്ചാരം തെളിവില്ലാതെ ചമഞ്ഞിതു;
 അനിലൻതാനും പോയിതടങ്ങിതളനേരം;
 കോപമായിരുന്നോരു കാലനും കരയുന്നു;
 സ്ഥാവരങ്ങളും വാടിക്കൊല്ലുന്നി കൊഴിഞ്ഞുപോയ്;

മേദിനി കമ്പിതയായ്ചമഞ്ഞു ഖേദംകൊണ്ടു.
ഇങ്ങനെയയോധ്യയിൽ മുറയായ്ചമഞ്ഞിതു.”

നാസാഷ്ടോദം കിളിപ്പാട്ട്

ഇത് ഒരു ചെറിയ കിളിപ്പാട്ടാണ്. കാലം 800-ആണ്ടോടു അടുത്തിരിക്കാനിടയുണ്ട്. പ്രണേതാവിനെപ്പറ്റി ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. കേക, അന്നനട ഈ രണ്ടു വൃത്തങ്ങളാണ് പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഏതാനും വരികൾ:

“പുരികഴലച്ചുടൻ തിരുകിയൊരു ഭാഷയിൽ-
പ്പുതുമലരണിഞ്ഞുടൻ തിറമൊടു ചമഞ്ഞവൾ,
കുറ്റനിരകൾ ചികിയും പുരികമതിളക്കിയും
കയൽമിഴി മഴറിയും തെളിവൊടു കടാക്ഷവും”

എന്നിങ്ങനെ മണികാഞ്ചിയെ അല്പം രൂപഭേദപ്പെടുത്തി ആ വൃത്തത്തിലും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശ്രീരാമനെ അഭിസരിക്കുവാൻ ഉദ്യമിക്കുന്നതും ലക്ഷ്മണൻ അവളെ മൂക്കും മൂലയും അറിഞ്ഞുവിടുന്നതുമാണ് ഇതിവൃത്തം. കവിത അപരിഷ്കൃതമെങ്കിലും അനാസ്യാദ്യമല്ല. ഒരു ഭാഗം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“വളർത്തിനാളുടൻ മലപോലെ ദേഹം
ജട ചിതറിയും പുരികം മിന്നിയും
നെടിയ മൂക്കുമത്തിരവിയ ദന്തം
വെളുവെളുപ്പല്ലം നെടിയൊരു നാവു
ഇടിവെട്ടുംപോലെ കരലൊലികളും
കനത്ത കണ്ണുമുരത്ത കൈത്തലം,
മൂലയിണ രണ്ടും മലതരം ചൊല്ലാം
കടവയറുമതുടയിണകളും
കനത്ത കല്ലുകൾ തൈരീങ്ങും പാദവും
മദിച്ചു വന്ദരം പരിച്ചു രാക്ഷസി
കയർത്തു ലക്ഷ്മണനടുത്തു ചെന്നവൾ
ദുഷിച്ചു നിന്നെ ഞാനെടുത്തുകൊണ്ടുപോയ് -
ക്കടിച്ചുതിന്മനനടുത്തു രാക്ഷസി
തിരിച്ചുനേരം കണ്ടെതിർത്തു രാമൻ-
മെടുത്തു ബാണവും തൊടുത്തു മന്നവൻ
മുടിക്കൊല്ലായെന്നു തടുത്തു ജാനകി
വിധിയല്ലേ മുനിവരരറിയുമ്പോ-
ളൊരിക്കലും ഗുണം ഭവിക്കയില്ലനി.
അവസ്ഥ കേട്ടൊരെയടങ്ങി രാഘവൻ
മറന്നു ജ്യേഷ്ഠനെനറച്ചു ലക്ഷ്മണ-
നതിക്രമിച്ചു വന്നടുത്ത നിന്നുടെ

അഭിമാനക്ഷയം നടക്കണം നീളെ
 മുറുക്കി വാളെടുത്തറിയാതെ ബാലൻ
 നെടിയ മുക്കുമമുലയും കൈക്കൊണ്ടു്
 അറുത്തു ചോരകൾ കടികടിയെന്നാൻ.
 അലറി രാക്ഷസിയലച്ചുവീഴുന്നു;
 അവനിമാമലകളും കലുങ്ങുന്നു;
 മഹാദേവൻ മേവും മല കലുങ്ങുന്നു;
 മഹാമുനികൾതൻ തപസ്സു ചിന്നുന്നു;
 ദിനകരന്മാ മതി മരക്കുന്നു;
 മനകൂലവിരൻ മടിയിലന്നേരം
 മധുമൊഴി സീത മയങ്ങിവിഴുന്നു.”

പുത്രകാമേഷ്ടി കിളിപ്പാട്ടു്

ഇത്രം അജ്ഞാതകർത്തൃകമായ ഒരു ചെറിയ കൃതിയാണു്. കവിതയ്ക്കു് എട്ടാം ശതകത്തോളം പഴക്കമുണ്ടെന്നു പറയാം. കവി ഒരു മലന്തത്തയെക്കൊണ്ടാണു് കഥ പറയിക്കുന്നതു്. ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു:

“കാനലിൽ നടന്നോരോ കായ്ക്കനി തിന്നതിന്നേ
 എങ്ങുന്നു വരുന്നു നീ ചൊല്ലേണമൊന്മ¹യിപ്പോൾ.
 എന്നപ്പോൾ കിളിപ്പെരുതലൊമ്പകൾ പറയുന്നു
 വന്നു ഞാനയോധ്യയിൽനിന്നിതെന്നറിഞ്ഞാലും.

തത്ര വാഴ്ദശരഥമന്നവൻതനിക്കൊരു
 പുത്രനില്ലാഞ്ഞു ചേദമുൾക്കൊണ്ടു നൃപവരൻ
 പുത്രകാമേഷ്ടിചെയ്തു മക്കൾ നാലുപേരുണ്ടായ്
 ശക്തരായ് വളർന്നതു കണ്ടു ഞാൻ വരുന്നിപ്പോൾ.

എന്നപ്പോളെടുത്തവർ കൊടുത്തു വാഴപ്പുഴം
 പഞ്ചതാരയും തേരും നുകർന്നു ശുകപ്പെരുതൽ
 മന്ദമാരുതനമേറ്റങ്ങനെയിരുന്നപ്പോൾ
 ചോദിച്ചാരയോധ്യയിലുണ്ടായ വിശേഷങ്ങൾ

വൻപെഴും ദശരഥൻതന്നുടെയവസ്ഥയും,
 സന്തതിയുണ്ടായതും മന്നവൻ ഗുണങ്ങളും
 ചൊല്ലണം മലന്തത്തേയിന്നു നീയെന്നനേരം
 സുന്ദരതരമൊഴി പറഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൾ.”

---

¹ ഒമ്പതുകൃത്യം.

രാമായണം കിളിപ്പാട്ട്

ഇതും എട്ടാം ശതകം അവസാനത്തിലെ ഒരു കൃതിയാണെന്നാണ് കാണുന്നത്. ആദ്യന്തം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല. വൃശ്ചികത്തിലൊണ്ടുള്ള സംസ്കാരം കവിക്കു സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും കവിത സരസമാണ്. ഒരു ഭാഗം ചുവടേ പകർത്തുന്നു. രാവണൻ അശോകവനികയിൽച്ചെന്നു സീതാദേവിയെ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ ശ്രമിക്കുന്നതാണ് വിഷയം.

“ഞാൻ പണ്ടു തപസ്സുകൾ ചെയ്തതിൻ ഫലമല്ലോ
നീ മമ പ്രാണനാഥതന്നെയായതു പെണ്ണേ!
രാമനോ സുകൃതിയല്ലെന്നതോ അറിഞ്ഞാലും
നാടുവാഴ്ചയും നീങ്ങിക്കൊടുവാഴ്കെന്നും വന്നു;

മാരത്തീക്കനല്ലട്ട മാറിലുമകപ്പെട്ടു;
മാരമാൽ പിണഞ്ഞിട്ടു താടിയും നീട്ടിയവൻ
കാനനം തന്നിൽ നടന്നിടുന്നു സഹിയാഞ്ഞു;
നിർമ്മലേ! നീ ചിരിഞ്ഞുമൂലം ചത്തിടുമവൻ

നിന്നുടെ ഭാഗ്യമിതിന്നെന്നനരികത്തായതു.
നീയിനിക്കുളിക്കിയും പട്ടുകുളുക്കിയും
ഭക്ഷ്യഭോജ്യാദികളെയൊക്കെഭവിക്കെന്നും
കല്ലുകുപ്പുമലർ മാലകളണിക്കെന്നും
ദിവ്യനാമമെന്തു ചിത്തതാരനസരിക്കെന്നും
എന്നതിനേതും മടിച്ചിടേണ്ട ഇനിയൊട്ടും
വല്ലഭേ!യെഴുന്നേറ്റു മെല്ലവേ നടന്നാലും.
പല്ലവപദം നോകയില്ലു പൊന്തയം ഭ്രമി;
കല്ലുകളില്ല മുളിപ്പിരികിൽപ്പാറയില്ല.
കാട്ടുപൊയ്യയുമില്ല കാഞ്ചനമണിപ്പൊയ്യ-
ചാന്തണിമുലയാളേ! തേൻതൊഴും മൊഴിയാളേ!
ഞാൻ തളിർത്തൊത്തുപോലെ വന്നെടുക്കയോ ചൊല്ലു
നിൻമനസ്സഴിയായ്ക്കിൽ നിർമ്മലേ! ചിതമല്ല;
അനോന്യമനരാഗമില്ലെങ്കിൽ സുഖമില്ല;
അഞ്ചലർവാണനാണ ചഞ്ചലവിലോചനേ!
വെറ്റില തിന്നോ കളിക്കുന്നെങ്കിൽച്ചൊല്ലു പെണ്ണേ!
വെറ്റതിന്നാലുമെങ്കിൽത്തുക്കൈകൾ കാട്ടിയാലും
ദിവ്യകുലകോത്സവമായ വെറ്റിലയിതു
കുലകോത്സവം പഴുക്കായിതു നോക്കിക്കണ്ടേ!”

പുനത്തിന്റെ “വിണ്ണോർകോനേതുമൊകാ പുണരുവതിനവന്നോർക്കിലംഗേഷു നീളെക്കണ്ണ
ല്ലോ വഹനിയോടുള്ളണവ്യ മമനിനച്ചാൽ മരിച്ചെന്നി വേണ്ടോ” ഇത്യാദി ശുഭർപ്പണഖാവാക്യം

“വിണ്ണവർകോനൈക്കൊള്ളുരുതൊട്ടുമേ
 പെണ്ണങ്ങൾക്കു പുണരുവാൻ വല്ലഭ!
 കണ്ണുകൾകൊണ്ടു മുടിക്കിടക്കുന്നു.
 അഗ്നിയോടുള്ള ചുറ്റുമെനിക്കിനി
 നിശ്ചയം മരിച്ചെന്നി വേണ്ടാതാനാം.
 കാലനോടുള്ള ചുറ്റുമെനിക്കിനി-
 കാലത്താം പക്ഷേ നീ തുണയില്ലെങ്കിൽ”

എന്നും മറ്റും ഈ കവി ഭംഗിയായി ഗാനരൂപത്തിൽ വിവർത്തനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

നാസികേതുപുരാണം കിളിപ്പാട്ട്

ഈ കിളിപ്പാട്ടു കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിലോ ഒൻപതാം ശതകത്തിലോ രചിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ‘അറ്റന്റായിരമാകും മുടിവേന്തരേയും - അത്ര നൂറായിരമാം പടബാസവരേയും’ എന്നും പാലമുതനെപ്പോലെ ‘ആലമുതനെ (ഹാലം അമൃതായവനേ) ജയ’ എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികളിൽനിന്ന് ഈ വസ്തുത ഗ്രഹിക്കാം. കേകാവൃത്തമാത്രമേ കവി ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളൂ. “പുത്ര ഉൽപത്തി എന്നിങ്ങണ്ടാക്കിത്തരേണമേ” എന്നും മറ്റും രചനാ വൈകല്യമുള്ള വരികൾ ധാരാളമായി കാണാനുണ്ട്.

നാസികേതു എന്ന പർവതത്തിൽ കീർത്തിഭംഗൻ എന്നൊരു മഹർഷി ഗുണവതി എന്ന തന്റെ ധർമ്മപത്നിയുമായി വസിക്കുമ്പോൾ അപൂത്രത നിമിത്തം ദുഃഖിക്കുകയും അതിന്റെ ഉപശാന്തിക്കായി ശ്രീപരമേശ്വരനെ തപസ്സുചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ ദേവന്റെ പ്രസാദംനിമിത്തം മഹർഷിക്കു പുത്രനുണ്ടാകുകയും നാസികേതു എന്ന പേരിൽ അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധനാകുകയും ചെയ്തു. ഒരു ദിവസം നാസികേതു മറ്റു ചില ഋഷികുമാരന്മാരുമായി വിഹരിക്കുകനിമിത്തം താൻ പിതാവിനു തേവാരത്തിനായി ഒരുക്കിക്കൊടുക്കേണ്ട പുഷ്പങ്ങൾ സമയത്തിനു കിട്ടാതെ ആ വൃദ്ധൻ വിഷമിച്ചു.

“കാലത്തേ ചെയ്യാത്തൊരു നിയമം കർമ്മമല്ല;
 കാലത്തേ തുടങ്ങാത്ത വ്രതവും വ്രതമല്ല;
 കാലത്തേ കഴിഞ്ഞവ ചെയ്തിടിലതിൻഫലം
 വെണ്ണീറ്റിലാജ്യം വീണപോലവേ നശിച്ചുപോം”

എന്ന് അദ്ദേഹം ധരിച്ചിരുന്നു. തന്നിമിത്തം മഹർഷി പുത്രൻ വന്നപ്പോൾ ധർമ്മാധർമ്മങ്ങൾ വേർതിരിച്ചറിവാൻ ശക്തിയില്ലാത്ത ആ കുമാരൻ “ഉടലോടു വേർപ്പെട്ടു നരകത്തിലേക്കു പോയ” ധർമ്മരാജാവിനോടു ശിഷ്യപ്പെട്ട് ആ വിഷയം ശരിക്കു പഠിച്ചുകൊണ്ടു വരണമെന്ന് അനുശാസിക്കുന്നു. പരകായപ്രവേശനാദിസിദ്ധികൾ സ്വാധീനമാക്കിയിരുന്ന പുത്രൻ അച്ഛന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചു തന്റെ ശരീരത്തെ നാസികേതുപർവതത്തിലെ ഒരു ഗുഹയിൽ നിഗൂഢമായി നിക്ഷേപിച്ചും വച്ചു സൂക്ഷ്മശരീരമാത്രമായി യഥലോകത്തേക്കു പോയി ആലോകം ചുറ്റിക്കാണുകയും ഗ്രാഹ്യങ്ങളായ തത്ത്വങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു മടങ്ങിവന്നു സ്ഥൂലശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു പിതാവിനെക്കണ്ടു നമസ്കരിച്ചു നടന്ന സംഭവങ്ങൾ

ധരിപ്പിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പ്രീതനായി. ധർമ്മപുത്രൻ ഭാരതയുദ്ധാനന്തരം ശ്രീകൃഷ്ണനോടു ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളെപ്പറ്റി ചോദ്യംചെയ്തപ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ആ ചക്രവർത്തിയെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ച ഉപാഖ്യാനമാണത്രേ ഈ കഥ. ഈ കവിക്ക് ഇത് എവിടെ നിന്നു കിട്ടി എന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. കഠോപനിഷത്തിൽ നചികേതസ്സു യമലോകത്തുപോയി യമനെക്കണ്ടു വരംവാങ്ങിതിരിയെ വന്നതായി വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ള കഥ പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. അതിന്റെ ഒരു പ്രാകൃതമായ രൂപാന്തരമല്ലയോ നാസികേതുപുരാണത്തിലെ ഇതിവൃത്തമെന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. നരകവർണ്ണന നന്നായിട്ടുണ്ട്. ഗ്രന്ഥം ഉപക്രമിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്:

“നല്ല പൈങ്കിളിപ്പെണ്ണേ മെല്ലെ വന്നതികിരി,
നല്ല സൽകഥകളിൽ വല്ലതും പറവാനായ്
വൈകരതനോടിനിപ്പെപ്പ കളഞ്ഞിരിക്കെടോ;
വന്ന പാപങ്ങളെല്ലാം പോം വഴി പറഞ്ഞാലും.
മാധുരിയത്തോടു കേട്ടു പൈങ്കിളി ചൊന്നാൾ;
നന്നെടോ മഹൽകഥ കേൾക്കയും ചൊല്ലുകയും.
നാസികേതുവെന്നൊരു മാമുനിവരൻ പണ്ടു
നരകം സ്വർഗ്ഗം കണ്ടു പറഞ്ഞു പിതാവൊടു
നരകവിശേഷവും സ്വർഗ്ഗത്തിലവസ്ഥയും
നന്നായിപ്പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചതു ഗ്രഹിച്ചു ഞാൻ.
ഞാനവ നിന്നോടിന്നു പറയാമറിഞ്ഞിടാൻ
നായകൻ നാരായണൻ ലീലകളെല്ലാമത്രേ.
നമസ്തേ നാരായണ, നമസ്തേ ജഗന്നാഥ,
നമസ്തേ മുരദേഷിൻ, നമസ്തേ സമസ്തേശ.”

ഈ കിളിപ്പാട്ടിന്റെ കർത്താവു കോട്ടുരുണ്ണിത്താനാണെന്നു സർവാധികാര്യക്കാർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള ഐതിഹ്യത്തെ ആസ്പദമാക്കി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ പ്രസ്താവനയ്ക്കു വേറെ തെളിവുകളൊന്നും കിട്ടിയിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തറവാടു മധ്യതിരുവിതാംകൂറിൽ കാർത്തികപ്പള്ളി, മാവേലിക്കര ഈ താലൂക്കുകൾക്കിടയ്ക്കുള്ള അതിർത്തിയിലായിരുന്നത്രേ.

“കൊട്ടാരക്കര കോട്ടയത്തരചരം കോട്ടുരുണ്ണായിയും” എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു ശ്ലോകം കോവുണ്ണിനെടുങ്ങാടി രചിച്ചു കേരളകൗമുദിയുടെ അവതാരികയിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. ‘കോട്ടുർ’ എന്നു താൻ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതു കോട്ടുരുണ്ണിത്താനെപ്പറ്റിയാണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ നാസികേതുപുരാണം മാത്രമാണ് ഉണ്ണിത്താന്റെ കൃതിയെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന് ആട്ടക്കഥകളെ പരാമർശിക്കുന്ന പ്രസ്തുത ശ്ലോകത്തിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിൽ ഒരു സ്ഥാനത്തിന് അവകാശമില്ല. വേറെ വല്ലകൃതികളും രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി നമുക്ക് അറിഞ്ഞും കൂടാ. നാസികേതു പുരാണത്തിന്റെ കാലം ആട്ടക്കഥകളുടേതിനു മുൻപാണെന്നും ഇവിടെ ഓർമ്മിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

മാർക്കണ്ഡപുരാണം കിളിപ്പാട്ട്

മാർക്കണ്ഡ (മാർക്കണ്ഡേയ) പുരാണവും വളരെ പഴക്കം തോന്നിക്കുന്ന ഒരു കിളിപ്പാട്ടാണ്. എട്ടാമത്തെയോ ഒൻപതാമത്തെയോ ശതകത്തിൽ ആവിർഭവിച്ചിരിക്കണം. ആകെ നാലു പാദങ്ങളുണ്ട്. പ്രഥമപാദം കേകയിലും ദ്വിതീയതൃതീയപാദങ്ങൾ അന്നന്ദയിലും ചതുർത്ഥപാദം കളകാഞ്ചിയിലും മണികാഞ്ചിയിലുമായി നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ചതുർത്ഥപാദം ആ വൃത്തങ്ങൾകൊണ്ടു കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിൽ കവിക്കുള്ള അഗതതയെ ദ്രോതിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും മറ്റു പാദങ്ങൾ അത്രതന്നെ മോശമല്ലെന്നു പറയാം. “മഹിമ പെരുകുന്ന തിരുവർക്കലയമർന്നിടും മംഗലമൂർത്തിയായുള്ള ജനാർദ്ദന”നെ കവി ഓരോ പാദത്തിന്റേയും ആരംഭത്തിൽ ‘എന്നുടെ ഭവാൻ’ എന്നും മറ്റുമുള്ള വിശേഷണങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചു വന്ദിക്കുന്നതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ആ ദേശത്തുകാരനായിരുന്നു എന്നു സങ്കല്പിക്കാവുന്നതാണ്. പേരെന്തെന്നറിയുന്നില്ല. വ്യുൽപ്പന്നനായിരുന്നു എന്നു തോന്നുന്നില്ല. “മനം മകിഴ്ത്തുടൻ ശ്രകതരുണിയെ മഹിമയോടടുത്തണഞ്ഞു കൊണ്ടുടൻ മധുമാംസാദികൾ” കൊടുപ്പിക്കുന്നതു വിചിത്രമായിരിക്കുന്നു. ദ്വിതീയപാദത്തിൽ ജലന്ധരാസുരവധം ഒരു ഉപാഖ്യാനമായിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അതു ശിവഭജനത്തിനു പ്രേരകമാകത്തക്കവണ്ണം മൃകണ്ഡപുത്രനെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നതാണ്. ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

“അരം പുരത്രയമെരിച്ചവന്നെ-
 തറികയില്ലയോ തവ മനസ്സിൽ നീ?
 ഒരു കളവു ചൊന്നതുകൊണ്ടല്ലയോ
 ഒരു ശിരം പോയി വിധിക്കറിഞ്ഞാലും.
 പിഴ ചെയ്തിടന നിമിത്തമല്ലയോ
 പിനാകി ദക്ഷന്റെ ശിരസ്സറ്റത്തും?
 മദിച്ച മന്മഥൻതന്നെയെരിച്ചില്ലേ
 മഹേശനെന്നതു ധരിച്ചില്ലേ തവ?
 അതിലൊന്നാകാതെയുഴറിപ്പൊയ്ക്കാൾക;
 അരനെ നിന്ദിച്ചാൽ ഗുണം വരാ തെല്ലും.
 മൃകണ്ഡനന്ദൻ ശ്രമിച്ചിടുംപടി
 മിടുക്കൊടാർത്തടുത്തലറിയന്തകൻ.”

... ..

“അതുപൊഴുതവിലവും ഭരിക്കുന്ന
 അമലനംബികാപതി ശുഭപാണി
 പരശുപാണി ശങ്കരൻ മഹേശ്വരൻ
 പശുപാശമകന്നുടൻ പതിയാവോൻ
 ഉരഗഭ്രഷണനമാപതി ശിവ-
 നസ്യപതിധരൻ ത്രിപുരസംഹാരൻ
 മലമകളോടും വൃഷാധിരൂഢനായ്
 മൂനിസുതഭയമകലും വണ്ണമേ
 വെളിയേ മാർക്കണ്ഡനൊഴിഞ്ഞു മറ്റാർക്കും
 മഹേശനെക്കാണമാനന്ദതാതെ നിന്നാൻ.”

... ..

“അടുത്ത കാലനെയുതെത്തിടകാലാൽ
പരശുപാണിതാൻ ചവിട്ടിക്കൊൾകയാൽ-
പ്പതറി നീലമാം മലകണക്കിനെ
ഇടിയലറുമ്പോലലറിയഞ്ചെട്ടു
ഇനതനയൻ വീണിതു ഭവനീയിൽ
അതുനേരത്തു മാമല കല്പങ്ങുന്നു;
അലകൾ സർവവും നദി കലങ്ങുന്നു;
ത്രിഭുവനമൊക്കെ വിറച്ചിളകുന്നു;
സുരമുനീജാലം ഭയേന നിലുന്നു.”

ചിത്രശില്പചരിതം കിളിപ്പാട്ട്

ഇത് എട്ടാം ശതകത്തിലെ ഒരു കൃതിയായിരിക്കണം. ചിത്രശില്പൻകഥയെന്നും ഇതിനു പേരുണ്ട്. “ചിത്തിരപുത്തിരൻകത്തെ” എന്ന തമിഴ്കാവ്യമാണ് ഇതിന്റെ മൂലഗ്രന്ഥം. ഐങ്കരൻ, ആറു മുഖവൻ, അനത്തും (എല്ലാം), ഇറയവൻ (രാജാവ്), അറനെറി (ധർമ്മവും നീതിയും), തിരുമാൽ (വിഷ്ണു), കിഴിത്തു (കിഴിഞ്ഞു) മുതലായ അനേകം പഴയ മലയാളപദങ്ങൾ ഈ പാട്ടിൽ പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതുകൊണ്ടുമാത്രം ഇതിന് അതി പ്രാചീനതം കല്പിക്കാവുന്നതല്ല. മൂലത്തിന്റെ ശൈലിയും മറ്റുംകൂടി ഇതിനു നിദാനീഭവിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്. കവി ചിത്രപുത്രൻ, ചിത്രശില്പൻ എന്നീ രണ്ടു സൗജന്യങ്ങളും അവ്യവസ്ഥിതമായി ഉപയോഗിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത കാവ്യം നാലു പാദങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഒന്നാം പാദം കാകളിയിലും രണ്ടാമത്തേതു കേകയിലും മൂന്നാമത്തേതു പ്രായേണമണികാഞ്ചിയിലും നാലാമത്തേതു അന്നനടയിലുമാണ് രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. അജ്ഞാതകർത്തൃകമായ പ്രസ്തുത കൃതിക്കു കാവ്യഗുണം പോരാതെയിരിക്കുന്നു.

ഇതിവൃത്തം

ദേവേന്ദ്രനു നാലു ഭാര്യമാരുണ്ടായിരുന്നു. അവർ എല്ലാവരും വന്ധ്യകളായിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം സന്തപ്തനായി സന്താനലാഭത്തിനുവേണ്ടി ഇന്ദ്രാണിയോടു കൂടി ബ്രഹ്മാവിനെ ഭജിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു പ്രത്യക്ഷിഭവിച്ചു പാർവതിയുടെ ശാപം നിമിത്തം ഇന്ദ്രനു പുത്രനുണ്ടാകുന്നത് അസാധ്യമാണെന്നും എന്നാൽ ഇന്ദ്രാണി വളർത്തുന്ന പശുവിൽ ശ്രീനാരായണൻതന്നെ ദേവാകൃതിയിൽ അവതരിക്കും എന്നും അരുളിച്ചെയ്തു. “ഗോവിന്ദു വന്ദജനിച്ചിട്ടൊരു സുതൻ ഗോവിന്ദുലയ്യനായുണ്ടാമതങ്ങനെ” എന്നായിരുന്നു പിതാമഹന്റെ പ്രവചനം. തദനന്തരം ബ്രഹ്മാവു വിഷ്ണുവോടും ശിവനോടും തന്റെ വരദാനത്തെപ്പറ്റി അറിയിക്കുകയും

“സന്നാഹമാങ്ങൊരുവൻ പിറന്നാലവൻ
തന്നേ മതിയാം ത്രിലോകത്തിലൊക്കവേ
പിന്നെയറനെറി ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളും
തന്നേയറിഞ്ഞു ശിക്ഷാരക്ഷ പെണ്ണുവാൻ”

എന്ന് അതിന്റെ ഫലം അവരെ മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ എല്ലാ ദേവന്മാരും ദേവിമാരും ഭാവിശിശുവിനു യഥോചിതം വേണ്ട വരങ്ങൾ നല്കി. അങ്ങിനെയിരിക്കെ സ്വർഗ്ഗംഗയിൽ ഒരു അപൂർവ്വമായ താമരപ്പൂവ് വികസിക്കുകയും അതു കണ്ടു പത്മാലയാ വല്ലഭനായ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ വീര്യം സ്രവിക്കുകയും ചെയ്തു. അത് ആ പുഷ്പത്തിൽ സംക്രമിപ്പിച്ച് അവരെല്ലാം അവിടെനിന്ന് അന്തർധാനം ചെയ്തു. അപ്പോൾ ഇന്ദ്രന്റെ ദാമനപ്പുത്ര അവിടെ ദാഹശമനത്തിനായി ചെന്നുചേർന്നു.

“കാണായിതിന്ദ്രൻ വളർത്ത മഹാപുത്ര
താനേ വരുന്നതു തണ്ണിനീരുണ്ണുവാൻ.
മാണിക്കവും വൈരമുത്തുരതങ്ങളും
ചേണിൽപ്പതിച്ചു കഴുത്തുവടങ്ങളും
ആണിപ്പൊൻ നല്ല മണിയും ചിലങ്കയും
ശോഭിച്ചു കൊമ്പുകൾ രണ്ടിലും പൊന്നാലേ
പൂണിട്ടു നല്ല കുളമ്പിലുമങ്ങനെ.

... ..

ഊനംവരാതുള്ള മാനളിർപ്പട്ടിനാ-
ലാനന്ദമായുള്ള കുപ്പായമിട്ടതിൽ
മാണിക്കത്തണ്ടെതളുകൾ പുലമ്പവേ
പേണി നടന്നിട്ടു മിക്കുള്ള പുല്ലുകൾ
നനാതളിരും പഠിച്ചുതിന്നങ്ങനേ
പാനി കുടിപ്പാൻ നദിക്കരെ ചെന്നപ്പോ-
ളിണം കലർന്നോരു പത്മദളം കണ്ടു
പ്രാണിച്ചു മെല്ലെപ്പഠിച്ചുതിന്നീടിനാൾ.
അപ്പൊഴേ ഗോവിൻവയറ്റിലഴകുള്ള
ഗർഭവുമുണ്ടായിവന്നു വിധിവശാൽ.
അല്പമൊരാലസ്യമുണ്ടായി ഗോവിനു
തൽപദം നാലും തളർന്നുചമഞ്ഞിതു.
അപ്പൊയ്ക്കുതീരത്തു മെല്ലെശ്ശയിച്ചുവ-
ളപ്പൊഴുതാദിത്യനമസ്തമിച്ചിതു.”

എന്ന് അന്തരസംഭവം കവി വിസ്തരിക്കുന്നു. ഗോവിന്റെ ഗർഭലക്ഷണം, ചിത്രശ്ലക്കന്റെ ജനനം മുതലായ ഘട്ടങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഭംഗിയായി വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. മേടമാസത്തിലെ പൗർണ്ണമാസിദിനത്തിൽ ശുക്രവാരത്തിലായിരുന്നു ചിത്രശ്ലക്കന്റെ അവതാരം. സകല സംഖ്യാനപചതികളും അദ്ദേഹം ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ പഠിച്ച് അവയിൽ പാരംഗതത്വം നേടി.

“ഇന്ദ്രനന്ദനൻ തെളിഞ്ഞെഴുതിത്തുടങ്ങിനാൻ;
ധാതാവിൻ വിധിക്കണക്കാദിയിലെഴുതിനാൻ;

സർവജന്തുക്കളിത്രയെന്നതുമെഴുതിനാൻ;

സാദരം ഭദ്രൻ സംഹാരക്കണക്കെഴുതിനാൻ;
സർവപ്രാണികളുടെയായുസ്സുമെഴുതിനാൻ.”

എന്നിങ്ങനെ ആ ഭാഗം കവി പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുവാൻ ആരംഭിക്കുന്നു.

കണക്കല്ലാതെയേറേയുള്ള ധർമ്മങ്ങൾപോലും
കാലംകൊണ്ടധർമ്മമായ് പോകുമെന്നെഴുതിനാൻ;

മണക്കും പുകഴല്ലോ കണക്കെന്നുള്ള മതി
കണക്കുകേടായതു മതികേടാകുന്നതും

ഇണക്കം വരാതോരു കാര്യവും കണക്കല്ല
എന്നതു തികച്ചങ്ങു നന്നായ് വെച്ചെഴുതിനാൻ.”

“ഭോജനംചെയ്യുന്നതും കണക്കല്ലാതെയാമോ?
ഭോഗങ്ങളൊന്നും കണക്കല്ലായ്യിൽ സുഖം വരാ;

ആചാരമില്ലാതൊന്നു പറഞ്ഞാലതുമാകാ,
ആചാരക്കേടായുള്ള കാമവും നന്നല്ലല്ലോ;

മതികൂടാതെ നടപ്പിരിപ്പും സുഖമല്ല;
മതികൂടാതെയുള്ള നിദ്രയും നന്നല്ലല്ലോ”

എന്നും മറ്റും അദ്ദേഹം പല ശാശ്വതധർമ്മങ്ങളും ഓലയിൽ കുറിച്ചിട്ടു. ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളിൽ അത്രമാത്രം പരിനിഷ്ഠിതമായ ജ്ഞാനമുള്ള ചിത്രശുക്ലനെ യമൻ ഗുരുവായി വരിക്കുകയും ചിത്രശുക്ലൻ അദ്ദേഹത്തിനു തത്ത്വോപദേശം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. വിഷ്ണു ശിവൻ എന്നീ ദേവന്മാരെ ഉപാസിക്കുകയോ ധർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന മനുഷ്യരെ കാലദൂതന്മാർ തിണ്ടിപ്പോകരുതെന്നായിരുന്നു ആ ഉപദേശത്തിന്റെ സാരം. പിന്നെയൊരു വസരത്തിൽ ഒരു ശിവഭക്തനെ കാലദൂതന്മാർ പിടിച്ചുകെട്ടിക്കൊണ്ടുപോയതറിഞ്ഞു ത്രിമൂർത്തികൾ യമലോകത്തിൽച്ചെന്നു ധർമ്മാധർമ്മങ്ങൾ യഥാവിധി വേർതിരിച്ചറിയിക്കുവാൻ അവിടെ ചിത്രശുക്ലനെ വരുത്തി; അദ്ദേഹം

“മദിച്ചൊരായിരം മദകരികളാൽ
പൊരുത്ത ചാടിന്മേൽ വലിച്ചുവന്നൊരു
പലതരം കണക്കെടുത്തുകേൾപ്പിച്ച
നിരത്തിയങ്ങനെ സഭാതലത്തിങ്കൽ”

അന്നവിടെ വായിച്ചു കണക്കിൽനിന്നു് ഒരു ഭാഗം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“പല മന്ത്രത്തിലും പരം ശിവമന്ത്രം;
 പല യജ്ഞത്തിലും പരം മനോയജ്ഞം;
 പലയറിവിലും പരമധ്യാത്മമാം;
 പല തപസ്സിലും പരമുയിർതപം;
 പല മൃഗത്തിലും പരം പശുമൃഗം;
 പല കലത്തിലും പരമതാരണൻ;
 പല നദിയിലും പരം ഗംഗാനദി;
 പല കസുമത്തിൽപ്പരം തുളസിപ്പൂ;
 പല കനിയിലും പരം കദളിക്കായം;
 പല മനുഷ്യരിൽപ്പരം നൃപേന്ദ്രന്മാർ;
 പല രസത്തിലും പരം മനോരസം;
 പല നിലയിലും പരം നടുനില;
 പല ദാനങ്ങളിൽപ്പരമനദാനം;
 പല കഥകളിൽപ്പരം ശ്രീഭാരതം;
 പല വിദ്യകളിൽപ്പരമക്ഷരം;
 പല ദൈവത്തിലും പരം വിഷ്ണുവതാൻ;
 പല പ്രിയത്തിലും പരം പൂത്രപ്രിയം;
 പല ധർമ്മത്തിലും പരം കലധർമ്മം.”

ഇതിൽനിന്നു കവിയുടെ രീതിയും ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. ചിത്രശ്ലോകങ്ങളുടെ മാഹാത്മ്യത്തെ സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും

“ഉറവോടേയിതു പഠിക്കുന്നോരെല്ലാ-
 മുവന്നു കേൾക്കുന്ന ജനങ്ങളുമെല്ലാം
 നിറചെലവുമൊടു ഭൂവനിമേൽ നന്നായ്
 നെടുക വാണയിർ വിടുന്ന കാലത്തു്
 അടുത്ത പാപങ്ങൾ നശിച്ചുപോയുട-
 നമരലോകത്തിലിരിപ്പോരാദരാൽ”

എന്ന ഫലശ്രുതിയോടുകൂടി കവിത അവസാനിക്കുന്നു. “നിറഞ്ഞ ചെമ്പകം വിരിഞ്ഞുപൂ മണം കലരും ചോല”യിലേക്കു പൈങ്കിളികളും പറന്നുപോകുന്നു.

കിരാതാർജ്ജുനീയം കിളിപ്പാട്ട്

ഇതും എട്ടാം ശതകത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരു കിളിപ്പാട്ടാകുന്നു. ചിനത്തു (കോപിച്ചു) മടന്തയർ (സ്ത്രീകൾ) ഉവന്നു (സ്നേഹിച്ചു) മുതലായ പഴയ പദങ്ങൾ കവി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുത കൃതി അഞ്ചു ഖണ്ഡങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കവി ഭക്തനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണെന്നുമാത്രം അറിയാം. “വെള്ളമർന്ന ഗൗരീശനെ” വന്ദിച്ചു ബാലപ്രബോധനം രചിച്ച പുതുമന നമ്പൂതിരിയാണോ എന്നു സംശയിക്കാം. ഈ

പുതുമന നസൂതിരി പ്രസിദ്ധജ്യോതിഷികനായ പുതുമനച്ചോമാതിരിയിൽനിന്നു ഭിന്നനാകുന്നു. ബാലപ്രബോധനകാരന്റെ ഗൃഹം കോട്ടയത്തിനു സമീപമുള്ള പുതുമന ഇല്ലമാണ്. കിരാതാർജ്ജുനീയകാരൻ ഭാരവിയെ ധാരാളം ഉപജീവിച്ചുകാണുന്നു. മൂന്നാം പാദത്തിൽ ശ്രീപരമേശ്വരൻ അർജ്ജുനന്റെ പ്രഭാവം പാർവതീദേവിക്കു ബോധനപ്പെടുത്തുന്നതിനു വേണ്ടി പാഞ്ചാലീസ്വയംവരകഥ വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിക്കുന്നത് ഈ കിളിപ്പാട്ടിൽ കാണുന്ന ഒരു വൈചിത്ര്യമാണ്. കവിയായ വലിയ ഗുണമില്ല. ചില വരികൾ ചുവടേ കുറിക്കുന്നു:

“വിരിഞ്ഞ കസുമങ്ങൾ വിതറി മരമെങ്ങും;
പരിചിൽപ്പരിമളമിളകും മലർമാല
തെളിഞ്ഞു മണിഗണമണിഞ്ഞ വിതാനങ്ങ-
ളണിഞ്ഞു മരങ്ങളോടൊരങ്ങി വിളങ്ങുന്നു.
അഴകിൽ നറുന്തേനങ്ങൊഴുകി വരുന്നോരു
കസുമഗണമതിൻ പെരിയ മണം കേട്ടു
പരിചിലണിവണ്ടും പെരികെ നിറഞ്ഞിതു
മണകമകിൾധൂമം നിറഞ്ഞു പുരം തന്നിൽ.”

ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ എട്ടാം ശതകത്തിൽ പല കവികളും തുഞ്ചനെ അനുകരിച്ചും അല്ലെങ്കിൽ അതിനുമുൻപ് അംകര പ്രായത്തിലിരുന്ന ചില കിളിപ്പാട്ടുകളുടെ മാതൃകകളെ ഉപജീവിച്ചും അത്തരത്തിലുള്ള ഗാനങ്ങൾ ധാരാളമായി രചിച്ചു എങ്കിലും അവർ പ്രായേണ അപണ്ഡിതന്മാരായിരുന്നു എന്നും അവരുടെ കൃതികളിൽ ആകർഷകങ്ങളായ ഭാഗങ്ങൾ വളരെ വിരളമാണെന്നും സ്പഷ്ടമാകുന്നു. ദേശഭേദംകൊണ്ടുള്ള ഭാഷാഭേദവും ഇവയിൽ മറ്റുതരത്തിലുള്ള കാവ്യങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു കൂടുതലായി കാണുന്നുണ്ട്.

പാണ്ഡവശങ്കരം (സങ്കീർത്തനം)

ഇന്നുവരെ കിട്ടിയിട്ടുള്ള ഭാഷാസങ്കീർത്തനകാവ്യങ്ങളിൽവെച്ചു പഴക്കംകൂടിയതാണ് പാണ്ഡവശങ്കരം. എട്ടാംശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലായിരിക്കണം അതിന്റെ നിർമ്മിതി. ‘മമ്മാ,’ ‘ഞാങ്ങൾ,’ ‘വാണ്ണ,’ ‘ഒരിക്കാൽ,’ ‘അരുതായിന്ന്’ മുതലായ പദങ്ങളുടെയും ‘ന്ന’ എന്ന അക്ഷരത്തിനു പകരം ‘ന്റ’ എന്ന അക്ഷരത്തിന്റെയും പ്രയോഗം കാണാനുണ്ട്. കവിയാരെന്നറിയുന്നില്ല. കവിത പല ഘട്ടങ്ങളിലും മനോഹരമായിരിക്കുന്നു. എട്ടു വൃത്തങ്ങളിൽ രചിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ കൃതിയ്ക്ക് കിരാതം എട്ടു വൃത്തമെന്നും പേരുണ്ട്. ശിവന്റെ നാമത്തോടുകൂടിയാണ് ഓരോ ശീലും അവസാനിക്കുന്നത്.

“പുരരിപുശ്വഹൻ പാശുപതാസ്ത്രം പാർത്ഥനു പണ്ടു കൊടുത്തപ്രകാരം
തിറവിന സങ്കീർത്തനമായിത ഞാനരചെയ്യുന്നേൻ ഹര ശങ്കര ജയ”

എന്ന പ്രതിജ്ഞയോടുകൂടി കവി പ്രസ്തുതകൃതി ആരംഭിക്കുന്നു. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശീലുകളിൽനിന്നു കവിയുടെ കലാപാടവം പ്രത്യക്ഷമാകുന്നതാണ്:

“ഹേരംബബ്രഹ്മഹിതരവംകൊണ്ടുദഞ്ചിതമൊ-
രേടം; മഹാമുനികളോതീടുമാറൊരിടം;
ഓരോതരം വിബുധനാരീജനങ്ങൾ വിള-
യാടീടുമാറൊരിടമര ചന്ദ്രചൂഡ ജയ.

ഉദ്യാനഭ്രമികളിലക്കന്നിമാതു സഖി-
മാരോടുക്കൂടിയെഴുന്നള്ളീടുമാറൊരിടം;
അത്യാദരം വിബുധവിദ്യാധരാദികൾ പു-
കഴ്ന്നീടുമാറൊരിടമര ചന്ദ്രചൂഡ ജയ.

ഏകത്ര വാനവർകളേകത്ര ദാനവർക-
ളേകത്ര ഭക്തജനമേകത്ര മുക്തജനം;
ഏകത്ര പത്മഭവനേകത്ര പത്മധര-
നാശ്ചരിയമാശ്ചരിയമര ചന്ദ്രചൂഡ ജയ” (രണ്ടാം വൃത്തം)

“പുരഹരൻതന്റെ തിരുനൃത്തം കാണാൻ
പരന്ന കീർത്തി പോന്നൊരിടത്തു
വരികത്രേയെന്നു മനസി തോന്നിക്കും
പെരിയ കാന്തി പൂണ്ടു ശംഭോ.”

“അടവുകൾ പാടേ പൊടിപെടുമാറു
പിടികളും കരിവരന്മാരും
ഇടകലർന്നുള്ള നടകോപ്പു കണ്ടു
രസിച്ചുനിന്നാനന്ദര ശംഭോ.”

“കുറമൊഴിമുല്ലമധുവല്ലി നന്റായ്
വിരിഞ്ഞ ജാതിയെന്നിവറ്റിന്റെ
പരിമളം പെയ്തു വരുന്ന തെന്റുലേ-
റ്റുനഭവിച്ചാനന്ദര ശംഭോ.”

“അഴകിലീവണ്ണം തൊഴുതു ചൊല്ലിനാൻ
മൊഴിയും മൂലവും നരപാലൻ.
പിഴച്ചിട്ടില്ലെങ്ങൾ; ചതിയാൽ നൂറ്റുപേർ
പിഴക്കി ഞങ്ങളെ ഹര ശംഭോ.”

“കമലവാണനെപ്പൊരിച്ചോനെ! പൂമെ-
യ്യുമയ്യ നേർപാതി പകത്തോനെ!
മുനികൾ ചേതസി വസിപ്പോനെ! പോറ്റി!
സമസ്തലോകേശ! ഹര ശംഭോ.”

“ശ്രവണനേത്രാദിവഴിയേ പാഞ്ഞിടും
കരളെന്നും കരിവരൻതന്നെ
ശിവപാദമെന്ന മരത്തോടേതെന്നെ
തളച്ചാനർജ്ജുനൻ ഹര ശംഭോ.”

“പനിമതിച്ചുഡചരണസേവയാം
പനയും തിന്നിട്ടു ചിതത്തോടെ
മനസിജക്കളനഴിച്ചുകൊണ്ടുപോയ്-
ക്കളയാതെ കാത്താൻ ഹര ശംഭോ.” (മൂന്നാം വൃത്തം)

ഒടുവിൽ

“ഇത്ഥം പാണ്ഡവശങ്കരന്മാരുടെ
കീർത്തനങ്ങൾ പഠിച്ചുടൻ പാടുവോ-
ർക്കർത്ഥമുണ്ടാമനർത്ഥമൊഴിഞ്ഞിടും
മുക്തി കൈവരും ശങ്കരരേ ജയ!
ശംഭവേ കരുണാകരനേ ജയ!”

“ശങ്കര ശിവ ശങ്കരരേ ജയ;
ശംഭവേ കരുണാകരനേ ജയ
മംഗലായ ജപിച്ചിതാ കൂപ്പുന്നേൻ
നികഴലിണ ശങ്കരരേ! ജയ!”

എന്നും മറ്റുമുള്ള ശീലുകൾ കാണുന്നു. ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തത്തിലെന്നപോലെ പ്രസ്തുത കൃതിയിലും ദ്വിതീയപാദത്തിൽ വിരാമമില്ലാത്ത ശീലുകൾ അവിടവിടെയുണ്ട്. പ്രാചീനങ്ങളായ സങ്കീർത്തനങ്ങൾക്ക് ഈ ലക്ഷണം സാധാരണമാണെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

പാർവതീപാണിഗ്രഹണം ആറുവൃത്തം, കാലവും കർത്തൃത്വവും

പാർവതീപാണിഗ്രഹണവും പഴയ ഒരു സങ്കീർത്തനമാണ്. അതിന്നും പാണ്ഡവശങ്കരത്തിന്നും പല അംശങ്ങളിൽ ഐകരൂപ്യമുണ്ട്. സംസ്കൃതവിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങൾ പാർവതീപാണിഗ്രഹണത്തിൽ അധികമായി പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നു എന്നുമാത്രമേ വ്യത്യാസമുള്ളൂ. രണ്ടും ഏകകർത്തൃകങ്ങളായിരിക്കാം. ‘പുരരിപുഭഗവാൻ ഭഗവതിതന്നെപ്പാണി ഗ്രഹണം ചെയ്തപ്രകാരം തിരവില് മംഗലസങ്കീർത്തനമായുരചെയ്യുന്നേൻ ഹര ശംഭോ ജയ” എന്നു പ്രഥമവൃത്തത്തിൽ കവി വസ്തുനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്നു. ആദ്യത്തെ നാലു വൃത്തങ്ങളും പാണ്ഡവശങ്കരത്തിൽ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളവതന്നെയാണ്. അഞ്ചാമത്തെ വൃത്തത്തിലെ ചില ശീലുകൾ ആ കാവ്യത്തിലെ “അമ്മാനകാന്തി തടവിടും ധനജയനെ” എന്ന മട്ടിൽ കാണുന്ന ആദ്യത്തെ ഗുർവക്ഷരത്തിനുപകരം “ഇഹിനാ ചലേന്ദ്രസുത തടവും തപോമഹിമ”

എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു ലഘുപദങ്ങളാക്കിയിട്ടുള്ളതുമാണ്. വൃത്തമഞ്ജരിയിലെ സംജ്ഞകളനുസരിച്ച് ഇവിടെ കവി സ്ഥിതിയെ അതിസ്ഥിതിയായി മാറ്റിയിരിക്കുന്നു എന്നു പറയാം. പഴയ സങ്കീർത്തനങ്ങളിലെ ശീലുകളിൽ ഈരണ്ടു അടികൾമാത്രമേ അടങ്ങുന്നുള്ളൂ എന്നു ഞാൻ മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനു മറ്റൊരു തെളിവ് ഇതിലെ ആറാം വൃത്തം തരുന്നുണ്ട്. “പാർവതീകരപീഡനോത്സവകൗതുകീ ഗിരിശൻ തദാ ധ്യാതവാനഥ സപ്തമുഖ്യ മഹാമുനീൻ ഹര ശംകര” എന്നതു് ആ വൃത്തത്തിലെ ആദ്യത്തെ ശീലാണ്.

കവിത

കുമാരസംഭവം ഒന്നുമുതൽ ഏഴുവരെ സർഗ്ഗങ്ങളേയും കാമദഹനം പാർവതീസ്വയംവരം തുടങ്ങിയ ഭാഷാ ചമ്പുക്കളേയും കവി അനുസ്മൃതമായി ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും സ്വകീയമായ മനോധർമ്മത്തേയും അങ്ങിങ്ങു പ്രദർശിപ്പിക്കാതിരിക്കുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു സംസ്കൃതത്തിൽ നല്ല വ്യുൽപ്പത്തിയും കവനകലയിൽ നല്ല പ്രാഗല്ഭ്യവുമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഏതു ഭാഗവും വിശദീകരിക്കുന്നു. കാമദേവൻ ദേവേന്ദ്രനോടു വമ്പു പറയുന്നതു നോക്കുക:

“ഭുള്ളിളക്കി നടന്ന പിതാമഹൻ
നിർലജ്ജം മകളായ സരസ്വതീം
വല്ലാതെ പിടിപെട്ടതുമെൻകരു-
ത്തല്ലയോ ചൊല്ലു ശങ്കരരേ ജയ!

വാനോർനാഥനാം പങ്കജനാഭനും
നാനാതേ പതിനാറായിരത്തെട്ടു
മാനേല്ലുണ്ണിമാരെപ്പുണരായിലോ
പ്രാണവേദന ശങ്കരരേ ജയ!
വിശ്വാമിത്രമഹാമുനി പണ്ടുടൻ
വിശ്വഭീമം തപസ്സുതുടർന്നനാൾ
അച്ഛോ! മേനകയെപ്പിടിപെട്ടതും
പിച്ചയുണ്ടിതു ശങ്കരരേ ജയ!

തോണിമേൽനിന്നു മറ്റൊരു വിഗ്രഹം
മാനിച്ചങ്ങൊരു ദാശകുമാരിയെ
നാണക്കെട്ടു പുണർന്നതുമെന്നുടെ
ബാണഹൃദയം ശങ്കരരേ ജയ!” (ദ്വിതീയവൃത്തം)

പട പുറപ്പെടുന്ന കാമന്റെ വേഷം ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു:

“മെല്ലെ വാർകുഴൽ കെട്ടി മണിസ്രജാ
നല്ല പൂനിര കത്തി നിറഞ്ഞാടേ
പല്ലവാംഗുലികൊണ്ടണിമീശയും

മെല്ലെ നന്നാക്കി ശങ്കരരേ ജയ!

തോളിൽ വന്നടിയും മണികണ്ഡലം
നീളെപ്പുശിന കുങ്കുമപങ്കവും
മേളമമ്പിന പൊന്നെഴുത്തൻപണി-
ച്ചേലയും പൂണ്ടു ശങ്കരരേ ജയ!

വില്ലുമമ്പുമിടംകരതാരിലാ-
ണ്ടുല്ലസദ്യുതി ദക്ഷിണപാണിനാ
മല്ലവേണി രതിപ്പെണ്ണുതൻകരം
മെല്ലെത്താങ്ങിട്ടു ശങ്കരരേ ജയ!”

പാർവതീദേവിയുടെ തപസ്സിനേയും മറ്റും വിവരിക്കുന്ന ചതുർത്ഥവൃത്തം പാണ്ഡവശങ്കരത്തിലെ ദ്വിതീയവൃത്തംപോലെ സർവ്വോപരി രമണീയമായിരിക്കുന്നു.

“ചുരുണ്ടുനീണ്ടിരുണ്ടലർമാലാമണം
പെരുകും പൂങ്കുഴൽ പിരിച്ചുടൻ
പരിചിൽത്തീർത്തൊരു ജടകൊണ്ടീശ്വരി
പെരികെശ്ശോഭിച്ചാളര ശംഭോ.

തിരളും കോമപ്പട്ടകലെ വീഴുടൻ
തിരുവരതന്നിലഴകോടേ
പരഷം വല്ലലമെടുത്തുചാർത്തിട്ടു
പെരികെശ്ശോഭിച്ചാളര ശംഭോ.

കനിവോടോമനിച്ചഗരാജൻ മുൻപി-
ലണിഞ്ഞിടേറ്റം പൊന്നരണാണം
അകലെക്കൈവെടിഞ്ഞുടനെ പൂല്ലുകൊ-
ണ്ടണിഞ്ഞാൾ മേഖല ഹര ശംഭോ.
കുളർമൂലമൊട്ടിലിഴുകീടുന്നോരു
കുളഭം മാച്ചങ്ങു മടിയൊതെ
വെളുവെളുത്തൊരു ഭസ്മിതം കൊണ്ടുടൽ
മുഴുവൻ പൂശിനാളര ശംഭോ.”

ഈ കൃതി മഴമംഗലത്തിന്റേതാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിനു തെളിവ് ഒന്നുമില്ല. ഇതിനെസ്സംബന്ധിച്ച ഒരു ഐതിഹ്യമുള്ളതുകൂടി ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാം. പെരവനം ഗ്രാമത്തിലെ ഒരു നമ്പൂരി തന്റെ മകൾക്കു ജാതകവശാൽ വൈധവ്യലക്ഷണം ഉണ്ടെന്നറിഞ്ഞ് അതിന്റെ പരിഹാരത്തിനായി ഈ സങ്കീർത്തനമുണ്ടാക്കി ആ സ്ത്രീയെക്കൊണ്ടു അതു നിത്യപാരായണം ചെയ്യിച്ചു. വിവാഹാനന്തരം ഭർത്താവു വിഷഭയം നിമിത്തം

ആസന്നമരണനായി എങ്കിലും യദൃച്ഛയാ അവിടെ വന്നെത്തിയ ഒരു സന്യാസി വിഷമിറക്കി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അസ്വാസ്ഥ്യം തീർത്തുവത്രേ.

കുചേലവൃത്തം നാലുവൃത്തം

കുചേലവൃത്തം നാലു വൃത്തങ്ങളിൽ നിബദ്ധമായ മറ്റൊരു സങ്കീർത്തനമാണ്. അതിന്റെയും കാലം എട്ടാം ശതകംതന്നെ. കവി ഒരു നവ്യരിയാണെന്നു കുചേലന്റേയും അന്തർജ്ജനത്തിന്റേയും വർണ്ണനത്തിൽ സ്മരിക്കുന്ന തന്മയത്വത്തിൽനിന്നു അനുമാനിക്കാം. അദ്ദേഹം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തത്തിന്റെ കർത്താവല്ലെങ്കിൽ ആ കവിയുടെ ശിഷ്യനാണെന്നു സങ്കല്പിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ രണ്ടു കൃതികളുടെയും ശൈലിക്കു സാജാത്യം കാണുന്നു. ഔചിത്യംപോലെ നീട്ടിയോ കുറക്കിയോ ചൊല്ലേണ്ട വരികൾ അനേകമുണ്ട്. കരിമിക്കുക (കർമ്മം ചെയ്യുക), തിരുക്കാഴ്ച (തിരുമുൽക്കാഴ്ച), ധ്വനി കേട്ടു, അടീ നാലുമൂന്ന്, ദുവാരാധിനാഥൻ (ദ്വാരാധിനാഥൻ), പയഃഫേന (ഫേനം), ഒഴിക്കരുതരിക്കുമരണം (ഹരിക്കും ഹരണം), ദ്രെയ് (ദ്രയിത) മുതലായ പല വിലക്ഷണപ്രയോഗങ്ങൾ അനുവാചകന്മാരെ തുറിച്ചുനോക്കുന്നു. പോകിന്റേ, ഉവന്നു തുടങ്ങിയ ചില പഴയ പദങ്ങളും കാൺമാനമുണ്ട്. “മുദാ പാദശൗചാദി ചെയ്യാദരേണായി തീർത്താശുഭേവൻ ജഗന്മാംഗലൻതാൻ” എന്ന വരിയുടെ മധ്യത്തിലെ യതിഭംഗം അസഹ്യംതന്നെ. “രഘുപ്രവീര രാമചന്ദ്ര രാമ രാമ പാഹിമാം” എന്ന പ്രാർത്ഥനയോടുകൂടിയാണ് കൃതി അവസാനിക്കുന്നത്. പ്രസ്തുത സങ്കീർത്തനത്തിൽ പല രചനാവികല്പങ്ങളും ഉണ്ടെങ്കിലും ഭംഗിയുള്ള ഭാഗങ്ങളും ഇല്ലെന്നില്ല. കുചേലൻ പതിയോടു പറഞ്ഞു പുറപ്പെടുന്ന ഘട്ടം നോക്കുക:

“വ്രതം മുട്ടുമെന്നോർത്തുതന്നെ മടിച്ചു
മതം നീ നിരൂപിച്ചതത്രേ നമുക്കം
മധുദ്രേഷിയെച്ചെന്നുകാൺമാൻ കനക്കൈ-
ക്കൊതിച്ചിടനേൻ ഞാൻ; നമോ നന്ദസുനോ!

തെരിക്കെന്നു പോകിൻറു നാളെപ്പുലർച്ചേ;
ച്ചുരുക്കിക്കഴിക്കേണ്ടു തേവാരമെല്ലാം;
തിരുക്കാഴ്ചവെപ്പാനൊരുക്കിടുകെന്നാൽ;
കരഞ്ഞീടവേണ്ടാ നമോ നന്ദസുനോ!

ഇവണ്ണം കുചേലൻ പറഞ്ഞൊരുനേരം
ചുവന്നു കിഴക്കേടമപ്പോൾ നടന്നു
അവർക്കങ്ങു കണ്ടോർ കൊടുത്തുള്ള നെല്ലു-
ങ്ങവിലേയ്ക്കുതമാകാ; നമോ നന്ദസുനോ!

ഇടിച്ചിട്ടു കല്ലോടു നെല്ലോടുകൂടി-
ക്കൊടുത്തു കുചേലനതന്മോടു വാങ്ങി
മടശ്ശീലപോലെ മടഞ്ഞങ്ങുകെട്ടി
മടിച്ചിലയേതും നമോ നന്ദസുനോ!

ഘനശ്യാമജം ഗോപികാജീവനാഥം
മനക്കാമ്പിലോർത്തോർത്തു മെല്ലേ നടന്നു;
തുണിക്കെടുമച്ഛത്രവുംകൊണ്ടു മെല്ലേ
മിനക്കെടുതാനേ നമോ നന്ദസുനോ!”

(രണ്ടാം വൃത്തം)

കുചേലൻറെ നൃതനഗ്രഹത്തെയാണ് അടിയിൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നത്:

“മനക്കുരുനിലിങ്ങനേ നിനച്ചിരുനവണ്ണമേ
മണത്ത പൂമരങ്ങൾ കണ്ടു ഹേമസൗധശൃംഗവും
കനക്കെ രത്തതോരണങ്ങൾ നാലു ഗോപുരങ്ങളും
കിനാവുകണ്ടുപോലെയങ്ങു രാമ രാമ പാഹിമാം.

വിമാനമാനയാദിയായ യാനസാധനങ്ങളും
കുമാരിമാർ നിരക്കെ നില്ലെ നീളെ നില്ല നാരിമാർ
അമേയകാന്തി പൂണ്ടെഴുന്ന കാനതരോടു ചേർന്നടൻ
സുമന്ദഹാസവിദ്രുമം മുക്ത രാമ പാഹിമാം.

ഇടുയ്ക്കുമുദ്രങ്ങളിത്തരങ്ങൾ കൊടുമാറു, പ-
ന്തടിക്കുമാറു, ചിന്തു പാടിയാടുമാറു, നാടകം
നടിക്കുമാറു ബാലമാതരങ്ങിനേ വിശേഷമു-
ണ്ടൊടുക്കമില്ലായത കാഴ്ച രാമ രാമ പാഹിമാം.

രമാസമാനമായ് ചമഞ്ഞ ഭാര്യയാവിതെന്തുവാൻ?
പിഴച്ചു പിന്നെയും മുക്തമന്ദിരത്തിലാകയോ?
നമസ്സീവായ! വിശ്വലോകനായകന്റെ മായയോ
നിമിത്തമെന്തിന്നു ഹന്ത! രാമ രാമ പാഹിമാം.

ഉഴക്കു നെല്ലിടിച്ചു കാഴ്ചവച്ചു കണ്ടതിൻഫലം
പിഴച്ചു കാറ്റടിച്ചു വന്നണഞ്ഞ കപ്പൽപോലെയും
മുഴുത്ത കാറെടുത്തു വന്നു പെയ്ക്കു മാരിപോലെയും
പൊഴിഞ്ഞിന്നു ഭൂതിയും; മുക്ത രാമ പാഹിമാം.”

(നാലാം വൃത്തം)

മറ്റൊരു രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം

രാമായണത്തെത്തന്നെ വിഷയീകരിച്ച് 24 വൃത്തങ്ങളിൽ ഒരു സങ്കീർത്തനം മറ്റൊരു കവിയും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തിനുമേലാണ് അതിന്റെ നിർമ്മിതി. അതിനെക്കാൾ പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിലെ ഭാഷ വളരെ ലളിതമാണ്. കവിതയ്ക്കു വലിയ ഗുണമില്ല. അഞ്ചു വൃത്തങ്ങളോളമേ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. കാലത്തെപ്പറ്റി ക്ലൃപമായി പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും ഒൻപതാം ശതകത്തിനുമേലല്ലെന്നു തോന്നുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന ശീലുകൾ അതിലുള്ളവയാണ്:

“ശ്രീവാല്മീകി ചച്ചിട്ടോരശ്രീരാമായണകഥയുര ചെയ്‌വാൻ
 (ദീരദ)നനനായുരുവും ഗണപതി തുണചെയ്തീടുക നാരായണ ജയ.
 നാരായണ ജയ നരകാന്തക ജയ കരുണാകര ജയ മുരസുദന ജയ
 നാരായണ ജയ സീതാവല്ലഭ പരിപാലയ മാം നാരായണ ജയ.
 കവിജനവും ഗുരുജനവും നലമൊടു കവിമാതാകിയ വാഗീശ്വരിയും
 കവിമകൾകാന്തനമരണം മമ ഹൃദി തുണചെയ്തീടുക നാരായണ ജയ.”

... ..

“ഉത്തമമായൊരു പുരിയുണ്ടുത്തരദിക്ഷിലയോധ്യാനാമംപുണ്ടു്
 എത്ര മനോഹരമപ്പുരിയെന്നേ വാഴ്ക്കാവു മമ നാരായണ ജയ.” (പ്രഥമ വൃത്തം)

“മാമുനിവരനോമിച്ചനേരത്ത-
 ഞാമോദം പൂണ്ടു പായസം കൈക്കൊണ്ടു
 ഹോമകണ്ഡത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു
 ഭൂതത്താൻ പിന്നെ രാമ രാമാ ഹരേ.”

... ..

“അപ്പുവല്ലൽപെട്ടിടും തിരുമുടി
 കാളമേലവും കാളിന്ദീതോയവും
 മുല്ലബാണൻ തഴയും ഭൂമിച്ചിടും
 കൈശികഭംഗി രാമ രാമാ ഹരേ!
 വണ്ടിനിണ്ടൽപെട്ടിടും കുറുനിര
 പഞ്ചമീമതി തോറ്റണിനെറ്റിയും
 തണ്ടലർബാണവില്ലെജ്ജയിച്ചിടും
 ചില്ലിയുഗ്മവും രാമ രാമാ ഹരേ!

മാനം മീനം കരിംകൂവളമലർ
 നാണം പേണന്ന നേർമിഴി യുഗ്മവും
 മാരൻ കൈച്ചരടെപ്പഴിച്ചിടുന്ന
 കർണ്ണയുഗ്മവും രാമ രാമാ ഹരേ!

ചെമ്പരത്തിപ്രസൂനാധരം മുല്ല-
 മൊട്ടുപോലേ നിറന്ന ദന്തങ്ങളും
 അൻപെഴും തുനിലാവെജ്ജയിച്ചിടും
 ത്രയപുഞ്ചിരി രാമ രാമാ ഹരേ! (ദ്വിതീയ വൃത്തം)

കൌശികൻ മുനീശ്വരനൊടനു ചൊന്നു രാഘവൻ
 വന്ന കാര്യമിന്നതെന്നു കൈതൊഴുതു നിന്നുടൻ
 ഒന്നുണർത്തിനോരളവിലാശ്രു ചൊല്ലിയമ്മുനി
 വന്ന കാര്യമിന്നതെന്നു രാമ രാമ പാഹി മാം” (തൃതീയവൃത്തം)

ഏകാദശീമാഹാത്മ്യം നാലുവൃത്തം, (സങ്കീർത്തനം)

ഈ അദ്ധ്യായത്തിൽ ഇതിനുമുമ്പു നിരൂപണം ചെയ്തിട്ടുള്ള ഏകാദശീമാഹാത്മ്യം പാട്ടിന്റെ സാരസംക്ഷേപമാണ് ഏകാദശീമാഹാത്മ്യം സങ്കീർത്തനം. തരംഗിണി, മഞ്ജരി, സ്തീമിത(അംഭോജസംഭവനമൻപോട്ടു കാലനടെ എന്നമട്ട്) സർപ്പിണി(പാന) എന്നീ വൃത്തങ്ങളിൽ അകാരാദിക്രമത്തിലാണ് ശീലുകൾ രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഈ സങ്കീർത്തനവും എട്ടാം ശതകത്തിലെ കൃതിതന്നെ. “ഈടും വിലാസമൊടു രഗ്ഗ്മാംഗദം നൃപതിച്ചുഡാമണിം, മദനമോഹം വളർത്തു നീജപാട്ടിൽ വരുത്തി” എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികൾ രണ്ടു കൃതികളുടേയും ഏകകർത്തൃത്വത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പാട്ടിന്റേയും സങ്കീർത്തനത്തിന്റേയും പ്രണേതാവ് ഒരാൾതന്നെയോ എന്നു സംശയിക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ സങ്കീർത്തനം പാട്ടിനെ ആമുലാഗ്രം അത്രമാത്രം ഉപജീവിക്കുന്നു. നാലു പാദങ്ങളിലും പ്രതിപാദിതങ്ങളായ കഥാസംഭവങ്ങൾതന്നെയാണ് നാലു വൃത്തങ്ങളിലും പരാമൃഷ്ടങ്ങളായിക്കാണുന്നത്. “മന്നവൻ രഗ്ഗ്മാംഗദൻ ശിക്ഷകൊണ്ടുവർക്കെല്ലാം നല്ലതു വന്നു” എന്നു പാട്ടിലും, “ദിക്കു ജയിച്ചോരു ധർമ്മാംഗദൻ പിന്നെശ്ശിക്ഷിച്ചു നന്നായി നാരായണാ” എന്നു സങ്കീർത്തനത്തിലും ശിക്ഷ എന്ന വാക്ക് ഒരേ അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. സങ്കീർത്തനം പാട്ടിനെ അപേക്ഷിച്ചു മെച്ചമാണെന്നു പറയാവുന്നതാണ്. ചില ശീലുകൾ പകർത്തുന്നു.

മോഹിനി: “ആടുന്ന കണ്ഡലവിരാജൽകപോലമൊടു പാടി രസാലരണദന്യുദ്രപ്രഭയും ഈടാർന്ന പുംകഴലുമക്കങ്കമക്കറിയുമാടൽപ്പെടുക്കുമരി നാരായണായ നമഃ”

ശരൽകാലം: “അമ്പോടു പൈങ്കിളികൾ പാടിക്കിരിക്കലുകൾ ചെമ്മേ മുറിച്ചു പലപാടും പറന്നു നിശിമുന്നേതിലും തെളിവൊടും പൂർണ്ണചന്ദ്രനമുടൻ പോന്നുദിച്ചു ഹരി നാരായണായ നമഃ”

സംക്ഷിപ്തസങ്കീർത്തനങ്ങൾ

അകാരാദിക്രമത്തിൽ രചിച്ച ഏതാനും ശീലുകൾകൊണ്ടുമാത്രം ഓരോ പുരാണകഥ സംഗ്രഹിക്കുന്ന ചില സങ്കീർത്തനങ്ങൾ ഈ ശതകത്തിൽ ആവിർഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഗജേന്ദ്രമോക്ഷത്തിൽനിന്നു ചില കണ്ണികളാണ് അടിയിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നത്.

അപ്പാൽവാരിധിതൻ തിരമാലകളൊപ്പൊരു മുങ്ങുശ്ശിരിയുണ്ടഥമുപ്പാരും പുകൾപെറ്റു വളന്റോന്നളുതമയമായ് നാരായണ ജയ.

അമ്മാമലതൻ നടുപാട്ടിങ്കൽപൊന്മയനളിനപ്പൊയ്കളുണ്ടഥനന്മലർ പൊഴിയും പൂങ്കാവുകളും

മമ്മാ! ശിവ ശിവ നാരായണ ജയ.

ആലൊടു താലതമാലമിരഞ്ഞികൾ
പാലകൾ പനസം തെങ്ങുകവുങ്ങുകൾ
നീളച്ചഴലവുമുണ്ടതിൽ മൂറ്റം
ചാലപ്പലവക നാരായണ ജയ.”

പൂന്താനത്തിന്റെ ഭാഷാകൃതികൾ

പൂന്താനം നമ്പൂരിയുടെ ജീവചരിത്രത്തേയും മണിപ്രവാളകൃതികളേയും പറ്റി ഇരുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷാകൃതികളെക്കുറിച്ച് കുറഞ്ഞൊന്ന് ഇവിടെ ഉപന്യസിക്കാം.

കുമാരാഹരണം പാന

പാന എന്ന പേരിൽ ഒരു കാവ്യവിഭാഗം തമിഴുസാഹിത്യത്തിൽ കാണുന്നില്ല. ഭദ്രകാളി ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ദൃഷ്ടിദോഷപരിഹാരത്തിനും മറ്റുമായി ദേവിക്ഷ കൊട്ടും പാട്ടും സേവയും നടത്തുക എന്നൊരു ആരാധനാപരിപാടി കേരളത്തിൽ ആദ്യകാലംമുതൽ പ്രചരിച്ചുവന്നു. അതിനു പാനയെന്നും പേരുണ്ട്. ആ അവസരത്തിൽ പാടുന്ന പാട്ടുകൾ പ്രായേണ ദ്രുതകാകളി, തരംഗിണി എന്നീ ഭാഷാവൃത്തങ്ങളിലാണ് രചിച്ചിരുന്നത്. “കാളമേലകളായങ്ങളെക്കാളും കാളനാളികപാളികളെക്കാളും” എന്നിങ്ങനെ പനയന്നാർകാവീൽ ഭദ്രകാളിയെപ്പറ്റി സാമാന്യം പ്രസിദ്ധിയുള്ള ഒരു സ്തോത്രമുണ്ടല്ലോ. അതിലെ വൃത്തംതന്നെയാണ് ദ്രുതകാകളി. അതിനു ‘പൊന്നമാതർ’ എന്നു കോവുണ്ണിനെടുങ്ങാടി കേരളകൗമുദിയിൽ പേർ കൊടുത്തിട്ടുള്ളതു തായുമാനവരുടെ “പൊന്നൈമാതരൈ പൂമിയൈ നാടി ലേൻ” എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു തമിഴ് പാട്ടിൽ ആ വൃത്തം പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടാണ്; അല്ലാതെ ആ വൃത്തത്തിനു തമിഴിൽ അങ്ങനെയൊരു സംജന്യമുള്ളതുകൊണ്ടല്ല. പാന എന്ന പേരിൽ സുവിദിതമായിത്തീർന്ന ദേവതാരാധനത്തിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന പാട്ടിനും കാലക്രമത്തിൽ ആ പേർ സിദ്ധിച്ചു. എട്ടും ഒൻപതും ശതകങ്ങളിലെ പാനകളിൽ സാമാന്യേണ ആദ്യത്തെ മൂന്നു പാദങ്ങളിൽ ദ്രുതകാകളിയും നാലാമത്തെ പാദത്തിൽ തരംഗിണിയും (ഓട്ടൻതുളളലിലെ പ്രധാനവൃത്തം) പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നു. എന്നാൽ കുമാരാഹരണം പാന ആദ്യതം ദ്രുതകാകളിയിലാണ് കവി നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതിലും നാലു പാദങ്ങളുണ്ടെന്ന വസ്തുത വിസ്മരണീയമല്ല.

ഇതിനു സന്താനഗോപാലം പാന എന്നും പേരുണ്ട്. “മതി ചെന്നു കുമാരാഹരണമാം കഥതന്നിൽ മുഴുകിച്ചമകയാൽ” എന്നു പൂന്താനം ഉപക്രമത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് ആ നാമധേയം തന്നെയായിരിക്കും അദ്ദേഹം കാവ്യത്തിന്നു സങ്കല്പിച്ചതെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പല പഴയ താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങളിലും കുമാരാഹരണം പാന എന്ന പേർ കാണുന്നുണ്ട്. പൂന്താനത്തിന്റെ കവിതാപാടവം അതിന്റെ പരമകാഷ്ടയെ പ്രാപിക്കുന്നതു ദ്രാവിഡവൃത്തനിബദ്ധങ്ങളായ കൃതികളിലാകുന്നു. കുമാരാഹരണം പാന ആ പ്രസ്ഥാനത്തിലുള്ള കാവ്യങ്ങളിൽ പ്രഥമസ്ഥാനത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു. സൗന്ദര്യപൂർണ്ണമായ രചന,

സമുജ്ജ്വലമായ ചിത്രണം, സമുചിതമായ ലോകോക്തിപ്രയോഗം എന്ന തുടങ്ങിയുള്ള വിവിധങ്ങളായ വിശിഷ്ടഗുണങ്ങൾ പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ യശസ്സുംഭങ്ങളാകുന്നു. നമ്പൂരി വൈകുണ്ഠലോകവും മറ്റും വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ ആ ഭക്തിശീരോമണിക്ക് അവിടം ചിരപരിചിതമാണെന്നു ഭാവുകന്മാർക്കു തോന്നിപ്പോകും.

ഈറ്റില്ലത്തിൻപുറമേ തെരുതെരെ-
ച്ചുറ്റുമെയ്യേസ്സുസംഖ്യം ശരങ്ങളാൽ
കാണിനേരംകൊണ്ടുതുടരമായൊരു
ബാണകൂടം ചമച്ചു് ... .. ”

“മന്ദിരത്തിൻപുറത്തൊരു ഭാഗത്തു സിന്ധുരേന്ദ്രനെപ്പോലെ” നില്ക്കുന്ന അർജ്ജുനനോടു പത്രമുഖകൂടെ കാണാൻ സാധിക്കാതെപോയ ബ്രാഹ്മണൻ തട്ടിക്കേറി കയർക്കുന്നതു നോക്കുക:

“കമ്പുതട്ടുമിളമുളപോലയ-
ഞ്ചെട്ടു പൊട്ടിക്കരഞ്ഞതു വിപ്രനും
സന്താപംകൊണ്ടു മൂർച്ഛിതനായൊരു
ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ തീർന്നാടനപ്പൊഴേ
കനൽക്കട്ടയോടൊത്ത മിഴികളും
കനക്കേ മിഴിച്ചിർഷ്യ പൊറായ്യാൽ
വിറച്ചിടുന്ന മൂർദ്ധാവൊടുംകൂടി
വിയർത്തോടിയിണഞ്ഞു വിജയനോ-
ടയ്യോ പാപമെനിക്കെന്നു ചൊല്ലിയ-
ക്കരം രണ്ടുമുയർത്തിപ്പിടിച്ചുടൻ
അഗ്നിപോലെജ്വലിച്ചൊരു കാന്തിപു-
ണ്ടഗ്നിഹോത്രീ പറഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻ:
തീയിൽച്ചെല്ലു നിൻ ഗാബധീവരും നീയും
ദുര്യശസ്സിനാ പാത്രമായർജ്ജുനാ!
ആനപോലെ മദിച്ചു പറഞ്ഞു നീ
നാണംകെട്ടതു നേരെന്നു കല്പിച്ചു
മാനിച്ചിങ്ങു സന്തോഷിച്ചിരുന്നൊരു
ഞാനത്രേ നല്ല ഭോഷനാകുന്നതും.
തിരുമുനീൽ ഞെളിഞ്ഞുനിന്നെന്തെല്ലാം
ജളപ്രാഭവം കാട്ടി നീയാകയാൽ
ജളതയൊന്നൊഴിഞ്ഞു നിനക്കൊരു
ഫലം മേലിൽ വരായെന്നു നിർണ്ണയം.
കുറച്ചിടുന്ന പട്ടിയൊരുനാളും
കടിച്ചിടുകയില്ലെന്നറിക നീ.
വൻപനായ നീയിപ്പൊഴുതെത്തിനു

കമ്പ തപ്പിപ്പരക്കെ നോക്കിടുന്നു?
 അൻപതു ഭോഷന്മാരിലേ മുൻപനാം
 വൻപനെന്നുള്ളവനെന്നറിക നീ.
 ദുഷ്ടനിഗ്രഹം ചെയ്തതിനായ്വന്നു
 പൃഥ്വിതന്നിൽപ്പിറന്ന ഭഗവാന്റെ
 വീര്യങ്ങളെല്ലാം വീരനാമെന്നുടെ
 വീര്യമെന്നു നിനയ്ക്കാല്ല ഭോഷ നീ.
 ഉത്തരം ചുമന്നിടുന്ന ഗൌളിയാൽ
 സാധ്യമെന്തതു ഭാവിക്കെയെന്നിയേ?
 മൂർഖനാം നിന്റെ ഡംഭ കളുവാനായ്-
 തേർത്തടത്തീനന്ദശ്ചെയ്തു വാക്കുകൾ
 കുംഭത്തിന്റെ പുറത്തു പകർന്നിട-
 മംഭസ്മനപോൽത്തീർന്നു നിനക്കതും.
 ഇപ്പോരിന്നു നിമിത്തമാത്രം ഭവാൻ
 സവ്യസാചിയെന്നല്ലോ അന്ദശ്ചെയ്തു.
 പീലിക്കാർകൂന്തൽകെട്ടി വിരവോടു
 ചാലവേ നല്ല ചമ്മട്ടി കൈക്കൊണ്ടു
 മറകൾക്കു പൊന്തളായ മൂർത്തി തേർ-
 തടം തന്നിലിരുന്നിലെന്നാകിലോ
 ഇപ്രതിജ്ഞകണക്കെത്തന്നെ തവ
 യുദ്ധഭൂമിയിലൊക്കെപ്ഫലിപ്പിച്ചു.”

അർജ്ജുനൻ അഗ്നിപ്രവേശംചെയ്യാൻ ഒരുങ്ങുന്ന ഘട്ടം അത്യന്തം ആസ്വാദ്യമായിരിക്കുന്നു.

“അർജ്ജുനന്റെ വിശേഷത്തെ വൈകാതെയച്ചുനോടറിയിക്കണമെന്നിട്ടു സ്വർഗ്ഗലോകത്തേക്കെന്നകണക്കിനേ നിർഗ്ഗമിച്ചയരുന്നതു ജ്വാലകൾ.”

എന്ന വരികളിൽ എഴുത്തച്ഛൻ സുന്ദരകാണ്ഡത്തിൽ ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുള്ള ഉല്ലേഖത്തിന്റെ പ്രതിധ്വനി നാം കേൾക്കുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിൽനിന്നു ചില വരികൾ ഉദ്ധരിയ്ക്കാതെ പുരോഗമനം ചെയ്യാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

“വളർന്നിടുന്ന വഹ്നിയെ വന്ദിച്ചു
 വലവൈരിതന്ത്രജനമന്നേരം
 അഴകോടൊരു പൊയ്ക്കയിൽച്ചെന്നുടൻ
 മുഴുകിപ്പരിശുദ്ധി വരുത്തിനാൻ.
 വിലസിടുന്ന പാണിതലങ്ങളിൽ

തുളസിദളംകൊണ്ടു നിറച്ചിതേ.
 കലവില്ലും ചുമലിലെടുത്തു നി-
 ര്മമലമായുള്ള മാറ്റമുടുത്തുടൻ
 കിഴിഞ്ഞിടുന്ന വാർകഴൽതന്നില-
 ഞൊഴുകിടുന്ന വാരികണങ്ങളും
 ഹരിഷാശ്രു വഴിഞ്ഞുനിറഞ്ഞൊരു
 വരിനീണ്ട വിലോചനഭംഗിയും
 കൃഷ്ണനാമം ജപിക്കുന്ന നേരത്ത-
 ഞൊട്ടൊട്ടു കാണം ദന്തദൃതികളും
 അതുനേരത്തെ വേഷം നിരൂപിച്ചാ-
 ലതിമോഹനമെന്നേ പറയാവൂ.
 കരുണാകരമൂർത്തി മുകുന്ദന്റെ
 ചരണാംബുജമുള്ളിലുറപ്പിച്ചു
 പരമാനന്ദത്തോടെയടുത്താനങ്ങ-
 റിഞ്ഞീടുന്നൊരഗ്നികണ്ഡത്തിങ്കൽ.
 വലഭാഗം ചൂഴ്ന്നു ചൂഴ്ന്നേറ്റം
 ജ്വലിച്ചിടുന്നൊരഗ്നിഭഗവാനെ
 വലംവച്ചു വണങ്ങി വിരവോട-
 ഞങ്ങളിലിപ്പുണ്ടിവണ്ണം കരുതിനാൻ.
 വിശ്വനായകാ! നിന്നുടെ ഭക്തനാ-
 മർജ്ജനനിതാ വഹ്നിയിൽച്ചാടുന്നു.
 ചിത്തമോഹമശേഷമകന്നു ഞാൻ
 ചിത്വപ്രപത്തിൽച്ചെന്നു ലയിക്കണം.”

വൈകുണ്ഠവർണ്ണനത്തിന്റെ വിശ്വമോഹനമായ വൈഭവം ആപാദിച്ചുധം വായിച്ചുതന്നെ അറിയേണ്ടതാണ്.

“പത്തുനൂറു സഹസ്രകിരണന്മാർ
 ബദ്ധാമോദമുദിക്കും കണക്കിനേ
 വിളങ്ങിട്ടു നിരക്കവേ താഴിക-
 ക്കടങ്ങളങ്ങു ദൂരവേ കാണായി.
 കനകക്കൊടിതന്റെ മുകൾപ്പാട്ടിൽ
 ഖഗരാജനിരിപ്പതും കാണായി.
 കൊടിക്കുകൾക്കൊപ്പമിയലുന്ന-
 തിടകൂടിപ്പലതരം കാണായി.
 പ്രളയാംബുധിനാദംകണക്കിനേ
 വലിപ്പത്തിലൊരാഘോഷം കേൾക്കായി”

എന്നിങ്ങനെ അവിടുത്തെ വിശേഷങ്ങൾ ഓരോന്നായി ശ്രോതാക്കളെ ഗ്രഹിപ്പിച്ച് അവരെ ആനന്ദസാഗരത്തിൽ മേല്ക്കുമേൽ ആറാടിച്ച് “പച്ചക്കൽകൊണ്ടു വിഷ്ണുസ്വരൂപമായ്

കൊത്തിവെച്ചോരു പാവകളെപ്പോലെ” അചഞ്ചലന്മാരായി ഭഗവദ്യുക്തത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്ന ഭക്തന്മാരുടെ സന്നിധിയിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ച് ക്രമേണ അനന്തന്റെ പാർശ്വത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നു.

“വെള്ളിമാമല മേലെയും മേലെയും
മണ്ഡലാകൃതി പൂണ്ടു കിടക്കയോ?
പള്ളികൊള്ളുന്ന പാലുടൽ തന്നിലേ
വെള്ളംതന്നെ പരന്നു കിടക്കയോ?
നിർണ്ണയിച്ചു പറയാനരുതെന്റെ
പന്നശ്ശേഖര! നിന്നെ വണങ്ങുന്നേൻ.
... ..
ഇന്ദ്രനീലനിരത്തിലൊരായിരം
ചന്ദ്രമണ്ഡലമൊന്നിച്ചിരിക്കയോ?
കാരുണ്യാമൃതവന്ദഴ പെയ്യുന്ന
കാളമോലം നിറഞ്ഞങ്ങിരിക്കയോ?
ബ്രഹ്മാനന്ദമെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം
ശ്യാമവർണ്ണത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമാകയോ?”

എന്നിങ്ങനെ പടിപ്പടിയായുയരുന്ന ആ വർണ്ണനത്തിന്റെ മാധുര്യം അവാങ്മനസഗോചരമെന്നേ പറഞ്ഞുകൂട്ടൂ.

ജ്ഞാനപ്പാന

ആകൃതികൊണ്ടു ലഘുവെങ്കിലും അകൃത്രിമമായ രാമണീയകംകൊണ്ടു് അത്യന്തം മഹത്തായ ഒരു കൃതിയാണ് പൂന്താനത്തിന്റെ ജ്ഞാനപ്പാന. ഐഹികങ്ങളായ ഭ്രമങ്ങളുടെ അർത്ഥശൂന്യതയേയും ഹരിനാമോച്ചാരണത്തിന്റെ അത്യന്താവശ്യകതയേയും പറ്റി ആകൃതിയിൽ കവി ആർക്കും സുഗ്രഹമായ രീതിയിൽ, ഏതു് അശ്ലുഘ്വദയത്തേയും അലിയിക്കത്തക്ക തന്മയത്വത്തോടുകൂടി പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ഉണ്ണി മരിച്ചതുനിമിത്തം നിർവേദത്തിനു വിധേയനായ ഒരു മഹാകവിയുടെ ഉള്ളിൽനിന്നു് ഊക്കോടുകൂടി ഉൽഗമിച്ച് ശ്രോതാക്കളുടെ ഹൃദയകഹരങ്ങളിൽ പ്രവഹിക്കുന്ന ഒരു പരമപാവനിയായ സാരസ്വതനിർദ്ധരിണിയെത്തന്നെയാണ് നാം അവിടെ സമീക്ഷിക്കുന്നതു്. കവിയുടെ പ്രപഞ്ചാവസ്ഥാപ്രപഞ്ചനം കേൾക്കുക:

“കാലമിന്നു കലിയുഗമല്ലയോ?
ഭാരതമിപ്രദേശവുമല്ലയോ
... ..
ഹരിനാമങ്ങളില്ലാതെപോകയോ
നരകങ്ങളിൽപ്പേടി കുറകയോ?
നാവു കൂടാത ജന്മമതാകയോ
നമുക്കിന്നി വിനാശമില്ലായയോ?”

കഷ്ടം കഷ്ടം നിരൂപണംകൂടാതെ
 ചുട്ടുതിന്നുന്നു ജന്മം പഴുതെ നാം.
 എത്ര കാലം പ്രയാസപ്പെട്ടിക്കാല-
 മത്ര വന്നുപിറന്നു സുകൃതത്താൽ?
 എത്ര ജന്മം ജലത്തിൽക്കഴിഞ്ഞിതു-
 മെത്ര ജന്മം മരങ്ങളായ്നിന്നതും?
 എത്ര ജന്മം മൃഗങ്ങൾ പശുക്കളായ്
 മർത്യജന്മത്തിൻ മുൻപേ കഴിഞ്ഞതും?
 എത്രയും പണിപ്പെട്ടിന്നു മാതാവിൻ
 ഗർഭപാത്രത്തിൽ വീണിതറിഞ്ഞാലും.

പത്തു മാസം വയറ്റിൽക്കഴിഞ്ഞുപോയ്
 പത്തുപന്തിരാണ്ടുണ്ണിയായും പോയി.
 തന്നെത്താനഭിമാനിച്ചു പിന്നേടം
 തന്നെത്താനറിയാതെ കഴിയുന്നു.

ഇത്ര കാലമിരിക്കുമിനിയെന്നും
 സത്യമോ നമുക്കേതുമൊന്നില്ലല്ലോ.
 നീർപ്പോളപോലെയുള്ളൊരു ദേഹത്തിൽ
 വീർപ്പുമാത്രമുണ്ടിങ്ങനെ കാണുന്നു.
 ഓർത്തിരിയാതെ പാടുപെടുനേരം
 നേർത്തുപോകുമതെന്നേ പറയാവൂ.
 അത്രമാത്രമിരിക്കുന്ന നേരത്തു
 കീർത്തിച്ചിടുന്നതില്ല തിരുനാമം.
 സ്ഥാനമാനങ്ങൾ ചൊല്ലിക്കാലഹിച്ചു
 നാണംകെട്ടു നടക്കുന്നതു ചിലർ;
 മദമത്സരം ചിന്തിച്ചു ചിന്തിച്ചു
 മതികെട്ടു നടക്കുന്നതു ചിലർ;
 ചഞ്ചലാക്ഷിമാർവിടുകളിൽപ്പുക്കു
 കഞ്ചിരാമനായാടുന്നതു ചിലർ;
 കോലകങ്ങളിൽ സേവകരായിട്ടു
 കോലംതുളളി ഞെളിയുന്നതു ചിലർ;
 ശാന്തിചെയ്തു പുലരുവാനായിട്ടു
 സന്ധ്യയോളം നടക്കുന്നതു ചിലർ;
 അമ്മയ്ക്കും പുനരച്ഛനും ഭാര്യയ്ക്കും
 ഉമ്മാൻപോലും കൊടുക്കുന്നില്ല ചിലർ;
 അഗ്നിസാക്ഷിണിയാതൊരു ഭാര്യയെ
 സ്വപ്നത്തിൽപ്പോലും കാണുന്നില്ല ചിലർ;
 സത്തുക്കൾ കണ്ടു ശിക്ഷിച്ചു ചൊല്ലുമ്പോൾ
 ശത്രുവെപ്പോലെ ക്രൂര്യിക്കുന്നു ചിലർ;

വന്ദിതന്മാരെക്കാണുന്നനേരത്തു
 നിന്ദിച്ചത്രേ പറയുന്നിതു ചിലർ;
 കാൺക നമ്മുടെ സമ്മതം കൊണ്ടത്രേ
 വിശ്വമീവണ്ണം നിലവെന്നും ചിലർ;
 ബ്രാഹ്മണ്യംകൊണ്ടു കന്തിച്ചു കന്തിച്ചു
 ബ്രഹ്മാവുമെനിക്കൊവ്വായെന്നും ചിലർ;
 അർത്ഥശൂന്യ വിരുതുവിളിപ്പിപ്പാൻ
 അഗ്നിഹോത്രാദി ചെയ്യുന്നിതു ചിലർ;
 ... ..
 വിദ്യകൊണ്ടറിഞ്ഞേതറിയാതേ
 വിദ്യാനെന്തെ നടിക്കുന്നിതു ചിലർ,
 കുംകമത്തിന്റെ വാസമറിയാതെ
 കുംകമം ചുമക്കുംപോലെ ഗർഭഭം.
 കൃഷ്ണ! കൃഷ്ണ! നിരൂപിച്ചുകാണുമ്പോൾ
 തൃഷ്ണകൊണ്ടേ ഭ്രമിക്കുന്നിതൊക്കയും.
 എണ്ണിയെണ്ണിക്കുറുകുന്നിതായുസ്സും
 മണ്ടിമണ്ടിക്കരേറുന്ന മോഹവും

ഈ വിഷയത്തെ അധികരിച്ച് ഇത്രമാത്രം സർവാംഗസുന്ദരമായ ഒരു കാവ്യം ഭാഷയിൽ മറ്റാരും നിർമ്മിച്ചിട്ടില്ല.

സുപ്രസിദ്ധമായ സുഭദ്രാഹരണം പാന പൂന്താനത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്നു പറയുന്നതു നിർമ്മൂലമാണ്. അതു കഞ്ചൻനമ്പിയാരുടെ കാലത്തിനു പിന്നീടുണ്ടായ ഒരു കാവ്യമാണെന്നുള്ളതിന് അതിൽത്തന്നെ പല തെളിവുകളുമുണ്ട് “പോയനായരെക്കണ്ടില ഞാനെടാ, ഞായവും നേരുമില്ലാത്ത കശുലൻ” എന്നും മറ്റും അതിൽ കഞ്ചനെ അനുകരിച്ചുള്ള സമുദായചിത്രണം കാണുന്നു. ഈ പാനയെപ്പറ്റി യഥാവസരം നിരൂപണം ചെയ്യുന്നതാണ്.

സ്തോത്രങ്ങൾ

പൂന്താനത്തിന്റെ ഭാഷാസ്തോത്രങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നതിനുള്ള അവസരം ഇവിടെ സന്നിഹിതമായിരിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള കൃതികളെസ്സംബന്ധിച്ചു ചിലതെല്ലാം ഹരിനാമകീർത്തനത്തിന്റെ നിരൂപണത്തിനു പീഠികയായി ഞാൻ ഉപന്യസിച്ചിട്ടുള്ളതു വായനക്കാർ ഓർമ്മിക്കുമല്ലോ. ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനംവരെയുള്ള സ്തോത്രങ്ങളിൽ ഏതാനും ചിലതു മാത്രമേ നമുക്കു കിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. എടുമുതലുള്ള ശതകങ്ങളിൽ വിരചിതങ്ങളായവ ഒട്ടുവളരെ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭാഷാസാഹിത്യത്തിലെ ഒരു ഗണനീയമായ വിഭാഗമാണ് സ്തോത്രം, അതിമനോഹരങ്ങളായ കീർത്തനങ്ങൾ മുതൽ അത്യന്തം ശൃഷ്ടങ്ങളായവവരെ ഉച്ചാവചങ്ങളായ പല ചെറിയ കൃതികളും ഈ വിഭാഗത്തിൽ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും ദേവതാവിഷയകമായ രതിഭാവം പ്രായേണ ഏതു കീർത്തനത്തിലും ഏറെക്കുറെ സ്മരിക്കുന്നതായിക്കാണാം. ഹിന്ദുസമുദായത്തെ ഭക്തിപരവും സദാചാര പ്രവണവുമാക്കുന്നതിന് ഇവ അ

ക്കാലത്ത് ഏറ്റവും പ്രയോജനകരമായിരുന്നു. എട്ടാം ശതകത്തിൽ നിർമ്മിതങ്ങളാണെന്നു വിചാരിക്കാവുന്ന ചില ലളിതകോമളങ്ങളായ കീർത്തനങ്ങൾക്ക് ഇന്നും ജനങ്ങളുടെയിടയിലുള്ള പ്രചാരത്തിനു പറയത്തക്ക കുറവൊന്നും വന്നിട്ടില്ല.

“അഞ്ജനശ്രീചോരാചാര്യർത്തേ കൃഷ്ണ
അഞ്ജലി കൃഷ്ണി വണങ്ങീടുനേൻ.
ആനന്ദാലങ്കാര വാസുദേവ കൃഷ്ണ
ആതകമെല്ലാമകറ്റീടേണം.
ഇന്ദിരാകാന്ത ജഗന്നിവാസാ കൃഷ്ണ
ഇന്നെന്റെ മുൻപിൽ വിളങ്ങീടേണം.
ഈരേഴുകിന്നമേകനാഥാ കൃഷ്ണ
ഈരഞ്ചു ദിക്കും നിറഞ്ഞ മുർത്തേ”

എന്നും,

“കണ്ണനാമുണ്ണിയെക്കാണമാറാകണം,
കാർമ്മേലവർണ്ണനെക്കാണമാറാകണം,
കിങ്കിണിനാദങ്ങൾ കേൾക്കമാറാകണം,
കീർത്തനം ചൊല്ലിപ്പുകഴ്ചമാറാകണം”

എന്നും,

“അംബുജായതലോചന കോമള
കംബുകന്ധര കാരുണ്യവാരീധേ!
കല്മഷാപഹം നിൻപാദപങ്കജം
ചെമ്മേ തോന്നമാറാകണം ഗോവിന്ദ.
ആഴിതന്നിൽ മുഴുകിയ വേദത്തെ
മീളുവാനൊരു മത്സ്യമായ്ചെന്നാടൻ
ഏഴു സാഗരം ചൂഴ്ന്നു നിന്നിടുന്ന
വേഷമൻപോടു കാണണം ഗോവിന്ദ.
ഇച്ചയോടെ സുരാസുരസഞ്ചയം
സ്വച്ഛവാരീധിതോയം കലക്കുമ്പോൾ
കച്ചപാകൃതി കൈക്കൊണ്ടു മിന്നിന
വിശ്വവ്യാപിയെക്കാണണം ഗോവിന്ദ.”

എന്നും,

“പച്ചക്കല്ലൊത്ത തിരുമേനിയും നിന്റെ
പിച്ചക്കളികളും കാണമാറാകണം.
പാലാഴിമങ്കരൻ കൊങ്ക പുണരുന്ന
കോലമെന്നുള്ളത്തിൽക്കാണമാറാകണം.
പിച്ചകമാലയും താലിയും കിങ്കിണി-
യൊച്ചപ്പുണ്ടെന്നുമേ കേൾക്കമാറാകണം.

പീലിക്കാർക്കുനലും ചാത്തുതൊടുകുറി
ബാലസ്വഭാവവും കാണമാറാകണം”

എന്നും,

“നരകവൈരിയാമരവിനാക്ഷന്റെ
ചെറിയ നാളത്തെക്കളികളും
തിരുമെയ്ശോഭയും കരുതിക്കൂപ്പുന്നേ-
നടുത്തു വാ കൃഷ്ണാ കണി കാണാൻ.
കണികാണുന്നേരം കമലനേത്രന്റെ
നിറമെഴും മഞ്ഞത്തുകിൽ ചാർത്തി
കനകക്കിങ്ങിണി വളകൾ മോതിര-
മണിഞ്ഞു കാണേണം ഭഗവാനേ!
മലർമാതിൻകാന്ത, വസുദേവാത്മജ,
പുലർകാലേ പാടിക്കഴലുതി
ചെലുചെലുനെന്നു കിലുങ്ങും കാഞ്ചന-
ച്ചിലമ്പിട്ടോടിവാ കണികാണാൻ.
ശിശുക്കളായുള്ള സഖിമാരും താനും
പശുക്കളെ മേച്ചു നടക്കുമ്പോൾ
വീശക്കുമ്പോൾ വെണ്ണ കവർന്നുണ്ണുമുണ്ണി
വശത്തു വാ കൃഷ്ണാ കണികാണാൻ”

(ശ്രീകൃഷ്ണസ്തുതി)

എന്നും,

“സരസിജനയനേ പരിമളഗാത്രി
സുരജനവന്ദ്യേ ചാരുപ്രസന്നേ
കരുണാപൂരതരംഗമതായൊരു
മാതംഗീ ജയ ഭഗവതി ജയജയ”

(സരസ്വതീകീർത്തനം)

എന്നും,

“അമ്പോടു മീനായി വേദങ്ങൾ മീണ്ടിടും-
മംബുജനാഭനൈക്കൈതൊഴുന്നേൻ.
ആമയായ് മന്ദരം താങ്ങിനിന്നിടുന്ന
താമരക്കണ്ണനൈക്കൈതൊഴുന്നേൻ.
ഇക്ഷിതിയെപ്പുണ്ടു പന്നിയായ് വീണ്ടിടും
ലക്ഷ്മീവര നാഥ കൈതൊഴുന്നേൻ”

(ദശാവതാരകീർത്തനം)

എന്നും,

“അജ്ഞാനമുള്ളവയൊക്കെക്കളയണം;
 വിജ്ഞാനമെന്നുള്ളിൽ വർദ്ധിക്കേണം;
 ആജ്ഞാപിച്ചിടേണം നല്ല വഴിക്കെന്നെ
 നിത്യം ഗുരുനാഥാ കമ്പിടുന്നേൻ.
 ആനന്ദം നല്ലന്ന പാദരേണുകളാൽ
 മാനസമായൊരു ദർപ്പണത്തിൽ
 മാലിന്യം പോക്കിട്ടു നന്മ വരുത്തേണം
 നിത്യം ഗുരുനാഥാ കമ്പിടുന്നേൻ

(ഗുരുസ്തുതി)

എന്നും

“നരനായിങ്ങനെ ജനിച്ച ഭൂമിയിൽ
 നരകവാരിധി നടുവിൽ ഞാനു;
 നരകത്തിങ്കേന്നു കരകേറ്റിടേണം
 തിരുവൈയ്ക്കും വാഴും ശിവ ശംഭോ!
 മരണകാലത്തെബുദ്ധ്യയെച്ചിന്തിച്ചാൽ
 മതിമറന്നുപോം മനമെല്ലാം;
 മനതാരിൽ വന്നു വിളയാടിടേണം
 തിരുവൈയ്ക്കും വാഴും ശിവശംഭോ”

(പഞ്ചാക്ഷരകീർത്തനം)

എന്നും മറ്റുമുള്ള സ്തോത്രരത്നങ്ങളുടെ ഉച്ചാരണത്താൽ ഉഷഃകാലം മുഖരിതമാക്കുന്ന ഗൃഹങ്ങൾ ഇന്നും ഉൾനാടുകളിലെങ്കിലും അങ്ങിങ്ങു് ആസ്തികന്മാർക്കു് ആനന്ദം നല്കിക്കൊണ്ടു പരിലസിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള പരാമാർത്ഥം അവയുടെ ചിരജീവിത്വത്തിനു വിനിഗമകമാകുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള കൃതികളിൽ പ്രഥമഗണനിയങ്ങളാണ് പുന്താനത്തിന്റെ പുള്ളകോൽഗമകാരികളായ കീർത്തനങ്ങൾ.

ഘനസംഘം

‘ഘനസംഘം’ എന്ന പദം കൊണ്ടു് പ്രസ്തുത സ്തോത്രം ആരംഭിക്കുന്നതിനാലാണ് അതിനു് ഈ പേർ വന്നതു്. ഇതു തിരുമാന്ധാംകന്നിൽ ഭഗവതിയെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു കേശാദിപാദവർണ്ണനമാണെന്നു മുൻപുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ കൃതിയിൽനിന്നു ചില വരികൾ താഴെ എടുത്തു ചേർത്തുകൊള്ളുന്നു:

“ഘനസംഘമിടയുന്ന തരുകാന്തി തൊഴുന്നേ-
 നണിതിങ്കൾക്കല ചൂടും പുരിചിടതൊഴുന്നേൻ.
 ദുഷ്ടരാമസുരരേദുഹിക്കും തീ ജ്വലിക്കും
 പടുതരം മിഴി മൂന്നും നിടിലവും തൊഴുന്നേൻ.
 വിലസുമക്കുറച്ചില്ലിയുഗളം കൈതൊഴുന്നേൻ.
 മുഖമായ്ക്കണിവോടേ മറിഞ്ഞുവന്നനിശം

ഭക്തരിൽപ്പുതിക്കുന്ന കടക്കണ്ണു തൊഴുന്നേൻ.
ചെന്തൊണ്ടിപ്പുഴംവെനോരധരം കൈതൊഴുന്നേൻ;
ചന്തമോടണിനാവുമിത ഞാൻ കൈതൊഴുന്നേൻ.

... ..

സുരവൃന്ദകിരീടാളീമണിനീരാജിതമായോ-
രരവിന്ദരചി വെല്ലുമടിയിണ തൊഴുന്നേൻ.
കടകം തോൾവള കാഞ്ചി ചിലമ്പേവം തുടങ്ങി-
യുടലിലങ്ങണിഞ്ഞുള്ളാഭരണങ്ങൾ തൊഴുന്നേൻ.
ഇക്കണ്ട ഭവനം കാത്തൊഴും നാഥേ! തൊഴുന്നേൻ.
ചൊല്ലൊണ്ട തിരുമാന്ധാംകന്നിലമ്മേ! തൊഴുന്നേൻ.”

ഈ കീർത്തനത്തിൽ പുന്താനത്തിന്റെ കൃതികൾക്കുള്ള സഹജമായ മാധുര്യം സമഗ്രമായി സ്പരിക്കുന്നില്ലെന്നു പറയേണ്ടതുണ്ട്.

മറ്റു കീർത്തനങ്ങൾ

ചില കീർത്തനങ്ങളിൽ നിന്നു ചില വരികൾ ഉദ്ധരിക്കുവാൻ മാത്രമേ സ്ഥലം അനുവദിക്കുന്നുള്ളൂ. പ്രായേണ എല്ലാ കീർത്തനങ്ങളും ശ്രീകൃഷ്ണപരങ്ങളും ഭക്തിരസപ്രധാനങ്ങളുമാകുന്നു.

ആനന്ദവൃത്തം

“ആന്മാടിതന്നിലൊരുണ്ണിയുണ്ടങ്ങനെ;
ഉണ്ണിക്കൊരുണ്ണിക്കഴലുമുണ്ടങ്ങനെ;
ഉണ്ണിക്കുപേരുണ്ണിക്കൃഷ്ണനെനങ്ങനെ;
ഉണ്ണിവയറ്റത്തു ചേരുമുണ്ടങ്ങനെ;
ഉണ്ണിക്കൈ രണ്ടിലും വെണ്ണയുണ്ടങ്ങനെ;
ഉണ്ണിക്കാൽകൊണ്ടൊരു നൃത്തമുണ്ടങ്ങനെ;
ഉണ്ണിത്തളകൾ ചിലമ്പുമുണ്ടങ്ങനെ;
ഉണ്ണിക്കാൽ രണ്ടും തുടുതുടയങ്ങനെ;
ഉണ്ണിയരയിലെക്കിങ്ങിണിയങ്ങനെ;
ചങ്ങാതിയായിട്ടൊരേട്ടുണ്ടങ്ങനെ:

... ..

സൂത്രങ്ങൾ ചോടു പിഴയാതെയങ്ങനെ;
നേത്രങ്ങൾകൊണ്ടുള്ളടിനയമങ്ങനെ;
കണ്ണിന്നു കൗതുകം തോന്നുമാറങ്ങനെ;
കണ്ണന്റെ പൂമെയുടയിടയങ്ങനെ;
തിരതിത്തയെന്നുള്ള നൃത്തങ്ങളങ്ങനെ;
തൃക്കാൽചിലമ്പൊലിയൊച്ചപൂണ്ടങ്ങനെ;
മത്തപ്പുവാട തൈറിവിറച്ചങ്ങനെ;

കീഴ്കിലയെന്നരത്താണങ്ങളങ്ങനെ;
 മുത്തണിമാലകളാടുമാറങ്ങനെ;
 തൃക്കൈകൾ രണ്ടുമടിനയിച്ചങ്ങനെ;
 ഓമൽത്തിരുമെയ്യുലയുമാറങ്ങനെ;
 കണ്ഡലമാടും കവിൾത്തടമങ്ങനെ;
 ഇമധുവോലുന്ന വായ്ത്താളമങ്ങനെ;
 ഇവിയർപ്പേറ്റോരു നാസികയങ്ങനെ;
 മാണിക്കക്കണ്ണ മഴറ്റിക്കൊണ്ടങ്ങനെ;
 മുത്തുകുലകളുതിരുമാറങ്ങനെ;
 പീലിത്തിരുമുടി കെട്ടഴിഞ്ഞങ്ങനെ;
 പിച്ചകത്തുമലർ ഇകുമാറങ്ങനെ;
 ദേവീകൾ ഇകുന്ന പൂമഴയങ്ങനെ;
 ദേവകൾ താക്കം പെരുമ്പറയങ്ങനെ;
 ... ..
 ലോകങ്ങളൊക്കെ മറക്കുമാറങ്ങനെ;
 ലോകൈകനാഥന്റെ ഗീതങ്ങളങ്ങനെ;
 ചീൽപ്പുരുഷന്റെ വിലാസങ്ങളങ്ങനെ;
 പൊന്മേനിയേറ്റം തെളിയുമാറങ്ങനെ;
 ആനന്ദനൃത്തം ജയിക്കുമാറങ്ങനെ;
 വാമപുരേശ്വരൻ വാഴ്ചയെന്നങ്ങനെ;
 തൽസ്വരൂപം മമ തോന്നാമാറങ്ങനെ;
 തൽപാദയുഗം നമസ്കരിച്ചിടീനേൻ.”

ഹരിസ്തോത്രം

ഈ സ്തോത്രത്തിനു നൂറ്റെട്ടു ഹരിയെന്നും പേരുണ്ട്. നൂറ്റെട്ടു ഈരടികളിൽ ഭാഗവതം ദശ മസ്കന്ധത്തിലെ കഥ മുഴുവൻ ഇതിൽ സംഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു.

“ചേറു പുരണ്ടു ചെറിയോരു പൈതലാ-
 യാമ്പാടിതന്നിൽ വളർന്നവനേ ഹരി;
 ആമ്പാടിതന്നിൽ വളരുന്ന കാലത്തൊ-
 രമ്മപ്പിശാചിനെക്കൊന്നവനേ ഹരി;
 കാറ്റായി വന്നോരു മാറ്റാനെയും മറ്റും
 ചാടായവനെയുമുണ്ണുമേ ഹരി;
 ഗർഗ്ഗമുനി വന്നു പേരിട്ടനന്തര-
 മഗ്രജനോടുമായ് വാണവനേ ഹരി;
 അമ്മയിരുന്നു തയിർകടഞ്ഞിടുമ്പോ-
 ളുമ്മിഞ്ഞ കണ്ടു കൊതിച്ചവനേ ഹരി;
 തിണ്ണം തയിർപ്പാത്രം പൊട്ടിച്ചവിടുന്നു
 വെണ്ണയുംകൊണ്ടോടിപ്പോയവനേ ഹരി;

പാഴുരലേറിയിരുന്നുകൊണ്ടാവോള-
മുഴത്തിൽ വെണ്ണ നകർന്നവനേ ഹരി”

എന്നിങ്ങനെ ആ സ്തോത്രം പുരോഗമനം ചെയ്യുന്നു.

ഈ കീർത്തനത്തെ അനുകരിച്ച് അക്കാലത്തുതന്നെ അജ്ഞാതനാമാവായ മറ്റൊരു കവിയും ദശമകഥയെ ആസ്പദമാക്കി ഒരു ഹരിസ്തോത്രം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ നിന്നു ചില വരികൾ താഴെച്ചേർക്കുന്നു:-

“അംബുധിമകൾതൻ കൊങ്കയുഗം പൂ-
ണ്ടംബുധിയിൽക്കടികൊണ്ടവനേ ഹരി;
പന്നഗനായകതല്പാതന്മേ-
ലുന്നതിചേർന്നു കിടന്നവനേ ഹരി;
... ..
ദേവകലത്തിൻ വ്യസനം തീർപ്പാൻ
ദേവകിതൻവയർ പൂക്കവനേ ഹരി;
ആനകുറ്റുണ്ടിതാൻകാണമ്മാ-
റാനന്ദന പിറന്നവനേ ഹരി;
നീലപയോധര നീലിമ കവരം
പേലവകാന്തി ധരിച്ചവനേ ഹരി;
കുചഭരമൊരുമിച്ചഴകൊടു കെട്ടി-
ക്കനകകിരീടം ചേർത്തവനേ ഹരി;
അളികൾ വണങ്ങിന്റേളകം ചേർന്നെഴു-
മളികംകൊണ്ടു നിറന്നവനേ ഹരി;
ചില്ലിചലനംകൊണ്ടേ മൂപ്പാ-
രഴകൊടു കാത്തുമഴിപ്പവനേ ഹരി;
... ..
ശുദ്ധപരാത്മകബോധം തെളിവോ-
ടുദ്ധവരോടറിയിച്ചവനേ ഹരി;
അൻപൊടു മുന്നെപ്പോലേതന്നേ-
യംബുധിമധ്യം പൂക്കവനേ ഹരി;
നിർമ്മലനേ ഹരി നിശ്ചലനേ ഹരി;
നിർഗുണനേ ഹരി നിഷ്പുണ്ണനേ ഹരി!
നിഷ്ഠിയനേ ഹരി നിർജ്ജരനേ ഹരി;
നിസ്സതനേ ഹരി നിരുപമനേ ഹരി.”

ഇതിൽ കൃഷ്ണഗാഥയിലെ മധുരമായ ‘മരപൊരുളായി മരഞ്ഞവനേ ഹരി’ എന്ന സ്തോത്രത്തിന്റെ അനുനാദമാണ് നാം കേൾക്കുന്നത്.

ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രം

“ചാഞ്ചാടും പൈതൽ കളിച്ചിടും-നല്ല
പുഞ്ചായലാടുമാറാടിടും. (കൃഷ്ണ)

കണ്ടുമലരൊടു നേരിടും-തിരു-
ക്കണ്ണമഴറ്റിക്കൊണ്ടാടിടും. (കൃഷ്ണ)

ഓമൽക്കഴുത്തിൽപ്പുലിനഖം-തങ്ക-
മോതിരം കെട്ടിക്കൊണ്ടാടിടും. (കൃഷ്ണ)

പൊന്മയകിങ്ങിണിയൊച്ചയ്യും-അയ്യോ
പൊങ്ങുമാറുണ്ണി നിന്നാടിടും. (കൃഷ്ണ)

മിന്നിടും പൊന്നിൻ തള കിലു-കിലു-
മെന്നുമാറുണ്ണി നിന്നാടിടും. (കൃഷ്ണ)

ഈവണ്ണം വാഴുന്നോർക്കെല്ലാം-മുമ്പിൽ
തൂക്കാലും വച്ചുകൊണ്ടാടിടും. (കൃഷ്ണ)

കാണാകേണം സ്തോത്രം

ഇതു ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പറ്റിയുള്ള അതിഹ്രസ്വമായ മറ്റൊരു കേശാദിപാദവർണ്ണനമാണ്.

“പച്ചക്കല്ലിൻപ്രഭകളെ വെല്ലും തിരുമെയ്മുഴുവൻ കാണാകേണം
അരുണദിവാകരകോടിസമാനം കനകകിരീടം കാണാകേണം
പരിമളമിയലും പുരികഴൽപേരാമിരുശ്മുകിൽനീകരം കാണാകേണം
ചടുലതരാളകരാജിതമായൊരു നിടിലതടം മമ കാണാകേണം
മംഗലഭംഗി കലർന്നു നിറനൊന്ത കുങ്കുമതിലകം കാണാകേണം
മല്ലീശരകലവില്ലിനെ വെല്ലും ചില്ലീലതനെനി കാണാകേണം
കൈക്കൊണ്ടിടും കരുണാഭോഗം തൃക്കണ്ണം മമ കാണാകേണം
തിലപ്പുഷ്പശ്രീ തിറ നല്ലിടും വിലസനാസിക കാണാകേണം
മികവും ശോഭാപൂർത്തി കലർന്നൊരു മകരക്കഴയിണ കാണാകേണം
മരതകവിരചിതദർപ്പണദർപ്പം കവരും കവിളിണ കാണാകേണം
... ..
നാരായണ ജയ! താവകമണിമെയ്മനസി സദാ മമ കാണാകേണം
സാക്ഷാലുള്ളൊരു വൈഷ്ണവരൂപം സൂക്ഷ്മതന്നേ കാണാകേണം”

‘കാണേണമേ’ സ്തോത്രം

ഈ സ്തോത്രത്തിൽ കേശാദിപാദവും പാദാദികേശവും ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. തൃച്ചെമ്മരത്തു കൃഷ്ണനെപ്പറ്റിയാണ് ഇതു രചിച്ചത്.

“എന്നുണ്ണിക്കൃഷ്ണനെക്കണ്ണിലാമ്മാറു ഞാൻ
കാണുന്നനാളിലിവണ്ണം കാണേണമേ.
പിച്ചകം മുല്ല ചേമന്തിക ചെമ്പകം
തെച്ചി മന്താരവും ചൂടിക്കാണേണമേ.
കൂരിരുൾപ്പെരുതലോടൊത്തു മേവീടിന
നേരിയോരക്കുരുളൊത്തു കാണേണമേ.
പഞ്ചമിച്ചന്ദ്രനോടൊത്ത നെറ്റിത്തടം
ചഞ്ചലം വേർപെടുത്തിട്ടു കാണേണമേ.
ആക്കുമേറ്റം കുറിയും തിലകങ്ങളും
നോക്കുമനേരമനേരം കാണേണമേ.
മന്ഥൻവില്ലിന്നു തഞ്ച നിർമ്മിച്ചെഴും
നിർമ്മലമാം കുറുചില്ലി കാണേണമേ.

... ..

എത്രനാളുണ്ടു പാർക്കുന്നു കണ്ടിടുവാ-
നിത്തുണതെല്ലൊളം കണ്ടതില്ലേതുമേ.
ദുഷണം പാരമുണ്ടായ്വരും കേശവ!
കേഴുമാറെന്നെ നീയാക്കൊലായെന്നുമേ.
ചെറു നാളേ മറന്നീടിനേനമ്മയും
ചുറ്റുമാരോടുമൊട്ടേറെ വേണ്ടീലതും
കുച്ചതൊപ്പാരവും കത്തികണ്ണാടിയും
പത്തിരും മുത്തുകൈക്കോപ്പു കൈക്കാണവും
ചേർത്ത പത്തായവും മഞ്ചലും ചെല്ലവും
കുറുതൊമ്മോടു നല്ലില്ലവും വെല്ലവും
വിത്തു നല്ലോടു നല്ലാളടിയാരിലും
പുത്രരിലും മുഴുത്തിടീനോരാശയും
വല്ല നല്ലാരോടുമുള്ള സാരസ്യവും
നല്ല പാട്ടും കളി ചിത്തരാഗങ്ങളും
അണ്ണനും തമ്പിയും മാതുലന്മാരിലും
പിന്നെയിച്ചൊന്നതിൽച്ചേർന്നീല മാനസം.

... ..

മറ്റേതുമേ ചെറു വേണ്ടീലപോലിനി-
ക്കറ്റം പിഴയ്പാൻ തുടങ്ങുന്ന കാലത്തു
കേശിക്കായ്വരേണമേ കർണ്ണത്തിൽ നിന്നുടെ
തൃക്കാൽച്ചിലമ്പൊലി തൃച്ചെമ്മരം വാഴു-
മെന്നുണ്ണിക്കൃഷ്ണ! നമസ്തേ നമോസ്തു തേ!
എന്നുണ്ണിക്കൃഷ്ണ! നമസ്തേ നമോസ്തു തേ!”

ജയകൃഷ്ണസ്തോത്രം

“കണ്ണന്റെകളിയുണ്ടു കളവുണ്ടു കനിവുണ്ടു;
 ഉണ്ണികൾ പലതുണ്ടു, ജയ കൃഷ്ണ ശരണമേ.
 കാൽചിലമ്പൊലിയുണ്ടു, കളകളച്ചിരിയുണ്ടു;
 കാച്ചുപാൽക്കൊതിയുണ്ടു, ജയ കൃഷ്ണ ശരണമേ.
 കിങ്ങിണി കിലുങ്ങുന്നു, തിരുമേനി തെളിയുന്നു;
 അംഗജൻ മയങ്ങുന്നു, ജയ കൃഷ്ണ ശരണമേ.
 കീർത്തികൾ പുകഴുന്നു, കീഴ്മേലൊന്നിളകുന്നു;
 കിന്നരന്മാർ നിറയുന്നു, ജയ കൃഷ്ണ ശരണമേ.
 കണ്ഡലം കലുങ്ങുന്നു, കനചില്ലി കലയുന്നു;
 കുംകമം കുമറുന്നു, ജയ കൃഷ്ണ ശരണമേ.
 കൂട്ടമിട്ടു കളിക്കുന്നു, കതംകൊണ്ടു വിളിക്കുന്നു;
 കൂത്താട്ടം തുടങ്ങുന്നു, ജയ കൃഷ്ണ ശരണമേ.”

എന്നിങ്ങനെ ക മുതൽ കഃ വരെയുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ ഈരടികളുടെ ആദ്യത്തിൽ ചേർത്തു നിബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളതാണ് ഈ കൃതി.

‘ദൈവമേ’സ്തോത്രം

ഇതിന്റെ ഈരടികളിൽ അ മുതൽ ഔ വരെയുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ അനുക്രമമായി ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു:

“അടിയങ്ങളിതാ വിടകൊള്ളുന്നതേ;
 ആകാശംപോലെ നിറഞ്ഞ ദൈവമേ,
 ഇന്ദുശേഖരൻ തൊഴുത ദൈവമേ,
 ഈരേഴുലോകമുടയ ദൈവമേ!
 ... ..
 അടിമലരൊടു ചേർക്ക ദൈവമേ,
 വാമഗേഹേശ മുകുന്ദ ഗോവിന്ദ.
 അടിയങ്ങളിതാ വിടകൊള്ളുന്നതേ.”

രണ്ടു ദശാവതാരസ്തോത്രങ്ങൾ

ഇവയിൽ ആദ്യത്തേതു കീർത്തിമംഗലത്തു കൃഷ്ണനെപ്പറ്റിയാണ്. കീർത്തിമംഗലം എവിടെയാണെന്നറിയുന്നില്ല. മറ്റേ സ്തോത്രത്തിൽ സ്ഥലനിർദ്ദേശമില്ല.

“ഗോവിന്ദാ ഹരിഗോവിന്ദാ യമരാജഭീതി വരുന്നനാൾ
 പാഹി മാമുരഗേശതല്പശയാന നീ ഹരിഗോവിന്ദ.
 മല്ലുവാർമുലയുണ്ടു പുതനതന്നെ മന്നിലുലച്ചു
 മല്ലുരൈക്കാലചെയ്തു ബാലരും നീയല്ലോ ഹരിഗോവിന്ദ.

... ..

മീനകേതനവീരചാരുപിതാവുമാദരവോടു പോയ്
മീനതായ്മര വീണ്ടു നാഥനും നീയല്ലോ ഹരിഗോവിന്ദ.
മുപ്പുരം പൊരിചെയ്തു ബാണവുമതുളതം തിരയാഴിയിൽ
ചൊല്ലെറ്റും മല താങ്ങുമാമയ്യും നീയല്ലോ ഹരിഗോവിന്ദ.
മൂർത്തിമൂവരിലൊന്നമത്രിദശാരിതന്നടൽ തേറ്റയാൽ
മൂർന്നു ഭൂമിയെ വീണ്ടു പന്നിയും നീയല്ലോ ഹരിഗോവിന്ദ.”

കൃഷ്ണ രാമ മുകുന്ദ മുരാനക!
വിശ്വരൂപ ധരാധരനേ ജയ.
വൃഷ്ണിപ്പംഗവ മംഗലരൂപനേ!
ജിഷ്ണുസേവ്യനേ മുക്തിദനേ ജയ.
പണ്ടു വേദങ്ങൾ നാലിനേയും കടു-
കൊണ്ടുപോയുള്ള നാളൊരു മത്സ്യമായ്
കണ്ടു ചെന്നവ വീണ്ടുകൊണ്ടണ്ണലെ-
ക്കാണന്നു പുനരെന്നൊരു നാളിൽ ഞാൻ?

... ..

പോത്തുമേരി വന്നതകടുതന്മാ-
രാർത്തടിച്ചു പിടിച്ചങ്ങിഴയ്ക്കുമ്പോൾ
പേർത്തു മാനസേ കാർമുകിൽ വർണ്ണരെ-
ക്കാണന്നു പുനരെന്നൊരു നാളിൽ ഞാൻ?”
ഇപ്പിറപ്പിലുമെപ്പിറപ്പികല്പ-
മിപ്പദാംബുജമപ്പേരുമെന്നുള്ളിൽ
ഇപ്പടിയെന്നരപ്പതിന്നാന്നവാൻ
കാണന്നു പുനരെന്നൊരു നാളിൽ ഞാൻ”

മുകുന്ദസ്തോത്രം

“കണ്ണാ കടൽവർണ്ണാ കനിവേറും മുകിൽവർണ്ണാ
കല്മഷമകല്വാൻ വഴി നല്ലിടു മുകുന്ദ;
കാർമേലവും കായാമ്പും പോയ്നാണീടുന്ന പൂമെയ്
കാണേണമതിനായിത കൂപ്പുന്നു മുകുന്ദ!

... ..

വാമാലയവാസാ! തവ നാമാമൃതമിനിയും
പ്രേമാതുരഹൃദയേ വരമരുളീടു മുകുന്ദ!”

മൂലതത്ത്വം

“ദുഃഖമെടുക്കുന്ന തന്വുരാനേ കൃഷ്ണ; തൃക്കഴൽ ഞാനിതാ കവിടുന്നേൻ
ദുഃഖമെടുത്തതിനെനേ മൂലം കൃഷ്ണ! ദുഃഖമെടുത്തതു ജന്മമൂലം
ജന്മമെടുത്തതിനെനേ മൂലം കൃഷ്ണ! ജന്മമെടുത്തതു കർമ്മമൂലം

കർമ്മമെടുത്തതിനെന്തേ മൂലം കൃഷ്ണ! കർമ്മമെടുത്തതു രാഗമൂലം
 രാഗമെടുത്തതിനെന്തേ മൂലം കൃഷ്ണ! രാഗമെടുത്തതു മാനമൂലം
 മാനമെടുത്തതിനെന്തേ മൂലം കൃഷ്ണ! തന്നെ നിനയായ്ക്കു മാനമൂലം
 തന്നെ നിനയായ് വാനെന്തേ മൂലം കൃഷ്ണ! അജ്ഞാനമൊന്നവിവേകമൂലം.
 ... ..
 സജ്ജനസംഗതിക്കെന്തേ മൂലം കൃഷ്ണ! വാമപുരേശനെസ്സേവ ചെയ്തു
 വാമഗേഹാധിപ വാസുദേവ കൃഷ്ണ! ബാലഗോപാലക പാലയ മാം.”

ഇനി ചില വേദാന്തപരങ്ങളായ ഗാനങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കാം. അവയിൽ പലതും തമിഴിലാണ് രചിച്ചു കാണുന്നത്. പൂന്താനത്തിന് തമിഴിലുള്ള വേദാന്തഗാനങ്ങളിൽ അവഗാഹവും ആ ഭാഷയിൽ സാമാന്യപരിചയവുമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു പ്രസ്തുതഗാനങ്ങൾ തെളിയിക്കുന്നു.

പരമാത്മബോധകീർത്തനം (തമിഴ്)

“വാസുദേവ വാസുദേവ വാസുദേവ വാസുദേവ!
 വാമപുരാധീശ ജഗന്നാഥ വിഭോ വാസുദേവ!
 ആദിയിലേ അദ്വിതീയമാനതൊരു ചിത്തിരുതു;
 യോഗമുള്ള യോഗികൾക്കു യോഗമറ്റു ചിത്തിരുതു. (വാസു)

വാദമുള്ള വാദികൾക്കു വാദമറ്റു ചിത്തിരുതു;
 അജ്ഞാനമുള്ള അജ്ഞാനികൾക്കു അജ്ഞാനമറ്റു ചിത്തിരുതു. (വാസു)

കർമ്മമുള്ള കർമ്മകൾക്കു കർമ്മമറ്റു ചിത്തിരുതു.
 മോഹമുള്ള മോഹികൾക്കു മോഹമറ്റു ചിത്തിരുതു. (വാസു)

... ..
 രജ്ജുവിലേ പന്നഗംപോൽ വിശ്വമെന്നോ ശാന്തിരക്ഷൾ
 ശൃകതിയിലേ രജതം പോൽ വിശ്വമെന്നോ ശാന്തിരക്ഷൾ
 ദർപ്പണത്തിൽ പ്രതിമുഖംപോൽ വിശ്വമെന്നോ ശാന്തിരക്ഷൾ
 അഭ്രവർണ്ണമെന്നപോലെ വിശ്വമെന്നോ ശാന്തിരക്ഷൾ.”

വാസുദേവകീർത്തനം (തമിഴ്)

“കൃഷ്ണ രാമ നാരായണ വാസുദേവ! സ്വാമീ!
 പത്മനാഭ ദാമോദര വാസുദേവ!
 ... ..
 മർത്യ്യരൂപമെടുത്തയ്യോ തളർത്തേനേ - സ്വാമീ!
 മത്സ്യവേഷം തരിഞ്ഞോനേ! വാസുദേവ!

നാമരൂപങ്കളെപ്പാർത്തു മകിഴ്നേനേ - സ്വാമി!
 കൂർമ്മരൂപം തരിഞ്ഞോനേ! വാസുദേവ!
 സാഗരത്തിൻനടുവിലേ മറിഞ്ഞേനേ - സ്വാമി!
 സുകരമായുദിഞ്ഞോനേ! വാസുദേവ!
 ദേഹമോഹമതിനാലേയുഴഞ്ഞേനേ - സ്വാമി!
 സിംഹരൂപം തരിഞ്ഞോനേ! വാസുദേവ!
 കാമനയാലാത്മതത്വം മറഞ്ഞേനേ - സ്വാമി!
 വാമനനായ്പിറഞ്ഞോനേ! വാസുദേവ!
 ... ..
 സർവ്വമുൻകൃപയാലേ വരവേണം - സ്വാമി!
 വാമപുരം വിളങ്കിടും വാസുദേവ!”

വേദാന്തകീർത്തനം (തമിഴ്)

“കണ്ണനണ്ണികളികളെപ്പാരും - രാമ രാമാ
 കണ്ണിനു കൈയുതുകും മറ്റു പോരും.
 കാണണമെന്നാശയാലേ പാരും - രാമ രാമാ
 കാണവും തോട്ടുമിനിപ്പോരും.
 ... ..
 വാമഗേഹനാഥനേ നീ പാരും-രാമ രാമാ
 കാമമാർഗ്ഗഭ്രമമെല്ലാം പോരും.”

മേൽ ഉദ്ധരിച്ച ഭാഷാകൃതികളിൽനിന്നു പുന്താനത്തിനു ഭാഷാസാഹിത്യകാരന്മാരുടെ ഇടയിലുള്ള സ്ഥാനമെന്തെന്നു വിശദമാകുന്നതാണ്. മേല്പുത്തൂരും പുന്താനവും സമകാലികന്മാരും സുഹൃത്തുക്കളുമായിരുന്നു എന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. മേല്പുത്തൂർ ആകാശത്തിൽ വളരെ ഉയരത്തിൽ പറക്കുന്ന ഒരു ഗരുഡനാണ്. പുന്താനം ചെറിയ വൃക്ഷശാഖകളിൽ പാറിപ്പറക്കുന്ന ഒരു പഞ്ചവർണ്ണക്കിളിയാണ്. ഒന്ന് ഒരു ഭാസുരമായജ്യോതിർഗ്ഗോളം; മറ്റൊന്ന് ഒരു സുരഭിലമായ പേലവസുമം. ഒന്നിന്റെ സൂക്തി പടഹധനി; മറ്റേതിന്റേതു വീണാകാണ്ഡം. നാരായണീയത്തിലെ ‘സാദ്രാനന്ദാവബോധാത്മകാ’ദി ഗംഭീരപദ്യങ്ങൾ കേൾക്കുമ്പോൾ പണ്ഡിതന്മാർക്കുണ്ടാകുന്ന രോമാഞ്ചവും വികാരതാരള്യവും “പത്മനാഭ പരാപരേശ്വര പങ്കജാക്ഷ നമോസ്തു തേ പശുപത്യവതിഭിരമിതവിഹൃതിഭിരന്വിതായ നമോസ്തുതേ” എന്നും, “ആമ്പാടിതന്നിലൊരുണ്ണിയുണ്ടങ്ങനെ; ഉണ്ണിക്കൊരുണ്ണിക്കുഴലുണ്ടങ്ങനെ” എന്നും മറ്റുമുള്ള കീർത്തനങ്ങൾ കേൾക്കുമ്പോൾ പണ്ഡിതന്മാർക്കും പാമരന്മാർക്കും ഉണ്ടാകുന്നു. പുന്താനത്തിനു വലിയ കല്പനകളില്ല; അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങളില്ല; രചനയിൽപ്പോലും പറയത്തക്കനിഷ്കർഷയില്ല. എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിശുദ്ധമായ ഭക്തിമന്ദാകിനിയുടെ പ്രസന്നപ്രവാഹത്തിൽ സകലവൈകല്യങ്ങളും മറഞ്ഞുപോകുന്നു. കറകളഞ്ഞ തനിമലയാളത്തിന്റെ മർമ്മം കണ്ട പഴയ മഹാകവികൾ എന്റെ അനുഭവത്തിൽ മുന്നേ മൂന്നു പേർ മാത്രമാണ്. (1) കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ, (2) പുന്താനം, (3) കഞ്ചൻനമ്പ്യാർ. ‘വാരിജലോചന തൃക്കൈ പിടിപ്പോളം വാരിയവിലരിയുണ്ടവനേ ഹരി,’

‘തൊണ്ടിയെക്കൊണ്ടുപോയ്ക്കണ്ടനാടിച്ചുടനിണ്ടലാക്കുന്ന നിൻ വായും കാണേണമേ’ ‘കാലപാശങ്ങളാൽക്കെട്ടിയുലയ്ക്കുമ്പോൾ കാലനെക്കോലുകൊണ്ടൊന്നു തല്ലേണമേ’ തുടങ്ങിയ വരികളുടെ ആസ്വാദ്യത അന്യാദൃശം തന്നെ. ചുരുക്കത്തിൽ പറയുകയാണെങ്കിൽ ഭാഷയ്ക്കു തികച്ചും അഭിമാനംകൊള്ളാവുന്ന ഒരു അഭിവന്ദ്യകവീശ്വരൻ തന്നെയാണ് പരമഭാഗവതനായ പുന്താനം.

സഭാപ്രവേശം പാന

ഇതു പുന്താനത്തിന്റെ കൃതിതന്നെയോ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ “മാളികമീതെ മേവുന്ന മന്നന്റെ തോളിൽ മാറാപ്പു കേറ്റുന്നതും ഭവാൻ”, “രണ്ടുനാലു ദിനംകൊണ്ടൊരുത്തനെത്തണ്ടിലേറ്റി നടത്തുന്നതും ഭവാൻ” എന്നീ വരികൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലും കാണുമാറുണ്ട്. കവിത ഏറ്റവും ഹൃദ്യമായിരിക്കുന്നു.

“അർക്കചന്ദ്രന്മാരാകാശം ഭൂമിയു-
മഗ്നിദേവനമംഭസ്പം വായുവും
അഗ്നിഹോത്രിയുംകൂടിശ്ശരീരിയാ-
മഷ്ടമൂർത്തിയെക്കൈതൊഴുന്നേനഹം”
“എന്നുടെ ഗുരു വിപ്രകലോത്തമ-
നെനുടെ മനതാരിൽ വിളങ്ങണം”

എന്നിങ്ങനെയാണ് കാവ്യം ആരംഭിക്കുന്നത്. ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽ ചെന്നുചേർന്ന ശ്രീകൃഷ്ണനെ യുധിഷ്ഠിരൻ താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ സ്തോത്രം ചെയ്യുന്നു:

“കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ മുകുന്ദ മുരാന്തക
വൃഷ്ണിപുംഗവ വിശ്വജനേശ്വര
അച്യുതാനന്ദ ഗോവിന്ദ ഗോപാല
സച്ചിദാനന്ദമൂർത്തേ നമോസ്തു തേ.
ലോകമൊക്കെയും നിർമ്മിച്ചതും ഭവാൻ
ലോകനായകനാകുന്നതും ഭവാൻ.
ലോകരക്ഷണം ചെയ്യുന്നതും ഭവാൻ
ലോകസംഹാരിയാകുന്നതും ഭവാൻ.
മീനരൂപത്തെക്കൈക്കൊണ്ടു പണ്ടൊരു
ദാനവനെക്കൊലചെയ്തതും ഭവാൻ.
... ..
പണ്ടുപണ്ടുള്ള നാടും നഗരവും
കൊണ്ടുപോയി മറിക്കുന്നതും ഭവാൻ.
മാളികമീതെ മേവുന്ന മന്നന്റെ
തോളിൽ മാറാപ്പു കേറ്റുന്നതും ഭവാൻ.
ഞാനെന്തൊക്കെ ഭാവം നടപ്പിച്ചു

മാനുഷരെ വലയ്ക്കുന്നതും ഭവാനും.
 ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തെ ദാനവും ചെയ്ക്കു-
 നാനന്ദത്തെ വരുത്തുന്നതും ഭവാനും.
 രണ്ടുനാലുദിനംകൊണ്ടൊരുത്തനെ-
 ത്തണ്ടിലേറ്റി നടത്തുന്നതും ഭവാനും.
 കള്ളപ്പുഞ്ചിരി തൂകുന്ന നാരിയെ
 വള്ളികെട്ടി വലിക്കുന്നതും ഭവാനും.
 ഉള്ള കാലം ജനങ്ങൾക്കിതിങ്ങനെ
 ഉള്ളിലായി വളർത്തുന്നതും ഭവാനും.
 അജ്ഞനക്കണ്ണിലർത്ഥം വിളയുന്ന
 മഞ്ജുളവാണിമാരെക്കൊണ്ടങ്ങനെ
 ശിഷ്യന്മാർക്കും പ്രഭുക്കൾക്കുമൊക്കവേ
 നഷ്ടദാരിദ്ര്യമാക്കുന്നതും ഭവാനും.
 ഇഷ്ടദാനത്തെച്ചെയ്യുന്നതും ഭവാനും
 വൃഷ്ടിപുഷ്ടി വളർത്തുന്നതും ഭവാനും.
 സ്നേഹിയായതും സ്നേഹങ്ങളായതും
 ദ്രോഹിയായതും ദ്രോഹങ്ങളായതും
 ഗർവിയായതും ഗർവങ്ങളായതും
 സർവമായതും നീയത്രേ ഗോവിന്ദ.”

വഴിപോക്കർ ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലെ അന്നദാനമഹിമയെപ്പറ്റി ഹസ്തിനപുരത്തിൽ പോയി വർണ്ണിക്കുന്ന ഭാഗത്തിനു വളരെ തന്മയത്വമുണ്ട്. “അപ്പമുണ്ടങ്ങടയുണ്ടവില്ലുണ്ടു്, അപ്പോൾത്തന്നെ വറുത്ത മലരണ്ടു്” മുതലായ വരികൾ ആ ഘട്ടത്തിലുള്ളവയാണ്.

“ആണ്ടിയാട്ടം കഴൽവിളി മദ്ദളം
 പാണ്ടിമേളവും പാട്ടും കളികളും
 ചെണ്ട ചേങ്ങലത്താളവും കാളു-
 മുണ്ടൊരേടത്തു നിത്യമഹോത്സവം.
 ഏണനേർമിഴിമാരുടെ ഗാനവും
 വേണനാദവും വീണാവിനോദവും
 അമ്മാനാട്ടവുമായുധവിദ്യയും
 നന്മ നല്ല തിമിലപ്രയോഗവും
 നോക്കവിദ്യയും ചെപ്പടിവിദ്യയും
 ചാക്കിയാരുടെ കൂടിയാട്ടങ്ങളും
 നായകനും വിദൂഷകനുംകൂടി-
 ടായവണ്ണം പ്രയോഗം തുടങ്ങിനാർ.
 കൂടെക്കൂടെപ്പകർന്നു പകർന്നോരോ
 പാഠകന്മാരെക്കൊന്നാമരങ്ങളതു്”

എന്നും മറ്റും പ്രസ്തുതർണ്ണനം തുടർന്നുപോകുന്നു. അതെല്ലാം കേൾക്കുമ്പോൾ ദുര്യോധനനനുഭവിക്കുന്ന കോപത്തിനതിരില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

“അഷ്ടിമാത്രം ലഭിക്കുകൊണ്ടൊരോരോ
യഷ്ടിതങ്ങൾ പറയുന്ന പാമ്പന്മാർ.
ഉടുട്ടു നന്നുപോലുപ്ലേരി നന്നുപോ-
ലാട്ടുമുണ്ടുപോലത്താഴമുണ്ടുപോൽ
ചേഷ്ടകൾക്കൊരു വാലും തലയില്ല”

എന്നിത്തരത്തിലാണ് ആ അസൂയാലു കർണ്ണനോടും ശക്നിയോടും അക്കാര്യാം പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നത്. ഒടുവിൽ കവി “ഭീമസേനൻ ചിരിച്ചതു കാരണം സോമവംശകലഹം ബലപ്പെട്ടു” എന്നു മഹാഭാരതകഥയുടെ മർമ്മം നമുക്കു കാണിച്ചുതരുന്നു. പ്രസ്തുത കൃതിക്ക് അത്താഴപ്പാന എന്നും പേരുണ്ട്.

കനകകിരീടം പാട്ട് (വടക്കൻ)

വടക്കേ മലയാളത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധമായ തൃച്ചെമ്മരത്തു ബാലകൃഷ്ണക്ഷേത്രത്തിനു സമീപമായി പൂക്കോത്തുനട എന്നൊരു രാജവിമിയിയുണ്ട്. ആണ്ടുതോറും കുംഭമാസത്തിൽ ആ ഘോഷിക്കുന്ന തൃച്ചെമ്മരത്തുസവം സംബന്ധിച്ച് അവിടുത്തെ ബാലകൃഷ്ണവിഗ്രഹവും അതിനടുത്തുള്ള മഴുവൂർ ക്ഷേത്രത്തിലെ ബലഭദ്രവിഗ്രഹവും പൂക്കോത്തുനടയിൽ എഴുന്നള്ളിച്ച് അർദ്ധരാത്രിയ്ക്കു ശേഷം നൃത്തംവയ്ക്കുന്ന പതിവ് ഇന്നും അഭംഗമായി നടന്നുവരുന്നു, കനകകിരീടം പാട്ടിലെ വിഷയം രാസക്രീഡയാകുന്നു. രാസക്രീഡാനന്തരം ബാലകൃഷ്ണൻ തൃച്ചെമ്മരത്തേക്കു പോകുന്നതായി കവി നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

“ഈവണ്ണം കളിച്ചങ്ങു തൃച്ചെമ്മരത്തു പൂക്ക
ചെന്താമരക്കണ്ണാ! ഞാൻ കൈതൊഴുന്നേൻ.
കുംഭമാസംതോറും ബലഭദ്രരോടു കൂടെ-
പൂക്കോത്തേ നടയിലെഴുന്നള്ളേണം.”

എന്നുള്ള പ്രസ്താവന നോക്കുക. കവിതയ്ക്കു കനകകിരീടമെന്ന പേർ വന്നതു്

“കനകകിരീടത്തിന്മേൽപ്പീലിപ്പുഞ്ചായൽചാർത്തി
നെറ്റിമേൽ കസ്തുരീകളഭം ചാർത്തി”

എന്നിങ്ങനെ അതു് ആരംഭിക്കുന്നതുകൊണ്ടാകുന്നു. ചില വരികൾ വായനക്കാർ നോക്കുവിൻ:

“പന്തണിമുലമാരെ വട്ടംതിരിച്ചു നിർത്തി
വാട്ടംവരാതെ നിന്നു താൻ നടുവിൽ.

ചിന്തകൾ പാടിക്കൊണ്ടു പന്തണിമുലമാരും
 പാണിതലവും കൊട്ടിക്കളിച്ചിടുന്നു
 കണ്ടാലോ പരിമളംകൊണ്ടു വിലസും പൂവിൽ
 വണ്ടുകൾ ചുഴലെന്നിന്നാടുംപോലെ;
 ആമോദംപൂണ്ടു മല്ലികപ്പുഞ്ചോലയിൽ മേവും
 പൈങ്കിളിക്കൂട്ടമൊന്നായ് പാടുംപോലെ.
 കൊങ്കളികാതെ, തരിവള കിലുങ്ങാതെ,
 കാർകൂന്തൽ കെട്ടഴിഞ്ഞിഴഞ്ഞിടാതെ;
 താലികളികാതെ, മാലകൾ പിണയാതെ,
 ചേലകളൊട്ടഴിഞ്ഞിഴഞ്ഞിടാതെ.
 കൊങ്കളികാതെ, തരിവള കിലുങ്ങുന്നു,
 കാർകൂന്തൽക്കെട്ടുമഴിഞ്ഞിടുന്നുണ്ടേ;
 താലികളികാതെ, മാലകൾ പിണയുന്നു,
 ചേലകളൊട്ടഴിഞ്ഞിടുന്നുണ്ടേ!
 ചരണവും ചരണവും തങ്ങളിലിടയുന്നു;
 തുടകൊണ്ടു തുടയുമിടഞ്ഞിടുന്നു.
 കരംകൊണ്ടു കരംകൊട്ടി മുഖത്തോടു മുഖം ചേർത്തു
 ശിരസ്സു കല്പിക്കിക്കൊണ്ടു ഭംഗിയോടേ
 ഈവണ്ണം കളിക്കുന്നു; ഈവണ്ണം കളിക്കുന്നു;
 ഈവണ്ണം കളിക്കുന്നു മങ്കമാരും.”

കനകകിരീടം (തെക്കൻ)

ഇതു ശ്രീകൃഷ്ണപരമായ ഒരു സ്തോത്രമാണ്.

“കനകകിരീടം കാരുണ്യാമൃത-
 ലോചനയുഗളം കന്തളരവ്യം
 മകരക്കാതില നാസാപുടവും
 മന്ദസ്മിതരുചി കാണാകേണം.
 ഗളതലവിലസിതതുളസിദളവും
 ജലധരനിരമാം തിരുമെയ്വടിവും
 തൃക്കരതാരിൽ വിളങ്ങിന ശംഖഗ-
 ദാരിസരോജം കാണാകേണം.”

മറ്റു ചില സ്തോത്രങ്ങൾ

അടിയിൽ കാണുന്ന സ്തുതികളിൽ ചിലതെല്ലാം ഒമ്പതാം ശതകത്തിലെ കൃതികളാകാനു
 മിടയുണ്ട്. ഓരോന്നിന്റെയും കാലഘട്ടം വേർതിരിക്കുവാൻ വിഷമമായിരിക്കുന്നു. അവ
 യിൽനിന്നുകൂടി ചില വരികൾ പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

വിഷ്ണുസ്തുതി

“നാരായണാ നമ നാരായണ ഇതി
 നാവേ ചൊല്ലു നല്ല തിരുനാമം.
 ആളാർമണികഴലൂതിടിന പര-
 നാനായനെ നിന മനമേ നീ.
 നാനാമുനിജനഹൃദയേ വിലസിന
 നാരായണപദമദ്വൈതം.
 കാളാഞ്ജനനിറമുടയോരമൃതിനെ
 കാണാംവണ്ണം നിന മനമേ നീ.
 താപം വളരിലുമൊഴികിലുമവരവർ
 താനെന്നൊരു കഥ നിനയാതേ
 തായാരുരലൊടു തടവിടിന പര-
 മാനായനെ നിന മനമേ നീ.
 വേണ്ടാതോ വ്യസനക്കഥ ചൊല്ലി
²വിയനായ്വലഞ്ഞു നിനുഴലാതെ
 മീനായ്മരകളെ വിണ്ടങ്ങരുളിയ
 മിടമൻതന്നേ നിന മനമേ നീ.
 ... ..
 അക്കയൽമിഴിമാരളുതനില ക-
 ണ്ടംഗജവ്യഥപുണ്ടുഴലാതേ
 കല്ലിതന്നുരുവം കാരണർചരിതം
 കനിവൊടു നിയതം നിന മനമേ നീ.
 അമ്പിളിമുഖിമാർമുറുവൽപ്രഭ ക-
 ണ്ടലർചരതയർ പുണ്ടുഴലാതേ
 അംബുധിമകൾമുലകൾക്കണിപ്പുൺപാ-
 മംബുജനയനനെ നിന മനമേ നീ.”

ഗണപതിസ്തോത്രം

“പുരഹരൻമുടിജടയിലെഗുംഗ
 വിരവിൽപ്പാലെനൂ നിനച്ചുടൻ
 കരത്തിനാലുക്കിൽ വലിച്ചിടുമുണ്ണി!
 ഗണനാഥാ! തൃക്കാൽ വണങ്ങുന്നേൻ.
 ഹരനുടെ നെറ്റിത്തിരുക്കണ്ണിൽക്കൊണ്ടെ
 വരിനെല്ലിൻമണി വിരവോടെ
 പൊരുപൊരെന്നൊക്കെപ്പൊരിച്ചിടുമുണ്ണി- ഗണനാഥാ...
 പുലരിനേരം ശങ്കരരുടെ ചുറ്റും
 ചൊരിഞ്ഞിടും ഇമ്പ മലരൊല്ലാം

² വിയൻ=അതൂതം.

അവിലെന്നോർത്തുടൻ വിരവിൽ വാരിടും- ഗണനാഥാ...
വലിയൊരപ്പം വാർക്കണമെന്നൊചൊല്ലി
വെളുവെളുച്ചാമ്പൽ കഴച്ചിട്ട്
അലികളും പറഞ്ഞരിക്കേപ്പകീടും ഗണനാഥാ...”

മറ്റൊന്ന്

“അര ഹര ശിവ ശിവ പുരഹരഭഗവാൻ
വിരവാടു മദകരിവടിവായുടനേ
ഗിരിമകളരികേ പിടിയുടെ വടിവായ്
മരുവിന കാലം ഗണപതി ജയ ജയ.
ആനകളിടയിൽ നടന്നിരുവരുമായ്-
ക്കാനനമൊക്കെ മദിച്ചു തകർത്തും
മാനസമുറ്റു കളിച്ചൊരു നാളിൽ
മലമകളുടനേ ഗണപതി ജയ ജയ.
ഇഷ്ടമതായൊരു കളികൾ മരണം
പെട്ടെന്നവിടെയിരുന്നുകരഞ്ഞും
‘കഷ്ടമെന്നിങ്ങ നടക്കരുതരനേ!
ഒട്ടുമിതയ്യോ!’ ഗണപതി ജയ ജയ,
ഈശനമകളേ മാലു പിണഞ്ഞും
ആശകളുറ്റൊശ്രയമെന്നും
ഐശ്വര്യം വന്നുളവായുടനേ
ഈശ്വരമകനാം ഗണപതി ജയ ജയ.
... ..
ഒറ്റക്കൊമ്പൻ കടവയറഴകൻ
പറ്റിക്കൊള്ളും പലരൊടുമപ്പം
കറ്റച്ചിടയൻ മടയിലിരുന്നും
കറ്റം പേശ്രും ഗണപതി ജയ ജയ.”

വേറിട്ടൊന്ന്

“മലമകൾതന്നുടെ മടയിലിരുന്നു
മുലകുടികണ്ടാലെത്ര വിചിത്രം.
പലപൊഴുതടയവിൽ കിട്ടാഞ്ഞരനൊടു
കലഹമിയന്ന ഗണേശ്വര ജയ ജയ.
ശിവ ശിവ നിന്നുടെ തുമ്പിക്കയ്യും
വെളുവെളു വിലസിന കൊമ്പുകൾ രണ്ടും
വലിയൊരു വയറും മമ ഹൃദി തോന്നണ-
മുലകിനു നാഥ ഗണേശ്വര ജയ ജയ.
... ..

യമഭടപടലികൾ കോപിച്ചുകൊണ്ടിപ്പിടിയെന്നു പറഞ്ഞെത്തുമ്പോൾ മമ പുനരാഭം നീയെന്നേ മൃഗ്യയവരില്ല ഗണേശ്വര ജയ ജയ.”

സരസ്വതീസ്തുതി

“അമ്മേ! സരസ്വതി! വാണി! കവിമാതേ! ചിന്തയമായ മനോജന്തുരൂപേ! കല്പശനാശിനി! മന്ഥമോഹിനി! നന്മകൾ തന്നരുൾ കമ്പിടുന്നേൻ.

... ..

പാലും പള്ളും വെളുത്ത തൂവെള്ളിയും ചാലൈത്തൊഴും തിരുമേനി നല്ലാൾ കോലം തെളിഞ്ഞു കുടിപ്പുകൊള്ളത്തിൽ ബാലത്തരുണി! ഞാൻ കമ്പിടുന്നേൻ.

... ..

പുഞ്ചിരിപ്പുമയമൊൺമയം വെൺമയം കഞ്ചത്താർമതേ കവിമകളേ! നെഞ്ചിൽക്കനിവോടു തഞ്ചിക്കുടിപ്പുക ചഞ്ചലംകൂടാതെ കമ്പിടുന്നേൻ.”

മറ്റൊന്ന്

“പങ്കജഭവജായേ കവിപ്പെണ്ണേ! വിദ്യാമുഖസരസ്വതിയേ ജയ. പാലോലും മൊഴിയാളേ! ധൈന്യനാവിന്ദേൽ വാണിടുക സരസ്വതിയേ ജയ.

പിച്ചയേറ്റോനം ബ്രഹ്മനം വിഷ്ണുവും നിത്യം കൂപ്പം സരസ്വതിയേ ജയ. പീഡിപ്പിച്ച ദശകണ്ഠതമ്പിക്കു നിദ്രചേർത്ത സരസ്വതിയേ ജയ.”

ഗോവിന്ദസ്തുതി

“കണ്ണാ കാർമുകിൻവർണ്ണാ കടൽവർണ്ണാ കടൽ മാതിൻ പുണ്യം ചേർത്തരുളിടും ഭൂവനാനന്ദാ! കണ്ണിന്നു കൊതി തീർപ്പാനരികേ വന്നരുളിടെന്നു കോമളരൂപാ മമ ഗോവിന്ദ!

... ..

കാനലിൽ നടന്ന കാലികൾപിൻപേ കഴലുതി-
ക്കാമിനീജനമനമലിയുമാറ്
ആനന്ദം തവ കൊണ്ടൽനിന്നും തേടുന്നണിമേനി
കാണായിവരണമേ മരണാനമേ.”

“കീഴ്മേലിബ്ബുവനങ്ങൾ പതിനാലു മകത്താക്കി
വാഴും നീയരയാലിന്നിലനടുവേ
വാഴേണമകമേ മേ പശുപാലമണിയേ നീ
യാഴിപ്പെൺമണവാളാ പരമാനന്ദം.”

... ..

“കൊണ്ടാടിയടുത്തു പുതന മുല കൊടുത്ത നാൾ
കൊണ്ടു ജീവനും പാലും കിടച്ചവളെ
പണ്ടത്തേപ്പുരിചാക്കി മലപോലെ മറിപ്പിച്ച
തണ്ടാർമങ്കയർകാന്താ മരുവീടെന്നിൽ.”

ലക്ഷ്മീസ്തുതി

“അരവിന്ദമലർതന്നിലഴകോടു മരുവീടു-
മലർമാതേയവലോകമരുളിടേണം;
ആപത്തെക്കളഞ്ഞർത്ഥമധികം വന്നിയലുവാ-
നരസിനമടിമലർ വണങ്ങിടുന്നേൻ.

... ..

ഊടേ പങ്കജനേത്രവദനവാപിയിൽ മുങ്ങി-
പ്പാടേ പൊങ്ങിയും ചാടിക്കളിച്ചും മേവും
ആടോപം തവ മിഴിവരിമിനെൻ മനക്കാനാ-
മീടാളും പൊയ്ക്കയിൽപ്പുരുമാറേണം.

... ..

ഔദാര്യമണിഗണമിയലും കല്ലുകമുലേ
സൗവർണ്ണമയപീഠേ സരസിരുഹേ
മേവി നൽക്കരിതുമ്പിക്കരങ്ങളാലഭിഷേകം
താവീടും മലർമാതേ! പരിപാഹി മാം.”

ഗുരുവായൂർ കൃഷ്ണസ്തോത്രം

“കരിമുകിൽവർണ്ണൻതൻ തിരുവടലെന്നട-
യരികിൽ വന്നെപ്പോഴും കാണാകേണം.
കാലിൽച്ചിലമ്പും കിലുക്കി നടക്കുന്ന
ബാലഗോപാലനെക്കാണാകേണം.
കിങ്ങിണിയും വള മോതിരവും ചാർത്തി
ബ്രഹ്മംഗിയോടെൻമുൻപിൽക്കാണാകേണം.

കീർത്തിയേറീടും ഗുരുവായൂർ മേവുന്നോ-
രാർത്തിഹരൻതന്നെക്കാണാകേണം.”

മറ്റൊന്ന്

ഇത് ഒരു കേശാദിപാദമാണ്.

“പീലിത്തലമുടി കെട്ടിയതിൽച്ചില
മാലകൾ ചാർത്തിട്ടു കാണാകേണം.
മിന്നുന്ന നെറ്റിത്തടവുമതിൽച്ചേരും
പൊന്നിൻതീലകവും കാണാകേണം.
വിലകൾപോലെ വളഞ്ഞുവിളങ്ങിടും
ചില്ലീയുഗമതും കാണാകേണം.
കണ്ടുദലങ്ങളോടൊത്ത നയനങ്ങ-
ളഞ്ജനം ചാർത്തിട്ടു കാണാകേണം.
... ..
ശങ്കരൻപോലും നമിക്കും ചരണങ്ങൾ
തങ്കച്ചിലമ്പിട്ടു കാണാകേണം.
ശ്രീപാദപരമേ വിളങ്ങും നഖങ്ങളോ-
ടാപാദചൂഡവും കാണാകേണം.

ഇത്തരമുള്ള ഭഗവൽസ്വരൂപമേ
നിത്യവുമെന്നുള്ളിൽത്തോന്നിട്ടുവാൻ
സത്യസ്വരൂപനായീടും ഗുരുവായൂ-
രപ്പനേ ഞാനിതാ കൈതൊഴുന്നേൻ.”

ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രം

ബാലകൃഷ്ണൻ സന്ധ്യയ്ക്കു കാട്ടിൽ നിന്നു തിരിയെ വന്നെത്താത്തതിനാൽ യശോദ വിലപി
ക്കുന്നതാണ് ഈ കീർത്തനത്തിലെ ഭാവന.

“പങ്കജക്കണ്ണനെക്കാണാഞ്ഞെന്നിടങ്ങളിൽ
സങ്കടമാകുന്നു നാരായണ.

പാൽവെണ്ണ കക്കുമ്പോളാച്ചിമാരാദാനും
കാൽകൈ പൊളിച്ചാരോ നാരായണ?

പിള്ളേരെത്തന്നെയും കാലികളും കൂട-
ക്കുള്ളർ ചതിച്ചാരോ നാരായണ?

പീലി മുറുക്കിന നിൻമുടി കാണാഞ്ഞു

മാലു പെരുകുന്നു നാരായണ.

പുഞ്ചിരി തൂകിന നിൻമുഖം കാണാഞ്ഞു
നെഞ്ചു പിളരുന്നു നാരായണ.

പൂതനയെപ്പോലെയാരാനും വന്നിട്ടു
ഭീതി പെടുത്താരോ നാരായണ?

പെട്ടകംതന്നിലേ ചിറ്റാട നല്ലാഞ്ഞി-
ട്ടൊട്ടു വഴക്കായോ നാരായണ?

പേടികാണുന്നേരത്തോടിപ്പോയ് മറ്റൊരു
കാടകം പൂക്കായോ നാരായണ?

പൊന്നും ചിലമ്പും കഴലും മറന്നിട്ടു
സഞ്ചരിപ്പിലല്ലീ നാരായണ?

പോന്നിങ്ങു ഗോപിമാർ ചാരത്തു വന്നിട്ടു
ധിംതാളം കേൾക്കായി നാരായണ
പൌരന്മാരുള്ള പൈതലക്കണ്ടിട്ടു
പാരം പുണർന്നമ്മ നാരായണ.”

വേറിട്ടൊന്ന്

അന്തിയായെൻപൈതലെന്തയ്യോ! വാരായ്വാ-
നെന്തവൻ ചെയ്തതെൻ തോഴിമാരോ?
വെന്തുരുകീടുന്നു ചിത്തമെൻ പൈതലൈ-
സ്സന്തതം കാണാഞ്ഞു കൃഷ്ണ നമോ.

കൃഷ്ണ നമോ നമോ കൃഷ്ണ നമോ നമോ
കൃഷ്ണ നമോ നമോ കൃഷ്ണ നമോ.

കൃഷ്ണ നമോ ജയ! തൃച്ചെമ്പരം വാഴും
ദേവകീനന്ദനാ! കൃഷ്ണ നമോ.

ആരോടു ഞാൻ ചെന്നു ചോദിപ്പു പൈതലൈ-
യാരും പറഞ്ഞില്ലേയുള്ളവണ്ണം.

കാരൊളിവർണ്ണൻ പുലർകാലേ പോയവൻ
വാരാഞ്ഞതെന്തയോ! കൃഷ്ണ നമോ. കൃഷ്ണ നമോ....”

ഇനിയുമൊന്ന്

“കണ്ണനെങ്ങോനെങ്ങോൻ കാമിനിമാർമനം
കവർന്നൊളിപ്പും കണ്ണനെങ്ങോനെങ്ങോൻ?
കാലികളോടീടപേർന്നു വനങ്ങളിൽ
കളികളാടും കണ്ണനെങ്ങോനെങ്ങോൻ?”

ശ്രീകൃഷ്ണകേശാദിപാദം

പുന്താനത്തെ അനുകരിച്ചു അനന്തരകാലത്തിൽ ആരോ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കീർത്തനമാണ് ഈ കേശാദിപാദം.

“ആദിത്യമണ്ഡലംപോലെ വിളങ്ങുന്ന
പൊന്നിൻകിരീടവും കാണാകേണം - കൃഷ്ണ.

വണ്ടിന്റെ കൂട്ടത്തെപ്പോലെ വിളങ്ങുന്ന
കാർകൂന്തൽഭംഗിയും കാണാകേണം - കൃഷ്ണ.

ഏറ്റവും നീലമായുള്ള കുറുനിര-
ക്കൂട്ടത്തിൽ ഭംഗിയും കാണാകേണം - കൃഷ്ണ.

പഞ്ചമിച്ചന്ദ്രനോടൊത്തുള്ള നെറ്റിയിൽ
ഗോപിത്തൊടുക്കറി കാണാകേണം - കൃഷ്ണ.

... ..

കാർകൊണ്ട മോലത്തിൽ വർണ്ണമായുള്ളൊരു
മൂർത്തിയെയെപ്പൊഴും കാണാകേണം - കൃഷ്ണ.
കേശാദിപാദവും പാദാദികേശവും
ചിത്തത്തിലെപ്പൊഴും കാണാകേണം - കൃഷ്ണ.”

ഒളശ്ശയിൽ കൃഷ്ണസ്തോത്രം

ഇതു സാമാന്യം നല്ല ഒരു കീർത്തനമാണ്.

“കണ്ടിടേണമിങ്ങെന്നുള്ളിലെപ്പൊഴും
മണ്ടിമണ്ടി നടക്കുന്ന കൃഷ്ണനെ.
രണ്ടു കൈയിലും തൂവെണ്ണ കൈക്കൊണ്ട
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണ കൃഷ്ണ! നമോസ്തു തേ.

കാളമോലനിറം കലർന്നിടുന്ന
കോമളാകൃതി പുണ്ട തിരുമേനി
മേളമോടെന്റെ മുന്നിൽ വിളങ്ങണം

കേളീനായക കൃഷ്ണ! നമോസ്തു തേ.

കിങ്ങിണി വളയെന്നിവ ചാർത്തിട്ടു
ചങ്ങാതിമാരോടൊന്നിച്ചു മേളിച്ച്
ഇങ്ങു വന്നെന്നരികത്തു കാണണം
കണ്ടലോചന കൃഷ്ണ! നമോസ്തു തേ.

കീഴിലുള്ള ദൂരിതങ്ങൾ നീങ്ങുവാൻ
കോഴകൂടാതെ കൃഷ്ണൻ തിരുവടി
ആഴിമാതിനോടൊന്നിച്ചു കാണണം
നാഴികതോറ്റം കൃഷ്ണ! നമോസ്തു തേ.

... ..

ചക്രപാണേയൊളശ്ശയിൽ മേവിടും
ശത്രുസംഹാരമൂർത്തേ! ജഗന്നാഥ!
സത്യസന്ധ! സനൽകമാരപ്രിയ!
നിത്യം പാലിക്ക കൃഷ്ണ! നമോസ്തു തേ.”

തിരുവാറന്യളേശസ്തവം

അറിവാനരുതേ മറിമായം;
പൊരുവാനരുതേ രീപുവോടും.
കരുണാകരനാം നിൻകൃപയെന്നേ
ശരണം നഹി മമ നാരായണ ജയ.

ആരോടും ഞാനപരാധം
കാരണപ്പുരുഷ ചെഴ്ത്തില്ലേ.
മാരണമാദികളാകിയ ദോഷം
തീരണമധുനാ നാരായണ ജയ.

ഇങ്ങനെവരുമെന്നൊരുനാളും
എൻമനതാരിൽ നിനച്ചില്ലേ!
മംഗലമാശ്ര ഭവിപ്പതിനരുളുക
നന്ദതന്ത്രജാ! നാരായണ ജയ.

ഈവണ്ണം വരുമാപത്തും
രോഗവുമൊക്കെയൊഴിപ്പാനായ്
നീയേ ഗതിയെന്നല്ലാതെ മ-
റ്റില്ലാധാരം നാരായണ ജയ!”

അദ്വൈത കീർത്തനം

ഈ കീർത്തനത്തിലെ ശീലുകളും ‘നാരായണ ജയ’ എന്നവസാനിക്കുന്നു.

“നിഷ്കള നിശ്ചല നിർമ്മമ നിരുപമ
നിഷ്ക്രിയ നിരഹങ്കാര നിരാശ്രയ.
നിർമ്മല നിത്യനിരാകലമരളുക
നിത്യം മമ ഹൃദി നാരായണ ജയ.

സ്നോതൃസ്തുത്യസ്നോത്രസ്തുതിമയ,
നാഥ പരാപരപരമവിഭോ ജയ,
ചേതോവാരിധി മദ്ധ്യേ വിലസുക
പാദാംബുജമിഹ നാരായണ ജയ.

നിർമറിമായം തെരിയാഞ്ഞനിശം
ബ്രഹ്മാദികളുമുഴന്നിടുന്നു;
സന്മയ ചിന്മയ നാഥ ജഗന്മയ!
നന്മ വരുത്തുക നാരായണ ജയ.

അദ്വൈതം പുനരേകമനേകം
തത്വജ്ഞാനമനന്താനന്ദം
സത്താമാത്രം ഗുഡമബോധം
ഭക്ത്യാ വന്ദേ നാരായണ ജയ.”

വേദാന്തകീർത്തനം

ഇതു സാമാന്യം പ്രസിദ്ധിയുള്ള ഒരു നല്ല കീർത്തനമാകുന്നു. ഇതിൽ എല്ലാ ശീലുകളും അവസാനിക്കുന്നത് ‘നാരായണ ജയ’ എന്ന വന്ദനത്തോടുകൂടിയാണ്.

“കരളിൽ വിവേകം കൂടാതെക-
ണ്ടരനിമിഷം ബത! കളയരുതാരും;
മരണം വരുമിനിയെന്നു നിനച്ചിഹ
കരുതുക സതതം നാരായണ ജയ.

കാണുന്നു ചിലർ പലതുമുപായം
കാണുന്നില്ല മരിക്കുമിതെന്നു;
കാൺകിലുമൊരുന്തൂറാണ്ടിനകത്ത-
ല്ലെന്നേ കാണൂ നാരായണ ജയ.

കിമപി വിചാരിച്ചിടുകിൽ മാനുഷ-
ജന്മം വേണം മുക്തിവരേണ്ടുകിൽ;

കൃമിജന്മത്തിലുമെളുതായ് വരുമേ
വിഷയസുഖം ബത! നാരായണ ജയ.

കീഴിൽച്ചെല്ലു ശുഭാശുഭകർമ്മം
മേലിൽ സുഖദുഃഖത്തിനു കാരണം;
സുഖമൊരു ദുഃഖം കൂടാതേക-
ണ്ടൊരുവനുമുണ്ടോ നാരായണ ജയ.

കന്നുകൾപോലേ ധനമുണ്ടാകിലു-
മിത്രനു സമ്മായ് വാണീടുകിലും
ഒന്നരിയാടുവതിന്നിടകിട്ടാ
വന്നാൽ യമഭേദർ നാരായണ ജയ.

... ..
ബഹുജന്മാർജ്ജിതകർമ്മവിശേഷാൽ
തിരുമുല്ലാഴ്ച നിനക്കിഹ വെച്ചേൻ;
ജനിമരണങ്ങളെനിക്കിനി വേണ്ടാ;
പരിപാലയ മാം നാരായണ ജയ.

പാർവതീപരമേശ്വരസ്തുതി

അർദ്ധനാരീശ്വരപരമായ താഴെക്കാണുന്ന സ്തുതി ആസ്വാദ്യതമാകുന്നു.

“പുരിചിട കെട്ടി വലത്തേബ്ഭാഗം;
പുരികഴൽ തിരുകീട്ടപരം ഭാഗം;
മതികല ചൂടി വലത്തേബ്ഭാഗം;
മലർനിര ചൂടിട്ടപരം ഭാഗം.
കനൽമിഴി കത്തി വലത്തേബ്ഭാഗം;
തൊടുകുറിമിന്നീട്ടപരം ഭാഗം;
സൂര്യക്കണ്ണു വലത്തേബ്ഭാഗം;
നീശ്ശൈക്കണ്ണൊത്തപരം ഭാഗം.
ഭസ്മം കവിളിൽ വലത്തേബ്ഭാഗം;
പത്തിക്കീറ്റിട്ടപരം ഭാഗം.
കാതിൽപ്പാനു വലത്തേബ്ഭാഗം;
കാതിൽക്കണ്ണധലമപരം ഭാഗം.
ക്ഷേമമരണിഞ്ഞു വലത്തേബ്ഭാഗം;
കംകമരേഖകളപരം ഭാഗം.
തിരുമാറഴകു വലത്തേബ്ഭാഗം;
തിരളും പോർമുല മറ്റേബ്ഭാഗം;
വിധിതലമാല വലത്തേബ്ഭാഗം;
പുതുമണിമാലകളപരം ഭാഗം.
ശുലകപാലി വലത്തേബ്ഭാഗം;

പാശാങ്കശധരമപരം ഭാഗം.
 തിരുവരചാരു വലത്തേബ്ഭാഗം;
 ഘനജഘനാഞ്ചിതമപരം ഭാഗം.
 പുലിയൂരി ചാർത്തി വലത്തേബ്ഭാഗം;
 പൂതുകിൽ ചാർത്തിട്ടപരം ഭാഗം.
 പന്നഗകാഞ്ചി വലത്തേബ്ഭാഗം;
 പൊന്നടഞ്ഞാണിട്ടപരം ഭാഗം.
 പടുബലമൂരു വലത്തേബ്ഭാഗം;
 തുടവിയ തൃത്തുട മറ്റേബ്ഭാഗം.
 ഭൂജഗചിലമ്പു വലത്തേബ്ഭാഗം;
 കനകചിലമ്പിട്ടപരം ഭാഗം.
 ഭസ്മിതസിതാംഘ്രി വലത്തേബ്ഭാഗം;
 ലാക്ഷാരണപദമപരം ഭാഗം.
 ഭസ്മിതം തേച്ചു വലത്തേബ്ഭാഗം;
 കളഭം തേച്ചിട്ടപരം ഭാഗം.
 പന്നഗപൂൺപു വലത്തേബ്ഭാഗം;
 പൊന്മയപൂൺപുകളപരം ഭാഗം.
 അതുളതരൂപി വലത്തേബ്ഭാഗം;
 ശൃംഗാരാത്മകമപരം ഭാഗം.
 ശിവശിവ ശിവനേ! വനിതാർദ്ധം തവ
 തിരുമെയ് മുഴുവൻ പ്രതിമുഹൂരസ്യ-
 ച്ചിത്തേ നിത്യം തോന്നുക തോന്നുക
 വരദ നമസ്തേ, വരദ നമസ്തേ.”

ശിവനാരായണകീർത്തനം

വിനോദകരമായ ഒരു കൃതിയാണ് ശിവനാരായണകീർത്തനം.

“കടിക്കും പാവതുതന്നെ കടകംപോലൊരുത്തന
 കിടക്കപോലൊരുത്തന ശിവനാരായണ നമോ.
 കാട്ടിലൂടെ നടക്കുമ്പോൾക്കാമിനിയുണ്ടൊരുത്തന
 കാലികളുണ്ടൊരുത്തന ശിവനാരായണ നമോ.

... ..

കെതി കെട്ടിട്ടുകിൾപ്പോയിരുന്നണ്ണാമൊരുത്തന
 കവർന്നുണ്ണാമൊരുത്തന ശിവനാരായണ നമോ.

... ..

കെഴുതുകുംപോൽ ബാണൻതന്റെ വാതിൽകാക്കാമൊരുത്തന
 കൈകൾ കൊയ്യാമൊരുത്തന ശിവനാരായണ നമോ.”

മുകുന്ദസ്തോത്രം

“അമ്പാടിയീലൻപോടു വിളങ്ങിടീന രത്നം
കണ്ടാവിതു ഞാനൻപൊടു ഗോവിന്ദ മുകുന്ദ.
ആരങ്ങളണിഞ്ഞും നിജപുവാട ഞെറിഞ്ഞും കണ്ടാവിതു.....
ഇമ്പംകലരും കാകമമൻപോടിഹ ചാർത്തി കണ്ടാവിതു.....
ഈടേറീന ഗോപീജനമദ്ധ്യേ വിളയാടി കണ്ടാവിതു.....”

വൈക്കണ്ഠർശിവസ്തുതി

“അന്തകൻതന്നെ കണ്ണം ചുവത്തിക്കൊ-
ണ്ടെന്തടായെന്നു ചോദിച്ചുകുടുമ്പോൾ
ബന്ധുവാകണം വൈക്കണ്ഠർവെൺമാട-
മമ്പിടും ശിവ ശങ്കരനേ ജയ.

ആർത്തു കാലൻ കഴുത്തിൽക്കയറിട്ടു
കൂർത്ത ശൂലങ്ങൾ മാറിൽത്തറയ്ക്കുമ്പോൾ
ആർത്തി തീർത്തരുൾ വൈക്കണ്ഠർ.....
... .. ശങ്കരനേ ജയ”

ചെറുകുന്നത്തമ്മസ്തുതി

താഴെക്കാണുന്ന ചെറുകുന്നത്തമ്മയുടെ കേശാദിപാദസ്തുതി ഒരു പഴയ കൃതിയാണ്. ചന്ദ്ര കാരന്മാരുടെ ഭാഷയാണ് കവി ഇതിൽ അനുകരിച്ചിരിക്കുന്നത്.

“കരിവരമുഖവൻകഴലിണ കൂപ്പി-
ക്കരളിൽ നിനച്ചക്കവിമാതിനെയും
കനിവെഴുമഗസുതനെയുരപ്പാൻ
ഗുരുവിനെയും തൊഴുതിത മുതിരുനേൻ.
... ..
അല്ലെടുമിരുൾമുകിൽതന്നൊടുമൊരു പട-
തല്ലിനു സാമ്യമിയന്നു വിശേഷാൽ
അഴകിനൊടലർശരതഴയൊടെതിർത്തോ-
രണിപ്പുരികഴലതു തോന്നുക ഹൃദി മേ

വാരുണപായലിൽ വിലസിന മലരിൽ-
പ്പാരമെഴുന്നൊരു മധുവുൺമാനായ്
കരിമുകിലഴകിൽ നിരന്നകണക്കേ
തിറവിയ കുറുനിര തോന്നുക ഹൃദി മേ,
... ..
ഇളമാൻകണ്ണിനൊരിളമ വഴങ്ങി-

കുലചെയ്യുകയ കവലയമുടനേ
ഇതവിയ കർണ്ണസമീപത്തോളവു-
മിയലിന തിരുമിഴി തോന്നുക എദി മേ.

... ..

നിടാർന്നീടിന ഗണ്ഡതലേ ചാ-
ഞ്ചാടിടും മണികണ്ഡലയുഗളം
നിറമിയലിടിനൊരണികാതിണയും
നിഖിലാധിശ്വരി തോന്നുക എദി മേ.

... ..

മുത്തിൻമണികളൊടൊത്തീടുന്ന വി-
ചിത്രത തേടിന ദശനപ്രഭയോ
മുറുവൽ ഇളമ്പിന വായുധിമിയും
മുഴുമതിവദനേ തോന്നുക എദി മേ.

... ..

മത്തമതംഗജമസ്തുകകാന്തിയെ
മധ്യമമാക്കിന ചിത്രദശായാം
മണിമയകംഭ്രമൻപൊടു കമ്പിടു-
മണികചയുഗളം തോന്നുക എദി മേ.

... ..

ശോണിതബീജാസുരവരരക്തം
വീണതിഭീഷണദനജേന്ദ്രന്മാർ
ശോഭയിലുണ്ടാകമ്പൊഴുതവരെ
ക്കോപാൽക്കൊന്റേ മഹാഭൈരവി ജയ.

... ..

പൊന്നിൻകോരികതന്നിൽ നിറച്ചോ-
രണം കോരിവിളമ്പുന്നേരം
പോന്നനിറഞ്ഞൊരു പഥികജനത്തിന
പൂർണ്ണത ചേർക്കും ഭൂവനേശ്വരി ജയ.
“കോലകുഴാതലതിലകത്വം പൂ-
ണ്ടാലസ്യം തീർത്തഖിലജനാനാം
കോലിന കൃപയാ പാലിച്ചീടിന
കാലധ്വംസനദധിതേ ജയ ജയ.”

മറ്റൊരു ചെറുകന്നിലമ്മസ്തുതി

ചെറുകന്നിലമ്മസ്തുതി എന്ന പേരിൽ മറ്റൊരു ചെറിയ കീർത്തനവും കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതു മു
മ്പിലത്തെ സ്തോത്രത്തെ അപേക്ഷിച്ച് അർവാചീനമാണ്.

“അംഗജരീപുവൊടു ചേർന്നു കളിക്കും
ഭംഗ്യാ നിൻമെയ് തൊഴുതേൻ ജയ ജയ.
സുന്ദരരൂപേ ഗിരിതനയേ ചെറു-

കന്നിലമർന്നെഴുമമ്മേ ജയ ജയ.
 ആദരവാൽത്തൻമലരടി തൊഴുവോ-
 രിക്കാനന്ദത്തെ വളർപ്പവളേ ജയ. സുന്ദര ...
 ഇന്ദ്രാദികളൊടു മുനിജനമെല്ലാം
 വന്നു വണങ്ങിന നാഥേ ജയ ജയ. സുന്ദര ...
 ഈരേഴലകിനു വേരായ് മേവിന
 താരാർമാതേ, തൊഴുതേൻ ജയ ജയ. സുന്ദര ...
 ഉച്ചയ്ക്കുഴറിവരുന്ന ജനത്തിനു
 വച്ചിഹ ഛോറു കൊടുപ്പവളേ ജയ. സുന്ദര ... ”

ഇനിയും,

“അർക്ക നിഷ്കളുരൂപ ദിവാകര,
 ഭക്തവത്സല പാപവിനാശന,
 ത്വത്വരൂപം മമ ഹൃദി തോന്നണ-
 മാദിത്യഭഗവാനേ വണങ്ങുന്നേൻ.”

എന്ന ആദിത്യസ്തോത്രം;

“അഗ്നികളിൽ വൃഷഭാധിരൂഢനാ-
 യദ്രിസുതയെ മടയിൽച്ചേർത്തു
 കദ്രസുതഗണഭ്രഷണനായ് വാഴും
 അദ്രനായുള്ള വടക്കനാഥ്”

എന്ന വടക്കനാഥസ്തോത്രം;

“അത്യന്തമായുള്ളൊരാപത്തസുരരാൽ
 നിത്യം മുഴുത്തു കഴിവില്ലാഞ്ഞു
 ശക്തനായ് വന്നു പിറന്ന ദശരഥ-
 പുത്രനാം ശ്രീരാമ നാരായണ” എന്ന ശ്രീരാമസ്തോത്രം:
 “അമ്മേ ഭഗവതി നാരായണി ഗൗരി
 ആനന്ദദേ ദേവി കൈതൊഴുന്നേൻ
 ആര്യേ ഭഗവതി ദേവി സരസ്വതി
 ആദികാത്യായനി കൈതൊഴുന്നേൻ”

എന്ന കരുംബാസ്തുതി:

“കല്ലിന്മേലും മലമേലും മുള്ളിലും
 തല്ലിയന്തകനെനേയിഴയ്ക്കുമ്പോൾ

അല്ലൽപോക്കുവാനായിട്ടു കാണണം
തുപ്പുണിത്തുറ മേവും നാരായണ്”

എന്ന പൂർണ്ണത്രയീശസ്തോത്രം:

“അമ്പിൽ മീനരുവായി വേഗത്തിൽ
നാലു വേദത്തെ വീണ്ടതും
നാമനാം തിരുവിലുമമലേ
മേവുമെൻ ഹരി ഗോവിന്ദ”

എന്ന വിലവാദ്രീശസ്തോത്രം:

ഇങ്ങനെ പല കീർത്തനങ്ങളേയും പറ്റി പ്രതിപാദിക്കേണ്ടതായുണ്ടെങ്കിലും സ്ഥലദൗർല്ലഭ്യം നിമിത്തം ആ ഉദ്യമത്തിൽനിന്നു വിരമിച്ചുകൊള്ളുന്നു. കേരളത്തിന്റെ ഒരറ്റം തുടങ്ങി മറ്റേ അറ്റം വരെ പ്രചുരമായി പ്രചരിച്ചുവന്ന കീർത്തനപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ശാഖോപശാഖകളെസ്സംബന്ധിച്ച സാമാന്യേന പരിപൂർണ്ണമായ ഒരു ജ്ഞാനം നല്കുന്നതിന് ഏതൽപര്യന്തം നിരൂപിതങ്ങളായ കൃതികൾ പര്യാപ്തങ്ങളാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇനിമേൽ അനുപേക്ഷണീയങ്ങളാണെന്നു തോന്നുന്ന ഘട്ടങ്ങളിൽ മാത്രമേ ഇത്തരത്തിലുള്ള കവിതകളെ പരാമർശിക്കുകയുള്ളൂ.

ദേവനാരായണഗാനങ്ങൾ

പ്രസ്തുത ഗാനങ്ങൾ പ്രാർത്ഥനാരൂപത്തിലും പ്രശസ്തിരൂപത്തിലും ശൃംഗാരരൂപത്തിലും കാണുന്നു. ചില മാതൃകകൾ പ്രദർശിപ്പിക്കാം. എല്ലാം ഒരു കവിയുടെ കൃതികൾ തന്നെ. കാലം എട്ടാം ശതകമായിരിക്കണം.

പ്രാർത്ഥന

1“പടയ്ക്കായിത്തുടങ്ങുമ്പോൾപ്പടയ്ക്കുട്ടം തുയർത്തേത്തി-
ക്കൊടിയ മറ്റുതലമിടമർ പലരെയുമൊടുക്കിക്കളവതിനും
തിരുമേനിക്കിന്നുമെന്നും കരുത്തേറ്റം വരുവാനും
വിരവൊടനുപമഹരിതൻചരിതങ്ങൾ മനസി തെളിവതിനും
തനിക്കുള്ള ജനത്തിനും തനിക്കും നാട്ടിനും നീള-
മനവുമഴകിയ ഗുണവുമനുപമതനയർ പെരുകവാനും
അണയായ്വാനനർത്ഥങ്ങൾ ഗുണങ്ങൾവന്നണവാനും
അരികൾകലമതിഭയം പൂണ്ടടിമലർ തൊഴുതു വണങ്ങുവാനും
നിറഞ്ചേരും കമാരനല്ലൂർ വിളങ്ങിടും മായേ
സുഖത്തൊടകമലർ നിറയും കരുണയാം കടലിൽ വിളങ്ങുവോളേ
ദിനം നിന്റെ കഴൽത്താരിൽത്തൊഴുതിടും ദേവനാരാ-
യണനെശ്ശിരിവരതനയേ പരിചൊടു പാലയ ചിരം നീ.”

2. “വെണ്ണകിട്ടാഞ്ഞു കരഞ്ഞു വിതുമ്പുന്നോ-
 തണ്ണിക്കിടാവിനെക്കൈതൊഴുന്നേൻ;
 കന്യമാർകൂറ കവർന്നാമ്പേലേറിയ
 നന്ദകമാരനെക്കൈതൊഴുന്നേൻ.
 ... ..
 ആനന്ദക്കൊതലേ! ദേവകിത്തയ്യലാൾ-
 ക്കോമനപ്പെട്ടതലേ! കൈതൊഴുന്നേൻ.
 ഉമ്പർപുഴതന്നിലമ്പിലിരുന്നീടു-
 മുമ്പർപുരാണേ! ഞാൻ കൈതൊഴുന്നേൻ.
 ഭാവമഴിഞ്ഞുടൻ നിൻപാദം കമ്പിടും.
 ദേവനാനാണനെപ്പാലിക്കേണം.”

പ്രശസ്തി

1“പാരിരേഴും കീർത്തിപേരാം പാലാഴിയിൽക്കളിപ്പിച്ചു
 പാരിജാതം ദാനംകൊണ്ടുമങ്ങൊളിപ്പിച്ചു
 വീരതയ്ക്കോ ശരിയില്ല ശ്രീരാമനാണ്ടകിൽക്കേളേ;
 ശൂരതയ്ക്കില്ലാതും നേരേ പാർത്ഥനേയുള്ളൂ.
 മാരവീരൻ മെയ്യാളിപ്പാൻമൂലം കേൾപ്പിൻ മാലോകരേ!
 നേരേ നില്പാൻ നാണിച്ചിങ്ങു ഭംഗി പോരാഞ്ഞു.”

2“നല്ലതെല്ലാവർക്കും നല്ലം മല്ലവൈരിതന്നെപ്പോലെ
 ചൊല്ലെഴുന്ന നാടുമെല്ലാം പാലിക്കും വീര!
 മൂല്യബാണൻ തന്നോടൊക്കുമല്ലോ ചൊല്ലാം മെയ് വിലാസം
 വെല്ലുമല്ലോ വൈരിവീരർ പോരിനെത്തുന്വോൾ
 ... ..
 ഉള്ളവണ്ണം ചൊല്ലുവാൻ മറ്റില്ല; ചൊല്ലാർന്നിഗ്നങ്ങളെ-
 ഉള്ള മർത്യൻ ദേവനാരായണരേയുള്ളൂ.
 ... ..
 നീലമേഘവർണ്ണൻ തന്റെ ബാലലീല കാൺമാനേറ്റം
 ലോല! മറ്റുമോരോ നന്മ തേടിടും വീര!
 വൈരികൾതൻ ചിത്തതാരിൽപ്പാരം പേടി നല്ലം ദേവ-
 നാരായണ ഭ്രമൗ വാണീടനേകം നാൾ നീ.”

വിയോഗതാപം

1.“കമലങ്ങൾ കനലെന്നാൾ കളഭം മേൽ വിഷമെന്നാൾ
 കയിൽ കൂകുന്നതു ശൂലം ചെവിയീലെന്നാൾ;
 കളർമതി ചൊരിയുന്ന പൊരികനൽ മെയ്യിലെന്നാൾ
 കലയാന മലയത്തെനല്ലമിതെന്നാൾ;

പിഴകൂടാത്തരണിയെക്കലചെയ്യുന്നതുമയ്യോ!
വഴിയല്ലെന്നതുമിപ്പോൾപ്പൊളിയിതെന്നാൾ;
ഉറങ്ങുമ്പോളുടൻ കാണാം തിരുമേനിയതുമയ്യോ!
തരമല്ലേ വരുന്നില്ലിന്നറക്കമെന്നാൾ.

... ..

മരണം മേൽ വരുംമുൻപേ ശിവനേ! ദേവനാരാണർ
തിരുവുള്ളത്തിലേറ്റുവാനാരുമില്ലെന്നാൾ.”

- 2. “അടമഴ ചീർത്തു മാരി ചൊരിഞ്ഞ കോട മുഴത്തു കാറ്റു-
ങ്ങുടലിലടിച്ചു പാടെയുലച്ചു മുടിന കൂരിട്ടുടും;
ഇടിനിടിനെന്നു വെട്ടുമിടിയിടയ്ക്കിട മിന്നും മിന്നൽ-
ക്കൊടികളുമാടും മൈലുകൾ മാർപ്പൊർവിളതേടും വണ്ടും
അടവികൾ നീളെ നിലവിളികൊണ്ടു ചുഴലമടക്കമെന്നാൾ
മടുമലർവാണനോടടുത്തേറാം ദേവനാരായണവീരൻ
മണിയറതന്നിൽ നല്ലണിമെത്തമേലണഞ്ഞൻ പിഢെന്റെ
തടമുല ചേർത്തു ചുട്ടു കളഞ്ഞു പുല്ലുമോ ദൈവമേ ഹാ!

താഴെക്കാണുന്ന ഗാനം ദേവനാരായണപരമല്ല:

“പട്ടിൽ വീരവാളി നല്ല; പങ്കജത്താർ പൂവിൽ നല്ല;
ഭാരതത്തിലെതിർത്ത മന്നരിലർജ്ജുനൻ നല്ല;
ഭംഗിക്കംഗജനേര നല്ല; ഭക്തരൈപ്പഴിയായ് നല്ല;
പാരിച്ചിടിന കാരുണ്യത്തിനു കാർവർണ്ണൻ നല്ല;
കഷ്ടരോടണയായ് നല്ല; ഭക്തരൈപ്പഴിയായ് നല്ല;
കാട്ടു മാന്റിനു മീനിനാഴി നീരിലേ നല്ല;
വെട്ടുവാൻ കൈവാളു നല്ല; ബന്ധവെക്കെയായ് നല്ല;
വേരറക്കൊലചെയ്തതിൽ ശ്രീരാഘവൻ നല്ല.”

‘പാരിരേഴും കീർത്തിപേരാം’ എന്ന പാട്ടിൽനിന്നു നതോന്നതയിൽ പണ്ടുതന്നെ ഗാനാ
ത്മകങ്ങളായ ലഘുക്രതികളുണ്ടായിരുന്നു എന്നും ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ആ
വിർഭവിച്ച വ്യാസാവതാരവും കിരാതവുമല്ല ആദ്യത്തെ വഞ്ചിപ്പാട്ടുകളെന്നും കാണാവുന്ന
താണ്. ‘പട്ടിൽ വീരവാളി നല്ല’ എന്ന പാട്ടു നതോന്നത ശ്രീമദ്ബന്ധമായിരുന്നു ഒരു കാ
ലത്തു വിരചിതമാണെന്നു തോന്നുന്നു. നതോന്നതയിൽ അക്കാലത്തു രചിച്ച ചില വാ
തിൽതുറപ്പാട്ടുകളും കാണാനുണ്ട്.

“ഏണനേത്രേ മതി! മതി! കേണ ചൊന്ന വചനങ്ങൾ
പ്രാണനാഥനിതാ വനു തുറക്ക വാതൽ.
ഏവനെന്റെ മണിയറ പൂവതിനു വിളിച്ചതു
തേവരാണ മണിവാതിൽ തുറക്കയില്ല.

ഐഹികമായുള്ള സൗഖ്യമോഹമുണ്ടിജ്ജനത്തിന്നു
 സാഹസങ്ങൾ നിനയാതെ തുറക്ക വാതൽ.
 ഐയമേറ്റുനടക്കുന്ന കയ്യനെനപോലെ നീയും
 പയ്യെ വന്നു വിളിച്ചാൽ ഞാൻ തുറക്കയില്ല.
 അക്കനമത്തരണനമക്കയൽക്കണ്ണിയുമായി-
 ടുർക്കബിംബമുദിപ്പോളുമുറങ്ങിവിന്നു.
 ഇക്കനമിപ്പാട്ടിനർത്ഥമൊക്കെ നന്നായറിഞ്ഞൊര-
 ത്തിക്കരിക്കയില്ലയാരും തുറക്കും വാതൽ”

എന്നീ ഈരടികൾ അവയിൽ ഒന്നിൽനിന്നു പകർത്തുന്നതാണ്.

മാർഗ്ഗംകളിപ്പാട്ട്; പാടുന്ന രീതി

പണ്ടു സുറിയാനി ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ഇടയിൽ വളരെ പ്രചാരത്തിലിരുന്ന ഒരു ഗാനമാണ് മാർഗ്ഗംകളിപ്പാട്ട്. ക്കന്നായസുറിയാനിക്കാരുടെ വിവാഹോത്സവത്തിന് അതു സമീപ കാലംവരെ ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത ഒരു ചടങ്ങായിരുന്നതായി അറിയുന്നു. ക്രിസ്തുവിന്റെ സൂചക മായി ഒരു നിലവിലുള്ള രംഗത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ വച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യരായി അപ്പോസ്തലന്മാരുടെ സ്ഥാനത്തു പന്ത്രണ്ടു പുരുഷന്മാർ വാളും പരിചയും ധരിച്ചു തലയിൽ മയിൽപ്പീലി തിരുക്കി ആ വിളക്കിന്നു ചുറ്റും വട്ടത്തിൽ ചുവടു വച്ചും കൈകൊണ്ടു ചില ആംഗ്യങ്ങൾ കാണിച്ചും ഈ പാട്ടു പാടുകയും ഒടുവിൽ മംഗളം പാടി ചടങ്ങു അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സംഘങ്ങളിലൂടെ ഒരനുകരണമാണ് മാർഗ്ഗംകളി എന്നതിന്നു സംശയമില്ല. സുറിയാനിക്രിസ്ത്യാനികളുടെ കായികശക്തിക്കും മാനസിക വിനോദത്തിന്നും മതഭക്തിക്കും പ്രസ്തുത ഗാനം പ്രയോജകീ ഭവിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പക്ഷാന്തരമുണ്ടാകുവാനും മാർഗ്ഗമില്ല.

ആരംഭം

മാർഗ്ഗംകളിപ്പാട്ട് ആരംഭിക്കുന്നതു താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിലാണ്:

“മെയ്തണിന്ത പീലിയും മയിൽമേൽ തോന്റും മേനിയും
 പിടിത്ത ദണ്ഡും കയ്യും മെയ്യുമെനെനേയ്ക്കും വാഴ്കവേ,

വാഴ്ക വാഴ്ക നമ്മുടെ പരിഷയെല്ലാം ഭൂമിയിൽ
 വഴിത്തറായ് നടക്കവേണ്ടിവന്തവരോ നാമെല്ലാം.

അഴിവുകാലം വന്നടുത്തു അലയുന്ന നിൻമക്കളെ
 അഴിയാവണ്ണം കാത്തരുൾവാൻ കഴിവുപേശുക മാർത്തോമ്മൻ

മലമേൽനിന്നു വേദ്യനമ്പു ചാർത്തിമാറിയെന്നപോൽ
 മയിൽമേലേറിനിന്ന നില കാണവേണം പന്തലിൽ

പട്ടടുൻപണിപ്പടവ പവിഴമുത്തുമാലയും
അലങ്കരിത്ത പന്തലിൽ വന്നതകവേണം മാർത്തോമ്മൻ.”

ഇതിവൃത്തം

മാർത്തോമ്മാശ്ലീഹായുടെ ചരിത്രമാണ്, പ്രതിപാദ്യവിഷയം. ആകെ ഭിന്നവൃത്തങ്ങളിലായി പതിനാലു പാദങ്ങളും നാനൂറ്റിൽച്ചിലാനും വരികളുമുണ്ട്. പാലസ്തീനാനാട്ടിൽ ‘ആദിയേമുൻപു ശലോമോൻ ചമച്ച ആലയം ഭാഷയിൽ’ ഉള്ള ഒരു സൗധം ചോഴരാജാവായ ‘ഗൊണോഫോറസ്’ സ്വപ്നത്തിൽ കാണുകയും അത്തരത്തിൽ ഒരു സൗധം തന്റെ രാജധാനിയിൽ പണി കഴിപ്പിക്കുന്നതിനു വേണ്ട തച്ചന്മാരെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടുവരുവാൻ ഹാവാൻ എന്ന ഒരു വണിക്കിനെ നിയോഗിക്കുകയും ചെയ്തു. ഹാവാൻ കപ്പൽ കയറി മഹോസാ പട്ടണത്തിലെത്തിയപ്പോൾ ക്രിസ്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു മാർത്തോമ്മയെ ഒരു തച്ചനെ നിലയിൽ ആ വർത്തകനെ ഏല്പിക്കുകയും മാർത്തോമ്മാ ആദ്യം ഹാവാനോടു കൂടി പോകുവാൻ വിസമ്മതിച്ചു എങ്കിലും ഒടുവിൽ തന്റെ ഗുരുനാഥന്റെ “നീനോടുകൂടെ ഞാനുണ്ടു കൂട്ടു നീ പോകും നാടതിലെല്ലാം... നിൻനിനവെല്ലാമെൻ നിനവല്ലോ നീയുറയ്ക്കാകലം വേണ്ടു” എന്നും മറ്റുമുള്ള അരുളപ്പാടു കേട്ടു ആശ്വസ്തനായി ചോഴരാജ്യത്തേയ്ക്കു പോകുകയും ചെയ്തു. അവിടെ ഗൊണോഫോറസിന്റെ പ്രീതിക്കു പാത്രീഭവിച്ചു തദ്വാരാ ലഭിച്ച ധനവും കൊണ്ടു ക്രിസ്തുമതപ്രചാരത്തിനായി മ്ലാക്കാ (മലാക്ക) ചീനം (ചൈന) മുതലായ ദേശങ്ങളിൽ ‘മാർഗ്ഗമറിയിക്കുകയും’ ചെയ്തു.

“... .. വീണ്ടും പുറപ്പെട്ടു കേരളനാടെന്നു കേട്ടു കാരണമായുള്ള കേൾവികളോടൊത്തുകൂടി യൊരുമിച്ചു ചെന്നു

ഈടുള്ളൊരാ മാലിയാവുംകരര ചെന്നവിടത്തിരുന്ന
ഈരാളരോടറിയിച്ചിതു മാർഗ്ഗവും കേട്ടുവരായതിലായി
ഇങ്ങനെ മാർഗ്ഗമറിയിച്ചതിൻശേഷം തീർത്തു കുരിശതു കൊല്ലം
നിരണവും കോക്കമംഗലം കോട്ടക്കായൽ മലപ്രദേശമായ ചായൽ
പാലുരും പിന്നെ രാജാവിന്നിരിപ്പിടം കൊടുങ്ങല്ലൂരെന്നിവയേഴും”

എന്നു കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഗൊണോഫോറസ്സു മാർത്തോമ്മായെ ബന്ധനത്തിൽ വയ്ക്കുന്നതും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചില അമാനുഷപ്രവൃത്തികൾ കണ്ടു അവിടെനിന്നു മോചിപ്പിക്കുന്നതും മറ്റും കവി ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മൈലാപ്പൂരിൽ ചിന്നമലയിലെ കാളീക്ഷേത്രത്തിലെ അർച്ചകന്മാർ മാർത്തോമ്മായെ ശൂലംകൊണ്ടു കുത്തിക്കൊല്ലുന്നതോടുകൂടി കഥ അവസാനിക്കുന്നു. ‘മാർഗ്ഗം’ എന്നാൽ ക്രിസ്തുമാർഗ്ഗം അഥവാ ക്രിസ്തുമതം എന്നർത്ഥം. മാർത്തോമ്മായുടെ ക്രിസ്തുമാർഗ്ഗപ്രചാരണത്തെ അധികരിച്ചുള്ള ഒരു പാട്ടു അഭിനയത്തോടുകൂടി പാടുന്നതിനു തക്കവണ്ണം കവി രചിച്ചതിനാൽ ഈ കൃതിക്കു മാർഗ്ഗം കളിപ്പാട്ടെന്നു പേരുണ്ടായി.

പാട്ടിൽ ഒരു ഭാഗം

മാർത്തോമ്മാ ചോഴരാജാവിനോടു സ്വർഗ്ഗസൗധത്തെ വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിലുള്ള ചില വരികളാണ് താഴെ ചേർക്കുന്നത്.

“ചിത്രം ചിത്രങ്ങളെത്ര മനോഹരം
ചിന്തതെയ്യുംപടിയുള്ള വാതിൽകൾ
മുത്തോടു വൈരം പതിച്ചു.
അൻപതിലൻപനിരിക്കുമക്കോയിക്ക-
ലൊൻപതു തട്ടുകളുണ്ട്.
അന്തിയൊരിക്കലുമില്ലേയക്കോയിക്കൽ-
ച്ചെന്നിടകൂട്ടുന്നവർക്ക്
മൃത്യുവഴിയായി മർത്ത്യരതിൽച്ചെന്നാ-
ലത്തലില്ലാ മഹാഭാഗ്യം.
ആദിത്യരശ്മിയും നാണിക്കുമാരതിൽ
മാണിക്കമായോരു ദീപം.
അതിനൊരു മന്ദമൊരിക്കലുമില്ലവേ
നീയറി ചോഴായിതെല്ലാം.”

കവിയും കാലവും

മാർത്തോമ്മാശ്ലീഹായേസ്സംബന്ധിച്ച ചില പാട്ടുകൾ സുറിയാനിക്രിസ്ത്യാനികൾ പാടിവന്നതായി മഹെഡ്, ഗോവയാ എന്നീ പാശ്ചാത്യചരിത്രകാരന്മാർ യഥാക്രമം ക്രി. പി. 1588-ലും 1599-ലും രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഗോവയാ അവർ ഒരു കളിക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തി വന്ന പാട്ടിനെപ്പറ്റി പറയുന്നു. പോർത്തുഗീസുകാരുടെ ആഗമനത്തിനു മുൻപും സുറിയാനിക്രിസ്ത്യാനികൾക്കു മാർത്തോമ്മായെപ്പറ്റി ചില പാട്ടുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം. മാർഗ്ഗം കളിപ്പാട്ട് അവയിൽ ഒന്നാണോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. കുരിശ്, അഞ്ചുകൾ (മാലാഹാമാർ) എന്നീ പോർത്തുഗീസുവാക്കുകൾ ഇന്നു നടപ്പുള്ള പാട്ടിൽ കാണാനുണ്ട്; എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു മാത്രം ഇത് അവർ വന്നതിനുമേലുണ്ടായതാണ് എന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയാവുന്നതല്ല. പാട്ടിൽ അവ പിന്നീടു കടന്നുകൂടിയെന്നും വരാവുന്നതാണ്. ‘മെയ്ക്കണിന്ത പീലിയും’ ഇത്യാദി പീഠികപോലെ ഭാഷയ്ക്ക് ഇതരഭാഗങ്ങളിൽ പ്രാചീനത കാണുന്നില്ല. ക്രി. പി. 1600-നും 1700-നും മധ്യേ ജീവിച്ചിരുന്ന കല്ലൂർശേരി വെട്ടിക്കുന്നേൽ ഇട്ടിത്തൊമ്മൻ കത്തനാരാണ് ഇതിന്റെ കർത്താവ് എന്ന് ഒരു ഐതിഹ്യമുണ്ട്. അദ്ദേഹം പക്ഷേ ഇതിന്റെ പരിഷ്കർത്താവാണെന്നു വരുവാനും പാടില്ലായ്മയില്ല. ക്രി. പി. 1797-ലെ ഒരു പതിപ്പിൽ “ഇക്കാലങ്ങളോരായിരത്തെഴുന്തുമുപ്പതുരണ്ടിൽ, ഇരാറില്പിരട്ടെ നാമം പാടിയ തിങ്ങളിലാടി” എന്നൊരു കുറിപ്പുണ്ടെങ്കിലും അതു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മാണകാലത്തെ നിർദ്ദേശിക്കുന്നതായി തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ തരമില്ല. അത്രമാത്രം അർത്ഥാചിന്തമല്ല ഈ പാട്ട്. ആകെക്കൂടി ‘മെയ്ക്കണിന്ത’ എന്ന പീഠിക പോർത്തുഗീസുകാരുടെ വരവിനു മുൻപുള്ളതും ശേഷം ഭാഗങ്ങൾ കൊല്ലം എട്ടാം ശത

വർഷത്തിൽ ഇട്ടിത്തൊമ്മൻകത്തനാർ പുതുകിയെഴുതിയതുമാണെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നതു സമീചിനമായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു.

റമ്പാന്റെ പാട്ട്

തൊമ്മാശ്ശിഹയുടെ ചരിത്രത്തെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്ന മറ്റൊരു ഗാനമാണ് റമ്പാന്റെ പാട്ട്. ഈ കൃതി മാർത്തോമ്മായാൽ മതപരിവർത്തനം ചെയ്യപ്പെട്ട നിരണത്തുകാരൻ മാളിയേയ്ക്കൽ തോമ്മാറമ്പാൻ രചിച്ചതാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശത്തിൽ നാല്പത്തെട്ടാം തലമുറക്കാരനായ മറ്റൊരു തോമ്മാറമ്പാൻ ക്രി. പി. 1601-ൽ സംക്ഷേപിച്ചെഴുതിയതാണെന്നും ആ പാട്ടിൽത്തന്നെ പ്രസ്താവനയുണ്ട്.

“ഒരായിരമോടറുനൂറ്റൊന്നാം
കർക്കടകം മൂന്നാം ദിവസം
ആരാധനയോടിവയെല്ലാരും
അറിവാൻ ദൈവം കൃപചെയ്തു”

എന്ന വരികൾ നോക്കുക. ഇപ്പോൾ പ്രചാരത്തിലിരിക്കുന്ന പാട്ടിനെപ്പറ്റി നമുക്കു നിരൂപണം ചെയ്താൽ മതിയാകുന്നതാണല്ലോ. അതു കൊല്ലം 776-ആണ്ടിടയ്ക്കു രചിച്ചതാണെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ ആക്ഷേപമില്ല. ചില വരികൾ താഴെച്ചേർക്കുന്നു:

“സാക്ഷാൽ ദൈവം മൂവൊരുവൻതാ-
നരുൾമാർഗ്ഗത്തിൽ ഗുരുവരനാകിയ
മാമകനാമകനാം മാർത്തോമ്മാ
പെരുമാൾ ചോഴന്റോളയുള്ളോ-
രാവാനോടും സഹിതംകൂടി
അറബിയായിൽ കപ്പൽ കരേറി
മാല്യംകരെ വന്നെത്തിയതു്.
... ..
ഒരു മാസത്തിന്നിടയിൽത്തിരികേ
കേരളനാട്ടിൽത്താൻ വരുവാൻ
തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തരചൻമരുമക-
നാദേശത്തിൽച്ചെന്നെത്തി,
തൃക്കാൽ മുത്തിയപേക്ഷ കഴിച്ചു;
കപ്പൽയാത്രയുമവർ ചെയ്തു.”

സുറിയാനിക്രിസ്ത്യാനികളുടെ കല്യാണപ്പാട്ടുകളേയും പള്ളിപ്പാട്ടുകളേയുംപറ്റി ഞാൻ പതിനൊന്നാമധ്യായത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. പോർത്തുഗീസുകാർ കേരളത്തിൽ വന്ന കാലത്തു് അവരുടെ ഇടയിൽ പല പഴയ പാട്ടുകൾ പ്രചാരത്തിൽ ഇരുന്നിരിക്കണം. അവ മിക്കവാറും കാലാന്തരത്തിൽ അസ്സമിതങ്ങളായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.

പാക്കനാർ തൊള്ളായിരം

ജേക്കബ്ഫെനിഷ്യോ എന്ന ഒരു പോർത്തുഗീസ് ഗ്രന്ഥകാരൻ കൊച്ചി, പുറക്കാട് എന്നീ സ്ഥലങ്ങളിൽ ഉദ്ദേശം 760-ആണ്ടുമുതൽ പാതിരിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം 808-ൽ കൊച്ചിയിൽവെച്ചു മരിച്ചു. അദ്ദേഹം പോർത്തുഗീസഭാഷയിൽ (Livroda Seitados Indios Orientalis) “ലിത്രോദ സൈതാദോസ് ഇൻഡിയോസ് ഓറിയന്റാലിസ്” എന്ന പേരിൽ കേരളത്തെപ്പറ്റി ഒരു കൃതി രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു എട്ടു പുസ്തകങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആ കൃതിയിൽ ലോകസൃഷ്ടി, ശിവൻ, വിഷ്ണു മുതലായ ദേവന്മാരുടെ ചരിത്രം, രാമായണം മഹാഭാരതം എന്നീ ഇതിഹാസങ്ങളുടെ സംഗ്രഹം, അയ്യപ്പന്റെ ഉത്ഭവവും അപദാനങ്ങളും, കേരളത്തിലെ ക്ഷേത്രങ്ങളേയും ആചാരങ്ങളേയും ഹിന്ദുക്കളുടെ വിശേഷദിവസങ്ങളേയും പറ്റിയുള്ള നിരൂപണം മുതലായി പല വിഷയങ്ങളും അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ചിലതെല്ലാം കണ്ടും ചിലതെല്ലാം കേട്ടുകേൾവിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ധർമ്മപുത്രൻ ചേരമാൻ പെരുമാളായും, ഭീമൻ കലശേഖരപ്പെരുമാളായും നകുലൻ ചോഴപ്പെരുമാളായും സഹദേവൻ പാണ്ടിപ്പെരുമാളായും കലിയുഗത്തിൽ അവതരിച്ചുവത്രം. ഫെനിഷ്യോ മലയാളം പഠിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു തെളിവുണ്ട്. പാക്കനാർ തൊള്ളായിരം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥത്തെ പ്രമാണീകരിച്ച് അദ്ദേഹം അനേകം ഹൈന്ദവചാരങ്ങളെ എതിർക്കുന്നു. ആ പേരിൽ പാക്കനാർ ഒരു ഗ്രന്ഥം രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു നാം മറ്റു പ്രകാരത്തിൽ അറിയുന്നില്ല. അതിൽ തൊള്ളായിരം പാട്ടുകൾ ഉൾക്കൊണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നാണ് ലത്തീൻഭാഷയിൽ നിർമ്മിതമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവചരിത്രത്തിൽ പറയുന്നത്. രണ്ടു പാട്ടു താഴെ പകർത്തുന്നു:

“കല്ലിലും കാറ്റിലും കാരിരുമ്പു ചെമ്പിലും
 പുല്ലിലും പരപ്പിലും പ്രാണവേദന്തലിലും
 ചൊല്ലിലും ചൊല്ലാതിലും കർമ്മജ്ഞാനം രണ്ടിലും
 എല്ലിലും എല്ലമ്പിലും ഏകനാണീശ്വരൻ.”

“ഞാനിയെന്നുതാൻ നിനച്ചു നല്ല പൂവു ചൂടിനാൻ
 വാനിൽനിന്നു വന്നു വെള്ളം വാനിലേ ചെല്ലുതുവാൻ
 ഊനിലുള്ള എല്ലുകൊണ്ടുയിർത്തുയിർത്തു തേകിനാൻ
 ഞാനിയാകിലങ്ങു പോമല്ലയാകിലിങ്ങുതേ.”

ഈ പാട്ടുകളിലെ ഭാഷാരീതി നോക്കിയാൽ പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥം ഫെനിഷ്യോ കേരളത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്തു പാക്കനാരുടേതാണെന്നു പറഞ്ഞു ആരോ എഴുതി ഹിന്ദുമതബന്ധനത്തിനായി അദ്ദേഹത്തെ ഏല്പിച്ചുപോലെയാണ് തോന്നുന്നത്. കവിയായ പാരയത്തക്കു ധ്വജമൊന്നുമില്ലെങ്കിലും അനുവാചകന്മാരുടെ കൌതുകത്തിനുവേണ്ടി അതിലെ ചില വരികൾ ഇവിടെ പകർത്തിയെന്നേയുള്ളൂ. ഫെനിഷ്യോ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള പണ്ഡിതങ്ങളിൽ കൂടുതലായി ഒരു ഭാഗ്യം ലഭിച്ചിട്ടില്ല.

(കൊല്ലം എട്ടാംശതകം)

ഉത്തരരായണം ഗദ്യം, ഗ്രന്ഥകാരനും കാലവും

മലയാളഭാഷയ്ക്കു തികച്ചും അഭിമാനം കൊള്ളാവുന്ന ഒരു മഹനീയകൃതിയാകുന്നു ഉത്തരരായണം ഗദ്യം. അതിന്റെ പ്രണേതാവു് ആരെന്നറിയുന്നതിനു ഗ്രന്ഥത്തിൽ സ്പഷ്ടമായ ലക്ഷ്യമൊന്നുമില്ലെങ്കിലും അതിനെപ്പറ്റി അവിശ്വസനീയമെന്നു കരുതേണ്ടതല്ലാത്ത ഒരൈതിഹ്യം വടക്കേമലയാളത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്നുണ്ടു്. അവിടെ ചിറയ്ക്കൽത്താലൂക്കിൽ കരിവെള്ളൂർ എന്ന സ്ഥലത്താണു് സുപ്രസിദ്ധമായ വങ്ങോട്ടു് ഉണിത്തിരിമാരുടെ കുടുംബം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. ഉണിത്തിരിമാരെ പണ്ടാലമാരെണു് തെക്കൻപ്രദേശങ്ങളിൽ പറയും. ആ കുടുംബത്തിൽ കൊല്ലം 700-നും 750-നും ഇടയ്ക്കു് അതിവിദ്യാന്മാരായ രണ്ടു സഹോദരന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവരിൽ അനുജൻ തന്റെ തറവാട്ടിലെ പ്രായംചെന്ന സ്ത്രീകളുടെ ആവശ്യമനുസരിച്ചു് അവർക്കു നിത്യപാരായണത്തിനായി രാമായണകഥ മുഴുവൻ ഗദ്യത്തിൽ രചിച്ചു എന്നുമാണു് പുരാവൃത്തം. അതിൽ ഉത്തരരായണം മാത്രമേ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. ഒരു മാത്രകയിൽ അതു് 759-ൽ എഴുതി എന്നു രേഖപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നതിനാൽ അതിനു മുൻപായിരിയ്ക്കണം ഗ്രന്ഥനിർമ്മിതി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു്, ഐതിഹ്യത്തെ ആസ്പദമാക്കി വങ്ങോട്ടുണിത്തിരിമാരിൽ ഒരാൾ എട്ടാംശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിൽ ഉത്തരരായണം ഉണ്ടാക്കി എന്നു ന്യായമായി ഊഹിക്കാവുന്നതാണു്.

ഗ്രന്ഥസ്വരൂപം

ഉത്തരരായണകാരൻ വാല്മീകി മഹർഷിയെത്തന്നെയാണു് ആദ്യനും ഉപജീവിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും മൂലത്തെ പ്രായേണ വികസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാവ്യ

ഗതി. ഭാഷയ്ക്കു സമഗ്രമായ ഓജസ്സും ധാരാവാഹിത്യവുമുണ്ട്. ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നതു താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിലാണ്:

“അരുളിച്ചെയ്താൻ മഹാനഭാവനാകിയ വാല്മീകിമഹർഷി കശലവന്മാരെ നോക്കി. അഖിലോക്തമംഗല്യാംഗസമ്പന്നനായിരിക്കുന്ന ശ്രീരാമദേവൻ തിരുവടി രാവണാദി രാക്ഷസന്മാരെ നിഗ്രഹിച്ചു തിരുവയോധ്യാപുരിപുക്കഭിഷേകം ചെയ്ത് അനുജരോടും സീതാദേവിയോടും കൌസല്യാദി മാതൃക്കളോടും സുഗ്രീവാദി വാനരന്മാരോടും വിഭീഷണാദി രാക്ഷസരോടുംകൂടി രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തിരുന്ന പ്രകാരവും സ്വർഗ്ഗാരോഹണപ്രകാരവും ശ്രീവാല്മീകി കശലവന്മാർക്കുപദേശം ചെയ്തു പഠിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഉത്തരരാമായണം സംക്ഷേപമായറിയിക്കുന്നേൻ.”

ഇതു ഗ്രന്ഥകാരന്റെ പീഠികയാണ്. മൂലത്തിൽ ഈ ഭാഗം ഇല്ല. ഈ ഭാഗത്തിനു സമ്പ്യാർത്ഥിഴിന്റെ സാജാത്യം നല്ലപോലെയുണ്ട്; ഇതരഭാഗങ്ങളിലും അതിലേ ശൈലി തന്നെ ഏറെക്കുറെ സമീകരിക്കാവുന്നതാണ്. അപ്പൂർവ്വം ചില ഭാഗങ്ങളിൽ മൂലകഥയെ ഭേദപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. തർജ്ജമയിൽ രാവണനെ കാർത്തവീര്യനിൽനിന്നു മോചിപ്പിക്കുന്നതു പുലസ്ത്യനല്ല, വിശ്രവസ്താണെന്നുള്ളതു് അതിന് ഒരുദാഹരണമായി ഗണിക്കാം. മൂലത്തിൽ നിന്നു തർജ്ജമ വികസിക്കുന്നത് എങ്ങനെയാണെന്ന് അടിയിൽ ചേർക്കുന്ന ഉദാഹരണത്തിൽ നിന്നു വെളിവാകും.

മൂലം: “ഏവമുക്ത്യാ തതോ രാമ ഭജാൻ വിക്ഷിപ്യ പർവതേ തോലയാമാസ തം ശൈലം സ ശൈലസ്തമകമ്പത. ചാലനാൽ പർവതസൈവ ഗണാ ദേവസ്യ കമ്പിതാഃ ചചാല പാർവതി ചാപി തദാശ്ലിഷ്ടാ മഹേശ്വരം. തതോ രാമ മഹാദേവോ ദേവനാം പ്രവരോ ഹരഃ പാദാംഗുഷ്ഠേന തം ശൈലം പീഡയാമാസ ലീലയാ, പീഡിതാസ്തു തതസ്തസ്യ ശൈലസ്യാധോഗതാ ഭജാഃ.”

തർജ്ജമ: “പുഷ്പകവിമാനത്തിൽനിന്നിറങ്ങി ശ്രീകൈലാസപർവതത്തിൻമുറുട്ടു ചെന്നുനിന്ന് ഇരുപതു കൈയും ചുരുട്ടിപ്പർവതമടരമാറു മെല്ലെയൊന്നറ്റിയതനേരം പർവതമൊരോടൊഴിയാതെ തെട്ടിയിളകിപ്പിളർന്നതനേരം ശ്രീഭൂതഗണങ്ങളും മഹർഷിമാരും ബ്രാഹ്മണരും ദേവകളും ഗണപതിയും സുബ്രഹ്മണ്യനും യക്ഷകിന്നരഗന്ധർവസീദ്ധവിദ്യാധരചാരണരും ഇവരെല്ലാവരും പെരിക ഭയപ്പെട്ടു ചൊലലിതുംചെയ്യാർ. ജഗൽകാരണനായിരിക്കുന്ന ശ്രീമഹാദേവൻ തിരുവടിയുടെ നിവാസസ്ഥലമായിരിക്കുന്ന ശ്രീകൈലാസമെന്തിങ്ങനെ ഇളകുമാറിതെന്നും ഇതെന്നുമേ ഇളകിയൊന്നല്ലായെന്നും തമ്മിൽ പറയുന്നതനേരം ഭർത്താവിനോടുകൂടെ ക്രുദ്ധിച്ചരുളുന്ന ശ്രീപാർവതിയും ബദ്ധപ്പെട്ടു മനസ്സാലെ നിരൂപിച്ചു. ഞാനുമൊരാശ്രയം കൂടാതെ ഇവിടെയിരിക്കുന്നാകിൽ വീണ്ടു മരിച്ചുപോകുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടു സംഭ്രമത്തോടുമോടിചെന്നു ഭർത്താവിനുടെ മാറിൽ വീണ്ടു മുറുകെപ്പിടി ച്ചാശ്ശുഷിച്ചു നില്പിതും ചെയ്യാൾ. അതേതു പ്രകാരമെന്നാൽ കല്ലുകവല്ലി കല്ലുകവൃക്ഷത്തെ

ച്ചുറ്റിപ്പിടിച്ചതുപോലെ, ശ്രീമഹാദേവൻ തിരുവടിയുടെ മാറിൽചെന്നുമാഞ്ഞിരുന്നു ശ്രീ പാർവതീദേവിയും. അതുനേരം ശ്രീപരമേശ്വരൻ തിരുവടിയും പെരികെസ്സുനോഷിച്ചു മന്ദസ്തിതമാകുംവണ്ണം ചിരിച്ചുരുളുവിതും ചെയ്യാൻ. പണ്ടെങ്ങുമൊരുനാളുമെന്നുടെ പ്രാണ വല്ലഭയായിരിക്കുന്ന ഗൌരിയുമെന്നെയാലിംഗനം ചെയ്യില്ലല്ലോ. ഇന്നിപ്പോളെന്നെയാലിംഗനം ചെയ്യാൻ കാരണമെന്തെന്നാൽ ആരാനുമൊരു ബലവാൻ പരാക്രമശക്തനായിരിക്കുന്ന പുരുഷൻ ഇപ്പർവതമടർത്തുന്നുണ്ടെന്നു വന്നു. എന്നാൽ അവൻ എനിക്കെത്രയും പെരികയിഷ്ടുവാണെന്നും അവനെ വളരെ സ്നേഹിച്ചേൻ ഞാനെന്നും ഒരനാളുമവനോടൊരുവിരോധംനമുക്കുതെന്നും അവന്നുവേണ്ടുമടിപ്രായത്തെച്ചെയ്യുകൊടുക്കണമെന്നും ദേവിയുടെ ഭയത്തെക്കളയണമെന്നും നിനച്ചു പർവതമടർത്തുന്നവനുമേതുമൊരു വ്യസനം വരാതെ ദേവിയുടെ സങ്കടം പോക്കണമെന്നുംവെച്ചു തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദാരവിന്ദങ്ങളുടെ പേരുവിരൽദ്വയംകൊണ്ടു മെല്ലവേ അപ്പർവതമൊന്നമക്കുവതും ചെയ്യാൻ. അപ്പൊഴുതു ദശഗ്രീവനും പർവതമടർന്ന വിവരത്തിൽ കൈകളിരുപതും നടത്തിപ്പൊങ്ങിക്കുമതുനേരം പർവതം പണ്ടേപ്പോലെ ഉറച്ചുനിന്നതുനേരം വിവരത്തിങ്കലിട്ടു കൈ ഇരുപതും വലിച്ചുകൂടാതെ മുറുകി പൊറുക്കുതാത്ത വേദനയാലേ മുറയിടത്തുടങ്ങിനാൻ ദശഗ്രീവൻ.”

എന്തൊരു ഹൃദയഹാരിയായ ചിത്രമാണിതു! ഒരു വലിയ ഭൂതക്കണ്ണാടിയിൽക്കൂടിയാണ് വിവർത്തകൻ മൂലത്തിലേ ആശയങ്ങളെ നമുക്കുകൊണ്ടിച്ചുതരുന്നത്. ‘ലീലയാ’ എന്ന പദത്തിന് അദ്ദേഹം കല്പിക്കുന്ന അർത്ഥപ്രപഞ്ചനം മഹർഷി വിചാരിച്ചിരിക്കാവുന്നതല്ലെങ്കിലും ഹൃദയപേയമായിത്തന്നെയിരിക്കുന്നു.

സുന്ദരങ്ങളായ ഭാഷാപദങ്ങളുടെ സുലഭമായ പ്രയോഗം ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ സവിശേഷം ആകർഷകമാക്കിത്തീർക്കുന്നു. “പുതിയോ ചില കഴുവിൻ തൂവലാൽ വരിഞ്ഞു നേർചാണമേൽ തെളിയക്കടഞ്ഞു നേരിയതായ് നെയ്യേച്ചു തൊട്ടുവാറേ ശത്രുക്കളെ പ്രാണൻപറിപ്പോ ചില ശരങ്ങൾകൊണ്ടുടനടൻ പ്രയോഗിച്ചു”, “കണ്ണെല്ലാം ചുകന്നു മറിഞ്ഞു ദന്തം കടിച്ചു അരികെയിരുന്ന വാളെടുത്തു വലത്തേ കയ്യിൽ മറുകെപ്പിടിച്ചു കുറഞ്ഞൊന്നു പിൻവാങ്ങി വാളിളക്കി ഊക്കി രണ്ടു മുറിയായി വീഴുമാറു ദൂതനെ വെട്ടിക്കൊലിച്ചിതും ചെയ്യാൻ”, “അരയും തലയും കൈച്ചുരും മുറുക്കിയാവനാഴിക പുറത്തണച്ചു വില്ലെടുത്തു ഞാൻ പൂട്ടേറ്റിയിടത്തു ചെന്നുനിന്ന് ഇടത്തേക്കൈമേൽ വില്ലെടുത്തു മുറുക്കുപ്പിടിച്ചു തെളിയക്കടഞ്ഞൊരമ്പുമെടുത്തു രമണീയമായി പൊന്മയമായിരിക്കുന്ന തേരിലേറി കൊടിയും കടയുമുയർത്തിപ്പിടിച്ചു യുദ്ധയോഗ്യനായി പുറപ്പെട്ടു” എന്നിത്തരത്തിലുള്ള സജീവങ്ങളായ വാക്യങ്ങൾ ഇതിൽ എവിടേയും പ്രേക്ഷണീയങ്ങളായി നിലകൊള്ളുന്നു.

വാസുദേവൻനമ്പൂരി, പഞ്ചികാകാരൻ

അമരകോശത്തിനു പഞ്ചിക എന്നൊരു പഴയ കേരളീയവ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതിൽ സംസ്കൃതവും ഭാഷയും ഇടകലർന്നിരിക്കുന്നവെങ്കിലും ഭാഷയ്ക്കാണ് പ്രാധാന്യം. ഗ്രന്ഥനിർമ്മിതിയുടെ കാലവും ഗ്രന്ഥകാരന്റെ നാമധേയവും വ്യാഖ്യാനത്തിലുള്ള ഒരു ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു.

“ശശധരവസുബാണപ്രാണരസ്രക്ഷമേശൈഃ
പരിമിതിമുപയാതേ വാസരാണാം സമൂഹേ
ഇഹ കലിയുഗഭാജാം വാസുദേവോ ദ്വിജന്മാ
വ്യലിഖദമരകോശഗ്രന്ഥതാൽപര്യസാരം.”

ഇതിൽ ആദ്യത്തേ പാദം കലിദിനസംഖ്യാസൂചകമാകയാൽ ഗ്രന്ഥനിർമ്മിതി കൊല്ലം 716-ആണ്ടിടയ്ക്കുണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ‘വ്യലിഖൽ’ എന്ന പദത്തിനു നിർമ്മിച്ചു എന്നാണ് ഞാൻ ഭാഷാരീതിയെ ആസ്പദമാക്കി അർത്ഥം കല്പിക്കുന്നത്. അല്ലാതെ പകർത്തിയെഴുതിയെന്നല്ല.

“ലോകോപകാരായ കൃതാ മഹാത്മനാ
കേനാപി സൈഷാമരകോശപഞ്ചികാ
ആചരൂ(നക്ഷത്രഗണം)സുപുജിതാ
സ്ഥേയാമരണ്യാം സുമനോഹരാ സതാം.”

എന്നൊരു പദ്യം ‘ശശധര’ എന്നതിനെ തുടർന്നു കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതു ഗ്രന്ഥകാരന്റേതുതന്നെയോ എന്നു സംശയിക്കുന്നു; ആണെങ്കിൽ അദ്ദേഹം താൻ മഹാത്മാവാണെന്നു സ്വയം ഘോഷണം ചെയ്യുന്നതായി വിചാരിക്കണം. അതു അസ്വാഭാവികമാണല്ലോ. പഞ്ചിക ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു:

“ക്ലേശാദയോ യം ന പരാമുശന്തി
യോ വാ ബിഭർത്തിശ്വരശബ്ദമേകഃ
പുരാതനാനാം ഗുരവേ ഗുരൂണാം
തസ്മൈ നമോ നാഗവിഭൂഷണായ.
ആയുർധനർവ്വേദനിഘണ്ടുസാരേ
വാസുഗ്രഹാശ്യാദിഗജാദിശാസനം
സൃതിഃ പുരാണാനുഖിലാസ്സഹസ്രശഃ
സമീക്ഷ്യ വക്ഷ്യമരകോശപഞ്ചികാം.

കോ മർത്യോമരകോശന്തു വിവരിതും ക്ഷമോ ഭൂവി?
കോ വാബ്ധിമഥനം കർത്തും ശക്തോ നാരായണാദൃതേ.
തത്ര യേ സ്വേന വിവൃതാ യേ ച വ്യക്താർത്ഥവാചിനഃ
തേഷാം നിരർത്ഥകാ വ്യാഖ്യാ വ്യാക്രിയന്തേത്ര ദുർഗ്ഗമാഃ.”

വ്യാഖ്യാനം ഹ്രസ്വമാണ്; ധാതാർത്ഥപ്രതിപാദനവും മറ്റുമില്ല. താഴെക്കാണുന്ന ഭാഗങ്ങൾ നോക്കുക.

“സഃ ഇതി അവ്യയം, സ്വർഗ്ഗഃ, നാകഃ, ത്രിദിവഃ, ത്രിദശാലയഃ, സുരലോകഃ ഇവ അഞ്ചും പുല്ലിംഗം. ദ്യുഃ ഓകാരാന്തം, ദ്യുഃ വകാരാന്തം, ദ്വേ സ്ത്രീയെയു; ക്ലീബേ ത്രി

വിഷ്ണുപം ഇവ ഒൻപതും സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ പേര്” “മഷാദയഃ ശമീധാന്യേ മാഷമുദ്ഗാദികം = പുട്ടലിൽ വിളയിന്റുവ”, “ശ്രുകധാന്യേ യവാദയഃ = യവഗോധുമാദികൾ കരിമേൽ വിളയിന്റുവ.” “ശോധിതം സമം = നിർമ്മലമായതു്. ചിക്കണം മന്യണം സ്തിശേഷം = നെയ് ചേർന്നതു്, തുല്യേ ഭാവിതം വാസിതം = ധൂപിച്ചതു്. 18-ഉം ത്രിലിംഗം. അപക്വംബോളഃ സ്തി. അഭ്യുഷഃ നാ. തിലമുളസക്ത്യാദിക്രതാബോളഃ” “തേഷാം വിശേഷാ ഹാരീതഃ = നാസ്സാവു്. മദ്ഗുഃ = നാ നിർക്കാക്ക. കാരണ്യവഃ = നാ കോഴി. പ്ലവഃ = നാ മരക്കലം, നാവു്. തിത്തിരിഃ = നാ ചിച്ചിരി, കകഭഃ = നാ ചെറുകരിൽ. ലാവഃ = നാ മീവൽ. ജീവഞ്ജീവഃ = നാ വട്ടച്ചാവൽ. ചകോരകഃ = നാ ചകോരപ്പൂൾ. കോയഷ്ടികഃ = നാ ടിട്ടികേ = നാ കുതികലുക്കി.”

കൈക്കളങ്ങര രാമവാരീയർ അമരകോശത്തിനു രചിച്ചിട്ടുള്ള ബാലപ്രിയ എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പഞ്ചികയെ ആപാദിച്ചുസം ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. വാസുദേവന്റെ ഗൃഹം ഏതെന്നു് അറിയുന്നില്ല.

സൂക്ഷ്മമായ നിരൂപണത്തിന്റെ ഫലമായി ഈ പഞ്ചികതന്നായേയമായ തമിഴ്ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ തർജ്ജമയാണെന്നു കാണുന്നു. വാസുദേവൻ അതിൽ വിശേഷിച്ചൊന്നും കൂട്ടിച്ചേർത്തതായി തോന്നുന്നില്ല. തമിഴ്ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രീതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രഥമശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനം ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളുന്നു:

“ഹേ ധീരാഃ, വാരിർ. വിദ്യാംസഃ ജ്ഞാനദയാസിന്ധോഃ ജ്ഞാന, ജ്ഞാനമെന്ന, ദയാ, ദയയെന്ന, ഇതുകളുടെ സിന്ധോഃ. സിന്ധുവായിരുപ്പാരായി, സമുദ്രമായിരുപ്പാരായി, അഗാധസ്യ, അഗാധരായിരുപ്പാരായി, നിലയന്നിയിലേ ഇരുപ്പാരായിരുക്കകിറ, യസ്യ = യാതൊരു പരമേശ്വരനുടെയ, ഗുണഃ = ഗുണകൾ, അനൂലഃ = അനൂലുകളോ, പാപരഹിതകളോ, അക്ഷയഃ, അക്ഷയരായിരുപ്പാരായി, നാശരഹിതരായിരുപ്പാരായി ഇരുക്കകിറ, സഃ = അന്ത പരമേശ്വരൻ = ശ്രീയൈ, ശ്രീയിൻപൊരുട്ടും, സമ്പത്തിൻ പൊരുട്ടും, അമൃതായ ച = അമൃതത്തിൻപൊരുട്ടും, മോക്ഷത്തിൻപൊരുട്ടും, ഭവദ്ഭിഃ = ഉള്ളാലേ, സേവ്യതാം = സേവിക്കപ്പെടുത്തക്കളതു്.”

ഞാൻ മലയാളപഞ്ചികയിൽനിന്നുദ്ധരിച്ച ഭാഗങ്ങൾ ആ മാതിരിയിൽത്തന്നെയാണു് തമിഴ്പഞ്ചികയിലും കാണുന്നതു്. തമിഴ്പഞ്ചികയ്ക്കു തമിഴ്ഭാഷയിൽ യാതൊരു പ്രചാരവുമില്ലാത്തതിനാൽ അതു കേരളത്തിൽ ആവിർഭവിച്ച ഒരു കൃതിയെന്നതന്നെ അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മലയാളപഞ്ചികയ്ക്കു് അമരം തമിഴ്ജ്ഞാനമൊരു പേരുണ്ടു്. അതു തദനുരോധേന സിദ്ധിച്ചതായിരിക്കണം.

ഈ തമിഴ്ജ്ഞാനമെന്ന അല്പം വ്യത്യസ്തപ്പെടുത്തി അമരപദാർത്ഥപ്രകാശിക എന്നൊരു പുസ്തകവും പ്രസിദ്ധീകൃതമായിട്ടുണ്ടു്. അതിന്റെ കർത്താവു തൃക്കണ്ടിയൂർ ഗോവിന്ദപ്പിഷാരടിയാണെന്നു കേൾവിയുണ്ടു്. 1060-ആമാണ്ടിടയ്ക്കുമാത്രമാണു് അതിന്റെ ആവിർഭാവം.

ഭാഷാവൈജയന്തി

വിശിഷ്ടദ്വൈതമതസ്ഥാപകനായി രാമാനുജാചാര്യരുടെ ഗുരുവായ യാദവപ്രകാശൻ ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹമാണ് സുപ്രസിദ്ധമായ വൈജയന്തിയെന്ന സംസ്കൃതനീലണ്ടുവിന്റെ പ്രണേതാവ്. അമരസിംഹന്റെ നാമലിംഗാനുസന്ധി കഴിഞ്ഞാൽ കേരളീയപണ്ഡിതന്മാരുടെ ബഹുമാനത്തിന് അത്രമാത്രം പാത്രീഭവിച്ചിരുന്ന ഒരു കോശഗ്രന്ഥം വേറെയില്ല. ആ നീലണ്ടുവിനും ലഘുവായ ഒരു ഭാഷാസിപ്തണി നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിൽ പ്രഥമകലോത്തംഗചോളന്റെ പുത്രനായ തൃതീയരാജരാജന്റെ കാലത്തു ചോളദേശത്തെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന കേശവസ്വാമിയുടെ നാനാർത്ഥാർണ്ണവസംക്ഷേപത്തിനും കേരളത്തിൽ ധാരാളം പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും അതു ആരും മലയാളത്തിൽ തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നില്ല. അമരപണ്ഡികപോലെ വൈജയന്തിടീകയും ഇന്ന സംജ്ഞകൾ ഇന്ന ജാതിക്രിയാഗുണങ്ങളുടെ പര്യായങ്ങളാണെന്നു മാത്രമേ പറഞ്ഞുകൊണ്ടുപോകുന്നുള്ളൂ; അതുതന്നെയും എല്ലാ സംജ്ഞകൾക്കുമില്ല. എങ്കിലും പഴയ ഒരു ഭാഷാടീകയാകയാൽ അതു നമ്മുടെ പ്രത്യേകശ്രദ്ധയെ അർഹിക്കുന്നു. ആദ്യവസാനഭാഗങ്ങൾ കിട്ടിയിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവ് ആരെന്നറിയുവാൻ യാതൊരു മാർഗ്ഗവും കാണുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥനിർമ്മാതി കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിലോ, പക്ഷേ ഏഴാം ശതകത്തിൽത്തന്നെയോ ആയിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

“ബലാൽച്ചെയ്യിച്ച കർമ്മം—പിഷ്ടിർന്നാകാരിതം കർമ്മഹാദ്യേപി ച തൽകൃതം, കള്ളൻ—അമൈകാഗാരികശ്ചോരഃ പരിമോഷി മലിമ്ളചഃ പ്രതിരോധി പരസ്തന്ദി തസ്തൂരഃ പ്രതിരോധകഃ, സ്തേനോ രാത്രിചരോ ദസ്യർമ്മോഷകഃ പരിപാനമിക്, പശ്യതോ യോ ഹരത്യർത്ഥാൻ സചോരഃ പശ്യതോഹരഃ, കൂരപരിക്ഷമവൻ—പടച്ചരഃ പടച്ചോരോ, വലിഞ്ഞുപിടിയ്ക്കു—ബന്ദി സ്ത്രീ പ്രഗ്രഹോ ഗ്രഹഃ, കടുകൊണ്ടു ഭ്രൂവ്യം—ലോഷും എതോർത്ഥശ്ചാര്യം ഇ.”

മുരിനിമിർക, അച്ചാണി, പട്ടാങ്ങു, ചാട്ടുനകം, പടരക്ഷിക്കുമവൻ. മികവെല്ലുമവൻ, തിരണ്ടുപുറപ്പെട്ടുക (സർവ്വാഭിസാരഃ) പൂണന്തൽ ഇടഞ്ഞുടിക (പ്രാചിനാവീതം) കൂടിയോ തുമവൻ (ഏകതീർത്ഥീ സതീർത്ഥൈകഗുരുഃ സബ്രഹ്മചാര്യപി), ചെറുചീര (തബ്ധലിയകഃ), അറുക്കുഞ്ചീര (കാണമാരീഷദലകഃ) കൊടിച്ചീര (ലതാമാരിഷേതു), നീർചീര (ജലജേസൗ ചഞ്ചടകഃ) എന്നിങ്ങനെയുള്ള പഴയ മലയാള പദങ്ങൾ ഈ ടീകയിൽ സുലഭമായിക്കാണാം. ചെമ്പ്യാ, ചനി, ഉത്തിരാടം, ആയിലിയം ഇങ്ങനെ അനേകപദങ്ങളുടെ തത്ത്വരൂപങ്ങളും കാണുമാറുണ്ട്.

മറ്റൊരു ലഘുഭാഷ്യാരീയവ്യാഖ്യ

മഴമംഗലത്തു ശങ്കരൻനമ്പൂരിയുടെ ഭാഷാഗദ്യഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റി ഇരുപത്തൊട്ടാമധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റേതിനു പുറമേ പ്രണേതാവിന്റെ പേരറിഞ്ഞുകൂടാത്ത മ

റ്റൊരു ലഘു ഭാസ്കരീയഭാഷാവ്യാഖ്യയും കാണുമാറുന്നു. കാലം കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിനു പിൻപെല്ലെന്ന ഭാഷയുടെ പഴക്കത്തിൽ നിന്ന് അനുമാനിക്കാം. ആ ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങനെ തുടങ്ങുന്നു:

“എല്ലാർക്കുമുള്ളിലേ നീല്പും മാനത്തിനിൽ നടപ്പവൻ
കതിരോനെന്നഭീഷുങ്ങളെല്ലാപ്പോഴും വരുത്തുക.
ഒറ്റക്കൊമ്പനതായുള്ളയാനേട മുഖമുള്ളവൻ
മാതേവർമകനെന്നുള്ളിലെപ്പോഴും വിളയാടുക.
ഉൾക്കാമ്പിൽനിന്നണിഞ്ഞിട്ടു പുറപ്പെട്ടെങ്ങൾനാവിലേ
സത്തുക്കൾക്കു സുഖിപ്പാനായ്ത്താടുക സരസ്വതി.
പൊട്ടിരുട്ടിനെയോടിച്ചിട്ടറിവെന്നീ നിലാവിനെ
ഉള്ളിലെങ്ങും പരത്തുന്ന ഗുത്രക്കികൾ വിളങ്ങുക.
കറച്ചിട്ടു ചമച്ചോരാബ്ബാസ്കരീയത്തിലേപ്പൊരുൾ
ഭാഷകൊണ്ടോടു ചൊല്ലുന്നേൻ ബാലന്മാർക്കറിവാൻഹം.”

ഇത്രയും ശ്ലോകങ്ങൾക്കുമേൽ വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ആരംഭമായി.

“ഭാസ്കരായ നമസ്തസ്മൈ സ്പുടേയം ജ്യോതിഷാം ഗതിഃ
പ്രക്രിയാന്തരഭേദേപി യസ്യ ഗത്യാനുമീയതേ.”

“പണ്ടു മഹർഷികളാൽ ചമയ്ക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഗ്രഹസ്ഥിതി വരുത്തുവാനുള്ള ഗണിതപ്രക്രിയ ഓരോന്നിലോരോ ജാതിയിരിക്കയാൽ അവകൊണ്ടു വരുത്തുന്ന ഗ്രഹസ്ഥിതികളുമൊന്നുമൊവ്വം. അപ്പോഴേതു ശാസ്ത്രത്തിലെ ഗ്രഹസ്ഥിതിക്കു തക്കവാറു ശ്രൗതസ്മാർത്തകർമ്മങ്ങളുടെ മുഹൂർത്തം വിധിപ്പു എന്നു മൌഹൂർത്തികന്മാർക്കു സംശയമുണ്ടാംപോഴ്, കാലവൈകല്യംകൊണ്ടു കർമ്മവൈകല്യമുണ്ടാകാതെയിരിക്കണമെന്ന്, ഹവിർഭാഗത്തെ ഭുജിക്കുന്ന ദേവതകളുടെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടു ദിവ്യനായിട്ടൊരുത്തനുണ്ടാം. അവനടുത്തവണ്ണമേ സ്വകർമ്മത്തെ ചെയ്തു പാപക്ഷയം വന്നാൽ ഇഷ്ടദേവതയെ തപസ്സുകൊണ്ടു പ്രസാദിപ്പിച്ചു ദേവതാപ്രസാദംകൊണ്ടു അതീന്ദ്രിയജ്ഞാനമുണ്ടായാൽ മദമാത്സര്യാദികളോടു വേറുപെട്ടു ലോകാനുഗ്രഹതൽപരനായി ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപാരഗനായിരിക്കുന്നവനനുമാനംകൊണ്ടു ഗ്രഹസ്ഥിതികളെ ഉള്ളവണ്ണമറിവാൻ തുടങ്ങുമ്പോഴ് യാതൊരാദിത്യന്റെ ഗതികൊണ്ടു മറ്റുള്ള ഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്കൃഗതികളെ ഉള്ളവണ്ണമന്തിക്കപ്പെടുന്ന പരീക്ഷിക്കുന്നവനാൽ. ഇങ്ങനെയെല്ലാമനുമാനംകൊണ്ടു ഗ്രഹസ്ഥിതികളുടെ ഗതികളെ സൂക്ഷിച്ചറിഞ്ഞിരിക്കുന്നവർകൾ ഇക്കാലത്തു ശാസ്ത്രദുക്ലംവാദിയായുള്ളതെന്ന ചൊല്ലിയാൽ അശ്ശാസ്ത്രത്തിലേ ഗ്രഹഗതിക്കു തക്കവാറു ശ്രൗതസ്മാർത്തകർമ്മങ്ങളുടെ കാലത്തെച്ചൊല്ലുകയും ജാതകഫലത്തെച്ചൊല്ലുകയും പ്രശ്നത്തെച്ചൊല്ലുകയുമെല്ലാം ചെയ്യുന്നു. മൌഹൂർത്തികന്മാർ ഇങ്ങനെ ഗ്രഹങ്ങളുടെ ഗതികളെ അനുചിപ്പാൻ സാധനമായിരിക്കുന്ന ഗതിയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ഭാസ്കരനായിരിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം.”

ഹോരാസാരോച്ചയം ഭാഷ

ഇതു തൃക്കണ്ടിയൂർ അച്യുതപ്പിഷാരടി തന്റെ ആപ്പേരിലുള്ള ജ്യോതിസ്ത്രത്തിനു രചിച്ചിട്ടുള്ള ഗദ്യപരിഭാഷയാകുന്നു. ചില പംക്തികൾ താഴെ പകർത്തുന്നു:

“ഭക്ത്യാ ഗുരൂണാമിതി. ഭക്തിയോടു കൂടുംവണ്ണം ഗുരുപാദനമസ്കാരം ചെയ്തു ദൈവവിത്തുകൾക്കു ഹിതത്തിനായിക്കൊണ്ടു ശ്രീപതി ചമച്ച ഹോരാതന്ത്രത്തിനുടെ സാരസമുഹത്തെ ഒട്ടൊഴിയായതെ ചൊല്ലുന്നു തൃക്കണ്ടിയൂർ അച്യുതപ്പിഷാരടി എന്നർത്ഥം.

വേണാരോഹ പരിഭാഷ

സംഗമഗ്രാമമായവന്റെ വേണാരോഹത്തിന് അച്യുതപ്പിഷാരടി നിർമ്മിച്ച ഗദ്യവ്യാഖ്യാനത്തെപ്പറ്റി ഇരുപത്തൊന്നാമധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. സരളമാണ് പിഷാരടിയുടെ ഗദ്യശൈലി. “പ്രഭാകരാദയഃ” എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ തർജ്ജമ നോക്കുക:

“ദിവി പ്രഭാകരാദയസ്സർവേ ഗ്രഹാഃ മേ പ്രസീദന്തു=ആകാശത്തിങ്കൽ വർത്തിക്കുന്ന ആദിത്യാദികളാകുന്ന ഗ്രഹങ്ങളെല്ലാം എന്നെക്കുറിച്ചു പ്രസാദിച്ചുതാക. പ്രണതാനഃപ്രഭാകരാഃ അങ്ങനെയിരുന്നതു ഗ്രഹങ്ങൾ; തങ്ങളെ നമസ്കരിക്കുന്നവരുടെ ഉള്ളിലേത്തമസ്സിനെക്കുറഞ്ഞു ജ്ഞാനമാകുന്ന വെളിച്ചത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നവരായിരുന്നു. ത്രിലോകാനന്ദിവിഗ്രഹാഃ അങ്ങനെയുമിരുന്നതു; പുറമേയുള്ള ഇരുട്ടിനെക്കുളകൊണ്ടു തൊട്ടിലോകൃതത്തെ ആനന്ദിപ്പിക്കു ശീലമായുള്ള ശരീരത്തോടു കൂടിയിരുന്നു.”

“വിനാഡി പിന്നേയും ആറിൽ ഗുണിച്ചു സ്ഥാനമൊപ്പിച്ചു കൂട്ടു. അതിനെ അറുപതിലും മുപ്പതിലും കരേറ്റി ചര പ്രാണകലാന്തരം സംസ്കരിച്ചു രവിയിൽ കൂട്ടു. അതിന്നു കാലലഗ്നമെന്നു പേർ. രാപ്പിറക്കിൽ അസ്തമയാൽപ്പരം ജന്മകാലത്തോളമുള്ള നാഡീവിനാഡികൾ നടേ അസുവാക്കി അറുപതിലും മുപ്പതിലും കരേറ്റി ചരപ്രാണകലാന്തരം.....കാലലഗ്നം വേറെ വച്ചു ചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങൾകൊണ്ടു കാലലഗ്നത്തിൽ വിപരീതമായി സംസ്കരിപ്പു.”

“ഇനി പ്രശ്ലോപദേശം ചൊല്ലുന്നു. വെച്ചു രാശിയുടെ ഉദിച്ചു രാശിയോളമെണ്ണി അസ്തമ്യകൊണ്ടു ഗുണിച്ചു മാനമേറ്റിനിന്നതിൽ ഗുളികനെക്കൂട്ടി വന്ന നാളിന്നതു പ്രഷ്ടാവിന്റെ ജനനക്ഷത്രവും നാലാമതുമാറാവതും പത്തൊൻപതു തുടങ്ങി ഇരുപതിരണ്ടോളവുമുള്ള നാളുവരികിൽ കഷ്ടം. ത്രിസൂടത്തിൽ വന്ന നാൾ ത്രികോണവും കഷ്ടം. അതിൽ സൃഷ്ടി സ്ഥിതിസംഹാരമറിക. അതിലേ ഭാഗ്യാധിപനു മുദയലഗ്നാധിപനും ബന്ധുവാകിലത്തൊറ്റുനിലയിൽ ശമനം. സമമാകിലന്നാളിൽ ശമനം. ശത്രുവാകിലന്നാളിലത്രനാഴിക ചെല്ലുമ്പോൾ മരണം.”

പ്രൈവേഷ്യം

പ്രൈവേഷ്യം എന്നാൽ വിധി എന്നർത്ഥം. വൈദികമന്ത്രങ്ങൾ പ്രൈവേഷ്യങ്ങളെന്നും കരണങ്ങളെന്നും ക്രിയമാണാനുവാദികളെന്നും ശാസ്ത്രാഭിഷ്ഠവനാതിഗതങ്ങളെന്നുംജപാനുവാദിഗതങ്ങളെന്നും അഞ്ചു പ്രകാരത്തിലുണ്ട്. ബ്രഹ്മചര്യാദ്യാശ്രമങ്ങളെ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരവിധികളേയും വിധിനിഷേധാത്മകങ്ങളായി അധികാരികൾക്കുള്ള ധർമ്മങ്ങളേയും പ്രൈവേഷ്യം എന്ന പദംകൊണ്ടു വിവക്ഷിക്കുന്നു, 'ബ്രഹ്മചര്യസി' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള പന്ത്രണ്ടു പ്രൈവേഷ്യങ്ങൾ ബ്രഹ്മചാരികളേയും 'നാജാതലോത്യാപഹാസമിച്ഛേൽ' എന്നാലാകുന്ന ഇരുപതു പ്രൈവേഷ്യങ്ങൾ സ്നാതകന്മാരേയും സംബന്ധിക്കുന്നു. ഈ പ്രൈവേഷ്യങ്ങളെ മലയാളബ്രാഹ്മണർ പ്രായേണ ഇന്നും ഭക്തിശ്രദ്ധകളോടുകൂടി ആചരിച്ചുപോരുന്നുണ്ട്. കേരളത്തിൽ നമ്പൂരിമാർക്കു വിധികർത്താക്കളായി ആറു വൈദികന്മാരാണല്ലോ ഉള്ളതു്. അവരിൽ തൈക്കാടും ചെറുമുക്കും ബ്രിട്ടീഷുമലബാറിലും കപ്പിങ്ങാടും പന്തലും പെരുമ്പടപ്പും കൈമുക്കും കൊച്ചിയിലുമാണ് താമസിക്കുന്നതു്. മലബാറിലുള്ള വൈദികന്മാർ ഋഗ്വേദികളും കൊച്ചിയിലുള്ളവർ യജുർവേദികളുമാകുന്നു. കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ തൈക്കാട്ടില്ലത്തു നീലകണ്ഠൻ എന്നു പ്രസിദ്ധനായി ഒരു വൈദികനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കാമസന്ദേശകാരന്റെ പ്രശസ്തിക്കു വിഷയീഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. ഒരിക്കൽ തിരുനാവായ വാധ്യാന്റെ കുടുംബത്തിൽ ഒരു ശ്രാദ്ധം നടത്തുന്നതിനു തല്ലാലം ഗത്യന്തരമില്ലായ്മയാൽ നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂരിതന്നെ അവിടെ പോകേണ്ടിവന്നു. വൈദികകാര്യങ്ങളിൽ അക്കാലത്തു പറയത്തക്ക പരിചയമൊന്നുമില്ലാതിരുന്ന നമ്പൂരി ആ കർമ്മം ഒരുവിധം അനുഷ്ഠിച്ചു തിരിയെ പോന്നു. രാത്രിയിൽ ആ വിവരം തന്റെ ഭാര്യയായ പിഷാരസ്യരോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവർ എത്ര തീരെ വിശ്വസിച്ചില്ല. പിറ്റേ ദിവസം ആ സ്ത്രീ നമ്പൂരിയോടു ചൊവ്വരത്തു ദക്ഷിണാമൂർത്തിക്ഷേത്രത്തിന്റെ നടയ്ക്കൽവെച്ച് ആ സംഭവത്തെപ്പറ്റി സത്യം ചെയ്യണമെന്നു നിർബന്ധിക്കുകയും നമ്പൂരി വിരക്തനായി 'ഇനി സ്ത്രീസംസർഗ്ഗമുണ്ടാകുന്നതല്ല' എന്നു ശപഥം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അതു കേട്ടു വിഷാരസ്യാർ 'ആരാ ഇനിമേൽ, യോഗിയാണോ?' എന്നു ചോദിക്കുകയും നമ്പൂരി അവിടെ നിന്ന് ഇറങ്ങിപ്പോയി സർവ്വസംഗപരിത്യാഗം ചെയ്തു സാക്ഷാൽ യോഗിയായിത്തന്നെ പരിണമിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നുമുതൽക്ക് അദ്ദേഹത്തെ ജനങ്ങൾ തൈക്കാടു യോഗിയാണെന്നു വിളിച്ചുതുടങ്ങി. ആ മഹാത്മാവു വളരെക്കാലം ദക്ഷിണാമൂർത്തിയെ ഏകാഗ്രചിത്തനായി ഭജിച്ചു വേദവേദാംഗപാരഗനായിത്തീരുകയും, ആചാരം, ചടങ്ങു്, പ്രായശ്ചിത്തം എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തു. അവയുടെ പേരെന്തെന്നറിയുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ ഗ്രന്ഥമാണ് പ്രൈവേഷ്യം. ബ്രഹ്മചാരിപ്രകരണത്തിനും സ്നാതകപ്രകരണത്തിൽ ഒന്നാമത്തെ പ്രൈവേഷ്യത്തിനും ഭാഷ്യം രചിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ നീലകണ്ഠൻനമ്പൂരി അന്തരിക്കുകയാൽ അവശിഷ്ടമായ ഭാഗത്തിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമകാലികനായ വൈദികൻ ചെറുമുക്കിൽ പരമേശ്വരൻനമ്പൂരി ഭാഷ്യം നിർമ്മിച്ച് ആ ഗ്രന്ഥം പൂരിപ്പിച്ചു. യോഗിയാരുടെ ഭാഷ്യംപോലെ ചെറുമുക്കിന്റേതു് അത്ര വിപുലമല്ല. രണ്ടുപേരുടെ ഭാഷ്യങ്ങളിൽനിന്നും ഓരോ ഭാഗം ഉദ്ധരിച്ചുകാണിക്കാം:

“ബ്രഹ്മചാര്യസി=ബ്രഹ്മചാരിയായി ഇപ്പോൾ നീയ്, ബ്രഹ്മശബ്ദത്തെക്കൊണ്ടു സാമഗ്രമായിരിക്കുന്ന വേദം ഇവിടെ വിവക്ഷിതമായതു്. ‘ബൃഹത്താദ് ബൃഹണത്യാദാ ബ്രഹ്മവേദോഭിധിയതേ’ എന്നു വചനമുണ്ടാകയാൽ, അതിനെ ചരിക്ക-പ്രാപിക്ക. ലക്ഷണയാ അധ്യയനം വിവക്ഷിതമായതു്. എന്നാൽ വേദാധ്യയനത്തിനധികാരിയായി ഇപ്പോൾ നീയ് എന്നത്രേ ‘ബ്രഹ്മചാര്യസി’ എന്നതിനെക്കൊണ്ടു ചൊല്ലിയതു്. ഇത്രനാളും വേദാധ്യയനത്തിന് അധികാരമില്ല. ‘ന ചാഭിദ്യാഹരേദ് ബ്രഹ്മ സ്വധാനിനയനാദതേ. ശുഭ്രേണ ഹി സമസ്താവ, ദ്യാവദ്ഭൃദേദ ന ജായതേ’ എന്നു വചനമുണ്ടാകയാൽ” ഇത്യാദി (നീലകണ്ഠൻ).

“നാനർമ്മണി ഹസേൽ. ധർമ്മാർത്ഥങ്ങൾക്കു ലോപംവരാതെ യാതൊന്നും അതു ക്രീഡയാകുന്നതു്. അതിനെ നർമ്മശബ്ദത്തെക്കൊണ്ടു ചൊല്ലുന്നു. തദ്യതിരിക്തകാലത്തിങ്കൽ ഹസിക്കൊല്ലൂ. ഹസിക്ക=ചിരിക്ക, ‘ന ഹസേൽ’ ‘നയാവേൽ’ എന്നിങ്ങനെ കൗഷീതകീവചനവുമുണ്ടു്. ‘നശ്രുധ്യേൽ ന ഹസേൽ’ എന്നു ബൌദ്ധയനവചനവുമുണ്ടു്. ഈ ഹാസനിഷേധത്തിങ്കൽ വിശേഷത്തെ ചൊല്ലുന്നു. വിഷ്ണു പുരാണത്തിങ്കൽ “നോച്ചൈരഹസേൽ സശബ്ദം ച ന മുഞ്ചേൽ പവനം ബുധഃ.” ഉടെച്ചു് ഹസിക്കൊല്ലൂ, വെട്ടിച്ചിരിക്കൊല്ലൂ. ഹാസമാത്രം അനഗ്രഹിതേന്ദ്രിയന്മാർക്കു സംഭാവിയതമെന്നിട്ടു തത്സംഭാവനയിങ്കൽ വാഗ്വിലത്തെ നിരോധനം ചെയ്തിട്ടു ഹസിച്ചുകൊള്ളണം” (പരമേശ്വരൻ).

ചെറുമുക്കിൽ പച്ച

പ്രൈശ്ചഭാഷ്യം പുരിപ്പിച്ച ചെറുമുക്കിൽ പരമേശ്വരൻനമ്പൂരിതന്നെയാണ് ചെറുമുക്കിൽ പച്ചയുടേയും പ്രണേതാവു് എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. ‘പച്ച’ എന്നാൽ ‘ഭാഷ’ എന്നർത്ഥം. വൈദികഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ ഭാഷാനവാദങ്ങൾക്കാണ് ഈ പേർ സാധാരണമായി നല്കിക്കാണുന്നതു്. മലയാളബ്രാഹ്മണർക്ക് അവരുടെ ഷോഡശസംസ്കാരങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള ചടങ്ങുകൾ സൂക്ഷ്മമായി അറിയുന്നതിനു ചെറുമുക്കിൽ പച്ച ഏറ്റവും പ്രയോജകീഭവിക്കുന്നു, ഗ്രന്ഥം ഉപകൃതിക്കുന്നതു താഴെക്കാണുന്നവിധത്തിലാണ്.

“എല്ലാവരും നാനീമുഖാദിയല്ലോ കർമ്മങ്ങളാകുന്നു. അതിന്റെ വൈകല്യാദി മുമ്പിൽ പറയുന്നു. സീമന്തം, ചുളം, ഉപനയനം, ഗോദാനം, ചമാവർത്തനം, വേളി എന്നിവ ആറു കർമ്മങ്ങൾക്കും നാനീമുഖം പ്രധാനം. നാലർക്കുതന്നെ ചെയ്യണം. മറ്റുള്ള കർമ്മങ്ങൾക്കു നാനീമുഖം കർമ്മാംഗമായിട്ടു ചെയ്യുന്നു. ജൈമിനീക്ക് ഈ ആറിനുംതന്നെ നാനീമുഖം ചെയ്യുമാറുള്ളു. ശുദ്ധമായി കളിച്ചു പുടവ പുച്ഛമടക്കിയുടുത്തു കാലു കഴുകിയാചമിച്ചു പവിത്രമിട്ടു് ഇരുനൂറ്റു ഗണപതി നിവേദിച്ചു പ്രായശ്ചിത്താർത്ഥമായി മുൻപിൽ ദാനം ചെയ്യു. പിന്നെ നാനീമുഖം മന്ത്രേണ ചെയ്യു. ഇതിലേതാനം പിഴയുണ്ടെങ്കിൽ കർമ്മം ആവർത്തിക്കണം. അവിടെ ഉപനയനവും വേളിയും ഉൽപത്തികർമ്മം. അവ രണ്ടും ആധാരങ്ങൾ. മറ്റുള്ളവ ഒക്കെ ആധേയങ്ങൾ. ആധാരത്തിനു നാശം വന്നാൽ ആധേയത്തിങ്കൽക്കൂടെ നശിച്ചുപോകും.”

സംസ്കൃതത്തിൽനിന്ന് അനവധി പ്രമാണശ്ലോകങ്ങൾ സന്ദർഭോചിതമായി ഉദ്ധരിച്ചുകാണുന്നു. മതാനുരങ്ങളേയും ആചാര്യൻ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. “ബ്രഹ്മപ്രണിതകൾ കാലത്തു മറക്കിൽ പരിധിക്കു മുമ്പേ അറികിൽ അറിഞ്ഞ നഭഃ ചെയ്യാൽ മതി. വ്യാഹൃതി നാലും പ്രായശ്ചിത്തം, ഇങ്ങനെ ചെറുമുക്കിന്റെ പക്ഷം. പ്രധാനയോളം പൊറുക്കും എന്നു തൈക്കാട്ടിന്റെ പക്ഷം” ഇത്യാദി പങ്കു്തികൾ നോക്കുക.

വേദാന്തപ്രകരണം

വേദാന്തപ്രകരണം എന്നൊരു അദ്വൈതഗ്രന്ഥം ഗോപാലതീർത്ഥന്റെ ശിഷ്യനായ വാസുദേവയതി സംസ്കൃതത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ സാക്ഷിസാക്ഷ്യവിവേകമെന്നും പഞ്ചാവസ്ഥാവിവേകമെന്നും രണ്ടു പ്രകരണങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഈ വാസുദേവയതിയെത്തന്നെയായിരിക്കാം വിവേകസാരകാരൻ വന്ദിക്കുന്നത്. വേദാന്തപ്രകരണത്തിലേ ദ്വിതീയഭാഗത്തിന്റെ വിവരണമാണ് പ്രസ്തുത ഭാഷാഗ്രന്ഥം. എട്ടാം ശതകത്തോളം ശൈലിക്കു പഴക്കം കാണുന്നുണ്ട്. ഏതോ ഒരു യതിയുടെ കൃതിയാണ് ഭാഷയും. ഒരു ഭാഗം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

“ഈ ഇരുപത്തിനാലു തത്വങ്ങളും ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്ക് അധിദേവതകളായിരിക്കുന്ന പതിനാലു പേരും അന്നമയാദി പഞ്ചകോശവും ശരീരത്രയവും ജാഗ്രദാദ്വയസ്ഥയും അവസ്ഥാഭിമാനികളായിരിക്കുന്ന വിശ്വതൈജസപ്രാജ്ഞകളും ആകാശം തുടങ്ങി ബ്രഹ്മാണു മുടിവായിരിക്കുന്ന സർവപ്രപഞ്ചവും ഇപ്പി ഓട്ടിൽ വെള്ളി കല്ലിക്കപ്പെട്ടാലേപ്പോലെയും രജ്ജുവികൽ സർപ്പം കല്ലിക്കപ്പെട്ടാലേപ്പോലെയും കാമ്പിൽ തണ്ണീർ കല്ലിക്കപ്പെട്ടാലേപ്പോലെയും സ്ഥാണവികൽ ചോരൻ കല്ലിക്കപ്പെട്ടാലേപ്പോലെയും ഘടാകാശത്തോടു അഭേദമായിരിക്കുന്ന മഹാകാശത്തിലെപ്പോലെ ജീവാഭിന്നബ്രഹ്മത്തിലേ സർവം കല്ലിക്കപ്പെട്ടു്. ജീവനോടു അഭേദമായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തിൽ സർവം കല്ലിതമെന്ന ചൊല്ലിതേ. ജീവനാത്? ബ്രഹ്മമേത്? ജീവനിടത്തിലേ എന്നംശം കല്ലിതം? ബ്രഹ്മത്തിലേ എന്നംശം കല്ലിതം? എന്ന കേൾക്ക ഉത്തരം.”

ഈശ്വരസ്വരൂപവിചാരം ഭാഷ

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പേരുകൊണ്ടു തന്നെ വിഷയം ഇന്നതെന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. അതേനാമധേയത്തിലുള്ള ഒരു സംസ്കൃതനിബന്ധത്തിന്റെ സാരസംക്ഷേപമാണ് ഈ ഭാഷാശാസ്ത്രം. ഏതാനും പങ്കു്തികൾ താഴെച്ചേർക്കുന്നു:

“അനന്തരം ഈശ്വരസ്വരൂപം വിചാരിക്കപ്പെടുന്നത് ഉപാസനാർത്ഥമായിട്ടു്. ‘മുക്തിർശുഭശ്രുത്യദിതാത്മവിദ്യയാ, വിദ്യാ ച ദേവപ്രണിയായിനാം ഭവേൽ, ദേവസ്തദേവ ശ്രുതമീശ്വരാഹ്വയഃ, കാര്യം ജഗത്സാവയവം യതോജനീ’. ഗുരുശ്രുത്യദിതാത്മവിദ്യയാ മുക്തിർഭവതി = ഗുരുമുഖത്തിങ്കൽ നിന്നു മഹാവാക്യത്തെ കേട്ടിരിക്കുന്ന അധികാരിക്കു ബ്രഹ്മവിദ്യയുണ്ടാം, അതുകൊണ്ടു സംസാരമോക്ഷവും വരും എന്ന് മുൻപിലേ പ്രകരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ഉപപാദിക്കപ്പെട്ടു്. വിദ്യാ ച

ദേവപ്രണിധായിനാം ദേവേൽ—അങ്ങനെയിരിക്കുന്ന വിദ്യ ദ്യോതനാദിശീലനായിരിക്കുന്ന പരമേശ്വരകൾ നിരന്തരമാംവണ്ണം ബുദ്ധിപ്രണിധാനത്തെ ചെയ്യുന്ന വർക്കേയുണ്ടാവൂ. ഈശ്വരാഹവയഃ ദേവശ്ച ശ്രുതം സൽ ഏവ = ഈശ്വരൻ എന്ന ചൊല്ലുപുടുന്ന ദേവനാകുന്നത് ഉപനിഷത്തുകളിൽ കേൾക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സന്മാത്രമത്രേ. ഇവിടെ അനുഗ്രാഹകയുക്തികളെ കാട്ടുന്നു. സാവയവം കാര്യം ജഗൽ യതഃ അജനി=സാവയവമാകയാൽ കാര്യമായിരിക്കുന്ന ഇജഗതത്ര യതൊരു മൂലകാരണത്തിങ്കൽനിന്നുണ്ടായി അത് ഈശ്വരനാകുന്നത്. ജഗത്തിനു കാരണം യതൊന്നാണോ അത് ഈശ്വരനാകുന്നത് എന്നല്ലോ ചൊല്ലി. ജഗൽകാരണത്വം പ്രധാനാദിയായിരിക്കുന്ന ജഡവർഗ്ഗത്തിന്നേ സംഭവിപ്പൂ, നിർവികാരന സംഭവിയാ എന്നുള്ള ശങ്കയെ പരിഹരിക്കുന്നു. പ്രധാനകാലാദ്യനു ലക്ഷണം—” ഇത്യാദി.

വിംശതിവ്യാഖ്യ

ലാലുഭട്ടകാരന്റെ വിംശതി അഥവാ ലാലുസ്തുതി എന്ന സംസ്കൃതസ്തോത്രം സുപ്രസിദ്ധമാണ്. ആ സ്തോത്രത്തിനു രാഘവാനന്ദമുനി അതേ ഭാഷയിൽ ഒരു ഗംഭീരമായ വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഞാൻ മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാഘവാനന്ദനെ പ്രായേണ ഉപജീവിച്ച ദേവ്യപാസകനായ ഏതോ ഒരു പണ്ഡിതപ്രവേകൻ വിംശതിക്ക് ഒരു ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ കാലം എട്ടാം ശതകമോ ഒൻപതാം ശതകമോ ആയിരിക്കണം. ‘കല്പിക്കപ്പെട്ടോ ചിലവയെല്ലാം’, ‘എല്ലായ്ക്കൊഴും ക്രീഡിപ്പോവേ’ എന്നും മറ്റും ചില പ്രയോഗങ്ങൾ കാണുമാറുണ്ട്. ചില പങ്ക്തികൾ ചുവടെ പകർത്തുന്നു:

“ഏഷാ അസൗ ത്രിപുരാ വഃ അഘം സഹസാ സദാഭിന്ദ്യാൽ—ആ ഈ ത്രിപുര നിങ്ങളുടെ അഘത്തെ എത്രയും വിരയെ എല്ലായ്ക്കൊഴും ചേദിപ്പുതാക. എങ്ങനെയിരുന്നോരു ദേവിയെന്ന് അപേക്ഷ വന്നിടത്തു ചൊല്ലുന്നു—ജ്യോതിർമ്മയി വാങ്മയി എന്ന്. ജ്യോതിർമ്മയിയായിട്ടും വാങ്മയിയായിട്ടും ഇരുന്നോരുത്തി; പ്രകാശസ്വരൂപനായി സർവഭൂതങ്ങളുടേയുമാന്മാരായിരിക്കുന്ന പരമേശ്വരന്റെ സ്വഭാവഭൂതയായി അനവിച്ഛിന്നയായിരിക്കുന്നതു വിമർശജ്യോതിസ്സാകുന്നത്; തത്ത്വരൂപയായിരുന്നോരുത്തി. വാങ്മയിയായിരുന്നോരുത്തി. വരവാഗ്രപിണിയായിരുന്നോരുത്തി. എന്തൊരു കർമ്മംകൊണ്ടു ദേവി അഘത്തെ ചേദിക്കുന്നിടത്തു് അഭിമുഖിയായി ഭവിപ്പൂ എന്നപേക്ഷ വന്നിടത്തു് അതിനുപായങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഉപാസനകളുടെ സ്ഥാനങ്ങളേയും സാധനങ്ങളേയും പ്രകാശിപ്പിപ്പാനായിക്കൊണ്ടു ദേവിയുടെ പദത്രയത്തെ ചൊല്ലുന്നു. മധ്യേലലാടം ഐന്ദ്രസ്യ ശരാസനസ്യ ഇവ പ്രഭാം ദധതി = ലലാടത്തിന്റെ മധ്യത്തിങ്കൽ ഐന്ദ്രമാകുന്ന ശരാസനത്തിന്റെ എന്ന പോലെ പ്രഭയെ ധരിച്ചിരുങ്ങുന്നോരുത്തി. ഐന്ദ്രം = ഇന്ദ്രനെ സംബന്ധിച്ചുള്ളത്. ശരാസനം = വില്ല്. ആകാശത്തു മേഘങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഇന്ദ്രചാപത്തിന്റെ എന്ന പോലെ പ്രഭയെ ധരിച്ചിരുങ്ങുന്നോരുത്തി. ഹൃദയമധ്യത്തിങ്കൽ സ്ഥിതയായി ഭൂപദ്മമധ്യത്തോളവും വെളുത്തും ചുവന്നും കറുത്തും തേജോമാത്രമൂർത്തിയായി മൂന്ന് അവയവങ്ങളോടും കൂടിയായിരിക്കുന്ന കാമബീജംകൊണ്ടു് ഉപാസ്യയായിരുന്നോരുത്തി എന്നു പൊരുൾ.”

ദേവീമാഹാത്മ്യവ്യാഖ്യാനം

ദേവീമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ പതിമൂന്നധ്യായങ്ങൾക്ക് ഒരു പഴയ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതു തിരുവിതാംകൂർ ഗവർണ്മെണ്ടു ക്യൂറേറ്റർ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. വളരെ നല്ല വ്യാഖ്യാനമാണ്. ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ കേവലമായ ശബ്ദാർത്ഥവിവരണം കൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാതെ സ്വകപോലകല്പിതമായും പലതും വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളും അവയുടെ വ്യാഖ്യാനവും നോക്കുക:

“യോഗനിദ്രാം യദാ വിഷ്ണുർജഗത്യേകാർണ്ണവീകൃതേ
ആസ്തീര്യ ശേഷമജേൽ കല്പാന്തേ ഭഗവാൻ പ്രഭുഃ,
തദാ ദ്വാവസുരൗ ഘോരൗ വിഖ്യാതൗ മധുക്കൈടഭൌ
വിഷ്ണുകർണ്ണമലോദ്ഭൂതൗ ഹന്തും ബ്രഹ്മാണമുദ്യതൌ.”

“കല്പാന്തേ ജഗത്യേകാർണ്ണവീകൃതേ ഭഗവാൻ വിഷ്ണുശ്ലേഷമാസ്തീര്യ യദാ യോഗനിദ്രാമഭജൽ, തദാ വിഷ്ണുകർണ്ണമലോദ്ഭൂതൗ മലൌ അസുരൗ ബ്രഹ്മാണം ഹന്തും ഉദ്യതൌ = കല്പാന്തത്തിൽ, ജഗത്തു പ്രളയാർണ്ണവത്താൽ മുക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ, ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണൻ അനന്തനെ പള്ളിക്കിടക്കയാക്കുതും ചെയ്തു യാതൊരിക്കൽ യോഗനിദ്രയെ സേവിച്ചു അപ്പോൾ വിഷ്ണുകർണ്ണമലോദ്ഭൂതന്മാരായി ഇരുവർ അസുരുകൾ ബ്രഹ്മണനെ നിഗ്രഹിപ്പാനായിക്കൊണ്ടു് ഒരുമ്പെട്ടാർ. ത്രൈലോക്യവിലയസമയത്തിൽ സമുച്ഛിന്നിതവാതപ്രാതോദ്ധൃതങ്ങളായിരിക്കുന്ന സപ്തസമുദ്രങ്ങളുടെ തിരമാലകളുടെ ആസ്താലനംകൊണ്ടു് ഭൂമി കല്പത്തിൽ ഭഗവാന്റെ തൃച്ചവിയിൽ ചെന്നടിഞ്ഞു കർണ്ണമലത്വേന പരിണമിച്ചു. അതിനെ ഭഗവാൻ തിരുവിരൽകൊണ്ടു വാങ്ങി നീരിലിട്ടു. ആ പൃഥ്വിസാരം ഭഗവൽകരസ്പർശംകൊണ്ടു് തേജോമിളിതമായിട്ടുവന്നു. പ്രളയാർണ്ണവത്തിൽ പതിതമാകയാൽ അംഭോമിശ്രിതമായിട്ടും വന്നു. വായുവിനാൽ സമുദ്ധൃതമാനമായി സാവകാശമായിരിക്കുന്ന ആ മൃൽപിണ്ഡം ഇങ്ങനെ പഞ്ചഭൂതങ്ങളുടെ സമവായമുണ്ടാകയാൽ ചില ജീവവിശേഷങ്ങളുടെ കർമ്മപരിപാകവശാൽ ശരീരദ്വയാകാരേണ പരിണതമായി ഭവിച്ചു. അവർ കർണ്ണമലോദ്ഭൂതന്മാരാകയാൽ ഇരുവർ അസുരുകളായിട്ടുളരായി. അവർ ബ്രഹ്മണനെ നിഗ്രഹിപ്പാനായ്ക്കൊണ്ടാരുമ്പെട്ടാർ. മധുക്കൈടഭൌ ഇതിനു വിഖ്യാതൗ—അതേ അവർ മധുക്കൈടഭൗർ എന്നിങ്ങനെ പ്രസിദ്ധന്മാരായിരുന്നു. ‘യതുദ്ദൃതപ്രായശ്ചിന്നാമ കാനിഃ കൈടഭോസ്ത്വായം’ എന്നിങ്ങനെ നാമകരണം ചെയ്തു ഭഗവാൻ” ഇത്യദ്ദി. ഇതിനു ‘സൌന്ദര്യലഹരി, രൂപാവതാരം’ എന്നിവയുടെ വ്യാഖ്യാനങ്ങളോളം പഴക്കമില്ല. പക്ഷേ ഒൻപതാം ശതകത്തിലെ കൃതിയാണെന്നും വരാം.

ക്രിസ്ത്യാനികളും ഭാഷാഗദ്യവും

പോർത്തുഗീസുകാർ കേരളത്തിൽ വന്ന കാലത്തു നസ്രാണികളുടെ കൈവശം വേദപുസ്തകങ്ങളും, വ്യാഖ്യാനങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവ ആശാന്മാരും മറ്റും കുട്ടികളെ വായിപ്പിച്ചിരുന്നു എന്നും അക്കാലത്തെ പാശ്ചാത്യചരിത്രഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

ആ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പ്രായേണ സുറിയാനിഭാഷയിൽ എഴുതപ്പെട്ടവയായിരുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള അനേകം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ക്രി. പി. 1547-ൽ വൈപ്പിക്കോട്ടയിൽ സ്ഥാപിച്ച സെമ്മനാരിയിൽ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഉദയംപേരൂർ സുന്നഹദോസിനാൽ നിരോധിക്കപ്പെട്ട ചില ക്രിസ്തീയ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പേരുകൾ ഡാക്ടർ പി.ജെ. തോമസ്സ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'കേരളത്തിലെ ക്രിസ്തീയ സാഹിത്യം' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. (1) മിശിഹായുടെ തിരുബാലുപ്പുസ്തകം (അഥവാ കന്നിമാതാവിന്റെ ചരിത്രം); (2) യോഹന്നാൻ ബരിയൽദോന്റെ പുസ്തകം (3) പിതാക്കന്മാരുടെ പുസ്തകം; (4) പവിഴത്തിന്റെ പുസ്തകം (അബ്ബിശോ); (5) മാക്കമാത്ത് (പദുദീസാ); (6) സുന്നഹദോസുകളുടെ പുസ്തകം; (7) സ്വർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു വന്ന എഴുത്തു; (8) കമീസിന്റെ പാട്ടുകൾ; (9) നർസയുടെ പുസ്തകം; (10) പുണ്യവന്മാരുടെ ചരിത്രം; (11) പാർസിമാൻ; (12) ശകനപുസ്തകം ഇവ ആ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഇവയിൽ ഒട്ടവിലത്തേതൊഴികെ ശേഷമുള്ളവ സുറിയാനിയിൽ രചിക്കപ്പെട്ടവയാണെന്നു പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ക്രി. പി. 1301ൽ (കൊല്ലം 476) സക്കറിയ എന്ന ശമ്മാശ്ശൻ എഴുതിയ 'പൌലോസിന്റെ ലേഖനങ്ങൾ' എന്നതിനാണ് കേരളത്തിലെ സുറിയാനി ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽവെച്ച് അധികം പഴക്കമുള്ളത്. അത് ഇന്നും റോമ്മായിലേ വത്തിക്കാൻ ഗ്രന്ഥശാലയിൽ സൂക്ഷിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്.

ഉദയംപേരൂർ സുന്നഹദോസിലെ കനോനാകൾ

ക്രി. പി. 1599-ൽ (കൊല്ലം 774) ഉദയംപേരൂരിൽ വെച്ചു നടന്ന പ്രസിദ്ധമായ സുന്നഹദോസിനെ (Synod)പ്പറ്റി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. നസ്രാണികളുടെ വിശ്വാസാചാരങ്ങളെ തിരുത്തി അവരെ പാപ്പായ്ക്കു (Pope) കീഴടക്കുന്നതിനായി അല്ലെസിസുമെത്രാൻ (Arch-Bishop-Alexis de Menizes) 153 നസ്രാണിപ്പട്ടക്കാരേയും 600-ഓളം മാപ്പിളപ്രമാണികളേയും മറ്റും ഉദയംപേരൂർ പള്ളിയിൽ വരുത്തി ആ ആണ്ടു ജൂൺ 20-ആംനാളിൽ ഏഴു യോഗങ്ങൾ കൂട്ടി അനേകം തീർപ്പുകൾ നിഷ്കാദിപ്പിച്ചു. ആ തീർപ്പുകളും യോഗങ്ങളിലേ നടപടികളുമാണ് ഉദയംപേരൂർ സുന്നഹദോസിലേ കനോനാകൾ (Canons) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. ഈ കനോനാകൾ ലത്തീൻഭാഷയിൽനിന്നു മലയാളത്തിലേക്കു വിവർത്തനം ചെയ്തത് ആ യോഗങ്ങളിൽ ദ്വിഭാഷിയായിരുന്ന പള്ളത്തത്തി യാക്കോബുകത്തനാരായിരിക്കാം. തർജ്ജമയിലേ ഗദ്യശൈലി ആസ്വാദ്യമായിരിക്കുന്നു. ഈ കനോനാകൾക്കു ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ ഗണനീയമായ ഒരു സ്ഥാനത്തിന് അവകാശമുണ്ടെന്നുള്ളത് നിർവിവാദമാകയാൽ ചില ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കാം.

നാലാം കനോനാ

കാവ്യരുടെ¹ ഇടയിൽ മാർതോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികൾ ഇരിക്കുന്നതിനെക്കൊണ്ടു കാവ്യരു വിശ്വസിക്കുന്നതിൽ ചിലതു നസ്രാണികളിലും ചിലരു വിശ്വസിക്കുന്നു എന്നു ശുദ്ധമാന സുന്നഹദോസ് അറിഞ്ഞതിനെക്കൊണ്ടു ഇത് അറിയിക്കുന്നു. മറ്റുപിറവിയുണ്ടെന്നു വിശ്വസി

¹ കാവ്യർ = (കാഹർ) അവിശ്വാസികൾ

ക്കുന്നതു പട്ടാങ്ങയുടെ വിശ്വാസത്തിന് എടുത്തുടു ആകുന്നതു്. അതെന്ത്യേ? മേലെടുത്തു പെട്ടപോലെ ഉടലിന് ആത്മാവു പുറപ്പെടുമ്പോഴേ ആകാശമോക്ഷങ്ങളിൽ താൻ പാതാളങ്ങളിൽ താൻ ഇറങ്ങി വിധിയുടെ ദിവസത്തിലേ ഓരോരോ ആത്മാവുകൾ തന്റെ തന്റെ ഉടലിന്നു ചേരമെന്നത്രേ തമ്പുരാന്റെ അരുളപ്പാടു്. വിശേഷിച്ചു് ഈ ലോകത്തിൽ മാനുഷരു ചെയ്യുന്ന ഗുണവും ദോഷവും എല്ലാം തങ്ങളുടെ മനസ്സാൽ അല്ല ചെയ്യുന്നതു്; പിന്നെ തലയോട്ടിലെ എഴുത്തും വിധിയുമത്രേ എന്നു ചൊല്ലുന്നതും ഒൺമയാകുന്ന വിശ്വാസത്തിന്നു മറ്റുത്തത്രേയാകുന്നു. അതെന്ത്യേ? നന്മയും തിന്മയും ചെയ്യുന്നതു തമ്പുരാൻ മനുഷ്യന്റെ പക്കൽ ആക്കിയതത്രേയെന്നു തമ്പുരാന്റെ അരുളപ്പാടു്. തന്റെ തന്റെ മാർഗ്ഗത്തിന്നു തക്കവണ്ണമിരുന്നാൽ മോക്ഷം കിട്ടുമെന്നു ചൊല്ലുന്നതും വിശ്വാസത്തോടു മറ്റുത്തത്രേയാകുന്നു.

ഒൻപതാം കനോനാ, നാലാം മൌത്യാ

പുരകത്തേരി (Purgatory) എന്ന എടുത്തിൽ കിടന്നു പാടുപെടുന്ന ആത്മാവുകൾക്കു തന്നെപ്പം തുണയും കൊടുപ്പാൻ കർബ്ബാനേക്കായിൽ ഏറെ വലുതായിട്ടു് മറ്റൊന്നും ഇല്ലെന്നതിനെക്കൊണ്ടു നസ്രാണികളോടു ശുദ്ധമാന സൂനഹദോസ് അപേക്ഷിക്കുന്നു. മരിച്ചവരുടെ ആത്മാവുകൾക്കുവേണ്ടി കർബ്ബാനചെയ്യിക്കണമെന്നും ഒരത്തരു മരിപ്പാൻ തുടങ്ങുവാൾ തങ്ങളുടെ അനന്ത്രപ്പാടു ചൊല്ലുമ്പോൾ തങ്ങൾക്കുവേണ്ടി കർബ്ബാന ചെയ്യിക്കണമെന്നും ഉള്ള മര്യാദ ഉണ്ടാക്കണം. ഇതിനെക്കൊണ്ടു കമ്പസാരിക്കയും പൊരുൾ പറകയും ചെയ്യുന്ന പട്ടക്കാരുത് എണങ്ങുരോടു് ഈ അവസ്ഥ പറഞ്ഞു ബോധിപ്പിച്ചു് അവരെക്കൊണ്ടു് അനുവദിക്കണമെന്നു ശുദ്ധമാന സൂനഹദോസ് പ്രമാണമാക്കുന്നു.

കമ്പസാരമെന്ന കൂദാശമേൽ അഞ്ചാം കനോനാ

വസൂരി ക്ലേശമുണ്ടായി മരിക്കുന്നവരിൽ മിക്കവരും കമ്പസാരം കൂടാതെ മരിക്കുന്നു എന്നും കാവ്യർക്കു് അടുത്തവണ്ണം അവരുടെ ചവം അടക്കപ്പെടുന്നു എന്നും ശുദ്ധമാന സൂനഹദോസ് അറിഞ്ഞമൂലം എടുവക രക്ഷിക്കുന്ന പട്ടക്കാരുരോടു് അങ്ങനെ ഇനി ആരും മരിച്ചുപോകായാൻ തങ്ങൾതന്നെ എങ്കിലും മറ്റൊരുത്തരെ യാത്രയാക്കിയെങ്കിലും അവരെ കമ്പസാരിക്കണം എന്ന് അപേക്ഷിക്കയും പ്രമാണിക്കയും ചെയ്യുന്നു. തങ്ങളെ കാത്തുകൊണ്ടു് ഇതു ചെയ്യുകയും വേണം. വിശേഷിച്ചു വസൂരിക്ലേശം ഉള്ളവരു കമ്പസാരിച്ചുകൊണ്ടു മരിക്കിലും കമ്പസാരിച്ചുകൊള്ളാതെ കമ്പസാരിക്കണം എന്ന അപേക്ഷയോടുകൂടി മരിക്കിലും ശുദ്ധമാന എടുത്തിൽ അവരെ ഇടുകയും വേണം. അവർക്കുവേണ്ടി അന്നിദാ² ചൊല്ലുകയും വേണം. തങ്ങളെ എപ്പോഴും കാത്തുകൊള്ളുകയും വേണം.

1. തങ്ങൾപക്കൽ വിധേയമാക്കിയ ഞായം;
2. വെടിപ്പില്ലാത്തതാനം;
3. ആർക്കും മോക്ഷം കിട്ടാ;
4. എപ്പേരും (മുഴുവൻ);

---

² മരിച്ചവർക്കുവേണ്ടിയുള്ള പ്രാർത്ഥന.

5. ഉവവി (സ്നേഹം);
6. തണ്ണിയ (താണ);
7. നേറ്റി (പതിവ്);
8. അടാത (അയാഗ്യമായ);
9. അരിമ (പ്രയാസം)

മുതലായി അനേകം പഴയ പദങ്ങളും പ്രയോഗവിശേഷങ്ങളും പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുമാനങ്ങളു്.

Please write to info@sayahna.org to file bugs/problem reports, feature requests and to get involved.
Sayahna Foundation • Jwra 34, Jagathy • Trivandrum 695014 • INDIA